

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การประเมินผลงานของวุฒิสภา

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปี 2549

ISBN : 974-8038-28-9

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การประเมินผลงานของวุฒิสภา

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปี 2549

ISBN : 974-8038-28-9

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย : การประเมินผลงานของวุฒิสภา
 ชื่อผู้วิจัย : รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
 ปีที่ทำการวิจัย : 2549

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลงานของวุฒิสภา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลงานในภาพรวมของวุฒิสภา (พ.ศ.2543-2549) ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รวมทั้งเพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาและเพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวมต่อไป

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้มี 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจหรือมีความสัมพันธ์กับวุฒิสภา จำนวน 11 กลุ่ม รวม 25 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และกลุ่มประชาชนทั่วไปจาก 5 ภูมิภาค ภาคละ 1 จังหวัด คือ ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครราชสีมา ภาคตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ภาคกลาง ได้แก่ นครสวรรค์ ภาคใต้ ได้แก่ นครศรีธรรมราช และกรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 600 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการศึกษาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการสรุปผลงานของวุฒิสภาในด้านต่างๆ ในแต่ละปี

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า

1. มุมมองของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจหรือมีความสัมพันธ์กับวุฒิสภาได้ประเมินผลงานของวุฒิสภาโดยภาพรวมในบทบาทหน้าที่ในด้านการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายมีระดับที่กำกวมกันระหว่างระดับดีและระดับต่ำ และส่วนมากประเมินอยู่ในระดับปานกลางหรือพอใช้ ส่วนบทบาทหน้าที่อื่นๆ ของวุฒิสภา ได้แก่ การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ บทบาทด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน และภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภาได้รับการประเมินในระดับต่ำทั้งสิ้น

2. ผลการประเมินของกลุ่มประชาชนทั่วไปโดยการใช้แบบสอบถามใน 6 จังหวัด แต่ละภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการประเมินมีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยเรียงลำดับจากสูงมาต่ำ ได้แก่ ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา และด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน ตามลำดับ

3. ผลการประเมินจากการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับผลงานของวุฒิสภา พบว่าบทบาทของวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย และบทบาทด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน วุฒิสภามีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างสูง

4. สำหรับปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในภาพรวมของทุกบทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย 4 ส่วนสำคัญได้แก่ (1) ปัญหาที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฯ ได้แก่ ปัญหาด้านระบบโครงสร้าง กระบวนการต่างๆ ตามบทบาทหน้าที่ในรัฐธรรมนูญฯ และการที่รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้บัญญัติบทบาทหน้าที่บางด้านของสมาชิกวุฒิสภาอย่างชัดเจน (2) ปัญหาที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการและการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา และ (3) ปัญหาที่เกี่ยวกับตัวสมาชิกวุฒิสภาเอง ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจ การขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง หรือมีพฤติกรรมฝักฝ่ายทางการเมือง และ (4) ปัญหาจากภายนอกองค์กร ได้แก่ วัฒนธรรมแบบอุปถัมภ์นิยมของสังคมไทย ปัญหาการแทรกแซงจากฝ่ายบริหาร ปัญหาการรับผลประโยชน์ของสมาชิกวุฒิสภา (บางท่าน) เป็นต้น

5. แนวทางแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม จึงมี 4 ส่วนสำคัญ ได้แก่ (1) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายบางฉบับ ตลอดจนทั้งกระบวนการพิจารณาแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งฯ ต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ (2) การแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา การสร้างระบบการตรวจสอบให้เกิดความโปร่งใส (3) การแก้ไขที่ตัวสมาชิกวุฒิสภาให้มีความโปร่งใสและมีความอิสระมากขึ้น สามารถปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับ “จริยธรรม” ให้เกิดขึ้นในตัวสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกวุฒิสภา และ (4) ในด้านประชาชนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน ทั้งโดยการให้การศึกษาอบรม การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

Abstract

The research title : **The Senate Achievements Evaluations**
The researcher : **Associate Professor; Thirapat Serirangsan**
Year : **2006**

“The Senate Achievements Evaluations” research project get the purpose of studies to evaluate results and achievements of the Senate as defined in The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540. ,to study problems or obstacles and causes leading to problems facing the senators and to present guidelines to streamline the Senate.

The population and the simple of this study consisted 2 groups composed of persons involved with performances of duties of the senators. There are 11 major groups of people chosen at random for discussions. Each group comprised 1-5 persons. There were 25 groups interviewed, data was collected by in-depth interview and group of from 75 provinces in 5 regions include the Northern region that’s Chaing Mai, the Northwest region that’s Nakorn Rajchasma, the Eastern region that’s Chonburi, the Central region that’s Nakorn Sawan, the Southern region that’s Nakorn Srithammaraj and Bangkok. Total sample groups for the research comprised 600, data was collected by questionnaires. Statistics in analyzing data composed of percentage, Mean Standard Divisions and take the documentary research about the summary of the Senate achievements each year ,too.

The finding result were to

1. The aspect from a group of senior citizens expressed, who knowledge, understanding and have relationship with the senators as the generally evaluations of duties and responsibilities in the act of considering bill are given half of fairly and low assessment and mostly are given fairly assessment. another duties and responsibilities such as the duties and responsibilities to scrutinize government’s administration of the nation, to proposals for appointments or withdrawals of political appointees and those holding positions in Independent Regulatory Bodies under the Constitution, the relationship with the people and the characteristics and behavior of the senators are given lowly assessment.

2. The results of the evaluated and assessed from the group people in 6 provinces each region and Bangkok by questionnaires analysis of satisfaction about the problems and obstacles show that the people are all satisfied with the performance of the Senate and such satisfaction is “medium level”. When arrange from highest to lowly it is seen that, the act of considering bill, to scrutinize government’s administration of the nation, to proposals for appointments or withdrawals of political appointees and those holding positions in Independent Regulatory Bodies under The Constitution of the Kingdom of Thailand, the relations with the people and the senators and finally the characteristics and behavior of the senators.

3. The evaluated and assessed from document research about the performance of Senate both of the duty and responsibilities for considering bill scrutinize government’s administration of the nation are given more than half satisfaction and high assessment.

4. For the problems obstacles and the cause with the performance of the Senate composed 4 sections as follow: (1) The problem in The Constitution of the Kingdom of Thailand as the structural system, the procedures of duties and responsibilities as defined in the Constitution and problems due to the Constitution lacking teeth in some areas of duties and responsibilities (2) the problem of procedures for management administration and affording facilities to the senators (3) the problem from the senators that lacking knowledge, understanding, neutrality, leaning towards politicians and (4) the problem out of organization as culture steeped in favoritism of Thai society, leaning towards politicians, problems in earning benefits to themselves.

5. The guidelines for developing the Senate over all issues including 4 sections as follow: (1) Amendment of the Constitution, some part of laws and procedures for proposals for appointments or withdrawals of political appointees and those holding positions in Independent Regulatory Bodies under the Constitution (2) amending the Rules of Procedure of the Senate and construct a system for self-scrutiny for transparency (3) amendment of a senator for transparency and get free from politics influence must construct as sense of responsibility among the senators so they understand and practice “ethics” and giving knowledge, understanding their duties and responsibilities (4) giving knowledge, understanding to public by give education training and aggressive public relations campaign and to enable public participation in politics.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย เรื่อง การประเมินผลงานของวุฒิสภา สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณให้เป็นที่น่าพอใจไว้ดังนี้

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณพี่น้องประชาชนผู้เสียภาษีอากรเป็นงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2548 คณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่จัดสรรงบประมาณเป็นทุนสนับสนุนการวิจัย ตลอดจนสถาบันวิจัยและพัฒนา (มสธ.) สาขาวิชารัฐศาสตร์ (มสธ.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ให้การอนุเคราะห์ในทางใดทางหนึ่งจนทำให้การวิจัยนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน ซึ่งไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมด โดยเฉพาะผู้ที่กรุณาตอบแบบสอบถามจำนวน 600 คน และท่านผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 25 ท่าน (ตามรายนามในภาคผนวก ก) ที่ได้เสียสละเวลาให้สัมภาษณ์และให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ บรรดาเจ้าหน้าที่ของผู้วิจัยที่ได้ไปแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามในจังหวัดต่างๆ ตลอดจนบรรดาคณะทำงานของผู้วิจัย ได้แก่ คุณนริญธรรณันท์ เจริญเร็ว คุณศศิธร สายนภา คุณตรีณัฐ พลังกูร คุณนุชนารถ พิมใจใส รวมทั้งบุคลากรอื่นๆ อีกมากมายที่สนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้ในทางใดทางหนึ่ง จนกระทั่งทำให้การศึกษามีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
ผู้วิจัย

คำนำ

สถาบันวุฒิสภาเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญสถาบันหนึ่งในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2540 ยังได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทุกจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่สมาชิกวุฒิสภาของไทยได้รับการถ่ายทอดอำนาจธิปไตยจากประชาชนโดยตรง จึงนับเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความชอบธรรมในการได้มาซึ่งอำนาจโดยแท้

ดังนั้น สถาบันวุฒิสภาชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จึงถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญฯ ให้มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญหลายประการ อาทิ การพิจารณาถ้อยแถลงร่างกฎหมาย การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ บทบาทในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนและบทบาทอื่นๆ ตามที่รัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดไว้

เพราะฉะนั้น ในวาระที่วุฒิสภาชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2543 จะสิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่งในวันที่ 21 มีนาคม 2549 จึงสมควรได้มีการประเมินผลงานในภาพรวมของวุฒิสภาชุดนี้ ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ ตลอดจนการศึกษาปัญหาหรืออุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งการนำเสนอแนวทางในทางแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาต่อไป

ผู้วิจัยหวังว่าองค์ความรู้และผลที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อสมาชิกวุฒิสภาชุดนี้และชุดต่อไป สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา วังวิชาการและโดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ต่อการปฏิรูปการเมืองและการพัฒนาการเมืองของประเทศไทยในอนาคต

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกื้อกูลการศึกษาวิจัยนี้ทุกท่าน และขอขอบคุณด้วยการด้วยความยินดี

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

1 มีนาคม 2549

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ภาษาไทย	ก
ภาษาอังกฤษ	a
กิตติกรรมประกาศ	ค
คำนำ	ฅ
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 พัฒนาการของสถาบันวุฒิสภา	5
พัฒนาการของวุฒิสภาอังกฤษ	5
พัฒนาการของวุฒิสภาฝรั่งเศส	11
พัฒนาการของวุฒิสภาสหรัฐอเมริกา	20
พัฒนาการของวุฒิสภาญี่ปุ่น	30
พัฒนาการของวุฒิสภาไทย	37
เปรียบเทียบวุฒิสภาของไทยและต่างประเทศ	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	76
แนวคิดด้วยระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ	76
แนวคิดการประเมินผลโดยตัวแบบ Balanced Scorecard	86
กรอบความคิดของการวิจัย	93
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	94
บทที่ 4 ระเบียบวิธีวิจัย	133
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	134
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	136
การเก็บรวบรวมข้อมูล	140
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	140
บทที่ 5 ผลการศึกษาวิจัย	141
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	141
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร	235
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	281
บทที่ 6 สรุปผล และข้อเสนอแนะ	372
บรรณานุกรม	400
ภาคผนวก	409
ภาคผนวก ก แบบสอบถามสำหรับประชาชนทั่วไป (ก 1- ก 12)	410
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ข 1- ข 3)	423
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (ค 1- ค 4)	427
ภาคผนวก ง คำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ง 1- ง 289)	432
ภาคผนวก จ ผลการพิจารณาของผู้ประเมินงานวิจัย (จ 1- จ 6)	722
ภาคผนวก ฉ รายชื่อคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา (ฉ 1)	729
ประวัติผู้วิจัย	731

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	ตารางเปรียบเทียบวุฒิสภาไทยและต่างประเทศ	53
ตารางที่ 5.1	ระดับการประเมินผลงานตามบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาจากกลุ่มสัมภาษณ์	142
ตารางที่ 5.2	แสดงผลงานของวุฒิสภาในด้านการเลือก เสนอแต่งตั้งให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย รวมทั้งการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งและตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	262
ตารางที่ 5.3	สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2543	263
ตารางที่ 5.4	สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2544 (ณ วันที่ 1 มกราคม – 31 สิงหาคม 2544)	264
ตารางที่ 5.5	สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2544 (ณ วันที่ 18 สิงหาคม– 31 ธันวาคม 2544) (ตั้งตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา 2544)	265
ตารางที่ 5.6	สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2545	266
ตารางที่ 5.7	สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2546	267
ตารางที่ 5.8	สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2547	268
ตารางที่ 5.9	สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2548	269

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 5.10	เปรียบเทียบสาระสำคัญและผลงานของวุฒิสภาแต่ละชุด	270
ตารางที่ 5.11	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	282
ตารางที่ 5.12	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)	290
ตารางที่ 5.13	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)	291
ตารางที่ 5.14	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)	292
ตารางที่ 5.15	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)	293
ตารางที่ 5.16	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)	294

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 5.17	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร	295
ตารางที่ 5.18	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบแบบสอบถามทุกภูมิลำเนา	296
ตารางที่ 5.19	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)	297
ตารางที่ 5.20	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)	298
ตารางที่ 5.21	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)	299
ตารางที่ 5.22	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)	300

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 5.23	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)	301
ตารางที่ 5.24	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร	302
ตารางที่ 5.25	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิลำเนา	303
ตารางที่ 5.26	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)	304
ตารางที่ 5.27	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)	306

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 5.28	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)	308
ตารางที่ 5.29	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)	310
ตารางที่ 5.30	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)	312
ตารางที่ 5.31	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร	314
ตารางที่ 5.32	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิลำเนา	316
ตารางที่ 5.33	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)	318

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 5.34	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)	320
ตารางที่ 5.35	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)	322
ตารางที่ 5.36	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)	324
ตารางที่ 5.37	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)	326
ตารางที่ 5.38	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร	328

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 5.39	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค	330
ตารางที่ 5.40	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)	332
ตารางที่ 5.41	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)	333
ตารางที่ 5.42	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)	334
ตารางที่ 5.43	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)	335
ตารางที่ 5.44	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)	336

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 5.45	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร	337
ตารางที่ 5.46	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค	338
ตารางที่ 5.47	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)	339
ตารางที่ 5.48	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)	340
ตารางที่ 5.49	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)	341
ตารางที่ 5.50	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)	342

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5.51	343
ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)	
ตารางที่ 5.52	344
ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร	
ตารางที่ 5.53	345
ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิลำเนา	
ตารางที่ 5.54	346
จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)	
ตารางที่ 5.55	349
จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)	
ตารางที่ 5.56	352
จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)	

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 5.57	จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาอุตสาหกรรมในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)	355
ตารางที่ 5.58	จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาอุตสาหกรรมในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)	358
ตารางที่ 5.59	จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาอุตสาหกรรมในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร	361
ตารางที่ 5.60	จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาอุตสาหกรรมในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิลำเนา	364
ตารางที่ 5.61	จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาอุตสาหกรรมในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิลำเนา	367
ตารางที่ 6.1	ระดับการประเมินผลงานตามบทบาทหน้าที่ของอุตสาหกรรมจากกลุ่มสัมภาษณ์	376

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 3.1	รูปแบบการปกครองตามทฤษฎีของอริสโตเติล	77
ภาพที่ 3.2	การแบ่งแยกอำนาจและการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจธิปไตยฝ่ายต่างๆ ตามแนวคิดของมองเตสกีเออ	83
ภาพที่ 3.3	รูปแบบมาตรฐานของ Balanced Scorecard	89
ภาพที่ 3.4	ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กรในมุมมองกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กร	90
ภาพที่ 3.5	เปรียบเทียบมุมมองของตัวแบบ Balanced Scorecard กับมิติของตัวแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการของทริส	92
ภาพที่ 3.6	ตัวแบบการประเมินผลงานของวุฒิสภา ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาจากตัวแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการ ซึ่งพัฒนาโดย ก.พ.ร. และ TRIS	92
ภาพที่ 3.7	กรอบความคิดในการวิจัยการประเมินผลงานของวุฒิสภา	93
ภาพที่ 6.1	กรอบความคิดในการวิจัยการประเมินผลงานของวุฒิสภา	373

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หรือรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน มีเจตนารมณ์สำคัญในอันที่จะก่อให้เกิด “การปฏิรูปการเมือง” โดยการกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจอธิปไตยใหม่ ซึ่งปรากฏเจตนารมณ์ 3 ประการอยู่ในคำปรารภของรัฐธรรมนูญคือ (1) การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (2) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเพิ่มขึ้น (3) ปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วุฒิสภาเป็นองค์กรของสถาบันรัฐสภา ซึ่งอยู่ในฝ่ายนิติบัญญัติโดยมีบทบาทอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ทั้งด้านนิติบัญญัติ การควบคุมตรวจสอบเชิงนโยบาย การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยในทางการเมือง โดยวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้รับการออกแบบปรับปรุงใหม่ โดยมีความแตกต่างจากวุฒิสภาในอดีต ในสาระสำคัญ ดังนี้

(1) นอกจากวุฒิสภามีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายและควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินดังเช่นในอดีตแล้ว บทบาทอำนาจหน้าที่ที่สำคัญยังมีเพิ่มเติมอีก ได้แก่การพิจารณาเสนอแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญ และการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ และเจ้าหน้าที่ของรัฐอีกด้วย

(2) ดังนั้น จากบทบาทอำนาจหน้าที่ที่มีความสำคัญดังกล่าวข้างต้น การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจึงต้องมีที่มาโดยชอบธรรม โดยการยกเลิกระบบการให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้คัดเลือก และถวายคำแนะนำให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาดังเช่นในอดีต และเปลี่ยนแปลงที่มาของสมาชิกวุฒิสภาโดยให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

(3) จำนวนของสมาชิกวุฒิสภาได้กำหนดไว้คงที่ คือ จำนวน 200 คน โดยกำหนดให้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่แต่ละจังหวัดจะพึงมี ให้คำนวณตามวิธีเดียวกับการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา 102 วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ โดยอนุโลม

(4) ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปีบริบูรณ์ ในวันเลือกตั้ง สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และไม่สังกัดพรรคการเมือง ตลอดจนไม่เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(5) สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 6 ปี และมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งใหม่ได้ แต่ไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันสองวาระได้

เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีสมาชิกชุดปัจจุบันที่มาจากการเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบันเป็นชุดแรก ได้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ใหม่ตามรัฐธรรมนูญฯ มาจนใกล้จะครบวาระการดำรงตำแหน่ง (ในปี พ.ศ.2549) แล้ว จึงสมควรมีการประเมินผลงานของวุฒิสภาในภาพรวม เพื่อให้ทราบว่สมาชิกวุฒิสภาได้ปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ได้สอดคล้องเหมาะสม ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ หรือไม่ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าสมาชิกวุฒิสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ที่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมไทยหรือไม่ ประการใด อะไรที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา และนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาสถาบันวุฒิสภาในภาพรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์รวม 3 ประการคือ

(1) เพื่อประเมินผลงานในภาพรวมของวุฒิสภาตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

(2) เพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา

(3) นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยเรื่องนี้มีอยู่ 2 ประการ ได้แก่

(1) การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกวุฒิสภาชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน (22 มีนาคม 2543 – 21 มีนาคม 2549) ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภามาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน โดยไม่รวมถึงในส่วน of สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(2) การศึกษาวิจัยนี้ จะเป็นการประเมินผลงานของวุฒิสภาโดยเน้นภาพรวมในระดับมหภาค ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

นิยามศัพท์

“รัฐธรรมนูญ” หมายถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

“วุฒิสภา” หมายถึง วุฒิสภาชุดแรกตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2543 และจะหมดวาระในวันที่ 21 มีนาคม 2549

“การประเมินผลงานของวุฒิสภา” หมายถึง การประเมินผลงานหรือผลสำเร็จของงานที่วุฒิสภาได้ดำเนินการตามบทบาท อำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ การสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่หลากหลาย และการวิจัยจากเอกสารผลการดำเนินงานของวุฒิสภา

“ประสิทธิผล” หมายถึง การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานหรือระดับของความมากหรือน้อยของการบรรลุเจตนารมณ์ หรือวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญ

“ประสิทธิภาพ” หมายถึง ความสามารถในการใช้ทรัพยากร อาทิ บุคลากร งบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์ เวลา สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ประสิทธิภาพความรู้ ความสามารถของบุคคล โดยเปรียบเทียบกับผลลัพธ์หรือผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องนี้จะอำนวยประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบถึงผลงานในภาพรวมของวุฒิสภาตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาหรืออุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา
3. ทำให้ทราบแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวมต่อไป

บทที่ 2

พัฒนาการของสถาบันวุฒิสภา

การศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของสถาบันวุฒิสภานั้นควรจะต้องทำความเข้าใจเสียก่อนว่า ประวัติความเป็นมาของระบบรัฐสภาของแต่ละประเทศเป็นอย่างไร ลักษณะและคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา อำนาจหน้าที่ของสถาบันวุฒิสภาของแต่ละประเทศในด้านต่างๆ นั้นมีความแตกต่างกันหรือไม่ประการใด โดยในบทนี้จะกล่าวถึงสถาบันวุฒิสภาในประเทศที่สำคัญรวม 5 ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประเทศไทย

พัฒนาการของสถาบันวุฒิสภาทั้งของไทยและต่างประเทศ

1. พัฒนาการของวุฒิสภาอังกฤษ

1.1 พัฒนาการ

ประเทศอังกฤษเป็นแม่แบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภา (Parliamentary System) เพราะระบบรัฐสภาของประเทศไทยมีวิวัฒนาการมาเป็นระยะเวลานาน ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไปตามธรรมชาติ มิใช่เกิดจากการใช้ความรุนแรงหรือรวดเร็วอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศภาคพื้นทวีปยุโรป ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากชาวอังกฤษมีความเป็นอนุรักษ์นิยมสูง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ซึ่งรูปแบบการปกครองระบบรัฐสภาของประเทศไทยนี้ได้รับการยอมรับจากประเทศต่างๆ และได้นำไปใช้เป็นแบบอย่างในการปกครองประเทศของตนเองเป็นจำนวนมาก

รัฐสภาของประเทศไทย ประกอบด้วย พระมหากษัตริย์ สภาสามัญ (House of Commons) และสภาขุนนาง (House of Lords) (สนธิ เชนันท์ 2529 : 130) ในอดีตนั้นมีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจระหว่างรัฐสภา และพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด ซึ่งปรากฏว่ารัฐสภาเป็นฝ่ายชนะ มีการออกกฎหมายจำกัด พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ เช่น Magna Carta (ค.ศ.1215), Petition of Rights 1629, Bill of Rights 1689, Act of Settlement 1701 เป็นต้น อีกทั้งศาลได้มีคำพิพากษาว่า รัฐสภามีอำนาจที่จะออกกฎหมายใดหรือไม่ออกกฎหมายใดก็ได้ และเมื่อรัฐสภาออกกฎหมายแล้ว ศาลไม่มีอำนาจตัดสินว่ากฎหมายฉบับนั้นเป็นโมฆะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิด “หลักอำนาจอธิปไตยของรัฐสภา” ตั้งแต่ ค.ศ.1688 เป็นต้นมา

สภาขุนนางเป็นสถาบันอันเก่าแก่ ซึ่งมีมาควบคู่กับสถาบันพระมหากษัตริย์และรัฐสภา โดยในศตวรรษที่ 12 ขุนนางคนสำคัญๆ จะเข้าร่วมประชุมกับพระราชาคณะเรียกว่าที่ประชุม “คอนซิลเลียม” (Concillium) เพื่อถวายคำปรึกษาแก่พระมหากษัตริย์ในการตรากฎหมาย ต่อมาในศตวรรษที่ 13 ได้เปลี่ยนชื่อ คอนซิลเลียม เป็นแม็กนัม คอนซิลเลียม (Magnum Concillium) มีการประชุมบ่อยครั้งขึ้น และนอกจากเป็นสภาที่ปรึกษาด้านกฎหมายแล้วยังทำหน้าที่เป็นศาลพิจารณาคดีในอำนาจของพระมหากษัตริย์อีกด้วย จนกระทั่งปี พ.ศ.1295 ในรัชสมัยพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 1 ได้มีการเลือกตั้งผู้แทนขึ้นเป็นครั้งแรก ที่ประชุมของผู้แทนเรียกว่า Great and Model Parliamen โดยที่ในช่วงแรกประชุมร่วมกับแม็กนัม คอนซิลเลียม ต่อมาแยกออกจากกัน สภาผู้แทนราษฎรเปลี่ยนชื่อเป็นสภาสามัญ และแม็กนัม คอนซิลเลียม เปลี่ยนชื่อเป็นสภาขุนนาง (House of Lords) (มนตรี รูปสุวรรณ์ 2535 : 11-13)

สภาขุนนางในระยะเริ่มแรกนั้นประกอบด้วยขุนนางคนสำคัญๆ และพระราชาคณะ ต่อมาสภาขุนนางมีที่มาและองค์ประกอบดังนี้

1.2 ที่มาและองค์ประกอบ

“สภาขุนนาง” มีที่มาจาก การสืบตระกูลโดยตำแหน่ง ซึ่งประกอบด้วย

1.2.1 ขุนนางฝ่ายศาสนา (Lords Spiritual) ได้แก่ พระในตำแหน่ง “อาร์คบิชอป” 2 คน (Archbishop of Canterbury and York) และ “บิชอป” อีก 24 คน รวมทั้งหมด 26 คน (Silk and Walters, 1998 : 14) ซึ่งพระเหล่านี้เป็นสมาชิกสภาขุนนาง ตรงเท่าที่ดำรงตำแหน่งทางศาสนานั้นๆ และสิทธินี้ไม่ตกทอดไปยังทายาท

1.2.2 ขุนนางฝ่ายฆราวาส (Lords Temporal) แบ่งเป็น

1) พระบรมวงศานุวงศ์ (Princes of Royal Blood) ได้แก่ เจ้านายซึ่งเป็นผู้สืบสายโลหิตใกล้ชิดกับพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นชายและบรรลุนิติภาวะแล้ว มีจำนวนประมาณ 3 คน (เดชะดิวงศ์โกมลเชษฐ 2503 : 94)

2) ขุนนางที่ได้รับตำแหน่งโดยสืบตระกูล (Hereditary Peers) มีจำนวนประมาณ 750 คน ได้แก่ ผู้มีบรรดาศักดิ์เป็น Dukes, Marquisses, Earls, Viscounts และ Barons ของอิงแลนด์ สกอตแลนด์ และสหราชอาณาจักร ซึ่งขุนนางประเภทนี้อาจสละตำแหน่งของตนโดยมอบสิทธิ์เป็นสมาชิกสภาขุนนางนี้ให้แก่ภริยาของตนก็ได้ ตามพระราชบัญญัติ Peerages Act, 1963 (Coxall and Robins, 1989 : 219)

3) ขุนนางที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต (Life Peer) คือ ขุนนางที่ได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ตามพระราชบัญญัติ Life Peerages Act, 1958 ซึ่งมีประมาณ 461 คน ซึ่งสมาชิกสภาขุนนางประเภทนี้มาจากหลากหลายสาขาอาชีพ เช่น อดีตข้าราชการระดับสูง

ผู้บริหารธุรกิจอุตสาหกรรมผู้นำองค์กรการค้า แพทย์ อาจารย์หรือนักแสดงที่ได้รับรางวัลเป็นต้น วัตถุประสงค์ของการแต่งตั้งเพื่อให้เกิดความสมดุลในอำนาจของพรรคการเมืองในสภาขุนนาง (เดชะดิวงศ์โกมลเชษฐ์ 2503 : 133) ตำแหน่งสมาชิกสภาขุนนางประเภทนี้ไม่มีการสืบทอดไปยังทายาท

4) ขุนนางตุลาการ (Lords of Appeal) หรือขุนนางกฎหมาย (Law Lords) มี 12 คน ได้รับการคัดเลือกตามพระราชบัญญัติ Appellate Jurisdiction Act, 1896 ตำแหน่งและฐานันดรไม่ตกทอดไปยังทายาทขุนนางประเภทนี้มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นศาล (Law Court) และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย

สภาขุนนางประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 1,272 คน (Silk and Walters, 1998 : 16) แต่มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมเพียงเล็กน้อย ดังเช่นในปี ค.ศ.1950 สมัยประชุมที่ 1 มีสมาชิกสภาขุนนางเข้าร่วมประชุมเพียง 86 คนเท่านั้น ปี ค.ศ.1986 สมัยประชุมที่ 4 มีสมาชิกเข้าร่วมประชุม 302 คน และในระหว่างปี ค.ศ.1996-1997 สมาชิกสภาขุนนางจำนวน 1,087 คน มีสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมเพียง 1 ครั้ง จำนวน 855 คน เข้าร่วมประชุม 1 ใน 3 ของจำนวนวันประชุม จำนวน 457 คน และเข้าร่วมประชุม 2 ใน 3 ของจำนวนวันประชุม จำนวน 286 คน ด้วยเหตุนี้ ประกอบกับสภาขุนนางมีบทบาทอำนาจหน้าที่ไม่มากนัก เป็นสภาถ่วงดุลร่างกฎหมาย ซึ่งมีสิทธิเพียงยับยั้งร่างกฎหมายเท่านั้น จึงมีการวิพากษ์วิจารณ์และมีการเสนอให้ยกเลิกสภาขุนนาง แต่เนื่องด้วยประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่รักษารมณียัมประเพณีอย่างดียิ่ง มีความเป็นอนุรักษ์นิยม “สภาขุนนาง” จึงยังอยู่มาจนกระทั่งปัจจุบัน

สมาชิกสภาขุนนางชุดปัจจุบันสังกัดพรรคอนุรักษนิยม 495 คน สังกัดพรรคแรงงาน 157 คน สังกัดพรรคเสรีประชาธิปไตย 68 คน และสมาชิกอิสระ 347 คน และอื่น ๆ 79 คน สภาขุนนางเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสภา เป็นองค์กรที่ในอดีตได้รับการยอมรับว่ามีอำนาจอธิปไตยสูงสุด ในการบัญญัติกฎหมาย สามารถออกกฎหมายหรือแก้ไขปัญหาใด ๆ ก็ได้ แม้แต่การออกกฎหมายขยายอายุของรัฐสภาออกไปก็ยังสามารถทำได้ จนกระทั่ง ค.ศ.1946 พระราชบัญญัติ Parliament Act, 1949 กำหนดการห้ามออกกฎหมายขยายอายุของรัฐสภา ดังนั้น สภาขุนนางจึงมีประวัติความเป็นมาอันยาวนานในฐานะองค์ประกอบส่วนหนึ่งของรัฐสภา

1.3 อำนาจหน้าที่

อำนาจหน้าที่ของสภาขุนนางประกอบด้วย 3 ด้านหลักคือ ด้านนิติบัญญัติ ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และด้านตุลาการ

1.3.1 ด้านนิติบัญญัติ

สภาขุนนางเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรนิติบัญญัติ แต่โดยหลักการแล้วสภาขุนนางไม่มีอำนาจเท่ากับสภาสามัญ ทั้งนี้เพราะสภาขุนนางไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน อำนาจหน้าที่ของสภาขุนนางด้านนิติบัญญัติแบ่งออกเป็น 2 ประการดังนี้

1) ริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย สมาชิกรัฐสภาที่มีอำนาจในเสนอร่างพระราชบัญญัติให้รัฐสภาพิจารณาได้ ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกรัฐสภาเสนอนี้เรียกว่า “Private Member, Bills” (สนธิ เชนานันท์ 2529: 163) ซึ่งในแต่ละสมัยประชุม (12 เดือน) มีการจัดสรรเวลาเพื่อให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยรัฐสภา 13 วัน แต่ในทางปฏิบัตินั้นสมาชิกรัฐสภาเสนอร่างพระราชบัญญัติน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับรัฐบาล แต่ร่างพระราชบัญญัติของรัฐบาลส่วนมากจะได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลมีเสียงข้างมากในรัฐสภานั้นเอง

สมาชิกสภาขุนนางมีอำนาจในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่อย่างไรก็ตาม การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาขุนนางจะต้องเป็นร่างกฎหมายที่ไม่สำคัญและไม่เป็นปัญหาโต้แย้ง (Coxall and Robins, 1989 : 219)

2) พิจารณากลับกรองร่างกฎหมายสภาขุนนางมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายที่เสนอต่อสภาขุนนาง หรือร่างกฎหมายที่เสนอสภาสามัญ และสภาสามัญพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว จึงส่งให้สภาขุนนางพิจารณาต่อไป

ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม สภาขุนนางต้องพิจารณาร่างกฎหมาย เป็น 3 วาระ ดังนี้
วาระที่ 1 เป็นการพิจารณาชื่อร่างพระราชบัญญัติ ชื่อผู้เสนอและผู้รับรอง หลักการและความจำเป็นของร่างพระราชบัญญัติ สมาชิกจะอภิปรายว่าจะรับหลักการหรือไม่ หากไม่รับ ร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ตกไป แต่ถ้ารับหลักการแล้ว ร่างพระราชบัญญัตินั้นจะถูกนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติ

วาระที่ 2 ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 การพิจารณาในชั้นกรรมาธิการ ซึ่งอาจส่งร่างพระราชบัญญัติให้คณะกรรมการธิการสามัญ คณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือคณะกรรมการเต็มสภา แล้วเสนอรายงานต่อสภาขุนนางก็ได้

ขั้นที่ 2 การพิจารณาในที่ประชุมสภาขุนนาง เป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพร้อมรายงานของคณะกรรมการในสภาขุนนาง เป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในรายละเอียด

วาระที่ 3 ขึ้นพิจารณาให้ความเห็นชอบ เป็นการพิจารณาและลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติต้องผ่านการเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและสภาขุนนางภายใน 1 สมัยการประชุมของรัฐสภา (12 เดือน) มิฉะนั้นจะถือว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นตกไป

1.3.2 ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

สภาขุนนางมีอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน 2 ประการ คือ การตั้งกระทู้ถามและการแต่งตั้งคณะกรรมการ ดังนี้

1) การตั้งกระทู้ถาม (Questions) ของสมาชิกสภาขุนนาง เป็นการพิจารณาตรวจสอบการกระทำของฝ่ายบริหาร และชักใช้ให้เรียบเรียงเพื่อให้ได้ข้อมูลจากฝ่ายบริหาร โดยกระทู้ถามนั้น ต้องไม่เกี่ยวข้องกับพระราชวงศ์หรือศาสนจักร ข้อความต้องไม่มีลักษณะสบประมาท ไม่เป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาล เว้นแต่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติและไม่เป็นอันตรายหรือมีผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณาคดี และไม่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมของชาติ เว้นแต่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถิติ และเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญต่อส่วนรวม และไม่เป็นการรวมข้อเท็จจริงและความเห็นไว้ในกระทู้ถามเดียวกัน (มนตรี รูปสุวรรณ 2535 : หน้า 14) การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภาขุนนางแบ่งตามลักษณะของการตอบได้ 3 ประเภท ได้แก่ (Silk and Walters, 1998 : 176)

1.1) กระทู้ถามที่ตอบด้วยวาจา สมาชิกสภาขุนนางที่จะตั้งกระทู้ถามประเภทนี้ ต้องมีการเสนอกระทู้ล่วงหน้า 1 วัน โดยต้องทำเครื่องหมายไว้ในสมุดกระทู้ถาม

1.2) กระทู้ที่ตอบด้วยวาจาภายหลังการอภิปราย เป็นกระทู้ถามที่ตอบด้วยวาจาภายหลังจากที่มีการอภิปรายซักถามกันเสียก่อน โดยไม่ต้องทำเครื่องหมายไว้ในสมุดกระทู้ถาม

1.3) กระทู้ถามที่ตอบเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการเสนอกระทู้ถามไว้ในสมุดกระทู้ถามในหมวดกระทู้ถามที่เป็นลายลักษณ์อักษร รัฐมนตรีต้องเขียนกระทู้ตอบภายใน 4 วัน แล้วส่งให้สภาขุนนางและพิมพ์เผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา

นอกจากการตั้งกระทู้ตาม 3 ลักษณะข้างต้นแล้ว สมาชิกสภาขุนนางมีสิทธิตั้งกระทู้ด่วน (Private Notice Questions) ซึ่งจะต้องเป็นเรื่องเร่งด่วนและต้องเสนอกระทู้ภายในช่วงบ่าย ซึ่งมีการตั้งกระทู้เช่นนี้น้อยมาก นานๆ ครั้งจะมี 1 หรือ 2 กระทู้ต่อสมัยประชุม

2) การแต่งตั้งคณะกรรมการ สภาขุนนางมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือพิจารณาสอบสวนเรื่องต่างๆ รวม 5 ประเภท ดังนี้

2.1) คณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการถาวร (Permanent Committees) คณะกรรมการประเภทนี้ มิได้ตั้งชื่อตามขอบเขตการปฏิบัติงานเหมือนเช่นบางประเทศยึดถือ แต่เป็นการตั้งโดยใช้ตัวอักษร A B C D หรืออื่นๆ ไม่มีการกำหนดจำนวนสมาชิกไว้ จะมีกี่คนก็ได้ ทำหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่ประธานรัฐสภามอบหมายให้

2.2) คณะกรรมการวิสามัญ (Ad Hoc Committees หรือ Select Committees) สภาขุนนางทำหน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อทำหน้าที่สอบสวนเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ แล้วทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะต่อสภาขุนนาง มีส่วนน้อยที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

2.3) คณะกรรมการวิสามัญร่วม (Joint Committees) สภาสามัญและสภานางมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะก็ได้ ซึ่งในปัจจุบันทั้ง 2 สภา ได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมจำนวน 4 คณะ คือ คณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติรัฐบาลส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการทางการเงินและการตลาด คณะกรรมการเกี่ยวกับเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภา และคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาในกรณีพิเศษ

2.4) คณะกรรมการแห่งศาสนา (Ecclesiastical Committee) สภานางมีหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งศาสนาเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับศาสนา

2.5) คณะกรรมการเต็มสภา (Committee of the Whole House) ทำหน้าที่ในการร่างพระราชบัญญัติซึ่งในแต่ละสมัยประชุมจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเพียงไม่กี่ฉบับเท่านั้น เช่น ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ซึ่งมีความสำคัญมาก นอกจากนี้คณะกรรมการเต็มสภามีหน้าที่ประชุมพิจารณารายจ่ายและภาษีอากร เรียกว่า “Committee of Supply หรือ Committee of Ways and Means” (The International Centre for Parliamentary Documentation of the Interparliamentary Union, 1986 : 627)

1.3.3 ด้านตุลาการ

สภานางมีอำนาจหน้าที่ในด้านตุลาการ แบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่

1) เป็นศาลสูงสุดในคดีแพ่งและคดีอาญา (The Supreme Court of Appeal) องค์คณะของศาลสภานาง ประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คน ก่อนการพิจารณาคัดสินจะมีการไต่สวนโดยคณะกรรมการ หลังจากนั้นผู้พิพากษาแต่ละท่านจะพิจารณาคัดสินโดยต้องระบุหลักกฎหมายและเหตุผลประกอบการพิจารณาการตัดสินของตนเองด้วย ซึ่งคำวินิจฉัยของผู้พิพากษาแต่ละท่านจะมีการพิมพ์เผยแพร่เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป คำพิพากษาของศาลสภานางมาจากมติของที่ประชุม

2) พิจารณาสอบสวนและตัดสินเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐมนตรีและสมาชิกรัฐสภา โดยสภานางมีอำนาจในการพิจารณาข้อกล่าวหารัฐมนตรี หรือสมาชิกรัฐสภาที่มีการทุจริตหรือกระทำความผิดอาญาชั้นสูง ซึ่งเสนอมาจากสภาสามัญ โดยตัวแทนของสภาสามัญ

การตัดสินพิจารณาของสภานางมีกระบวนการพิจารณาเหมือนศาลยุติธรรม คือ เปิดโอกาสให้ผู้กล่าวหาสิทธิในการโต้แย้งคัดค้านการกล่าวหาได้นั้นได้ หลังจากนั้นสภานางจะพิจารณาคัดสินว่ามีความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ โดยพิจารณาเรียงลำดับไปตามข้อกล่าวหา ถ้าพิจารณาว่ามีความผิด ต้องตัดสินลงโทษผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งเป็นโทษทางอาญา และนำไปสู่การถอดถอน (Impeachment) ออกจากตำแหน่งด้วย

2. พัฒนาการของวุฒิสภาฝรั่งเศส

2.1 พัฒนาการ

ประเทศฝรั่งเศสปกครองในระบบกึ่งประธานาธิบดี (Semi-Presidential System) ซึ่งปัจจุบันอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ฉบับวันที่ 4 ตุลาคม ค.ศ.1958 ก่อนหน้านั้นในสมัยกลางประเทศฝรั่งเศสปกครองประเทศโดยระบบศักดินา (Feudalism) จนถึงสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 จึงปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) ต่อมาใน ค.ศ.1789 จึงเกิดการปฏิวัติขึ้น และภายหลังจากการปฏิวัติ ฝรั่งเศสได้ปกครองโดยระบอบที่หลากหลายมาก เช่น ระบบกงสุล ระบอบจักรพรรดิ ระบอบสาธารณรัฐ และระบอบกษัตริย์ เป็นต้น ซึ่งในระหว่างปี ค.ศ.1875-1946 ฝรั่งเศสปกครองในระบอบรัฐสภาภายใต้สาธารณรัฐที่ 3 ระหว่างปี ค.ศ.1946 - 1958 ปกครองในระบอบรัฐสภา ภายใต้สาธารณรัฐที่ 4 และระหว่างปี ค.ศ.1958 จนถึงปัจจุบัน ปกครองในระบบกึ่งประธานาธิบดีภายใต้สาธารณรัฐที่ 5

คริสต์ศตวรรษที่ 15 ถึงการปฏิวัติปี ค.ศ.1789 เป็นช่วงที่ฝรั่งเศสปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มแรกของการมีสภาของประเทศฝรั่งเศสเรียกว่า “สภานันดร” (Etats Généraux) มีหน้าที่ในการถวายคำปรึกษาแก่พระมหากษัตริย์ ประกอบด้วยขุนนาง พระ และสามัญชน โดยที่ทั้งสามส่วนนี้ประชุมและลงมติแยกกัน แต่ด้วยเหตุที่การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นี้ พระมหากษัตริย์เป็นผู้ที่มีอำนาจในการปกครองเป็นอย่างมาก ดังนั้นพระมหากษัตริย์อาจไม่ปรึกษาหารือกับสภานันดร หรือปรึกษาหารือแต่ไม่เชื่อในความเห็นจากสภานันดรก็ได้ นอกจากนี้ยังมี “สภาผู้พิพากษา” (Assemblée Magistrat) ซึ่งสมาชิกอาจมาจากการสืบต่อกันมาหรือซื้อตำแหน่งกันก็ได้ มีหน้าที่ในการจดทะเบียนพระราชกฤษฎีกา

ค.ศ. 1789 เกิดการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศสขึ้น สามัญชนในสภานันดร ซึ่งเป็นชนชั้นกลางไม่พอใจที่พระมหากษัตริย์มิได้ให้เกียรติและความเสมอภาคเท่ากับขุนนางและพระ จึงได้ประกาศให้ตนเองเป็น “สภาแห่งชาติ” (Assemblée Nationale) เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ.1789 มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดภาษีอากร ต่อมาวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ.1789 สภาแห่งชาติได้ประกาศเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็น “สภาร่างรัฐธรรมนูญ” (Assemblée Constitutionnelle) มีอำนาจหน้าที่ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 3 กันยายน ค.ศ.1791 ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้มีสภาเดียวคือ “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ” (Assemblée Législative Nationale) มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติกฎหมาย

ปี ค.ศ.1792 สภาแห่งชาติมีมติให้ยกเลิกระบอบกษัตริย์เปลี่ยนไปปกครองในระบอบสาธารณรัฐและทำการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ.1793 แต่มิได้ใช้บังคับรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และต่อมา มีการร่างและประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ.1795 กำหนดให้มี 2 สภา ได้แก่ “สภาผู้แทนหรือสภาห้าร้อย” ประกอบด้วยสมาชิก 500 คน มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี และ

“สภาสูง หรือสภาอาวุโส” ประกอบด้วยสมาชิก 250 คน มีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปี และต้องผ่านการสมรสมาแล้ว สภาสูงเป็นสภาที่ประกอบไปด้วยผู้มีประสบการณ์มาก ทำหน้าที่ในการกลั่นกรองการออกกฎหมายของสภาผู้แทนหรือสภาล่าง

ต่อมา นโปเลียนทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน ค.ศ.1799 ยกเลิกรัฐธรรมนูญ ค.ศ.1795 แต่งตั้งให้นายซิเเยส (Siéyes) ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่และประกาศใช้เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ.1799 กำหนดให้ปกครองประเทศในระบอบกงสุล (Consulat) โดยที่ยังคงมีสภาต่าง ๆ เช่น สภานิติบัญญัติมีอำนาจหน้าที่ในการลงคะแนนเสียงอนุมัติกฎหมาย โดยไม่มีการอภิปราย สภาตุลาการมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและอภิปรายร่างกฎหมาย สภาแห่งรัฐมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอร่างกฎหมายและวุฒิสภา (Sénat) ซึ่งนโปเลียนเป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต มีอำนาจหน้าที่เลือกสมาชิกสภานิติบัญญัติและสภาตุลาการจากรายชื่อผู้แทนแห่งชาติ ต่อมาระหว่าง ค.ศ.1799-1802 วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่แต่งตั้งกงสุล

ปี ค.ศ.1804 ได้มีการลงประชามติเปลี่ยนแปลงระบอบกงสุลเป็นระบอบจักรพรรดิ โดยนโปเลียนได้รับการสถาปนาเป็นจักรพรรดินโปเลียนที่ 1 มีสภานิติบัญญัติมาจากการเลือกตั้งโดยมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้สมัครเพื่อไปเลือกผู้แทนซึ่งเป็นผู้เสียภาษีสูงสุดในประเทศ 600 คน แล้วให้สภาอาวุโสหรือวุฒิสภาพิจารณาเลือกและแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ ภายหลังการพ่ายแพ้สงครามของนโปเลียน สภาอาวุโสหรือวุฒิสภาได้อัญเชิญพระเจ้าหลุยส์ที่ 18 ขึ้นครองราชย์ และได้พระราชทานรัฐธรรมนูญ ฉบับวันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ.1814 กำหนดให้มีสองสภา ได้แก่ “สภาผู้แทน” มาจากการเลือกตั้งของประชาชนมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี และ “วุฒิสภาหรือสภาปารีส” ซึ่งสมาชิกจากการแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์ อยู่ในตำแหน่งตลอดชีวิตและสืบทอดไปยังทายาทได้ ทั้งสองสภามีอำนาจในการออกกฎหมาย แต่อาจถูกพระมหากษัตริย์ใช้อำนาจยับยั้งได้ นอกจากนี้สภาผู้แทนยังมีอำนาจในการยื่นฟ้องรัฐมนตรีที่กระทำความผิดอาญาต่อวุฒิสภาหรือสภาปารีส ได้อีกด้วย

ต่อมาเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1851 พระเจ้าหลุยส์ นโปเลียน โบนาปาร์ต ได้ทำรัฐประหาร และมีการร่างรัฐธรรมนูญ ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับ ค.ศ.1852 กำหนดให้ประธานาธิบดีและฝ่ายบริหารมีอำนาจมากกว่ารัฐสภา รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและลงมติรับรองร่างกฎหมายที่เสนอมาจากสภาแห่งรัฐ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎร ไม่มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายและควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหารได้ และ วุฒิสภามาจากการแต่งตั้งของประธานาธิบดี มีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบและแนะนำเกี่ยวกับการพิจารณาร่างกฎหมาย

ปี ค.ศ.1870 ประเทศฝรั่งเศสแพ้สงครามแก่ประเทศเยอรมนี จึงมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองเป็นสาธารณรัฐ (สาธารณรัฐที่ 3) และมีการตั้งสภาแห่งชาติ โดยสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญและได้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับ ค.ศ.1875 ซึ่งประกอบด้วยรัฐธรรมนูญ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1875 ว่าด้วยสภาสูงหรือวุฒิสภา (Sénat) ฉบับที่ 2 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1875 ว่าด้วยสถาบันการปกครอง ฉบับที่ 3 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม ค.ศ.1875 ว่าด้วยความสัมพันธ์ของอำนาจรัฐ รวมทั้ง 3 ฉบับ มี 24 มาตรา มีการแบ่งแยกอำนาจรัฐระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นการปกครองระบบรัฐสภา แบบสภาคู่ รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 600 คน มาจากการเลือกตั้งทางตรง โดยระบบเสียงข้างมากสองรอบ มีวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี และวุฒิสภาจำนวน 300 คน มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยคณะผู้เลือกตั้งซึ่งประกอบด้วยผู้แทนเทศบาลหรือผู้แทนท้องถิ่นต่างๆ สภาทั้งสองมีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมาย ซึ่งรัฐบาลต้องเสนอร่างกฎหมายต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อนแล้วจึงส่งต่อให้วุฒิสภาพิจารณา วุฒิสภายังมีอำนาจในการพิจารณาสอบสวนและลงมติให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งหรือทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง นอกจากนี้วุฒิสภายังมีอำนาจฟ้องประธานาธิบดีและคณะรัฐมนตรีต่อศาลสูง ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวกระทำการอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของสาธารณรัฐ และให้ความเห็นชอบในการยุบสภา

ปี ค.ศ.1940 เป็นการปกครองที่เรียกว่า “ระบบวีชี (Vichy Régime) หรือระบบต่างด้าว โดยรัฐบาลหุ่นของเยอรมนี จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1944 ฝรั่งเศสจึงได้รับการปลดปล่อย เมื่อเยอรมนีพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 ภายหลังการปลดปล่อย ฝรั่งเศสได้จัดตั้งรัฐบาลชั่วคราว เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน ค.ศ.1944 โดยมีนายพลเดอโกล เป็นหัวหน้ารัฐบาล นายพลเดอโกลจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติ เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม ค.ศ.1945 ว่าต้องการให้สถาปนาระบอบสาธารณรัฐที่ 3 ขึ้นใหม่ โดยให้นำรัฐธรรมนูญ ฉบับ ค.ศ.1875 มาใช้ใหม่หรือต้องการให้ร่างรัฐธรรมนูญสำหรับสาธารณรัฐที่ 4 ขึ้นใหม่ ปรากฏว่าประชาชนเห็นควรให้มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ สภาแห่งชาติจึงทำการร่างรัฐธรรมนูญ แล้วเสนอให้ประชาชนลงประชามติ โดยที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้มีสภาเดี่ยว แต่ประชาชนไม่เห็นด้วยจึงต้องมีการเลือกสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญและเสนอให้ประชาชนลงประชามติ ประชาชนลงมติรับรอง เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ.1946 และประกาศใช้เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม ค.ศ.1946 เป็นการสถาปนาระบอบสาธารณรัฐที่ 4 ขึ้น

รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ.1946 กำหนดรูปแบบการปกครองเป็นระบบรัฐสภาแบบสภาคู่ รัฐสภาประกอบด้วย สภาแห่งชาติ ซึ่งมีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรง มีอำนาจในการลงมติรับรองหรือยับยั้งร่างกฎหมายงบประมาณ และลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ ส่วนสภาแห่งสาธารณรัฐมีอำนาจในการพิจารณาร่างกฎหมาย แต่ไม่มีอำนาจยับยั้ง ไม่มีอำนาจควบคุมรัฐบาล โดยที่สภาแห่ง

สาธารณรัฐถูกลดอำนาจลงจากวุฒิสภาในสาธารณรัฐที่ 3 เนื่องจากอิทธิพลของชนชั้นกลางและฝ่ายซ้ายที่ควบคุมสภาล่างมีมากขึ้น นอกจากนี้ทั้งสองสภายังมีอำนาจในการเลือกตั้งประธานาธิบดี และรัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐบาลรับผิดชอบทางการเมืองต่อสภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาลมีอำนาจในการยุบสภาผู้แทนราษฎรได้ แต่ในช่วง 18 เดือนแรกที่สภาผู้แทนราษฎรได้รับการเลือกตั้งเข้ามา นั้น รัฐบาลจะยุบสภาไม่ได้ สาธารณรัฐที่ 4 สิ้นสุดลงเนื่องจากความอ่อนแอ ไร้เสถียรภาพของรัฐบาลประกอบกับมีวิกฤตการณ์อัลจีเรียซึ่งเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสในทวีปแอฟริกาเหนือ ทำให้มีการเรียกร้องให้นายพลเดอโกลกลับเข้ามาปกครองประเทศอีกครั้งหนึ่ง

นายพลเดอโกล กลับเข้ามาจัดตั้งรัฐบาลและดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญ ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1958 เป็นการเข้าสู่สมัยสาธารณรัฐที่ 5 ซึ่งปกครองในระบบรัฐสภาโดยรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1958 กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรง และวุฒิสภา สมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม ทั้งสองสภายมีอำนาจในการออกกฎหมาย นอกจากนั้น สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหาร โดยการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ในขณะที่รัฐบาลมีอำนาจในการยุบสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาปี ค.ศ. 1962 มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของประธานาธิบดี กล่าวคือ แก้ไขจากการที่ประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งของคณะผู้เลือกตั้ง (Elèctoral Collèges) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาจังหวัด ผู้แทนของสภาเทศบาล และผู้แทนของดินแดนโพ้นทะเลมาเป็นการกำหนดให้ประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ด้วยเหตุนี้ทำให้ระบบรัฐสภาของฝรั่งเศส มีลักษณะใกล้เคียงกับระบบประธานาธิบดีของประเทศสหรัฐอเมริกา จึงมีการเรียกระบบการปกครองของฝรั่งเศสว่า “ระบบกึ่งประธานาธิบดี” (Semi-Présidentiellisme)

2.2 ที่มาและองค์ประกอบ

วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1958 มาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม เพื่อเป็นตัวแทนองค์กรปกครองท้องถิ่นในสาธารณรัฐฝรั่งเศส และประชาชนฝรั่งเศสที่อยู่นอกประเทศฝรั่งเศส โดยคณะผู้เลือกตั้ง (Electoral Colleges) ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาภาค (Conseillers Regionaux) สมาชิกสภาจังหวัด (Conseillers Généraux) และผู้แทนสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งมีจำนวนผู้เลือกตั้งทั่วประเทศมากกว่า 145,000 คน

สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นตัวแทนองค์กรท้องถิ่น (สภาเทศบาล สภาจังหวัด) เลือกตั้งโดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดใดมีประชากรจำนวนถึง 150,000 คน ก็จะมีสมาชิกวุฒิสภาได้ 1 คน และต่อไปถ้าจังหวัดนั้นมีประชากรอีก 250,000 คน ก็จะมีวุฒิสภาเพิ่มขึ้นอีก 1 คนต่อประชากรทุกๆ 250,000 คน โดยใช้วิธีเลือกตั้งระบบผสม คือ ในจังหวัดที่มีวุฒิสภาได้ไม่เกิน 4 คน ใช้ระบบ

เลือกตั้งแบบเสียงข้างมากสองรอบ (Two Ballots System) แต่ถ้าจังหวัดใดมีวุฒิสภาได้ตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไปใช้วิธีเลือกตั้งแบบสัดส่วน ตามบัญชีรายชื่อ

ส่วนสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นผู้แทนคนฝรั่งเศสที่อยู่นอกประเทศใช้วิธีพิเศษ กล่าวคือ ชาวฝรั่งเศสที่อยู่นอกประเทศมีจำนวนประมาณ 1.5 ล้านคน มีสมาชิกวุฒิสภาได้ 12 คน โดยให้ คณะกรรมการระดับสูงของคนฝรั่งเศสนอกประเทศ ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 150 คน แบ่งเป็นผู้แทนยุโรป เอเชีย และโอเชีย 73 คน และผู้แทนอเมริกาและแอฟริกา 75 คน เสนอรายชื่อและให้ วุฒิสภาลงมติรับหรือไม่รับรายชื่อดังกล่าว แต่สมาชิกวุฒิสภาเสนอรายชื่อใหม่ไม่ได้ และในกรณีที่ วุฒิสภาลงมติไม่รับ คณะกรรมการฯ ต้องเสนอรายชื่อให้วุฒิสภาพิจารณาใหม่จนกว่าจะรับ

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของฝรั่งเศสใช้ “ระบบผสม” คือ สมาชิกจำนวน 2 ใน 3 มาจากการเลือกตั้งระบบเสียงข้างมากสองรอบ ซึ่งมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ระบบนี้จำนวน 211 คน และในจังหวัดที่มีสมาชิกวุฒิสภาได้ตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป ซึ่งมี 14 จังหวัด และ ชาวฝรั่งเศสที่อยู่นอกประเทศอีก 12 คน รวม 110 คน มาจากการเลือกตั้งในระบบสัดส่วน

ปี ค.ศ.1999 วุฒิสภาของประเทศฝรั่งเศสประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 321 คน ดังนี้ (Senate, 1999 อ้างใน ปัทมา สุปกัปปัง 2543 : 200)

1) จังหวัดในประเทศฝรั่งเศสและจังหวัดโพ้นทะเล (Overseas Departments) จำนวน 304 คน

2) ดินแดนโพ้นทะเล (Overseas Territories) จำนวน 2 คน

3) เมเยอร์ จำนวน 1 คน (Mayotte)

4) นิวแคลิโดนี จำนวน 1 คน (Nouvelle-Calédonie)

5) เซนต์ปีแยร์และมิเกอลอง จำนวน 1 คน (Saint-Pierre-et-Miquelon)

6) ประชาชนชาวฝรั่งเศสที่อยู่นอกประเทศฝรั่งเศส จำนวน 12 คน

จากการสำรวจเกี่ยวกับอาชีพของสมาชิกวุฒิสภาจำนวนทั้งสิ้น 321 คน ปรากฏว่า ประกอบอาชีพต่างๆ ดังนี้

1) ครู จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 22

2) แพทย์ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14

3) ข้าราชการ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 13

4) รับจ้าง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13

5) นักกฎหมาย จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 12

6) เกษตรกร จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11

7) ค้าขายและอุตสาหกรรม จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 10

8) อื่นๆ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5

เมื่อพิจารณาข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าสมาชิกวุฒิสภาฝรั่งเศสมาจากตัวแทนสาขาอาชีพหลากหลาย แม้จะมีได้มีการกำหนดห้ามสมาชิกวุฒิสภาสังกัดพรรคการเมือง แต่ในการปฏิบัติงานของสมาชิกวุฒิสภานั้น มิได้เป็นไปตามนโยบายหรือแนวทางของพรรคการเมือง ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด จึงมีการรวมกลุ่มทางการเมือง เป็นการรวมกลุ่มกันตามความสมัครใจ โดยการเสนอชื่อและรายชื่อสมาชิกในกลุ่มพร้อมระบุชื่อประธานกลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 15 คน ทั้งนี้ สมาชิกวุฒิสภาไม่จำเป็นต้องเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง แต่การไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ทำให้เสียประโยชน์หลายประการ แต่อาจสมัครเข้าเป็นพันธมิตร (apparent) ของกลุ่มเพื่อให้ได้สิทธิบางประการก็ได้

การตั้งกลุ่มการเมืองของสมาชิกวุฒิสภานี้ ต้องตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ และจะบังคับให้สมาชิกลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมิได้ เพราะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญและต้องมิใช่การตั้งกลุ่มเพื่อปกป้องผลประโยชน์ส่วนบุคคล ผลประโยชน์ส่วนท้องถิ่น หรือผลประโยชน์ของอาชีพ ในปี ค.ศ.1995 สมาชิกวุฒิสภา ได้ตั้งกลุ่มการเมือง ดังนี้

- 1) Communiste Républicain et Citoyen 15 คน
- 2) Union Centriste 54 คน และพันธมิตร 5 คน
- 3) Rassemblement démocratique et social européen 43 คน และพันธมิตร 2 คน
- 4) RPR 86 คน และพันธมิตร 8 คน
- 5) Socialiste 73 คน และพันธมิตร 3 คน
- 6) ไม่มีสังกัดกลุ่ม 8 คน

กลุ่มการเมืองต่างๆ จะส่งผู้แทนเข้าเป็นกรรมการในคณะกรรมการสามัญคณะต่างๆ ซึ่งกลุ่มการเมืองใดมีสมาชิกมากก็จะได้รับการจัดสรรให้เป็นกรรมการมากตามไปด้วย และมีการวางกฎเกณฑ์ให้สมาชิกกลุ่มปฏิบัติตามในการพิจารณาร่างกฎหมายในคณะกรรมการหรือก่อนการพิจารณาในคณะกรรมการเต็มสภา ด้วยเหตุนี้ทำให้สมาชิกวุฒิสภาไม่ตกอยู่ในภายใต้อิทธิพลของพรรคการเมือง มีบทบาทพิเศษในการเป็นตัวแทนอำนาจจากส่วนท้องถิ่นในการเข้าไปนั่งในสภา เพราะสมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของส่วนท้องถิ่น

สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่ง 9 ปี แต่จะต้องพ้นตำแหน่งและเลือกตั้งเข้าไปแทนที่ จำนวน 1 ใน 3 ทุก ๆ 3 ปี ตามบัญชีรายชื่อจังหวัดท้ายกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ จึงอาจกล่าวได้ว่าการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งบางส่วน (Partial) มิใช่การเลือกตั้งทั่วไป (Universelle)

2.3 อำนาจหน้าที่

2.3.1. ด้านนิติบัญญัติ

วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติ แบ่งได้ 3 ประการคือ การริเริ่มร่างกฎหมาย พิจารณาก่อนการส่งร่างกฎหมาย และเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม

1) การริเริ่มร่างกฎหมาย รัฐธรรมนูญกำหนดให้นายกรัฐมนตรีและสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิในการเสนอร่างรัฐบัญญัติ หากนายกรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเรียกว่า “ร่างพระราชบัญญัติ” (projet de loi) ซึ่งจะเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาก่อนก็ได้ ยกเว้นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับงบประมาณ และร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการให้เงินอุดหนุนกิจการประกันสังคมต้องเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นสภาแรก แต่หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้เสนอเรียกว่า “ข้อเสนอรัฐบัญญัติ” (proposition de loi) (มนตรี รูปสุวรรณ 2535 : 57) ให้เสนอต่อสภาที่สมาชิกผู้เสนอสังกัดก่อนและในการเสนอร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภานั้น ห้ามมิให้เสนอร่างกฎหมายซึ่งจะมีผลทำให้รายได้ของรัฐลดลงหรือเพิ่มรายจ่ายของรัฐหรือมีผลเป็นการสร้างรายจ่ายของรัฐขึ้นใหม่

สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยให้เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภาเป็นสภาแรก แต่ในทางปฏิบัตินั้นสมาชิกวุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายจำนวนน้อยกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และระหว่างสมาชิกวุฒิสภากับคณะรัฐมนตรีนั้น สมาชิกวุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายจำนวนมากกว่าคณะรัฐมนตรี แต่โดยข้อจำกัดต่างๆ แล้วทำให้ร่างกฎหมายส่วนใหญ่ที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาออกมามีผลบังคับใช้นั้นมักเป็นร่างกฎหมายที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี

2) พิจารณาก่อนการส่งร่างกฎหมายและเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ในการพิจารณาร่างกฎหมายของวุฒิสภานั้น หลังจากวุฒิสภาได้รับร่างกฎหมายจากรัฐบาลหรือสมาชิกวุฒิสภา ในกรณีที่เสนอร่างกฎหมายต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาเป็นสภาแรก หากมีการร้องขอจากรัฐบาลหรือสภาผู้แทนราษฎร ให้ส่งร่างกฎหมายฉบับนั้นไปให้ “คณะกรรมการวิสามัญ” พิจารณา แต่หากไม่มีการร้องขอให้ส่ง “คณะกรรมการวิสามัญ” พิจารณา ซึ่งการพิจารณาร่างกฎหมายโดยคณะกรรมการนี้ ประธานคณะกรรมการจะแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งเป็น “กรรมการผู้รับผิดชอบร่างกฎหมาย” (Rapporteur) ทำหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมายเพื่อเสนอในการประชุมคณะกรรมการ ซึ่งกรรมการสามารถเสนอคำแปรญัตติแก้ไขร่างได้และภายหลัง

คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว กรรมการผู้รับผิดชอบร่างกฎหมายมีหน้าที่จัดทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนั้นต่อไป

2.3.2 ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินได้ 2 วิธี ได้แก่ การตั้งกระทู้ถาม และการแต่งตั้งคณะกรรมการ ดังนี้

1) การตั้งกระทู้ถาม สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการตั้งกระทู้ถามได้ 2 ประเภท คือ

1.1) กระทู้ลายลักษณ์อักษร (write questions) สมาชิกวุฒิสภาที่ต้องการถามกระทู้สามารถจัดทำกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษร และส่งไปยังรัฐมนตรี ซึ่งตนต้องการถามเพื่อให้ตอบกระทู้นั้นภายใน 1 เดือน แต่ในกรณีที่รัฐมนตรีไม่สามารถตอบได้ภายในเวลาดังกล่าว สามารถขยายเวลาออกไปได้อีก 1 เดือน และภายหลังจากมีการตอบกระทู้ให้สมาชิกวุฒิสภาที่ตั้งกระทู้ถามทราบแล้ว ต้องมีการนำกระทู้นั้นตีพิมพ์ลงในรัฐกิจจานุเบกษาต่อไป

1.2) กระทู้ถามด้วยวาจา สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาก็ได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีวาระการประชุมสัปดาห์ละครั้ง สำหรับการพิจารณากระทู้ถาม ซึ่งถามโดยสมาชิกวุฒิสภาและตอบได้โดยรัฐมนตรี สมาชิกวุฒิสภาสามารถตั้งกระทู้ถามได้ภายในระยะเวลาดังกล่าว ซึ่งไม่มีการอภิปรายเรียกว่า “กระทู้ถามด้วยวาจาแบบไม่มีการอภิปราย” (oral questions without debate) นอกจากนั้นยังมีอำนาจตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาแบบมีการอภิปราย ซึ่งเรียกว่า “การกระทู้ถามด้วยวาจาแบบมีการอภิปราย” (oral question with debate) เป็นกระทู้ถามด้วยวาจาที่มีหัวข้อสำคัญทางการเมือง โดยต้องจัดให้มีการถามกระทู้ประเภทนี้เดือนละ 2 ครั้ง

2) แต่งตั้งคณะกรรมการ รัฐสภามีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการคณะต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมายและตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐบาล ซึ่งปัจจุบันมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ 4 คณะ ประกอบด้วย

2.1) คณะกรรมการสามัญ (Standing Committee) รัฐธรรมนูญกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญได้สภาละไม่เกิน 6 คณะ ซึ่งการจัดสรรจำนวนคณะกรรมการสามัญแต่ละคณะนั้นพิจารณาจากกลุ่มการเมือง หากกลุ่มการเมืองใดมีสมาชิกก็จะได้รับการจัดสรรให้มีคณะกรรมการจำนวนมากตามไปด้วย

2.2) คณะกรรมการวิสามัญ (Special Committee) วุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อทำหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมาย โดยการร้องขอจากรัฐบาลหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ กรรมการมาจากสมาชิกวุฒิสภาหรือบุคคลภายนอกที่มีความ

เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง คณะกรรมการนี้จะสิ้นสุดลงภายหลังจากได้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นแล้ว

2.3) คณะกรรมการสอบสวน (Commission d'enquête) วุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำหน้าที่ในการสอบสวนข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อวุฒิสภาภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เป็นการควบคุมตรวจสอบการกระทำของรัฐบาล รวมทั้งการสอบสวนกิจการสาธารณะและรัฐวิสาหกิจ

2.4) คณะกรรมการร่วมกัน (Joint Committee หรือ Conference Committee) ในกรณีที่วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีความเห็นที่ขัดแย้งกันในการพิจารณาร่างกฎหมาย ภายหลังจากที่สภาทั้งสองพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนั้นเพียงครั้งเดียวหรือสองครั้ง เมื่อรัฐบาลประกาศว่าเป็นเรื่องด่วน นายกรัฐมนตรีมีอำนาจเสนอให้แต่งตั้งสมาชิกของแต่ละสภาฯ ละ 7 คน เป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อทำหน้าที่พิจารณาเสนอบทบัญญัติของร่างกฎหมายในส่วนที่ยังหาข้อยุติไม่ได้

2.3.3 ด้านตุลาการ

วุฒิสภามีอำนาจในด้านตุลาการ โดยแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอาญาชั้นสูง และแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐดังนี้

1. แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอาญาชั้นสูง (La Haute - Cour de Justice) รัฐสภามีอำนาจในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอาญาชั้นสูงจำนวน 12 ท่าน และผู้พิพากษาสำรอง 6 ท่าน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีที่ประธานาธิบดีกระทำความผิดอาญาฐานทรยศต่อประเทศชาติอย่างร้ายแรง

2) แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา ในศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐ (La Cour de Justice de la République)

รัฐสภามีอำนาจในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐจำนวน 6 ท่าน และผู้พิพากษาสำรองจำนวน 6 ท่าน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีกระทำความผิดในทางอาญาขณะดำรงตำแหน่ง ซึ่งต้องเป็นความผิดอุกฤษโทยหรือมฉฉมโทย

2.3.4 ด้านอื่นๆ

นอกจากอำนาจหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติ ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และด้านตุลาการแล้ว วุฒิสภายังมีหน้าที่ในด้านอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วย

1) ประธานวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 60 คน มีอำนาจเสนอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐบัญญัติ (Loi) ก่อนการประกาศใช้ และเสนอให้ตรวจสอบว่าสนธิสัญญาระหว่างประเทศ หรือข้อตกลงระหว่างประเทศใดมีความขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่

2) ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่เป็นประธานาธิบดีชั่วคราวในกรณีที่ตำแหน่งประธานาธิบดีว่างลงด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง หรือกรณีที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประธานาธิบดีไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ซึ่งในการใช้อำนาจดังกล่าว ประธานวุฒิสภาไม่มีอำนาจในการจัดให้มีการออกเสียงแสดงประชามติ และไม่มีอำนาจประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร

3) ประธานวุฒิสภามีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน 3 คน ประกอบเป็นคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

4) ประธานวุฒิสภามีอำนาจให้คำปรึกษาแก่ประธานาธิบดีในการประกาศยุบสภาหรือการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จชั่วคราว

5) วุฒิสภาร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจเสนอให้ประธานาธิบดีจัดให้มีการออกเสียงแสดงประชามติ

6) วุฒิสภาร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจกล่าวหาประธานาธิบดีว่าเป็นผู้ทรยศต่อประเทศชาติอย่างร้ายแรง เพื่อให้ศาลอาญาชั้นสูงพิจารณาพิพากษาได้

7) วุฒิสภาให้ความเห็นชอบในการแถลงนโยบายทางการเมืองทั่วไปตามที่นายกรัฐมนตรีร้องขอ

3. พัฒนาการของวุฒิสภาสหรัฐอเมริกา (ชโรเดอร์, 1989)

3.1 พัฒนาการ

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ปกครองด้วย “ระบอบประชาธิปไตยแบบแบ่งแยกอำนาจ” (Separation of Power) หรือที่มักเรียกกันว่า “ระบบประธานาธิบดี” (Presidential System) ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่สับสนคลาดเคลื่อนได้ว่า ประเทศใดก็ตามที่มีประธานาธิบดี จะถือว่าเป็นการปกครองแบบเดียวกับสหรัฐอเมริกา แต่ความเป็นจริงแล้วไม่อาจกล่าวเช่นนั้นได้เสมอไป ดังตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ ประเทศอินเดียซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ แต่มีรูปแบบการปกครองแบบควบคุมอำนาจ (Fusion of Power) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำฝ่ายบริหาร เช่นเดียวกับสหราชอาณาจักร

สหรัฐอเมริกาไม่มีสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงให้ประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของประเทศและเป็นผู้บัญชาการทหาร จะนี้นักวิชาการต่างๆ จึงมักเรียกรูปแบบแบ่งแยกอำนาจนี้ว่า

“ระบบประธานาธิบดี” พื้นฐานหลักของการปกครองตามรูปแบบแบ่งแยกอำนาจ มีความเชื่อในการแบ่งแยกอำนาจการบริหาร ซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากนักคิดคนสำคัญ คือ “มงเตสกีเยอ” (Montesquieu) ที่ได้กล่าวว่า เมื่ออำนาจนิติบัญญัติถูกรวมอยู่ในมือของคน หรือกลุ่มคนเดียวกันอาจทำให้การใช้อำนาสดังกล่าวไม่เป็นไปโดยอิสระ แนวทางที่เหมาะสมคือ ควรแบ่งแยกอำนาจเพื่อถ่วงดุลอำนาจในการบริหาร โดยให้ฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายบริหาร และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายตุลาการ อำนาจทั้งสามนี้มีบทบาทในการบริหารร่วมกันในบางส่วน และในขณะเดียวกันอำนาจแต่ละฝ่ายต่างก็เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกัน

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบ “สหพันธรัฐ” โดยแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับสหพันธรัฐหรือระดับชาติ และระดับมลรัฐ การปกครองทั้งสองระดับต่างมีอำนาจทางนิติบัญญัติตามขอบเขตอำนาจที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ “สภาคองเกรส” คือสถาบันนิติบัญญัติที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านนิติบัญญัติในระดับชาติ และสภานิติบัญญัติมลรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบด้านนิติบัญญัติในระดับมลรัฐ แม้ในทางปฏิบัติฝ่ายบริหารก็มีอำนาจที่จะบัญญัติกฎหมายข้อบังคับของฝ่ายบริหารเช่นกัน เช่น กฎกระทรวง เป็นต้น แต่กฎหมายที่บัญญัติโดยฝ่ายนิติบัญญัตินั้นจะมีผลบังคับใช้เหนือกว่าฝ่ายบริหาร และสามารถยกเลิกคำสั่งต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารได้ หากกฎหมายมีความขัดแย้งกัน โดยที่อำนาจในการร่างกฎหมายของสภาคองเกรสและสภานิติบัญญัติมลรัฐจะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้

การดำเนินงานของสภาคองเกรสแบ่งออกเป็น 2 สภาคือ

(1) สภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) หรือเรียกว่า “สภาล่าง”

(2) วุฒิสภา (Senate) หรือเรียกว่า “สภาสูง”

เหตุผลในการแบ่งออกเป็น 2 สภาดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ประการแรก ได้รับอิทธิพลทางความคิดในเรื่องการถ่วงดุลอำนาจ จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ทั้งสองสภาทำหน้าที่ควบคุมซึ่งกันและกัน

ประการที่สอง การมีสองสภาเป็นการเปิดโอกาสให้มีการประนีประนอมความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ระหว่างมลรัฐเล็กและมลรัฐใหญ่ โดยให้ตัวแทนในสภาคองเกรสมีทั้ง 2 รูปแบบ คือ เป็นตัวแทนตามสัดส่วนของประชากร ตามหลักการเลือกตั้งของสภาผู้แทนราษฎร และมีความเสมอภาคกันระหว่างมลรัฐตามหลักการเลือกตั้งของวุฒิสภาที่กำหนดให้ทุกมลรัฐไม่ว่าขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่สามารถมีตัวแทนในวุฒิสภาได้มลรัฐละ 2 คนเท่ากัน

ทั้งสองสภามีการทำงานอย่างเป็นอิสระเด็ดขาดจากกัน แต่ละสภามีฐานะเท่าเทียมกัน และมีอำนาจเป็นของตนเอง แต่ในขณะเดียวกันจะต้องมีความเกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

ในลักษณะของการถ่วงดุลอำนาจระหว่างกัน ไม่มีกฎหมายใดจะมีผลบังคับใช้ได้หากสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบ

ตามมาตรา 1 ของรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาได้มอบอำนาจนิติบัญญัติทั้งปวงของรัฐบาลกลางแก่สภาองเกรสซึ่งประกอบด้วย 2 สภา คือวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาซึ่งมีขนาดเล็กกว่า ประกอบด้วยสมาชิกจากรัฐละ 2 คนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จำนวนสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎร ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร จึงไม่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

สมัยเริ่มต้นใช้รัฐธรรมนูญเมื่อสองร้อยกว่าปีมาแล้ว สมาชิกวุฒิสภาไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน สภานิติบัญญัติของรัฐทำหน้าที่เป็นผู้เลือก สมาชิกวุฒิสภาถือกันว่าเป็นตัวแทนของรัฐของตน จึงมีหน้าที่ดูแลรัฐของตนให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคในการตรากฎหมายทั้งปวง บทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 17 ซึ่งบังคับใช้เมื่อ ค.ศ. 1913 กำหนดให้ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยตรงนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ผู้แทนของรัฐต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุมร่างรัฐธรรมนูญ มีเหตุผลว่าถ้ามีสองกลุ่มแยกกัน กลุ่มหนึ่งเป็นตัวแทนรัฐบาลของรัฐ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน และกฎหมายที่เสนอขึ้นมาต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้งสองกลุ่ม ก็ไม่ต้องกลัวว่าสภาองเกรสจะออกกฎหมายอย่างรีบร้อนหรือไม่รอบคอบ สภาหนึ่งจะคอยรั้งอีกสภาหนึ่งในลักษณะเดียวกับระบบรัฐสภาของอังกฤษ การออกบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา 17 มิได้เปลี่ยนแปลงหลักการถ่วงดุลแห่งอำนาจระหว่างสองสภานี้ไปเท่าใดนัก

3.2 ที่มาและองค์ประกอบ

วุฒิสภาของสหรัฐอเมริกาจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ตามลักษณะการปกครองแบบ “สหพันธรัฐ” ซึ่งแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับสหพันธรัฐหรือระดับชาติ และ ระดับมลรัฐ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วุฒิสภาของสหพันธรัฐหรือระดับชาตินั้น รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าสมาชิกวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกา ต้องมีอายุ 30 ปีขึ้นไป เป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกามาอย่างน้อย 9 ปี และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่ได้รับการเลือกตั้ง แต่ละรัฐมีสมาชิกวุฒิสภาได้ 2 คน ดังนั้น รัฐโรดไอแลนด์ซึ่งเป็นรัฐที่เล็กที่สุด จึงมีผู้แทนในวุฒิสภาเท่ากับรัฐอลาสก้า ซึ่งเป็นรัฐที่ใหญ่ที่สุด รัฐไวโอมิง ซึ่งมีจำนวนประชากรใน ค.ศ.1987 เพียง 490,000 คน จึงมีผู้แทนในวุฒิสภาเท่ากับรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งมีจำนวนประชากรใน ค.ศ.1987 มากถึง 27,663,000 คน

สมาชิกวุฒิสภาจะได้รับการเลือกตั้งในระดับรัฐ ซึ่งมีขึ้นในปีคริสต์ศักราชที่ลงท้ายด้วยเลขคู่ วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนด 6 ปี และทุกๆ 2 ปี จะมีการเลือกตั้งสมาชิก

วุฒิสภาจำนวน 1 ใน 3 ดังนั้นจะมีสมาชิกวุฒิสภาอยู่ 2 ใน 3 เสมอไป ซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทางนิติบัญญัติในระดับชาติมาแล้ว

สำหรับวุฒิสภาหรือสภาสูงในระดับมลรัฐ ส่วนใหญ่วุฒิสภาของมลรัฐจะมีขนาดเล็กกว่าสภาผู้แทนราษฎร และจำนวนสมาชิกจะแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ อาทิ ในมลรัฐเนวาดามีสมาชิกวุฒิสภา 7 คน แต่ในมลรัฐมิชิแกนมีสมาชิกวุฒิสภาถึง 67 คน เป็นต้น สำหรับวาระการดำรงตำแหน่งในวุฒิสภาส่วนใหญ่กำหนดไว้เทอมละ 4 ปี แต่มี 13 มลรัฐที่มีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาไว้เพียง 2 ปี สมาชิกวุฒิสภาของมลรัฐจะต้องเป็นพลเมืองของรัฐและอาศัยอยู่ในมลรัฐเท่านั้น โดยจะต้องมีอายุอย่างน้อย 25 หรือ 30 ปี ตามที่แต่ละมลรัฐกำหนด สมาชิกวุฒิสภาของมลรัฐจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากเขตการเลือกตั้งในมลรัฐ

รัฐธรรมนูญกำหนดให้รองประธานาธิบดีเป็นประธานวุฒิสภา รองประธานาธิบดีไม่มีสิทธิออกเสียง ยกเว้นแต่กรณีเสียงเท่ากัน ในกรณีที่รองประธานาธิบดีไม่อยู่ วุฒิสภาจะเลือกประธานชั่วคราวเพื่อทำหน้าที่ประธานวุฒิสภาแทน โดยประธานวุฒิสภาชั่วคราวจะต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีตัวแทนในสภาเป็นจำนวนมากที่สุดเสมอ

3.3 อำนาจหน้าที่

3.3.1 ด้านนิติบัญญัติ

สำหรับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในด้านนิติบัญญัตินั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ การพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย และการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ ดังนี้

1) การพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

แต่ละสภาของสภาคองเกรส มีอำนาจเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องภาษี ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่มีสิทธิเสนอ รัฐใหญ่จึงอาจความีอิทธิพลต่อประชาชนมากกว่ารัฐเล็ก แต่ในทางปฏิบัติแล้ว สภาหนึ่งอาจออกเสียงคัดค้านร่างกฎหมายที่ผ่านอีกสภาหนึ่งมาแล้วก็ได้ วุฒิสภาอาจไม่ให้ความเห็นชอบร่างภาษีหรือร่างกฎหมายใดๆ ที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว หรืออาจแก้ไขเพิ่มเติมจนทำให้ลักษณะของร่างกฎหมายเปลี่ยนไปก็ได้ ในกรณีเช่นนี้จะมีการประชุมคณะกรรมการร่วม ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจากทั้งสองสภา เพื่อหาข้อประนีประนอม ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ทั้งสองฝ่ายก่อนที่จะผ่านร่างนั้นออกมาเป็นกฎหมายได้

วุฒิสภามีอำนาจบางอย่างที่รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาสงวนไว้ให้โดยเฉพาะ เช่น อำนาจในการให้ความเห็นชอบการเสนอแต่งตั้งข้าราชการระดับสูง และเอกอัครราชทูตของรัฐบาลกลางซึ่งประธานาธิบดีเป็นผู้เสนอแต่งตั้ง ตลอดจนอำนาจในการให้สัตยาบันสนธิสัญญาทุกฉบับ

ด้วยคะแนนเสียงมากกว่า 2 ใน 3 หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบไม่ว่ากรณีใด การกระทำของฝ่ายบริหารก็จะเป็นอันโมฆะไป

กระบวนการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายของวุฒิสภา ส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกับกระบวนการในสภาผู้แทนราษฎร แต่มีความแตกต่างที่สำคัญในเรื่องของการอภิปราย สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิอภิปรายได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาที่เสียไป ฝ่ายเสียงข้างน้อยมีสิทธิที่จะโจมตีและคัดค้านโครงการของฝ่ายเสียงข้างมากได้อย่างไม่มีการจำกัดเวลา การที่สมาชิกวุฒิสภามีโอกาสอภิปรายอย่างไม่มีขอบเขตจำกัดนี้ ทำให้สมาชิกมีโอกาสดูเผด็จจริงได้อย่างชัดเจนและละเอียดรอบคอบ แทนที่จะอภิปรายในหลักการใหญ่ ๆ โดยเหตุนี้เองนักการเมืองคนสำคัญ ๆ ของสหรัฐอเมริกาจึงใฝ่ฝันที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งจะมีโอกาสอภิปรายได้อย่างกว้างขวางนั่นเอง การมีอิสระในการอภิปรายเช่นนี้ สมาชิกวุฒิสภาจึงมีอำนาจที่จะอภิปรายเป็นเวลาหลายสิบชั่วโมงหรือเป็นเวลานานเพียงใดก็ได้ โดยมุ่งที่จะขัดขวางการลงมติหรือผ่านร่างกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งได้เสมอ การอภิปรายเพื่อขัดขวางการลงมติหรือผ่านร่างกฎหมายนี้เรียกว่า **“Filibustering”**

โดยปกติวุฒิสภาจะใช้เวลาในการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายอย่างเข้มงวด กล่าวคือ มักใช้เวลาหลายชั่วโมงหรือหลายวันหรือหลายสัปดาห์ในการพิจารณากฎหมายแต่ละฉบับ

ในการพิจารณาร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการเสนอความเห็นว่าร่างกฎหมายนั้นควรมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ในขณะที่เดียวกันการออกเสียงในการพิจารณาร่างกฎหมายก็มีความเป็นอิสระเช่นกัน เมื่อทำการพิจารณาร่างกฎหมายเสร็จสิ้นแล้วจึงทำการลงคะแนนเสียง

2) การแต่งตั้งคณะกรรมการ

เนื่องจากแต่ละสภาของสภาคองเกรส ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกฎหมายของชาติ โดยจะต้องทำการร่างกฎหมายของชาติมากมาย ถ้าหากแต่ละสภาต้องดำเนินกิจกรรมในการร่างและพิจารณาเพียงลำพัง แต่ละสภาก็จะไม่สามารถพิจารณากฎหมายจำนวนมากมายได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ฉะนั้นจึงจำเป็นที่แต่ละสภาจะต้องอาศัยการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระในการกลั่นกรองร่างกฎหมายให้มีความละเอียดถูกต้องและรวดเร็วทันต่อสถานการณ์และความต้องการของประชาชนในการประกาศใช้กฎหมายที่จำเป็นทั้งปวง ดังที่ประธานาธิบดีวูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) เคยกล่าวถึงบทบาทของสภาและคณะกรรมการไว้ว่า *“สภาทำงานในลักษณะของการแสดงผลงาน ในขณะที่การปฏิบัติงานเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ” (Congress in session is Congress in display. Congress in committee is Congress at work.)*

คณะกรรมการเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระแยกออกจากทั้งสองสภา โดยมีบทบาทสำคัญดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อกฎหมายที่แต่ละสภาเสนอมา คณะกรรมการของวุฒิสภาจะเป็นผู้ศึกษาร่างกฎหมายที่เสนอโดยวุฒิสภา
2. รับฟังข้อเสนอแนะการทำงานของคณะกรรมการจากฝ่ายบริหาร
3. ให้การรับรองหรือปฏิเสธการเข้ารับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร
4. ดำเนินการไต่สวนและสืบสวนบุคคลที่ถูกเชิญมาให้ปากคำ
5. เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำประชาพิจารณ์และติดตามการทำงานของฝ่ายบริหาร
6. ประเมินการทำงานของฝ่ายบริหารว่ามีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดหรือไม่
7. รับผิดชอบในการทำรายงานในเรื่องที่คณะกรรมการแต่ละคณะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ โดยศึกษาและสำรวจงานตามที่ได้รับมอบหมาย
8. ให้คำแนะนำและปรึกษาแนวทางในการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้อง
9. ทบทวนรายงาน เอกสาร และการวิจัยที่เกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการในแต่ละหน้าที่
10. ดำเนินการประชุมอย่างไม่เป็นทางการกับสาธารณชน ผู้นำเอกชนเพื่อหาแนวทางเกี่ยวกับประเด็นที่คณะกรรมการกำลังพิจารณา
11. ดำเนินการตรวจเยี่ยมและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายหรือเรื่องอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่นั้น

ประเภทของคณะกรรมการ

ลักษณะการทำงานของคณะกรรมการแบ่งออกเป็น 4 ประเภทได้แก่

1. คณะกรรมการสามัญ (Standing Committees)
2. คณะกรรมการพิเศษ (Special or Select Committees)
3. คณะกรรมการผสมสามัญ (Joint Standing Committees)
4. คณะกรรมการผสมวิสามัญ (Conference Committees)

1. คณะกรรมการสามัญ (Standing Committees)

แต่ละสภาประกอบด้วยคณะกรรมการสามัญชุดต่าง ๆ ในสังกัดของตน โดยมีหน้าที่ในการเสนอและพิจารณาร่างกฎหมาย ในการพิจารณาและเสนอร่างกฎหมายแต่ละฉบับนั้น ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเป็นผู้เสนอ หากประธานคณะกรรมการเห็นว่าร่างกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งไม่เหมาะสม ร่างกฎหมายฉบับนั้นก็จะเป็นอันตกไปและสิ้นสุดในคณะกรรมการ หรือที่เรียกว่า “Die in Committee” ในเรื่องความสำคัญของคณะกรรมการ

สามัญนั้น อาจกล่าวได้ว่าถ้าไม่มีคณะกรรมการธิการสามัญ สภาองเกรสก็ไม่สามารถที่จะประชุมได้ เพราะว่าในแต่ละสมัยประชุมนั้นจะมีร่างกฎหมายเสนอเข้าสู่สภานับหมื่นฉบับ ดังนั้นการมีระบบ คณะกรรมการธิการจึงเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานของสภาองเกรสให้น้อยลง เพราะคณะกรรมการแต่ละคณะได้ช่วยกลั่นกรองร่างกฎหมายแต่ละฉบับก่อนที่จะนำเสนอเข้าสู่สภา

คณะกรรมการธิการสามัญของวุฒิสภา (Senate Standing Committees) ประกอบด้วย จำนวนคณะกรรมการทั้งหมด 16 คณะ โดยเฉลี่ยแล้วในแต่ละคณะจะมีสมาชิกประมาณ 19 คน จำนวนอย่างต่ำ 9 คน และอย่างสูงไม่เกิน 27 คน สมาชิกของคณะกรรมการทั้ง 16 ชุดนี้ ได้รับการเลือกตั้งจากวุฒิสภา แต่ในทางปฏิบัติวุฒิสภาหรือสภาสูงทำหน้าที่ให้สัตยาบันต่อรายชื่อสมาชิก ที่ได้รับการคัดเลือกมาจากพรรคใหญ่ทั้งสองพรรค (เดโมแครตและรีพับลิกัน) พรรคที่มีเสียงข้างมาก จะได้รับตำแหน่งประธานกรรมการทุกคณะ สมาชิกวุฒิสภาแต่ละท่านจะถูกจำกัดว่าต้องเป็น สมาชิกในคณะกรรมการได้ไม่เกิน 2 คณะ แต่ก็อาจมีข้อยกเว้นเช่นกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชื่อเสียง ความสามารถและความมีอาวุโสของสมาชิกแต่ละท่าน ในการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภานั้น จะเป็นผู้เสนอร่างกฎหมายให้คณะกรรมการนำไปพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการมีอำนาจที่จะ พิจารณาร่างกฎหมายนั้นๆ เมื่อพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะนำเข้าสู่ที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณา ให้ความเห็นชอบต่อไป คณะกรรมการของวุฒิสภาทั้ง 16 คณะประกอบด้วย

- (1) คณะกรรมการข้อบังคับและการบริหาร
- (2) คณะกรรมการการจัดสรรงบประมาณ
- (3) คณะกรรมการการทหาร
- (4) คณะกรรมการกิจการธนาคาร การเคหะและชุมชนเมือง
- (5) คณะกรรมการการเกษตร โภชนาการและการป่าไม้
- (6) คณะกรรมการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- (7) คณะกรรมการการงบประมาณ
- (8) คณะกรรมการการพาณิชย์ วิทยาศาสตร์และขนส่ง
- (9) คณะกรรมการการพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ
- (10) คณะกรรมการการคลัง
- (11) คณะกรรมการกิจการบริหารของรัฐ
- (12) คณะกรรมการการแรงงานและทรัพยากรมนุษย์
- (13) คณะกรรมการการตุลาการ
- (14) คณะกรรมการการธุรกิจขนาดย่อม
- (15) คณะกรรมการกิจการทหารผ่านศึก

(16) คณะกรรมการการสิ่งแวดล้อมและการโยธา

2. คณะกรรมการพิเศษ (Special or Select Committees)

คณะกรรมการพิเศษนี้เป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการสอบสวนพิเศษหรือศึกษาและรายงานกลับไปยังสภาที่ได้ตั้งคณะกรรมการดังกล่าวมาเพื่อทำหน้าที่เฉพาะต่อปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เช่น คณะกรรมการการสงเคราะห์คนชรา เป็นต้น โดยเมื่อได้รับมอบหมายจากสภาให้ศึกษางานใดงานหนึ่งและเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้วก็รายงานกลับไปยังสภา คณะกรรมการพิเศษก็จะหมดหน้าที่ไป คณะกรรมการพิเศษนี้ยังมีหน้าที่นำเสนอความรู้และความเชี่ยวชาญของสมาชิกในการแก้ปัญหาหรือร้องบางประการ เช่น คณะกรรมการชำนาญพิเศษเกี่ยวกับเรื่องคุณค่าของอาหารและความต้องการบริโภคของมนุษย์ เป็นต้น

3. คณะกรรมการผสมสามัญ (Joint Standing Committees)

คณะกรรมการนี้ตั้งขึ้นมาจากมติร่วมกันระหว่างสมาชิกผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา จำนวนสมาชิกของคณะกรรมการผสมสามัญจะประกอบด้วยสมาชิกจากสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกจากวุฒิสภาในจำนวนที่เท่ากัน คณะกรรมการชุดนี้มีฐานะเทียบเท่ากับคณะกรรมการสามัญ โดยมีบทบาทหน้าที่หลายประการ โดยการอาศัยความร่วมมือของสภาองเกรสเพื่อช่วยในการตรวจสอบหรือการศึกษาในเรื่องพิเศษบางประการ เช่น หน้าที่ในการช่วยเหลือในการแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การอุตสาหกรรมทางทหาร ภาษีอากร เป็นต้น นอกจากนั้นยังตั้งขึ้นเพื่อความประสงค์ในการจัดงานพิธีต่างๆ คณะกรรมการชุดนี้จะมีสถานภาพที่แคบกว่าคณะกรรมการพิเศษ กล่าวคือ จัดตั้งขึ้นมาเพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะและเป็นคณะกรรมการชั่วคราวเท่านั้น เมื่อปฏิบัติงานสำเร็จแล้ว คณะกรรมการดังกล่าวก็หมดสภาพไป

4. คณะกรรมการผสมวิสามัญ (Conference Committees)

คณะกรรมการผสมวิสามัญนี้ ประกอบด้วยสมาชิกจากทั้งสองสภา ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย ประนีประนอมและประสานผลประโยชน์ระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เนื่องจากการจะผ่านร่างกฎหมายได้นั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้ง 2 สภาจึงจะประกาศบังคับใช้ได้ ในกรณีที่เกิดปัญหาว่าสภาใดสภาหนึ่งไม่ยอมรับร่างกฎหมายที่เสนอขึ้นมาก็จะต้องมีการตั้งคณะกรรมการผสมวิสามัญขึ้นมา คณะกรรมการผสมวิสามัญนี้จะมีหน้าที่ไกล่เกลี่ยจัดข้อบาดหมางให้หมดสิ้นไป โดยทั่วไปร่างกฎหมายประมาณร้อยละ 15 ต้องส่งมาให้คณะกรรมการผสมวิสามัญพิจารณา เนื่องจากไม่สามารถหาข้อยุติได้ ซึ่งร่างกฎหมายเหล่านี้มักเป็นร่างกฎหมายที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก

3.3.2 ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

นอกจากอำนาจหลักในการบัญญัติกฎหมายแล้ว วุฒิสภายังมีอำนาจที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คืออำนาจในการควบคุมตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งสามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ การถอดถอนข้าราชการทุกคนออกจากตำแหน่ง หากมีการตรวจสอบพบว่าข้าราชการคนนั้น ๆ มีความผิดหรือประพฤติตนไม่เหมาะสม และอำนาจในการให้การรับรอง อนุมัติ และควบคุมการใช้งบประมาณตามที่รัฐบาลเป็นผู้เสนอมา

3.3.2.1 การถอดถอนออกจากตำแหน่ง (Impeachment)

เพื่อควบคุมและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารและข้าราชการพลเรือนสหรัฐอเมริกาทุกคนที่กระทำความผิดและประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ สภาองเกรสมีอำนาจในการถอดถอนออกจากตำแหน่ง เนื่องจากระบบแบ่งแยกอำนาจนั้น สภาผู้แทนราษฎรไม่มีอำนาจในการอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหารเหมือนระบบควบอำนาจ อำนาจนี้เรียกว่า “อำนาจถอดถอนออกจากตำแหน่ง” (Impeachment)

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติถึงอำนาจนี้ว่า ประธานาธิบดี รองประธานาธิบดีและข้าราชการพลเรือนแห่งสหรัฐอเมริกา ถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจของกระบวนการถอดถอนออกจากตำแหน่งทั้งสิ้น รวมถึงคณะรัฐมนตรี ผู้พิพากษา ตลอดจนข้าราชการชั้นสูง ยกเว้นข้าราชการทหารบก ทหารเรือ และข้าราชการในสภาองเกรส ทั้งนี้ กระบวนการถอดถอนดังกล่าวจะสามารถทำได้ในกรณีสงสัยว่ากบฏ รับสินบนหรือกระทำความผิดทางอาญาร้ายแรง หรืออุกฉกรรจ์เท่านั้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าข้าราชการชั้นผู้น้อยจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่อยู่ภายใต้อำนาจของกระบวนการถอดถอนออกจากตำแหน่ง แต่ในทางปฏิบัติ ข้าราชการที่มีปัญหาอาจยื่นขอลาออกจากตำแหน่งมากกว่าที่จะต่อสู้ในกระบวนการถอดถอนออกจากตำแหน่ง เพราะกระบวนการดังกล่าวเป็นเรื่องที่น่ากลัวสำหรับข้าราชการชั้นผู้น้อย

ในกระบวนการถอดถอนออกจากตำแหน่ง เมื่อวุฒิสภาได้รับข้อกล่าวหาที่ส่งมาจากสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาจะต้องเป็นผู้กำหนดวันเวลาในการพิจารณาตัดสินคดี โดยทั่วไปมักกำหนดวันหลังจากได้รับข้อกล่าวหาประมาณ 2-3 สัปดาห์ หรือ 1 เดือน เพื่อให้เวลาในการได้ข้อกล่าวหา และให้สภาผู้แทนราษฎรซึ่งทำหน้าที่เสมือนอัยการมีเวลาเตรียมการเพื่อค้นหาหลักฐานในการพิจารณาคดี อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ถูกฟ้องร้องให้ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งอาจจะชิงลาออกก่อนที่จะมีการไต่สวน เพราะบุคคลเหล่านี้เกรงว่า ถ้ารอจนกระทั่งการลงมติเสร็จสิ้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเป็นอย่างมาก

ระหว่างการรวบรวมข้อเท็จจริง วุฒิสภามีอำนาจในการเรียกผู้ถูกกล่าวหามาให้การ โดยที่ผู้ถูกกล่าวหาจะละเมิดคำสั่งไม่ได้ แต่การให้ปากคำผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิให้การเองหรือส่งผู้แทน มาแสดงหลักฐานข้อเท็จจริงได้

เมื่อถึงกำหนดเวลาตามที่วุฒิสภากำหนด วุฒิสภาจึงเริ่มทำการพิจารณาคดี การพิจารณาคดีของวุฒิสภาประกอบด้วยคณะทำงานที่มีลักษณะคล้ายกับระบบลูกขุนในศาล โดยการพิจารณาคดีจะต้องผ่านการให้ความเห็นชอบจากคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 12 คน ในกรณีการถอดถอนตำแหน่งข้าราชการทั่วไป ประธานวุฒิสภามีฐานะเป็นเสมือน ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี แต่สำหรับกรณีการพิจารณาถอดถอนตำแหน่งประธานาธิบดีนั้น ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดีต้องมาจากศาลสูง ก่อนที่การพิจารณาคดีจะเริ่มขึ้น วุฒิสภาต้องกล่าว คำสาบานว่าจะพิจารณาคดีด้วยความถูกต้องจากหลักฐานที่ปรากฏด้วยความเป็นธรรม และทนาย ของประธานาธิบดีอาจจะแสดงหลักฐานเพื่อหักล้างข้อกล่าวหาได้

การตัดสินใจจะต้องผ่านการลงคะแนนเสียงของสมาชิกวุฒิสภาสูงถึง 2 ใน 3 ของ จำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะสามารถถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาออกจากตำแหน่งได้ บทลงโทษผู้กระทำความผิด พิจารณาได้ตั้งแต่การสูญเสียความน่าเชื่อถือและชื่อเสียง และการถูกถอดถอนออกจาก ตำแหน่ง โดยที่ผู้กระทำผิดไม่มีสิทธิกลับเข้ามารับตำแหน่งได้อีกต่อไป

3.3.1.2 อำนาจในการให้การรับรอง อนุมัติและควบคุมการใช้งบประมาณ (Budget Process)

แม้ว่างบประมาณจะถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการบริหารของฝ่ายบริหาร เป็นเครื่องมือที่ใช้ตัดสินใจขนาดของกิจกรรมต่างๆ ที่จะกระทำโดยฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ตามเพื่อให้ ฝ่ายบริหารสามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการบริหารได้ตามอำเภอใจ ฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่ง ที่วุฒิสภาจะต้องมีบทบาท อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติ การรับรองการใช้จ่ายของฝ่ายบริหารตามหลัก แห่งการคานอำนาจ แม้ว่าฝ่ายบริหารจะมีบทบาทหลักในการกำหนดและใช้จ่ายงบประมาณ แต่ถึง อย่างไรก็ตามการกำหนดหรือจัดสรรงบประมาณจะไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ หากไม่ได้รับความ เห็นชอบของวุฒิสภาในการประกาศบังคับใช้เป็นกฎหมายงบประมาณ

เมื่อประธานาธิบดีจัดทำเอกสารงบประมาณเสร็จแล้ว จะต้องส่งให้สภาองเกรส พิจารณาเพื่อบัญญัติเป็นกฎหมายงบประมาณ สภาองเกรสมีอิสระที่จะแสดงความไม่เห็นด้วย หรือ ให้ปรับปรุงแก้ไข และให้คำแนะนำแก่ประธานาธิบดีต่อการกำหนดงบประมาณได้

การพิจารณากฎหมายงบประมาณจะเริ่มจากการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎรเป็น ลำดับแรก เมื่อสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบต่อร่างกฎหมายงบประมาณแล้วจะส่งต่อไปยัง วุฒิสภาเพื่อพิจารณาเป็นลำดับต่อไป

เมื่อวุฒิสภาได้รับร่างกฎหมายงบประมาณจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว วุฒิสภาจะส่งให้คณะอนุกรรมการของคณะกรรมการการเงินของวุฒิสภาและคณะกรรมการการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายจัดทำประชาพิจารณ์และรายงานต่อวุฒิสภา จากนั้นสมาชิกวุฒิสภาจะทำการพิจารณาลงมติให้ความเห็นชอบ ซึ่งมักสอดคล้องกับคำแนะนำของคณะกรรมการทั้ง 2 คณะ

ในทางปฏิบัติการพิจารณาร่างกฎหมายงบประมาณของสภาองเกรสมักอาศัยการทำงานของคณะกรรมการผสมวิสามัญเพื่อจัดความเห็นที่ไม่ตรงกันระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อให้ร่างกฎหมายฉบับนั้นประกาศใช้ได้อย่างทันเวลา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบต่อร่างกฎหมายงบประมาณดังกล่าวแล้ว จึงประกาศใช้เป็นกฎหมายงบประมาณที่มีผลบังคับใช้ต่อไป ในกรณีที่สภาองเกรสไม่เห็นชอบต่อร่างกฎหมายงบประมาณดังกล่าว ประธานาธิบดีมีสิทธิใช้อำนาจยับยั้งที่เรียกว่าการ “วีโต้” (Veto) ได้ แต่โดยทั่วไปประธานาธิบดีจะใช้สิทธิในการยับยั้งน้อยมาก ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเคารพต่อกฎหมายการจัดสรรงบประมาณที่ผ่านการพิจารณาของสภาองเกรสมาแล้ว

4. พัฒนาการของวุฒิสภาญี่ปุ่น

4.1 พัฒนาการ

รัฐธรรมนูญแห่งชาติญี่ปุ่น เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ.1946 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม ค.ศ.1947 จนถึงปัจจุบันกำหนดให้รัฐสภาของประเทศญี่ปุ่นเป็นระบบสภาคู่ รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

ในอดีตประเทศญี่ปุ่นปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญเมจิ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และกำหนดให้จักรพรรดิเป็นผู้ใช้ทั้งอำนาจนิติบัญญัติ และมีอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินด้วย โดยสามารถเรียกประชุมรัฐสภาและยุบสภาผู้แทนราษฎรได้ เป็นผู้นำประเทศและผู้นำกองทัพ มีอำนาจประกาศสงคราม สร้างสันติภาพรวมไปถึงทำสนธิสัญญากับต่างประเทศ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้คณะรัฐมนตรีรับผิดชอบต่อจักรพรรดิโดยมีต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา

ตามรัฐธรรมนูญเมจิกำหนดให้ “วุฒิสภา” (House of Peers) ประกอบด้วยพระราชวงศ์ขุนนาง ซึ่งสืบเชื้อสายติดต่อกันมาและบุคคลซึ่งจักรพรรดิทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสภาที่คอยสนับสนุนคำจูงจักรพรรดิ

ภายหลังจากที่ญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นเหตุให้ประเทศที่ชนะสงคราม คือ สหรัฐอเมริกามอบหมายให้นายพลดักลาส แม็คอาเธอร์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของฝ่ายพันธมิตร (SCAP = Supreme Command of the Allied Power) ในภาคพื้นแปซิฟิก ทำหน้าที่ปกครองประเทศญี่ปุ่น และพยายามผลักดันให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นจนกระทั่งสำเร็จ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ.1946

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่

1) อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และจักรพรรดิเป็นเพียงสัญลักษณ์ของประเทศเท่านั้น

2) ยึดหลักสันติภาพ ปฏิเสธสงคราม

3) เคารพในสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์

นอกจากนี้ได้กำหนดให้แบ่งแยกองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ เพื่อหลีกเลี่ยงการรวมอำนาจไว้ที่เดียวกัน เช่นเดียวกับในประเทศอังกฤษ มีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติโดยให้คณะรัฐมนตรีรับผิดชอบต่อรัฐสภาแทนที่จะรับผิดชอบต่อจักรพรรดิดังเช่นในอดีต ให้รัฐสภาเป็นองค์กรสูงสุดในการใช้อำนาจรัฐ และเป็นองค์กรนิติบัญญัติองค์กรเดียวของรัฐ และกำหนดให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจบริหาร ศาลมีอำนาจตุลาการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการนั้น มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก แต่ฝ่ายนิติบัญญัติมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปจากรัฐธรรมนูญเมจิอย่างมาก เพราะตามรัฐธรรมนูญเมจินั้น จักรพรรดิมีพระราชอำนาจมาก โดยเฉพาะการใช้อำนาจนิติบัญญัติ และการที่จักรพรรดิมีอำนาจในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา ทำให้วุฒิสภายู่ภายใต้การควบคุมของจักรพรรดิ คอยสนับสนุนคำจูงจักรพรรดิ ซึ่งในขั้นตอนการร่างรัฐธรรมนูญนั้น ทางฝ่ายญี่ปุ่นต้องการให้มีวุฒิสภา ซึ่งไม่มีอำนาจมากดังเช่นวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกา และไม่มีอำนาจน้อยดังเช่นวุฒิสภาของประเทศฝรั่งเศสในสมัยสาธารณรัฐ แต่ฝ่ายนายพลดักลาส แม็คอาเธอร์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของฝ่ายพันธมิตร (SCAP) นั้นต้องการให้ญี่ปุ่นมีสภาเดียว (Unicameral System) ไม่ต้องการให้มีวุฒิสภา แต่จากการประนีประนอมกัน ในที่สุดตกลงกันได้โดยให้มีวุฒิสภา แต่ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน

4.2 ที่มาและองค์ประกอบ

วุฒิสภา (House of Concillors) ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 252 คน โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของการเลือกตั้ง ดังนี้

1) มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (Local Constituencies) จำนวน 152 คน ซึ่งแบ่งตามการแบ่งเขตการปกครองที่มีอยู่ 47 เขต โดยมีจำนวนสมาชิกในแต่ละเขตจะมีได้นั้นขึ้นอยู่กับ

จำนวนประชากรในเขตนั้นๆ ซึ่งโตเกียวมีประชากรจำนวนมากที่สุด มีสมาชิกวุฒิสภาได้ 8 คน ในขณะที่เขตที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุดมีสมาชิกได้อย่างน้อย 2 คน โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้เพียง 1 คนเท่านั้น

2) มาจากการเลือกตั้งตามเขตเลือกตั้งระดับชาติ (National Constituency) จำนวน 100 คน โดยใช้ประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ 1 คน สาเหตุที่กำหนดให้มีเขตเลือกตั้งระดับชาติ เพราะต้องการให้ได้สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง เช่น ในปี ค.ศ.1960 เป็นครั้งแรกที่คนที่ทำงานทางด้านโทรทัศน์ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา และต่อมาก็มีผู้สมัครรับเลือกตั้งอิสระหรือผู้ใช้แรงงานเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งจำนวนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม พรรคการเมืองก็พยายามหาผู้สมัครในสังกัดมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพราะพรรคการเมืองต้องการมีอิทธิพลในวุฒิสภานั้นเอง

สมาชิกวุฒิสภาของญี่ปุ่นมีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี โดยจำนวนครึ่งหนึ่งจะต้องพ้นจากตำแหน่งทุกๆ 3 ปี และต้องจัดให้มีการเลือกตั้งเข้ามาแทนที่สมาชิกที่พ้นจากตำแหน่งไป กล่าวคือ ทุก ๆ 3 ปี จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 76 คน และแบบเขตเลือกตั้งระดับชาติจำนวน 50 คน นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังกำหนดไว้ว่าวุฒิสภาไม่อาจถูกยุบได้ แต่ในเวลาที่ยสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบนั้น วุฒิสภาไม่สามารถเรียกประชุมเพื่อดำเนินการใดๆ ได้ เว้นแต่เป็นกรณีฉุกเฉิน (Emergency Session) เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและความมีเสถียรภาพในทางการเมือง

การที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ว่า วุฒิสภาก็มีลักษณะไม่แตกต่างจากสภาผู้แทนราษฎรทั้งด้านที่มาและอำนาจหน้าที่ โดยปรากฏชัดว่า ในปี ค.ศ.1947 สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นอิสระมีจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 44 ของจำนวนทั้งหมด ต่อมาอีก 12 ปี คือในปี ค.ศ.1958 สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นอิสระมีจำนวนเพียงร้อยละ 5.2 และที่สังกัดพรรคการเมือง มีมากถึงร้อยละ 82 ต่อมาปี ค.ศ.1980 มีสมาชิกพรรคการเมืองได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 232 คน (โดยที่พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับเลือกมากที่สุดถึง 135 คน) สมาชิกกลุ่มการเมืองได้รับเลือก 11 คน สมาชิกอิสระ 6 คน และอื่นๆ 3 คน และในปัจจุบันสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนเพียง 5 คนเท่านั้น ที่เป็นสมาชิกอิสระและอื่นๆ อีก 1 คน ที่เหลืออีกทั้งหมด 246 คน เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง

4.3 อำนาจหน้าที่

วุฒิสภาของประเทศญี่ปุ่นมีอำนาจหน้าที่ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนิติบัญญัติ ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ และด้านการถอดถอนโดยการเข้าร่วมเป็นศาลถอดถอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ด้านนิติบัญญัติ

1) ริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย สมาชิกวุฒิสภาทุกคนมีสิทธิในการเสนอร่างกฎหมายทุกประเภทเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาได้ หากเป็นสภาผู้แทนราษฎรก็ส่งร่างกฎหมายต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และถ้าเป็นสมาชิกวุฒิสภาก็ส่งร่างกฎหมายต่อประธานวุฒิสภา เว้นแต่เป็นร่างกฎหมายงบประมาณหรือร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเงิน ให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นสภาแรก

ในกรณีที่เป็น “ร่างกฎหมายพิเศษ” อาจเสนอได้โดยคณะกรรมการการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญเรียกว่า “ร่างกฎหมายของคณะกรรมการ” (Committee Bills) โดยที่ประธานคณะกรรมการเป็นผู้นำเสนอร่างกฎหมาย นายกรัฐมนตรีสามารถเสนอร่างกฎหมายในนามคณะรัฐมนตรีได้เช่นเดียวกัน แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะกำหนดให้รัฐสภาเป็นองค์กรนิติบัญญัติเพียงองค์กรเดียวของรัฐก็ตาม แต่ในทางปฏิบัตินั้นคณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการวางแผนงานนิติบัญญัติ โดยประกาศไว้ในการแถลงนโยบายก่อนเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน ด้วยเหตุนี้ร่างกฎหมาย ส่วนใหญ่ถึงถูกเสนอโดยฝ่ายบริหาร ร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกรัฐสภามีน้อยมาก

2) พิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมายของวุฒิสภานี้แบ่งได้ตามประเภทของกฎหมายได้ 2 ประเภท คือ

2.1) ร่างกฎหมายทั่วไป เมื่อวุฒิสภาได้รับร่างกฎหมายที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบแล้ว ต้องพิจารณาให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับร่างกฎหมาย ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรก็ดำเนินการเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป แต่หากไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร หรือพิจารณาไม่ทันภายในเวลา 60 วัน อาจมีการตั้ง “คณะกรรมการร่วม” เพื่อพิจารณาหาข้อยุติ แล้วเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาหรือให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเป็นครั้งที่สอง

2.2) ร่างกฎหมายงบประมาณ วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างกฎหมายงบประมาณให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างกฎหมาย หากไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จได้ทันเมื่อคณะกรรมการสามัญเกี่ยวกับงบประมาณและพรรคการเมืองได้นำเสนอรายงานต่อสภาทั้งสอง สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตัดสินร่างกฎหมายงบประมาณได้ในฐานะรัฐสภา

2.3) เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ สมาชิกรัฐสภามีสิทธิเข้าชื่อร่วมกันไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เพื่อเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งหลังจากผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นต่อประชาชน เพื่อลงประชามติ โดยต้องได้รับคะแนนเสียงข้างมากของคะแนนเสียงทั้งหมด ร่างรัฐธรรมนูญนั้นจึงจะมีผลบังคับใช้เป็นรัฐธรรมนูญได้ (Burks, 1966: 124)

4.3.2 ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นให้อำนาจวุฒิสภามีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร โดยการตั้งกระทู้ถามและการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการดำเนินการภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาและมีอำนาจสอบสวนคณะรัฐมนตรีในกรณีที่มีการทุจริตต่อหน้าที่ ดังนี้

1) ตั้งกระทู้ถาม สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีได้ โดยจัดทำเป็นหนังสือเสนอต่อประธานรัฐสภา เพื่อส่งให้แก่คณะรัฐมนตรี ซึ่งต้องตอบกระทู้ภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับกระทู้ถาม หากไม่สามารถตอบได้ในเวลาที่กำหนดต้องชี้แจงเหตุผลให้ชัดเจน และแจ้งวันเวลาที่สามารถตอบกระทู้ได้ นอกจากนี้ในกรณีฉุกเฉินรีบด่วน สมาชิกวุฒิสภาโดยมติของวุฒิสภา อาจตั้งกระทู้ด่วนด้วยวาจาถามรัฐมนตรีก็ได้

2) แต่งตั้งคณะกรรมการ ระบบคณะกรรมการของประเทศญี่ปุ่นเป็นระบบผสมผสานระหว่างระบบคณะกรรมการของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 สหรัฐอเมริกาจึงได้เข้ามาควบคุมจัดการให้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้นเอง แต่รัฐธรรมนูญไม่ได้มีบทบัญญัติในเรื่องอำนาจหน้าที่ และหลักเกณฑ์การแต่งตั้งคณะกรรมการไว้โดยตรง ต้องพิจารณาจากกฎหมายของรัฐสภา และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาแล้วแต่กรณี วุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่พิจารณาหรือสอบสวนเรื่องต่างๆ ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของวุฒิสภาได้ โดยที่ประธานวุฒิสภาเป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการคณะต่าง ๆ รวมไปถึงเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้กรรมการลาออกจากตำแหน่งด้วย ในปัจจุบันวุฒิสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมการของวุฒิสภา 4 คณะ ดังนี้

2.1) คณะกรรมการสามัญ ปัจจุบันวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญจำนวน 18 คณะเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบร่างกฎหมายต่างๆ คำร้องหรือฎีกา และเหตุอื่น ๆ ซึ่งอยู่ภายในขอบเขตอำนาจของวุฒิสภา คณะกรรมการทั้ง 18 คณะนี้ ส่วนใหญ่ตั้งชื่อตามชื่อกระทรวงหรือทบวงของรัฐบาล แต่ละคณะมีอำนาจหน้าที่ภายในขอบเขตที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ซึ่งมีการกำหนดขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการสามัญแต่ละคณะนั้น เป็นการกำหนดตามโครงสร้างของกระทรวงและทบวงนั้นๆ โดยที่บางคณะอาจมีขอบเขตอำนาจหน้าที่มากกว่าหนึ่งกระทรวงหรือทบวงก็ได้ คณะกรรมการสามัญมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาร่างกฎหมายพิจารณาสอบสวนคำร้องและการกระทำใดๆ ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ (jurisdiction) ของคณะกรรมการ ซึ่งได้กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา

2.2) คณะกรรมการวิสามัญ วุฒิสภามีอำนาจในการพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาสอบสวนเรื่องต่าง ๆ ซึ่งไม่อยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจของ

คณะกรรมการการสามัญได้ โดยที่สมาชิกคณะกรรมการวิสามัญแต่ละคณะมาจากการแต่งตั้งของวุฒิสภา และอยู่ในตำแหน่งจนกระทั่งเรื่องที่ได้รับมอบหมายนั้น ได้รับการพิจารณาวินิจฉัยจากวุฒิสภา ในบางกรณีแม้ว่าเป็นเรื่องที่อยู่ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ อาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นรับผิดชอบในเรื่องนั้นๆ ก็ได้ เนื่องจากต้องการให้ทั้งรัฐบาลและฝ่ายค้านเข้ามาเป็นสมาชิกของคณะกรรมการวิสามัญได้เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อลดบทบาทของคณะกรรมการสามัญไปในตัวเพื่อไม่ให้มีอำนาจมากเกินไป

2.3) คณะกรรมการร่วมกัน วุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันได้ ในกรณีที่มีการพิจารณาร่างกฎหมายของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรนั้นมีความเห็นไม่ตรงกัน โดยสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งกรรมการจำนวน 10 คน วุฒิสภาแต่งตั้งกรรมการจำนวน 8 คน ประกอบกันเป็นคณะกรรมการร่วมทำหน้าที่ในการอภิปรายถกเถียงในประเด็นที่ทั้งสองสภามีความเห็นไม่ตรงกัน (Burks, 1966 : 121)

2.4) คณะกรรมการศึกษาวิจัย วุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาวิจัยในเรื่องต่าง ๆ 3 คณะ ประกอบด้วย คณะกรรมการการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกิจการระหว่างประเทศ คณะกรรมการการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและเศรษฐกิจ คณะกรรมการการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือของสมาชิกในสังคม วุฒิสภาทำหน้าที่แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าว จากสมาชิกพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง โดยจัดสรรจากจำนวนสมาชิกที่อยู่ในสภา มีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี

3) สอบสวนคณะรัฐมนตรีในกรณีที่มีการทุจริตในหน้าที่ วุฒิสภามีอำนาจในการสอบสวนรัฐมนตรี โดยการเรียกมาให้ถ้อยคำ สืบสวนตนในการให้ถ้อยคำ รวมถึงบันทึกคำให้การไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งการสอบสวนนี้ อาจริเริ่มมาจากการที่คณะกรรมการตรวจสอบได้เสนอรายงานต่อรัฐสภา และรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบในรายงานนั้นแล้ว (Ori, 1983 : 18) โดยวุฒิสภาใช้อำนาจในการสอบสวนผ่านทางคณะกรรมการของวุฒิสภา

4.3.3 ด้านการให้ความเห็นชอบเรื่องต่างๆ

วุฒิสภาของญี่ปุ่นยังมีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1) ให้ความเห็นชอบในการทำสนธิสัญญากับต่างประเทศ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการเจรจาตกลงทำสนธิสัญญากับต่างประเทศโดยความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

2) ให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร

3) วุฒิสภามีอำนาจในการบริหารงานภายในวุฒิสภา โดยมีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน รวมไปถึงการจัดทำข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (The Rules of the House of Councillors) เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการเรื่องต่างๆ ของวุฒิสภาและเจ้าหน้าที่

4) ประธานวุฒิสภายังทำหน้าที่เป็นประธานรัฐสภา ในขณะที่สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ โดยการร้องขอของคณะรัฐมนตรีให้เรียกประชุมสมัชชุลูกเงินเพื่อดำเนินการต่างๆ

4.3.4 เลือกสมาชิกรัฐสภาเข้าร่วมเป็นศาลถอดถอน

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาคัดเลือกสมาชิกของแต่ละสภา ในจำนวนที่เท่ากัน แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในศาลถอดถอน เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ โดยให้สมาชิกซึ่งได้รับการคัดเลือกจากสภาทั้งสอง คัดเลือกกันเองให้เป็นประธานศาลถอดถอนหนึ่งคน ศาลถอดถอนมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำฟ้องหรือข้อกล่าวหาที่ส่งมาจากคณะกรรมการกล่าวโทษและฟ้องร้อง ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้จะประกอบไปด้วยจำนวนสมาชิกจากทั้งสองสภาจำนวนเท่า ๆ กัน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภาจะดำรงตำแหน่งในศาลถอดถอนและในคณะกรรมการกล่าวโทษและฟ้องร้องในขณะเดียวกันไม่ได้ และเมื่อสมาชิกคนใดได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรทั้งสองดังกล่าวแล้ว ให้พ้นจากสมาชิกภาพการเป็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกรัฐสภาแล้วแต่กรณี

กล่าวโดยสรุป นอกจากการศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของวุฒิสภาของ 4 ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้ว ยังมีรายละเอียดของรูปแบบและกระบวนการของระบบรัฐสภาในอีกหลายประเทศที่น่าสนใจ ซึ่งจะขอยกตัวอย่างประเทศออสเตรเลียที่มีการอาศัยความร่วมมือระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของประเทศ อาทิ กระบวนการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยของออสเตรเลียจะมีการกำหนดวันเพื่อให้ฝ่ายบริหารได้พบกับฝ่ายนิติบัญญัติโดยตรง เรียกว่า Minute Meeting ซึ่งจะมีการเชิญสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีทั้งหมดมาสอบถามปัญหาและหาวิธีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ส่วนการพิจารณากลับร่างกฎหมายนั้น รัฐสภาออสเตรเลียได้จัดจ้างอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะต่าง ๆ ที่เรียกว่า Professor of Laws เข้าร่วมในคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบร่างกฎหมายทุกฉบับที่จะนำเข้าสู่การพิจารณาของสภา โดยให้มีการจัดทำประชาพิจารณ์ร่างกฎหมายก่อนนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป ซึ่งอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายเหล่านี้จะมีส่วนในการชี้แจงการพิจารณาร่างกฎหมายแทบทุกฉบับที่บรรจุเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมของทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

5. พัฒนาการของวุฒิสภาไทย (ปีพ.ศ. 2543 : 9-15)

5.1 พัฒนาการ

เจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของการกำหนดให้มี “วุฒิสภา” ของประเทศไทยนั้น เนื่องจากภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภานั้น ตามหลักการของระบอบประชาธิปไตยต้องการให้ประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่แทนประชาชน แต่ในระยะเริ่มต้นประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในระบอบการปกครองจึงจำเป็นต้องมีพี่เลี้ยง คอยให้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากให้วุฒิสภานำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยง” สภาผู้แทนราษฎรแล้ว วุฒิสภายังถูกกำหนดให้มีบทบาทในการ “ถ่วงดุล” การปฏิบัติหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย ด้วยบทบาทของวุฒิสภาดังกล่าวนี้เอง ทำให้วุฒิสภาถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นทั้ง “สภาพี่เลี้ยง” และ “สภากลั่นกรอง” ของสภาผู้แทนราษฎร ในขณะเดียวกัน

จากการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้ง 15 ฉบับ (ไม่รวมฉบับ พ.ศ. 2540) ปรากฏว่า มีรัฐธรรมนูญ 7 ฉบับ กำหนดให้ประเทศไทยปกครองในระบบรัฐสภา โดยใช้รูปแบบสภาคู่ ได้แก่ รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2489 พ.ศ. 2490 พ.ศ. 2492 พ.ศ. 2511 พ.ศ. 2517 พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2534 นอกนั้นเป็นรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้มีสภาเดียว เนื่องจากเป็นรัฐธรรมนูญชั่วคราว ซึ่งมีที่มาจากการปฏิวัติรัฐประหาร จึงยังไม่สามารถจัดให้มีสภาที่มาจากการเลือกตั้งได้ ดังนั้น นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ประเทศไทยใช้รูปแบบสภาเดียว โดยสมาชิกมาจากการแต่งตั้งทั้งหมด ตามพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2575 ต่อมาได้พัฒนาไปเป็นสภาเดียว ซึ่งประกอบด้วย สมาชิก 2 ประเภท คือ มาจากการเลือกตั้งประเภทหนึ่ง และอีกประเภทหนึ่งมาจากการแต่งตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 หลังจากนั้นประเทศไทยจึงได้เปลี่ยนไปใช้รูปแบบ “สภาคู่” เป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489 ซึ่งกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อ “วุฒิสภา” เป็น “วุฒิสภา” และเปลี่ยนที่มาจาก การเลือกตั้งโดยอ้อมเป็นให้มาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยการเสนอชื่อและลงนาม รับสนองพระบรมราชโองการของประธานองคมนตรี ตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2492 และ พ.ศ. 2517 หรือของนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2490 ส่วนรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2490 และ พ.ศ. 2511 และ พ.ศ. 2534 มิได้ระบุผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งไว้ และโดยธรรมเนียมปฏิบัติ นายกรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอชื่อและลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา

จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้ว รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งมีเพียงฉบับเดียวเท่านั้น คือ รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2489 ที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม

ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ถึงการปกครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 มีการเลือกตั้งและแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภารวมทั้งสิ้น 7 ชุด ดังนี้

สมาชิกวุฒิสภาชุดที่ 1 (เรียกว่า “สมาชิกวุฒิสภา”) อยู่ภายใต้บังคับของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2489 ซึ่งกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทางอ้อมและดับจำนวน 80 คน และสมาชิกวุฒิสภาต้องอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปีบริบูรณ์ และต้องมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี หรือเคยดำรงตำแหน่งทางราชการมาแล้วไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว และห้ามไม่ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นข้าราชการประจำ แต่บทเฉพาะกาลกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ และกำหนดให้วุฒิสภามีวาระ 6 ปี แต่ในวาระแรกเมื่อครบ 3 ปี ให้มีการจับสลากออกจำนวนครึ่งหนึ่งซึ่งผู้ที่ออกไปมีสิทธิได้รับเลือกกลับเข้ามาอีก

เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2489 สภาผู้แทนราษฎรได้ทำการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 80 คน และสมาชิกวุฒิสภาชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ 24 พฤษภาคม 2489 ถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 โดยมีพันตรีวิลาศ โอสถานนท์ และพลเรือตรีกระแส ประวาหะนาวิน สรยุทธเป็นประธานวุฒิสภา (นอกจากตำแหน่งเนื่องจากคณะทหารของชาติ ซึ่งนำโดยพลโทผิน ชุณหะวัณ ยึดอำนาจการปกครองประเทศ)

สมาชิกวุฒิสภาชุดที่ 2 อยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 กำหนดให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งมีจำนวนเท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (โดยมิได้ระบุผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งไว้) โดยที่มิได้กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภาไว้ และวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีวาระ 6 ปี แต่เมื่อครบ 3 ปี ให้จับสลากออกจำนวนครึ่งหนึ่ง

เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2490 นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรีได้ทูลเกล้าฯ รายชื่อสมาชิกวุฒิสภาต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจำนวน 100 คน

ต่อมาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2492 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 แทนรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.2490 รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.2492 นี้กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจากผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปีบริบูรณ์ ซึ่งทรงพระราชดำริเห็นว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความชำนาญในวิชาการต่างๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดินจำนวน 100 คน โดยประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและได้กำหนดลักษณะ

ต้องห้ามของสมาชิกรัฐสภาไว้ด้วย ซึ่งประการที่สำคัญจะต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ หรือเป็นบุคคลซึ่งเคยเป็นข้าราชการประจำมาแล้ว และพ้นจากตำแหน่งข้าราชการประจำมาไม่ถึง 1 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง มีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งไว้ 6 ปี และเมื่อครบ 3 ปี ให้จับสลากออกจำนวนครึ่งหนึ่ง บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้สมาชิกรัฐสภาซึ่งได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2490 ยังคงเป็นสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ต่อไป และเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2493 ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกรัฐสภาแทนตำแหน่งที่จับสลากออกจำนวน 50 คน

วุฒิสภาชุดที่ 2 ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ 19 พฤศจิกายน 2490 ถึงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 โดยมีพระยาศรีธรรมราชเป็นประธานวุฒิสภา (นอกจากตำแหน่งเนื่องจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทำรัฐประหาร)

สมาชิกรัฐสภาชุดที่ 3 อยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2511 ซึ่งกำหนดให้สมาชิกรัฐสภามาจากการแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์โดยมีจำนวนสามในสี่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (โดยมิได้ระบุนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งไว้) ทั้งนี้ โดยพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาการหรือกิจการต่างๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน มีสัญชาติไทยโดยการเกิด และมีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปีบริบูรณ์ และห้ามสมาชิกรัฐสภาเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในขณะเดียวกัน และวุฒิสภามีวาระ 6 ปีและเมื่อครบ 3 ปี ให้จับสลากออกจำนวนครึ่งหนึ่ง

เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2511 จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีได้ทูลเกล้าฯ รายชื่อต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกรัฐสภาจำนวน 120 คน

เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2512 ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกรัฐสภาเพื่อให้ครบจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนด คือสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 44 คน และเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2514 สมาชิกรัฐสภาจับสลากออกจากตำแหน่งจำนวน 82 คน และพระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกรัฐสภาแทนตำแหน่งที่จับสลากออกจำนวน 82 คน เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2514

สมาชิกรัฐสภาชุดที่ 3 นี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ 4 กรกฎาคม 2511 ถึงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2511 โดยมีพันเอก วรการบัญชา เป็นประธานวุฒิสภา (นอกจากตำแหน่งเนื่องจากจอมพลถนอม กิตติขจร ทำรัฐประหาร)

สมาชิกรัฐสภาชุดที่ 4 อยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 ซึ่งกำหนดให้สมาชิกรัฐสภามาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ โดยประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง (ต่อมาเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2518

ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา) ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่างๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน มีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ จำนวน 100 คน และต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ เว้นแต่ข้าราชการการเมือง และต้องไม่เป็นพนักงานของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ วุฒิสภามาตรฐานรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีวาระ 6 ปี และเมื่อครบ 3 ปีให้จับสลากออกจำนวนครึ่งหนึ่ง

เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรีได้ทูลเกล้าฯ รายชื่อต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 100 คน ซึ่งวุฒิสภานี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ 26 มกราคม 2518 ถึงวันที่ 6 ตุลาคม 2519 โดยมีนายจิตติ ดิงศักดิ์เป็นประธานวุฒิสภา (ออกจากตำแหน่งเนื่องจากพลเรือเอกสัจด์ ชลออยู่ ทำรัฐประหาร)

สมาชิกวุฒิสภาชุดที่ 5 อยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 ซึ่งกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์จำนวนสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (โดยมิได้ระบุผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งไว้) จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้ ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด อายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ และไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง วุฒิสภามาตรฐานรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีวาระ 6 ปี โดยที่เมื่อครบ 2 ปีให้จับสลากออกจำนวนหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด และเมื่อครบ 4 ปี ให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนที่เหลือจับสลากออกอีกจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนดังกล่าว ส่วนจำนวนที่เหลือจากการจับสลากออกให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อครบ 6 ปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีได้ทูลเกล้าฯ รายชื่อต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 225 คน

วุฒิสภานี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ 22 เมษายน 2522 ถึงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 โดยมีพลอากาศเอกหะริน หงสกุล นายจารุบุตร เรืองสุวรรณ นายอุกฤษ มงคลนาวิน และร้อยตำรวจตรีวรรณ ชันเชื้อ เป็นประธานวุฒิสภา (ออกจากตำแหน่งเนื่องจากพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ทำรัฐประหาร)

สมาชิกวุฒิสภาชุดที่ 6 อยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 ซึ่งกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์จำนวน 270 คน (โดยมิได้ระบุผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งไว้ แต่ในบทเฉพาะกาลได้กำหนดให้ประธานสภา รักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง) จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้ ความชำนาญในวิชาการหรืออาชีพต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสัญชาติไทย

โดยการเกิด อายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ และไม่เป็นสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่หรือที่ปรึกษาของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง ไม่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งได้รับการเลือกตั้งวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีวาระ 6 ปี และเมื่อครบ 3 ปี ให้จับสลากออกจำนวนครึ่งหนึ่ง

วุฒิสภาชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ 22 มีนาคม 2534 ถึงวันที่ 21 มีนาคม 2539 โดยมี นายอุกฤษ มงคลนาวิน และนายมิชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธานวุฒิสภา (ออกจากตำแหน่งเนื่องจากหมดวาระ 4 ปี)

สมาชิกวุฒิสภาชุดที่ 7 อยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538 ซึ่งกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์จำนวนสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการลงนามรับสนองพระบรมราชโองการของนายกรัฐมนตรี และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทเฉพาะกาลกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ยังคงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าสมาชิกภาพของวุฒิสภาจะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2539

เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2539 นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีได้นำเสนอรายชื่อ จักรกฤษณ์ ก่อเกียรติ ถวายต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มเติมจำนวน 2 คน เพื่อให้ครบจำนวนสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น

วุฒิสภาชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ 22 มีนาคม 2539 ถึงวันที่ 21 มีนาคม 2543 โดยมี นายมิชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธานวุฒิสภา (ออกจากตำแหน่งเนื่องจากหมดวาระ 4 ปี)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อนรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 นั้น ส่วนมากมาจากการแต่งตั้งของผู้มีอำนาจในการปกครอง อาจจะเป็นคณะผู้ก่อการปฏิวัติหรือรัฐประหารยึดอำนาจในการปกครอง ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยมิชอบ แต่หากว่าเป็นกรณีที่อยู่ในภาวะปกติมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภามาจากการเสนอแต่งตั้งของนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับเสียงสนับสนุนข้างมากจากสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งอาจเป็นการระบอบไว้ในรัฐธรรมนูญโดยชัดแจ้งให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ หรือในกรณีที่มีได้ระบุผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการไว้ ในทางปฏิบัตินายกรัฐมนตรีก็จะเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

แม้ว่าวุฒิสภาในสถานการณ์ที่มีการปฏิวัติ รัฐประหาร กับวุฒิสภาในสถานการณ์ปกติ จะมีที่มาแตกต่างกันก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่าสมาชิกวุฒิสภามีที่มาเหมือนกัน

หรือคล้ายคลึงกัน กล่าวคือมาจากการแต่งตั้ง โดยผู้มีอำนาจในการปกครอง ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ ผู้แต่งตั้งมักจะแต่งตั้งผู้ที่เป็นพวกพ้องหรือบุคคลที่จะอำนวยความสะดวกสนับสนุนผู้แต่งตั้งมากกว่าที่จะคำนึงถึงความรู้ ความสามารถของบุคคลอื่นเป็นการบิดเบือนเจตนารมณ์ดั้งเดิมของการมีวุฒิสภา ที่ต้องการให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็น “สภาพีเลี้ยง” สภาผู้แทนราษฎรที่ประชาชนเลือกเข้ามาในสภา และทำหน้าที่กลั่นกรองการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาจึงกลายเป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนรัฐบาล คำจูนฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลผู้ซึ่งเสนอแต่งตั้งวุฒิสภานั้นเอง

สมาชิกวุฒิสภาชุดที่ 8 อยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 หรือรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยมีจำนวน 200 คน ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้ 1 คน โดยวิธีลงคะแนนโดยตรงและลับ ในการนี้รัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายได้กำหนดห้ามผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาหาเสียง ให้ทำได้เพียงแนะนำตัวตามที่กำหนดไว้เท่านั้น นอกจากนี้ ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาไว้หลายประการที่สำคัญมี 3 ประการ ได้แก่

ประการแรก ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ประการที่สอง ต้องไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

ประการที่สาม ต้องไม่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง หรือนักการเมือง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าต้อง “ปลอดการเมือง” นั่นเอง ทั้งนี้เนื่องจากต้องการให้วุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภามีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลและสามารถทำหน้าที่อย่างเป็นอิสระในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ สมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ในการนี้ รัฐธรรมนูญได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไว้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541

แนวคิดของการได้มาซึ่งวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.2540 มีรายละเอียดที่ว่า หลังจากสภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงแล้ว ที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณากำหนดหลักการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและมอบให้คณะทำงานไปยกร่างรัฐธรรมนูญตามหลักการนั้น แล้วนำเสนอต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป ที่ประชุมได้พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับจำนวนหลักเกณฑ์

การเลือกตั้ง คุณสมบัติ และอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งในชั้นแรกกรรมการที่เสนอญัตติให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงได้อภิปรายถึงหลักการตามร่างของคณะทำงานที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรง รวมถึงอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาด้วย จากนั้นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ อภิปรายเสนอแนวความคิดเห็น อาทิ เมื่อเปลี่ยนที่มาของสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งโดยตรงแล้วต้องให้เป็นที่ยอมรับและเข้าใจของประชาชนได้ว่าสมาชิกวุฒิสภามีความแตกต่างกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างไร ทั้งในเรื่องที่มา อำนาจหน้าที่ คุณสมบัติและการใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นจุดต่างอีกประเด็นหนึ่งระหว่างความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับสมาชิกวุฒิสภา และการห้ามสมาชิกวุฒิสภาเป็นรัฐมนตรี ไม่จำเป็นต้องออกจำนวนครั้งหนึ่งทุก ๆ 3 ปี และควรให้กฎหมายลูกกำหนดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาให้มีจำนวนคงตัวตลอดไป คือจำนวน 200 คน เป็นจำนวนคงที่กับการกำหนดตามสัดส่วน จำนวนประชากรเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกัน ต้องเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเมื่อให้ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง ควรให้มีบทหนึ่งว่าด้วยการเลือกตั้ง คุณสมบัติของผู้สมัครและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และประการที่สำคัญเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาต้องอธิบายให้ได้ว่าต่างกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างไร และวิธีการหาเสียงที่ไม่ต้องการเห็นภาพความเป็นการเมืองจะมีวิธีการพิเศษอย่างไร และอำนาจหน้าที่เมื่อได้มาจากประชาชน และมาจากจังหวัด ควรให้มีอำนาจหน้าที่อย่างไรเสนอให้ทุกจังหวัดมีสมาชิกวุฒิสภาจำนวนเท่ากัน และให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง เสนอให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครได้ 1 คน ให้มีคณะกรรมการสรรหาเพื่อทำการกลั่นกรองผู้สมัครขั้นหนึ่ง มิใช่ให้ผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกอีกที และเสนอว่าเป็นการทำให้ระบบเลือกตั้งเป็น 3 ระดับ มีทั้งระดับเขตเดียวเบอร์เดียว ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ซึ่งการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครควรลดหลั่นกันไปด้วย และในท้ายที่สุดสภาร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาให้ความเห็นชอบดังนี้

“มาตรา 121 วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งจำนวนสองร้อยคน ในกรณีที่ตั้งตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลง ไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ และยังไม่ได้เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่างให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่”

ภายหลังจากการพิจารณาแก้ไขที่มาและองค์ประกอบของวุฒิสภา ให้มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน และมีการเพิ่มเติมให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยที่จากเดิมนั้นกำหนดให้รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ ทุกองค์กร และให้มีอำนาจในการพิจารณาถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาและองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ ต่อมาเมื่อกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จึงได้ปรับเปลี่ยนให้วุฒิสภาใช้อำนาจ

ดังกล่าวแทนรัฐสภา ทั้งนี้ เพื่อให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่หลักในการตรวจสอบ ซึ่งในส่วนของอำนาจถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งนั้น จำเป็นต้องมีกลไกหรือมาตรการทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวุฒิสภากับพรรคการเมืองมีน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยหรือทำให้ปลอดการเมืองนั่นเอง

สภาร่างรัฐธรรมนูญเสนอร่างรัฐธรรมนูญซึ่งปรับเปลี่ยนที่มาและองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาแล้วต่อรัฐสภา ซึ่งรัฐสภาได้ประชุมอภิปรายร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวในวันที่ 4-5 เมษายน และ 7-9 กันยายน 2540 และลงมติในวันที่ 27 กันยายน 2540 ซึ่งปรากฏว่าที่ประชุมรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบ 578 เสียง ไม่เห็นชอบ 36 เสียง และงดออกเสียง 17 เสียง ซึ่งต่อมาประธานรัฐสภาได้นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย และทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นับตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2540 เป็นต้นไป

5.2 ที่มาและองค์ประกอบ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน แต่อีกด้านหนึ่งพิจารณาได้จากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภา และพิจารณาจากการเลือกตั้งประกอบกันดังต่อไปนี้

1) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภา รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1.1 มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- 1.2 มีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- 1.3 สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- 1.4 มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 107(5) นอกจากนี้ ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้
 - 1.5 เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง
 - 1.6 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วยังไม่เกินหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
 - 1.7 เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ในอายุของวุฒิสภาคราวก่อนการรับสมัครเลือกตั้ง
 - 1.8 เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 109 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (11) (12) (13) หรือ (14)

สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในสมัยที่ติดต่อกันอีก หากจะสมัครต้อง

รอไปสมัครในสมัยถัดไป กล่าวคือ ต้องเว้นระยะ 1 สมัย จะดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาติดต่อกันไม่ได้ โดยที่พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งโดยทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งโดยทั่วไปภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่อายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลง

อย่างไรก็ตาม บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.2540 คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จนกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาจะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2539 ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2539 และรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี นับแต่วันที่แต่งตั้ง ดังนั้น สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวจึงสิ้นสุดลงในวันที่ 21 มีนาคม 2543 แล้วรัฐธรรมนูญกำหนดให้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ครบ 4 ปี โดยสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการเลือกตั้งใหม่ เริ่มนับตั้งแต่วันที่สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาชุดเก่าสิ้นสุดลง

5.3 อำนาจอหน้าที่

5.3.1 ด้านนิติบัญญัติ

1) การกลั่นกรองร่างกฎหมาย

ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภานั้น ยึดถือหลักทฤษฎีการแบ่งแยก (การใช้) อำนาจอธิปไตย (The Separation of Power) ของมงเตสกีเออ โดยแบ่งแยก (การใช้) อำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ประเภท คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ โดยให้มีองค์กรซึ่งใช้อำนาจแต่ละประเภทแยกออกจากกัน ในลักษณะที่ไม่เด็ดขาด แต่ละองค์กรยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน สามารถตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกันได้

ในส่วนของการใช้อำนาจนิติบัญญัติ หรือการออกกฎหมายนั้นเป็นอำนาจอหน้าที่ของรัฐสภา โดยใช้สภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรหลักในการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมาย ส่วนวุฒิสภาเป็นองค์กรที่คอยทบทวนหรือยับยั้งหากไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการออกกฎหมายเป็นไปโดยรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้ได้กฎหมายที่ดีบังคับใช้ต่อไปนั่นเอง

2) การร่วมเสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ

วุฒิสภาโดยปกติไม่มีอำนาจริเริ่มเสนอร่างกฎหมายโดยรัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะรัฐมนตรี หรือผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน เป็นผู้ที่มีสิทธิริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติได้แล้วแต่กรณีตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด

อย่างไรก็ตาม การเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ นั้น รัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบัน (พ.ศ.2540) มาตรา 313 กำหนดให้คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเป็นผู้มีสิทธิในการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ

แม้ว่ารัฐธรรมนูญฯ จะไม่ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ ได้โดยลำพังก็ตาม ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม นั้น กำหนดให้เป็นการพิจารณาร่วมกันของทั้งสองสภา โดยที่ประชุมรัฐสภากำหนดการพิจารณาเป็น 3 วาระ (ปีพ.ศ. 2543 : 44-48) ซึ่งการกำหนดให้พิจารณาร่วมกันในที่ประชุมรัฐสภานี้ ทำให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสหสิทธิเท่าเทียมกันในการอภิปรายและลงมติ

3) สิทธิในการเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ ของบรรดาร่างกฎหมายก่อนที่จะมีผลบังคับใช้

รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ โดยการควบคุมตรวจสอบกฎหมายไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

3.1) การควบคุมร่างกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ (A Priori Control) เป็นการควบคุมเมื่อร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย หากสมาชิกวุฒิสภาหรือนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใด มีความขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญฯ หรือตราขึ้นไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฯ สามารถเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ ของบรรดาร่างกฎหมายก่อนที่จะมีผลบังคับใช้ได้

3.2) การควบคุมกฎหมายที่ตราออกไปใช้บังคับแล้วมิให้ขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ (Postpriori Control) กรณีนี้เป็นการควบคุมกฎหมายที่มีผลบังคับใช้แล้ว ศาล (ซึ่งอาจหมายถึงศาลยุติธรรมชั้นต่าง ๆ ศาลปกครอง ศาลแรงงาน หรือศาลชำนาญการพิเศษต่าง ๆ) เห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะบังคับใช้แก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ สามารถเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ ได้ ซึ่งการที่ศาลจะเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ นี้ อาจเป็นการที่ศาลเองเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่จะบังคับใช้แก่คดีนั้น ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ หรืออาจเป็นการโต้แย้งของกลุ่มความในคดีก็ได้

ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาจึงมีสิทธิเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ได้เฉพาะร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างข้อบังคับการประชุม รัฐสภา หรือร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาเท่านั้น ซึ่งเป็น “ระบบควบคุมก่อน” ที่ร่างกฎหมายหรือร่างข้อบังคับจะมีผลบังคับใช้ สมาชิกวุฒิสภาไม่มีสิทธิเสนอให้ตรวจสอบกฎหมายที่มีผลบังคับใช้แล้ว โดยที่การเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้แบ่งได้ตามประเภทของสิ่งที่เสนอให้ตรวจสอบได้ 2 ประเภท คือ ร่างพระราชบัญญัติทั่วไป หากวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับใดมีข้อความขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญฯ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฯ มีสิทธิเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ ของร่างพระราชบัญญัติได้ และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างข้อบังคับการประชุม รัฐสภา หรือร่างข้อบังคับการประชุมสภา หรือร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา หากสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับใดมีข้อความขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญฯ หรือตราขึ้น โดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฯ มีสิทธิเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ ของร่างพระราชบัญญัติได้

นอกจากอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมาย การร่วมเสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ และการเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ แล้ว วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ยังมีอำนาจในด้านนิติบัญญัติเพิ่มขึ้น มาใหม่จากเดิมอีก 2 ประการ คือ

1) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 173 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาตามมาตรา 211 ว่า จำเป็นต่อการบริหารราชการแผ่นดินหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติไม่ให้ความเห็นชอบและคะแนนเสียงไม่เห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีได้ขอให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อลงมติอีกครั้ง ในกรณีเช่นนี้ หากรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบ ให้ตั้งคณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภา เมื่อพิจารณาแล้วให้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้พิจารณาแล้วต่อรัฐสภา หากรัฐสภาให้ความเห็นชอบให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษาบังคับใช้เป็นกฎหมายได้ แต่หากรัฐสภามีมติไม่ให้ความเห็นชอบ ให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

2) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 178 วรรคสอง รัฐธรรมนูญฯกำหนดมาตรการที่จะช่วยให้กระบวนการนิติบัญญัติของไทยมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น โดยที่กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป มีสิทธิร้องขอให้รัฐสภามีมติให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณี พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฯ แก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อไปได้ไม่ต้องตกไป เนื่องจากอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภา

5.3.2 ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

1) การตั้งกระทู้ถาม รัฐธรรมนูญฯฉบับปัจจุบันให้อำนาจกับวุฒิสภาในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยการตั้งกระทู้ถาม เพื่อให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตอบในเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยอาจตอบในที่ประชุมสภาหรือในราชกิจจานุเบกษาก็ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบ เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่สมควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

กระทู้ที่สมาชิกถามรัฐมนตรีมีอยู่ 2 ลักษณะคือ เป็นคำถามเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานของรัฐมนตรี ซึ่งเป็นคำถามที่สมาชิกตั้งขึ้นเมื่อเห็นว่าการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลไม่เป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา หรือการดำเนินการบริหารผิดพลาดไม่ตรงตามเป้าหมาย และคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ของรัฐมนตรี โดยทั่วไปจะถามเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีนั้น โดยกระทู้ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรมี 2 ประเภท คือ

1.1) กระทู้ทั่วไป คือคำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือและยื่นต่อประธานสภาของตน โดยระบุว่าถามใคร รัฐมนตรีคนใด ให้ตอบในที่ประชุมหรือตอบในราชกิจจานุเบกษา เมื่อประธานสภาได้รับกระทู้แล้วจะจัดส่งไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เป็นการกระทู้ที่ตอบในที่ประชุมสภาให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมภายใน 15 วันนับแต่วันที่กระทู้ถามส่งไปยังรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ ส่วนกระทู้ที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานสภาแจ้งต่อรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตอบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับกระทู้ถามนั้น

1.2) กระทู้ถามสด เป็นอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ไม่รวมถึงสมาชิกวุฒิสภา กระทู้ถามสด คือ คำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรก่อนเริ่มประชุมในวันนั้นว่าจะถามใคร ซึ่งรับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่ต้องระบุคำถาม โดยกระทู้ถามสดนั้นต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังต่อไปนี้ คือเป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เป็นเรื่องที่กระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนและเป็นเรื่องด่วน เมื่อประธานสภาได้รับกระทู้ถามสดแล้วให้ประธานสภาับบรรจุกระทู้ถามสดเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีทราบ

2) การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้การขอเปิดอภิปราย เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทำได้โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น โดยสามารถดำเนินการได้ใน 2 กรณี คือ การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีโดย การเสนอญัตติต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาโดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ลงนามเสนอ โดยระบุเรื่องที่ขอเปิดอภิปรายและเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปไว้ในญัตติด้วย เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามที่กล่าวมาแล้วก็จะทำการตรวจสอบ หากมีข้อบกพร่องให้แจ้งผู้เสนอภายใน 7 วัน นับจากวันที่ได้รับญัตติ จากนั้นเมื่อประธานสภาได้ตรวจสอบความถูกต้องของญัตติแล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องเร่งด่วนและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบต่อไป

สำหรับการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ซึ่งต่างจากการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีซึ่งต้องใช้อำนาจสมาชิก 2 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะสามารถขอเปิดอภิปรายนายกรัฐมนตรีได้ (ประณต นันทิยะกุล 2544 : 432)

3) การเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภาโดยไม่มีการลงมติกระทำได้ใน 3 กรณี คือ

3.1) เมื่อคณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภาก่อนที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน สมาชิกวุฒิสภา (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา) สามารถอภิปรายซักถามได้ภายหลังการแถลงนโยบายโดยไม่มีการลงมติ

3.2) เมื่อคณะรัฐมนตรีมีปัญหาคriticalเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน จึงขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่ต้องมีการลงมติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และ

3.3) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ของสมาชิกทั้งหมดของวุฒิสภา ขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินได้

4.) การแต่งตั้งคณะกรรมการ วุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการได้ 3 กรณี ได้แก่

4.1) วุฒิสภามีอำนาจตั้ง “คณะกรรมการสามัญ” และ “คณะกรรมการวิสามัญ” เพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา แล้วรายงานต่อวุฒิสภา

4.2) วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตั้ง “คณะกรรมการร่วมกัน” เพื่อพิจารณาร่างกฎหมาย ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายฉบับใด แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วย ให้ตั้งคณะกรรมการร่วมกัน พิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวแล้ว รายงานต่อสภาทั้งสอง

4.3) วุฒิสภามีอำนาจตั้ง “คณะกรรมการ” ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรอิสระของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้วรายงานต่อวุฒิสภา เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ใหม่ของวุฒิสภา เพื่อให้สอดคล้องและเป็นการส่งเสริมอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ

5) ควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล วุฒิสภามีอำนาจในการควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล โดยมีอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย แต่อย่างใดก็ตามในการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้วนั้น มีการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภาว่าต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติมาถึงวุฒิสภา มิฉะนั้นให้ถือว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้ว โดยวุฒิสภาไม่มีสิทธิแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ ทั้งสิ้น

6) การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด การที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหาร และเพื่อให้องค์กรอิสระเหล่านี้สามารถใช้อำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล มีความเป็นอิสระ และความเป็นกลางอย่างแท้จริง จึงกำหนดให้องค์กรอิสระเหล่านี้ มีที่มาโดยเชื่อมโยงกับวุฒิสภา ซึ่งมาจากการเลือกตั้งแทนที่จะให้มีที่มาจากฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องถูกควบคุมตรวจสอบโดยองค์กรเหล่านี้

โดยองค์กรอิสระของรัฐที่วุฒิสภามีอำนาจแต่งตั้งได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คนในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น

7) การพิจารณาและมีมติถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำและเจ้าหน้าที่ในองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระต่าง ๆ ออกจากตำแหน่ง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดหลักเกณฑ์การถอดถอนไว้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับหลักการสากลที่กำหนดให้มีการแบ่งแยกองค์กรที่ริเริ่มเสนอให้มีการพิจารณาถอดถอน องค์กรพิจารณาได้สวนข้อเท็จจริง และองค์กรวินิจฉัยชี้ขาดออกจากกัน กล่าวคือ

7.1) องค์กรที่มีอำนาจในการริเริ่มให้มีการพิจารณาถอดถอน ได้แก่ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร หรือ “ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง” จำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน หรือ “ผู้เสียหายจากการกระทำผิด”

7.2) องค์กรที่มีอำนาจในการได้สวนข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ได้แก่ “คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ”

7.3) องค์กรที่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและลงมติถอดถอน ได้แก่ “วุฒิสภา”

8) อำนาจหน้าที่ด้านอื่นๆ นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติ และด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและด้านการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนแล้ว วุฒิสภายังมีอำนาจในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ฐานะ ได้แก่

1) ในฐานะรัฐสภา ทำหน้าที่ในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1.1) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- 1.2) ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่
- 1.3) รับทราบการแก้ไขกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์
- 1.4) รับทราบและให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ
- 1.5) มีมติให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องอื่นในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ
- 1.6) ให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบกำหนด
- 1.7) การเปิดประชุมรัฐสภา

- 1.8) ตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภา
 - 1.9) ขอเปิดประชุมสมัยวิสามัญ
 - 1.10) ให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม
 - 1.11) ให้ความเห็นชอบในหนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตอำนาจรัฐ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา
 - 1.12) ปรีกษาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้น 90 วัน แล้วมิได้พระราชทานคืนมา
- 2) ในฐานะวุฒิสภา ทำหน้าที่ในด้านต่างๆ ดังนี้
- 2.1) ทำหน้าที่เป็นรัฐสภาในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือถูกยุบ ในการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ปฏิบัติตนก่อนเข้ารับหน้าที่ รับทราบการแก้ไขกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ รับทราบและให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ ให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม
 - 2.2) ตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา
 - 2.3) ประธานวุฒิสภาให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ
 - 2.4) เสนอให้มีการตรวจสอบว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่ง สิ้นสุดลง
 - 2.5) ประธานวุฒิสภาต้องจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนและเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ในที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้

เปรียบเทียบวุฒิสภาของไทยและต่างประเทศ

เมื่อได้ทราบพัฒนาการและที่มาและองค์ประกอบของวุฒิสภาของแต่ละประเทศแล้ว จะพบว่า วุฒิสภาของประเทศต่างๆ มีหน้าที่คล้ายคลึงกันประการหนึ่ง ก็คือ หน้าที่ในการพิจารณากฎหมายร่างกฎหมายและการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน แต่เนื่องจากความเป็นมาและพัฒนาการของสถาบันวุฒิสภาของแต่ละประเทศแตกต่างกัน ทำให้บทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาของแต่ละประเทศนั้นมีส่วนแตกต่างกันในสาระสำคัญบางประการไปด้วย ดังนั้นการเปรียบเทียบสถาบันวุฒิสภาของแต่ละประเทศในด้านต่างๆ ที่สำคัญจะทำให้สามารถพิจารณาความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน และความแตกต่างของสถาบันวุฒิสภาให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นด้วย

ตาราง 2.1 ตารางเปรียบเทียบวุฒิสภาไทยและต่างประเทศ

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
1. ระบบการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา	สภาขุนนางเดิมประกอบด้วยขุนนางฝ่ายฆราวาส ปัจจุบันสมาชิกสภาขุนนางมาจากการแต่งตั้ง โดยสามารถสังกัดพรรคการเมืองได้	สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งและใช้วิธีเลือกตั้งระบบผสม กล่าวคือจังหวัดที่มีสมาชิกวุฒิสภาได้ไม่เกิน 4 คน ใช้ระบบเสียงข้างมากสองรอบ หากมีเกิน 5 คนขึ้นไป ใช้การเลือกตั้งแบบสัดส่วนตามบัญชีรายชื่อ	สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาสูงของสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ วุฒิสภาแห่งสหพันธ์ และวุฒิสภาระดับมลรัฐ ทั้งสองส่วนจะประกอบไปด้วยสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในแต่ละมลรัฐ	สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง โดยแบ่งการเลือกตั้งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบเขตเลือกตั้งระดับชาติ	สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง
2. อำนาจหน้าที่	มีอำนาจหน้าที่ 3 ด้าน 1. ด้านนิติบัญญัติ โดยสมาชิกสภาขุนนางมีอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมายและพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย	มีอำนาจหน้าที่ 3 ด้าน 1. ด้านนิติบัญญัติ โดยสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมายและพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายและเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	มีอำนาจหน้าที่ 2 ด้าน 1. ด้านนิติบัญญัติ วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ 2 ประการ คือ 1.1 สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมายและพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย และเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม	มีอำนาจหน้าที่ 3 ด้าน 1. ด้านนิติบัญญัติ โดยสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมายและพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย และเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	มีอำนาจหน้าที่ 3 ด้าน 1. ด้านนิติบัญญัติ โดยวุฒิสภามีอำนาจในการร่วมเสนอและพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและมีการพิจารณาการพิจารณากลับกรอร่าง

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
	2. ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตั้งกระทู้ถามและการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสอบสวนเรื่องต่าง ๆ	2. ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตั้งกระทู้ถามและการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร	รัฐธรรมนูญ 1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ เข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระในการพิจารณา กลั่นกรองร่างกฎหมายให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น 2. ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน สามารถทำได้ 2 วิธี คือ 2.1 การถอดถอนข้าราชการทุกคนออกจากตำแหน่ง หากตรวจสอบพบว่าข้าราชการคนนั้นมีความผิดหรือประพฤติตนไม่เหมาะสม 2..2 อำนาจในการให้การรับรอง อนุมัติและควบคุมการใช้งบประมาณตามที่รัฐบาลเป็นผู้เสนอมา	2. ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตั้งกระทู้ถาม และการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร	พระราชบัญญัติต่างๆ 2. ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตั้งกระทู้ถาม และการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
	3. ด้านตุลาการ โดยสภาขุนนางทำหน้าที่เป็นศาลสูงสุด ในคดีแพ่งและคดีอาญาและพิจารณาสอบสวนและตัดสินเรื่องการทุจริตของรัฐมนตรีและสมาชิกรัฐสภา	3. ด้านตุลาการ โดยการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอาญาชั้นสูงและศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐ		3. ด้านการให้ความเห็นชอบเรื่องต่างๆ เช่น ให้ความเห็นชอบในเรื่องการทาสันติสัญญากับต่างประเทศการบริหารงานภายในของวุฒิสภา	3.ด้านการแต่งตั้งถอดถอนโดยการแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระต่างๆของรัฐตามรัฐธรรมนูญและพิจารณาถอดถอนข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำและเจ้าหน้าที่ในองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระต่างๆ
3. ด้านนิติบัญญัติ	1.การริเริ่มกฎหมาย สมาชิกสภาขุนนางมีอำนาจในเสนอร่างพระราชบัญญัติ ให้สภาขุนนางพิจารณาได้ ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภาขุนนางเสนอนี้เรียกว่า“Private Member”s Bills”	1.การริเริ่มกฎหมาย สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย โดยเสนอต่อสำนักงานเลขาธิการของวุฒิสภาเพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภาเป็นสภาแรก โดยในการเสนอร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภานั้นห้ามมิให้เสนอร่างกฎหมายซึ่งจะมีผลทำให้รายได้ของรัฐลดลง หรือมีผลเป็นการ	1.การริเริ่มกฎหมาย สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจเสนอร่างกฎหมายได้ทุกประเภทเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภา ยกเว้นเรื่องภาษี ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่มีสิทธิเสนอ เมื่อพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้วร่างกฎหมายจะถูกส่งไปยังสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาต่อไป	1.การริเริ่มกฎหมาย สมาชิกวุฒิสภาทุกคนมีสิทธิในการเสนอร่างกฎหมายทุกประเภทเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาได้ หากเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ส่งร่างกฎหมายต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรและถ้าเป็นสมาชิกวุฒิสภาก็ส่งร่างกฎหมายต่อประธานวุฒิสภา เว้นแต่เป็นร่างกฎหมายงบประมาณ หรือร่างกฎหมาย	1. การริเริ่มกฎหมายหรือเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ วุฒิสภาไม่มีอำนาจริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย โดยรัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะรัฐมนตรีหรือผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน เป็นผู้ที่มีสิทธิริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
	สร้างรายจ่ายของรัฐขึ้นใหม่หรือเพิ่มรายจ่ายของรัฐ 2. การพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย สภาขุนนางมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายที่เสนอต่อสภาขุนนางหรือร่างกฎหมายที่เสนอสภาสามัญ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาขุนนาง แบ่งตามประเภท	สร้างรายจ่ายของรัฐขึ้นใหม่หรือเพิ่มรายจ่ายของรัฐ 2. การพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายและเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ในการพิจารณาร่างกฎหมายของวุฒิสภานั้น หลังจากวุฒิสภาได้รับร่างกฎหมายจากรัฐบาลหรือสมาชิกวุฒิสภา ในกรณีที่เสนอร่างกฎหมายต่อวุฒิสภาเพื่อ	สร้างรายจ่ายของรัฐขึ้นใหม่หรือเพิ่มรายจ่ายของรัฐ 2. การพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย กระบวนการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายของวุฒิสภาส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกับกระบวนการในสภาผู้แทนราษฎร แต่มีความแตกต่างที่สำคัญในเรื่องของการอภิปราย สมาชิกวุฒิสภา	เกี่ยวกับการเงินให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นสภาแรก ในกรณีที่ เป็น “ร่างกฎหมายพิเศษ” อาจเสนอได้โดยคณะกรรมการการสามัญหรือคณะกรรมการการวิสามัญ เรียกว่า “ร่างกฎหมายของคณะกรรมการการ” โดยที่ประธานคณะกรรมการการเป็นผู้เสนอร่างกฎหมายดังกล่าว 2. การพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมายของวุฒิสภานั้นแบ่งได้ตามประเภทของกฎหมายได้ 2 ประเภท คือ 1. ร่างกฎหมายทั่วไป และ 2. ร่างกฎหมายงบประมาณ	หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี สำหรับ การเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาสามารถยื่นญัตติดังกล่าวได้ โดยต้องยื่นเสนอร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2. การพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย วุฒิสภาเป็นองค์กรที่คอยกลั่นกรองหรือยับยั้งร่างกฎหมายที่ไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นองค์กรหลักในการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการออกกฎหมายเป็นไป

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
	กฎหมายได้ 2 ประเภท คือ 1. ร่างพระราชบัญญัติทั่วไป และ 2. ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณหรือร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน	พิจารณาเป็นสภาแรก หากมีการร้องขอจากรัฐบาลหรือสภาผู้แทนราษฎรให้ส่งร่างกฎหมายฉบับนั้นไปให้ “คณะกรรมการวิสามัญ” พิจารณา แต่หากไม่มีการร้องขอ ให้ส่ง “คณะกรรมการวิสามัญ” พิจารณาแทน การพิจารณาร่างกฎหมายของวุฒิสภา แบ่งแยกตามประเภทของกฎหมายได้ 3 ประการ คือ 1. ร่างรัฐบัญญัติหรือข้อเสนอรัฐบัญญัติ 2. ร่างรัฐบัญญัติเกี่ยวกับงบประมาณและร่างรัฐบัญญัติเกี่ยวกับการให้เงินอุดหนุนกิจการประกันสังคม	มีสิทธิอภิปรายได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาที่เสียไป ฝ่ายเสียงข้างน้อยมีสิทธิที่จะโจมตีและคัดค้านโครงการของฝ่ายเสียงข้างมากได้อย่างไม่มีการจำกัดเวลา การที่สมาชิกของวุฒิสภามีโอกาสอภิปรายอย่างไม่มีขอบเขตจำกัดนี้ ทำให้สมาชิกมีโอกาสเปิดเผยข้อเท็จจริงได้อย่างชัดเจนและละเอียดรอบคอบ แทนที่จะอภิปรายในหลักการใหญ่ๆ โดยเหตุนี้เอง นักการเมืองคนสำคัญของสหรัฐอเมริกาจึงใฝ่ฝันที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งจะมีโอกาสอภิปรายได้อย่างกว้างขวาง การมีอิสระในการอภิปรายเช่นนี้ สมาชิก		โดยรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้ได้กฎหมายที่ดีสำหรับการบังคับใช้ต่อไป

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
		3. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	วุฒิสภาจึงมีอำนาจที่จะอภิปรายเป็นเวลาหลายสิบชั่วโมงหรือเป็นเวลานานเพียงใดก็ได้ โดยมุ่งที่จะขัดขวางการลงมติหรือการผ่านร่างกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งได้เสมอ การอภิปรายเพื่อขัดขวางการลงมติหรือการผ่านร่างกฎหมายนี้เรียกว่า “Filibustering” โดยปกติวุฒิสภาจะใช้เวลาในการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายอย่างเข้มงวด กล่าวคือมักใช้เวลาหลายชั่วโมงหรือหลายวันหรือหลายสัปดาห์ ในการพิจารณาร่างกฎหมายแต่ละฉบับ ในการพิจารณาร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการเสนอความคิดเห็นว่าร่างกฎหมายนั้นควรมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่		

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
		3. เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญเสนอให้ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐและสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิในการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้งสองสภาในเนื้อความ	ในขณะเดียวกันการออกเสียงในการพิจารณาร่างกฎหมายก็มีความเป็นอิสระเช่นกัน เมื่อทำการพิจารณาร่างกฎหมายเสร็จสิ้นแล้วจึงทำการลงคะแนนเสียง 3. การแต่งตั้งคณะกรรมการวุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการของวุฒิสภา (Senate Standing Committees) ในคณะต่างๆ เพื่อช่วยพิจารณาถ้อยแถลงร่างกฎหมายลักษณะการทำงานของคณะกรรมการที่วุฒิสภาแต่งตั้งขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ประกอบด้วย 1.คณะกรรมการสามัญ 2.คณะกรรมการพิเศษ 3.คณะกรรมการผสมสามัญ	3. เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อร่วมกันไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภาเพื่อเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งหลังจากผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากรัฐสภาแล้วให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นต่อประชาชนเพื่อลงประชามติ โดยต้องได้รับเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด ร่าง	3. เสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยวุฒิสภามีสิทธิเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้เฉพาะร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาหรือร่างข้อบังคับ

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
		อย่างเดียวกัน และต้องผ่านความเห็นชอบจากประชาชน โดยการออกเสียงประชามติด้วย	4. คณะกรรมการผสมวิสามัญ	รัฐธรรมนูญนั้นจึงจะมีผลบังคับใช้เป็นรัฐธรรมนูญได้	การประชุมวุฒิสภานั้น ซึ่งเป็น “ระบบควบคุมก่อน” ที่ร่างกฎหมายหรือร่างข้อบังคับจะมีผลบังคับใช้ สมาชิกวุฒิสภาไม่มีสิทธิเสนอให้ตรวจสอบกฎหมายที่มีผลบังคับใช้แล้ว โดยที่การเสนอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ 1. ร่างพระราชบัญญัติทั่วไป 2. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาหรือร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ยังมีอำนาจในด้านนิติบัญญัติเพิ่มขึ้นจากเดิมอีก 2 ประการ คือ

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
					1. พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 173 และ 2.. พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 178 วรรคสอง
4.ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	1. การตั้งกระทู้ถาม การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภาขุนนางเป็นการพิจารณาตรวจสอบการกระทำของฝ่ายบริหาร และซักถามเพื่อให้ได้ข้อมูลจากฝ่ายบริหาร การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภาขุนนางแบ่งตามลักษณะของการตอบ ได้ 3 ประเภท ได้แก่ 1. กระทู้ถามที่ตอบด้วยวาจา	1. การตั้งกระทู้ถาม สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการตั้งกระทู้ถามได้ 2 ประเภทคือ 1.กระทู้ถามด้วยลายลักษณ์อักษร วุฒิสภาที่ต้องการถามกระทู้วุฒิสภาที่ต้องการถามกระทู้สามารถจัดทำกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษร และส่งไปยังรัฐมนตรีที่ตนต้องการถามเพื่อให้ตอบกระทู้นั้นภายใน 1 เดือน 2. กระทู้ถามด้วยวาจา สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาได้	1. การถอดถอนออกจากตำแหน่ง เพื่อควบคุมและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารและข้าราชการพลเรือนสหรัฐอเมริกาทุกคนที่กระทำผิดและประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ สภาสองนครมีอำนาจในการถอดถอนออกจากตำแหน่ง เนื่องจากระบบแบ่งแยกอำนาจนั้น สมาชิกวุฒิสภาไม่มีอำนาจในการอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหารเหมือนระบบควบอำนาจ	1. การตั้งกระทู้ถาม สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีได้ โดยจัดทำเป็นหนังสือเสนอต่อประธานรัฐสภา เพื่อส่งให้แก่รัฐมนตรี ซึ่งต้องตอบกระทู้นั้นภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับความถาม หากไม่สามารถตอบได้ในเวลาที่กำหนด ต้องชี้แจงเหตุผลให้ชัดเจน และแจ้งวันเวลาที่สามารถตอบกระทู้ได้	1. การตั้งกระทู้ถาม วุฒิสภามีอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตั้งกระทู้ถามเพื่อให้นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีตอบในเรื่องใดๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยอาจตอบในที่ประชุมสภาหรือในราชกิจจานุเบกษาก็ได้ กระทู้ที่สมาชิกถามมีอยู่ 2 ลักษณะคือ 1. คำถามเกี่ยวกับนโยบายการบริหารของรัฐมนตรี

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
	2. กระบวนการที่ตอบด้วยวาจาภายหลังการอภิปราย และ 3. กระบวนการที่ตอบเป็นลายลักษณ์อักษร นอกจากนั้นสมาชิกสภาขุนนางยังมีสิทธิตั้งคำถามด่วน ในเรื่องที่พิจารณาเห็นว่ามีความเร่งด่วนด้วย	ซึ่งถ้าไม่มีการอภิปราย เรียกว่า “กระทุ้งถามด้วยวาจาแบบไม่มีการอภิปราย” และถ้าเป็นกระทุ้งถามด้วยวาจาแบบมีการอภิปราย เรียกว่า “กระทุ้งถามด้วยวาจาแบบมีการอภิปราย”	ในกระบวนการถอดถอนออกจากตำแหน่ง เมื่อวุฒิสภาได้รับข้อกล่าวหาที่ส่งมาจากสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาจะต้องเป็นผู้กำหนดวันเวลาในการพิจารณาตัดสินคดี โดยทั่วไปมักกำหนดวันหลังจากได้รับข้อกล่าวหาประมาณ 2-3 สัปดาห์หรือ 1 เดือน เพื่อให้เวลาในการโต้แย้งข้อกล่าวหาและให้สภาผู้แทนราษฎรซึ่งทำหน้าที่เสมือนอัยการมีเวลาเตรียมและค้นหาหลักฐานในการพิจารณาคดี ระหว่างการรวบรวมข้อเท็จจริง วุฒิสภามีอำนาจในการเรียกผู้ถูกกล่าวหามาให้การ โดยที่ผู้ถูกกล่าวหาจะละเมิดคำสั่งไม่ได้ แต่การให้ปากคำผู้ถูกกล่าวหาไม่สิทธิให้การเองหรือส่งผู้แทนมา	นอกจากนี้ในกรณีฉุกเฉิน รับด่วน สมาชิกวุฒิสภาโดยมติของวุฒิสภาอาจตั้งกระทุ้งถามด่วนด้วยวาจาต่อรัฐมนตรีก็ได้	2. คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ของรัฐมนตรี โดยกระทุ้งตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา มี 2 ประเภท คือ 1. กระทุ้งทั่วไป และ 2. กระทุ้งถามด่วน

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
			แสดงหลักฐานหรือข้อเท็จจริงได้ เมื่อถึงกำหนดเวลาตามที่วุฒิสภากำหนด วุฒิสภาจึงเริ่มทำการพิจารณาคดี การพิจารณาคดีของวุฒิสภาประกอบด้วยคณะทำงานที่มีลักษณะคล้ายกับระบบลูกขุนในศาล โดยการพิจารณาคดีจะต้องผ่านการให้ความเห็นชอบจากคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 12 คน ในกรณี การถอดถอนตำแหน่งข้าราชการทั่วไป สมาชิกวุฒิสภามีฐานะเป็นเสมือนผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี แต่สำหรับกรณีการพิจารณาถอดถอนตำแหน่งประธานาธิบดีนั้นผู้พิพากษาต้องมาจากศาลสูง ก่อนที่การพิจารณาคดีจะเริ่มขึ้น สมาชิก		

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
	2.การแต่งตั้งคณะกรรมการ สภานานาชาติมีอำนาจหน้าที่ใน การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อ ทำหน้าที่ในการพิจารณาร่าง พระราชบัญญัติหรือพิจารณา	2.การแต่งตั้งคณะกรรมการ วุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้ง คณะกรรมการในคณะต่างๆเพื่อ หน้าที่ที่พิจารณาร่างกฎหมายและ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของ	วุฒิสภาต้องกล่าวคำสาบานว่า จะพิจารณาคดีด้วยความ ถูกต้องจากหลักฐานที่ปรากฏ ด้วยความเป็นธรรม และ ทนายของประธานาธิบดี อาจจะแถลงหลักฐานเพื่อให้ ยกฟ้องได้ การตัดสินคดี จะต้องผ่านการลงคะแนน เสียงของสมาชิกวุฒิสภาสูงถึง 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิก ทั้งหมด จึงจะสามารถถอด ถอนผู้ถูกกล่าวหาออกจาก ตำแหน่งได้ 2. อำนาจในการให้การรับรอง อนุมัติ และควบคุมการใช้ งบประมาณ เมื่อประธานาธิบดี จัดทำเอกสารงบประมาณเสร็จแล้ว จะต้องส่งให้สภาองการสพิจารณา	2. การแต่งตั้งคณะกรรมการ ระบบคณะกรรมการของญี่ปุ่น เป็นระบบผสมผสานระหว่างระบบ คณะกรรมการของอังกฤษและ สหรัฐอเมริกาในปัจจุบันวุฒิสภา	2.การแต่งตั้งคณะกรรมการ วุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้ง คณะกรรมการได้ 3 กรณี ได้แก่ 1. วุฒิสภามีอำนาจตั้ง “คณะกรรมการวิสามัญ” เพื่อ

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
	ศึกษาสอบสวนเรื่องต่างๆรวม 5 ประการดังนี้ 1.คณะกรรมการการสามัญหรือคณะกรรมการการถาวร 2.คณะกรรมการวิสามัญ 3.คณะกรรมการวิสามัญร่วม 4.คณะกรรมการแห่งศาสนา 5.คณะกรรมการเต็มสภา	รัฐบาลซึ่งปัจจุบันมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ 4 คณะ ประกอบด้วย 1.คณะกรรมการสามัญ 2.คณะกรรมการวิสามัญ 3.คณะกรรมการสอบสวน 4. คณะกรรมการร่วม	เพื่อ บัญญัติ เป็น กฎหมาย งบประมาณ สภาองค์กรที่มีอิสระที่ จะแสดงความไม่เห็นด้วยปรับปรุง แก้ไข และให้ คำแนะนำ แก่ ประธานาธิบดีต่อการกำหนด งบประมาณของฝ่ายบริหารได้ การ พิจารณาร่างกฎหมายงบประมาณจะ เริ่ม โดยการพิจารณาของสภา ผู้แทนราษฎรเป็นลำดับแรกเมื่อ สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบ ต่อร่างกฎหมายงบประมาณแล้วจะ ส่งต่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณา เป็นลำดับต่อไปเมื่อวุฒิสภาได้รับ ร่างกฎหมายงบประมาณจากสภา ผู้แทนราษฎรแล้ววุฒิสภาจะส่งให้ คณะอนุกรรมการ การของ คณะกรรมการการเงินของ วุฒิสภาและคณะกรรมการจัด	ได้แต่งตั้งคณะกรรมการของ วุฒิสภา 4 คณะดังนี้ 1. คณะกรรมการสามัญ 2. คณะกรรมการวิสามัญ 3. คณะกรรมการร่วม 4. คณะกรรมการศึกษาวิจัย	กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือ ศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจ หน้าที่ของวุฒิสภา 2. .วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมี อำนาจตั้ง “คณะกรรมการ ร่วมกัน”เพื่อพิจารณาร่างกฎหมาย ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นควรแก้ไข เพิ่มเติมร่างกฎหมายฉบับใด 3. .วุฒิสภามี อำนาจ ตั้ง “คณะกรรมการ” ทำหน้าที่ ตรวจสอบประวัติและความ ประพฤติของบุคคลที่ได้รับ การเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่ง ต่างๆ ในองค์กรอิสระของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญฯ

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
			สรรงบประมาณรายจ่ายจัดทำ ประชาพิจารณ์และรายงานต่อ วุฒิสภานั้นสมาชิกวุฒิสภาจะ ทำการพิจารณาลงมติให้ความ เห็นชอบ (มักสอดคล้องกับ คำแนะนำของคณะกรรมการทั้ง 2 คณะ) หากวุฒิสภาให้ความ เห็นชอบต่อร่างกฎหมาย งบประมาณดังกล่าวแล้ว จึง ประกาศใช้เป็นกฎหมายงบประมาณ ที่มีผลบังคับใช้ต่อไป	3. การสอบสวนรัฐมนตรีในกรณีที่ มีการทุจริตในหน้าที่ วุฒิสภามี อำนาจในการสอบสวนรัฐมนตรี และเรียกมาให้ถ้อยคำสาบานตนใน การให้ถ้อยคำ รวมถึงบันทึก คำให้การไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งการ สอบสวนนี้อาจเริ่มมาจาก	3. การขอเปิดอภิปรายทั่วไป โดยไม่มีการลงมติ สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจเสนอ ยุติขอเปิดอภิปรายทั่วไป โดยไม่มีการลงมติ 3 กรณี คือ 1. เมื่อคณะรัฐมนตรีแถลง นโยบายต่อรัฐสภาก่อนที่จะ

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
				คณะกรรมการได้ตรวจสอบและนำเสนอรายงานต่อรัฐสภาและรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้ว โดยวุฒิสภาใช้อำนาจในการสอบสวนผ่านทางคณะกรรมการของวุฒิสภา	เข้าบริหารราชการแผ่นดิน 2. คณะรัฐมนตรีมีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน 3. วุฒิสภาขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป โดยไม่มีการลงมติ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินได้ 4. การควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล วุฒิสภามีอำนาจในการควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล โดยมีอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติ

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
					โอนงบประมาณรายจ่าย ซึ่งต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติมาถึงวุฒิสภา มิฉะนั้นให้ถือว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้ว 5. การเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระต่างๆของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ วุฒิสภามีอำนาจแต่งตั้ง องค์กรตรวจสอบหรือ องค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหารประกอบด้วย (1) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (2) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (3) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (4) ตุลาการศาล

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
					รัฐธรรมนูญ (5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (6) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และ (7) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน 6. การพิจารณาและมีมติ ถอดถอนข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ และเจ้าหน้าที่ในองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระของรัฐต่างๆ ออกจากตำแหน่ง วุฒิสภา เป็นองค์กรที่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและลงมติถอดถอน ซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับ

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
					หลักการสากลที่กำหนดให้มีการแบ่งแยกองค์กรที่ริเริ่มเสนอให้มีการพิจารณาถอดถอน องค์กรพิจารณาได้สวนข้อเท็จจริงและองค์กรวินิจฉัยชี้ขาดออกจากกัน
5. ด้านตุลาการ	สหประชาชาติมีอำนาจหน้าที่ในด้านตุลาการแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ 1. เป็นศาลสูงสุดในคดีแพ่งและคดีอาญา องค์กรของศาลสหประชาชาติประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คน ก่อนการพิจารณาคดีคดีจะมีการได้สวนคดีโดยองค์กรแล้วผู้พิพากษาแต่ละท่านพิจารณาคดีโดยต้องระบุหลักกฎหมายและเหตุผลประกอบการพิจารณาการ	วุฒิสภามีอำนาจในด้านตุลาการ โดย 1. แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอาญาระดับสูง วุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอาญาระดับสูงและผู้พิพากษาสำรองเพื่อทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีที่ประธานาธิบดีกระทำความผิดอาญาฐานทรยศต่อประเทศชาติอย่างร้ายแรง 2. แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาดำรง	วุฒิสภามีอำนาจในการให้ความเห็นชอบบุคคลที่ประธานาธิบดีเสนอแต่งตั้งให้เป็นประธานศาลสูงและผู้พิพากษาศาลสูงอีก 8 คน รวมเป็น 9 คน รวมทั้งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และศาลชั้นต้น		

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
	ตัดสินของตนเองด้วย ซึ่งคำวินิจฉัยของผู้พิพากษาแต่ละท่านจะมีการพิมพ์เผยแพร่เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป คำพิพากษาของศาลฎีกาขุนนางมาจากมติของที่ประชุมสภาขุนนาง 2. พิจารณาสอบสวนและตัดสินเรื่องการทุจริตของรัฐมนตรีและสมาชิกรัฐสภา สภาขุนนางจะมีอำนาจในการพิจารณาข้อกล่าวหาว่ารัฐมนตรีหรือสมาชิกรัฐสภาที่มีการทุจริตหรือกระทำความผิดอาญาร้ายแรงซึ่งเสนอมาจากสภาสามัญโดยตัวแทนของสภาสามัญ	ตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐ รัฐสภามีอำนาจในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐ และผู้พิพากษาสำรองเพื่อทำหน้าที่พิพากษาคดีซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีกระทำความผิดในทางอาญาขณะดำรงตำแหน่ง			

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย

ประเด็น					
6. ด้านอื่นๆ		วุฒิสภามีหน้าที่ในด้านอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วย 1. ประณามวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจเสนอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐบัญญัติ ก่อนการประกาศใช้และเสนอให้ตรวจสอบว่าสนธิสัญญาที่ทำกับประเทศใด มีความขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ 2. ประณามวุฒิสภาทำหน้าที่เป็นประธานาธิบดีชั่วคราวในกรณีที่ตำแหน่งประธานาธิบดีว่างลง		วุฒิสภามีหน้าที่ในด้านอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วย 1. การให้ความเห็นชอบในการทำสนธิสัญญากับต่างประเทศ โดยคณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการเจรจาตกลงทำสนธิสัญญากับต่างประเทศโดยความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา 2.การให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร	วุฒิสภามีอำนาจในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ 1. ในฐานะรัฐสภาทำหน้าที่ในด้านต่างๆ เช่น (1) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (2) ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่ (3) ตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (4) ขอนัดประชุมสมัยวิสามัญ 2. ในฐานะวุฒิสภาทำหน้าที่ในด้านต่างๆ เช่น (1) ตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
		3. ประธานวุฒิสภามีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบเป็นคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 4. ประธานวุฒิสภามีอำนาจให้คำปรึกษาประธานาธิบดีในการประกาศยุบสภาหรือการใช้อำนาจยึดเครื่องชั่วคราว		3. วุฒิสภามีอำนาจในการบริหารงานภายในวุฒิสภา โดยมีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน รวมไปถึงมีอำนาจในการจัดทำข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการเรื่องต่างๆ ของวุฒิสภาและเจ้าหน้าที่ 4. การทำหน้าที่เป็นประธานรัฐสภา ในขณะที่สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ โดยการร้องขอของคณะรัฐมนตรีให้วุฒิสภามีอำนาจ	(2) ประธานวุฒิสภาให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ (3) เสนอให้มีการตรวจสอบว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงหรือไม่

ประเทศ	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย
ประเด็น					
		5. วุฒิสภาร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจเสนอให้ประธานาธิบดีจัดให้มีการออกเสียงแสดงประชามติ 6. วุฒิสภาร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจกล่าวหาประธานาธิบดีว่าทรยศต่อประเทศชาติอย่างร้ายแรงเพื่อให้ศาลอาญาระดับสูงพิจารณาคดีพิพากษาได้ 7. วุฒิสภาให้ความเห็นชอบในการแถลงนโยบายทางการเมืองทั่วไป		เรียกประชุมรัฐสภาเป็นการฉุกเฉินเพื่อดำเนินการต่างๆ ด้านการเลือกสมาชิกวุฒิสภาเพื่อเป็นศาลที่ทำหน้าที่ถอดถอนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาคัดเลือกสมาชิกของแต่ละสภาในจำนวนที่เท่ากันแต่งตั้งเป็นศาลที่ทำหน้าที่พิจารณาคดีและถอดถอนนักการเมืองให้ออกจากตำแหน่งได้เมื่อมีการกระทำผิดอย่างร้ายแรง	

จากตารางเปรียบเทียบวุฒิสภาของไทยและต่างประเทศนี้จะเห็นได้ว่าวุฒิสภาของทุกประเทศนั้นจะมีหน้าที่หลักคือ อำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินที่ฝ่ายบริหารเป็นผู้ใช้อำนาจ โดยวุฒิสภามีกระบวนการในการควบคุมตรวจสอบ เช่น การตั้งกระทู้ถามฝ่ายบริหารหรือการตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ในขณะเดียวกันก็มีอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกันในบางประเด็น เช่น อังกฤษและฝรั่งเศสนั้น วุฒิสภามีอำนาจในด้านตุลาการ โดยสมาชิกสภาขุนนางของอังกฤษมีอำนาจหน้าที่เป็นศาลสูงสุดในคดีแพ่งและคดีอาญา และพิจารณาตัดสินคดีเกี่ยวกับการทุจริตของนักการเมือง ส่วนวุฒิสภาของฝรั่งเศสนั้น สามารถแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้พิพากษาในศาลอาญาชั้นสูงหรือศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐ ในขณะที่วุฒิสภาของไทยและญี่ปุ่นไม่มีอำนาจดังกล่าว หรือในกรณีของอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายซึ่งวุฒิสภาของอังกฤษ ฝรั่งเศสและญี่ปุ่นมีอำนาจดังกล่าว ในขณะที่สมาชิกวุฒิสภาของไทยไม่มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย แต่มีหน้าที่เพียงการกลั่นกรองร่างกฎหมายเท่านั้น

ข้อมูลที่ได้จากตารางเปรียบเทียบนี้แสดงให้เห็นว่าอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาไทยมีความแตกต่างกับวุฒิสภาของต่างประเทศในบางประเด็น ดังนั้นการปรับเปลี่ยนบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาไทยให้สอดคล้องกับประเทศอื่น ๆ หรือไม่นั้นควรจะได้มีการศึกษาวิจัยถึงความเหมาะสมกันต่อไป

บทที่ 3

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่อง “การประเมินผลงานของวุฒิสภา” เป็นการประเมินผลงานของวุฒิสภาชุดแรกและเป็นชุดปัจจุบันที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เมื่อ พ.ศ.2543 ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยการประเมินผลงานจะเน้นการประเมินภาพรวมของสถาบันวุฒิสภาในระดับมหภาค โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ การมุ่งสู่ระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพและการดำเนินการของวุฒิสภาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวคิดว่าด้วยระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ

“ประชาธิปไตย” ในฐานะของระบอบการเมืองการปกครองได้ถือกำเนิดขึ้นที่นครรัฐเอเธนส์เป็นแห่งแรก* ชาวกรีกโบราณเป็นผู้ให้ความหมายของ “ประชาธิปไตย” ว่าหมายถึง อำนาจการปกครองเป็นของประชาชน โดยเป็นคำผสมระหว่างคำว่า “demos” ซึ่งนิยมแปลว่า “ประชาชน” กับคำว่า “Kratos” ซึ่งหมายถึงอำนาจหรือการปกครอง (Williams,1983:93) ประชาธิปไตยในยุคแรกเป็นประชาธิปไตยทางตรง โดยการที่พลเมือง (citizen)** เอเธนส์เข้าไปร่วมประชุมในสภาประชาชน (ecclesia) ซึ่งมีเพียงสภาเดียวเพื่อพิจารณากิจการสาธารณะต่างๆ ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องผ่านตัวแทนเหมือนอย่างระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่

ประชาธิปไตยเอเธนส์นี้ถูกโจมตีจากอริสโตเติล (Aristotle,384-322 BC.) นักปราชญ์ชาวกรีกโบราณว่าเป็นการปกครองที่ไม่ดี เนื่องจากอริสโตเติลมีทรรศนะที่ว่าพลเมืองโดยทั่วไปมักตัดสินใจหรือปกครองบนพื้นฐานของผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ

* ประชาธิปไตยเอเธนส์ถือกำเนิดขึ้นเมื่อประมาณ 508-507 ปีก่อนคริสตกาล และสิ้นสุดลงในราว 321 ปี

ก่อนคริสตกาล โปรดดู Hansen (1991) และ Stockton (1990) ประกอบ

** เกณฑ์ของความเป็นพลเมืองเอเธนส์ต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ เป็นเพศชาย มีบิดาเป็นพลเมือง

เอเธนส์ และต้องมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีขึ้นไป

อริสโตเติลเป็นผู้ที่มีกรอบความคิดด้านมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ของรูปแบบการปกครองว่าอะไรดีอะไรไม่ดี โดยพิจารณาที่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการปกครอง รูปแบบการปกครองที่ดีคือมีเป้าหมายการปกครองเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ รูปแบบการปกครองที่เลวคือมีเป้าหมายการปกครองเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือกลุ่มพวกตนเองเป็นสำคัญ

“Politics” ผลงานชิ้นสำคัญของอริสโตเติลอธิบายรูปแบบการปกครองที่ดี 3 รูปแบบ ได้แก่ การปกครองโดยคนๆ เดียว คือ การปกครองแบบกษัตริย์ (Absolute Monarchy) การปกครองของกลุ่มคนจำนวนน้อย หรือการปกครองแบบอภิชนาธิปไตย (Aristocracy) และการปกครองโดยคนจำนวนมากที่ดี หรือที่เรียกว่า “โพลิตี” (Polity) ซึ่งเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย

ส่วนรูปแบบการปกครองที่ไม่ดีหรือเลวคู่ขนานไปกับรูปแบบการปกครองที่ดี ได้แก่ การปกครองแบบทรราชย์ (Tyranny) การปกครองแบบคณาธิปไตย (Oligarchy) และการปกครองแบบประชาธิปไตย (Democracy)

เป้าหมาย

<u>จำนวนผู้ปกครอง</u>	<u>เพื่อส่วนรวม (for all)</u>	<u>เพื่อส่วนตัว (for myself)</u>
one (หนึ่งคน)	ระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ (ระบอบกษัตริย์) (Absolute Monarchy)	ระบอบทรราชย์ (Tyranny)
few (กลุ่มคน)	ระบอบอภิชนาธิปไตย (Aristocracy)	ระบอบคณาธิปไตย (Oligarchy)
many (คนจำนวนมาก)	ระบอบ “โพลิตี” (Polity)	ระบอบประชาธิปไตย (Democracy)
	<u>ดี</u>	<u>เลว</u>

ภาพที่ 3.1 รูปแบบการปกครองตามทฤษฎีของอริสโตเติล

หลังจากนั้น “ประชาธิปไตย” มีความหมายในทางลบมากยิ่งขึ้นจากงานเขียนของนักบุญโทมัส อไควนัส (St.Thomas Aquinas) ราวศตวรรษที่สิบสาม โดยเขามองว่าประชาธิปไตยเมื่ออยู่ภายใต้การปกครองโดยมหาชนส่วนใหญ่ซึ่งปราศจากคุณธรรม ประชาธิปไตยก็จะเป็นรูปแบบการปกครองของอำนาจมหาชนที่เป็นคนสามัญ (the common people) ที่กดขี่คนรวยหรือคนชั้นสูงด้วยกำลังของการเป็นส่วนใหญ่ และผลที่จะติดตามมาก็คือ มหาชนทั้งหมดได้กลายเป็นทรราชย์อีกรูปแบบหนึ่ง (Skinner, 1992:60)

พัฒนาการของประชาธิปไตยได้พลิกผันแนวคิดไปในทางทิศทางที่ตรงกันข้ามกับประชาธิปไตยในยุคเริ่มต้นก็เมื่อก้าวเข้าสู่กลางศตวรรษที่สิบหก เหตุการณ์ทางการเมืองนี้เกิดขึ้นในอังกฤษโดยขบวนการทางการเมืองสมัยใหม่ที่มีแนวคิดของการมีรัฐบาลแบบตัวแทนในบริบทของระบอบการปกครองจะเป็นเพียงการมีส่วนร่วมในการปกครองตัวเองของประชาชนในบริบทของนครรัฐเล็กๆ แบบเอเธนส์เหมือนในอดีต ขบวนการทางการเมืองนี้มีชื่อที่รู้จักกันในนามของ “ขบวนการต่อสู้เพื่อความเสมอภาค” หรือ “The Levellers”

ขบวนการ The Levellers* มุ่งที่จะยกเลิกความแตกต่างของฐานะทางชนชั้นระหว่างขุนนางและสามัญชนเป็นหลัก พร้อมทั้งเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญที่มีเนื้อหาปกป้องพิทักษ์สิทธิของพลเมืองจากการคุกคามของอำนาจอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร พวกเขาเป็นกลุ่มแรกที่มีแนวคิดในเรื่องสิทธิในแบบสมัยใหม่อันเป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากไปจากความเป็นพลเมือง (inalienable) รวมไปถึงสิทธิอื่นๆ อาทิ สิทธิในการมีตัวแทนทางกฎหมายหรือทนายความ สิทธิในการมีเสรีภาพทางความคิดความเชื่อ สิทธิในความเสมอภาคทางกฎหมาย สิทธิในการลงคะแนนเสียง สิทธิเสรีภาพของสื่อสารมวลชน และสิทธิในการปฏิวัติถ้าถูกปกครองโดยทรราชย์ (Wooton, 1992:71) จึงอาจกล่าวได้ว่าขบวนการดังกล่าวนี้เป็น “บิดาแห่งทฤษฎีประชาธิปไตยสมัยใหม่” ซึ่งได้มีอิทธิพลต่อระบอบประชาธิปไตยในระยะเวลาต่อมาที่เราเข้าใจในปัจจุบัน คือ ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representation Democracy) นั่นเอง

* ขบวนการ The Levellers เริ่มเกิดขึ้น ในปี ค.ศ.1645 โดยกองทัพภายใต้การนำของนายพลแฟร์แฟกซ์ และ นายพลโอลิเวอร์ ครอมเวลล์ ที่สามารถได้รับชัยชนะต่อกองทัพที่สนับสนุนฝ่ายกษัตริย์ในสงครามกลางเมืองของอังกฤษ และนำไปสู่การประหารชีวิตกษัตริย์ในปี ค.ศ.1649 หลังจากนั้นครอมเวลล์ (Cromwell) ได้สถาปนาตัวเองขึ้นเป็น “ผู้พิทักษ์” (Lord of The Protector) หรือผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน และปกครองอังกฤษในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ก่อนที่อำนาจทางการเมืองจะตกไปอยู่กับฝ่ายสนับสนุนกษัตริย์อีกครั้งหนึ่ง

ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือแบบผู้แทน มีความสอดคล้องต่อสภาพความเป็นจริงของการกำเนิดรัฐชาติ (nation-state) ในช่วงศตวรรษที่ 18 ที่มีอาณาเขตดินแดนของประเทศที่กว้างใหญ่กว่านครรัฐเล็กๆ แบบเอเธนส์ในอดีต ระบอบการปกครองสมัยใหม่ในยุคนั้น ทั้งที่เกิดขึ้นในอังกฤษ ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาต่างพัฒนาการสอดคล้องไปกับประชาธิปไตยสมัยใหม่ทั้งสิ้น แม้ว่าในระยะแรกๆ จะยังไม่มี ความชัดเจนถึงความปรารถนาในระบอบประชาธิปไตยอย่างที่เราเข้าใจกันในปัจจุบันก็ตาม

สำหรับอังกฤษและฝรั่งเศส พัฒนาการของการเมืองการปกครองในประเทศภาคพื้นยุโรปทั้งสองประเทศนี้มีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงกันคือการต่อสู้ระหว่างฝ่ายกษัตริย์กับสามัญชนทั่วไป และในที่สุดชนชั้นขุนนาง (Lords) ซึ่งถือได้ว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับฝ่ายกษัตริย์มากกว่าประชาชนทั่วไปก็ต้องสูญเสียสถานภาพของการเป็นชนชั้นแห่งอำนาจ โดยหลงเหลือแต่ความเข้าใจที่ดีความได้ทั้งในลักษณะของการเป็น “อนุสาวรีย์” หรือไม่ก็เป็น “เครื่องประดับ” ของระบอบ ซึ่งหมายความว่าถึงสภาพขุนนางหรือสภาสูงหรือวุฒิสภาที่ยังคงดำรงอยู่ในฐานะของสภาที่สองในทั้งสองประเทศดังกล่าว ซึ่งมีความแตกต่างจากกรณีของสหรัฐอเมริกาโดยสิ้นเชิง

กล่าวคือ สภาขุนนาง (House of Lords) ในอังกฤษเป็นเพียงสถาบันทางการเมืองซึ่งสืบเนื่องมาจากความเป็นมาของประวัติศาสตร์ และดูเหมือนจะเป็นข้อขัดแย้ง (anti-thesis) ของระบอบการปกครองในระบบรัฐสภา และหลักความรับผิดชอบต่อผู้เลือกตั้ง โดยความหมายที่ว่าประชาชนไม่มีอำนาจที่จะถอดถอนหรือควบคุมสมาชิกสภาขุนนาง ซึ่งดูเผินๆ เหมือนจะขัดกับหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย (Hanson & Wallis, 1976 : 85) ลักษณะที่ขัดกันเช่นนี้ก่อให้เกิดเสียงเรียกร้องเป็นครั้งคราวให้มีการปฏิรูปสภาขุนนาง แต่การปฏิรูปแต่ละครั้งไม่ได้เปลี่ยนโครงสร้างสมาชิกในสาระสำคัญ เช่น ในปี ค.ศ.1935 รัฐบาลของพรรคกรรมกร (Labour Party) ได้เคยเสนอให้ยกเลิกการเป็นสมาชิกสภาขุนนางโดยการสืบทอดและใช้การเลือกตั้งแทนแต่ไม่สำเร็จ อย่างไรก็ตาม ก็มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจของสภาขุนนางโดยอำนาจของสภาขุนนางถูกจำกัดลงเพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อหลักการและกระบวนการประชาธิปไตย*

*ในปี ค.ศ.1967 พรรคเลเบอร์ หรือพรรคกรรมกร ได้จัดทำสมุทกปกขาว เสนอให้มีการปฏิรูปสภาขุนนางโดยมีข้อสรุป คือ ประการแรก ให้สภาขุนนางประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ ประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยขุนนาง 230 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ตามคำถวายแนะนำของนายกรัฐมนตรี ประการที่สอง ประกอบด้วยขุนนางสืบสกุล (เท่าที่มีอยู่ปัจจุบัน) เมื่อขุนนางประเภทนี้ถึงแก่กรรมไป สิทธิการเป็นสมาชิกสภาขุนนางจะไม่ตกทอดถึงทายาท ตำแหน่งที่ว่างลงจะถูกแทนที่โดยบรรดาผู้แทนของกลุ่มอาชีพนักวิทยาศาสตร์ นักอุตสาหกรรม ผู้นำสหภาพแรงงาน และสมาชิกชั้นผู้นำของชุมชนต่างๆ

ประการที่สอง สมาชิกประเภทที่หนึ่งเท่านั้นที่มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุมสภาขุนนาง ขุนนางเหล่านี้จะได้รับมอบหมายภาระและความรับผิดชอบทางด้านนิติบัญญัติและการบริหารงานประจำอย่างจริงจัง ส่วนสมาชิกประเภทที่สองไม่มีสิทธิลงคะแนน แต่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมและอภิปรายในที่ประชุมได้

ประการที่สาม อำนาจยับยั้งร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรให้มีระยะเวลาเพียง 6 เดือนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปก็ยังไม่ได้รับการรับรองจากรัฐสภา แต่ก็อาจจะคาดการณ์ได้ว่าจะทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างสภาขุนนางและสภาผู้แทนราษฎรได้มากขึ้น (โปรดอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน สมบูรณ์ สุขสำราญ 2527:123-125)

สำหรับประเทศฝรั่งเศสก็มีการพัฒนาการของสภานางคล้ายคลึงกับของอังกฤษ โดยแต่เดิมกษัตริย์ฝรั่งเศสจะมีคณะที่ปรึกษาราชการแผ่นดินที่เรียกกันว่า คูริยา เรจิส (Curia Regis) แต่เพื่อให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น กษัตริย์ฝรั่งเศสจึงจัดตั้ง เอตาเจเนโร (États Généraux) ซึ่งเป็นสภาที่ประกอบด้วยผู้แทนที่มาจากฐานันดรศักดิ์ต่างกัน โดยในการประชุมแต่ละฐานันดรศักดิ์ซึ่งประกอบด้วยบุคคล 3 ฝ่าย คือ ขุนนาง พระ และประชาชน จะแยกกันประชุมสมาชิกในฐานันดรของตนโดยไม่ปะปนกัน และถือว่าแต่ละฐานันดรมีคะแนนเสียงเท่ากับหนึ่งเสียงเสียงข้างมากอยู่ฝ่ายใด ฝ่ายนั้นเป็นผู้ชนะ ผลของการลงคะแนนเสียงเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่พระเจ้าแผ่นดินเท่านั้น ไม่มีผลบังคับให้พระเจ้าแผ่นดินจะต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด การเรียกประชุมเอตาเจเนโร เป็นเรื่องยุ่งยาก จึงมักไม่มีการประชุมกันมากนักและอีกประการหนึ่ง ในการพิจารณาถึงข้อปรึกษาของการประชุม ฝ่ายอนุรักษนิยมคือขุนนางและพระมักจะลงมติไปในทิศทางเดียวกันอยู่เสมอ และมักเป็นฝ่ายชนะ เนื่องจากรวมคะแนนแล้วได้มากกว่าคะแนนที่มาจากประชาชน (โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์ 2527 : 231-232)

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ.1789 ซึ่งฝรั่งเศสได้รับอิทธิพลของแนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน และมีการนำระบอบตัวแทนเข้ามาใช้บทบาทของสภาที่สองของฝรั่งเศส ซึ่งเรียกว่าสภาสูงหรือเซนา (Sénat) ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 283 คน มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาจังหวัดเป็นผู้เลือกสมาชิกสภาสูง ทำให้บทบาทหน้าที่ของสภาสูงของฝรั่งเศสลดลงอย่างเห็นได้ชัด

สภาสูงของอังกฤษและฝรั่งเศสจึงเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของประเทศที่พัฒนาการมายาวนานจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยไม่ได้มีบทบาทสำคัญในทางการเมืองอีกต่อไป

ตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิงในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา การปฏิวัติในสหรัฐอเมริกาเมื่อ ค.ศ.1776 จากการเป็นอาณานิคมของอังกฤษในดินแดนเกิดใหม่ในทวีปอเมริกา ได้นำไปสู่ประเทศประชาธิปไตยที่มีขนาดของประเทศกว้างใหญ่ไพศาล และมีความแตกต่างของประชาชนในด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ แต่สหรัฐอเมริกาได้กลายเป็นเบ้าหลอม (melton pot) ที่ผสมผสานความแตกต่างได้อย่างลงตัวที่สุด

ในระยะแรกเริ่มของการก่อตั้งประเทศ บรรดา “บิดาผู้ก่อตั้ง” ของสหรัฐอเมริกา (the American Founding Fathers) ส่วนใหญ่มิได้กล่าวอ้างถึง “ประชาธิปไตย” ในฐานะระบอบการปกครองที่พวกเขาพึงปรารถนา (สมบัติ จันทรวงศ์ 2528 : 222) ดังคำกล่าวของ เจมส์ เมดิสันหนึ่งใน “บิดาผู้ก่อตั้ง” ที่ว่า “ผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของอเมริกาไม่ได้มุ่งที่จะสร้างระบอบอภิชนาธิปไตยหรือประชาธิปไตย หากแต่พวกเขามีวัตถุประสงค์ที่จะผ่อนปรนอำนาจส่วนหนึ่ง

ไม่ให้รุกรานสิทธิของอีกส่วนหนึ่ง และในขณะเดียวกันก็เพื่อที่จะได้ควบคุมตัวเองได้เพียงพอ และไม่จัดตั้งผลประโยชน์ที่เป็นปฏิปักษ์กับทั้งสังคมขึ้น” และปัญหาสำคัญของการปกครอง “ซึ่งอำนาจอยู่ในมือของเสียงข้างมากของสังคมนี้ ไม่ใช่ปัญหาของการกดขี่ข่มเหงประชาชน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้บริหารหรือโดยกลุ่มชนชั้นสูง เพราะอำนาจอยู่ในมือของเสียงข้างมาก เสียแล้ว แต่ข้อบกพร่องสำคัญของการปกครองระบอบนี้ ก็อยู่ตรงที่ว่าเสียงข้างมากอาจจะข่มเหง เสียงข้างน้อย โดยใช้อำนาจอธิปไตยไปในทางที่ผิดได้” (สมบัติ จันทวงศ์ 2528 : 232-235)

การปฏิวัติอเมริกาได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดที่สำคัญ คือ แนวคิดว่าด้วยสัญญาประชาคม (The Social Contract) ของจอห์น ล็อก (John Locke, 1632-1704) นักปราชญ์คนสำคัญที่วางรากฐานลัทธิเสรีนิยมของอังกฤษ รูสโซ (Jean – Jacques Rousseau, 1712-1778) นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสที่มีถิ่นฐานเดิมมาจากเจนีวา และแนวคิดว่าด้วยการแบ่งแยกองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยของมงแตสกีเยอ (Montesquieu, 1689-1755) นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสที่ลือชื่อ ผสมผสานกับแนวคิดว่าด้วยรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) โดยเหล่าบิดาผู้ก่อตั้งสหรัฐอเมริกาเอง

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศเกิดใหม่ ที่ผสมผสานหรือบูรณาการแนวคิดทางการเมืองต่างๆ ได้อย่างลงตัวที่สุด ที่นำไปสู่ประชาธิปไตยเชิงคุณภาพสมัยใหม่ เริ่มต้นจากการที่เหล่าอาณานิคมในอเมริกาเหนืออ้างสิทธิในการสถาปนารัฐใหม่ตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ค.ศ.1787 ด้วยเหตุผลที่ว่าอังกฤษไม่สามารถทำหน้าที่ในฐานะเป็นรัฐบาลหรือผู้ปกครองตามหลักสัญญาประชาคมได้

จอห์น ล็อก ได้อ้างหลักสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ไว้ว่ามนุษย์โดยธรรมชาติแล้ว มี “เสรีภาพ ความเสมอภาค และเป็นอิสระ” การที่มนุษย์เชื่อฟังรัฐบาลเพราะรัฐบาลจะทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินอันเป็นสิทธิตามธรรมชาติของตนได้ ถ้าหาก รัฐบาลไม่สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ มนุษย์มีสิทธิที่จะเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ และนี่คือจุดเริ่มต้นของการปฏิวัติอเมริกา

สังคมการเมืองที่สร้างขึ้นใหม่ คือ สาธารณรัฐที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ตามจินตภาพของ “บิดาผู้ก่อตั้ง” โดยเฉพาะโทมัส เจฟเฟอร์สัน โดยมีองค์ประกอบจำเป็นอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ ประการแรก การศึกษาสาธารณะ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนกระทั่งถึงมหาวิทยาลัย จะทำให้เยาวชนของชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ และเหมาะสมแก่ศักยภาพทางสติปัญญาของตน ซึ่งในท้ายที่สุดแล้ว ชุมชนจะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการศึกษานี้ ประการที่สอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองในรูปของการปกครองตนเอง เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับประชาธิปไตย เพราะเป็นกลไกในการตรวจสอบไม่ให้มีการใช้อำนาจเผด็จการและการทุจริตคอร์รัปชันของบรรดาผู้ปกครอง ประการที่สาม ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ก็เป็นองค์ประกอบ

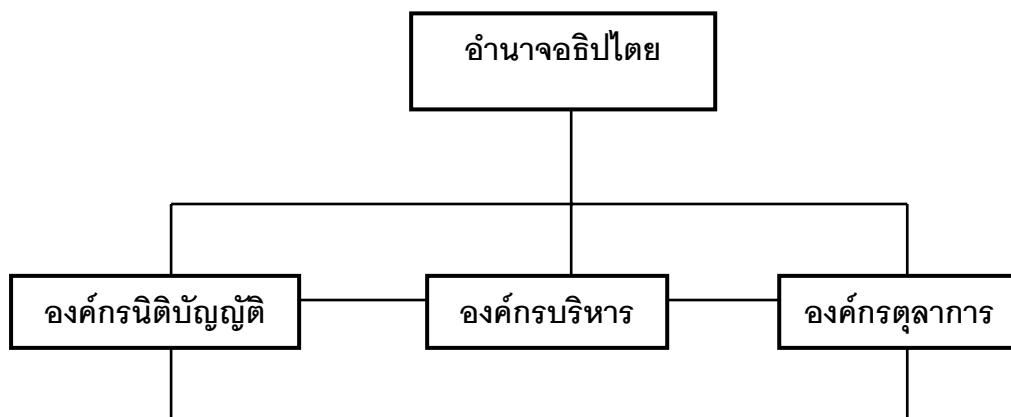
ที่จำเป็นสำหรับประชาธิปไตย เพราะการที่พลเมืองจะมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อประโยชน์สาธารณะได้ พลเมืองเหล่านั้นจะต้องพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจในขั้นพื้นฐานเสียก่อน เจฟเฟอร์สัน ไม่ได้ต้องการให้พลเมืองมีความเสมอภาคอย่างสมบูรณ์แบบทางเศรษฐกิจ แต่เขาต้องการให้พลเมืองทุกคนมีความมั่งคั่งขั้นต่ำ (minimal level of wealth) เพียงพอแก่การอุทิศเวลาให้กับการเมืองได้อย่างซื่อสัตย์สุจริต และท้ายที่สุดสำหรับประเทศที่มีขนาดใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกา เจฟเฟอร์สันต้องการให้มีการผสมผสานหลักการประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) เข้ากับหลักการของประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ชุมชนและท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์จากประชาธิปไตยทางตรงได้ แต่ระดับมลรัฐและระดับประเทศต้องใช้ประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน ตัวแทนที่เหมาะสมในธรรมชาติของเจฟเฟอร์สัน คือ **ประการที่สี่ อภิชนตามธรรมชาติ** (natural aristocracy) หมายถึง ผู้มีสติปัญญาและคุณธรรมสูง (wisdom and virtue หรือ virtue and talents) คนเหล่านี้ต้องการแสดงให้ประจักษ์ถึงสติปัญญาหรือความสามารถและคุณธรรม ซึ่งมักจะวัดกันที่การศึกษาและ ประสบการณ์การทำงานมากกว่าความมั่งคั่งหรือชื่อเสียงที่ติดมากับวงศ์ตระกูลหรือการสืบทอดมรดก (Sheldon, 1995 : 672 ใน สมเกียรติ วันทะนะ 2544 : 177-178)

แนวคิดที่มีอิทธิพลในการสถาปนาสหรัฐอเมริกาอีกท่านหนึ่ง ก็คือ รูสโซ รูสโซเป็นนักปรัชญาการเมืองชาวฝรั่งเศส ที่ถือกำเนิดในเจนีวา และอาจกล่าวได้ว่าเขาเป็นนักปรัชญาการเมืองที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1789 ผลงานใน **สัญญาประชาคม** (The Social Contract) ที่มีชื่อเสียงที่สุดของเขา รูสโซเสนอแนวคิดด้วย “เสรีภาพ” (liberty) ความเสมอภาค (equality) สิทธิ (rights) และอำนาจอธิปไตยของประชาชน (popular sovereignty) ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของลัทธิเสรีนิยม นอกจากนั้นแล้ว รูสโซยังเสนอให้พลเมืองทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านผู้แทน ซึ่งสะท้อนถึงประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ที่ควบคู่ไปกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบโครงสร้างทางการเมืองการปกครองของสหรัฐอเมริกาก็คือ แนวคิดของมงเตสกีเออ นักปรัชญาการเมืองชาวฝรั่งเศสในผลงานที่ลือชื่อที่สุดของเขา คือ **เจตนารมณ์แห่งกฎหมาย** (The Spirit of Law, 1748) ซึ่งเป็นแนวคิดในเรื่องของการแบ่งแยกอำนาจ (separation of power)

มงเตสกีเออ มีความเห็นว่า การที่จะคงเสรีภาพให้ดำรงอยู่ในระบบการเมืองได้ อำนาจทั้ง 3 ฝ่ายคือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ จะต้องไม่รวมอยู่ในองค์กรเดียว แต่ควรแยกใช้กันในแต่ละองค์กรเพื่อให้องค์กรเหล่านั้นได้ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันได้ มงเตสกีเออแสวงหารูปแบบการปกครองที่มีความสามารถในการผ่อนหนักผ่อนเบา หรือ

เดินสายกลาง (moderation) ซึ่งเขามองไปที่การปกครองแบบผสม (mixed government) ของอังกฤษ ซึ่งในสายตาของเขาขณะนั้น คิดว่าเป็นการผสมผสานกันอย่างลงตัว ระหว่างหลักการของราชาธิปไตยกับหลักการของสาธารณรัฐ สัญญาของระบอบราชาธิปไตยอยู่ที่เกียรติภูมิ (honour) ขณะที่สัญญาของระบอบสาธารณรัฐอยู่ที่คุณธรรม อันได้แก่ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (public responsibility) อังกฤษสามารถผสมผสานราชาธิปไตยที่มีความซับซ้อนยุ่งเหยิงเข้ากับหลักการสาธารณรัฐการค้ำชูใหม่ได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่ามงเตสกีเออจะมองอังกฤษด้วยความเข้าใจที่ถูกต้องหรือผิดพลาดก็ตาม แนวคิดหลักในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจเพื่อป้องกันทรชนธิปไตย และเพื่อผดุงเสรีภาพของเขาก็มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้ร่างรัฐธรรมนูญอเมริกันในช่วงทศวรรษที่ 1780 ด้วยอย่างแน่นอน (สมบัติ จันทรวงศ์ 2531 : 1)

ภาพที่ 3.2 การแบ่งแยกอำนาจและการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายต่างๆ ตามแนวคิดของมงเตสกีเออ

แนวคิดของมงเตสกีเออที่เกี่ยวกับรัฐบาลสายกลางมีสาระสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

ประการแรก การแบ่งแยกอำนาจ (separation of power) เป็นการแบ่งแยกองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตย หมายความว่า แยกอำนาจให้องค์กรหนึ่งใช้อำนาจได้เพียงอย่างเดียว ซึ่งมีอยู่ 3 องค์กรหลัก ได้แก่ องค์กรนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติก็ทำหน้าที่เฉพาะการออกกฎหมายเท่านั้น ไม่ควรมีหน้าที่ในการบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารก็ทำหน้าที่บริหารประเทศ ไม่ควรมีหน้าที่บัญญัติกฎหมาย ถ้าหากนำเอาอำนาจบริหารกับอำนาจนิติบัญญัติมาไว้ในองค์กรเดียวกัน จะทำให้อิสรภาพของประชาชนสิ้นสุดลงและเมื่อแบ่งแยกให้แต่ละองค์กรใช้เพียงอำนาจเดียวแล้ว ก็ควรที่จะให้แต่ละองค์กรสามารถตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกันได้ด้วย

ประการที่สอง การตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (check and balance) หมายถึง อำนาจที่แยกให้แต่ละองค์กรเป็นผู้ใช้นั้นไม่ใช่แยกจากกันโดยเด็ดขาด หรือเป็นอิสระไม่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน การสร้างระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลที่มั่งคั่งก็เอกลำเอียง เป็นระบบที่จะกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจทั้งสาม

ดุลแห่งอำนาจ (balance of power) หมายถึง การให้แต่ละอำนาจที่แยกให้แต่ละองค์กรใช้นั้นมีฐานะเท่าเทียมกัน อำนาจหนึ่งจะถ่วงดุลอีกอำนาจหนึ่งไม่ได้

การตรวจสอบอำนาจ (check) หมายถึง ให้แต่ละองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยสามารถตรวจสอบการทำงานของกันและกันได้ เช่น ถ้าฝ่ายบริหารไม่ดำเนินการหรือละเว้นที่จะดำเนินการตามที่ฝ่ายนิติบัญญัติออกกฎหมายมา ฝ่ายนิติบัญญัติย่อมสามารถตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการแบ่งแยกอำนาจและการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจที่มั่งคั่งก็เอกลำเอียงนั้นเป็นรากฐานที่สำคัญของระบบประธานาธิบดี (Presidential System) ที่ใช้ในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่เริ่มต้นสถาปนาประเทศมาจนกระทั่งปัจจุบัน

The Spirit of Law (1748) ของมงเตสกิเออมองว่า การแบ่งแยกอำนาจเป็นการประกันอิสรเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้เพราะผู้ใดก็ตามที่มีอำนาจอยู่ในมือ ผู้นั้นมักมีแนวโน้มในการที่จะใช้อำนาจนั้นไปในทางที่ผิด ธรรมชาติของอำนาจนั้นย่อมพยายามที่จะล่วงล้ำขอบเขตของตนอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเหนี่ยวรั้งอำนาจให้อยู่เฉพาะภายในขอบเขตที่จำกัดให้ได้ นอกจากนั้นรูปแบบการปกครองใดก็ตาม โดยธรรมชาติของรูปแบบการปกครองนั้นๆ มักจะมีองค์กรใดองค์กรหนึ่งที่มักจะมีแนวโน้มที่จะมีอำนาจสูงสุดและสามารถรวอำนาจทั้งหมดเข้าไว้ในมือ เพราะฉะนั้นจึงควรมีองค์กรที่เป็นตัวแทนของประชาชน ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจมิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีมากจนเกินไป ซึ่งจะเป็นภัยต่อประชาชนและระบอบประชาธิปไตย

สำหรับองค์กรที่ใช้อำนาจของรัฐบาลสายกลางในความคิดของมงเตสกิเออมี 2 องค์กรด้วยกัน

1. องค์กรนิติบัญญัติ แบ่งออกเป็น 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งของประชาชน และ สภาขุนนางมาจากการสืบรัชทายาทหรือแต่งตั้งก็ได้ ทั้งสองสภาดังกล่าวทำหน้าที่ในการบัญญัติกฎหมาย การที่กำหนดให้มี 2 สภาเช่นนี้ก็เพื่อที่จะให้มีการตรวจสอบถ่วงดุลภายในฝ่ายเดียวกันนั่นเอง

2. องค์กรบริหาร ผู้ที่ทำหน้าที่นี้ได้เหมาะสมที่สุดก็คือกษัตริย์ โดยมีผู้ช่วย ได้แก่ บรรดาขุนนาง ซึ่งจะทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารหรือการทำงานของกษัตริย์ด้วย

3. องค์การตุลาการ ประชาชนจะเป็นผู้เลือกฝ่ายตุลาการหรือผู้พิพากษาเพื่อมาทำหน้าที่พิจารณาคดี อันจะก่อให้เกิดผลดี เพราะเมื่อคดีหนึ่งสิ้นสุดลงไปแล้วก็จะมีการเลือกตั้งผู้ตัดสินหรือตุลาการขึ้นมาใหม่เพื่อพิจารณาเป็นคดีๆ ไป ทำให้คนกลัวเกรงตำแหน่งมากกว่าตัวบุคคล

รัฐบาลสายกลางในทัศนะของมงเตสกิเอนนั้นจะเป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจและการสร้างระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างอำนาจ ซึ่งวิธีการดังกล่าวมงเตสกิเอนเชื่อว่าจะทำให้ประชาชนมีอิสรภาพ โดยเฉพาะอิสรภาพทางการเมือง

แนวคิดที่สำคัญอีกแนวคิดหนึ่งที่จะใช้เป็นกรอบวิเคราะห์สถาบันวุฒิสภาในฐานะองค์กรหนึ่งที่จะนำไปสู่ประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ ก็คือ แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) หมายถึง แนวคิดที่จะใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรให้เป็นเครื่องมือในการกำหนดรูปแบบการปกครองหรือกำหนดกลไกอันเป็นโครงสร้างพื้นฐาน (infra-structure) ในการจัดองค์กรบริหารของรัฐ (อมร จันทรสมบูรณ์ 2537 : 9)

ที่มาของแนวคิดด้วยรัฐธรรมนูญนิยม มีต้นกำเนิดสำคัญจากรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาเมื่อสองร้อยปีเศษ โดยคณะผู้ร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเรียกกันว่า “framers” ประกอบไปด้วยผู้แทนจาก 12 มลรัฐรวม 65 คน เป็นผู้กำหนดโครงสร้างของรัฐธรรมนูญแบบสาธารณรัฐ (Republic) โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาคือว่าเป็นรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร (Written Constitution) ฉบับแรกของโลกที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดรูปแบบการปกครองและกำหนดกลไกที่เป็น infra-structure ของรัฐ อาทิ การแบ่งอำนาจการบริหารประเทศระหว่างสหพันธรัฐกับมลรัฐ ระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (check & balance) ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมที่สหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบได้ถูกนำมาใช้ในอีกหลาย ๆ ประเทศที่มีระบอบการเมืองการปกครองแตกต่างกัน อาทิ ในรัฐธรรมนูญของสหภาพโซเวียต ค.ศ.1917 (พ.ศ.2460) โดยผู้ร่างรัฐธรรมนูญของโซเวียตได้ยกร่างรัฐธรรมนูญที่กำหนดรูปแบบการปกครองอีกรูปแบบหนึ่งที่มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ หรือแนวทางรัฐธรรมนูญนิยมในระบบรัฐสภา (Parliamentary System) ของประเทศในกลุ่มยุโรป ซึ่งส่วนใหญ่เขียนขึ้นในลักษณะที่เป็นเพียงการรับรองรูปแบบการบริหารประเทศที่มีอยู่แล้วจะมียกเว้นก็คือประเทศเยอรมนี และฝรั่งเศสที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครองมาเป็นระบบรัฐสภา ในกรณีของเยอรมนีหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และรูปแบบการปกครองระบบกึ่งรัฐสภา กึ่งประธานาธิบดีในกรณีของฝรั่งเศสในสมัยสาธารณรัฐที่ 5 ในปี ค.ศ. 1958 (พ.ศ.2501)

สำหรับประเทศไทย แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมได้ถูกนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมในการปฏิรูปการเมือง โดยการจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ ในช่วงหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535

เป็นต้นมา และเป็นที่มาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2540 (ราชกิจจานุเบกษา 2540 : เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก)

สถาบันวุฒิสภาในฐานะองค์กรหนึ่งของฝ่ายนิติบัญญัติได้ถูกออกแบบใหม่ที่มีความแตกต่างจากวุฒิสภาในอดีตเกือบสิ้นเชิง นับตั้งแต่ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่กำหนดให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนและให้มีบทบาทอำนาจหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทต้นๆ ของงานวิจัยนี้

จึงมีคำถามที่ว่าจากแนวคิดด้วยระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพอันประกอบด้วยการให้ความสำคัญในการผสมผสานประชาธิปไตยทางตรงกับประชาธิปไตยโดยผู้แทน ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าจะนำไปสู่การให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามแนวคิดของรุสโซ่มากขึ้น และที่จะติดตามมาก็คือการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ ในขณะเดียวกันเพื่อให้สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของประชาชนอันเป็นหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยเสรีนิยมที่ลือลือให้ความสำคัญยังคงอยู่ต่อไป จะต้องมีการนำหลักการของการแบ่งแยกอำนาจและการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจตามแนวคิดของมงเตสกีเออมาประยุกต์ใช้อย่างไร โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่เป้าหมายทั้งหลายทั้งปวงนั้นได้

นี่คือโจทย์สำหรับสถาบันวุฒิสภาภายใต้บริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของไทยในปัจจุบันว่า สมควรจะดำรงอยู่ต่อไปหรือไม่ และถ้ายังคงดำรงอยู่ต่อไป ควรอยู่ในสถานะบทบาทอย่างไร เป็นโจทย์หรือคำถามที่ต้องการคำตอบอย่างยิ่ง

แนวคิดการประเมินผลโดยตัวแบบ Balanced Scorecard

เป้าหมายอีกประการหนึ่งของสถาบันวุฒิสภา คือ การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness) ซึ่งการจะทราบผลการดำเนินงานดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการประเมินผลงานของวุฒิสภา แนวคิดที่ค่อนข้างทันสมัยในการนำมาเป็นตัวแบบการประเมินผลงานก็คือ ตัวแบบ Balanced Scorecard (Kaplan and Norton 1996, 2001) ซึ่งได้รับการยอมรับและนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือด้านการจัดการองค์การอย่างแพร่หลายทั้งหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ

Balanced Scorecard เป็นตัวแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งใช้ในการกำหนดกลยุทธ์องค์การให้มีความสอดคล้องกันระหว่างมุมมองสี่มุมมอง (perspectives) และยังใช้เป็นตัวแบบสำหรับการประเมินความสำเร็จขององค์การตามตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์/เป้าหมายของทั้งสี่มุมมองนั้นด้วย Balanced Scorecard จึงแตกต่างจากตัวแบบการจัดการทั่วไป ซึ่งประเมินความสำเร็จ

ขององค์กร โดยพิจารณาเฉพาะตัวชี้วัดที่แสดงถึงทรัพย์สินที่มีตัวตน (tangible assets) ขององค์กร เพียงด้านเดียวเท่านั้น ในขณะที่ Balanced Scorecard ประเมินวัดความสำเร็จขององค์กร โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับของสินทรัพย์ทั้งที่มีตัวตน (tangible assets) และสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (intangible assets) ขององค์กร Balanced Scorecard จึงเป็นตัวแทนของการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างกิจกรรมที่ดำเนินการกับเป้าหมายความสำเร็จในระยะยาวขององค์กร

ตัวแบบ Balanced Scorecard ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร ในสี่มุมมอง ซึ่งได้แก่ มุมมองด้านเจ้าของกิจการ (owner perspective) มุมมองด้านลูกค้า (customer perspective) มุมมองด้านกระบวนการปฏิบัติงานภายในองค์กร (internal process perspective) และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (learning and development perspective)

มุมมองด้านเจ้าของกิจการ สำหรับองค์กรธุรกิจ (business organization) สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของผู้ประกอบการในการแสวงหากำไรให้กับกิจการของตน การประเมินวัดความสำเร็จตามมุมมองนี้ จึงนิยมใช้ระบบบัญชีเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อวิเคราะห์กระแสเงินสด (cashflow analysis) การจัดทำรายงานทางการเงิน ซึ่งได้แก่งบดุล (balance sheets) และงบกำไรขาดทุน (income statements) การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (financial ratios) และการจัดทำงบประมาณ (budgets) โดยเน้นการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ร่วมกัน เพื่อให้สามารถมองภาพรวมของผลประกอบการทางการเงิน (financial performance) ขององค์กรธุรกิจของตนได้

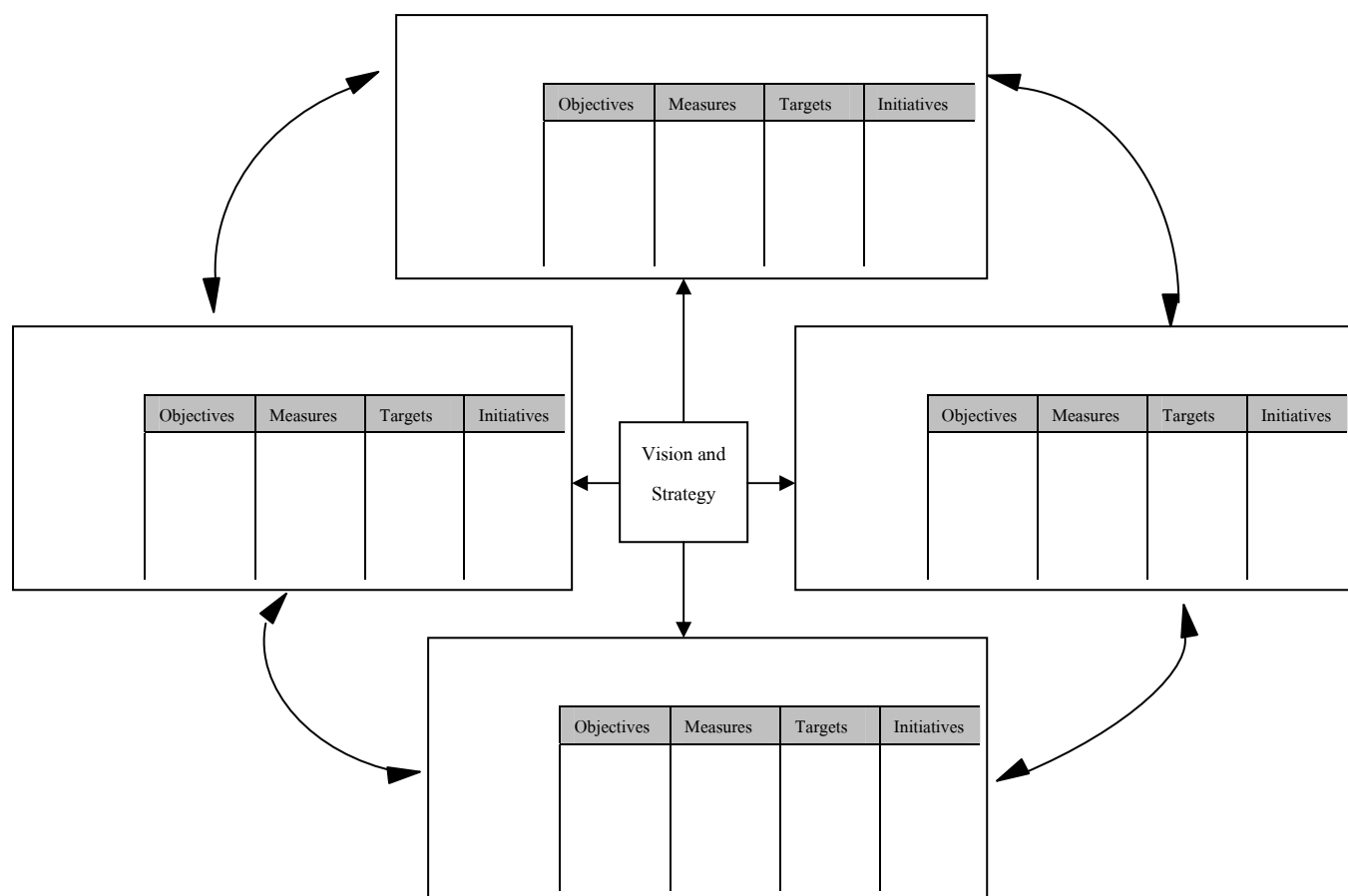
สำหรับองค์กรภาครัฐ (public organization) และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร (non-profit organization) ย่อมแตกต่างจากองค์กรธุรกิจ เนื่องจากองค์กรเหล่านี้เป็นองค์กรสาธารณะซึ่งไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของโดยลำพัง นอกจากนี้ระบบบัญชีภาครัฐที่ผ่านมานิยมนำมาใช้ระบบบัญชีคงค้าง (accrual basis accounting) ทำให้องค์กรภาครัฐขาดข้อมูลที่จะสามารถออกรายงานทางการเงิน (งบดุล/งบกำไรขาดทุน) ได้ จึงไม่สามารถวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินที่สะท้อนสภาพคล่องของกิจการ ประสิทธิภาพและความสามารถในการทำกำไรขององค์กรได้ ดังนั้นการกำหนดตัวชี้วัดในมุมมองของความเป็นองค์กรภาครัฐและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรจึงไม่อาจกำหนดได้ในลักษณะเดียวกันกับองค์กรธุรกิจ นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐโดยทั่วไปไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักในการแสวงหากำไรเข้าสู่องค์กร แต่เน้นที่การจัดสรรทรัพยากรของภาครัฐเพื่อจัดบริการและกระจายบริการให้ถึงมือประชาชนอย่างทั่วถึง โดยความเสมอภาคและเป็นธรรม ดังนั้นตัวชี้วัดที่เหมาะสมในมุมมองของความเป็นองค์กรภาครัฐ จึงเป็นเรื่องของความสามารถในการดำเนินการกิจตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นสำคัญ

มุมมองด้านลูกค้า สำหรับองค์การทางธุรกิจ มุมมองด้านลูกค้าจะช่วยทำให้้องค์การมีความชัดเจนว่า ใครเป็นลูกค้าขององค์การและลูกค้ามององค์การอย่างไร การหาคำตอบว่าลูกค้ามององค์การอย่างไร อาจหาคำตอบได้ 2 ลักษณะ คือ การสำรวจความพึงพอใจของลูกค้า (customer satisfaction) และการสำรวจหากกลุ่มลูกค้าที่เลิกซื้อหรือเลิกใช้บริการขององค์การ ตลอดจนการวัดอัตราส่วนของลูกค้าที่เลิกซื้อหรือเลิกใช้บริการขององค์การ (customer defections)

อย่างไรก็ตาม สำหรับองค์การภาครัฐและองค์การสาธารณะที่ไม่ได้มุ่งแสวงหาผลกำไร เช่นเดียวกับองค์การทางธุรกิจ มุมมองด้านลูกค้ามักจะเป็นมุมมองของประชาชนโดยทั่วไปทั้งที่ให้บริการจากหน่วยงานภาครัฐโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตาม จึงเป็นการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานนั้น โดยเฉพาะในด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เป็นรายบุคคลหรือต่อหน่วยงานในภาพรวม โดยเน้นไปที่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหลักของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นสำคัญ

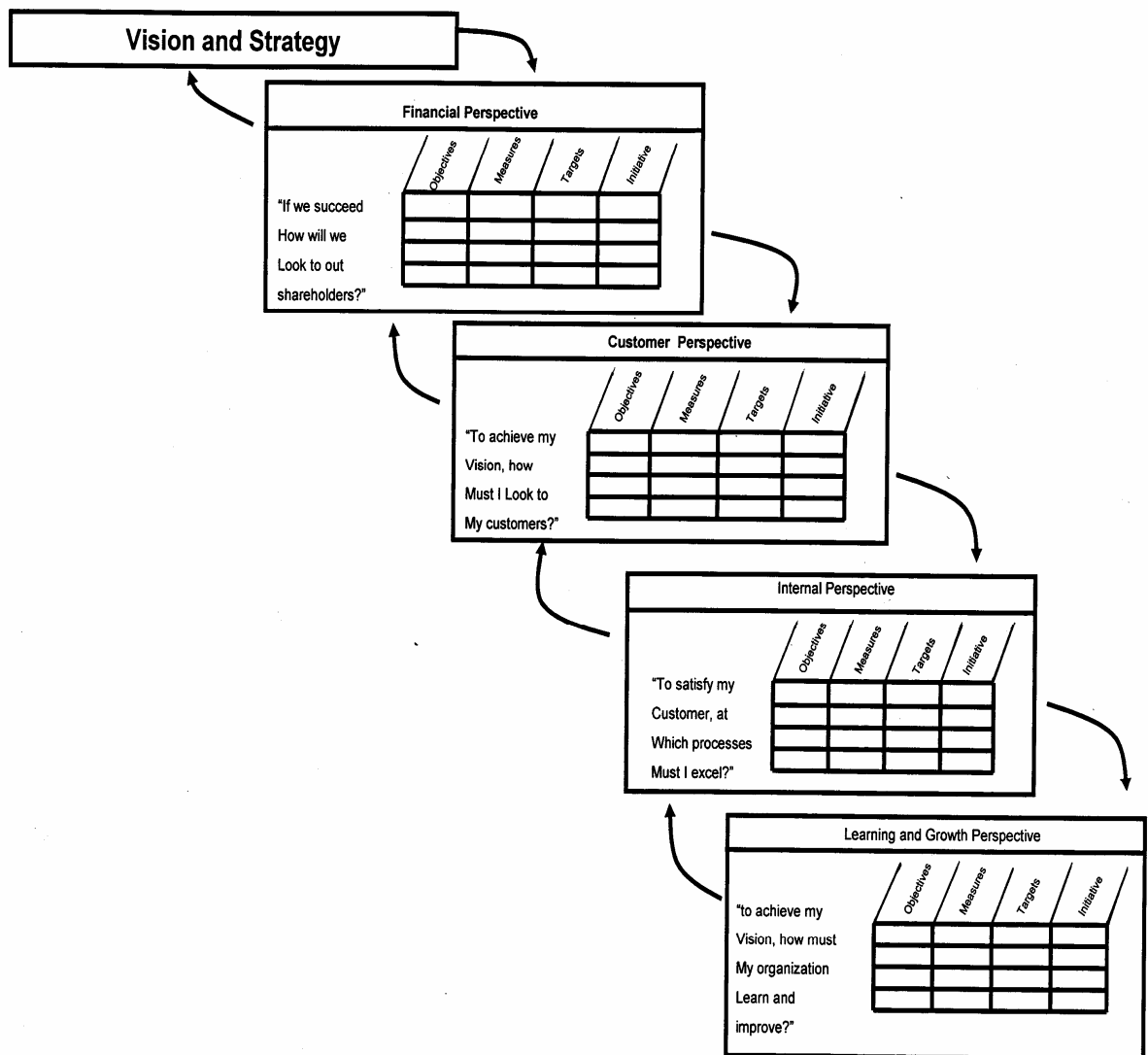
มุมมองด้านกระบวนการปฏิบัติงานภายในองค์การ หมายถึง ประสิทธิภาพของระบบงานภายในองค์การ ซึ่งส่งผลให้้องค์การสามารถตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า เจ้าของกิจการหรือประชาชนทั่วไปได้ มุมมองด้านกระบวนการปฏิบัติงานภายในองค์การทั้ง้องค์การภาครัฐและเอกชน จึงครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการปฏิบัติงาน การตัดสินใจและกิจกรรมต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่ดำเนินการภายใน้องค์การ มุมมองด้านกระบวนการปฏิบัติงานภายใน้องค์การ ช่วยให้้องค์การทราบว่า ้องค์การจะต้องทำอย่างไรจึงจะมีความเป็นเลิศ ซึ่งโดยทั่วไปกระบวนการปฏิบัติงานที่สร้างความเป็นเลิศ ได้แก่ กระบวนการที่เน้นในเรื่องคุณภาพ เป็นต้น

มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุความสำเร็จในสามมุมมอง ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ยังเป็นหลักประกันความสำเร็จอย่างยั่งยืนของ้องค์การในอนาคตอีกด้วย มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนาเป็นความพยายามที่จะตอบคำถามว่า ้องค์การยังสามารถปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องต่อไปอีกหรือไม่ ้องค์การยังสามารถสร้างคุณค่าเพิ่มใหม่ๆ ได้อีกหรือไม่ มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา จึงเกี่ยวข้องกับการพัฒนาขีดความสามารถของ้องค์การต่อเนื่องตลอดเวลา

ที่มา : Kaplan and Norton. The Balanced Scorecard Collaborative, 1999

ภาพที่ 3.3 รูปแบบมาตรฐานของ Balanced Scorecard

ที่มา : Kaplan and Norton. The Strategy Focused Organization (2001 : 77)

ภาพที่ 3.4 ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กรในสี่มุมมองกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กร

การวัดระดับการเรียนรู้และการพัฒนาขององค์กร อาจพิจารณามิติหลักต่าง ๆ (key resulted areas) ดังต่อไปนี้ คือ การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงโครงสร้าง กระบวนการปฏิบัติงานและเทคโนโลยีขององค์กร (organization structure, work process and technology) การใช้ระบบการประเมินผล การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือพนักงาน และระบบการให้รางวัล (performance appraisal and reward systems) การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร (organizational culture) และการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร (organizational change and development) เป็นต้น

ในการใช้ตัวแบบ Balanced Scorecard ในการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานราชการหรือองค์กรภาครัฐ ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำข้อเสนอ แนวทางการประเมินผลการปฏิบัติราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ.2547 ทั้งนี้ เพื่อให้เป้าหมายในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) บรรลุความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546

สำหรับรายละเอียดของมิติและประเด็นที่จะประเมินนั้น สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ว่าจ้างบริษัทไทย เรตติ้ง แอนด์ อินฟอร์เมชัน เซอร์วิส จำกัด (Thai Rating and Information Service Co.Ltd - TRIS) เป็นผู้วางระบบการประเมินผล โดยกำหนดให้ส่วนราชการต่าง ๆ มีการประเมินผลตามตัวแบบของ TRIS ซึ่งจะเริ่มต้นใช้ครั้งแรกในราวปลายปีงบประมาณ พ.ศ.2547 ซึ่ง TRIS ได้ใช้แนวคิดตามตัวแบบ Balanced Scorecard มาสร้างเป็นตัวแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการหรือองค์กรภาครัฐ ซึ่งประกอบด้วยมิติที่จะประเมิน 4 มิติ เช่นเดียวกับตัวแบบ Balanced Scorecard ดั้งเดิมของ Robert S. Kaplan และ David P. Norton (ทวิสต์ดี สุททาวาทิน 2547 : 36)

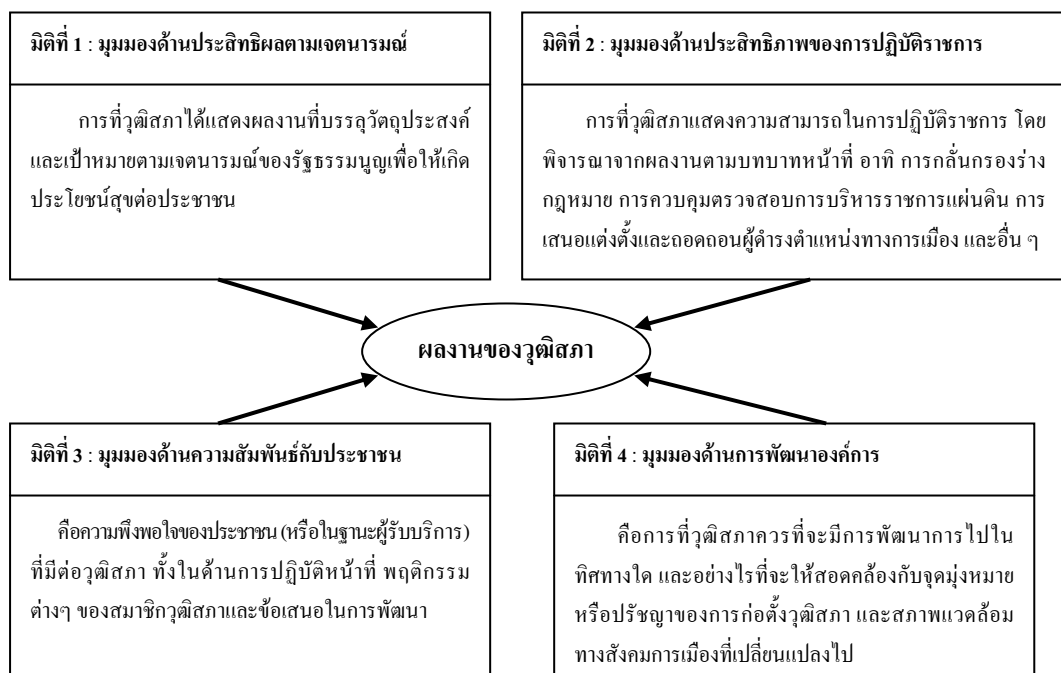
ตัวแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยราชการหรือองค์กรภาครัฐของ TRIS ประกอบด้วย 4 มิติ ดังต่อไปนี้ มิติด้านประสิทธิผลตามพันธกิจ มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ และมิติด้านการพัฒนาองค์กร

เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัดในแต่ละมิติแล้ว จะพบว่า มิติด้านประสิทธิผลตามพันธกิจ ก็คือ มุมมองด้านเจ้าของกิจการ (owner perspective) หรือมุมมองด้านการเงิน สำหรับองค์กรธุรกิจ (financial perspective) ของ Balanced Scorecard นั่นเอง สำหรับมิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการของ TRIS ก็คือ มุมมองด้านประสิทธิภาพของระบบงานภายใน (internal process perspective) ของ Balanced Scorecard มิติด้านที่สามของตัวแบบการประเมินของ TRIS คือ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ จะตรงกับมุมมองด้านลูกค้าของ Balanced Scorecard และมิติด้านการพัฒนาองค์กรซึ่งเป็นมิติสุดท้ายของตัวแบบการประเมินของ TRIS จะสอดคล้องกับมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนาของ Balanced Scorecard ซึ่งสามารถสรุปเปรียบเทียบได้ดังภาพที่ 3.5

ตัวแบบ Balanced Scorecard	ตัวแบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ของส่วนราชการของทริส
มุมมองด้านเจ้าของกิจการหรือ มุมมองด้านการเงิน	มิติด้านประสิทธิผลตามพันธกิจ
มุมมองด้านประสิทธิภาพของระบบงานภายใน	มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ
มุมมองด้านลูกค้า	มิติด้านคุณภาพการให้บริการ
มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา	มิติด้านการพัฒนาองค์กร

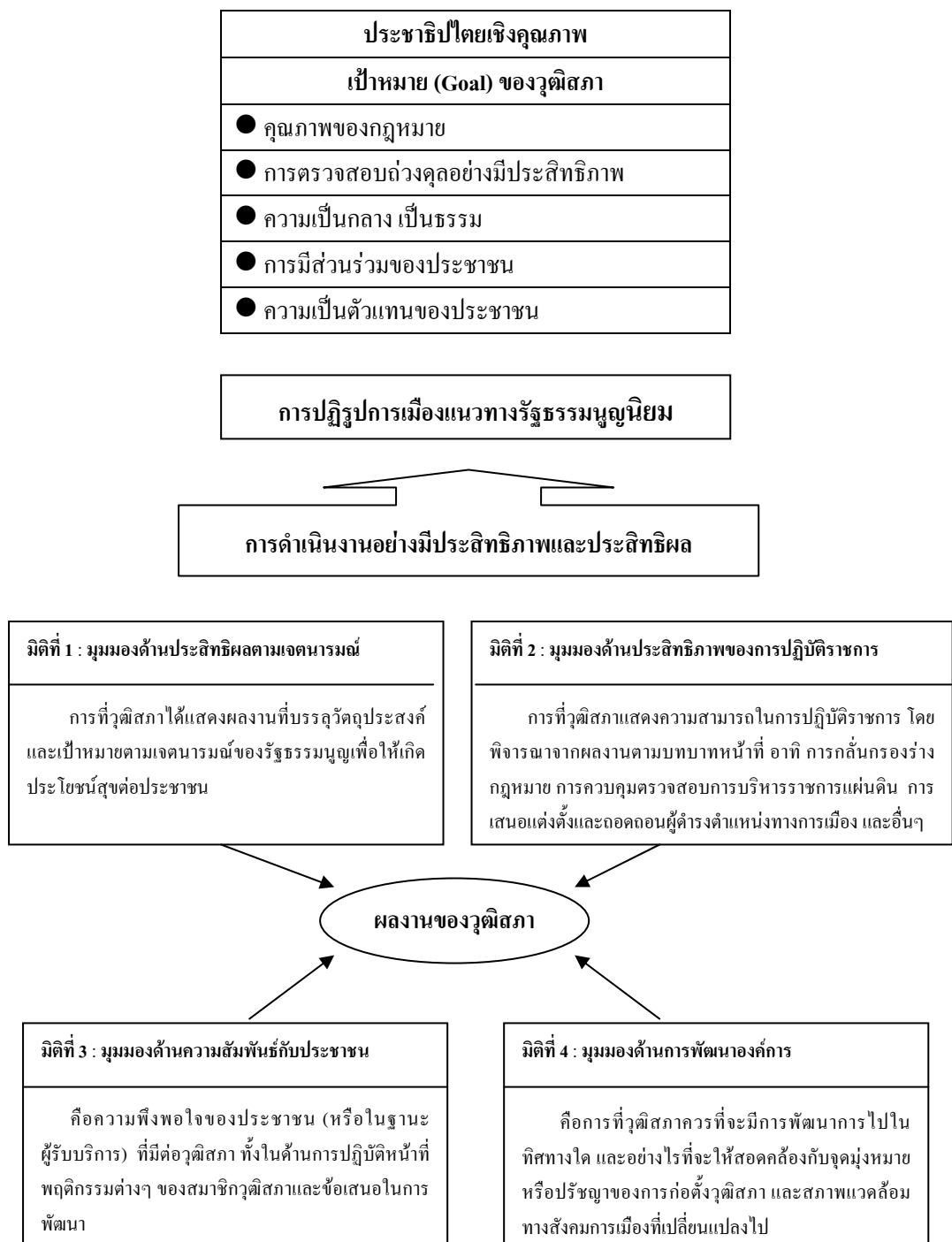
ภาพที่ 3.5 เปรียบเทียบมุมมองของตัวแบบ Balanced Scorecard กับมิติของตัวแบบ
การประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการของทริส

อย่างไรก็ตาม ในการประเมินผลงานของวุฒิสภา เนื่องจากสถาบันวุฒิสภาเป็นองค์กร
ภาครัฐที่สังกัดฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมีลักษณะพิเศษตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540 ซึ่งแตกต่างจากส่วนราชการหรือองค์กรภาครัฐโดยทั่วไป ดังนั้นการนำตัวแบบ
Balanced Scorecard ดั้งเดิมของ Robert S.Kaplan และ David P.Norton ก็ดีหรือการนำตัวแบบการ
ประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการที่วางระบบโดย TRIS ก็ดีมาใช้เป็นตัวแบบการประเมินผลงาน
ของวุฒิสภา จึงจำเป็นต้องประยุกต์ใช้โดยกำหนดตัวแบบไว้ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3.6 ตัวแบบการประเมินผลงานของวุฒิสภา ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาจากตัวแบบการ
ประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการ ซึ่งพัฒนาโดย ก.พ.ร. และ TRIS

ดังนั้น เมื่อนำแนวคิดทั้ง 2 ประการ ได้แก่ แนวคิดด้วยระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ และแนวคิดการประเมินผลโดยตัวแบบ Balanced Scorecard มาบูรณาการเข้าด้วยกัน ก็จะสามารถแสดงกรอบความคิดของการวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3.7 กรอบความคิดในการวิจัยการประเมินผลงานของวุฒิสภา

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภา โดยมากจะเป็นผลงานการศึกษาในด้านบทบาท อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ลักษณะที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ที่มาหรือการเข้าสู่ตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

อันเนื่องมาจากการที่รัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดให้มีวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาที่มีความแตกต่างนานาประการจากวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาในอดีต จึงมีความจำเป็นต้องทบทวนผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการในวงการวิชาการ โดยเฉพาะการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาต่อไป

ในรายงานการวิจัยเรื่องอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกวุฒิสภาไทยที่มาจากการแต่งตั้ง (2542) โดยณรงค์ พ่วงพิศ และสุรวุฒิ ปัดไธสงนั้น แม้ว่าการวิจัยเรื่องนี้มิได้ศึกษาคครอบคลุมถึงสมาชิกวุฒิสภาไทยในรูปแบบสองสภาภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจะมาจากการเลือกตั้ง ภายหลังจากที่สมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การแต่งตั้งครบวาระตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แต่ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตต่อความคิดเห็นของนายมีชัย ฤชุพันธุ์ ซึ่งกล่าวถึงไว้ในหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวันที 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาในขณะนั้น โดยเป็นความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทสำคัญของวุฒิสภาภายหลังการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2543 ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. นายมีชัย ฤชุพันธุ์มีความเห็นด้วยกับแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องบทบาทสำคัญของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การเลือกตั้งทั้ง 2 ประเด็น คือ การชำระไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญฯ กับการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติที่เข้าสู่สภาว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาจึงควรจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทั้งด้านการบริหาร กฎหมาย และสามัญสำนึกทั่วไป ปัญหาอยู่ที่ว่าราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จะต้องศึกษาติดตามบทบาทของผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งที่ตนต้องการนั้นว่ามีความรู้ ความสามารถตามที่ต้องการหรือไม่

2. มีการกล่าวถึงว่าในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภานั้น จะเปิดทางเลือกให้รัฐบาลใช้เสียงของสมาชิกวุฒิสภามาekanอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้นั้น อาจจะทำด้วยความลำบากก็ได้ เพราะรัฐบาลมิได้เสนอแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามที่รัฐบาลต้องการ แต่ต้องอาศัยการเลือกตั้งจากราษฎร ถ้าเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่หนาแน่นพอก็อาจเป็นตัวชี้วัดถึงการเลือกตั้ง

วุฒิสภาได้ เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการสนับสนุนจากรายการอย่างหนาแน่นก็อาจเป็นผู้ชี้แนะรายการในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้เช่นเดียวกัน

3. มีความเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าสมาชิกวุฒิสภาจะต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองนั้นจะทำได้หรือไม่ เพราะในความเป็นจริงแล้วในเรื่อง “รูปแบบ” ตามรัฐธรรมนูญฯ อาจเป็นเช่นนั้นจริงแต่ในทาง “เนื้อหา” แล้วการต่อสู้ทางการเมืองในรัฐสภาก็ต้องมีกลุ่ม มีพวก สำหรับเป็นฐานด้วยกันทั้งนั้น ซึ่งเป็นระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย สมาชิกวุฒิสภาอาจมีฐานของพรรคการเมืองในการสนับสนุนอยู่เบื้องหลังก็อาจเป็นไปได้

4. ความเห็นของนายมิชชัย ฤชุพันธุ์ เกี่ยวกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น จากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามีหลายประเด็นด้วยกันก็เป็นสิ่งที่น่ารับฟัง และผู้เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาพิจารณาแก้ไข แต่ถึงกระนั้นก็ยังมียุทธศาสตร์ใหม่ ๆ ในสังคมไทยที่ท้าทายให้รายการไทยได้ตระหนักถึงการเผชิญหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองใหม่ ๆ ในอนาคต พร้อมกับปรับปรุงแก้ไขให้พัฒนาต่อไปยิ่งขึ้น เพราะเส้นทางทางการเมืองที่กำลังเดินอยู่ในขณะนี้ เป็นเส้นทางของการพัฒนาทางการเมืองไทย จากการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภามาเป็นการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งครั้งหนึ่งประเทศไทยก็เคยพยายามที่จะให้มีในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ถึงแม้ว่าจะเป็น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยทางอ้อมก็ตาม

เพราะฉะนั้น การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่ภาคประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นประชาชนจึงมีส่วนสำคัญในการเลือกสรรบุคคลมาทำหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภาในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

สำหรับบทบาทของวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภานั้น บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้กล่าวไว้ในบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (2543) ว่าวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาควรแสดงบทบาทให้สมกับเจตนารมณ์และอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ดังนี้

1. การไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง

การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาและตัวสมาชิกวุฒิสภาเองไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดๆ ของพรรคการเมือง รวมทั้งกำหนดให้ผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น แสดงให้เห็นชัดว่าไม่ประสงค์ให้สมาชิกวุฒิสภาเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองอีก มิเช่นนั้น วุฒิสภาก็จะเป็นเพียงกระจกสะท่อนของสภาผู้แทนราษฎรอีกสภาหนึ่ง ดังนั้นทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาที่

ได้รับเลือกตั้งแล้วจะต้องดำรงตนในลักษณะที่ไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองทั้งในที่ลับและที่แจ้ง และต้องทำตัวให้ปราศจากการเมืองของพรรคการเมือง แต่เมื่อสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนก็ย่อมสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนได้ ดังนั้นสมาชิกวุฒิสภาก็ควรเป็นผู้สะท้อนการเมืองของพลเมืองอย่างแท้จริง แต่แม้กระนั้นการสะท้อนการเมืองของพลเมืองก็อาจทำได้จำกัดเพียงการพิจารณาร่างกฎหมาย การตั้งกระทู้ ญัตติ หรือขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ โดยรัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้กำหนดให้เสนอกฎหมายได้ รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้ยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้

2. วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภา คือ “สภาแห่งวุฒิภาวะ” ของการเมืองไทย (Chamber of the Learned)

การที่วุฒิสภาได้ชื่อว่า “วุฒิสภา” ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายว่า หมายถึง “ภูมิรู้ ความเจริญ ความงอกงาม ความเป็นผู้ใหญ่.....” ก็คือ การที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีอายุ 40 ปีก็ดี ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าก็ดี แสดงให้เห็นชัดเจนว่าทั้งโดยลายลักษณ์อักษรและโดยเจตนารมณ์ รัฐธรรมนูญฯ ประสงค์ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งทรงคุณวุฒิ มีภูมิรู้สามารถสร้างความเจริญงอกงามให้ระบบการเมืองไทยโดยรวม ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ที่ดี ความประพฤติที่ดี การแสดงออกโดยเจตนาด้วยวาจากดีของสมาชิกวุฒิสภาก็ต้องมีลักษณะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ คือเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะสูง เป็นแบบฉบับแห่งการเมืองที่ดีซึ่งผ่านการปฏิรูปมาในขั้นหนึ่งแล้ว

3. วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภา คือ “สภาแห่งความถูกต้องและชอบธรรม” (Chamber of Integrity)

เมื่อรัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้วุฒิสภาไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ทั้งยังเป็นสภาแห่งวุฒิภาวะ และยังกำหนดให้วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาลงมติถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองอื่น และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงซึ่งกระทำการส่อทุจริต ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฯ หรือกฎหมาย ซึ่งจัดได้ว่าเป็นอำนาจพิพากษาคัดสินความถูกต้องอันเป็นอำนาจกึ่งตุลาการ ดังนั้น วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาก็ต้องดำรงตนให้มี “อวิโรทน” (integrity) คือ “ความไม่ผิดเพี้ยนไปจากหลักแห่งความถูกต้อง” อันเป็นหนึ่งในทศพิธราชธรรม กล่าวคือ สมาชิกวุฒิสภาผู้ทำหน้าที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญฯ และกฎหมาย จะต้องไม่ล่วงละเมิดรัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายเสียเอง เป็นประการแรก มิฉะนั้นก็จะมีผู้เชื่อถือในการปฏิบัติหน้าที่เปรียบเสมือนศาลทั้งหลายซึ่งรักษาความถูกต้องตามรัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายนั้น ตัวผู้พิพากษาต้องการรัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายเป็นแบบฉบับให้ผู้อื่นเห็นก่อน จึงจะทำให้รัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายศักดิ์สิทธิ์

เมื่อวุฒิสภามีอำนาจถึงตุลาการศาลเช่นนี้ หลักอินทภาษ ซึ่งบรรพตูลาการไทย และต่างประเทศยึดถือ กล่าวคือผู้ตัดสินจะต้อง “เที่ยงธรรม” และ “ไม่ลำเอียงเพราะอคติ 4” อันได้แก่ ภัยาคติ (ลำเอียงเพราะความกลัว) ฉันทาคติ (ลำเอียงเพราะความรัก) โมหาคติ (ลำเอียงเพราะความหลง, ความไม่รู้) โทสาคติ (ลำเอียงเพราะความโกรธหรือพยาบาท) ข้อที่น่าระวังที่สุดก็คือสมาชิกวุฒิสภาจะต้องสละให้หลุดพ้นจากความสัมพันธ์ส่วนตัวแบบระบบอุปถัมภ์ ซึ่งทำให้การใช้กฎหมายก็ตีการตัดสินวินิจฉัยถูกผิดก็ตีผิดเพี้ยนไป เพราะบุคคลนั้น ๆ มีความสัมพันธ์เป็นเพื่อน เป็นผู้มีพระคุณ เป็นพรรคพวก พี่น้องหรือญาติสนิทหรือเพราะคนในสายอุปถัมภ์ขอมมา ความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์นี้เองทำให้การเมืองไทยจมปลักแห่งความไม่ถูกต้องชอบธรรมมาช้านาน และทำให้กฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์ เพราะผู้ใช้กฎหมายพร้อมจะ “ยกเว้น” การใช้กฎหมายให้กับบุคคลในเครือข่ายอุปถัมภ์ หากสมาชิกวุฒิสภายังคงจมอยู่ในวังวนระบบอุปถัมภ์เสียเอง ก็จะทำให้คนไทยสิ้นหวังกับการเมืองมากขึ้น รัฐธรรมนูญและกฎหมายซึ่งสร้างวุฒิสภาขึ้นมาให้เป็นผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญและกฎหมาย ก็จะถูกทำลายโดยน้ำมือของผู้ที่รัฐธรรมนูญสร้างขึ้นนั่นเอง

ข้อที่พึงระวังสังวรให้มากในข้อนี้ก็คือ เมื่อสมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญและความถูกต้อง การประพฤติดนทั้งก่อนและขณะดำรงตำแหน่งจึงต้องเคารพทั้งเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและกฎหมาย ไม่ทำตนเป็น “ศรีธนญชัย” คอยหาช่องว่างของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเสียเอง โดยเฉพาะในเรื่องความสัมพันธ์กับพรรคการเมือง และการแนะนำตัวในการสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งต้องไม่ใช่วิธีการหาเสียงแบบผิดกฎหมาย โดยการแจกวัตถุสิ่งของ แจกเงิน ให้ประโยชน์แก่หัวคะแนนหรือสัญญาว่าจะทำสิ่งที่ตนไม่มีอำนาจหน้าที่ สิ่งเหล่านี้เป็นการฝืนไม่เพียงเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเป็นการเขี่ยหยันลายลักษณ์อักษรของรัฐธรรมนูญและกฎหมายด้วย

4. วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาต้องมีอิสระแกลเป็นไทแก่ตัว

การที่วุฒิสภาจะต้องไม่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือทางอ้อมกับพรรคการเมือง และทำหน้าที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญและกฎหมายโดยเที่ยงธรรม สมาชิกวุฒิสภาจึงต้องมีความเป็นอิสระออกจากพันธนาการทั้งปวง ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้การลงมติเลือกหรือให้ความเห็นชอบบุคคลให้ดำรงตำแหน่งก็ดี การลงมติถอดถอนบุคคลก็ดี รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนเป็นอิสระ กระทำตาม “มโนธรรม” ของตนเท่านั้น แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญ มุ่งหมายที่จะคุ้มครองการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาไม่ให้อยู่ภายใต้อาณัติใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองหรือผู้อื่น นอกจากนั้น การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งยาวถึง 6 ปี โดยยุบวุฒิสภาไม่ได้ และห้ามสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ๆ จนกว่าจะพ้นตำแหน่งไปแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ก็เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นอิสระออกจาก

พรรคการเมือง ไม่ต้องกลัวว่าทำหน้าที่แล้วรัฐบาลไม่พอใจก็จะยุบวุฒิสภา ทั้งไม่ต้องหวังว่าเมื่อโอนอ่อนตามคำขอของพรรคการเมืองแล้วจะได้ตำแหน่งสำคัญในฝ่ายบริหาร ยิ่งกว่านั้นรัฐธรรมนูญฯ ยังห้ามผู้ที่เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภามาแล้วลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในวาระติดต่อกัน ก็เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าสมาชิกวุฒิสภาไม่ต้องหวังพึ่งพรรคการเมืองในการ “หาเสียง” แบบผิดกฎหมาย ทั้งยังไม่ต้องคอยพะวักพะวนกับคนในเขตเลือกตั้งว่าจะต้องคอยเอาใจไปงานบวช งานแต่งงาน ฝากลูกหลาน หรือหางบประมาณไปพัฒนา

อิสระที่ว่านี้จึงเป็นอิสระที่แท้จริงที่รัฐธรรมนูญฯ วางกลไกำจุนและประกันไว้ให้ แต่อิสระก็ไม่ใช่ “อำเภอใจ” เพราะสมาชิกวุฒิสภาต้องพิทักษ์รัฐธรรมนูญฯ กฎหมาย และความถูกต้องด้วย ดังนั้น มโนธรรมและคุณธรรมจึงเป็นเครื่องกำกับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกวุฒิสภาไม่ให้ทำอะไรตามใจชอบ

5. วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภา ต้องเป็น “กรรมการ” ที่เที่ยงธรรม

กรรมการเมืองแห่งพรรคการเมืองย่อมต้องมีความเห็นที่ขัดแย้งกัน ผลประโยชน์ไม่ลงรอยกัน โดยเฉพาะระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายค้าน แม้กระนั้นในรัฐบาลเอง หากเป็นรัฐบาลผสม ความขัดแย้งดังกล่าวก็เกิดขึ้นได้เสมอในพรรคร่วมรัฐบาล การที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้เรื่อง 16 เรื่องต้องวินิจฉัยโดยที่ประชุมร่วมของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีสมาชิก 500 คน และวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิก 200 คน ก็แสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญฯ ไม่ประสงค์จะให้เรื่องทั้ง 16 เรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากของประเทศต้องตกอยู่ภายใต้การตัดสินใจภายใต้การเมืองของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล-ฝ่ายค้าน ดังนั้น การให้สมาชิกวุฒิสภา 200 คน เข้ามาร่วมตัดสินใจด้วยจึงเท่ากับให้สมาชิกวุฒิสภาเป็น “กรรมการ” ซึ่งความขัดแย้งนั้น เพราะถ้าสมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ลงคะแนนเสียงไปในทางใด ก็เป็นที่แน่ใจได้ว่าทางนั้นต้องชนะและเป็นมติของรัฐบาล ณ ที่นี้ใครจะยับยั้งบทบาทกรรมการที่สำคัญใน 2 นาย

5.1 การเป็นกรรมการตัดสินใจขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายค้าน

ในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า เป็นธรรมชาติของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องแบ่งเป็นฝ่ายรัฐบาลซึ่งเป็นผู้บริหารบ้านเมืองกับฝ่ายค้านซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบสัพพการการเมืองจึงต้องใช้คำว่า “เล่น” การเมือง คือ “เล่นบทบาท” ให้สมบทบาท เหมือนการเล่นละคร ที่ตัวละครต้องสลับบุคลิกส่วนตัวออกไป และสวมบทบาทตัวละครที่เล่นให้ได้ดี การเมืองก็เช่นกันหากฝ่ายค้านไม่มี หรือมีแต่ไม่ทำหน้าที่ให้สมบทบาทผู้ตรวจสอบ แต่มุ่งสนับสนุนรัฐบาลร่ำไป หรือค้านทุกเรื่อง หรือเกรงใจไม่ตรวจสอบ เพราะรอเข้าร่วมรัฐบาล ความไม่สมดุลทางการเมืองก็จะเกิดขึ้น กล่าวคือ ถ้าฝ่ายค้านไม่มีหรือไม่ทำหน้าที่ตรวจสอบรัฐบาล หรือทำพอเป็นพิธีด้วยหวังจะเข้าร่วมรัฐบาล สภาวะ “เผด็จการรัฐสภา” ก็อาจเกิดขึ้นได้ง่าย แต่ถ้าฝ่ายค้านทำบทบาทจนเกินเลย คือค้านทุกเรื่อง ทั้ง ๆ ที่เรื่องนั้นตนเองเมื่อเป็นรัฐบาลก็มีนโยบายเช่นนั้น และเคยทำเช่นนั้นมาก่อน ก็จะทำให้การเมืองกลายเป็น

“การได้วาทิ” ที่หาสาระแก่นสารอะไรไม่ได้ ชำร่ายยังอาจทำให้การเมืองบั่นทอนทำลายกันเอง จนประชาชนเสื่อมศรัทธา ขาดความเชื่อถือในระบอบการเมือง ด้วยเหตุนี้บทบาทของสมาชิกวุฒิสภาในการเป็นกรรมการที่เป็นกลาง คอยสะท้อนความรู้สึกของประชาชน จะทำให้เกิดความสมดุลในระบบการเมืองมากขึ้น อาทิ ในสถานการณ์หนึ่ง รัฐบาลซึ่งมีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร เกิดบริหารงานผิดพลาด เกิดความเสียหายแก่บ้านเมือง แต่อยู่นอกสมัยประชุมสภาซึ่งไม่เปิดโอกาสให้สภาควบคุมรัฐบาลได้ หากพรรคฝ่ายค้านจะรวบรวมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านทั้งหมดเข้าชื้อกันขอเปิดสมัยประชุมวิสามัญเพื่ออภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล แต่คะแนนเสียงก็ไม่ถึงหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา (1 ใน 3 ของ 700 ก็คือ 234 คน) ในกรณีนี้หากสมาชิกวุฒิสภาสดับรับฟังเสียงประชาชนและสื่อมวลชนแล้วว่าต้องการให้เปิดสมัยประชุมก็สามารถร่วมลงชื่อเข้ากับฝ่ายค้านได้ อันเป็นการสร้างสมดุลให้เกิดขึ้น หรือกรณีที่ฝ่ายรัฐบาลประสงค์จะแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ แต่ฝ่ายค้านไม่เห็นด้วย เสียงของสมาชิกวุฒิสภาในที่ประชุมร่วมกันก็จะเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด เป็นต้น

5.2 การเป็นกรรมการตัดสินข้อขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล หรือระหว่างรัฐมนตรีในรัฐบาลกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลที่ไม่ได้เป็นรัฐมนตรี

เหตุหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลไทยในอดีตไร้เสถียรภาพก็คือการที่พรรคร่วมรัฐบาลซึ่งเป็นรัฐบาลผสมหลายพรรคขัดแย้งกันเอง และไม่ยอมลงคะแนนสนับสนุนร่างกฎหมายสำคัญของรัฐบาล ทำให้ร่างกฎหมายตกไป และตามธรรมเนียม รัฐบาลก็ต้องลาออกหรือยุบสภา

นอกจากนั้น ในบางกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลที่ไม่พอใจที่ไม่ได้เป็นรัฐมนตรี หรือมีเหตุไม่พอใจอื่น ๆ ไม่ยอมลงคะแนนสนับสนุนร่างกฎหมายสำคัญของรัฐบาลในสภาผู้แทนราษฎร เป็นเหตุให้รัฐบาลต้องลาออกตามธรรมเนียมปฏิบัติ หรือต้องยุบสภา ดังเช่นในกรณีกลุ่มสืบทอดในพรรคประชาธิปัตย์ ไม่ยอมลงคะแนนสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ซึ่งรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ที่มีพรรคประชาธิปัตย์ร่วมอยู่ด้วย เป็นเหตุให้พลเอกเปรมตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร

สถานการณ์เช่นนี้อาจเกิดได้เสมอและบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลเป็นอย่างมาก กล่าวคือในช่วงปี 2475-2542 เรามีคณะรัฐบาลต่าง ๆ ถึง 53 ชุดใน 67 ปี เฉลี่ยอายุรัฐบาลแต่ละชุดมีเพียง 1.264 ปี (รวมทั้งอายุของรัฐบาลทหารที่มีนายกรัฐมนตรีอยู่คนเดิม อาทิ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งดำรงตำแหน่ง 14 ปี 11 เดือน 18 วัน หรือจอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งดำรงตำแหน่ง 10 ปี 6 เดือน 29 วัน และรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งดำรงตำแหน่ง 8 ปี 4 เดือน 11 วัน ซึ่งหากหักช่วงเวลาดังกล่าว 34 ปีออกอายุเฉลี่ยของรัฐบาลไทยในช่วง 33 ปี ก็จะเหลือไม่ถึงปี)

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจึงกำหนดกติกาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ในมาตรา 173 กล่าวคือ รัฐบาลอาจแถลงนโยบายต่อรัฐสภาก่อนเข้ารับหน้าที่ว่าร่างกฎหมายใดจำเป็นต้องการบริหารราชการแผ่นดิน หรืออาจระบุงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไว้ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลไม่ยกมือลงมติสนับสนุนร่างกฎหมายหรือร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ เป็นเหตุให้ร่างกฎหมายนั้นไม่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร และคะแนนเสียงที่ให้ความเห็นชอบไม่ถึงครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด รัฐบาลก็อาจขอให้เสนอร่างกฎหมายนั้นเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมร่วมระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากครั้งหลังนี้ ที่ประชุมร่วมเห็นชอบ ร่างกฎหมายนี้ก็ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ ซึ่งหมายความว่ารัฐบาลไม่ต้องลาออก หรือยุบสภาอีกคงที่เป็นมาในอดีตมาตรการเช่นนี้ ทำให้เห็นได้ว่าวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภา 200 คนที่เข้ามาประชุมร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องทำหน้าที่เป็น “กรรมการ” ตัดสินข้อขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลหรือระหว่างรัฐบาลกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรครัฐบาล ไม่ให้เล่นเกมการเมืองบั่นทอนหรือต่อรองกับรัฐบาล โดยผ่านการไม่ยกมือสนับสนุนกฎหมายอีกต่อไป

บทบาทกรรมการเช่นนี้ต้องอาศัย “ความเป็นกลางทางการเมือง” โดยไม่ฝักใฝ่พรรคการเมือง และการฟังเสียงประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาที่ไม่เป็นอิสระจากพรรคการเมืองก็ดี ไม่มีมโนธรรมที่สะท้อนความต้องการของประชาชนก็ดี ย่อมทำให้บทบาทดังกล่าวผิดเพี้ยนไปและอาจทวีปัญหาขึ้นได้

6. วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาเป็น “ผู้แทนปวงชน”

ความเป็น “ผู้แทนปวงชน” นี้ทำให้สมาชิกวุฒิสภาต้องรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน อย่างไรก็ตาม ต้องถือว่าการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนนั้นเพื่อนำมาตอบสนองภายในอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ สิ่งใดที่อยู่นอกหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาก็ต้องให้ผู้อื่นซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยตนเองไม่ต้องลงไปทำเอง ดังนั้นจึงต้องแยกแยะให้ชัดแจ้งระหว่างการ “รับฟัง” และ “สะท้อน” ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนซึ่งกระทำได้หลายวิธี ออกจาก “การดำเนินการเอง” เพื่อตอบสนองความรู้สึกหรือความต้องการของประชาชน

สิ่งที่สมาชิกวุฒิสภาไม่สามารถดำเนินการได้เอง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารบ้านเมืองเองก็ดี การเสนอร่างกฎหมายก็ดี การนำเงินงบประมาณแผ่นดินไปลงพื้นที่ที่ดี เป็นสิ่งที่โดยรัฐธรรมนูญไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น การหาเสียงว่าจะเข้าไปทำนโยบายบางอย่างเอง หรือนำงบประมาณไปสร้างถนน ฯลฯ ให้พื้นที่จึงเป็นการขัดต่อหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาโดยตรง แม้ประชาชนจะต้องการ สมาชิกวุฒิสภาอาจรับฟังและนำความคิดเห็นนั้นมาสะท้อนได้โดยการตั้งกระทู้เสนอญัตติหรือเปิดอภิปรายทั่วไป หรืออภิปรายตามปกติ แต่สมาชิกวุฒิสภาไม่อาจ

และไม่ควรก้าวล่วงเข้าไปในอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาล ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจอยู่โดยตรงในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น การวิ่งเต้นหรือพยายามกดดันให้รัฐบาลต้องตอบสนองความต้องการจึงเป็นหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือสมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนที่ต้องดำเนินการเองเพื่อตอบสนองความต้องการของปวงชนเฉพาะในหน้าที่ของตน เช่น ประชาชนต้องการให้ถอดถอนนักการเมืองบางคน สมาชิกวุฒิสภาก็ชอบที่จะตอบสนองความต้องการนั้นได้ด้วยการลงมติถอดถอน เป็นต้น

สำหรับสิ่งที่สมาชิกวุฒิสภาอาจดำเนินการเอง หากประชาชนได้แสดงความประสงค์จะให้สมาชิกวุฒิสภาดำเนินการในอำนาจหน้าที่ของตน สมาชิกวุฒิสภาก็ชอบที่จะต้องสนองความต้องการนั้นได้ เช่น การนำปัญหาประชาชนมาอภิปราย ตั้งกระทู้ถาม เสนอญัตติหรือตั้งกรรมาธิการสอบสวน หรือการถอดถอนนักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามความเห็นของประชาชน

7. วุฒิสภาเป็นสภาแห่ง “ความต่อเนื่อง”

เนื่องจากวุฒิสภามีวาระ 6 ปี เหลื่อมกับอายุสภาผู้แทนราษฎรที่มีเพียง 4 ปี หรือสั้นกว่านั้น หากมีการยุบสภา และไม่มีการยุบวุฒิสภา อีกทั้งรัฐธรรมนูญยังกำหนดให้วุฒิสภานำหน้าทั้งรัฐสภาในเรื่องสำคัญบางเรื่องได้ ทั้ง ๆ ที่สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ อาทิ ในเรื่องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเทียบเท่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ การให้ความเห็นชอบต่อผู้สืบราชสมบัติ การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม การเลือกหรือเสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบ และการถอดถอนบุคคล ยิ่งกว่านั้น สมาชิกวุฒิสภาที่ครบวาระอาจปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้จนกว่าสมาชิกวุฒิสภาใหม่จะเข้ารับหน้าที่

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่และบทบาทแตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น คุณลักษณะของคนที่จะมาเป็นสมาชิกวุฒิสภาก็ควรจะมาจากบุคคลที่ไม่ใช่ข้าราชการการเมืองอาชีพ หรือหากเคยเป็นนักการเมืองอาชีพมาก่อนก็ต้อง “ล้างมือในอ่างทองคำ” คือเลิกเล่นการเมืองอาชีพแล้ว

วุฒิสภาควรมีบทบาทให้เป็นอย่างที่รัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดไว้ในหลักสำคัญ 2 ประการ คือ วุฒิสภามีความจำเป็นกลางและเป็นสภาแห่งความถูกต้องและความชอบธรรม กล่าวคือ ความเป็นกลางของวุฒิสภาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้หน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ สามารถลุล่วงได้ ไม่ว่าจะเป็นการมีบทบาทในการเป็นกรรมการตัดสินข้อขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายค้าน หรือข้อขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล หรือระหว่างรัฐมนตรีในรัฐบาลกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฝ่ายรัฐบาลที่ไม่ได้เป็นรัฐมนตรี บทบาทความเป็นกลางของวุฒิสภานั้นทำให้เกิดความสมดุล

ในระบบการเมืองมากขึ้น เพราะฉะนั้นการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองจึงเป็นสิ่งที่ยืนยันและเป็นหลักประกันได้ถึงความเป็นกลางของวุฒิสภา โดยเฉพาะการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงอื่นๆ

นอกจากความเป็นกลางแล้ววุฒิสภายังต้องเป็นสภาพที่ทำหน้าที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญและความถูกต้องชอบธรรมต่างๆ ให้สมดังคำกล่าวที่ว่า เป็นสภาพแห่งความถูกต้องและชอบธรรมและไม่ให้ระบบอุปถัมภ์เข้ามาบิดเบือนหน้าที่ดังกล่าวได้

วุฒิสภา : ความรู้เรื่องสมาชิกวุฒิสภา (2545) บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้กล่าวถึงลักษณะที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ไว้ดังนี้ ลักษณะที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของ สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในที่นี้ไม่ได้หมายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ แต่เป็นลักษณะพฤติกรรมส่วนตัวของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งประชาชนจะใช้ประกอบการพิจารณาเลือก โดยที่สมาชิกวุฒิสภาจะต้องไปทำหน้าที่สำคัญทั้งในด้านการกลั่นกรองร่างกฎหมาย การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบที่จะคอยควบคุมการทำงานของฝ่ายรัฐบาล และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนข้าราชการระดับสูงอีกต่อหนึ่ง รวมทั้งยังมีอำนาจถอดถอนนักการเมืองในรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการระดับสูงด้วย เป็นกรรมการตัดสินข้อขัดแย้งสำคัญระหว่างพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลและฝ่ายค้าน หรือความขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลด้วยกันเอง ทั้งยังต้องเป็นแบบฉบับอันดีในการปฏิรูปทางการเมืองและทางสังคมทั่วไป จนถึงกับมีการเรียกวุฒิสภานี้เป็นเชิงเปรียบเทียบทางคุณลักษณะของการทำงานอย่างซื่อสัตย์ตรงไปตรงมาว่าเป็น “สภาเปาปงจิ้น” ดังนั้น การพิจารณาลักษณะอันไม่พึงประสงค์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ข้อที่ 1 ได้แก่ การที่สมาชิกวุฒิสภาหรือบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับพรรคการเมืองหรือนักการเมืองในพรรคการเมือง ที่กล่าวว่าเป็นลักษณะไม่พึงประสงค์เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภา ต้องทำหน้าที่เป็นผู้คอยตรวจสอบ ควบคุม ถอดถอน เป็นผู้ตัดสินชี้ถูกชี้ผิดนักการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรและในรัฐบาล ยิ่งกว่านั้นยังทำหน้าที่เป็นกรรมการคอยตัดสินความขัดแย้งในระบบของการทำงานในสภา การทำหน้าที่ตัดสินซึ่งมีลักษณะของการใช้อำนาจถึงตุลาการคล้ายศาลเช่นนี้ ล้วนต้องอาศัยความเป็นกลางเป็นอย่างมาก

ดังนั้นหากประชาชนเลือกสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นกับพรรคการเมือง หรือเป็นนักการเมืองในพรรคการเมืองเสียเอง ย่อมเสี่ยงที่จะได้คนที่ไม่ยอมตรวจสอบหรือควบคุมคนที่เคยมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับตน คนที่เคยช่วยเหลือให้ได้รับการเลือกตั้ง หรือ

อาจตอบแทนซึ่งกันและกัน เช่นยอมที่จะลงมติร่างกฎหมายตามคำขอของพรรคการเมืองที่ตนเป็น
 หนึ่งบุคคลที่ต้องตอบแทนกัน ทำให้การใช้ดุลพินิจไม่เป็นกลาง ย่อมจะส่งผลเสียต่อระบบการ
 ทำงานในสภา และหมายถึงผลเสียของประชาชนในที่สุด

ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ข้อที่ 2 สมาชิกวุฒิสภาจะต้องเป็นผู้ที่ไม่ทำผิดกฎหมาย ด้วยเหตุว่า
 วุฒิสภาจะต้องเป็นผู้พิทักษ์ความถูกต้องชอบธรรมของกฎหมาย ดังนั้นผู้ที่อยู่ตรงข้ามกับกฎหมาย
 พวกที่เป็นผู้ทำผิดกฎหมาย เช่น ผู้มีอิทธิพลที่ทำผิดกฎหมายหรือพยายามหลีกเลี่ยงกฎหมายมา
 ตลอด คนเหล่านี้เป็นคนที่มิมีลักษณะไม่พึงประสงค์ที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพราะเราจะหวังได้
 อย่่างไรกับคนที่ทำผิดกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายมาโดยตลอด แต่ภายหลังจากการได้รับ
 เลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะกลับใจมาเป็นผู้พิทักษ์กฎหมาย จะไปเป็นผู้รักษาความถูกต้องและ
 ชอบธรรมเสียเอง ซึ่งไม่น่าเป็นไปได้ เมื่อเป็นดังนี้ การที่จะใช้ดุลพินิจเลือกใคร จะต้องพิจารณา
 ให้เหมาะสมว่า ถ้าหากประวัติหรือในอดีตได้ทำสิ่งผิดกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายมาโดยตลอด
 ก็ไม่สมควรที่จะเลือกบุคคลนั้น มิฉะนั้นวุฒิสภาก็จะเป็นสภาที่เต็มไปด้วยผู้ซึ่งทำผิดกฎหมาย แล้ว
 จะไปหวังให้ทำหน้าที่พิทักษ์กฎหมายได้อย่างไร

ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาข้อ 3 ได้แก่ คนที่ไม่มีหลักการ โดเล่ หลกหลอย
 และที่สำคัญที่สุดคือ ไม่มีหลักแห่งความถูกต้อง ประเภทที่ชอบช่วยเหลือพรรคพวกของตนทั้ง ๆ
 ที่รู้ว่าทำผิด หรือคอยจะตัดสินว่าผิดกับพวกที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับตนทั้ง ๆ ที่เขาทำถูกต้อง ลักษณะนี้
 เรียกว่าไม่มีอิริธรรณ ซึ่งป็นข้อหนึ่งในทศพิธราชธรรมที่พระมหากษัตริย์ไทยทรงยึดมั่นมาตลอด
 คำว่า อิริธรรณ หมายความว่าไม่ผิดเพี้ยนไปจากหลักแห่งความถูกต้อง ใครทำถูกต้องก็ต้องว่าถูก
 แม้ว่าคนนั้นจะเป็นคนที่ตนไม่ชอบพอก็ตาม หรือใครทำผิดก็ต้องว่าผิด ทั้ง ๆ ที่คนนั้นอาจเป็นคน
 ที่ตนรักหรือชอบพอยู่ก็ตาม บุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่สำคัญอย่าง เช่น การตัดสินความถูกต้อง
 ในระบบรัฐสภา หรือทำหน้าที่ถอดถอนตำแหน่งสำคัญของบุคคลอื่นอย่างสมาชิกวุฒิสภานี้
 จะต้องเป็นคนที่ยึดหลักแห่งความถูกต้อง โดยไม่มีการลูบหน้าปะจมูก ไม่เห็นแก่พรรคแก่พวก
 คนลักษณะเช่นนี้เท่านั้นที่จะทำหน้าที่พิทักษ์กฎหมายและความถูกต้องของสังคมได้

ลักษณะไม่พึงประสงค์ข้อ 4 คือ สมาชิกวุฒิสภาที่ได้มาจากการซื้อเสียง ซึ่งไม่ใช่ได้มา
 จากการหาเสียงโดยปกติทั่วไป เพราะโดยหลักการแล้ว การหาเสียงของผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา
 ทำได้เพียงการแนะนำตัวหรือแนะนำคุณสมบัติของตนเอง รวมทั้งเสนอความคิดความอ่านที่จะเข้า
 ไปทำงาน ซึ่งจะต้องเป็นสิ่งที่ทำได้ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด แต่การซื้อเสียงหมายถึง การจูงใจ
 ให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงโดยเห็นแก่ได้ในทรัพย์สินเงินทองต่าง ๆ หรือเห็นแก่สัญญาที่
 ผู้สมัครสัญญาว่าจะทำอย่างนั้นอย่างนี้ให้ ไม่ใช่เห็นด้วยกับคุณสมบัติของผู้สมัครที่เห็นว่า
 เหมาะสม นอกจากนี้การซื้อเสียงยังถือเป็นการทำผิดกฎหมายเลือกตั้งด้วย เพราะฉะนั้น ใครก็

ตามที่ซื้อเสี่ยงด้วยการแจกจ่ายทรัพย์สินเงินทองหรือสัญญาว่าจะให้สิ่งนั้นสิ่งนี้ จัดว่าเป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพราะคนเหล่านี้ต้องลงทุนไปมาก เมื่อลงทุนมากก็ย่อมต้องเข้าไปลงทุนเป็นธรรมดา เมื่อต้องลงทุนแล้วจะไปหวังให้ทำงานอย่างถูกต้องได้อย่างไร จะไปหวังให้ตรวจสอบ ควบคุม ถอดถอนคนอื่นหรือตัดสินคนอื่นอย่างเที่ยงธรรมได้อย่างไร ดังนั้นประชาชนจึงไม่ควรเลือกบุคคลประเภทที่ไม่พึงประสงค์นี้เข้าไปในสภาอย่างยิ่ง

ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาประการที่ 5 คือ คนที่ชอบใช้อิทธิพลหรืออิทธิพลหรือสินบนในทางที่ผิดเพื่อประโยชน์ต่อตัวเองและพวกพ้อง ซึ่งจะว่าไปแล้วก็ถือว่าเป็นการทำผิดกฎหมาย แม้ว่าบางครั้งอาจจะไม่ถึงกับผิดกฎหมาย เช่น ให้เงินหรือให้อิทธิพลแก่คนของตน แต่ก็แสดงให้เห็นว่าคนเหล่านี้อยู่ในระบบอุปถัมภ์ ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเห็นประโยชน์ของพวกพ้องสำคัญกว่าความถูกต้อง คนลักษณะเช่นนี้ไม่สมควรที่จะได้รับเลือกให้มาทำงานสำคัญเช่นสมาชิกวุฒิสภานี้ เพราะถ้าเป็นผู้ที่ชอบใช้อิทธิพลหรืออิทธิพลต่างๆ ย่อมต้องชอบที่จะเป็นฝ่ายรับผลประโยชน์ต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน ด้วยถือว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องธรรมดา ถ้าเป็นเช่นนี้ การปฏิบัติหน้าที่ ตรวจสอบ ควบคุม ถอดถอน ตลอดจนทำหน้าที่ตรงไปตรงมาก็คงจะไม่เกิดขึ้น ซึ่งถ้าคนเหล่านี้มีเป็นจำนวนมากในวุฒิสภา ประชาชนจะหวังอะไรได้กับการปฏิรูปการเมือง เพราะฉะนั้นถ้าไม่อย่าให้วุฒิสภากลายเป็นที่รวมของคนไม่ดี ก็ต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาลักษณะที่ไม่พึงประสงค์นี้ให้ดี

ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ข้อที่ 6 คือ บุคคลที่ไม่มีหิริโอตตปปะ คือคนที่ทำผิด ทำชั่ว ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมโดยไม่มีความรู้สึกละอายละอายสะเทือน ไม่เกรงกลัวหรือละอายต่อบาป ใครจะวิพากษ์วิจารณ์อย่างไรก็ไม่สนใจ คนเช่นนี้จะทำหน้าที่ผู้แทนของประชาชนได้อย่างไร จะไปหวังให้ทำหน้าที่ที่จะไปตัดสินความถูกต้อง รักษากฎหมาย และหน้าที่ที่จะต้องมีความเป็นกลาง หน้าที่ที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีที่สังคมสามารถเจริญรอยตามได้อย่างไร

ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาประการที่ 7 คือ บุคคลที่มีประวัติค้างปร้อยในหน้าที่การงานในอดีต เช่น การถูกให้ออกจากราชการเพราะทุจริตในหน้าที่นั้นไม่มีปัญหา เพราะไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งอยู่แล้ว แต่การมีประวัติค้างปร้อยในความหมายนี้หมายถึง คนที่แม้จะไม่มีประวัติถูกออกจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่ แต่ถ้าเพียงแต่มีเหตุอันฉาว เป็นที่รู้กันดีว่าเป็นคนไม่ซื่อสัตย์สุจริต กระทำการในลักษณะหาผลประโยชน์ใส่ตัว แม้จะไม่มีหลักฐานการทำผิดให้เห็นชัดเจน หรือแม้แต่เพียงการทำงานที่เห็นแก่พวกพ้อง ไม่มีหลักการ เหล่านี้ก็ถือว่าเป็นประวัติค้างปร้อยในหน้าที่การงาน แม้จะอ้างว่าเป็นเรื่องในอดีต แต่ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่เชื่อได้ยากว่าจะกลับตัวกลับใจมาทำหน้าที่อย่างถูกต้องได้ในเวลาชั่วข้ามคืนที่เข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือตัวแทนของประชาชน

ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ข้อที่ 8 คือ คนที่ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวหรือต่อหน้าที่การงาน หรือต่อบ้านเมือง บุคคลที่ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว ทิ้งขว้าง ทำทารุณกรรมกับครอบครัวตัวเอง ไม่สนใจใยดีต่อความรู้สึกของคู่สมรส หรือบุตรธิดา หรือไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ได้รับมอบหมายงานใดก็ไม่ทำ กลับไปทำในสิ่งที่ไม่ใช่หน้าที่ของตน หรือเป็นคนที่ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีต่อบ้านเมือง ไม่เห็นแก่ส่วนรวม ไม่คิดถึงประโยชน์ของบ้านเมือง ถึงแม้จะเป็นคนหน้าตาดี แต่งตัวดี บุคลิกดี มีการศึกษาสูง ก็ถือเป็นคนที่มีลักษณะไม่พึงประสงค์ที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภา ได้ ถ้าเลือกเข้าไปก็จะไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา เช่นกันเพราะความเป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบแต่อย่างใด

ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ข้อที่ 9 คือ คนที่อยู่ในสายสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์ โดยที่มักจะเลือกกัน โดยอ้างว่าเป็นคนดีของตนหรือของชุมชนเล็ก ๆ ของตน คำถามมีว่า ที่ว่าดีเขาดีกับใคร ดีกับเราเป็นส่วนตัวหรือว่าดีกับท้องถิ่นชุมชนของเรา หรือว่าดีกับบ้านเมือง คนที่มีลักษณะไม่พึงประสงค์ที่ไม่ควรเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา คือ ดีกับเราเป็นส่วนตัว แต่ไม่ดีกับบ้านเมืองหรือส่วนรวม เช่นเป็นคนที่มีข้อครหาหรือข้อฉาวระดับชาติ ถ้ายังเลือกเข้าไป ก็จะหวังอะไรไม่ได้กับวุฒิสภา ถ้าวุฒิสภาเต็มไปด้วยคนเหล่านี้ ถือว่าประชาชนผู้เลือกคนเหล่านี้เป็นคนผิด จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ไม่มีสิทธิจะไปกล่าวโทษใครได้

กรณีที่เลือกคนดีกับท้องถิ่นชุมชนของตนก็เช่นกัน เคยสร้างถนนหนทาง สร้างแหล่งน้ำ แต่ว่าเบื้องหลังอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทุจริตคดโกงบ้านเมืองระดับชาติให้เห็นกันเป็นที่ฉาว ก็ถือว่าเป็นคนที่มีลักษณะไม่พึงประสงค์เช่นกัน แต่ถ้าดีกับเราและดีต่อบ้านเมืองส่วนรวมด้วยเช่นนี้ไม่เป็นไร ดังนั้น การที่จะเลือกแต่คนดี ต้องหมายถึงคนดีต่อบ้านเมืองเป็นหลักสำคัญ คนดีที่ทำหน้าที่ต่อส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง แม้จะไม่ตรงกับใจเรา ก็ยังจัดว่าเป็นคนดีที่ควรแก่การไว้วางใจให้ทำหน้าที่สำคัญ

เมื่อกล่าวถึงลักษณะอันไม่พึงประสงค์ด้านต่าง ๆ ของสมาชิกวุฒิสภามาแล้ว ต่อไปจะกล่าวถึงลักษณะอันพึงประสงค์ของ สมาชิกวุฒิสภา ที่ควรได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน (ซึ่งได้จากการระดมความคิดเห็นจากการประชุมร่วมกันระหว่างสถาบันพระปกเกล้าและสถาบันการศึกษาหลายแห่ง) ลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญก็ได้แก่ เป็นคนมีความอิสระทางความคิด ยึดถือความถูกต้องชอบธรรมเป็นหลัก กล่าวคือจะต้องเป็นคนที่ไม่คล้อยตามผู้อื่นเพียงเพราะว่าตนเองมีความสัมพันธ์กับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใด ไม่คล้อยตามสิ่งที่พรรคพวก เพื่อนพ้อง หรือญาติพี่น้องร้องขอ

คนที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบควบคุมผู้อื่น เป็นกรรมการกลาง เป็นคนกลั่นกรองกฎหมาย ให้ได้ประโยชน์สูงสุดต้องเป็นที่มีอิสระทางความคิด ยึดความถูกต้องเป็นธรรมเป็นหลัก รัฐธรรมนูญฯ

จึงได้กำหนดห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภา เป็นรัฐมนตรีหรือดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถ้าลาออกไปไม่เกิน 1 ปี ก็เพื่อมิให้ไปหาเสียงสัญญากับประชาชนว่าจะทำสิ่งนั้นขอสิ่งนี้ให้ได้ เพื่อให้เกิดความเป็นอิสระโดยไม่ต้องขึ้นกับสิ่งที่ได้สัญญาว่าจะทำเมื่อสมาชิกวุฒิสภาเป็นอิสระทางความคิดได้ความหวังในการการปฏิรูปการเมืองก็จะมากขึ้น

ลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ข้อที่ 2 คือ เป็นคนซื่อสัตย์ การพิจารณาว่าผู้ใดมีความซื่อสัตย์สุจริตก็พิจารณาจากชื่อเสียงในหน้าที่การงานที่ไม่มีความด่างพร้อย หรือข้อครหาในทางเสียหายหรือทุจริต ไม่เป็นทั้งฝ่ายรับและฝ่ายให้ ถึงแม้ตนเองไม่ทุจริตแต่ส่งเสริมในการให้ทรัพย์สินเงินทองหรือยอมให้คนอื่นทุจริตก็ถือว่าไม่ซื่อสัตย์ด้วยเช่นกัน

วุฒิสภาเป็นสภาที่มีหน้าที่พิจารณาตัดสินอุทธรณ์ของผู้ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ ถ้าผู้ตัดสินไม่สุจริตเสียเอง จะไปตัดสินผู้อื่นได้อย่างไร วุฒิสภามีสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 200 คน การพิจารณาถอดถอนบุคคลต้องใช้จำนวนเสียง 3 ใน 5 หรือจำนวน 120 คน ถ้าจำนวนครึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาเป็นคนไม่ซื่อสัตย์สุจริตเสียแล้ว จะหวังให้ทำหน้าที่พิทักษ์ความถูกต้องได้อย่างไร

ลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ข้อที่ 3 คือ ต้องเป็นผู้เคารพรัฐธรรมนูญฯ เคารพกฎหมาย ทั้งในแง่เจตนารมณ์และตัวอักษร เนื่องจากวุฒิสภาต้องทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายเป็นผู้รักษาความถูกต้อง ความชอบธรรมทั้งปวงให้เกิดขึ้นในทางการเมืองและในสังคมไทย ถ้าเป็นผู้ที่ไม่เคารพกฎหมาย และคอยแต่จะอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายหาประโยชน์ใส่ตนและพวกพ้อง คนเหล่านี้ถ้าได้เป็นสมาชิกวุฒิสภา ก็คงจะมีพฤติกรรมที่คอยแต่จะใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ของรัฐธรรมนูญฯ เพื่อหาประโยชน์ใส่ตัวเหมือนเช่นที่เคยทำมา การปฏิรูปการเมืองเพื่อสิ่งที่ดีในสังคมที่หวังจะให้เกิดขึ้นก็คงเป็นไปได้

ลักษณะที่พึงประสงค์ข้อที่ 4 คือ เป็นผู้ที่ยึดหลักความถูกต้อง สิ่งใดถูกต้องก็ต้องว่าถูกต้อง สิ่งใดผิดก็ว่าผิด โดยไม่เห็นแก่พวกพ้อง ญาติพี่น้อง หรือที่เรียกว่าหลักอวิโรชนัง ซึ่งหมายถึง ความไม่ผิดไปจากหลักแห่งความถูกต้อง กล่าวคือ ถ้ากระทำสิ่งนั้นถูกต้องก็ต้องว่าถูกต้อง ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้ที่เราพอใจหรือไม่พอใจก็ตาม หรือถ้าเป็นการกระทำที่ผิด ถึงแม้จะเป็นพวกพ้องญาติพี่น้อง ก็ต้องว่าผิดไปตามความเป็นจริง คนจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีอวิโรชนัง คือมีหลักการกระทำในสิ่งที่ไม่ผิดเพี้ยนไปจากหลักของความถูกต้องสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินความถูกต้อง ถอดถอนบุคคลสำคัญ พิจารณาลงมติในเรื่องสำคัญของแผ่นดิน จึงจะต้องเป็นผู้ที่ยึดหลักความถูกต้องไม่เห็นแก่บุคคลใดทั้งสิ้นจึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่มีต่อประชาชนได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

ลักษณะที่พึงประสงค์ข้อ 5 คือ ต้องเป็นผู้กล้าหาญในการแสดงความคิด กล้าหาญในการตัดสินใจ และกล้าหาญในการกระทำที่ถูกต้อง ลักษณะนี้มีความสำคัญ เนื่องจากถ้าขาดคุณสมบัติข้อนี้ แม้จะเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต เคารพกฎหมาย ยึดหลักแห่งความถูกต้อง แต่เวลาจะแสดงความ

คิดเห็น หรือตัดสินใจกลับไม่กล้าแสดงออกหรือกล้าตัดสินใจ ไม่มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ก็ถือว่าเป็นผู้ที่ขาดลักษณะที่พึงประสงค์ที่สมาชิกวุฒิสภา ควรมี และคงไม่สามารถทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาได้อย่างสมบูรณ์

ผู้ที่มีความกล้าหาญในการทำงานต้องไม่กลัวว่าการตัดสินใจของตนจะไปกระทบพรคนั้น พรคนั้น ไม่ต้องกลัวว่ารัฐบาลจะลำบากใจ ไม่ต้องกลัวว่าจะไม่ได้รับการเลือกตั้งคราวหน้า สมาชิกวุฒิสภาที่ไม่กล้าหาญในการทำงานถึงจะเป็นคนดีก็ไม่สมควรทำหน้าที่ในสภาในฐานะสมาชิกวุฒิสภาเพราะการปฏิบัติหน้าที่ในสภา ต้องใช้ความกล้าหาญในการแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ ในการกระทำที่ถูกต้อง ความกล้าหาญนี้ต่างจากความขี้ขลาดเพียงเส้นยาแดงผ่าแปด ความกล้าหาญนั้นต้องแสดงออกโดยมีหลักการและเหตุผล ไม่ใช่แสดงด้วยอารมณ์และความรู้สึก ผิดกับความขี้ขลาดที่เป็นความกล้าหาญประเภทที่เป็นไปในทางซึ่งคนปกติทั่วไปเขาไม่กระทำกัน

ลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ข้อ 6 คือ ต้องเป็นผู้มีความรู้มีประสบการณ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้มีความชำนาญและมีจุดยืนในเรื่องต่าง ๆ ยังมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านด้วยยิ่งดี เช่น เป็นผู้สนใจสิ่งแวดล้อม หรือเป็นผู้รอบรู้ด้านเศรษฐกิจ หรือด้านสตรี เด็ก การศึกษา กฎหมาย เป็นต้น รวมทั้งต้องใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์นั้น ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและบ้านเมืองมาแล้ว จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีลักษณะพึงประสงค์ เพราะวุฒิสภาเป็นสภาแห่งวุฒิภาวะ เป็นสภาแห่งความเจริญ เป็นสภาแห่งความเจริญงอกงาม เป็นสภาที่เป็นแบบอย่าง

การที่จะเข้าไปทำหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมาย ควรต้องมีภูมิรู้ มีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขา จะเลือกแต่นักกฎหมายอย่างเดียวก็ไม่ได้ จะไม่เลือกนักกฎหมายเลยก็ไม่ได้ บุคคลที่มีความรู้และได้ใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมาแล้ว คนเหล่านี้จะเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ดี เพราะเขาจะเข้าไปใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ให้เป็นประโยชน์ในการกลั่นกรองร่างกฎหมาย ซึ่งจะเป็นร่างกฎหมายที่มีเนื้อหาสาระหลากหลาย เช่น ร่างกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ศาสนา สตรี เด็ก เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม เป็นต้น

ลักษณะที่พึงประสงค์ ข้อ 7 คือ เป็นผู้ที่มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เพราะคำว่า “วุฒิ” แปลว่า แบบอย่างอันดีงาม วุฒิสภาก็คือ สภาที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เพราะฉะนั้นสมาชิกวุฒิสภาจะต้องเป็นผู้มีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ไม่ว่าจะเป็นความประพฤติส่วนตัวทั้งในด้านกาย วาจา กริยา ท่าทาง หรือความประพฤติในหน้าที่การงาน

สำหรับงานวิจัยที่ทำการศึกษาถึงเรื่องบทบาทของวุฒิสภานั้น ปัทมา สุปคำปึง ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของวุฒิสภามารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (2543) โดยพบว่า จากการศึกษามากหรือองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภามา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในชั้นพิจารณาของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) สรุปได้ว่า สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และเพื่อให้เหมาะสมกับการที่มาจากการเลือกตั้งจึงปรับเปลี่ยนให้วุฒิสภามีอำนาจเพิ่มมากขึ้น โดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาหรือวุฒิสภามีอำนาจถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เลิก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระต่าง ๆ ซึ่งในชั้นแรกกำหนดให้อำนาจหน้าที่ทั้งสองประการนี้เป็นของ “รัฐสภา” จะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดที่ขาดหลักการและเหตุผลที่เหมาะสม ในทางที่ถูกต้องน่าที่จะพิจารณาในส่วนของอำนาจหน้าที่เป็นหลักว่าอำนาจถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง หรืออำนาจในการเลิก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งต่าง ๆ นั้น ควรจะกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของใคร มีที่มาอย่างไร และมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่สำคัญอย่างไร ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า

1. รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนดที่มาและองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา โดยปราศจากหลักการและเหตุผลที่ถูกต้อง ทำให้เกิดความไม่เหมาะสมสอดคล้องกัน ส่งผลให้การแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาหรือวุฒิสภาไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของรัฐธรรมนูญฯ กล่าวคือ แทนที่จะพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่เป็นหลัก แล้วพยายามกำหนดโครงสร้างองค์กรที่จะมาใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยที่ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ในทางตรงกันข้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นั้น พิจารณาที่มาและองค์ประกอบของวุฒิสภาก่อน เมื่อได้ข้อยุติหรือมีมติให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนแล้ว จึงพิจารณาเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้กับสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้สมศักดิ์ศรีที่มาจากการเลือกตั้ง

จากการศึกษาถึงที่มาและองค์ประกอบของวุฒิสภาชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ปรากฏว่ามีปัญหาเกิดขึ้นมากมายทั้งที่เป็นปัญหาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และเป็นปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานขององค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมหรือดำเนินการจัดการเลือกตั้ง คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งบุคคลหรือองค์กรอื่น ๆ ที่เข้ามาช่วยคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ซึ่งปัญหาทั้งสองประการหลังนี้ ทำให้สมาชิกวุฒิสภาหรือวุฒิสภาไม่ “ปลอดการเมือง” หรือไม่ใช่อิสระหรือเป็นกลางอย่างแท้จริง

2. คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการ “ปลอดการเมือง” ซึ่งยากที่จะพิจารณา ทั้งนี้เนื่องจากรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

จะกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาปลอดจากการเมือง แต่ในทางความเป็นจริงนั้น สมาชิกวุฒิสภามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง หรือนักการเมืองทั้งฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน ไม่มากนักน้อย และเมื่อเข้าไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับฝ่ายการเมืองแล้ว ก็จะมีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ได้แก่การพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่ง ในองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระต่าง ๆ และการพิจารณาถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งก็จะไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ

3. หลักเกณฑ์ วิธีการในการแนะนำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่เหมาะสม ทำให้ได้สมาชิกวุฒิสภาหรือวุฒิสภาที่ไม่ “ปลอดการเมือง” เป็นอิสระหรือเป็นกลาง อย่างแท้จริง

จากการที่รัฐธรรมนูญฯกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และกำหนดห้ามทำการหาเสียง ให้ทำได้เพียงการแนะนำตัวได้ตามที่กฎหมายกำหนด เท่านั้น โดยมีเจตนาที่ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภา “ปลอดการเมือง” กล่าวคือไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับฝ่ายการเมืองในทุก ๆ ด้าน และไม่ต้องทำให้สมาชิกวุฒิสภามีลักษณะเหมือนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ในด้านที่มาและอำนาจหน้าที่ แต่ในทางความเป็นจริงนั้น มีปัญหาเกิดขึ้นเกี่ยวกับการแนะนำตัวนี้ 3 ประการ คือ

3.1 กำหนดให้แนะนำตัวได้จำกัดเกินไป

3.2 มีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้สมัครที่มีอาชีพเป็นพิธีกรรายการวิทยุหรือโทรทัศน์กับผู้สมัครทั่ว ๆ ไป

3.3 ไม่มีการกำหนดค่าใช้จ่ายในการแนะนำตัว

ปัญหาจากการแนะนำตัวทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่สามารถได้สมาชิกวุฒิสภาที่ “ปลอดการเมือง” มีความเป็นอิสระและเป็นกลางอย่างแท้จริง เนื่องจากการแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็นกลไกที่สำคัญยิ่ง ที่มีผลต่อการได้รับการเลือกตั้ง เมื่อกลไกนี้ไม่สามารถใช้ได้ ก็ทำให้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ด้วย

ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และการแนะนำตัวดังกล่าวข้างต้น มีผลทำให้สถานะและการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภาไม่ “ปลอดการเมือง” ไม่เป็นอิสระหรือเป็นกลางอย่างแท้จริงนั่นเอง

ดังนั้น ความมุ่งหวังที่จะให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งปลอดการเมือง และให้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริการราชการแผ่นดิน โดยการพิจารณาถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง และพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่ขัดแย้งในตัวเอง และไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลได้จริงในทางปฏิบัติ เนื่องจากมีความผิดพลาดมาตั้งแต่การกำหนดที่มาองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาที่ไม่สอดคล้องและเหมาะสม ฉะนั้น จึงไม่ควรให้อำนาจทั้ง 2 ประการดังกล่าวข้างต้นนี้อยู่กับวุฒิสภาอีกต่อไป หรือถ้าจะให้คงเป็นอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาต่อไป ก็ควรมีการปรับเปลี่ยนที่มาของวุฒิสภาให้มีความเหมาะสมต่อการใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว

สมาชิกวุฒิสภาจึงมีลักษณะไม่แตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในด้านที่มา องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ กล่าวคือ มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเช่นเดียวกัน และแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ในลักษณะเช่นเดียวกัน คือไม่มีการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ วุฒิสภาเป็นเหมือนกับเงา (duplicate) ของสภาผู้แทนราษฎร

สรุปได้ว่า สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) ขาดหลักการ และเหตุผลที่เหมาะสม กรณีที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และมีการปรับเปลี่ยนให้วุฒิสภามีอำนาจเพิ่มมากขึ้นในกรณีการแต่งตั้งและถอดถอนบุคคลในตำแหน่งองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระต่างๆ เพราะไม่สามารถทำให้วุฒิสภาสามารถ “ปลอดการเมือง” ได้อย่างแท้จริง สมาชิกวุฒิสภาหรือวุฒิสภามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับฝ่ายการเมือง คือ พรรคการเมืองหรือนักการเมือง ซึ่งส่งผลต่อการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาหรือวุฒิสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทอำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การพิจารณาถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง และพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบหรือองค์กรอิสระ ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายที่มุ่งหวังให้วุฒิสภาปลอดการเมือง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเรื่อง **ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา (2544)** โดย นาวาอากาศเอกไสว เหว้าไว ซึ่งเป็นการศึกษาในขอบเขตที่มาหรือการเข้าสู่ตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาโดยการเลือกตั้ง โดยมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา

รัฐธรรมนูญฯ ไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันมักจะบัญญัติกำหนดให้บุคคลเข้าดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา บางฉบับก็กำหนดให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา และบางฉบับกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และให้ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

รัฐธรรมนูญที่บัญญัติกำหนดให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานรัฐสภา เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 และ พุทธศักราช 2511

รัฐธรรมนูญที่บัญญัติกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และให้ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 พุทธศักราช 2521 พุทธศักราช 2534 และ พุทธศักราช 2534

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และให้ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา และกำหนดให้ประธานรัฐสภาและผู้ที่ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ การที่รัฐธรรมนูญบางฉบับบัญญัติให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา และบางฉบับกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา อาจพิจารณาถึงความแตกต่างในการวางตนในการปฏิบัติหน้าที่ได้ ดังนี้

ประธานสภาผู้แทนราษฎร คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการคัดเลือกจากสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร มีข้อควรพิจารณาดังนี้

1.1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง

1.2 ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากไม่มีพรรคการเมืองใดชนะการเลือกตั้งมีเสียงเด็ดขาด พรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งที่มีเสียงข้างมากจะเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งพรรคการเมืองจัดตั้งรัฐบาลจะได้รับคัดเลือกให้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร และจะได้รับแต่งตั้งเป็นประธานรัฐสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ ในกรณีเช่นนี้จะทำให้ประธานรัฐสภายางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ได้ยาก เพราะลูกพรรคของหัวหน้ารัฐบาลเคยมีสายสัมพันธ์อุปถัมภ์กันมาก่อน เป็นการยากที่ประธานรัฐสภาจะวางตัวเป็นกลางในการควบคุมฝ่ายบริหาร

1.3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อครบวาระการดำรงตำแหน่งและหมดสมาชิกภาพแล้ว สามารถที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สมัยก็ได้ และในขณะที่เป็นประธานรัฐสภา อาจจะได้รับผลประโยชน์ที่เป็นสัญญาของพรรคการเมืองใดให้เขาดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตได้

1.4 วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคราวละ 4 ปี และสภาผู้แทนราษฎรอาจถูกยุบได้

ประธานวุฒิสภา คือ สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการคัดเลือกจากวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภา การให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรง โดยให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือก

ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้หนึ่งเสียงเท่ากัน และให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับฝ่ายการเมืองน้อยที่สุด โดยกำหนดมาตรการดังนี้

1.1 การห้ามสมาชิกสังกัดพรรคการเมือง และถ้าเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.2 การห้ามเป็นรัฐมนตรี แม้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ก็ต้องพ้น 1 ปี จึงจะเป็นรัฐมนตรีได้

1.3 การห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภา 2 วาระติดต่อกัน

1.4 การให้รัฐจัดการแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจะหาเสียงโดยการแนะนำตัวเองได้เท่าที่กฎหมายอนุญาต

1.5 การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาต้องมีอายุครบ 40 ปีก็ดี ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าก็ดี แสดงให้เห็นชัดเจนว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญประสงค์ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถที่จะสร้างความเจริญงอกงามให้ระบอบการเมืองไทยโดยรวม

1.6 วุฒิสภาเป็นสภาแห่ง “ความต่อเนื่อง”

เนื่องจากวุฒิสภามีวาระ 6 ปี เหลื่อมกับอายุสภาผู้แทนราษฎรที่มีเพียง 4 ปี หรือสั้นกว่านั้นหากมีการยุบสภา และไม่มีการยุบวุฒิสภา ทั้งรัฐธรรมนูญยังกำหนดให้วุฒิสภานำหน้าทำหน้าที่รัฐสภาในเรื่องสำคัญบางเรื่องได้ทั้ง ๆ ที่สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ อาทิ ในเรื่องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเทียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ การให้ความเห็นชอบต่อผู้สืบราชสมบัติ การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม การเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำหรือความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบ และการถอดถอนบุคคล ยิ่งกว่านั้น สมาชิกวุฒิสภาที่ครบวาระสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้จนกว่าสมาชิกวุฒิสภาใหม่จะเข้ารับหน้าที่

หากพิจารณาถึงความแตกต่างของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรแล้วจะพบว่า วุฒิสภานั้นรัฐธรรมนูญบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน เป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายการเมืองน้อยที่สุด การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาก็ยากกว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หาเสียงก็ไม่ได้ คุณสมบัติก็มาก และวุฒิสภาเป็นสภาแห่งความต่อเนื่อง หากจะปรับเปลี่ยนให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา จะทำให้ประธานรัฐสภาที่แต่งตั้งจากประธานวุฒิสภาวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสม สมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นจึงเสนอแนะให้แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกำหนดให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานรัฐสภา

2. ข้อเสนอแนะให้วุฒิสภาตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ “รายละเอียดและกฎเกณฑ์ในการพิจารณาประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่างๆ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้วุฒิสภามีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ โดยให้วุฒิสภาสามารถแต่งตั้ง “คณะกรรมการสามัญ” เพื่อตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ ได้ตามมาตรา 135 ของรัฐธรรมนูญฯ

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการตั้ง คณะกรรมการสามัญวุฒิสภา เพื่อตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ ในกรณีที่วุฒิสภาต้องพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ให้วุฒิสภาดังคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกิน 11 คน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน อันจำเป็นสำหรับตำแหน่งนั้นเป็นกรณีๆ ไป โดยที่ ให้ตั้งกรรมการสามัญจากสมาชิกที่คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาเสนอจำนวน 3 คน จำนวนนอกจากนั้น ให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกจากรายชื่อสมาชิกที่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาเสนอจากกรรมการคณะนั้น ๆ คณะละ 1 คน เมื่อคณะกรรมการดำเนินการตามหน้าที่เสร็จแล้ว ให้เสนอรายงานต่อประธานวุฒิสภา โดยให้จัดทำเป็นรายงานลับ และให้ระบุข้อมูลหรือข้อเท็จจริง พยานหลักฐานอันจำเป็น พร้อมรายละเอียดเป็นรายบุคคล และก่อนนำเสนอรายงาน คณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภา ให้คณะกรรมการร้องขอต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อให้มีการดำเนินการประชุมลับ

การพิจารณาตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของ คณะกรรมการสามัญของวุฒิสภาทั้ง 11 คน จะใช้เหตุผลและดุลพินิจของแต่ละคนเป็นหลัก ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม และกรรมการบางคนอาจมีสายสัมพันธ์อุปถัมภ์กับ ผู้ถูกเสนอชื่อ ดังนั้นจึงเสนอแนะให้กำหนดรายละเอียดและกฎเกณฑ์การตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานของกรรมการวุฒิสภาไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544

3. ข้อเสนอแนะให้วุฒิสภาตราขั้นตอนกระบวนการพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544

วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีฐานะเป็นสภาตรวจสอบ มีอำนาจในการพิจารณาและมีมติถอดถอน ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ หรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ ออกจากตำแหน่ง ซึ่งหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการถอดถอน ดังที่ได้บัญญัติในรัฐธรรมนูญนั้น ถือได้ว่าเป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักสากล ซึ่งกำหนดให้มีการแบ่งแยกองค์กรที่ริเริ่มเสนอให้มีการพิจารณาถอดถอน องค์กรพิจารณาได้สวนข้อเท็จจริง และองค์กรวินิจฉัยชี้ขาดออกจากกัน กล่าวคือ

3.1 องค์กรที่มีอำนาจในการริเริ่มเสนอให้มีการพิจารณาถอดถอน ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน หรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเข้าชื่อกันเพื่อถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาด้วยกันออกจากตำแหน่ง หรือผู้เสียหายจากการกระทำผิด

3.2 องค์กรที่มีอำนาจในการได้สวนข้อเท็จจริงและรวบรวมหลักฐาน ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

3.3 องค์กรที่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริง และลงมติถอดถอน ได้แก่ วุฒิสภา

กระบวนการพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง เป็นกระบวนการได้สวนกึ่งตุลาการ (quasi juridical process) ซึ่งประเทศต้นแบบ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส ได้กำหนดขั้นตอนของการพิจารณาเพื่อรักษาความเป็นกลางของผู้พิจารณา กลุ่มครองผู้ถูกกล่าวหาตามสมควรและทำการได้สวนพิจารณาโดยเปิดเผย

สำหรับบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ในด้านการพิจารณาและมีมติถอดถอน ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ หรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ เป็นบทบาทอำนาจหน้าที่ใหม่ตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 ขณะนี้วุฒิสภายังมิได้ตราขั้นตอนการพิจารณาการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 จึงขอเสนอแนะให้วุฒิสภาตราข้อกำหนด ขั้นตอน การพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงออกจากตำแหน่งไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 เพื่อรักษาความเป็นกลางของผู้พิจารณาและกลุ่มครองผู้ถูกกล่าวหาได้ตามสมควร

4. ขอเสนอแนะให้วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ด้วยเหตุผลสนับสนุนดังต่อไปนี้

4.1 อำนาจในการเสนอร่างกฎหมายของวุฒิสภาในต่างประเทศ

หากศึกษาถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย และประเทศญี่ปุ่น จะพบว่ารัฐธรรมนูญของประเทศเหล่านี้ จะกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้ โดยเฉพาะญี่ปุ่น สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจเสนอร่างกฎหมายทั่วไป และร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเงินได้ด้วย ถ้าเสนอร่างกฎหมายที่มีใช้เกี่ยวกับการเงินจะต้องมีสมาชิกด้วยกันรับรอง 10 คน ถ้าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการเงินต้องมีสมาชิกด้วยกันรับรอง 20 คน จึงจะเสนอได้

4.2 รัฐธรรมนูญไทยที่เคยให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายได้

จากการศึกษาตามรัฐธรรมนูญไทย ได้เคยมีรัฐธรรมนูญ 2 ฉบับ ให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาริเริ่มเสนอกฎหมายได้ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2490 และ พุทธศักราช 2511

4.3 วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาไม่มีอำนาจเสนอร่างกฎหมาย

สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แม้จะมีที่มาแตกต่างกับสมาชิกวุฒิสภาในอดีต คือ มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ในส่วนของอำนาจหน้าที่ในการเสนอร่างกฎหมาย และการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายนั้น รัฐธรรมนูญยังคงกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรหลักในการเสนอและพิจารณาร่างกฎหมาย ส่วนวุฒิสภานั้นมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับวุฒิสภาในอดีต คือ กลั่นกรองร่างกฎหมายที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบแล้วเท่านั้น ไม่มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายได้

4.4 วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชน

รัฐธรรมนูญมาตรา 149 กำหนดว่า “.....สมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย” ความเป็นผู้แทนปวงชน ทำให้สมาชิกวุฒิสภาต้องรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนและตอบสนองความคิดเห็นและความต้องการดังกล่าวนี้ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญฯ

จากการศึกษาถึงอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาต่างประเทศและของไทยแล้ว จะพบว่าในส่วนของแต่ละประเทศนั้น รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายได้เพื่อสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้ รัฐธรรมนูญของไทยในอดีตมีอยู่ 2 ฉบับที่ให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายได้ แม้ว่าสมาชิกวุฒิสภาจะมาจากการแต่งตั้งก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ที่มาของสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของ

ประชาชนเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมายได้เพียงสภาเดียวและสมาชิกวุฒิสภาไม่มีอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย ดังนั้นในเมื่อรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติให้วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชน ซึ่งต้องรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน เมื่อฟังแล้วก็ต้องสนองตอบความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน ตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด ดังนั้นรัฐธรรมนูญฯ จึงควรกำหนดให้วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายได้เพื่อสนองตอบความคิดเห็น และความต้องการของประชาชน โดยมีหลักการดังนี้

(1) สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงินได้

(2) เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภามีได้สังกัดพรรคการเมือง ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ต้องมีสมาชิกด้วยกันรับรองตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป

(3) ร่างพระราชบัญญัติ และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่สมาชิกวุฒิสภาเสนอให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน

(4) เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้รับร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ส่งมาจากวุฒิสภา ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาและลงมติ หากเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้สภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กับวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาและลงมติ หากวุฒิสภาลงมติด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นผ่านรัฐสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมภายใน 20 วัน เพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเสียงไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นตกไป จะพบว่าในลักษณะนี้สภาผู้แทนราษฎรเป็นสภาที่ถ่วงอำนาจ หากวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภาเสนอร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ไปขัดขวางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลที่ได้แถลงนโยบายไว้ต่อรัฐสภา หรือเป็นกฎหมายที่วุฒิสภาให้อำนาจของตนถ่วงเข้าไปในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายรัฐบาล สภาผู้แทนราษฎรหรือฝ่ายการเมืองอื่น ๆ สภาผู้แทนราษฎรก็จะมิตีให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นตกไปทันที ในกรณีเช่นนี้ จะทำให้วุฒิสภาต้องออกกฎหมายที่ดีมีประโยชน์ต่อประเทศและประชาชนโดยรวม

จิตรา วัชรภรณ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง **ความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาที่มีต่อบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน** (2545) ซึ่งจากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ

จากการศึกษาวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นข้าราชการรัฐสภาที่ต้องปฏิบัติงานในสถาบันนิติบัญญัติซึ่งเป็นองค์กรหลัก และใกล้ชิดกับสมาชิกวุฒิสภา พบว่า ข้าราชการรัฐสภา มีความรู้ความเข้าใจเรื่ององค์ประชุมในการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถาม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นเรื่องเฉพาะ เนื่องจากเป็นข้อกำหนดในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาที่ใช้เฉพาะในการประชุมของวุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภาและบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประชุมวุฒิสภาเท่านั้น ที่จะต้องยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ เพื่อให้การประชุมของวุฒิสภาเกิดความเรียบร้อยและเป็นระเบียบ แต่สำหรับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฯ พบว่า ข้าราชการรัฐสภาซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในรัฐสภาโดยตรง มีความรู้ความเข้าใจบางเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง เช่น การที่ให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าสามในห้าของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริง หรือชี้แจงปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่มีการลงมติ รวมทั้งเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปีบริบูรณ์ และสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ยังมีความเข้าใจไม่ชัดเจนนัก ดังนั้น จึงเห็นว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารและจัดการการเลือกตั้งควรจะได้มีการประชาสัมพันธ์บทบาท อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาและระบบการเลือกตั้งวุฒิสภาให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้องและทั่วถึงยิ่งขึ้น

2. การปรับความคิดเห็น หรือทัศนคติ

การที่ข้าราชการรัฐสภาที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ไม่ค่อยเห็นด้วยกับบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน อาจเป็นเพราะยังมีค่านิยมในสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ อยู่ อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้เพิ่มอำนาจให้กับวุฒิสภาหลายประเด็นอย่างไม่เคยมีมาก่อน เช่น อำนาจหน้าที่ในการเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่างๆ ตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น และอำนาจหน้าที่ในการถอดถอนบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการระดับสูงออกจากตำแหน่ง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สมาชิกรัฐสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ผู้พิพากษา หรือตุลาการ และพนักงานอัยการ เป็นต้น ดังนั้น ข้าราชการรัฐสภา ดังกล่าวจึงอาจไม่มีความไว้วางใจว่าสมาชิกรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้ง จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดียังไร เนื่องจากมีที่มาจากความหลากหลายของการเลือกตั้ง ฉะนั้น จึงมีข้อเสนอ ดังนี้

2.1 ข้าราชการรัฐสภาที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารระดับกลางขึ้นไป ปฏิบัติงานในรัฐสภาเกิน 16 ปี และเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญขององค์กรควรจะได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมใหม่ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน แม้ว่าจะมีภูมิหลังซึ่งเป็นข้อมูลที่ทำให้มีความคิดเช่นนั้น แต่ก็ย่อมจะเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมแห่งกาลเวลาและสถานการณ์ของบ้านเมือง ดังนั้น จึงควรปรับเปลี่ยนความรู้สึกรู้จักคิดให้เห็นพ้องต้องกันกับหลักเกณฑ์ในการปกครองประเทศโดยปราศจากข้อกังขาใด ๆ เพื่อการปฏิบัติงานที่เป็นประชาธิปไตยและประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.2 สมาชิกรัฐสภาควรสร้างความเชื่อถือ ศรัทธา และค่านิยมใหม่ให้เกิดขึ้นกับ ข้าราชการรัฐสภา ประชาชน และผู้ที่ยังไม่มั่นใจในความรู้ ความสามารถของสมาชิกรัฐสภา โดยในการประชุมวุฒิสภา สมาชิกรัฐสภาควรอภิปรายอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น หรือใช้ภาษาต่างประเทศโดยไม่จำเป็น และไม่ควรนำเอกสารใด ๆ มาอ่านแทนการอภิปราย นอกจากนี้ ไม่ควรแสดงกิริยาว่าจ้ออันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลอื่น รวมทั้งไม่กล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น ควรต้องศึกษาหาข้อมูลหรือมีความรอบรู้ในเรื่องที่ตนอภิปราย ทั้งนี้ เพราะการประชุมวุฒิสภา (และทุกสภา) เป็นการเปิดเผย (ยกเว้นคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาร้องขอให้ประชุมลับ) บุคคลภายนอกสามารถเข้าฟังการประชุมวุฒิสภาได้ตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด และมีการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งถ่ายทอดการประชุมทางเครื่องขยายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์วงจรปิดภายในบริเวณของรัฐสภาด้วย ดังนั้น สมาชิกรัฐสภาควรสร้างผลงานที่ดีให้กับตนเอง และเพื่อยืนยันกับประชาชนได้ว่าวุฒิสภาที่มีสมาชิกรัฐสภาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน เป็นสภาที่จะไม่ทำความผิดหวังให้กับประชาชน

2.3 ควรจัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับบทบาทของข้าราชการรัฐสภากับการปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการของวุฒิสภา โดยมีสมาชิกรัฐสภาและข้าราชการรัฐสภาที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป หรือที่ปฏิบัติงานในรัฐสภาเกิน 16 ปี จากทั้ง 2 สำนักงาน เป็นผู้เข้าร่วมสัมมนา เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา และความต้องการของสมาชิกรัฐสภา และเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชา กับ

ผู้ได้บังคับบัญชาด้วย ซึ่งถือว่าสมาชิกของทั้ง 2 สภา เป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการรัฐสภาทั้งหมด นอกจากนี้ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยสมาชิกของทั้ง 2 สภา เข้าร่วมประชุมพร้อมกันตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานการประชุมของรัฐสภา โดยเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นเลขาธิการสภา รับผิดชอบในกิจการอันเป็นหน้าที่ของรัฐสภา และเลขาธิการวุฒิสภามีหน้าที่รองเลขาธิการรัฐสภา ดังนั้น ข้าราชการรัฐสภาจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเลขานุการของรัฐสภา จึงควรต้องมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวด้วย เพื่อปรับเปลี่ยนความรู้สึกร่วมกันให้เข้ากับสภาพการณ์ปัจจุบันของบ้านเมือง

โดยจะเห็นได้ว่าข้าราชการรัฐสภาที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นอย่างดี ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังสติปัญญาและสามารถปรับตัวเองได้ในทุกสถานการณ์ทุกกรณี มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในรัฐสภาทุกสภาการณ์ของบ้านเมือง แม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาแล้วหลายครั้งหลายฉบับ แต่ข้าราชการรัฐสภาก็ยังคงเป็นกลไกให้รัฐสภาได้ทำหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญโดยสมบูรณ์ด้วยความเต็มใจและกำลังความสามารถ ดังนั้น ข้าราชการรัฐสภาที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไปที่มีความคิดเห็นเช่นนั้น จึงเป็นการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายใน เพราะเป็นเพียงเหตุผลที่บุคคลคิดขึ้นมาโดยมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบเท่านั้น หากได้รับข้อมูลใหม่เพิ่มเติมก็สามารถที่จะปรับเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ได้เช่นกัน

3. การสร้างจิตสำนึกในอำนาจหน้าที่

ข้าราชการรัฐสภามีความคิดเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ไม่ได้ให้อำนาจแก่วุฒิสภา ในการยับยั้งร่างกฎหมายได้อย่างเด็ดขาด ดังนั้น วุฒิสภาก็มีเฉพาะอำนาจในการพิจารณากลับร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรแล้วให้มีความรอบคอบและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่ก็ยังคงอำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

3.1 อำนาจในการยับยั้งร่างกฎหมายที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร (ระหว่างที่วุฒิสภาพิจารณาในวาระที่ 1) ให้ยับยั้งร่างกฎหมายนั้นและส่งกลับไปให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาใหม่ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรรอ 180 วันล่วงพ้นไป นับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างกฎหมายกลับคืนแล้ว จึงจะสามารถยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ ถ้าเป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรสามารถยกขึ้นพิจารณาได้ทันที หากสภาผู้แทนราษฎรยืนยันด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

3.2 อำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว (ระหว่างที่วุฒิสภาพิจารณาในวาระที่ 3) และส่งร่างกฎหมายที่แก้ไขแล้วนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร หากสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภาให้ตั้งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณา แล้วส่งให้สภาทั้ง 2 พิจารณา ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่ให้ความเห็นชอบให้ยับยั้งไว้ เมื่อ 180 วันล่วงพ้นไป ถ้าเป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเงินสามารถยกขึ้นพิจารณาได้ทันที หากสภาผู้แทนราษฎรยืนยันด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรถือว่าได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการแยกหน้าที่ของวุฒิสภาให้แตกต่างจากสภาผู้แทนราษฎร แม้วุฒิสภามีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่วุฒิสภาก็ไม่มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย แต่มีอำนาจในการพิจารณากลับกรอง จึงไม่มีอำนาจในการยับยั้งกฎหมายได้อย่างเด็ดขาด เพราะอำนาจนิติบัญญัติที่สูงสุดและเด็ดขาดเป็นของสภาผู้แทนราษฎร

ดังนั้น ในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายใด สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาโดยสมาชิกทั้ง 2 สภา ควรได้สำนึกในอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจจากประชาชนทั่วประเทศผ่านตัวแทนให้เข้ามาทำหน้าที่ในรัฐสภาแทน โดยตระหนักว่าอำนาจธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา ชนชาวไทยมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงควรจักต้องมีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อประเทศชาติและรับใช้ประชาชนอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ อุทิศเวลาให้แก่การประชุม จักต้องพิจารณากฎหมาย ยุติติ กระฎุหรือเรื่องร้องทุกข์ ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และประชาชนส่วนรวมโดยเร็ว ต้องถือว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุด เป็นแบบอย่างที่ดีในการเคารพและรักษาระบอบประชาธิปไตย และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั้งโดยส่วนตัวและโดยหน้าที่ของการเป็นสมาชิกวุฒิสภา

4. การสร้างภาพลักษณ์ที่ดี

ข้อที่ข้าราชการรัฐสภาเห็นว่าสมาชิกวุฒิสภาไม่ควรมีเอกสิทธิ์คุ้มครองในการถูกดำเนินคดีเมื่อถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดกฎหมายนั้น อาจเพราะเห็นว่าบุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมายได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงไม่ควรเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งการเป็นสมาชิกวุฒิสภา ฉะนั้น จึงไม่ควรได้รับสิทธิพิเศษในอันที่จะได้รับการยกเว้นบางประการ

แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกรัฐสภา 2 กรณี เพื่อให้หลักประกันในการทำหน้าที่อย่างอิสระ และเพื่อขจัดอุปสรรคขัดขวางที่ทำให้ไม่สามารถมาร่วมประชุมได้โดยอิสระ ดังนี้

4.1 เอกสิทธิ์ในทางรัฐสภา เป็นอำนาจพิเศษที่จะประกันให้สมาชิกรัฐสภาสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนในรัฐสภาได้อย่างอิสระ ทั้งด้านความคิดและร่างกาย โดยไม่มีความผิดใดๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด คือ เอกสิทธิ์ในการออกเสียงลงคะแนน และเอกสิทธิ์ในการแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภาและที่ประชุมคณะกรรมาธิการ

4.2 เอกสิทธิ์ที่จะได้รับความคุ้มกัน เป็นสิทธิพิเศษให้สมาชิกรัฐสภาได้รับความคุ้มครองให้ปลอดภัยจากความผิดทั้งทางนิสินัยและพินินัยในระหว่างสมัยประชุม เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถร่วมประชุมได้โดยอิสระ ไม่มีอุปสรรคขัดขวาง โดยให้เอกสิทธิ์ที่จะไม่ถูกจับกุมหรือคุมขังในคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุม เอกสิทธิ์ที่จะไม่ถูกพิจารณาคดีในสมัยประชุมและเอกสิทธิ์ที่จะถูกปล่อยจากการถูกจับกุม คุมขัง เมื่อถึงสมัยประชุม

แต่เมื่ออยู่นอกสมัยประชุม สมาชิกรัฐสภาย่อมเสมอกันกับบุคคลทั่วไปไม่ได้รับเอกสิทธิ์ที่จะได้รับความคุ้มกันหรือคุ้มครองให้ปลอดภัยจากความผิดทั้งทางนิสินัยและพินินัย จึงสามารถจับกุมคุมขังสมาชิกรัฐสภาในคดีอาญา และพิจารณาคดีได้เช่นเดียวกับประชาชน

ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาจึงไม่ใช่บุคคลที่มีสถานะเหนือกว่าบุคคลในสังคมทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่ประชาชนมีความเห็นพ้องต้องกันที่ว่า บุคคลมีความเห็นพ้องกันในทางกฎหมาย ซึ่งให้เห็นว่าระบบศักดินาได้เสื่อมสลายไปแล้ว อันเป็นความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กล่าวว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ ฉะนั้น ผู้มีสถานะในสังคมพึงระมัดระวังตนในการแสดงพฤติกรรม เพราะจะไม่ได้รับความคุ้มครองโดยตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ แม้แต่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

5. การสร้างศรัทธาต่อประชาชน

การที่ข้าราชการรัฐสภามีความคิดเห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งมีคุณภาพด้อยกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งนั้น อาจมีที่มาจากหลายสาเหตุ เช่น

5.1 ระยะเวลาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภายังสั้นอยู่ จึงยังไม่เห็นผลงานที่ชัดเจน ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาจึงควรริบสร้างผลงานให้ชัดเจนเด่นชัดในระยะเวลาที่เหลือต่อไป

5.2 สมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางการเมืองระดับประเทศ จึงไม่มั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง แม้สมาชิกวุฒิสภาบางคนมีประสบการณ์ทางการเมืองมาแล้ว เช่น เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.)

รวมทั้งเคยเป็นผู้บริหารระดับสูง ทั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร และนักธุรกิจ แต่ก็ไม่มีจำนวนไม่มาก ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาทุกคนจึงควรได้แสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ให้ได้รับความน่าเชื่อถือและศรัทธาจากประชาชนยิ่งขึ้น

5.3 สาเหตุจากการเลือกตั้งที่ผู้มีความรู้ความสามารถ ไม่ยอมลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ทำให้ประชาชนมีโอกาเลือกตัวบุคคลได้จำกัด เป็นผลให้วุฒิสภามีโอกาสน้อยลงที่จะได้สมาชิกที่มีประสบการณ์และความชำนาญในกิจการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงควรเชิญชวนและสนับสนุนผู้มีคุณสมบัติอันเหมาะสมทั้งวัยวุฒิและคุณวุฒิให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภามากขึ้น เพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิและมีคุณภาพจำนวนมากขึ้นในวุฒิสภาต่อไป

5.4 สาเหตุจากข้อจำกัดทางกฎหมายที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือบุคคลใดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง เว้นแต่การแนะนำตัวผู้สมัคร ซึ่งการแนะนำตัวทำได้เฉพาะการจัดพิมพ์เอกสารเพื่อแนะนำตัวผู้สมัครตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดเท่านั้น จึงไม่เปิดโอกาสอย่างเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้งรู้จักกันมากยิ่งขึ้น ไม่อาจแสดงวิสัยทัศน์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ประชาชนอาจไม่มีข้อมูลเพียงพอในการพิจารณาบุคคลที่จะมาเป็นตัวแทนของตนเอง ดังนั้น จึงควรจะได้มีการพิจารณาแก้ไขกฎหมายมาตราดังกล่าว โดยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงของสังคม ซึ่งควรจะได้บังคับใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาชุดที่ 2 ต่อไป

ด้วยเหตุดังกล่าว สมาชิกวุฒิสภาควรจะได้พิสูจน์ตนเองให้ประชาชนยอมรับ เชื่อถือและศรัทธาว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทั้งวิชาการและประสบการณ์ สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ในสภาพตรวจสอบและกลั่นกรองร่างกฎหมายได้ โดยไม่มีข้อบกพร่องและข้อกังขาใด ๆ ฉะนั้น สมาชิกวุฒิสภาจะต้องแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อประเทศชาติ และรับใช้ประชาชนอย่างเต็มความสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ถือว่าประโยชน์ของชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุด นอกจากนั้นสมาชิกวุฒิสภาต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความชอบธรรมยึดมั่นในความเป็นอิสระ เป็นกลางทางการเมือง โดยไม่ฝักใฝ่พรรคการเมืองใด คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความคิดเห็นโดยสุจริตและอิสระ ไม่อยู่ใต้อิทธิพลของผู้ใดที่จะมาบังคับให้กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม ดังนั้น จึงควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม บริสุทธิ์ ไม่แสวงหาผลประโยชน์ใด ๆ สำหรับตนเองและผู้อื่นโดยมิชอบ ยิ่งไปกว่านั้น สมาชิกวุฒิสภาควรเป็นผู้มีจริยธรรมและคุณธรรมสูง ประพฤติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีงามให้แก่ประชาชนได้ประพฤติปฏิบัติตาม มีความพร้อมที่จะให้ประชาชน

ตรวจสอบได้ตลอดเวลา เพื่อประกันความบริสุทธิ์แห่งตน เพราะถือว่าเป็นบุคคลสาธารณะ ดังนั้น จึงควรระมัดระวังตนและเป็นแบบอย่างในการรักษานับธรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ รวมทั้งการรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทยสืบไป

ทั้งหมดเป็นมุมมองของข้าราชการรัฐสภาที่มีต่อสมาชิกวุฒิสภาทั้งในแง่บวกและแง่ลบ กล่าวคือ ในแง่บวก ข้าราชการรัฐสภามองว่า วุฒิสภาควรมีอำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยับยั้งร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร เพื่อส่งเสริมให้ระบบการตรวจสอบถ่วงดุล อำนาจ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนในแง่ลบนั้น ก็เป็นเรื่องความมั่นใจของข้าราชการรัฐสภาที่มีต่อวุฒิสภาในด้านต่างๆ เช่นในเรื่องความรู้ความสามารถ หรือกรณีเกี่ยวกับเอกสิทธิ์และความคุ้มครองของสมาชิกวุฒิสภาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ซึ่งข้าราชการรัฐสภามองว่าบุคคลย่อมมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย ควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน หากกระทำความผิดก็ควรมีการดำเนินคดีเช่นเดียวกันกับประชาชน

จะเห็นได้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่ได้พยายามที่จะแสดงข้อเสนอแนะต่อบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมถึงเอกสารการศึกษาเฉพาะกรณีเรื่องวุฒิสภากับความมั่นคงของชาติ (2545) โดย นักศึกษาหลักสูตรการปฏิบัติการจิตวิทยาฝ่ายอำนวยการ รุ่นที่ 91 คณะที่ 1 ซึ่งกล่าวถึง ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาของวุฒิสภาไทยไว้ว่า

1. การป้องกันการแทรกแซงทางการเมืองในวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีความเป็นกลาง ทำหน้าที่เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ควรแก้ไขจุดอ่อนหรือข้อเสียของการเลือกตั้ง เช่น การซื้อขายเสียง ระบบห้วคะแนน และการเข้าแทรกแซงของพรรคการเมือง ได้แก่

1.1 เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐให้สามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยเฉพาะการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของวุฒิสภาไทย รวมทั้งการเผยแพร่คุณสมบัติของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง โดยใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ

1.2 กฎหมายเลือกตั้งควรแยกความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับวุฒิสภาให้ชัดเจนขึ้น และควรมีบทลงโทษนักการเมืองหรือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครวุฒิสภาหากมีการฝ่าฝืน เช่น ห้ามการเข้าแทรกแซงในการหาเสียงหรือเป็นฐานเสียงในระบบห้วคะแนนแก่ผู้สมัครวุฒิสภา หรือผู้สมัครวุฒิสภาต้องไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ เลยกับพรรคการเมือง

1.3 เขตเลือกตั้งวุฒิสภาแบบเขตจังหวัด พรรคการเมืองอาจเข้าแทรกแซงได้ง่าย จึงอาจกำหนดเขตเลือกตั้งให้มีขนาดใหญ่ขึ้น

1.4 คณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกระดับพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจตรา ตรวจสอบ และตรวจจับการกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างจริงจัง และร่วมกันเสริมสร้างระบบการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพ

2. การรักษาสัดส่วนระหว่างวุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สามารถเป็นสภากลั่นกรองและคานอำนาจของฝ่ายบริหารและสภาผู้แทนราษฎรได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดสัดส่วนวุฒิสภาคือสภาผู้แทนราษฎรไว้ 2 : 5 ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยที่สุดเท่าที่รัฐธรรมนูญฯ ทุกฉบับกำหนดมา เหตุผลหนึ่ง คือ เพื่อประหยัดงบประมาณแผ่นดินของวุฒิสภา ซึ่งน่าจะเป็นเรื่องที่ไม่สมเหตุผลและอาจไม่คุ้มค่ากับการประหยัด ดังนั้นหากใช้เหตุผลนี้กับวุฒิสภาก็ควรจะใช้กับสภาผู้แทนราษฎรเช่นกัน ในการลดจำนวนเพราะสภาผู้แทนราษฎรมีแนวโน้มการใช้งบประมาณมากกว่าวุฒิสภา มิฉะนั้นบทบาทของวุฒิสภาในทางการเมืองอาจไม่มีความหมายเลย ซึ่งย่อมเกิดการสูญเสียมากกว่า ในที่นี้จึงขอเสนอให้มีการปรับสัดส่วนใหม่เป็น 1 : 2 น่าจะเหมาะสมกว่า และเหตุผลที่สนับสนุนในการรักษาสัดส่วนดังกล่าวเพราะวุฒิสภามีหน้าที่ในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมากขึ้นด้วย

3. การแสดงบทบาทสมาชิกทางการเมืองของสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นกลาง คณะกรรมการการจริยธรรม วุฒิสภาต้องเน้นการกำกับดูแลสมาชิกวุฒิสภาให้แสดงบทบาทในทางรัฐธรรมนูญด้านนิติบัญญัติ ควบคุม และตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐอย่างจริงจัง เป็นอิสระจากกลุ่มพลังทางการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทั้งปวง โดยดำรงสภาพความเป็นกลางทางการเมืองตามประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาอย่างแท้จริง หากมีการฝ่าฝืนก็ควรดำเนินการลงโทษทางการเมืองอย่างเฉียบขาด

4. การส่งเสริมบทบาทด้านนิติบัญญัติและความรู้ทางกฎหมาย เนื่องจากปัจจุบันสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ดังนั้น จึงควรมีบทบาทต่อการส่งเสริมความรู้ของประชาชนด้านกฎหมายด้วย เพราะการเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาไม่ได้มาจากฝ่ายการเมืองเท่านั้น ประชาชนก็สามารถเสนอร่างกฎหมายได้ ดังนั้นวุฒิสภาจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนความสามารถและความรู้ของประชาชนในด้านนี้ เพื่อให้รัฐสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนและพัฒนาประเทศได้ถูกต้องวิธีทางตามกฎหมายที่ประชาชนเสนอ และเพื่อเพิ่มช่องทางในการแก้ไขปัญหาของชาติแทนการรัฐประหารล้มล้างรัฐธรรมนูญหรือล้มล้างรัฐบาล

5. การเน้นบทบาทในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ วุฒิสภาควรเน้นบทบาทและให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมและการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน และการใช้อำนาจรัฐอย่างจริงจัง เช่น การแถลงนโยบายของรัฐบาล การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณและเกี่ยวกับ

การเงินเพื่อยับยั้งการกระทำของฝ่ายบริหารและข้าราชการประจำในเชิงทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ เมื่อพบเหตุอันควรสงสัยหรือพบการกระทำผิดก็ควรใช้อำนาจในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง หรือส่งประเด็นให้หน่วยที่เกี่ยวข้อง เช่น ป.ป.ช. ศาลปกครองหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ดำเนินการต่อไปตามกระบวนการอย่างจริงจัง และเพื่อให้การควบคุมตรวจสอบการกระทำของฝ่ายบริหารเกิดประสิทธิภาพมากขึ้นควรพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยธุรการหรือคณะกรรมการการ ให้สามารถสืบเสาะและหาข้อมูลให้แก่วุฒิสภาเพื่อดำเนินการให้เกิดผลต่อไป และหากการควบคุมตรวจสอบของวุฒิสภามีพลังในทางการเมืองพอ ก็อาจเผยแพร่ข้อมูลที่สำคัญต่อสื่อมวลชนหรือประชาชนให้ทราบเพื่อเป็นแรงกดดันตรวจสอบฝ่ายบริหารอีกทางหนึ่ง

6. ส่งเสริมให้มีการปฏิรูปและพัฒนากระบวนการเมืองอย่างต่อเนื่อง รัฐควรจัดให้มีการปฏิรูปและพัฒนากระบวนการเมืองอย่างต่อเนื่องจริงจัง โดยการวางแผนและนโยบายทางการเมืองร่วมกันทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมือง ประชาชน เพื่อให้เกิดผลร่วมกันในการปฏิบัติอย่างจริงจัง มิใช่เป็นเพียงนโยบายหรือแผนในกระดาษ ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเมืองที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมตามระยะเวลาที่กำหนด โดยให้มืองค์กรติดตามประเมินผลการพัฒนาเพื่อการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องด้วย ทั้งนี้หากองค์กรใดมีการพัฒนาและปฏิรูปอย่างได้ผลก็ควรมีการส่งเสริมและให้ความสำคัญในทางการเมืองมากขึ้น แต่หากตรวจพบหรือประเมินผลบุคคลหรือองค์กรใดทางการเมืองที่ถ่วงการพัฒนา หรือเป็นปัญหาต่อชาติก็ควรมีมาตรการกำจัดออกจากระบบการเมืองอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้การพัฒนาควรเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้มากโดยอาจนำแนวทางของศาสนาเข้าประกอบเพราะนักการเมืองไทยเห็นห่างคุณค่าแห่งศาสนา สำหรับในส่วนวุฒิสภามีโอกาสมากในการเป็นผู้นำในการพัฒนาการเมือง เนื่องจากเป็นสภาของประชาชนและมีความเป็นกลางทางการเมือง จึงอาจปฏิรูปหรือพัฒนาได้มากกว่าองค์กรอื่น ๆ จึงควรเป็นองค์กรตัวอย่างในการนำร่องของการปฏิรูปและพัฒนาขีดความสามารถอย่างต่อเนื่องในช่วง 6 ปี ที่ดำรงตำแหน่งโดยจัดทำแผนพัฒนาให้ชัดเจนตลอดระยะเวลา 6 ปี ทั้งนี้ ให้มีเนื้อหาสาระของการพัฒนาที่ตัวองค์กร วัฒนธรรมองค์กร รูปแบบพฤติกรรม ความรู้ความสามารถ ระบบและวิธีดำเนินงาน คุณธรรม จริยธรรมและการสร้างจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่ที่มีต่อประชาชน การเข้าสู่มาตรฐานสากลและความร่วมมือระหว่างประเทศ การเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือต้องสร้างความเป็นเอกภาพขึ้นภายในวุฒิสภา เพราะสมาชิกแต่ละท่านมาจากแหล่งต่าง ๆ ที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามา

7. มาตรการควบคุมพฤติกรรมหรือจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาตามประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแบบจริยธรรมไว้แล้ว แต่ส่วนที่ 3 ในเรื่องจริยธรรมต่อประชาชนกำหนดไว้เพียง 2 ข้อ ทั้งที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง

ของประชาชนจึงเป็นสภาของประชาชนโดยตรง ดังนั้น จึงควรเพิ่มบทบาทด้านจริยธรรมต่อประชาชนให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือบทบาทในการรับใช้ประชาชนในทางการเมืองและควรปรับปรุงมาตรการลงโทษสมาชิกวุฒิสภาที่ประพฤติผิดจริยธรรมให้สูงกว่าการตักเตือน ดำเนินหรือการประณาม โดยให้มีโทษสูงสุดถึงให้ออกจากตำแหน่ง โดยบัญญัติให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ หรือกำหนดเป็นคุณสมบัติของวุฒิสภาไว้ในรัฐธรรมนูญฯ เพราะการผิดจริยธรรมในบางเรื่องส่งผลร้ายแรงต่อประชาชนและประเทศชาติในทางกลับกันหากวุฒิสภาท่านใดสามารถปฏิบัติตนอยู่ในกรอบแห่งกฎหมาย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีและมีแบบพฤติกรรมพร้อมมีจริยธรรมที่ดีก็ควรมีโครงการตอบแทนเป็นรางวัลและประกาศเกียรติคุณต่อสาธารณชนทั่วไปด้วย

8. วุฒิสภาควรมีหน่วยที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข่าวเป็นการเฉพาะ เพื่อใช้เผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ข่าวเกี่ยวกับการเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภา และเผยแพร่ผลการประชุมให้ประชาชนได้รับทราบและได้รู้จักวุฒิสภาไทยในภาพลักษณ์ใหม่ที่เป็นองค์กรของประชาชน

9. การสร้างแนวคิดหรือทฤษฎีสันับสนุนวุฒิสภาไทย เนื่องจากวุฒิสภาชุดปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งจำนวน ที่มา และอำนาจหน้าที่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการทางการเมืองโฉมใหม่ โดยไม่ยึดติดกับแนวความคิดหรือทฤษฎีทางการเมืองเดิม แต่การดำรงอยู่ของวุฒิสภาแม้จะไม่อิงความคิดทฤษฎีแบบเดิมก็ควรจะต้องอิงหลักการทฤษฎีแนวใหม่ที่แตกต่างกันไปจากเดิม ดังนั้น วุฒิสภาจึงควรทำการศึกษา วิจัย และช่วยกันพัฒนาทฤษฎีสันสนับสนุนที่เหมาะสมให้อยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อให้วุฒิสภาเป็นที่ยอมรับทั้งในเชิงวิชาการและในทางการเมือง อาทิ สิ่งที่น่าจะทำการศึกษาวิจัยได้แก่ การเป็นตัวแทนของประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ ในวุฒิสภา ทั้งในแง่จำนวนและความหลากหลายในกลุ่มอาชีพ กลุ่มชนชั้นในสังคมและการกระจายในระดับพื้นที่ควรเป็นอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อเสนอเกี่ยวกับจำนวนและที่มาของวุฒิสภาที่มีความเป็นตัวแทนอย่างครอบคลุม สามารถพิทักษ์ผลประโยชน์ของกลุ่มประชาชนได้ทุกหมู่เหล่าและทุกพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

10. การเป็นสื่อกลางในการนำข่าวสารของเวทีชาวบ้านเข้าสู่สภา ในสังคมไทยปัจจุบันมีตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ มากมายที่เป็นตัวแทนในการเรียกร้องหรือให้ตัวแทนชาวบ้านหรือให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเพื่อให้รัฐบาลรับทราบภาวะเดือดร้อนของกลุ่มเหล่านั้น และต้องการมุ่งให้รัฐบาลดูแลแก้ไข แต่กลุ่มต่าง ๆ ส่วนใหญ่มักจะเป็นกลุ่มชาวบ้านที่มีลักษณะไม่เป็นทางการจึงขาดการยอมรับจากรัฐบาล ขาดพลังและขาดแรงผลักดันให้รัฐแก้ไขปัญหา จึงเกิดกลุ่มพลังการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องความสนใจจากความสับสนที่เกิดขึ้น ซึ่งได้ผลบ้าง

ไม่ได้ผลบ้าง แต่หากทำให้กลุ่มผลประโยชน์ของชาวบ้านเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นกิจจะลักษณะเป็นหลักเป็นฐาน มีระบบ ผ่านกลไกที่มีศักดิ์ศรีถาวร มีรูปแบบที่รัฐบาลจะต้องฟัง เช่น ผ่านกลไกทางวุฒิสภาที่เป็นตัวแทนของประชาชน แนวคิดหรือข้อเสนอจากเวทีชาวบ้านก็จะถูกนำเสนอโดยวุฒิสภาตามกลไกของระบบรัฐสภา ก็จะมีสภาพเป็นการบังคับให้รัฐบาลต้องรับรู้ รับฟัง และตอบสนองข้อเสนอ นั้น ทั้งนี้สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นตัวแทนของกลุ่มประชาชนก็ต้องพูดหรือปราศรัยด้วยข้อมูลข้อเท็จจริงที่เป็นระบบ ผ่านการวิเคราะห์อย่างรอบคอบเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ ข่าวสารชาวบ้านที่ผ่านกระบวนการที่เป็นทางการจึงมีคุณภาพในระดับที่สูงกว่าได้รับในเวทีชาวบ้านที่ไม่เป็นทางการ การตอบสนองของฝ่ายบริหารก็จะกระทำได้ในทิศทางที่ถูกต้องยิ่งขึ้นและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้การเรียกร้องให้เห็นแก่ประโยชน์ในวงที่กว้างขึ้นหรือผลประโยชน์ส่วนรวม โดยความรับผิดชอบของกลุ่มผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนกับการตอบสนองของฝ่ายรัฐบาลก็กระทำได้เช่นกัน โดยผ่านการเรียกร้องอย่างเป็นทางการบนเวทีรัฐสภา ซึ่งแน่นอนว่าการมีวุฒิสภาที่เป็นตัวแทนประชาชนต้องฟังและฟังให้ข่าวแก่ฝ่ายบริหารโดยไม่ปิดโอกาสเช่นนี้ ย่อมจะมีบทบาทส่งเสริมในการเป็นสื่อกลางนำข่าวสู่ฝ่ายบริหารทั้งในรูปข้อคิดเห็นและในรูปของการตรวจสอบฝ่ายบริหารด้วย ลักษณะบทบาทการเป็นสื่อกลางอาจเกิดประโยชน์ในลักษณะของการเป็นตัวแทนกลุ่มอาชีพต่างๆ ได้มากมาย เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแรงงานที่วุฒิสภาเองอาจขาดตัวแทนของกลุ่มชนเหล่านี้จากการเลือกตั้งแบบเสรี จึงเข้าไปทดแทนการขาดความหลากหลายในวุฒิสภาได้เป็นอย่างดี

11. การรักษาบทบาทและอำนาจหน้าที่แห่งการเป็นสภาถ่วงดุล ควบคุม และตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย รัฐธรรมนูญได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาให้มีลักษณะเฉพาะ โดยมีความแตกต่างจากสภาผู้แทนราษฎร และแยกแยะออกจากฝ่ายบริหาร โดยมีการถ่วงดุลอำนาจและการคานการใช้อำนาจในแต่ละบทบาทไว้แล้ว ดังนั้น วุฒิสภาเองจึงควรมีกลไกในการควบคุมและตรวจสอบหรือถ่วงดุลการปฏิบัติหน้าที่หลักและหน้าที่เสริมอื่นๆ ที่จะเกินขอบเขตของกฎหมายหรือเข้าไปก้าวก่ายเข้าไปฝ่ายบริหารหรือไม่ เช่น การแสดงความคิดเห็นของวุฒิสภาในการเข้าร่วมประชุมส่วนราชการระดับจังหวัดเพื่อจะได้เข้าถึงสภาพปัญหาของจังหวัด และอาจเข้าช่วยแก้ไขปัญหาก็จะเป็นความหวังดี และความตั้งใจขององค์กรในการพัฒนาประเทศแต่ก็ขัดกับหลักของรัฐธรรมนูญซึ่งมิได้ให้อำนาจไว้ และยังเป็นการก้าวก่ายเข้าไปในงานของฝ่ายบริหาร คือ ข้าราชการประจำ เป็นต้น การกระทำที่เกินขอบเขตอาจทำให้ระบบการเมือง การปกครอง และวุฒิสภาเองมีภาพลักษณ์ในเชิงลบได้

12. การแก้ไขความขัดแย้งในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและเจตนารมณ์เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยโดยวุฒิสภา อาจเกิดความขัดแย้งในตัวเองหรือขัด

เจตนารมณ์ในรัฐธรรมนูญฯ จึงควรมีการสำรวจและศึกษารัฐธรรมนูญฯ ที่มีสภาพขัดแย้งกันในตัวเองดังกล่าว หรือควรศึกษากฎหมายและระเบียบราชการที่มีการควบคุมการใช้อำนาจรัฐ เพราะอาจเกิดความซ้ำซ้อนในการใช้อำนาจตามกฎหมายต่างฉบับกันได้ เช่น พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและทรงให้พ้นจากตำแหน่งของผู้พิพากษา ดังนั้นการถอดถอนผู้พิพากษาจึงอาจขัดแย้งกับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ได้ ประกอบกับการให้ข้าราชการออกจากตำแหน่งจะมีกฎหมายเฉพาะทางการบริหารราชการ กำหนดวิธีการและกระบวนการพร้อมทั้งผู้มีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการไว้แล้ว จึงอาจซ้ำซ้อนกันได้ จึงควรพิจารณาแก้ไขให้กฎหมายมีความสอดคล้องกัน

นอกจากความขัดแย้งในตัวบทกฎหมายแล้ว รัฐธรรมนูญฯ บางมาตรายังขัดแย้งกับความเป็นจริงด้วย เช่น การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ต้องใช้เสียงถึง 3 ใน 5 ของวุฒิสภา ซึ่งเกิดขึ้นได้ยากในทางปฏิบัติ เพราะต้องใช้เสียงเห็นด้วยมากเกินไปและอาจเกิดปัญหากับป.ป.ช. กรณีชี้มูลความผิดแล้วแต่วุฒิสภาลงมติไม่ถึง 3 ใน 5 ก็ยังถอดถอนไม่ได้ทั้งที่มีมูลความผิด ความขัดแย้งของรัฐธรรมนูญฯ กับกฎหมายเลือกตั้งที่ขัดกับหลักความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน เช่น การกำหนดคุณสมบัติของวุฒิสภาให้มีความเป็นกลางทางการเมือง ไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ห้ามผู้สมัครวุฒิสภามีเสียงทั้งที่วุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง ย่อมขัดกับหลักธรรมชาติของการเลือกตั้ง ที่มีการแข่งขันย่อมต้องมีการหาเสียงหรืออิงฐานเสียง ซึ่งส่วนใหญ่อิทธิพลของพรรคการเมืองครอบงำอยู่ ดังนั้นจึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่แสดงให้เห็นความขัดแย้งในตัวเองที่ต้องพิจารณาแก้ไข

โดยสรุปข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการพัฒนาวุฒิสภาไทยที่เห็นว่าสำคัญเป็นอันดับแรกที่ต้องกระทำ คือ การได้สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นกลาง เป็นคนเก่ง และเป็นคนดี ซึ่งระบบการเลือกตั้งปัจจุบันยังไม่เอื้ออำนวยให้เกิดขึ้น รัฐจึงควรเร่งศึกษาระบบวิธีการและกระบวนการเลือกตั้งวุฒิสภาให้ได้ “สภาแห่งประชาชนตามความคาดหวัง” โดยที่ไม่ขัดกับหลักความเป็นจริงและธรรมชาติในการเลือกตั้ง โดยปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง และไม่ส่งเสริมให้สมาชิกวุฒิสภากลายเป็นนักการเมืองหรือนักเลือกตั้ง หากได้วุฒิสภาที่ดีแล้ว ย่อมสามารถนำพาประเทศไปสู่ความเจริญและความมั่นคงในที่สุด

ทั้งหมดเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาของวุฒิสภา ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วล้วนเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไขต่อไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบทบาทของวุฒิสภาที่เป็นองค์กรในการตรวจสอบ ถ่วงดุลฝ่ายบริหาร ความเป็นกลางทางการเมือง เป็นสื่อกลางในการนำปัญหาของประชาชนเข้าสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการปฏิรูปและพัฒนาการทางการเมืองร่วมกันไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล รัฐสภาและประชาชนเพื่อความเป็นเอกภาพในทางการเมือง

จากการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยเป็นการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนนั้น ทำให้มีการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกวุฒิสภาและการคาดหวังของประชาชน โดยมีงานวิจัยที่ได้ทำศึกษาเรื่อง **นโยบายเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกวุฒิสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ กับความหวังของไทย-คริสต์ชั้นกลาง (2543)** โดยร้อยตำรวจเอก ตติยเดช ธรรมโชติ ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในเรื่องนี้นั้น ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างของชาวไทย-คริสต์ชั้นกลางส่วนใหญ่มีความคาดหวังให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงบทบาทในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับบทบาทที่รัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดไว้ในหลายประเด็น อาทิ บทบาททางด้านนิติบัญญัติ ในประเด็นการกลั่นกรองร่างกฎหมายต่าง ๆ และการกลั่นกรองร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคาดหวังให้สมาชิกวุฒิสภาควรแสดงบทบาทในประเด็นทั้งสองในระดับสูง ถึงร้อยละ 84.4 และ 79.3 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในระดับสูงที่ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงบทบาทในด้านนี้ และบทบาทในด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น ในประเด็นการตั้งกระทู้ถามรัฐบาล และการเปิดอภิปรายทั่วไป พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคาดหวังให้สมาชิกวุฒิสภาควรแสดงบทบาทในประเด็นทั้งสองในระดับสูง ถึงร้อยละ 74.9 และ 65.5 ตามลำดับ

สำหรับบทบาทในด้านการพัฒนา และให้ความช่วยเหลือประชาชน เช่น ในประเด็นการเสนอโครงการพัฒนา และของงบประมาณจากรัฐบาลไปพัฒนาจังหวัดที่ตนเองเป็นสมาชิกวุฒิสภา และประเด็นการให้ความช่วยเหลือประชาชน ในยามที่ประชาชนเดือดร้อน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวังให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงบทบาทในประเด็นทั้งสองในระดับสูง ถึงร้อยละ 51.5 และ 72.1 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังค่อนข้างสูงที่ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภา แสดงบทบาทในด้านนี้

จากผลการศึกษาที่สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวังในระดับสูงให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงบทบาทในด้านดังกล่าว ซึ่งบทบาทดังกล่าวนี้ไม่ได้มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ แสดงให้เห็นว่าสำหรับบทบาทในด้านการพัฒนา และให้ความช่วยเหลือประชาชนชาวไทย-คริสต์ ชั้นกลางมีความคาดหวังในบทบาทสมาชิกวุฒิสภาไม่สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

จากการศึกษาข้อค้นพบที่ได้ แสดงให้เห็นว่าชาวไทย-คริสต์ส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจในบทบาทของสมาชิกวุฒิสภา แต่ยังคงมีความคาดหวังในบทบาทของสมาชิกวุฒิสภาให้แสดงออกเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในประเด็นนี้เมื่อวิเคราะห์แล้ว อาจจะเป็นผลสืบเนื่องจากที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในปัจจุบันนั้นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเป็นครั้งแรก เป็นเหตุให้ประชาชนส่วนใหญ่ยังยึดติดกับภาพของสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรที่ตนเองเลือกเข้ามา และมีความต้องการให้แสดงบทบาททางด้านนี้รัฐธรรมนูญมิได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบทบาทดังกล่าว

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ชาวไทย-คริสต์ชั้นกลางมีความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาทั้งที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯและไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ เช่น บทบาทในการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนซึ่งคาบเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำหรับงานวิจัยเรื่อง **บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในอนาคตตามทัศนะของประชาชน (2545)** โดยสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยผลการวิจัยจะกล่าวถึงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ผลการศึกษาพบว่า

1. ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

จากผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภา พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาในระดับดีพอสมควร โดยบทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ บทบาทในการเป็นผู้แทนของประชาชน ได้แก่ บทบาทในการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย รองลงมา คือ บทบาทด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งได้แก่ บทบาทในการควบคุมดูแลการทำงานของรัฐบาล และบทบาทด้านนิติบัญญัติ ได้แก่ บทบาทในการพิจารณากฎหมายที่ผ่านมาจากสภาผู้แทนราษฎร

สำหรับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ บทบาทหน้าที่ในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การทำหน้าที่เป็นรัฐสภาในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือถูกยุบรองลงมา คือ บทบาทในการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ได้แก่ บทบาทในการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆอันอยู่ในอำนาจของสภาและบทบาทในการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญเพื่อตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่างๆ เป็นต้น

2. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาตามทัศนะของประชาชน

ในด้านทัศนะของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภานั้น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฯ

โดยส่วนใหญ่มีทั้งผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกข้อคำถาม ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ดีที่ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเช่นนี้ เนื่องจากทำให้สมาชิกวุฒิสภาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ และมีกำลังใจที่จะแสดงบทบาทตามอำนาจหน้าที่ของตนต่อไป โดยไม่ต้องกังวลต่อกระแสความคิดของประชาชนว่าจะคัดค้านหรือไม่เห็นด้วยกับการแสดงบทบาทหน้าที่ที่ตนกำลังกระทำอยู่

ถึงแม้ว่าการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาจะปรากฏผลในทางที่ดีเป็นส่วนใหญ่ แต่สำหรับประเด็นของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ยังมีบทบาทหน้าที่บางประการที่อาจสรุปได้ว่า ประชาชนยังมีความรู้ความเข้าใจไม่ดีพอ ได้แก่ บทบาทในการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิการ ทั้งในเรื่องของการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิการสามัญ และคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ เพื่อพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจของสภา และการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิการสามัญ เพื่อตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ดังกล่าวของประชาชนยังมีไม่มากนัก นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การทำหน้าที่เป็นรัฐสภาในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือถูกยุบในงานบางอย่าง ซึ่งความรู้ความเข้าใจด้านนี้ก็ยังมีไม่มากนัก ควรมีการเร่งประชาสัมพันธ์ หรือมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนรับทราบและเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเมื่อประชาชนรับทราบและมีความเข้าใจที่ถูกต้องในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ก็จะเห็นความสำคัญของการมีสมาชิกวุฒิสภา และมีความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอนาคตต่อไป

3. ความคาดหวังในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาของประชาชน

ประชาชนมีความคาดหวังให้สมาชิกวุฒิสภาควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักการเมืองและประชาชนโดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลและสิ่งผิดกฎหมายเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เมื่อมีข้อมูลความผิดของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างชัดเจน ควรดำเนินการพิจารณาลงมติถอดถอนโดยเร็ว การพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ควรมีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน การพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายควรสอบถามความต้องการ

ของประชาชน เมื่อประชาชนมีความต้องการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ควรตั้งกระทู้ถาม หรือเปิดอภิปรายทั่วไปทันที ควรมีส่วนช่วยทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ควรรับฟัง ปัญหาของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ ควรให้ความสำคัญกับปัญหาในพื้นที่ของตนเองมากกว่า ปัญหาของพื้นที่อื่น ควรมีบทบาทในการช่วยเหลือสังคม เช่น การบริจาคการกุศล การช่วยเหลือ งานบุญต่าง ๆ

ความคาดหวังในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาของประชาชนนั้น ความคาดหวังในอันดับต้นเป็นความคาดหวังในเรื่องพฤติกรรมการวางตัว โดยเน้น การไม่เกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลและสิ่งผิดกฎหมาย ส่วนความคาดหวังอันดับรองลงมา เป็นเรื่องของการทำตามบทบาทหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญฯ อย่างไรก็ตาม ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อ สมาชิกวุฒิสภายังคงให้น้ำหนักในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่พอสมควร เช่น ช่วยชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น การแก้ไขปัญหพื้นที่ที่สำคัญ การช่วยเหลืองานบุญงานกุศล อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า สมาชิกวุฒิสภา คือ ตัวแทนของประชาชน จึงควรให้ความสำคัญแก่ประชาชนผู้เลือกเขาเหล่านั้นไปทำหน้าที่ ซึ่งถ้าเมื่อใดที่ประชาชนในพื้นที่เห็นว่าผู้ที่ เลือกเข้าไปไม่สนองตอบต่อความคาดหวังได้ครบถ้วน ก็จะมีผลต่อความนิยมและคะแนนเสียง ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาจึงจำเป็นต้องสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนตามความคาดหวัง ซึ่งมีการะมาหลายอันไม่ใช่หน้าที่โดยตรง แต่ต้องดำเนินการเพราะต้องการรักษาคะแนนนิยมของตนเอาไว้ เป็นผลทำให้สมาชิกวุฒิสภาบางส่วนไม่สามารถทำหน้าที่ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ควรจะต้องมีแนวทางในการลดความคาดหวังของประชาชนในบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภา ในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกิจตามบทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญฯ เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภามีโอกาสในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกต้องได้อย่าง มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของ สมาชิกวุฒิสภาที่กำหนดในรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา มีประสิทธิภาพและสอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ มากยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินผลงานของวุฒิสภา” นี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบกัน 2 ประเภท ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

“การวิจัยเชิงคุณภาพ” ในทางรัฐศาสตร์นั้นหมายถึง การแสวงหาความรู้โดยพิจารณาปรากฏการณ์ทางการเมืองจาก “สภาพแวดล้อม” หรือ “บริบท” ตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ทางการเมืองในสภาพแวดล้อมหรือ “บริบท” โดยในการศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมืองดังกล่าวเป็นการศึกษาที่มุ่งไปที่ปัจจัยด้านโลกทัศน์หรือความคิดทางการเมืองเป็นสำคัญ

ดังนั้น “การวิจัยเชิงคุณภาพ” จึงให้ความสำคัญกับปัจจัยด้าน โลกทัศน์ วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อทางการเมือง เนื่องจากการศึกษาทางรัฐศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคิดทางการเมือง (political ideas) สถาบัน (institutions) ทักษคติ (attitude) และพฤติกรรม (behavior) เป็นต้น (Harison, 2001:2)

ด้วยเหตุนี้ ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินผลงานของวุฒิสภา” ให้เกิดความลึกซึ้งเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงเน้นหนักไปที่การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการใช้ข้อมูลจากเอกสาร โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการตีความ และนำไปสู่การสร้าง “ข้อสรุปทั่วไป”

สำหรับ “การวิจัยเชิงปริมาณ” เป็นการนำเอาขั้นตอนของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันมาใช้เพื่อตอบปัญหาวิจัย ปัญหาวิจัยในทางรัฐศาสตร์คือปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบหรือมีคำตอบอยู่แล้วแต่ผู้วิจัยไม่แน่ใจในคำตอบที่มีอยู่ จึงตัดสินใจนำเอาปัญหานั้นมาทำการวิจัยเพื่อหาคำตอบซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

การวิจัยเชิงปริมาณโดยการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีความเชื่อในหลักของความเป็นเหตุเป็นผลสากล กล่าวคือ สภาพสิ่งต่างๆ ล้วนมีความสัมพันธ์กันในลักษณะของความเป็นเหตุ (cause) และเป็นผล (effect) ไม่มีสิ่งใดหรือปรากฏการณ์ใดที่เกิดขึ้นโดยไม่มีสาเหตุที่เป็นธรรมชาติ ดังนั้นการที่บุคคลจะมีทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งล้วนมีสาเหตุและความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นระบบ มีความคงที่ถาวรยาวนานพอที่มนุษย์จะสามารถศึกษาหารูปแบบของความสัมพันธ์เพื่อสร้างเป็นทฤษฎีหรือกฎทั่วไปขึ้นมา

โดยให้คำอธิบายหรือทำนายปรากฏการณ์ย่อยอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันได้ (ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ, 2548 : 14-16)

ด้วยเหตุนี้ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินผลงานของวุฒิสภา” เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ จึงใช้แบบสอบถามทั้งประเภทปลายปิดและปลายเปิด เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะของการวิจัย ได้แก่

1.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการใช้วิธีสัมภาษณ์

ประชากรที่ทำการศึกษานี้ ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของวุฒิสภา ที่สำคัญกลุ่มต่างๆ 11 กลุ่ม โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive random) กลุ่มละ 1-5 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก 25 คน ดังต่อไปนี้

1) ประธานคณะกรรมการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา	จำนวน 5 คน
2) สมาชิกวุฒิสภา	จำนวน 5 คน
3) ข้าราชการประจำสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	จำนวน 1 คน
4) ตัวแทนข้าราชการประจำโดยทั่วไปในระดับหัวหน้าส่วนราชการ	จำนวน 1 คน
5) อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ	จำนวน 2 คน
6) นักวิชาการ ผู้ชำนาญการ ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ในคณะกรรมการสามัญคณะต่างๆ	จำนวน 2 คน
7) นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่มีความรู้ หรือมีประสบการณ์ทางการเมือง	จำนวน 2 คน
8) ตัวแทนองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ	จำนวน 1 คน
9) ตัวแทนองค์กรภาคประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน	จำนวน 4 คน
10) ตัวแทนองค์กรภาคธุรกิจ	จำนวน 1 คน

11) สื่อมวลชน/ผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภา

จำนวน 1 คน

รวม จำนวน 25 คน

โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจากหลักเกณฑ์ 4 ประการ คือ

(1) เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ หรือการปฏิบัติงานของวุฒิสภา หรือมีประสบการณ์ในการทำงานที่ใกล้ชิดกับสมาชิกวุฒิสภา

(2) เป็นบุคคลที่มีการปรากฏตัวต่อสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ บ่อยครั้ง เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หรือการสนทนาพูดคุยกับผู้สื่อข่าวโดยตรง หรือเป็นที่รู้จักของสื่อมวลชน

(3) การแสดงตนหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนทั่วไป เป็นบุคคลซึ่งประชาชนให้การยอมรับในบทบาทหน้าที่ ทั้งบทบาทหน้าที่ส่วนตัวและบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวุฒิสภา

(4) เป็นบุคคลที่มีลักษณะของผู้นำทางความคิด (opinion leader) ที่สามารถในการโน้มน้าว หรือชักจูงบุคคลอื่น ๆ ให้มีความคิดเห็นคล้อยตามกับตนเอง ในเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ หรือการผลปฏิบัติงานของวุฒิสภา ตลอดจนสามารถเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างวุฒิสภากับประชาชนได้เป็นอย่างดี

1.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนทั่วไปจาก 76 จังหวัด และเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 600 คน โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1.2.1 แบ่งประชากรจาก 76 จังหวัดออกเป็น 5 ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร

1.1.2.2 คัดเลือกจังหวัดเพื่อเป็นตัวแทนของจังหวัดในแต่ละภาค ๆ ละ 1 จังหวัด ซึ่งจะพิจารณาจากจังหวัดที่มีจำนวนประชากรผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากที่สุดในแต่ละภาค ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดดังกล่าว จังหวัดละ 100 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 ส่วน คือ กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลร้อยละ 60 และอยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลร้อยละ 40 ได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยทั้งสิ้น 500 คน

1.1.2.3 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร 100 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยส่งแบบสอบถามไปยังที่ว่าการเขตทั้ง 50 เขต และขอความอนุเคราะห์ร่วมมือจากเจ้าหน้าที่บริการประจำที่ว่าการเขตแต่ละเขต ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ลำดับ	ภาค	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	กลาง	กรุงเทพมหานคร	100
2	เหนือ	เชียงใหม่	100
3	ตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา	100
4	ตะวันออก	ชลบุรี	100
5	ตะวันตก	นครสวรรค์	100
6	ใต้	นครศรีธรรมราช	100
รวมทั้งสิ้น			600

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หรือเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่คณะผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยศึกษาทบทวนเอกสารเกี่ยวกับที่มา เจตนารมณ์ของการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รวมถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ กฎหมาย ระเบียบ คำรา เอกสารทางวิชาการ หนังสือราชการ ระเบียบทางราชการ ข้อบังคับการประชุมสภา รายงานการดำเนินงานของรัฐบาล งานวิจัย และเอกสารสรุปผลการดำเนินงานของวุฒิสภา คณะกรรมาธิการสามัญ และวิสามัญ ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อรวบรวมประมวลความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวุฒิสภา จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 11 กลุ่มที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยผลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปเป็นกรอบในการกำหนดข้อคำถาม สำหรับประเด็นที่ต้องการสำรวจยืนยันในระดับมหภาค โดยการใช้แบบสอบถามต่อไป และผลจากการสัมภาษณ์จะถูกนำไปเป็นข้อมูล

ประกอบการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาต่อไป ทั้งนี้ ประเด็นที่จะสัมภาษณ์จะยึดกรอบ 2 กรอบเป็นแนวทาง ประกอบด้วย

กรอบแรก คือ แนวคิดว่าด้วยระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ

กรอบที่สอง คือ แนวคิดการประเมินผลโดยตัวแบบ Balanced Scorecard

เนื้อหาในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบไปด้วยชุดคำถามดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การประเมินบทบาทหน้าที่ ผลการปฏิบัติงาน ภาพลักษณ์และอื่น ๆ ของสมาชิกวุฒิสภา ประกอบด้วย

- (1) บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย
- (2) บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและ ข้าราชการประจำ)
- (3) บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง / ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ
- (4) บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่น ๆ
- (5) การประเมินคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์ และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

ตอนที่ 3 ปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา/สาเหตุของปัญหา ประกอบด้วย

- (1) ปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย
- (2) ปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและ ข้าราชการประจำ)
- (3) ปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ
- (4) ปัญหาหรืออุปสรรคในด้านความสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่น ๆ

(5) ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์ และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

ตอนที่ 4 แนวทาง การแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาและแนวทางการพัฒนาสถาบันวุฒิสภาในภาพรวมต่อไป

2.3 การใช้แบบสอบถาม ซึ่งจะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรง โดยแบบสอบถามดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณา ตรวจสอบความถูกต้องในเชิงเนื้อหาให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยคณะผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในชั้นหนึ่งแล้ว

สำหรับเนื้อหาในแบบสอบถาม ประกอบไปด้วยชุดคำถามดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ภูมิลำเนา เขตที่อยู่อาศัยในต่างจังหวัด ศาสนา สถานภาพสมรส รายได้ทั้งหมดต่อเดือน อาชีพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ใช้แบบสอบถามลักษณะตรวจสอบรายการ (check list) และเติมคำในช่องว่าง (fill-in-the-blank) จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในแต่ละในด้าน ได้แก่

- (1) การพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย
- (2) การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน
- (3) การเสนอแนะแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ
- (4) ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน
- (5) ภาพลักษณ์/ พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา

สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 ใช้แบบสอบถามชนิดมาตราประเมินค่า (rating scale) ทั้งหมด 5 ข้อ ข้อคำถามมีทั้งลักษณะเชิงบวกและเชิงลบ โดยมีตัวเลือก 5 ระดับในแต่ละข้อคำตอบ จำนวน 30 ข้อ

โดยการกำหนดค่าคะแนนของความคิดเห็น ของคำถามตอนที่ 2 เป็นดังนี้
(ก) แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ

ระดับความคิดเห็น	ค่าระดับคะแนน
พึงพอใจมากที่สุด	5
พึงพอใจมาก	4
พึงพอใจปานกลาง	3
พึงพอใจน้อย	2
พึงพอใจน้อยที่สุด	1

(ข) สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนมีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	พึงพอใจมากที่สุด
3.51-4.50	พึงพอใจมาก
2.51-3.50	พึงพอใจปานกลาง
1.51-2.50	พึงพอใจน้อย
1.00-1.50	พึงพอใจน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ

- (1) การดำรงไว้หรือการยกเลิกสถาบันวุฒิสภา
- (2) การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา
- (3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ
- (4) ข้อเสนอแนะอื่นๆ

แบบสอบถามในตอนที 3 ใช้แบบสอบถามลักษณะตรวจสอบรายการ ร่วมกับคำถามปลายเปิดจำนวน 4 ข้อ โดยแบบสอบถามซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยข้างต้น ได้ผ่านการทดสอบความน่าเชื่อถือก่อนการนำมาใช้จริง (pre-test) เพื่อให้มีความเที่ยงตรง และสามารถเชื่อถือได้มากที่สุด ดังนี้

(1) การทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อให้สามารถใช้วัดได้ครอบคลุมในสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยนำแบบสอบถามไปเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องพิจารณาตรวจแก้ไขการใช้ภาษา เนื้อหา และ โครงสร้าง เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่ายและสามารถใช้วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

หลังจากนั้นได้นำข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามมีความเหมาะสมและถูกต้อง ก่อนใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

(2) การทดสอบความเที่ยง (reliability) ของเครื่องมือ เพื่อให้สามารถใช้วัดได้กลุ่มตัวอย่าง โดยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 50 ราย แล้วนำมาคำนวณหาค่าความน่าเชื่อถือ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของคอนบาค (Conbach) ก่อนนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมทีมงานผู้ช่วยวิจัย จำนวน 10 คน ซึ่งทีมผู้ช่วยวิจัยทั้งหมดได้ผ่านการฝึกอบรม ทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แล้วเสร็จตามกำหนดตารางเวลา ซึ่งใช้เวลาประมาณ 1 เดือน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ในการพรรณนาผลการศึกษารายข้อ และใช้ค่าสถิติทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

ผลการศึกษาวิจัย

จากตัวแบบการประเมินผลงานของวุฒิสภา (ตามภาพที่ 3.6) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาจากตัวแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการ ซึ่งพัฒนาโดย ก.พ.ร. และ TRIS ผู้วิจัยได้กำหนดข้อมูลและดัชนีชี้วัดในมิติต่างๆ ไว้ดังนี้

มิติที่ 1 มุมมองด้านประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 25 คน เพื่อประเมินผลงานของวุฒิสภาว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนหรือไม่และมากน้อยเพียงไร

มิติที่ 2 มุมมองด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์วิจัย เอกสารที่แสดงผลงานตามบทบาทหน้าที่ในแต่ละด้านของวุฒิสภา

มิติที่ 3 มุมมองด้านความสัมพันธ์กับประชาชน ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามประชาชนทั่วไปจำนวน 600 ชุด เพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชน (ในฐานะผู้รับบริการ) ที่มีต่อวุฒิสภา ทั้งในด้านการปฏิบัติหน้าที่ พฤติกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกวุฒิสภาและข้อเสนอในการพัฒนามาประกอบกับข้อมูลจากการวิเคราะห์วิจัยเอกสาร

มิติที่ 4 มุมมองด้านการพัฒนาองค์กร ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาประกอบกับข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามประชาชนทั่วไปมาประมวลเพื่อนำเสนอแนวทางของการพัฒนาวุฒิสภาให้สอดคล้องกับอุดมการณ์หรือปรัชญาของการก่อตั้งวุฒิสภา และสภาพแวดล้อมทางสังคมการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างต่างๆ 11 กลุ่ม โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive random) กลุ่มละ 1-5 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก 25 คน หากประเมินจากคำสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณ โดยแบ่งระดับการประเมินบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาออกเป็น 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลางหรือพอใช้ ต่ำ และต่ำที่สุด ก็จะสามารถแบ่งแยกกลุ่มสัมภาษณ์ออกได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 ระดับการประเมินผลงานตามบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาจากกลุ่มสัมภาษณ์

ระดับประเมินผล บทบาทหน้าที่	ดีมาก	ดี	ปานกลาง/พอใช้	ต่ำ	ต่ำที่สุด	หมายเหตุ
การพิจารณา กลั่นกรองร่าง กฎหมาย	สมคิด	คณิน, พันธ์, พิเชฐ, มนต์รี, วัลลก, ศิริชัย	บุญเลิศ, ปริญญญา, มณฑล, วีระ, วิทยา สุจิต, สุรัชย์, อัยฎางค์	คณิน, ต่อตระกูล, นิรันดร์, ประทิน, วิเชียร, สมยศ		พิภพ, สมบัติ, มบุญกฤต, รสนา
การควบคุม ตรวจสอบการ บริหารราชการ แผ่นดิน		พันธ์, มนต์รี, รสนา, วัลลก, ศิริชัย, อัยฎางค์	วีระ, สุจิต, พิเชฐ	คณิน, ต่อตระกูล, นิรันดร์, บุญเลิศ, ปริญญญา, วิทยา, วิเชียร, สมยศ สุรัชย์, มณฑล, มบุญกฤต,		สมคิด
การเสนอแต่งตั้งและ ถอดถอนผู้ดำรง ตำแหน่งทาง การเมืองและผู้ดำรง ตำแหน่งในองค์กร อิสระของรัฐตาม รัฐธรรมนูญฯ		บุญเลิศ, สุรัชย์	วีระ, สุจิต	คณิน, ต่อตระกูล, นิรันดร์, ปริญญญา, พันธ์, พิเชฐ, มณฑล, รสนา, วัลลก, ประทิน, วิเชียร, วิทยา, สมคิด, สมบัติ สมยศ, เสรี, อัยฎางค์, มบุญกฤต		
ความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับ ประชาชน	วัลลก, สุรัชย์	พิภพ, สุจิต	พิเชฐ	คณิน, มณฑล, รสนา, วิเชียร, วีระ, บุญเลิศ, สมยศ		สมคิด
ภาพลักษณ์/ พฤติกรรมของ สมาชิกวุฒิสภา		บุญเลิศ, วิทยา, ศิริชัย, สุรัชย์	ปริญญญา, พิเชฐ, รสนา, สมคิด, สุจิต, พันธ์	วัลลก, วิเชียร, สมบัติ, สมยศ, มณฑล, นิรันดร์, ต่อตระกูล, มบุญกฤต,	คณิน, วีระ	เสรี

หมายเหตุ : (1) สำหรับบุคคลในกลุ่มสัมภาษณ์ที่อยู่ในช่องหมายเหตุ หมายความว่าไม่สามารถประเมินคำสัมภาษณ์ได้อย่างแน่ชัดว่าอยู่ในระดับใด
(2) ในการประเมินบทบาทหน้าที่แต่ละด้านของผู้ประเมินทั้ง 25 ท่าน บางท่านตอบในภาพรวมหรือไม่ครบถ้วนทุกด้าน

สำหรับรายละเอียดของคำสัมภาษณ์ในการประเมินบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภา โดยภาพรวมในเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การพิจารณากันกรองร่างกฎหมาย

1.1 ระดับการประเมิน

1.1.1 ระดับการประเมินเกณฑ์ดีมาก

การประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณากันกรองร่างกฎหมาย ผู้ที่ประเมินว่าดีมากมีเพียงท่านเดียวคือ ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารบุคคลและกฎหมาย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และอดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) ที่ให้ความเห็นว่า

“ดี ดีมากด้วยซ้ำไป ผมพอใจมากเพราะวุฒิสภาชุดปัจจุบันมาจากการเลือกตั้งจึงได้คนที่มาจากหลากหลายอาชีพ ทั้งข้าราชการประจำ สื่อมวลชน เอ็นจีโอ นักวิชาการหลากหลายมาก ซึ่งแต่ละคนก็มีความเป็นตัวของตัวเองสูงมาก ความจริงตัวร่างกฎหมายของวุฒิสภามันจะมีข่าวคราวเรื่อง ถูกลอบบีบ้าง แบ่งเป็นฝ่ายนั้น ฝ่ายนี้บ้าง แต่บทบาทในการทำร่างกฎหมายค่อนข้างโดดเด่น โดยเฉพาะวุฒิสภาสายเอ็นจีโอ นักวิชาการ มีบทบาทในการกฎหมายค่อนข้างมาก และมีความคิดเห็นค่อนข้างหลากหลาย

“ที่ผ่านมากฎหมายที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรแล้วก็เข้าสู่วุฒิสภาจะถูกอภิปรายค่อนข้างมาก ถูกเปลี่ยนแปลงหลักการเป็นอย่างมาก รัฐบาลก็คุมไม่ได้เพราะวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง กฎหมายหลายฉบับที่ผ่านมาจากสภาผู้แทนราษฎรแล้วเข้าสู่ที่ประชุมของวุฒิสภา กฎหมายจะเป็นคนละเรื่องคนละราว หรือจะเรียกว่าได้ว่าขึ้นต้นเป็นลำไม้ไผ่ เหลาไปเป็นบ้อง ก็ยากกว่าได้ ซึ่งไม่ได้หมายความว่ากฎหมายที่ออกจากวุฒิสภาแย่กว่าเดิม ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายปฏิรูปการศึกษา พอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเป็นอีกฉบับแต่พอผ่านวุฒิสภาก็เป็นเหมือนอีกหนึ่งฉบับ ซึ่งเนื้อหาดีกว่าเดิม ถ้าให้ประเมินการตรวจสอบร่างกฎหมายที่ผ่านมาจากสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาชุดนี้ทำได้ดี” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

1.1.2 ระดับการประเมินเกณฑ์ดี

สำหรับผู้ที่ประเมินอยู่ในเกณฑ์ดี มีจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ คณิน บุญสุวรรณ อดีตสมาชิกสภาสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) เห็นว่าโดยภาพรวมมีผลงานที่นับว่าดีพอสมควรในเชิงปริมาณเท่านั้น

ส่วน พณีส ทศนียานนท์ สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดตาก กล่าวว่าทำได้ดีพอสมควร แต่ก็ใช้เวลามากเกินไป

“ถือว่าทำได้ดีพอสมควร อันที่จริงงานกลั่นกรองกฎหมายเป็นงานหลัก แต่ใช้เวลานานเกินไป กฎหมายบางเรื่องก็เลยซ้ำและมาคิดค้ำที่วุฒิสภา ทางแก้จึงต้องให้ลดระยะเวลาลงจากที่เคยเป็น 30/60 วัน อาจจะกลับไปใช้รัฐธรรมนูญสมัยก่อน แม้จะเป็นอำนาจในส่วนของการยับยั้งแต่ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป ความจริง 60 วัน ก็ได้อยู่แล้ว แต่ไม่ควรให้ต่ออย่างไม่มีกำหนด

“อย่างไรก็ตามมองว่าผ่านในระดับหนึ่งแต่บางเรื่องอาจจะดีเกินไปจนเกิดปัญหาที่เกินไปแล้วทำให้เกิดเช่น ร่างพ.ร.บ.เหรียญรางวัล พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นตัวอย่างที่เรียกว่าแก้ไขจนไม่รู้เรื่องคือไปใช้เวลานานเกินไป การอภิปรายในชั้นของการรับหลักการก็พูดกันจนเสียเวลามันควรจะใช้เวลาในการอภิปรายสั้นกว่านั้น ถึงอย่างไรแม้ไม่รับหลักการสภาผู้แทนราษฎรเขาก็ผ่านกฎหมายออกไปได้อยู่แล้ว ดังนั้นเราจึงเสียเวลากับการอภิปรายมากเพราะเห็นว่า มี 200 พรรค จึงทำอะไรไม่ได้มาก ประธานวุฒิสภาที่ไม่สามารถควบคุมอะไรได้นอกจากดำเนินการประชุมให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย ประธานวุฒิสภาที่เอาไม่ค่อยอยู่ ทุกคนก็ใช้สิทธิในการอภิปรายกันมากจนฟังชันเสียเวลามาก ซึ่งเราต้องแก้ ส่วนวุฒิสภาทำอะไรไม่ได้ เพราะไม่เหมือนของสภาผู้แทนฯ จึงคุมอะไรได้ วุฒิสภากลับแบบไม่มีใครเกรงใจ จึงเป็นจุดเสีย” (พนัส ทัศนียานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

อีกท่านหนึ่ง คือ พิเชฐ พัฒนโชติ อดีตรองประธานวุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนครราชสีมา ที่มองว่าวุฒิสภาสอบผ่านในการกลั่นกรองร่างกฎหมาย

“วุฒิสภาชุดนี้ในเรื่องความเอาใจใส่ ความตั้งใจความพยายามที่จะแสดงความคิดเห็นเพื่อให้คนอื่นเห็นตามตนเองนั้นถือว่าใช้ได้ การกลั่นกรองกฎหมายโดยทั่วไปหลายเรื่องเห็นว่าเปลี่ยนแปลงแก้ไขกลั่นกรองไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและบ้านเมืองในส่วนรวมวุฒิสภาชุดนี้การกลั่นกรองกฎหมายถือว่าสอบผ่าน โดยหลายคนตั้งใจทำการบ้าน และยืนอยู่บนพื้นฐานประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง

“กฎหมายเด่นๆ ที่พอใจเท่าที่นึกได้เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชาวบ้าน โดยตรงคือกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ส่วนกฎหมายหลายฉบับที่พวกเราแก้ไข เช่น พ.ร.ก. บริหารราชการสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่ทุกครั้งจะมีการอภิปรายอย่างถึงพริกถึงขิงอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายที่มีการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ เช่น พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยนอกระบบ” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

มนตรี รูปสุวรรณ (2548) ที่ปรึกษาด้านการเมืองการปกครอง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ประเมินโดยรวมแล้ว ก็เห็นว่าบทบาทในการพิจารณากลั่นกรองร่างกฎหมายของวุฒิสภาชุดนี้อยู่ในเกณฑ์ดี เพราะเป็นการกรอกร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แต่ก็อาจจะมีปัญหาในเรื่องของการที่ไปแก้ไขในเรื่องหลักการของร่างกฎหมาย รวมถึงการสูญเสียเวลากับการพิจารณาศัพท์ทางกฎหมาย

ส่วน วุฒิสภา ดั่งคณานุรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ก็มองว่าวุฒิสภาทำได้ดี โดยเฉพาะสามารถที่จะคัดค้านรัฐบาลได้

“เรื่องการกลั่นกรองกฎหมาย ซึ่งผมมองว่าวันนี้เราทำได้ดี เพราะหลายเรื่องจะเห็นว่าการกลั่นกรองร่างกฎหมาย รัฐบาลลือบบี้นักเลย แต่ก็ไม่สามารถจะเอาชนะวุฒิสภาได้ เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาก็ดี เรื่องเกี่ยวกับการห้ามชุมนุมบนทางหลวงก็ดี เขาโหวตแพ้เราตลอด คือกฎหมายสังคม กฎหมายเศรษฐกิจ กฎหมายการศึกษา ฯลฯ ผมว่าเราทำดี พลังที่จะสู้เขา แก่เขาคือสถิติ เราจะช่วยมาก ถ้าเป็นเรื่องกฎหมาย วุฒิสภาชุดนี้จะทำได้ดีมาก คือสามารถที่จะคัดค้านรัฐบาลได้” (วัลลภ ตังคณานุกาญจน์ สัมภาษณ์ 2548)

สุดท้าย คือ ศิริชัย ไหมงาม ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มองว่าวุฒิสภาทำหน้าที่ได้ดีพอสมควรในการพิจารณาการกลั่นกรองร่างกฎหมาย

“คือว่าการทำงาน ส.ว.สองเวทีคือ หนึ่งกรรมการ สอ.ก็อยู่ในเรื่องของการประชุมสมาชิกวุฒิสภา ผมถือว่าถ้าพูดถึงบทบาทในการประชุมก็ถือว่าค่อนข้างที่จะขยันขันแข็ง ในการประชุมอย่างต่อเนื่อง และกฎหมายก็ควรที่จะออกมาไว และที่เวทีวุฒิสภาแต่เดิมเราคงไม่ได้ฟังการอภิปรายในเรื่องรายละเอียดของกฎหมายในแต่ละเรื่อง แต่พอสมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่ ผมถือว่าก็ได้ใช้บทบาทเวทีนั้นจากการที่เราได้มีโอกาสได้ฟังวิทยุรัฐสภา และถือว่าวุฒิสภา ก็ได้ทำหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างกฎหมายอีกชั้นหนึ่งได้ดีพอสมควร” (ศิริชัย ไหมงาม สัมภาษณ์ 2548)

1.1.3 ระดับเกณฑ์ปานกลางหรือพอใช้

มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 ท่านที่พิจารณาบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาโดยภาพรวมในการพิจารณาการกลั่นกรองร่างกฎหมายว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลางหรือพอใช้ ได้แก่

บุญเลิศ ไพรินทร์ (2548) สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความพึงพอใจโดยภาพรวมแต่คิดว่าควรจะมีคุณภาพมากกว่าที่ปรากฏ เช่นเดียวกับปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2548) รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เห็นว่าบทบาทด้านนี้ของวุฒิสภายังไม่เด่นชัดเท่าที่ควร หรือไม่มีความโดดเด่น กฎหมายบางฉบับไม่น่าผ่านก็ผ่าน เช่น พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ดังนั้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่สอบผ่านเท่านั้น

มณฑล ชาติสุวรรณ (2548) อดีตที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา มองว่าการกลั่นกรองร่างกฎหมายของวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งเป็นชุดแรกพอใช้ได้ แต่เป็นไปในทำนองปกป้องชนชั้นของตนเสียมากกว่า

“การกลั่นกรองร่างกฎหมายของวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งเป็นชุดแรกพอใช้ได้ แต่เป็นไปในทำนองปกป้องชนชั้นของตนเสียส่วนมาก นั่นคือว่าร่างกฎหมายที่ออกมาเป็นไปตามระบบราชการเสียส่วนใหญ่ เพราะ ส.ว.ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาส่วนใหญ่อยู่ในระบบอำมาตยาธิปไตยมากกว่าประชาชนพลเมืองแห่งรัฐที่เป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะฉะนั้นที่ให้แก่

พอใช้ได้คือว่ากรองไปตามระบบราชการ ร่างมาอย่างไร ร่างกฎหมายจากคณะรัฐมนตรีก็มาจากระบบราชการเดิมที่มาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามาถึงสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรก็ไม่ได้คิดหักมุมที่มันเป็นการปฏิบัติวัฒนธรรมตามรัฐธรรมนูญฯ คิดว่าในด้านการกลั่นกรองมันเป็น routine (งานประจำ) เป็นการให้การเมืองนำประชาชนเป็นเรื่องที่จะต้องวิจารณ์เป็นเรื่องแรก”(มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

วีระ สมความคิด ประธานเครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน (คปต.) มองบทบาทในส่วนนี้ของวุฒิสภาโดยรวมถือว่าใช้ได้

“ก็โอเค เขาทำตามหน้าที่ไม่มีภาพอะไรที่เห็นชัด เพียงแต่กฎหมายที่ภาคประชาชนเสนอ ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่าไร แต่อาจเนื่องมาจากสภาผู้แทนฯ เมื่อชงมาอย่างนั้น เสียงของวุฒิสภา ถ้าเรื่องไหนรัฐบาลจะเอาอะไร เขาก็จะยกมือให้ แต่บทบาทเรื่องนี้โดยรวมถือว่าใช้ได้”(วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

สุจิต บุญบงการ อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยา มะเสนา สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดมหาสารคาม มีความเห็นใกล้เคียงกัน โดยมองว่าบทบาทของวุฒิสภาในการพิจารณาถ่วงถ่วงร่างกฎหมายอยู่ในระดับพอใช้ได้

“เท่าที่ติดตามข่าวสารผมมองว่าค่อนข้างใช้ได้ ส่วนภาพลักษณ์นั้นก็เห็นมีข่าวที่เล่าลือกันแต่ไม่เห็นหลักฐาน ซึ่งทำให้เห็นว่าวุฒิสภายังอยู่ภายใต้การชี้นำ การวิ่งเต้นของรัฐบาลได้ มันมีการพูดว่าวุฒิสภาสายฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาล สายเอ็นจีโอ สายเป็นกลาง มันคล้ายกับการพิจารณา ร่างกฎหมายหรือการดำเนินการที่มีผลกระทบฝ่ายบริหารทั้งการแต่งตั้งองค์กรอิสระหรือการควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหารมันมีกระแสออกมาว่ามีการวิ่งเต้นได้ จากพรรคการเมือง โดยเฉพาะสายรัฐบาล แต่ไม่มีหลักฐานชัดเจนมันมีเพียงการเล่าลือ”(สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

“บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานผมพอใจเพียงครั้งเดียว ที่พอใจเพียงครั้งเดียวนี้มีสาเหตุจาก 1. งานไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฯ 2. การปรับตัวของสมาชิกวุฒิสภาชุดนี้ปรับตัวได้ช้ามาก เพิ่งปรับตัวได้และทำงานเข้าที่เข้าทางได้ก็ต่อเมื่อทำงานไปแล้ว 4 ปี ฉะนั้น มันทำงานช้ามาก ประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ปัญหามันอยู่ตรงนี้ ประสิทธิภาพประสิทธิผลมันยังไม่ได้เพียงพอ บทบาทหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างกฎหมายผิดพลาด สมาชิกวุฒิสภาผิดพลาดมาโดยตลอด ด้วยสาเหตุที่ว่าเข้าใจหน้าที่ของตัวเองผิดคิดว่าวุฒิสภาสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านเข้ามานี้ได้ทุกประเด็น ไม่ว่าหลักการ ไม่ว่าเหตุผลเปลี่ยนของเขาไปหมด เมื่อมันเปลี่ยนไปแล้วนี่ก็ 1. ทำให้กฎหมายไม่เป็นไปตามที่รัฐบาลเขาตั้งใจที่จะใช้กฎหมายนั้นไปบริหารราชการ 2. ตัวกฎหมายเองก็ไม่สอดคล้องกับหลักการบัญญัติกฎหมาย บางทีไปขัดกับกฎหมาย

ฉบับอื่น บางทีเนื้อหาเกิดการขัดกันเอง นี่คือการกลั่นกรองร่างกฎหมาย และ 3. ความรวดเร็ว ประสิทธิภาพในการทำงานกฎหมายนี้เสียเปล่า บางทีซ้ำซ้อนกัน” (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

“คือโดยภาพรวมก็พอใจในระดับสูงอยู่เกินครึ่ง เพราะเนื่องจากว่า ส.ว.ชุดนี้เป็นชุดที่มาจากการเลือกตั้งเป็นครั้งแรก และมันยังไม่มีรูปแบบใดที่เราจะอ้างอิงได้ เพราะมาจากการเลือกตั้งก็เท่ากับต่างคนต่างมาไม่เหมือนที่สมัยมาจากการแต่งตั้ง ที่นี้เมื่อต่างคนต่างมาก็เท่ากับมาเริ่มใหม่มาสร้างรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาตามรัฐธรรมนูญฯ ใหม่ ซึ่งริเริ่มใช้กับ ส.ว.ชุดนี้เป็นชุดแรก การเลือกตั้งเราก็มาจากการเลือกตั้งเป็นชุดแรกที่อยู่ภายใต้ กกต. ก็เหมือนกับเราเป็นหนูทดลองนะแหละ ผลงานก็ถือว่าใช้ได้อยู่ มีทั้งส่วนดีเยอะและต้องปรับปรุงก็อีกหลายส่วน การออกกฎหมายก็ถือว่าใช้ได้ เราผ่านกฎหมายเกือบทุกฉบับรู้สึกจะไม่มีปัญหาเพียงแต่ว่ามันมีปัญหาเรื่องการอภิปรายมันยืดเยื้อ ซ้ำซากวอกวน บางทีเรื่องไร้สาระก็นำมาพูดกันแบบนี้ไม่ค่อยเหมาะเท่าไร ความจริงกฎหมายมันน่าจะไวกว่านี้” (วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับ อัยยงค์ ปาณิกบุตร(2548) อนุกรรมการการปกครองว่าด้วยการจัดโครงสร้างกรมตำรวจ วุฒิสภาเห็นว่าวุฒิสภาพอสอบผ่านในการพิจารณากลั่นกรองร่างกฎหมาย แต่ไม่ได้ทำหน้าที่ในการเสนอให้แก้ไขกฎหมายที่เอาเปรียบประชาชน

“ผมไม่ได้หมายความว่าคุณไปทั่วทุกเรื่อง แต่ทั่วในลักษณะที่เป็นหน้าที่เรา การเอากฎหมายมาวิเคราะห์และชี้แนะว่ากฎหมายที่มีอยู่นั้นมันไม่ดีนะ ประชาชนถูกเอาเปรียบ เป็นต้น ทำไมจะทำไม่ได้ ผมถือว่าเป็นหน้าที่ ฉะนั้นใน 4-5 ปีนี้ก็จะสอบผ่านบ้าง แต่ว่าผมคิดว่าจุดอ่อนที่ผมพูดไปนั้นสำคัญ ไม่มีการศึกษากฎหมาย อย่าไปคิดว่าเราไม่ได้รับเลือก แต่เราเป็นคนพิจารณาหรือเปล่า ก็พิจารณาทุกกฎหมาย และรัฐธรรมนูญฯ เขียนให้กลั่นกรอง เรากลั่นกรองแค่นั้น แต่ว่ามันมีกฎหมายหลายฉบับที่ใช้ไปแล้ว ผ่านมารุ่นเก่าๆ มันโบราณ มันเป็นกฎหมายที่ลิดรอนสิทธิบ้าง ไม่ออกตามรัฐธรรมนูญฯ บ้าง เป็นต้น ฉะนั้น การพิจารณากลั่นกรองร่างกฎหมายก็ใช้ได้พอสมควร แต่ว่าไม่เด่น” (อัยยงค์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548)

1.1.4 ระดับการประเมินเกณฑ์ต่ำ

คณิน บุญสุวรรณ อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) ประเมินผลงานของวุฒิสภาในการพิจารณากลั่นกรองร่างกฎหมายในด้านคุณภาพและตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐานและไม่รอบคอบเท่าที่ควร

“โดยภาพรวมมีผลงานที่นับว่าดีพอสมควรในเชิงปริมาณ แต่ในด้านคุณภาพและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ถือว่าต่ำกว่ามาตรฐานและไม่รอบคอบเท่าที่ควร ตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นจุดบกพร่องได้แก่ การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.ป่าชุมชนซึ่งเสนอโดยประชาชน การพิจารณาร่าง

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติครูและร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ” (ถนิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับ ต่อตระกูล ยมนาค ประธานสถาบันวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (ว.ส.ท.) ก็ได้วิจารณ์การทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการกลั่นกรองร่างกฎหมายในเชิงลบอย่างเห็นได้ชัด

“ในการเมืองที่สภาผู้แทนมีเสียงข้างมากจากรัฐบาลพรรคเดียว จะเห็นได้ว่า บทบาทในการกลั่นกรองกฎหมายแม้จะมีการพูดคุยมากทั่วถึงมาก แต่ผมรู้สึกว่าร่างที่ผ่านจากรัฐบาลมาแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ แม้จะฟังแต่เขาก็ไม่แก้ เขาถือว่าการแก้กฎหมายเป็นเรื่องเสียเกียรติยศ หรือชื่อเสียงอย่างไรอย่างนั้น ฉะนั้น ส.ว.เองผมคิดว่าน่าจะมีบทบาทในการดูแลรายละเอียดทั่วถึงได้ เพราะเป็นหน้าที่ของสภาสูง แต่ระยะหลังเมื่อการเมืองเข้ามาแทรกแซง คนที่ฟังทางบ้านเมื่อฟังดูแล้วก็เห็นมีการทั่วถึงให้เหตุผลกันมาก แต่เมื่อมีการโหวตแล้วกลับไม่มีการแก้ไขตามนั้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่า ส.ว.ยังมีบทบาทในด้านนี้ได้จริงหรือไม่ ถ้ายังถูกควบคุมจากรัฐบาลได้ก็ไม่จำเป็นต้องมี ส.ว. หรือไม่

“บทบาทของ ส.ว. ในระยะหลังเราเห็นการโหวตเป็นกลุ่มชัดเจน บทบาทของตัวผู้นำวุฒิสภาก็เห็นได้ชัดว่า ทำตัวเป็นสกล่างไป ทั้งที่วุฒิสภาต้องมีศักดิ์ศรี อย่างน้อยก็เท่าเทียมกับสภาผู้แทนราษฎร

“กรณีร่าง พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผมว่า มันแปลกมาก ส.ว. มีถึง 200 คน และมีสัปดาห์ที่ดี ทำไม่จึงเกิดปัญหานี้ได้ มีการเขียนกฎหมายผิด ๆ ในระดับพื้นฐาน ส่งไปในหลวง ซึ่งต้องให้องคมนตรีซึ่งอายุมากแล้ว และมีสัปดาห์น้อยมาก ตรวจสอบและส่งกลับมา ผมว่า วุฒิสภาต้องรับผิดชอบมันเป็นไปได้อย่างไร นั่นคงเพราะ ส.ว. ไม่ตั้งใจทำหน้าที่ จะไม่เจอข้อผิดพลาดได้อย่างไร” (ต่อตระกูล ยมนาค สัมภาษณ์ 2548)

นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (นพ.) สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดอุบลราชธานี ประเมินภารกิจใหญ่ๆ ของวุฒิสภาทั้งในด้านการกลั่นกรองร่างกฎหมาย การตรวจสอบฝ่ายบริหารและการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระสอบไม่ผ่านทั้งหมด

“ถ้าพูดในลักษณะองค์กรวุฒิสภาก็ไม่พอใจ เพราะว่าผมมีส่วนร่วมในการทำกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง ก็ต้องยอมรับผลงานของวุฒิสภาทั้งในแง่ของการตรวจสอบการบริหาร ทั้งการกลั่นกรองกฎหมาย การสรรหาองค์กรอิสระทั้ง 3 ภารกิจใหญ่ๆ ไม่ได้ตรงตามเจตนารมณ์ ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ถ้าให้ขึงขังก็สอบไม่ผ่านสอบตกใน 3 ภารกิจสอบไม่ผ่านหมด ในฐานะองค์กรวุฒิสภา ในช่วง 5 ปีก่อนที่ผ่านมา แต่ว่าถึงไม่พึงพอใจ แต่ผมก็ยอมรับ เพราะผมตระหนักว่ามันเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของพัฒนาการทางด้านการเมือง ที่เราต้องยอมรับเรื่องความ

จริง สังคมวิทยาทางการเมืองของสังคมไทยว่า ยังคงอยู่ในระบบอุปถัมภ์สูงมาก ตั้งแต่ระดับชาวบ้านมาจนถึงในรัฐสภา ไม่แตกต่างกัน ชาวบ้านก็ตกอยู่ในระบบอุปถัมภ์ แต่อุปถัมภ์แบบง่าย ๆ เช่น น้ำแฉกงานศพ หรือรถไปช่วยขนศพ หรือว่าในงานบุญงานบวช แต่ว่าระบบอุปถัมภ์ในรัฐสภามันซับซ้อนกว่านั้น มันเป็นเครือข่ายและต้องยอมรับว่ามันเป็นระบบอำนาจ ที่เป็นลักษณะของการปฏิรูปอำนาจนิยมที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เพราะฉะนั้น ผมเองก็ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ยังเกิดขึ้นในสังคมไทยแต่ก็ไม่ได้ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ คิดว่าเป็นสิ่งที่เราต้องทำงานหนักต่อไป ในเรื่องของการทำงานถ้าเป็นการทำงานในเรื่องของการเมืองของภาคนักการเมือง ว่ายังมีสิ่งที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงอีกมาก ทั้งในเชิงของกฎหมายที่เป็นระบบโครงสร้าง ทั้งในเชิงรูปธรรม การทำงานของพรรคการเมืองนักการเมือง คือภาระหน้าที่ที่สมบูรณ์ของนักการเมือง” (นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ สัมภาษณ์ 2548)

ประทีน สันติประภพ (พล.ต.อ.) สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ให้ความเห็นว่าการกลั่นกรองร่างกฎหมายของวุฒิสภามองข้ามข้อดีของข้อเสียรอบคอบจนก่อให้เกิดปัญหาขึ้น

“การกลั่นกรองกฎหมายนี่นะครับ บางฉบับก็ไม่ละเอียดรอบคอบเพียงพอ บางฉบับก็เร่งรีบ เร่งร้อนเกินไป เหมือนกับมีการขอร้องกัน อยากจะให้ผ่านๆ อะไรอย่างนั้นนะครับ แล้วก็พลาด มีเรื่อง สังคมก็คงจำได้ ที่พลาดไปก็เคยมีแล้ว.....

“ปริมาณก็เป็นไปตามที่รัฐบาลเสนอ ใช่ไหม เขาจะผ่านสภาล่างมาแล้ว เราก็มีหน้าที่ที่จะต้องพิจารณา แต่ว่าที่ผมเรียนว่าการพิจารณานี้บางฉบับรีบร้อนเกินไป เร่งร้อนเกินไป ขาดความละเอียดรอบคอบ จนก่อให้เกิดปัญหาขึ้น” (ประทีน สันติประภพ สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับ วิเชียร แก้วเปล่ง อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโสประจำรัฐสภา ของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เห็นว่าสมาชิกวุฒิสภามักไม่ค่อยทำหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมาย และร่างกฎหมายที่พิจารณาบางฉบับก็ไปแก้ไขปรับปรุงในหลักการด้วย

“วุฒิสภาชุดนี้ซึ่งมาจากการเลือกตั้งเท่าที่สังเกตจากการทำงานในสภา รู้สึกว่ายังทำเกินขอบเขต เช่น ในการอภิปราย บางเรื่องไม่เกี่ยวกับพยายามเกี่ยวโยงกันมา ทำยิ่งกว่า ส.ส.เสียอีก บางครั้งบางเรื่องแทนที่จะให้จบสิ้นภายในวันเดียว แต่ทำให้ยืดเยื้อ พยายามทำตัวเองให้เด่น พยายามทำให้ตัวเองเป็นผู้มีประสบการณ์มาก ใช้ที่ประชุมสภาเป็นที่แสดงโวหาร บางครั้งเนื้อไม่ค่อยได้ แสดงความเป็นอัจฉริยะบุคคลเก่งกันทุกคน จึงยังไม่ค่อยรู้สึกพอใจในการทำหน้าที่ของวุฒิสภาเท่าไร เพราะหน้าที่ของวุฒิสภาต้องกลั่นกรองร่างกฎหมาย แต่ตัวเองไม่ค่อยจะทำกัน แต่หลายคนแสดงออกมามีลักษณะคล้ายๆ การหาเสียง ทำหน้าที่คล้าย ส.ส. ซึ่งไม่ถูก ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดหน้าที่ไว้ให้แล้ว แต่ตอนนี้หยิบเรื่องโน้นเรื่องนี้มาพูดในสภา กฎหมายที่วุฒิสภายกมาพิจารณาเดี๋ยวๆ ก็มีหลายฉบับเหมือนกัน ถ้าพูดเรื่องกฎหมายนั้น วุฒิสภายกมาที่จะไปคัดตอน

แก้ไขปรับปรุง ในหลักการของเขามาค่ะ เคนๆก็เยอะเหมือนกัน” (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับ พิกพ ชงไชย, รสนา โตสิตระกูล, สมยศ เชื้อไทย และมนูญฤต รูปขจร (พล.ต.) มีความเห็นที่คล้ายคลึงกันในเชิงหลักการว่าอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาไม่สามารถที่จะไปแก้ไขปรับปรุงร่างกฎหมายได้ เพราะรัฐธรรมนูญฯได้กำหนดโครงสร้างและกระบวนการโดยให้อำนาจการพิจารณาร่างกฎหมายสิ้นสุดลงที่สภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นถึงแม้วุฒิสภาจะพยายามแก้ไขอย่างไรก็ตาม ขึ้นอยู่กับสภาผู้แทนราษฎรว่าจะเห็นชอบด้วยหรือไม่ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วย ก็แก้ไขไม่ได้

“การกรอกกฎหมายมันใช้ไม่ได้ ตอนนี้โครงสร้างใหญ่ ระบบใหญ่มันเสีย ผมว่ามันไม่ถูกต้อง ไม่ใช่ไม่พอใจ ถ้าให้มันถูกต้องมี Job discription ไว้เลยว่ากลั่นกรองอะไรได้บ้าง คำว่ากลั่นกรองมันต้องบอกเลยว่ากรองมากน้อยแค่ไหน ถ้าเอาตระแกรงกรองเพื่อเอาน้ำดี จะบอกว่ากระบวนการนั้นกระบวนการนี้เป็นอย่างนี้เพราะฉะนั้นเครื่องกรองต้องดี คุณจะเอาตระแกรงเบอร์ห่าแค้นไหนก็ว่าไป และต้องออกแบบวุฒิสภาให้ชัดเจน วันนี้วุฒิสภาไม่มีน้ำยาหรอก มันจบแล้วผมผ่านการประชุมเรื่องกรอกกฎหมายมา 168 ครั้ง ไม่มีแม้แต่ครั้งเดียวที่มันควรจะเป็น แล้วจะมีวุฒิสภาไว้ทำไม เสียเงินเสียเวลาโกงประชาชนเป็นที่หาเงินของพวกเขา” (มนูญฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548)

1.2 ปัญหาและอุปสรรค (ในการพิจารณากลั่นกรองร่างกฎหมาย)

ในบทบาทด้านการพิจารณากลั่นกรองร่างกฎหมายของวุฒิสภา มีปัญหาและอุปสรรคตลอดจนสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวอย่างไร จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสามารถจำแนกออกได้หลายประการ ดังต่อไปนี้

1.2.1. การขาดความรู้ความเข้าใจของสมาชิกวุฒิสภาต่อกระบวนการพิจารณากลั่นกรองร่างกฎหมายและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548) และบางคนไม่มีพื้นฐานในเรื่องกฎหมายมาเลย (มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548) รวมทั้งการพิจารณาที่เร่งรัดมากเกินไปจนขาดความรอบคอบ สมาชิกวุฒิสภาบางคนไม่ได้ศึกษาร่างกฎหมายมาอย่างละเอียด พรรคพวกเอาอย่างไรก็เอาตามนั้น (ประทีน สันติประภพ (พล.ต.อ.) สัมภาษณ์ 2548) นอกจากนั้นร่างกฎหมายบางฉบับเมื่อพิจารณาเสร็จสิ้นแล้วในคณะกรรมการธิการของวุฒิสภาก็ต้องมาปรับร่างกันใหม่ในที่ประชุมวุฒิสภาไม่เอาตามคณะกรรมการ จึงขาดความละเอียดรอบคอบ ถ้อยคำที่ชัดเจนสมบูรณ์ก็มีน้อย (มนตรี รูปสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

นอกจากนี้วุฒิสภามีที่มาโดยอิสระและหลากหลายอาชีพ ส.ว. ไม่รู้หน้าที่ของตนเอง ในการกลั่นกรองร่างกฎหมาย หมอก็จะเขียนกฎหมายให้หมอเป็นใหญ่ ครูก็จะเขียนกฎหมายให้ครูเป็นใหญ่ ปัญหาอุปสรรคตรงนี้ก็คือพื้นฐานความถูกต้อง กฎหมายเบื้องต้นไม่เพียงพอ (สุรชัย คณัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

1.2.2. การขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา โดยเฉพาะสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นนักธุรกิจ ซึ่งนอกจากจะไม่มีเวลาที่จะเข้าประชุมอย่างสม่ำเสมอแล้ว ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฯ กฎหมาย ข้อบังคับการประชุม และกระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ ส่วนสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นข้าราชการเกษียณอายุมาหลายปีหลายคนหมดไฟและกำลังวังชา รวมทั้งความกล้าหาญที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง (คณิน บุญสุวรรณ, บุญเลิศ ไพรินทร์, มนตรี รูปสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

1.2.3. การที่สมาชิกวุฒิสภาขาดฝ่ายสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ได้แก่ผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกวุฒิสภาไม่สามารถจ้างคนที่มีคุณภาพสูง เนื่องจากงบประมาณหรือเงินเดือนค่อนข้างน้อยและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาก็ไม่มีคุณภาพเพียงพอ และไม่ทำตามหน้าที่ที่ควรจะทำ

“.....ข้าราชการประจำของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผมเคยฝันมาตั้งนานแล้วแต่ไม่สำเร็จ เคยขอให้ปฏิรูปโครงสร้างและระบบปฏิรูปตำแหน่งให้มีตำแหน่งสูง ๆ แต่คนในสำนักงานเลขาธิการฯ ก็ยังมีคุณภาพไม่พอ ได้แต่ทำงานหนัก แต่ว่าไม่มีคุณภาพคือหมายความว่าทำงานกันหัวซุกหัวซุน แต่ว่าไม่ค่อยมีคุณภาพ” (บุญเลิศ ไพรินทร์ สัมภาษณ์ 2548)

นอกจากนี้วุฒิสภายังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการกลั่นกรองกฎหมาย หรืออีกนัยหนึ่งคือที่ปรึกษาด้านกฎหมายที่ทำหน้าที่คล้ายคณะกรรมการกฤษฎีกาที่สังกัดรัฐบาล มาทำหน้าที่เป็นองค์คณะในการกลั่นกรองร่างกฎหมายก่อนที่สมาชิกวุฒิสภาจะดำเนินการ (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

“นอกจากนี้ยังไม่มีผู้ช่วย ทั้งผู้ช่วยทางวิชาการ ส.ว. ในชุดปัจจุบันถ้าผมเข้าใจไม่ผิดมีผู้ช่วย ส.ว. ประมาณ 5 คน แต่เงินเดือนต่ำมาก อาจจะเพียง 7 พัน หรือ 1 หมื่นบาท ไม่มีทางที่จะได้คนดีและเก่งมาร่วมงาน ยกตัวอย่าง เช่น หากจะเอาผมหรือ ดร.สุรพล นิติไกรพจน์ หรือใครก็ตามที่ลงตัวในด้านงานวิชาการไปช่วยก็ต้องจ่ายอย่างต่ำก็ 5 หรือ 7 หมื่นบาทต่อเดือน หรือใครอยากได้ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ แล้วจ่ายแค่ 7 พันบาทเขาก็ไม่มีทางที่จะไปให้ ก็จะได้แต่เด็ก ๆ หรือไม่ก็ญาติ หรือไม่ก็ห้วกะแนน หากวุฒิสภาบอกว่าผมต้องการได้ร่างกฎหมายฉบับนี้แล้วให้ผู้ช่วยไปร่างกฎหมายฉบับนี้มาให้หน่อย ขอบภายใน 3 วัน และช่วยคิดหลักการให้ เมื่อมีปัญหาเหล่านี้อยู่ก็ไม่มีทางที่จะได้ในสิ่งที่ต้องการ” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

“ส่วนปัญหาอีกเรื่องหนึ่งคือ ไม่มีฝ่ายวิชาการของสำนักงานของรัฐสภา ถ้าไปดูสำนักงานรัฐสภาในโลกนี้ ไปที่ไหนก็ตามห้องสมุดเขาจะดีมาก เขาต้องการเจ้าหน้าที่ที่คอยสนับสนุนงานวิชาการให้อย่างเต็มที่ ถ้าผมเป็นวุฒิสภาต่างประเทศผมเพียงแค่ว่าผมต้องการกฎหมายป้าชุมชนภายใน 7 วัน เจ้าหน้าที่สภาต้องร่างให้ผมได้ ห้องสมุดของรัฐสภาในตอนนั้นก็เล็ก ๆ แตกต่างจากรัฐสภาของต่างประเทศ รัฐสภาของต่างประเทศใหญ่มาก เขาไม่ได้ใหญ่ในแง่ที่จะไปแบ่งอะไร แต่มันใหญ่ในแง่ที่เขาต้องทำงานที่สำคัญระดับประเทศจึงมีข้อมูลมาก หากผมขอข้อมูลว่าในโลกนี้มีประเทศไหนบ้างที่มีกฎหมายป้าชุมชน เจ้าหน้าที่สภาจะต้องค้นมาให้ผมได้แล้ว แต่ถ้าผมไปก็ไม่มีใครรู้ กฎหมายก็ไม่มีใครทำให้ได้ คือตอนนี้นั้นไม่มีอะไรอยู่เลย ดังนั้นปัญหาเหล่านี้ไม่สามารถสนับสนุนให้วุฒิสภาทำงานตามอำนาจหน้าที่ได้ ฝ่ายข้อมูลมีปัญหามาก ทำให้การทำงานของวุฒิสภามีปัญหาไปด้วย ยิ่งเขาไม่สังกัดพรรคยังมีปัญหามาก ถ้าเป็น ส.ส.ที่สังกัดพรรคก็จะมีเจ้าหน้าที่พรรคคอยช่วยเหลือ มีเพื่อน ส.ส.ที่มีระดมความคิดเห็น แต่กรณีของวุฒิสภาไม่มี ดังนั้นเราจะหวังเห็นคุณภาพในการทำงานของวุฒิสภาออกมาดีจึงไม่มีทางที่จะเป็นไปได้” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

1.2.4. ปัญหาที่ระบบโครงสร้าง กระบวนการนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญฯ เนื่องจากวุฒิสภามีบทบาทเป็นเพียงแค่กลั่นกรองหรือหน่วยงานหนึ่งโดยไม่สามารถทำให้ร่างกฎหมายตกไปได้ทำได้เพียงประการเดียวคือการทำให้กระบวนการนิติบัญญัตินี้เลวเท่านั้น (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548) เพราะในที่สุดแล้วคนที่พูดคนสุดท้ายคือสภาผู้แทนราษฎรก็ก็กลับไปอยู่ที่ร่างกฎหมายของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นหลักการที่ ส.ว.หลายคนรู้สึกไม่ค่อยสบายใจนัก (มนตรี รูปสุวรรณ, มนูญกฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548) นอกจากนั้นวุฒิสภาไม่มีอำนาจในการเลือกข้าราชการมาให้ข้อมูล หรือไม่มีอำนาจในการขอข้อมูลหลักฐานจากหน่วยราชการได้ ดังนั้นบทบาทหน้าที่ในการพิจารณากลั่นกรองร่างกฎหมายจึงทำได้ลำบาก (พิภพ ธงไชย สัมภาษณ์ 2548)

ในขณะเดียวกัน ปัญหาดังกล่าวนี้มีสาเหตุมาจากการที่สมาชิกวุฒิสภาถือว่าตัวเองมีประสบการณ์และวิชาการมาก ในขณะที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องการกฎหมายที่มาสนองตอบต่อนโยบาย เมื่อมีการแก้ไขในวุฒิสภา จึงนำไปสู่ความล่าช้า (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548) นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญฯ และข้อบังคับก็มีปัญหา เช่น การกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาก็ไม่เพียงพอ จึงมีการขอขยายเวลาอยู่ตลอด (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

1.2.5. การขาดสถานที่ทำงานและอุปกรณ์สำนักงานที่เหมาะสม ทำให้สมาชิกวุฒิสภาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

“ส.ว.ไม่มีที่ทำงาน คนพิจารณากฎหมายไม่ใช่ นั่งอ่านอยู่ในรถ มันไม่ถูกเรื่อง ห้องประธานคณะกรรมการก็มีสมาชิคนั่งอยู่เต็มไปหมด จนประธานไม่มีที่จะนั่ง เวลาสมาชิคนั่งปรึกษาหารือกันก็นั่งเต็มห้อง ดังนั้นเป็นอุปสรรคสำคัญ มันต้องมีผู้หนังสือค้นหาเอกสารตำราได้ที่วางหนังสือรัฐธรรมนูญยังไม่มีเลย ซึ่งเป็นไม่ได้ที่จะทำให้สมาชิกทำงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษามัธยมยังมีผู้หนังสือ ซึ่งการทำงานระดับนี้ น่าจะมีที่ทำงาน ถือเป็นการล้มเหลวของการจัดการบริหารในการทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชน ต้องขอตำหนิรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่ไม่ตัดสินใจ เมื่อก่อน ส.ว.เขาไม่จำเป็นต้องมานั่งที่วุฒิสภาได้ เพราะเขามีตำแหน่งเป็นอธิบดี หรือมีห้องทำงานอยู่ที่อื่นแล้ว ตอนนี้ ส.ว.บางคนบ้านอยู่ต่างจังหวัดต้องไปเช่าโรงแรมอยู่ไปกองอ่านในโรงแรมได้อย่างไร ดังนั้นถือเป็นความล้มเหลวทำให้การพิจารณาร่างกฎหมายไม่มีประสิทธิภาพด้วย” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

“การทำงานมีปัญหาเยอะแยะเต็มไปหมด แต่เป็นปัญหาของกระบวนการนิติบัญญัติของประเทศไทยโดยรวม เช่น วุฒิสภาไม่มีเครื่องมือเพียงพอ โดยจะเห็นว่าวุฒิสภาต่างประเทศเขาจะมีที่นั่ง วุฒิสภาประเทศเราไม่มีที่นั่ง อาคารรัฐสภาไม่เพียงพอกับวุฒิสภา ทำให้ทำงานไม่ได้ ต้องนั่งทำงานที่บ้าน มาวุฒิสภาก็มาประชุมอย่างเดียว เพราะไม่มีที่เก็บเอกสาร หิ้วกระเป๋าตัวเอง หากเป็นวุฒิสภาจนๆไม่มีรถประจำตำแหน่ง ไม่มีรถของตนเอง คุณก็ตาย คอมพิวเตอร์ก็ไม่มี ผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้ก็เป็นปัญหา” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

1.2.6. การที่สมาชิกวุฒิสภาบางคนอยู่ภายใต้อิทธิพลของนายทุนผู้มีผลประโยชน์หรือผู้มีอำนาจรัฐ โดยเฉพาะร่างกฎหมายสำคัญๆ ที่บรรดานายทุนนักธุรกิจจะได้รับประโยชน์ก็สามารถสั่งให้สมาชิกวุฒิสภาบางคนตอบสนองความต้องการของตนได้ (มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“กฎหมายที่ออกมาแต่ละครั้ง เราพยายามจะถามตัวเองตลอดว่าใครได้ประโยชน์ ประชาชนได้ประโยชน์จริงไหม มีการหมกเม็ด แฝงอะไรไว้หรือเปล่า เราต้องถามตัวเองตลอด เมื่อเรากฎหมายแต่ละฉบับ เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นกฎหมายธรรมดาทั่วไป ก็ไม่มีปัญหา แต่เมื่อใดก็ตามที่เป็นกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องของสัมปทาน เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน ยอมรับว่าตรงนี้นั้น เกิดขึ้นแล้ว เวลาลงมติไปแล้ว มันเห็นได้ชัดเจน ว่าส่วนใหญ่ ก็จะเห็นด้วยกับผู้เสนอร่างกฎหมายมา อาจจะมีเป็นบางครั้ง บางคราวเท่านั้นเองที่พิจารณาร่างกฎหมาย ไปได้แล้ว อาจจะไม่เห็นด้วย แต่ข้อไม่เห็นด้วยดังกล่าวนั้นบอกได้เลยว่า ไม่ใช่เรื่องสำคัญ แต่ถ้าเรื่องคอขาดบาดตายที่ไร แสดงว่าต้องผ่านโดยง่าย นี่ก็สิ่งที่เกิดขึ้น กรณีการกั้นกรองร่างกฎหมาย มันไม่ใช่เรื่องใหญ่ในวุฒิสภา การกั้นกรองร่างกฎหมายเป็นเรื่องของการสร้างความรอบคอบเท่านั้นเอง แต่อำนาจการตัดสินใจผลของกฎหมายที่ออกมาในลักษณะใด ทิศทางใด มันจะขึ้นอยู่กับสภาผู้แทนราษฎร หรือขึ้นอยู่กับ

รัฐบาลเป็นหลัก วุฒิสภา ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยอย่างไรก็ตาม แต่ร่างกฎหมายที่ผ่านวุฒิสภาไปนั้น ถ้าหากรัฐบาลไม่เห็นด้วย เขาก็จะสามารถยื่นร่างเดิมเขาได้อยู่แล้ว แต่ในส่วนของการตรวจสอบ ถ้อยแถลงร่างกฎหมาย บอกได้เลยว่า ที่ใดมีอำนาจที่นั่นก็จะถูกยึดอำนาจ ตรงนี้ก็เหมือนกัน วุฒิสภาเป็นศูนย์รวมของอำนาจ เพราะฉะนั้นอำนาจอื่นอีกฝากหนึ่ง ก็พยายามที่จะต้องเข้ามาตรงนี้ เพื่อพยายามที่จะรวบรวมอำนาจไปเป็นอำนาจของตัวเอง” (เสรี สุวรรณภานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

1.2.7. การขาดกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ หมายถึงการที่วุฒิสภา ไม่ได้มีการศึกษา ร่างกฎหมายที่เข้าสภาผู้แทนราษฎรมาตั้งแต่ต้น ซึ่งควรมอบหมาย ให้คณะกรรมการกิจการวุฒิสภาหรือคณะกรรมการชุดใดชุดหนึ่งศึกษาควบคู่ไปกับการดำเนินงานในสภาผู้แทนราษฎร

“ประเด็นแรกคือไม่ศึกษากฎหมายตั้งแต่เข้าสภาแล้ว คือเขามีกรรมการกิจการวุฒิสภา ถ้ารู้ว่าสภาล่างเข้าร่างกฎหมายนี้เอามาศึกษา ก่อน มอบให้กรรมการชุดใดชุดหนึ่งศึกษา และทำคู่กับเขาเลย เป็นความเห็นของวุฒิสภา และอาจจะลงไปทำประชาพิจารณ์ก็ได้ ใช้ความเห็นสาธารณะและดูว่าเรื่องนี้เกิดเรื่องขัดข้องอะไรถึงเอากฎหมายนี้มา เช่น ขณะนี้ พระราชบัญญัติป่าชุมชน มาตรา 18 วุฒิสภาจะแก้อย่างไร เพราะรัฐบาลเขาบอกว่าประชาชนจะอยู่กับป่าต้นน้ำไม่ได้ แต่ข้อเท็จจริงคือถ้าประชาชนไม่อยู่ พวกตัดไม้มันจะเข้าไปตัด ที่ จ.เชียงใหม่ชุมชนเขาเข้มแข็ง เลยเกิดการเถียงกันระหว่างนักวิชาการชุมชนกับนักสิ่งแวดล้อม

“ผมก็เสนอแนะว่าให้คนในชุมชนจัดเวรยามดูแล ให้เขาอยู่ได้เพื่อไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า ประชาชนเขาอยู่กับป่าคือเขาอยู่มาก่อน หรือเราจะสั่งให้คนไปอยู่ ตรงไหนที่ยังไม่เคยมีคนไปอยู่ ก็ไม่ต้องให้อยู่ ก็ขึ้นอยู่กับการดูแล ไม่ใช่ไปห้ามว่าไม่ให้อยู่เลยเพราะเท่ากับแก้ปัญหาไม่ถูกจุด เพราะการไม่ศึกษากฎหมายมาก่อน ต่อมาเมื่อไม่มีเจ้าภาพมันก็ปล่อยไปเรื่อยๆ แล้วแต่ว่าใครสนใจไม่สนใจ ฉะนั้น เวลามาถึงวุฒิสภา ก็แก้ บางมาตราก็ไม่ได้ดู concept ตั้งแต่ต้น คือการดูแลกฎหมายต้องดูทั้งฉบับก่อน แล้วค่อยมาดูแต่ละหมวด แล้วมาดูเรียงมาตรา

“ฉะนั้น วิธีการของวุฒิสภาในการดูแลตรงนี้คิดว่าไม่ได้ผล หรือได้ผลน้อย ตามกฎหมายเราไม่มีอำนาจที่จะค้ำกฎหมายเขาแต่ถามว่าคุณใช้พลังประชาชนอธิบายให้ฟังไหม ให้สื่อพูดแทนก็ได้ เปิดเว็บก็ได้ ถ้าคุณทำความเข้าใจสาธารณะออกมาคุณวิเคราะห์กฎหมายที่เขาวิ่งขึ้นมาแล้วผมว่าถุกฎก็ยอมแพ้ เพราะถุกฎก็ทำแต่เฉพาะวิชาการ เขาไม่ได้ทำแบบที่ผมว่าเลย คือคุณลองเอากฎหมายไปถามประชาชน 4 ภาคเลยและสะท้อนออกมา ฉะนั้น มันอยู่ที่วิธีการ กระบวนการจัดการ วุฒิสภาไม่มีกระบวนการจัดการที่ดีในการดูแลกฎหมาย บทพร่องเรื่องการจัดการ เขาไม่เคยจ้างใครแพงๆ มาทำตรงนี้ เขาก็จ้างพรรคพวกเขา หรือถ้าเขาไปจ้างใครที่ จะแพ้ก็มันเป็นที่ปริกขวุฒิสภาได้ 4-5 คนจริงๆ เลยแต่เขาไม่ลงทุนเขาจ้างผู้เชี่ยวชาญเดือนละ 1.5 หมื่นบาทต่อคน คุณดู” (อัยยงค์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548)

1.3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค (ในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของวุฒิสภาได้ ดังต่อไปนี้

1.3.1 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ ให้วุฒิสภามีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการก่อกองร่างกฎหมายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายงบประมาณรายจ่ายประจำปี (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548) หรือแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ให้อำนาจวุฒิสภาสามารถยับยั้งร่างกฎหมายได้ หรือสามารถแก้ไขร่างกฎหมายได้เลย ตลอดจนเพิ่มอำนาจในการเรียกข้อมูลทั้งตัวบุคคลและเอกสารได้ (พิภพ ธงไชย สัมภาษณ์ 2548) รวมทั้งการแก้ไขข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา เพื่อให้การอภิปรายไม่เข้าช้อน วุฒิสภาสามารถบริหารเวลาได้ (วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548)

1.3.2 การเพิ่มความรู้ความเข้าใจและวิสัยทัศน์ของสมาชิกวุฒิสภา เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพในด้านการก่อกองร่างกฎหมายมากขึ้น (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548) รวมทั้งการละลายพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา และการให้ความรู้พื้นฐานทางด้านกฎหมาย

“1.พอ ส.ว.เข้ามาจะต้องไม่เกรงใจเลย ต้องเอาสมาชิกวุฒิสภามาปฐมฤกษ์ ทำให้พวกเขาลืมอาชีพดั้งเดิมของตนเองเสีย ลืมว่าตนเองเป็นหมอ ลืมว่าตนเองเป็นครู ลืมว่าตนเองมีหน้าที่ในการทำงานอยู่ตรงจุดนี้ กฎหมายครูเขาก็ต้องร่างเพื่อประโยชน์ของประชาชน กฎหมายหมอก็ต้องร่างเพื่อประโยชน์ของประชาชน ก็ต้องละลายพฤติกรรม 2. จะต้องเอาอาจารย์สอนวิชากฎหมายเบื้องต้น มาให้สมาชิกวุฒิสภาด้วยกันเรียนรู้พร้อมๆ กัน อย่าคิดว่าคนเป็นทนายความ หรือเป็นผู้พิพากษา เป็นอัยการมาจะร่างกฎหมายได้ดีกว่าครู เพราะการร่างกฎหมายเป็นวิชาเดียวในการเรียนนิติศาสตร์ เอาอันนี้วิชาเดียวมาสอน คือให้เอาหลักวิชาการกฎหมายเบื้องต้นของ ดร.หยุด แสงอุทัย มาสอน จะทำให้การร่างกฎหมาย ไม่เกิดนักกฎหมายแบบทนายความ แบบหมอ แบบพยาบาล แบบครู และจะต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง ระหว่างรัฐบาล สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อประสานงานในการเตรียมพิจารณากฎหมาย ตรงนี้จะแก้ปัญหาลำบากในความล่าช้า การเข้าช้อน ก็มีคณะกรรมการชุดนี้ขึ้นมาเพื่อมาทำเรื่องนี้” (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

“อุปสรรคในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย มันบกพร่องในการบริหารจัดการ และไม่มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้าเพื่อประชาชน อย่างกฎหมายมันต้องศึกษาตั้งแต่ต้น พอคราวๆสำหรับกฎหมายใหม่ๆ ขณะเดียวกันเราก็ดูกฎหมายเก่าๆ ซึ่งเห็นว่ามันน่าจะลิดรอนสิทธิ มันน่าจะมีผลกระทบต่อประชาชนในแง่ลบ มันน่าจะเอาเปรียบจนเกินไป พวกนี้ ซึ่งสำคัญ ถึงบอกไว้แต่กลับไม่ทำเอง ฉะนั้น การแก้ไขมันอยู่ที่ vision ของคนทำ ผมไม่แน่ใจว่าชุดใหม่ปีหน้าที่จะเลือกเข้ามา

จะทำได้อย่างที่ผมพูด เพราะมันต้องทุ่มเท มันต้องมีคนนำและเสียสละในการทำ” (อัยยงค์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548)

1.3.3 การแก้ไขปัญหาด้านจิตสำนึก วุฒิสภา และการรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของ สมาชิกวุฒิสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างการประชุมพิจารณาร่างกฎหมาย ควรจะอยู่นิ่งฟัง ในที่ประชุม

“พิจารณาร่างกฎหมายควรจะเข้านั่งฟังอยู่ในสภา ควรจะเข้านั่งฟังอยู่ในที่ประชุม ไม่ใช่เข้าไปนั่งอยู่ข้างนอก ตอนออกไปกินกาแฟ ไม่มีใครนั่งกินคนเดียว ไปนั่งก็ไปพูดไปคุยกัน ก็เข้าหุบบ้างไม่เข้าหุบบ้าง บางทีตอนจะพิจารณาร่างกฎหมายนี่ก็กินทั้งกาแฟ เวลาเที่ยงก็ต้องพิจารณา กฎหมาย กว่าจะกินข้าวกันเสร็จ ตั้งแต่สิบเอ็ดโมงสี่สิบห้าถึงบ่ายโมงครึ่งก็มี อะไรอย่างนี้ก็มีนะครับ ก็ตอนกินข้าวก็นั่งคุย ไม่มีใครนั่งฟังว่าการอภิปรายเป็นอย่างไรบ้าง อันนี้ผมว่าไม่ควรครับ เวลาพิจารณาร่างกฎหมาย ทุกๆเรื่องนะครับ สมาชิกวุฒิสภาควรนั่งอยู่ในที่ประชุม ถ้าคุณจะไปดื่มกาแฟ ก็ดื่มกาแฟแล้วกลับมา เหมือนกับคุณจะเห็นว่าห้องประชุมนี้โหรงเหรงเลย เวลาลงมติที่ก็วิ่งกรูเข้ามา นะ อันนี้เป็นประเด็นมาก เป็นจุดอ่อนมากเลยครับ” (ประทีน สันติประภพ สัมภาษณ์ 2548)

ตลอดทั้งการให้สมาชิกวุฒิสภาได้ตระหนักในหน้าที่ของตัวเองที่จะต้องมีความ เป็นกลาง

“ต้องให้วุฒิสภาตระหนักในหน้าที่ของตัวเองว่าตัวเองต้องมีความเป็นกลาง แต่ทุกคน ก็บอกว่า มีความเป็นกลาง แต่คนที่ติดตามเขาอยู่แล้ว มีความเป็นกลางจริงหรือไม่ ถ้ายังแก้ตรงนี้ ไม่ได้ การที่จะทำให้เกิดการยอมรับเชื่อถือจากสังคม ในส่วนของการทำหน้าที่กลั่นกรองร่าง กฎหมาย หรือ การตรวจสอบ ถอดถอนนักการเมือง การแต่งตั้งองค์การอิสระ มันจึงเป็นไปได้ยาก คือ ส.ว.แต่ละคนต่างไม่ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และไม่ได้มีจิตวิญญาณที่จะเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ เพราะส่วนใหญ่เข้ามาเพื่อใช้โอกาสทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของตัวเองและพวกพ้อง ไม่คำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวม ไม่คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม ส.ว.ส่วนน้อยที่เข้ามาและอยากจะมา ช่วยเหลือประเทศชาติ คือ ถ้าเรายังไม่ทำให้ ส.ว. ได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่าง แท้จริง มันก็ยากในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพราะว่า เขาไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม เขาคำนึง ว่า เขาจะได้อะไร จากการทำหน้าที่ของเขา นี่จึงเป็นปัญหาพันกันทั้งหมด” (วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

1.3.4 วุฒิสภาควรรับฟังปัญหาให้มากขึ้นและทำหน้าที่เป็นคนกลางในการรับฟังเสียง จากภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างกฎหมาย

“วุฒิสภาควรรับฟังปัญหาให้มากขึ้น ถึงแม้ว่าสุดท้ายอำนาจเด็ดขาดจะอยู่ที่สภา ผู้แทนฯ ก็ตาม แต่วุฒิสภาก็สามารถแสดงบทบาทในชั้นที่มีการตั้งกรรมาธิการร่วมได้ วุฒิสภาอาจ

ทำหน้าที่ประนีประนอม หรือเป็นคนกลางในการรับฟังเสียงจากภาคประชาสังคม ศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายที่ต้องการแก้ไขหรืออาจมองถึงผลกระทบที่จะเกิดถ้าร่างกฎหมายนั้นประกาศใช้ วุฒิสภาเป็นตัวกลางที่สะท้อนในแง่มุมหนึ่งที่เป็นอิสระจากพรรคการเมือง อยู่ข้างประชาชนได้มากขึ้น

“ต้องเรียกร้องให้วุฒิสภามีหน้าที่นี้ให้มากขึ้น เพราะในชั้นของกรรมาธิการร่วม บทบาทจะเยอะมาก ประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา ประธานกรรมาธิการก็สามารถทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนและรัฐบาลได้มากขึ้น” (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

1.3.5 ถ้าสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง ต้องให้ผู้สมัคร ส.ว. สังกัดพรรคหรือไม่ สังกัดพรรคก็ได้ เพื่อให้พรรคการเมืองสามารถควบคุมสมาชิกวุฒิสภาได้

“ส่วนจะมีข้อครหาว่าจะพิจารณาข้อกฎหมายไม่เป็นตัวของตัวเองหรือพิจารณากฎหมายตามใบสั่งนั้น ถ้าประชาชนเลือกเข้ามาอย่างนั้นแล้วจะไปว่าเขาทำไม แสดงว่าประชาชนต้องการให้ ส.ว. คนนั้นทำตามนโยบายที่พรรคต้องการ อย่างตอนนี้ถ้ารัฐบาลต้องการให้ผ่านร่าง พ.ร.บ. ใครก็ไม่สามารถค้านทานได้ แม้จะยับยั้งได้บ้าง แม้ไม่มีพรรคก็เหมือนมีอยู่แล้ว แทบทุกอย่างมันก็เป็นไปตามคำสั่งของรัฐบาล แต่มันปฏิเสธ ไม่ต้องรับผิดชอบ คนที่ไปฝึกไฟเขาอยู่เต็มตัว ก็ปากแข็งเสียงแข็ง

“ถ้าให้พรรครับผิดชอบเขาก็ปฏิเสธเพราะ ส.ว. เป็นอิสระไม่ได้สังกัดพรรค ระบบอย่างนี้ทำให้คนหลบเลี่ยงความรับผิดชอบ เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชน อีกอย่างประชาชนก็ยังมี sense (ความรู้สึก) ของเขาเอง ถ้าเขาเลือกสภาผู้แทนฯ เอาพรรครัฐบาลเข้าไป ประสบการณ์ทุกประเทศถ้าพรรคใดได้เสียงข้างมากเป็นพรรคเดียวเหมือนปัจจุบัน ประชาชนเขาก็รู้ว่ามันจะมีอำนาจมากเกินไป เขาก็บอกว่าไม่ได้แล้ว ต้องเลือกคนมาเป็นฝ่ายค้านเพื่อคานกัน มันเป็นอย่างนี้ทั้งนั้น อย่างในประเทศสหรัฐฯ พรรคเป็น Republican ที่ครองเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร คนอเมริกันก็เลือกวุฒิสภาให้เป็น Democrat แต่เขาจะไม่เลือกให้มันชนะกันมากมายนัก ให้ชนะการหุ้ดหวิด คนไทยก็น่าจะเป็นอย่างนั้น ถ้ามีระบบอย่างนั้นเกิดขึ้นมันก็ต้องมีการขึ้นนำกัน พรรคการเมืองต้องขึ้นนำ เพราะเขาสามารถขึ้นนำได้ไม่ต้องเป็นอีแอบในการขึ้นนำ สื่อก็ต้องบอก

“ถ้าเขาเปิดโอกาสให้หาเสียงและสังกัดพรรคได้ ถามว่าพรรคประชาธิปัตย์จะไม่ส่งคนลงสมัครเขียวหรือ ก็ต้องลงแข่งในสภาผู้แทนฯ มันเป็นธรรมชาติของการเมือง การที่เราพยายามสร้างระบบขึ้นมาตอนนี้มันเป็นการสร้างขึ้นมาแบบผิดธรรมชาติ มันเป็นระบบที่มีความเชื่อว่าคนจะบรรลุโศดบัน เป็นพระอรหันต์ด้วยตัวเอง โดยไม่มีคนคอยดูแล ที่เป็นความคิดแบบไทยๆ มัน

ไม่น่าจะคิดอย่างนั้นได้เลย มีแต่คนเลวๆ ทั้งนั้นเลย หากมีคนเป็นการเมืองไปร่างรัฐธรรมนูญเพื่อปิดช่องทางต่างๆ นั้นไม่มีทางที่นักการเมืองมันจะไปร่างรัฐธรรมนูญเพื่อปิดทางตัวเอง หรือมัดมือมัดเท้ามัน ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าวิธีการที่มีไม่ทันนักการเมือง เพื่อฝืนเกินไป” (พนัส ทัศนียานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

1.3.6 การสร้างความเข้มแข็งแก่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยเฉพาะบรรดาบุคลากรต่างๆ ในสำนักงานให้มีคุณภาพและสามารถตอบสนองต่อสมาชิกวุฒิสภาในการทำหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมายได้

“มันก็มีอยู่แค่นี้แหละ มันต้องทำให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเข้มแข็งเป็นอันดับหนึ่ง เพราะว่า ส.ว. นี้มันมาจากร้อยพ่อพันแม่ คือมาจากการศึกษาที่ระดับการศึกษาไม่เท่ากัน ปริญญาตรี อยู่บ้านนอกบ้านนา มาไม่เคยศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย จะให้มัน ไปศึกษาอะไร มันต้องมีคนช่วย เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาฯ ต้องเข้มแข็ง ต้องทำหน้าที่เหมือนกับเจ้าหน้าที่ ก.พ. ที่เสนอเรื่องตำแหน่ง เรื่องโครงสร้าง เรื่องอะไรขึ้นไปให้แก่ ก.พ. ก.พ. ก็ตัดสินใจ เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาฯ ต้องเข้มแข็ง กรรมการการเกษตรคุณต้องรู้เรื่องเกษตร สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องกระทรวงเกษตรอย่างลึกซึ้งได้ มี พ.ร.บ. อะไรบ้างที่เกี่ยวกับเกษตร มี พ.ร.บ. มีพระราชกฤษฎีกา มีมติ ค.ร.ม. มีกฎกระทรวงอะไรต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องของเกษตรมาถ่ายทอด มาให้ความรู้แก่ ส.ว. ในคณะกรรมการของตน แล้วก็จัดตั้งโครงการขึ้นมาให้ความรู้แก่ทุกกรรมการอย่างนี้เป็นต้น นะครับ แล้วก็ภาพรวม ภาพรวมก็สถาบันพระปกเกล้าทำก็โอเคก็ทำภาพรวม ต้องแยกออกไปจากอันอื่น ให้มันชัดเจน สถาบันพระปกเกล้านี้ควรจะเป็นที่พึ่งทางด้านวิชาการของรัฐสภา แต่ก็ทำตัวเหมือนกับเป็นดาวฤกษ์ ลอยอยู่ ส่องแสงตัวเอง ไม่ทำให้ใครทั้งสิ้น ฉะนั้นทำอะไรก็ได้ จัดฝึกอบรม แล้วก็หาเงินเข้ากระเป๋า เอาแพงๆ แล้วก็เอาเข้ากระเป๋าตัวเอง ไม่ทำงานวิชาการให้แก่รัฐสภา นี่ถือว่าสถาบันพระปกเกล้าไม่ได้ทำหน้าที่ตามที่ควรจะเป็น มันก็เลยไปกันใหญ่เลย พวกนี้ก็เกียจหลังยาว ไม่มีความรู้ พวกผู้ช่วยไม่มีคุณภาพ เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ไม่มีคุณภาพ ไม่ serve อะไรสักอย่าง เพราะฉะนั้น คนก็ไม่มีคุณภาพ ส.ว. ส.ส. ที่มานั่งอยู่ที่นี่ก็ยกมือเฉยๆ ไม่ค่อยมีคุณภาพ ในวุฒิสภา 200 คนนี้มีคนพูดไม่ถึง 50 คน นอกนั้นก็นั่งเฉยๆ” (บุญเลิศ ไพรินทร์ สัมภาษณ์ 2548)

1.3.7 การเอื้ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ ห้องทำงาน ห้องเลขานุการ บุคลากรที่มีคุณภาพและงบประมาณที่เพียงพอ (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

“สิ่งสำคัญที่สุดคือห้องทำงาน ผมไปดูสภาต่างประเทศเขามีห้องทำงาน ห้องเลขานุการเยอะๆ ไปหมด ต้องมีที่ให้ทำงานได้ พวกเราเป็นตัวแทนประชาชนที่มาจากต่างจังหวัด บางคนเข้า

โรงแรม เช่าห้องอยู่จะอาศัยที่บ้านและรถเป็นที่ทำงานอย่างเดียวไม่ได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องรีบแก้ไข”
(พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

2. การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน

2.1 ระดับการประเมิน

2.2.1 ระดับการประเมินเกณฑ์ดี

การประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) สามารถประเมินได้ 3 ระดับ คือ ดี ปานกลางและต่ำ โดยผู้ประเมินในระดับดีมีจำนวน 7 ท่าน ได้แก่ พันส ทศนิยานนท์, มนตรี รูปสุวรรณ, รสนา โตสิตระกูล, วัลลภ ตังคณานุรักษ์, ศิริชัย ไหมงาม และอัษฎางค์ ปาณิกบุตร

พันส ทศนิยานนท์ เห็นว่าการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินขึ้นอยู่กับคณะกรรมการของวุฒิสภาบางคณะที่ทำได้ดี แต่บางคณะก็ช่วยเหลือรัฐบาลเพราะมีความผูกพันทางการเมือง

“ขึ้นอยู่กับตัว ส.ว.บางคณะกรรมการฯ ก็ทำได้ดี บางคณะก็พยายามจะช่วยเหลือมากกว่า คือผูกพันอยู่กับทางการเมือง กลายเป็นตรายางประทับความชอบธรรม ไม่ต้องพูดถึง กรรมการวิสามัญที่มีอยู่เกือบ 20 กว่าคณะ อันที่จริงก็ควรจะลดลงเพราะงานมันซ้ำซ้อน ทำให้ฝ่ายบริหารกับหน่วยงานเสียเวลาในการมาชี้แจง คือ กรรมการแต่ละคณะก็ไม่ยอมรับว่ากรรมการอื่นก็ทำเรื่องนั้นแล้ว แต่กลับมีการพิจารณาซ้ำในเรื่องเดียวกัน อันนี้จึงติดปัญหาในการประสานและไม่วางานร่วมกัน ตรงนี้ต้องแก้ไข โดยการลดคณะกรรมการให้น้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ งานจะได้ไม่ซ้ำซ้อน อย่างมากที่สุดไม่ควรเกิน 10 คณะ ซึ่งมีผลทำให้ลดงานที่ซ้ำซ้อนได้.....

“แม้ว่า ส.ว.ส่วนมากจะไม่ได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร แต่ก็ยังมี กรรมการวิสามัญการตรวจสอบการทุจริต วุฒิสภา ที่ พล.ต.อ.ประทิน สันติประภพ เป็นประธาน ทำหน้าที่นี้อยู่ กรรมการฯ นี้ก็สามารถทำหน้าที่ได้อย่างอิสระ และสามารถสอบสวนเข้าไปเจาะลึกได้ มันก็ทำให้เกิดผล เพราะทำให้เกิดกระแสสังคมในการรับรู้ข้อมูลผ่านสื่อ ทำให้มีผลสภาพบังคับได้ แต่สภาพบังคับในตัวของกรรมการเองไม่มี การทำอย่างนี้ก็เป็นเพียงส่วนน้อย และเป็นฝ่ายข้างน้อย กรรมการวิสามัญส่วนใหญ่จะถูกครอบงำ ความจริงอำนาจมันอยู่ที่ กรรมการวิสามัญ ส่วนกรรมการวิสามัญตั้งขึ้นมาเพื่อสอบสวนเรื่องเฉพาะกิจเท่านั้น ที่สามารถมีสภาพบังคับทางสังคมขึ้นมาได้ เพราะได้ก่อให้เกิดกระแสสังคมในการตรวจสอบอีกทางหนึ่ง”
(พันส ทศนิยานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

มนตรี รูปสุวรรณ มีความเห็นเช่นเดียวกับ พณีส ทศนิยานนท์ โดยเฉพาะผลงานของ คณะกรรมการวุฒิสภาบางคณะ ทำหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการได้ดี

“ทำงานซ้ำซ้อนนี้อาจจะให้หน่วยธุรการ คือในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาเขียนไว้แล้วว่าให้คณะกรรมการกิจการวุฒิสภาเป็นคนตัดสิน ว่ามันอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการชุดไหนก็ให้เข้าไปในคณะกรรมการชุดนั้น อันนี้ก็อยู่ในบังคับอยู่แล้ว ก็พอมองเห็นแนวทางแก้ไข แต่ว่าที่เกิดขึ้นมาก็คือ โดยทั่วไปมันไม่ได้เอาเข้าคณะกรรมการ เพราะว่าพอมีเรื่องอะไรขึ้นมาคนก็อยากจะทำ ก็แถลงข่าว อย่างนี้มันก็เป็นปัญหา มันก็ลำบาก แต่ภาพรวมๆ ผลงานของกรรมการนี้ ที่ออกเป็นรายงานของกรรมการมีหลายเรื่องที่สำคัญ อย่างเรื่องคลองด่าน เรื่องการทุจริตหลายๆ เรื่อง เรื่องทุจริตลำไย เรื่องกรรมการคอกคอดกระ กรรมการการต่างประเทศทั้งหลาย กรรมการเขาก็มีรายงานของเขา ซึ่งเขามีผลงานเพียงแต่ว่ามันไม่ได้เป็นข่าวเท่านั้นเอง ปัญหาคือว่ากรรมการหลายคณะพอรายงานเข้าไปในที่ประชุมแล้ว กรรมการการศึกษารัฐธรรมนูญ ต่างๆ ก็ไม่เป็นข่าว เพราะว่ามันเป็นเรื่องที่สื่อไม่ให้ความสนใจ แต่จริงๆ โดยภาพรวมแล้วก็ การทำงานของคณะกรรมการของวุฒิสภาชุดนี้...ก็ใช้ได้ทีเดียว” (มนตรี รูปสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

รสนา โตสิตระกูล มีความเห็นว่าสมาชิกวุฒิสภาส่วนน้อยที่ทำหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างเข้มแข็งและส่งผลสะท้อนมากแก่สังคม

“คิดว่าทำได้ดีพอสมควรแต่จริงๆ แล้วเป็น ส.ว.กลุ่มน้อยที่มีความเข้มแข็งในการทำเรื่องนี้ คิดว่าถ้า ส.ว. ได้เป็นอิสระทั้งหมดทั้งสภา มันจะมีอำนาจขนาดไหน นี่ขนาดทำแบบกะปลกกะเปื้อนประมาณ 30-40 คน จาก 200 คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งด้วย แต่ก็ยังมีผลกำลังในการเปลี่ยนแปลง ตรวจสอบอะไรต้งยะอะ เช่น การตรวจสอบเรื่องการคอร์รัปชันต่างๆ ขณะนี้ แต่เอาละ ส.ว. ไม่มีอำนาจในทางบริหาร ถึงแม้คุณจะพบว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันเรื่องนั้นเรื่องนี้ หรือ คุณตรวจเรื่อง ซีทีเอ็กซ์ เรื่องคอมพิวเตอร์ 900 ล้าน อะไรเหล่านี้แล้วคุณพบว่ามันคอร์รัปชัน เสร็จแล้วโดยอำนาจมันต้องส่งไปที่ฝ่ายบริหารให้ผู้บริหารจัดการ ถ้าผู้บริหารไม่ทำก็ทำอะไรไม่ได้ อย่างนี้มันก็กลายเป็นพลังทางสังคมที่จะบีบเท่านั้นเอง แต่ก็มีบางประเด็นที่ ส.ว.สามารถ exercise อำนาจของเขาได้พอสมควร เช่น ถ้าช่วงอะไรก็ตามที่กฎหมายเปิดช่องให้ปั๊ป เขาก็ทำได้ดี ยกตัวอย่างกรณี ป.ป.ช. ขึ้นค่าตอบแทนตัวเอง เนื่องจากสามารถส่งเรื่องไปที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้เลย มันก็เกิดผลทันที ดังนั้นจึงต้องมีระบบรองรับและตัวบุคคลที่ทำงานด้วย ระบบบางทีมันก็พยายามจำกัด แต่ถ้ามีช่องเล็กน้อยแล้วได้คนดีทำงานมันก็สามารถถ่วงช่องว่างนั้นให้กว้างขึ้นได้ แต่ถ้าได้คนไม่ดีมานั่งตรงจุดนั้น เขาก็พยายามปิดช่องที่มันมีอยู่น้อยให้มันไม่มีการใช้เลย

“แต่ ส.ว.กลุ่มหนึ่งถึงแม้ไม่ใหญ่โตมากนักแต่การแสดงบทบาทของเขาก็ส่งผลสะท้อนเยอะมาก ดังนั้นถ้าส.ว.สามารถมีอิสระได้มากกว่านี้ เชื่อว่าบทบาทของ ส.ว.จะมีมากกว่านี้ ไม่ถึงกับทั้งหมดให้เกินครึ่งหนึ่ง ไม่อย่างนั้น ส.ว.กลุ่มนี้ก็จะเสี่ยงส่วนน้อยตลอด ในหลายเรื่องคุณพูดได้ อภิปรายได้ แต่ไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะว่าคุณเป็นเสียงส่วนน้อยเช่น ถ้ามีเสียง 120 คนก็สามารถลงชื่ออภิปรายรัฐบาลได้ แม้ไม่ได้ลงมติแต่ก็สำคัญ และลักษณะที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าจะต้องใช้เสียง 1 ใน 4 ถึงจะเปิดอภิปรายรัฐบาลได้หรือ 2 ใน 5 คิดว่าเหลวไหลในเมื่อหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการให้มีการตรวจสอบถ่วงดุล ทำให้ถึงมาจำกัดควรจะลดจำนวนเสียงในการยื่นอภิปรายลงเพราะสภาผู้แทนราษฎรไม่เป็นอิสระจริงๆ แล้ว 377 เสียงจะไม่มีทางรวมกันเป็น 1 ใน 4 เพื่อจะมาตรวจสอบรัฐบาล ซึ่งจริงๆ แล้วสภาผู้แทนฯ จะเป็นอิสระแล้วตรวจสอบฝ่ายบริหารนี่คือในหลักการแต่ในความเป็นจริงมันไม่เกิดขึ้น”(รสนา โตสิตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

วัลลภ ตังคณานุรักษ์, ศิริชัย ไหมงาม และอัษฎางค์ ปาณิกบุตร มีความเห็นเช่นเดียวกันว่าบทบาทหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภาทำได้ดีในส่วนของการกระทำการวิสามัญหลายคณะ

“สิ่งที่ผมคิดว่าทำได้ดี น่าจะเป็นในส่วนของการกระทำการวิสามัญในหลายคณะ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเราสามารถที่จะชี้แจงเกาะเกาะความไม่ถูกต้องออกมาได้หลายเรื่อง ตั้งแต่เรื่องเกษตร เรื่องทางสังคม เรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องพัฒนาสังคม อะไรพวกนี้เราสามารถเกาะเกาะได้ รัฐบาลค่อนข้างจะผวาการกระทำการมากกว่าวุฒิสภาด้วยซ้ำไป”(วัลลภ ตังคณานุรักษ์ สัมภาษณ์ 2548)

“ก็เป็นสิ่งที่ดี ผมคิดว่าถ้าใช้ให้มีประสิทธิภาพก็พอใจชุดหนึ่ง อย่างเช่นชุดของท่าน พลตำรวจเอก ประทีป สันติประภพ ที่ตรวจสอบทุจริต CTX บอกว่าจบไปแล้ว แต่ท่านก็ยังใช้บทบาทเรียกหน่วยงานต่างๆ มาชี้แจง ยังเกาะติดอยู่ ถึงแม้จะทำอะไรไม่ได้ แต่ก็ถือว่าเป็นการดึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล และก็เรื่องนี้ วุฒิจึงรายงานถึงนายกก็เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้เวทีวุฒิจึงในการตรวจสอบทุจริตคอร์รัปชัน อย่างน้อยๆ ถ้าสื่อเล่น มันก็ไปถึงประชาชน สังคมได้รับรู้ข้อมูลในเชิงลึก ตรวจสอบมากขึ้น ผมว่ามันเป็นเวทีที่ดี ไม่ใช่จำกัดอยู่ที่ทางใดทางหนึ่ง เพราะเป็นเรื่องของการบริหารราชการแผ่นดิน”(ศิริชัย ไหมงาม สัมภาษณ์ 2548)

“ในด้านการตรวจสอบอย่างข้าราชการประจำ ความจริงวุฒิจึงทำหน้าที่ได้ดีพอสมควร อย่างหลายกรณีที่เกิดความขัดแย้งก็เรียกหน่วยงานต่างๆ ไปชี้แจง แต่ช่วงหลังๆ รู้สึกข้าราชการจะไม่ให้ความร่วมมือ”(ศิริชัย ไหมงาม สัมภาษณ์ 2548)

“วุฒิสภาค่อนข้างทำหน้าที่ได้ดี แต่มีกลุ่มเดียว ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบค่อนข้างมีข้อเสีย คือคณะกรรมการตรวจสอบเรื่องคอร์รัปชันต่างๆ หรือการตรวจสอบการบุกรุกที่ดิน แต่มันเป็นกลุ่มเล็กไปหน่อย การขยายผลไม่ค่อยทั่ว มีคนทำอยู่น้อย เช่น อาจารย์แก้วสรร อดิโพธิ์ นายแพทย์ธีรณันต์ พิทักษ์วัชรระ พล.ต.อ.ประทีป สันติประภพ ก็มีกลุ่มเอ็นจีโออยู่แค่ประมาณ

30 กว่าคน ที่ทำตรงนี้ ก็ทำชื่อเสียงค่อนข้างมากให้กับวุฒิชัย ก็มีบทบาทในทางสื่อมากและประชาชนให้การยอมรับ” (อัมฤงค์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548)

2.2.2 ระดับการประเมินเกณฑ์ปานกลางหรือพอใช้

สุจิต บุญบงการ เห็นว่าบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินอยู่ในระดับพอใช้ได้

“บทบาทการทำงานก็พอใช้ได้ ส่วนภาพลักษณ์มันมีข่าวออกมาตลอดจนเกิดข้อครหา รวมทั้งปรากฏการณ์ที่ผ่านมา ที่ทำให้มีการวิงวอนจากบุคคลที่มีอำนาจทางการเมือง และวุฒิสภาก็ยอมโอนอ่อนผ่อนตาม ซึ่งความจริงเราต้องการให้วุฒิสภาเป็นอิสระอย่างแท้จริง ซึ่งเรื่องนี้ผมก็พูดจากการอ่านข่าว ไม่สามารถระบุได้มากนัก” (สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

วีระ สมความคิด มีความเห็นว่าบทบาทของสมาชิกวุฒิสภาเสียงข้างน้อยมีส่วนช่วยทำให้บทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินมีน้ำหนักและสามารถสอบผ่านได้

“อันนี้เป็นบทบาทของเสียงข้างน้อย หรือ ส.ว. ที่ถูกรัฐบาลเรียกว่า ขาประจำ เช่น ส.ว. ไกรศักดิ์ (ชุมหะวัน) พล.ต.อ. ประทิน (สันติประภพ) นพ. นิรันดร์ (พิทักษ์วัชร) เขายังทำหน้าที่ได้ดีในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และข้าราชการประจำ แต่ ส.ว. ส่วนใหญ่ก็ยังไม่มีความกล้าหาญที่จะให้สังคมได้ประโยชน์ จากการถ่วงดุลตรวจสอบ

“แต่ถ้าให้คะแนนรวม ส.ว. ทั้งหมดก็ให้ 50 กว่า ไม่เกิน 60 จาก 100 ซึ่งถ้าไม่ได้ ส.ว. ขาประจำมาทำตรงนี้ ก็ถือว่าวุฒิสภาชุดนี้สอบตก ต้องถือว่า ส.ว. เสียงข้างน้อยประมาณ 40-60 เสียงยังทำหน้าที่ได้เข้มข้นอยู่ ยังรักษาประโยชน์ของแผ่นดินอยู่

“การขอเปิดอภิปรายทั่วไปก็ทำไม่ได้ การขอให้นายกฯ มาตอบกระทู้ แต่ละสัปดาห์ ก็ไม่เคยมา นายกฯ ก็ไม่ให้ความสำคัญตรงนี้

“ส่วนในเวทีกรรมาธิการก็เป็นบางคณะ บางกรรมาธิการ ผู้ที่มีบทบาทในนั้น กลับเอาไปหาประโยชน์ ผมมีหลักฐานด้วย เช่น เวลาที่มีเรื่องร้องเรียนกรรมาธิการ กลับเอาเรื่องนั้นไปหาประโยชน์เข้าตัวเองและพวกพ้องแทนที่จะสรุปผลเข้ากรรมาธิการโดยตรงไปตรงมา เช่น กรณีพลังงานเรื่องน้ำมัน ก็เรียกเข้าไปสอบ คนที่ถูกสอบก็ให้เงิน ผลสอบก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ตอนแรกก็ทำขิงขัง ซึ่งหลายกรรมาธิการก็ถูกกล่าวหาอย่างนี้ เช่น กรรมาธิการการปกครอง นอกจากนั้นบางเรื่องยังมีการต่อรองทางการเมือง การตรวจสอบข้าราชการ นักการเมือง มันจึงไม่ค่อยมีผลเท่าไร และพอระยะหลัง รัฐบาลได้เข้าไปแทรกซื้อตัว ส.ว. หลายคนทำให้การทำงานลดบทบาทลงไปเยอะ” (วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับพิเชฐ พัฒนโชติ มีความเห็นแยกเป็น 2 ส่วน ๆ ของบทบาทของคณะกรรมการธิการ อยู่ในเกณฑ์สอบผ่านหรือเป็นที่น่าพอใจ แต่ในส่วนของการตรวจสอบของวุฒิสภาทั้งสภา ยังไม่ประสบความสำเร็จ

“กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดการควบคุมข้าราชการซี 10 ขึ้นไปเท่านั้น กระบวนการตรวจสอบมีอยู่หลายระดับคือตั้งกระทู้ถาม โดยเป็นการตรวจสอบระดับพื้นที่ที่เราไม่รู้อะไรของชาวบ้านมาสะท้อนให้รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการแก้ไขเรื่องกระทู้ อาจซ้ำซ้อนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) บ้างแต่ไม่ได้กำหนดในรายละเอียดว่าเรื่องไหนควรเป็นเรื่องของ ส.ส. หรือ ส.ว. แต่การทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนประชาชนนั้นก็น่าพอใจ เช่น เรื่องคมนาคมแหล่งน้ำ ปัญหาค้ายแล้งเป็นการนำปัญหาชาวบ้านมาสะท้อน ถือว่าสอบผ่าน การตรวจสอบผ่านกระบวนการคณะกรรมการธิการสามัญและคณะกรรมการวิสามัญหลายเรื่องน่าพอใจเหมือนกัน ในชั้นคณะกรรมการ ซึ่งถือว่ามีผลงานและรักษาสภาพประโยชน์ของบ้านเมืองเช่น คณะกรรมการวิสามัญตรวจสอบเรื่องคลองค่าน ตรวจสอบเรื่องการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างเครื่องตรวจวัดระดับซีทีเอ็กซ์ (CTX) ในสนามบินสุวรรณภูมิก็มีผลงานเป็นที่น่าพอใจ แต่บางคณะกรรมการก็ล้มเหลว บางคณะกรรมการอาจไม่มีผลงาน แต่มีหลายคณะกรรมการเป็นที่น่าพอใจ

“ส่วนของการตรวจสอบในสภาทั้งสองสภานั้น คิดว่าไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากรัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้วุฒิสภามีมาตรการให้ ส.ว. สามารถเปิดอภิปรายทั่วไป โดยไม่ลงมติไว้ว่างใจถือเป็นการตรวจสอบใหญ่ของสภาทั้งหมด ได้มีการจะดำเนินการเรื่องนี้หลายครั้ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งวุฒิสภาครบวาระ 6 ปีแล้วก็ยังไม่เกิด เนื่องด้วยรัฐธรรมนูญที่กำหนดเสียงที่จะร่วมลงชื่อต้องครบ 120 รายชื่อที่จะร้องขอให้รัฐบาลมาชี้แจง ทำได้ครั้งสุดท้าย 100 เสียง ความจริงแล้วโดยระบบ หรือข้อกำหนดประสงค์ให้ตัวแทนประชาชนได้ทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนประชาชนที่ต้องการทราบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองเราเป็นอย่างไร และมีการแก้ไขแล้วอย่างไร ไม่ได้มีการลงมติ ไม่เหมือนกับสภาผู้แทนราษฎร แค่นี้เรายังทำไม่ได้ จะด้วยเหตุผลอะไรสุดแล้วแต่ อย่างหนึ่งที่คิดว่าสมาชิกจำนวนหนึ่งไปพะวงกับเรื่องของรัฐบาลมากเกินไป ความเป็นอิสระของ ส.ว. ที่จะทำหน้าที่เป็นปากเสียงของประชาชนก็ลดน้อยถอยไป เป็นเรื่องที่น่าเสียดายที่ ส.ว. ไม่สามารถตรวจสอบรัฐบาลตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ สิ่งที่เราทำได้เป็นเรื่องที่รัฐบาลร้องขอเข้ามา ก็เป็นเรื่องแปลกคนที่ขอให้ร่วมลงชื่อกลับไม่มาลงชื่อ แต่พอรัฐบาลมาชี้แจงกลับอยากจะพูด ความจริงเป็นเรื่องสิทธิที่กำหนดให้เราใช้ได้จริงๆ แล้วไม่ควร แต่พูดลำบาก เรื่องนี้เกิดขึ้นทีหลัง ซึ่งก็พอรู้ว่าใครลงคะแนนเสียงอย่างไรบ้าง” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

2.2.3 ระดับการประเมินเกณฑ์ต่ำ

บทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภาผู้ให้ความเห็นว่าวุฒิสภาโดยภาพรวมยังสอบไม่ผ่านในบทบาทหน้าที่นี้ มีอยู่หลายท่าน อาทิ ต่อตระกูล ชนาก, คณิน บุญสุวรรณ,

นิรันดร์ พิทักษ์วัชร (น.พ.), บุญเลิศ ไพรินทร์, ปริญา เทวานฤมิตรกุล, มนูญกฤต รูปขจร (พล.ต.), วิเชียร แก้วปลั่ง, วิทยา มะเสนา, สมยศ เชื้อไทย, สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, สุรัชชัย คณัฐตระกูลและมณฑล ขาดิสุวรรณ ต่อตระกูล ยมนาค เห็นว่าผลงานทางด้านนี้ของวุฒิสภามีได้ดีเฉพาะคณะกรรมการการ บางคณะ และสมาชิกวุฒิสภาบางคนเท่านั้น จึงเป็นเพียง “จุดขาวในสีค่อนข้างคล้ำ”

“โดยรวมในการตรวจสอบคณะกรรมการการบางคณะ ทำงานได้ดี วุฒิสภามืออื่นไม่ใช่สภาพเดียวแต่ เหมือนมีสองหัวสองประเทศ ในวุฒิสภามุมหนึ่งก็มีพวกที่เข้มงวดประชาชนเชื่อมั่นมาก ซึ่งมีส่วนน้อย แต่ก็ยัง ทำงานได้ ซึ่งประชาชนรู้สึกสงสารเพราะ ส.ว.กลุ่มใหญ่ไม่เอาด้วย ดังนั้นภาพรวมของวุฒิสภามันเหมือนมีจุด ขาวในสีค่อนข้างคล้ำซึ่งผมว่าสีขาวนั้นยังไม่ช่วยภาพรวมเท่าไร

“มันกลายเป็นว่าถ้าเรานึกถึงคนในวุฒิสภามันจะกลายเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ได้มองว่าเป็นผลงาน ของวุฒิสภาแต่รู้สึกว่าเป็นผลงานของคนบางคนมากกว่า บทบาทในสภา ตอนนั้นจะมีการขอเปิดอภิปรายทั่วไป กรณีทุจริตหนองูเห่าแต่ ส.ว.ส่วนใหญ่ก็ไม่นับสนุน”(ต่อตระกูล ยมนาค สัมภาษณ์ 2548)

ถณิน บุญสุวรรณ มีความเห็นในทำนองเดียวกัน และสรุปว่าผลงานของวุฒิสภาใน ด้านนี้อยู่ต่ำกว่ามาตรฐานและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ

“ต่ำกว่ามาตรฐานและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ที่ร้ายคือบ่อยครั้งแทนที่จะทำ หน้าที่ตรวจสอบและควบคุมฝ่ายบริหาร กลับไปปกป้องฝ่ายบริหารและผลประโยชน์ของฝ่าย การเมืองอย่างเห็นได้ชัด มาตรการสำคัญ คือ การขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาโดยไม่มีการ ลงมติตาม มาตรา 187 นั้น ไม่เคยได้ใช้เลยตลอดเวลา 6 ปีเต็ม ตำแหน่งประธานคณะกรรมการ สำคัญๆ ถูกฝ่ายรัฐบาลแทรกแซง การตรวจสอบการทุจริต เป็นผลงานของ ส.ว. ส่วนน้อยเพียงไม่กี่คน ในขณะที่ส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจเท่าที่ควร”(ถณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

ปริญา เทวานฤมิตรกุล มีความเห็นว่าวุฒิสภาสอบตกหรือมีบทบาทที่ไม่น่าพึงพอใจ อย่งไรก็ตามยังมีสมาชิกวุฒิสภาอีกจำนวนหนึ่งทำหน้าที่ได้ดี

“อันนี้สอบตก อาจจะแรงไป หรือเราอาจใช้คำว่าไม่น่าพอใจก็ได้ โดยมีตัวอย่างที่ ชัดเจน จากการเข้าซื้อกัน 3 ใน 5 เพื่อขอเปิดอภิปรายรัฐมนตรีคมนาคมโดยไม่ลงมติ วุฒิสภาก็ไม่ สามารถรวบรวมรายชื่อได้ ซึ่งมันเป็นปัญหาที่กลไกตามรัฐธรรมนูญที่ตั้งไว้สูงเกินไป

“อย่างไรรก็ตามเราจะพบว่าวุฒิสภาจำนวนหนึ่งยังคงทำหน้าที่นี้ได้ดี แต่เป็นที่น่าเสียดาย ที่สมาชิกส่วนใหญ่ดูเหมือนว่าจะฝากใ้รัฐบาลจนผมรู้สึกได้ ความจริง 120 เสียงก็น่าจะเปิดอภิปราย ได้เพราะไม่มีการลงมติ สุดท้ายก็เปิดไม่ได้ และเรื่องการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีกระทรวง คมนาคมก็ยังคงกลางแกลงใจประชาชน เพราะรัฐมนตรีตอบคำถามไม่ชัดเจน

“วุฒิสภาเป็นองค์กรหนึ่งตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหาร แต่วุฒิสภาทำหน้าที่น้อยไปหน่อย ส่วนหนึ่งก็เห็นใจว่า ต้องใช้เสียง 3 ใน 5 จึงเปิดอภิปรายไม่ได้ ซึ่งผมยังให้เครดิตว่าวุฒิสภาจำนวนหนึ่งยังคงทำหน้าที่นี้อยู่” (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

วิเชียร แก้วเปล่ง, บุญเลิศ ไพรินทร์ และ มนูญกฤต รูปขจร (พล.ต.) เห็นตรงกันว่า วุฒิสหายังทำได้ไม่เต็มที่และอาจเกิดจากกฎหมายที่ไม่ให้อำนาจแก่วุฒิสภามากนักที่จะดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลได้

“ยังทำได้ไม่เต็มที่ คือเหมือนอำนาจของวุฒิสภาไม่มีสิทธิมากที่จะเรียกมาดำเนินการเหมือนในสภาสหรัฐฯ บ้านเรายังทำเหมือนเขาไม่ได้ ยังไม่เคยมีว่าจะมีการจัดการ แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดไว้ว่าสามารถจัดการได้ แต่ยังไม่เห็น ก็ยังสงสัยอยู่ว่าวุฒิสภาชุดนี้มีที่ไปที่ไปอย่างไร ทำงานไม่เต็มที่จนทำให้คนมองว่าวุฒิสภาชุดนี้เป็นคนของรัฐบาลหรือไม่ หรือรัฐบาลส่งมา เหมือนที่สังคมวิจารณ์อยู่ ส่วนการทำหน้าที่ตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ นั้น ขยันประชุมจริง แต่ผลที่จะออกมาเพื่อประโยชน์ของประชาชนนั้นมีไม่เท่าไร บางเรื่องก็ไปหยิบที่ไม่สนใจมาพิจารณา แต่เรื่องไหนที่ประชาชนสนใจ กลับเมินเฉย ซึ่งอาจจะมีส่วนได้ส่วนเสียหรือไม่ผมไม่ทราบ ดังนั้นทำให้การตรวจสอบเต็ม 100 เปอร์เซนต์นั้นจึงเป็นไปได้” (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548)

“ควบคุมตรวจสอบนี่มันทำได้ ทำแบบไม่ค่อยเป็นทางการได้ แต่ว่าทำเป็นทางการไม่ค่อยได้ เพราะว่าเรียกรัฐมนตรีก็ไม่มา สิบครั้งก็ไม่มา มันก็ทำอะไรเขาไม่ได้ มาตรา 182, 189 ก็ตั้งคณะกรรมการสิทธิ คณะอนุกรรมการ ตั้งการทำงานขึ้นมาตรวจสอบ มันก็ได้แบบไม่เป็นทางการ ถ้าเขาไม่ให้ความร่วมมือ เราก็ไม่มีอำนาจที่จะไปบังคับควบคุม บังคับบัญชาใครให้ต้องทำปฏิบัติตามเราได้ นอกจากตั้งกระทู้ถาม หรือยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจโดยไม่ลงมติ อะไรต่างๆ เหล่านี้มันเป็นกระบวนการควบคุมตามกฎหมาย แต่ว่ามันไม่ค่อยได้ผล เพราะว่าเราไม่มีอำนาจเชิงบังคับให้เขาทำ ให้ต้องมานี่ต้องมี” (บุญเลิศ ไพรินทร์ สัมภาษณ์ 2548)

“หน้าที่ในการควบคุมฝ่ายบริหารคือ ส.ส. ส.ว. รวมทั้งการปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทนี้เป็นบทบาทของวุฒิสภาข้าราชการตั้งแต่ปลัดกระทรวงเป็นต้นไปถามว่ารัฐธรรมนูญให้อำนาจในการเชิญพวกนี้มาชี้แจงทั้งรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง 11 ถ้าเขาไม่มาจะเอาอำนาจอะไรไปลงโทษเขามันไม่มีกฎหมายรองรับเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญสงฆ์พูดไปลอยๆ เหมือนพูดไปแบบยกตัวอย่างเช่น บอกว่าถ้าคุณหิวข้าวก็กินนะ กระหายก็ดื่ม หรืออึดอัดก็ไปหายใจ ควรทำดี อย่าทำชั่วนะ แต่ไม่รู้วิธีปฏิบัติต้องทำอย่างไร เหมือนกับคำว่าสามัคคีทำยังไง ปฏิบัติตนอย่างไร ก็พูดว่าให้ทุกคนสามัคคี เห็นได้จากกรรณิการ์ของนายกฯ หรือกองทัพ ทั้งฝ่ายการเมืองและอื่นๆ สิ่งเหล่านี้ โทกหกประชาชนทั้งนั้น มันต้องปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างก่อน ต้องไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่รังเกียจเศรษชนชั้นคนอื่น ไม่ดูถูกดูแคลน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ต้องมีสิ่งจะ ทั้ง

ส่วนตัวครอบครัวและสังคมเพราะแก่นแท้ของชีวิตมนุษย์มันมี 3 จุดเท่านั้น 1.จิตใจเป็นคำสั่ง 2.สังคม และ 3. โลก ทุกวันนี้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดชีวิตมันมีแค่นี้แต่ตอนนี้มันยังเข้าไม่ถึงรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เข้าไม่ถึงเมื่อเข้าไม่ถึงคุณจะทำอะไร ทุกอย่างก็เสียใช้ไม่ได้เลยทั้งหมดพังหมดแล้ว”(มัญญกฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548)

ส่วน สมยศ เชื้อไทย และสมบัติ ธำรงธัญวงศ์ มีความเห็นในทำนองเดียวกันที่ว่า วุฒิสภาทำหน้าที่ในส่วนนี้ได้ลำบากเพราะการแทรกแซงหรือการลอบบีจากฝ่ายผู้มีอำนาจรัฐ

“การแทรกแซงในระยะแรกอาจมีได้บ้าง แต่ว่าเมื่อรัฐบาลเข้มแข็งขึ้นมากแล้วมันจึงถูกจัดการด้วยการลอบบีในรูปแบบต่างๆ เช่นเพื่อทำให้การผ่านกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร แต่การที่วุฒิสภายังทำหน้าที่ได้ขณะนี้ เพราะยังมีกลุ่มที่อิสระจากรัฐบาลส่วนหนึ่งเพราะกลุ่มนี้ที่ได้รับเลือกจากประชาชน มันไม่มีฐานพรรคการเมืองที่ชัดเจน แต่ระยะต่อไปมันจะชัดเจนมาก

“การแทรกแซงอย่างเห็นได้ชัด เช่นแค่การเข้าชื่อเพื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปยังไม่สามารถกระทำได้ รัฐธรรมนูญเปิดช่องไว้ คิดว่าเขียนไว้ให้ไม่สามารถทำงานได้ ในที่สุดถูกลอบบีเป็นกลุ่ม”(สมยศ เชื้อไทย สัมภาษณ์ 2548)

“คืออำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบนี้ มันจะตรวจสอบได้ดีก็ต่อเมื่อไม่เป็นพวก รัฐบาลเพราะควบคุมรัฐบาล เมื่อถูกรอบงำโดยรัฐบาลแล้วคุณจะไปตรวจสอบรัฐบาลได้ไง คุณไปตรวจสอบ ยกมือมาก็พวกรัฐบาลชนะทุกครั้ง เพราะฉะนั้นถ้าจะพูดถึงอำนาจในการควบคุมกำกับ ตรวจสอบการบริหารของรัฐบาลก็ถือว่าอ่อนแอที่สุด ภายใต้โครงสร้างนี้ ไม่ใช่ชุดนี้ภายใต้ โครงสร้างตามรัฐธรรมนูญ นี้ที่กำหนดอย่างนี้ มันจะทำให้การควบคุมกำหนดตรวจสอบอ่อนแอ มาก เพราะว่าฝ่ายรัฐบาลเขามีอำนาจครอบงำ ส.ว. เมื่อ ส.ว.ถูกรอบงำแล้วก็ไม่มีอำนาจที่จะไป..ก็ ไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะไปควบคุมกำกับและตรวจสอบฝ่ายบริหารได้ มันมีแต่เสียงข้างน้อย ยกตัวอย่างถ้าคุณบอกว่าจะถอดถอนนักการเมืองที่ทำผิดนี้คุณต้องไปใช้สามในห้า สามในห้าคือ 120 นะ ถ้าหากว่าเขาเป็นฝ่ายรัฐบาลไปแล้วมากกว่าครึ่ง มากกว่า 100 แล้วคุณจะเหลือก็เสียง ตกลง คุณนำท่วมหลังเปิด ก็ตรวจสอบไม่ได้ ถอดถอนไม่ได้

“ส.ว. มีหน้าที่ไปทำอะไรผมไม่เห็น ส.ว. ไปทำอะไรผมเห็นฝ่ายค้านในสภาขออภิปราย อภิปราย รัฐบาลก็รับรองกันไปเสร็จแล้วก็ไม่เห็นมีปัญหาอะไรแล้ว ส.ว.ทำอะไรผมไม่ทราบ ส.ว.ทำอะไร” (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ สัมภาษณ์ 2548)

วิทยา มะเสนา เห็นว่าระบบเครือญาติในสังคมไทยมีอิทธิพลอย่างมากจนทำให้ วุฒิสภาไม่มีอิสระในการตรวจสอบ

“ส่วนเรื่องการตรวจสอบ การตรวจสอบนี้แรกๆก็ดี ตอนหลังรัฐสภาจะไม่ดีเท่าที่ควรนัก เพราะการ ได้มาซึ่งองค์กรอิสระ มันต้องไม่ปฏิเสธว่าระบบประเทศไทยนั้นมันมีระบบอุปถัมภ์ ประเทศมันลึกลับ คนนั้น

รู้จักคนนี้ คนนี้รู้จักคนนั้น มันรู้จักกันหมดด้วยความที่มีพันธมิตรถึงแม้รัฐธรรมนูญจะให้ฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายแต่งตั้งถอดถอนตรวจสอบองค์กรอิสระต่างๆ บางทีมันก็เกี่ยวพันกันเป็นเครือข่ายกันเป็นเพื่อนของเพื่อนของเพื่อนเครือข่ายต่างๆ เหล่านี้มันทำให้เกิดความไม่อิสระในการตรวจสอบ”(วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับ สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล กลับมีความเห็นว่าวุฒิสภาไม่ได้รับการยอมรับนับถือจากรัฐบาล จึงไม่ได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลในการทำหน้าที่ตรวจสอบ แต่สำหรับการตรวจสอบข้าราชการประจำยังมีประสิทธิภาพอยู่บ้าง

“วุฒิสภาชุดนี้ไม่ได้รับความเคารพนับถือจากรัฐบาล เพราะว่า 1.วิธีการเสนอปัญหา วิธีการเสนอการควบคุมตรวจสอบไม่เป็นเอกภาพ ไม่มีน้ำหนัก และขาดข้อเท็จจริงที่เพียงพอ ดังนั้นงานเมื่อทำไปแล้ว รัฐบาลเขาก็เห็นว่าไม่ใช่เสียกระดาษด้วย เอาแค่เห่าลมๆ แล้งๆ ไป เขาก็รู้ได้ แม้กระทั่งการชี้แจงตอนหลังเขาก็ไม่มาชี้แจง ตรงนี้แทบจะไม่มีผลอะไรเลย

“ในส่วนของการควบคุมตรวจสอบฝ่ายข้าราชการประจำ ผมมองว่ายังมีประสิทธิภาพอยู่ เพราะว่าข้าราชการประจำเขายังให้ความเกรงใจวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง แต่ขณะเดียวกันความเกรงใจนั้น ก็เป็นการใช้ความสัมพันธ์ในส่วนบุคคล อย่างคณะกรรมการการเงิน การธนาคาร และการคลังของผม ก็ต้องใช้ศักยภาพของประธานคณะกรรมการฯเอง แต่ถามว่าเขาเกรงใจความเป็นสมาชิกวุฒิสภาไหม ไม่ใช่เราใช้ความเป็นส่วนตัวของเรา ดังนั้นระบบมันยังควบคุมด้วยตัวของมันยังไม่ได้” (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับ มณฑล ชาติสุวรรณ เห็นว่าการทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ยังเป็นไปแบบไม่ค่อยอดสภาผู้แทนราษฎร มีลักษณะของการแย่งงานกันทำ

“ที่ผ่านมานั้นผมเคยให้คำปรึกษาพล.ต.มัญญฤต รูปขจร อดีตประธานวุฒิสภาว่า 4 ปีกว่าที่ผ่านมาวุฒิสภามีผลงานถอดถอนบ้างหรือไม่ ซึ่งดูแล้วก็ยังไม่เคยมีเลย ส่วนตัวก็ยังไม่ค่อยพอใจ โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมตรวจสอบ ถอดถอน ซึ่งยังไม่เคยเห็นว่าวุฒิสภาจะควบคุมตรวจสอบรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารได้ ฉะนั้นบทบาทการตรวจสอบรัฐบาลที่แท้จริงคือฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร แต่จริงๆ กฎหมายรัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจหน้าที่วุฒิสภาประหารชีวิตหรือถอดถอนนักการเมืองระดับสูง รัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีช่วย หรือปลัดกระทรวง อธิบดีหรือองค์กรอิสระได้ แต่ที่ผ่านมามันการเมืองประกอบหลายอย่าง ดังนั้นสรุปได้คือการควบคุมตรวจสอบรัฐบาลยังเป็นไปแบบไม่ค่อยอดสภาผู้แทนราษฎร คือแย่งกันทำงานซะมากกว่า วุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎรแย่งกันทำงานในเรื่องเดียวกัน ก็มาหุงข้าวแต่ไม่ยอมไปจัดแจงแต่งตัวให้เรียบร้อย ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบก็คือ สภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ถางป่าปลูกต้นไม้ให้เรียบร้อย แต่วุฒิสภาจะต้องอดยอก เช่น สภาล่างตรวจสอบเรื่องอะไร วุฒิสภาจะต้องขอรายงานถามมาอดยอกเลย เช่น สภาฯ สอบสวนเรื่องรัฐมนตรี ก. หรือรัฐมนตรี ข. เข้าองค์กรประกอบมี

มูลทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ วุฒิสภาไม่ต้องไปสอบซ้ำแต่ให้อารายงานสภาฯ มาต่อเนื่องเลย ถ้าเห็นว่าข้อมูลแน่นหนาแล้วนำมาต่อยอดจัดการไปเลย” (มณฑล ขาดิสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

ส่วนความคิดเห็นอื่นๆ สมคิด เลิศไพฑูรย์ เป็นเพียงผู้เดียวที่เห็นว่ารัฐธรรมนูญฯ ไม่มีเจตนารมณ์ที่จะให้วุฒิสภำทำหน้าที่ตรวจสอบ และถ้าจะให้มีหน้าที่นี้ก็อาจจะเป็นหน้าที่ที่สำคัญน้อยที่สุดในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

“อันนี้เป็นความเข้าใจผิด คำถามก็ถามผิด เพราะอำนาจของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบันมี 3 อำนาจหน้าที่ คือ 1.ตรวจสอบการร่างกฎหมายที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร 2.อำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง 3.อำนาจในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งอำนาจในการตรวจสอบฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลไม่มี ในรัฐธรรมนูญฯ ไม่มีเขียนไว้เลยว่าให้วุฒิสภาตรวจสอบรัฐบาล ถ้าเราเอาประเด็นนี้มาจับว่าวุฒิสภำทำหน้าที่ได้ดีหรือไม่ ผมคิดว่าเป็นความเข้าใจผิดของวุฒิสภาชุดปัจจุบันว่าตัวเองต้องทำหน้าที่นั้น หน้าที่นี้อาจจะมีได้แต่อาจจะเป็นหน้าที่ที่สำคัญน้อยที่สุด รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้ให้วุฒิสภำทำหน้าที่ตรวจสอบรัฐบาล แต่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เป็นคนตรวจสอบรัฐบาล

“วุฒิสภาอาจจะคิดว่า ส.ส. ทำหน้าที่ได้ไม่ดี จึงเอาหน้าที่นั้นมาทำเอง เช่น การตั้งกระทู้ถาม ในรัฐธรรมนูญฯ เปิดโอกาสให้วุฒิสภำตั้งกระทู้ถามรัฐบาลได้ แต่ไม่อนุญาตให้ตั้งกระทู้ถามสด ซึ่งที่ผ่านมาวุฒิสภำตั้งกระทู้สดถามรัฐบาลด้วยผมไม่เห็นด้วย รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้เขียน การทำแบบนี้ไม่ถึงกับผิดหลักการของวุฒิสภำแต่ก็ไม่ถูกนักเนื่องจากการที่วุฒิสภำมาข้องเอนงานรัฐบาลนั้นไม่ใช่หน้าที่ของวุฒิสภำเขาบอกให้คุณร่างกฎหมายให้ดี รัฐธรรมนูญเขียนไว้ให้คุณดูแลเรื่องการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รัฐธรรมนูญฯ บอกให้คุณดูแลเรื่องการแต่งตั้งผู้จะเข้าไปในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ ให้ดี เพราะบอกให้คุณดูเพียงบางเรื่องแต่คุณก็ทำเยอะ เช่น ไปตั้งกรรมการวิสามัญตรวจสอบทุจริตฯ รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้ห้าม แต่ก็ไม่ได้ออกว่าคุณต้องทำ ไม่ใช่การบังคับให้ทำวุฒิสภำก็ไปตั้งกรรมการตรวจสอบ

“รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้เขียนว่าวุฒิสภำมีอำนาจในการต่อต้านการทุจริต การที่ พล.ต.อ. ประทิน สันติประภพ ส.ว.กทม. ก็ทำในฐานะที่เป็น ส.ว. เวลาไปฟ้องทุจริต เช่น การขึ้นเงินเคื่อนให้ตัวเองของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ท่านก็ไม่ได้ทำในหน้าที่กรรมการ เพราะไม่มีอำนาจฟ้อง การที่ ส.ว. เข้าชื่อก็เป็นการเข้าชื่อโดยส่วนตัว

“หน้าที่ของกรรมการ คือ ตรวจสอบแล้วรายงานต่อที่ประชุมวุฒิสภำแล้วก็จบ ถ้าพูดโดยหลักการก็ต้องเป็นกรรมการนิติบัญญัติ ไม่ใช่กรรมการตรวจสอบ เพราะประเทศเราไม่ได้ปกครองในระบอบประธานาธิบดี เนื่องจากประธานาธิบดีคุมสภาจนสภาไม่มีสิทธิ์เอาประธานาธิบดีออกจากตำแหน่งได้ ดังนั้นประเทศที่ปกครองในระบอบประธานาธิบดีเขาจึงให้สภามีกรรมการแล้วให้ตรวจสอบประธานาธิบดี แต่ของเรามีกลไกถอดถอน อภิปรายไม่ไว้วางใจ

มีการตั้งกระทู้ถามสดแล้ววางน้ำหนักว่าอันไหนเป็นหน้าที่ ส.ว. หรือ ส.ส. ถ้า ส.ว. คิดจะทำหน้าที่นี้ ผมคิดว่าผิด หน้าที่หลักของ ส.ว. คือ หน้าที่นิติบัญญัติ ถ้าคุณจะมีการพิจารณาว่ารัฐธรรมนูญฯ เขียนไม่ดีก็ว่าไป แต่รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้ตั้งใจให้คุณทำหน้าที่แบบนี้ ผมคิดว่าวุฒิสภาต้องทบทวนบทบาทตัวเอง ผมยังคิดว่าเขาเข้าใจผิด วุฒิสภาอาจจะทำได้ ไม่ได้พูดขนาดว่าทำไม่ได้ แต่มันไม่ใช่หน้าที่หลักของวุฒิสภา” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

2.2. ปัญหาและอุปสรรค (ในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน)

ในบทบาทด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภามีปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวอย่างไร จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสามารถจำแนกออกได้หลายประการ ดังต่อไปนี้

2.2.1. ปัญหาที่รัฐธรรมนูญฯ และกลไกในการควบคุมตรวจสอบ (พิภพ ชงไชย และ วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548) ปัญหาที่รัฐธรรมนูญฯ ที่ไม่ได้ให้อำนาจแก่วุฒิสภาในการริเริ่มการตรวจสอบและถอดถอน ตลอดทั้งกลไกต่างๆ ในการตรวจสอบฝ่ายบริหารของวุฒิสภาที่ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548) การที่จะให้อำนาจแก่วุฒิสภาในการตรวจสอบจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เป็นปัญหา 2-3 ฉบับ บทบาทของ ส.ว. จึงจะมีความชัดเจนขึ้น อาทิ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารทางราชการที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารฯ จะต้องเป็นองค์กรอิสระไม่ใช่ขึ้นอยู่กัสำนักงานนายกรัฐมนตรี หรือรัฐธรรมนูญฯ ที่จะต้องแก้ไขจำนวน ส.ว. ในการขอเปิดอภิปรายทั่วไปได้ง่ายขึ้น

“สำหรับ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารก็ต้องเป็นองค์กรอิสระไม่ใช่ไปขึ้นอยู่กัสำนักงานฯ และไม่ให้อยู่ในกำกับของข้าราชการ เวลานี้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารฯ มาจากส่วนต่างๆ รัฐมักจะอ้างเรื่องขึ้นความลับเสมอ เพราะฉะนั้นจะไปตรวจสอบได้อย่างไรในเมื่อคุณไม่รู้ ดังนั้นก็ควรให้เป็นองค์กรอิสระเหมือน ป.ป.ช. เป็นต้น แต่ทั้งนี้ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ไม่เป็นองค์กรอิสระเพราะเกิดก่อนรัฐธรรมนูญฯ 2540 แรกๆ ก็มีคนไปใช้ แต่หลังจากนั้นก็ไม่ค่อยมีคนเข้าไปใช้ เพราะถูกบล็อกถูกเบรก คนเขาก็เหนื่อย เพราะฉะนั้นการไม่ถึงข้อมูลข่าวสารมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและกระบวนการตรวจสอบ ทั้ง ส.ส. ส.ว. สื่อมวลชน องค์กรอิสระ อ่อนปรี๊ดเสียขาล่ะถ้าไม่สามารถเรียกคนมาให้ข้อมูลได้ ไม่สามารถกักคนให้การได้ว่าข้อมูลจริงหรือเท็จ มันก็เล่นปาหี่ได้ หากได้ข้อมูลที่เป็นความจริง การตรวจสอบก็ทำให้รัฐบาลมีความโปร่งใส

“ในเรื่อง ส.ว. ลงชื่ออภิปรายทั่วไปฝ่ายบริหาร หากจะให้ ส.ว. เป็นองค์กรตรวจสอบก็ต้องให้เปิดอภิปรายได้ง่าย อาจจะให้ลดจำนวนชื่อลงมาเหลือ 100 เสียง หรือกึ่งหนึ่งก็พอ เหมือนสภาผู้แทนราษฎรที่มีเสียงเกือบ 400 เสียง อย่างปัจจุบันนี้ เพราะฉะนั้นแม้ฝ่ายบริหารจะมีเสียงมากเท่าไรก็แล้วแต่ จะต้องให้กระบวนการ

ตรวจสอบสามารถดำเนินการต่อไปได้ ดังนั้นอุปสรรคของเสียงจำนวนมากต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการตรวจสอบ ทั้งนี้แม้เสียงมากน้อยสุดทำผ่านได้ แต่ควรจะให้ตรวจสอบได้ อย่างตอนนี้ส.ว.ต้องมีเสียง 120 เสียงถึงจะอภิปรายรัฐบาลได้ เราอาจต้องลดลง แนวนอนกระบวนการลงมติไว้ว่างใจต้องใช้เสียงส่วนใหญ่ แต่ผมคิดว่าพอมีเสียงมากกระบวนการตรวจสอบกลับทำไม่ได้ เพราะส.ว.หรือส.ส.ตรวจสอบรัฐบาลก็เพื่อให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยแม้ไม่มีสิทธิโหวตด้วยก็ตาม ถ้ากระบวนการตรวจสอบมีประสิทธิภาพ ถ้าเสียงมากลากไปก็ไม่ใช่เป็นไร แต่สาธารณะไม่เอากับคุณแล้วนะ เพราะกระบวนการตรวจสอบเข้มข้นมีประสิทธิภาพ” (พิภพ ธงไชย สัมภาษณ์ 2548)

2.2.2. การขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลข่าวสารในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิกวุฒิสภา (คณิน บุญสุวรรณ และ มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“อันดับแรกคือข้อมูลไม่แหลมคม ต้องสร้างจุดนี้ให้เกิดขึ้นให้ได้ ถ้า ส.ว.หน่อมแน้มไปตรวจสอบเขาไม่ได้หรอก ดังนั้นข้อมูลต้องแหลมคมชัดเจน ว่าทำผิดกฎหมายอะไร ผิดรัฐธรรมนูญฯ และทุจริตประพฤติดังไร อย่างไร นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการเผยแพร่ที่ถูกเซ็นเซอร์ หมายความว่าข้อมูลจากการสอบสวนนั้นถูกเซ็นเซอร์ไปมาก ข้อมูลที่จะมาเผยแพร่ถูกตัดตอนถูกเซ็นเซอร์ หมายความว่าเมื่อได้ข้อมูลแหลมคมแล้วรู้ว่า นาย ก. หรือ นาย ข. หรือ ปลัดกระทรวงหรือรัฐมนตรีมีวุฒิการศึกษาปลอม กำลังจะถูกถอดถอน เข้าข่ายองค์ประกอบการถูกถอดถอนแล้ว ก็จะถูกตัดตอนไม่ให้นำออกมาเผยแพร่ เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีความกล้าหาญทางการเมือง ที่จะแถลงข่าวว่าจะถอดถอนใคร บางที่ต้องกล้าและนำไปก่อน แต่ปัจจุบันนี้เมื่อรู้ว่า นาย ก. หรือ นาย ข. หรือนักการเมืองทำผิดสมควรที่จะถูกถอดถอน แต่วุฒิสภาก็ไม่มีการออกมาแถลงข่าว พอไม่กล้า เรื่องทุกอย่างเงียบ” (มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

2.2.3. สมาชิกวุฒิสภามีความไม่เป็นกลาง ขาดความเป็นอิสระ และ/หรือฟักใฝ่ทางการเมือง หรือละทิ้งหน้าที่ของตัวเอง (คณิน บุญสุวรรณ, ต่อตระกูล ชมนาถ, พันธ ทัศนียานนท์, พิเชฐ พัฒนโชติ และ มนูญฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548)

“ความไม่เป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองทำให้เป็นปัญหาและทำหน้าที่ได้ลำบาก เช่น การร่างกฎหมายของรัฐบาลก็ผ่านวุฒิสภาทุกฉบับ บางครั้งรัฐบาลทำอะไรไม่ถูก วุฒิสภาก็ไม่ค่อยทำอะไรในฐานะที่เป็นวุฒิสภา แต่อาจจะมองเป็นคนๆไป ผมมองว่าเป็นเพราะวุฒิสภาไม่มีความอิสระจึงทำหน้าที่ตรวจสอบไม่ได้

“ที่ผ่านมาผมไม่อยากจะเชื่อว่ามิไบสั่ง แต่รู้สึกเช่นเดียวกับคนจำนวนมากที่ติดตามการเมือง ถ้าหากวุฒิสภามีความเป็นตัวของตัวเองจากรัฐบาลมากกว่านี้ การทำงานจะดีขึ้น หากเปรียบเทียบวุฒิสภาชุดที่แล้ว ผมมองว่าวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยก็ดีกว่า

ในแง่ของตัวคุณภาพ โดยภาพรวมผมยังไม่เห็นคุณภาพที่แตกต่าง เมื่อเทียบกับวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง แต่สามารถจำแนกเป็นคนๆ ไป” (ปริญญ์ เทวานฤมิตร สัมภาษณ์ 2548)

“อุปสรรคต่อไปคือระบบพวกพ้อง เรียนรู้คนเดียวกัน ทำให้การทำงานลำบาก จนทำให้เกิดการละเว้นหน้าที่ ช่วยกัน และอุปสรรคสำคัญอีกอย่างคือความอ่อนแอทางสังคมในการเชิดชูผู้กล้า จนทำให้ ส.ว.หลายคนไม่กล้า สาเหตุคือ หนึ่ง สังคมไม่เชิดชูผู้กล้า สอง คือ ได้เตรียมให้ลูกเมียไว้ลงสมัครต่อ จึงไม่อยากสร้างศัตรู อุปสรรคในการแต่งตั้งองค์กรอิสระนั้น ไม่ค่อยมีอุปสรรคอะไรมากนัก เพราะมีกระบวนการสรรหาบังคับอยู่แล้ว” (มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

2.2.4. วัฒนธรรมแบบอุปถัมภ์นิยมของสังคมไทย ได้แก่ ทรศนะของ พิภพ ธงไชย

“องค์กรอิสระเกิดขึ้นตรงนี้นั้นมีส่วนถูกแทรกแซงจากการเมืองได้ แต่การแทรกแซงไม่ใช่เพราะกระบวนการกฎหมายเอื้อให้แทรกแซง ผมว่าวัฒนธรรมไทยมันเอื้อให้แทรกแซงด้วย เพราะสังคมไทยเป็นวัฒนธรรมแบบอุปถัมภ์นิยม เพราะฉะนั้นเราไปว่ากฎหมายอย่างเดียวมันไม่พอ เหมือนคุณจะตรวจสอบผม หรือผมจะตรวจสอบคุณ บังเอิญมันเป็นเพื่อนกันเสียแล้ว การตรวจสอบมันก็ไม่เต็มที่” (พิภพ ธงไชย สัมภาษณ์ 2548)

2.2.5. ปัญหาการซื้อเสียงสมาชิกวุฒิสภา และเพื่อผลประโยชน์ตัวเองของสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ ทรศนะของ วีระ สมความคิด

“การตรวจสอบที่ทำไม่ได้เนื่องจากระยะหลังรัฐบาลทักษิณ 1 มีเสียงข้างมาก พอมาถึงสภาสูงเขาก็พยายามซื้อเสียง ดังนั้น ที่ใครบอกว่า ส.ว.เป็นกลาง ก็ไม่ใช่ ทุกวันนี้มันมี ส.ว.ที่รับใช้รัฐบาลประมาณ 120 เสียงขึ้นไป ซึ่งมากกว่า ส.ว.ที่ไม่ก้มหัวให้รัฐบาล มันก็เลยทำให้การตรวจสอบควบคุมฝ่ายบริหารจึงไร้ประสิทธิภาพ ซึ่งถ้าเอาจริงๆ เขาสามารถลือคนของเขาได้ 120 เสียงขึ้นไป

“ส.ว.ในสถานภาพมันไม่ได้เป็นกลางอย่างแท้จริง มันก็มี ส.ว.กลุ่มหนึ่ง บางครั้งก็ค้านรัฐบาล บางครั้งก็เอากับเสียงข้างน้อย บางครั้งก็เอากับรัฐบาล คือ พร้อมที่กลับได้ แยกให้ละเอียด มี 3 กลุ่ม คือ ส.ว.ที่สนับสนุนรัฐบาล ส.ว.ที่ไม่เอารัฐบาล และ ส.ว.ฝ่ายที่พร้อมที่จะกลับไปกลับมา ได้ตลอดตามสถานการณ์ พวกนี้คือ เงินมาก็พร้อมยกให้ตลอด ถ้าเงินไม่มา ก็พร้อมที่จะกลับมาอยู่กับฝ่ายเสียงข้างน้อย

“รัฐบาลมาแทรกด้วย ประกอบกับ ส.ว.เป็นคนที่มีรัฐบาลสนับสนุนแต่ดั้งเดิมอยู่แล้ว มีสายสัมพันธ์ และก็มี ส.ว.ที่ตอนหลังเพิ่งมาเปลี่ยนเพราะอำนาจทางการเมือง อำนาจทางการเงิน บางคนต้องการให้ญาติพี่น้องลง นายก อบจ. หรือ ญาติพี่น้องตัวเองลง ส.ส. ตัวเองก็ต้องลดการเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาล พวกนี้จึงพร้อมที่จะเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ได้ตลอด โดยทั้งหมด ยืนอยู่

บนพื้นฐานของผลประโยชน์ตัวเอง และ พวกพ้องเป็นหลัก ไม่ได้ยื่นข้างผลประโยชน์ประชาชน” (วิระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

2.2.6. ปัญหาการที่วุฒิสภาไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ถูกตรวจสอบ
โดยเฉพาะการที่สมาชิกวุฒิสภายามเข้าไปเกี่ยวข้องกับทุกเรื่อง โดยขาดข้อมูลที่เพียงพอ

“ปัญหาอุปสรรคก็คือวิธีการในการนำไปสู่ปัญหามันไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือ ตัวเนื่อหามันไม่สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ที่ถูกตรวจสอบ เมื่อมันหลายครั้งเข้า ฝ่ายที่ถูกตรวจสอบเขาก็รู้ได้เราว่าไม่มีข้อมูล ไม่มีอะไรเลย และอีกอย่าง ปัญหาอุปสรรคอีกอันคือการที่สมาชิกวุฒิสภายามเข้าไปยุ่งทุกเรื่อง มันทำให้ขาดน้ำหนัก มันจะมีหลายเรื่องปรากฏตามสื่อมวลชนก็สื่อหา การตรวจสอบทุจริตทั้งหมด อย่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ ทำนั้น ขอเรียนว่าเป็นเฉพาะข่าวอย่างเดียว แต่เนื่อหาจริงๆแล้ว ที่ประชุมใหญ่(วุฒิสภา)รับไม่ได้เพราะวิธีการสอบสวนไม่เป็นวิธีที่ยอมรับ

“ผมว่าสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลมี 2 รูปแบบคือ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับรัฐบาลนั้น มี แต่ว่าเปอร์เซ็นต์มีน้อยมาก แต่ที่มีอีกประเภทคือเกี่ยวข้องกับรัฐบาลคือเป็นญาติหรืออื่นๆ ผมขอบอกว่าคนกลุ่มนี้แหละบางคนเป็นคนที่ตรวจสอบรัฐบาลมากที่สุด ถึงบอกว่าคำถามตัวนี้มีผลต่อการทำหน้าที่ตรวจสอบไหม ผมว่าไม่มีผล อย่างกรณีผมมีน้องชายเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย แต่ก็ได้ไปเกี่ยวข้องกัน หรืออย่างคุณอุษณีย์ ชิดชอบ น้องชายเป็นรัฐมนตรีก็ไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกัน ท่าน ส.ว.อุษณีย์ ทำงานอย่างตรงไปตรงมาทุกครั้ง เท่าที่รู้แม่แต่พ่อเขา น้องเขาก็ไม่เคยมาขออะไรกันเลย มีสมาชิกวุฒิสภาอีกหลายคน บางทีผิดใจกับคนที่ป็นสายของวิปรัฐบาลว่าทำไมโหวตทุกครั้ง ถึงได้โหวตตรงข้ามกับวิปรัฐบาลทุกครั้ง ส่วนใหญ่เป็นอย่างนี้” (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

“ในส่วนของการควบคุมตรวจสอบข้าราชการประจำขอเรียนว่าข้าราชการประจำระบบของเขาคือการเอาตัวรอด การปรับตัวให้ได้ คือเขาก็ทำเป็นเกรงใจวุฒิสภา แต่ปัญหาอุปสรรคใหญ่ก็คือข้าราชการการเมืองเขาไม่ได้ให้น้ำหนักกับวุฒิสภา ข้าราชการประจำเขาก็รู้เวลาเขามาเขาก็เอออๆ ไป แต่จริงๆ เขาก็ไม่ได้ทำตามที่เราบอก เป็นปัญหาของประเทศเรามาแล้ว ผมดูการเมืองมา 30 ปี ข้าราชการเป็นคนขึ้นนำนักการเมืองทุกอย่าง แต่นักการเมืองที่กล้าขึ้นนำข้าราชการประจำก็คือนายกรัฐมนตรี แต่ว่านอกจากนายกฯ คณะรัฐมนตรีชุดนี้ผมว่ามีไม่เกิน 2 คน ที่กล้านำข้าราชการ นอกนั้นก็ถูกข้าราชการจูงไปทั้งนั้น ที่เป็นอย่างนี้เพราะนักการเมืองเราไม่เก่งจริง นักการเมืองเราเอาตัวรอด

“สมมุติถ้าไปคิดขึ้นมา ถูคนายกฯ ถูคนายกฯกล่าวหา ก็จะได้อ้างว่าข้าราชการเขาชงขึ้นมา ถ้าไม่อยากให้เป็นปัญหาที่ขงให้มันสอดคล้องกัน วุฒิสภาตามจิกข้าราชการไม่ได้และ

อีกประการหนึ่งเป็นปัญหาเหมือนกันคือ สมาชิกวุฒิสภาเกินกว่าครึ่งมาจากข้าราชการประจำ พวกนี้ก็จะปกป้องหน่วยงานของตัวเอง ปกป้องพรรคพวกของตัวเอง นี่เป็นธรรมชาติเลย” (สุรัชย์ คณยัตติตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

2.3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค (ในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภาได้ ดังต่อไปนี้

2.3.1 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้วุฒิสภาสามารถริเริ่มกระบวนการตรวจสอบและถอดถอนได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปป.ช.) เพียงอย่างเดียว (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548) หรือการลดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาในการขอเปิดอภิปรายทั่วไป คณะรัฐมนตรีจาก 3 ใน 5 เป็น 2 ใน 5 (ปริญญ์ ทานณมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

“ผมคิดว่าน่าจะมีการลดจำนวนวุฒิสภาในการอภิปรายรัฐมนตรีโดยไม่ลงมติ จาก 3 ใน 5 ลงผมคิดว่า 2 ใน 5 ก็พอแล้วเรื่องตัวเลขก็เป็นเรื่องที่น่าคิดเหมือนกันแต่ผมมองว่าไม่น่าจะถึงครึ่งหนึ่งหรืออย่างน้อยก็น่าจะเพียงครึ่งเดียวก็พอ อาจจะเป็น 1 ใน 5 ดีไหม เท่ากับการขอเปิดอภิปรายรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลของสภาผู้แทนราษฎร มันต้องมีหลักฐานทางวิชาการ หรือถ้าเป็น 2 ใน 5 ก็เท่ากับการขอเปิดอภิปรายนายกฯ ในเรื่องตัวเลขถ้าจะให้เป็นการจำนวนเท่าใดมันต้องมีที่มั่งฉันผมจึงเสนอ 2 ใน 5 หรืออาจจะเป็น 1 ใน 5 ต้องมีการพิจารณาข้อดีข้อเสียตอนนี้ผมยังตอบไม่ได้ ต้องมีสัมมนาหรือวิจัยกัน

“โดยหลักแล้วผมขอให้ลดลงและให้ต่ำกว่าครึ่ง เพราะมันไม่มีเหตุผลว่าทำไมการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของสภาผู้แทนราษฎรเหตุใดถึงต่ำกว่าครึ่งหนึ่งได้ แต่สำหรับวุฒิสภาทำไมจึงสูงกว่าครึ่งหนึ่งแล้วลงมติไม่ได้ ได้แต่อภิปรายหรือพูดเพียงอย่างเดียว เราควรทำให้สัดส่วนมันเท่ากันไหม” (ปริญญ์ ทานณมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

เช่นเดียวกับ พิเชฐ พัฒนโชติ ที่มีพรรคชนะในทำนองเดียวกัน

“รัฐธรรมนูญกำหนดเรื่องการตรวจสอบฝ่ายบริหาร 120 เสียงมากเกินไปแล้ว 100 เสียงก็น่าจะพอซึ่งความจริงแล้วสมาชิกมาประชุมไม่ได้ครบ 200 ทุกครั้ง 100 เสียงถือว่าเป็นเสียงมากกว่าแล้วและไม่ได้เป็นเรื่องใหญ่คอขาดบาดตาย ไม่จำเป็นต้องถึงร้อยละได้แค่ 1 ใน 4 ก็น่าจะพอเพราะไม่ได้ลงมติไม่ไว้วางใจถือเป็นการช่วยรัฐบาลให้มีเวทีในการชี้แจงอย่างเป็นเรื่องเป็นราวและให้ประชาชนได้รับรู้ทั่วประเทศเราอยากรู้เรื่องทุจริตรับจ่านำล่าโยบแบแห่ง ความไม่โปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างเครื่องตรวจวัดระยะเบิคซีทีเอ็กซ์ (CTX) ในสนามบินสุวรรณภูมิ เรื่องจำนำข้าว อยากรู้เรื่องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเรื่องสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ สิ่งเหล่านี้สังคมอยากจะได้รู้ รัฐบาลพูดฝ่ายค้าน นักวิชาการ พูดกันคนละแบบ ถ้ารัฐบาลมาให้เราซักถามแล้วรัฐบาลก็ชี้แจงไปก็ไม่ได้

น่าจะมีปัญหาแม้แต่เรื่องการถอดถอนถ้าเป็นแบบนี้คงยากเพราะเราเป็นไม้ที่สาม มันไม่ผ่านไม้สองมาก็ไม่ถึง ส.ว.ซักที ก็ต้องแก้รัฐธรรมนูญ ส่วนจะแก้ยังไงก็ต้องมวากัน ส่วนเรื่องความไม่เป็นอิสระนั้นเป็นเรื่องของจิตสำนึกของทุกฝ่าย โดยเฉพาะคนที่มอำนาจ ถ้าคนที่เข้าใจว่าจิตวิญญาณของคำว่าประชาธิปไตยเป็นอย่างไร กระบวนการเราไม่ได้ทำเพื่อตัวเองแต่มันเป็นเรื่องระยะยาวของบ้านเมืองเรามาเป็น ส.ว.ก็ไม่เกิน 40-50 ปีหรือแค่ 20 ปีก็เยอะแล้วตอนนี้ก็ 50 กว่าปีส่วนใหญ่ทำไมไม่คิดที่จะวางรากฐานให้กับบ้านเมืองให้เป็นแบบอย่างถ้าคิดแบบนี้ได้ก็จะทำให้ระบบการเมืองพัฒนาและคืนหน้าได้” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

“ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ บางมาตราเวลานี้กระทุ้งถามได้ เสนอญัตติได้ แต่ไม่สามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจแบบลงมติได้ ครึ่งๆกลางๆกันอยู่ ถ้ายังกำหนดกันแบบนี้ก็ให้ ส.ว.กลั่นกรองร่างกฎหมายอย่างเดียว ไม่ต้องมาตรวจสอบรัฐบาลหรืออย่างไรก็ตามตอนนี้วุฒิสภาถ้าเราดูดีๆแล้วอาจจะมีฝ่ายบริหารเข้าไปแทรกแซงตรงนี้แก้ลำบาก ตราบใดที่ยังมีการแทรกแซง ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขทั้งระบบ จะแก้เฉพาะฝ่ายบริหารหรือ ส.ว.เท่านั้นไม่ได้ จะต้องทำให้เกิดประชาธิปไตยอย่างแท้จริงก่อน ถึงจะเดินไปข้างหน้าได้ จะบอกว่าวุฒิสภาสังกัดพรรคการเมืองไปเลย ใครได้เสียงมากเสียงน้อยก็จะได้รู้ไปเลย ตอนนี้คาบถูกคาบคอกเล่นกันได้ดิน ซึ่งผมเชื่อมั่นว่าการเลือกตั้ง ส.ว.ครั้งหน้าพรรคการเมืองจะต้องส่งคนลงแน่นอนเพราะจะได้เป็นฐานของรัฐบาล สมัยก่อนวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง ทำงานก็สะดวก ตอนนี้เกิดมีรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง รัฐบาลก็ต้องดูว่าทำอะไรที่จะให้ได้เสียงข้างมากในสภาสูงและสภาล่างด้วย ก็ต้องส่งคนมาลงสมัคร” (วิเชียร แก้วปลั่ง สัมภาษณ์ 2548)

2.3.2 ลดจำนวนคณะกรรมการการสามัญของวุฒิสภาให้เหลือน้อยลงและให้วุฒิสภามีอำนาจในการเรียกบุคคลหรือเจ้าหน้าที่รัฐมาให้ข้อมูลได้ เป็นพรทศนะของพนัส ทัศนียานนท์

“ต้องลดคณะกรรมการสามัญลงให้เหลือ 10 คณะก็พอ งานจะได้ไม่ซ้ำซ้อน แล้วให้มีผลบังคับได้ แต่ขณะนี้อำนาจลงโทษมันไม่มี อย่าง คณะกรรมการการวิสามัญของ พล.ต.อ.ประทีป สันติประภพ เรียกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาสอบสวนตั้ง 10 ครั้งก็ไม่มา ก็ไม่รู้จะทำไมอะไร จนเห็นว่าเรื่องซา เกือบจะจบแล้วถึงได้มา เพราะเขาคิดว่าถ้ามาก็ทำอะไรเขาไม่ได้” (พนัส ทัศนียานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

พิภพ ธงไชย มีความเห็นคล้ายๆ กัน โดยการเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภาสามารถเรียกบุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการประจำหรือประชาชน หรือเอกสารข้อมูลต่างๆ มาได้ ตลอดทั้งจะต้องมีกฎหมายเป็นหลักประกันว่าการให้การเท็จถือเป็นความผิด เหมือนกับการให้การในศาล

“ดังนั้นผู้ที่ถูกเรียกมาหรือแม้แต่การอภิปรายในสภา ถ้าพูดเท็จต้องมีบทลงโทษ แต่ปัจจุบันก็ไปฟ้องกันเอง และในประเด็นนี้ต้องมีกฎหมายกำกับเลยว่าให้การเท็จต้องมีโทษเหมือนในศาล ซึ่งมันจะแก้ปัญหาทุกอย่าง แต่ข้อมูลจะต้องให้เขาเข้าถึงด้วยทั้ง ส.ส.และ ส.ว. แต่ทุกวันนี้ฝ่ายบริหารสามารถไปล็อกข้อมูลจากฝ่ายข้าราชการได้ สามารถที่จะไม่ให้ข้อมูลได้เราจะ

เพิ่มตรงนี้ใหม่เพราะถ้า ส.ส.และ ส.ว.ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้จะเอาอะไรไปตรวจสอบฝ่ายบริหาร แม้แต่การเขียนกฎหมายจะเอาอะไรไปเขียนกฎหมายได้ดีในเมื่อข้อมูลมันไม่ได้ ซึ่งหากติดตามงานในสภาฯจะเห็นชัดเจนว่าข้าราชการถูกบล็อกหมด ไม่ให้ข้อมูลฝ่ายค้านและ ส.ว. เพราะฉะนั้นต้องเป็นกฎหมายเลยว่าถ้า ส.ส.และ ส.ว.ขอข้อมูลใดๆจากราชการจะต้องให้.....

“เพราะฉะนั้นทำไปทำมาระบบราชการกับฝ่ายบริหารกลับมีอำนาจสูงสุดของประเทศ โดย ส.ส.และ ส.ว.ไม่มีอำนาจที่จะตรวจสอบ กรณี ชีทีเอ็กซ์ ชัดเจน ไม่มาก็ไม่มีความผิด ไม่มีโทษกำกับ หากมาแล้วให้การเท็จ ก็ไม่มีโทษกำกับไว้ มันต้องมีบทลงโทษกำกับเลยว่า เมื่อคุณให้การเท็จจะต้องติดคุก 3 เดือน 6 เดือนก็ว่ากันไป การตรวจสอบก็ทำได้มากขึ้น เพราะผมมีประสบการณ์มาด้วยตัวเอง เช่น กรณีการก่อสร้างท่อก๊าซ ปตท.ไทย-พม่า พอเขาให้ข้อมูลเท็จต่อสาธารณะ เราก็ทำอะไรไม่ได้ สื่อก็ไม่ได้ตรวจสอบ เขาบอกว่าโรงไฟฟ้าที่ จ.ราชบุรี จะเสร็จวันที่ 1 สิงหาคม เราอยู่แล้วว่ามันไม่เสร็จ เหมือนชีทีเอ็กซ์ เครื่องยังไม่มา แต่เขาบอกว่าเสร็จ เพื่อเบรกพวกเรา ถ้าขวางท่อก๊าซ โรงไฟฟ้าเปิดแล้ว ก๊าซไม่มาจะเกิดความเสียหายอย่างนั้นอย่างนี้ แต่พอเป็นความจริง 1 สิงหาคม เปิดไม่ได้ เราก็ทำอะไรไม่ได้ คล้ายๆกรณีชีทีเอ็กซ์ นี่ก็ให้การเท็จว่าชีทีเอ็กซ์จะมาแล้วถ้าไม่มาละ มาแล้วไปยืมใครเขามา เพราะฉะนั้นเมืองไทยมันก็เต็มไปด้วยความหลอกลวง อยู่ที่ว่าใครจะหลอกลวงใคร โดยอาศัยสื่อมวลชนไม่ว่าวิทยุโทรทัศน์กระบอกเสียงของรัฐบาล เพราะฉะนั้นมันต้องมีกฎหมายกำกับในสภาผู้แทนฯและวุฒิสภา ต้องมีโทษ ไม่ต้องให้ฟ้องร้อง แต่ต้องมีกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงกันว่าการเท็จอย่างไร ทั้งนี้การพูดหรือให้ข้อมูลดังกล่าวรวมทั้งในสภาและคณะกรรมการหรือทุกระบวนการ” (พิภพ ธงไชย สัมภาษณ์ 2548)

“ส่วนการเรียกผู้มาชี้แจงก็ต้องให้เรียกคณบดีมาได้ด้วย อย่างต่างประเทศก็เรียกมาแต่เฉพาะระบุไว้เหมือนกันว่าถ้าระดับนายกฯจะต้องมีมติ หรือเรื่องใหญ่ๆถือเป็นการให้เกียรติผู้นำประเทศไม่ใช่ นายก. นายขเป็นกรรมการ 10 คนโหวตเรียกขอให้มา ตรงนี้ก็ต้องจัดกระบวนการ แต่เมื่อมีมติแล้วต้องมา มาแล้วให้การเท็จไม่ได้ เพราะฉะนั้นในสหรัฐอเมริกาหลายครั้งที่ถูกอิมพีชเมนต์ (impeachment) เพราะว่าให้การเท็จ อย่างประธานาธิบดี บิล คลินตัน ไม่ได้ถูกเล่นงานเรื่องชู้สาวนะ แต่ถูกเล่นงานเรื่องให้การเท็จ กับขบวนการกระบวนการยุติธรรม คุณชู้สาวก็เป็นเรื่องของคุณแต่ต้องไม่พูดเท็จ ซึ่งคลินตันพูดเท็จกับรัฐสภากับสาธารณะ ถือเป็นเรื่องใหญ่มาก การเมืองในระบอบประชาธิปไตย ถ้าเรื่องพูดเท็จพูดจริงไม่เป็นเรื่องใหญ่ มันหมดความหมายเลยนะ และถ้าไม่มีการกำกับการพูดเท็จพูดจริงสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบ้านเมือง มันก็หมดความหมาย เราจะเอาจริยธรรมกำกับอย่างเดียวไม่เพียงพอต้องมีกฎหมายกำกับด้วย” (พิภพ ธงไชย สัมภาษณ์ 2548)

ในขณะเดียวกัน สมาชิกวุฒิสภาควาใช้ระบบของคณะกรรมการสามัญให้เป็นประโยชน์ในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร โดยคณะกรรมการสามัญจะต้องดำเนินการตรวจสอบอย่างตรงไปตรงมาไม่เห็นแก่หน้าใครทั้งสิ้น

“จะต้องสร้างความเข้าใจให้สมาชิกวุฒิสภาใช้คณะกรรมการการสามัญให้เป็นประโยชน์ในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร พยายามลดการทำงานแบบตัวคนเดียวออกไปเพราะมันจะขาดน้ำหนัก อย่างจะตรวจสอบกรณีปัญหาเรื่องการเกษตร มีอะไรก็ให้เสนอผ่านคณะกรรมการการเกษตรฯ ให้ใช้องค์กรนี้เป็นตัวนำ หลังจากนั้นก็นำความเห็น นำรายงานทั้งหมดเสนอผ่านวุฒิสภารวม และการตรวจสอบนี้จะต้องไม่มีการเห็นแก่หน้าใคร จะไม่มีการลูบหน้าปะจมูกทั้งสิ้น” (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

2.3.3 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาสั่งกักพรรคหรือไม่สั่งกักพรรคก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบทั้งตัวบุคคลและพรรคการเมืองที่สังกัด เป็นพระประสงค์ของ พณส. ทศนิยานนท์

“ส่วนพฤติกรรมการฝ่าฝืนการเมืองมันก็ห้ามเขาไม่ได้ ถ้าตรบใดที่ไม่ได้ทำผิดกฎหมาย การที่เขาจะไปฝ่าฝืนฝ่ายใดมันก็ไม่มีข้อห้ามตามรัฐธรรมนูญฯ เขาห้ามสังกัดเพียงพรรคการเมือง ถ้าเขาชอบก็ไม่ว่าอะไร อย่างไร ดังนั้นการกำหนดแบบนี้ก็เกิดคำถามเพราะมันไม่ได้เกิดผลอะไร แล้วจะห้ามทำไม การที่ปล่อยเขาสังกัดพรรค มันอาจจะมีผลดีกว่าก็ได้ นอกจากตัวเขารับผิดชอบแล้ว พรรคที่เขาสังกัดก็อาจจะรับผิดชอบไปด้วย

“ตอนนี้ระบบของเราเป็นระบบที่ประหลาดพิสดารกว่าที่อื่น ของประเทศอื่น ส.ว.ก็เหมือน ส.ส.ก็สังกัดพรรคหรือเป็นอิสระได้ อีกทั้งไม่มีข้อจำกัดว่าเป็นแล้วเป็นอีกไม่ได้ การที่จะมาบอกว่าถ้าให้ ส.ว.สังกัดพรรคแล้วจะวางตัวเป็นกลางไม่ได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการแต่งตั้งถอดถอนนั้นผมว่า ไม่น่าจะใช้ เพราะในประเทศสหรัฐฯ ส.ว.เขาก็สังกัดพรรคแต่ก็ไม่มีปัญหาในการแต่งตั้งถอดถอน” (พณส. ทศนิยานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

2.3.4 ต้องให้สมาชิกวุฒิสภามีความเป็นอิสระทางการเมือง (มัญญกฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548) และเป็นคนที่มีคุณภาพ โดยที่ประชาชนไม่ควรเลือกคนที่ชื่อเสียงเข้ามาเป็น ส.ว. (วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

“ผมอยากให้การเลือก ส.ว.ครั้งต่อไปอยากให้ประชาชนเห็นปัญหาของการที่เลือกคนที่ไม่มีคุณภาพ ไม่มีความเสียสละอย่างแท้จริง ไม่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์อาศัยว่าเป็นอดีตนักการเมืองข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และผู้ที่มีความได้เปรียบทางสังคมสูง เช่น คนมีเงินมีทอง และใช้การชื่อเสียงเข้ามา ต้องบอกตามตรง ส.ว. ใช้เงินชื่อเสียงเข้ามา ชื่อก้นนำคู่อายมาปฏิเสธ ส่วนใหญ่เข้ามาด้วยวิธีการชื้อกัน ผมได้ยิน ส.ว.คนหนึ่งทางภาคอีสานอายุน้อยกว่าผมนิดหนึ่งพูดกับผม พูดในที่ประชุมแห่งหนึ่ง (สถาบันพระปกเกล้า) มีพยานเยอะแยะ เช่นผู้พิพากษาว่าวันนี้ผมพูดตรงๆ ว่าผมชื่อเสียงเข้ามาผมมีหลักฐานเลยผมนั่งอยู่ในที่ประชุมนี้ด้วยเขาบอกเลยว่าอย่าโกหกกันอย่ามดัดจริตกันและเขาบอกด้วยว่าใครเข้ามาเป็น ส.ว.แล้วไม่ชื่อเสียงเขาไม่เชื่อ มันจะชื้อมากหรือน้อยเท่านั้นเอง แต่เขาก็บอกว่าบางคนอาจจะไม่ชื่อเสียงเลยแต่น้อยมากที่ได้มาด้วยคุณงามความดีจำนวน 200 คน มี 20 คนถึงหรือเปล่าก็ไม่รู้ แต่มันก็นั่นส่วนใหญ่ชื้อทั้งนั้น” (วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

2.3.5 ต้องตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบ โดยกำหนดจุดประสงค์ เป้าหมายและวิธีการตรวจสอบให้ชัดเจน เป็นพระประสงค์ของ อัยยวงศ์ ปาณิกบุตร

“ในเรื่องการตรวจสอบฝ่ายบริหาร อันแรกต้องตั้งทีมขึ้นมาก่อน ต้องดูว่าจุดประสงค์และเป้าหมาย อยู่ตรงไหน มีวิธีการตรวจสอบด้วยอะไร ประกอบด้วยความร่วมมือจากข้าราชการ การหาข้อมูลการวิจัย ทำโพล ต่างๆ ต้องลงทุน งานทุกอย่างทำได้แต่ต้องมีคนนำเท่านั้นเอง คนเอาใจใส่ เป็นกลุ่มต้องตั้งขึ้นมาเริ่มต้นเสนอให้ กรรมการคณะไหนทำ มีความชำนาญต่างกันมอบหมายทำ 7 วัน 15 วันทำเสร็จก็มีงานทำกัน” (อัยลักษณ์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548)

3. การเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

3.1 ระดับการประเมิน

3.1.1 ระดับการประเมินเกณฑ์ดี

บทบาทในด้านนี้ของวุฒิสภา บุญเลิศ ไพรินทร์ มีความเห็นว่าเป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้ดีพอสมควร แต่ขึ้นอยู่กับผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อว่าเมื่อได้รับเลือกเข้าไปแล้วจะไปทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของใครมากกว่า

“อำนาจในการแต่งตั้งถอดถอน มันก็เป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้ดีพอสมควร แต่ว่า แต่งตั้ง กับเลือก เห็นชอบกับเลือก มันคนละอย่างกัน คัดเลือก เลือก เห็นชอบ อะไรต่างๆนี้กลไกเหล่านี้ ต้องทบทวนกันใหม่ อย่างเช่น ปัญหา คตง.(คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน) ที่มีปัญหาเรื่อง สตง. นี่ก็เพราะว่าเสียงข้างมาก 136 เสียงนี้ เป็นเสียงข้างโง่ ไม่ใช่เสียงข้างมากเฉยๆ เสียงข้างมากที่โง่ไม่รู้ขั้นตอน ไปเชื่อ ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาคือ พันเอกสมคิด ศรีสังคม กับ เลขานุการเสียงดังทั้งคู่ ทั้ง สันติภาพ อินทรทัต ที่บอกว่า ไปเข้าใจผิดว่า บัญชีรายชื่อนี้ต้องมีเกินกว่าหนึ่งรายชื่อ คตง. เขาส่งชื่อมา ส่งทีละคน เขาทำถูกแล้ว แต่ไปบังคับให้เขาส่งมามากกว่าหนึ่ง คน เพราะว่าไปตีความ..เสียงข้างโง่นี้ไปตีความว่าบัญชีรายชื่อต้องมีมากกว่าหนึ่ง แต่ลืมไปว่าเรามีอำนาจในการเห็นชอบ ไม่ใช่เลือก ไม่ใช่คัดเลือก แล้วเห็นชอบนี้ต้องดูทีละคน เห็นชอบต้องดูทีละคน คนนี้ไม่ชอบก็ไม่เอา ส่งกลับไป ส่งมาใหม่ ก็เห็นชอบทีละคน ไปหลงประเด็นว่าบัญชีรายชื่อต้องมีมากกว่าหนึ่งก็เลยไปบังคับให้ คตง.ส่งมากกว่าหนึ่งก็เลยเป็นปัญหา ผมเป็นเสียงข้างน้อย ผมก็เลย ถามศาลรัฐธรรมนูญไปว่าถูกไหมที่ทำแบบนี้ ศาลรัฐธรรมนูญว่ากระบวนการสรรหาไม่ถูก ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะฉะนั้นคุณหญิง จารุวรรณ เมณฑกา ก็ต้องพ้นไปตามเงื่อนไขนี้ เสียงข้างโง่มันโง่ไปแล้วทำไง คุณไปเลือกเขาในสามชื่อนี้ไม่ได้ กระบวนการสรรหาผิด คตง.เขาส่งมาหนึ่งชื่อนี้ถูกแล้ว แล้วก็ไปบังคับให้เขาส่งมามากกว่าหนึ่งชื่อ เสียงข้างโง่นี้ ไซ้ใหม่ละ แล้วเลย คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา ก็เลยกลายเป็นเหยื่อของกระบวนการเสียงข้างโง่ ไซ้ใหม่ แค่นั้นเอง เพราะฉะนั้น 136 เสียงนี้ต้องลาออก ไซ้ใหม่

“ประสิทธิภาพมันดี แต่ว่าผลประโยชน์ไม่ดี ประสิทธิภาพในการสรรหาคนนะมันดี เลือคนมาดี คนที่ดี คนที่มีคุณภาพแต่คนที่มีความถนัดมันเป็นคนของรัฐบาลเท่ากับว่าดีหรือไม่ก็ไม่รู้ แต่ว่ามันเป็นคนของรัฐบาลเขาก็เลือกได้ ก็แค่นี้เองเพราะฉะนั้นกระบวนการสรรหามันถูกต้องมาหมดทุกอย่างแหละ แต่ว่าพอมาถึงเวลาเลือกเลือกก็ได้คนของรัฐบาลทั้งนั้น ถามว่ารัฐบาลมันโกงไหม ถ้ารัฐบาลมันโกงก็ไม่ใช่ ถ้ารัฐบาลไม่โกงก็ไม่ใช่ไหมละ ถามว่าดีหรือไม่ดี มีประสิทธิภาพไหม บอกว่าไม่รู้ เพราะที่เข้ามาคนที่เสนอตัวเข้ามาก็มีแต่คนที่ดี ๆ ทั้งนั้นแหละ มีความรู้มีความสามารถทั้งนั้นแหละ แต่ในสัปดาห์หรือเปล่าไม่รู้ ใช่ไหม รักษาผลประโยชน์ของชาติ ของแผ่นดินหรือเปล่าไม่รู้ รักษาผลประโยชน์ของกระเป๋าคูหรือเปล่าไม่รู้ แต่ว่าถามว่ามีการเลือกสภกใหม่ มีการเลือกตั้งใหม่ มีการเมืองอยู่ที่ไหนก็มีทั้งนั้นแหละคุณ คุณจะไปหาเหตุในหมู่การเลือกตั้งมนุษย์ได้ ยังไง ใช่ไหม เพราะฉะนั้นกระบวนการสรรหามันถูกต้อง ใช่ได้ มันอยู่ที่จิตสำนึก สันดานของคนที่ได้รับเลือกเข้าไปแล้วมันจะรักษาผลประโยชน์ของใครแค่นั้นเอง”(บุญเลิศ ไพรินทร์ สัมภาษณ์ 2548)

ส่วน สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล เห็นว่าการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ยังไม่เคยเกิดขึ้นในวุฒิสภา สำหรับการเสนอแต่งตั้งวุฒิสภามีประสิทธิภาพดีเกินไป บางครั้งเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ได้รับการสรรหา

“ในการแต่งตั้งถอดถอนฝ่ายบริหาร ยังไม่มีการถอดถอนเลย จะบอกว่าการถอดถอนมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลไหม ตอบไม่ได้เพราะมันยังไม่เคยเกิดขึ้น แต่ไม่ได้หมายความว่าอำนาจหน้าที่ตรงนี้ของสมาชิกวุฒิสภามีการเพิกเฉย ไม่มีการทำตามอำนาจหน้าที่นี้ ไม่ใช่ แต่เนื่องจากมันยังไม่มีการฉีกรัฐธรรมนูญ จึงจะไปพูดว่ามันมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพไม่ได้

“แต่การแต่งตั้งผมเรียนตรงๆ ว่าบางทีการที่คณะกรรมการ หรือสมาชิกวุฒิสภาก็ดี ไปก้าวก่ายในเรื่องของผู้ได้รับเสนอชื่อมาให้แต่งตั้งนี้ ซึ่งพวกเราใช้กันว่าแก้ผ้าเขาเลย คือตรวจสอบโดยวิธีแก้ผ้าเขาเลย ผมว่าบางทีเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเขาเกินไป เป็นเรื่องที่ทำเกินเลยกว่าหน้าที่ มีประสิทธิภาพดีเกินไป”(สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

3.1.2 ระดับการประเมินเกณฑ์ปานกลางหรือพอใช้

สุจิต บุญบงการ เห็นว่าบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในด้านนี้อยู่ในขั้นที่พอใช้ได้ ส่วน วีระ สมความคิด เห็นว่าเป็นผลงานของ ส.ว. สายเอ็นจิโอและสายหัวก้าวหน้า

“บทบาทหน้าที่อยู่ในขั้นที่พอใช้ได้ ส่วนภาพลักษณ์ในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น เราจะเห็นว่าในช่วงที่มีการแต่งตั้ง มักจะมีข้อครหาออกจากสื่อว่ามีการออกคะแนนเสียงแบบบล็อกโหวต ซึ่งมันก็พอมี

“ผมก็ไม่อยากประเมินผลในส่วนนี้มากนักเพราะจะเป็นการไม่สมควร เนื่องจากผมมีส่วนได้เสียในแวดวงของการแต่งตั้งองค์กรอิสระอยู่ จึงไม่ขอตอบ โดยตำแหน่งผมถูกแต่งตั้งจากวุฒิสภาแล้วเขาจะหาว่าเป็นเพราะเขาไม่แต่งตั้งผมผมจึงตีรวนวิพากษ์วิจารณ์เขา”(สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

“ต้องถือว่าเป็นผลงานของ ส.ว. สายเอ็นจีโอและสายหัวก้าวหน้า เช่น ส.ว. การุณ โสภณ, เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง กลุ่ม ส.ว. ที่เข้าซื้อกันเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวตั้งตัวตี เพราะตั้งแต่มีมา ทำอยู่แค่เรื่องเดียวคือ ถอดถอน ป.ป.ช. ซึ่งกรณีนี้เป็นกรณีพิเศษไม่ต้องส่ง ป.ป.ช. แต่ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนเรื่องอื่นไม่สามารถถอดใครได้ แต่ถามว่าอำนาจการถอดถอนของ ส.ว. ยังไม่มีเลย ไม่เคยมีเรื่องส่งมาถึง ส.ว. ให้ถอดตั้งแต่ทำงานมาเกือบ 6 ปี ที่ถอดได้ไม่ใช่ ส.ว. แต่ไปอยู่ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

“ผมสรุปว่า เขามีความพยายามที่จะทำ แต่ทำไม่สำเร็จ เนื่องจากประชาชน 5 หมื่นชื่อก็ทำไม่สำเร็จ เสนอถอดหลายคนแล้วแต่ก็ทำไม่ได้ ถอดถอนใครไม่ได้ เพราะมันมีระเบียบวิธีการเยอะ ที่สักระการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และในส่วนของ ส.ว. ก็มีเสียงไม่ถึง เขาอยากจะถอดถอนใคร หลายคนก็ทำไม่ได้” (วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

3.1.3 ระดับการประเมินเกณฑ์ต่ำ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินบทบาทหน้าที่และผลงานของวุฒิสภาในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งนี้จะยกตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์เพียงบางรายมานำเสนอ ดังต่อไปนี้

“ในขณะที่ผมเป็นประธานวุฒิสภามีหน้าที่ตรวจสอบตามมาตรา 303 ทำไม่ได้แม้แต่ข้อเดียว ไม่ต้องคิดถึงกระบวนการ เพราะมันปลีกย่อย ต้องยึดหลักการเป็นหลัก การควบคุมถอดถอนจึงไม่มีสิทธิ์ อีกอย่างสมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นอิสระ ไม่เป็นตัวของตัวเอง พึ่งตัวเองไม่ได้ ไม่มีวุฒิภาวะพอที่จะวินิจฉัยหรือพิจารณาความถูกต้อง ใน 200 คน ผมให้ไม่เกิน 50-60 คนที่สามารถวินิจฉัยได้อย่างเป็นตัวของตัวเอง

“ส่วนการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ก็เหมือนกัน พูดกันตามตรงว่าองค์กรอิสระมีหน้าที่สำคัญที่จะให้คุณให้โทษได้ เช่น ป.ป.ช. มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีแสดงทรัพย์สินและการทุจริต ก็ตัว ป.ป.ช. ไม่อิสระ เริ่มต้นสรรหาที่มาจากกรรมการสรรหา 10 กว่าคน มันอาจจะมีคนที่เป็นอิสระอยู่บ้าง เช่น ประธานศาลฎีกา หรือประธานศาลปกครองสูงสุด (ต้องดูบุคคล) ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เท่านั้นที่เป็นอิสระ นอกนั้นไม่ใช่เลย นอกนั้นอยู่ภายใต้อำนาจคณาภิบาล ภาษาทหารม้าเรียกว่า จีตามสั่ง ที่สามารถจีเร็ว จีโยก จีเรียบ หรือภาษาม้าจ็อกก็เรียกว่า ต้องเป็นไปตามที่เขาสั่ง เพื่อที่จะเอารางวัล ถือว่าบทบาทนี้ใช้ไม่ได้” (มณูญฤต รุปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548)

“ในช่วงต้นของวุฒิสภาชุดนี้ความเป็นอิสระสูงพอสมควร พอกลางทอม ปีที่ 2 ถึง 3 ปีนั้นเป็นเรื่องของการแทรกแซงจากกระบวนการทางการเมือง เชื่อว่ามีจริงและเห็นมีอยู่ หลายๆ ครั้ง มีไฟทุกครั้งที่มีการเลือกกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) หรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มักจะมีไฟมาถึง ส.ว. และมักจะเป็นไป

ตามไฟลงหลายคนคะแนนออกมาได้อย่างไร 1,3,5,7 ออกมาได้อย่างไรมาเป็นแผงหรือเป็นชุดเลย ยืนยันว่ามีการแทรกแซง เพราะฉะนั้นเมื่อมีการแทรกแซง ตรงนี้สิ่งที่ตามมาคือความเป็นอิสระของ วุฒิสภา มันถูกทำลาย ผมเป็นหนึ่งในวุฒิสภาที่เป็นกรรมการสรรหา ซึ่งถูกแทรกแซงกระบวนการ สรรหาตั้งแต่ต้นด้วยซ้ำไป เราคงจำกันได้ในเรื่องกรรมการสรรหาที่ไม่มีตัวแทนของฝ่ายค้านเลย พรรคที่มีเสียงเป็นอันดับ 2 กลับไม่ได้เป็น แต่พรรคที่มีเสียงเดียวกลับได้เป็น มันก็ผิดปกติจาก หลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญฯ แล้ว ที่มีเจตนาารมณ์ต้องการพรรคการเมืองที่ต้องการให้พรรคใหญ่ได้ เป็น พอมาถึงกระบวนการ ถ้า ส.ว.ไม่เป็นอิสระตั้งแต่ต้น พอมาถึง ส.ว.ความเป็นอิสระก็ไม่เหลือ แล้ว สุดท้ายก็เกิดองค์กรอิสระที่ไม่อิสระ มีชื่อเท่านั้นที่อิสระ เพราะฉะนั้นมันทำให้เกิดการพัฒนา การเมืองที่เป็นง่อย ปูเดินไม่ตรงทาง เพราะฉะนั้นองค์กรเหล่านี้มันมีปัญหาที่การแทรกแซงจริง” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

“ก็เมื่อรัฐบาลเขาควบคุมเขารอบำ ส.ว. ได้แล้วคนที่จะเป็นกรรมการองค์กรกลางทั้งหลายเหล่านี้ ก็ต้องได้รับไฟเขียวจากรัฐบาล รัฐบาลก็สั่งให้ ส.ว.สายรัฐบาลคุณจะได้รับเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นใครก็ตามที่จะไป สมัครเป็นสมาชิกองค์กรกลางต่างๆ ถ้าไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล ส.ว.ส่วนใหญ่ก็ไม่เลือกคุณก็ตกคุณก็ เป็นแค่ไม้ประดับเป็นปาหี่ เพราะฉะนั้นองค์กรอิสระปัจจุบันก็ถูกครอบงำโดย ส.ว.สายรัฐบาล ซึ่ง ส.ว.สายรัฐบาลก็ ถูกครอบงำโดยรัฐบาลเพราะฉะนั้นคนที่ไปกรรมการองค์กรอิสระในทุกวันนี้มันก็ต้องเป็นคนของรัฐบาล

“มันล็อกทุกอย่างองค์กร การเลือกตั้งองค์กรอิสระทั้งหลายเหล่านี้ มันต้องผ่านความเห็นชอบของรัฐบาลทั้งนั้น ถ้าไม่ผ่านความเห็นชอบของรัฐบาล ส.ว.สายรัฐบาลก็ไม่โหวตให้ เพราะอย่างนั้นไม่ต้องมาถามรายละเอียด เป็นกลุ่ม ก็พูดทั้งหมด ไม่มี รัฐบาลเขาไม่เว้นแม้แต่คนเดียว” (สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ สัมภาษณ์ 2548)

“อย่างกรณีผู้ว่า สตง. ที่เห็นชัดเจนในช่วงเวลาหนึ่ง ที่ไม่ต่างกันมากนัก ลงมตอย่างหนึ่ง พอมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น มตอย่างที่ว่าเคยลงความเห็น ว่า เลือกคุณหญิงจาวรธรรม (เมณฑกา) ไปแล้วเหมือนหนึ่งจะไม่เลือกคุณหญิงจาวรธรรมขึ้นมา แสดงให้เห็นถึงอะไร แสดงให้เห็นถึงอารมณ์คน คัดสินใจโดยไม่อิสระ ไม่ได้ตัดสินใจด้วยข้อมูลและเหตุผล คัดสินใจตามใบสั่ง มันก็เลยเป็นแบบนี้ ใบสั่งก็เป็นอุปสรรคหนึ่ง ในการที่จะร่างกฎหมาย แต่งตั้งหรือว่าถอดถอน บุคคล เวลาจะลงมติสำคัญในเรื่องใด บางทีก็มีไฟออกมา ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ เพราะว่าถ้าหากว่าลงคะแนน เลือกคนดำรงตำแหน่งหลาย ๆ คน คะแนนมันจะออกมาเป็นชุด มันจะเรียงเป็นลำดับ เหมือนกันหมดเลย 8 คน นี่เหมือนกันเลย ออกมาเป็นชุด ๆ อย่างเรื่องของ กทช. ลองไปดูคะแนน ออกมาเป็นชุดเลย เขียนไป 8 คนเหมือนกันหมดเลย อ่านทีหนึ่งนี่ คนมันเหมือนจะต้องเป็นแบบเก่าเลย เสียงมันไม่กระจายไปคนโน้นที คนนี้ที มันเห็นชัด” (เสรี สุวรรณภานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

“บทบาทนี้มีปัญหาถือเป็นบทบาทที่วุฒิสภาถูกต่อว่ามากที่สุด หากถามผมก็ต้องบอกว่าสอบก เพราะวุฒิสภาไปเลือกคนจำนวนมากที่คนส่วนใหญ่ในสังคมคิดว่าไม่ใช่คนดีที่สุด ซึ่งเราจะเห็นว่ามีการจับกลุ่มกันของวุฒิสภาและมีพฤติกรรมที่เข้าข้างหรือเลือกคนที่เป็นฝ่ายรัฐบาล อันนี้เป็นข้ออ่อนที่สุดในบทบาทของวุฒิสภา บทบาทนี้เป็นบทบาทที่ถูกวิจารณ์มานาน เช่น ป.ป.ช. ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) แต่สำหรับกรณีของ สตง. ผมเห็นว่ายังไม่เข้าข่ายเสียทีเดียว เพราะรัฐบาลไม่ได้คิดว่าจะเข้าไปคุมอะไรนัก” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

“การตรวจสอบและถอดถอนทำได้สำเร็จกรณีเดียว คือ ร่วมกับ ส.ส. ยื่นให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาพิพากษาคณะกรรมการป.ป.ช. กรณีออกกระเป๋ยเพิ่มค่าตอบแทนให้ตนเองเท่านั้น นอกนั้น ไม่เคยปรากฏการเลือกและแต่งตั้งกรรมการและตุลาการในองค์กรอิสระถูกฝ่ายการเมืองชี้กรัฐบาลครอบงำจนขาดอิสระและความเป็นกลาง มีหน้าซำยังมีข้อครหาเรียกรับสินบนจากผู้ได้รับการสรรหาและเลือกเป็น กทช. อีกด้วย สรุปได้ว่าเป็นการทำหน้าที่ที่ล้มเหลวและต่ำกว่ามาตรฐานและความคาดหวังในการปฏิรูปการเมือง” (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“บทบาทการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ นั้น ผมคิดว่าดูแล้วไม่น่าพอใจเท่าใดนัก ถือว่าสอบกไม่ผ่าน ในแง่การคัดสรรบุคคลเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) หรือแม้แต่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่ยังเป็นปัญหาอยู่สำหรับ ป.ป.ช. มีปัญหาถึงขั้นต้องออกทั้งชุดและมีการเลือกตั้งกันใหม่ ตรงนี้วุฒิสภาไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเราก็จะพบว่า มีบ่อยครั้งที่วินิจฉัยผิด อันนี้เป็นปัญหาในขั้นตอนของบุคคลที่เข้ามาสรรหา” (ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

“หน้าที่แต่งตั้งถอดถอนนี้ผมว่า ถอดถอนนี้มันยังไม่มีนะ ในการแต่งตั้งบุคคล บางองค์กรนี้แย่มากนะครับ บางองค์กรนี้แย่มากทั้งที่คนนั้นขาดคุณสมบัติ สมมติว่าขาดคุณสมบัติมีปัญหาระหว่างกรรมการด้วยกันก็แทนที่จะส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ก็ไม่ทำ ทั้งๆที่มันปรากฏในรัฐธรรมนูญฯ อย่างตำแหน่งอธิบดีกับตำแหน่งเทียบเท่านี้ มันก็มีความชัดเจนตามกฎหมายแล้ว มันก็ไปเอาเทียบเท่าว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อย่างตำแหน่งนายพลนี้สามารถเบิกได้เท่ากับอธิบดีของกระทรวงนั้น กระทรวงนี้ แล้วก็บอกว่านั่นแหละคือตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี มันไม่ใช่ตำแหน่งเทียบเท่า มันเป็นเรื่องของการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าเบี้ยเลี้ยงการเดินทาง มันคนละเรื่องกันเลยคุณ เขาต้องการตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่าอธิบดีดำรงตำแหน่งนี้เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ที่จะมาทำงานอันนี้ได้ อย่างนี้เป็นต้นนะคุณ บางทีแย่ บางทีก็

อภิปรายกันอย่างรู้ข้อเท็จจริง รู้ข้อมูลเป็นยังงี้ก็ยังไม่เลือกเข้าไป บางคนนี่เลือกครั้งแรกไม่ผ่าน เอาครั้งที่สองดันเข้ามาก็ผ่าน อย่างนี้ไม่มีเหตุผล

“มันวิ่งเต็นกันทุกระดับ คุณเอ๊ย วิ่งเต็นกันทุกระดับแล้วการลงคะแนนอะไรต่างๆมันเห็นชัดเจน เป็นยวงเลยคุณ เป็นยวงเลย ใ้ 80 คน 90 คน ก็ลงคะแนน มันเห็นชัดเจนเลยว่าอย่างงี้ มันอย่างงี้ มันเป็นไปได้” (ประทีน สันติประภพ (พล.ต.อ.) สัมภาษณ์ 2548)

“มันแทรกแซงอยู่แล้วเป็นธรรมชาติ และเป็นการแทรกแซงจนเราหวังกับผลการคัดเลือกไม่ได้ เพราะองค์กรอิสระเหล่านี้มันเป็นองค์กรที่เชื่อบิตคุณได้ ถอดถอนคุณได้ คุณไม่สนใจก็ไม่ได้ ขณะที่สมัคร ส.ส. คุณยังซื้อเสียง ขณะที่เขาคุณออกคุณไม่เข้าไปจัดการตัวนี้ให้มันพิการ หรือ ให้มันไม่ทำหน้าที่ตรวจสอบมันเป็นไปได้ อยู่แล้ว ดังนั้นจะเห็นว่าระยะแรกขององค์กรอิสระทั้งหลายมันจะมีประสิทธิภาพอยู่พอสมควร มันสะท้อนให้เห็นได้ชัดเพราะมันยังเป็นเรื่องใหม่ และรัฐบาลเองก็ยังไม่ลงตัวหรือยังมองไม่เห็นบทบาท ฉะนั้นในระยะต่อมาเราจึงเห็นได้ชัดว่า วุฒิสภากำหนดหน้าที่ตรงนี้ไม่ได้ ในที่สุดมันก็ถูกประทับตราเพราะการสรรหาอยู่ในระบบที่ว่าต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติจะต้องอยู่ในบัญชีให้ได้ก่อน สุดท้ายองค์กรในการเลือกมันต้องแยกมาเป็นอิสระ ต้องหยิบเอาจากคนที่มิว่าคุณสมบัติคนใดคนหนึ่งก็ได้” (สมยศ เชื้อไทย สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับการสรรหาและการเลือกองค์กรอิสระเป็นอย่างไร สมยศ เชื้อไทย กล่าวว่า

“ล้มเหลวโดยสิ้นเชิงยิ่งกกด. ยิ่งไปเลย แล้วคุณเอาคนที่อื่นคนในพื้นที่ด้วยมันล้มเหลวสิ้นเชิง คนไทยมันลุ่มพ่นน้ำปะจุมก และมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่มีทางเลยเดี๋ยวนี้นั้นเลยไม่มีประสิทธิภาพในการจัดการเลือกตั้ง สิ้นเปลืองงบประมาณ ทั้งไม่บรรลุเป้าหมายที่จะได้คนที่ไม่มีข้อพิพาทขายเสียง “การเลือกคนเข้าองค์กรอิสระ และการถอดถอนมีสักรายใหม่ เรื่อง (การถอดถอน) ป.ป.ช. ก็ไม่ถือเป็นผลงาน มันเป็นเรื่องของศาลฎีกา (แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง) ส.ว.อาจเป็นแค่ตัวริเริ่ม ซึ่งมาจากกลุ่ม ส.ว.เท่านั้นเอง ซึ่งมีเสียงสนับสนุนไม่มาก การริเริ่มนั้นมันผ่านองค์กรยุติธรรมเป็น ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นศาลที่มีวิธีพิจารณาใหม่ มีรากฐานของความเป็นสถาบันเกิดขึ้น” (สมยศ เชื้อไทย สัมภาษณ์ 2548)

“ส่วนเรื่องการแต่งตั้งนั้นก็เคยมีเสียงซุบซิบกันมาตลอด ซึ่งความจริงแล้ววุฒิสภามีอำนาจเต็มแต่ก็มีการขีดเส้นมา บางทีก็สรรหามาให้แล้ว 2 คน ซึ่ง 2 คนนั้นจะต้องมาเลือกให้เหลือแค่ 1 คน ดังนั้นก็เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาที่จะสรรหามาให้ดี แต่ทั้งนี้วุฒิสภาก็ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติขึ้นมา ตรงนี้ก็ควรพิจารณาให้ดี สำหรับข่าวคราวทุกครั้งที่จะมีการแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ นั้น มักจะมีข่าวลือคนนั้นลือคนนี้ ผมมองว่าจะพัวพันรากเหง้าแห่งที่มาของตำแหน่งเหมือนกัน ก็เหมือนกับระบบราชการนั้นแหละ คือมีการฝากฝังกันเมื่อฝากฝังกัน แล้วก็มีผลประโยชน์ทางตรงทางอ้อม เป็นเรื่องธรรมดาที่จะต้องมีการลอบบี้ เมื่อมีการฝากฝังกัน วุฒิสภาก็หนีไม่พ้นที่จะตอบแทนซึ่งกันและกัน เป็นอันตรายในการสร้างความ

บริสุทธิ์ให้กับระบบรัฐสภา เพราะเจออุปสรรคก็มีการฝากฝังกัน บางคนให้เงินกัน ผมไม่มีหลักฐาน แต่ก็ใช้วิธีทั้งทางตรงทางอ้อม ทำให้คนดีเข้าไปยาก คนดีจะตกตั้งแต่ขั้นต้นแล้ว ไม่ผ่านการพิจารณาเข้าไป คนดีที่มีประวัติต่อสู้เพื่อส่วนรวมเข้าไปสมัครเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) รอบแรกก็ตกแล้วเพราะไม่มีพรรคมีพวก ซึ่งผมเชื่อว่าคนที่ได้เข้าไปนั้นไม่มีใครที่ได้แบบบริสุทธิ์สง่างามหรอก พวกที่ไม่มีเส้นมีสายพลาตมาตั้งแต่ต้นแล้ว ทั้งนี้ระบบเรายังยึดถือระบบยศศักดิ์และจะมานั้นระบบราชการเป็นส่วนใหญ่” (มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

3.2. ปัญหาและอุปสรรค (ในการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งฯ)

ในบทบาทด้านการเสนอแนะการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภา มีปัญหาและอุปสรรคตลอดจนสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวอย่างไร จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถจำแนกออกได้หลายประการ ดังต่อไปนี้

3.2.1. ปัญหาที่รัฐธรรมนูญฯ และกลไกในการเสนอแต่งตั้งและถอดถอน (คณิน บุญสุวรรณ, ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล, วัลลภ ตังคณานุรักษ์ และ อัญญาณ์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548) ได้แก่ การที่วุฒิสภามีข้อจำกัดในการลงมติเลือกผู้ที่ได้รับการเสนอแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ เนื่องจากต้องลงมติเลือกเฉพาะบุคคลที่คณะกรรมการสรรหาเสนอมา โดยที่คณะกรรมการสรรหามีอำนาจมากเกินไปแต่ไม่ต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะการทุจริตบดบังโหด รวมทั้งการข่มตนเป็นเครื่องมือในกระบวนการสรรหาของฝ่ายการเมืองซีกรัฐบาล กลไกในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งจึงมีสภาพเหมือนหุ่นไล่กา ซึ่งไม่มีฤทธิ์เดชที่จะทำให้พนักงานการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเกรงกลัวได้เลย (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“โดยระบบแล้ววุฒิสภาไม่สามารถทำอะไรได้มาก เนื่องจากมีคณะกรรมการสรรหาเลือกคนมาให้เลือก ถ้าคนที่เสนอมาไม่เหมาะสม หรือไม่มีคนที่ดีที่สุด วุฒิสภาก็ทำอะไรไม่ได้ จึงเลือกได้เท่าที่มี อย่างไรก็ตามผมยังคิดว่าในกระบวนการพิจารณาตัวบุคคลผมไม่แน่ใจว่าทำกันดีพอแค่ไหน แม้จะเลือกได้ครั้งหนึ่งก็น่าจะได้คนดีเข้ามาบ้าง ผมคิดว่ามันเป็นปัญหาในเชิงระบบ

“สำหรับการถอดถอน อุปสรรคมันอยู่ที่กฎหมายของ ป.ป.ช.มันไปตกอยู่ในชั้นกฎหมาย ป.ป.ช. และยังเป็นปัญหาที่ตัวระบบด้วย ถ้าเกิดส่งไปที่ ป.ป.ช.ก็อยู่ในชั้น ป.ป.ช. ชื่อที่มีการเสนอให้มีการถอดถอนจึงไม่เคยกลับมาที่วุฒิสภา นอกจากนี้ผมก็ไม่ทราบว่าวุฒิสภาได้ตาม

เรื่องด้วยหรือเปล่า หากได้ตามเรื่องก็จะรู้ว่าอุปสรรคและปัญหามันอยู่ที่ไหน ทำให้ผมมองว่า วุฒิสภามีความตื่นตัวน้อยเกินไป มีการเสนอไปที่ครั้งต่อที่ครั้งก็ตกหมด” (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

“นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญฯ ก็บัญญัติตัวแทนในคณะกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่ง ในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ที่จำกัดมากเกินไป สัดส่วนของคณะกรรมการสรรหาส่วนใหญ่ให้พื้นที่แก่ข้าราชการประจำมากเกินไป” (พิภพ ธงไชย สัมภาษณ์ 2548)

“สำหรับกระบวนการถอดถอนในรัฐธรรมนูญฯ ก่อนข้างจะมีปัญหาเพราะ กระบวนการส่วนใหญ่ต้องผ่านคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำให้เรื่องไม่ถึงขั้นวุฒิสภาจะลงมติถอดถอนได้” (มนตรี รูปสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

3.2.2. ผู้ที่มีตำแหน่งสำคัญมีความไม่เป็นกลางหรือเอนเอียงเข้ากับฝ่ายรัฐบาลหรือมีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง (สมคิด เลิศไพฑูรย์, คณิน บุญสุวรรณ, ต่อตระกูล ขมناق, วีระ สมความคิด และ นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (นพ.) สัมภาษณ์ 2548) ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งประธาน รัฐสภา ประธานวุฒิสภา และศาลรัฐธรรมนูญ ที่มักดำเนินการหรือมีท่าทีเอนเอียงกับฝ่ายรัฐบาล

“ประธานรัฐสภาซึ่งมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญฯ ที่จะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย พฤติกรรมการใช้อำนาจของรัฐบาล มักมีท่าทีเอนเอียงเข้ากับฝ่ายรัฐบาลทุกครั้ง การใช้ดุลพินิจของ ประธานวุฒิสภาไม่เป็นกลาง โดยมักจะเข้าข้างฝ่ายรัฐบาลทุกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็นเรื่องที่ กระทบต่อรัฐบาล เช่น กรณีการยื่นถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยประชาชน ห้ามขึ้น คน หรือการลงมติเลือกผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินซ้ำสองครั้ง ทั้งๆ ที่วุฒิสภาได้ลงมติเลือกไปแล้ว มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งไปแล้ว และไม่ปรากฏว่าผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนก่อนได้พ้น จากตำแหน่งด้วยเหตุอันใด” (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“มีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองอย่างเห็นได้ชัด โดยคนจากชิกสภาช่วยเหลือจัดตั้ง ให้และคนที่ถูกแทรกแซงก็รู้สึกจะแสดงบทบาทด้วยว่าไม่ต้องปิดบังคือโจ่งครึม เช่น ประธาน วุฒิสภายังวิ่งตามรัฐบาล เขายังไม่เข้าใจบทบาทของตัวเองพอหรือไม่มั่นใจตัวเอง” (ต่อตระกูล ขมناق สัมภาษณ์ 2548)

“ปัญหามันมาตั้งแต่กระบวนการสรรหา แม้จะมีการเสนอรายชื่อมาสองเท่า แต่ก็มา จากกลุ่มเดียวทั้งนั้น ส.ว.จะเลือกใครมันก็ไม่มีผล ซึ่ง ส.ว.ควรจะดูในกระบวนการสรรหาด้วยว่า ถ้ามีคนคิดที่โดนคัดออกไป เช่น คุณอัมมาร์ สยามวาลา ที่โดนคัดออกไปตั้งแต่รอบแรก ส.ว.ก็ต้องรู้ แล้วว่า การส่งรายชื่อลื้อนั้นไม่บริสุทธิ์ ส.ว.น่าจะทำอะไรได้บ้าง เช่น ประท้วงไม่เลือกเลย บทบาทตรงนี้จึงไม่มี คนทั่วไปจึงคิดว่า ส.ว.เป็นตรายาง

“นอกจากนี้การที่ฝ่ายการเมืองต้องการแทรกเพราะเขาหวาดผวาดังแต่ตอนเลือกตั้ง บทบาทของ ป.ป.ช.ที่สอบนายทักทิมในคดีชุกหูน และนายฯเองก็ประกาศว่า ป.ป.ช. ชุดเดิมไม่ดี เลยไม่ร่วมมือในการปราบปรามคอร์รัปชัน ขอให้ ป.ป.ช.ชุดใหม่ แล้วรัฐบาลถึงจะร่วมมือเต็มที่ ก็คือ ป.ป.ช. ชุดใหม่ที่ปราบคอร์รัปชันเฉพาะฝ่ายตรงข้ามมีแต่คดีที่อาจจริงอาจจังมากคือ คดีของพรรคฝ่ายค้านกรณีรถไฟรางคู่ แล้วจับเฉพาะเรื่องค้ายเห็นได้ชัด ฉะนั้นเขาจึงรู้ว่าองค์กรอิสระพวกนี้มี พาวเวอร์ (อำนาจ) แค่จะหยิบเรื่องไหนหรือไม่หยิบเรื่องไหน ก็มีผลแล้ว” (ต่อตระกูล ชมนาค สัมภาษณ์ 2548)

“อย่างทีบอกเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากวุฒิสภาไม่ได้มีความเป็นกลางทางการเมืองอย่างแท้จริง มีการฝักใฝ่กัน มันจึงพร้อมที่จะรับใช้ทางการเมือง เมื่อทางการเมืองต้องการที่จะเอาใคร มันก็มีการวิ่งเต้นเสนอผลประโยชน์ มันก็รับผลประโยชน์กัน และก็ยกมือให้ โดยที่ไม่คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรมหรือคำนึงถึงผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่างๆหรือดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ โดยมุ่งที่จะได้คนที่มีความซื่อสัตย์ เป็นที่ประจักษ์ หรือ มีคุณสมบัติที่ดีที่สุด ปัญหาเหล่านี้มันพันเป็นลูกโซ่ตลอด” (วิระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

“มันก็มีอุปสรรค ประการแรก มองสองส่วนมีสองด้าน ด้านที่หนึ่ง มองที่ตัววุฒิสภาด้านหนึ่งก็มองปัจจัยภายนอก ในตัวของ ส.ว. ที่มารวมเป็นองค์กรวุฒิสภาแล้วต้องยอมรับว่ามาจากความหลากหลาย อย่างชุดแรกมาจากข้าราชการส่วนใหญ่ และมีส่วนหนึ่งที่เชื่อมโยงกับพรรคการเมืองนักการเมืองภาคธุรกิจ ที่มีอาชีพก็เป็นอีกส่วนหนึ่งแต่ก็ไม่มากแต่พบว่าส่วนใหญ่ ตกอยู่ในระบบเครือข่ายของนักการเมืองเคยรู้จักมักคุ้นกัน เคยอุปถัมภ์ ค้ำชูกันเพราะฉะนั้นมันก็เลยกลายเป็น พอเข้ามาเป็นวุฒิสภา ส.ว. ก็ไม่สามารถทำอะไรตามที่ต้องการ คือไม่เป็นอิสระ ไม่มีความเป็นกลางทางการเมือง ทำอะไรก็ต้องขึ้นอยู่กับความเห็นจากเส้นสาย สัมครพรรคพวก ซึ่งมันก็หนีไม่พ้นเรื่องการต่อสายกับระบบการเมืองและพอเข้ามาเป็นวุฒิสภาก็ต่อเส้นสายผูกขาด ไปรบกวนมากขึ้น ในเรื่องของอำนาจของผลประโยชน์ มันก็ยิ่งทำให้ระบบการทำงานของวุฒิสภามันหนีไม่พ้นเรื่องผลประโยชน์ ทั้งในแง่ผลประโยชน์ ชั่วประเดี่ยวนะคำว่าเช่นในเรื่องของการที่ให้เงินกัน ในการสรรหาแต่ละครั้งหรือการให้เงินเดือนเป็นรายเดือน หรือการให้ผลประโยชน์ในโครงการรับเหมาต่างๆ เพราะพื้นฐานของ ส.ว.บางคนก็เป็นนักธุรกิจ หรือแม้กระทั่งการให้ข้อแลกเปลี่ยน ในแง่ของการที่ไม่ไปตรวจสอบ ในเรื่องของทางธุรกิจเช่นภาษี หรือว่าการเอื้ออำนาจต่อผลประโยชน์ของ ส.ว.แต่ละคน เช่น ในเรื่องของลูกหลานฝากเข้าทำงาน หรือลงสมัครเป็น ส.ส. ส.ว.ต่อไป สรุปลก็คืออยู่ในวังวนของระบบอุปถัมภ์และอำนาจ มันก็จะมีว่าใน ส.ว.ชุดใหม่ จะมีลูก ส.ว. เมีย ส.ว. หรือว่าญาติของนักการเมืองที่จะต้องสืบทอดเจตนารมณ์ กันต่อ ซึ่งต้องยอมรับว่าส่วนนี้อาจจะเป็นคนที่ดี มีเจตนารมณ์ที่มุ่งมั่น แต่อีกส่วนหนึ่ง ก็เป็นเรื่องของการสืบทอด ทายาททางการเมือง ที่ไม่มีจิตสำนึก ที่พูดมาทั้งหมดสิ่งนี้ก็เป็นปัญหาว่า ในตัว ส.ว.ที่จะเข้ามาทำงาน ต้องยอมรับว่าก็มีจุดอ่อนเกิดขึ้น พอเข้ามาทำงานในองค์กรก็มีปัญหาในตัวระบบว่าวุฒิสภาก็เป็นเครื่องมือในรูปของสถาบันการเมืองเพราะฉะนั้นในระบบที่เป็นเผด็จการทางรัฐสภา วุฒิสภาก็เป็นเหยื่อหนึ่งของระบบอำนาจที่เข้าไปยึดกุมเพราะฉะนั้น คนที่มี

อำนาจเขาก็ไม่รู้สึกลึกซึ้งอะไรหรอกเขามองว่าเขาจำเป็นต้องมีฐานเสียงการยอมรับจากวุฒิสภานั้น ในช่วงแรกอาจมองไม่เห็นความสำคัญแต่พอทำไปแล้วสมัยหนึ่ง วาระหนึ่งก็รู้ว่าวุฒิสภามีความสำคัญ เป็นปากเสียงที่มีความสำคัญในการสรรหาองค์กรต่างๆ ที่ไปตรวจสอบฝ่ายบริหารที่มีอำนาจอยู่ในขณะนี้ ก็เป็นเรื่องที่ปกติ เพราะต้องมองว่าตัววุฒิสภาก็เป็นตัวแทนที่เข้ามายึดอำนาจครั้งนี้ คือสิ่งที่ท่านอาจารย์อมร จันทรมบูรณ์ ท่านบอกว่าโดยเงื่อนไขของตัวกฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่ยังมีข้อผิดพลาดคือกฎหมายรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมให้มีระบบอำนาจนิยม ในทางการเมือง โดยตัวปัจจัยของคนที่มาเป็น ส.ว. โดยตัวระบบของการเมือง ในระบบทุนนิยมผูกขาดมันก็เลยทำให้เกิดสภาพเป็นเผด็จการทางรัฐสภาจริงๆ ก็คือมายึดอำนาจในวุฒิสภาเพราะว่าวุฒิสภาก็เป็นแค่ส่วนของกระบวนการการได้มาซึ่งอำนาจ วุฒิสภาก็ต้องควบคุมได้ง่ายเพราะฉะนั้น มันเผด็จการ พอยึดวุฒิสภาได้ก็จะไปยึดองค์กรอิสระทั้ง 8 องค์กร ได้อยู่แล้ว การแต่งตั้งหรือว่าการถอดถอน ก็จะยาก ป.ป.ช. ในการไปตรวจสอบทุจริตก็ยากตัวเองก็ได้ใช้อำนาจในการที่จะทุจริตเพราะอำนาจที่สูงที่สุดคือการทุจริตที่สมบูรณ์ ทำลายการตรวจสอบและถ้าสามารถยึดอำนาจกรรมการการเลือกตั้งได้ ก็เท่ากับยึดอำนาจหลักได้เลย ถ้าสามารถยึดอำนาจ คตง. ได้ก็สามารถทำงบประมาณ โครงการต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนได้สบายเลย” (นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (นพ.) สัมภาษณ์ 2548)

ในขณะเดียวกัน วิทยา มะเสนา เห็นว่า ส.ว.แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ไม่มีการลือคสเป็ค เพราะคณะกรรมการสรรหาได้ทำหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้ว

“1.การแต่งตั้ง กฎหมายมันมีปัญหาอย่างหนึ่ง ขั้นตอนยึดเยื่อต้องเลือก 5 รอบ 10 รอบ 15 รอบ 20รอบ 30 รอบ โดยขั้นตอนนะ มันมีหลายรอบต้องแก้กฎหมายตรงจุดนี้ด้วย

2.ต้องยอมรับว่า ส.ว. 200 คน มันจะมีกลุ่ม ถ้าแบ่งให้แคบ ถ้าเข้ามาอยู่บนเวทีนี้ความคิดเห็นมันแตกต่างกัน ต่างคนต่างมาคนหนึ่งอยู่มุมนี้ มุมแดงอีกคนหนึ่งมันก็ต้องอยู่มุมนี้เงินเพราะมันแตกต่างกันอยู่แล้วผมคิดว่าการที่คิดไม่เหมือนกันเป็นสิ่งที่ดีเหมือนกัน จะว่าเป็นฝักเป็นฝ่ายมันก็ใช่ แต่ว่าเป็นฝักเป็นฝ่ายในเชิงข้อมูลทางเหตุผล เพราะถ้าประชาธิปไตย ถ้าเอาคนนี้พูด ใดๆๆๆ พูดอย่างไรก็แล้วแต่คุณมีเหตุผลว่าไปลุยสุดท้ายเสียงคุณแรงกว่าไประบอบประชาธิปไตยเป็นระบบพวกมาก (majority) ถ้าไม่ majority ก็พวกน้อยใช้ไหมที่นี้มันก็มีส่วนหนึ่งเป็นเสียงส่วนน้อยความเห็นเขาไม่เหมือนเรา ไม่เหมือนเสียงส่วนมากก็พยายามบอกว่าการเลือกมีปัญหา มีการลือคสเป็คแบบนั้นแบบนี้ มันไม่ใช่ยกตัวอย่างเช่นเลือก ป.ป.ช. 9 คนเข้ามา คณะกรรมการสรรหาอิสระจาก ส.ว.สรรหามาประมาณ 2 เท่าคือ 18 คน ลือคมัย? ไม่ลือคมันจะไปลือคอะไร คนสรรหาเป็นอธิการบดี ศาลฎีกา ศาลต่าง ๆ สรรหาเข้ามาเลือกที่ดีที่สุดจาก 80 คนเข้ามาประเทศไทยมีคนดีมาสมัคร 80 คนเลือกจากที่ดีที่สุดเลือกให้เหลือ 18 คนจาก 18 คนก็เลือกใครที่ดีที่สุดก็ได้ใช้มัยก็ดีแล้วดีกว่า 60 กว่าคน คราวนี้คนที่บอกว่าจะมีการลือคเอาคนนั้นคนนี้จะกลัวอะไรถ้า 18 คนดีเอาใครก็ได้ใช้มัย ลือคใครก็ได้ถูกมัย ก็คุณเลือกกันมาให้เหลือเท่านี้ ผมมีหน้าที่เลือกให้เหลือครึ่งหนึ่ง 18 ผมเลือก 9 ถ้าคนของตัวเองไม่ได้ก็บอกว่าลือค มันก็ลือคในนี้ละ ลือคใน 18 ที่พวกคุณเลือกมานั้นแหละไม่ใช่พวกผมเลือก พวกคุณเลือกมา” (วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548)

3.2.3. ปัญหาการขาดข้อมูลที่ชัดเจนที่เกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ได้แก่ วรรณคดี ดังนี้

“ผมคิดว่าส.ว.ต้องมีคาบอาญาสิทธิ์ทั้ง 3 ด้าน ก็คือคาบด้านทางการเมือง ทั้งแต่งตั้งและถอดถอน ค่อยๆและไปเรื่อยๆ ก่อนแต่งตั้งต้องหาข้อมูลให้ชัด หาข้อมูลจากทุกฝ่ายทำอะไรแบบลับๆล่อๆแต่การจะทำอะไรต้องประกาศให้ชัดเจน ถ้าถอดถอนด้านการเมืองก็ต้องแถลงข่าว ได้ข้อมูลมาต้องแถลงข่าวโดยบริสุทธิ์ใจ และถ้ามีข้อมูลก็ส่งต่ออย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับกรณี ป.ป.ช. ส่วนทางด้านสังคมมันต้องรายงานข่าวไปเรื่อยๆ ตกข่าวทางสังคมถือว่าเป็นคาบอาญาสิทธิ์ 3 ด้าน จะช่วยให้การแต่งตั้งถอดถอนคนได้คนดีตามที่ต้องการ” (มณฑลชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

3.2.4. ปัญหาการลอบบี้หรือการให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่สมาชิกวุฒิสภา

“อุปสรรคไม่มีหรอก แต่ที่ไม่สามารถถอดถอนได้เพราะไม่ทำแบบจริงจัง เรื่องการถอดถอนถ้าทำอย่างจริงจังให้ถึงจุดที่สามารถที่จะทำได้ ตอนนี้อย่างน้อยๆ ซึ่งสาเหตุก็คงมีการลอบบี้ เพราะข่าวออกมาเรื่อยๆว่ามีการจ่ายเงินเป็นรายเดือน เรื่องเงินสินบาทคาดสินบนนี้ไม่เข้าใครออกใครหรอก” (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548)

3.2.5. ปัญหาที่เกิดจากการที่วุฒิสภาดำเนินการเกินเลยกว่าที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

วรรณคดีของ สมคิด เลิศไพฑูรย์ และ สุรัชย์ คนัยตั้งตระกูล

“วุฒิสภาถูกแทรกแซงโดยฝ่ายการเมือง ทั้งจากรัฐบาลและ ส.ส. เพราะระบบวิธีพิจารณาของวุฒิสภามีปัญหา และทำหลายเรื่องเกินเลยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น เขาไปตรวจสอบทรัพย์สินหนี้สินของผู้สมัครคัดเลือกตำแหน่งองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ สิ่งนี้เขาไม่มีอำนาจตรวจสอบ เขาไม่มีสิทธิ์ตรวจ และกฎหมายก็ไม่อนุญาตให้ตรวจสอบ คุณไปตรวจสอบเขาได้อย่างไร การจะตรวจสอบได้เมื่อเขาเข้ารับตำแหน่ง รัฐธรรมนูญฯ เขียนไว้ว่าตรวจสอบได้แต่วุฒิสภาใช้อำนาจเกิน

“การที่วุฒิสภาเอาเรื่องของผู้สมัครเป็นตัวแทนในองค์กรอิสระมาพูดในที่ประชุมใหญ่แล้วไม่ยอมให้เขาชี้แจงแสดงเหตุผล เช่น การกล่าวหาว่าเขามีเมียน้อยเรื่องแบบนี้ต้องพูดในกรรมาธิการตรวจสอบ หรือการบอกว่าได้ขำมว่านี่สินล้นพ้นตัว ไปกู้เขาหรือได้ขำมว่าคนนี้อารมณ์ไม่ดีชอบขำงาปากของเวลาโมโหที่ผ่านมาวุฒิสภาไม่เปิดโอกาสให้เขาชี้แจงเลยเพียงแค่ว่าได้ขำมา สิ่งเหล่านี้สามารถชักได้ในชั้นกรรมาธิการ แต่การชักถามนั้นไม่เป็นปัญหาแต่ที่เป็นปัญหาคือ การไม่ให้ชี้แจง ที่สำคัญคือ วุฒิสภาได้ตั้งกรรมาธิการตรวจสอบคุณสมบัติแล้วก็ต้องตรวจสอบคุณสมบัติให้ครบ แต่ปรากฏว่าพอเอาเรื่องเข้าที่ประชุมวุฒิสภาทั้งที่เป็นการประชุมลับ ก็มีวุฒิสภายกคำถามขึ้นว่า ได้ขำว่าคนๆ นี้เคยมีประวัติการหนีทหาร ทั้งที่ตอนอภิปรายก็ไม่ได้รู้ว่ามีข้อมูลจริงหรือไม่ แต่ทุกคนที่ฟังเชื่อว่าจริง หลายเรื่องเป็นการพูดกันในสภา โดยผู้ที่ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิ์โต้แย้ง เช่น หากผมสมัครอะไรซักอย่างแล้วมีวุฒิสภากล่าวหาว่า ทั้งๆที่ผมเป็นนักกฎหมายและพูดเรื่องกฎหมาย

บ่อยครั้งแต่เคยขับรถฝ่าไฟแดง โดยที่ไม่รู้ว่าความจริงเป็นอย่างไร วุฒิสภาได้รับความคุ้มครองแต่ผมไม่มีสิทธิชี้แจงคนที่เชื่อหมกมุ่นแก่การพูดแบบนี้ก็ไม่มีคนเลือก

“หรือกรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งที่จะสมัครตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็มีคนกล่าวว่าคนๆนี้เป็นคนดีมากแต่มีเป็นคนไม่ดี มีเรียกรับเงิน ซึ่งสามเป็นอัยการสูงสุด การพูดแบบนี้ก็เสียทั้งๆที่ไม่รู้ว่าจริงหรือไม่ อันนี้ก็เป็นปัญหาใหญ่ กลายเป็นว่าคนที่ได้รับเลือกคือ 1.คนที่รัฐบาลสนับสนุน 2.คนที่ไม่ค่อยมีชื่อเสียง ไม่เป็นผู้สมัครที่น่าจะได้รับการคัดเลือก คนไม่เด่นไม่ดังแต่คนเด่น คนดีถูกสกัดดาวรุ่ง” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

“ปัญหาอุปสรรคคือความเข้าใจอำนาจหน้าที่ คือทำเกินเลยอำนาจหน้าที่ใหม่เพราะรัฐธรรมนูญฯเขียนไว้ว่าให้ดูเรื่องความประพฤติ ให้ตรวจสอบความประพฤติ แต่ถ้ามั่นไม่เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวเขาก็ไปยุ่งกับเขา คือยังกำหนดขอบเขตของตัวเองยังไม่ได้ คือมันไม่มีกรอบ

“อันที่สองคือมีกรณีสมาชิกบางคนที่มาจากสายการเมือง ก็พยายามที่จะโน้มน้าวคนที่ฝ่ายการเมืองเห็นด้วยแต่ก็ไม่ได้แตกต่างไปจากสมาชิกส่วนหนึ่ง ซึ่งก็มาจากเอ็นจีโอ จากข้าราชการประจำเก่า ที่มีพรรคพวกของตนเองที่เห็นว่าเป็นคนดี ก็พยายามโน้มน้าวคนอื่น ซึ่งผมก็เห็นว่าเป็นปัญหาอุปสรรคเหมือนกัน” (สุรชัย ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

3.3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค (ในการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งฯ)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเสนอแนะการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภาได้ ดังต่อไปนี้

3.3.1 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ และกฎหมาย ป.ป.ช. ให้วุฒิสภาสามารถดำเนินการกระบวนการสรรหาและเลือกผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐได้เอง โดยไม่ต้องอาศัยคณะกรรมการสรรหา

“ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ให้วุฒิสภาสามารถดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการหรือตุลาการองค์กรอิสระได้เอง โดยไม่ต้องพึ่งบริการของคณะกรรมการสรรหาซึ่งพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ทุกครั้งเป็นไปอย่างไร้อิสระ ไม่มีคุณภาพ น่าเคลือบแคลง และไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำที่ไม่ชอบต่างๆ ที่เกิดขึ้น กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรทำได้ง่ายและมีฤทธิ์เดชมากขึ้น ไม่ใช่มีสภาพเหมือนหุ่นไล่กาเหมือนในปัจจุบัน” (ลณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

ในขณะเดียวกัน ปริญญา เทวานฤมิตรกุล กลับมองว่าควรแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ที่โครงสร้างองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาฯ เป็นสำคัญ รวมทั้งแก้ไขกฎหมาย ป.ป.ช. เกี่ยวกับการเข้าชื่อถอดถอนของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง

“การมีคณะกรรมการสรรหาเป็นเรื่องดี แต่หัวใจในการสรรหามันอยู่ที่คณะกรรมการสรรหา เพราะมันทำให้กระบวนการในการสรรหาคนมาให้อุฒิสภามีประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองให้มากกว่า หมายถึงได้คนที่เหมาะสมมากกว่านี้

“เรื่องที่มาของกรรมการสรรหาอยู่ที่โครงสร้างของรัฐธรรมนูญฯ ผมคิดว่าโครงสร้างต่าง ๆ ของคณะกรรมการสรรหาตามรัฐธรรมนูญฯ ยังคงมีปัญหาอยู่ เป็นโจทย์ใหญ่พอควร โดยเห็นได้จากการแก้ไขคณะกรรมการสรรหา ป.ป.ช. ครั่งล่าสุด ผมก็คิดว่ายังไม่ได้โครงสร้างที่น่าพอใจ ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่งเพราะกระบวนการสรรหาต้องไม่ใช่แค่การเปิดรับสมัครให้ผู้ประสงค์จะเป็นเข้ามาสมัคร ควรลงไปหาและเชิญคนที่เหมาะสมมาสมัคร ผมคิดว่าคณะกรรมการสรรหาควรมีบทบาทในการ *active* มากกว่านี้ เนื่องจากคนที่เหมาะสมจำนวนมากอาจไม่มาสมัคร คนที่มาสมัครจำนวนมากก็ไม่เหมาะสม บทบาทของวุฒิสภาบางเรื่องในการพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละคนว่าใครมีความเหมาะสมอย่างไรก็ต้องทำให้ดีกว่านี้

“ส่วนการจะเปิดให้สื่อเข้าไปหรือไม่ฉันคิดว่าเรื่องนี้ทั้งข้อดีและข้อเสีย บางเรื่องที่มันกระทบกับคนๆ นั้น โดยเฉพาะในกรณีที่ยังไม่ได้เป็นการเอาเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องชีวิตมาเปิดเผยหมดในสภาก็มีข้อเสีย เพราะคนจำนวนหนึ่งก็คิดว่าตัวเองไม่ควรจะถูกซักฟอก ซักล้างอะไรขนาดนั้น ก็มีคนจำนวนมากที่อาจจะเป็นคนดีก็อาจไม่ชอบ การที่สื่อมวลชนเข้าไปฟังบางทีก็มีข้อเสีย ไม่ใช่การโปร่งใสจะดีไปเสียหมดในกระบวนการสรรหาตัวบุคคล โดยหลักแล้วมันต้องทำเป็นความลับเพื่อคุ้มครองสิทธิ์ ชื่อเสียง เกียรติยศของเขาด้วย บางเรื่องถ้าสื่อมวลชนอยู่ก็พูดไม่ได้ถ้าไม่มีสื่อฯ อยู่ในบางช่วงก็เป็นข้อดี

“ผมคิดว่าเราควรจะต้องตัดตัวแทนที่มาจากพรรคการเมืองทิ้งให้หมด อย่างคณะกรรมการสรรหา ป.ป.ช. ที่มีการปรับเปลี่ยนใหม่ที่เหลือตัวแทนจากพรรคฝ่ายค้านและพรรคฝ่ายรัฐบาลอย่างละหนึ่งก็อยากให้ตัดออก สำหรับคณะกรรมการสรรหา กกต. ศาลรัฐธรรมนูญ ที่รัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดให้มีผู้แทนพรรคการเมืองที่มี ส.ส. ในสภาจาก 4 พรรคก็ต้องเอาออกให้หมด ส่วนการจะให้ภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคมเข้าไปยังไต่ถามก็ต้องมาพูดกันอีกที เป็นเรื่องไม่ยากที่จะสรุปออกมาว่าอะไรคือภาคประชาชน ผมคิดว่าเป็นโจทย์ใหญ่ ในขณะนี้คือการเอาภาคการเมืองออก

“สำหรับแนวทางการแก้ไขในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขกฎหมาย ป.ป.ช. ต้องไปศึกษาว่ามีสาเหตุอะไร เหตุใดการเข้าชื่อของประชาชน 5 หมื่นชื่อ ที่มีไม่น้อยกว่า 15 ครั้ง หรือแม้กระทั่งของ ส.ส. ที่มีไม่น้อยกว่า 15 ครั้งเหมือนกัน ทำไม

เรื่องจึงตกไปทั้งหมด ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะว่ากระบวนการเข้าซื้อของประชาชนมีความยุ่งยาก ซับซ้อน เกินไป โดยขั้นตอนและความเป็นจริง เพียงเรื่องมีมูลหน้อย ป.ป.ช.ก็น่าจะรับแล้ว เพราะ เป็นหน้าที่ของ ป.ป.ช. ไม่ใช่ทำให้ตกไปหมด สิ่งที่เราต้องแก้ก็ต้องทำให้การเข้าซื้อของประชาชน เป็นจริงขึ้นมา ไม่ใช่ให้สิทธิแล้วมาจำกัดสิทธิในทางปฏิบัติจนกระทั่งมีสิทธิก็เหมือน ไม่มีสิทธิ นอกจากนี่รัฐธรรมนูญฯ ยังไม่ให้ความสำคัญคุ้มครองประชาชนในการเข้าซื้อที่ดินถาวรใครชักคน ทำให้ประชาชนถูกฟ้องหมิ่นประมาทได้ ดังนั้นผมจึงคิดว่าน่าจะให้ความสำคัญคุ้มครองประชาชน ในการเข้าซื้อด้วย” (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

ส่วน วลตถ ดังคนานุรักษ์ เสนอว่าหากจะแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ในประเด็นต่างๆ ส.ว.ชุดนี้จะต้อง ไม่ได้รับประโยชน์หรือเกิยข้อในเรื่องใดๆ ทั้งสิ้นเพื่อจะได้แก้ไขรัฐธรรมนูญฯ กันได้อย่างเต็มที่

“มีความเชื่อกันว่า ควรแก้รัฐธรรมนูญฯ บางมาตราซึ่งบางทีผมก็ไม่อยากจะแตะอันนั้น ยกตัวอย่างเช่นการถอดถอนเขาบอกว่าเมื่อเราไม่มั่นใจในองค์กรอิสระ เมื่อมีคนร้องเรียน ป.ป.ช. และ ป.ป.ช. เป็นด่านแรก ที่จะชี้ว่ามีมูลหรือไม่ ถ้ามีมูลเขาก็จะส่งมาให้เรา ซึ่งถ้าไม่มีมูลก็ตกไป ตรงนี้แหละ ส.ว.อยากจะแก้ว่ามีมูลหรือไม่ก็ต้องส่งมาที่ ส.ว. และ ส.ว. ก็จะดูอีกที เกิด ส.ว.ดูแล้ว เสียกึ่งหนึ่งของ ส.ว.ทั้งหมด เห็นว่ามีมูล สมมุติ ป.ป.ช. ส่งมาบอกว่าไม่มีมูล แต่เราว่ามีมูลก็ ดำเนินการต่อไปได้เลย ลงมติถอดถอนต่อไปอย่างนี้เป็นแนวคิดอันหนึ่งที่เขาอยากจะทำแบบนี้

“อันที่สองเรื่อง กกต. เขาก็มีแนวคิด ว่า กกต. เพี้ยนหรือเปล่า ทั้งจัดเลือกตั้งเอง ให้ ใบแดงใบเหลืองเอง มีการเรียกรับเงินกันหรือเปล่า เกิดคำถามขึ้นมามากมายในสังคม เราก็อยากจะ แก้ให้มีศาลเลือกตั้งโดยตรง กกต. ก็จะมีหน้าที่จัดการเลือกตั้งอย่างเดียว อันนี้ก็จะทำให้เราทำหน้าที่ อย่างสบายใจ ศาลและ กกต. ก็จะทำหน้าที่ของตนเอง ซึ่งศาลนั้นจะยุติธรรมที่สุดแล้ว อันนี้ก็เป็น ทางหนึ่งที่เป็นทางออก เป็นลู่วางที่ ส.ว. ชุดนี้คิดกันอยู่ แต่ผมเชื่อว่าผ่านยาก เพราะว่า ส.ว.เองก็ จะทำส่วนเดียวไม่ได้ พรรคการเมืองต้องเอาด้วย แต่จะเอาด้วยหรือไม่ เพราะเขาก็กลัวว่าถ้า ส.ว. ไปแตะรัฐธรรมนูญฯ เข้า ส.ว.ก็จะถือโอกาสฉวยโอกาสแก้มาตราที่กระทบต่อ ส.ว. ให้ ส.ว.เป็นอีก หนึ่งสมัย ผมก็กลัวเหมือนกัน ซึ่งเขาก็คงจะกลัว เพราะ ส.ว.หลายคนเห็นทางที่จะเป็นไปได้ ผม เองบอกว่าจะแก้ก็ได้ แต่ต้องพูดให้ชัดว่า ส.ว.ชุดนี้ ห้ามเกี่ยวข้อใดๆ ทั้งสิ้น โดยเฉพาะกันไว้เลย ว่า ส.ว.ชุดหน้าจะเป็นต่อเนื่องได้สองสมัย ใช้คำว่าชุดหน้า อย่างนี้เราก็แก้ได้เต็มที่ อย่างนี้ผมก็ พร้อมจะแก้” (วลตถ ดังคนานุรักษ์ สัมภาษณ์ 2548)

3.3.2 แก้ไข ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาให้การพิจารณาและการลงมติเลือกผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐ ต้องกระทำโดยเปิดเผยทุกขั้นตอน

“การแก้ครั้งนี้ถ้านึกเดียวคือการเปลี่ยนจากพิจารณาลับและลงมติกลับให้เป็นพิจารณาและลงมติแบบเปิดเผย ถ้าเปลี่ยนแบบนี้จะช่วยได้หลายอย่าง แม้แต่คนที่คิดจะสมัครมารับตำแหน่งนั้น ๆ ถ้าไม่แท้จริงหรือไม่ใสสะอาดจริงก็ไม่กล้าลงเพราะมีการพิจารณาแบบเปิดเผยจับแก้ผ้าหมด

“ส่วน ส.ว. ที่เคยลงมติกลับแล้วลงมติให้ใครก็ไม่รู้ มันปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ถ้าเปลี่ยนมาลงมติแบบเปิดเผยก็จะรู้ได้เลยว่าลงให้ใครหรือการลงมติก็น่าบอกได้ว่าฝ่ายใดฝ่ายใด อย่างของอเมริกาเวลาแต่งตั้งตำแหน่งสูงๆ ผู้พิพากษาศาลสูงที่เทียบเท่าประธานศาลรัฐธรรมนูญเขาจะเรียกทีละคนให้โหวตว่าเห็นชอบหรือไม่ เห็นชอบว่าจะตั้งบุคคลนี้ นอกจากจะโหวตว่า yes หรือ no นั้นจะต้องแสดงเหตุผลด้วย ว่าทำไมถึงเลือกหรือไม่เลือกถ้าเราออกมติแบบนี้ไป ส.ว. ก็ไม่กล้าเพราะเขาจะถูกพิพากษาจากสังคมเพราะกระเสงสยกมบอกอยู่แล้วว่าไอ้เนี่ยมันเป็นคนของใคร การคัดเลือกที่ผ่านมาจึงเสียหายมันมีการลือทลวยไว้หมดออกตามโหมมด ถ้าเปิดเผยก็หนีไม่ได้ ใครเลือกทำโหมคนที่อยู่ในโศกช่วย ส่วนภาพลักษณ์ของการถอดถอนก็เหมือนกัน มันไปสร้างกฎเกณฑ์ระบบที่ซับซ้อนเกินไปมันก็เลยถอดถอนยากแม้จะเข้ามาถึงแล้ว วุฒิสภายังถูกรบอ้างอยู่ โอกาสที่ถอดถอนใครคงจะเป็นเรื่องยาก คนที่จะถูกถอดถอนอาจจะเป็นเสียงข้างน้อยมากกว่า” (พนัส ทัศนียานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

3.3.3 ต้องแก้ไขกระบวนการพิจารณาเสนอแต่งตั้งในขั้นตอนของวุฒิสภาให้เกิดความชัดเจนและเป็นธรรมแก่ผู้ได้รับการเสนอชื่อ

“เรื่องการถอดถอน เราไม่ต้องพูดถึงเพราะไม่มีเลย ส่วนเรื่องการแต่งตั้งผมคิดว่าเราต้องมีระบบว่าถ้ากรรมการชุดสอบประวัติที่เป็นชุดเล็กพูดอย่างไรแล้วเมื่อเรื่องเข้าสู่การประชุมวุฒิสภาแล้วต้องโหวตไปตามนั้น อย่าไปเอาข้อมูลใหม่ ๆ มาพูดต้องเปิดโอกาสให้คนที่ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงด้วย ส่วนการนำข้อมูลใหม่มาเปิดเผยต่อสาธารณะจะมีประโยชน์ที่ให้สังคมได้รับรู้แต่ควรพูดในช่วงที่มีการตรวจสอบประวัติแต่ไม่ควรพูดในที่ประชุมใหญ่ โดยในกรณีการชุดเล็กอาจจะถามว่า ส.ว. คนไหนตั้งใจประวัติของบุคคลนั้นบ้างก็ให้ส่งข้อมูลมา เช่น อาจจะถามในกรณีที่ผมสมัครตำแหน่งอะไรซักอย่าง ว่าผมเคยขับรถชนคนตายหรือเปล่าผมก็สามารถชี้แจงได้ว่าผมไม่เคย แต่ถ้าถามในที่ประชุมวุฒิสภาจริงที่เจอไหนก็ไม่รู้ แต่คนเชื่อไปแล้ว โหวตไปแล้วและมารู้ทีหลังว่าไม่จริงก็ไม่มีประโยชน์แล้ว

“แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องทบทวนและคนพูดมากก็คือ ทุกวันนี้เราแต่งตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญแล้วฝากความหวังไว้ที่วุฒิสภา คือวุฒิสภาเป็นองค์กรรวมศูนย์ทุกอย่างในการแต่งตั้งทุกองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ อำนาจเหล่านี้ไม่มีคนที่มาคาน ตอนนี้ผมคิดไม่ออกว่าจะทำอย่างไร ผมเห็นด้วยกับข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ อาจจะต้องไปคิดว่ามีองค์กรใดหรือไม่ที่ต้องมาทำ

หน้าที่แต่งตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญฯ หรือคานอำนาจวุฒิสภา อาจจะเป็นสภาผู้แทนราษฎร หรืออาจจะเป็นที่ประชุมขององค์กรตามรัฐธรรมนูญฯ เป็นต้น” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

3.3.4 ต้องสร้างแนวบรรทัดฐานของคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

“ทางแก้ก็คือต้องไปวางกรอบ แนวข้อบังคับของคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติ ว่าสิ่งไหนที่ควรตรวจสอบเขา สิ่งไหนที่เป็นเรื่องส่วนบุคคลเขา และก็ทำให้ออกมาเหมือนกันเพราะกรรมการตรวจสอบมีการแต่งตั้งใหม่อยู่เรื่อยๆ กรรมการก็ใช้ความคิดของตนเองเป็นหลัก คนไหนสนใจเรื่องเมียน้อย ก็ตรวจสอบเมียน้อยเขามาก เรื่องบัญชีทรัพย์สินของเขา ซึ่งต้องไม่ใช่อย่างนั้น อย่าเป็นอคติส่วนบุคคล ต้องสร้างแนวทางบรรทัดฐานขึ้นมา มันจะได้เป็นธรรมกับผู้สมัครและเขาจะรู้ว่าเขาจะต้องทำตัวเขา หรือเตรียมชี้แจงยังงี้บ้าง คนดีจะได้เข้ามาช่วยกันทำงานในองค์กรอิสระ” (สุรัชย์ คนยั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

3.3.5 วุฒิสภาต้องสร้างระบบการตรวจสอบตนเองให้เกิดความโปร่งใส เพื่อให้เกิดจิตวิญญาณและความรับผิดชอบในหน้าที่ ได้แก่ ทรศนะของ อัยยงค์ ปาณิกบุตร

“เรื่องถอดถอนแต่งตั้งนั้นลำบากเพราะการแทรกแซงทางการเมืองจากอำนาจรัฐนี้ มันมีการตอบแทนด้วยผลประโยชน์ มันมิได้นำได้คืนไม่มีการเปิดเผยผลประโยชน์เหล่านี้มันเรียกร้องได้ด้วยจิตวิญญาณและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่เราไม่สามารถหาเครื่องป้องกันได้ เว้นแต่ว่าประจักษ์จึงต้องหาข้อมูลเช่นเรากล่าวอกไหมว่าในทุกเดือนประชุมเสร็จนี้ ปลายอาทิตย์มีคนขาดประชุม หนีประชุมกัน ประชุมกรรมธิการหายไปกี่คน กล่าวไหมที่จะบอกตรงนี้ คือการตรวจสอบที่ดีนั้นคือการตรวจสอบตัวเองเสียก่อน” (อัยยงค์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548)

4. ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน

4.1 ระดับการประเมิน

4.1.1 ระดับการประเมินเกณฑ์ดีมาก

ผู้ที่มีความเห็นในระดับนี้ มองว่าสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนจึงสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน อาทิ การรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน และทำให้ประชาชนไม่ค่อยผิดหวัง

“ที่น่าพอใจ และสัมพันธ์กับเมื่อสักครู่นี้คือการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากภาคประชาชน ซึ่งวุฒิสภามีความหมายสำหรับประชาชนมาก หลายเรื่องที่เขาร้องทุกข์มา เขาไม่ค่อยผิดหวัง ผมเห็นว่าความสำเร็จอยู่ตรงนี้แหละ” (วัลลภ ตังคณานุกัษ์ สัมภาษณ์ 2548)

“ในส่วนของความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในด้านอื่นๆ ขอเรียนว่าวุฒิสภาในด้านนี้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลได้ดีที่สุด เพราะว่าสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง พื้นฐานของเขาก็จะเกี่ยวข้องกับชาวบ้านอยู่แล้ว ในส่วนนี้ผมเชื่อว่าวุฒิสภากับงานด้านนี้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลที่ดี อย่างกรณี ส.ว.พบประชาชน ที่ไปหลายๆ จังหวัดก็ถือว่าได้ผล การที่กรรมการออกไปประชุมต่างจังหวัดและมีกิจกรรม ทั้งหมดก็ได้รับการตอบสนองจากประชาชน อย่างกรณีสีนามิ วุฒิสภามีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก จากกรรมการชุดต่างๆ เช่น กรรมการการคลัง การเศรษฐกิจ กรรมการการยุติธรรม ก็ทำได้ดี ถือว่าเข้าถึงประชาชนโดยธรรมชาติ” (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

“ส่วนข้อร้องเรียนของประชาชนเมื่อลงไปพบกับประชาชนนั้น มีมากมาย สิ่งนี้แหละที่ผมบอกว่าชาวบ้านเขาให้ความเชื่อถือ เขาให้ความคาดหวัง เขาจึงร้องเรียนกับเรามา กรณีเรื่องงานทั่วๆ ไปก็ชุกมาก อย่างกรณีที่เคือครื่อนตรงๆ ก็อย่างกรณีสีนามิ ทั้งร้องเรียนและเราก็ก่อออกไปปรับปรุงปัญหา ก็แก้ปัญหาให้เขาไป ถือว่าดีมาก” (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

4.1.2 ระดับการประเมินเกณฑ์ดี

ผู้ที่มีความเห็นในระดับนี้ มองว่าเป็นบทบาทของสมาชิกวุฒิสภาสายองค์การพัฒนาเอกชน หรือเอ็นจีโอเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสมาชิกวุฒิสภาสายข้าราชการหรือสายนักการเมืองมีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยติดกับประชาชน

“ส.ว.ส่วนหนึ่งที่มีมักจะเรียกว่าสายเอ็นจีโอจะมีความสัมพันธ์กับประชาชนดี บทบาทตรงนี้ต้องให้เครดิตเขาในการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนหรือลงไปตรวจพื้นที่ต่างๆ ส่วน ส.ว.ที่มาจากสายข้าราชการหรือสายนักการเมืองความสัมพันธ์กับประชาชนจะไม่ดี สำหรับ ส.ว.สายเอ็นจีโอที่รับเรื่องร้องทุกข์และลงไปตรวจสอบให้ แต่ก็ไปติดตรงที่ว่ากระบวนการตรวจสอบไม่มีประสิทธิภาพเพราะเข้าถึงข้อมูลไม่ได้ เช่น กรณีเหมืองแร่ คริสต์ที่ชาวบ้านมาร้องเรียน ส.ว.ก็ลงไปกรรมการสิทธิมนุษยชนก็ลงไปแต่สุดท้ายไม่สามารถดึงข้อมูลมาได้ หรือการให้การขอหมอต่อกกรณีนี้กลับให้การเท็จก็ไม่มีบทลงโทษเช่นให้การว่าสารมันอาจจะไม่มีผลมากทั้งๆ ที่มันมีผลมาก เพราะเขาไม่กล้าพูดความจริงและหากไม่มีกฎหมายกำกับว่าหากไม่พูดความจริงจะต้องถูกลงโทษ

“อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ ส.ว.สายเอ็นจีโอและสายนักวิชาการอิสระจะพยายามให้ความสัมพันธ์กับประชาชนและช่วยเหลือประชาชนแต่สุดท้ายมันช่วยเหลือไปในขอบเขตที่มันถูกจำกัดด้วยข้อมูลคือไม่พูดความจริงหรือให้การไม่หมด ซึ่งถ้าได้ข้อมูลมากพอ มันสามารถไปฟ้องร้องคดีในศาลได้ด้วย ความพยายามของ ส.ว.กลุ่มนี้จึงสะดุดตรงข้อมูลและการเรียกคนมาให้การ ส่วน ส.ว.กลุ่มอื่นไม่เห็นมีความสัมพันธ์กับประชาชน ซึ่งมันขึ้นอยู่กับว่าเขามาจากฐานประชาชนจริงๆ หรือเปล่า ถ้าเขามาจากฐานประชาชนจริงๆ เขาก็จะทิ้งประชาชนไม่ได้แต่ถ้าแค่ให้ ส.ว.สามารถสมัครได้อีก กลุ่ม ส.ว.ที่ไม่สนใจประชาชนอาจจะสนใจมากขึ้นได้ เพราะจะต้องสร้างผลงานกลัวคราวหน้าจะไม่ได้เลือกตั้ง ทุกวันนี้ ส.ว.ที่สนใจประชาชนก็เป็นเรื่องจิตสำนึกเท่านั้น เช่น นพ.นิรันดร์

พิทักษ์วัชร อภิศักดิ์ ปั่นทอง เป็นต้น ก็ไม่มีผลต่อการเลือกตั้งสมัยหน้าอาจมีผลต่อสาธารณะเท่านั้น” (พิภพ ธงไชย สัมภาษณ์ 2548)

“ใช้” ได้ดี มีวุฒิสภานำหนึ่งที่ทำหน้าที่นี้ได้ดี โดยได้ผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ หันมาสนใจและดูแลผลประโยชน์ของประชาชน เช่น การตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในสนามบินสุวรรณภูมิ ที่ถือเป็นการปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม หรือแม้กระทั่งการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เขาก็พยายามแสดงความคิดเห็นในลักษณะการปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม” (สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

4.1.3 ระดับการประเมินเกณฑ์ปานกลางหรือพอใช้

ผู้ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านนี้ของวุฒิสภา เห็นว่าเป็นความพยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์และให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

“มีหลายเรื่องที่ยกมาไม่ว่าจะเป็นการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ผ่านคณะกรรมการการสามัญชุดต่างๆหรือคณะกรรมการวิสามัญชุดต่างๆก็มีผลออกมา เช่น เรื่องคลองด่าน ก็มาจากที่ประชาชนมาร้องเรียน วุฒิสภาได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาศึกษาเรื่องนี้ก็ได้ผลออกมา เราก็ส่งต่อไปยังรัฐบาลแต่ก็ไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ขณะเดียวกันก็มีปฏิบัติการเชิงรุกของ ส.ว.คือโครงการ ส.ว.พบประชาชน จะไม่ทุกจังหวัดเพราะขึ้นอยู่ที่งบประมาณ หรือขึ้นกับอะไรหลายๆอย่าง แต่ถือเป็นโครงการที่ดี แต่ ส.ว.พบประชาชนที่เรียกว่า ก็ยังไม่มีเนื้อหาที่พบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือให้ความรู้กับประชาชนหรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือมีผลกับ ส.ว.หรือสถาบันอื่นๆได้มาก แต่ก็มีพยายามในการจัด การโครงการนี้ หรือในบางส่วน ส.ว.บางบุคคลได้ไปอภิปรายเผยแพร่ให้ความรู้ประชาชนในเรื่องการให้ความรู้อำนาจหน้าที่หรือสิ่งที่ได้ทำ หลายครั้งที่ผมและเพื่อน ส.ว.ได้รับเชิญให้ไปบรรยายตามมหาวิทยาลัยหรือในบางครั้ง ส.ว.ที่ได้ลงไปพบประชาชนชี้แจง ลงไปรณรงค์การเมืองภาคพลเมืองบ้างเหมือนกัน” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

4.1.4 ระดับการประเมินเกณฑ์ต่ำ

ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ที่ประเมินบทบาทหน้าที่ของผลงานของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนในเกณฑ์ที่ต่ำ ด้วยเหตุผลหลายๆ ประการ อาทิ ประชาชนยังไม่ค่อยให้ความสนใจวุฒิสภา หรือประชาชนเห็นว่า ส.ว.อยู่ในตำแหน่งได้เพียงสมัยเดียว และมีการเลื่อนไหวเพื่อประโยชน์ของตนเอง สำหรับ ส.ว.ที่มาจากสายอดีตข้าราชการประจำก็ไม่พยายามแสดงบทบาทในด้านนี้เท่าใดนัก

“มีบ้างที่วุฒิสภাজัดลงพบปะชาวบ้าน แต่ชาวบ้านก็ไม่ค่อยให้ความสนใจวุฒิสภาเท่าไร อาจเป็นเพราะ ส.ว.อยู่เพียงสมัยเดียว จึงทำให้บางคนลงพื้นที่ไม่ลงพื้นที่บ้าง ทำให้การใกล้ชิดชาวบ้านลดน้อยลง ทำให้ไม่สามารถที่จะรู้สารทุกข์สุขดิบของชาวบ้าน ไม่เหมือนกับ ส.ส.

เพราะรัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้ ส.ว.อยู่ได้แค่สมัยเดียว ทำให้ ส.ว.เองไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กับชาวบ้าน และที่สำคัญเป็น ส.ว.ทั้งจังหวัด พื้นที่มันกว้าง เข้าถึงประชาชนยาก ส.ว.บางคนก็ไม่ค่อยกลับพื้นที่ส่วนใหญ่จะเห็นพักอยู่ที่กรุงเทพฯ” (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548)

“ที่เห็นเป็นรูปธรรม คือการออกพบปะประชาชนเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ แต่ก็ถูกมองว่าเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อประโยชน์ของตนเอง ในขณะที่กิจการซึ่งต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งการพิจารณาตรวจสอบและช่วยเหลือประชาชนซึ่งได้รับความเดือดร้อนและไม่เป็นธรรม แทบไม่มีให้เห็นเป็นรูปธรรม ที่สำคัญ การให้การศึกษาและความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ในเรื่องการเลือกตั้ง การปฏิรูปการเมือง และระบอบประชาธิปไตย ดูเหมือนจะไม่ให้ความสำคัญมากนัก ในทางกลับกัน กลับมีพฤติกรรมแสดงออกเลียนแบบนักการเมืองที่มักจะไปพบปะประชาชน เพื่อหาเรื่องสร้างความนิยมและผูกสัมพันธ์กับนักการเมือง ซึ่งไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ” (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“มองว่าหลักของวุฒิสภาจะต้องทำให้ประชาชนชื่นใจ ดังนั้นวุฒิสภาจะต้องจริงจังจริงใจเข้าใจในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ วุฒิสภาจะต้องทำให้ประชาชนชื่นใจ เพราะถือว่าประชาชนเป็นตัวแทนอำนาจอธิปไตย ประชาชนควรจะได้รับ การดูแลครอบคลุมทุกอย่าง เช่น จะต้องดูแลเรื่องรถติด ถนนหนทาง วุฒิสภาจะต้องกล้าหาญที่จะทำเพื่อประโยชน์ประชาชน อย่ามัวแต่ห่วงว่าจะถูกค่า ถ้าสิ่งไหนที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนก็ควรจะทำ ที่ผ่านมามองเห็นว่าวุฒิสภาบางคนต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตัวเองมากกว่า จึงเรียกร้องอยากให้อวุฒิสภาทุกคนมีความกล้าหาญในการต่อสู้ด้านจริยธรรมมากกว่า นักการเมืองที่จะเป็นวีรบุรุษจะต้องกล้าหาญ แต่ผมไม่เห็นมีสมาชิกวุฒิสภาคนไหนมีบทบาททำเพื่อประเทศ เพราะเขากลัวถูกค่า มุมมองที่ผมมองในขณะนี้คือเห็นแก่ตัว” (มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“มี ส.ว.กลุ่มเดียวที่ยังมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม รับเรื่องร้องเรียนต่อมิอะไรแล้วไปสอบ แต่สอบแล้วคุณทำอะไรได้ แต่ก็ไม่ใช่ว่าไม่มีความสำคัญ อย่างน้อย ส.ว.ก็เป็นตัวชี้ ตัวหลักคนเรื่องนี้ได้ ใช้กระบวนการทางสังคมเคลื่อนไหว จริงๆแล้วยังคิดว่ากฎหมายหรือกลไกทางกฎหมายทั้งหลายต้องเปิดให้ประชาชนสามารถออกมา exercise อำนาจได้ง่ายขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะประชาชนไม่ใช่คนที่อยู่ในผลประโยชน์ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ยอมรับว่า ส.ว.ส่วนหนึ่งทำได้ดี แต่กำลังน้อย ก็ทำได้ในบางเรื่องเท่านั้นเอง ไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างสมบูรณ์อย่างที่บอก ถ้าเกิดเรามี ส.ว.เกินกว่าครึ่งหนึ่งที่มีความเป็นอิสระจริงๆแล้ว ก็มีความเข้าใจในบทบาทของตัวเองอย่างแท้จริงก็สามารถมีบทบาทที่สำคัญ เพราะเราถือว่าไม่มีอะไรที่สมบูรณ์แบบร้อยเปอร์เซ็นต์ มันเหมือนเป็นขบวนการที่เราก้าวเดินไป ค่อยๆพัฒนาเรียนรู้ ถ้าหากว่าสังคมมันเปิดในแง่ที่ว่าหลักเกณฑ์สำคัญของระบอบประชาธิปไตยคือการถ่วงดุลอำนาจจะต้องตรวจสอบเพื่อไม่ให้คุณทำผิด เพราะมนุษย์

ทุกคนมีกิเลส เพราะเมื่อมีกิเลสแล้วคุณจะต้องรักษามันไว้ ถ้าคุณไม่มีอำนาจ ทุกคนมีกิเลส เพราะฉะนั้นระบบทั้งหลายก็คือมีที่มาเพื่อที่จะจำกัดอำนาจและกำราบคุณ ว่ามีองค์กรในการตรวจสอบได้อย่างเข้มแข็ง เพราะฉะนั้นอย่าให้กิเลสของคุณผสมกับอำนาจแล้วทำอะไรที่มันผิดจากทำนองคลองธรรมไม่ได้” (รสนา โตสิตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

“ที่ ส.ว.ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนเพราะกลุ่มหนึ่งเป็น ส.ว.ที่มาจากข้าราชการประจำที่เกษียณอายุแล้ว เขาอาจนึกว่า ส.ว.เป็นเหมือนสมัชชโหราณที่ขึ้นมาเป็นตำแหน่งโดยระบบ หรือ ถือว่าเป็นบำเหน็จหรือเปล่า เป็นเกียรติยศให้กับครอบครัวหรือเปล่า แต่จริงๆคุณก็ไม่ได้ทำอะไรเลย ส.ว.เกินครึ่งที่ไม่ได้แสดงบทบาทที่สำคัญ” (รสนา โตสิตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

“ความสัมพันธ์กับประชาชนน้อยเกินไปบทบาทของ ส.ว.ควรจะมีใกล้ชิดประชาชนมากกว่านี้ ต้องมีกลไกอะไรเชื่อมระหว่างประชาชนกับ ส.ว.ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ให้ประชาชนสามารถจะร้องเรียน ความจริงก็ร้องมาได้อยู่แล้ว แต่ว่าการที่จะให้ใกล้ชิดกันเผชิญหน้ากันนี้มันไม่ค่อยมี มีแต่หนังสือโต้ตอบกันไปมาพูดถึงการแก้ปัญหาให้กับประชาชนมันใจว่าเป็นไปได้ดีมาก ทุกคณะกรรมการการทำงานหนักมากเพราะร้องเรียนในเรื่องของเกษตร ในเรื่องของป่าไม้ ในเรื่องของประมง ในเรื่องของที่ดินนี้ ผมแก้ปัญหาเรื่องที่ดินของชาวบ้านอยู่เดี๋ยวนี้ เขาวิ่งมาทั่วประเทศเราประชุมแก้ปัญหาทุกวัน ทุกอาทิตย์ และทุกคณะกรรมการการอย่างเช่น คณะกรรมการการปกครองที่ผมเป็นอยู่มีอนุกรรมการตั้งยี่สิบกว่าคณะเพื่อแก้ปัญหาให้กับชาวบ้าน ทุกเรื่องที่มีปัญหาร้องเข้ามา ร้องคณะอื่นไม่สำเร็จก็มาร้องคณะกรรมการการปกครองสำเร็จเพราะว่าพลตรี อินทรีตัน ยอดบางเตยเขามีบุคลิกลักษณะเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถจะแก้ปัญหา รุกเข้าไปถึงนายกฯ ถึงรัฐมนตรี ถึงอธิบดี ถึงปลัด ต้องแก้ต้องอะไรต่างๆ ไม่งั้นตั้งกระทู้ถามเสียหายเสียชื่อเสียงเขาต้องรีบทำรีบแก้” (บุญเลิศ ไพรินทร์ สัมภาษณ์ 2548)

นอกจากนั้นแล้ว วีระ สมความคิด ยังมีความเห็นว่าขึ้นอยู่กับนโยบายของประธานวุฒิสภาในการสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งสมาชิกวุฒิสภาบางคนใช้เป็นเวทีประชาสัมพันธ์ตัวเองกับบรรดาหัวคะแนน แทนที่จะให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม

“ผมมีประสบการณ์ที่พระเคยถูกเชิญไปกับเขา เวที ส.ว.พบประชาชนเป็นเพียงรูปแบบ แต่บทบาทที่จะเป็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนผมขอย้อนในสมัยที่ พล.ต.มณูญกฤต ฐปจกร เป็นประธานวุฒิสภา อันนี้มีผลงานจริง ได้ร่วมกับเครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชัน (คปต.) จัดการประชุมซึ่งมีประโยชน์จริงๆแต่เมื่อมีการเปลี่ยนประธานวุฒิสภาเป็นนายสุชน ชวลีศรีเครือ คปต. ถูกกดดันถูกห้าม โดยตอนนี้ คปต.ก็ถูกหยุดไม่ให้ไปจัดประชุมร่วมกับ ส.ว.เหมือนที่ผ่านมาทั้งที่ผมจัดการประชุมกับ ส.ว.ตั้งแต่ปลายปี 2544 เป็นต้นมาจนผมถูกสั่งให้หยุดเมื่อต้นปีนี้ โดยตอนนั้นประธานสุชน (ชวลีศรีเครือ) ทำเรื่องบิปราราทำเรื่องไปขออนุมัติการจัดเขาก็ต้องเรื่องเรา 3-4 เดือนกว่าจะยอมให้เราจัด ต้องตรวจสอบเราย้อนหลัง ทั้งที่เรื่องมันก็อยู่ที่เขาอยู่แล้ว และเราก็จัดมาหลายปี สุดท้ายก็อ้างว่างบประมาณไม่มี ต้องซ่อมห้องประชุมชั้น 3 ที่เราเคยจัด แต่ที่เราจัด

ร่วมกับกรรมการอื่นได้ทุกวันนี้ไม่ใช่เพราะประธานวุฒิ ต้องใช้ของ กรรมการพัฒนาความมั่นคงของ นพ.นิรันดร์ (พิทักษ์วัชระ) ร่วมกับของกรรมการวิสามัญตรวจสอบการทุจริตของ พล.ต.อ.ประทีป สันติประภาพร แต่การจัดใช้เวทีเขาที่วุฒิสภา เมื่อก่อนตัวประธานวุฒิเป็นคนอนุมัติเงินของวุฒิสภาเป็นงบกลาง ให้ คปต. ไปจัด" (วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

"ถ้าการลงพื้นที่ไปพบประชาชนตามหัวเมืองต่างๆ ไม่ค่อยได้ผล เพราะไม่มีการติดตามผลงาน และไม่มีการที่จะให้กลุ่มประชาชนที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ประชาชนจริงๆ ได้เข้าร่วม คนเข้าร่วมกลายเป็นหัวคะแนนของ ส.ว. เป็นส่วนใหญ่เพื่อประชาสัมพันธ์ตัว ส.ว.เองที่เป็นได้ไฟจัดในเวทีต่างๆ แทนที่จะให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้มีโอกาสเข้าร่วม แต่ก็เข้าร่วมน้อยกว่าหัวคะแนน ซึ่งตรงนี้บอกได้เลยว่าล้มเหลว เปลืองงบประมาณแผ่นดินเปล่าๆ"

"นอกจากนี้ในสมัยที่กรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนคือสมัยของ นพ.นิรันดร์ พิชัยวัชระ คูแฉอยู่ อันนั้นเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ค่อนข้างพอใช้ได้ แต่เมื่อเปลี่ยนมาเป็น นายประเกียรติ นาสิมมา มาเป็นประธานกรรมการชุดนี้แล้วเป็นเรื่องคนละเรื่องไม่ได้ประโยชน์เพราะกลายเป็นฐานเสียงกลุ่มหัวคะแนนของ ส.ว. ที่มีบทบาทในการจัดสัมมนา และมันก็ไม่มีผลงานอะไรเลยที่เป็นขึ้นเป็นอันออกมา" (วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในด้านนี้ สมคิด เลิศไพฑูรย์ กล่าวแสดงความไม่เห็นด้วยกับบทบาทในด้านที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประชาชนของสมาชิกวุฒิสภาเพราะเห็นว่า ส.ว. ไม่ใช่ผู้แทนประชาชนโดยตรงและจะเป็นการทับซ้อนหน้าที่กับ ส.ส.และรัฐบาล

"วุฒิสภาไม่ใช่ผู้แทนประชาชนโดยตรง ผมไม่เห็นด้วยที่วุฒิสภาจะไปแก้ปัญหาให้กับประชาชน ไม่ใช่หน้าที่ วุฒิสภาสามารถรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนได้ ถ้ารับแล้วก็ต้องส่งให้คนอื่น หน้าที่การสืบสวนสอบสวนเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร วุฒิสภาในชุดปัจจุบันก็เข้าใจผิด ผมยังไม่เห็นด้วยเลยเวลาวุฒิสภาถูกขึ้นอภิปรายแล้วรายงานตัวว่าผมเป็นวุฒิสภาจากจังหวัดนั้น จังหวัดนี้ เหมือนเขาแนะนำตัวเหมือนเป็น ส.ส. ในพื้นที่ ควรแนะนำตัวว่าเป็น ส.ว. ก็จบ ประชาชนจะเลือกมาจากจังหวัดไหนก็แล้วแต่ คุณเป็นผู้แทนของประชาชนทั่วประเทศ ไม่ใช่ผู้แทนของจังหวัดนั้น เช่น แม้คุณจะถูกคนกรุงเทพฯ เลือกมา แต่เวลาทำหน้าที่จะต้องทำหน้าที่เพื่อคนทั่วประเทศ ในรัฐธรรมนูญ ก็เขียนไว้ชัดเจนว่าวุฒิสภาจะต้องเป็นผู้แทนของคนทั่วประเทศ ไม่ใช่เขตเลือกตั้งของตัวเอง คุณไม่ได้มีสิทธิ์บอกว่าคุณเป็น ส.ว. กรุงเทพฯ คนกรุงเทพฯ มีเรื่องเดือดร้อนแล้วนำเรื่องมาร้องเรียนเพื่อให้ช่วยแก้ปัญหา"

"ส่วนการลงพื้นที่ของ ส.ว. ก็เป็นการทับซ้อนหน้าที่ของ ส.ส.และรัฐบาล คุณต้องพูดเป็นเรื่องๆ เช่น อาจจะพูดเรื่องภาคใต้ที่เป็นเรื่องใหญ่ของประเทศ แต่คุณไม่มีหน้าที่พูดเรื่องในพื้นที่ที่เป็นจังหวัดที่คุณมา ไม่มีหน้าที่พูดว่าผมเป็น ส.ว. สกลนคร ผมต้องดูแลคนสกลนคร หรือ ผม

เป็น ส.ว.กรุงเทพฯ จะต้องดูแลคนกรุงเทพฯ อย่างนั้นมันไม่ใช่ รัฐธรรมนูญฯ ให้วุฒิสภาอยู่เพียงสมัยเดียว ไม่ได้ให้อยู่ 2 สมัย ทำหน้าที่นิติบัญญัติ ถอดถอน วุฒิสภาต้องทำหน้าที่ของตัวเองให้สมบูรณ์ ไม่มีหน้าที่ไปหาเสียงกับประชาชนในเขตพื้นที่ แม้จะหาเสียงคราวหน้าก็ลงไม่ได้เขาไม่ให้คุณลง แตกต่างจากส.ส.ที่ต้องตอบสนองให้กับคนในพื้นที่ เพราะ ส.ส.เขาต้องลงเลือกตั้งคราวหน้า รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้จำกัดสถานะ ส.ส.ไว้ ดังนั้น ส.ว.ต้องทบทวนบทบาทตัวเอง เพราะเขาเข้าใจผิด” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

4.2. ปัญหาและอุปสรรค (ในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน)

ในบทบาทด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของวุฒิสภา มีปัญหาและอุปสรรคตลอดจนสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวอย่างไร จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถจำแนกออกได้หลายประการ ดังต่อไปนี้

4.2.1. ปัญหาที่สมาชิกวุฒิสภาแต่ละบุคคล ได้แก่ การขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคดี วิสัยทัศน์ ความทุ่มเทเสียสละ ตลอดจนความเป็นกลางและเป็นอิสระจากฝ่ายการเมือง และการมีผลประโยชน์ทางธุรกิจของสมาชิกวุฒิสภาเป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนการขาดความเอาใจใส่หรือความสนใจของสมาชิกวุฒิสภาที่จะดำเนินการในเรื่องนี้ (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“วุฒิสภามีความจริงใจน้อยเกินไป ในการหาทางที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น หมายถึงการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญฯ เช่น การเข้าชื่อ 5 หมื่นชื่อ การทำหน้าที่ สร้างความโปร่งใสตรวจสอบให้การเมืองทั้งระบบ ผมคิดว่าปัญหาอยู่ที่ความจริงจังของวุฒิสภายังมีน้อย จากข้อสงสัยและข้อสังเกตคือ สมาชิกวุฒิสภาส่วนมากยังไม่เป็นอิสระจากรัฐบาล มีความสัมพันธ์ส่วนใดส่วนหนึ่งกับรัฐบาลหรือคนรัฐบาล ความเป็นเครือญาติ ครอบครัว ธุรกิจ ผลประโยชน์อะไรสักอย่างทำให้ไม่เป็นอิสระ แม้จะห้ามสังกัดพรรคการเมือง ในความเป็นจริงก็ไม่เป็นอิสระเท่าที่ควร ทำให้ติดปัญหาไปทุกด้าน” (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

“เรื่องนี้เป็นเรื่องส่วนตัวบุคคลเป็นหลัก วุฒิสภาก็มีโครงการ ส.ว.พบประชาชน เป็นโครงการอันหนึ่งที่ตั้งใจไปปรับปรุงปัญหา แต่ในส่วนของคณะกรรมการเราก็ลงไปปรับปรุงปัญหาอย่างสิ้นนามิ การ โกงบริษัทธุรกิจไปเอาที่หลวงมาเป็นของตัวเอง ดังนั้นสมาชิกทั้งในฐานะส่วนตัว และกรรมการเราก็ทำเหมือนกัน ซึ่งจะไปบอกว่า ส.ว.ทุกคนจะต้องลงไปพบประชาชนทุกคนคงไม่ได้ ขึ้นอยู่กับเรื่อง เนื้อหา เช่นเรื่องเกษตร ผมไม่ได้อยู่ในเกษตรก็ไม่ได้เข้าไปช่วยเต็มที่ เพราะฉะนั้นเรื่องแต่ละเรื่องเป็นเรื่องของแต่ละคณะ ทุกคนไม่ได้เก่งกันทุกเรื่อง อะไรที่เป็นปัญหาอุปสรรคก็คงเหมือนกับที่ได้บอกไปแล้วทั้งหมด สถานที่ทำงาน เรื่องจิตสำนึก เรื่องความเป็นอิสระซึ่งมันก็เป็นปัญหารวมๆเกี่ยวกันอยู่” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

“ความสัมพันธ์ระหว่าง ส.ว.กับประชาชนนั้นเมื่อ ส.ว.ได้มาจากการซื้อเสียง หรือเข้ามาเพื่อแสวงหาประโยชน์หรือเข้ามาแล้วเห็นประโยชน์โดยไม่ได้เอาประชาชนเป็นเป้าหมายประชาชนจึงเสียประโยชน์ ดังนั้นวุฒิสภาจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าสิ่งที่ทำไปประชาชนได้ประโยชน์อย่างไรหรือไม่ เช่น บางคนไปต่างประเทศถึง 50-60 ครั้งในช่วงที่เป็นวุฒิสภาเพียง 5 ปี ถามว่าคุณไปทำไม ประชาชนได้อะไร สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าคุณไม่ได้นึกถึงประชาชนเลย เพราะเอาภาษีประชาชนไปใช้ ดังนั้นความสัมพันธ์กับประชาชนจึงจบ ก็ขนาดประชาชนจะขอเข้าไปใช้อาคารรัฐสภายังห้าม อย่างนี้มันใช้ได้ที่ไหน ประชาชนเป็นคนเลือกคุณมา อาคารนี้ก็เป็นอาคารของประชาชน ห้ามได้อะไร ต้องจัดที่ทางให้เขาให้เป็นระบบให้ได้มาตรฐาน ที่ใดไม่มีระเบียบเลิกพูดได้เลยว่าประชาชนจะได้ประโยชน์” (มัญญกฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548)

4.2.2. ปัญหาที่รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้มีบทบัญญัติที่ชัดเจน โดยเฉพาะสิ่งใดที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ทั้งในด้านการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และกระบวนการประชาธิปไตย การส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน การให้ความเป็นธรรมและช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรืออื่นๆ ซึ่งวุฒิสภาสามารถทำได้ทั้งสิ้น แต่ในระยะเวลาเกือบ 6 ปีที่ผ่านมา วุฒิสภาโดยภาพรวมมิได้ใส่ใจกับเรื่องนี้มากนัก (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“มองดูแล้ว 200 คนที่จะลงไปรับฟังปัญหาในพื้นที่ ถ้าไปฟังกันจริงๆทั้งประเทศต้องมีเยอะ แต่ที่ไม่ลงพื้นที่อาจเกิดจากในแต่ละจังหวัดก็มี ส.ส.อยู่แล้ว รัฐธรรมนูญฯ แบ่งแยกชัดเจนว่าอำนาจของวุฒิสภาตรวจสอบ ทำหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมาย แต่ ส.ส.ต้องลงพื้นที่พบปะประชาชน ดังนั้นจึงเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้ ส.ว.ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านเท่าไร บางคนคิดว่าเมื่อถูกเลือกเข้ามา 6 ปีแล้วไม่สามารถที่จะลงสมัครต่อไปเขาก็ไม่ค่อยลงไปพบชาวบ้าน” (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548)

4.2.3. การที่รัฐธรรมนูญฯ บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวแล้วต้องเว้นวรรค (พนัส ทัศนียานนท์, พิกพ ธงไชย และ วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548)

“ก็น่าจะอยู่ที่รัฐธรรมนูญฯ ที่ให้เป็นส.ว.ได้เพียงครั้งเดียวทำให้ ส.ว.ขาดความรู้สึกรับผิดชอบต่อประชาชน ทำให้ ส.ว.ทิ้งพื้นที่เพราะไม่สามารถลงสมัครได้อีก จึงไม่รู้ว่าจะไปเอาใจประชาชนต่อไปทำไม ทำให้ ส.ว.ไม่ผูกพันกับพื้นที่ จะให้คนมันบรรลุนิติภาวะได้อย่างไร เพราะรัฐธรรมนูญฯที่เขียนออกมาทำให้ระบบมันห่วย บอกว่าให้เป็นกลาง ให้เป็นอิสระ แต่ให้ทำทุกอย่างด้วยความลับทั้งหมด คนเราถ้าสามารถทำเป็นความลับได้ก็ต้องทำทุกอย่างเพื่อตัวเอง เพราะระบบมันผิด” (พนัส ทัศนียานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

“ความสัมพันธ์กับประชาชน โครงสร้างทางกฎหมาย ทำให้เราไม่สัมพันธ์กันเท่าไร’ นักเพราะเปิดโอกาสให้เราเป็น ส.ว.แค่สมัยเดียว บางคนเป็นมาแล้วไม่เคยไปพื้นที่เลย เป็นแล้ว กลับไปเลี้ยงหลานเลย อย่างน้อยก็ไม่ต้องลงมาอีก ก็ไม่ต้องไปหาเสียงไม่ต้องไปดูแลประชาชน อันนี้เป็นปัญหาทางด้านโครงสร้างของกฎหมาย มาตรา 126 (3) ของรัฐธรรมนูญฯ ห้ามสมัครอีก ไม่ต้องสมัครอีก การเป็นสมัยเดียวมันไม่ต่อเนื่อง ถ้าเป็นสองสมัยความสัมพันธ์มันอัตโนมัติเลย บังคับเลยว่าสมัยหน้าจะต้องสร้างความดี เอาผลงานไปให้ประชาชนเห็น เอาปัญหาของประชาชนมาแก้ไข โครงสร้างมันไม่เหมือน ส.ส. ส.ส.ต้องไปทุกวิทุกวันของเราเป็นแค่ 6 ปีก็ห้ามสมัครอีก 6 ปีแล้วค่อยมาสมัครอีก ถ้าไม่ตายก่อน นี่คือปัญหา” (วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548)

4.3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค (ในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของวุฒิสภาได้ ดังต่อไปนี้

4.3.1 ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฯ และการปฏิรูปการเมืองแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาทุกคน เพื่อให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งจะทำให้เมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแล้วจะมองเห็นหรือตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีความตั้งใจที่จะเข้าถึงประชาชนและช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

4.3.2 วุฒิสภาควรใช้งบประมาณและเครื่องมือที่มีอยู่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (ต่อตระกูล ชมนาค, ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล และ สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548) อาทิ สื่อด้านวิทยุรัฐสภาที่จะสามารถรับฟังความเห็นของประชาชนได้ รวมทั้งจัดให้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทุกหนึ่งปีเพื่อรับฟังผลสะท้อนกลับ (feed back) หรือสามารถประเมินความรู้สึกความต้องการของประชาชนได้

“ในช่วงหนึ่งผมเห็นว่า ส.ว.ชุดนี้มีความใกล้ชิดภาคประชาชนมากกว่า ส.ส.ด้วยซ้ำ กรรมการในยุคนั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนไปคุยเรื่องคอร์รัปชันทุกเดือน เอาวิทยุรัฐสภาถ่ายทอด เป็นที่ที่ประชาชนทั่วไปสบายใจว่า สามารถพูดคุยกันได้ แต่สถานการณ์อย่างนี้มันหมดไปแล้ว กรรมการที่ใกล้ชิดกับประชาชน คือ คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน โคนยุบ ไล่ ออกไปอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ ซึ่งผมเห็นว่ามันแปลก ส่วนชุดใหม่เราไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นพวกประชาชนเท่าไร” (ต่อตระกูล ชมนาค สัมภาษณ์ 2548)

“ส.ว.ถ้าสนับสนุนประชาชนให้มีสิทธิมีเสียง รับฟังเขามากขึ้น ส.ว.ก็จะมียบทบาทมาก ต้องทำให้เป็นตัวอย่างว่า ส.ว. คือ เสียงที่เป็นส่วนรวมของประเทศ ไม่ใช่ความเห็นของจังหวัด

ดังนั้น การที่ ส.ว.เขาทำอะไรไป เขาเลยไม่แคร์ประชาชนเหมือน ส.ส.เพราะไม่รู้ว่าจะประชาชนได้ติดตามเขาอยู่

“อันที่ควรจะทำ คือ ต้องให้ประชาชนมาคุยเรื่องการบ้านการเมืองทุกเดือนเหมือนที่ คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของนาย เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เคยให้ประชาชนมาออกอากาศ แต่กลับ โคนแอ่นดี จาก ส.ว.ไม่ให้ทำ อ้างว่าประชาชนจะมากินฟรี ซึ่งมันเรื่องขี้ปะติ๋วมาก ประชาชนไม่ ยากมานั่งกินกาแฟหรอก เขาอยากมาพูดมาระบายและมีคนมานั่งฟัง ส.ว. ต้องสนับสนุนให้เกิด กลุ่มองค์กรประชาชนด้วยซ้ำไป” (ต่อตระกูล ขมนาม สัมภาษณ์ 2548)

4.3.3 วุฒิสภาควรได้รับความสะดวกในการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน คล้ายๆกับอำนาจของวุฒิสภาอเมริกัน

“ผมคิดว่ายังไม่มีปัญหาอะไรที่น่าจะแก้ไข เรียกว่าถ้าจะให้บทบาทของประชาชน เข้มข้นขึ้น ก็น่าจะให้ความสะดวกของการได้มาซึ่งข้อมูล การศึกษาในพื้นที่ เพราะเมื่อเขาเป็น สมาชิกวุฒิสภาแล้วเข้าไปมีบทบาทในการดูแลสารทุกข์สุกดิบ การเข้าถึงข้อมูลต้องมี เมื่อเป็นอย่าง นั้นแล้วควรให้เข้าถึงข้อมูลกลับได้ด้วย แต่ต้องมีข้อแม้ว่าหากสิ้นสุดวาระไป จะเปิดเผยเหล่านั้น ต่อสาธารณะ ไม่ได้ ต้องเก็บข้อมูลนั้นเป็นความลับ เหมือนกับสมาชิกวุฒิสภา คนที่เข้าไปดูแลใน คณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานและต้องเก็บข้อมูลเหล่านั้นเป็น ความลับจะต้องมีการสัญญากันว่า จะเก็บข้อมูลนั้นไว้อย่างดี

“เมื่อรู้แล้วจะเปิดเผยไม่ได้ตลอดชีวิต เมื่อให้ความลับคุณ คุณจะต้องรักษาความลับนั้น ไว้อย่างดี เหมือนกับข้าราชการประจำที่ผู้รับผิดชอบความลับนั้น แต่เราไม่มีข้อกำหนดเหล่านี้ อยู่ ไม่ได้เพิ่มอำนาจแต่เป็นการเพิ่มการควบคุมพฤติกรรมของวุฒิสภา ถ้าคุณอยากเข้าถึงข้อมูล มากกว่านี้ จะต้องดูแลข้อมูลเหล่านั้นให้มากขึ้น ไม่ใช่จะเอาแต่ได้ อย่างอื่นไม่เอาเลย อันนี้ก็ อาจจะมีการประยุกต์ใช้ให้เหมือนกับสมาชิกวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกาได้เหมือนกัน” (สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

4.3.4 ต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจใน บทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามากขึ้น

“บทบาทหน้าที่ด้านการสัมพันธ์กับประชาชน ก็มี ส.ว.พบประชาชน สำนักงานก็มี โครงการผู้นำชุมชน อย่างเช่นของสำนักประชาสัมพันธ์ ของสำนักงาน ช่วงที่ผมเป็นเลขาธิการก็ พยายามทำ และก็มีการประชุมสัมพันธทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์อยู่เป็นประจำ รายการโทรทัศน์รัฐสภา ทุกวันนี้เท่าที่ทราบทางสำนักงานก็ทำ ก็ผลิตสื่อโทรทัศน์ช่องไอทีวี ข่าวเที่ยงห้านาทีก่อนก็เคย ทำช่องห้า ช่วงแปดโมงเช้า และก็มีรายการโทรทัศน์รัฐสภาที่มีประจำ รายการวิทยุ เอฟ.เอ็ม 87.5 ก็มี ประจำ และก็ถ่ายทอด การประชุมวุฒิสภาทุกครั้งที่มีการถ่ายทอดทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่ง

ประเทศไทย ก็มีการประสานงานตลอดระยะเวลา มีสื่อทางด้านเอกสารก็มี.....ก็ต้องพยายามทำให้มากขึ้น ก็ต้องเปลี่ยนในเรื่องของ ส.ว. ที่มาจากการเลือกตั้งต้องเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ต้องประชาสัมพันธ์มากขึ้น ต้องประชาสัมพันธ์เชิงรุกมากขึ้น เท่านั้นเองแหละ ก็ฝ่ายประชาสัมพันธ์ก็พยายามอยู่” (มนตรี รูปสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

4.3.5 สมาชิกวุฒิสภาจะต้องลงไปทำงานแก้ปัญหาให้ประชาชนอย่างเต็มที่

“มันขึ้นอยู่กับตัวงานที่เราลงไปทำ ยกตัวอย่างหมดแล้ว เช่น ส.ว. ไปพบประชาชนไม่พอ มันเหมือนลักษณะไปเที่ยว มันไม่ได้ไปหาข้อมูล มันไม่ทำต่อเนื่อง เรื่องสำคัญกระทบต่อประชาชน อย่าง สีนามิ ทำไมไม่ลงไปจี๊ แก้วสรร อติโพธิ ไปทำไว้แล้ว จริงหรือเปล่า ขอแรงสมาชิกไปช่วยกันหน่อย เกาะข้างเป็นยังงี้ ทำเรื่องโก่งลำไย ก็ต้องทำจริง ทำเป็นทีม ถ้าเราลงไปที่ประชาชนมากเท่าไร เราก็ได้ข้อมูลที่ดีขึ้นมากเท่านั้น ต้องดูว่าเราลงไปเราเป็นเพื่อนเขาไหม เราลงไป เจ้าของพื้นที่ต้องบอกว่าเราลงมาเพื่ออะไร เราก็ประชุมกลุ่มเขาเลย เอาตัวที่เดือดร้อน เช่น ผลไม้ที่ระยองมีปัญหาเรื่องน้ำ เราลงไปได้ เราก็บริหารข้อมูล พ่อค้า ชาวสวนใช้น้ำอย่างไร เรามีข้อมูล มีคนเก่ง เราก็ไปแก้ไข เรามีรายงานเสนอ ที่คือสามารถทำได้เพราะมีงบ มีคนที่มีความรู้ ใช้บุคลากรได้ จ้างอาจารย์ได้” (อัยยงค์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548)

5. ด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา

5.1 ระดับการประเมิน

5.1.1 ระดับประเมินเกณฑ์ดี

เนื่องจากในด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมเป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคลของสมาชิกวุฒิสภาแต่ละท่าน ผู้ที่ประเมินเกณฑ์ดีส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี น่าพอใจ อาทิ บุญเลิศ ไพรินทร์, วิทยา มะเสนา, สิริชัย ไม้งาม และสุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล

“ผมว่า 90% ดินะ พอใจ 90% พอใจในภาพลักษณ์ของ ส.ว. อีก 10% นี่ก็เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่อาจจะไม่ได้ทำผิดอะไร แต่ว่าอาจจะไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอะไรมาก คือ หนึ่งไม่มาประชุม สองมาประชุมแล้วนั่งเฉยๆ บางคนไม่เคยพูดเลยแม้แต่คำเดียวอยู่มา 5 ปีกว่า มีเยอะด้วย ไม่ใช่บ่อยๆ เพราะฉะนั้นอันนี้ก็คืออีก 10% นี่แหละที่ไม่พอใจ คือ หนึ่ง พวกที่ไม่เข้ามาประชุม เช่นชื่อแล้วก็หนีหายไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส.ว. ที่มีชื่อเสียงในกทม. นี่ ซึ่งผมผิดหวังมาก มีชื่อเสียงในหมู่ประชาชนมาก เป็น ส.ว. ในกรุงเทพมหานคร มีชื่อเสียง ประชาชนเลือก แต่ว่าไม่เคยเห็นหน้าเลย สมัยประชุมหนึ่งก็เห็นสักครั้งสองครั้งเท่านั้นแหละ ประชุมสามสี่เดือน อย่างนี้ถือว่าใช้ไม่ได้ มันไม่รับผิดชอบ ไม่เป็นกรรมาธิการคณะใดคณะหนึ่ง คือตั้งตัวเป็นเทวดา อยู่เหนือมนุษย์ คิดว่า

ตัวเองเป็นผู้วิเศษ นั่งอยู่กับมนุษย์ไม่ได้ ทนไม่ไหว ไม่ใช่คน ทำตัวเป็นเทวดา.....” (บุญเลิศ ไพรินทร์ สัมภาษณ์ 2548)

“ใช่ แต่คนส่วนใหญ่ทำงานหนัก คนส่วนน้อยไม่ทำ ชี้แจงหลังยาว ไม่เข้าสภา มาเซ็นชื่อแล้วก็จากไป อะไรต่างๆเยอะเยอะ” (บุญเลิศ ไพรินทร์ สัมภาษณ์ 2548)

“ด้านจริยธรรมภาพรวมก็ดี แต่ว่าจะมีบางกรณีสมาชิกบางท่านจะมีปัญหาอันนั้นเป็นเรื่องของส่วนบุคคล คนมาอยู่ร่วมกันจากทั่วประเทศ คน 200 คนมาอยู่ร่วมกันก็มีทุกคนที่มีพฤติกรรมดีและอาจจะมีคนที่มีปัญหาอยู่บ้าง อันนี้ต้องแยกแยะออกไป ส่วนใหญ่แล้วก็มีแต่คนดีเด่นดังทั้งนั้น ด้านพฤติกรรมผมว่าดินะชุดนี้เข้ามาที่ส่วนใหญ่ก็เป็นผู้มีคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถที่สุดมีจริยธรรมสูง พฤติกรรมก็ดูแล้วกันพฤติกรรมเป็นอย่างไร ประชาชนก็เป็นอย่างนั้นถือว่าเป็นการสะท้อนที่ประชาชนได้เลือกเขาเข้ามา” (วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548)

“ผมเรียนว่าผมเป็นกรรมการจริยธรรม แต่คณะกรรมการฯ ยังไม่เคยมีการประชุมเลย ไม่ใช่ว่ากรรมการจริยธรรมไม่มีความหมาย แต่ขอเรียนจริงๆว่า ขวากับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสมาชิกวุฒิสภานั้น ก็คือความเลวมีนิดเดียวก็เป็นข่าวดัง สมาชิกวุฒิสภา 200 คนนี้ ผมยืนยันเลยว่าเรื่องจริยธรรมเรื่องความดี เรื่องการปฏิบัติหน้าที่ผมให้คะแนนเลยว่า 80% ส่วนคนที่ไม่ดี คนมีพฤติกรรมไม่ดีนั้นจริงๆแล้วมีไม่ถึง 10% แต่ส่วนที่หายไปนั้นก็เป็นเรื่องที่สื่อมวลชนมองเรื่องหนี้สิน เรื่องชู้สาว มันก็เป็นธรรมชาติของมนุษย์ภาพลักษณ์ก็ยังยืนยันว่าคนที่มาจากการเลือกตั้งของชาวบ้านได้ ส่วนหนึ่งชาวบ้านเขาก็ต้องมองเห็นความดี” (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

“ผมถือว่าคนดีมีเยอะนะ ที่ได้ทำหน้าที่ แต่เราก็ต้องรู้ว่าการเมืองวันนี้มันแรง เรามีรัฐบาลที่เข้มแข็ง วุฒิจา พยายามทำหน้าที่ในการตรวจสอบ อาจจะไม่ได้ตั้งใจ แต่ถือว่า วุฒิจา ส่วนหนึ่งได้ทำหน้าที่แทนพี่น้องประชาชนอย่างดี ผมขอชื่นชมนะ แต่คนที่ไม่เอาเรื่อง ไม่ได้ทำหน้าที่คือ บางคนไม่เคยรู้จักเลยว่าเป็น ส.ว.อยู่จังหวัดไหน เขาอาจจะดูแลแค่พื้นที่ ก็คือไม่ได้ใช้ความรู้ อะไร จะอภิปรายสนับสนุน หรืออภิปรายค้านร่างกฎหมายแต่ละฉบับผมคิดว่ามันน่าเสียตาย มาแค่เพื่อเป็นเพียงตรายางในการยกมือให้กับรัฐบาล จึงฝากไปถึงวุฒิจา ชุดใหม่ที่ผมคาดหวัง ผมอยากจะเห็นคนที่มีความรู้ มีความสามารถ เห็นด้วยไม่เห็นด้วย คุณพูดเลยกฎหมายฉบับนี้” (ศิริชัย ไม้งาม สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับข่าวของ ส.ว.ที่ออกมา เช่น ข่าวบล็อกลีโหวต หรือรับเงินเดือนจากพรรคการเมืองนั้น ศิริชัย ไม้งาม ให้ความเห็นว่า

“กระเทือน กระเทือนแน่เรื่องอย่างนี้ใน ส.ว.เขารู้กันว่าใครอยู่ค่ายไหน แต่เขาไม่อยากพูดเพราะว่ามันจะไปทำลายสถาบัน ตัวสถาบันนะ “ดี” ไข่ไหมอะ ตัวสถาบันวุฒิสภานะดี แต่ตัวบุคคลขึ้นอยู่กับสมาชิกวุฒิสภาที่มาเป็นวุฒิสภาแต่ละคน...

“วันนี้การทำงานการเมืองไทยมีต้นทุนสูง เอาอย่างนี้แล้วกัน ไม่มีหลักฐานนะ ตามความรู้สึกผมว่ามี” (ศิริชัย ไหมงาม สัมภาษณ์ 2548)

5.1.2 ระดับประเมินเกณฑ์ปานกลางหรือพอใช้

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล เห็นว่า ส.ว.ชุดนี้มีภาพลักษณ์และพฤติกรรมพอๆ กับ ส.ส. หรือ ส.ว.ชุดที่มาจากการแต่งตั้ง

“ผมว่าไม่ได้แย่ หรือดีไปกว่า ส.ส. และไม่ได้รู้สึกว่ามีจริยธรรมมากขึ้นกว่า ส.ว.ชุดที่มาจากการแต่งตั้ง ปัญหาความสัมพันธ์กับฝ่ายการเมืองก็เหมือนว่าทำให้เกิดปัญหาอยู่บ้าง หากจะพูดถึงการมีจริยธรรมผมอยากจะพูดถึงความกล้าหาญในทางจริยธรรมมากกว่า ในวุฒิสภาไม่โดดเด่น แต่ก็มีวุฒิสภาที่พยายามทำหน้าที่นี้อยู่ คนที่มีจริยธรรมก็มีอยู่มาก โดยภาพรวมของวุฒิสภาก็มีเป็นคน ๆ ถึงขั้นติดลบก็ออกไปหมดแล้ว เช่น นายเฉลิม พรหมเลิศ ส.ว.สุราษฎร์ธานี สำหรับกรณีที่ไม่โจ่งแจ้ง ที่จับไม่ได้ไล่ไม่ทันก็พอจะมี ส่วนที่คิดคนที่มีความกล้าหาญ คนที่มีจริยธรรมก็มีอยู่เยอะ” (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

สุจิต บุญบงการ มีความเห็นว่าโดยภาพรวมของวุฒิสภายังใช้ได้อยู่ ส่วนข้อกล่าวหาต่างๆ เป็นเพียงข้อครหา

“ภาพรวมผมก็คิดว่ายังใช้ได้ แต่ที่มีปัญหาถึงขั้นนำความเสื่อมเสียทางจริยธรรมและคุณธรรม โดยภาพรวมยังไม่มี ยกเว้นวุฒิสภาบางคนที่มีข้อกล่าวหาและมีการฟ้องร้องไปยังศาล ซึ่งเป็นเฉพาะบางคน การจะไปเหมารวมว่าวุฒิสภาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่างรุนแรงไม่ได้ ในขณะที่เดียวกันก็อยากให้วุฒิสภามีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมที่สูงขึ้น เพราะเป็นสภาที่มีวุฒิ เป็นสภาที่มีคุณวุฒิ มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถสูงกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในแง่อายุและการใช้ชื่อว่าวุฒิสมาชิกก็แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญต้องการให้เป็นสภาของผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นตัวแทนของประชาชน จึงอยากให้มีความมาตรฐานทางคุณธรรมที่สูงขึ้น แต่จะสูงอย่างไรนั้นคงยังไม่สามารถตอบได้” (สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

“ส่วนข้อครหาว่าการรับเงินก็เป็นเพียงข้อครหา ถ้าสมมุติว่ารับเงินรับทองจริงมันก็ต้องเป็นสิ่งไม่ดีแน่ๆ แต่ก็ยังเป็นเพียงข้อครหา ถ้าทุกคนมีความสำคัญในการเป็นวุฒิสภา ในความเป็นอิสระ สามารถตรวจสอบองค์กรอิสระถึงขั้นถอดถอนได้มาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมจะต้องสูงมันจึงจะสามารถไปถอดถอนคนอื่นเขาได้ ถ้าตัวเองมีปัญหาทางจริยธรรมมันก็จะเกิดคำถามที่ว่าคุณจะไปถอดถอนเขาได้ไง เพราะคุณเองก็มีข้อครหาอยู่ ส่วนที่ข้อครหาที่ถูกกล่าวหาว่านั่นจะเป็นอย่างไร

ผมก็ไม่อยากไปติดใจมากมายนัก จะไปปรักปรำเขาไม่ถูก ถ้าทุกคนมีมาตรฐานทางคุณธรรมที่สูงขึ้น ข้อครหาเหล่านี้ก็คงไม่มีผลอะไร”(สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

พนัส ทัศนียานนท์ ให้ความเห็นว่า ในระบบรวมของ ส.ว.ชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนนั้น ความชั่วไม่มีความดีไม่ปรากฏ

“โดยทั่วไปก็ไม่มีอะไรเสียหาย เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่เกิดขึ้น มันเป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้นกับใครก็ได้ อันนี้เราต้องดูว่าภาพรวมของ 200 คน พวกที่ความชั่วไม่มีความดีไม่ปรากฏก็เรียกได้ว่าเป็นส่วนใหญ่ แต่ส่วนที่มีความชั่วปรากฏออกมาก็เป็นส่วนน้อย อย่างว่าตำแหน่งมันอยู่ในระดับสูง ที่เสียก็เห็นจะมีแค่ป่าเหลิม (นายเฉลิม พรหมเลิศ ส.ว.สุราษฎร์ธานี) ซึ่งก็ออกไปแล้ว นอกนั้นก็เป็นเรื่องกล่าวหากันไปกล่าวหากันมา” (พนัส ทัศนียานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

“โดยรวมๆก็ใช้ได้ เราจะพูดเฉพาะเรื่องได้อย่างไร มันมีปัญหาเฉพาะคน มีการชกต่อยกันในสภา มีอะไรต่างๆเยอะเยอะไปหมด แต่มีหลายเรื่องที่เราไม่รู้ข้อมูล เช่น เฉลิม พรหมเลิศ ส.ว.สุราษฎร์ธานี ซึ่งผมคิดว่าไม่มีอะไรเป็นพิเศษ ส่วนภาพลักษณ์ในการฝึกไฟรบู้บาล หรือการรับเงินนั้น เราไม่รู้ว่ามันจริงเท็จขนาดไหน เรื่องรับเงินก็ได้ยินข่าว ผมไม่รู้ว่าจะจริงหรือไม่จริง สิ่งที่เราเชื่อว่าเป็นจริงคือ การเข้าข้างฝ่ายรัฐบาล การไปเจรจากับคนของรัฐบาล จำนวนมากน้อยเราไม่รู้ จะเป็น 20-30 คน หรืออาจจะครึ่งหนึ่งของวุฒิสภา ผมไม่รู้ รัฐบาลหนุนหลังนั้น ถ้าถามผม ผมเชื่อว่าต้องมีแนวการเมืองก็เป็นอย่างนี้” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

“ถ้าถามผมในฐานะที่ผมเป็นรัฐบาล แล้วอยากคุมวุฒิสภาไหม ผมก็ตอบว่าอยากคุม ถ้าถามผมในฐานะที่ผมเป็นวุฒิสภาแล้วอยากใกล้ชิดรัฐบาลไหม มันก็ต้องอยากใกล้ชิด เพราะถ้าเป็นเพื่อนกับรัฐบาลแล้ว พอพ้นวาระ ไปผมก็อาจจะได้ไปดำรงตำแหน่งอื่นก็ได้ อาจจะ ไปเป็นประธานรัฐวิสาหกิจ หรือกรรมการรัฐวิสาหกิจ เงินเดือนดี ๆ หรืออาจจะส่งลง ส.ส.เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ เป็นธรรมดา แต่ก็ไม่ได้เป็นเรื่องถูก เรื่องอย่างนี้มีอยู่จริง รัฐบาลพยายามเข้าไปแทรกแซงและวุฒิสภาก็พยายามตอบสนองกับรัฐบาลเพื่อเหตุผลอะไรบางอย่าง เช่น เกียรติยศ เป็นต้น ผมก็ตอบไม่ได้ว่ามีความน่าเชื่อถือไหม เพราะมันตอบไม่ได้ ถ้าพูดให้แฟร์กับรัฐบาล ผมคิดว่าฝ่ายค้านก็พยายามแทรกแซงวุฒิสภาอยู่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย ก็พยายามมีบทบาทอยู่ เป็นเรื่องปกติ เนื่องจากวุฒิสภามีผลกระทบกับเขา วุฒิสภาถอดถอนได้ ถ้าไม่เชื่อมกับวุฒิสภาเลยวันดีคืนดีวุฒิสภาอาจจะถอนก็ได้ ดังนั้นทุกฝ่ายจึงอยากมีอิทธิพลอยู่เหนือวุฒิสภา เพียงแต่อาจจะใช้วิธีที่แตกต่างกัน ความรุนแรงในการแทรกแซงอาจจะต่างกัน ฝ่ายรัฐบาลอาจจะทำได้มากหน่อย เพราะมีเงินเยอะ มีอิทธิพล มีบารมี และทุกอย่างอยู่ในมือก็ทำได้มาก ฝ่ายค้านอาจจะเงินน้อย มีบทบาทอิทธิพลน้อย จึงทำได้น้อย” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

พิเชฐ พัฒนโชติ ให้ทรงเห็นว่าคุณธรรมและจริยธรรมต้องเริ่มจากความเข้าใจในบทบาทของตัวเอง

“คุณธรรม จริยธรรม ต้องเริ่มจากความเข้าใจบทบาทของตัวเอง ถ้าเราไม่เข้าใจบทบาทของตัวเองว่าต้องเป็นอิสระ ถ้าไม่เป็นอิสระก็ไม่ต้องไปพูดถึงคำว่าคุณธรรม จริยธรรมหรอก เพราะการปฏิบัติไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประชาชน แต่จะตั้งอยู่บนพื้นฐานส่วนตัวที่มีการตอบแทนกับกระบวนการแทรกแซง เพราะฉะนั้นโดยภาพรวมตรงนี้ก็คิดว่าอาจมี ส.ว.จำนวนหนึ่งที่ยืนหยัดบนความเป็นอิสระ และทำหน้าที่ในที่ตั้งของการเป็น ส.ว. ที่มีเกียรติ แต่ก็มี ส.ว.จำนวนหนึ่งถ้าคุณไปรับผลประโยชน์หรือคุณไปดำเนินการเพื่อตอบสนองฝ่ายการเมืองอื่นๆก็ไม่สามารถพูดได้ว่าคุณมีคุณธรรม แต่ในภาพรวมจะต้องพูดไปเป็นเรื่อยๆ บางเรื่องเราก็ได้แสดงบทบาทที่ดีพอสมควร แต่บางเรื่องก็มีปัญหาอยู่เหมือนกัน” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับการวิพากษ์วิจารณ์เรื่อง ส.ว.รับสินบน หรือการชกต่อยกันในสภาหรือพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมนั้น พิชเชฐ พัฒนโชติ เห็นว่าเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ไม่ใช่เรื่องของสถาบัน

“ถือว่าเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ยอมรับว่าเสื่อมเสียแน่นอน ไม่ใช่เรื่องของสถาบัน แต่ก็ไม่สามารถที่จะแยกคนออกจากสถาบันได้ ถ้ามองอย่างเข้าใจแล้วกระบวนการอื้ออืดไม่ใช่ว่า ส.ว.ทุกคนไปอื้ออืด หรือเรื่องรับสินบนก็ไม่ใช่เรื่องทุกคนเป็นเรื่องของคนบางคน แต่ต้องยอมรับว่าทุกเรื่องเหล่านี้ไม่สามารถที่จะแยกออกจากความรู้สึกของประชาชนได้ วุฒิสภาก็ต้องเสียหาย แม้กระทั่งเรื่องการที่รัฐบาลที่จะออก พรก.เงินบำนาญบำนาญ ส.ส. ส.ว.ซึ่งภาพที่ออกมาาก็ไม่ดี แต่ในความเป็นจริงแล้วถามว่าความรู้สึกของประชาชนมองนักการเมืองทั้ง ส.ส.และ ส.ว.ว่าส่วนใหญ่จะต้องมีฐานะเศรษฐกิจที่ดี แล้วการได้มาของคนจำนวนหนึ่งว่าได้มาเพราะชื่อเสียง แจกชาวบ้าน และก็ต้องมีการแสวงหาผลประโยชน์คืน

“เพราะฉะนั้นจุดเหล่านี้ประชาชนไม่คิดหรอกที่จะคิดว่าคุณจะมาเอาบำนาญบำนาญได้อย่างไร แล้วบางคนมองว่าพวกคุณเป็นพวกอาสาศาสมัครด้วยซ้ำไป ซึ่งจริงๆแล้วคนเหล่านี้ไม่ใช่อาสาศาสมัคร แต่เป็นพวกอาสาเข้ามาทำงานทางการเมือง มันเรื่องยิ่งใหญ่มาก ไม่ใช่เรื่องอาสาศาสมัคร จากความรู้สึกอย่างนี้ทำให้รู้สึกว่า ส.ส. ส.ว.เป็นอาสาศาสมัคร ทำไมต้องเรียกร้อยเงินด้วย นอกจากนี้ที่ผ่านมาสมาชิกทำให้องค์กรเสื่อม เช่นมาประชุมไม่ครบ และเหมือนกับมีการแตกแยก ความจริงแล้วความแตกแยกถ้ามองเป็นธรรมแล้วก็คือเป็นเรื่องธรรมดา ขณะเดียวกันเรื่องเหล่านี้ก็มี ส.ว.จำนวนหนึ่งที่ไม่มีสภาพแบบนี้ ไม่ได้มาด้วยการซื้อ อย่างเช่น ปู่แก้ว นรปดี ส.ว.ขอนแก่น อายุ 80 กว่าท่านก็เหนื่อยและลำบาก เหมือน ส.ส.สมัยก่อนที่บ้านไม่มีอยู่ แต่สิ่งเหล่านี้มันปนๆกันอยู่ แต่มันสะท้อนออกมา ชาวบ้านไม่เห็นด้วย จริงๆแล้วในกระบวนการมีคนอยู่หลายๆแบบ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ออกมาในการทำงานของ ส.ว.นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ 4 ประการแล้วมันยังมี

งานอื่นๆ เช่น รับเรื่องราวร้องทุกข์ ลงไปเผยแพร่ พบประชาชน ให้การศึกษา เรื่องการอภิปรายก็มีอยู่เหมือนกัน” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

5.1.3 ระดับประเมินเกณฑ์ต่ำ

ส่วนใหญ่ของผู้ที่ให้ทรศนะหรือประเมินเกณฑ์ต่ำให้ความเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกวุฒิสภาบางคน มีผลทำลายภาพลักษณ์ของวุฒิสภาโดยรวม อาทิ สมยศ เชื้อไทย, วิเชียร แก้วเปล่ง, นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (นพ.), วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ และ มนูญกฤต รูปขจร (พล.ต.)

“เรื่องการรับเงินเดือน แจกเงิน ผมไม่รู้ อย่าให้วิเคราะห์ในเชิงนั้น มันเป็นข่าวออกมาเท่านั้น แต่ภาพพจน์มันไม่ค่อยอยู่แล้ว” (สมยศ เชื้อไทย สัมภาษณ์ 2548)

คำถามในเรื่องการชกต่อยกันหรือเรื่องความขัดแย้ง สมยศ เชื้อไทย กล่าวว่า

“สภาล่างเขาก็มี มันเป็นเรื่องเฉพาะตัว ผมคิดว่า ถ้าเราจะประเมินต้องดูว่า วุฒิสภาตั้งขึ้นมาเพื่ออะไร แล้วมันบรรลุเป้าหมายหรือไม่ สำหรับผมให้สอบตกเลย” (สมยศ เชื้อไทย สัมภาษณ์ 2548)

“คำว่าวุฒิสภามันสูง แต่ก็มี ส.ว.บางส่วนวางตัวและการทำหน้าที่ตามบทบาทของตัวเองไม่สมกับหน้าที่ในสายตาชาวบ้าน มีบางคนทำตัวอื้อฉาวไม่เหมาะสม เช่น รองประธานวุฒิสภาท่านหนึ่งก็ไปยุ่งเกี่ยวกับเด็ก จนต้องลาออก นอกจากนี้ยังมีการดิดินบนกันเพื่อแลกกับตำแหน่งประธานคณะกรรมการก็เป็นเรื่องอื้อฉาว ส่วนข่าวที่มีพรรคการเมืองบางพรรคสนับสนุนให้เงิน ส.ว.นั้น ดูพฤติกรรมเป็นเรื่องที่มีสิทธิ์เป็นไปได้ แต่ไม่มีหลักฐาน” (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548)

“การให้คะแนนหรือผลของการทำงานที่ออกมาแล้ว ผมคิดว่าตามภารกิจ 3 อย่าง มันไม่ผ่าน และก็ได้ผลค่อนข้างน้อย เพราะฉะนั้นในเรื่องของคำพูด ในเรื่องของจริยธรรมคุณธรรม ในความรับผิดชอบ ผมคิดว่าเป็นองค์กรขนาดนี้มีปัญหาเยอะ ในเชิงของความรับผิดชอบนั้น ใน 3 ภารกิจใหญ่ ถ้าคิดว่าไม่มีความเข้าใจหรือไม่มีความยืนพื้นฐาน ของการทำความเข้าใจว่า ส.ว.จะต้องเป็นอิสระ มีความเป็นกลางทางการเมือง และเชื่อมโยงการทำงานกับภาคประชาชน ที่ให้โอกาสมีส่วนร่วมกับประชาชน ผมคิดว่าคงจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในเรื่องของภารกิจ ทั้ง 3 อย่าง” (นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (นพ.) สัมภาษณ์ 2548)

“ส่วนภาพลักษณ์บางเรื่องของเราที่ออกมา หลายเรื่องที่ประชาชนก็ไม่พอใจซึ่งเราในฐานะเป็นสมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่งก็ต้องรับไปด้วย จะบอกว่าเราเป็นเสียงข้างน้อยแล้วไม่เกี่ยวไม่ได้ มันดูจะเอาเปรียบเพื่อนมากไป โดยภาพลักษณ์เราแย่หลายเรื่อง ไล่มาเลย เรื่องละเมิดทางเพศ เรื่องการแต่งตั้งคน เรื่องการรับเงินรับทอง แม้ว่าจะไม่เห็นหลักฐานชัด แต่พฤติกรรมมันก็ฟ้อง การแย่ง

ซึ่งตำแหน่งกันอย่างบ้าระห่ำ ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ซึ่งเมื่อมีเรื่องแบบนี้เกิดขึ้น มันก็สั่นคลอนความเชื่อมั่นต่อเรา ซึ่งถึงแม้ว่าใครจะบอกว่าวุฒิสภายังหวังได้ ถ้าเราฟังเราก็ได้แต่ขอบคุณ แต่เรารู้สึกว่าเราแย่ มันกระทบหมดครับ ซึ่งพอพูดที่มันก็กระทบถึงเรา และกระทบทุกคน เพราะเราอยู่ในส่วนเดียวกัน อยู่ด้วยกันก็ต้องยอมรับชะตากรรมเดียวกัน โดยการทำงานในฐานะประธานกรรมาธิการเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ วุฒิสภาก็มีปัญหาในส่วนของการไม่ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนสมาชิก ในช่วงแรก ๆ เนื่องจากช่วงนั้นเป็นช่วงกระทบกับเพื่อน ส.ว. โดยตรง คือการล่วงละเมิดทางเพศของ ส.ว. อันนี้พรรคพวกเพื่อนฝูงเขาเคือง เขาว่าทำไมเล่นเรื่องนี้ไม่เลิก เราก็บอกเขาว่า ส.ว.ก็เป็นคน ไม่ได้อยู่เหนือกฎหมาย ฉะนั้นมันเป็นหน้าที่เพื่อนมันก็เคือง พอเพื่อนเคืองก็ใส่ใจ บอกว่าอย่าไปสนใจมันเลย อย่าไปให้ความร่วมมือมันเลย ซึ่งเราเลย ๆ เราก็ดูแลการทำงานกับประชาชนไป พอระยะเวลาผ่านไปเขาก็เลยเริ่มเข้าใจว่าเราตรงไปตรงมาแบบนี้ อันไหน ส.ว.ถูกกลั่นแกล้งเราก็กปกป้อง เราก็ดูแลทุกกรณีให้เห็นว่าเราไม่ได้ปกป้องเฉพาะกรณี ส.ว. เราเล่นมันทุกกรณี รัฐบาลทำไมถูกเราก็ดูแลว่า พออยู่ไปนาน ๆ ก็เข้าใจว่ามันเป็นแบบนี้ไม่ใช่ว่าเราดูแลรัฐบาลอย่างเดียว ถ้าถูกเราก็กังใจหรือเสนอแนะ อันไหนไม่ถูกเราก็ก้าน ซึ่งถ้าเรายืนอย่างนี้ได้มันก็โอเค และเวลาที่พิสูจน์ พรรคพวกก็รับได้ ทั้งหมดก็ทำงานร่วมกันได้” (วัลลภ ตังคณานุกัย สัมภาษณ์ 2548)

“โดยเนื้อตัววุฒิสภาไม่มีคุณค่าเพราะไม่ได้คิดเอาประชาชนเป็นเป้าหมายอยู่แล้ว เมื่อประชาชนไม่ได้เป็นเป้าหมายแล้วจะถามหาคุณธรรมจริยธรรมไปทำไม ถ้าวุฒิสภายังไปแสวงประโยชน์จะมีไฉน ings ต้องเข้าใจว่าคุณธรรมหรือการกระทำที่เป็นคุณมันจะต้องมีเมตตา กรุณา ทาน ปิยะวาจา อตถจริยา ส่วนจริยธรรม คือ ธรรมะที่ใช้ดำเนินชีวิตมาแต่ละช่วง มันไม่มี ถ้ามีการทุจริตขึ้นมาก็ไม่มีคำว่าจริยธรรมแล้ว ดังนั้นภาพลักษณ์ของวุฒิสภาในปัจจุบันจึงไม่มีความน่าเชื่อถือ วุฒิสภาส่วนใหญ่ในยุคนี้ทำสิ่งผิดให้เป็นถูก คือ การยอมรับเพื่อความชอบธรรม วุฒิสภาพ้องเหมือนการประทับตราความชอบธรรมให้กับการกระทำของทุกฝ่ายเท่านั้น ดังนั้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจึงไม่ต้องถามหาในคนโกงและคนที่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน เมื่อมันเป็นอย่างนี้จะให้ตอบอย่างไร เพราะมันไม่มี แล้วจะไปเอาอะไรตรงไหน ภาพที่ประชาชนมองเข้าไปในวุฒิสภาก็ไม่มี มันเหมือนกับเอาอะไรไปปิดคว่ำไว้ ไม่ให้หายใจเสียที การที่ห้องมืดๆ แล้วไม่มีแสงสว่างเข้าไปมันเป็นเพียงสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติเท่านั้น ดังนั้นการแก้ไขของมิตต้องแก้ด้วยปัญญา ความโง่เขลาทั้งหลายต้องแก้ด้วยความรู้จริงว่าสิ่งถูกต้องมันเป็นอย่างไร ขณะนี้มันไม่ใช่เลอะเทอะ ไม่รู้จะพูดอย่างไร เพราะต่างไม่มีวินัย คนไม่มีวินัยก็ไม่มีศีล ไม่มีศีลธรรม ไม่มีคุณธรรมคุณจะเอาอะไร

“ถามว่าวินัยคืออะไร ข้อบังคับการประชุมที่เป็นระเบียบเขายังไม่ปฏิบัติตามระเบียบเลย แล้วจะมีวินัยได้อย่างไร แล้วหาว่าผมในช่วงที่เป็นประธานวุฒิสภาว่าผมเป็นทหารแล้วเอากฎ

ของทหารมาใช้ ซึ่งมันไม่ใช่ มันเป็นข้อบังคับของการประชุมที่มีอยู่แล้ว วินัยเป็นคำพูดที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น สมาชิกต้องมาประชุมตอน 09.30 น.ตรงเวลา จากนั้นข้อบังคับก็กำหนดให้ลงชื่อแล้วจึงไปนั่งตามที่กำหนด ห้ามใช้โทรศัพท์ในเวลาประชุม หากมีปัญหาต้องยกมือก่อนแล้วค่อยพูด นี่คือนโยบาย เขียนโดยระเบียบเป็นข้อบังคับ พอยกข้อความเหล่านี้มาพูดคุณก็บอกว่า เฮ้ย พูดอย่างงี้ได้อย่างไร อย่าเอาวินัยมาจับ มันไม่ใช่ นี่เป็นกติกาที่ต้องทำ ข้อบังคับการประชุมบอกว่าการประชุมต้องไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ตั้งแต่ผมเป็นประธานการประชุมไม่เคยครบองค์ประชุมแม้แต่ครั้งเดียว เมื่อมันเป็นอย่างนี้ คนพวกนี้ฟังได้หรือ คนไม่ตรงเวลานี้จบแล้ว ในประเทศที่พัฒนาจะต้องให้คนในสังคมตรงเวลา เหมือนการใช้รถขนส่งมวลชนต้องถือเวลาเป็นตัวตั้ง เวลาประชาชนทั่วไปมาขึ้นรถจะต้องตรงเวลา วุฒิสภามาไม่ตรงเวลาเองก็ไม่ต้องไปทำอะไรแล้ว” (มณูญกฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับเสียงวิพากษ์วิจารณ์วุฒิสภาว่ามีการจ่ายเงินเพื่อแลกกับตำแหน่งประธานคณะกรรมการนั้น มณฑล ชาติสุวรรณ ให้ความเห็นว่า

“สิ่งเหล่านี้เป็นการกระทำที่ทำลายระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน แต่ประชาชนก็ไม่ได้มีการพูดถึง ซึ่งเราก็ต้องให้ความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย เพราะทุกองค์กรมีทั้งคนดีและไม่ดี แต่กระพี้เหล่านี้คิดเป็นเปอร์เซ็นต์มีไม่มากเท่าไร แต่ก็สามารถทำให้ปลาทั้งข้องเสียไปได้ นอกจากนี้ยังมีข่าวการไปรับเงินจากพรรคการเมืองหนึ่งนั้น ผมได้ข้อมูลมาเหมือนกัน แต่ถ้าพูดกันไปเดียวจะกลายเป็นเรื่องดูถูกดูแคลนเขา แต่ข่าวก็มีมาอย่างนั้น แต่ก็ไม่สามารถพิสูจน์กันได้ สังคมก็ต้องติดตามทวงถาม เขาไม่ใช่เทวดาแต่เป็นตัวแทนอธิปไตยชั่วคราว ผมเสียใจที่สังคมไม่ทวงถามว่าตัวแทนที่เรามอบอำนาจให้เขาไป เขาไปทำแบบนั้นจริงหรือไม่” (มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“แล้วที่มีการขอบำเหน็จบำนาญ ส.ส. ส.ว. นั้น ผมไม่เห็นด้วยมาตั้งแต่ต้น โดยส่วนตัวไม่เห็นด้วยที่จะให้ ส.ส.และ ส.ว.มีเงินเดือน เพราะเห็นว่าแต่ละคนล้วนแต่มีฐานะ มีตำแหน่งกันอยู่แล้ว ดังนั้นจึงเสนอไม่ให้จ่ายเงินเดือน แต่ให้เงินเบี้ยเลี้ยงการประชุมแทนจะดีกว่า โดยอาจจะให้ครั้งละ 5 พันบาท ต้องประชุมจริงนะ ถ้าใครขยันก็ได้เงินเยอะหน่อย แค่ออกอยู่พอกิน ทั้งนี้เห็นว่าการจ่ายเงินเดือนมันจะเหมือนระบบราชการ” (มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

5.1.4 ระดับประเมินเกณฑ์ต่ำที่สุด

คณิน บุญสุวรรณ เห็นว่าภาพลักษณ์ของวุฒิสภาชุดนี้ถูกข้อมล่าวหาอย่างหนักว่าเป็น “สภาผู้แทนราษฎร สาขา 2”

“เพียงแค่สามตัวอย่าง คือ ส.ว. ระดับรองประธานวุฒิสภาไปซื้อประเวณีจากเด็กที่อายุไม่ถึง 18 ปี

จนถูกดำเนินคดีและศาลพิจารณาลงโทษจำคุกหลายปี เรื่องนี้อื้อฉาวเกี่ยวกับการเรียกรับสินบนกรณีการเลือก กทช. และเรื่องการแย่งชิงกันเป็นประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา และประธานคณะกรรมการ ก็ทำให้ภาพลักษณ์ของวุฒิสภาเสียหาย จนถึงขั้นที่หลายคนออกมาวิจารณ์ว่าไม่ควรมิวุฒิสภาอีกต่อไปแล้ว นอกจากนั้น การแสดงท่าทีและพฤติกรรมที่ฝักใฝ่การเมืองและมีผลประโยชน์ทางธุรกิจเกี่ยวพันและเอื้อกับคนในรัฐบาล จนทำให้วุฒิสภากลายเป็น “สภาผู้แทนราษฎร สาขา 2” ไปแล้ว ก็ยิ่งเสียหายหนัก ถึงแม้จะมีเรื่องที่น่ายินดีที่ ส.ว. จอน อึ้งภากรณ์ ได้รับรางวัลแมกไซไซ แต่ก็เป็นที่ขบขันเฉพาะตัว ไม่เกี่ยวกับวุฒิสภาโดยรวมแต่ประการใด” (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

ส่วนวีระ สมความคิด ได้จระไนข้อกล่าวหาของวุฒิสภาในด้านต่างๆ ก่อนข้างมากและน่าสนใจ

“ส.ว.ชุดนี้ถูกกล่าวหาว่ามาก แม้แต่ผมเองก็ถูกกล่าวหาหลายเรื่อง เช่น การที่เป็นกรรมการ ในกรรมการต่างๆ เกิน 2 คณะ แม้ว่าในวันหนึ่งตามข้อบังคับเขาให้เป็นได้อย่างมากไม่เกิน 2 คณะ แต่มี ส.ว. บางคน เช่นรับเงิน (เบี้ยประชุม) 3 คณะในวันเดียวกัน เป็นไปได้ได้อย่างไร มีเยอะมาก และที่เรื่องกล่าวหาว่ารับสินบน รับเงินได้ไต่จากการเป็นกรรมการ มีกรณีรีดไถเงิน 20 ล้านบาท สร้างสนามกีฬาที่ประเทศกาตาร์ กรณีรับเงินเพื่อยกมือให้ร่างกฎหมายแต่ละฉบับ การยกมือให้เพื่อโหวตเลือกกรรมการในองค์กรอิสระต่าง ๆ เลือกตั้ง กกต. ป.ป.ช. อย่างนี้ก็จะจะมีเงินอีกก่อนและเลือกกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะขึ้นในไม่กี่วันนี้ ก็มีข่าวว่า จะมีเงินก้อนสุดท้ายให้อีกคนละก้อน ข่าวนี้ออกมาชัดเจน

“จริยธรรมในเรื่องของการประพฤติส่วนตัวก็มีจำนวนมาก ส.ว.หลายคนมีข่าวถึงพฤติกรรมส่วนบุคคลที่เสียหาย นับตั้งแต่เริ่มต้นของ ส.ว.ชุดนี้ เช่นกรณีนายเฉลิม พรหมเลิศ รองประธานวุฒิสภาขณะนั้นไปฟันเด็ก ส.ว. ที่มีพฤติกรรมเรื่องชู้สาวเยอะหลายคน กรณีสินบน กทช. 200 ล้านก็เป็นอีกเรื่อง

“การกล่าวหา ส.ว. ในเรื่องพฤติกรรมมีมาตลอด และที่พฤติกรรมของ ส.ว. ในการประชุม ที่ใช้กิริยา วาจาไม่เหมาะสม ส.ว. ที่ทำตัวไม่เหมาะสมก็มี รวมถึงพฤติกรรมการต่อยกันในสภามีส่วนทำให้ภาพพจน์เรื่องจริยธรรมของ ส.ว.เสียหายด้วย

“สรุปคือ พฤติกรรมที่หนักเป็นเรื่องของการส่อเสียดผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ ข่าวกวักนี้มีมาทุกครั้ง โดยเฉพาะตอนที่มีการเลือกกรรมการองค์กรอิสระต่างๆ เพียงแต่ถ้าถามหาใบเสร็จ ใครจะหาได้นอกจากนั้น การเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาจะเห็นเลยว่ามี การลอบบี้อย่างน่าเกลียด มีการเลี้ยงฉลองกัน หาเสียงกัน มีการใช้เงินกัน อย่างครั้งหนึ่งตอนนั้นผมพูดว่าในการเลือกประธานวุฒิสภากันล่าสุดมีการใช้เงินกัน 8 หลัก โดยผมได้ข่าวจาก ส.ว. เพราะผมทำงานใกล้ชิดกับ ส.ว. มาโดยตลอด จนเรื่องนี้ ส.ว. 6-7 คนจะฟ้องผม

“ผมยังเคยรับเรื่องร้องเรียนว่า มี ส.ว.กลุ่มหนึ่งทำผิดกฎหมาย โดยไปเป็นหุ้นส่วนในบริษัทที่ ส.ว. บางคนไปลงทุนร่วมกันที่ จ.นครสวรรค์ ทั้งที่เขาห้าม เนื่องจากตัวเองเป็น ส.ว. แต่ตัวเองกลับไปเปิดบริษัทที่เกี่ยวข้องกับงานในอำนาจหน้าที่ไม่ได้

“ผมอยู่ตรงนี้ได้รับเรื่อง 10 กว่าเรื่อง เช่น จริยธรรม ส.ว. กรณีที่ นายประเกียรติ นาสิมมา ไปติดสินบน ส.ว. แล้วผมคำวินิจฉัยคดีกับคุณประเกียรติที่ สภอ.ขอนแก่นอยู่ฐานทำผิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 แต่ปรากฏว่าประชุมวุฒิสภารวบหัวรวบหางว่า ส.ว. ประเกียรติ ไม่ผิดเลย ทั้งที่มีการตรวจสอบของท่านประทิน ชัดเจนมีหลักฐานยืนยันมีการกระทำจริงแล้ว ส.ว. แล้วก็ยืนยันว่านายประเกียรติไปติดสินบนที่บ้านจริงๆ ยอมรับว่าอาพระไปให้แต่ไม่ได้เอาเงินไปให้” (วิระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

5.2. ปัญหาและอุปสรรค (ในด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา)

ในด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา มีปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวอย่างไร จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถจำแนกออกได้หลายประการ ดังต่อไปนี้

5.2.1 กระบวนการในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้มาจากคุณธรรมความดี

“ปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวรัฐธรรมนูญ การห้ามหาเสียงเลือกตั้งแบบเดียวกับ ส.ส.มิใช่ปัญหาหรืออุปสรรคในด้านจริยธรรม คุณธรรมของ ส.ว. แต่พฤติกรรม วิสัยทัศน์ และคุณธรรมจริยธรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว.เองต่างหากที่เป็นปัญหา เมื่อผนวกเข้ากับความอ่อนด้อยในการจัดการและควบคุมการเลือกตั้งรวมทั้งการใช้ดุลพินิจในการให้ใบแดงใบเหลืองของ กกต. ซึ่งเป็นที่น่าเคลือบแคลงสงสัยมาตลอด รวมทั้งการแปลกแยกและรังเกียจแยกชั้นระหว่าง กกต. กับองค์กรตรวจสอบภาคประชาชน นั่นแหละ ที่เป็นปัญหาสำคัญและอุปสรรคที่ทำให้เราไม่ได้ ส.ว. ที่มีคุณภาพ มีจริยธรรม และมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมืองและรัฐธรรมนูญอย่างที่เราคาดหวังและต้องการ” (ณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“เรื่องจริยธรรมที่ไม่ดีที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ใครมาทำลาย ส.ว. แต่เป็นความสมัครใจของเขานเองที่จะมีพฤติกรรมอย่างนั้น เพราะที่จริงแล้วมันอาจมาจากตอนเลือก ส.ว. เข้ามา เนื่องจากได้มาจากการเมือง ไม่ได้มาจากคุณธรรมความดี ผิดวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ” (ต่อตระกูล ชมนาค สัมภาษณ์ 2548)

“เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับบุคคล ว่าใครทำตัวดีหรือไม่ดี ก็เป็นถึงวุฒิสภาก็น่าจะรู้ว่าจะวางตัวอย่างไร มันต้องเหนือกว่า ส.ส. ปัญหาอยู่ที่ ส.ว.เอง ไม่ได้อยู่ที่คนอื่น ประชาชนก็ควรจะดูด้วยว่าเลือกใครเข้ามาแต่บางทีพวกมากลากกันเข้ามา บางคนอาจจะมีพฤติกรรมที่ไม่ดี แต่มีพรรคพวกที่มีอิทธิพลก็ช่วยกันเข้ามาสนับสนุนกันมา ไม่ค่อยได้ดูอะไรรอบ ปัญหาเรื่องการซื้อเสียงต้องยอมรับว่ายังไม่หมดยังเชื่อว่าการซื้อเสียงเป็นอุปสรรคในภาพลักษณ์ของ ส.ว. ใกล้เคียงกับเห็นนมไก่ ซึ่ง ส.ว. ก็ไม่มีใครกล้าที่จะเปิดโปงกันเองอยู่แล้วแต่ประชาชนรู้ว่าการซื้อเสียงยังไม่หมดไป” (วิเชียร แก้วปลั่ง สัมภาษณ์ 2548)

5.2.2 สมาชิกวุฒิสภาส่วนมากมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ได้แก่ พรรคต่างๆ ดังนี้

“ประเด็นที่เป็นปัญหานั้นเป็นข่าว มันอยู่ที่ว่าวุฒิสภาส่วนมากมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทางใดทางหนึ่งกับรัฐบาล ทำให้เป็นสาเหตุของปัญหาทั้งเรื่องผลประโยชน์ต่างตอบแทน ความเกี่ยวพันทางเครือญาติ สิ่งเหล่านี้จึงทำให้จริยธรรมคุณธรรมไม่เด่นชัด ซึ่งผมหมายถึงความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือความกล้าหาญที่ออกมาบอกว่าการที่รัฐบาลทำอย่างนั้น อย่างนี้เป็นสิ่งผิด”(ปริญญา เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

“พระระนั้นในระบบทั้งหมดถ้าพูดถึง ส.ว.มันก็ปลายทางมากของกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย แต่อีกว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความพยายามของการก้าวไปอีกทางของกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย แต่เนื่องจากอาจจะไม่มีประสบการณ์มาก่อนว่า ถ้าธุรกิจการเมืองเข้ามาแล้ว โครงสร้างที่วางไว้จะเป็นอย่างไร เขาคิดโครงสร้างอันนี้โดยมองจากปรากฏการณ์ เขาแก้ปัญหาปรากฏการณ์เดิมด้วยโครงสร้างแบบนี้ แต่ก็ทำให้เราได้ประสบการณ์แบบใหม่ที่ว่าทุจริตคอร์รัปชันใหม่มันเป็นอย่างไร แล้วโครงสร้างที่มีอยู่มันแก้ปัญหาตรงนี้ได้ไหม ซึ่งเวลานี้ตอบได้เลยว่าไม่ได้ มันต้องมา design กันใหม่ มันก็ต้องต่อสู้กันเพราะเวลานี้เขายึดเสียงส่วนใหญ่แล้ว เพื่อที่จะต้องการอำนาจไว้นานที่สุด

“สำหรับรูปธรรมของปัญหาจริยธรรมใน ส.ว.ชุดปัจจุบัน มันไม่มีใบเสร็จพุดได้ลำบาก เพียงแต่อยากบอกว่าคุณรู้สึกของประชาชนโดยรวมๆ ส.ว.ไม่ได้เป็นอิสระ แต่ไม่อยากไปฟันธงว่าความไม่อิสระของเขาเกิดจากการรับเงิน หรือว่าเขาถูกครอบงำโดยฝ่ายบริหารเพียงประการเดียว แต่ในด้านหนึ่งเรารู้สึกว่าพวกนี้มาจากสายความคิดแบบเดิมที่เขาไม่รู้สีกว่าประชาชนเป็นเจ้าของ อธิปไตย เขาก็ไม่ได้มองในแง่ที่ว่าประชาชนควรจะมีอำนาจในการเข้ามาตรวจสอบ ทำให้คนพวกนี้แยกห่างจากฐานของประชาชน ไม่ได้คิดว่ามาจากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่ไม่ใช่ ส.ว.ชุดแต่งตั้งแบบเก่าแล้วไปเป็นพีเลียงเพียงอย่างเดียว แต่คุณต้องทำหน้าที่ในการตรวจสอบกลั่นกรอง แล้วต้องแยกความเป็นอิสระจากภาครัฐ แต่เวลานี้มันไม่เกิด” (รสนา โตสิตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

5.2.3 การขาดความกล้าหาญทางจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภา ตลอดทั้งการสร้างภาพที่ทำให้สังคมเกิดความสับสน อาทิ พรรคชนะของมณฑล ชาดิสุวรรณ

“ภาพลักษณ์ทั่วไปก็ดี แต่ภาพที่ประชาชนประสงค์เรียกว่าภาพที่ประชาชนต้องการคือความกล้าหาญทางจริยธรรม ที่สำคัญคือกล้าหาญทำประโยชน์เพื่อประเทศชาติ เห็นความเดือดร้อนของประชาชนโดยไม่มีการช้อนเร้น จริงใจในการทำหน้าที่ไม่ควรสร้างภาพ ทำดีเพื่อประเทศชาติในอนาคต ถ้าทำได้เช่นนี้จะเป็นภาพลักษณ์ที่ดีในการทำงาน ทั้งนี้การที่ ส.ว.จะทำก็ทำได้ แต่ส่วนใหญ่่มองว่ามักจะมีวาระช้อนเร้น เพื่อรักษาตัวรอดไปวันๆ โดยไม่ยอมเจ็บ ส.ว.ต้องกล้า นำ กล้า ตามในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่เดินในทางผิด รู้จักพอ ไม่มีวาระช้อนเร้นต่อเนื่อง

“ส่วน ส.ว.ต้นแบบก็ควรจะมีบ้างและเปิดเผยออกมา แต่ต้องมีการตรวจสอบจากหลายฝ่ายและต้องชั่งน้ำหนักกัน เพราะ ส.ว.บางคนฉลาดที่ทำให้สื่อมวลชนเชียร์ แต่เบื้องหลังเมื่อสืบลึก

แล้วอาจจะไปเรียกรับผลประโยชน์มาจากสิ่งที่ไม่ดี ในประเทศซึ่งผมก็พอจะมีข้อมูลอยู่บ้าง เหมือนกันว่า มีการไปไล่เรื่อน้ำมันออกไปจากอ่าวไทย ที่เกาะสีชัง เมื่อสืบไปลึกๆ ก็รู้น้ำมันเถื่อน เหล่านี้มันก็แบ่งเงินให้กิจกรรม ส.ว.ท่านหนึ่ง แล้ว ส.ว.นั้นก็เอาเงินมาทำกิจกรรมสาธารณะจนมีชื่อเสียง เบื้องหลังทำให้ทะเลไทยเสียหาย กระทั่งผู้เลี้ยงกุ้ง ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าการยกย่องใคร ให้เป็นคนดี มีศีลธรรมนั้นแท้จริงแล้วไม่ใช่เลย เป็นเพียงการสร้างภาพเท่านั้น แต่สำหรับบางคนที่ไม่ค่อยดี ก็อาจมีครอบครัวที่ดี และกล้าหาญที่จะพูด แต่บางทีสังคมอาจจะมองว่าไม่น่านับถือ บางคนอาจเป็นปีศาจในเสื้อเกาท์ (gown) แม้เราไปพบไปบอกใครเขาก็ไม่เชื่อหาว่าไปกล่าวร้ายเขา อย่างไรก็ตามตอนนี้เรื่อที่มาหากินแบบนี้ถูกไล่ออกไปแล้ว ไม่ทราบว่าจะไปหากินที่ไหนที่ไหนแต่ ส.ว.คนนั้นก็ได้รับประโยชน์มหาศาลหลายล้านต่อปีที่น่าเอาไปทำกิจกรรม ซึ่ง ส.ว.ที่ผมพูดถึงนั้น เป็น ส.ว. กทม.ที่เกี่ยวข้องกับน้ำมัน ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการสร้างภาพเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาจริยธรรมคุณธรรมของนักการเมือง เพราะคนสร้างภาพกลายเป็นผู้มีคุณธรรมไป แต่คนที่พูดโหม่งบ้างบางคนก็ในชีวิตครอบครัว แต่กลับถูกมองว่าไม่เรียบร้อย ไม่มีภูมิวุฒิ คนเราเบื้องหลังลึกๆที่จะต้องศึกษา แต่ก็ต้องยอมรับว่าเป็นตราขังมีทั้งส่วนดีและไม่ดี ดังนั้นต้นแบบที่ดีอย่าใช้บุคคลเป็นตัวตั้ง ต้องใช้ระยะทางพิสูจน์น้ำกาลเวลาพิสูจน์คน” (มณฑล ชาติสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

“ปัญหาเรื่องจริยธรรมมันต้องผุดขึ้นมา แต่จริยธรรมมีหลายเรื่อง ความกล้าหาญทางจริยธรรมก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง คุณมีความกล้าหาญไหม คุณบอกว่าฉันมีความซื่อสัตย์สุจริต แต่ไม่มีความกล้าหาญอะไรเลย ตัดสินใจว่าจะอะไรผิดอะไรถูก เพราะคุณเป็นผู้หน้าที่ประชาชนเลือกขึ้นมา ความกล้าหาญทางจริยธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญที่คุณรู้บทบาทแล้วต้องทำ ตอนนี้ ส.ว.มีแค่ไหน” (รสนา โตสิตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

“เขาไม่ทำเพราะถ้าขึ้นไปทำ กรรมการจริยธรรมเขาก็จะหาว่ามาว่ากันเอง แต่เรา training (อบรม) ได้ เป็นลักษณะการจัดการที่ดี เรากระตือรือร้นในการทำงาน ไม่เห็นจะแปลกเลย ถ้าเราจะสัมมนาเพื่อรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือการศึกษาเพื่อรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างเรื่องพลังงาน ทำไมคุณไม่จับกลุ่มคิดออกมาละ น้ำมันแพงเสียภาษีตรงไหนละ คุณโสภณ สุภาพงษ์ ก็รู้อยู่ ทำไมไม่เป็นตัวตั้งตัวตี ผมเตือนแกแล้ว ผมบอกว่าผมจะช่วยแกเพราะผมมีข้อมูลอยู่ส่วนหนึ่ง ผมคิดของผมเองว่าเมื่อซื้อน้ำมันดูไบ ทำไมคิดราคาสิงคโปร์ ผมก็ไปศึกษาค่าส่วนต่างเท่าไร ค่าน้ำมันเท่าไร สิ่งที่ผมไม่รู้คือค่านำเข้าเท่าไร

“ฉะนั้น สุดท้ายก็ต้องเอาใบนำเข้ามาให้ผม ผมจะได้รู้ว่าใครกักตุนน้ำมันก่อน ไปขายให้เรา คือมันมีผลประโยชน์เยอะ กินกันเป็นแสนล้านบาทรับรอง คือตอนนี้เราบกพร่องตรงที่เราไม่ดี

แต่ความจริง ทำไมวุฒิสภาไม่ทำเครื่องมือพร้อม ทำไมไม่เชิญมา วุฒิสภานี้วุฒิสภาจะเยี่ยมยอด แต่ในทางปฏิบัติหน้าผดหังในการปฏิบัติหน้าที่” (อัยยงค์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548)

5.24 ปัญหาการเมืองภายในวุฒิสภา และสภาพบังคับทางจริยธรรมไม่มีผลในทางปฏิบัติ ได้แก่
 ทรศนะของวีระ สมความคิดและ สุจิต บุญบงการ

“เมื่อประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา ไม่ได้รับการยอมรับจาก ส.ว. ด้วยกัน เช่น อดีตประธานมนูญกฤต ก็มีปัญหากับ ส.ว. สายรัฐบาลมาตลอด เมื่อเปลี่ยนมาเป็นนายสุชน เขาก็มีปัญหากับ ส.ว. สายเอ็นจิโอและสายอิสระมาตลอดเช่นกัน มันเปลี่ยนชั่วคราวอย่างนี้ ที่นี้การที่จะพัฒนาคุณจริยธรรมคุณธรรมจึงไม่มีทางและภาพลักษณ์มันฟ้องตลอดว่าวุฒิสภาการเมืองภายใน และ ส.ว. แต่ละคนต่างคนต่างไม่ยอมกัน

“ส่วนคณะกรรมการจริยธรรมที่วุฒิสภานั้น มันก็อ่อนมากไม่มีผลบังคับ ส.ว. ไม่มีสภาพลงโทษ มีแต่การตักเตือน จึงไม่กลัวกัน เขาไม่ได้กำหนดโทษให้แรง เช่น ให้ออกจากที่นั่ง ที่นี้ ส.ว. ไม่แยแสไม่ใส่ใจบางเรื่องที่เขาเข้าไปในกรรมการก็มีการเกี้ยวเกียะกัน ที่เขียนเรื่องจริยธรรมมาสวยหรูเพื่อหลอกลวงสังคม” (วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

“ต้องมีมาตรฐานทางจริยธรรมที่ชัดเจนก่อนว่ามันมีอะไร ต้องพยายามเปลี่ยนความคิดของวุฒิสภาให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมเหล่านั้น ซึ่งต้องออกตัวก่อนว่าผมไม่ได้ติดตามความเคลื่อนไหวของวุฒิสภามากนัก จึงไม่อาจให้ข้อมูลได้ จึงไม่ทราบว่าวุฒิสภามีคณะกรรมการที่ตรวจสอบจริยธรรมมากน้อยแค่ไหน อย่างในกรณีของสหรัฐฯ เขาก็มีคณะกรรมการที่ตรวจสอบดูแลจรรยาบรรณของวุฒิสภาด้วยกันเอง ถ้าใครทำไม่ถูกต้องจรรยาบรรณหรือจริยธรรมที่ตราไว้ บางคนถึงขั้นต้องลาออก อยู่ในตำแหน่งไม่ได้ มันจะมีปัญหาว่าทำผิดกฎหมายหรือทำผิดจริยธรรม ซึ่งบางกรณีก็อาจจะทำผิดทั้งกฎหมายและจริยธรรม ถ้าผิดกฎหมายและจริยธรรมด้วยก็ต้องลงโทษตามกฎหมาย ในบางกรณีอาจจะไม่ผิดกฎหมายแต่อาจจะผิดจริยธรรม

“คราวนี้ต้องพูดถึงการลงโทษทางจริยธรรม ต้องมีเหมือนกัน ดังนั้นน่าจะมีมาตรฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับจริยธรรม 1. ต้องบัญญัติให้ชัดเจนว่าอะไรคือจริยธรรมของวุฒิสภา 2. จะต้องมีความกระตือรือร้นที่จะดูแลเรื่องนี้ 3. ต้องมีการณรงค์เปลี่ยนทัศนคติของวุฒิสภาให้ยอมรับในความมีมาตรฐานทางจริยธรรมที่สูงขึ้น” (สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

5.2.5. ปัญหาการที่สมาชิกวุฒิสภาบางคนไม่ยอมรับคำแนะนำหรือการตรวจสอบโดยองค์กรอื่น ได้แก่ ทรศนะของ สุรชัย ดนัยตั้งตระกูล

“เรื่องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์ใหญ่ๆ นี้ก็จะเกี่ยวกับวุฒิสภาจะมีความสำคัญในตัวเองสูง อีโก้สูง ไม่ยอมรับหรือฟังคำแนะนำจากคนอื่น แล้วก็นอกจากไม่ยอมรับคำแนะนำแล้ว ยังไม่ยอมให้มีองค์กรอื่นมาตรวจสอบ” (สุรชัย ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

5.3 แนวทางแก้ไขปัญหและอุปสรรค (ในด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปแนวทางแก้ไขปัญหและอุปสรรคในด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภาได้ ดังต่อไปนี้

5.3.1 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่และความสำคัญของการมีวุฒิสภา รวมทั้งผลเสียแก่ประเทศชาติและประชาชน ถ้าประชาชนเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่ไม่มีคุณธรรมจริยธรรม ไม่มีคุณภาพหรือไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และที่สำคัญคือฝักใฝ่การเมืองและใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์ในทางธุรกิจต่อตนเอง ครอบครัวและพวกพ้อง (คณิน บุญสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

5.3.2 ต้องให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชน โดยเฉพาะการสร้างระบบเกียรติยศเกียรติศักดิ์ เมื่อประชาชนมีความรู้ความสามารถก็จะมีคามเข้มแข็งในการควบคุมกำกับตรวจสอบสมาชิกวุฒิสภา

“ต้องแก้ไขโดยการให้การศึกษา ผ่านการอบรมมาตั้งแต่เด็ก นอกจากมีมาตรการระเบียบเกียรติศักดิ์และเกียรติยศ ซึ่งต้องใช้เครื่องมือประกอบ เช่น ถ้าคุณไม่ตรงเวลา หรือออกจากห้องประชุมก่อนเวลา ก็ต้องทำสมุดขาดประชุม หรือบอร์ดขาดประชุมบันทึกการจากและการมาได้ไว้เพราะรัฐธรรมนูญฯ เขียนไว้ในมาตรา 133 ระบุว่าสมาชิกภาพของวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อ (9) ขาดประชุม 1 ใน 4 ของจำนวนวันประชุม สมัยประชุมที่มีจำนวนวันกำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 120 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา องค์ประกอบตรงนี้สมมุติว่าการประชุมสมัยที่ 2 ที่เปิดสมัยประชุมตั้งแต่เดือนสิงหาคม สิ้นสุดเดือนพฤศจิกายน ถ้าไม่เข้าประชุมครบจำนวนก็ต้องถูกถอดต้องเอากฎหมายข้อนี้มาใช้ให้เข้ม ผมจะใช้ในช่วงที่เป็นประธานวุฒิสภา แต่ต้องออกก่อน ถ้าเอามาใช้วันนี้ถอดกันได้ไม่ต่ำกว่า 100 คน พวกนี้ไม่มีความรับผิดชอบ ต้องเอาออกจะได้ไม่ต้องเสียเงินหลวง” (บุญญกฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548)

“ไม่พัฒนามันจะแก้ไขได้อย่างไร สิ่งสำคัญก็คือคุณก็ต้องปลูกฝังเสริมสร้างความสำคัญของเรื่องระบบคุณธรรมจริยธรรม แล้วก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ เรื่องของความโปร่งใส สังคมที่มีความโปร่งใสมันจะทำให้คนให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น แต่ถ้าหากว่าสังคมมันทึบ ความโปร่งใสมันต่ำ คนก็จะมีคุณธรรมต่ำตามไปด้วย” (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์ สัมภาษณ์ 2548)

“ก็ตัว ส.ว.เองนะครับ ถ้าคุณไปบอกว่า ให้เขาพัฒนา แล้วถามว่า เขาก็เก่งแล้ว เขาก็เป็นคนชั้นสูง เขามีคุณธรรมแล้ว เขาไม่ยอมรับหรือว่าเขาเป็นคนไม่มีคุณธรรม เขายอมรับหรือ คุณว่าเขายอมรับหรือ คุณไปพูดได้ยังไงว่าคุณมีคุณธรรมมากกว่าเขา เขาไม่ยอมรับหรือ คนในสังคมเนี่ย โดยเฉพาะชนชั้นปกครองจะมีคุณธรรมจริยธรรมก็คือว่า ประชาชนมีอำนาจ ประชาชนมีความรู้

ความสามารถและก็มีความเข้มแข็งในการควบคุมกำกับตรวจสอบ นั่นเป็นทางเดียวที่จะทำให้ชนชั้นปกครองมีคุณธรรมและจริยธรรม จะไปเรียกร้องว่าให้คนเหล่านี้มีคุณธรรมจริยธรรมโดยความสำนึกส่วนตัว ไม่มี

“เขาก็ไปฟัง เขาก็อบรมกันมาหมดแล้ว พวกนี้เป็นคนมีความรู้กันทั้งนั้น อดีตผู้ว่าฯ กว่าจะมาเป็นผู้ว่าฯ เขาผ่านการอบรมหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมมาหมดแล้ว เคยรับราชการต่างๆ คนที่เคยเข้า วปอ. นี่เขามีหลักสูตรว่าด้วยคุณธรรม จริยธรรมกันหมดแล้ว คุณไม่เคยเข้า คุณไม่รู้ คนเหล่านี้ล้วนผ่านหลักสูตรคุณธรรมหมดแล้ว เพียงแต่รู้แต่ไม่ทำเท่านั้นเอง รู้ว่าความดีคืออะไร คุณธรรมคืออะไร แต่ว่าประพฤติชั่วเป็นอาชญา

“พระมันไม่มีคนตรวจสอบภาคประชาชนอ่อนแอ การตรวจสอบมันยังอ่อนแอ สังคมมันยังที่บอยู่ สังคมมันไม่โปร่งใสคนที่ใช้อำนาจก็มีแนวโน้มที่จะใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้องเป็นปกติของมนุษย์ ถ้าจะทำให้ชนชั้นปกครองมีคุณธรรม จริยธรรม ประชาชนต้องเข้มแข็ง อำนาจตรวจสอบที่เข้มแข็งของประชาชนเท่านั้นที่จะทำให้คนระมัดระวัง ประพฤติตนอยู่ในกรอบของคุณธรรม จริยธรรม.....คุณต้องเสริมสร้างภาคประชาชนให้เข้มแข็งเท่านั้นเอง คุณจะปรอ้งขอให้พวกชนชั้นปกครองมีคุณธรรมไม่ได้ เป็นการร้องขอที่เหมือนไปขอให้เสือกินหญ้า” (สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ สัมภาษณ์ 2548)

5.3.3 ต้องรักษากฎ ระเบียบในการประชุมวุฒิสภาให้ชัดเจนและยึดถือจรรยาบรรณตลอดทั้งกำหนดให้กระบวนการในวุฒิสภาต้องกระทำโดยเปิดเผย ได้แก่ วรรณของพนัส ทัศนียานนท์ และ สมคิด เลิศไพฑูรย์

“เรื่องนี้ นายโกสิน พลกุล ประธานสภาผู้แทนราษฎร อาจจะทำหลายเรื่องที่ทำให้หลายคนอาจจะไม่พอใจ อย่างไปโหวตเลือก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี แต่สิ่งที่นายโกสินพยายามคือการรักษากฎระเบียบในสภาให้ชัดเจน ผมคิดว่าการประชุมในสภาต้องกระชับ ต้องดี อย่าส่อเสียดกัน ในเรื่องการดำรงตนของ ส.ว.และ ส.ส. ต้องมีจริยธรรมความจริงก็มีจรรยาบรรณของ ส.ส.และ ส.ว. แล้ว ประธานสภาที่ต้องยึดหลักยึดถือจรรยาบรรณ และต้องคัดค้าน ดังนั้นมาตรการเด็ดขาดจึงเป็นเรื่องจำเป็นเพราะเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นเรื่องฝังลึกในอุปนิสัยในแต่ละคน คนที่มีปัญหาเรื่องชู้สาวจะไปแก้หนี้เขาก็ยาก การจะไปแก้ไขนิสัยของคนที่เป็นอันธพาลก็ยากเช่นกันแต่คิดว่าต้องค่อยๆปรับปรุง ประธานต้องมีบทบาทพอสมควร” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

ส่วน พนัส ทัศนียานนท์ เห็นว่าต้องกำหนดให้กระบวนการในวุฒิสภาต้องกระทำโดยเปิดเผย อาทิ การลงมติลับก็ควรเป็นการลงมติดังเปิดเผย เป็นต้น

5.3.4 ต้องสร้างหรือปลูกจิตสำนึกของสมาชิกวุฒิสภาให้เข้าใจคำว่า “จริยธรรม” ได้แก่ วรรณของ วิเชียร แก้วเปล่ง และ อัยยงค์ ปาณิกบุตร

“คำว่า “จริยธรรม” เป็นเพียงตัวหนังสือที่ร่างขึ้นมา ซึ่งคิดว่าไม่มีประโยชน์อะไรถ้าไม่มีการนำเอาไปใช้ให้เกิดเป็นสำนึก ทุกอย่างตอนนี้อยู่ที่สำนึกหรือนิสัยของแต่ละบุคคล แม้จะ

ระบุว่าคุณธรรม จริยธรรม เป็นข้อบังคับเอาไว้ ก็ไม่มีประโยชน์หรอก ถ้า ส.ว.ไม่รู้จักคำเหล่านี้ ดังนั้นมันขึ้นอยู่กับจิตสำนึก จิตใจของแต่ละคน ซึ่งวุฒิสภาต่างพ่อพันธุ์แม่มาอยู่ร่วมกัน ก็ต่างจิตต่างใจ ต่างความคิดกัน” (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548)

“ถ้าเขาแก่มันต้องด้วยจิตวิญญาณและด้วยความรู้สึกรับผิดชอบของเขาต่อหน้าที่ การทำดีมันอยู่ที่ตัวคน มันคงไม่มีเครื่องบังคับไปให้เขาทำดีได้ ฉะนั้น เหมือนเป็นผู้สูงแล้วสอนอย่างไร ก็คงไม่จำ คนนั้นต้องรู้จักตัวเองว่าคตินิยมพระพุทธเจ้าคืออะไร และพระพุทธเจ้าสอนอะไรมา และในชีวิตคุณควรทำอะไร จะไปให้ใครบังคับคุณทำคงไม่ได้ มันเป็นสามัญสำนึกเฉพาะคนเฉพาะตำแหน่ง คือต้องมีความรู้สึกว่าความรับผิดชอบนี้เราต้องทำ” (อัยยงค์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548)

5.3.5 สร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการจริยธรรมของวุฒิสภา โดยให้ประกอบด้วยบุคคลภายนอกเป็นสำคัญ

“ผมมองว่าอะไรก็ได้แล้วแต่ สถาบันวุฒิสภาเป็นสถาบันหลัก สิ่งที่วุฒิสภาจะต้องทำต่อไปคือต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับคณะกรรมการจริยธรรม โดยที่ไม่ควรจะใช้สมาชิกวุฒิสภาชุดนี้เลือกกันขึ้นมาเอง ควรจะให้คนนอกเข้ามาตัดสิน และจะต้องยอมรับโดยการแก้ไขข้อบังคับที่เกี่ยวกับจริยธรรมใหม่ คือยอมให้คนนอกมาตรวจสอบคุณซ้ำอีกครั้งหนึ่ง” (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภา

นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (นพ.) แสดงความเห็นว่าการปฏิรูปการเมืองในประเด็นที่สำคัญรวม 3 ประเด็น คือ ปฏิรูปโครงสร้างในกฎหมายรัฐธรรมนูญ แก้ไขระบบอุปถัมภ์และอำนาจนิยมของสังคมไทย และต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตยและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

“การแก้ไขต้องมองที่การปฏิรูปการเมืองในประเด็นได้แก่ ประการแรก ปฏิรูปทางโครงสร้างในการทำให้เกิดกฎหมายรัฐธรรมนูญฯ เพราะฉะนั้น พอใช้มา 8 ปี ก็ต้องมาทบทวนว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญฯ มีข้อเสียในเชิงของการเมืองของนักการเมือง ก็คือตัววุฒิสภา องค์การวุฒิสภาอย่างไรบ้าง นั่นคือต้องมาดูที่โครงสร้าง ความเป็นมาของการเลือกตั้ง ส.ว. อำนาจหน้าที่ หรือภารกิจในการสรรหาองค์กรอิสระต่างๆว่ามันมีบทเรียนหรือผลเสียที่เกิดขึ้นในการใช้อำนาจ ของวุฒิสภาอย่างไรบ้าง เพราะฉะนั้นก็ต้องมาทบทวนในเชิง ของตัวกฎหมายรัฐธรรมนูญฯ ว่าที่มาที่ไป

ของวุฒิสภานั้นก็คือการเข้าสู่อำนาจ การใช้อำนาจ และการหมดอำนาจ ของวุฒิสภานั้น ที่ตราไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญฯ มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร แล้วเราจะมาชั่งน้ำหนัก ถ้าคิดว่ายังมีส่วนคืออยู่ก็รักษาไว้ ถ้าคิดว่ามันไม่ดีก็ยกเลิกไป ถ้าคิดว่ามันไม่เหมาะสม นี่ก็อยู่ในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญฯ ที่ต้องพิจารณาในเชิงระบบโครงสร้าง จำเป็นไหม ที่ต้องมีวุฒิสภาควบคุม ก็ต้องมาดูข้อดี ข้อเสีย

“**ประการที่สอง** ก็ต้องมาดูพื้นฐานของสังคมไทย เพราะว่าสังคมไทย เป็นพื้นฐานที่ยังมีปัญหาอยู่ คือระบบอุปถัมภ์ และอำนาจนิยม ตรงนี้ ตอนนี้ยังเป็นระบบที่เข้ามาครอบงำ และผูกขาดมากขึ้นที่เรียกว่า ระบบทักษิณนิยม และระบบทักษิณาธิปไตย เพราะฉะนั้นสิ่งนี้คือสิ่งที่เป็นเรื่องใหญ่ ใหญ่มากกว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญ ถึงแม้จะแก้ร่างนี้เสร็จ แต่ว่าสังคมอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ และอำนาจ การเลือกตั้งก็ต้องทุจริต มาเป็นวุฒิสภา ก็ต้องมาเป็นทาสรับใช้ เขาเหมือนเดิม มันหนีไม่พ้นตลอด เพราะฉะนั้นสังคมก็จะต้องได้รับการพิจารณาที่จะเข้าไปทำงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมที่ดีขึ้น ถามว่าจะทำตรงนี้ได้อย่างไร ก็ต้องทำงาน เรื่องของการเมืองของภาคประชาชน หรือทำให้เกิดการทำงาน ในเรื่องของส่วนที่สิทธิ และเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็ทำได้เลย ขึ้นอยู่กับการทำงาน ของหน่วยงานรัฐ ที่พอที่จะมีโอกาส จัดทำได้ บางหน่วยงาน เช่น หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ หน่วยงานของกระทรวงพัฒนาสังคม ทางด้านสังคมต่าง ๆ แต่ว่าตรงนี้นั้นน้อยเท่านั้นเอง ก็ต้องมาดูการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน NGO ต่าง ๆ ดังนั้น ถึงได้บอกว่า NGO เป็นสิ่งที่ต้องอยู่ไปตลอด ไม่มีทางล่มสลาย ถ้ารัฐไหนที่ฉลาดก็จะใช้การทำงานของ NGO ที่เชื่อมโยงช่องว่าง ระหว่างรัฐกับประชาชน

“อีกประการก็คือ กระบวนการเครือข่ายของภาคประชาชน ที่ต้องเข้ามาผลักดันการทำงาน ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เราเรียกรวม ๆ ว่า การเมืองของภาคพลเมือง

“รวมทั้งนักวิชาการ ก็จะต้องมีการตื่นตัวที่ ต้องเป็นอิสระ ไม่ให้เป็นนักวิชาการที่ขายตัว และถูกเลี้ยง หรือตกอยู่ในระบบอำนาจ เป็นเนติบริกร หรือว่าเป็นอะไรก็ได้แล้วแต่ จะต้องเข้ามาทำงานในเรื่องของการวิจัย การทำงาน ความรู้ ของการชุมชนท้องถิ่น

“และในเรื่องของสื่อสารมวลชน ที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อน เพราะว่าถ้าสังคมที่ปิดก็คือสังคมที่ป่วย เพราะฉะนั้นต้องไปทำให้เกิดเป็นสังคมที่เปิด ในเรื่องของข้อมูลข่าวสาร เพื่อทำให้เกิดเป็นอาวุธในทางปัญญา ในการเรียนรู้ และเป็นอาวุธในการตรวจสอบการทำงาน การประพฤติที่ไม่ชอบ ที่เขาเรียกว่า หมาเฝ้าบ้านนั่นแหละ ตรงนี้มันถึงจะทำให้ทั้ง 5 ส่วน สำคัญ ที่ผลักดันสังคม ให้หลุดจากระบบอุปถัมภ์และอำนาจ สิ่งนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม โดยใช้การเมืองของภาคพลเมือง และใช้ 5 ส่วน ไตรภาคี เป็นตัวผลักดัน

‘ประกาศที่สาม ก็คือ การจะต้องเปลี่ยนแปลงเรื่อง**วัฒนธรรมทางการเมือง** เพราะว่าประเทศไทยมีแต่แผนพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการศึกษา ไม่มีแผนพัฒนาการเมือง ดังนั้นการพัฒนาการเมือง ตรงนี้มันจะต้องทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมือง วัฒนธรรมของวุฒิสภาควรจะเป็นอย่างไร จากวุฒิสภาจากการแต่งตั้งมาเป็นวุฒิสภาจากการเลือกตั้งว่าจะเป็นอย่างไร และตรงนี้ วุฒิสภาควรมีวิถีทางวัฒนธรรมคือวิถีชีวิต วิธีการทำงานขององค์กรวุฒิสภาอย่างไร ที่จะเข้ากับแนวคิดการปฏิรูปทางการเมือง ดังนั้น การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองทุกส่วน ส่วนของรัฐบาล ส่วนของรัฐสภา ส่วนของกระบวนการยุติธรรม ส่วนขององค์กรอิสระ ส่วนของภาคประชาชน ส่วนของข้าราชการ มันก็มีความสัมพันธ์ แทนที่ขณะนี้มันไม่มีรัฐบาล รัฐสภายกเว้นศาลยังเหลืออยู่ แต่องค์กรอิสระ ข้าราชการ มันกลายเป็นตกอยู่ในระบบอำนาจนิยมหมด ข้าราชการยิ่งเลวใหญ่ หลายแสนคน แทนที่จะนึกว่าเป็นข้าขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือเป็นคนรับใช้ประชาชน กลายเป็นตอนนี้จะต้องมีเจ้านายและเจ้านายตอนนี้ก็คือนักการเมือง และตอนนี้มันไม่มีวัฒนธรรมทางการเมือง ไม่มีพัฒนาการเมือง มันกลายเป็นตกอยู่ในระบบอำนาจ ตรงนี้มันก็ต้องพยายามที่จะสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ทำให้เกิดพัฒนาการเมืองทางการเมือง ที่ทำให้คนได้รู้ถึงแนวคิดในการปฏิรูปทางการเมืองให้ได้ และตอนนี้ระบอบประชาธิปไตยของเรามีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและนี่เป็นเอกลักษณ์ที่เด่นในสังคมไทย ที่ไม่เหมือนกับใครในโลก พระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่ท่านเองนั้นได้ทำประโยชน์กับอาณาประชาราษฎร์มาตลอดและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สังคมไทยอยู่รอด สิ่งนั้นคือสิ่งที่ต้องมองในตัวองค์ประกอบโดยรวมของสังคมไทย ก็เราไม่ได้อยู่ในยุค 14 ตุลาที่เป็นเรื่องของเผด็จการทหารแล้ว” (นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (นพ.) สัมภาษณ์ 2548)

ส่วน **มณูญกฤต ฐปขจร (พล.ต.)** มีทรรศนะว่าต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ เพราะรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเริ่มต้นผิดทิศผิดทาง และมีข้อบกพร่องมาก

“สิ่งสำคัญที่เป็นต้นตอของความหายนะของประชาธิปไตยคือ กฎเกณฑ์ กติกา กฎหมายระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง เกี่ยวกับการเลือกตั้งในสังคมในระบอบประชาธิปไตยที่ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างอิสระและเสรี ทั้งนี้จะต้องเข้าใจและมีความเชื่อว่าประชาชนยินยอมให้เราบริหารหรือปกครองเขาได้ อย่างวันนี้ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ไม่ได้ยอมให้รัฐบาลทักษิณปกครอง รัฐบาลก็ไม่มีสิทธิและไม่มีควมชอบธรรมแล้ว และต้องเชื่อการปกครองภายใต้กฎหมายที่มีกระบวนการยุติธรรมอย่างถูกต้อง อีกทั้งต้องให้ประชาชนคัดค้านความไม่ถูกต้องจากการเลือกตั้งนั้นได้

“ต้องให้เขาแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันแล้วหาข้อยุติอย่างสันติ นี่คือการเลือกตั้ง การเลือกตั้งต้องฟังเสียงข้างมาก แต่ไม่ทอดทิ้งเสียงข้างน้อย โดยมีเป้าหมายคือการเอาประชาชนเป็นหลัก ไม่ทำลายเสียงข้างน้อยเพื่อหวังที่จะเอาชัยชนะจากการเลือกตั้งเท่านั้น ถ้าเอาสิ่งที่พูดมาทั้งหมดนี้ไปวิเคราะห์ว่าเกิดระบอบประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทยหรือยังนับตั้งแต่ปี 2475 มาตอบได้เลยว่า ณ วันนี้ประเทศไทยยังไม่มีประชาธิปไตย เพราะคุณซื้อเสียงกัน ทั้งที่ประกาศว่า

ซื้อกาย ขายนุญย์ ผิดกฎหมายทำลายชาติ แต่คุณกลับซื้อคน ชื่อ ส.ส. ชื่อ ส.ว. ซื้อคนยกมือ มั่นขายชาติใหม่ ทำลายชาติใหม่ สิ่งที่ทำตอนนี้ยิ่งกว่า ดังนั้นการกระทำของโจรก่อการร้ายที่ทำอยู่ตอนนี้ยังไม่เท่าเพราะการซื้อคนมันร้ายยิ่งกว่า เนื่องจากการทำลายแกนหลักของประเทศแล้วกระจายไปทั่วประเทศ

“สิ่งเหล่านี้ผมจึงไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญฯ ทั้งฉบับ ผิดหมด เหมือนกับเริ่มต้นเดินทางผิด เหมือนกับการตั้งเข็มทิศ ถ้าเริ่มต้นตั้งเข็มทิศผิด ถ้ายังเดินก็ยิ่งจะผิด ยิ่งไกลยิ่งผิด วันนี้เราตั้งเข็มทิศผิด ซึ่งมันไม่ควรผิดเพราะเป็นเรื่องชีวิตของประชาชนผืนดินเดียวกันไม่ได้ ต้องยี้คิดว่าประชาชนอยู่รอดอย่างมีความสุขตามหลักพื้นฐานได้อย่างไร แต่ทุกวันนี้ไม่ได้คิดแบบนี้ เขาเอาแต่เงินๆๆ เพื่อความมั่งคั่ง ร่ำรวย เสพสุขจะทำลายระบบทั้งระบบของโลก” (มัญญกฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548)

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา

จากการประเมินผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาตามบทบาทหน้าที่ในด้านต่างๆ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ แล้ว กลุ่มตัวอย่างและผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ (บางท่าน) ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

1. สมควรมีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่

1.1 ผู้ที่มีทรรศนะว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาต่อไป มีเหตุผลสนับสนุน ดังนี้

1.1.1 เป็นหลักการที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศ เพราะการมีสองสภาไม่ใช่เรื่องเสียหาย เพียงแต่บทบาทหน้าที่ต้องเหมาะสมและวุฒิสภาสามารถช่วยดูแลประเทศได้ ตรงกันข้ามถ้าวุฒิสภาไม่เป็นหลักให้แก่ประเทศ ก็จะทำให้ระบบการเมืองล้มเหลวเช่นเดียวกัน (ศิริชัย ไม้งาม, สมคิด เลิศไพฑูรย์, สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ และต่อตระกูล ขมนาค สัมภาษณ์ 2548)

“สมาชิกวุฒิสภาโดยอะไรก็แล้วแต่ นิติบัญญัติหรือพฤตินัย ถือเป็นสถาบันที่มีประโยชน์มากต่อประชาชน ผมว่ามันมีส่วนที่จะช่วยให้การเมืองการปกครองของเรา ก็ควรที่จะให้มีต่อ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงใหม่ คือสมาชิกวุฒิสภาจะต้องอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนเอง อย่าคิดว่าตนเองจะเข้าไปแก้ปัญหาได้ทุกอย่างทุกประการ เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเขาหมด เพราะหน้าที่คือถ่วงกรอร่างกฎหมายออกมาให้ดี ตรวจสอบด้วยหลักการและเหตุผลทำให้สังคมน่าเชื่อถือ มีวุฒิภาวะเป็นผู้ใหญ่แล้วนี่คือประโยชน์สูงสุดของวุฒิสภา เราไม่มีบทบาทที่เลี้ยว เราเป็นสภาคู่ และเรา

ไม่เป็นพี่เลี้ยง เราเป็นคู่กัดด้วย เพราะกฎหมายทุกฉบับที่เสนอขึ้นมา 40 % เป็นกฎหมายที่เราไปแก้ไขหลักการและเหตุผลของ ส.ส. เขาหมด” (สุรชัย ดนัยตั้งตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

1.1.2. เป็นความจำเป็นของระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องการบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญของสังคมมาเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งแตกต่างจากสภาผู้แทนราษฎรที่โดยมากมาจากอารมณ์ความรู้สึกของสังคม เหมือนสมัยที่ร่างรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาที่มีการถามกันว่าทำไมจึงต้องมีสภาสูง ผู้ร่างรัฐธรรมนูญก็ตอบว่า “ถ้อยคำแพะ ก็ต้องมีงานรองเพื่อให้มันเย็นลง” (สมยศ เชื้อไทย สัมภาษณ์ 2548)

1.1.3 เพื่อเป็นอำนาจถ่วงดุลสภาผู้แทนราษฎรหรือป้องกันการเกิดเผด็จการรัฐสภา (พนัส ทัศนียานนท์, สุจิต บุญบงการ, มณฑลชาติสุวรรณ และ เสรี สุวรรณภานนท์ สัมภาษณ์ 2548) เพราะถ้ามีสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว และในยุคที่พรรคการเมืองมีอำนาจมาก การเกิดเผด็จการรัฐสภาจะง่ายขึ้นเพราะไม่มีอำนาจถ่วงดุล

“มันเดินมาขนาดนี้แล้ว ถ้าถามว่ายังอยากให้มีอยู่ไหม มันก็ดีกว่าไม่มี เพราะถือว่าอย่างน้อยที่สุด มันก็ยังมีคนที่มีความอิสระอยู่ในนั้นแทรกอยู่ และข้อสำคัญก็คือ มันไม่มีทางอื่นที่จะเอาส่วนใดมาถ่วงดุล คานอำนาจของประชาชนซีกหนึ่งได้ เพราะที่ผ่านมาก็พิสูจน์อยู่แล้วว่า อำนาจทางการเมืองนั้นยิ่งใหญ่ และอำนาจทางการเมืองนั้นมาจากประชาชน เพราะฉะนั้นเราอยากให้การคานอำนาจกัน ก็คงเป็นอำนาจประชาชน เข้ามาถ่วงดุลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน แต่อาจจะต้องไปปรับวิธีกาน ที่จะเข้ามาสู่ตำแหน่ง อย่างเช่น จะต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือว่าคนจะมาดำรงตำแหน่งตรงนี้จะบอกว่า ห้ามเป็นพี่น้องเลยมันก็คงลำบาก คนเขาจะทำตรงนี้ ก็คงต้องมีคุณสมบัติเพิ่มขึ้นสูงขึ้น ไม่เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ส.ส. หรือสังกัดพรรคการเมืองให้ชัดเจน อย่างนี้มันก็น่าจะเป็นทางแก้ปัญหา” (เสรี สุวรรณภานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

“ควรจะต้องมี ผมเห็นประโยชน์ เพราะถ้ามีสภาเดียวยิ่งในยุคของพรรคการเมืองที่มีอำนาจมาก และสามารถที่จะสั่งการออกกฎหมาย การทำอะไรตามใจ ถ้าไม่มีวุฒิสภาแล้วมีสภาเดียวเผด็จการรัฐสภาก็จะง่ายขึ้นไปอีกเพราะไม่มีอำนาจถ่วงดุลแล้วสภาก็กลายเป็นเหมือนกับสภาที่ไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงอย่างน้อยสองสภาก็ยังช่วยทำให้การถ่วงดุลดีขึ้น ตอนแรกเราก็ไม่คิดว่าผลการเลือกตั้งจะขนาดนี้ แต่ก็มีคนพูดเหมือนกันว่าสภาเดียวก็ดีเหมือนกันแต่ผมคิดว่าสภาเดียวถ้าพรรคการเมืองมีหลายพรรคแล้วยอมให้สมาชิกมีอิสระบ้างในการปฏิเสธวินัยพรรคหรือนโยบายพรรคที่มันขัดกับสำนึกของเขาอย่างแท้จริง แต่บ้านเราไม่มี เพราะเดี๋ยวนายกฯ จะต้องออกมาบอกว่าทุกคนต้องปฏิบัติตามมติพรรค ห้ามเบี่ยง ถ้าเป็นอย่างนี้สภาที่ไม่มีคามหมายยิ่งพรรครัฐบาลมีอำนาจครอบงำได้มากกว่า สองในสามแล้ว นายกฯ ก็ขึ้นว่าจะเอาอย่างนั้น อย่างนี้ มันก็เหมือนกับสภาแต่งตั้งในสมัยก่อน ที่ถึงเวลาทุกคนก็ยกมือพรบมือพรบ” (สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

“ยังไม่สมควรยกเลิก เพราะการถ่วงดุลอำนาจในระบอบประชาธิปไตยยังจำเป็นอยู่ ยิ่งถ้ามีกระชกหลายบานก็จะดี เพราะฉะนั้นถ้ามี ส.ว.จะช่วยได้เยอะ ตามฉันทประโยชน์ของประชาชนได้เลย ที่ผ่านมาสภาเหตุที่ ส.ว.ยังไม่ค่อยรักษาผลประโยชน์ของประชาชนได้มากนัก เพราะสังคมยังเข้าไม่ถึงการเมืองเท่าไร ยังอยู่แบบตัวใครตัวมัน ทั้งนี้การที่ ส.ว.ไม่สามารถลงสมัคร ส.ว.ได้ในสมัยหน้าจึงมุ่งแต่เป็นวีรบุรุษ แต่ไม่ได้มุ่งรักษาผลประโยชน์ของประชาชน ผมเห็นว่าเหตุผลที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้อยู่แค่ 6 ปีนั้น ก็เนื่องจากว่า ส.ว.ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรงเต็มไปด้วยภูมิวุฒิ ภูมิธรรม ดังนั้นเห็นด้วยที่จะให้อยู่แค่สมัยเดียว บางคนแก่มาแล้วก็ควรอยู่เฉยๆ ซึ่ง ส.ว.ควรมีอายุอยู่ในช่วง 40-65 ปีก็น่าจะเพียงพอแล้ว ส่วนบางคนถ้ายังไม่พร้อมที่จะอยู่เฉยๆก็ไปเป็นอาสาสมัครทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างอื่นก็ได้” (มณฑล ชาดิสุวรรณ สัมภาษณ์ 2548)

1.1.4 วุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งจะมีความเป็นอิสระมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยากจะช่วยประชาชน (รสนา โตสิตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

“วุฒิสภาต้องมีและผมขอยืนยันว่าต้องมาจากการเลือกตั้ง ไม่ใช่แต่งตั้ง เคยแต่งตั้งมานี้ประชุมอาทิตย์ละครั้ง สองอาทิตย์ครั้ง ประชุมแล้วก็ไม่มีอะไร ไม่แก้ปัญหอะไรทั้งสิ้นเพราะกลัวไปกระทบรัฐบาล ก็ไม่ได้มีประโยชน์อะไร จะมาประชุมให้เสียเวลา เสียเงินเสียทอง ถ้าวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งมีสภาเดียวพอ ถ้าจะให้ทั้งสองสภาจะต้องมาจากการเลือกตั้ง เพราะว่าคนที่มาจากการเลือกตั้งนี้เขามีความเป็นอิสระ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดที่อยากจะช่วยประชาชนนี้มากกว่า เพราะว่า ส.ว.ที่เด็กหนุ่ม 40 ปี เขาเป็น 6 ปีก็ 46 ปีเขายังมีอนาคตตั้งไกล เขาจะทำงานเพื่อแผ่นดิน เพื่อสร้างชื่อเสียงของเขา เพราะจะเป็นอะไรต่อไปอีกในข้างหน้าเยอะแยะ ใช่มั้ย” (บุญเลิศ ไพรินทร์ สัมภาษณ์ 2548)

1.1.5 เพื่อเป็นสภากลั่นกรองตรวจสอบ ทั้งนี้สถาบันวุฒิสภายังมีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ต่อไป เพราะต้องมีสภากลั่นกรอง อย่างน้อยที่สุดแม้ว่าจะไม่ได้ทุกเรื่องไม่มีทั้งหมด แต่ถ้ามีดีอยู่บ้าง สังคมก็จะได้ตรวจสอบมากขึ้น

“เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้อยู่ในระบบ เพราะถ้าไม่มีวุฒิสภา มีหลายเรื่องที่ถูกผลักดันจากรัฐบาลมันง่ายมาก ดังนั้นเมื่อมาถึงวุฒิสภาเราได้มีการกลั่นกรองเยอะพอสมควร หรือการตรวจสอบไม่ว่าเรื่องคล่องด่าน การทุจริต หรือเรื่องต่างๆ วุฒิสภามีบทบาทเยอะพอสมควร แม้ว่าจะบล็อกจะลื้ออย่างไร คงไม่ทำให้ประชาชนทั้ง 60 ล้านคนเห็นไปในทางเดียวกันหรอก ก็ต้องมีคนเห็นตาม มีกลุ่มคนที่คิดหลากหลายเข้ามา ซึ่งวุฒิสภาที่มาจากระบบการเลือกตั้งก็เห็นด้วยมาตั้งแต่ต้น แบบวันแมนวันโหวต จะได้ตัวแทนอาชีพตัวแทนกลุ่มคน แต่ถ้ามีการแต่งตั้งเหมือน

เมื่อก่อนเรารู้ยู่่ว่าใครเป็นใคร พรรคการเมืองตั้งเลย แต่การเลือกตั้งแม้จะมีคนมาเบียดก็ยังมีคนที่
ไม่ยอมให้เบียด หรือมาแทรกก็แทรกไม่ได้หมด” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

“ก็เหมือนกับการทำข้าว ทำหนังสือพิมพ์ มีทั้งขายดีและขายไม่ดี เขาก็ยังไม่ยุบ
เพราะฉะนั้นองค์กร ส.ว.เองเช่นกันก็ควรที่จะดำรงต่อไป ไม่สมควรยุบองค์กรมันทำหน้าที่ ถ้าไม่มี
สถาบันวุฒิสภา มันจะไม่สามารถทำให้บ้านเมืองเรามีความก้าวหน้าขนาดนี้ เพราะมีการถ่วงถ่วง
หลายอย่างที่วุฒิสภาถ่วงถ่วงและตรวจสอบต่าง ๆ การทำงานของฝ่ายรัฐบาลเสนอร่างกฎหมาย
เข้ามาเลย ในระดับ ส.ส.ยิ่งในสมัยที่พรรคการเมืองพรรคเดียวมีอำนาจเบ็ดเสร็จ ทำอะไรตาม
อำเภอใจได้ แต่พอมาถึง ส.ว.เขาก็เปลี่ยน แต่ส.ส.ไม่ต้องทำอะไรนะคุณ พุดมากผมไม่ส่งคุณ
สมัคร คราวหน้านั้นไม่ได้ เพราะฉะนั้น ส.ว.ก็มีความจำเป็นอยู่ เพราะระบบเราคือระบบตรวจสอบ
ไม่ใช่เป็น สภาแห่งชาติสภาเดียว (Single Chamber) ของเรามันเป็น (Double Chamber) มีสภาล่าง
และสภาสูงถ่วงถ่วงร่างกฎหมาย แต่เดิมวุฒิสภา 90 % อยู่กรุงเทพทั้งหมด ทั้งทหาร ตำรวจ
พลเรือน ภาคธุรกิจ คนต่างจังหวัดไม่ค่อยมี ถ้าเป็นแบบนี้ผมก็ไม่ได้เข้ามาจะรอให้เขาแต่งตั้ง ผม
เขาคงไม่แต่งตั้งหรอก เขาอาจจะไม่รู้จักผม แต่ผมเข้ามา ผมทำได้ดีกว่าพวกที่ได้เป็นเยอะเยอะเลย”
(วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548)

1.2 ผู้ที่มีทรรศนะว่า สมควรให้มีสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว ไม่จำเป็นต้องมี
สถาบันวุฒิสภาต่อไป มีเหตุผลสนับสนุน ดังนี้

1.2.1 ถ้าวุฒิสภาไม่มีความเป็นอิสระไม่มีความเป็นกลางก็อย่ามีเสียดีกว่า เพราะ
การที่สมาชิกวุฒิสภาเป็นเหมือนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องทำให้ถูกใจพรรคการเมืองที่ตน
สังกัด เพื่อต้องการหลักประกันว่าครั้งหน้าพรรคการเมืองนั้นจะส่งลงเลือกตั้งอีก แต่ถ้า ส.ว.มี
ความเป็นอิสระไม่ขึ้นอยู่กับใคร และห้ามลงสมัครเลือกตั้งติดต่อกัน ความต้องการทำให้ถูกใจ
ประชาชนก็จะมีน้อยลง และก็จะทำในสิ่งที่น่าจะทำได้ที่สุด (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์
2548)

“ก็บอกว่าต้องเป็นกลางจริงๆ เราไม่สามารถได้คนที่ เป็นกลางจริงๆ ที่ไม่ฝักใฝ่
พรรคการเมืองนี้ไม่มีทาง น้อยมาก น้อยมากจริงๆครับ ถ้าอย่างนี้แล้วมันไม่เกิดประโยชน์ ไม่ควร
มีดีกว่า สามารถประหยัดงบประมาณแผ่นดินปีหนึ่งได้หลายพันล้าน ประมาสองพันล้านนะ แล้ว
ส.ส.ก็ไม่จำเป็นต้องมีตั้ง 500 คนหรือคุณ 300 คน ก็เพราะอเมริกาเขามีประชากร 250 กว่าล้านคน
เขามี 334 คนเท่านั้นเอง” (ประทีป สันติประภาพ (พล.ต.อ.) สัมภาษณ์ 2548)

“ผมมีความเห็นว่าไม่ควรมีแล้ว ผมก็ไม่อยากอธิบาย ไม่อยากจะพูดว่ามันควรจะมี
สักเท่าไร ยิ่งมีน้อย มันมาจากความไม่เป็นกลางแล้วมันยังเป็นกลุ่มเป็นก้อนที่แข็งแรง ที่เข้มแข็ง
เลยคุณ ยิ่งเวลานี้เลือก ส.ว.นี้ ต่างจังหวัดนี้นะสามารถกำหนดเขตได้เลย อย่างว่าในเขตนี้ขอเสียงให้

คนนี้ ในเขตนั่นขอเสียงให้คนนั้น ถ้าอย่างโคราชที่เลือกได้หลายคนนั้นะ ก็แบ่งกันเลยว่า ขอเขตนั่น เขตนี้เอาคนนี้ เขตนั้นเอาคนนั้น เอาหัวคะแนนของพรรคการเมืองได้เลยครับ นอกจาก กทม. เท่านั้นแหละที่ลำบาก” (ประทีน สันติประภพ (พล.ต.อ.) สัมภาษณ์ 2548)

“แนวคิดของนายชยอนันต์ สมุทวณิช ราชบัณฑิตที่เสนอว่าไม่ควรมี ส.ว. นั้น ผมก็เห็นด้วย เพราะ ส.ว. วันนี้ไม่วางตัวเป็นกลางและกระทำตัวเหมือน ส.ส. ฉะนั้นมี ส.ว. เพียงสภาเดียวก็พอ” (เกษม สิริสัมพันธ์ สัมภาษณ์ 2549)

1.2.2. ต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ เพื่อจัดโครงสร้างวุฒิสภาเสียใหม่ หากไม่สามารถทำได้ ก็ไม่ควรมิวุฒิสภาต่อไป เพราะไม่มีประโยชน์

“ต้องถามประชาชน เขาไปทำประชาพิจารณ์ให้ประชาชนทราบ ส่วนตัวถ้าจะเอาไว้ต้องจัดโครงสร้างวุฒิสภาเสียใหม่ รวมทั้งแก้ไขรัฐธรรมนูญและมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเสียใหม่ ถ้าหากไม่สามารถทำได้ ก็ไม่ควรมิวุฒิสภาต่อไป มีอยู่อย่างเดิมไม่มีประโยชน์ สมัยหน้าแล้วเวลานี้แน่นอน” (มนูญกฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548)

1.2.3 ในกรณีที่ไม่มีผลการผูกขาดทางการเมือง โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถตรวจสอบรัฐบาลได้จริง ก็ไม่จำเป็นต้องมีวุฒิสภา

“จะไม่มีเลยก็ดี แต่มันต้องมีเงื่อนไข คือ ทางการเมืองต้องไม่มีการผูกขาด คือ ส.ส. ต้องไม่ปล่อยให้มีการได้เปรียบกันทุกวันนี้ที่มีการใช้เงินซื้อเสียงอย่างมโหฬารแล้วก็พรรคไทยรักไทยเข้ามาเป็นรัฐบาลพรรคเดียว ไร้การตรวจสอบ ถ้าสภาพการเมืองยังเป็นอย่างนี้อันตราย ดังนั้นจึงน่ามี ส.ว. ไว้ แม้ ส.ว. ส่วนใหญ่ซื้อเสียงมา แต่ก็มีส่วนน้อย ที่เข้ามาเป็นปากเสียงแทนประชาชน ยังได้ประโยชน์ มิฉะนั้นการเมืองมันเบ็ดเสร็จหมด ซึ่งแนวโน้มยังคงเป็นแบบนี้อีกระยะหนึ่ง แต่ถ้าเผื่อเรามีการเมืองที่ดีและเห็นว่า ส.ส. ก็ซื้อเสียงมา ซึ่งถ้ามีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ เพื่อให้ฝ่ายค้านมีโอกาสตรวจสอบทำหน้าที่ได้ อย่าไปลืดอกว่าต้องใช้ 125 เสียงถึงจะอภิปรายไม่ไว้วางใจเรื่องทุจริตได้ หรือ 200 เสียงถึงจะไม่ไว้วางใจนายกฯ ได้ คือ ต้องให้มีระบบตรวจสอบในสภาได้ เช่น ส.ส. ก็เสียงก็ได้สามารถตรวจสอบฝ่ายรัฐบาลได้ ถ้าอย่างนั้นไม่จำเป็นต้องมีวุฒิสภาก็ได้ ถ้าเห็นว่า การมีวุฒิสภาที่เหมือนกับสภาผู้แทนราษฎรที่เขาให้มีวุฒิสภาเพราะถือเป็นสภาสูง สภาทรงเกียรติที่จะควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร แต่เมื่อมันฮั้วกันแล้วจะมีไปทำไม เพราะ ส.ว. ก็เป็นเครื่องมือรับใช้ฝ่ายการเมือง” (วิระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

1.2.4 การทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาเข้าซ้อนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งการที่ ส.ว. ไม่สามารถมีบทบาทอำนาจหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ก็ไม่จำเป็นที่ จะต้องมีสถาบันวุฒิสภา

“ผมคิดว่าควรมีสภาเดียวก็พอแล้ว ไม่ต้องมีวุฒิสภา สั้นเปลืองงบประมาณ ยุบวุฒิสภาไปแล้วค่อยออกกฎหมายพิเศษมาควบคุมก็ได้ สำหรับอำนาจวุฒิสภามีอยู่ตอนนี้ก็ให้องค์กรอิสระที่มีอยู่ดำเนินการต่อได้ เพราะขณะนี้มองว่าการทำหน้าที่ของ ส.ว. ซ้ำซ้อนกับ ส.ส. อยู่แล้ว รวมถึงอำนาจที่มีอยู่ของตัวเองก็ไม่สามารถใช้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญฯ ถ้าเป็นอย่างนี้ก็อย่ามีเสียดีกว่า” (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548)

1.2.5 ถ้าระบบการเลือกตั้งไม่สามารถได้สมาชิกวุฒิสภาที่ดีมีคุณภาพและสมาชิกวุฒิสภาที่ได้เป็นคนของพรรคการเมือง ก็ไม่ควรมีสถาบันวุฒิสภา

“คือทั่วโลกนี้มีอยู่ประมาณ 140 ประเทศ 100 กว่าประเทศมีสภาเดียว 40 กว่าประเทศมีสองสภา สภาคู่ส่วนใหญ่ เช่น อังกฤษของเราตั้งมาเพื่อำจุนให้ฝ่ายบริหารแต่ดันให้ไปทะเล่เลือกโหวต รัฐธรรมนูญฯ ถ้าจะให้มันก็ต้องคุมการเลือกตั้งให้ดี มันไม่สามารถคุมได้ ก็ไม่ควรมี เพราะยังเอาคนของพรรคการเมืองคนที่ไม่มีคุณภาพเข้ามาสู่เราคุบคุยชื้อชื้อๆ แล้วจัดสภาเดียวรัคคุมคือทุกอัน ด้วยระบบการศึกษาไทยระบบคิด ระบบการศึกษาที่ดีแต่เราไม่ได้คิดก้าวหน้าหรือคิดไกลแล้วก็เป็นลักษณะเห็นแก่ตัว

“ฉะนั้น ทุกเรื่องจะเห็นแก่ตัว เลี่ยงกฎหมาย เขียนมายังไงก็ตาม มันก็เล่ียงด้วยประโยชน์ของฉันทเอง ฉะนั้น แม้จะเป็นสองสภาหรือสภาเดียว มันไม่มีในข้อจำกัด และคราวที่แล้วก็ไม่มีในโลกนะอัตรา 4 ต่อ 1 ผมเสนอ 3 ต่อ 2 ฉะนั้นทำได้จริง 100 คน ก็คือถ้าเลือกก็จังหวัดละคน สองคนเท่ากันหมด คือเอาลักษณะของอำนาจ แต่ก็จะหาว่ามลรัฐ สหพันธรัฐ ต้องเอาประชากร แต่ถ้าเราเอาสิทธิประชาชนเลือก จังหวัดเล็กใหญ่เท่ากัน” (อัยยงค์ ปาณิกบุตร สัมภาษณ์ 2548)

2. ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป มีแนวทางการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

2.1 ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสมาชิกวุฒิสภาควรมาจากการเลือกตั้งของประชาชนเช่นเดิม เพราะไม่มีวิธีใดที่ดีกว่าวิธีนี้ ทุกอย่างอยู่ที่ประชาชนเป็นคนตัดสินใจ (สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล, สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, สมคิด เลิศไพฑูรย์, ศิริชัย ไม้งาม, วีระ สมความคิด, วิทยา มะเสนา, วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์, ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล และ สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

“ถ้ามีต่อไปต้องมาจากการเลือกตั้ง การเลือกตั้งก็คือการแต่งตั้งจากประชาชน แทนที่จะมาแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรีคนเดียว ให้ประชาชนเลือกมันจะหลากหลายคนดีแต่ละจังหวัดก็จะได้เข้ามา คุณจำไว้ว่า “สักวันหนึ่งดอกไม้จะบานสะพรั่ง สักวันหนึ่งคนจริงจิงจะหลากหลาย สักวันหนึ่ง ส.ว. ดีทั้งหลายจะเกิดขึ้นมากมายในวุฒิสภา” ให้เลือกมาจากต่างจังหวัดจะได้คนดีที่

หลากหลายนะ เป็นผู้แทนคนทั่วทั้งจังหวัด ถ้าแต่งตั้งคน กทม. ทั้ง 90 เปอร์เซนต์จะไปรู้เรื่องคนในจังหวัดผมได้ใจไม่รู้เรื่อง จะรู้ดีกว่าผมได้ใจ” (วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548)

บางท่านเสนอว่าน่าจะผสมผสานกันระหว่างมาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่งและมาจากการแต่งตั้งอีกส่วนหนึ่ง (เสรี สุวรรณภานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

แต่บางท่านก็เสนอให้ใช้วิธีการแต่งตั้ง เพราะจะได้ผู้หลักผู้ใหญ่ของบ้านเมืองมาเป็น ส.ว. มีการเลือกเป็นอย่างดี (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับ มนูญกฤต รูปขจร(พล.ต.) (2548) เสนอให้ ส.ว.ส่วนหนึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดๆ ละคน รวม 76 จังหวัด และอีก 74 คนเป็นการสรรหาโดยบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง อาทิ ประธานศาลฎีกา

ส่วน พณีส ทศนิยานนท์ (2548) เห็นว่า ส.ว. ควรมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม และให้หน้าที่ลดลงเหลือเพียงการกลั่นกรองร่างกฎหมายเท่านั้น

“ต้องศึกษากันให้ถ่องแท้เพราะมันไปโยงกันหลายเรื่อง ถ้าจะให้ปลอดภัยที่สุดควรจะมาจากการเลือกตั้ง แต่เป็นการเลือกตั้งโดยอ้อม ส่วนจะเป็นแบบไหนมันก็มีหลายรูปแบบ ของต่างประเทศก็จะให้สภาท้องถิ่นเลือกมา ถ้าหากเป็นการเลือกตั้งโดยอ้อม หน้าที่ก็จะลดลงเหลือเพียงการกลั่นกรองร่างกฎหมายเท่านั้น เหมือนอย่างวุฒิสภาในยุคก่อน อำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งถอดถอนก็ต้องเอาออกไปให้หมด” (พณีส ทศนิยานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

2.2 จำนวนสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 200 คนเท่าเดิมส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นจำนวนที่มีความเหมาะสม (สมคิด เลิศไพฑูรย์, ศิริชัย มั่งงาม, วิทยา มะเสนา, คณิน บุญสุวรรณ และ สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

แต่ถ้าจะให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนลดน้อยลง ก็ต้องกำหนดให้มี ส.ว.ได้จังหวัดละ 2 คนเท่ากันทุกจังหวัด (เสรี สุวรรณภานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

ส่วน วิเชียร แก้วเปล่ง (2548) และวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (2548) เห็นว่าควรลดจำนวน ส.ว.ให้เหลือแค่ 100 คน ก็เพียงพอเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ แต่ มนูญกฤต รูปขจร (พล.ต.) (2548) เห็นว่าควรมี ส.ว. 150 คน ส่วน พณีส ทศนิยานนท์ (2548) เสนอให้จำนวน ส.ว.ไม่เกิน 120 คน โดยใช้เกณฑ์ประชากร 6 แสนคนต่อสมาชิกวุฒิสภา 1 คน

2.3 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา มีผู้เสนอว่าถ้าให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งเพียงสมัยเดียว 6 ปี ก็ควรจะปรับวิธีการเข้าออกใหม่ โดยให้ครึ่งหนึ่งของ ส.ว.จับสลากออกเมื่อครบ 3 ปี จากนั้นให้มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งได้ใหม่ จากนั้นสมาชิกวุฒิสภาทุกคนก็จะเป็นครบ 6 ปี โดยเข้าครั้งออกครั้ง ก็จะช่วยให้การทำงานของวุฒิสภามีความต่อเนื่อง (เสรี สุวรรณภานนท์, สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ และปริญญญา เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับ ศิริชัย ไม่งาม, วีระ สมความคิด และ สุจิต บุญบงการ เห็นว่า ส.ว.ควรดำรงตำแหน่งได้สมัยเดียว 6 ปี จากนั้นก็เลือกกันใหม่ทั้ง 200 คน

กลุ่มตัวอย่างบางท่านไม่เห็นด้วยที่จะห้ามสมาชิกวุฒิสภาเป็นติดต่อกันสองสมัย เพราะเห็นว่ากว่าที่ ส.ว.จะปรับเปลี่ยนแนวความคิดให้ทำงานเข้ากันได้ก็ใช้เวลาค่อนข้างมาก จึงควรมีความต่อเนื่องหรือไม่ก็ต้องการให้มีการจับฉลากออกส่วนหนึ่งและให้สิทธิไปสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว.ใหม่ได้ (สุรชัย ดนัยตั้งตระกูล และ สมคิด เลิศไพฑูรย์ สัมภาษณ์ 2548)

กลุ่มตัวอย่างบางท่านเห็นว่าไม่ควรมีการกำหนดการดำรงตำแหน่งของฝ่ายนิติบัญญัติเพราะประเทศทั่วโลกไม่ทำกัน การกำหนดควรจะทำเฉพาะฝ่ายบริหาร ดังนั้นจึงไม่ควรกำหนดการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, วิทยา มะเสนา, พันัส ทักษิณานนท์ และ บุญเลิศ ไพรินทร์ สัมภาษณ์ 2548) โดยบัญญัติกฎ รุปรจร (พล.ต.), คณิน บุญสุวรรณ และ นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ(นพ.) (2548) เสนอให้วุฒิสภามีวาระละ 4 ปี และไม่จำกัดการว่าจะต้องดำรงตำแหน่งวาระเดียวแต่ต้องมีอายุไม่เกิน 70 ปี

ในกรณีที่ให้ ส.ว.ดำรงตำแหน่งได้สมัยเดียวและไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐฯ ได้อีกเลยนั้น

ศิริชัย ไม้งาม กล่าวว่า ดูเหมือนจะดี แต่เสียคาบูกลคนที่อยากจะทำ งานเพื่อบ้านเมือง “ถ้าเรามีตัวเลือกที่ดี มีบุคลากรมาก ไม่เป็นไร เป็นสมัยดีียว แต่ถ้าเกิดเราขาดแคลนคนที่มาทำงานเพื่อบ้านเมืองน้อยมันค่อนข้างที่จะโหดไปนิดหนึ่ง” (ศิริชัย ไม้งาม สัมภาษณ์ 2548)

ในขณะที่ วีระ สมความคิด, วิเชิธร แก้วเปล่ง และ ต่อตระกูล ขมนาม เห็นด้วยกับ
แนวความคิดนี้

“ผมเห็นด้วยถ้าเป็น ส.ว.แล้วเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ให้คุณเป็นไปเลย 6 ปี แต่ก็อาจมีการเถียงว่า เป็นการตัดโอกาสคนที่มีคุณภาพ แต่อย่าลืมว่า ถ้าอ้างอิงนี้ คนที่ไม่มีคุณภาพมันเยอะกว่า มันจะได้ประโยชน์”

“แต่วิธีนี้ได้ เพราะคนที่จะมาเป็น ส.ว.เขาจะรู้ว่า เป็นโอกาสสุดท้ายในชีวิตที่จะทำ
คุณงามความดี และก็เปลี่ยนกันไปซะ

“แต่ผมก็เห็นว่าอาจผสมกัน คือ ให้เป็น ส.ว.คือ ตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ถ้าถึง เว้นวรรคแล้วมาลงสมัครใหม่ เพราะต่อเนื่องมันไม่ใช่เรื่องดี เป็นตำแหน่งทางการเมืองอื่นอีก ไม่ได้” (วิระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

2.4 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ไม่ควรให้ผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองแต่ให้หาเสียง
เลือกตั้งได้

มนูญกฤต รูปขจร (พล.ต.), พิเชฐ พัฒนาโชติ, สุจิต บุญบงการ, วีระ สมความคิด, วิทยา มะเสนา, รสนา โตสิตระกูล และ สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2548) ไม่เห็นด้วยกับการให้ ส.ว.

สังกัดพรรคการเมือง แต่เห็นว่าผู้สมัคร ส.ว.ควรหาเสียงเลือกตั้งได้ แต่ไม่ควรให้ใช้งบประมาณในการหาเสียงเท่ากับผู้สมัคร ส.ส. โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องเป็นผู้กำหนดวงเงินในการหาเสียง

“ไม่ควร เพราะเจตนารมณ์มันค่อนข้างที่จะชัด ให้ปลอดการเมืองไม่ให้สังกัดพรรคการเมือง ขนาดไม่สังกัดยังแอบเข้า อย่างน้อยๆ จะส่งเสียงหลังบ้าน หรือจะทำงานการเมืองมันไม่เป็นไร มันยังตรวจสอบได้ แต่ถ้าไปสังกัด บทบาทเสียหมดเลย มันก็เหมือนกับเป็นผู้แทนฝ่ายรัฐบาล เป็น ส.ว.ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน ยิ่งชัดเจน อย่างน้อยๆ ก็โอเค ไม่สังกัดมันก็ไปด้วยกันได้” (ศิริชัย ไหมงาม สัมภาษณ์ 2548)

“ไม่ใช่ทางแก้ เพราะเรามีหลักประกันอะไร ถ้าให้ ส.ว.สังกัดพรรคได้ แล้วจะได้คนดี และจะได้คนที่มีความเป็นกลาง ส.ว.ต้องมาคุมฝ่ายการเมืองและจะให้มาสังกัดพรรคการเมืองมันก็ไม่ใช่นิติภูมิวิสัยแล้ว ถ้าอย่างนั้นเป็นการแก้แบบคนสิ้นคิดง่ายๆ ไปเรื่อยๆ และก็ยังสร้างปัญหาอีก ไม่ได้แก้ที่เหตุ ผมไม่เห็นด้วย ส.ว. ต้องเป็นกลางและต้องเป็นตัวแทนที่จะรักษาประโยชน์จริงๆ เพราะ ส.ว. มีอำนาจในการถอดถอนและเลือกองค์กรอิสระ คนที่จะเป็น ส.ว. ต้องมาเลือกสิ่งที่ดีที่สุดในสังคมส่วนรวม” (วิระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

“มันก็เหมือนกับสภาล่างอย่ามี ส.ว.เลยดีกว่า ถ้าจะมี ส.ว. ผมมีเงื่อนไขเดียวคือ ส.ว.ต้องเป็นกลางอิสระทางการเมือง ถ้าทำไม่ได้ ไม่มีทางทำได้ก็ยุบวุฒิสภาไปโดยแม่ในต่างประเทศวุฒิสภาจะสามารถสังกัดพรรคได้แต่เป็นอีกระบบหนึ่ง ส.ส.เขามีหลัก *free mandate* เป็นอิสระจากพรรคการเมือง ส.ว.ก็เช่นเดียวกัน ประเทศอเมริกาเยอรมนี ส.ว.จะมีบทบาทพอสมควร เพราะหน้าที่ของเขาเป็นตัวแทนของมลรัฐ อย่างอเมริกาก็มาจากการเลือกตั้งของมลรัฐ ส่วน ส.ว.เยอรมนี ก็จะเป็นสภาของรัฐบาลสหพันธ์รัฐ กฎหมายที่จะประกาศใช้ของสหพันธ์รัฐ ถ้าเป็นประโยชน์ของสหพันธ์รัฐ ส.ว.นั้นก็เป็นปากเป็นเสียงสำหรับประเทศไทยมีเพียงรัฐเดียวแบ่งฐานเลือกตั้งออกเป็นจังหวัด โดยสรุปคือมีปัญหาทั้งระบบ” (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

ส่วน วัลลภ ดังคณานุรักษ์ (2548) เห็นว่าถ้าให้ ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองก็ไม่ต้องมีสถาบันวุฒิสภา และไม่เห็นด้วยกับการให้ผู้สมัคร ส.ว.หาเสียงเลือกตั้งได้ เพราะจะเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันมาก แต่ กกต.ต้องไปหาวิธีการที่ประชาชนจะสามารถเห็นคุณภาพของผู้สมัคร ส.ว.ได้ โดยไม่ต้องเข้าข่ายการหาเสียงเลือกตั้ง

สำหรับ วิเชียร แก้วเปล่ง (2548) เห็นว่าถ้าต้องการให้รัฐบาลมีเสถียรภาพก็สมควรให้ ส.ว.สังกัดพรรคการเมือง จะได้สามารถคุมกันได้ เช่นเดียวกับ พณีส ทศนิยานนท์ (2548) และ สมยศ เชื้อไทย (2548) เห็นว่าควรให้ ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองได้ เพราะสภาพความเป็นจริงเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว แต่ไม่ใช่การบังคับให้สังกัด คนที่ไม่อยากสังกัดก็ให้เป็นอิสระ คือสังกัดก็ได้ ไม่สังกัดก็ได้ และเมื่อสังกัดพรรคแล้วก็ควรให้มีการหาเสียงได้ด้วย

2.5 อำนาจของสมาชิกรัฐสภาในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย

ส่วนอำนาจของสมาชิกรัฐสภาในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเห็นว่าสมาชิกรัฐสภาสามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, วิทยา มะเสนา, รสนา โตสิตระกูล, ต่อตระกูล ขมนาม, นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (นพ.), บุญเลิศ ไพรินทร์ และ สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548) แต่ร่างกฎหมายก็มิว่าจะต้องพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎรก่อน ส่วน มนูญกฤต รูปขจร (พล.ต.) และ พิเชฐ พัฒนโชติ เสนอว่าให้ ส.ว.ร่วมกับประชาชนสามารถเสนอร่างกฎหมายได้

ส่วนบางท่านเห็นว่าควรมีอำนาจเสนอร่างกฎหมายไปยังรัฐบาล และถ้ารัฐบาลเห็นชอบก็ให้รัฐบาลนำเสนอร่างกฎหมายดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของสภา ถ้ารัฐบาลไม่เสนอเข้ามาก็ให้ร่างกฎหมายนั้นตกไป (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับการให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนหรือวิสามัญของรัฐสภาที่มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายได้นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าร่างกฎหมายควรเริ่มต้นในที่ประชุมวุฒิสภาไม่ใช่เสนอกันในชั้นกรรมาธิการ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, วีระ สมความคิด, วิทยา มะเสนา, วิเชียร แก้วเปล่ง, วัลลภ ตังคณานุรักษ์ และ พนัส ทศนิยานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

แต่ที่เห็นด้วยก็คือ บุญเลิศ ไพรินทร์ (2548) ที่เห็นว่าคณะกรรมการคือกลุ่มคนที่รู้งานดีกว่า จึงน่าจะเป็นผู้เสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตัวเองเข้าไปในวุฒิสภา

นอกจากนั้น ก็ยังมีบางท่านที่เห็นว่า ส.ว. ทำหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมายคืออยู่แล้วไม่ควรให้มีอำนาจเสนอร่างกฎหมาย เพราะถ้า ส.ว. เสนอร่างกฎหมายได้และสุดท้ายก็มาพิจารณาอีกคงจะไม่เหมาะสม (ศิริชัย ไม้งาม, วิเชียร แก้วเปล่ง, วัลลภ ตังคณานุรักษ์ และ มนูญกฤต รูปขจร (พล.ต.) สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับ วีระ สมความคิด กลับเห็นด้วย เพราะการเสนอร่างกฎหมายไม่ได้ทำให้เกิดความเสียหาย

“เห็นด้วย แต่มันก็จะมีปัญหาว่าในเมื่อคุณเสนอแล้ว แต่อำนาจคุณก็ต้องเป็นผู้กลั่นกรองด้วย อย่างสภาเสี่ยงข้างมากเขาเสนอกฎหมายเพราะเขาเป็นคนใช้ ส่วน ส.ว.เป็นคนกลั่นกรองตรวจสอบ ซึ่งมันจะมีปัญหากันว่าเป็นกลั่นกรองและมีอำนาจเสนอร่างกฎหมายได้ มันจะดูมองว่าตนเองกินเองหรือไม่

“แต่ถ้าเรายอมรับว่าการเสนอกฎหมายไม่ได้ทำให้เกิดความเสียหายเพราะต้องผ่านทั้งสองสภาอยู่แล้ว ประชาชน 5 หมื่นชื่อ ส.ส. 20 คนก็เสนอได้ ส.ว. ก็น่าจะเสนอได้ โลกก็ไม่มีปัญหากันถ้าทุกฝ่ายยอมรับเห็นตรงกัน” (วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

“ควรจะ มี ผมเห็นว่าวุฒิสภาน่าจะเสนอร่างกฎหมายได้ เพราะวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน ดังนั้นเขาจะเสนอร่างกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนได้ ส่วนจะไปทำงานฝ่ายค้านหรือ

รัฐบาลอย่างไรก็เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่สามารถแปรญัตติหรือการปรับร่างให้มีความเหมาะสมของการบริหารงานของรัฐบาลก็สามารถทำได้แต่จะห้ามไม่ให้เสนอร่างกฎหมายนั้นไม่ค่อยถูกเราไปยึดความเห็นดั้งเดิมเพราะเราไม่อยากจะให้วุฒิสภามีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย เนื่องจากเป็นวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง

“เราไม่เคยมีวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง จึงมีความรู้สึกว่เมื่อแต่งตั้งแล้วก็ไม่ควรจะมีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายและเห็นว่าการเสนอร่างกฎหมายเป็นเรื่องของสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งตรงจากประชาชน แต่ขณะนี้เป็นการเลือกตั้งวุฒิสภาจากประชาชนโดยตรงแล้วไปยึดติดของเก่าอยู่ โดยอ้างว่าเป็นสภากลั่นกรองจึงไม่ควรจะมีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย ไปมองว่าการเสนอร่างกฎหมายเป็นเรื่องของสภาผู้แทนราษฎร โดยการที่ให้ประชาชนสามารถเข้าชื้อกันได้ 5 หมื่นคนเพื่อเสนอร่างกฎหมายได้ แล้วทำไมจะให้วุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายไม่ได้ ส่วนจะเสนอไปแล้วจะมีปัญหาในการบริหารงานอย่างไรเหมาะสมหรือไม่ ไปขัดแย้งกับการบริหารหรือไม่ เป็นเรื่องที่ ไม่เป็นปัญหาเพราะมันสามารถเข้าไปอยู่ในขั้นการแปรญัตติกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อยู่แล้ว

“ผมคิดว่าหลายอย่างรัฐบาลไม่อยากเสนอ และบางอย่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่กล้าเสนอ เพราะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของวินัยพรรค วินัยของพรรคบอกว่าไม่ให้เสนอ ส.ส.ของพรรคก็ทำอะไรไม่ได้ วุฒิสภาจึงควรเสนอได้ แต่การเสนอไม่ใช่รวดเร็วได้ตลอด เพราะต้องแปรญัตติร่วมกัน” (สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

อย่างไรก็ตาม ก็มีกลุ่มตัวอย่างบางท่านเห็นด้วยกับแนวความคิดที่จะให้คณะกรรมการการของวุฒิสภาสามารถร่างกฎหมายได้โดยผ่านไปยังรัฐบาล

“เห็นด้วยอย่างยิ่ง ก็เป็นแนวความคิดที่ดีเหมือนกัน เช่นคณะกรรมการฯเขารู้เรื่องเกษตรเป็นอย่างดี เขาอยากออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร เขาก็สามารถเสนอประธานฯ เพื่อส่งต่อรัฐบาล ซึ่งขั้นตอนก็เร็วด้วย แต่ตรงนี้ต้องเขียนให้ชัดว่าเราไม่ได้ออกกฎหมายเอง แต่เป็นดุลพินิจที่รัฐบาลจะรับหรือไม่รับ พร้อมชี้แจงเหตุผลว่าที่รับหรือไม่รับเพราะเหตุผลอะไร ถือว่าเป็นแนวคิดใหม่เลยนะ” (พิเชฐ พัฒนโชติ สัมภาษณ์ 2548)

นอกจากอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมายแล้ว รสนา โตสิตระกูล (2548) ยังเสนอให้ ส.ว.ร่วมกับประชาชน 50,000 คน สามารถยับยั้งกฎหมายได้อีกด้วย

“เพราะฉะนั้นประชาชนต้องมีอาวุธอีกอันว่า ถ้าเอ็งไม่มัวเมาอ้างอำนาจฉัน ทำอย่างนี้ไม่ได้ ประชาชน 5 หมื่นชื่อร่วมกับ ส.ว. เปรกกฎหมายฉบับนี้ได้เลย ไม่ว่าจะเป็น พ.ร.ก.คิดหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตการค้าเสรี ทำไมไม่เอาเข้าในสภา ประชาชนควรจะมีสิทธิว่า เฮ้ย ๆ ไม่ได้ เพราะมันมีผลกระทบต่ออธิปไตยของชาติคุณมามัวนี้มามาเลย แล้วอ้างว่าไม่เป็นไร ส.ส.ก็เป็นของอ้วมหมด ไม่ได้ กลไกการกลั่นกรองหรือยับยั้งกฎหมายที่มีผลกระทบต่ออธิปไตยและผลประโยชน์ของประชาชนควรต้องมี ควรเสนอได้ง่ายขึ้นและควรจะมีศักดิ์ศรีมากขึ้นด้วย และที่จะสามารถเข้า

ไป defend เมื่อตั้งกรรมการก็เข้าไปนั่งในกรรมการด้วย ไม่ใช่ 5 หมื่นมาแล้วก็เข้าไปสู่ระบบ หายหมดเลย รื้อจนกลายเป็น พ.ร.บ.อีกฉบับอย่างนี้ไม่ได้” (รสนา โตสิตระกูล สัมภาษณ์ 2548)

2.6 การลดอำนาจหน้าที่ในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ของวุฒิสภาโดยให้ผ่านที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาด้วย

สำหรับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ควรลดอำนาจให้น้อยลง เช่น อำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ควรให้ผ่านที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาด้วย เพราะเป็นองค์กรที่ได้รับความเชื่อถือที่สุดในขณะนี้ (เสรี สุวรรณภานนท์ สัมภาษณ์ 2548)

2.7 การให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้

นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ(นพ.), บุญเลิศ ไพรินทร์และ วีระ สมความคิด (2548) เห็นว่า วุฒิสภามีหน้าที่ในการควบคุมรัฐบาลอยู่แล้ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถทำหน้าที่ก็ให้วุฒิสภาทำบ้าง

“เห็นด้วยเพราะเป็นหน้าที่ในการควบคุมอยู่แล้ว เพราะถ้าสภาผู้แทนฯทำหน้าที่ไม่ได้ ก็ให้วุฒิสภาทำบ้าง เพราะถ้ารัฐบาลไม่ได้เสียหาย ก็ไม่ต้องกลัว วุฒิสภาก็คงเกลี้ยเขาไม่ได้ และยังต้องใช้เสียง 3 ใน 5 ด้วย สมมติว่า รัฐบาลอาจไม่ได้เป็นเสียงข้างมากเบ็ดเสร็จ และก็มีฝ่ายค้านอยู่แต่อยู่ๆ ส.ว.จะมารวมหัวกัน ซึ่งถ้าเราได้คนที่มีความประพฤติดีเข้ามาส่วนใหญ่ และเขาก็บ้าหรือ ที่จะทำเรื่องทุเรศๆ ผมไม่เชื่อหรอก ผมถึงบอกปัญหาเราคือ ให้ได้คนดีมีความประพฤติดีจำนวนมากให้ได้เยอะ อะไรๆ มันก็ง่ายไปหมด มันไม่ใช่ตัวปัญหา อันนี้มันเหมือนกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผมว่า ไม่ใช่หรอก” (วีระ สมความคิด สัมภาษณ์ 2548)

ในขณะที่ วิเชียร แก้วเปล่ง (2548) กลับเสนอว่าให้วุฒิสภารวมกับฝ่ายค้านขอเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจได้ เพราะตอนนี้รัฐบาลมีเสียงข้างมาก ค่อนข้างจะเป็นอันตรายต่อระบอบประชาธิปไตย

รสนา โตสิตระกูล (2548) เสนอว่า ส.ว.จำนวน 1 ใน 4 คือ 50 คน น่าจะขอเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจได้ โดยการลงมติไม่ไว้วางใจใช้เสียงกึ่งหนึ่ง (100 คน) ก็น่าจะเพียงพอ

ส่วน มนูญฤๅณ ฐปณกร (พล.ต.) (2548) และสุจิต บุญบงการ (2548) ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เพราะ ส.ว.ต้องเป็นกลาง สามารถขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่ลงมติ

“ไม่ได้ผมไม่เห็นด้วย เพราะวุฒิสภามีอำนาจถอดถอนอยู่แล้ว การควบคุมกับ ส.ส.และ ส.ว.ไม่เหมือนกัน สภาผู้แทนฯควบคุมโดยใช้ระบบรัฐสภากลไกลงมติไม่ไว้วางใจ เหตุผลคือในเมื่อนายกรัฐมนตรีมาจากเสียงข้างมากของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายฯ จึงรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรและจะอยู่สภาต่อไปได้ก็

เฉพาะความไว้วางใจของสภาผู้แทนราษฎร ถ้าวันหนึ่งวันใดสภาผู้แทนราษฎรเสียข้างมากไม่ไว้วางใจให้นายกฯ และคณะรัฐมนตรีทำงานต่อไปเขาก็ต้องออกและเปลี่ยนคนแล้ววุฒิสภามีการตรวจสอบโดยระบบ impeachment ก็คือถอดถอนเฉพาะกรณีที่มีการประพฤติดื้อต่ออำนาจหน้าที่หรือกระทำผิดกฎหมาย ความจริงมีการออกแบบระบบของมันมาอยู่แล้วถ้าเป็นการตรวจสอบของวุฒิสภาก็ต้องมีความผิดเกิดขึ้นแล้วมีการทุจริตเกิดขึ้นแล้ว ส่วนกรณีการลงมติไม่ไว้วางใจของ ส.ส.เป็นเรื่องของความไม่ไว้วางใจ ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นเรื่องนโยบายก็ได้ คือไม่ยากให้ทำก็เปลี่ยน มันคนละส่วน ถ้าให้วุฒิสภาไปลงมติไม่ไว้วางใจระบบมันก็มั่วไปกันใหญ่ และคุ้มปะ” (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล สัมภาษณ์ 2548)

2.8 การเพิ่มอำนาจของคณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภาในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาหรือชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ

มีผู้ที่เห็นด้วยโดยให้ออกเป็นกฎหมายเฉพาะ อาทิ ออกเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ โดยมีการกำหนดเงื่อนไขในการใช้อำนาจให้ชัดเจน (เสรี สุวรรณภานนท์ และคณะ บัญญัติ สัมภาษณ์ 2548) ส่วน วิทยา มะเสนา, พณีส ทศนิยานนท์ และ ต่อตระกูล ชมภาค เห็นว่ากรรมการควรมีอำนาจเรียกใครมาต้องมา ถ้าไม่มาต้องมีบทลงโทษเหมือนขาดหมายศาล

ส่วน นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ(นพ.) และ วีระ สมความคิด เห็นด้วยกับการให้อำนาจแก่คณะกรรมการบางคณะ ไม่ใช่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการทุกคณะ โดยให้อำนาจคณะกรรมการที่ต้องการหาความจริง เช่น คณะกรรมการตรวจสอบทุจริต เป็นต้น

สำหรับปริญญา เทวานฤมิตรกุลและ รสนา โตสิตระกูล(2548) ก็เห็นด้วยว่าคณะกรรมการของวุฒิสภาควรมีอำนาจในการเรียกบุคคลมาชี้แจง และควรมีบทลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร

ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้เห็นว่าถ้าให้อำนาจแก่คณะกรรมการมากเกินไป ก็จะมีการเหลิงอำนาจหรือใช้อำนาจบาตรใหญ่

“อันนี้ก็มีสองส่วนนะ มีสองส่วน ส่วนหนึ่งก็คือคนเหล่านี้ถ้ามีอำนาจมากก็เหลิงอำนาจเรียกมาแล้วข่มขู่คุกคาม ใช้อำนาจบาตรใหญ่ ซึ่งได้ยืนอยู่เสมอขนาดไม่มีอำนาจ เพราะฉะนั้นบางทีมีบางคนบอกว่ายังให้อำนาจเด็ดขาด ให้ลงโทษว่าถ้าใครไม่มา ในอเมริกาถ้าใครไม่มา เรียกรัฐมนตรี ไม่มาติดคุกเลย เขาให้อำนาจไว้แบบนี้แหละ เรียกแล้วต้องมา แต่มาถึงเมืองไทย เขาบอกถ้าพวก ส.ส. ส.ว.มีอำนาจมากแบบนี้แหละ นี่ขนาดไม่มีอำนาจมากมันยังกว้างขนาดนี้ ข่มขู่คุกคามคนที่ถูกเรียกมา โดยเฉพาะพวกข้าราชการ อื้อหือ ยิ่งกับ..หมูกับหมาเนาะ ถ้าให้มีอำนาจมากกว่านี้ยิ่งตายคาที่เลย เขาบอกคนใช้อำนาจมันเหลิงอำนาจ ความไม่มีวุฒิภาวะของสังคมนี้มันพูดอะไรมีปัญหาหมด หลักการดีๆ พอมานะคนไทยเข้าเสียหมด ใช้ไม่ได้” (สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ สัมภาษณ์ 2548)

“เรื่องนี้เป็นคาบสองคม ที่ผ่านมาคณะกรรมการมักฉวยโอกาสหาผลประโยชน์เข้ามา
ข้าราชการ เรียกรายที่แจ้งก็ขอผลประโยชน์ เขากลับเขาจึงไม่อยากจะมา บางทีเรียกมาแล้วชักใช้จะ
เอาอย่างนั้นอย่างนี้ พอไม่ได้ก็ไม่พอใจ ดังนั้นถ้าขึ้นให้อำนาจมากขนาดนั้น ก็คงจะเรียกมาหมดทั้ง
เอกชนก็เรียก มาข่มขู่ว่าจะจัดการ หรือตรวจสอบภาษีบ้างล่ะ ขนาดไม่มีบทลงโทษยังทำกันขนาดนี้
ถ้ามีอำนาจก็คงจะเสร็จแน่ ทุกคนมันไม่เหมือนกัน บางคนทำเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตัวเอง
ดังนั้นอย่าไปติดอาวุธให้กรรมการเลย” (วิเชียร แก้วเปล่ง สัมภาษณ์ 2548)

“เรื่องนี้เป็นข้อโต้แย้งกันอยู่บ่อยครั้ง แม้กระทั่ง ส.ส.เองก็มีปัญหา ดังนั้นการจะให้
มีบทลงโทษเหมือนอเมริกาหรือไม่ ผมคิดว่าต้องมีความระมัดระวัง ถ้าให้อำนาจ ส.ว. ส.ส.อาจ
เกิดการใช้อำนาจอย่างไม่ระมัดระวัง เรื่องจะไปกันใหญ่ ผมคิดว่าควรใช้เป็นเงื่อนไขทางการเมือง
ก่อนที่จะเป็นการใช้เงื่อนไขทางกฎหมาย เพื่อให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ไม่ให้ความร่วมมือ เขาเสียประโยชน์อย่างไร วุฒิสภาอาจจะไปแถลงข่าวว่าเมื่อไม่ให้ความร่วมมือ
ทำงานไม่ได้อย่างไร แล้วประชาชนเสียประโยชน์อย่างไร ให้สาธารณะเป็นผู้กดดัน ถ้าขึ้นใช้
บทลงโทษมันจะรุนแรงเกินไปแล้ว” (สุจิต บุญบงการ สัมภาษณ์ 2548)

2.9 การเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนี้ เพราะเห็นว่าเป็นอำนาจหน้าที่คนละส่วนกัน
ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ มิฉะนั้นจะเกิดการก้าวท้าวกันไปตลอด (เสรี สุวรรณภานนท์,
สมคิด เลิศไพฑูรย์, ศิริชัย ไหมงาม, วีระ สมความคิด, วิเชียร แก้วเปล่ง, มนูญกฤต รูปขจร
(พล.ต.), พิเชฐ พัฒนโชติ, พันธ ทัศนียานนท์, ประทีป สันติประภพ (พล.ต.อ.), ปริญญญา
เทวานฤมิตรกุล, คณิน บุญสุวรรณ และ ต่อตระกูล ชมนาค สัมภาษณ์ 2548)

“ควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร เพราะว่าถ้าเกิดวุฒิสภาไปกลั่นกรอง ถ้าเกิดความ
เสียหายขึ้น เขาจะโทษวุฒิสภา ดังนั้นก็ให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร เพราะว่าเขาเป็นผู้บริหารราชการ
แผ่นดินโดยตรง ขณะเลือกตั้งนายกฯเป็นคนเลือกคณะรัฐมนตรี เขาฟอร์มทีม เขาเองเป็นคนเลือก
เขาก็ต้องรับผิดชอบ วุฒิสภา ทำหน้าที่ในการตรวจสอบดีกว่า บริหารไม่ดียังงี้ก็ไล่ได้เต็มที่” (ศิริชัย
ไหมงาม สัมภาษณ์ 2548)

“ผมว่าจะทำให้ได้คนดี คนที่มีความสะอาดมากขึ้น ความโปร่งใสมากขึ้น แต่
กระบวนการมันจะช้า มันจะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินเสียเวลาไป มันมีข้อดีก็มี ข้อจำกัดก็มี
เพราะฉะนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องมาเสนอ เพราะถ้าเสนอแล้วมันทำงานช้าไปอีก คนที่ต้องรับผิดชอบ
ต่อกระบวนการบริหารราชการแผ่นดินคือนายกฯ ต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นก็ไม่จำเป็นต้อง
ผ่านวุฒิสภาให้เสียเปล่า” (บุญเลิศ ไพรินทร์ สัมภาษณ์ 2548)

สำหรับผู้เห็นว่าวิธีการดังกล่าวนี้น่าสนใจเพราะมีการตรวจสอบก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง

“อันนี้เป็นรูปแบบที่น่าสนใจ คือรูปแบบของการตรวจสอบการแต่งตั้งนั้นมันต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างใหม่ นายกรัฐมนตรีจะเสนอรัฐมนตรี ข้าราชการระดับสูง คุณเสนอใครก็ได้ แต่คุณต้องให้ผ่านกระบวนการในการตรวจสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ ส.ว.เป็นผู้ตรวจสอบ เมื่อตรวจสอบให้ความเห็นชอบแล้วคุณจึงจะดำรงตำแหน่งได้ แต่ประเทศไทย เขาก็บอกว่าถ้าให้ทำอย่างนี้ไม่มีใครยอมรับตำแหน่ง เพราะว่าถ้าตรวจสอบแล้วมันจะเจอความผิดกันทุกคน เขابอกโศมาขนาคนี้อาจไม่มีใครที่หาความผิดไม่เจอ เขาว่าอย่างนั้นนะ ก็แสดงว่าชนชั้นสูงนี้แต่ละคนล้วนแล้วแต่ผ่านการกระทำที่ไม่ดี ที่ไม่ต้องการเปิดเผยทั้งสิ้น” (สมบัติ ชำรงชัญญะ สัมภาษณ์ 2548)

“วิเศษเลย ดีมากเลย จะได้ว่าใครมีก๊นไม่มีก๊น บางคนรัฐมนตรีก็ไม่มีก๊นนะ บางคนก็ได้เป็นเพราะมีเงินเยอะ มีกลุ่มเยอะ ผมมองในฐานะที่ผมเป็น ส.ว. คนที่จะมาเป็นรัฐมนตรีก็คือคนที่อยู่ในสภา ถามว่าผมเป็นได้มั้ย ผมก็เป็นได้ถ้าคุณตั้งผม เป็นได้หลายกระทรวง ด้วยเป็นได้ดีด้วย ทำไมผมถึงจะเป็นไม่ได้ มีอะไรที่ผมเป็นไม่ได้ ถ้ารูปแบบนั้นจะเหมือนสหรัฐอเมริกาที่รัฐมนตรีจะต้องมาชี้แจงต่อ ส.ว. เพื่อให้เขาก่อนกรองก่อน แต่รัฐบาลจะยอมหรือไม่เขาคงไม่ยอมก็บอกอำนาจเข้าไปก็ต้องวิ่งวนมาหา ส.ว.” (วิทยา มะเสนา สัมภาษณ์ 2548)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 149 บัญญัติว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย หมายความว่าสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนของคนไทยทั้งประเทศเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย ไม่ใช่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่หรือในเขตเลือกตั้งของตนเท่านั้น

สมาชิกวุฒิสภาจะต้องทำหน้าที่ทั้งในด้านการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ตลอดจนข้าราชการระดับสูงหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง อีกทั้งยังต้องเป็นแบบฉบับอันดีของการปฏิรูปทางการเมืองและการปฏิรูปทางสังคม โดยทั่วไปอีกด้วย

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ สามารถนำมาอธิบายการประเมินผลในมิติต่างๆ ได้ 3 มิติ ได้แก่ มิติที่ 2 มิติที่ 3 และมิติที่ 4 ดังต่อไปนี้

มิติที่ 2 มุมมองด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ คือการที่วุฒิสภาแสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ โดยพิจารณาจากผลงานตามบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในแต่ละปี พบว่าผลงานของวุฒิสภา (สรุปผลงานวุฒิสภา 2543-2547) ในแต่ละปีประกอบด้วย งานด้านการประชุม งานด้านกรรมาธิการ งานด้านเสนอแต่งตั้ง ถอดถอนและตรวจสอบ งานด้านต่างประเทศ งานด้านประชาสัมพันธ์ งานด้านพัฒนาบุคลากร งานด้านนโยบายและแผน เป็นต้น

จากการประมวลผลการปฏิบัติงานในด้านการประชุมสภา ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เพราะงานด้านประชุมสภานี้ จะประกอบด้วยการดำเนินงานในเรื่องร่างพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ญัตติ กระทู้ถาม การพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้งให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลงานด้านการประชุม

สรุปผลงานด้านการประชุมของวุฒิสภาในรอบปี 2543

(รับเรื่องต่อจากสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2539)

เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมวุฒิสภา

1. ร่างพระราชบัญญัติ	รวม 34 ฉบับ
ก. ร่างพระราชบัญญัติที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากปี 2542	23 ฉบับ
(1) เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร	9 ฉบับ
(2) แก้ไขเพิ่มเติม	14 ฉบับ
- สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม	9 ฉบับ
- สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม	5 ฉบับ
ข. ร่างพระราชบัญญัติที่รับมาดำเนินการในปี 2543	11 ฉบับ
(1) เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร	2 ฉบับ
(2) แก้ไขเพิ่มเติม	9 ฉบับ
- สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม	7 ฉบับ
- สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม	2 ฉบับ
2. กระทู้ถาม	รวม 6 กระทู้
ก. กระทู้ถามที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากปี 2541 - 2542	5 กระทู้
- กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา	2 กระทู้
- กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา	3 กระทู้
ข. กระทู้ถามที่รับมาดำเนินการในปี 2543	1 กระทู้
- กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา	1 กระทู้
3. การพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบ	
ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ*	รวม 7 เรื่อง
4. เรื่องอื่น ๆ	รวม 27 เรื่อง
เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา	รวม 2 เรื่อง
- การพิจารณาให้ความเห็นชอบ	2 เรื่อง

หมายเหตุ* ได้แก่

- (1) การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ แทนตำแหน่งที่ว่าง
 - (2) การเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
 - (3) การเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
 - (4) การเลือกกรรมการการเลือกตั้ง แทนตำแหน่งที่ว่าง
 - (5) การเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (เพิ่มเติม)
 - (6) การแต่งตั้งเลขานุการคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
 - (7) การแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
- (สรุปผลงานวุฒิสภา 2543 : 8, 35-39)

สรุปผลงานด้านการประชุมของวุฒิสภา ในรอบปี 2543

(สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543)

เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมวุฒิสภา

1. ร่างพระราชบัญญัติ	รวม 51 ฉบับ
ก. ร่างพระราชบัญญัติที่ดำเนินการในปี 2543	51 ฉบับ
(1) เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร	14 ฉบับ
(2) แก้ไขเพิ่มเติม	13 ฉบับ
- สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม	12 ฉบับ
- สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม	1 ฉบับ
(3) ยับยั้ง (ไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร)	1 ฉบับ
(4) อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ	1 ฉบับ
(5) รอการพิจารณาในวาระที่ 1	17 ฉบับ
(6) รอบรรจุระเบียบวาระการประชุม (เพื่อพิจารณาในวาระที่ 1)	5 ฉบับ
2. ญัตติ	รวม 16 เรื่อง
- ญัตติที่รับมาดำเนินการในปี 2543	16 เรื่อง
(1) ไม่ได้พิจารณา	1 เรื่อง
(2) ค้างการพิจารณา	15 เรื่อง
3. กระทั่งถาม	รวม 30 กระทั่ง

- กระทั่งที่รับมาดำเนินการในปี 2543	16 กระทั่ง
(1) กระทั่งที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา	3 กระทั่ง
(2) กระทั่งที่ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา	27 กระทั่ง
4. การพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบ	
ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ*	รวม 5 เรื่อง
5. เรื่องอื่น ๆ	รวม 24 เรื่อง
เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา	รวม 1 เรื่อง
- การพิจารณาให้ความเห็นชอบ	1 เรื่อง

หมายเหตุ* ได้แก่

- (1) การพิจารณาตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเพื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
 - (2) การพิจารณาให้ความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุด
 - (3) การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสภาวิชาชีพด้านนิติศาสตร์ แทนตำแหน่งที่ว่าง
 - (4) การเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 - (5) การเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ
- (สรุปผลงานวุฒิสภา 2543 : 9, 78-81)

สรุปผลงานด้านการประชุมของวุฒิสภาในรอบปี 2544

เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมวุฒิสภา

1. ร่างพระราชบัญญัติ

รับมาดำเนินการ 46 ฉบับ

ผลการดำเนินการ :

- ประกาศเป็นกฎหมาย รวม 26 ฉบับ
- อยู่ระหว่างดำเนินการ รวม 20 ฉบับ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับผลการดำเนินการ ดังนี้

(1) วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร (เป็นกฎหมาย)	13 ฉบับ
(2) วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม	22 ฉบับ
(3) อยู่ระหว่างการพิจารณาของกรรมาธิการ	11 ฉบับ

2. พระราชกำหนด

รับมาดำเนินการ 1 ฉบับ

- อนุมัติ

1 ฉบับ

3. ยุติ

รับมาดำเนินการ 53 เรื่อง

(1) พิจารณาแล้ว	17 เรื่อง
(2) รอการพิจารณา	32 เรื่อง
(3) ขอดอน	4 เรื่อง

4. การพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่ง ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

- (1) การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ แทนตำแหน่งที่ว่าง
- (2) การเลือกตั้งกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ
- (3) การเลือกตั้งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (เพิ่มเติม)
- (4) การเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แทนตำแหน่งที่ว่าง
- (5) การเลือกกรรมการการเลือกตั้ง
- (6) การเลือกและให้ความเห็นชอบผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- (7) การให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการการป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน
- (8) การตั้งคณะกรรมการการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคล
ผู้สมควรเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพิ่มเติม
- (9) การตั้งคณะกรรมการการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคล
ผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์
แทนตำแหน่งที่ว่าง

5. เรื่องอื่นๆ

- (1) การเลือกประธานวุฒิสภา(แทนตำแหน่งที่ว่าง)
- (2) การเลือกรองประธานวุฒิสภาคนที่หนึ่ง(แทนตำแหน่งที่ว่าง)
- (3) การเลือกกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.)

- (4) การพิจารณารายงานผลการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2542 ของสำนักงาน
การตรวจเงินแผ่นดิน
- (5) การรับทราบรายงาน
- (6) การขออนุญาตพิจารณาคดีอาญาสมาชิกวุฒิสภาในระหว่างสมัยประชุม
- (7) การขออนุญาตหมายเรียกตัวสมาชิกวุฒิสภาไปทำการสอบสวนในระหว่างสมัยประชุม
- (8) ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544
- (9) รายงานของคณะกรรมการการ
- (10) การตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา
- (11) การตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างและตั้งกรรมการสามัญเพิ่ม
- (12) การตั้งคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา
- (13) ร่างข้อบังคับว่าด้วยการประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ...
- (14) การเลือกตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง

6. กระทั่งถาม

กระทั่งถามที่รับมำดำเนินการ รวม 161 กระทั่ง แยกเป็น

- (1) กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา รวม 15 กระทั่ง

- ตอบแล้ว	6 กระทั่ง
- ค้างตอบ	9 กระทั่ง
- (2) กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา รวม 146 กระทั่ง

- ตอบแล้ว	108 กระทั่ง
- ค้างตอบ	18 กระทั่ง
- ไม่อนุญาตให้ตั้งถาม	3 กระทั่ง
- ขอลถอน	16 กระทั่ง
- ระวังไป (สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทั่งถามสิ้นสุดลง)	1 กระทั่ง

7. เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

- (1) คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา
- (2) ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2544
- (3) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามมาตรา 178 ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (สรุปผลงานวุฒิสภา 2544 : 8-10)

สรุปผลงานด้านการประชุมของวุฒิสภาปี 2545

เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมวุฒิสภา

1. ร่างพระราชบัญญัติ

รับมาดำเนินการทั้งสิ้น 47 ฉบับ

- ค้างการดำเนินการในปี 2544	จำนวน	20 ฉบับ
- รับมาดำเนินการในปี 2545	จำนวน	27 ฉบับ

ผลการดำเนินการ :

(1) ประกาศใช้เป็นกฎหมาย	35 ฉบับ
(2) ยังยั้ง	2 ฉบับ
(3) อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกัน	3 ฉบับ
(4) วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมรอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา	2 ฉบับ
(5) อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวุฒิสภา	5 ฉบับ

2. พระราชกำหนด

รับมาดำเนินการ 3 ฉบับ

ผลการดำเนินการ :

- อนุมัติ	3 ฉบับ

3. ญัตติ

รับมาดำเนินการ 49 เรื่อง

(1) พิจารณาแล้ว	36 เรื่อง
(2) ขอดอน	13 เรื่อง

4. การพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่ง ในองค์กรของรัฐธรรมนูญ

(1) การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ แทนตำแหน่งที่ว่าง
(2) การเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพิ่มเติม
(3) การเลือกกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ
(4) การเลือกกรรมการการเลือกตั้ง แทนตำแหน่งที่ว่าง
(5) การเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน แทนตำแหน่งที่ว่าง
(6) การเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ

- (7) การตั้งคณะกรรมการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ และความประพฤติ
ของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้ทรงคุณวุฒิ แทนตำแหน่งที่ว่าง

5. เรื่องอื่นๆ

- (1) การเลือกทรงประธานวุฒิสภา คนที่สอง (แทนตำแหน่งที่ว่าง)
- (2) การรับทราบรายงาน
- (3) รายงานของคณะกรรมการ
- (4) การตั้งกรรมการ แทนตำแหน่งที่ว่าง
- (5) ประมวลจริยธรรมของวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. 2545
- (6) การเลือกกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา
- (7) ร่างระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการ
นำเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาและวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรม
วุฒิสภา พ.ศ. ...
- (8) การเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา แทน
ตำแหน่งที่ว่าง

6. กระทั่งถาม

รับมาดำเนินการทั้งสิ้น รวม 107 กระทั่ง แยกเป็น

(1) กระทั่งถามที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากปี 2544	27 กระทั่ง
- กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา	9 กระทั่ง
- กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา	18 กระทั่ง
(2) กระทั่งถามที่รับมาดำเนินการในปี 2545	80 กระทั่ง
- กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา	5 กระทั่ง
- กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา	75 กระทั่ง

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2545 : 9-10)

สรุปผลงานด้านการประชุมของวุฒิสภาปี 2546

เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมวุฒิสภา

1. ร่างพระราชบัญญัติ

รวมร่างพระราชบัญญัติมาดำเนินการทั้งสิ้น 52 ฉบับ แยกเป็น

1. ค้างการดำเนินการในปี 2545 12 ฉบับ
 2. รับมาดำเนินการในปี 2546 40 ฉบับ
- ผลการดำเนินการเป็นดังนี้

1. ประกาศใช้เป็นกฎหมาย 36 ฉบับ
 - 1.1 วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร (13 ฉบับ)
 - 1.2 วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม (23 ฉบับ) แยกเป็น
 - 1.2.1 สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม (13 ฉบับ)
 - 1.2.2 สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วย มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันและสภาทั้งสองเห็นชอบด้วยกับร่างฯ ของคณะกรรมการร่วมกัน (9 ฉบับ)
 - 1.2.3 สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วย มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกัน และสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับร่างฯ ของคณะกรรมการร่วมกัน และสภาผู้แทนราษฎรได้ยกขึ้นพิจารณาใหม่แล้วมีมติยืนยันตามร่างฯ เดิม (1 ฉบับ)
2. ตกไป 2 ฉบับ
 - พระมหากษัตริย์พระราชทานคืนมายังรัฐสภา และรัฐสภามีมติยืนยันด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่าสองในสาม
3. ยับยั้ง 2 ฉบับ
 - วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างฯ ของคณะกรรมการร่วมกัน
3. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกัน 2 ฉบับ
4. วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม (รอการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร) 3 ฉบับ
5. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ วุฒิสภา 6 ฉบับ
6. รอการพิจารณาในวาระที่หนึ่ง 1 ฉบับ

2. พระราชกำหนด

- รับมาดำเนินการ 4 ฉบับ**
- ผลการดำเนินการ :
- อนุมัติ 2 ฉบับ

- รอการอนุมัติ

2 ฉบับ

3. ญัตติ

รับมาดำเนินการ

15 เรื่อง

(1) พิจารณาแล้ว

6 เรื่อง

(2) รอการพิจารณา

9 เรื่อง

4. การพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่ง ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

1. การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์ แทนตำแหน่งที่ว่าง
2. การเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ
3. การเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แทนตำแหน่งที่ว่าง
4. การเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
5. ตั้งคณะกรรมการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
6. ตั้งคณะกรรมการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แทนตำแหน่งที่ว่าง

5. เรื่องอื่นๆ

1. การเลือกรองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง แทนตำแหน่งที่ว่าง
2. การรับทราบรายงานประจำปี (15 เรื่อง)
 - (1) รับทราบแล้ว 12 เรื่อง
 - (2) รอการพิจารณา 3 เรื่อง
3. รายงานของคณะกรรมการ (29 เรื่อง)
 - (1) พิจารณาแล้ว 10 เรื่อง
 - (2) รับทราบแล้ว 11 เรื่อง
4. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ...
5. การตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา
6. การตั้งคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา

7. การตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างและตั้งกรรมการเพิ่มเติม
 8. ร่างระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาและวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา
- พ.ศ. ...

6. กระทั่งถาม

รับมาดำเนินการทั้งสิ้น	116 กระทั่ง	แยกเป็น
(1) กระทั่งถามที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากปี 2545		25 กระทั่ง
- กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา		6 กระทั่ง
- กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา		19 กระทั่ง
(2) กระทั่งถามที่รับมาดำเนินการในปี 2546		91 กระทั่ง
- กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา		7 กระทั่ง
- กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา		84 กระทั่ง

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2546 : 11-14)

สรุปผลงานด้านการประชุมของวุฒิสภาปี 2547

เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมวุฒิสภา

1. ร่างพระราชบัญญัติ

1. ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา	50 ฉบับ
1.1 วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร	20 ฉบับ
1.2 วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม สภาผู้แทนราษฎรเห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม	16 ฉบับ
1.3 วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วย มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกัน และสภาทั้งสองเห็นชอบด้วยกับร่างฯ ของคณะกรรมการร่วมกัน	14 ฉบับ
2. ยับยั้ง	3 ฉบับ
2.1 สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับร่างฯ ของคณะกรรมการ	2 ฉบับ
2.2 วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างฯ ของคณะกรรมการร่วมกัน	1 ฉบับ

3. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกัน 1 ฉบับ
 4. รอดังกรรมการร่วมกันฝ่ายวุฒิสภา 2 ฉบับ
 5. วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม 3 ฉบับ
(รอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างฯ ที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม)
 6. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ (วุฒิสภา) 9 ฉบับ
 7. รอการพิจารณาในวาระที่ 1 3 ฉบับ
 8. รอบบรรจุระเบียบวาระการประชุม 4 ฉบับ
- 2. พระราชกำหนด**
- อนุมัติ 5 ฉบับ
- 3. ญัตติ**
1. พิจารณาแล้ว 12 เรื่อง
 - เห็นชอบ 6 เรื่อง
 - ไม่เห็นชอบ 6 เรื่อง
 2. เลื่อนการพิจารณา 1 เรื่อง
 3. รอการพิจารณา 11 เรื่อง
- 4. การพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่ง
ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย**
1. การเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
 2. การเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
 3. การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสภาวิชาชีพ
 4. การให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งเลขานุการคณะกรรมการการกฤษฎีกา
 5. การให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน
 6. การให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ
 7. การเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
 8. การเลือกกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ

9. การให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด
10. การเลือกกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
11. การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันศาสตราจารย์ แทนตำแหน่งที่ว่าง
12. การเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ
13. ตั้งคณะกรรมการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของ
บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
14. ตั้งคณะกรรมการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของ
บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
เพิ่มเติม

5. เรื่องอื่น ๆ

1. การเลือกประธานวุฒิสภา แทนตำแหน่งที่ว่าง
2. การเลือกรองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง แทนตำแหน่งที่ว่าง
3. กำหนดวันและเวลาประชุมวุฒิสภา
4. การเลือกรองประธานวุฒิสภา คนที่สอง แทนตำแหน่งที่ว่าง
5. การเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายวุฒิสภาในคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา
แทนตำแหน่งที่ว่าง
6. เรื่องรับทราบ
7. การตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง
8. การตั้งกรรมการเพิ่ม
9. ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พ.ศ. ...
10. รายงานของคณะกรรมการ
11. ร่างระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการ นำเสนอเรื่องเข้าสู่การ
พิจารณาและวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภาพ.ศ. ...

6. กระทู้ถาม

รับมาดำเนินการทั้งสิ้น

210 กระทู้ แยกเป็น

(1) กระทู้ถามที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากปี 2546	58 กระทู้
- กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา	6 กระทู้
- กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา	52 กระทู้

(2) กระทั่งถามที่รับมาดำเนินการในปี 2547	152 กระทั่ง
- กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา	55 กระทั่ง
- กระทั่งถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา	97 กระทั่ง

7. เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมร่วมกันของวุฒิสภา

- การพิจารณาให้ความเห็นชอบ (3 เรื่อง)

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2547 : 11-13)

สรุปผลงานด้านการประชุมของวุฒิสภาปี 2548

สมัยสามัญทั่วไป (วันที่ 4 มีนาคม 2548 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2548)

เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมวุฒิสภา

1. ร่างพระราชบัญญัติ

1. ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา	8 ฉบับ
1.1 วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร	3 ฉบับ
1.2 วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม	5 ฉบับ
1.2.1 สภาผู้แทนฯ เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม	1 ฉบับ
1.2.2 สภาผู้แทนฯ ไม่เห็นชอบด้วย มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกัน	4 ฉบับ
- สภาทั้งสองเห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการร่วมกัน	1 ฉบับ
- สภาผู้แทนฯ ไม่เห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการร่วมกัน และสภาผู้แทนฯ ยกขึ้นพิจารณาใหม่ แล้วมีมติยืนยันตามร่างเดิม ที่สภาผู้แทนฯ ลงมติเห็นชอบ	1 ฉบับ
- วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการร่วมกันและสภาผู้แทนฯ ยกขึ้นพิจารณาใหม่ แล้วมีมติยืนยันตามร่างเดิม ที่สภาผู้แทนฯ ลงมติเห็นชอบ	1 ฉบับ
- วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการร่วมกันและสภาผู้แทนฯ ยกขึ้นพิจารณาใหม่ แล้วมีมติยืนยันตามร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว	1 ฉบับ
2. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกัน	5 ฉบับ
3. วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม (รอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา)	12 ฉบับ
2. ยุติ	
1. พิจารณาแล้ว	1 เรื่อง

- เห็นชอบ	1 เรื่อง
2. รอการพิจารณา	16 เรื่อง
3. ขอดอน	1 เรื่อง
3. การพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้งให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย	
1. การให้ความเห็นชอบผู้ว่าตรวจเงินแผ่นดิน	
2. การเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เพิ่มเติม	
3. การตั้งคณะกรรมการตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.)	
4. การตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเสนอรายชื่อบุคคลที่เห็นสมควรเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ	
4. เรื่องอื่นๆ	
1. การเลือกกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา แทนตำแหน่งที่ว่าง	
2. เรื่องรับทราบ	
3. การตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง	
4. รายงานของคณะกรรมการ	
5. การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2549	
5. กระตุ้มถาม	
1. กระตุ้มถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา	10 กระตุ้ม
- ค้างตอบ	10 กระตุ้ม
2. กระตุ้มถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา	64 กระตุ้ม
1. ตอบแล้ว	23 กระตุ้ม
2. ค้างตอบ	40 กระตุ้ม
3. ขอดอน	1 กระตุ้ม
6. เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา	
1. คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา	
2. การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไป ตามมาตรา 178 ของ	

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

3. การเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่จะประกอบเป็นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พ.ศ.....
4. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

สรุปผลงานด้านการประชุมของวุฒิสภา

สมัยสามัญนิติบัญญัติ (วันที่ 22 สิงหาคม 2548 ถึงวันที่ 19 ธันวาคม 2548)

เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมวุฒิสภา

1. ร่างพระราชบัญญัติ

1. ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา **19 ฉบับ**
 - 1.1 วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร **13 ฉบับ**
 - 1.2 วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม **6 ฉบับ**
 - 1.2.1 สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม (3 ฉบับ)
 - 1.2.2 สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการตั้งคณะกรรมการร่วมกัน (3 ฉบับ)

-สภาทั้งสองเห็นชอบด้วยกับร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว

(3 ฉบับ)

2. ชั้บยัง **2 ฉบับ**
3. วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว **8 ฉบับ**
(สภาผู้แทนราษฎรยังไม่ได้พิจารณาร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว)
4. คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว (รอบบรรจุระเบียบวาระการประชุม) **1 ฉบับ**
5. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกัน **1 ฉบับ**
6. วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม (รอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา) **5 ฉบับ**
7. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ **5 ฉบับ**

2. พระราชกำหนด

- อนุมัติ **1 ฉบับ**

3. การพิจารณาเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่ง ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

1. การเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2. การเลือกกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ
3. การเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ
4. การให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด
5. การตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเสนอรายชื่อบุคคลที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ

ตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ แทนตำแหน่งที่ว่าง

4. เรื่องอื่นๆ

1. เรื่องรับทราบ	48 เรื่อง
1) รับทราบแล้ว	9 เรื่อง
2) รอการพิจารณา	9 เรื่อง
2. การตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา	
3. การตั้งกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา	
4. การตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง และตั้งกรรมการเพิ่ม (รวม 13 คณะ)	
5. การเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายวุฒิสภาในคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา	

แทนตำแหน่งที่ว่าง

5. กระทู้ถาม

1. กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา	41 กระทู้
1. ตอบแล้ว	8 กระทู้
2. ค้างตอบ	33 กระทู้
2. กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา	86 กระทู้
1. ตอบแล้ว	36 กระทู้
2. ค้างตอบ	26 กระทู้
3. ขอดอน	24 กระทู้

6. เรื่องที่ดำเนินการในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

- ยุติคดีขอให้รัฐสภามีมติให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเรื่อง ขอให้รัฐบาลเร่งรัดดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิด และชดเชยค่าเสียหายให้แก่นางรัตนา สัจเทพ ตามรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา 159 และมาตรา 193 (6) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

1 เรื่อง

สรุปผลงานด้านการประชุมวุฒิสภาสมัยวิสามัญ

(วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

พิจารณาทบทวนเรื่องการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 1 (สมัยวิสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549 ที่ประชุมได้พิจารณาทบทวนเรื่องการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แล้วลงมติเห็นชอบให้มีการสรรหาบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 18 คน โดยใช้คณะกรรมการสรรหาชุดใหม่

ผลงานด้านการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง

เนื่องมาจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ให้อำนาจวุฒิสภาในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ พร้อมทั้งให้อำนาจในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง และเนื่องจากเป็นหน้าที่สำคัญที่จะเว้นจากการกล่าวถึงมิได้ ผู้วิจัยจึงแสดงข้อมูลเกี่ยวกับงานด้านการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

กรณีการยื่นคำร้องขอให้วุฒิสภาถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ปี 2543

1. เรื่อง ขอให้ถอดถอน นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายทองก้อน วงศ์สมุทร และคณะฯ รวม 61 คน

ผลการดำเนินการ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาตกไปตามมาตรา 53 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

2. เรื่อง ขอให้ถอดถอน นายธีรศักดิ์ วรรณสุต กรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง

ผู้เข้าชื่อ นายทองก้อน วงศ์สมุทร และคณะฯ รวม 89 คน

ผลการดำเนินการ ครบกำหนด 180 วัน ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อมิได้นำคำร้องขอพร้อมรายชื่อประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมาขึ้นต่อประธานวุฒิสภาถือว่าล่วงเลยระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา 61 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลให้การดำเนินการถอดถอนดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้

(สำนักกำกับและตรวจสอบ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา 2548 : 6)

กรณีการยื่นคำร้องขอให้วุฒิสภาถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ปี 2544

เรื่อง ขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 4 คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายผัน จันทรปาน นายจุมพล ณ สงขลา และ นายศักดิ์ เตชะชาญ ออกจากตำแหน่ง
ผู้เข้าชื่อ นายอนุชิต สกลบุญมา ประธานสมาพันธ์แนวร่วมนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง และคณะฯ รวม 61 คน

ผลการดำเนินการ เนื่องจากผู้รวบรวมรายชื่อมิได้แสดงหลักฐานใดที่จะสามารถตรวจสอบหรือยืนยันได้ว่าตนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งและมีได้ระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาอย่างชัดเจนว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์อย่างใด ตามที่กฎหมายบัญญัติและมีได้ระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแสตามสมควรที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการได้สวนต่อไปได้ ในการนี้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแจ้งให้ผู้กล่าวหาดำเนินการให้ถูกต้อง

(สำนักกำกับและตรวจสอบ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา 2548 : 10)

กรณีการยื่นคำร้องขอให้วุฒิสภาถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ปี 2545

1. เรื่อง ขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายผัน จันทรปาน นายศักดิ์ เตชะชาญ ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ และคณะผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อฯ

ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

2. เรื่อง ขอให้ถอดถอนนายจำลอง ครุฑขุนทด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายทองก้อน วงศ์สมุทร และคณะผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อฯ

ผลการดำเนินการ นายจำลอง ครุฑขุนทด ได้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2545

คณะผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อฯ จึงไม่สามารถดำเนินการถอดถอนต่อไปได้

3. เรื่อง ขอให้ถอดถอนคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งคณะ ซึ่งประกอบด้วย พลเอกศิรินทร์ ฐปกล้า นายปริญญา นาคฉัตรศรี นายจรัล บุรณพันธ์ศรี นายวีระชัย เนาวบุญเนียน และพลตำรวจโท วาสนา พิฒิตถา ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายสามารถ อาญาเมือง และคณะผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อฯ
การยื่นคำร้อง คณะผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อฯ มิได้ยื่นคำร้องภายในระยะเวลาที่กำหนด เรื่อง
จึงระงับไป

4. เรื่องขอให้ถอดถอน นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ออกจากตำแหน่ง
ผู้เข้าชื่อ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 126 คน
ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

5. เรื่องขอให้ถอดถอนรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งตามมาตรา 186 ประกอบมาตรา 185 วรรคสอง

5.1 เรื่อง ขอให้ถอดถอน นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลัง ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 132 คน
ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

5.2 เรื่อง ขอให้ถอดถอน ร้อยเอก สุชาติ เชาว์วิศิษฐ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 132 คน
ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

5.3 เรื่อง ขอให้ถอดถอน พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงกลาโหม ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 132 คน
ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

5.4 เรื่อง ขอให้ถอดถอน พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา รัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงกลาโหม ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 132 คน
ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

- 5.5 เรื่อง ขอให้ถอดถอน นายพิทักษ์ อินทรวินันท์ รองนายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 132 คน
ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

- 5.6 เรื่อง ขอให้ถอดถอน นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 132 คน

ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

5.7 เรื่อง ขอให้ถอดถอน นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 132 คน

ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

5.8 เรื่อง ขอให้ถอดถอน นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 132 คน

ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

6. เรื่องขอให้ถอดถอน นายวันมูหะมัดนอร์มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 132 คน

ผลการพิจารณา อยู่ในระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

7. เรื่อง ขอให้ถอดถอน นายอนันต์ คาโคม สมาชิกวุฒิสภา ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายเอิบ สารานิษฐ์ และคณะผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อฯ

ผลการดำเนินงาน อยู่ในระหว่างการรวบรวมรายชื่อประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน

8. เรื่อง ขอให้ถอดถอน นายปลอดประสพ สุรัสวดี อธิบดีกรมป่าไม้ ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายสมักร ดอนนาปี

ผลการดำเนินงาน นายปลอดประสพ สุรัสวดี พ้นจากตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2545 ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อฯ จึงไม่สามารถดำเนินการถอดถอนต่อไปได้

9. เรื่อง ขอให้ถอดถอน นายบุญเลิศ ไพรินทร์ สมาชิกวุฒิสภา ออกจากตำแหน่ง

ผู้เข้าชื่อ นายทองก้อน วงศ์สมุทร และคณะผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อฯ

ผลการดำเนินงาน อยู่ในระหว่างการรวบรวมรายชื่อประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2545 : 239-246)

ด้านการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งและการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ปี 2546

1. เรื่องร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และอยู่ระหว่างขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ราย ได้แก่

1.1 ร้องขอให้ถอดถอน นายเนวิน ชิดชอบ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายอนันต์ คาโตน สมัชชาวุฒิสภาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ออกจากตำแหน่ง

1.2 ร้องขอให้ถอดถอน พลตำรวจเอก สันต์ ศรีตานนท์ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ออกจากตำแหน่ง

2. เรื่องการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 3 ราย

2.1 กรณีการเข้ารับตำแหน่ง 1 ราย ได้แก่

นายพินิจ อารยะศิริ

2.2 กรณีพ้นจากตำแหน่ง จำนวน 1 ราย ได้แก่

พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์

2.3 กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี จำนวน 1 ราย ได้แก่

คุณหญิงปรีชา เกษมสันต์ ณ อยุธยา

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2545 : 304)

ด้านถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ปี 2547

1. เรื่องร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง

1) กรณีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน เข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 303 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังนี้

1.1 พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ และคณะรวม 59 คน ร้องขอให้ถอดถอนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 4 คน ออกจากตำแหน่ง คือ 1. นายกระมล ทองธรรมชาติ 2. นายผัน จันทรปาน 3. นายศักดิ์ เตชะชาญ 4. นายจุมพล ณ สงขลา

คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ารายชื่อประชาชนไม่ครบ 50,000 รายชื่อ คำร้องขอถอดถอนจึงไม่ครบองค์ประกอบตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

1.2 นายทองก้อน วงศ์สมุทร และคณะรวม 64 คน ร้องขอให้ถอดถอนนายวิญญู เครื่องาม รองนายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริง

1.3 นายสนธิ จันทรวงศ์ และคณะรวม 30 คน ร้องขอให้ถอดถอน พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ออกจากตำแหน่ง

นายสนธิ จันทรวงศ์และคณะ ในฐานะผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อประชาชน มาแสดงตนต่อ ประธานวุฒิสภา และอยู่ในขั้นตอนที่ผู้ริเริ่มฯ ดำเนินการรวบรวมรายชื่อประชาชนไม่น้อยกว่า 50,000 คน ซึ่งจะครบกำหนด 180 วัน ที่จะต้องยื่นคำร้องและรายชื่อประชาชนต่อประธานวุฒิสภา ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2548

2) กรณีการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา 185 ของรัฐธรรมนูญฯ หรือรัฐมนตรีตามมาตรา 186 ของรัฐธรรมนูญฯ ที่จะต้องยื่นคำร้องขอถอดถอนตามมาตรา 304 ของรัฐธรรมนูญ

2.1 นายบัญญัติ บรรทัดฐาน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม 134 คน ร้องขอให้ถอดถอนนายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ออกจากตำแหน่ง

ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริง

2.2 นายบัญญัติ บรรทัดฐาน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม 148 คน ร้องขอให้ถอดถอนนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รองนายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริง

2. เรื่องร้องขอให้ดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 300 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 17 จำนวน 1 ราย ได้แก่

พลตำรวจเอก ประทีป สันติประภพ และคณะรวม 212 คน ร้องขอให้ดำเนินคดีอาญากับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 9 คน ดังนี้

- (1) พลตำรวจเอก วุฑฒิชัย ศรีรัตนวุฒติ
- (2) นายชิดชัย ปานิชพัฒน์
- (3) พลตำรวจโท วิเชียร โชติ สุกโขติรัตน์
- (4) นายวิเชียร วิริยะประสิทธิ์
- (5) นายวิสุทธิ โพธิ์แท่น
- (6) นายขงยุทธ กปิตกาญจน์
- (7) นายประคิษฐ์ ทรงฤกษ์
- (8) นายเชาว์ อรรถมานะ

(9) นายพินิต อารยะศิริ

ประธานวุฒิสภา ส่งเรื่องให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป

จากข้อมูลการปฏิบัติงานของวุฒิสภานั้นจะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา วุฒิสภาได้ทำหน้าที่ที่สำคัญ คือ การพิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ การเสนอแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบ และการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น การทำหน้าที่ของวุฒิสภานั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่จะมีประสิทธิภาพมากนักน้อยเพียงใดนั้นจำเป็นต้องดูภาพรวมของการทำงานตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา

การพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย

ในด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายนั้น ตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา สามารถสรุปผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และพระราชกำหนด (ตั้งแต่ วันที่ 1 สิงหาคม 2543 ถึงวันที่ 19 ธันวาคม 2548) ได้ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติ

รับมาดำเนินการทั้งสิ้น	รวม 233 ฉบับ
1. รับมาดำเนินการในปี 2543	51 ฉบับ
2. รับมาดำเนินการในปี 2544	28 ฉบับ
3. รับมาดำเนินการในปี 2545	27 ฉบับ
4. รับมาดำเนินการในปี 2546	4 ฉบับ
5. รับมาดำเนินการในปี 2547	62 ฉบับ
6. รับมาดำเนินการในปี 2548	25 ฉบับ

ผลการดำเนินงาน

1. ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา	200 ฉบับ
1.1 วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร	(85 ฉบับ)
1.2 วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม	(115 ฉบับ) จำแนกเป็น
1.2.1 สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม	(71 ฉบับ)
1.2.2 สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยมีการตั้งคณะกรรมการร่วมกัน	(44 ฉบับ)
(1) สภาทั้งสองเห็นชอบด้วยกับร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาแล้วเสร็จ	39 ฉบับ

- (2) สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว และสภาผู้แทนราษฎรได้ยกขึ้นพิจารณาใหม่แล้วมีมติยืนยันตามร่างเดิมที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบ 3 ฉบับ
- (3) วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว และสภาผู้แทนราษฎรได้ยกขึ้นพิจารณาใหม่แล้วมีมติยืนยันตามร่างเดิมที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบ 1 ฉบับ
- (4) วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว และสภาผู้แทนราษฎรได้ยกขึ้นพิจารณาใหม่แล้วมีมติยืนยันตามร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว 1 ฉบับ
2. ชั่วยัง 2 ฉบับ
3. ตกไป 11 ฉบับ
- 3.1 ร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณาของวุฒิสภาในขณะที่สภาผู้แทนราษฎรครบวาระ หรือยุบสภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป ไม่ร้องขอให้พิจารณาต่อไป ตามมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญ (9 ฉบับ)
- 3.2 พระมหากษัตริย์พระราชทานคืนมายังรัฐสภา และรัฐสภามีมติยืนยันด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่าสองในสาม (2 ฉบับ)
4. วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว 8 ฉบับ
(สภาผู้แทนราษฎรยังไม่ได้พิจารณาร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว)
5. คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว 1 ฉบับ
(รอบบรรจุระเบียบวาระการประชุม)
6. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกัน 1 ฉบับ
7. วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม (รอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา) 5 ฉบับ
8. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ 5 ฉบับ
- พระราชกำหนด**
- รับมาพิจารณา (12 ฉบับ)
- อนุมัติ 12 ฉบับ

การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน สามารถพิจารณาจากการนำเสนอญัตติ
กระทู้ถามและผลงานของคณะกรรมการการชุดต่างๆ ดังนี้

ญัตติ

รับมาดำเนินการ	รวมทั้งสิ้น	138 เรื่อง
- เป็นญัตติที่เสนอตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2541	จำนวน	56 เรื่อง
- เป็นญัตติที่เสนอตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544	จำนวน	82 เรื่อง
ผลการดำเนินการ		
1. พิจารณาแล้ว		86 เรื่อง
- เห็นชอบ		75 เรื่อง
- ไม่เห็นชอบ		11 เรื่อง
2. รอการพิจารณา		17 เรื่อง
3. ไม่อนุญาต		10 เรื่อง
4. ขอดอน		20 เรื่อง
5. ไม่ได้พิจารณา		5 เรื่อง

กระทู้ถาม

รายงานผลการดำเนินการกระทู้ถาม

นับแต่วันที่สมาชิกวุฒิสภาได้เข้ารับหน้าที่จนถึงปัจจุบัน สมาชิกวุฒิสภาได้เสนอกระทู้ถาม
รวมทั้งสิ้น 665 กระทู้ ในคณะรัฐมนตรี 3 สมัย คือ

1. สมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี (22 มีนาคม 2543 - 9 พฤศจิกายน 2543)
 2. สมัยพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี (9 กุมภาพันธ์ 2544 - 5 มกราคม 2548) และ
 3. สมัยพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี (9 มีนาคม 2548 - 19 ธันวาคม 2548) ดังนี้
- ก. กระทู้ถามในสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี (22 มีนาคม 2543 - 9 พฤศจิกายน 2543)

รับมาดำเนินการ	รวมทั้งสิ้น	32 กระทู้	แยกเป็น
(1) กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา	รวม	3 กระทู้	
- ตอบแล้ว		1 กระทู้	
- ระบุไป (คณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง)		2 กระทู้	
(2) กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา	รวม	29 กระทู้	
- ตอบแล้ว		1 กระทู้	

- ขอดอน	5 กระฐู
- ระวังไป (คณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง)	รวม 13 กระฐู
ข. กระฐูถามในสมัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี (9 กุมภาพันธ์ 2544 - 5 มกราคม 2548)	

รับมาดำเนินการ	รวมทั้งสิ้น 482 กระฐู แยกเป็น
(1) กระฐูถามที่ขอให้อตอบในราชกิจจานุเบกษา	รวม 82 กระฐู
- ตอบแล้ว	35 กระฐู
- ขอดอน	1 กระฐู
- ระวังไป (อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง)	46 กระฐู
(2) กระฐูถามที่ขอให้อตอบในที่ประชุมวุฒิสภา	รวม 400 กระฐู
- ตอบแล้ว	278 กระฐู
- ไม่อนุญาตให้ตั้งถาม	9 กระฐู
- ขอดอน	80 กระฐู
- ระวังไป (สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระฐูถามสิ้นสุดลง)	3 กระฐู
- ระวังไป (อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง)	30 กระฐู

ค. กระฐูถามในสมัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี
(9 มีนาคม 2548 - 19 ธันวาคม 2548)

รับมาดำเนินการ	รวมทั้งสิ้น 151 กระฐู แยกเป็น
(1) กระฐูถามที่ขอให้อตอบในราชกิจจานุเบกษา	รวม 41 กระฐู
- ตอบแล้ว	8 กระฐู
- ค้างตอบ	33 กระฐู
(2) กระฐูถามที่ขอให้อตอบในที่ประชุมวุฒิสภา	รวม 110 กระฐู
- ตอบแล้ว	59 กระฐู
- ค้างตอบ	26 กระฐู
- ขอดอน	25 กระฐู

หมายเหตุ : ยังมีค้างตอบในราชกิจจานุเบกษาอีก 4 กระฐูถาม

การแต่งตั้ง ถอดถอนและตรวจสอบ

นอกจากงานด้านพิจารณาการขึ้นครองราชย์และการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินตามที่กล่าวมาแล้ว ยังมีงานอีกด้านหนึ่งที่ถือเป็นบทบาทสำคัญยิ่งในงานของวุฒิสภา คือ การเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบและการ ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 แสดงผลงานของวุฒิสภาในการเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย รวมทั้งการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง และตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

งานด้านแต่งตั้ง ถอดถอน และตรวจสอบ	2543*	2543**	2544	2545	2546	2547	2548	รวม
การเลือก เสนอแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบ / เรื่อง	7	5	9	7	6	14	9	57
ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง / เรื่อง	-	2	1	16	2	5	-	26
ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน / เรื่อง	-	-	-	-	3	4	-	7
ดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง / เรื่อง	-	-	-	-	-	1	-	1

หมายเหตุ : 2543* หมายถึง ผลงานในรอบปี 2543 ของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง

2543** หมายถึง ผลงานในรอบปี 2543 ของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง

นอกจากการแสดงให้เห็นผลงานในด้านที่สำคัญโดยสรุปแล้ว การประเมินเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การศึกษาในงานด้านกรรมาธิการร่วมด้วย

การปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภานั้น องค์กรนิติบัญญัติ องค์กรบริหาร และองค์กรตุลาการ เป็นองค์กรที่มีส่วนในการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ สำหรับองค์กรนิติบัญญัติหรือรัฐสภานั้น มีการดำเนินการตามภารกิจโดยอาศัยระบบ "คณะกรรมาธิการ" ซึ่งจะต้องทำการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสภา โดยทั่วไปแล้วระบบคณะกรรมาธิการได้ถูกกำหนดขึ้น เพื่อมุ่งจะช่วยเสริมสร้างภารกิจขององค์กรนิติบัญญัติให้เข้มแข็งและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญมากต่อการดำเนินงานขององค์กรนิติบัญญัติ

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการในด้านต่างๆ ตลอดระยะเวลา 6 ปีนั้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5.3 สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2543

คณะกรรมการการสามัญ	ประชุม คณะกรรมการ การครั้ง	เรื่องที่ พิจารณา/ เรื่อง	จัดประชุม สัมมนา/ ครั้ง	ตั้งคณะ อนุกรรมาธิ การ/คณะ	พบปะ สนทนา แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น/ครั้ง	ศึกษาดูงาน / ครั้ง	
						ใน ประเทศ	ต่าง ประเทศ
1.การเกษตรและสหกรณ์	27	50	-	-	-	5	-
2.การคมนาคม	-	12	-	-	-	-	-
3.การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน	21	6	1	3	-	2	-
4. การต่างประเทศ	16	2	-	2	-	8	-
5.การบริหารและการยุติธรรม	23	96	-	5	-	7	1
6.วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพลังงาน	-	5	-	-	4	2	-
7.การศึกษาและวัฒนธรรม	23	-	1	2	4	2	-
8.การเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม	-	25	-	-	-	3	-
9.กิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ	-	2	1	3	-	-	-
10.ตรวจรายงานการประชุมและพิจารณาเปิดเผยการประชุมลับ	22	-	-	-	-	-	-
รวม	132	198	3	15	8	29	1

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2543 : 93-111)

ตารางที่ 5.4 สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2544
(ณ วันที่ 1 มกราคม - 31 สิงหาคม 2544)

คณะกรรมการสามัญ	ประชุม คณะกรรมการ / ครั้ง	ประชุมคณะ อนุกรรมการ คณะทำงาน / ครั้ง	สัมมนา / ครั้ง	ศึกษาดูงาน / ครั้ง	
				ใน ประเทศ	ต่าง ประเทศ
1.การเกษตรและสหกรณ์	30	29	1	1	-
2.การคมนาคม	30	-	-	1	1
3.การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน	25	12	-	4	1
4. การต่างประเทศ	26	1	-	9	2
5.การทหาร	18	10	-	8	-
6.การท่องเที่ยวและกีฬา	20	24	-	4	1
7.การบริหารและการยุติธรรม	20	24	-	1	-
8.การปกครอง	22	75	-	3	-
9.การแรงงานและสวัสดิการสังคม	32	12	2	2	-
10.วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพลังงาน	24	6	-	1	-
11.การศึกษาและวัฒนธรรม	22	16	6	1	1
12.การเศรษฐกิจและวัฒนธรรม	24	-	-	1	1
13.การสาธารณสุข	24	30	-	2	1
14.กิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ	30	8	4	7	1
15.สิ่งแวดล้อม	21	2	-	6	-
16.ตรวจรายงานการประชุมและพิจารณาเปิดเผยการประชุมลับ	74	-	-	-	1
รวม	442	249	13	51	9

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2544 : 85)

ตารางที่ 5.5 สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2544
(ณ วันที่ 18 สิงหาคม - 31 ธันวาคม 2544) (ตั้งตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา 2544)

คณะกรรมการสามัญ	ประชุมคณะ กรรมการ / ครั้ง	ประชุมคณะ อนุกรรมการ คณะทำงาน / ครั้ง	สัมมนา / ครั้ง	ศึกษาดูงาน / ครั้ง	
				ใน ประเทศ	ต่าง ประเทศ
1. การกีฬา	18	1	-	8	1
2. การเกษตรและสหกรณ์	19	25	2	3	1
3. การคมนาคม	12	3	-	1	-
4. การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน	18	10	1	2	1
5. การงบประมาณ	14	5	-	-	-
6. การต่างประเทศ	15	2	-	-	-
7. การทหาร	12	4	-	1	1
8. การท่องเที่ยว	19	10	-	3	-
9. การปกครอง	15	31	-	2	-
10. การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ	18	-	-	-	-
11. การมีส่วนร่วมของประชาชน	15	16	-	-	-
12. การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน	15	13	1	2	-
13. การแรงงานและสวัสดิการสังคม	16	-	-	1	-
14. การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพลังงาน	13	2	-	1	1
15. การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	18	23	2	3	-
16. การเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม	13	1	-	1	-
17. การสาธารณสุข	15	5	-	-	-
18. กิจกรรมสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ	14	8	3	1	-
19. กิจกรรมองค์กรอิสระ	19	-	-	4	-
20. ตรวจสอบรายงานการประชุมและติดตามมติของวุฒิสภา	25	-	-	1	-
21. สิ่งแวดล้อม	17	1	-	-	-
รวม	340	160	9	34	5

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2544 : 86-87)

ตารางที่ 5.6 สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2545

คณะกรรมการ	ประชุมคณะกรรมการ / ครั้ง	ประชุมคณะอนุ กรรมการ / ครั้ง	ประชุม คณะทำงาน/ ครั้ง	จัด สัมมนา / ครั้ง	ศึกษาดูงาน / ครั้ง	
					ในประเทศ	ต่างประเทศ
1.การเกษตรและสหกรณ์	53	47	31	4	11	2
2.การคมนาคม	43	25	13	-	5	3
3.การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน	44	69	8	-	5	2
4.การงบประมาณ	23	46	-	1	4	3
5.การท่องเที่ยว	44	39	-	1	9	1
6.การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ	36	14	-	1	3	2
7.การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพลังงาน	49	26	4	-	7	3
8.การเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม	58	22	-	-	3	2
9.การตรวจรายงานการประชุมและติดตามมติของวุฒิสภา	112	-	-	-	2	2
10.สิ่งแวดล้อม	36	27	-	-	6	4
11. การกีฬา	45	14	-	-	9	3
12. การต่างประเทศ	37	10	-	2	1	3
13. การทหาร	22	6	-	-	4	3
14. การปกครอง	34	99	1	2	2	2
15. การมีส่วนร่วมฯ	44	56	8	-	2	2
16. การยุติธรรมฯ	54	65	42	1	1	1
17. การแรงงานฯ	34	13	-	3	-	1
18. การศึกษาฯ	38	70	2	3	9	2
19. การสาธารณสุข	26	24	-	5	12	4
20. กิจการสตรี	35	44	-	12	7	4
21. กิจการองค์กรอิสระ	32	15	-	1	-	2
22.วิสามัญกิจการวุฒิสภา*	48	20	5	-	-	2
รวม	947	751	114	36	102	53

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2545 : 87 และ 141)

* ทำหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา กำหนดไว้

ตารางที่ 5.7 สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ปี 2546

คณะกรรมการ	ประชุมคณะ กรรมการ / ครั้ง	ประชุมคณะอนุ กรรมการ / ครั้ง	ประชุม คณะทำ งาน/ ครั้ง	จัด สัมมนา / ครั้ง	ศึกษาดูงาน / ครั้ง	
					ในประ เทศ	ต่างประเทศ
1.การเกษตรและสหกรณ์	35	44	31	4	9	1
2.การคมนาคม	27	17	-	-	5	1
3.การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน	35	53	-	-	2	1
4.การงบประมาณ	33	73	1	1	3	1
5.การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพลังงาน	42	46	8	1	8	2
6.การเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม	30	11	-	1	1	1
7.สิ่งแวดล้อม	33	24	7	-	-	2
8.การต่างประเทศ	39	12	-	4	5	3
9.การทหาร	24	12	-	1	6	3
10.การปกครอง	35	133	19	1	15	1
11.การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ	42	36	16	4	6	3
12.การมีส่วนร่วมของประชาชน	17	39	-	-	5	2
13.การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน	31	69	17	2	3	3
14.กิจการองค์กรอิสระ	28	5	1	3	1	2
15.การแรงงานและสวัสดิการสังคม	32	17	-	1	4	2
16.กิจการสตรีเยาวชนและผู้สูงอายุ	43	38	-	8	4	2
17.การสาธารณสุข	30	23	11	3	8	2
18.การกีฬา	39	11	-	-	8	1
19.การท่องเที่ยว	28	26	-	1	5	4
20.ตรวจรายงานการประชุมและติดตามมติของวุฒิสภา	74	-	-	-	-	3
21.การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	35	76	12	5	10	2
22.วิสามัญกิจการวุฒิสภา*	41	16	-	-	-	1
รวม	791	781	123	40	108	43

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2546 : 113, 161 และ 248)

* ทำหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา กำหนดไว้

ตารางที่ 5.8 สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญประจำปี 2547

คณะกรรมการ	ประชุมคณะกรรมการ / ครั้ง	ประชุมคณะอนุ กรรมการ / ครั้ง	ประชุม คณะทำ งาน / ครั้ง	จัด สัมมนา / ครั้ง	ศึกษาดูงาน / ครั้ง	
					ในประ เทศ	ต่างประ เทศ
1. การเกษตรและสหกรณ์	39	67	8	2	10	3
2. การคมนาคม	31	42	-	-	2	2
3. การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน	28	39	3	-	5	3
4. การงบประมาณ	28	98	-	-	5	3
5. การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน	42	67	9	4	13	2
6. การเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม	46	73	7	2	10	1
7. สิ่งแวดล้อม	30	29	-	-	12	2
8. การต่างประเทศ	38	8	-	4	10	2
9. การทหาร	36	11	-	1	6	1
10. การปกครอง	43	162	42	1	30	2
11. การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ	28	52	-	2	4	2
12. การมีส่วนร่วมของประชาชน	38	61	36	-	14	3
13. การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน	33	147	-	1	1	2
14. กิจการองค์กรอิสระ	39	57	-	-	2	1
15. การแรงงานและสวัสดิการสังคม	37	41	10	2	4	1
16. กิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ	35	68	4	18	5	2
17. การสาธารณสุข	31	86	17	7	13	2
18. การกีฬา	43	38	-	5	11	2
19. การท่องเที่ยว	34	39	2	1	14	3
20. ตรวจสอบรายงานการประชุมและติดตามมติของวุฒิสภา	96	-	-	-	1	2
21. การศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม	39	82	2	9	17	4
22. การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	51	54	-	9	6	1
23. วิสามัญกิจการวุฒิสภา*	37	22	4	2	-	1
รวม	912	1,313	144	70	195	47

(สรุปผลงานวุฒิสภา 2547 : 135, 229 และ 315)

* ทำหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา กำหนดไว้

ตารางที่ 5.9 สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญประจำปีวุฒิสภา ปี 2548

คณะกรรมการ	ประชุมคณะกรรมการ/ครั้ง	ประชุมคณะอนุกรรมการ/ครั้ง
1.การเกษตรและสหกรณ์*	53	101
2.การคมนาคม*	29	76
3.การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน*	42	52
4.การงบประมาณ*	53	168
5.การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน*	43	85
6.การเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม*	41	87
7.สิ่งแวดล้อม*	34	47
8.การต่างประเทศ	44	72
9.การทหาร	34	44
10.การปกครอง	45	333
11.การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ	31	73
12.การมีส่วนร่วมของประชาชน	44	117
13.การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน	35	124
14.กิจการองค์กรอิสระ	37	141
15.การแรงงานและสวัสดิการสังคม	43	79
16.กิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ	49	129
17.การสาธารณสุข	37	206
18.การกีฬา	37	153
19.การท่องเที่ยว	32	134
20.ตรวจรายงานการประชุมและติดตามมติของวุฒิสภา	89	31
21.การศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม	50	195
22.การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	57	141
23.วิสามัญกิจการวุฒิสภา**	27	25
รวม	990	2,613

(เอกสารแสดงสถิติการประชุมคณะกรรมการสามัญของวุฒิสภา ประจำปี 2548 : มกราคม- ธันวาคม)

* (ตั้งแต่เดือนมกราคม 2548-มีนาคม 2549)

** ทำหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา กำหนดไว้

อนึ่ง เพื่อให้เห็นภาพรวมของผลงานของวุฒิสภาชุดปัจจุบัน จึงทำการเปรียบเทียบผลงานของวุฒิสภาตั้งแต่ชุดแรกจนถึงชุดปัจจุบัน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 8 ชุด โดยสมาชิกวุฒิสภาชุดแรกมีที่มาจาก การเลือกทางอ้อมโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนสมาชิกวุฒิสภาตั้งแต่ชุดที่สองถึงชุดที่เจ็ดล้วนมาจากการเสนอแต่งตั้งทั้งสิ้น ส่วนสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

ตารางที่ 5.10 เปรียบเทียบสาระสำคัญและผลงานของวุฒิสภาแต่ละชุด

วุฒิสภา	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6	ชุดที่ 7	ชุดที่ 8
1. ที่มา	เลือกตั้งโดย ส.ส.	แต่งตั้ง	แต่งตั้ง	แต่งตั้ง	แต่งตั้ง	แต่งตั้ง	แต่งตั้ง	เลือกตั้งโดย ประชาชน
2. วาระการดำรงตำแหน่ง	6 ปี	6 ปี	6 ปี	6 ปี	6 ปี	4 ปี	4 ปี	6 ปี
3. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง	2489 – 2490	2490 - 2494	2511 - 2511	2518 - 2519	2522 - 2534	2535 - 2539	2539 - 2542	2543 - 2549
4. จำนวน	80 คน	100 คน	120 คน	100 คน	225 คน	270 คน	260 คน	200 คน
5. ภายใบบังคับ รัฐธรรมนูญฯ	พ.ศ. 2489	พ.ศ.2490 (ฉบับ ชั่วคราว และ พ.ศ. 2492)	พ.ศ.2511	พ.ศ.2517	พ.ศ.2521	พ.ศ.2534	พ.ศ.2534 แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538	พ.ศ.2540
ก.ผลงานด้านนิติบัญญัติ								
6. พิจารณากลับกรอกร่าง กฎหมาย	65 ฉบับ	76 ฉบับ	59 ฉบับ	21 ฉบับ	419 ฉบับ	117 ฉบับ	227 ฉบับ	233 ฉบับ
ข.ผลงานด้านการควบคุม การบริหารราชการแผ่นดิน	13 กระทั่ง	67 กระทั่ง	4 กระทั่ง	12 กระทั่ง	3 กระทั่ง	34 กระทั่ง	23 กระทั่ง	665 กระทั่ง
7.การตั้งกระทู้ถาม								

จากตารางที่ 5.10 พบว่า ในส่วนของการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ในด้านนิติบัญญัตินั้น พบว่า ส.ว.ชุดที่ 5 มีการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายเป็นจำนวนมาก เนื่องจากระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งยาวนานตั้งแต่ พ.ศ.2522 ถึง 2534 สำหรับ ส.ว.ชุดที่ 7 ซึ่งเป็นชุดที่มาจากการแต่งตั้งนั้น ได้พิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย รวมทั้งนั้น 227 ฉบับ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับ ส.ว.ชุดปัจจุบันที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนซึ่งมีการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายรวม 233 ฉบับ การเปรียบเทียบจำนวนของร่างกฎหมายที่วุฒิสภาแต่ละชุดพิจารณานั้น ไม่สามารถใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของ

วุฒิสภาได้อย่างเด่นชัดนัก เนื่องจากรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่อันเป็นที่มาของวุฒิสภาแต่ละชุดนั้นมักกำหนดให้การเสนอร่างกฎหมายเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ดังนั้น จำนวนร่างกฎหมายที่นำสู่การพิจารณาของวุฒิสภาย่อมขึ้นอยู่กับว่าคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอและส่งมาให้พิจารณาเป็นจำนวนเท่าใด

ในส่วนของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน พบว่าวุฒิสภาชุดปัจจุบันได้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้อยู่ในเกณฑ์ดีเมื่อเปรียบเทียบกับวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง ทั้งนี้จากการเปรียบเทียบจำนวนกระทู้กับวุฒิสภาชุดอื่นๆ แล้ว พบว่าวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนมีการตั้งกระทู้ถามมากถึง 665 กระทู้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้มีความสัมพันธ์กับฝ่ายบริหารมากนัก ดังเช่น สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งในอดีต

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาโดยภาพรวมทั้งหมดในระยะ 6 ปีที่ผ่านมา พบว่าการทำงานของสมาชิกวุฒิสภามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงวิจารณ์จากสังคมในเรื่องของการขาดความเป็นอิสระและไม่ปลอดจากการฝักฝ่ายทางการเมือง ดังนั้น ความคิดเห็นของบุคคลในสังคมและสื่อสารมวลชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภานี้ คงต้องดูจากข้อมูลในมิติที่ 3 ต่อไป

มิติที่ 3 มุมมองด้านความสัมพันธ์กับประชาชน หมายถึง คือความพึงพอใจของประชาชน (หรือในฐานะผู้รับบริการ) ที่มีต่อวุฒิสภา ทั้งในด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่พฤติกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกวุฒิสภาและข้อเสนอในการพัฒนา

ในรายงานการวิจัยเรื่องแผนยุทธศาสตร์วุฒิสภา พ.ศ. 2548-2552 ได้กล่าวถึง สภาพปัญหาที่นำไปสู่การจัดทำแผนดังกล่าว โดยกล่าวถึงปัจจัยในด้านการเมืองว่า การทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของวุฒิสภา เช่น การเลือก เสนอแต่งตั้ง ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศยังไม่ปรากฏผลว่า วุฒิสภาได้ทำหน้าที่ดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพให้ประชาชนได้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม วุฒิสภาจะต้องมีอิสระและมีความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นความคาดหวังของประชาชนโดยทั่วไป และต้องไม่ถูกแทรกแซงโดยรัฐบาลและพรรคการเมือง นอกจากนี้การประสานงานร่วมมือกับองค์กรอิสระต่าง ๆ และหน่วยงานของรัฐเพื่อทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ยังไม่ปรากฏให้ประชาชนได้เห็นอย่างชัดเจน (สถาบันพระปกเกล้า 2547 : 2)

ส่วนในรายงานการวิจัยเรื่องบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในอนาคตตามทัศนะของประชาชน ได้กล่าวถึงผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภา พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาในระดับดีพอสมควร โดยบทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ บทบาทในการเป็นผู้แทนของประชาชน ได้แก่ บทบาทในการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย รองลงมา คือ บทบาทด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งได้แก่ บทบาทในการควบคุมดูแลการทำงานของรัฐบาล และบทบาทด้านนิติบัญญัติ ได้แก่ บทบาทในการพิจารณาร่างกฎหมายที่ผ่านมาจากสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาล

สำหรับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ บทบาทหน้าที่ในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การทำหน้าที่เป็นรัฐสภาในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือถูกยุบในงานบางอย่าง รองลงมา คือ บทบาทในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ได้แก่ บทบาทในการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจของวุฒิสภา และบทบาทในการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ เพื่อตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบ ต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น ในด้านของทัศนะของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภานั้น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อบทบาทหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญฯ ของสมาชิกวุฒิสภา

ในด้านความคาดหวังของประชาชนในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภานั้น ประชาชนมีความคาดหวังให้สมาชิกวุฒิสภาควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักการเมืองและประชาชนโดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลและสิ่งผิดกฎหมายเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เมื่อมีข้อมูลความผิดของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างชัดเจน ควรดำเนินการพิจารณาลงมติถอดถอนโดยเร็ว การพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ควรมีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน การพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายควรสอบถามความต้องการของประชาชน เมื่อประชาชนมีความต้องการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ควรตั้งกระทู้ถามหรือขอเปิดอภิปรายทั่วไปทันที (สำนักวิจัย สถาบันคิดพัฒนาบริหารศาสตร์ 2545 : 130-134)

จากที่กล่าวมานั้นเป็นความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวุฒิสภา ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นผ่านรายงานการวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวสายการเมืองหรือผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภาที่มีต่อวุฒิสภานั้นก็เป็นสิ่งหนึ่งที่สะท้อนถึงการทำงานของวุฒิสภาได้อีกแง่มุมหนึ่ง จึงได้นำมาประมวลไว้ ดังต่อไปนี้

ฉายาวุฒิสภาและประธานวุฒิสภา ประจำปี 2544

ฉายาวุฒิสภา "สภาจับฉ่าย" ถูกตั้งให้กับวุฒิสภาเนื่องจากในรอบปี 2544 ลักษณะการทำงานของ ส.ว. ยังไม่ค่อยมีความชัดเจนมากเท่าใดนักเกิดความสับสนในบทบาทและหน้าที่ของความเป็น ส.ว. และบ่อยครั้งที่ ส.ว. มักเข้าไปจับงานหรือเข้าไปเล่นในประเด็นเดียวกันกับที่ ส.ส. กำลังดำเนินการอยู่

ฉายาประธานวุฒิสภา "จอมพลหลงสภา" เป็นของพลตรี มนูญกฤต รูปขจร ประธานวุฒิสภา โดยอิงเหตุการณ์ที่พลตรี มนูญกฤต ทำหนังสือขอความเป็นธรรมไปยังกระทรวงกลาโหม กรณีถูกปลดออกจากราชการ และคำสั่งดังกล่าวยังไม่มีการยกเลิก ซึ่งช่วงระยะเวลาของอายุราชการที่เหลืออยู่ 5 ปีในตอนนั้นอาจทำให้พลตรี มนูญกฤต ได้รับการเลื่อนยศเป็นพลเอก ประกอบการกับการทำหน้าที่ประมุขซึ่งมีภาพของความเป็นนายทหารที่เข้มงวด แล้วนำลักษณะนิสัยดังกล่าวมาใช้ในการปกครองสมาชิก จึงทำให้ท่านถูกมองว่าเป็นผู้ที่ยังไม่สามารถสลัดคราบหรือภาพของความเป็นจอมพลออกไปได้ทั้งหมด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือท่านเป็นจอมพลหลงสภานั้นเอง

ฉายาวุฒิสภาและประธานวุฒิสภา ประจำปี 2545

วุฒิสภานั้นในปี 2545 มีการเสนอหลากหลายที่สุด เริ่มจากสภาน้ำท่วม สภาสามก๊ก สภาบ้า น้ำลาย สภาเสียดศูนย์ สภาหลักกู และสภาเปิด โดยรวมแล้วผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภาต้องการจะบอกสังคมว่าวุฒิสภาเป็นสภาที่มีการพูด การอภิปรายของสมาชิกกันมาก แต่ในเนื้อหาสาระไม่ได้มากเหมือนการอภิปราย นอกจากนั้นยังแตกกันเป็นกลุ่มก้อนแยกออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มของ พล.ต.มนูญกฤต รูปขจร กลุ่มของ นายศรีเมือง เจริญศิริ ส.ว.มหาสารคาม และ กลุ่มผลประโยชน์ร่วม เป็นสภาที่ไม่มีหลักการชัดเจน การเมืองภายนอกสามารถเข้าแทรกแซงได้โดยง่าย ทั้งนี้ ในมุมมองโดยรวมของผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภาเห็นว่าการทำงานของวุฒิสภายังไม่ได้แตกต่างจากปี 2544 มากนัก จึงได้ข้อสรุปฉายาวุฒิสภาว่าเป็น "สภาเปิด-สามก๊ก" ที่หมายถึงสภาที่จับงานทุกเรื่องแต่ไม่สำเร็จ และยังมีการแบ่งแยกกันเป็นก๊ก

ฉายาประธานวุฒิสภา พล.ต.มนูญกฤต รูปขจร มีการเสนอให้ที่ประชุมพิจารณา 3 ฉายาคือ "มนูญกฤตรายวัน" "ม้าเหล็กดกราง" และ "นายพลตบะแตก" ซึ่งภายหลังการนำเสนอแนวคิดและอภิปรายแล้ว ผู้สื่อข่าวมีความคิดตรงกันคือภาพความเป็นผู้นำวุฒิสภาของ พล.ต.มนูญกฤต รูปขจร ที่เป็นหัวหน้าบวมนที่ไม่นำวุฒิสภาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่ด้วยความที่เป็นผู้ยังยึดแนวคิดของตนเองอย่างเหนียวแน่น หัวนั้ไหว ไม่หนักแน่นต่อสภาวะการณ์ทางการเมืองที่เข้ามาแทรกแซงการทำงาน เมื่อถูกวิพากษ์วิจารณ์ก็ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ภาพความเป็นกลางไม่ได้เป็นกลางอย่างที่ควรจะเป็น โดยรวมเมื่อหัวหน้าทำหน้าที่ได้ไม่ดีก็ทำให้ลูกขุน สมาชิกวุฒิสภา 199 คนที่เหลือต้องเสียดศูนย์ไปด้วย จึงได้ข้อยุติด้วยเสียงข้างมากตั้งฉายาประธานวุฒิสภาว่า "ม้าเหล็กดกราง"

ฉายาวุฒิสภาและประธานวุฒิสภา ประจำปี 2546

ฉายาวุฒิสภา "ตราขางเอื้ออาทร" เป็นที่ทราบกันดีว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ต้องการให้วุฒิสภาชุดนี้มีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นสภาตรวจสอบ ควบคุม กลไกการบริหารราชการแผ่นดิน และตรวจสอบการทุจริตของนักการเมืองทุกระดับ แต่ตลอดปีที่ผ่านมา วุฒิสภายังคงตอกย้ำการทำหน้าที่ที่ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ในทางตรงกันข้ามกลับยอมให้มีการแทรกแซงจากฝ่ายบริหารอย่างเต็มใจเหมือนในอดีตที่วุฒิสภาจะได้รับฉายาเป็น "สภาตราขาง" ดังจะเห็นได้จากในการเลือกกรรมการในองค์กรอิสระ อาทิ กรรมการ ป.ป.ช. ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้ได้รับเลือกส่วนใหญ่จะมีสายสัมพันธ์กับคนในรัฐบาลเท่ากับการ "เอื้ออาทร" ตอบแทน สอดรับกับนโยบาย "เอื้ออาทร" ของรัฐบาล นอกจากนี้การตรวจสอบของคณะกรรมการสามัญทั้ง 21 คณะ ก็มีลักษณะไม่แตกต่างกัน ทำให้ความคาดหวังของสังคมไทยที่จะให้เป็นสภาตรวจสอบตามกลไกการปฏิรูปการเมืองต้องเป็นหมัน

ฉายาประธานวุฒิสภา พล.ต. มนูญกฤต รูปขจร คือ "มะโหนกตกม้า" ฉายามะโหนกมาจาก "แอ๊ด คาราบาว" ได้แต่งเพลง "มะโหนก" ให้กับ พ.อ.มนูญ รูปขจร เพื่อเป็นการสรรเสริญยกย่องในฐานะนายทหารหัวก้าวหน้า ภายหลังประสบชะตากรรม ถูกกล่าวหาเป็นกบฏเมษาฮาวายกับเพื่อนฝูง จปร. รุ่น 7 สุดท้ายกลับมาสู่วิถีทางประชาธิปไตย จนผ่านการเลือกตั้งและก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งประธานวุฒิสภา แต่หลังจากดำรงตำแหน่งกลับมีปัญหาเริ่มร่ำมากรมาย โดยเฉพาะการลั่นวาจาจากเวทีประชุมในการรับตำแหน่งว่า "จะขอทำงาน 2 ปี" แต่เมื่อครบกำหนด กลับไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา ส่งผลให้สมาชิกส่วนใหญ่ไม่พอใจจนมีการยื่นญัตติรื้อไล่ และเมื่อเข้าตาจน จึงยอมออกมาประกาศกลางสภาอีกครั้งว่า "จะอยู่ไม่เกินวันที่ 4 มกราคม 2547" ซึ่งเป็นการซื้อเวลา และทำให้ปัญหาสงบลงชั่วคราว ถือเป็น การก้าวลงจากตำแหน่งที่ไม่สง่างาม เปรียบเสมือนกับพลทหารตกม้า

ฉายาวุฒิสภาและประธานวุฒิสภา ประจำปี 2547

ฉายาวุฒิสภา "สภาโจ๊ก" สำหรับการทำงานกว่า 4 ปีของวุฒิสภาชุดนี้ แสดงให้เห็นว่า มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจน มีการเล่นเกมกันไม่ต่างกับสภาผู้แทนราษฎรที่มีฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน แยกกันยื่นคนละข้าง ช่างชิงความได้เปรียบเพื่อต่อรองผลประโยชน์บางอย่าง จนไม่มีภาพของความ เป็นกลางที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในการเลือกคณะกรรมการในองค์กรอิสระต่างๆ มักจะมีปัญหาการเมืองเข้ามาครอบงำ จนเชื่อกันว่ามีโผหรือรับใบสั่งมาจากรัฐบาล แม้แต่ใน บรรดาสมาชิกวุฒิสภา ด้วยกันเองยังวิพากษ์วิจารณ์ทุกครั้งที่มีการคัดเลือก

สร้างความอึดจวนในการทำงานจนถูกมองว่า "ละเหมือน โจ๊ก" นอกจากนี้ เหตุการณ์ความขัดแย้งอันเป็นผลมาจากการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ถึงขั้นชกต่อยกันกลางห้องประชุม ยิ่งสะท้อนภาพการแบ่งเป็นสองขั้วมากขึ้น เนื่องจากฝ่ายหนึ่งตรวจสอบการทำงาน แต่อีกฝ่ายคอยขั้วขัดขวาง ทำให้ภาพการทำงานของสภาสูงยิ่ง "ละทะเหมือน โจ๊ก"

ฉายาประธานวุฒิสภา "ประธานสุ-ชิน" ทั้งนี้ หลังจากนายสุชน ชาลีเครือ ได้เข้าทำหน้าที่ประธานวุฒิสภา สังคมไม่ได้คาดหวังตั้งแต่แรกว่า นายสุชน จะมาทำหน้าที่อย่างเป็นทางการ เพราะถูกมองว่าเป็นตัวแทนของฝ่ายรัฐบาล แต่เมื่อนายสุชน ขอเวลาทำหน้าที่เพื่อพิสูจน์ความเป็นกลางของตนเอง สังคมจึงคาดหวังว่าจะสามารถนำวุฒิสภาทำงานตามที่รับปากไว้ได้ แต่เมื่อทำหน้าที่ประธานในห้องประชุมวุฒิสภาได้ระยะหนึ่ง ก็ไม่สามารถควบคุมการประชุมให้เกิดความเรียบร้อยได้ ขณะเดียวกัน การทำหน้าที่ประธานวุฒิสภาของนายสุชน พยายามจะประนีประนอมเอื้ออาทรให้กับฝ่ายรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ และมักเสนอตัวเป็นผู้ประสานกับนายกรัฐมนตรีอยู่เสมอ เนื่องจากมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกันอยู่ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าภาพการทำหน้าที่ประธานของนายสุชน กลมกลืนเหมือนเป็นคนของรัฐบาล คล้ายเป็นส่วนหนึ่งของบริษัทชินวัตร ของนายกรัฐมนตรีไปโดยปริยาย

เหตุการณ์แห่งปี "ส.ว.ชกกันกลางสภา" สำหรับเหตุการณ์แห่งปีที่ประวัติศาสตร์สภาไทยต้องบันทึกไว้ คือเหตุชกต่อยกันขณะมีการประชุมวุฒิสภา เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547 ระหว่าง พล.ต.อ. ประทิน สันติประภพ สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร กับ นายอตุลย์ วันไชยธนวงศ์ สมาชิกวุฒิสภา แม่ฮ่องสอน ระหว่างการประชุมวุฒิสภาที่มีการหยิบยกเอากรณีการสลายม็อบที่ สก.อ.ตากใบ จ.นราธิวาส ซึ่งเหตุวิวาทครั้งนี้ ได้สร้างความอับอายให้แก่ สมาชิกวุฒิสภาเป็นอย่างมาก จนต้องบันทึกไว้เป็นเหตุการณ์แห่งปี

ฉายาวุฒิสภาและประธานวุฒิสภา ประจำปี 2548

ฉายาวุฒิสภา “สภาทาส” จากการทำหน้าที่ของวุฒิสภาชุดปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่า ไม่ได้มีอิสระ บ่อยครั้งมีข่าวว่าการลงมติของวุฒิสภาเป็นไปตามโผ อุปมาเหมือนทาส ที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของนายเงิน

ฉายาประธานวุฒิสภา “สุ(ค) ทน” เมื่อกล่าวถึงบทบาทและการทำงานของ นายสุชน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภา ในรอบปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะกรณีปัญหาการสรรหาผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ที่นายสุชน ชาลีเครือ นำชื่อนายวิสุทธี มนต์วิวัฒน์กุลเกล้าฯ เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่ แต่ นายวิสุทธี ก็ไม่ได้รับการโปรดเกล้าฯ จนกระทั่ง นายวิสุทธี ขอถอนชื่อ แต่นายสุชน กลับไม่แสดงความ

รับผิดชอบใดๆ ทำให้ได้รับแรงเสียดทานอย่างหนัก ถึงขั้นมีสมาชิกวุฒิสภาไล่ให้ลาออกกลางห้องประชุมบ่อยครั้ง แต่นายสุชนก็ทนสุดๆ และหลายคนก็สุดทนกับนายสุชนเช่นกัน

ตลอดระยะเวลาการทำงานที่ผ่านมาจะมีทั้งกลุ่มผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการทำงานของวุฒิสภา อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าการทำงานของวุฒิสภาในบางกรณีถือได้ว่าเป็นการสร้างควมน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน เป็นการทำงานที่สนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สถาบันการเมือง ได้แก่ กรณี ที่นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ประธานคณะกรรมการการมีส่วนรวมของประชาชน วุฒิสภา และนายสมเกียรติ อ่อนวิมล สมาชิกวุฒิสภา จ.สุพรรณบุรี โฆษกคณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระ วุฒิสภา ได้ติดตามเรื่องการแปรสัญญาสัมปทานโทรคมนาคม เนื่องจากมีความเห็นว่ารัฐบาลและหน่วยงานของรัฐพยายามที่จะช่วยให้มีการแปรสัญญาให้เกิดประโยชน์กับเอกชน

หรือในกรณีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ พล.ต.อ. ประทิน สันติประภพ ได้ยื่นคำร้องกล่าวหา พล.ต.อ. วุฒิชัย ศรีรัตนวุฒิ ประธาน ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. รวม 9 คน ที่กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 กรณีออกระเบียบปรับเพิ่มค่าตอบแทนพิเศษให้กับประธาน ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อปี 2547 ซึ่งในที่สุดคณะผู้พิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้ง 9 คน มีมติเป็นเอกฉันท์ชี้ขาดว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความผิดตามข้อกล่าวหาจริง

ตลอดทั้งการที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและสอบสวนเรื่องเกี่ยวกับทุจริตวุฒิสภา ที่มี พล.ต.อ.ประทิน สันติประภพ สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานครได้ทำการศึกษากรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจวัดตะกั่วเบ็ด CTX 9000 DSI ที่จะใช้ในสนามบินสุวรรณภูมิ ได้มีการกล่าวหาว่าอาจมีการจ่ายค่าสินบนให้กับเจ้าหน้าที่และนักการเมืองไทยอีกด้วย

(มติชนรายวัน 2548 : 2)

จะเห็นว่าในกรณีตัวอย่างที่ยกมานี้ ทำให้ประชาชนได้รู้จักบทบาทและหน้าที่ของวุฒิสภามากยิ่งขึ้น แม้ว่าการทำงานของวุฒิสภาในภาพรวมจะไม่โดดเด่นในสายตาของประชาชน แต่ในอนาคตคาดว่าการทำงานของวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญฯ ฉบับประชาชนจะมีความแข็งแกร่ง และสมบูรณ์ตามเจตนารมณ์มากยิ่งขึ้น

มิติที่ 4 : มุมมองด้านการพัฒนาองค์กร คือ การที่วุฒิสภาควรที่จะมีพัฒนาการไปในทิศทางใด และอย่างไรที่จะให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือปรัชญาของการก่อตั้งวุฒิสภา และสภาพแวดล้อมทางสังคมการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยพิจารณาในมุมมอง 3 มิติที่ผ่านมา

พบว่าการพัฒนาของวุฒิสภานั้นควรพัฒนาไปในแนวทางที่ รายงานการวิจัย แผนยุทธศาสตร์วุฒิสภา พ.ศ. 2548-2552 ได้กล่าวไว้ คือ

การจัดกลุ่มยุทธศาสตร์ที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์หลักสำคัญ และกำหนดเป้าประสงค์ (Goals) ที่องค์กรต้องการให้เกิดความสำเร็จ ผลของการจัดกลุ่มยุทธศาสตร์ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักสำคัญ 5 ด้าน เพื่อตอบสนองเป้าประสงค์ (Goals) 5 ข้อ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ ที่ 1 : การพัฒนาสมรรถนะทางนิติบัญญัติของวุฒิสภา

ยุทธศาสตร์ ที่ 2 : การสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

ยุทธศาสตร์ ที่ 3 : การพัฒนาขีดความสามารถในการกำกับดูแลองค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ

ยุทธศาสตร์ ที่ 4 : การประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ ที่ 5 : การพัฒนาองค์กรและการจัดการ

โดยความสำเร็จของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน จะนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรวุฒิสภาให้เป็นแบบอย่างของความสำเร็จในการดำเนินงาน (Role Model) แก่องค์กรต่างๆ และมุ่งประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ ในแต่ละยุทธศาสตร์ จะมีรายละเอียดของยุทธศาสตร์ที่จะนำมาใช้ให้เกิดความสำเร็จ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ (Goals) 5 ข้อ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา 2548 : 26-32)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาสมรรถนะทางนิติบัญญัติของวุฒิสภา

เป้าประสงค์

เพื่อพัฒนาให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่สามารถทำหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมายของประเทศอย่างถูกต้อง รอบคอบ ทันเวลา สอดคล้องกับผลประโยชน์ของประเทศชาติ ประชาชนและนำไปสู่ความเป็นธรรมในสังคม

มาตรการ

- 1.1 การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนการทำงานของวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพ
- 1.2 การพัฒนาระบบการให้บริการค้นหาข้อมูลให้แก่สมาชิกวุฒิสภา
- 1.3 การจัดทำฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้าน
- 1.4 การพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานให้สมาชิกวุฒิสภาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเตรียมงาน และสรุปประเด็นสำคัญต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- 1.5 การให้มีเจ้าหน้าที่ประจำของคณะกรรมการ ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดเก็บดูแลเอกสารสำคัญในการประชุมแต่ละคณะ
- 1.6 การพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารสำคัญในห้องประชุมของคณะกรรมการแต่ละคณะ
- 1.7 การสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรและกลุ่มต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น องค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ องค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานราชการ และสถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และผลงานทางวิชาการ รวมถึงวิทยาการใหม่ๆ
- 1.8 การพัฒนาให้บุคลากรของวุฒิสภามีพื้นฐานความรู้ทางกฎหมายและวิทยาการใหม่ๆ ที่จำเป็น สำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของวุฒิสภา
- 1.9 การสร้างกลไกเวทีภาคประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นต่อประเด็นการออกกฎหมายใหม่ต่างๆ ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชนหรือชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

เป้าประสงค์

เพื่อให้วุฒิสภาสามารถทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานเสนอความคิดเห็นและสะท้อนปัญหาของประชาชนต่อฝ่ายบริหารอย่างเป็นกลางตรงไปตรงมาและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการ

- 2.1 การพัฒนาระบบสนับสนุนด้านข้อมูล โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่ช่วยค้นหาแหล่งข้อมูลและจัดสร้างแหล่งข้อมูลของการตรวจสอบฝ่ายบริหาร
- 2.2 การพัฒนาโครงข่ายข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับองค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ และหน่วยงานภายนอก
- 2.3 การสร้างเครือข่ายประชาชนและสื่อมวลชนให้มีส่วนร่วม ในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญฯ และถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการระดับสูง
- 2.4 การรายงานผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาผ่านสื่อมวลชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- 2.5 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานของคณะกรรมการ
- 2.6 การพิจารณากำหนดวิธีการเชิญฝ่ายบริหารให้เข้าร่วมประชุมหรือชี้แจงข้อมูลต่างๆ อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3: การพัฒนาศักยภาพความสามารถในการกำกับดูแลองค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ

เป้าประสงค์

เพื่อให้วุฒิสภามีความสามารถทำหน้าที่แต่งตั้ง ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการระดับสูง ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ อย่างเป็นอิสระ โดยปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองและเป็นที่ยอมรับของสังคม

มาตรการ

- 3.1 การกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ และขั้นตอนที่ชัดเจนในกระบวนการตรวจสอบประวัติ และความประพฤติ ของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ และดำเนิน การประกาศหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้ประชาชนรับทราบก่อนการเริ่มกระบวนการ
- 3.2 การสร้างระบบฐานข้อมูลประวัติบุคคลในการแต่งตั้งและถอดถอน
- 3.3 การสร้างระบบป้องกันความลับและการคุ้มครองผู้แจ้งข้อมูล
- 3.4 การสร้างกลไกในการรับแจ้งข้อมูลจากประชาชน
- 3.5 การรายงานผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาต่อประชาชนเป็นระยะ และให้ประชาชนสามารถแสดงความเห็นได้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

เป้าประสงค์

เพื่อให้วุฒิสภามีบทบาทเป็นองค์กรหลักที่ประชาชนให้ความเชื่อถือในการรับฟังปัญหา และสามารถมีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกลางในทางการเมือง

มาตรการ

- 4.1 การจัดตั้งศูนย์รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากประชาชนในทุกจังหวัด
- 4.2 การเพิ่มช่องทางในการรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากประชาชน
- 4.3 การจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของวุฒิสภาเพื่อถ่ายทอดการประชุมและผลิตรายการที่น่าสนใจ
- 4.4 การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของวุฒิสภาให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้เข้าใจอย่างทั่วถึงทั้งประเทศทางสื่อทุกแขนง
- 4.5 การร่วมมือกับสื่อมวลชนท้องถิ่นทุกแขนงเพื่อเผยแพร่กิจกรรมและข้อมูลข่าวสารของวุฒิสภา

4.6 การจัดทำแผนพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ของวุฒิสภา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การพัฒนาองค์กรและการจัดการ

เป้าประสงค์

เพื่อให้วุฒิสภามีระบบการจัดการภายในอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสนับสนุนการทำงานที่ตามรัฐธรรมนูญฯ

มาตรการ

- 5.1 การจัดเตรียมห้องทำงานส่วนบุคคลให้เพียงพอกับจำนวนสมาชิกวุฒิสภาเพื่อใช้ปฏิบัติงาน และสะดวกในการติดต่อประสานงาน
- 5.2 การพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการทำงาน และการสื่อสารของวุฒิสภา
- 5.3 การพัฒนาระบบการให้บริการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้สามารถตอบสนองภารกิจของสมาชิกวุฒิสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5.4 การจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานด้านบุคลากร และด้านการเงินการคลัง
- 5.5 การวิจัยเพื่อปรับปรุงระบบและโครงสร้างการบริหารงานภายในของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่สอดคล้องกับภารกิจของสมาชิกวุฒิสภา
- 5.6 การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)
- 5.7 การปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคลให้เป็นระบบคุณธรรม (Merit System) ส่งเสริมข้าราชการให้เป็นมืออาชีพ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ป้องกันมิให้ผู้ขาดคุณสมบัติ ได้รับตำแหน่งและดำรงรักษาคนดีมีฝีมือให้มีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการทำงาน
- 5.8 การปรับปรุงระบบการบริหารงานงบประมาณเพื่อสนับสนุนภารกิจของวุฒิสภา
 - 5.8.1 การแบ่งประเภทงบประมาณโดยจำแนกความสำคัญได้แก่นโยบายของวุฒิสภา นโยบายของคณะกรรมการการนิโยยแรงด่วนและงบดำเนินการปกติ
 - 5.8.2 ปรับปรุงขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินให้สะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 - 5.8.3 ปรับปรุงระบบการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5.9 การจัดทำระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน มีตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ได้มาตรฐาน โดยให้หน่วยงานภายนอกเป็นผู้ประเมิน

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวัดระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาชุดปัจจุบัน (พ.ศ. 2543-2549) ประกอบด้วย

1. การพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย
2. การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน
3. การเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ
4. ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน
5. ภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะทั่วไป เพิ่มเติมเกี่ยวกับวุฒิสภา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามแยกวิเคราะห์ตามภูมิภาค

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 5.11

ตารางที่ 5.11 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

(N = 600)														
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ผู้ตอบแบบสอบถาม	ภูมิภาค													
	ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก		ภาคใต้		กรุงเทพฯ		รวมทุกภูมิภาค	
	(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=600)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ														
ชาย	50	50.0	50	50.0	50	50.0	50	50.0	50	50.0	50	50.0	300	50.0
หญิง	50	50.0	50	50.0	50	50.0	50	50.0	50	50.0	50	50.0	300	50.0
2.อายุ														
18 - 30 ปี	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	120	20.0
31 - 40 ปี	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	120	20.0
41 - 50 ปี	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	120	20.0
51 - 60 ปี	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	120	20.0
61 ปีขึ้นไป	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	20	20.0	120	20.0

ตารางที่ 5.11 (ต่อ)

(N=600)														
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ผู้ตอบแบบสอบถาม	ภูมิลำเนา													
	ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก		ภาคใต้		กรุงเทพฯ		รวมทุกภูมิลำเนา	
	(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=600)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. สถานภาพ														
โสด	32	32.0	23	23.0	27	27.0	44	44.0	48	48.0	33	33.0	207	34.5
สมรส	60	60.0	72	72.0	38	68.0	50	50.0	45	45.0	62	62.0	357	59.5
หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่	8	8.0	5	5.0	5	5.0	6	6.0	7	7.0	5	5.0	36	6.0
7. รายได้ทั้งหมดต่อเดือน														
ต่ำกว่า 10,000 บาท	17	17.0	19	19.0	24	24.0	26	26.0	46	46.0	2	2.0	134	22.3
10,001 - 15,000 บาท	19	19.0	29	29.0	23	23.0	30	30.0	12	12.0	12	12.0	125	20.8
15,001 - 20,000 บาท	14	14.0	17	17.0	16	16.0	14	14.0	12	12.0	9	9.0	82	13.7
20,001 - 25,000 บาท	21	21.0	9	9.0	14	14.0	9	9.0	13	13.0	16	16.0	82	13.7
25,001 – 30,000 บาท	12	12.0	7	7.0	7	7.0	9	9.0	11	11.0	8	8.0	54	9.5
30,001 – 35,000 บาท	5	5.0	3	3.0	9	9.0	5	5.0	5	5.0	5	5.0	32	5.3
35,001 บาทขึ้นไป	12	12.0	16	16.0	7	7.0	7	7.0	1	1.0	48	48.0	91	15.2

ตารางที่ 5.11 (ต่อ)

(N=600)														
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ผู้ตอบแบบสอบถาม	ภูมิภาคต่าง ๆ													
	ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก		ภาคใต้		กรุงเทพฯ		รวมทุกภูมิภาค	
	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=600)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8.อาชีพ														
-ข้าราชการ/ พนง. รัฐวิสาหกิจ	42	42.0	54	54.0	42	42.0	53	53.0	29	29.0	50	50.0	270	45.0
-นักธุรกิจระดับบริหาร/ ผู้ประกอบการกิจการ/เจ้าของบริษัท	15	15.0	14	14.0	18	18.0	9	9.0	9	9.0	19	19.0	84	14.0
-ค้าขาย/หาบเร่/แผงลอย	6	6.0	1	1.0	5	5.0	3	3.0	6	6.0	-	-	21	3.5
-เกษตรกร(ทำนา ทำสวน)	-	-	3	3.0	1	1.0	-	-	4	4.0	-	-	8	1.3
-รับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน	3	3.0	1	1.0	4	4.0	3	3.0	5	5.0	-	-	16	2.7
-พนักงานบริษัท/ห้างร้าน	19	19.0	11	11.0	12	12.0	20	20.0	32	32.0	15	15.0	109	18.2
-กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/สมาชิก อบต./ พณ.ท้องถิ่น	-	-	-	-	3	3.0	3	3.0	7	7.0	-	-	7	1.2
-แม่บ้าน	3	3.0	8	8.0	7	7.0	1	1.0	8	8.0	3	3.0	30	5.0
-สื่อมวลชน	12	12.0	-	-	1	1.0	1	1.0	-	-	1	1.0	3	0.5
-อื่นๆ เช่น ข้าราชการบำนาญ หรือข้าราชการเกษียณอายุ	-	-	8	8.0	7	7.0	7	7.0	6	6.0	12	12.0	52	8.7

(N=600)															
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ผู้ตอบแบบสอบถาม	ภูมิภาค														
	ภูมิภาค														
	ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก		ภาคใต้		กรุงเทพฯ		รวมทุกภูมิภาค		
	(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=100)		(N=600)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
9. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวุฒิสภา															
สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	27	27.0	35	35.0	27	27.0	14	14.0	10	10.0	28	28.0	141	23.5	
เดือนละ 1-2 ครั้ง	18	18.0	20	20.0	18	18.0	16	16.0	11	11.0	14	14.0	97	16.2	
นานๆ ครั้ง	44	44.0	36	36.0	42	42.0	56	53.0	74	74.0	35	35.0	284	47.3	
ทุกวันในช่วงสมัยประชุมรัฐสภา	9	9.0	9	9.0	10	10.0	15	15.0	4	4.0	21	21.0	68	11.3	
อื่นๆ	2	2.0	-	-	3	3.0	2	2.0	1	1.0	2	2.0	10	1.7	
10. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวุฒิสภาจากสื่อใด															
วิทยุกระจายเสียง	24	24.0	28	28.0	16	16.0	24	24.0	21	21.0	41	41.0			
โทรทัศน์	93	93.0	95	95.0	96	96.0	90	90.0	87	87.0	88	88.0			
หนังสือพิมพ์ / สิ่งพิมพ์	67	67.0	50	50.0	51	51.0	65	65.0	59	59.0	66	66.0			
สื่อบุคคล	13	13.0	13	13.0	10	10.0	10	10.0	8	8.0	18	18.0			
อื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต	4	4.0	3	3.0	3	3.0	3		-	-	7	7.0	20		

จากตารางที่ 5.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 ภูมิภาค จำนวน 600 คน สามารถแยกวิเคราะห์ได้ดังนี้

ภาคเหนือ จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือก ตามเกณฑ์ของจังหวัดที่มีประชากรที่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด คือ **จังหวัดเชียงใหม่** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย และเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50) มีอายุอยู่ในช่วง 18-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปี, 61 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20) ส่วนใหญ่มีการระดับศึกษาสูงสุดคือ สำเร็จปริญญาตรี (ร้อยละ 66) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล (ร้อยละ 60) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 96) มีสถานภาพครอบครัวสมรสแล้ว (ร้อยละ 60) ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุด (ร้อยละ 42) และมีรายได้ทั้งหมดต่อเดือนอยู่ในช่วง 20,001 - 25,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 21)

ในด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวุฒิสภา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ยนานๆ ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 44) ซึ่งส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับวุฒิสภาจากสื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 93)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือก โดยใช้เกณฑ์ของจังหวัดที่มีประชากรที่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด คือ **จังหวัดนครราชสีมา** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย และเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50) มีอายุอยู่ในช่วง 18-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปี, 61 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20) ส่วนใหญ่มีการระดับศึกษาสูงสุดคือ สำเร็จปริญญาตรี (ร้อยละ 59) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล (ร้อยละ 61) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 100) มีสถานภาพครอบครัวสมรสแล้ว (ร้อยละ 72) ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุด (ร้อยละ 54) และมีรายได้ทั้งหมดต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001- 15,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 29)

ในด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวุฒิสภา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ยนานๆ ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 36) ซึ่งส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับวุฒิสภาจากสื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 95)

ภาคกลาง จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกคือ **จังหวัดนครสวรรค์** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50) มีอายุอยู่ในช่วง 18-30ปี, 31-40ปี, 41-50ปี, 51-60ปี, 61 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20) ส่วนใหญ่มีการระดับศึกษาสูงสุดคือ สำเร็จปริญญาตรี (ร้อยละ 75) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล (ร้อยละ 58) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 98) มีสถานภาพครอบครัวสมรสแล้ว (ร้อยละ 68) ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุด (ร้อยละ 42) และมีรายได้ทั้งหมดต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001- 15,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 23)

ในด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวุฒิสภา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ยนานๆ ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 42) ซึ่งส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับวุฒิสภาจากสื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 96)

ภาคตะวันออก จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกคือ **จังหวัดชลบุรี** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย และเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50) มีอายุอยู่ในช่วง 18-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปี, 61 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20) ส่วนใหญ่มีการระดับศึกษาสูงสุดคือ สำเร็จปริญญาตรี (ร้อยละ 73) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล (ร้อยละ 60) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 97) มีสถานภาพครอบครัวสมรสแล้ว (ร้อยละ 50) ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุด (ร้อยละ 53) และมีรายได้ทั้งหมดต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 30)

ในด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวุฒิสภา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ยนานๆ ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 44) ซึ่งส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับวุฒิสภาจากสื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 93)

ภาคใต้ จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกคือ **จังหวัดนครศรีธรรมราช** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย และเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50) มีอายุอยู่ในช่วง 18-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปี, 61 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20) ส่วนใหญ่มีการระดับศึกษาสูงสุดคือ สำเร็จปริญญาตรี (ร้อยละ 66) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล (ร้อยละ 60) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 96) มีสถานภาพครอบครัวโสด (ร้อยละ 48) ประกอบอาชีพเป็น พนักงานบริษัท/ห้างร้าน มากที่สุด (ร้อยละ 32) และมีรายได้ทั้งหมดต่อเดือนอยู่ในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 46)

ในด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวุฒิสภา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ยนานๆ ครั้ง (ร้อยละ 74) ซึ่งส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับวุฒิสภาจากสื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 87)

กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 50 เขตในกรุงเทพมหานคร เขตละ 2 คน จำนวน 100 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย และเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50) มีอายุอยู่ในช่วง 18-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปี, 61 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20) ส่วนใหญ่มีระดับศึกษาสูงสุดคือ สำเร็จปริญญาตรี (ร้อยละ 73) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 100) มีสถานภาพครอบครัวสมรสแล้ว (ร้อยละ 62) ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 50) และมีรายได้ทั้งหมดต่อเดือนอยู่ในช่วง 20,001-25,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 16)

ด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบุคลิกภาพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ยนานๆ ครั้ง (ร้อยละ 35) ซึ่งส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพจากสื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 88)

เมื่อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมทั้งหมด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย และเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50) มีอายุอยู่ในช่วง 18-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปี, 61 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20) ส่วนใหญ่มีการระดับศึกษาสูงสุดคือ สำเร็จปริญญาตรี (ร้อยละ 73) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัดส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล (ร้อยละ 49.2) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 97.8) มีสถานภาพครอบครัวสมรสแล้ว (ร้อยละ 59.5) ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุด (ร้อยละ 45) และมีรายได้ทั้งหมดต่อเดือนอยู่ในช่วงต่ำกว่า 10,001 บาท (ร้อยละ 22.3)

ด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบุคลิกภาพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ยนานๆ ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 47.3) ซึ่งส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพจากสื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 91.5)

**ตอนที่ 2 การวัดระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาชุดปัจจุบัน
(พ.ศ.2543-2549) ในภาพรวมทุกด้านแยกตามภูมิฐานะของผู้ตอบแบบสอบถาม**

ตารางที่ 5.12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิฐานะอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)

N=100

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย	2.91	0.71	ปานกลาง
2. ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	2.77	0.63	ปานกลาง
3. ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ	2.84	0.67	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	2.43	0.75	น้อย
5. ด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	2.72	0.64	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.75	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.12 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิฐานะอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 2.75$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย รองลงมาคือ ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ และด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินตามลำดับ และมีประเด็นที่มีความความพึงพอใจอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน

ตารางที่ 5.13 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจใน
 บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบ
 แบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)

N=100

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการพิจารณากฎหมาย	3.07	0.48	ปานกลาง
2. ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	2.93	0.49	ปานกลาง
3. ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ	2.97	0.57	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	2.58	0.74	ปานกลาง
5. ด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	2.84	0.50	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.89	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.13 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 2.89$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการพิจารณากฎหมาย รองลงมาคือ ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ และด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ตามลำดับ

ตารางที่ 5.14 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจใน
บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)

N=100

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย	2.98	0.82	ปานกลาง
2. ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	2.87	0.72	ปานกลาง
3. ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ	2.90	0.68	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	2.53	0.84	ปานกลาง
5. ด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	2.80	0.76	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.82	0.62	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.14 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 2.82$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย รองลงมาคือ ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ และด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ตามลำดับ

ตารางที่ 5.15 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจใน
บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)

N=100

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย	2.94	0.68	ปานกลาง
2. ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	2.88	0.68	ปานกลาง
3. ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ	2.82	0.65	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	2.59	0.72	ปานกลาง
5. ด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	2.75	0.67	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.79	0.59	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.15 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัด
ชลบุรี) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้าน
โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.79$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่าประเด็น
ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย รองลงมาคือ
ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินและด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ตามลำดับ

ตารางที่ 5.16 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจใน
บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)

N=100

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย	3.01	2.58	ปานกลาง
2. ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	2.85	0.63	ปานกลาง
3. ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ	2.79	0.63	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	2.63	0.70	ปานกลาง
5. ด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	2.82	0.64	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.81	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.16 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.81$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย รองลงมาคือ ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินและด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา ตามลำดับ

ตารางที่ 5.17 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจใน
บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

N=100

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย	2.75	0.69	ปานกลาง
2. ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	2.64	0.68	ปานกลาง
3. ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ	2.55	0.72	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	2.40	0.80	น้อย
5. ด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	2.58	0.82	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.57	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.17 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.57$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย รองลงมาคือ ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินและด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภาตามลำดับ และมีประเด็นที่มีความความพึงพอใจอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน

ตารางที่ 5.18 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจใน
บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของผู้ตอบ
แบบสอบถามทุกภูมิสำเนา

N=600

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย	2.94	0.66	ปานกลาง
2. ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	2.82	0.64	ปานกลาง
3. ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ	2.81	0.65	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	2.53	0.72	ปานกลาง
5. ด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	2.75	0.67	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.77	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.18 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิสำเนา มีระดับความพึงพอใจใน
บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง”
($\bar{X}=2.77$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ
ปานกลางได้แก่ ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย รองลงมาคือ ด้านการควบคุมตรวจสอบ
การบริหารราชการแผ่นดิน และด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา ตามลำดับ และมี
ประเด็นที่มีความความพึงพอใจอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ
ประชาชน

ตอนที่ 2.1 การวัดระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาชุด
ปัจจุบัน (พ.ศ.2543-2549) รายด้านแยกตามภูมิภาคนาของผู้อตอบแบบสอบถาม

2.1.1 ความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณาลั่นกรองร่าง
กฎหมาย

ตารางที่ 5.19 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาท
และผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายของ
ผู้อตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. การมีวุฒิสภาพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น	3.26	0.85	ปานกลาง
2. ในการทำหน้าที่พิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายของวุฒิสภามือเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น	2.71	0.84	ปานกลาง
3. ในบทบาทของการพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาท่านพึงพอใจในความเป็นอิสระตรงไปตรงมาและสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน	2.66	0.90	ปานกลาง
4. การพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2.99	0.78	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.91	0.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.19 พบว่าผู้อตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 2.91$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การมีวุฒิสภาพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น รองลงมา ได้แก่ การพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และในการทำหน้าที่พิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายของวุฒิสภามือเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปกับความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น ตามลำดับ

ตารางที่ 5.20 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการพิจารณากลับร่างกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. การมีวุฒิสภาพิจารณากลับร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น	3.39	0.63	ปานกลาง
2. ในการทำหน้าที่พิจารณากลับร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปกับความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น	2.92	0.65	ปานกลาง
3. ในบทบาทของการพิจารณากลับร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาท่านพึงพอใจในความเป็นอิสระตรงไปตรงมาและสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน	2.86	0.75	ปานกลาง
4. การพิจารณากลับร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	3.11	0.62	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.07	0.48	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.20 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับร่างกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=3.07$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การมีวุฒิสภาพิจารณากลับร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น รองลงมาได้แก่ การพิจารณากลับร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และในการทำหน้าที่พิจารณากลับร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปกับความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น ตามลำดับ

ตารางที่ 5.21 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. การมีวุฒิสภาพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น	3.17	0.97	ปานกลาง
2. ในการทำหน้าที่พิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น	2.82	0.89	ปานกลาง
3. ในบทบาทของการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาท่านพึงพอใจในความเป็นอิสระตรงไปตรงมาและสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน	2.87	0.96	ปานกลาง
4. การพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	3.06	0.89	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.98	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.21 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การมีวุฒิสภาพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น รองลงมาได้แก่ การพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และในบทบาทของการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาท่านพึงพอใจในความเป็นอิสระตรงไปตรงมาและสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน ตามลำดับ

ตารางที่ 5.22 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการพิจารณากลับร่างกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. การมีวุฒิสภาพิจารณากลับร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น	3.22	0.85	ปานกลาง
2. ในการทำหน้าที่พิจารณากลับร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น	2.79	0.81	ปานกลาง
3. ในบทบาทของการพิจารณากลับร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาท่านพึงพอใจในความเป็นอิสระตรงไปตรงมาและสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน	2.82	0.88	ปานกลาง
4. การพิจารณากลับร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2.92	0.73	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.94	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.22 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับร่างกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.94$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การมีวุฒิสภาพิจารณากลับร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น รองลงมา ได้แก่ การพิจารณากลับร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และในบทบาทของการพิจารณากลับร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาท่านพึงพอใจในความเป็นอิสระตรงไปตรงมาและสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน ตามลำดับ

ตารางที่ 5.23 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. การมีวุฒิสภาพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น	3.27	0.84	ปานกลาง
2. ในการทำหน้าที่พิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปกับความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น	2.87	0.66	ปานกลาง
3. ในบทบาทของการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาท่านพึงพอใจในความเป็นอิสระตรงไปตรงมาและสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน	2.87	0.73	ปานกลาง
4. การพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	3.03	0.67	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.01	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.23 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=3.01$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การมีวุฒิสภาพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น รองลงมาได้แก่ การพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และในการทำหน้าที่พิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปกับความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น ตามลำดับ

ตารางที่ 5.24 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับร่างกฎหมายของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการพิจารณากลับร่างกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. การมีวุฒิสภาพิจารณากลับร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น	3.07	0.82	ปานกลาง
2. ในการทำหน้าที่พิจารณากลับร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น	2.63	0.77	ปานกลาง
3. ในบทบาทของการพิจารณากลับร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาท่านพึงพอใจในความเป็นอิสระตรงไปตรงมาและสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน	2.57	0.95	ปานกลาง
4. การพิจารณากลับร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2.71	0.81	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.75	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.24 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับร่างกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.75$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การมีวุฒิสภาพิจารณากลับร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น รองลงมา ได้แก่ การพิจารณากลับร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และในการทำหน้าที่พิจารณากลับร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปกับความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น ตามลำดับ

ตารางที่ 5.25 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจใน
บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอร่าง
กฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิสำเนา

(N=600)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. การมีวุฒิสภาพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมี ความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น	3.23	0.84	ปานกลาง
2. ในการทำหน้าที่พิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อ เปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไป <u>ความคุ้มค่าที่</u> <u>เกิดขึ้น</u>	2.79	0.78	ปานกลาง
3. ในบทบาทของการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภา ท่านพึงพอใจในความเป็น <u>อิสระตรงไปตรงมาและสอดคล้องต่อความ</u> <u>ต้องการของประชาชน</u>	2.77	0.87	ปานกลาง
4. การพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความ <u>สอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ</u>	2.97	0.76	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.94	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.25 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิสำเนา มีระดับความพึงพอใจใน
บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย โดยรวมอยู่ใน
ระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.94$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึง
พอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การมีวุฒิสภาพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายเพื่อให้ร่าง
กฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น รองลงมา ได้แก่ การพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของ
สมาชิกวุฒิสภามีความ สอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และในการทำหน้าที่
พิจารณากลับกรอร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่าย
ไปกับ ความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น ตามลำดับ

**2.1.2 ระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุม
ตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน**

ตารางที่ 5.26 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภากับความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2.81	0.87	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม	2.88	0.86	ปานกลาง
3. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา	2.81	0.79	ปานกลาง
4. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา (ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว)	2.38	0.79	น้อย
5. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา	2.80	0.62	ปานกลาง
6. การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน	2.87	0.81	ปานกลาง
7. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งถ่วงดุลอำนาจรัฐเสริมสร้างความโปร่งใสทางการเมืองการปกครองและการบริหาร	2.86	1.01	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.77	0.63	ปานกลาง

จากที่ 5.26 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.77$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม (ทั้งกระทู้ถามธรรมดา/กระทู้สด) รองลงมาคือ การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน และโดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งถ่วงดุลอำนาจรัฐเสริมสร้างความโปร่งใสทางการเมืองการปกครองและการบริหาร ตามลำดับ

ตารางที่ 5.27 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภากับความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2.90	0.78	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม	3.06	0.66	ปานกลาง
3. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา	2.98	0.68	ปานกลาง
4. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา (ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว)	2.57	0.89	ปานกลาง
5. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา	3.02	0.57	ปานกลาง
6. การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการสามัญ อาทิ คณะกรรมการสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน	3.04	0.88	ปานกลาง
7. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งถ่วงดุลอำนาจรัฐเสริมสร้างความโปร่งใสทางการเมืองการปกครองและการบริหาร	2.95	0.88	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.93	0.49	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.27 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.93$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม รองลงมาคือ การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันและโดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยระบบคณะกรรมการวิสามัญประจำวุฒิสภา ตามลำดับ

ตารางที่ 5.28 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภากับความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2.89	0.90	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม	2.98	0.90	ปานกลาง
3. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา	2.83	0.82	ปานกลาง
4. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา (ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว)	2.67	0.93	ปานกลาง
5. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา	2.90	0.86	ปานกลาง
6. การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน	2.97	0.88	ปานกลาง
7. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งถ่วงดุลอำนาจรัฐเสริมสร้างความโปร่งใสทางการเมืองการปกครองและการบริหาร	2.85	0.88	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.87	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.28 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัด นครสวรรค์) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุม ตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.87$) เมื่อพิจารณาใน รายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ โดยภาพรวม ของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม รองลงมาคือ การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันและ โดยภาพรวมของการ ควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยระบบคณะกรรมการวิสามัญประจำวุฒิสภา ตามลำดับ

ตารางที่ 5.29 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภากับความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2.92	0.80	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม	3.00	0.86	ปานกลาง
3. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา	2.95	0.80	ปานกลาง
4. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา (ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว)	2.71	0.88	ปานกลาง
5. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา	2.84	0.81	ปานกลาง
6. การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการสามัญ อาทิ คณะกรรมการสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน	2.88	0.79	ปานกลาง
7. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งถ่วงดุลอำนาจรัฐเสริมสร้างความโปร่งใสทางการเมืองการปกครองและการบริหาร	2.84	0.94	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.78	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.29 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.78$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม รองลงมาคือ โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภาและโดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภากับความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ตามลำดับ

ตารางที่ 5.30 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภากับความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2.90	0.69	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม	2.96	0.79	ปานกลาง
3. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา	2.91	0.74	ปานกลาง
4. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา (ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว)	2.62	0.94	ปานกลาง
5. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา	2.86	0.73	ปานกลาง
6. การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน	2.88	0.89	ปานกลาง
7. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งถ่วงดุลอำนาจรัฐเสริมสร้างความโปร่งใสทางการเมืองการปกครองและการบริหาร	2.85	0.91	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.85	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.30 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัด นครศรีธรรมราช) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการ ควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.85$) เมื่อ พิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ โดย ภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ ถาม รองลงมาคือ โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการเสนอ ญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภาและโดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการ บริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภากับความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ตามลำดับ

ตารางที่ 5.31 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภากับความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2.64	0.81	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม	2.73	0.84	ปานกลาง
3. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา	2.70	0.83	ปานกลาง
4. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา (ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว)	2.29	0.98	น้อย
5. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภา	2.67	0.87	ปานกลาง
6. การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการสิทธิการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน	2.87	0.98	ปานกลาง
7. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งถ่วงดุลอำนาจรัฐเสริมสร้างความโปร่งใสทางการเมืองการปกครองและการบริหาร	2.58	0.96	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.64	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.31 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.64$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน รองลงมาคือ โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม และโดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “น้อย” คือ ภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา (ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว)

ตารางที่ 5.32 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิอัตรา

(N=600)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภา กับความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2.84	0.81	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม	2.94	0.83	ปานกลาง
3. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา	2.86	0.78	ปานกลาง
4. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา (ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว)	2.54	0.91	ปานกลาง
5. โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการวิสามัญประจำวุฒิสภา	2.85	0.75	ปานกลาง
6. การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน	2.92	0.87	ปานกลาง
7. โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งถ่วงดุลอำนาจรัฐ เสริมสร้างความโปร่งใสทางการเมือง การปกครองและการบริหาร	2.82	0.93	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.82	0.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.32 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาคนา มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติงานหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.82$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม รองลงมา คือ การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันและ โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา ตามลำดับ

2.1.3 ระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอ แต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

ตารางที่ 5.33 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเสนอ แต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1.ที่ผ่านการทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ <u>คำแนะนำ</u> หรือให้ <u>ความเห็นชอบ</u> ให้นุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม	2.99	0.72	ปานกลาง
1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง	2.93	0.83	ปานกลาง
1.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	2.98	0.83	ปานกลาง
1.3 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	2.98	0.91	ปานกลาง
1.4 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	3.17	0.84	ปานกลาง
1.5 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	2.87	0.97	ปานกลาง
1.6 เลขธิการสำนัก ป.ป.ช.	2.89	0.90	ปานกลาง
1.7 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	2.93	1.08	ปานกลาง
1.8 ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	2.95	1.02	ปานกลาง
1.9 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม	3.10	0.75	ปานกลาง
1.10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง	3.13	0.77	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ <u>คำแนะนำ</u> หรือให้ <u>ความเห็นชอบ</u> ให้นุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาในปัจจัยด้าน	2.58	0.94	ปานกลาง
2.1 ความโปร่งใส	2.54	0.81	ปานกลาง
2.2 ความตรงไปตรงมา	2.62	0.76	ปานกลาง
2.3 ความยุติธรรม	2.59	0.78	ปานกลาง
2.4 ความรอบคอบ	2.70	0.75	ปานกลาง
2.5 ความเป็นกลาง ไม่มีอคติ	2.50	0.78	น้อย
2.6 การยึดหลักผลประโยชน์ของชาติหรือส่วนรวม	2.54	0.97	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.84	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.33 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.84$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ คำแนะนำหรือให้ ความเห็นชอบให้กับบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม เช่น การเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม เป็นต้น รองลงมาคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ คำแนะนำหรือให้ ความเห็นชอบให้กับบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯของวุฒิสภา อาทิ เช่น ปัจจัยด้านความรอบคอบ ความตรงไปตรงมา หรือ ความโปร่งใส เป็นต้น

ตารางที่ 5.34 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ (นครราชสีมา)

N=100

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเสนอ แต่งตั้ง/ถอดถอน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ที่ผ่านมามีการทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ <u>คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบ</u> ให้ บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม	3.04	0.57	ปานกลาง
1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง	3.02	0.82	ปานกลาง
1.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	3.05	0.78	ปานกลาง
1.3 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	3.03	0.87	ปานกลาง
1.4 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	3.34	0.82	ปานกลาง
1.5 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	3.05	0.80	ปานกลาง
1.6 เลขาธิการสำนัก ป.ป.ช.	3.00	0.72	ปานกลาง
1.7 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	2.87	0.96	ปานกลาง
1.8 ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	2.89	0.82	ปานกลาง
1.9 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม	3.10	0.76	ปานกลาง
1.10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง	3.09	0.81	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ <u>คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบ</u> ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาในปัจจัยด้าน	2.84	0.83	ปานกลาง
2.1 ความโปร่งใส	2.81	0.85	ปานกลาง
2.2 ความตรงไปตรงมา	2.83	0.80	ปานกลาง
2.3 ความยุติธรรม	2.88	0.83	ปานกลาง
2.4 ความรอบคอบ	2.90	0.85	ปานกลาง
2.5 ความเป็นกลาง ไม่มีอคติ	2.77	0.75	ปานกลาง
2.6 การยึดหลักผลประโยชน์ของชาติหรือส่วนรวม	2.82	0.89	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.97	0.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.34 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.97$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ คำแนะนำหรือให้ ความเห็นชอบ ให้นุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม เช่น การเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง เป็นต้น รองลงมาคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ในภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ คำแนะนำหรือให้ ความเห็นชอบ ให้นุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภา อาทิเช่น ปัจจัยด้านความรอบคอบ ความยุติธรรม หรือความตรงไปตรงมา เป็นต้น

ตารางที่ 5.35 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเสนอ แต่งตั้ง/ถอดถอน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ที่ผ่านมามีการทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ <u>คำแนะนำ</u> หรือให้ <u>ความเห็นชอบ</u> ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาโดย ภาพรวม	2.98	0.70	ปานกลาง
1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง	2.96	0.84	ปานกลาง
1.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	3.03	0.88	ปานกลาง
1.3 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	2.97	0.88	ปานกลาง
1.4 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	3.08	0.87	ปานกลาง
1.5 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	2.93	0.99	ปานกลาง
1.6 เลขาธิการสำนัก ป.ป.ช.	2.90	0.94	ปานกลาง
1.7 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	2.98	1.04	ปานกลาง
1.8 ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	2.93	0.97	ปานกลาง
1.9 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม	3.07	0.78	ปานกลาง
1.10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง	2.98	0.80	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ <u>คำแนะนำ</u> หรือให้ <u>ความเห็นชอบ</u> ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาใน <u>ปัจจัย</u> <u>ด้าน</u>	2.75	0.89	ปานกลาง
2.1 ความโปร่งใส	2.80	0.82	ปานกลาง
2.2 ความตรงไปตรงมา	2.87	0.88	ปานกลาง
2.3 ความยุติธรรม	2.72	0.89	ปานกลาง
2.4 ความรอบคอบ	2.75	0.89	ปานกลาง
2.5 ความเป็นกลาง ไม่มีอคติ	2.66	0.90	ปานกลาง
2.6 การยึดหลักผลประโยชน์ของชาติหรือส่วนรวม	2.71	0.96	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.90	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.35 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.90$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ คำแนะนำ หรือให้ ความเห็นชอบ ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภา โดยภาพรวม เช่น การเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น รองลงมาคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ในภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ คำแนะนำ หรือให้ ความเห็นชอบ ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภา อาทิเช่น ปัจจัยด้านความตรงไปตรงมา ความโปร่งใส หรือความรอบคอบ เป็นต้น

ตารางที่ 5.36 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเสนอ แต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ที่ผ่านมามีการทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ <u>คำแนะนำ</u> หรือให้ <u>ความเห็นชอบ</u> ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม	2.92	0.66	ปานกลาง
1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง	2.89	0.79	ปานกลาง
1.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	2.98	0.82	ปานกลาง
1.3 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	2.88	0.82	ปานกลาง
1.4 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	3.02	0.79	ปานกลาง
1.5 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	2.87	0.92	ปานกลาง
1.6 เลขาธิการสำนัก ป.ป.ช.	2.83	0.91	ปานกลาง
1.7 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	2.85	0.87	ปานกลาง
1.8 ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	2.86	0.84	ปานกลาง
1.9 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม	3.00	0.79	ปานกลาง
1.10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง	3.01	0.77	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ <u>คำแนะนำ</u> หรือให้ <u>ความเห็นชอบ</u> ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาใน <u>ปัจจัยด้าน</u>	2.65	0.97	ปานกลาง
2.1 ความโปร่งใส	2.58	0.93	ปานกลาง
2.2 ความตรงไปตรงมา	2.68	0.92	ปานกลาง
2.3 ความยุติธรรม	2.68	0.95	ปานกลาง
2.4 ความรอบคอบ	2.70	0.96	ปานกลาง
2.5 ความเป็นกลาง ไม่มีอคติ	2.61	1.00	ปานกลาง
2.6 การยึดหลักผลประโยชน์ของชาติหรือส่วนรวม	2.66	1.04	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.82	0.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.36 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.82$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ คำแนะนำ หรือให้ ความเห็นชอบ ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภา โดยภาพรวม เช่น การเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม เป็นต้น รองลงมาคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ในภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ คำแนะนำ หรือให้ ความเห็นชอบ ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภา อาทิเช่น ปัจจัยด้านความรอบคอบ ความตรงไปตรงมา ความยุติธรรมหรือการยึดหลักผลประโยชน์ของชาติหรือส่วนรวม เป็นต้น

ตารางที่ 5.37 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ที่ผ่านมากการทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ <u>คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบ</u> ใ้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม	2.88	0.66	ปานกลาง
1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง	2.90	0.80	ปานกลาง
1.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	3.00	0.80	ปานกลาง
1.3 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	2.86	0.86	ปานกลาง
1.4 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	3.04	0.79	ปานกลาง
1.5 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	2.75	0.97	ปานกลาง
1.6 เลขธิการสำนัก ป.ป.ช.	2.87	0.87	ปานกลาง
1.7 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	2.82	0.89	ปานกลาง
1.8 ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	2.84	0.80	ปานกลาง
1.9 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม	2.83	0.75	ปานกลาง
1.10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง	2.91	0.82	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ <u>คำแนะนำหรือให้ความเห็น</u> <u>ชอบ</u> ใ้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาในปัจจุบัน	2.65	0.69	ปานกลาง
2.1 ความโปร่งใส	2.55	0.76	ปานกลาง
2.2 ความตรงไปตรงมา	2.69	0.77	ปานกลาง
2.3 ความยุติธรรม	2.62	0.85	ปานกลาง
2.4 ความรอบคอบ	2.77	0.80	ปานกลาง
2.5 ความเป็นกลาง ไม่มีอคติ	2.61	0.84	ปานกลาง
2.6 การชี้แจงหลักผลประโยชน์ของชาติหรือส่วนรวม	2.65	0.94	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.79	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.37 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัด นครศรีธรรมราช) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการ เสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ โดยรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.79$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความ พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การทำหน้าที่ในการพิจารณาให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้กับบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม เช่น การเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง เป็นต้น รองลงมาคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำหรือ ให้ความเห็นชอบให้กับบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภา อาทิ เช่น ปัจจัยด้านความรอบคอบ ความตรงไปตรงมาหรือการยึดหลักผลประโยชน์ของชาติหรือ ส่วนรวม เป็นต้น

ตารางที่ 5.38 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร (N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1.ที่ผ่านมามีการทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ <u>คำแนะนำ</u> หรือให้ <u>ความเห็นชอบ</u> ใ้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม	2.67	0.73	ปานกลาง
1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง	2.57	0.92	ปานกลาง
1.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	2.71	0.86	ปานกลาง
1.3 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	2.63	0.93	ปานกลาง
1.4 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	2.75	0.94	ปานกลาง
1.5 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	2.53	0.97	ปานกลาง
1.6 เลขานุการสำนัก ป.ป.ช.	2.49	0.99	น้อย
1.7 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	2.80	1.15	ปานกลาง
1.8 ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	2.73	1.05	ปานกลาง
1.9 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม	2.76	0.82	ปานกลาง
1.10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง	2.77	0.85	ปานกลาง
2.โดยภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ <u>คำแนะนำ</u> หรือให้ <u>ความเห็นชอบ</u> ใ้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาในปัจจุบัน	2.64	0.78	ปานกลาง
2.1 ความโปร่งใส	2.38	0.84	น้อย
2.2 ความตรงไปตรงมา	2.36	0.85	น้อย
2.3 ความยุติธรรม	2.36	0.85	น้อย
2.4 ความรอบคอบ	2.42	0.89	น้อย
2.5 ความเป็นกลาง ไม่มีอคติ	2.29	0.90	น้อย
2.6 การชี้แจงหลักผลประโยชน์ของชาติหรือส่วนรวม	2.32	0.97	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.55	0.72	ปานกลาง

ตารางที่ 5.38 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครมีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.55$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ คำแนะนำหรือให้ ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม เช่น การเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม เป็นต้น รองลงมาคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ คำแนะนำหรือให้ ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯของวุฒิสภา อาทิ เช่น ปัจจัยด้านความรอบคอบ ความตรงไปตรงมา หรือ ความยุติธรรม เป็นต้น

ตารางที่ 5.39 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค

(N=600)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเสนอ แต่งตั้ง/ถอดถอน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ที่ผ่านมามีการทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ <u>คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบ</u> ให้กับบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม	2.92	0.68	ปานกลาง
1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง	2.88	0.84	ปานกลาง
1.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	2.96	0.84	ปานกลาง
1.3 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	2.89	0.89	ปานกลาง
1.4 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	3.07	0.86	ปานกลาง
1.5 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	2.83	0.95	ปานกลาง
1.6 เลขานุการสำนัก ป.ป.ช.	2.83	0.90	ปานกลาง
1.7 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	2.87	1.00	ปานกลาง
1.8 ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	2.87	0.92	ปานกลาง
1.9 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม	2.98	0.78	ปานกลาง
1.10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง	2.98	0.81	ปานกลาง
2. โดยภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ <u>คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบ</u> ให้กับบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ ของวุฒิสภาในปัจจุบัน	2.64	0.78	ปานกลาง
2.1 ความโปร่งใส	2.61	0.85	ปานกลาง
2.2 ความตรงไปตรงมา	2.68	0.85	ปานกลาง
2.3 ความยุติธรรม	2.64	0.87	ปานกลาง
2.4 ความรอบคอบ	2.71	0.86	ปานกลาง
2.5 ความเป็นกลาง ไม่มีอคติ	2.57	0.88	ปานกลาง
2.6 การยึดหลักผลประโยชน์ของชาติหรือส่วนรวม	2.62	0.97	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.81	0.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.39 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาคน่า มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.81$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม เช่น การเสนอแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง เป็นต้น รองลงมาคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯของวุฒิสภา อาทิ เช่น ปัจจัยด้านความรอบคอบ ความตรงไปตรงมา หรือ ความยุติธรรม เป็นต้น

2.14 ระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน

ตารางที่ 5.40 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาต่อไป	2.51	0.89	ปานกลาง
2. ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล	2.56	0.89	ปานกลาง
3. ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ	2.25	0.91	น้อย
4. ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษามหาวิทยาลัยแก่ประชาชน และส่งเสริมประชาธิปไตย	2.40	0.83	น้อย
5. ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.46	0.85	น้อย
6. ส.ว.มีส่วนร่วมกับการภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	2.37	0.81	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.43	0.75	น้อย

จากตารางที่ 5.40 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับ "น้อย" ($\bar{X}=2.43$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองลงมาคือ ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษามหาวิทยาลัยแก่ประชาชนและส่งเสริมประชาธิปไตยและ ส.ว.มีส่วนร่วมกับการภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ตามลำดับ และมีประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาลและ ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาต่อไป

ตารางที่ 5.41 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาต่อไป	2.73	0.87	ปานกลาง
2. ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล	2.69	0.85	ปานกลาง
3. ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ	2.46	0.98	น้อย
4. ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน และส่งเสริมประชาธิปไตย	2.52	0.93	ปานกลาง
5. ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.50	0.83	น้อย
6. ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	2.56	0.84	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.58	0.74	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.41 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.58$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาต่อไป รองลงมาคือ ส.ว. ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล และ ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO)/กลุ่มประชาชน/กลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ตามลำดับ และมีประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 5.42 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาคือไป	2.62	0.92	ปานกลาง
2. ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล	2.61	0.90	ปานกลาง
3. ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ	2.44	1.01	น้อย
4. ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน และส่งเสริมประชาธิปไตย	2.49	0.98	น้อย
5. ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.45	0.93	น้อย
6. ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	2.54	0.93	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.53	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.42 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับ“ปานกลาง”($\bar{X}=2.53$)เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาคือไป รองลงมาคือ ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาลและส่งเสริมประชาธิปไตย และส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO)/กลุ่มประชาชน/กลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ตามลำดับและมีประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ“น้อย”ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนและส่งเสริมประชาธิปไตย รองลงมาคือ ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 5.43 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาต่อไป	2.70	0.78	ปานกลาง
2. ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล	2.75	0.78	ปานกลาง
3. ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ	2.46	0.94	น้อย
4. ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน และส่งเสริมประชาธิปไตย	2.48	0.93	น้อย
5. ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.54	0.83	ปานกลาง
6. ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	2.59	0.87	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.59	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.43 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.59$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล รองลงมาคือ ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาต่อไปและ ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ตามลำดับ และมีประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนและส่งเสริมประชาธิปไตยและ ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 5.44 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาต่อไป	2.68	0.82	ปานกลาง
2. ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล	2.76	0.85	ปานกลาง
3. ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ	2.47	0.85	น้อย
4. ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน และส่งเสริมประชาธิปไตย	2.54	0.80	ปานกลาง
5. ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.72	0.89	ปานกลาง
6. ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	2.62	0.81	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.63	0.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.44 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.63$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล รองลงมาคือ ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาต่อไป ตามลำดับ และมีประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ

ตารางที่ 5.45 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหา ข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาคือไป	2.46	0.87	น้อย
2. ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล	2.45	0.93	น้อย
3. ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ	2.30	0.96	น้อย
4. ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน และส่งเสริม ประชาธิปไตย	2.40	0.93	น้อย
5. ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน / องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	2.39	0.91	น้อย
6. ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่ม อาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	2.41	0.92	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.40	0.80	น้อย

จากตารางที่ 5.45 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับ “น้อย” ($\bar{X}=2.40$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาคือไป รองลงมาคือ ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล และ ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ตามลำดับ

ตารางที่ 5.46 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนของผู้ตอบแบบสอบถาม
รวมทุกภูมิภาค

(N=600)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหา ข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาคต่อไป	2.62	0.86	ปานกลาง
2. ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล	2.64	0.87	ปานกลาง
3. ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ	2.40	0.94	น้อย
4. ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน และส่งเสริม ประชาธิปไตย	2.47	0.90	น้อย
5. ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน / องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	2.51	0.88	ปานกลาง
6. ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	2.52	0.78	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.52	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.46 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.52$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล รองลงมาคือ ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาคต่อไป และ ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์การภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน และส่งเสริมประชาธิปไตย และ ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆ

2.1.5 ระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

ตารางที่ 5.47 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.)ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ความซื่อสัตย์ สุจริต	2.66	0.73	ปานกลาง
2. ความมีวิสัยทัศน์	2.80	0.80	ปานกลาง
3. ความรู้ความสามารถ	3.13	0.85	ปานกลาง
4. การมีจริยธรรม คุณธรรม	2.75	0.74	ปานกลาง
5. ความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย	2.72	0.79	ปานกลาง
6. ความรับผิดชอบ / ความมีวินัย	2.68	0.74	ปานกลาง
7. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว หรือประโยชน์ของพวกเขา	2.45	0.82	ปานกลาง
8. ความเป็นธรรม / ความยุติธรรม	2.64	0.73	ปานกลาง
9. ความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ	2.61	0.72	ปานกลาง
10. ความน่าเชื่อถือ สุจริต มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี	2.73	0.86	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.72	0.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.47 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.72$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ความสามารถ รองลงมาคือ ความมีวิสัยทัศน์ และการมีจริยธรรม คุณธรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 5.48 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ความซื่อสัตย์ สุจริต	2.84	0.65	ปานกลาง
2. ความมีวิสัยทัศน์	2.90	0.72	ปานกลาง
3. ความรู้ความสามารถ	3.17	0.68	ปานกลาง
4. การมีจริยธรรม คุณธรรม	2.87	0.69	ปานกลาง
5. ความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย	2.82	0.67	ปานกลาง
6. ความรับผิดชอบ / ความมีวินัย	2.77	0.72	ปานกลาง
7. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว หรือประโยชน์ของพวกพ้อง	2.60	0.79	ปานกลาง
8. ความเป็นธรรม / ความยุติธรรม	2.84	0.61	ปานกลาง
9. ความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ	2.64	0.72	ปานกลาง
10. ความน่าเชื่อถือ ศรัทธา มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี	2.90	0.72	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.84	0.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.48 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.84$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ความรู้ความสามารถ รองลงมาคือ ความมีวิสัยทัศน์ ความน่าเชื่อถือ ศรัทธา มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และการมีจริยธรรม คุณธรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 5.49 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง(จังหวัดนครสวรรค์)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ความซื่อสัตย์ สุจริต	2.74	0.84	ปานกลาง
2. ความมีวิสัยทัศน์	2.89	0.92	ปานกลาง
3. ความรู้ความสามารถ	3.15	0.95	ปานกลาง
4. การมีจริยธรรม คุณธรรม	2.80	0.86	ปานกลาง
5. ความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย	2.76	0.84	ปานกลาง
6. ความรับผิดชอบ / ความมีวินัย	2.76	0.93	ปานกลาง
7. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว หรือประโยชน์ของพวกเขา	2.58	1.02	ปานกลาง
8. ความเป็นธรรม / ความยุติธรรม	2.79	0.91	ปานกลาง
9. ความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ	2.71	0.94	ปานกลาง
10. ความน่าเชื่อถือ สรทธา มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี	2.79	0.96	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.82	0.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.49 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.82$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ความรู้ความสามารถ รองลงมาคือ ความมีวิสัยทัศน์และการมีจริยธรรม คุณธรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 5.50 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ความซื่อสัตย์ สุจริต	2.72	0.77	ปานกลาง
2. ความมีวิสัยทัศน์	2.85	0.83	ปานกลาง
3. ความรู้ความสามารถ	3.13	0.77	ปานกลาง
4. การมีจริยธรรม คุณธรรม	2.69	0.81	ปานกลาง
5. ความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย	2.79	0.82	ปานกลาง
6. ความรับผิดชอบ / ความมีวินัย	2.72	0.79	ปานกลาง
7. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว หรือประโยชน์ของพวกพ้อง	2.54	0.96	ปานกลาง
8. ความเป็นธรรม / ความยุติธรรม	2.73	0.78	ปานกลาง
9. ความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ	2.61	0.85	ปานกลาง
10. ความน่าเชื่อถือ สรทธา มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี	2.73	0.81	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.75	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.50 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.75$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ความรู้ความสามารถ รองลงมาคือ ความมีวิสัยทัศน์ และความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ตามลำดับ

ตารางที่ 5.51 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ความซื่อสัตย์ สุจริต	2.64	0.76	ปานกลาง
2. ความมีวิสัยทัศน์	3.00	0.85	ปานกลาง
3. ความรู้ความสามารถ	3.30	0.76	ปานกลาง
4. การมีจริยธรรม คุณธรรม	2.79	0.78	ปานกลาง
5. ความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย	2.87	0.77	ปานกลาง
6. ความรับผิดชอบ / ความมีวินัย	2.88	0.81	ปานกลาง
7. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว หรือประโยชน์ของพวกพ้อง	2.55	0.82	ปานกลาง
8. ความเป็นธรรม / ความยุติธรรม	2.69	0.86	ปานกลาง
9. ความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ	2.64	0.79	ปานกลาง
10. ความน่าเชื่อถือ สรทธา มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี	2.82	0.78	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.82	0.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.51 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.82$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ความสามารถ รองลงมาคือ ความมีวิสัยทัศน์ และความรับผิดชอบ / ความมีวินัย ตามลำดับ

ตารางที่ 5.52 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ความซื่อสัตย์ สุจริต	2.48	0.92	น้อย
2. ความมีวิสัยทัศน์	2.69	0.97	ปานกลาง
3. ความรู้ความสามารถ	2.99	0.97	ปานกลาง
4. การมีจริยธรรม คุณธรรม	2.60	0.90	ปานกลาง
5. ความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย	2.61	0.85	ปานกลาง
6. ความรับผิดชอบ / ความมีวินัย	2.53	0.94	ปานกลาง
7. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือประโยชน์ของพวกพ้อง	2.40	0.95	น้อย
8. ความเป็นธรรม / ความยุติธรรม	2.50	0.93	น้อย
9. ความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ	2.45	0.93	น้อย
10. ความน่าเชื่อถือ สรทธา มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี	2.58	0.98	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.58	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.52 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=2.58$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ความสามารถ รองลงมาคือความมีวิสัยทัศน์ และความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายตามลำดับ และมีประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ความเป็นธรรม / ความยุติธรรม รองลงมาคือ ความซื่อสัตย์ สุจริต และความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา ไม่มีอคติตามลำดับ

ตารางที่ 5.53 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค

(N=100)

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา	$\bar{X}$	S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. ความซื่อสัตย์ สุจริต	2.68	0.78	ปานกลาง
2. ความมีวิสัยทัศน์	2.85	0.86	ปานกลาง
3. ความรู้ความสามารถ	3.14	0.84	ปานกลาง
4. การมีจริยธรรม คุณธรรม	2.75	0.80	ปานกลาง
5. ความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย	2.76	0.80	ปานกลาง
6. ความรับผิดชอบ / ความมีวินัย	2.72	0.83	ปานกลาง
7. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือประโยชน์ของพวกเขา	2.52	0.90	ปานกลาง
8. ความเป็นธรรม / ความยุติธรรม	2.70	0.82	ปานกลาง
9. ความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ	2.61	0.83	ปานกลาง
10. ความน่าเชื่อถือ สรทธา มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี	2.76	0.86	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.75	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.53 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ด้านภาพลักษณ์/พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 2.75$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ความสามารถ รองลงมาคือ ความมีวิสัยทัศน์ และความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาภูมิสถาปัตย์ในภาพรวม **แยกตาม**
ภูมิฐานะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 5.54 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา
ภูมิสถาปัตย์ในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ(จังหวัดเชียงใหม่)

(N=100)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาภูมิสถาปัตย์	จำนวน	ร้อยละ
1.ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันภูมิสถาปัตย์ในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่		
- สมควรให้มีภูมิสถาปัตย์ต่อไป	91	91.0
- ควรยกเลิกภูมิสถาปัตย์ให้เหลือแต่สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว	9	9.0
2.ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีภูมิสถาปัตย์ต่อไป ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภูมิสถาปัตย์หรือไม่ อย่างไร		
2.1 ที่มาของภูมิสถาปัตย์		
- เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม	53	53.0
- คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ	4	4.0
- เสนอแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี	1	1.0
- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	32	32.0
- อื่นๆ ได้แก่ 1) เลือกตั้งโดยประชาชนแล้วขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	1	1.0
2) คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	5	5.0
2.2 ในกรณีที่สมาชิกภูมิสถาปัตย์มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม		
- ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม	53	53.5
- ให้ผู้สมัคร ส.ว.หาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้สมัคร ส.ส.	42	42.4
- อื่นๆ	4	4.0

ตารางที่ 5.54 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
2.3 จำนวนวุฒิสภา		
-จำนวน 200 คนเช่นเดิม	69	69.0
-ลดลงเหลือจังหวัดละ 1 คน รวมเป็น 76 คน	25	25.0
-ควรลดลงเหลือ.....คน	3	3.0
-ควรเพิ่มขึ้นเป็น.....คน	3	3.0
2.4 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง		
-วาระ 6 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ แต่กลับมา เป็น ส.ว. ใหม่ได้ (เหมือนรัฐธรรมนูญปัจจุบัน)	34	34.0
-วาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี	35	35.0
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว กลับมาเป็น ส.ว. ใหม่ไม่ได้	8	8.0
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ไม่สามารถไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ รวมทั้งไม่สามารถดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญได้อีกต่อไป	16	16.0
-อื่น ๆ	7	7.0
2.5 วาระการเลือกตั้งและการสิ้นสุดวาระ (กรณีที่ ส.ว.มีวาระ 6 ปี)และมาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ปัจจุบัน		
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี	71	71.0
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวนกึ่งหนึ่งทุก 3 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	20	20.0
-ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระจำนวน 1 ใน 3 ทุก 2 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	2	2.0
-อื่น ๆ	-	-
2.6 การให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมือง		
-ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองได้	6	6.0
-ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้	94	94.0

ตารางที่ 5.54 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ		
- ให้ ส.ว.จำนวน 1 คน โดยการสนับสนุนของ ส.ว.อื่นๆ ไม่น้อยกว่า 10 คน สามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้	18	18.2
- ให้ ส.ว.โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ	23	23.2
- ให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้	70	70.7
- ให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ	38	38.4
- ให้ ส.ว. มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้งต่อไป	40	40.4

จากตารางที่ 5.54 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) มีความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ในประเด็นต่างๆ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองของไทยต่อไป (ร้อยละ 91) โดยเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาในด้านที่มาของการเลือกตั้ง คือ ต้องการให้เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม (ร้อยละ 53) ในกรณีที่ ส.ว มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม ห้ามผู้สมัคร ส.ว.หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม (ร้อยละ 53) ต้องการให้มีจำนวน ส.ว. 200 คนเช่นเดิม (ร้อยละ 69) โดยมีระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี (และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี (ร้อยละ 35) ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมดเมื่อครบ 6 ปี (ร้อยละ 71) และต้องการ ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้ (ร้อยละ 94) นอกจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ เพิ่มเติม ว่าให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ (ร้อยละ 70.7)

ตารางที่ 5.55 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา)

(N=100)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่		
- สมควรให้มีวุฒิสภาต่อไป	93	93.0
- ควรยกเลิกวุฒิสภาให้เหลือแต่สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว	7	7.0
2. ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา หรือไม่ อย่างไร		
2.1 ที่มาของวุฒิสภา		
- เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม	74	74.0
- คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ	4	4.0
- เสนอแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี	2	2.0
- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	12	12.0
- อื่นๆ ได้แก่ 1) เลือกตั้งโดยประชาชนแล้วขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	4	4.0
2) คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	4	4.0
2.2 ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม		
- ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม	46	46.0
- ให้ผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้สมัคร ส.ส.	51	51.0
- อื่นๆ	3	3.0

ตารางที่ 5.55 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
2.3 จำนวนวุฒิสภา		
-จำนวน 200 คนเช่นเดิม	80	80.0
-ลดลงเหลือจังหวัดละ 1 คน รวมเป็น 76 คน	16	16.0
-ควรลดลง	2	2.0
-ควรเพิ่มขึ้น	2	2.0
2.4 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง		
-วาระ 6 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ แต่กลับมา เป็น ส.ว. ใหม่ได้ (เหมือนรัฐธรรมนูญฯ ปัจจุบัน)	35	35.0
-วาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี	33	33.0
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว กลับมาเป็น ส.ว. ใหม่ไม่ได้	7	7.0
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ไม่สามารถไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ รวมทั้งไม่สามารถดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ได้อีกต่อไป	20	20.0
-อื่น ๆ	5	2.0
2.5 วาระการเลือกตั้งและการสิ้นสุดวาระ (กรณีที่ ส.ว. มีวาระ 6 ปี) และมาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฯ ปัจจุบัน		
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี	71	71.0
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวนกึ่งหนึ่งทุก 3 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว. มีความต่อเนื่อง	18	18.0
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวน 1 ใน 3 ทุก 2 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว. มีความต่อเนื่อง	9	9.0
-อื่น ๆ	2	2.0
2.6 การให้ ส.ว. สามารถสังกัดพรรคการเมือง		2.0
-ส.ว. สังกัดพรรคการเมืองได้	9	9.0
-ส.ว. ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้	91	91.0

ตารางที่ 5.55 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ		
- ให้ ส.ว.จำนวน 1 คน โดยการสนับสนุนของ ส.ว.อื่นๆ ไม่น้อยกว่า 10 คน สามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้	38	38.4
- ให้ ส.ว.โดยประธานคณะกรรมการธิการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ	41	41.4
- ให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้	59	59.6
- ให้คณะกรรมการธิการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ	50	50.5
- ให้ ส.ว. มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้งต่อไป	38	38.4

จากตารางที่ 5.55 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครราชสีมา) มีความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ในประเด็นต่างๆ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาต่อไป (ร้อยละ 93) โดยเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาในด้านที่มาของการเลือกตั้ง คือ ต้องการให้เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม (ร้อยละ 74) ในกรณีที่ ส.ว มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม ให้ผู้สมัคร ส.ว.หาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้สมัคร ส.ส. (ร้อยละ 51) และต้องการให้มีจำนวน ส.ว. 200 คนเช่นเดิม (ร้อยละ 80) มีระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง คราวละ 6 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้แต่กลับมา เป็น ส.ว.ใหม่ได้ (เหมือนรัฐธรรมนูญฯ ปัจจุบัน) (ร้อยละ 35) ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี (ร้อยละ 71) ต้องการ ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้ (ร้อยละ 91) นอกจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามยังให้เสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ เพิ่มเติมว่า ให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ (ร้อยละ 59.6)

ตารางที่ 5.56 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์)

(N=100)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
1.ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่		
- สมควรให้มีวุฒิสภาต่อไป	87	87.0
- ควรยกเลิกวุฒิสภาให้เหลือแต่สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว	13	13.0
2.ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา หรือไม่ อย่างไร		
2.1 ที่มาของวุฒิสภา		
- เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม	66	66.0
- คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ	5	5.0
- เสนอแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี	1	1.0
- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	18	18.0
- อื่นๆ ได้แก่ 1) เลือกตั้งโดยประชาชนแล้วขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	4	4.0
2) คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	6	6.0
2.2 ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม		
- ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม	59	59.0
- ให้ผู้สมัคร ส.ว.หาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้สมัคร ส.ส.	39	39.0
- อื่นๆ	2	2.0

ตารางที่ 5.56 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
2.3 จำนวนวุฒิสภา		
-จำนวน 200 คนเช่นเดิม	64	64.0
-ลดลงเหลือจังหวัดละ 1 คน รวมเป็น 76 คน	30	30.0
-ควรลดลง	3	3.0
-ควรเพิ่มขึ้น	3	3.0
2.4 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง		
-วาระ 6 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ แต่กลับมา เป็น ส.ว. ใหม่ได้ (เหมือนรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบัน)	33	33.0
-วาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี	37	37.0
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว กลับมาเป็น ส.ว. ใหม่ไม่ได้	14	14.0
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ไม่สามารถไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ รวมทั้งไม่สามารถดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ได้อีกต่อไป	10	10.0
-อื่น ๆ	6	6.0
2.5 วาระการเลือกตั้งและการสิ้นสุดวาระ (กรณีที่ ส.ว.มีวาระ 6 ปี) และมาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฯ ปัจจุบัน		
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี	75	75.0
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวนกึ่งหนึ่งทุก 3 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	16	16.0
-ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระจำนวน 1 ใน 3 ทุก 2 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	9	9.0
-อื่น ๆ	-	-
2.6 การให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมือง		
-ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองได้	11	11.0
-ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้	89	89.0

ตารางที่ 5.56 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ		
- ให้ ส.ว.จำนวน 1 คน โดยการสนับสนุนของ ส.ว.อื่นๆ ไม่น้อยกว่า 10 คน สามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้	28	28.0
- ให้ ส.ว.โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ	24	24.0
- ให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้	55	55.0
- ให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ	29	29.0
- ให้ ส.ว. มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้งต่อไป	31	31.0

จากตารางที่ 5.56 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์) มีความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ในประเด็นต่างๆ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองต่อไป (ร้อยละ 91) โดยเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาในด้านที่มาของการเลือกตั้ง คือ ต้องการให้เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม (ร้อยละ 53) ในกรณีที่ ส.ว มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม (ร้อยละ 53) ต้องการให้มีจำนวน ส.ว. 200 คนเช่นเดิม (ร้อยละ 69) โดยมีระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี (และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี (ร้อยละ 31) ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี (ร้อยละ 75) และต้องการ ส.ว.ต้องเป็นอิสระสังกัดพรรคการเมืองไม่ได้ (ร้อยละ 89) ผู้ตอบแบบสอบถามยังให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ เพิ่มเติมว่า ให้ ส.ว.จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ (ร้อยละ 55)

ตารางที่ 5.57 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)

(N=100)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่		
- สมควรให้มีวุฒิสภาต่อไป	85	85.0
- ควรยกเลิกวุฒิสภาให้เหลือแต่สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว	15	15.0
2. ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา หรือไม่ อย่างไร		
2.1 ที่มาของวุฒิสภา		
- เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม	69	69.7
- คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ	4	4.0
- เสนอแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี	1	1.0
- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	17	17.2
- อื่นๆ ได้แก่ 1) เลือกตั้งโดยประชาชนแล้วขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	5	5.0
2) คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	3	3.0
2.2 ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม		
- ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม	54	54.5
- ให้ผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้สมัคร ส.ส.	42	42.4
- อื่นๆ	3	3.0

ตารางที่ 5.57 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
2.3 จำนวนวุฒิสภา		
-จำนวน 200 คนเช่นเดิม	50	50.5
-ลดลงเหลือจังหวัดละ 1 คน รวมเป็น 76 คน	42	42.4
-ควรลดลง	4	4.0
-ควรเพิ่มขึ้น	3	3.0
2.4 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง		
-วาระ 6 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ แต่กลับมา เป็น ส.ว. ใหม่ได้ (เหมือนรัฐธรรมนูญปัจจุบัน)	28	28.3
-วาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี	49	49.5
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว กลับมาเป็น ส.ว. ใหม่ไม่ได้	9	9.1
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ไม่สามารถไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ รวมทั้งไม่สามารถดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญได้อีกต่อไป	8	8.1
-อื่น ๆ	5	5.1
2.5 วาระการเลือกตั้งและการสิ้นสุดวาระ (กรณีที่ ส.ว. มีวาระ 6 ปี) และมาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ปัจจุบัน		
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี	62	62.6
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวนกึ่งหนึ่งทุก 3 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว. มีความต่อเนื่อง	23	23.2
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวน 1 ใน 3 ทุก 2 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว. มีความต่อเนื่อง	14	14.1
-อื่น ๆ	-	-
2.6 การให้ ส.ว. สามารถสังกัดพรรคการเมือง		
-ส.ว. สังกัดพรรคการเมืองได้	19	19.2
-ส.ว. ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้	80	80.8

ตารางที่ 5.57 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ		
- ให้ ส.ว.จำนวน 1 คน โดยการสนับสนุนของ ส.ว.อื่นๆ ไม่น้อยกว่า 10 คน สามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้	20	20.2
- ให้ ส.ว.โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ	29	29.3
- ให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้	48	48.5
- ให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ	34	34.3
- ให้ ส.ว. มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้งต่อไป	28	28.3

จากตารางที่ 5.57 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี) มีความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ในประเด็นต่างๆ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองของไทยต่อไป (ร้อยละ 85) โดยเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาในด้านที่มาของการเลือกตั้ง คือ ต้องการให้เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม (ร้อยละ 69.7) ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิมห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม (ร้อยละ 54.5) ต้องการให้มีจำนวน ส.ว. 200 คนเช่นเดิม (ร้อยละ 50.5) โดยมีระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี (และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี (ร้อยละ 49.5) ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี (ร้อยละ 62.6) และต้องการ ส.ว. ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้ (ร้อยละ 80.8) นอกจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามยังให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆเพิ่มเติมว่าให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ (ร้อยละ 48.5)

ตารางที่ 5.58 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)

(N=100)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่		
- สมควรให้มีวุฒิสภาต่อไป	91	91.0
- ควรยกเลิกวุฒิสภาให้เหลือแต่สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว	9	9.0
2. ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา หรือไม่ อย่างไร		
2.1 ที่มาของวุฒิสภา		
- เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม	53	53.0
- คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ	4	4.0
- เสนอแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี	1	1.0
- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	32	32.0
- อื่นๆ ได้แก่ 1) เลือกตั้งโดยประชาชนแล้วขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	1	1.0
2) คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	5	5.0
2.2 ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม		
- ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม	53	53.5
- ให้ผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้สมัคร ส.ส.	42	42.4
- อื่นๆ	4	4.0

ตารางที่ 5.58 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
2.3 จำนวนวุฒิสภา		
-จำนวน 200 คนเช่นเดิม	69	69.0
-ลดลงเหลือจังหวัดละ 1 คน รวมเป็น 76 คน	25	25.0
-ควรลดลง	3	3.0
-ควรเพิ่มขึ้น	3	3.0
2.4 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง		
-วาระ 6 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ แต่กลับมา เป็น ส.ว. ใหม่ได้ (เหมือนรัฐธรรมนูญปัจจุบัน)	34	34.0
-วาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี	35	35.0
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว กลับมาเป็น ส.ว. ใหม่ไม่ได้	8	8.0
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ไม่สามารถไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ รวมทั้งไม่สามารถดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญได้อีกต่อไป	16	16.0
-อื่น ๆ	7	7.0
2.5 วาระการเลือกตั้งและการสิ้นสุดวาระ (กรณีที่ ส.ว.มีวาระ 6 ปี) และมาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน		
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี	71	71.0
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวนกึ่งหนึ่งทุก 3 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	20	20.0
-ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระจำนวน 1 ใน 3 ทุก 2 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	2	2.0
-อื่น ๆ	-	-
2.6 การให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมือง		
-ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองได้	6	6.0
-ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้	94	94.0

ตารางที่ 5.58 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ		
- ให้ ส.ว.จำนวน 1 คน โดยการสนับสนุนของ ส.ว.อื่นๆ ไม่น้อยกว่า 10 คน สามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้	18	18.2
- ให้ ส.ว.โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ	23	23.2
- ให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้	70	70.7
- ให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ	38	38.4
- ให้ ส.ว. มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้งต่อไป	40	40.4

จากตารางที่ 5.58 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) มีความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ในประเด็นต่างๆ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองของไทยต่อไป (ร้อยละ 91) โดยเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาในด้านที่มาของการเลือกตั้ง คือ ต้องการให้เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม (ร้อยละ 53) ในกรณีที่ ส.ว มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม (ร้อยละ 53.5) ต้องการให้มีจำนวน ส.ว. 200 คนเช่นเดิม (ร้อยละ 69) โดยมีระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี (และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี (ร้อยละ 35) ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมดเมื่อครบ 6 ปี (ร้อยละ 71) และต้องการ ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้ (ร้อยละ 94) นอกจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ เพิ่มเติม ว่าให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ (ร้อยละ 70.7)

ตารางที่ 5.59 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

(N=100)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่		
- สมควรให้มีวุฒิสภาต่อไป	88	88.0
- ควรยกเลิกวุฒิสภาให้เหลือแต่สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว	12	12.0
2. ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา หรือไม่ อย่างไร		
2.1 ที่มาของวุฒิสภา		
- เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม	51	51.0
- คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ	7	7.0
- เสนอแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี	2	2.0
- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	30	30.0
- อื่นๆ ได้แก่ 1) เลือกตั้งโดยประชาชนแล้วขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	9	9.0
2) คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	1	1.0
2.2 ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม		
- ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม	58	58.6
- ให้ผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้สมัคร ส.ส.	35	35.4
- อื่นๆ	6	6.1

ตารางที่ 5.59 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
2.3 จำนวนวุฒิสภา		
-จำนวน 200 คนเช่นเดิม	62	62.0
-ลดลงเหลือจังหวัดละ 1 คน รวมเป็น 76 คน	38	38.0
-ควรลดลงเหลือ.....คน	-	-
-ควรเพิ่มขึ้นเป็น.....คน	-	-
2.4 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง		
-วาระ 6 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ แต่กลับมา เป็น ส.ว. ใหม่ได้ (เหมือนรัฐธรรมนูญปัจจุบัน)	18	18.4
-วาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี	54	55.1
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว กลับมาเป็น ส.ว. ใหม่ไม่ได้	6	6.1
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ไม่สามารถไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ รวมทั้งไม่สามารถดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญได้อีกต่อไป	15	15.3
-อื่น ๆ	5	5.1
2.5 วาระการเลือกตั้งและการสิ้นสุดวาระ (กรณีที่ ส.ว.มีวาระ 6 ปี) และมาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ปัจจุบัน		
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี	51	52.0
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวนกึ่งหนึ่งทุก 3 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	30	30.6
-ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระจำนวน 1 ใน 3 ทุก 2 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	14	14.0
-อื่น ๆ	3	3.1
2.6 การให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมือง		3.1
-ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองได้	9	9.1
-ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้	88	88.9
-อื่น ๆ	2	2.0

ตารางที่ 5.59 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ		
- ให้ ส.ว.จำนวน 1 คน โดยการสนับสนุนของ ส.ว.อื่นๆ ไม่น้อยกว่า 10 คน สามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้	26	26.3
-ให้ ส.ว.โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ	25	25.3
-ให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้	53	65.5
-ให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจใน การเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ	38	38.4
-ให้ ส.ว. มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้งต่อไป	30	30.3

จากตารางที่ 5.59 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ในประเด็นต่างๆ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองของไทยต่อไป (ร้อยละ 91) โดยเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาในด้านที่มาของการเลือกตั้ง คือ ต้องการให้เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม (ร้อยละ 53) ในกรณีที่ ส.ว มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม (ร้อยละ 53) ต้องการให้มีจำนวน ส.ว. 200 คนเช่นเดิม (ร้อยละ 69) โดยมีระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี (และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี (ร้อยละ 35) ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมดเมื่อครบ 6 ปี (ร้อยละ 71) และต้องการ ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้ (ร้อยละ 94) นอกจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ เพิ่มเติม ว่าให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ (ร้อยละ 70.7)

ตารางที่ 5.60 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค
(N=600)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่		
- สมควรให้มีวุฒิสภาต่อไป	534	89.0
- ควรยกเลิกวุฒิสภาให้เหลือแต่สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว	66	11.0
2. ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา หรือไม่ อย่างไร		
2.1 ที่มาของวุฒิสภา		
- เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม	379	63.4
- คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ	29	4.8
- เสนอแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี	3	1.5
- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	132	22.1
- อื่นๆ ได้แก่	49	8.2
1) เลือกตั้งโดยประชาชนแล้วขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ		
2) คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ		
2.2 ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม		
- ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม	328	55.1
- ให้ผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้สมัคร ส.ส.	247	41.5
- อื่นๆ	20	3.4

ตารางที่ 5.60 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
2.3 จำนวนวุฒิสภา		
-จำนวน 200 คนเช่นเดิม	381	63.8
-ลดลงเหลือจังหวัดละ 1 คน รวมเป็น 76 คน	182	30.5
-ควรลดลง	21	3.5
-ควรเพิ่มขึ้น	13	2.2
2.4 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง		
-วาระ 6 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ แต่กลับมา เป็น ส.ว. ใหม่ได้ (เหมือนรัฐธรรมนูญปัจจุบัน)	179	30.1
-วาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี	246	41.3
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว กลับมาเป็น ส.ว. ใหม่ไม่ได้	56	9.4
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ไม่สามารถไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ รวมทั้งไม่สามารถดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญได้อีกต่อไป	79	13.3
-อื่น ๆ	35	5.9
2.5 วาระการเลือกตั้งและการสิ้นสุดวาระ (กรณีที่ ส.ว.มีวาระ 6 ปี) และมาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ปัจจุบัน		
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี	386	64.9
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวนกึ่งหนึ่งทุก 3 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	138	23.2
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวน 1 ใน 3 ทุก 2 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	63	10.6
-อื่น ๆ	8	1.3
2.6 การให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมือง		
-ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองได้	63	10.6
-ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้	529	88.8
-อื่น ๆ	4	0.7

ตารางที่ 5.60 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ		
- ให้ ส.ว.จำนวน 1 คน โดยการสนับสนุนของ ส.ว.อื่นๆ ไม่น้อยกว่า 10 คน สามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้	158	26.5
- ให้ ส.ว.โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ	162	27.2
- ให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้	345	57.9
- ให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ	230	38.6
- ให้ ส.ว. มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้งต่อไป	200	33.6

จากตารางที่ 5.60 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค มีความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ในประเด็นต่างๆ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองของไทยต่อไป (ร้อยละ 89) โดยเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาในด้านที่มาของการเลือกตั้ง คือ ต้องการให้เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม (ร้อยละ 63.4) ในกรณีที่ ส.ว. มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม (ร้อยละ 55.1) และต้องการให้มีจำนวน ส.ว. 200 คนเช่นเดิม (ร้อยละ 63.8) โดยมีระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี (และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี (ร้อยละ 41.3) ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี (ร้อยละ 64.9) และต้องการ ส.ว. ต้องเป็นอิสระ ตั้งกีดพรรคการเมืองไม่ได้ (ร้อยละ 88.8) สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ (ร้อยละ 57.9)

ตารางที่ 5.61 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค
(N=600)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่		
- สมควรให้มีวุฒิสภาต่อไป	534	89.0
- ควรยกเลิกวุฒิสภาให้เหลือแต่สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว	66	11.0
2. ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา หรือไม่ อย่างไร		
2.1 ที่มาของวุฒิสภา		
- เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม	379	63.4
- คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ	29	4.8
- เสนอแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี	3	1.5
- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ	132	22.1
- อื่นๆ ได้แก่	49	8.2
1) เลือกตั้งโดยประชาชนแล้วขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ		
2) คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ		
2.2 ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม		
- ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม	328	55.1
- ให้ผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้สมัคร ส.ส.	247	41.5
- อื่นๆ	20	3.4

ตารางที่ 5.61 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
2.3 จำนวนวุฒิสภา		
-จำนวน 200 คนเช่นเดิม	381	63.8
-ลดลงเหลือจังหวัดละ 1 คน รวมเป็น 76 คน	182	30.5
-ควรลดลง	21	3.5
-ควรเพิ่มขึ้น	13	2.2
2.4 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง		
-วาระ 6 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ แต่กลับมา เป็น ส.ว. ใหม่ได้ (เหมือนรัฐธรรมนูญฯ ปัจจุบัน)	179	30.1
-วาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี	246	41.3
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว กลับมาเป็น ส.ว. ใหม่ไม่ได้	56	9.4
-วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ไม่สามารถไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆ รวมทั้งไม่สามารถดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ได้อีกต่อไป	79	13.3
-อื่น ๆ	35	5.9
2.5 วาระการเลือกตั้งและการสิ้นสุดวาระ (กรณีที่ ส.ว.มีวาระ 6 ปี) และมาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฯ ปัจจุบัน		
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี	386	64.9
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวนกึ่งหนึ่งทุก 3 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	138	23.2
-ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวน 1 ใน 3 ทุก 2 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ ให้ครบจำนวน เพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง	63	10.6
-อื่น ๆ	8	1.3
2.6 การให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมือง		
-ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองได้	63	10.6
-ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้	529	88.8
-อื่น ๆ	4	0.7

ตารางที่ 5.61 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภา	จำนวน	ร้อยละ
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ		
- ให้ ส.ว.จำนวน 1 คน โดยการสนับสนุนของ ส.ว.อื่นๆ ไม่น้อยกว่า 10 คน สามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้	158	26.5
- ให้ ส.ว.โดยประธานคณะกรรมการธิการสามัญและประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ	162	27.2
- ให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้	345	57.9
- ให้คณะกรรมการธิการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดทั้งการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ	230	38.6
- ให้ ส.ว. มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้งต่อไป	200	33.6

จากตารางที่ 5.61 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม**รวมทุกภูมิภาค** มีความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ในประเด็นต่างๆ ว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองของไทยต่อไป (ร้อยละ 89) โดยเห็นว่าการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาในด้านที่มาของการเลือกตั้ง คือต้องการให้เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม (ร้อยละ 63.4) ในกรณีที่ ส.ว. มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม (ร้อยละ 55.1) และต้องการให้มีจำนวน ส.ว. 200 คนเช่นเดิม (ร้อยละ 63.8) โดยมีระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี (และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี (ร้อยละ 41.3) ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี (ร้อยละ 64.9) และต้องการ ส.ว. ต้องเป็นอิสระสังกัดพรรคการเมืองไม่ได้ (ร้อยละ 88.8) สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ (ร้อยละ 57.9)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะทั่วไปเพิ่มเติมเกี่ยวกับวุฒิสภา

จากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาชุดปัจจุบัน (พ.ศ. 2543-2549) นอกเหนือจากความคิดเห็นใน 3 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม การวัดระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาทั้ง 5 บทบาท และข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ผลการวิจัยในส่วนของการถามปลายเปิด ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับวุฒิสภา โดยแยกออกเป็นประเด็นที่สำคัญๆ ได้ดังนี้

1. สมาชิกวุฒิสภาต้องวางตัวเป็นกลาง โปร่งใส ตรงไปตรงมา (15.83 %)
2. สมาชิกวุฒิสภาต้องซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกง ไม่คอร์รัปชัน (14.00 %)
3. สมาชิกวุฒิสภาควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่พรรคพวก (13.00 %)
4. สมาชิกวุฒิสภาควรทำหน้าที่บทบาทให้ชัดเจน และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อให้ประชาชนรับรู้ (12.50 %)
5. สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นคนดี มีศีลธรรม มีคุณธรรม มีจริยธรรมและมีความยุติธรรม ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ (10.17 %)
6. สมาชิกวุฒิสภาต้องมีความเป็นอิสระ ไม่สังกัดพรรคการเมืองใด และต้องไม่เคยเป็น ส.ส. (9.83 %)
7. สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เพื่อประเทศชาติ และเห็นแก่ประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก (9.67 %)
8. สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่อยู่ภายใต้อำนาจหรือถูกครอบงำโดยฝ่ายการเมือง (8.83 %)
9. สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นปากเสียงและเป็นตัวแทนให้กับประชาชน (7.67 %)
10. สมาชิกวุฒิสภาควรออกพบปะกับประชาชนเพื่อรับรู้ปัญหา ข้อร้องเรียนของประชาชน เพื่อนำมาหาแนวทางแก้ไข (7.67 %)
11. สมาชิกวุฒิสภาต้องช่วยถ่วงดุลอำนาจ และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างเอาจริงเอาจัง (6.00 %)
12. สมาชิกวุฒิสภาควรเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน (4.00 %)
13. สมาชิกวุฒิสภาควรมีบทบาทมากกว่าเดิม และควรปฏิบัติงานให้คุ้มค่างบเงินเดือน ค่าตอบแทน หรือสวัสดิการต่างๆ ที่ได้รับ (2.50 %)

14. ควรยกเลิกวุฒิสภาเพราะมีวุฒิสภาแล้วทำให้สภายุ่งเหยิง สมาชิกวุฒิสภาควรลาออกไป เพราะไม่มีบทบาทอะไร (2.17 %)
15. ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเข้ารับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ให้มีเหมาะสม เช่น อายุของผู้สมัคร ไม่ควรเกิน 65 ปี เพราะถ้าอายุมากเกินไปการทำงานอาจทำได้ไม่เต็มที่ ผลการปฏิบัติงานอาจขาดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพได้ (1.83 %)
16. ไม่สมควรให้สมาชิกวุฒิสภาได้รับเงินค่าบำเหน็จ บำนาญ (1.83 %)
17. สมาชิกวุฒิสภาควรทำหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ มากที่สุด และมีอำนาจในการออกกฎหมายให้รัดกุม (1.67 %)
18. สมาชิกวุฒิสภายังไม่มีอำนาจที่แท้จริงในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้ อยากให้มีอำนาจมากกว่าฝ่ายบริหาร (1.67 %)
19. สมาชิกวุฒิสภาไม่ควรมาจากผู้มีอิทธิพลและควรให้ประชาชนตรวจสอบประวัติย้อนหลังของผู้สมัคร ส.ว. ได้ (1.33 %)
20. สมาชิกวุฒิสภาควรตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และสามารถเข้าร่วมอภิปราย ไม่ไว้วางใจการทำงานของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลร่วมกับ ส.ส. ได้ (1.00 %)
21. สมาชิกวุฒิสภาควรมีการตรวจสอบกันเองโดยให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวน 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดสามารถลงมติไม่ไว้วางใจการทำงานของสมาชิกวุฒิสภาได้ (1.00 %)
22. ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง โดยพระมหากษัตริย์ ไม่ใช่การเลือกตั้งจากประชาชน (1.00 %)
23. สมาชิกวุฒิสภาบางคนมีพฤติกรรมเหมือนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาควรวางตัวให้เหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเสียหาย เพราะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ (1.00 %)
24. อื่นๆ (10.67 %)
25. ไม่มีความเห็น (26.33 %)

บทที่ 6

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินผลงานของวุฒิสภา” ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์รวม 3 ประการ คือ

- 1.1.1 เพื่อประเมินผลงานในภาพรวมของวุฒิสภาตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 1.1.2. เพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา
- 1.1.3 เพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม

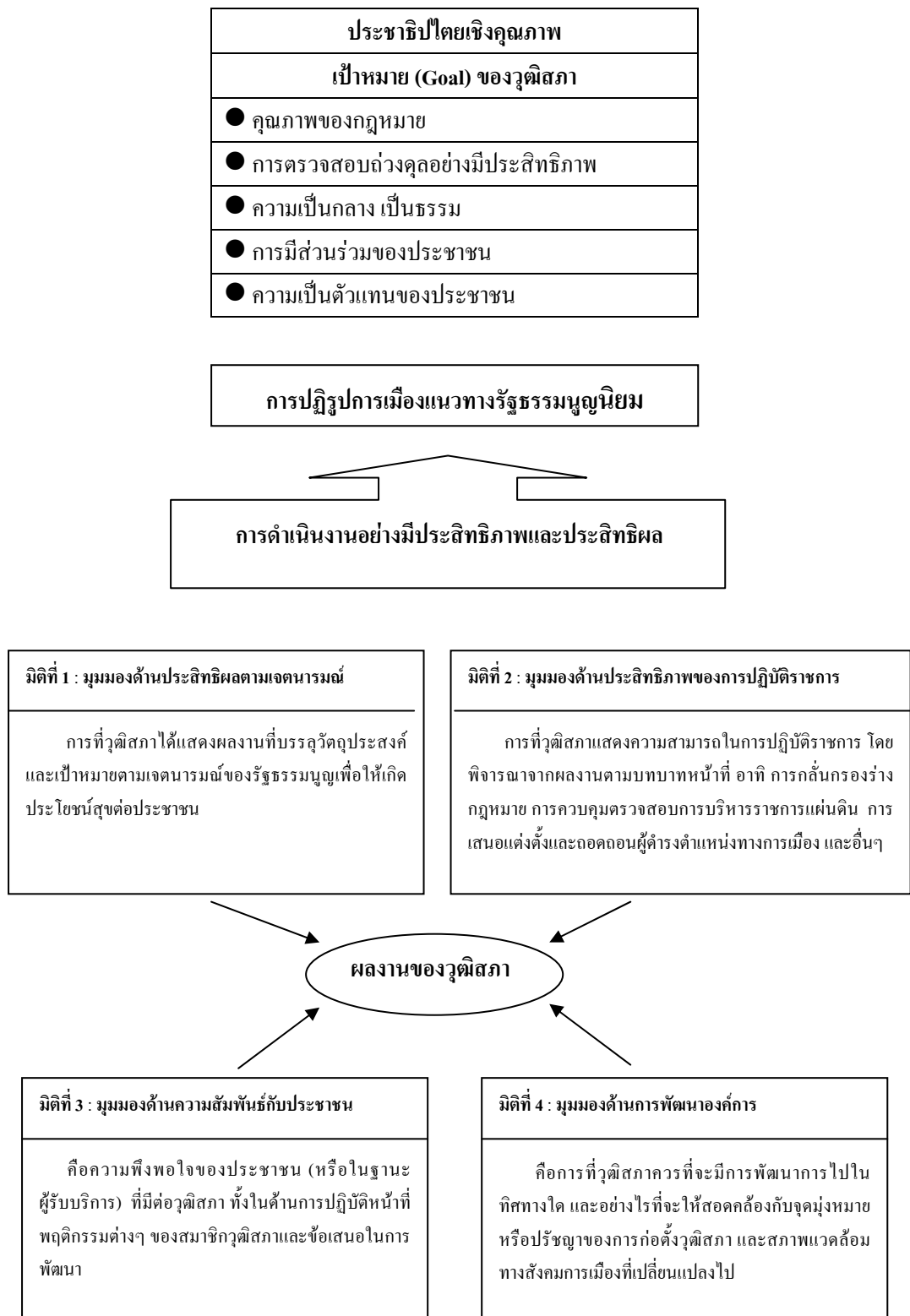
1.2 เป้าหมายของการศึกษาวิจัย

การวิจัยดังกล่าวนี้มีเป้าหมายสำคัญ 2 ประการ คือ

- 1.2.1 การมุ่งสู่ระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ
- 1.2.2 การดำเนินงานของวุฒิสภาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3 แนวคิดที่นำมาใช้เป็นกรอบของการศึกษาวิจัย คือ

- 1.3.1 แนวคิดที่ว่าด้วยระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดว่าการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Power) และแนวคิดว่าการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance)
 - 1.3.2 แนวคิดที่ว่าด้วยการประเมินผลโดยตัวแบบ Balanced Scorecard เพื่อประเมินผลงานหรือผลการดำเนินงานของวุฒิสภาว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร
- ดังนั้น กรอบแนวความคิดทั้งหมดของการศึกษาวิจัยดังกล่าวนี้ จึงพิจารณาได้จากแผนภาพ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 6.1 กรอบความคิดในการวิจัยการประเมินผลงานของวุฒิสภา

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยควบคู่กัน ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะของการวิจัย ได้แก่

1.4.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจหรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา ที่สำคัญกลุ่มต่างๆ 11 กลุ่ม โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random) กลุ่มละ 1-5 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก 25 คน (ดังรายนามในภาคผนวก ค)

1.4.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ประชาชนทั่วไปจาก 76 จังหวัด และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 600 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มตัวอย่างจากประชากร 75 จังหวัดใน 5 ภูมิภาค ภาคละ 1 จังหวัด จังหวัดละ 100 คน ซึ่งพิจารณาจากจังหวัดที่มีจำนวนประชากรผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากที่สุดในแต่ละภาค และแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 ส่วน คือกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ในอัตราส่วน 60 : 40 ได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยทั้งสิ้น 500 คน

ภาคเหนือ	ได้แก่	จังหวัดเชียงใหม่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ได้แก่	จังหวัดนครราชสีมา
ภาคตะวันออก	ได้แก่	จังหวัดชลบุรี
ภาคกลาง	ได้แก่	จังหวัดนครสวรรค์
ภาคใต้	ได้แก่	จังหวัดนครศรีธรรมราช

(2) กลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขต เขตละ 2 คน ได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยทั้งสิ้น 100 คน

1.4.2 เครื่องมือวิจัย ได้แก่ การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการใช้แบบสอบถาม

1.4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมทีมงานผู้ช่วยวิจัย จำนวน 10 คน ซึ่งทีมผู้ช่วยวิจัยทั้งหมดได้ผ่านการฝึกอบรม ทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แล้วเสร็จตามกำหนดตารางเวลา ซึ่งใช้เวลาประมาณ 2 เดือนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว

1.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย

- การหาค่าร้อยละ (Percentage) ประกอบตารางแจกแจงความถี่ ที่แสดงผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- การหาค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยในคำถามแต่ละข้อ

- การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

- การหาค่านัยสำคัญ (Significance) โดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาทั้งหมด เช่น ตำรา บทความ งานวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งตีพิมพ์ รายงานสรุปผลงานของวุฒิสภา และอื่นๆ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลดังกล่าว มาคัดเลือกพิจารณาความเป็นไปได้และความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล เปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

1.5 ผลการวิจัย พบว่า

มิติที่ 1 มุมมองด้านประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ คือการที่วุฒิสภาได้แสดงผลงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนนั้น สามารถวิเคราะห์ประเมินจากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง 25 คน ตามตารางดังนี้

1.1 ระดับการประเมินผลงาน

ตารางที่ 6.1 ระดับการประเมินผลงานตามบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาจากกลุ่มสัมภาษณ์

ระดับประเมินผล บทบาทหน้าที่	ดีมาก	ดี	ปานกลาง/พอใช้	ต่ำ	ต่ำที่สุด	หมายเหตุ
การพิจารณา กลั่นกรองร่าง กฎหมาย	สมคิด	คณิน, พันธ์, พิเชฐ, มนต์รี, วัลลก, ศิริชัย	บุญเลิศ, ปริญญญา, มณฑล, วีระ, วิทยา สุจิต, สุรัชย์, อัยฉ่างค์	คณิน, ต่อตระกูล, นิรันดร์, ประทิน, วิเชียร, สมยศ		พิภพ, สมบัติ, มนูญกฤต, รสนา
การควบคุม ตรวจสอบการ บริหารราชการ แผ่นดิน		พันธ์, มนต์รี, รสนา, วัลลก, ศิริชัย, อัยฉ่างค์	วีระ, สุจิต, พิเชฐ	คณิน, ต่อตระกูล, นิรันดร์, บุญเลิศ, ปริญญญา, วิทยา, วิเชียร, สมยศ สุรัชย์, มณฑล, มนูญกฤต,		สมคิด
การเสนอแต่งตั้งและ ถอดถอนผู้ดำรง ตำแหน่งทาง การเมืองและผู้ดำรง ตำแหน่งในองค์กร อิสระของรัฐตาม รัฐธรรมนูญฯ		บุญเลิศ, สุรัชย์	วีระ, สุจิต	คณิน, ต่อตระกูล, นิรันดร์, ปริญญญา, พันธ์, พิเชฐ, มณฑล, รสนา, วัลลก, ประทิน, วิเชียร, วิทยา, สมคิด, สมบัติ สมยศ, เสรี, อัยฉ่างค์, มนูญกฤต		
ความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับ ประชาชน	วัลลก, สุรัชย์	พิภพ, สุจิต	พิเชฐ	คณิน, มณฑล, รสนา, วิเชียร, วีระ, บุญเลิศ, สมยศ		สมคิด
ภาพลักษณ์/ พฤติกรรมของ สมาชิกวุฒิสภา		บุญเลิศ, วิทยา, ศิริชัย, สุรัชย์	ปริญญญา, พิเชฐ, รสนา, สมคิด, สุจิต, พันธ์	วัลลก, วิเชียร, สมบัติ, สมยศ, มณฑล, นิรันดร์, ต่อตระกูล, มนูญกฤต,	คณิน, วีระ	เสรี

หมายเหตุ : (1) สำหรับบุคคลในกลุ่มสัมภาษณ์ที่อยู่ในช่องหมายเหตุ หมายความว่าไม่สามารถประเมินคำสัมภาษณ์ได้อย่างแน่ชัดว่าอยู่ในระดับใด
(2) ในการประเมินบทบาทหน้าที่แต่ละด้านของผู้ประเมินทั้ง 25 ท่าน บางท่านตอบในภาพรวมหรือไม่ครบถ้วนทุกด้าน

จากตารางดังกล่าวนี้ สามารถวิเคราะห์การประเมินได้ว่า มุมมองของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจหรือมีความสัมพันธ์กับวุฒิสภา ได้ประเมินผลงานของวุฒิสภาโดยภาพรวมในบทบาทหน้าที่ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายมีระดับที่ก้ำกึ่งกันระหว่างระดับดีและระดับต่ำ และส่วนมากประเมินอยู่ในระดับปานกลางหรือพอใช้ ส่วนบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ของวุฒิสภาได้แก่ การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ บทบาทด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนและภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา ได้รับการประเมินในระดับต่ำทั้งสิ้น

1.2 ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถสรุปปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคตามบทบาทหน้าที่ด้านต่างๆ ของวุฒิสภาได้ดังนี้

1.2.1 ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย ได้แก่

ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ปัญหาที่ระบบโครงสร้าง กระบวนการนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญฯ	1. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ
2. การขาดความรู้ความเข้าใจของสมาชิกวุฒิสภาต่อกระบวนการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ	2. การเพิ่มความรู้ ความเข้าใจและวิสัยทัศน์ของสมาชิกวุฒิสภา
3. การขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา	3. การแก้ไขปัญหาด้านจิตสำนึก วุฒิภาวะและการรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภา
4. การที่สมาชิกวุฒิสภาขาดฝ่ายสนับสนุน การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4. การสร้างความเข้มแข็งแก่สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา
5. การขาดสถานที่ทำงานและอุปกรณ์สำนักงานที่เหมาะสม	5. การให้สิ่งอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกวุฒิสภา

(ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
6. การขาดกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ	6. วุฒิสภาควรรับฟังปัญหาให้มากขึ้น และทำหน้าที่เป็นคนกลางในการรับฟังเสียงจากภาคประชาสังคม
7. การที่สมาชิกวุฒิสภาบางคนอยู่ภายใต้อิทธิพลของนายทุน ผู้มีผลประโยชน์หรือผู้มีอำนาจรัฐ	7. ถ้าสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งต้องให้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาสังกัดพรรคหรือไม่สังกัดสังกัดพรรคก็ได้

1.2.2 ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ได้แก่

ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ปัญหาที่รัฐธรรมนูญฯ และกลไกในการควบคุมตรวจสอบ	1. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ
2. การขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลข่าวสารในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิกวุฒิสภา	2. ลดจำนวนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของวุฒิสภาให้เหลือน้อยคณะลงและให้วุฒิสภามีอำนาจในการเรียกบุคคลหรือเจ้าหน้าที่รัฐมาให้ข้อมูลได้
3. สมาชิกวุฒิสภามีความไม่เป็นกลาง ขาดความเป็นอิสระและ/หรือฝ่าฝืนทางการเมืองหรือละทิ้งหน้าที่ของตัวเอง	3. ต้องให้สมาชิกวุฒิสภามีความเป็นอิสระทางการเมือง
4. วัฒนธรรมแบบอุปถัมภ์นิยมของสังคมไทย	4. กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาสังกัดพรรคหรือไม่สังกัดพรรคก็ได้
5. ปัญหาการซื้อเสียงสมาชิกวุฒิสภาและเพื่อผลประโยชน์ตัวเองของสมาชิกวุฒิสภา	5. ต้องตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบ โดยกำหนดจุดประสงค์ เป้าหมายและวิธีการตรวจสอบให้ชัดเจน
6. ปัญหาการที่วุฒิสภาไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ถูกตรวจสอบ	

**1.2.3 ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเสนอแต่งตั้งและ
ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ
ได้แก่**

ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ปัญหาที่รัฐธรรมนูญฯ และกลไกในการเสนอแต่งตั้งและถอดถอน 2. ผู้ที่มีตำแหน่งสำคัญมีความไม่เป็นกลางหรือเอนเอียงเข้ากับฝ่ายรัฐบาลหรือมีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง 3. ปัญหาการขาดข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด 4. ปัญหาการลือขบถหรือการให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่สมาชิกวุฒิสภา 5. ปัญหาที่เกิดจากการที่วุฒิสภาดำเนินการเกินเลขกว่าที่ กฎหมายกำหนด	1. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายป.ป.ช. 2. แก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาให้การพิจารณา และการลงมติเลือกผู้ดำรงตำแหน่งใน องค์กรอิสระของรัฐฯ ต้องกระทำโดยเปิดเผยทุกขั้นตอน 3. ต้องสร้างแนวบรรทัดฐานของคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของ ผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ 4. วุฒิสภาต้องสร้างระบบการตรวจสอบตนเองให้ เกิดความโปร่งใส เพื่อให้เกิดจิตวิญญาณ และ ความรับผิดชอบในหน้าที่ 5. ต้องแก้ไขกระบวนการพิจารณาเสนอแต่งตั้งใน ขั้นตอนของวุฒิสภาให้เกิดความชัดเจนและเป็น ธรรมเนียมแก่ผู้ได้รับการเสนอชื่อ

ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. ปัญหาที่สมาชิกวุฒิสภาแต่ละบุคคล ได้แก่ การขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ทัศนคติ วิสัยทัศน์ ความทุ่มเทเสียสละ ตลอดจนความเป็นกลางและเป็นอิสระจากฝ่ายการเมือง และการมีผลประโยชน์ทางธุรกิจของสมาชิกวุฒิสภาเป็นส่วนใหญ่ 2. ปัญหาที่รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้มีบทบัญญัติที่ชัดเจน 3. การที่รัฐธรรมนูญฯ บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวแล้วต้องเว้นวรรค	1. ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฯ และการปฏิรูปการเมืองแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาทุกคน 2. วุฒิสภาควรง้างงบประมาณและเครื่องมือที่มีอยู่ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง 3. วุฒิสภาควรรับความสะดวกในการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน 4. ต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามากขึ้น 5. สมาชิกวุฒิสภาจะต้องลงไปทำงานแก้ปัญหาให้ประชาชนอย่างเต็มที่

1.2.5 ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่

ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. กระบวนการในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้มาจากคุณธรรมความดี	1. ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่และความสำคัญของการมีวุฒิสภา
2. สมาชิกวุฒิสภาส่วนมากมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับรัฐบาล	2. ต้องให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชน โดยเฉพาะการสร้างระบบเกียรติยศเกียรติศักดิ์
3. การขาดความกล้าหาญทางจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภา ตลอดทั้งการสร้างภาพที่ทำให้สังคมเกิดความสับสน	3. ต้องรักษากฎ ระเบียบในการประชุมวุฒิสภาให้ชัดเจนและยึดถือจรรยาบรรณ ตลอดทั้งกำหนดให้กระบวนการในวุฒิสภาต้องกระทำโดยเปิดเผย
4. ปัญหาการเมืองภายในวุฒิสภาและสภาพบังคับทางจริยธรรมไม่มีผลในทางปฏิบัติ	4. ต้องสร้างหรือปลูกจิตสำนึกของสมาชิกวุฒิสภาให้เข้าใจคำว่า “จริยธรรม”
5. ปัญหาการที่สมาชิกวุฒิสภาบางคนไม่ยอมรับคำแนะนำหรือการตรวจสอบโดยองค์กรอื่น	5. สร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการจริยธรรมของวุฒิสภา โดยให้ประกอบด้วยบุคคลภายนอกเป็นสำคัญ

มิติที่ 2 มุมมองด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ คือการที่วุฒิสภาแสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ โดยพิจารณาจากผลงานตามบทบาทหน้าที่ อาทิ การพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ดังนี้

2.1 การพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย จะเห็นได้จากจำนวนร่างกฎหมายที่วุฒิสภารับดำเนินการ รวม 233 ฉบับ (พ.ศ. 2543-2548) โดยได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา 200 ฉบับ เป็นร่างกฎหมายที่วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร 85 ฉบับ (ร้อยละ 42.5) และวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม 115 ฉบับ (ร้อยละ 57.5) ซึ่งในจำนวนดังกล่าวนี้ สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภาถึง 71 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 61.74) ซึ่งเป็นตัวเลขที่พอจะแสดงให้เห็นว่าวุฒิสภามีบทบาทหน้าที่ในการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายได้ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างสูง

2.2 การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยสมาชิกวุฒิสภาได้เสนอญัตติที่มีการรับมาดำเนินการ รวมทั้งสิ้น 138 เรื่อง มีการพิจารณาแล้ว 86 เรื่อง (ร้อยละ 62.32) โดยในจำนวนญัตติดังกล่าวได้รับความเห็นชอบ 75 เรื่อง (ร้อยละ 87.21) ไม่เห็นชอบ 11 เรื่อง (ร้อยละ 12.79)

สำหรับกระทู้ที่มีการเสนอนับตั้งแต่วันที่สมาชิกรัฐสภาชุดนี้ได้เข้ารับหน้าที่จนถึงวันที่ 19 ธันวาคม 2548 มีจำนวนทั้งหมด 665 กระทู้ เป็นกระทู้ถามที่ได้รับคำตอบแล้ว (ทั้งการตอบในราชกิจจานุเบกษาและการตอบในที่ประชุมวุฒิสภา) รวม 392 กระทู้ (คิดเป็นร้อยละ 58.94)

สำหรับบทบาทของคณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา ก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพพอสมควร โดยพิจารณาจากสถิติการประชุมคณะกรรมการในแต่ละปี โดยเฉพาะคณะกรรมการสามัญบางคณะค่อนข้างจะมีบทบาทเด่น อาทิ คณะกรรมการการปกครอง คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น ส่วนคณะกรรมการวิสามัญที่มีผลงานและบทบาทเด่นมาก ได้แก่ คณะกรรมการวิสามัญว่าด้วยการตรวจสอบการทุจริต ซึ่งมี พลตำรวจเอกประทีป สันติประภพ เป็นประธาน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป บทบาทหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินวุฒิสภาสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง

2.3 การเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ บทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ของวุฒิสภาไม่สามารถจะประเมินได้โดยตรง เนื่องจากการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งฯ ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นจำนวนมาก อาทิ การพิจารณาของคณะกรรมการสรรหาในกรณีการเสนอแต่งตั้งและขึ้นอยู่กับคณะกรรมการป.ป.ช.เป็นส่วนใหญ่ในกรณีของการถอดถอน

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งจากการประเมินบทบาทและผลงานทางด้านการเสนอแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภาตามความคาดหวังของประชาชนโดยทั่วไป พบว่าประชาชนมีความคาดหวังให้สมาชิกรัฐสภาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักการเมืองและประชาชน โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลและสิ่งผิดกฎหมาย ส่วนในสายตาของสื่อสารมวลชนพบว่าในปี 2548 สื่อมวลชนได้ตั้งฉายาวุฒิสภาว่าเป็น “สภาทาส” โดยให้เหตุผลว่า ส.ว.มีการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เป็นอิสระ บ่อยครั้งมีข่าวว่าการลงมติของ ส.ว.เป็นไปตามโผ อุปมาเหมือนทาสที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของนายเงิน

มิติที่ 3 มุมมองด้านความสัมพันธ์กับประชาชน คือความพึงพอใจของประชาชน (หรือในฐานะผู้รับบริการ) ที่มีต่อวุฒิสภาทั้งในด้านการปฏิบัติหน้าที่ พฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิกรัฐสภา สามารถวิเคราะห์ประเมินจากข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 600 คน ในจังหวัดสำคัญของแต่ละภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร ได้แก่

3.1 ผลการปฏิบัติงานในภาพรวมของวุฒิสภาตามบทบาทหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านของกลุ่มตัวอย่างรวมทุกภูมิภาค ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย
2. ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน
3. ด้านการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ
4. ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน
5. ด้านภาพลักษณ์ และ พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา

สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในภาพรวมทุกด้านข้างต้น โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย รองลงมาคือ ด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา และด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน ตามลำดับ

สำหรับบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

(1.) ความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย

กลุ่มตัวอย่างรวมทุกภูมิภาค มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การมีวุฒิสภาพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น รองลงมาได้แก่ การพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภาที่มีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และในการทำหน้าที่พิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของวุฒิสภาเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปกับความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น และสุดท้ายในบทบาทของการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภา มีความเป็นอิสระตรงไปตรงมา และสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน ตามลำดับ

(2.) ระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน

กลุ่มตัวอย่างรวมทุกภูมิภาคนา มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม รองลงมา คือ การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน และ โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา ตามลำดับ

(3.) ระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาคนา มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ คำนะนาหรือให้ความเห็นชอบให้กับบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภาโดยภาพรวม เช่น การเสนอแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่ง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ, กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นต้น รองลงมาคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ค่านะนาหรือให้ความเห็นชอบให้กับบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯของวุฒิสภา อาทิ เช่น ปัจจัยด้านความรอบคอบ ความตรงไปตรงมา ความยุติธรรม การยึดหลักผลประโยชน์ของชาติหรือส่วนรวม ความโปร่งใส และสุดท้าย คือความเป็นกลาง ไม่มีอคติ

(4.) ระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน

ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาคนา มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและถ่ายทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไข ปัญหาต่อไป ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์กรภาคประชาชน (NGO) /กลุ่มประชาชน/กลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ตามลำดับ

(5.) ระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาด้านภาพลักษณ์ และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค มีระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ความสามารถ รองลงมาคือ ความมีวิสัยทัศน์ และความสามารถในการประยุกต์หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย และความน่าเชื่อถือศรัทธา มีเกียรติมีศักดิ์ศรี การมีจริยธรรม คุณธรรม ตามลำดับ

มิติที่ 4 มุมมองด้านการพัฒนาองค์กร คือ การที่วุฒิสภาควรที่จะมีการพัฒนาการไปในทิศทางใด และอย่างไรที่จะให้สอดคล้องกับอุดมการณ์หรือปรัชญาของการก่อตั้งวุฒิสภา และสภาพแวดล้อมทางสังคมการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปสามารถวิเคราะห์ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร รวมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากประชากรวิจัยทั่วไป ดังนี้

ก. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีมุมมองด้านการพัฒนาองค์กร ดังนี้

4.1 ผู้ที่มีทรรศนะว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาต่อไปด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

4.1.1 เป็นหลักการที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศ

4.1.2 เป็นความจำเป็นของระบอบประชาธิปไตย

4.1.3 เพื่อเป็นอำนาจถ่วงดุลสภาผู้แทนราษฎรหรือป้องกันการเกิดเผด็จการรัฐสภา

4.1.4 วุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งจะมีความเป็นอิสระมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยากจะช่วยประชาชน

4.1.5 เพื่อเป็นสภากลั่นกรองตรวจสอบ

4.2 ผู้ที่มีทรรศนะว่าสมควรให้มีสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว ไม่จำเป็นต้องมีสถาบันวุฒิสภาต่อไป ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

4.2.1 ถ้าวุฒิสภาไม่มีความเป็นอิสระ ไม่มีความเป็นกลาง ก็อย่ามีเสียดีกว่า

4.2.2 ต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ เพื่อจัดโครงสร้างวุฒิสภาเสียใหม่ หากไม่สามารถทำได้ ก็ไม่ควรมิวุฒิสภาต่อไป เพราะไม่มีประโยชน์

4.2.3 ในกรณีที่ไม่มี การผูกขาดทางการเมืองโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถตรวจสอบรัฐบาลได้จริง ก็ไม่จำเป็นต้องมีวุฒิสภา

4.2.4 การทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาซ้ำซ้อนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4.2.5 ถ้าระบบการเลือกตั้งไม่สามารถได้สมาชิกวุฒิสภาที่ดีมีคุณภาพ และสมาชิกวุฒิสภาที่ได้เป็นคนของพรรคการเมือง ก็ไม่ควรมิสถาบันวุฒิสภา

4.3 ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาสถาบันวุฒิสภา มีดังต่อไปนี้

4.3.1 ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสภาส่วนใหญ่เห็นว่าสมาชิกวุฒิสภาควรมาจากการเลือกตั้งของประชาชนเช่นเดิม เพราะไม่มีวิธีใดที่ดีกว่าวิธีนี้ ทุกอย่างอยู่ที่ประชาชนเป็นคนตัดสิน แต่มีผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านที่เสนอให้มาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่งและมาจากการแต่งตั้งอีกส่วนหนึ่ง

4.3.2 จำนวนสมาชิกวุฒิสภา กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสภาส่วนใหญ่เห็นว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาควรมี 200 คนเท่าเดิม เพราะเป็นจำนวนที่เหมาะสมแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเสนอจำนวน 150, 120 และ 100 คน ตามลำดับ

4.3.3 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา ผู้ทรงคุณวุฒิสภาส่วนใหญ่เห็นว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งสมัยเดียว 6 ปี มีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรปรับวิธีการเข้าออกเสียใหม่ โดยอาจจะให้สมาชิกวุฒิสภาจับสลากออกครึ่งหนึ่งใน 3 ปีแรก และเลือกตั้งเข้ามาใหม่เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงาน มีผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเสนอว่าไม่ควรจำกัดจำนวนวาระการดำรงตำแหน่ง และบางท่านเสนอให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งได้สมัยเดียวและไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐฯ ได้อีกเลย

4.3.4 การสังกัดพรรคการเมืองและการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิสภาส่วนใหญ่เห็นว่าสมาชิกวุฒิสภาไม่ควรสังกัดพรรคการเมือง แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาควรได้รับอนุญาตให้หาเสียงเลือกตั้งได้ มีผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านที่เห็นว่าควรให้สมาชิกวุฒิสภาสังกัดพรรคการเมืองได้ เพราะสภาพความเป็นจริงเป็นเช่นนั้นอยู่แล้ว แต่ไม่ใช่การบังคับให้สังกัดพรรคขึ้นอยู่กับความสมัครใจของสมาชิกวุฒิสภา

4.3.5 อำนาจของสมาชิกวุฒิสภาในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนมากเห็นว่าสมาชิกวุฒิสภาสามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้ แต่ไม่เห็นด้วยที่จะให้คณะกรรมการการสามัญหรือวิสามัญของวุฒิสภามีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านยังเสนอให้สมาชิกวุฒิสภาร่วมกับประชาชน (ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) 50,000 คน สามารถยับยั้งกฎหมายได้อีกด้วย

4.3.6 การลดอำนาจของวุฒิสภาในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ โดยให้ผ่านที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาด้วย

4.3.7 การให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ ก่อนข้างเป็นประเด็นก้ำกึ่งที่มีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในขณะที่บางท่านเสนอให้สมาชิกวุฒิสภาร่วมกับฝ่ายค้านขอเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจได้ และบางท่านเสนอให้ลดจำนวน ส.ว.เหลือ 1 ใน 4 หรือ 50 คน เพื่อขอเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจได้ โดยการลงมติไม่ไว้วางใจใช้เสียง ส.ว.เพียงกึ่งหนึ่งหรือ 100 คนก็น่าจะเพียงพอ

4.3.8 การเพิ่มอำนาจของคณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา ในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาหรือชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วย โดยให้มีบทลงโทษดังเช่นการขัดหมยศาล แต่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเห็นว่าควรให้อำนาจดังกล่าวแก่คณะกรรมการบางคณะที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทุจริต เป็นต้น ไม่ควรให้อำนาจเป็นการทั่วไปแก่ทุกคณะกรรมการ

4.3.9 การเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภา เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดดังกล่าวนี้ เพราะเห็นว่าเป็นอำนาจหน้าที่คนละส่วนกันระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร แต่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเห็นว่าวิธีการดังกล่าวนี้น่าสนใจเพราะเป็นการตรวจสอบฝ่ายบริหารหรือรัฐมนตรีก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่ง

ข. ข้อมูลเชิงปริมาณจากการตอบแบบสอบถามของประชาชนทั่วไป มีมุมมองด้านการพัฒนาองค์กร ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทุกภูมิภาค มีความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม ในประเด็นต่างๆ ว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองของไทยต่อไปโดยเห็นว่าการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาในด้านที่มาของการเลือกตั้ง คือ ต้องการให้เลือกตั้งโดยประชาชน

เช่นเดิม ในกรณีที่ สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม ห้ามผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกวุฒิสภาหาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม และต้องการให้มีจำนวน สมาชิกวุฒิสภา 200 คนเช่นเดิม โดยมีระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี (และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี) ให้สมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดวาระพร้อมกัน ทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี และต้องการให้สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นอิสระสังกัดพรรคการเมืองไม่ได้ สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรให้ สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติ ไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้

ข้อเสนอแนะทั่วไปเพิ่มเติมเกี่ยวกับวุฒิสภา

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในส่วนของคำถามปลายเปิด ที่เปิดโอกาสให้ ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในประเด็นที่เกี่ยวกับวุฒิสภานอกเหนือจาก ประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ได้โดยอิสระ ซึ่งสรุปได้เป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. สมาชิกวุฒิสภาต้องวางตัวเป็นกลาง โปร่งใส ตรงไปตรงมา (15.83 %)
2. สมาชิกวุฒิสภาต้องซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกง ไม่คอร์รัปชัน (14.00 %)
3. สมาชิกวุฒิสภาควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่พรรคพวก (13.00 %)
4. สมาชิกวุฒิสภาควรทำหน้าที่บทบาทให้ชัดเจน และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อให้ ประชาชนรับรู้ (12.50 %)
5. สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นคนดี มีศีลธรรม มีคุณธรรม มีจริยธรรมและมีความยุติธรรม ใน การปฏิบัติงานตามหน้าที่ (10.17 %)
6. สมาชิกวุฒิสภาต้องมีความเป็นอิสระ ไม่สังกัดพรรคการเมืองใด และต้องไม่เคยเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (9.83 %)
7. สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เพื่อประเทศชาติ และเห็นแก่ประโยชน์ของ ประชาชนเป็นหลัก (9.67 %)
8. สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่อยู่ภายใต้อำนาจหรือถูกครอบงำโดยฝ่ายการเมือง (8.83 %)
9. สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นปากเสียงและเป็นตัวแทนให้กับประชาชน (7.67 %)
10. สมาชิกวุฒิสภาควรออกพบปะกับประชาชนเพื่อรับรู้ปัญหา ข้อร้องเรียนของประชาชน เพื่อนำมาหาแนวทางแก้ไข (7.67 %)
11. สมาชิกวุฒิสภาต้องช่วยถ่วงดุลอำนาจและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างเอา จริงเอาใจ (6.00 %)

12. สมาชิกวุฒิสภาควรเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน (4.00 %)
13. สมาชิกวุฒิสภาควรมีบทบาทมากกว่าเดิม และควรปฏิบัติงานให้คุ้มค่างบเงินเดือน ค่าตอบแทน หรือสวัสดิการต่างๆ ที่ได้รับ (2.50 %)
14. ควรยกเลิกวุฒิสภาเพราะมีวุฒิสภาแล้วทำให้สภายุ่งเหยิง สมาชิกวุฒิสภาควรลาออกไป เพราะไม่มีบทบาทอะไร (2.17 %)
15. ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเข้ารับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ให้มีเหมาะสม เช่น อายุของผู้สมัครไม่ควรเกิน 65 ปี เพราะถ้าอายุมากเกินไปการทำงานอาจทำได้ไม่เต็มที่ ผลการปฏิบัติงานอาจขาดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพได้ (1.83 %)
16. ไม่สมควรให้สมาชิกวุฒิสภาได้รับเงินค่าบำเหน็จ บำนาญ (1.83 %)
17. สมาชิกวุฒิสภาควรทำหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ มากที่สุด และมีอำนาจในการออกกฎหมายให้รัดกุม (1.67 %)
18. สมาชิกวุฒิสภายังไม่มีอำนาจที่แท้จริงในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้ อยากให้มีอำนาจมากกว่าฝ่ายบริหาร (1.67 %)
19. สมาชิกวุฒิสภาไม่ควรมาจากผู้มีอิทธิพลและควรให้ประชาชนตรวจสอบประวัติ ย้อนหลังของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ (1.33 %)
20. สมาชิกวุฒิสภาควรตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและสามารถเข้าร่วมอภิปรายไม่ไว้วางใจการทำงานของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ (1.00 %)
21. สมาชิกวุฒิสภาควรมีการตรวจสอบตนเอง โดยให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวน 3 ใน 5 ของจำนวน สมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดสามารถลงมติไม่ไว้วางใจการทำงานของสมาชิกวุฒิสภาได้ (1.00 %)
22. ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ ไม่ใช่การเลือกตั้งจากประชาชน (1.00 %)
23. สมาชิกวุฒิสภาบางคนมีพฤติกรรมเหมือนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาควรวางตัวให้เหมาะสม ไม่ทำให้เกิด ความเสียหาย เพราะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ (1.00 %)

ค. ข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณจากการวิเคราะห์เอกสาร มีมุมมองด้านการพัฒนาองค์การที่ได้จากรายงานวิจัยแผนยุทธศาสตร์วุฒิสภา พ.ศ.2548-2552 ซึ่งส่วนใหญ่ดำเนินการโดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จึงไม่ได้อยู่ในขอบเขตของการวิจัยนี้

2. การอภิปรายผลการวิจัย

จากการประเมินผลงานของวุฒิสภาทั้ง 4 มิติดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามบทบาทหน้าที่ในแต่ละด้านของวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทหน้าที่ในการพิจารณากฎหมาย ร่างกฎหมาย นับว่าผลการประเมินบทบาทหน้าที่ในด้านนี้ของวุฒิสภาอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจมากกว่าบทบาทหน้าที่ในด้านอื่นๆ ทั้งนี้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากแบบสอบถามมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น นอกจากมาตรการในการพัฒนาสมรรถนะทางนิติบัญญัติของวุฒิสภาที่เป็นส่วนภารกิจด้านการสนับสนุนของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแล้ว สิ่งที่จะนำไปสู่คุณภาพของกฎหมายที่ดีได้นั้น จึงขึ้นอยู่กับตัวสมาชิกวุฒิสภาโดยตรง ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพิจารณากฎหมาย ร่างกฎหมายและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ

แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจึงอยู่ที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะต้องเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการพิจารณากฎหมายมาพอสมควร และหลังจากที่เลือกตั้งได้สมาชิกวุฒิสภามาเรียบร้อยแล้ว มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ตลอดทั้งวิสัยทัศน์ของสมาชิกวุฒิสภาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของการให้การศึกษา การฝึกอบรม การสัมมนา โดยเฉพาะทางด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ย่อมจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้มากยิ่งขึ้น

2. บทบาทหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นบทบาทหน้าที่ที่ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้เป็นผลมาจากตัวระบบ โครงสร้าง กลไก และกระบวนการในการทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบ ยังเป็นปัญหาอุปสรรคที่ทำให้สมาชิกวุฒิสภาก็ดี คณะกรรมาธิการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภาก็ดีไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภาในหลายๆ ผลงานมักพบอุปสรรคเช่นเดียวกัน อาทิ การขาดความรู้ความเข้าใจในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิกวุฒิสภา การที่รัฐธรรมนูญฯ และกลไกในการควบคุมตรวจสอบมีปัญหา อาทิ จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ ก็มีจำนวนสูงเกินไปจนทำให้วุฒิสภาไม่สามารถดำเนินการ

ดังกล่าวได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว หรือการที่คณะกรรมการไม่มีอำนาจในการเรียกบุคคลหรือเอกสารข้อเท็จจริงมาเพื่อดำเนินการศึกษาสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงได้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตามในส่วนของการไม่เป็นกลาง การขาดความเป็นอิสระหรือการฝักฝ่ายทางการเมือง เป็นปัญหาสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทดังกล่าวข้างต้น

3. บทบาทหน้าที่ในการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ เป็นบทบาทหน้าที่ที่ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำเช่นเดียวกับบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน และปัญหาอุปสรรคที่พบก็มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากตัวระบบโครงสร้างกลไกและกระบวนการในการทำหน้าที่ ได้แก่ การที่รัฐธรรมนูญฯ และกลไกในการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนมีปัญหา ทำให้วุฒิสภาไม่สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการเสนอแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐฯ ก็ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการสรรหา ในบทบาทด้านการถอดถอนก็ไม่มีเรื่องถอดถอนใดที่จะเสนอขึ้นมาให้วุฒิสภาถอดถอนได้เลยแม้แต่เรื่องเดียว

อย่างไรก็ตามในส่วนของการไม่เป็นกลาง หรือการเอนเอียงเข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ตลอดทั้งการถูกลှอบบี้ หรือการให้ผลประโยชน์ตอบแทนหรือการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองก็เป็นปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าว

4. บทบาทหน้าที่ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน เป็นบทบาทหน้าที่ที่ผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นผลมาจากการที่รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ จริงอยู่ แม้ว่ารัฐธรรมนูญฯ จะบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยและต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย (มาตรา 149) แต่รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้ระบุอย่างแจ้งชัดว่าการเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยจำเป็นต้องปฏิบัติตนอย่างไรจะต้องไปรับฟังความคิดเห็นหรือความต้องการของประชาชนหรือไม่ บทบาทดังกล่าวจะเข้าซ้อนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ และการที่รัฐธรรมนูญฯ บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งเพียงสมัยเดียวแล้วต้องเว้นวรรคจะมีส่วนทำให้สมาชิกวุฒิสภาไม่สนใจที่จะมีบทบาทในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนหรือไม่

ดังนั้น ประเด็นสำคัญของการพัฒนาบทบาทด้านนี้ของสมาชิกวุฒิสภาคือการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทด้านนี้แก่สมาชิกวุฒิสภา ตลอดทั้งในบทบาทด้านการสนับสนุนของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร เครื่องมือ อาทิ สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ และการสร้างเครือข่าย (network) กับชุมชน ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และองค์กรภาคประชาชน เป็นต้น

5. บทบาทด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา จากการประเมินผลงานของวุฒิสภาในหลายๆ ด้านที่ผ่านมา พบว่า บทบาทในด้านต่างๆ ของวุฒิสภามีความเกี่ยวพันอย่างลึกซึ้งกับบทบาทด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ใน 4 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะ บทบาทหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน และบทบาทหน้าที่ในการเสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ดี ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของตามรัฐธรรมนูญฯ ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภาทั้งสิ้น

จากผลการวิจัยของบรรศักดิ์ อุวรรณโณ ในเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (2543) ได้สรุปว่าภาพลักษณ์ของวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาที่จะแสดงบทบาทให้สมกับเจตนารมณ์และอำนาจหน้าที่ต่างๆ ตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดไว้ ควรมีภาพลักษณ์และพฤติกรรมได้แก่ (1) การไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง (2) เป็น “สภาแห่งวุฒิภาวะ” ของการเมืองไทย (3) การเป็น “สภาแห่งความถูกต้องและชอบธรรม” (4) การมีอิสระแก่ใจเป็นไทแก่ตัว (5) การเป็น “กรรมการ” ที่เที่ยงธรรมทั้งในการตัดสินใจตัดสินข้อขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายค้านและกรรมการตัดสินข้อขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลหรือระหว่างรัฐมนตรีในรัฐบาลกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลที่ไม่ได้เป็นรัฐมนตรี (6) การเป็น “ผู้แทนปวงชน” (7) การเป็นสภาแห่ง “ความต่อเนื่อง”

ในประเด็นของปัญหาทั้งหมด จึงมาอยู่ที่ประเด็นของการที่สมาชิกวุฒิสภาปราศจากความเป็นกลาง ไม่มีอิสระ ถูกแทรกแซง เป็นปัญหาในด้านข้อเท็จจริงที่มีรายละเอียดที่ต้องให้ความสนใจอย่างยิ่ง

ปัญหาของวุฒิสภาชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในช่วงปีสุดท้ายก่อนที่จะหมดวาระในวันที่ 19 มีนาคม 2549 เป็นปัญหาด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภาที่มีความเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ในการเสนอแต่งตั้ง ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ โดยเฉพาะพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงแบบบล็อกละโหวตในการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐฯ ที่น่าจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจทางการเมือง จนกระทั่งสื่อมวลชนประจำรัฐสภาได้ลงมติให้ฉายาวุฒิสภาประจำปี 2548 ว่าเป็น “สภาทาส” รวมทั้งการกล่าวหาตนเองในระหว่างบรรดาสมาชิกวุฒิสภาว่ามีสมาชิกวุฒิสภาบางคนรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์จากพรรคการเมืองบางพรรคเป็นรายเดือนหรือเป็นครั้งคราว

ขอเริ่มต้นในกรณีของการที่วุฒิสภาจะต้องลงมติเลือกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดใหม่แทนชุดเดิมที่ลาออกจากตำแหน่งทั้งคณะอันเนื่องมาจากศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่ามีความผิดจากการขึ้นสิทธิประโยชน์ให้แก่ตนเองนั้น

นายสุพร สุกสร ศ.ว.อุดรธานีได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของ ศ.ว. ในการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐฯ ไว้ในทำนองเดียวกันกับที่หลายท่านได้วิพากษ์วิจารณ์

“ถ้าได้ผู้สมัครที่มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรัฐบาลก็น่าเป็นห่วง ถ้าเราได้องค์กรที่เป็นอิสระแต่ชื่อ กรณีของการเลือก ป.ป.ช. แม้รัฐธรรมนูญฯ ให้อำนาจเป็นของคนเลือกโดยที่คิดว่าวุฒิสภามีความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด จึงดูเหมือนว่ามีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม แต่ในความเป็นจริงเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับการปฏิบัติ และธรรมชาติของคน เราปฏิเสธไม่ได้ว่ามันมี ศ.ว. ที่มีข้างมีพวกอยู่ ที่ฝักใฝ่อยู่กับฝ่ายการเมืองอยู่ จึงทำให้ ศ.ว. ไม่มีความเป็นกลาง เมื่อไม่มีความเป็นกลาง มันก็เป็นสิ่งที่น่ากลัว เพราะจะไม่มีการเป็นตัวแทนของประชาชน ปกป้องผลประโยชน์ให้กับประชาชน ปกป้องคนที่สุจริต ประชาชนจึงเป็นผู้ที่รับกรรมไป” (สุพร สุกสร 2548 : 2)

ต่อมาในการประชุมวุฒิสภา สมัยประชุมวิสามัญเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549 เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาการสรรหาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หลังจากที่ได้ดำเนินการเสวนาหารือถึงปัญหานี้ถึงประธานวุฒิสภา เพื่อขอให้วุฒิสภาพิจารณาทบทวนการคัดเลือก ป.ป.ช. เนื่องจากกระบวนการพิจารณาของวุฒิสภาที่ได้มาซึ่งรายชื่อที่น่าขึ้นทูลเกล้าฯ ไม่ครบตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด

นายพิเชฐ พัฒนโชติ อดีตรองประธานวุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภา จ.นครราชสีมาอภิปรายว่า วุฒิสภาชุดนี้ถูกตราหน้าจากสื่อมวลชนว่าเป็นสภาทาส ถือเป็นความด่างพร้อยที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เป็นอิสระของวุฒิสภา โดยที่ผ่านมาร.ต.อนุกูล สภาไชยกิจ สมาชิกวุฒิสภา จ.พัทลุงเคยเสนอให้มีการตั้งกรรมการสอบสวนเรื่องที่ นายสมเกียรติ อ่อนวิมล สมาชิกวุฒิสภา จ.สุพรรณบุรี บอกว่ามีสมาชิกวุฒิสภาได้รับเงินเดือนจากพรรคการเมืองเป็นรายเดือน โดยนำเข้าคณะกรรมการจริยธรรม วุฒิสภา แต่ก็ไม่ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง

“ทราบข่าวว่าเมื่อสองสัปดาห์ที่ผ่านมาได้มีการคุยกันในห้องประชุมวุฒิสภาว่าในงานธรรมศาสตร์ เมื่อไม่นานมานี้ที่มี นายนิพนธ์ วิชัยยุทธศาสตร์ รองประธานวุฒิสภาและ นายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรีร่วมงานด้วย ได้มีการสอบถามกันถึงเรื่อง ศ.ว. รับเงินว่าเป็นความจริงหรือไม่ก็มีการพูดกันว่าจริงและคนที่พูดก็เป็น ศ.ว. ที่ใกล้ชิดประธานและเป็นประธานกรรมการด้วย รวมทั้งเป็นกรรมการจริยธรรมวุฒิสภาด้วย” (พิเชฐ พัฒนโชติ 2549 : 15)

ต่อมา นายสุรชัย ดนัยตั้งตระกูล สมาชิกวุฒิสภา จ.ร้อยเอ็ด และประธานวิปวุฒิสภา ได้ลุกขึ้นอภิปรายในที่ประชุมว่าขอให้ นายนิพนธ์ วิชัยยุทธศาสตร์ ซึ่งทำหน้าที่ประธานการประชุมให้ช่วยชี้แจงข้อเท็จจริงด้วย ทำให้นายนิพนธ์ กล่าวว่า

“ผมได้ไปร่วมงานที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้ร่วมสนทนากับ นายชวน หลีกภัย นายมานิต สุขสมจิตร บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่ง นายมานิต ได้

สอบถามผมถึงเรื่องการรับเงินของ ส.ว. ซึ่งผมบอกว่าไม่ทราบบังเอิญ นายสุรชัย คนัยตั้งตระกูล ส.ว. ร้อยเอ็ด ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา (วิปวุฒิสภา) เดินทางพอดีเลยบอกให้ไปถามคนนี้นี่น่าจะได้อำตอบดี ก็ได้ยินว่า นายสุรชัย บอกว่ามี ส.ว. 60 คน ที่รับเงินเดือนประจำจริง ถ้าอะไรที่ไม่ใช่ความจริงก็พร้อมลาออกและให้ดำเนินคดี” (ไทยโพสต์ 10 กุมภาพันธ์ 2549 : 12)

จากนั้น นายสุรชัย ได้ลุกขึ้นอภิปรายทันทีว่าวันนี้ต้องขอพูดไว้เป็นประวัติศาสตร์ เพราะตนเองเป็นเลขาธิการสมาคมธรรมศาสตร์ที่ช่วยจัดงานธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2548 ยอมรับว่าบอกจริงว่ามี ส.ว. รับเงินเดือนจากพรรคการเมือง แต่ไม่ได้ระบุว่า ส.ว. 60 คนรับเงินเดือน ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ผิดพลาด และรู้สึกผิดหวังที่คุยกันแบบพี่แบบน้องแต่กลับเอาไปบอกคนที่สาม หลังจากนั้น นายนิพนธ์ วิชัยยุทธศาสตร์ กล่าวว่าตนรู้สึกอึดอัดใจเพราะต้องทำหน้าที่ตรวจสอบคอร์รัปชัน จึงกำลังจะรวบรวมหลักฐานว่าสมาชิกวุฒิสภาทำผิดกฎหมาย และมอบให้คณะกรรมการวิสามัญ ตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันพิจารณาต่อไป (ผู้จัดการรายวัน 10 กุมภาพันธ์ 2549 : 15)

ต่อมา ในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2549 นายพิเชฐ พัฒนโชติ ส.ว. นครราชสีมา ยังได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการรับเงินของ ส.ว. บางท่านอีกว่าข้าพเจ้ากล่าวนี้ปรากฏตลอดในวุฒิสภาชุดนี้ โดยเฉพาะในช่วงของการเลือกคณะกรรมการในองค์กรอิสระหลายองค์กรตามรัฐธรรมนูญฯ จนมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมอย่างสม่ำเสมอว่ามีการบล็อกโหวตให้แก่ผู้มีอำนาจ สร้างความคลางแคลงใจให้แก่สังคม แต่คงไม่สามารถไปหาหลักฐานมายืนยันได้อย่างแน่นอนเพราะเป็นเรื่องระหว่างคนรับคนให้สองคน

“สิ่งสำคัญได้เกิดปรากฏการณ์ว่าในการเลือกคณะกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ มักมีข่าวว่ามีการบล็อกโหวตให้คนที่ผู้มีอำนาจต้องการได้รับการเลือก โดยมีไพรรายชื่อปรากฏออกมาก่อนหน้านี้ที่สมาชิกวุฒิสภาจะลงมติ ซึ่งทุกครั้งผลก็ออกมาตามโผนั้นทุกครั้ง ซึ่งถ้าสุดมีสมาชิกวุฒิสภาเสียงข้างมากในการลงमतก็ออกไปพูดในการเสวนาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยยอมรับว่ามีสมาชิกวุฒิสภา 60 คนรับเงินโดยเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มีความใกล้ชิดกับประธานวุฒิสภาและรัฐบาลทั้งสิ้น แต่ผมก็ไม่เชื่อว่าสมาชิกวุฒิสภาเสียงข้างมากทั้งหมดจะไปรับเงินหรือมีพฤติกรรมเช่นนั้น” นายพิเชฐ กล่าว

สมาชิกวุฒิสภา จ.นครราชสีมา ท่านนี้กล่าวด้วยว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นดังกล่าว เป็นเรื่องที่น่าห่วงต่อวิกฤตศรัทธาที่เกิดขึ้น (ผู้จัดการรายวัน 17 กุมภาพันธ์ 2549 : 14)

ก่อนหน้านี้ นายพนัส ทักษิณานนท์ สมาชิกวุฒิสภา จ.ตาก ได้เคยกล่าวอภิปรายที่ศูนย์ประชุมองค์การสหประชาชาติในการประชุมทางวิชาการของสถาบันพระปกเกล้า เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2548 เกี่ยวกับการรับเงินของสมาชิกวุฒิสภาบางคนว่า

“...ได้ฟังมาว่า จำนวนเงินเป็นกอบเป็นกำทุกครั้งที่มีการเลือกบุคคลไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ เป็นกระแสเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ในสื่อ โฟนไม่ค่อยพลาด พอสื่อชี้ขึ้นมา ยิ่ง โฟนก็ออกมาอย่างนั้นทุกที แสดงว่าสื่อมีข่าวกรองที่ดี และเมื่อเลือกโฟใหญ่ๆ เช่น ป.ป.ช. เบอร์ 1, 2, 4, 7, 9, 10 ซ้ำกันอย่างนี้เป็นจำนวน 70-80 คนและบวกกับพวกที่กระเซ็นกระสายไม่รู้โฟเขา หรือมีความสัมพันธ์ส่วนตัวหลีกเลี่ยงไม่ได้ ระบบอุปถัมภ์ก็แผ่สำราญไปทั่ว การลื้อบปี่มีตลอดเวลาทั้งทางตรงทางอ้อมเมื่อประกอบกันแล้ว ก็ปรากฏตามที่ทุกท่านเห็น

“เมื่อไหร่ที่มีการเลือกบุคคลไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระก็เป็นมหกรรมที่ ส.ว. ให้ความสำคัญมาก คึกคัก ในการประชุม ส.ว. ถ้าท่านแอบไปดู จะเห็นห้องบางห้องมีการประชุม ดึกๆ ดื่นๆ ที่ผ่านมานี้ไม่เคย ท่านผู้เฒ่าท่านข้าวต้มแล้ว ก็กลับไปนอน แต่กิจกรรมหนึ่งคือการพิจารณาร่างกฎหมาย จะมี ส.ว. อยู่กลุ่มหนึ่งที่สนใจทำกันอย่างเอาจริงเอาจัง ผมอาจจะเอาพรรคพวกมานินทารุนแรงไปหน่อย ตอนนี้ก็มีเรื่องที่กำลังไม่เข้าคายไม่ออก กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญฯ เรื่องผู้ว่า สตง. ก็เป็น *crisis* ที่รุนแรงที่สุดของวุฒิสภา” (พนัส ทัศนียานนท์ อภิปราย 2548)

นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ สมาชิกวุฒิสภา จ.นครราชสีมา ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่เคยกล่าวว่า หลังจากทีพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชน เป็นต้นมา วุฒิสภาที่อยู่ข้างประชาชนไม่เคยชนะเลยแม้แต่ครั้งเดียว เพราะมีคนในวุฒิสภาบางพวกได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนในรูปแบบต่างๆ ครั้งละ 5 หมื่นบาทขึ้นไปต่อการยกมือ 1 ครั้งในการสนับสนุนเพื่อหนุนประโยชน์ให้ เป็นไปตามที่ฝ่ายบริหารต้องการ ส่วนใหญ่สมาชิกวุฒิสภาเหล่านี้เป็นอดีตสมาชิกวุฒิสภาผู้ว่าราชการจังหวัด ดำรง ทหาร และข้าราชการประจำ (กรุงเทพธุรกิจ วันศุกร์ที่ 16 ธันวาคม 2548 : 11)

นางมาลีรัตน์ แก้วก่า สมาชิกวุฒิสภา จ.สกลนคร เป็นอีกผู้หนึ่งที่กล่าวยืนยันว่ามีไม่ถึง 10 คนที่มีใบสั่งจากพรรคการเมืองเข้ามาเป็น สมาชิกวุฒิสภาซึ่งการทำงานในตอนแรกมีความเป็นอิสระเกือบ 100% แต่เมื่อเข้าสู่ปีที่ 3 เริ่มชักไม่แน่ใจเพราะมีความพยายามจากฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงในการเลือกบุคคลเข้าสู่องค์กรอิสระ มีนายหน้าเอาเงินมาให้ 2 ล้านบาท เพื่อนำไปจ่ายให้กับสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้เลือกบุคคลที่อยู่ในโผ เมื่อเข้าช่วงปีที่ 4 ก็เริ่มคิดทบทวนว่าจะอยู่เป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อไปหรือไม่ เพราะรู้สึกอึดอัดกับพฤติกรรมบางอย่าง และข้อเท็จที่โหดเหี้ยมตลอด สู้เสียงข้างมากไม่ได้ แต่ก็มาคิดอีกครั้งต้องอยู่เพราะประชาชนเลือกเข้ามาทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภา (กรุงเทพธุรกิจ 23 ธันวาคม 2548 : 15)

“สมัย พล.ต. มนูญกฤต รูปขจร เป็นประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรียังเกรงใจมาตอบกระซิบข้าง แต่พอได้ประธานคนปัจจุบัน นายสุชน ชาลีเครือ ดูเหมือนรัฐบาลไม่เกรงใจ เพราะไม่เคยเดินทางมาตอบกระซิบเลยทั้งที่สนิทสนมกัน แสดงให้เห็นว่าวุฒิสภาวิกฤติ เลือกองค์กรอิสระก็มีโผอย่างนี้คนเลือกไม่อิสระแล้วองค์กรอิสระจะมีอิสระได้อย่างไร การเลือก ส.ว. สมัยหน้า

19 เมษายน 2549 นี้ ใครที่เคยคิดว่าเลือก ส.ว.ไม่เกี่ยวกับปากท้องคงต้องคิดใหม่ ปัจจุบันมี ส.ว.ที่ยอมให้แทรกแซงมีไม่น้อยกว่า 60-70 คน ที่มีอิสระน่าจะมีประมาณ 40-50 คน และอีก 40-50 คนก็ดูท่าทีแล้วแต่เหตุผลที่จะเลือกเข้าข้าง ส่วนอีก 30 คนมาแค่เซ็นชื่อ แต่ไม่เข้าประชุม ขอฝาก ส.ว.ชุดหน้าให้ตรวจสอบรัฐบาลที่มีอำนาจล้นฟ้าล้นแผ่นดินด้วย คิฉินได้ข่าวว่าจะมีการแก้กฎหมายให้มีการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง ซึ่งรับรองว่าวันนั้นฉิบหายแน่” นางมาลีรัตน์ กล่าว (ไทยโพสต์ 23 ธันวาคม 2548 : 12)

ในเรื่องความเป็นอิสระของสมาชิกรัฐสภา มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งผู้ที่ป็นสมาชิกรัฐสภาและผู้ที่ไม่ได้ป็นสมาชิกรัฐสภา

“....ในการทำหน้าที่ในการเลือกองค์กรอิสระนั้น รัฐสภาถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากในเรื่องความเป็นอิสระ การถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง ถึงเวลาจะต้องทบทวนอำนาจในการเลือกองค์กรอิสระว่าจะยังคงให้เป็นอำนาจของรัฐสภาหรือไม่” (สมคิด เลิศไพฑูรย์ 2549 : 14)

นายจอน อึ้งภากรณ์ สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ถึงกับยอมรับว่าความเลวร้ายสุดของวุฒิสภาคือตอนเลือกคนเข้าสู่องค์กรอิสระ มีทั้ง โผ ชื่อตำแหน่ง และ ส.ว.รับเงิน (มติชนรายวัน 18 มกราคม 2549 : 4)

“รัฐธรรมนูญฝันหวานเกินไป สังคมไทยยังมีระบบอุปถัมภ์แม้ ส.ว.จะไม่สังกัดพรรคแต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าตกอยู่ใต้อิทธิพลของผู้นำการเมือง 60-70 เปอร์เซ็นต์ มีคนรับเงินประจำทุกเดือนหรือรับเป็นงานๆ ไป แต่ไม่มีหลักฐานที่ยืนยันเรื่องนี้ นอกจากนี้ยังมีการแสวงประโยชน์จากการทำหน้าที่ของวุฒิสภา ส.ว.บางรายตั้งอนุกรรมการขึ้นมาเพื่อใช้ขู่เรียกเงิน เป็นต้น ที่เลวร้ายที่สุดคือการเลือกองค์กรอิสระ ที่ทุกครั้งจะมีโผให้เลือกตาม มีการซื้อตำแหน่ง ฯลฯ เช่น การเลือกองค์กรอิสระครั้งล่าสุดเห็นชัดเจนว่ามีโผให้เลือกใครบ้างและผลการขานคะแนนก็ออกมาตามโผ” (จอน อึ้งภากรณ์ 2549 : 14)

กล่าวโดยสรุป มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการปฏิรูปสถาบันวุฒิสภาเสียใหม่ เพื่อให้สมาชิกรัฐสภา มีภาพลักษณ์และพฤติกรรมอันเป็นที่ยอมรับนับถือ ศรัทธาของประชาชน โดยเฉพาะในด้านของความเป็นกลาง และมีวุฒิภาวะเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม และเป็นกลไกสำคัญของการเสริมสร้างประชาธิปไตยเชิงคุณภาพต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินผลงานของวุฒิสภา” มีข้อเสนอแนะใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย หมายถึง นโยบายหรือการตัดสินใจของฝ่ายต่างๆ ในสังคมที่ต้องการให้สถาบันวุฒิสภาเป็นปัจจัยสำคัญของการนำไปสู่ระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพอย่างที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้

1.1 ความจำเป็นที่จะต้องกำหนดวาระแห่งชาติ (national agenda) ว่าด้วยการปฏิรูปการเมืองรอบสอง เพื่อปฏิรูปสถาบันวุฒิสภาในด้านระบบโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ กระบวนการ เพื่อให้สอดคล้องต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

1.2 การปฏิรูปสถาบันวุฒิสภาดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ หรือแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ในส่วนที่เกี่ยวกับสาระสำคัญของสถาบันวุฒิสภา ทั้งในด้านระบบ โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ กระบวนการ และความสัมพันธ์กับฝ่ายอื่นๆ ได้แก่ สถาบันฝ่ายบริหาร สถาผู้แทนราษฎร องค์การอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ และฝ่ายประชาชน เป็นต้น

1.3 การปฏิรูปการเมืองรอบสอง โดยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ หรือแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 จะไม่สามารถนำไปสู่เป้าหมายของระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพได้เลย หากไม่มีปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองเสียใหม่ให้อำนาจอธิปไตยหรือสอดคล้องต่อระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ การปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่จึงเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชน ตลอดจนบรรดานักการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อไป ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีจิตสำนึกและอุดมการณ์ มีทัศนคติและพฤติกรรมที่สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่การเมืองการปกครองที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อบ้านเมืองส่วนรวม ดังนั้น การปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ จึงจำเป็นต้องมีแผนพัฒนาการเมืองในส่วนของการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมสามารถปฏิบัติได้อย่างจริงจัง โดยการอาศัยความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย

2. ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติการ หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติหรือมาตรการของการปฏิบัติของฝ่ายต่างๆ ในสังคมที่จะทำให้สถาบันวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภาเป็นปัจจัยของการนำไปสู่ระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ ตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

2.1 บทบาทของสถาบันวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภา เป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดทิศทางของแนวโน้มของสถาบันวุฒิสภาว่าจะดำเนินไปในทิศทางใด หากสมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่

เป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกและอุดมการณ์ตามระบอบประชาธิปไตย ก็ย่อมมีโอกาสนำพาสถาบันวุฒิสภาให้ตอบสนองต่อการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพขึ้นได้ ตรงกันข้ามหากสมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ยังปราศจากจิตสำนึกและอุดมการณ์ทางการเมืองที่จะเอื้อต่อการพัฒนาการทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยแล้ว สถาบันวุฒิสภาย่อมขาดความศรัทธาจากประชาชน และเป็นสถาบันที่ไม่สามารถเป็นที่พึ่งที่หวังได้ของประชาชน

เมื่อจิตสำนึกและอุดมการณ์ทางการเมืองของสมาชิกวุฒิสภา ปรากฏความหนักแน่นชัดเจนที่จะเอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตยได้แล้ว ในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ ความเชี่ยวชาญของสมาชิกวุฒิสภาจึงเป็นสิ่งที่ไม่ลำบากยากเย็นอะไรนักที่จะสร้างเสริมให้เกิดขึ้นได้ โดยอาศัยกระบวนการของการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ของวุฒิสภาที่กำหนดไว้ต่อไป

2.2 บทบาทของสถาบันการเมืองนอกสถาบันวุฒิสภา ได้แก่ บทบาทของฝ่ายบริหาร บทบาทของสภาผู้แทนราษฎร บทบาทของพรรคการเมือง บทบาทขององค์กรอิสระของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญฯ จำเป็นต้องมีความเข้าใจในบทบาทของวุฒิสภาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และต้องถือเป็นพันธสัญญาที่จะไม่เข้าไปก้าวก่าย แทรกแซงทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาหรือสมาชิกวุฒิสภาโดยเด็ดขาด มาตรการในด้านการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ จึงต้องสัมพันธ์กับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ที่จะมิบทกำหนดโทษที่รุนแรง หากมีการกระทำที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวนี้

2.3 บทบาทของสถาบันการศึกษา สถาบันสื่อสารมวลชนและประชาชน เป็นบทบาทที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของมาตรการของการปฏิบัติการ เพราะมิเช่นนั้นแล้ว ปัญหาของการก้าวก่ายแทรกแซงสถาบันวุฒิสภาน่าจะยังคงดำรงอยู่ต่อไป หรือหากมีการแก้ไข ปัญหาให้ลุล่วงไปในระดับหนึ่งแล้ว แต่ถ้ามหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อสารมวลชน และประชาชนยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ ปัญหาเดิมก็อาจจะกลับมาใหม่ได้ ดังนั้น บทบาทของฝ่ายต่างๆ ดังกล่าวนี้จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดแผนปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม มีเป้าหมายชัดเจน มีระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน และมีการประเมินผลแผนปฏิบัติการเป็นระยะๆ รวมทั้งหากแผนปฏิบัติการดังกล่าวไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร จำเป็นต้องมีการปฏิรูปแผนปฏิบัติการเป็นระยะๆ เพื่อให้การปรับบทบาทของสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสบรรลุ ความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ หมายถึง การสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำไปเสริมสร้างสถาบันวุฒิสภาให้เป็นปัจจัยสำคัญของการนำไปสู่ระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพให้ประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการปฏิรูประบบโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ กระบวนการ และพฤติกรรมของวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาในรายละเอียดให้มีความละเอียดลึกซึ้ง ซึ่งผลของการศึกษาดังกล่าวนี้นี้จะสามารถนำไปเป็นฐานรองรับการปฏิรูปการเมืองรอบสองได้ หรือเพื่อนำไปสู่การจัดทำหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 ต่อไป

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านกลไก ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันวุฒิสภากับสถาบันการเมืองอื่นๆ ได้แก่ สถาบันฝ่ายบริหาร สภาผู้แทนราษฎร องค์การอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ พรรคการเมือง หรือสถาบันอื่นๆ ในสังคมเพื่อกำหนดกลไกความสัมพันธ์ โดยสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยการแบ่งแยกอำนาจและการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ เพื่อนำไปสู่ระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพให้ได้อย่างแท้จริง

3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยบทบาทของสถาบันทางสังคม ได้แก่ สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อสารมวลชน กลุ่มผลประโยชน์และประชาชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาหรือสถาบันวุฒิสภาให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 และให้นำไปสู่การปฏิรูปการเมืองรอบสองต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. 2543. *ระบบการเมืองการปกครองฝรั่งเศส*. นนทบุรี สถาบันพระปกเกล้า
- โกสินทร์ วงศ์สุววัฒน์. 2527. “รัฐสภา.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย หน่วยที่ 3 หน้า 223-267 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- โกสินทร์ วงศ์สุววัฒน์. 2532. *ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จอห์น อิงภากรณ์. 2549. *หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน*. วันพุธที่ 18 มกราคม 2549 หน้า 4, 14
- ซัช กิจธรรม. 2529. *ประชาธิปไตยและสังคมนิยม : วิวัฒนาการของเอกภาพแห่งหลักการมนุษยนิยม*. เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 35 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ชุมพร สังคปริษา. 2531. *ปรัชญาและทฤษฎีการเมืองว่าด้วยธรรมชาติมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (ม.ป.ป.) *การประเมินผลการปฏิบัติงาน*. เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 19 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ไชยันต์ ไชยพร. 2547. “แนวคิดประชาธิปไตย 1 : ประชาธิปไตยจากโบราณสู่สมัยใหม่” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการเมืองและสังคม*. หน่วยที่ 8 หน้า 1-47 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ไชยันต์ ไชยพร. (ม.ป.ป.) *การจำแนกแจกแจงประเภทรูปแบบการปกครองของ Aristotle : ตั้งแต่รูปแบบการปกครองโดยคนๆ เดียวถึงรูปแบบการปกครองโดยคนจำนวนมาก : ทั้งแบบที่ดีและแบบที่เลว และรูปแบบการปกครองแบบกลางๆ : บทแปล สรุปและขยายความจาก R.G.Mulgan, Aristotle's Political Theory : An Introduction for Students of Political Theory, (Oxford : Clarendon Press;1987,rpt.) Chapter 4, “Constitution”, pp. 67-77. เอกสารประกอบการสอน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ณรงค์ พ่วงพิศ และสุรวุฒิ ปัดไธสง. 2542. *อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกรัฐสภาไทยที่มาจากการแต่งตั้ง*.

- เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ. 2503. *การปกครองประเทศอังกฤษ*. พระนคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทวีศักดิ์ สุททาทิน และคณะ. 2547. *การประยุกต์ใช้แนวคิด Balanced Scorecard เพื่อการประเมินผลองค์กร กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต*. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (ม.ป.ป.) *ประชาธิปไตย: เส้นทางเดินจากประชาธิปไตยโดยตรงสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*. รัฐศาสตร์สาร 24.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (ม.ป.ป.) *พัฒนาการของสื่อกับปรัชญาสิทธิเสรีภาพและพื้นที่สาธารณะ* *แ่งคิด บทเรียน และปัญหาบางประการจากสังคมตะวันตก (ร่าง)*. เอกสารอัดสำเนา
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2538. *ระบบการตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง*. กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2543. *บทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540*. นนทบุรี สถาบันพระปกเกล้า
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2545. *วุฒิสภา: ความรู้เรื่องสมาชิกวุฒิสภา*. นนทบุรี สถาบันพระปกเกล้า
- ประณต นันทยะกุล (2544) *สารแห่งรัฐธรรมนูญ คำอธิบายรัฐธรรมนูญเรียงมาตรา หมวดที่ 6 รัฐสภา หมวดที่ 7 คณะรัฐมนตรี*. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แว่นแก้ว
- ปัทมา สุปกัปปิง. 2543. *บทบาทของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
- พจนาลัย ไชยรังษี และสุรพล ราชภัณฑารักษ์. 2541. *การเมืองในสหรัฐอเมริกา อังกฤษและฝรั่งเศส*. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พนัส ทศนียานนท์. 2548. *อภิปรายการประชุมทางวิชาการของสถาบันพระปกเกล้า*. 5 พฤศจิกายน 2548 ศูนย์ประชุมองค์การสหประชาชาติ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพฯ
- พิเชฐ พัฒนโชติ. 2549. *หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน*. วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2549
- มนตรี รูปสุวรรณ. 2535. *กฎหมายรัฐสภา*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขารัฐศาสตร์. 2530. *เอกสารการสอนชุดวิชาการเมืองการปกครองในยุโรปและอเมริกา*. พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- ราชกิจจานุเบกษา. 2540. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก หน้า 1-99
- ริชาร์ด ซี.ชโรเดอร์. 1989. *การปกครองของสหรัฐอเมริกา*. สำนักพิมพ์อเมริกัน
- วิจิตร วัชรารณ. 2545. *ความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาที่มีต่อบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน*. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. 2524. *ประชาธิปไตย แนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ*. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศิริโรจน์ คล้ามไพบูลย์ (ม.ป.ป.) *บนเส้นทางสู่เสรีประชาธิปไตย : คำถามต่อทฤษฎีการเมืองร่วมสมัย* รัฐศาสตร์สาร 24.
- สนธิ เตชานันท์. 2529. *ระบบการเมืองการปกครองของอังกฤษ*. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- สมเกียรติ วันทะนะ. 2544. *อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย*. หนังสือลำดับที่ 2 โครงการปริญญาโทสาขารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. 2549. *หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน*. วันเสาร์ที่ 14 มกราคม 2549 หน้า 14
- สมชัย เอ็นศบาย. 2540. *ความคิดแบบปริทรรศน์ในด้วบททางปรัชญาการเมือง : ศึกษาจากทฤษฎีสัญญาประชาคมของรูสโซ*. วารสารสังคมศาสตร์ 30
- สมบัติ จันทรวงศ์. 2528. *มหาชนรัฐและประชาธิปไตย ความคิดทางการเมืองอเมริกัน ค.ศ.1776-1800*. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมบัติ จันทรวงศ์. (แปล) 2531. *200 ปี รัฐธรรมนูญอเมริกัน : อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของมหาชนรัฐประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร หจก.บรรณกิจเทรคคิง
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. 2527. *การเมืองการปกครองสหราชอาณาจักร*. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
- สถาบันพระปกเกล้า. 2545. *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ปัญหา อุปสรรค และทางออก*. กรุงเทพมหานคร บริษัทบรรดาเพรส จำกัด.
- สายทิพย์ สุดดิพันธ์. 2532. *ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐ ประชาธิปไตย กระบวนการทางการเมือง*. เอกสารประกอบคำบรรยาย มธ.122 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุพร สุภสร. 2548. *หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์*. วันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2548 หน้า 2

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักนโยบายและแผน. 2548. แผนยุทธศาสตร์วุฒิสภา พ.ศ.2548-

2552. กรุงเทพมหานคร สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2545. บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในอนาคตตามทัศนะของประชาชน.

ไสว เหว้าไว. 2544. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา.

อมร จันทรมบูรณ์. 2537. คอนสติติวชันแนลลิสม์ (Constitutionalism) : ทางออกของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร สถาบันนโยบายศึกษา

อมร รักษาสัตย์. 2543. ประชาธิปไตย อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย. 2529-2530. รัฐศาสตร์สาร. ปีที่ 12-13

ฮาร์มอน, เอ็ม.เจ. แปลโดย เสน่ห์ จามริก. 2515. ความคิดทางการเมืองจากเพลโตถึงปัจจุบัน. พระนคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หนังสือพิมพ์

กรุงเทพธุรกิจ วันศุกร์ที่ 16 ธันวาคม 2548

กรุงเทพธุรกิจ วันศุกร์ที่ 23 ธันวาคม 2548

ไทยโพสต์ วันที่ 23 ธันวาคม 2548

ไทยโพสต์ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2549

ผู้จัดการรายวัน วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2549

ผู้จัดการรายวัน วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2549

มติชนรายวัน วันอังคารที่ 22 ธันวาคม 2548

มติชนรายวัน วันเสาร์ที่ 31 ธันวาคม 2548

ภาษาอังกฤษ

- Burks, Ardath W. 1966. *The Government of Japan*. London : Methuen & Co.Ltd.
- Chruden, Herbert J. and Shermen, Arthur W. Jr. 1968. *Personnel Management*. Cincinnati : South Western Publishing Co.
- Copeland, Lewis and Lamm, Lawrence. (eds) 1985. *The World's Great Speeches*. 2 ed., New York : Dover.
- Coxall, Bill and Robins, Lynton. 1989. *Contemporary British Politics*. London : Macmillan Education Ltd.
- Cuningha, Frank. 2002. *Theories of Democracy: A Critical Introduction*. Routledge : London.
- Ebenstein.et al.,p 16 1956. *The Columbia Encyclopedia*. 2 ed., New York:Columbia University Press.
- Ebenstein, William., et al. 1980. *American Democracy in World Perspective*. 5th ed., New York : Harper and Row.
- Hanson, A.H. and Walles, Malcolm. 1997. *Governing Britain*. London : Fontana.
- Hansen, Morgens Herman. 1991. *The Athenian Democracy in the Age of Demosthenes : Structure,Principles and Ideology.*, translated by J.A.Crook, Oxford : Blackwell.
- Harrison, Lisa. 2001. *Political Research : An Introduction*. New York.
- Huggins, Richard. 2002. Democracy and Democratization in *Politics:Introduction*. Eds. Barry Axford, Garry K Browning, Richard Huggins and others. New York : Routledge.
- Kaplan, R.S., and Norton, D.P. 1996. *The Balanced Scorecard*. Boston : Harvard Business School Press.
- Kaplan, R.S., and Norton, D.P. 1999. *The Balanced Scorecard Collaborative*. Boston : Harvard Business School Press.
- Kaplan, R.S., and Norton, D.P. 2001. *The Strategy Focused Organization : How Balanced Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment*. Boston : Harvard Business School Press.
- Kaplan, R.S., and Norton, D.P. 2004. *Strategy Maps : Converting Intangible Assets Into Tangible Outcomes*. Boston : Harvard Business School Press.

- Mattson, Kevin. 1998. *Creating A Democratic Public*. The Pennsylvania State University: United State of America.
- Ori, Kan. 1983. "The Diet in Japan Political System." In *The Japanese Diet and the U.S. Congress*. eds. Francis R. Valeo and Charles E. Morrison. Colorado : Westview Press, Inc.
- Schwarzmantel, John. 1998. *The Age of Ideology : Political Ideologies from the American evolution to Postmodern Times*. London : Macmillan Press
- Senate. 1999. "The French Senate." *Service de la Communication*. Paris : Rampazzo & Associates.
- Sheldon, Garrett Ward. 1995. "Jefferson, Thomas" in *The Encyclopedia of Democracy* (Seymour Martin Lipset Editor in Chief) Volume II. London : Routledge.
- Silk, Paul. and Walters, Rhodri. 1998. *How Parliament Works*. 4th ed New York : Addison Wesley Longman Limited.
- Skinner, Quintin. 1992. "The Italian City Republics" in *Democracy The Unfinished Journey 508 BC to AD 1993*. edited by John Dunn. Oxford : Oxford University Press.
- Stockton, David. 1990. *The Classical Athenian Democracy*. Oxford : Oxford University Press.
- The International Centre for Parliamentary Documentation of the Inter-parliamentary Union. 1986. *Parliaments of the World*. 2th England : Gower Publishing Company Limited.
- Williams, Raymond. 1983. *Keywords*. London : Fontana Books.
- Wooton, David. 1993. "The Levellers". In *Democracy The Unfinished Journey 508 BC to AD 1993*. edited by John Dunn. Oxford : Oxford University Press.

เว็บไซต์

- Luiz Carlos Bresser-Pereira. "Why Democracy became the preferred regime only in the 20th century" w.bresserpereira.org.br.

การสัมภาษณ์

คณิน บุญสุวรรณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 16,18 สิงหาคม 2548 ณ คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

ต่อตระกูล ยมนาค (รองศาสตราจารย์) ประธานสถาบันวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ (ว.ส.ท.) 15 กันยายน 2548 ณ อาคารพญาไท พลาซ่า สีแยก
พญาไท กรุงเทพมหานคร

นิรันดร์ พิทักษ์วัชร (นายแพทย์) สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดอุบลราชธานี ประธานคณะกรรมการ
วิชาการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วุฒิสภา 9 กันยายน 2548 ณ อาคาร
รัฐสภา 2

บุญเลิศ ไพรินทร์ (ดร.) สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดฉะเชิงเทรา 13 ตุลาคม 2548 ณ ห้องรับเอกสาร
วุฒิสภา อาคารรัฐสภา 2 กรุงเทพมหานคร

ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล (ดร.) รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5 กันยายน 2548 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร

ประทีป สันติประภาพ (พลตำรวจเอก) สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร 17 ตุลาคม 2548 ณ
ห้อง 107 อาคารรัฐสภา 2 กรุงเทพมหานคร

พนัส ทัศนียานนท์ สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดตาก 21 ตุลาคม 2548 ณ อาคารรัฐสภา 2
กรุงเทพมหานคร

พิเชฐ พัฒนโชติ สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนครราชสีมา อดีตรองประธานวุฒิสภา 13 กันยายน
2548 ณ อาคารรัฐสภา 2 กรุงเทพมหานคร

พิภพ ชงไชย ที่ปรึกษาคณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) 30 สิงหาคม 2548
ณ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร

มณฑลชาติสุวรรณ นักวิชาการประจำคณะกรรมการการคมนาคม สภาผู้แทนราษฎร
อดีตที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา (พล.ต.ม.บุญฤกษ์ ธิปไตย) 9 สิงหาคม 2548
โรงแรมรอยัลปรีนเซส กรุงเทพมหานคร

มนตรี รูปสุวรรณ (รองศาสตราจารย์ ดร.) ที่ปรึกษาด้านการเมืองการปกครอง สำนักเลขาธิการ
วุฒิสภา 4 สิงหาคม 2548 ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา อาคารสุขประพฤติ ชั้น 7
กรุงเทพมหานคร

มบุญฤกษ์ ธิปไตย (พลตรี) สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสระบุรี อดีตประธานวุฒิสภา 2 ตุลาคม
2548 ณ บ้านพัก ซ.ลาดพร้าว 35 ถนนลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

- รสนา โตสิตระกูล** แกนนำ 30 องค์การด้านคอร์รัปชัน 9 กันยายน 2548 ณ มูลนิธิสุขภาพไทย กรุงเทพมหานคร
- วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์** สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ประธานคณะกรรมการเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ วุฒิสภา 12 กันยายน 2548 ณ อาคารรัฐสภา 2 กรุงเทพมหานคร
- วิเชียร แก้วเปล่ง** อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส (ประจำรัฐสภา) หนังสือพิมพ์สยามรัฐ 8 กันยายน 2548 ณ ห้องสมุดรัฐสภา ถนนอุทองใน กรุงเทพมหานคร
- วิทยา มะเสนา** (รองศาสตราจารย์ ดร.) สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดมหาสารคาม 13 กันยายน 2548 ณ อาคารรัฐสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพมหานคร
- วีระ สมความคิด** ประธานเครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชัน (คปต.) 16 กันยายน 2548 ณ สถานที่ทำงาน คปต. กรุงเทพมหานคร
- ศิริชัย ไหมงาม** ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) 9 สิงหาคม 2548 ณ ห้องประชุม สหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
- สมคิด เลิศไพฑูรย์** (ศาสตราจารย์ ดร.) รองอธิการบดีฝ่ายบริหารบุคคลและกฎหมาย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 30 สิงหาคม 2548 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร
- สมบัติ ชำรงชัญวงศ์** (ศาสตราจารย์ ดร.) คณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ และผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 10 สิงหาคม 2548 ณ ห้องรสสุคนธ์ อาคารอนกประสงค์ ชั้น 7 สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร
- สมยศ เชื้อไทย** (รองศาสตราจารย์) นายกสมาคมนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 22 สิงหาคม 2548 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร
- สุจิต บุญบงการ** (ศาสตราจารย์ ดร.) อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่ปรึกษาสถาบันความมั่นคง และนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 31 ตุลาคม 2548 ณ ตึกประชาธิปไตย-ราไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
- สุรชัย ดนัยตั้งตระกูล** สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดร้อยเอ็ด ประธานคณะกรรมการการคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน วุฒิสภา 5 สิงหาคม 2548 ณ อาคารรัฐสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพมหานคร
- เสรี สุวรรณภานนท์** สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ประธานคณะกรรมการกิจการ วุฒิสภา 9 กันยายน 2548 ณ อาคารรัฐสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพมหานคร

อัษฎางค์ ปาณิกบุตร (รองศาสตราจารย์) อนุกรรมการการปกครองว่าด้วยการจัดโครงสร้าง
กรมตำรวจ คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา 8 สิงหาคม 2548 ณ บ้านพัก
ถนนลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม สำหรับประชาชนทั่วไป

แบบสอบถาม
สำหรับประชาชนทั่วไป
เรื่อง
การประเมินผลงานของวุฒิสภา

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : ขอความกรุณาจากท่านได้กรอกข้อมูลโดยกาเครื่องหมาย ✓

ลงในวงเล็บ () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับ
ข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

☐
4

2. อายุ

() 1. 18-30 ปี

() 2. 31-40 ปี

() 3. 41-50 ปี

() 4. 51-60 ปี

() 5. 61 ปีขึ้นไป

☐
5

3. การศึกษาสูงสุด

() 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

() 2. สำเร็จปริญญาตรี

() 3. สำเร็จปริญญาโท

() 4. สำเร็จปริญญาเอก

() 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

☐
6

4. ภูมิลำเนา

() 1. ภาคเหนือ

() 2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

() 3. ภาคกลาง

() 4. ภาคตะวันออก

() 5. ภาคใต้

() 6. กรุงเทพมหานคร

☐
7

สำหรับเจ้าหน้าที่

แบบสอบถามที่

1

2

3

5. เขตที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)

- () 1. อยู่ในเขตเทศบาล () 2.อยู่นอกเขตเทศบาล

☐
8

6. ศาสนา

- () 1. พุทธ () 2. คริสต์
() 3. อิสลาม () 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

☐
9

7. สถานภาพสมรส

- () 1. โสด () 2. สมรส
() 3. หย่า / หม้าย / แยกกันอยู่ () 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

☐
10

8. รายได้ทั้งหมดต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท () 2. 10,001 – 15,000 บาท
() 3. 15,001 – 20,000 บาท () 4. 20,001 – 25,000 บาท
() 5. 25,001 – 30,000 บาท () 6. 30,001 – 35,000 บาท
() 7. 35,001 บาทขึ้นไป

☐
11

9. อาชีพ

- () 1. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() 2. นักธุรกิจระดับบริหาร / ผู้ประกอบการกิจการ / เจ้าของบริษัท / ห้างร้าน
() 3. ค้าขาย / หาบเร่ / แผงลอย
() 4. เกษตรกร (ทำนา, ทำสวน, ทำไร่)
() 5. รับจ้างทั่วไป / ผู้ใช้แรงงาน
() 6. พนักงานบริษัท / ห้างร้าน
() 7. กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน / สมาชิก อบต./ สท./ สมาชิก อบจ./ พนักงาน
องค์กรท้องถิ่น
() 8. แม่บ้าน
() 9. สื่อมวลชน
() 10. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

☐
12

10. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวุฒิสภา

- () 1. สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง () 2. เดือนละ 1-2 ครั้ง
 () 3. นานๆ ครั้ง () 4. ทุกวันในช่วงสมัยประชุมรัฐสภา
 () 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

☐
13

11. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวุฒิสภาจากสื่อใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. วิทยุ () 2. โทรทัศน์
 () 3. หนังสือพิมพ์ / สิ่งพิมพ์ () 4. สื่อบุคคล
 () 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

☐
14

ตอนที่ 2 : การวัดระดับความพึงพอใจในบทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาชุดปัจจุบัน

(พ.ศ.2543-2548)

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การพิจารณากฎร่างกฎหมาย					
1.1 การมีวุฒิสภาพิจารณากฎร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายมีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้นนั้น <u>ท่านพึงพอใจมากน้อยเพียงไร</u>					
1.2 ในการทำหน้าที่พิจารณากฎร่างกฎหมายของวุฒิสภา เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณและทรัพยากรที่ใช้จ่ายไปความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น <u>ท่านพึงพอใจมากน้อยเพียงไร</u>					
1.3 ในบทบาทของการพิจารณากฎร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภา <u>ท่านพึงพอใจ</u> ในความเป็นอิสระตรงไปตรงมาและสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนของสมาชิกวุฒิสภา <u>มากน้อยเพียงไร</u>					

☐
15

☐
16

☐
17

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา	ระดับความพึงพอใจ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.4 การพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีความสอดคล้องถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ท่านพึงพอใจในผลการปฏิบัติหน้าที่ของส.ว.มากน้อยเพียงไร						☐ 18
2. การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน						
2.1 โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภากับความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ท่านพึงพอใจมากน้อยเพียงไร						☐ 19
2.2 โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภา โดยการตั้งกระทู้ถาม ท่านพึงพอใจมากน้อยเพียงไร						☐ 20
2.3 โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการเสนอญัตติทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา ท่านพึงพอใจมากน้อยเพียงไร						☐ 21
2.4 โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา (ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เลย แม้แต่ครั้งเดียว)ท่านพึงพอใจมากน้อยเพียงไร						☐ 22

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา	ระดับความพึงพอใจ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
2.5 โดยภาพรวมของการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดย ระบบคณะกรรมการธิการสามัญ ประจำวุฒิสภา ท่านพึงพอใจมากน้อยเพียงไร						☐ 23
2.6 การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน โดย ระบบคณะกรรมการวิสามัญ อาทิ คณะกรรมการธิการวิสามัญ เกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชั่น (ที่มีพลตำรวจเอกประทิน สันติประภพ เป็นประธาน) ท่านพึงพอใจมากน้อยเพียงไร						☐ 24
2.7 โดยภาพรวมของการแสดงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตาม หลักธรรมาภิบาลที่มุ่งถ่วงดุลอำนาจรัฐ เสริมสร้างความโปร่งใสทางการเมืองการปกครองและการบริหาร ท่านพึงพอใจมากน้อยเพียงไร						☐ 25

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. การเสนอแนะแต่งตั้ง / ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ					
3.1 ที่ผ่านมามีการทำหน้าที่ในการพิจารณาให้ <u>คำแนะนำ</u> หรือให้ <u>ความเห็นชอบ</u> ให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯของวุฒิสภาโดยภาพรวม ท่านพึงพอใจในระดับใด					
3.1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง					
3.1.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ					
3.1.3 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา					
3.1.4 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ					
3.1.5 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ					
3.1.6 เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ					
3.1.7 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน					
3.1.8 ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน					

☐

26

☐

27

☐

28

☐

29

☐

30

☐

31

☐

32

☐

33

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา	ระดับความพึงพอใจ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
3.1.9 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม						☐ 34
3.1.10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง						☐ 35
3.2 โดยภาพรวมของการทำหน้าที่ในการให้ <u>คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้</u> บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ของรัฐตามรัฐธรรมนูญของวุฒิสภา <u>ท่านพึงพอใจ ปัจจัยดังต่อไปนี้ของ</u> <u>สมาชิกรัฐสภาในระดับใด</u>						
3.2.1 ความโปร่งใส						☐ 36
3.2.2 ความตรงไปตรงมา						☐ 37
3.2.3 ความยุติธรรม						☐ 38
3.2.4 ความรอบคอบ						☐ 39
3.2.5 ความเป็นกลาง ไม่มีอคติ						☐ 40
3.2.6 การยึดหลักผลประโยชน์ของชาติ หรือส่วนรวม						☐ 41

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน การทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ชุดปัจจุบันที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ ประชาชนในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ <u>ท่านพึงพอใจในระดับใด</u>					
4.1 ส.ว.ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของ ประชาชนมาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จ จริงและแก้ไขปัญหาต่อไป					☐ 42
4.2 ส.ว.ทำหน้าที่เป็นคนกลางรับฟังปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชน และถ่าย ทอดปัญหานั้นไปยังรัฐบาล					☐ 43
4.3 ส.ว.ออกพบปะกับประชาชนในจังหวัด ต่างๆ เพื่อเปิดเวทีให้ประชาชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงความ คิดเห็นต่างๆ					☐ 44
4.4 ส.ว.ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมือง แก่ประชาชน และส่งเสริมประชาธิปไตย					☐ 45
4.5 ส.ว.ให้การสนับสนุนการดำเนินการของ ชุมชน / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					☐ 46
4.6 ส.ว.มีส่วนร่วมกับองค์กรภาคประชาชน (NGO) / กลุ่มประชาชน / กลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม					☐ 47

บทบาทและผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ด้านภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) โดยภาพรวมท่านพึงพอใจในภาพลักษณ์ / พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ชุดปัจจุบันในระดับใด					
5.1 ความซื่อสัตย์ สุจริต					
5.2 ความมีวิสัยทัศน์					
5.3 ความรู้ความสามารถ					
5.4 การมีจริยธรรม คุณธรรม					
5.5 ความสามารถในการประยุกต์ หรือเน้นหลักปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย					
5.6 ความรับผิดชอบ / ความมีวินัย					
5.7 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวหรือประโยชน์ของพวกเขา					
5.8 ความเป็นธรรม / ความยุติธรรม					
5.9 ความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ					
5.10 ความน่าเชื่อถือ ศรัทธา มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี					

☐

48

☐

49

☐

50

☐

51

☐

52

☐

53

☐

54

☐

55

☐

56

☐

57

ตอนที่ 3: ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม
คำชี้แจง : ขอความกรุณาจากท่านได้เลือกคำตอบข้อใดข้อหนึ่งเพียงข้อเดียว โดยการกาเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ () หน้าข้อที่เลือก และ / หรือแสดงเหตุผลประกอบ ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่ (โปรดแสดงความคิดเห็นประกอบ)

☐

58

() 1. สมควรให้มีวุฒิสภาต่อไป เพราะ.....

.....

() 2. ควรยกเลิกวุฒิสภาให้เหลือแต่สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว เพราะ.....

.....

2. ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป ท่านเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาหรือไม่ อย่างไร

2.1 ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

☐

59

() 1. เลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม

() 2. คัดเลือกกันเองจากกลุ่มอาชีพต่างๆ

() 3. เสนอแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี

() 4. ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยมีประธานองคมนตรีถวายคำแนะนำ และลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

() 5. อื่นๆ (โปรดระบุและแสดงเหตุผล).....

.....

2.2 ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเช่นเดิม

☐

60

() 1. ห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียงเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีแนะนำตัวเองเช่นเดิม

() 2. ให้ผู้สมัคร ส.ว.หาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้สมัคร ส.ส.

() 3. อื่นๆ (โปรดระบุและแสดงเหตุผล).....

2.3 จำนวนวุฒิสภา

☐

- () 1. จำนวน 200 คนเช่นเดิม
- () 2. ลดลงเหลือจังหวัดละ 1 คน รวมเป็น 76 คน
- () 3. ควรลดลงเหลือ.....คน เพราะ.....
- () 4. ควรเพิ่มขึ้นเป็น.....คน เพราะ.....

61

2.4 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง

☐

- () 1. วาระ 6 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ แต่กลับมาเป็นส.ว. ใหม่ได้ (เหมือนรัฐธรรมนูญปัจจุบัน)
- () 2. วาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย รวม 8 ปี
- () 3. วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว กลับมาเป็น ส.ว. ใหม่ไม่ได้
- () 4. วาระ 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ไม่สามารถไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆรวมทั้งไม่สามารถดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญได้อีกต่อไป
- () 5. อื่นๆ (โปรดระบุและแสดงเหตุผล)

62

2.5 วาระการเลือกตั้งและการสิ้นสุดวาระ (กรณีที่ ส.ว.มีวาระ 6 ปี) และ มาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน

☐

- () 1. ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกันทั้งหมด เมื่อครบ 6 ปี
- () 2. ให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระจำนวนกึ่งหนึ่งทุก 3 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ให้ครบจำนวนเพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง
- () 3. ให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระจำนวน 1 ใน 3 ทุก 2 ปี และเลือกเข้ามาใหม่ให้ครบจำนวนเพื่อให้การทำงานของ ส.ว.มีความต่อเนื่อง
- () 4. อื่นๆ (โปรดระบุและแสดงเหตุผล)

63

2.6 การให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมือง

☐

- () 1. ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองได้
- () 2. ส.ว.ต้องเป็นอิสระ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้
- () 3. อื่นๆ (โปรดระบุและแสดงเหตุผล)

64

3. ท่านเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสภาในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้หรือไม่ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ให้ ส.ว.จำนวน 1 คน โดยการสนับสนุนของ ส.ว.อื่นๆ ไม่น้อยกว่า 10 คน สามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้ ☐ 65
- () 2. ให้ ส.ว.โดยประธานคณะกรรมการธิการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ ☐ 66
- () 3. ให้ ส.ว. จำนวน ไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ ☐ 67
- () 4. ให้คณะกรรมการธิการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดทั้งการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ ☐ 68
- () 5. ให้ ส.ว. มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อนามรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป ☐ 69

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เรื่อง การประเมินผลงานของวุฒิสภา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ (ชื่อ – สกุล).....

ตำแหน่ง.....

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 การประเมินบทบาทหน้าที่ ผลการปฏิบัติงาน ภาพลักษณ์และอื่นๆของสมาชิกวุฒิสภา

ท่านมีความพึงพอใจในบทบาทหน้าที่ ผลการปฏิบัติงาน ภาพลักษณ์และอื่นๆของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน (พ.ศ.2543-2548) มากน้อยเพียงใด และจากผลการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ท่านคิดว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่อย่างไร ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

2.2 บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

2.3 บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง / ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

2.4 บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

2.5 การประเมินคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

ตอนที่ 3 ปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา / สาเหตุของปัญหา

ท่านคิดว่าจากผลการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมาของสมาชิกวุฒิสภาประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ มาจากสาเหตุใด โปรดแสดงความคิดเห็นและยกตัวอย่างประกอบ

3.1 ปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

3.2 ปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

3.3 ปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง / ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

3.4 ปัญหาหรืออุปสรรคในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

3.5 ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

ตอนที่ 4 แนวทาง การแก้ไขปัญหา และ/หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา

4.1 จากปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ท่านคิดว่าจะมีแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ อย่างไรบ้าง โปรดแสดงความคิดเห็นและยกตัวอย่างประกอบ

4.1.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย

4.1.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

4.1.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง / ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

4.1.4 แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

4.1.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

4.2 ท่านคิดว่าเมื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาดังกล่าวแล้ว สมควรยกเลิกสถาบันวุฒิสภาหรือให้คงอยู่ต่อไปหรือไม่ อย่างไร ในกรณีที่ต้องการให้สถาบันวุฒิสภาคงอยู่ต่อไป ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาอย่างไรบ้าง โปรดแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.2.1 ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

4.2.2 ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภาหรือไม่ อย่างไร ในประเด็นดังต่อไปนี้

4.2.2.1 ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ควรมาจากการเลือกตั้ง แต่งตั้งหรือวิธีอื่น

4.2.2.2 จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง

4.2.2.3 ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นได้สมัยเดียว หรือสองสมัย หรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก

4.2.2.4 ควรให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่

4.2.2.5 ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว.ได้หรือไม่

4.2.2.6 ควรให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้งเข้ามาใหม่ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

4.2.3 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย เพราะเหตุใด

4.2.4 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ เพราะเหตุใด

4.2.5 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการควบคุมตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ เพราะเหตุใด

4.2.6 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ เพราะเหตุใด

4.2.7 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป เพราะเหตุใด

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

โครงการวิจัย เรื่อง “การประเมินผลงานของวุฒิสภา”

1. คณิน บุญสุวรรณ

อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

2. ต่อตระกูล ยมนาค (รองศาสตราจารย์)

ประธานสถาบันวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์ (ว.ศ.ท.)

3. นรินทร์ พิทักษ์วัชร (นายแพทย์)

สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดอุบลราชธานี

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วุฒิสภา

4. บุญเลิศ ไพรินทร์ (ดร.)

สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดฉะเชิงเทรา

5. ปริญา เทวานฤมิตรกุล (ดร.)

รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

6. ประทิน สันติประภพ (พลตำรวจเอก)

สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร

ประธานคณะกรรมการวิสามัญป้องกันและปราบปรามการทุจริต วุฒิสภา

7. พันธ ทัศนียานนท์

สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดตาก

8. พิเชฐ พัฒนโชติ

สมาชิกรัฐสภา จังหวัดนครราชสีมา

อดีตรองประธานวุฒิสภา

9. พิภพ ธงไชย

ที่ปรึกษาคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)

10. มณฑลชาติสุวรรณ

นักวิชาการประจำคณะกรรมการกม.นาคม สภาผู้แทนราษฎร

อดีตที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา (พล.ต.มัญญกฤต รูปขจร)

11. มนตรี รูปสุวรรณ (รศ.ดร.)

ที่ปรึกษาด้านการเมืองการปกครอง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

12. มัญญกฤต รูปขจร (พล.ต.)

สมาชิกรัฐสภา จังหวัดสระบุรี

อดีตประธานวุฒิสภา

13. รสนา โตสิตระกูล

แกนนำ 30 องค์การด้านคอร์รัปชัน

14. วัลลภ ตังคณานุก์

สมาชิกรัฐสภา กรุงเทพมหานคร

ประธานคณะกรรมการเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ วุฒิสภา

15. วิเชียร แก้วเปล่ง

อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโสประจำรัฐสภา หนังสือพิมพ์สยามรัฐ

16. วิทยา มะเสนา (ดร.)

สมาชิกรัฐสภา จังหวัดมหาสารคาม

17. วีระ สมความคิด

ประธานเครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน (คปต.)

18. ศิริชัย ไม้งาม

ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

19. สมคิด เลิศไพฑูรย์ (ศาสตราจารย์ ดร.)

รองอธิการบดีฝ่ายบริหารบุคคลและกฎหมาย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

20. สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (ศาสตราจารย์ ดร.)

คณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ และผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์

มหابัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

21. สมยศ เชื้อไทย (รองศาสตราจารย์)

นายกสมาคมนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

22. สุจิต บุญบงการ (ศาสตราจารย์ ดร.)

อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ปรึกษาสถาบันความมั่นคงและนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

23. สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล

สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดร้อยเอ็ด

ประธานคณะกรรมการกิจการคลัง สถาบันการเงิน วุฒิสภา

24. เสรี สุวรรณภานนท์

สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร

ประธานคณะกรรมการกิจการวุฒิสภา

25. อัญงค์ ปาณิกบุตร (รองศาสตราจารย์)

นักวิชาการประจำคณะกรรมการการทหาร วุฒิสภา

หมายเหตุ : 1. ตำแหน่งของบุคคลที่ปรากฏ เป็นตำแหน่งในขณะที่ยังมีชีวิต
2. การเรียงลำดับชื่อ เป็นการเรียงลำดับตามตัวอักษร

ภาคผนวก ง

คำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

บทสัมภาษณ์

คณิน บุญสุวรรณ

อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

วันที่ 16 และ 18 สิงหาคม 2548

ณ ห้อง 701 อาคารใหม่ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ

● บทบาท หน้าที่ และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณากลับร่างกฎหมาย

โดยภาพรวมมีผลงานที่นับว่าดีพอสมควรในเชิงปริมาณ แต่ในด้านคุณภาพและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ถือว่าต่ำกว่ามาตรฐานและไม่รอบคอบเท่าที่ควร ตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นจุดบกพร่องได้แก่ การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.ป่าชุมชนซึ่งเสนอโดยประชาชน การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติครู และร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ

● การควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร

ต่ำกว่ามาตรฐานและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ที่ร้าย คือบ่อยครั้งแทนที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมฝ่ายบริหาร กลับไปปกป้องฝ่ายบริหารและผลประโยชน์ของฝ่ายการเมืองอย่างเห็นได้ชัด มาตรการสำคัญคือการขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาโดยไม่มีกรรมวิธีตาม มาตรา 187 นั้น ไม่เคยได้ใช้เลยตลอดเวลา 6 ปีเต็ม ตำแหน่งประธานคณะกรรมการสำคัญ ถูกฝ่ายรัฐบาลแทรกแซง การตรวจสอบการทุจริตเป็นผลงานของ ส.ว. ส่วนน้อยเพียงไม่กี่คน ในขณะที่ส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจเท่าที่ควร

● การแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและองค์กรอิสระ

การตรวจสอบและถอดถอนทำได้สำเร็จกรณีเดียว คือ ร่วมกับ ส.ส. ยื่นให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาพิพากษาคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีออกระเบียบเพิ่มค่าตอบแทนให้ตนเอง เท่านั้น นอกนั้น ไม่เคยปรากฏ การเลือกและแต่งตั้งกรรมการและตุลาการในองค์กรอิสระถูกฝ่ายการเมืองชี้นำรัฐบาลครอบงำ จนขาดอิสระและความเป็นกลาง มีหน้าซำยังมิใช่ขอทราบกับสภานิติบัญญัติได้รับการสรรหาและเลือกเป็น กทช. อีกด้วยสรุปได้ว่าเป็นการทำหน้าที่ ที่ล้มเหลวและต่ำกว่ามาตรฐานและความคาดหวังในการปฏิรูปการเมือง

● **ความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชน**

ที่เห็นเป็นรูปธรรม คือการออกพบปะประชาชนเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ แต่ก็ถูกมองว่าเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อประโยชน์ของตนเอง ในขณะที่กิจการซึ่งต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งการพิจารณาตรวจสอบและช่วยเหลือประชาชนซึ่งได้รับความเดือดร้อนและไม่เป็นธรรม แทบไม่มีให้เห็นเป็นรูปธรรม ที่สำคัญ การให้การศึกษาและความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ในเรื่องการเลือกตั้ง การปฏิรูปการเมือง และระบอบประชาธิปไตย ดูเหมือนจะไม่ให้ความสำคัญมากนัก ในทางกลับกัน กลับมีพฤติกรรมแสดงออกเลียนแบบนักการเมืองที่มักจะไปพบปะประชาชน เพื่อหาเรื่องสร้างความนิยมและผูกสัมพันธ์กับนักการเมือง ซึ่งไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ

● **คุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์ และพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา**

เพียงแค่สามตัวอย่าง คือ ส.ว. ระดับรองประธานวุฒิสภาไปซื้อประเพณีจากเด็กที่อายุไม่ถึง 18 ปี จนถูกดำเนินคดีและศาลพิจารณาลงโทษจำคุกหลายปี เรื่องนี้อื้อฉาวเกี่ยวกับการเรียกรับสินบนกรณีการเลือก กทช. และเรื่องการแย่งชิงกันเป็นประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา และประธานคณะกรรมการธิการ ก็ทำให้ภาพลักษณ์ของวุฒิสภาเสียหาย จนถึงขั้นที่หลายคนออกมาวิจารณ์ว่า ไม่ควรมีวุฒิสภาอีกต่อไปแล้ว นอกจากนั้น การแสดงท่าทีและพฤติกรรมที่ฝักใฝ่การเมือง และมีผลประโยชน์ทางธุรกิจเกื้อหนุนและเอื้อกับคนในรัฐบาล จนทำให้วุฒิสภากลายเป็น “สภาผู้แทนราษฎร สาขา 2” ไปแล้ว ก็ยิ่งเสียหายหนัก ถึงแม้จะมีเรื่องที่น่ายินดี ที่ ส.ว.จอน อึ้งภากรณ์ ได้รับรางวัลแมกไซไซ แต่ก็เป็นที่เกียรติคุณเฉพาะตัว ไม่เกี่ยวกับวุฒิสภาโดยรวม แต่ประการใด

2. ปัญหาและอุปสรรค

● **การกลั่นกรองร่างกฎหมาย**

รัฐธรรมนูญฯ ให้อำนาจแก่วุฒิสภาน้อยไป ในการกลั่นกรองกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพิจารณาร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปี วุฒิสภา แทบจะทำอะไรไม่ได้เลย บทบาทของคณะกรรมการธิการก็มีน้อยไป แต่ที่สำคัญ ส.ว. ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งทักษะที่มีต่อการกระบวนการพิจารณากลั่นกรองกฎหมาย และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ส.ว. ส่วนหนึ่ง ยังไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่าตนมีหน้าที่อะไร ในขณะที่ ส.ว.อีกส่วนหนึ่ง ที่คือนักธุรกิจ นอกจากจะไม่มีเวลาแม้แต่จะเข้าประชุมอย่างสม่ำเสมอแล้ว ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฯ ขอบบังคับ และกระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ อีกด้วย ส.ว. ที่เป็นข้าราชการเกษียณอายุมาหลายปี หลายคนหมดทั้งไฟและกำลังวังชา รวมทั้งความกล้าหาญที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งได้

● การควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร

มีปัญหาทั้งในตัวรัฐธรรมนูญเอง ที่ไม่ได้ให้อำนาจวุฒิสภาในการริเริ่มกระบวนการตรวจสอบและถอดถอน ความยากในการลงมติถอดถอน และปัญหาในเรื่องความไม่เป็นกลางและฝักใฝ่การเมืองของ ส.ว. ส่วนใหญ่ที่ขาดความรู้ความเข้าใจและความตั้งใจในการปฏิรูปการเมือง และตรวจสอบการทุจริต กลไกต่างๆ ในการตรวจสอบฝ่ายบริหารของวุฒิสภา ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

● การแต่งตั้งกรรมการและตุลาการในองค์กรอิสระ

วุฒิสภาถูกมัดมือชกและมีข้อจำกัดในการลงมติเลือก เพราะต้องลงมติเลือกแต่เฉพาะที่คณะกรรมการสรรหาเสนอมา คณะกรรมการสรรหามีอำนาจมากเกินไป แต่กลับไม่ต้องมีความรับผิดชอบอะไรเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตและบ่อนทำลาย รวมทั้งการข่มขืนเป็นเครื่องมือในกระบวนการสรรหาของฝ่ายการเมืองซีกรัฐบาล กลไกการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งมีสภาพคล้ายกับหุ่นไล่กา ซึ่งไม่มีฤทธิ์เดชที่จะทำให้หนักการเมืองเกรงกลัวได้เลย การตรวจสอบการตรากฎหมายที่มุ่งแต่ประโยชน์ของฝ่ายการเมืองซีกรัฐบาล ทำให้ไม่ถนัดและบ่อยครั้งเหมือนเกือหนุนอุ้มชูกันระหว่างรัฐบาล ประธานรัฐสภา และศาลรัฐธรรมนูญ ประธานรัฐสภาซึ่งมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญ ที่จะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยพฤติกรรมการใช้อำนาจของรัฐบาล มักมีท่าทีเอนเอียงเข้ากับฝ่ายรัฐบาลทุกครั้ง การใช้ดุลพินิจของประธานวุฒิสภาไม่เป็นกลาง โดยมักจะเข้าข้างฝ่ายรัฐบาลทุกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็นเรื่องที่กระทบต่อรัฐบาล เช่น กรณีการยื่นถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยประชาชน ห้าหมื่น คน หรือการลงมติเลือกผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินซ้ำสองครั้ง ทั้งๆ ที่วุฒิสภาได้ลงมติเลือกไปแล้ว มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งไปแล้ว และไม่ปรากฏว่าผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนก่อนได้พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอันใด

● ความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชน

ปัญหาอยู่ที่ความรู้ความเข้าใจทัศนคติ วิสัยทัศน์ ความทู่หมัดเสียสละ ตลอดจนความเป็นกลางและเป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองและปลอดจากผลประโยชน์ทางธุรกิจของ ส.ว. เพียงอย่างเดียวเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาที่เกิดจากรัฐธรรมนูญที่เป็นอุปสรรคในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน นั้น ไม่มีเลย สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ทั้งในด้านการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและกระบวนการประชาธิปไตย ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ความเป็นธรรมและช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน จากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรืออื่นๆ วุฒิสภาสามารถทำได้ทั้งสิ้นเพียงแค่ว่า ในระยะเวลาเกือบ 6 ปีที่ผ่านมาวุฒิสภาโดยภาพรวมมิได้ใส่ใจกับเรื่องนี้มากนัก

● ปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์ และพฤติกรรมของ ส.ว.

ปัญหามีได้เกิดจากตัวรัฐธรรมนูญฯ การห้ามหาเสียงเลือกตั้งแบบเดียวกับ ส.ส.มิใช่ปัญหาหรืออุปสรรคในด้านจริยธรรม คุณธรรมของ ส.ว.แต่พฤติกรรม วิสัยทัศน์ และคุณธรรม จริยธรรม ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว.เองต่างหากที่เป็นปัญหา เมื่อผนวกเข้ากับความอ่อนด้อยในการจัดการและควบคุมการเลือกตั้ง รวมทั้งการใช้ดุลพินิจในการให้ใบแดงใบเหลืองของ กกต. ซึ่งเป็นที่น่าเคลือบแคลงสงสัยมาตลอด รวมทั้งการแปลกแยกและรังเกียจเดียดฉันท์ ระหว่าง กกต. กับองค์กรตรวจสอบภาคประชาชน นั่นแหละ ที่เป็นปัญหาสำคัญและอุปสรรค ที่ทำให้เราไม่ได้ ส.ว. ที่มีคุณภาพ มีจริยธรรม และมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมืองและรัฐธรรมนูญฯๆ อย่างที่เราคาดหวังและต้องการ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค

● การพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย

ควรแก้ไขทั้งกติกา คือ รัฐธรรมนูญฯ และคุณภาพ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจของผู้ที่อาสาเป็น ส.ว.สำหรับกติกา คือ รัฐธรรมนูญฯ นั้น ควรแก้ไขให้วุฒิสภามีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการกั่นกรอกรกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน เพิ่มมากขึ้น

● การควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร

ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญฯให้วุฒิสภาเริ่มกระบวนการตรวจสอบและถอดถอนได้เอง แทนที่จะต้องใช้บริการของ ป.ป.ช. อย่างเดียว นอกจากนั้น ยังต้องมีมาตรการที่จะตรวจสอบควบคุมการทุจริตต่อหน้าที่ของตัว ส.ว. เอง อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ส่วนทางด้านพฤติกรรมและวิสัยทัศน์ของ ส.ว.ในการปฏิบัติหน้าที่ต้องเน้นให้ประชาชนสามารถเข้ามาตรวจสอบควบคุมได้โดยตรง แทนการตรวจสอบถอดถอนทางอ้อมตามรูปแบบที่มีอยู่

● การแต่งตั้งและถอดถอน

ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญฯให้วุฒิสภาสามารถดำเนินกระบวนการสรรหาและเลือกกรรมการหรือตุลาการองค์กรอิสระได้เอง โดยไม่ต้องพึ่งบริการของคณะกรรมการสรรหาซึ่งพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ทุกครั้งเป็นไปอย่างไร้อิสระ ไม่มีคุณภาพ น่าเคลือบแคลง และไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำที่ไม่ชอบต่างๆ ที่เกิดขึ้น กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรทำได้ง่ายและมีฤทธิ์เดชมากขึ้น ไม่ใช่มีสภาพเหมือนหุ่นไล่กาเหมือนในปัจจุบัน

● **ความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับประชาชน**

ต้องทำให้ผู้ที่คิดสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว. ทุกคน ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฯ การปฏิรูปการเมือง และความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีความตั้งใจที่จะเข้าถึงประชาชนและช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง ส่วนกติกาคือรัฐธรรมนูญฯ นั้น ไม่เป็นปัญหาอยู่แล้ว เพราะได้ระบุเกี่ยวกับสิทธิ และเสรีภาพ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้อย่างมากมายอยู่แล้ว

● **คุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์ และพฤติกรรม**

ต้องแก้ที่ตัวบุคคลที่สนใจและคิดที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว. เป็นสำคัญ นอกจากนั้น ยังต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ในเรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่และความสำคัญของการมีวุฒิสภา รวมทั้งผลเสียต่อประเทศชาติและประชาชน ถ้าประชาชนเลือก ส.ว. ที่ไม่มีคุณธรรมจริยธรรม ไม่มีคุณภาพ ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และที่สำคัญคือ ฝักใฝ่การเมืองและใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์ในทางธุรกิจต่อตนเอง ครอบครัว และพวกพ้อง

● **สมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาต่อไปหรือไม่**

สมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาต่อไป โดยต้องปรับปรุงและพัฒนา ดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงกระบวนการเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้มีโอกาสแสดง วิสัยทัศน์แทนที่จะแค่แนะนำตัวอย่างเดียว ขณะที่ กกต. ต้องฟังความคิดเห็นของประชาชน ในการควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้ง มากขึ้น
2. แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ เพื่อให้วุฒิสภามีบทบาทและอำนาจหน้าที่มากขึ้น และเป็นอิสระมากขึ้น ทั้งในเรื่องการถ่วงดุลอำนาจ การให้การศึกษาและความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและประชาธิปไตยแก่ประชาชน และการตรวจสอบและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
3. ต้องให้วุฒิสภาลดจากอิทธิพลทางการเมืองและเป็นอิสระมากกว่าที่ผ่านมา
4. ควรลดวาระการดำรงตำแหน่งของ ส.ว. ให้เหลือเพียงวาระละ 4 ปี และไม่จำกัดว่าต้องดำรงตำแหน่งวาระเดียว แต่ต้องมีอายุไม่เกิน 70 ปี
5. ควรให้วุฒิสภามีอำนาจจัดตั้งมหาวิทยาลัยการเมืองภาคประชาชนในทุกจังหวัด ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของวุฒิสภา
6. ควรให้วุฒิสภามี “ห้องสมุดวุฒิสภา” เป็นของตนเอง

7. ควรให้วุฒิสภามีห้องประชุมของวุฒิสภาโดยเฉพาะ รวมทั้งมีที่ทำงานของ ส.ว. และของคณะกรรมการการอย่างเป็นสัดส่วนด้วย แทนที่จะต้องไปใช้ร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร เหมือนในปัจจุบัน

(กรณี บุญสุวรรณ ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมวันที่ 18 สิงหาคม 2548 ณ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

● ในด้านการควบคุมตรวจสอบที่อาจารย์ให้ความเห็นว่าต่ำกว่ามาตรฐานและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ อาจารย์พอจะขยายความตรงนี้ได้ไหมคะ

ที่ว่าต่ำกว่ามาตรฐานก็คือ มาตรฐานที่รัฐธรรมนูญฯต้องการ ต้องการให้วุฒิสภาเป็นหลักในการตรวจสอบและการควบคุมการทุจริตนะครับ อันนี้ก็คือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯด้วย ที่ในระยะหลายปีที่ผ่านมา จริงอยู่ถึงแม้วุฒิสภาจะไม่มีอำนาจไปริเริ่มกระบวนการตรวจสอบอะไร แต่ว่าในนามของคณะกรรมการก็ดี ในนามของกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของยุติธรรม เรื่องของกระทู้ถาม เรื่องของการกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งก็น่าจะถือได้ว่าเป็นการตรวจสอบชนิดหนึ่งเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เวลามีปัญหาในเรื่องที่ฝ่ายรัฐบาล รัฐบาลมีปัญหาที่สร้างความเคลือบแคลงในเรื่องของการทุจริตก็ดี การแทรกแซงสื่อมวลชนก็ดี การแทรกแซงองค์กรอิสระอะไรต่างๆก็ดี วุฒิสภาควรจะต้องลงมาทำหน้าที่ในการที่จะเป็นเสาหลักในการที่จะปราบ แต่ว่บ่บ่อยครั้ง วุฒิสภาส่วนใหญ่ก็เลยคล้ายมาทำหน้าที่เหมือนกับว่าต้องเป็นผู้สนับสนุนรัฐบาล ถ้าวุฒิสภา มาเป็นผู้สนับสนุนรัฐบาล ปกป้องรัฐบาลเสียทุกอย่าง อันนี้ก็คือต่ำกว่ามาตรฐานแน่นอน และมันก็ไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ฉะนั้นการที่ผู้สุดท้ายวุฒิสภามาให้อยู่ตั้ง 6 ปีโดยไม่มีการยุบสภา และที่ตั้งความหวังไว้ว่าจะให้เป็นเสาหลักในการตรวจสอบ เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ของบ้านเมือง ก็ไม่ได้ตามที่หวัง

● แล้วแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ อาจารย์เสนอแนะว่าให้แก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ให้วุฒิสภาริเริ่มกระบวนการตรวจสอบและถอดถอนได้ และก็ในส่วนของวุฒิสภาเอง ต้องมีมาตรการที่จะตรวจสอบคุณภาพของตัวเอง คือการทุจริตต่อหน้าที่ของตัวเองอย่างจริงจัง

คือเรื่องของการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ เพื่อให้วุฒิสภามีอำนาจในการริเริ่มกระบวนการ เพราะว่าตามมาตรา 304 ส.ส. เขาให้สิทธิเฉพาะส.ส.เท่านั้นที่ริเริ่มกระบวนการและประชาชนห้าหมื่นคน แต่ ส.ว. ไปริเริ่มในการยื่นถอดถอนใครไม่ได้ ยกเว้นยื่นถอดถอนตัวเอง เพราะฉะนั้นถ้ามาตรา 304 ควรจะริเริ่มให้ ส.ว.สามารถที่จะริเริ่มกระบวนการได้ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนไหนที่ถือว่าทุจริต ก็ให้ ส.ว.หนึ่งในสิบก็ได้

● **หนึ่งในสิบ**

ครับ ริเริ่มกระบวนการตรงนี้ เพราะว่ามันจะต้องมีการไต่สวนอีก ซึ่งมันจะต้องส่งไป ป.ป.ช.อยู่ดี แต่ทุกวันนี้ ส.ว.ริเริ่มอะไรไม่ได้เลย ได้แต่ขู่กันฟ่อๆว่าเดี๋ยวจะยื่นถอดถอนคนนั้นคนนี้ แต่แท้จริงตัวเองไม่มีอำนาจ

● **แล้วถ้าให้ 3 ใน 5 ของ ส.ว.อภิปรายลงมติไม่ไว้วางใจได้ละคะอาจารย์**

อ้อ ไม่ไว้วางใจนี่มันเป็นเรื่องของกระบวนการในทางการเมืองนะครับ ซึ่งวุฒิสภา ไม่ได้ถูกออกแบบมาเป็นอย่างนั้น

● **ถ้าสมมุติว่าให้ทำได้ อาจารย์เห็นด้วยไหมคะ**

ไม่เห็นด้วย มันจะกลาย จะเปลี่ยนสภาพวุฒิสภา มาเป็นสภาการเมืองอีกสภาหนึ่งแบบ ในญี่ปุ่น

● **จะเท่ากับมีสภาการเมืองสองสภา**

ครับ ซึ่งเราไม่ได้ถึงตรงนั้น ซึ่งถ้าถึงตรงนั้นแล้ว ก็แสดงว่ารัฐธรรมนูญของเราต้องแก้ไขทั้งฉบับ ก็คือต้องเปลี่ยนโครงสร้างในทางการเมืองใหม่ และบทบาทวุฒิสภาก็ต้องเปลี่ยนใหม่ แต่ตราบใดที่เรายังเน้นให้วุฒิสภามีหน้าที่หลักในการตรวจสอบและการถ่วงดุลกฎหมาย และการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เพราะฉะนั้นการเพิ่มบทบาทให้เขาก็น่าจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ไม่น่าจะไปเปลี่ยนบทบาท การให้ถอดถอนเลย หรือให้ไม่ไว้วางใจเลยอย่างนี้ มันกลายเป็นการไปเปลี่ยนบทบาทเขา ซึ่งผมเห็นว่ามันไม่ใช่ซะครับ ส่วนการริเริ่มหรือริเริ่มถอดถอนคุณจะ 1 ใน 10 หรือ ส.ว. 20 คนก็ควรจะยื่นได้เลย คนจะได้กลัว ส.ว.มั่งใจมั๊ยครับ ในเวลาเดียวกัน ในส่วนที่การควบคุมตัวเองเนี่ยก็มีอะไรละ ประมวลจริยธรรม แต่ประมวลจริยธรรมที่มีอยู่มันก็แค่เป็นนามธรรมไปบังคับใคร ไปควบคุมอะไรใครก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นต้องทำให้มันเป็นกฎหมาย ต้องทำประมวลจริยธรรมให้เป็นกฎหมาย ให้เป็นพระราชบัญญัติ มันถึงจะได้มีผลใช้บังคับ เช่นเดียวกับประมวลจริยธรรมของส.ส.ก็เหมือนกัน ถ้ามันมีสภาพเป็นนามธรรม มันไม่มีสภาพบังคับ เพราะฉะนั้นไอ้เรื่องจริยธรรม เรื่องคุณธรรมในเรื่องการทำหน้าที่ เรื่องของการป้องกันการทุจริต ต้องทำให้ประมวลจริยธรรมเป็นกฎหมาย สมมุติว่ามีความประพฤติไม่ดี หรือกรณีที่ไปถูกฟ้องร้องในคดีที่ไปกระทำผิดในทางเพศกับผู้อื่น ในทางจริยธรรมถือว่าปลดออกได้เลย ไม่ต้องมาปล่อยให้มาฟ้องร้อง ให้ศาลต้องขอตัวไปดำเนินคดี แล้วก็ใช้เอกสิทธิ์อะไรต่างๆ ซึ่งการใช้เอกสิทธิ์มันควรจะต้องใช้เอกสิทธิ์ก็ต่อเมื่อได้ทำไปในหน้าที่ ไม่ใช่เอกสิทธิ์ว่าตัวเองทำผิดอาญาแล้วไปใช้เอกสิทธิ์

ซึ่งมัน ไม่ถูก การใช้เอกสิทธิ์คุ้มครองนี้ก็เหมือนกัน ก็ควรจะแก้ไข มันไม่ควรจะมีแล้วเอกสิทธิ์ ถึงเวลา ก็ควรให้ไปสู้คดีกันในศาลจะดีกว่า

● **จะดีกว่าใช้ไหมคะ**

ครับ อย่างนี้จะดีกว่า ไม่ควรไปใช้เอกสิทธิ์ แล้วการที่บอกว่าเป็นเอกสิทธิ์ ความจริงที่ สภามีมติว่าให้ส่งตัวไป ไปดำเนินคดีได้นั้นต้องถือว่าเป็นเอกสิทธิ์แล้ว จะเอามติของสภา มา over rule ไม่ดี มันก็เลยทำให้ ส.ว. ได้ใจ เพราะว่าเวลานี้สมัยประชุม ปีหนึ่งมันเกือบทั้งปีแล้ว สมัยสามัญ สองสมัย 220 วัน และยังมีสมัยวิสามัญอีกละ ใช้มั้ยครับ คือตกลงเป็น ส.ว. 6 ปี เป็น ส.ส. 4 ปี เกือบจะไม่ต้องถูกดำเนินคดี มันก็เลยกลายเป็นอภิสิทธิ์ไป เพราะฉะนั้นถ้าไปทำความผิดคดีอาญา เรื่องส่วนตัว เรื่องธุรกิจอะไรต่างๆก็แล้วแต่ มันไม่ได้เกี่ยวกับ ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับหน้าที่ การทำหน้าที่นิติบัญญัติก็เลยมาอาศัยเอกสิทธิ์ด้วย อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งในการควบคุมเหมือนกัน ที่สมควร จะเริ่มแก้ไข แก้ไขให้คงใช้เอกสิทธิ์ทั้ง ส.ว.และ ส.ส.

● **อาจารย์คะแล้วในด้านควบคุมตรวจสอบจากภาคประชาชนโดยตรง นอกจากการ เข้าชื่อทำหมิ่นชื่อ แล้วจะมีวิธีอื่นอีกไหมคะ**

อันนี้ก็คือจุดอ่อน เพราะว่ารัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้สร้างแนวทางที่จะให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการถอดถอน ในการตรวจสอบควบคุมมากเท่าที่ควร แม้กระทั่งทำหมิ่นชื่อ มันยัง ยากเย็นแสนเข็ญ เพราะฉะนั้นต้องลดจำนวนให้เหลือ สักห้าพันคนก็พอ มันจะได้เริ่มได้

● **แล้วในด้านอื่นมีบ้างไหมคะ**

คือด้านอื่นก็ควรจะแก้รัฐธรรมนูญฯ ให้มีกระบวนการสรรหาองค์กรอิสระที่มาจากภาค ประชาชน ควรจะแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ในเรื่องคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระที่ไป กำหนดว่าต้องเป็นข้าราชการระดับอธิบดี เป็นศาสตราจารย์ เป็นอะไรละ เป็นอดีตองค์กรอิสระ อะไรต่างๆเหล่านี้ะครับ มันก็เลยได้คนที่ไม่.. พุงดงๆคือไม่มีไฟแล้วนะ และมีแต่ประสบการณ์ แต่ประสบการณ์ก็ไม่มีประโยชน์ เพราะเรื่องปราบปรามการทุจริต มันต้องอาศัย นอกจาก ประสบการณ์แล้ว ยังต้องอาศัยความซื่อสัตย์สุจริต และจะต้องปลอดการเมือง

● **ปลอดการเมืองนี้ยากนะคะ**

นั่นแหละคือสิ่งที่ต้องทำ ยิ่งยากมันยิ่งต้องทำ เพราะว่าเราก็คอยคิดกันอย่างนี้ คิดว่าเฮ้ย! มันยาก อย่าไปทำมันเลย เท่ากับยอมจำนน คุณจะไม่เขียนกติกาทั้งที่ คุณจะไปยอมจำนน เฮ้ย!

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ออกมานี้ป้องกันและปราบปรามทุจริต มาตรวจสอบอำนาจรัฐ มันยาก มันยาก อะไรต่างๆ เท่ากับเรายอมจำนนมันแล้ว เราเป็นคนเขียนกติกานะอย่าลืม ไข่ม้อยครับ เขียนกติกาเพื่อตามใจผู้ที่ชอบประพฤติดีชอบอยู่เรื่อย มันจะถูกหรือ ไข่ม้อยครับ

● อาจารย์พอจะมีแนวทางไหมคะ

แนวทางอะไร

● ที่จะสามารถทำให้ปลอดการเมืองได้

ก็ประชาชน ในที่สุดแล้วก็ต้องอยู่ที่ประชาชนนะครับ ตั้งแต่ขั้นตอนการเลือกตั้งเข้ามาแล้ว ไข่ม้อยครับ อย่างน้อยก็ต้องให้ประชาชนรู้ แต่ก่อนอันเคย กกต.นี้ต้องรู้ก่อน เพราะว่า กกต. ดูเหมือนไม่ค่อยรู้ด้วยซ้ำว่าตัวเองมีหน้าที่อะไร และก็การที่เข้ามาเป็น ส.ว.นี้มันคืออะไรและก็ใช้ระบบข้าราชการ ทั้งๆที่แต่ละคนก็เหลาเหย่หมดแล้วนะฮะ เกษียณอายุหมดแล้ว อายุหกสิบกว่าแล้ว ที่มันได้ก็คือว่าองค์กรที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญมันชั่วใจนะ คนนั้นก็อยากเป็น คนนี้ก็อยากเป็น ที่นี้ในขณะที่เราบอกว่ามันชั่วชวนใจเพราะว่าเราให้อำนาจไว้เยอะ ก็เพราะว่าเราต้องการให้คนนี้เข้ามาเป็นผู้ใช้อำนาจ เป็นดาบอาญาสิทธิ์ในการที่จะฟันทุจริต เพราะฉะนั้นต้องรู้ก่อนว่าคุณเข้ามา ต้องดูตัวเองก่อนว่านั่นหรือเปล่า ไม่ใช่ว่าพออยากเป็นปุ๊บอะไรก็ได้ แล้วก็เมื่อเป็นแล้วก็ไม่เข้าใจ พอมีอำนาจมากๆ เข้าก็เลยเคยตัว แล้วก็เลยเคยชิน และยังมีอำนาจที่จะต้องไปให้คุณให้โทษ ให้ใบแดง ใบเหลืองอะไรกับคนอื่นมันก็ยังเข้าไปมาก

● แต่อย่างไรก็มีปัญหาเรื่องการถูกแทรกแซงด้วยนะคะอาจารย์

ความจริงไม่ได้ถูกแทรกแซงเท่าไรหรอก ตัวเองน่าจะวิ่งเข้าหานักการเมือง ก็อย่างที่บอกว่าคิดเพียงแค่ว่าอยากเป็น เห็นมันมีอำนาจเยอะ เมื่ออยากเป็นเสียแล้วนี่ก็อะไรก็ไม่สนใจ ไข่ม้อยครับ แม้กระทั่งการวิ่งเข้าไปหานักการเมือง ต้องถามตัวเองด้วยว่ามันถูกหรือเปล่า เพราะถ้าเข้าไปหา ไปเป็นหนี้บุญคุณเขาแล้วนี่ก็จะไปปราบเขาได้ยังไง ไข่ม้อยครับ และเป้าหมายของการปราบปรามทุจริต การโกงเลือกตั้ง ก็คือนักการเมืองนั้นแหละ ก่อนอื่นต้องเข้าใจคือจะไปสร้างความหวังให้ประชาชนอย่างนี้เท่ากับไปหลอกประชาชนอีกนะ

● ประชาชนโดนหลอกตลอด อาจารย์คะแนวทางการแก้ไขปรับปรุง อาจารย์เสนอว่าควรปรับปรุงกระบวนการเลือกตั้งให้มีการแสดงวิสัยทัศน์ อันนี้จะเท่ากับการหาเสียงไหมคะ

อ้อ ไม่ใช่

● **ไม่ใช่การหาเสียง**

การแสดงวิสัยทัศน์ ในหน้าที่ของผู้เป็น ส.ว. คนที่จะสมัครรับเลือกตั้ง ต้องเข้าใจก่อน ต้องรู้ก่อนว่าตัวเองมีหน้าที่อะไร ไม่เหมือนกับ ส.ส. ส.ส.นี้เขารู้ว่าเขามีหน้าที่อะไร เพราะฉะนั้น การหาเสียง การแสดงวิสัยทัศน์ของเขาถือการปราศรัยของเขานั้นก็คือการมุ่งเน้น ในการที่จะทำให้ประชาชนมาเลือกเขา เพราะว่าเขามีความสามารถ เขามีความรู้ในด้านนั้น ด้านนั้น เขามีศักยภาพในด้านนั้นๆ แต่การสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว. ตัวเองก็ต้องรู้ก่อนว่าสมัครรับเลือกตั้งเข้าไป ทำหน้าที่อะไร ไข่ม้อยครับ เมื่อทำหน้าที่อะไรแล้ว การแสดงวิสัยทัศน์สักห้านาที สิบนาที มันก็ไม่ใช่เรื่องยาก แต่ถ้ายังไปบอกว่า ถ้าจะไปแสดงวิสัยทัศน์แล้วเหมือนกับการปราศรัยหาเสียงครึ่งชั่วโมงมันก็ไม่พอ แต่ถ้ารู้ว่าไปแสดงวิสัยทัศน์ ว่าผมรู้แน่ๆว่าผมสมัครรับเลือกตั้ง ส.ว.ผมรู้แน่ๆว่ามีหน้าที่อะไร และผมมีคุณสมบัติพร้อมยังงี้ ไข่ม้อยครับ และก็ต่อจากนั้นก็ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินเอง

● **ถ้าให้ประธานคณะกรรมการการสามัญ วิสามัญของวุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายได้**
นี่ก็เหมือนกันบทบาทเสียหมด

● **อาจารย์เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยคะ**

ไม่เห็นด้วย มันจะไปเปลี่ยนบทบาทของ ส.ว. และอีกอย่าง ส.ว.ของเราโดยพื้นฐานทางด้าน พื้นที่ที่เขา represent (เป็นตัวแทน) เขาไม่ได้ represent ผลประโยชน์ของแต่ละจังหวัด ไม่เหมือนในอเมริกา เขา represent ผลประโยชน์ เพราะฉะนั้นกฎหมายในแต่ละรัฐมันไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นเขามีความจำเป็นที่จะให้ ส.ว.มีความริเริ่มในการที่จะเสนอกฎหมายได้ ไข่ม้อยครับ เพราะกฎหมายที่เขาเริ่มเสนอ มันก็ต้อง represent ผลประโยชน์และกระบวนการอะไรต่างๆในแต่ละมลรัฐ ซึ่งมันแตกต่างกันออกไป อย่างเราเหมือนกันทุกจังหวัดและมันเป็นกฎหมายฉบับเดียว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขา represent ทุกพื้นที่อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นหน้าที่ในการพิจารณา ถัดมากรอร่างกฎหมายของวุฒิสภาเป็นหน้าที่ที่ถูกต้องแล้ว

● **ให้กลั่นกรองอย่างเดียวไม่ต้องไปเสนอร่างกฎหมาย**

กลั่นกรองเวลานี้ก็เพิ่มบทบาทแล้วไง การตรวจสอบควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เพียงแต่ไม่ใช้มาตรา 187 อะไรเนี่ยเข้าชื่อกันง่ายอย่างนี้ก็ไม่ยอมเข้าชื่อ

● **แต่ตรงนี้ไม่ใช่จริงๆนะคะอาจารย์**

ทำไมไม่ใช่ ความจริงมันก็ได้กระทบกระเทือนอะไรเลย เพียงแต่ว่าวิสัยทัศน์ ทศนคติของคน

ที่เข้ามาเป็น ส.ว. ไม่เข้าใจคือจะเอาผลประโยชน์ส่วนตัวไปผูกพันไว้หมดกลัวว่าจะกระทบกระเทือนเสียธุรกิจของตัวเอง กลัวกระทบกระเทือน เดียวญาติพี่น้องหรือลูกหลานไปสมัครส.ส. เดียวพรรคเขาจะไม่พิจารณาอะไรต่างๆ ถึงได้บอกว่าส่วนใหญ่แล้วไม่เข้าใจ มาเป็น ส.ว.ทำไม คือรู้ว่ามาเป็น ส.ว.แล้วมันใหญ่ มีอำนาจอะไรต่างๆ แค่นั้นเอง คิดแค่นั้นเองนะ มันไม่ถูกต้อง ถ้าอย่างนั้นไม่ต้องเป็น ส.ว. ถ้าคิดแบบนี้ละ ถ้าทุกคนที่เข้ามาคิดแบบนี้ ไม่ต้องมี ส.ว.เลยมีสภาเดียวก็ได้ ใช่มั้ยครับ ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดิน ไม่ต้องให้ประชาชนลำบากเดือดร้อน ต้องไปเลือกตั้งเลือกตั้งซ่อมทีหนึ่งเสียงบประมาณตั้งเท่าไรหว่า จริงไหมครับ เพราะฉะนั้นถ้าคิดแบบนี้แล้วก็ทำแบบที่ผ่านๆ มาไม่จำเป็นต้องมี ส.ว. เอามาทำไม เอามาเป็นภาระของชาติเปล่าๆ เอามาเป็นกาฝากของสังคมเปล่าๆ ใช่มั้ยครับ แล้วหลายคนยิ่งไปขัดขวางอีก ขัดขวางการปฏิรูปการเมือง การแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ อะไรต่างๆ นี่หนักไปในแนวทางซึ่งเหมือนกับว่าจะขัดขวางการปฏิรูปการเมือง อย่างบางคนที่มีชื่อเสียง ที่ว่าจะไปเป็น ส.ว. พอเริ่มต้นก็แสดงออกแล้วผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ แสดงว่าตัวเองก็ไม่ค่อยเข้าใจมี ส.ว.ไว้ทำไม เป็นต้นว่าเอามาปกป้องรัฐบาลอย่างนี้ ใครวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลต้องโดนพวกนี้ตอกกลับไปแสดงว่าไม่เข้าใจ แต่ว่าตัวเรานี้อยากเป็น ส.ว. แล้วรู้ว่าเข้าไปจะไปเป็นฝ่ายรัฐบาลด้วยเนี่ย อย่างเนี่ยแล้วถามว่าเราจะไปขัดขวางได้ไหม มันขัดขวางไม่ได้เพราะประชาชนไปเลือกเขาก็ต้องมีสิทธิ์เข้าไป คือถึงได้บอกว่าถ้ามันเป็นอย่างนี้นะไม่ต้องมีหรือ ส.ว. มีทำไม ใช่มั้ย

● ถ้าการเมืองมากอย่างนี้ให้สังกัดพรรคการเมืองไปเลยดีไหมคะ

ก็นั่นละ ก็เปลี่ยนไปเลย ก็ไม่ต้องมี (วุฒิสภา) สภาผู้แทนราษฎรสภาเดียวมันก็เหลือเกินอยู่แล้ว รับกันไม่ไหวอยู่แล้ว การเมืองในสภาผู้แทนราษฎรมันก็เล่นกันเต็มที่อยู่แล้ว แม้กระทั่งในพรรคเดียวกันเห็นมั๊ย มันวุ่นวายสับสน สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนเปล่าๆ ใช่มั้ย คุณจะมาเพิ่มการเมืองเข้าไปใน ส.ว.อีก มันมีประโยชน์อะไร เป็นภาระแก่สังคมเปล่าๆ เป็นกาฝากเปล่าๆ

● ถ้าให้วุฒิสภามีอำนาจเพิ่มขึ้นในการพิจารณาความเห็นชอบในการตั้งรัฐมนตรีล่ะคะ ก่อนที่จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ

อ้อ นั่นก็เหมือนกันละ เป็นวุฒิสภาระบบของอเมริกา อันนั้นประธานาธิบดีเขาได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ในขณะที่รัฐบาลไม่ได้มีอำนาจที่จะไปโค่นล้มประธานาธิบดีได้ แต่ว่าการแต่งตั้งคนเข้ามาเป็นรัฐมนตรีมันก็สมควรที่จะได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา วุฒิสภาที่เขา represent ทุกมลรัฐ ใช่มั้ยครับ

● ถ้าเป็นของไทยนี้ก็คือไม่เหมาะสม

มันไม่ใช่ มันไม่ใช่ไม่เหมาะ มันไม่ใช่ คนละระบบ ก็อย่างที่บอกว่าของไทยนี่นะถ้ามันยุ่งกัน

มากนักก็ขุดดูสิถ้าไปเลย

● **ไม่ต้องมี**

ครับ เหลือสภาพเดียว แล้วทีนี้ก็ไปปรับปรุงกระบวนการอะไรต่างๆ

● **แล้วข้อที่ให้คณะกรรมการทั้งสามัญ วิสามัญมีอำนาจเรียกเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามารับฟังปัญหา หรือว่าชี้แจงข้อเท็จจริง บางทีเกิดปัญหาคือเรียกแล้วไม่มา ถ้าจะกำหนดบทลงโทษไปช่วยอาจารย์เห็นด้วยไหมคะ**

ต้องเป็นกฎหมาย เห็นด้วยแต่ต้องเป็นกฎหมาย แต่ในเวลาเดียวกันก็ต้องมีกฎหมายที่จะควบคุมพฤติกรรมของกรรมการเช่นกัน เพราะกรรมการหลายท่าน พอใช้ตำแหน่งหน้าที่ไปเรียกเขา มา แต่ว่ามีเบื้องหลัง เรียกเขา มาเพราะอะไร ประมูลแพ้ ฝ่ายที่ประมูลแพ้ อะไรหรือเปล่า หรือว่าอะไรต่างๆถึงเรียก เพราะฉะนั้นมันต้องควบคุมทั้งสองฝ่าย ควบคุมฝ่ายเดียวไม่ได้ ถ้าไปควบคุมเฉพาะข้าราชการประจำ เรียกแล้วไม่มา แล้วไปลงโทษเขา แล้วไม่ควบคุมกรรมการ เดียวใช้อำนาจไปในทางมิชอบ ไข่ม้อยครับ เวลานี้มองกันด้านเดียวว่า เอ๊ะ! ทำไมไม่เรียกแล้วไม่มา ถามว่าทำไมถึงเรียก คุณมีเหตุผลอะไรถึงเรียก แล้วเมื่อเรียกเขาเข้ามานี้คุณมีเบื้องหลังหรือเปล่า เพราะหลายฝ่ายว่าอีกฝ่ายประมูลแพ้ก็มาร้องเรียนกรรมการ กรรมการก็ไปเรียกอีกฝ่ายมาอย่างเนี้ย เพราะฉะนั้นถ้าจะปรับปรุงบทบาทตรงนี้ก็ต้องแก้ไขกฎหมาย ให้มีกฎหมายที่จะควบคุมกรรมการและกึ่งลงโทษเลย ปลัดกระทรวงคนไหนเรียกแล้วไม่มา รัฐมนตรีไม่ให้มาหรืออะไรก็แล้วแต่ มีบทลงโทษ แต่เวลาเดียวกันก็ต้องลงโทษกรรมการด้วย อย่าเอาแต่ฟันเขาฝ่ายเดียว

● **บางท่านบอกว่าจะดูเหมือนใหญ่เกินไป**

และอีกอย่างหนึ่งกรรมการไม่ใช่พนักงานสอบสวน ไข่ม้อยครับ เพราะฉะนั้นเขา มา เขาไม่มาแล้วไปตะคอกเขา ไปไล่เขาจนกระทั่งเขาจนมุมอะไรต่างๆอย่างนี้ มันไม่ใช่ เขาไม่ใช่พนักงานสอบสวน เขามีหน้าที่ศึกษาและก็สอบสวนเรื่องราว ไม่ใช่สอบสวนหาความผิด

● **สอบสวนตามข้อเท็จจริงไป**

ใช่ครับ สอบสวนตามนั่นเอง ไม่ใช่หาความผิด ไม่เหมือนตำรวจ ตำรวจเขาหาคนผิดตามข้อกล่าวหา

● **ภาพลักษณ์ของ ส.ว. ที่ออกมา ทำให้รู้สึกว่บางทีมันไม่ค่อยเรียบร้อยเท่าไร** ทำให้บางคนมีคำถามว่าเราจะกลับไปอย่างเดิมดีไหม คือมาจากการแต่งตั้ง

การไปอย่างเดิมมันถอยหลังเข้าคลอง การแต่งตั้งมันก็มีปัญหาแล้ว เพราะว่าแต่งตั้งนี้ก็โดยเอาพรรคเอาพวก เอาสมนาคุณเข้ามา พูดถึงการแต่งตั้งกับการเลือกตั้ง อย่างน้อยที่สุดการเลือกตั้งมันก็ยังดีกว่า อย่างจี๋หมูจี๋หมา(หัวเราะ) พูดหยาบๆ มันก็ยังดีกว่า ประชาชนยังมีโอกาส ถ้าแต่งตั้งก็สบายไปเลยนะ อำนาจแต่งตั้งอยู่ที่คนๆ เดียวใช่ไหมครับ หรือนอกจากจะแบ่งกันไปสมนาคุณกันไป เพราะฉะนั้นถ้าเห็นว่ามันไปไม่ไหวแล้ว มีทางเดียวก็คือไม่ต้องมีเลย

● **ไม่ต้องมี**

ครับ ไอ้จะย้อนกลับไปแต่งตั้งอย่างเดิมอย่าดีกว่า

● **อาจจะมองคนละมุม บางคนก็อาจจะเอ๊ะ! น่าจะเป็นอย่างนี้ (แต่งตั้ง) ดีกว่าไหมรู้สึกปัญหาน้อยกว่าอะไรอย่างนี้**

การเลือกตั้งมันไม่มีอะไรเสียหายหรอก ถ้าเทียบกับการแต่งตั้ง

● **แต่อาจารย์คะ ถ้าลักษณะของ ส.ว. อิงการเมืองมาก และสวมเสื้อพรรคการเมืองลง**

คือเรื่องปรับโครงสร้างของพรรคการเมืองนะครับ มันต้องค่อยเป็นค่อยไป อย่างญี่ปุ่นวุฒิสภาเขาก็เป็นสภาการเมืองเหมือนกัน แต่ว่าเขามีบทวิธานมีประสบการณ์มาบ้างใช่ไหม เขาถึงขนาดลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ แต่มันเป็นสภาการเมืองแต่เขามีการพัฒนากันมาเป็นเวลานานพอสมควร แต่ของเรานี้เพิ่งเริ่มต้นแล้วอย่างทีบอกว่าถ้าจำเป็นที่จะให้วุฒิสภาเป็นสภาการเมืองนี่นะครับ ในสภาพปัจจุบันนี้มีสภาพดีกว่าอย่าให้มันรกละ แต่ถ้าต่อไปแล้วนี่ค่อยๆ พัฒนาไปเรื่อยๆ แล้วรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้ไปเรื่อยๆ แล้วคนก็เริ่มเห็นอะไรต่างๆ แล้วจะค่อยๆ ปรับบทบาทของวุฒิสภาให้เป็นสภาการเมืองและมีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น แต่นั่นก็หมายความว่าบทบาทในการควบคุมตรวจสอบเป็นสภาหลัก ในการตรวจสอบทุจริตก็ต้องตัดทิ้งไป ก็ต้องเป็นเรื่องขององค์กรอิสระกับศาลโดยลำพัง ใช่ไหมครับ มันเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทั้งหมด จะเอาไปพูดกันปะปนๆ กันไม่ได้ ถ้าอย่างนั้นแล้วต้องให้เป็นสภาการเมืองไปเลยอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ อะไรต่างๆ เหล่านี้ ก็จะพูดเอาแต่ได้อย่างเดียวไม่ได้ ใช่ไหมครับ การวิเคราะห์การทำงานหรือโครงสร้างอำนาจหน้าที่อะไรต่างๆ มันต้องวิเคราะห์โดยภาพรวมที่สำคัญที่สุดคือ ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎร ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิสภากับรัฐบาล ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิสภากับองค์กรอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิสภากับศาล สิ่งเหล่านี้ต้องนำมาพิจารณาให้หมด

- แล้วในปัจจุบันจำนวนของ ศ.ว. อาจารย์ว่าพอดีไหมคะ หรือน่าจะน้อยลง 200 คนก็ไม่มาก ก็พอสมควร

- ถ้าวัดพอดี

ครับ จริงๆแล้ว ศ.ส.มันมาก ศ.ส.ควรจะมีแค่ 400 คน คือปาร์ตี้ลิสต์ 100 คน แล้ว ศ.ส. เขตอีก 300 คน เพราะเดี๋ยวนี้เทคโนโลยีมันทันสมัย การเดินทางก็สะดวกสบาย ศ.ส.แต่ละคนก็ดูแลพื้นที่กัน ไม่ลำบากมาก เพราะฉะนั้นกรณี ศ.ส.เขต 300 คน นะพอแล้ว ศ.ส.ปาร์ตี้ลิสต์ 100 คน ศ.ว. 200 คน คือสัดส่วนระหว่าง ศ.ว.กับ ศ.ส.นี้มันจะได้ไม่ต่างกันเยอะ เวลาที่ประชุมร่วมรัฐสภา ศ.ว. จะได้มีโอกาสที่จะแสดงบทบาทได้มากขึ้น

- แล้วการสิ้นวาระแต่ละคณะอาจารย์ น่าจะพร้อมกันหรือว่าต่อเนื่อง

พร้อมกันก็ไม่เสียหาย ที่อ้างเหตุผลกันมาว่าควรจะสลับกันเป็น ข้อที่หนึ่งก็คืออย่างที่ว่า คือไปเอาแบบอเมริกาไม่ได้ อเมริกาแต่ละรัฐเขาสลับเปลี่ยนกันทีละครึ่ง ถูกไหมครับ เขามีสองคนใช้ไหม ทีละครึ่งโดยสลับออกไปแล้วคนหนึ่งจะยังอยู่ ของเรานี้สลับโดยการจับสลาก แล้วเขตที่มี ศ.ว.คนเดียวละครับ ใช้ไหม ถ้าจับสลากออกไปแล้วเขานั้นทำงานยังงัย ใช้ไหม มันไม่ practical นะ และอีกอย่างมันไม่มีความจำเป็น และอย่างที่บอกจะต้องมีรุ่นพี่รุ่นน้อง อันนี้ยังแล้วเข้าไปใหญ่ มันก็เลยกลายเป็นว่าเข้ามาสร้างสมอิทธิพลเป็นรุ่นพี่

- บางท่านให้ความเห็นว่ามันจะเป็นความต่อเนื่องในการทำงาน

มันไม่ได้มีความจำเป็นอะไรขนาดนั้น คุณหน้าที่ลี คนที่พูดอย่างนั้นนะถามว่าคุณหน้าที่ หรือเปล่า หน้าที่ของ ศ.ว.ต้องทำอะไรต่อเนื่อง ในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎรมันก็แค่ไม่เกิน 45 วัน ใช้ไหมครับ แล้วในระหว่างนั้นวุฒิสภาก็ทำอะไรนักหนาหรือ ใช้ไหม แสดงว่าคนที่พูดอย่างนั้นไม่รู้ว่าหน้าที่ของ ศ.ว.คืออะไร แต่ว่าถ้าจะลดการดำรงตำแหน่งลงเหลือ 4 ปีนี้เห็นด้วย 6 ปีมันมากเกินไป มันยาวนานเกินไป

- 4 ปีแล้วสมควรรับเลือกตั้งใหม่ได้ใช่ไหมคะ
ใช่

- อย่างนี้พอครบปีที่ 4 นี้ ศ.ว.ก็ต้องลงไปคล้อยๆพบประชาชนเพื่อปูทางให้ตัวเองเข้ามาใหม่
ก็ กกต.ควบคุม ไปพบประชาชน กกต.ก็จับลี ใช้ไหม ให้ใบแดงได้

● ก็เหมือนไม่มีจิตใจจะทำงานแล้วละ ต้องลงพื้นที่

ช่วยไม่ได้ ถ้าคุณไม่มีจิตใจจะทำงานก็นั่งอยู่บ้านเฉยๆ วันไหนไปพบประชาชนเมื่อไหร่ ขึ้นเวทีวันไหนก็โดน กกด.จับ เพราะว่าเขาห้ามหาเสียง จริงไหม เพราะก่อนจะครบกำหนดเทอมนะหมายถึงว่ามันเข้าระยะเวลาที่จะเลือกตั้งใหม่แล้ว เวลานี้ กกด.ก็ออกกฎหมายมา 6 เดือน ไซ้ใหม่ ระหว่างนี้คุณไปทำอะไรไม่ได้

● เพราะว่าบางคนก็อยากเข้ามาอีกอะไรอย่างนี้ พอปีสุดท้ายก็ไม่อยากทำงาน

อยากเข้ามาอีกก็ต้องใช้มาตรฐานเดิม ใช้มาตรฐานก็คือไม่ไปหาเสียงไซ้ใหม่ 4 ปีที่ผ่านมาหรือ 6 ปีที่ผ่านมาคุณได้สร้างคุณงามความดีจนกระทั่งประชาชนเขารู้ว่ามิผลงาน หรือไม่มีอีกที่ถ้าอยากเล่นการเมืองนักก็กระโดดไป ส.ส. คุณจะมาเอาทาง..ส่วนใหญ่แล้วสมัคร ส.ส.ไม่ได้ถึงมา ส.ว. ในตอนสมัครคุณก็รู้แล้วว่าบทบาทอำนาจหน้าที่มีแค่ไหน และก็ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ถูกไหมครับ แล้วก็ไม่ได้หาเสียงยุ่งเกี่ยวกับการเมือง แต่พอมาเป็นแล้วก็อยากเป็นนุ่นเป็นนี่กันก็อย่างที่บอก ตอนสมัครรับเลือกตั้งทำไมไม่บอกนะ ไม่ควรสมัครแต่แรก

● ที่อาจารย์บอกว่าคณะกรรมการสรรหามีอำนาจมากเกินไปและก็ไม่รับผิดชอบอะไรเลย

ไซ้เขาไม่รับผิดชอบอะไรเลย

● ตรงนี้จะแก้ไขอย่างไร

มันต้องมีกฎหมาย เพราะว่าทุกวันนี้ก็เหมือนกับลอยนวลนะ มันมีข่าวคราวว่าบล็อกลีโหวด หรืออะไรต่างๆเหล่านี้บ้าง แล้วหลายคนใครจะไปรู้ ไปเรียกรับอะไรใครหรือเปล่า ไซ้ใหม่ สะ มีการวิ่งเต้น มีอะไรต่างๆ ไม่งั้นทำไมแย่งกันเป็นคณะกรรมการสรรหาละ แต่ปัญหาก็คือคุณทำอะไรไปไม่ว่า แต่ต้องรับผิดชอบสิ ถ้ามันเกิดผิดพลาดขึ้นมาในภายหลัง ในกรณีที่ว่าลงมติไปแล้วไม่ได้เสียง 3 ใน 4 จนกระทั่งถูกถอดถอนไปอย่างนี้คุณต้องรับผิดชอบด้วยสิ แต่ตอนนี้พอจับปุ๊บ พอนำชื่อขึ้นทูลเกล้าฯปั๊บก็หมดหน้าที่หมดภาระเลย อย่างนี้มันไม่ถูก ต้องออกกฎหมายมาเพื่อให้คณะกรรมการสรรหามีทั้งหน้าที่และมีทั้งความรับผิดชอบ และต้องรับผิดชอบด้วยในกรณีที่ถ้าเกิดการทุจริต อันนี้เหมือนกับมาเป็นเพียงชั่วคราวเสร็จแล้วก็เสร็จ แล้วก็ลอยนวล ไม่ต้องรับผิดชอบอะไรเลย ก็เลยทำให้พวกนี้ได้ใจ แต่น่าจะเอาให้มันถึงขนาดต้องคิดคุณนะ คณะกรรมการสรรหานี้ ถ้าคุณทำอะไรผิดเนี่ยติดคุกได้

● แล้วที่มีข่าวว่า ส.ว.รับเงินเดือนพรรคการเมือง อาจารย์ว่ามีไหมคะ

ก็ไม่มีหลักฐาน แต่ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมา มันก็ไม่ค่อยน่าไว้วางใจเท่าไร หลาย
คนนี่มาปกป้องรัฐบาลโดยเปิดเผยซึ่งมันเป็นพฤติกรรมที่ไม่สมควร ก็หลายสิ่งหลายอย่างแล้ว
โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงมติเลือก.. เลือกองค์กรอิสระและแม่กระทั่งอย่างกรณี..ผู้ว่าการตรวจเงิน
แผ่นดิน ลงมติไปแล้ว เรียบร้อยแล้ว นำขึ้นศาลเกล้าแล้ว ทำงานแล้วยังอุตสาหัสนิ่งไป และเพียงแค่
ส.ว.จำนวนไม่กี่คนเท่านั้นไปยื่น ประธานรัฐสภาที่รับลูก ศาลรัฐธรรมนูญที่รับลูก แล้วก็วินิจฉัย
ออกมา ทั้งๆที่คำวินิจฉัยก็ไม่ได้ระบุว่าพ้นหรือไม่พ้น และก็ตีความกันเข้าไป และก็กดดันกันยก
ใหญ่ อย่างนี้ มันชัดเจนนะ ถึงได้บอกว่าต้องมีกฎหมายออกมาควบคุม ในเรื่องของประมวล
จริยธรรมต้องให้มันมีสภาพบังคับ ไม่งั้นก็เป็นเหมือนยักษ์ไม่มีกระบอง เป็นตรายาง

บทสัมภาษณ์
รองศาสตราจารย์ ต่อตระกูล ยมนาค
ประธานสถาบันวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ (ว.ส.ท.)
วันที่ 15 กันยายน 2548
ณ อาคารพญาไทเพลส ถนนพญาไท กรุงเทพฯ

● **ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายอย่างไร**

ในการเมืองที่สภาผู้แทนมีเสียงข้างมากจากรัฐบาลพรรคเดียว จะเห็นได้ว่า บทบาทในการกลั่นกรองกฎหมายแม้จะมีการพูดคุยมากทั้งวงดิงมาก แต่ผมรู้สึกว่าร่างที่ผ่านจากรัฐบาลมาแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ แม้จะฟังแต่เขาก็ไม่แก้ เขาถือว่าการแก้กฎหมายเป็นเรื่องเสียเกียรติยศ หรือชื่อเสียงอย่างไรอย่างนั้น ฉะนั้น ส.ว.เองผมคิดว่าน่าจะมีบทบาทในการดูแลรายละเอียดทั้งวงดิงได้ เพราะเป็นหน้าที่ของสภาสูง แต่ระยะหลังเมื่อการเมืองเข้ามาแทรกแซง คนที่ฟังทางบ้านเมื่อฟังคุณแล้วก็เห็นมีการทั้งวงดิงให้เหตุผลกันมาก แต่เมื่อมีการโหวตแล้วกลับไม่มีการแก้ไขตามนั้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่า ส.ว.ยังมีบทบาทในด้านนี้ได้จริงหรือไม่ ถ้ายังถูกควบคุมจากรัฐบาลได้ ก็ไม่จำเป็นต้องมี ส.ว.หรือไม่

บทบาทของ ส.ว.ในระยะหลังเราเห็นการโหวตเป็นกลุ่มชัดเจน บทบาทของตัวผู้นำวุฒิสภาก็เห็นได้ชัดว่า ทำตัวเป็นสภาล่างไป ทั้งที่วุฒิสภาต้องมีศักดิ์ศรี อย่างน้อยก็เท่าเทียมกับสภาผู้แทนราษฎร

กรณีร่าง พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผมว่า มันแปลกมาก ส.ว.มีถึง 200 คน และมีสตาฟที่ดี ทำไมจึงเกิดปัญหานี้ได้ มีการเขียนกฎหมายผิด ๆ ในระดับพื้นฐาน ส่งไปให้ในหลวงซึ่งต้องให้องคมนตรีซึ่งอายุมากแล้ว และมีสตาฟน้อยมาก ตรวจสอบและส่งกลับมา ผมว่า วุฒิสภาต้องรับผิดชอบมันเป็นไปได้อย่างไร นั่นคงเพราะ ส.ว.ไม่ตั้งใจทำหน้าที่ จะไม่เจอข้อผิดพลาดได้อย่างไร

● **บทบาทหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) ของวุฒิสภาเป็นอย่างไร**

ในช่วงหนึ่ง ผมเห็นว่า ส.ว. ชุดนี้มีความใกล้ชิดภาคประชาชนมากกว่า ส.ส. ด้วยซ้ำ

กรรมการในยุคหนึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนไปคุยเรื่องคอร์รัปชันทุกเดือน เอาวิทยุรัฐสภาถ่ายทอด เป็นที่ที่ประชาชนทั่วไปสบายใจว่า สามารถพูดคุยกันได้ แต่สถานการณ์อย่างนี้มันหมดไปแล้ว กรรมการที่ใกล้ชิดกับประชาชน คือ คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดนยุบ ไล่ ออกไปอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ ซึ่งผมเห็นว่ามันแปลก ส่วนชุดใหม่เราไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นพวกประชาชนเท่าไร และก็มีการกรรมการสำคัญบางคณะก็เป็นบุคคลที่มีอิทธิพล และอาจจะเคยทำความผิดด้วยตัวเองด้วยซ้ำ วุฒิสภาก็กลับยกย่องคณะกรรมการ ส.ว. แต่เดิมค่อนข้างเข้มงวด ใครเชิญคนก็กลัว แต่ตอนหลังเขาารู้สึกว่าถ้าไปชี้แจงแล้วจะไม่เกิดความเป็นธรรม นอกจากนี้ยังมีการตั้งที่ปรึกษา ส.ว. เข้ามาประชุมมีส่วนในการเรียกคนมาสอบสวน คนที่เข้าไปชี้แจง เช่น ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ กลับถูก ส.ว. หรือ ที่ปรึกษา ส.ว. ใช้กิริยาไม่เหมาะสม บางทีเชิญข้าราชการให้มาชี้แจง เขาก็ไม่มา ซึ่งมีกรณีนี้เกิดขึ้นมา และต่อมากลางคณะกรรมการอาจประชุมกันและคงไม่มีใครมาชี้แจงก็ได้ ซึ่งอันนี้หมายความว่า รัฐบาลเองไม่ได้สนับสนุนหรือเห็นคุณค่าของวุฒิสภา

โดยรวมในการตรวจสอบคณะกรรมการบางคณะ ทำงานได้ดี วุฒิสภาเหมือนไม่ใช่สภาเดียวแต่เหมือนมีสองหัวสองประเทศ ในวุฒิสภา มุมหนึ่งก็มีพวกที่เข้มงวด ประชาชนเชื่อมั่นมาก ซึ่งมีส่วนน้อย แต่ก็ยังทำงานได้ ซึ่งประชาชนรู้สึกสงสารเพราะ ส.ว.กลุ่มใหญ่ไม่เอาด้วย ดังนั้น ภาพรวมของวุฒิสภา มันเหมือนมีจุดขาวในสีค่อนข้างคล้ำ ซึ่งผมว่า สีขาวนั้นยังไม่ช่วยภาพรวมเท่าไร

มันกลายเป็นว่า ถ้าเรานึกถึงคนในวุฒิสภา มันจะกลายเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ได้มองว่าเป็นผลงานของวุฒิสภา แต่รู้สึกว่าเป็นผลงานของคนบางคนมากกว่า บทบาทในสภา ตอนนั้นจะมีการขอเปิดอภิปรายทั่วไปกรณีทุจริตหนองงูเห่า แต่ ส.ว.ส่วนใหญ่ก็ไม่สนับสนุน

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญเป็นอย่างไร

ผมเห็นว่า เขาก็อยากทำ เพราะเป็นหน้าที่สำคัญ รัฐธรรมนูญก็คาดหวังวุฒิสภาไว้มาก ให้เป็นกลาง ไม่ขึ้นกับการเมือง แต่เมื่อวุฒิสภามีอำนาจมาก การเมืองก็เข้ามาแทรกแซง โดยในตอนเริ่มต้นของวุฒิสภาช่วงปีแรกวุฒิสภาทำงานได้ดี แต่พอช่วงหลัง ค่อยๆ โดนกลืน ดังนั้นการให้วุฒิสภาเป็นกลาง จึงเป็นไปได้ไม่ได้เพราะสุดท้ายมันก็คือ สาขาหนึ่งของสภาผู้แทนเท่านั้น

บทบาทด้านนี้ผมจึงมองว่าเขาทำได้ แต่ทำในฐานะที่ ส.ว.เป็นประชาชนที่มีปากเสียง ส่วนบทบาทในด้านอื่นๆ ส.ว.เขายังทำไม่ได้ วุฒิสภาก็ยังไม่ได้ทำหน้าที่นี้

ความจริงเรื่องการแต่งตั้งกรรมการในองค์กรอิสระนั้นเป็นความหวังของประเทศ เพราะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจมาก ต้องติดตามอาญาสิทธิ์ โดยคนที่คัดเลือกต้อง

เป็นคนที่ประชาชนเชื่อถืออย่างมาก ไม่ให้มีความเกี่ยวข้องกับการเมือง ในช่วงหลัง การเลือกกรรมการองค์กรอิสระ อันไหนที่การเมืองต้องการก็จะได้เสมอ ส่วนที่เลือกได้อิสระ ก็เพราะฝ่ายการเมืองเขาไม่ต้องการ ไม่มีอำนาจพอให้เขาสนใจ

ผมคิดว่า ตอนนี้อิสระทำงานไม่ได้หมดหรือกลายเป็นเครื่องมือไปแล้ว เพราะผลจากการเลือกของวุฒิสภาโดยเฉพาะคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลรัฐธรรมนูญ และ ป.ป.ช.

● บางคนแย้งว่าปัญหาจากคณะกรรมการสรรหาที่มีการบล็อกโหวต

แต่ ส.ว. ก็มีสิทธิไม่ลงคะแนนให้ แต่เสียงส่วนใหญ่ใน ส.ว.ก็ลงคะแนนเลือกตลอด ส.ว.น่าจะท้วง น่าจะเปิดข้อมูลต่างๆหาสายสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อกับฝ่ายการเมืองว่าอย่างไร อย่างไรก็ตามแม้จะมีความพยายามที่จะไม่รับซื้อ แต่ก็มีความพยายามของ ส.ว. บางส่วน ไม่ใช่โดยรวม

หลายคนที่ได้รับเลือกไป มักมีข่าวว่า ทำตัวไม่ถูกต้อง โน้มเอียงไปทางรัฐบาลทำวิจัยให้ประโยชน์กับกลุ่มในรัฐบาล จะเห็นได้ว่าคนที่ทำกับรัฐบาลเท่านั้นถึงจะได้รับเลือก ยกเว้นในกรรมการสรรหาในส่วนของศาลฎีกาเขาส่งตัวแทนมาดีหมดมีพลังที่เข้มแข็ง นั่นหมายความว่าวุฒิสภาไม่ได้เป็นตัวเลือกเลย ขึ้นอยู่กับกรรมการสรรหาที่เขาส่งมา แล้ววุฒิสภาก็เอาตามนั้น

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

ผมคิดว่าสอบตกเลย กล่าวคือ คนที่มีอำนาจมาก ก็มีกฎเกณฑ์เรื่องจริยธรรมเข้มงวดมาก ในขณะที่ ส.ว. ตั้งแต่ต้นก็มีปัญหาเรื่องประธาน เกลิม พรหมเลิศ ก็มีปัญหาเรื่องเด็ก ซึ่ง ส.ว. ก็น่าตัดสินใจได้ตั้งแต่ต้นว่า เรื่องอย่างนี้มันรับไม่ได้ก็ยังยึดถือเกมยังปกป้องด้วย เกมคนที่ทำหน้าที่นี้กลับเป็นประชาชนและสื่อ ไม่ใช่ ส.ว. จริงๆแล้วมาตรฐานและจริยธรรม ส.ว.ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกันน่าจะจัดการกันเองก่อนที่จะให้คนอื่นมาบอก คือ การรักษาศักดิ์ศรีตัวเอง

และก็ยังมียังมีเรื่องอื่นๆในตัว ส.ว.ที่มีปัญหาจริยธรรม เช่น ในการเลือกตำแหน่งประธาน คณะกรรมการ มีกรณี ส.ว.เอาพระไปแจก ความจริงถ้าเราพูดเรื่องศีลธรรมจรรยาบรรณนั้นเพียงแค่นี้เดียว ไม่ต้องสอบสวนเลย เราไปยึดว่าเพราะมันไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดระเบียบ นั่นแปลว่าแม้กระทั่งในวงการที่ต้องเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงสุด ยังไม่รู้เลยว่าจริยธรรมคืออะไร นี่คือ ปัญหาตัวเขาเองยังไม่รู้เลยว่าตัวเขาเองเขาก็ไม่รู้ว่าเป็นกลุ่มที่จะได้รับการยกย่องสูงสุดที่จะตัดสินคนอื่นว่าดีแล้ว ดังนั้น ตัวเองก็ต้องมีมาตรฐาน ไม่ใช่เหมือนพฤติกรรมเดิมที่ตัวเองเคยทำ

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

ถ้าพูดถึงความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน คือ วิทยุรัฐสภาโดย ส.ว.ได้ใช้เยอะ มีรายการที่จัดให้ ส.ว.มาพูดคุยทางวิทยุ ซึ่งก็เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนทั่วไปได้มาก ส่วนการจัด ส.ว.พบประชาชน ถ้าจัดแบบกลุ่มเล็กครั้งละ 40-50 คนจะดีกว่าการจัด 2-3 พันคน ซึ่งมันเป็นการสื่อได้ทางเดียว ความจริง ส.ว.น่าจะทำได้ดีกว่ารูปแบบข้าราชการเพราะเขาติดนิสัยผู้ปกครองแบบพ่อกับลูก ซึ่งมันไม่ใช่ ส.ว.ได้รับเลือกตั้งมาโดยตามรัฐธรรมนูญก็ต้องถือว่าเขาไม่มีหนี้กับใคร ไม่ต้องไปจ่ายเงิน หรือ ส.ว.อาจซื้อเสียงมาแล้วเลยอ้างสิทธิ์ว่าฉันมีอำนาจ คุณขายวิญญาณให้ฉันแล้ว ฉันจ่ายเงินไปแล้ว ตอนนี้ฉันจึงได้รับอำนาสิทธิจากคุณ คุณก็เงียบๆ ไว้ 4 ปีค่อยพูด แต่ ส.ว.น่าจะเป็นคนที่เข้าถึงรับฟังประชาชนมีความสบายที่จะไปคุยมากกว่าด้วยซ้ำไป

ส.ว.บางคนที่ทำส่วนตรงนี้ได้ ซึ่งก็เป็นส่วนน้อยใน ส.ว.ทั้งหมด เพราะวุฒิสภาเองบางทีก็ออกมาต่อว่าคนกลุ่มนั้นว่าทำไมไม่ถูก ผมยังนึกไม่ออกในเรื่องนี้ว่าวุฒิสภามีผลงานตรงนี้อาจมีนายแพทย์ นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ส.ว.อุบลราชธานีที่มีผลงาน แต่ก็ด้วยบุคคลไม่ใช่ผลงานของวุฒิสภา เวลาที่วุฒิสภารวมกัน

● **และอย่างวุฒิสภาพบประชาชน**

ต้องดูรูปแบบว่า ไปแล้วเวลาที่ให้ประชาชนพูดกับให้ ส.ว.พูดอันไหนมากน้อยกว่ากัน ตรงนี้จะวัดได้ว่าเขาให้ความสำคัญกับประชาชนหรือไม่ บางทีฝ่ายราชการชอบบอกว่าประชาชนพูดไม่มีประโยชน์พูดจាន้ำท่วมทุ่งแต่เราควรจะช่วยให้เสนอความเห็นที่ถูกต้อง แต่ที่ผ่านมารายชื่อจำนวนเอาใครก็ได้พันคนมานั่งฟังคนที่ฟังถ้าเขาไม่มีข้อมูลเขาก็คิดไม่ได้ ควรจะเอาคนที่เ็นผู้นำท้องถิ่นผู้นำความคิดหรือคนที่ร้านกาแฟพูด ดังนั้นการที่วุฒิสภาเดินสายแล้วตัวเองไปพูด ผมคิดว่า ไม่ใช่การไปพูด แม้จะอ้างว่ามีประชาชนนับพันมาฟังแต่ถ้าไม่ได้พูดผมว่าไม่ได้ดีกว่าการออกวิทยุแล้วพูดเพราะมันเป็นการสื่อด้านดี

● **จากผลการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมาของสมาชิกวุฒิสภาประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆมาจากสาเหตุใด โดยแยกเป็นประเด็นหัวข้อ ดังต่อไปนี้**

● **ปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย**

อย่างน้อยที่สุดในเรื่องการเมืองหรือเรื่องนโยบาย ส.ว.อาจจะเกรงใจ แต่ในเรื่องที่ไม่ถูกต้องจริงๆมันต้องสิทธิ์อย่างในตัวของมันเองที่จะต้องบอกว่า ไม่ได้

● ปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

มันเป็นเพราะ ส.ว.ละทิ้งหน้าที่ตัวเอง ถ้าพูดอย่างแรงๆ คือ ต้องเอา ส.ว.ไปเข้าโรงเรียนทั้งหมดเพื่อให้เขารู้หน้าที่ของตัวเอง นอกจากนั้นต้องรู้ถึงความมุ่งมั่นที่ประชาชนมอง ส.ว.ด้วย อย่างน้อยเรื่องความถูกต้องข้อเท็จจริง มันต้องไม่หลบหลิก การที่รู้ว่ากฎหมายเขียนไม่สมบูรณ์ก็ต้องยอมไม่ได้ แต่ถ้า ส.ว.ไม่ได้ขีดเส้นตัวเอง อะไรที่รัฐบาลบอกว่าต้องผ่าน เขาก็เอาหมดศักดิ์ศรี หมดความเป็นคน

● ปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ของวุฒิสภา เป็นอย่างไร

มีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองอย่างเห็นได้ชัด โดยคนจากชิกสภาช่วยเหลือจัดตั้งให้ และคนที่ถูกแทรกแซงก็รู้สึกจะแสดงบทบาทด้วยว่าไม่ต้องปิดบังคือ โจ่งครึม เช่น ประธานวุฒิสภายังวิ่งตามรัฐบาล เขายังไม่เข้าใจบทบาทของตัวเองพอหรือไม่มั่นใจตัวเอง

ปัญหามันมาตั้งแต่กระบวนการสรรหา แม้จะมีการเสนอรายชื่อมาสองเท่า แต่ก็มาจากกลุ่มทั้งนั้น ส.ว.จะเลือกใครมันก็ไม่มีผล ซึ่ง ส.ว.ควรจะดูในกระบวนการสรรหาด้วยว่า ถ้ามีคนดีที่โดนคัดออกไป เช่น คุณอัมมาร์ สยามวาลา ที่โดนคัดออกไปตั้งแต่รอบแรก ส.ว.ก็ต้องรู้แล้วว่า การส่งรายชื่อลื้อดนั้นไม่บริสุทธิ์ ส.ว.น่าจะทำอะไรได้บ้าง เช่น ประท้วงไม่เลิกเลย บทบาทตรงนี้จึงไม่มี คนทั่วไปจึงคิดว่า ส.ว.เป็นตรายาง

นอกจากนั้นการที่ฝ่ายการเมืองต้องการแทรก เพราะเขาหวาดผวาดั้งแต่ตอนเลือกตั้ง บทบาทของ ป.ป.ช.ที่สอบนายกฯทักษิณในคดีชุกหุน และนายกฯ เองก็ประกาศว่า ป.ป.ช. ชุดเดิมไม่ดี เลยไม่ร่วมมือในการปราบปรามคอร์รัปชัน ขอให้มี ป.ป.ช.ชุดใหม่ แล้วรัฐบาลถึงจะร่วมมือเต็มที่ ก็คือ ป.ป.ช. ชุดใหม่ที่ปราบคอร์รัปชันเฉพาะฝ่ายตรงข้าม มีแต่คดีที่เอาจริงเอาจังมาก คือ คดีของพรรคฝ่ายค้านกรณีรถไฟรางคู่ แล้วจับเฉพาะเรื่องด้วยเห็นได้ชัด ฉะนั้น เขาจึงรู้ว่าองค์กรอิสระพวกนี้มี พาวเวอร์ (อำนาจ) แค่ว่าหยิบเรื่องไหนหรือไม่หยิบเรื่องไหน ก็มีผลแล้ว

● กรณีผู้ว่า สตง. ถือว่า มีส่วนเกี่ยวกับรัฐบาลด้วยหรือไม่

ใช่ และเป็นความพยายามที่น่าเกลียด ตอนที่เลือกก็ ส.ว.ที่แหละที่ขัดแย้งว่าจะเอาคุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา และ ส.ว.ก็ตีความเอง ยืนยันส่งไว้ในหลวง และ ส.ว.คณะเดียวกัน ก็มาบอกว่าระเบียบวิธีการที่เขาเลือกกันเองนั้น ไม่ถูก ซึ่งเรื่องนี้ก็เคยคุยกันตั้งแต่ตอนเลือกคุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา ถ้าจะยึดหลักอะไรก็ควรยึดหลักเดียวกัน ไม่ใช่กลับไปกลับมาได้ พอเห็น

คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา ทำงานมากไป ตรวจสอบข้าราชการจนวนวายทำให้รัฐบาลเดือดร้อน
ก็เลยไม่เอาคุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา

● ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และ
พฤติกรรม โดยทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภา

เรื่องจริยธรรมที่ไม่ดีที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ใครมาทำลาย ส.ว.แต่เป็นความสนใจเขาเองที่จะ
มีพฤติกรรมอย่างนั้น เพราะที่จริงแล้วมันอาจมาจากตอนเลือก ส.ว.เข้ามา เนื่องจากได้มาจาก
การเมือง ไม่ได้มาจากคุณธรรมความดี ผลิตอุปสงค์ของรัฐธรรมนุญฯ

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

ถ้ารู้ว่าไม่ดี ไม่ได้มาตรฐานก็ต้องบอกให้เขาสอบตกหมด ไม่มีใครผ่านเพราะมันผ่าน
ไม่ได้ ถ้าจะทำให้มีพวกอย่างประชาชนให้มาเห็นการทำงานของวุฒิสภา ก็ต้องเผยแพร่ข้อมูลด้วย
มาสัมภาษณ์ให้ประชาชนฟัง อย่างอเมริกาที่เวลาที่เขาตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งสูงๆเขาถ่ายทอดชั้ก
กันต่อหน้าประชาชน ได้นั่งดู ถ้ารู้มีความผิดเยอะแต่ไม่ลงโทษ ประชาชนก็จะตัดสินเอง ผมคิดว่า
วุฒิสภามีทางที่จะทำงานได้ แต่ไม่ทำ และกรณีเรื่องผู้ว่า สตง. เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องที่สุด ส.ว.ไม่
รับผิดชอบด้วย เพราะคนส่วนใหญ่ไม่รู้หน้าที่ตัวเอง เช่น ประธาน สุขน บอกว่า ไม่ควร
จะเล่นการเมืองข้างถนน นั่นแสดงว่าแกไม่เข้าใจว่ารัฐธรรมนูญฯ นี่สนับสนุนให้มีการเมืองนอก
สภาด้วยเพื่อถ่วงดุลอำนาจ แต่ไปเรียกการเมืองภาคประชาชน เป็นการเมืองข้างถนน ผมว่ายุค
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ แล้วยังไม่เคยค่าคนเท่านี้ แสดงว่าในหัวเขาคิดอะไรอยู่และตัวเองก็เคย
ทำการเมืองข้างถนนได้ดีเพราะเดินขบวนพาครุมาประท้วง มี ส.ว.ส่วนหนึ่งที่มาจากข้าราชการ
และนักการเมืองเก่าเยอะ ซึ่งเขาก็ยอมไม่ได้ที่จะให้ประชาชนมีสิทธิมีเสียงมาปกครองที่มาจากภาค
ประชาชนจริงๆ มีน้อย

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับ
ประชาชนและด้านอื่นๆ

ผมว่า วุฒิสภามีงบประมาณ มีเครื่องมือ เช่น สื่อวิทยุ ที่จะสามารถฟังความเห็นปะชา
ชนได้ และก็มีหน่วยงานที่เข้มแข็งสามารถสำรวจความเห็นประชามติ ซึ่งผมเห็นว่าควรจะทำ
feedback ทุกหนึ่งปีด้วยซ้ำไป อย่างในต่างประเทศเขาจะมีหน่วยงานประเมินตลอด เวลา มี issue
อะไร คนที่เลือกตั้งเขาจะมี postcard ส่งมาเลยว่าผมอยากให้คุณทำอย่างนั้นอย่างนี้ อันนี้ ส.ว.น่าจะ

ทำและนำมาซึ่งงบประมาณให้ได้ โดยไม่ตะจิตตะขงใจว่าเงินที่ให้ไปจะถูกมองว่าเป็นการให้เงิน ส.ว. ไปหาเสียง เพราะการที่จะเอาเงินของรัฐไปออกไปประโยชน์บัตร ถ้าเป็น ส.ส.จะเป็นการหาเสียง แต่ ส.ว. ต้องไม่ใช่

ส.ว.ถ้าสนับสนุนประชาชนให้มีสิทธิ์มีเสียง รับฟังเขามากขึ้น ส.ว.ก็จะมีบทบาทมาก ต้องทำให้เป็นตัวอย่างว่า ส.ว. คือ เสียงที่เป็นส่วนรวมของประเทศ ไม่ใช่ความเห็นของจังหวัด ดังนั้น การที่ ส.ว.เขาทำอะไรไป เขาเลยไม่แคร์ประชาชนเหมือน ส.ส.เพราะไม่รู้ว่ามีประชาชนได้ติดตามเขาอยู่

อันที่ควรจะทำ คือ ต้องให้ประชาชนมาคุยเรื่องการบ้านการเมืองทุกเดือนเหมือนกับ คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของนาย เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เคยให้ประชาชนมาออกอากาศ แต่กลับ โดนแอนตี้ จาก ส.ว.ไม่ให้ทำ อ้างว่าประชาชนจะมากินฟรี ซึ่งมันเรื่องจี้ปะตื้อมาก ประชาชนไม่ ยอยากมานั่งกินกาแฟหรอก เขาอยากมาพูดมาระบายและมีคนมานั่งฟัง ส.ว. ต้องสนับสนุนให้เกิด กลุ่มองค์กรประชาชนด้วยซ้ำไป

● **ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบบการเมือง การปกครองแบบ ประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด**

ต้องมีวุฒิสภาเพราะในหลักการมันดี แต่ขึ้นปฏิบัติวุฒิสภาซึ่งเป็นตัวหลักของ รัฐธรรมนูญ ส.ว. 200 คน สามารถช่วยดูแลประเทศได้ แต่เมื่อ ส.ว.ไม่เป็นหลักก็ทำให้ระบบพัง และขณะนี้ ส.ว. กำลังเป็นศัตรูกับประชาชน

● **ในกรณีที่เห็นควรให้มีวุฒิสภาต่อไป ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง สาระสำคัญที่เกี่ยวกับวุฒิสภาหรือไม่ อย่างไร**

● **ประการแรกที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ควรมาจากการเลือกตั้ง แต่งตั้งหรือวิธีอื่น**

รูปแบบไม่ว่าจะเป็นอะไรมันก็สามารถบิดเบือนได้ อย่างรัฐธรรมนูญ ถ้าสุด ก็มี รูปแบบที่ควบคุมหลายชั้น หลายองค์กร หน่วยปราบคอร์รัปชันมีตั้ง 3-4 องค์กร มันก็ล้มเหลวหมด โดยการยี่วุฒิสภา ดังนั้น การจะเปลี่ยนรูปแบบอย่างไร แต่ถ้าประชาชนยังนั่งดูปล่อยให้เขาเล่น ละครให้เราดู โดยที่เราไม่ไ้มันก็ได้ใจ แต่ในที่สุดแล้วมันเสียหายทั้งประเทศ เช่น ในการแข่งม้า ถ้าคนจัดแข่งและคนที่แข่งม้าหลอกลวงคนดู ในที่สุดตอนนี้ไม่มีใครแทง สปอร์ตคลับก็อยากจะเลิก แข่งม้าเพราะขาดทุนเป็นครั้งแรกปีละ 10 ล้าน เมื่อคนไม่เอาด้วย มันก็เลิก แต่เราไม่สามารถเลิก ประเทศไทยได้ ดังนั้น เราก็ต้องปรับปรุงให้คนดูรู้หน้าที่ ให้เขาคิดตามจริงๆก็อาจมีผลทำให้ เปลี่ยนแปลงผู้เล่นได้ ดังนั้น วันนี้มันจึงไม่มีทาง เพราะเขาคิดว่าเมื่อได้อำนาจไปแล้ว เขาก็สามารถ

ทำอะไรก็ได้ ไม่อาย ผมว่าไม่มีใครคิดว่าวุฒิสภามันจะเป็นไปได้ขนาดนี้ ยึด ส.ว. ยึดทีวี ยึดหนังสือพิมพ์

● จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง

มันเคยมีความคิดอย่างหนึ่งว่า วุฒิสภามาจากการที่ให้กลุ่มคนดีเลือกและมันก็เป็นมาตรการชั่วคราว ซึ่งผมไม่เห็นด้วยถ้าให้ในหลวงทรงเลือก เพราะถ้าไม่ได้ เขาก็จะบอกว่า ผมอุตส่าห์จงรักภักดีทำไมถึงไม่ได้ มันก็เริ่มทำให้มีฝักมีฝ่าย ดังนั้น เรื่องจำนวนและวิธีการเลือกมาใหม่ วิธีการนี้น่าจะได้อยู่แล้ว โดยหลักการเขาต้องการให้คนดีในสังคมได้รับเลือก

● ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย หรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก เห็นด้วยที่จะให้เป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง

● ควรให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่

ไม่ดี และจะมีทำไม ส.ว.

● ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้หรือไม่

เดิมที่เขาต้องการให้คนที่จังหวัดนั้นที่เป็นคนดี ไม่ต้องหาเสียงก็ต้องได้รับเลือก แต่ผมไม่รู้ มันน่ามีการวิจัยว่าคนดีลักษณะนี้ได้เข้าสภาก็เปอร์เซ็นต์ เพราะในต่างจังหวัดมันต้องใช้เงิน มันมีหรือเปล่าคนที่ไม่มีเงิน แต่คนรู้จักยกย่องเป็นคนดี คอยดูแลผลประโยชน์ประเทศตรงไปตรงมา เชื่อถือได้ ได้เข้าสภาก็เปอร์เซ็นต์ ถ้ามันน้อยแสดงว่า วิธีที่ไม่ให้เขาหาเสียงก็ไม่ได้ผล สุดท้ายมันก็กลับมาที่ประชาชนทั่วไป ความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย เพราะเราได้ประชาธิปไตยมาง่ายไป

● ควรให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้งเข้ามาใหม่ เพื่อให้ความต่อเนื่อง

ผมยังเห็นว่า ระบบอะไรก็ตาม มันสามารถบิดเบือนการทุจริตได้หมด ถ้าประชาชนเข้มแข็ง ซึ่งตอนนี้เขารู้ แต่เขาไม่ทันท่วงที เขาจะตั้งกลุ่มติดตามคำพูดของ ส.ว.คนนี้ บทบาททำอะไรบ้าง และให้ข้อมูล ส.ว.เพื่อให้เขาไปพูดในสภา จะช่วยไม่ให้ ส.ว.ทำตามใจชอบได้

● เห็นด้วยหรือไม่กับการเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภาเริ่มเสนอร่างกฎหมายเพราะเหตุใด

ในเมื่อรัฐธรรมนูญฯ ระบุว่าให้ประชาชนเสนอร่างกฎหมายได้ ดังนั้น ผมก็คิดว่า ส.ว. ก็น่าจะเสนอได้ด้วย บางที ส.ส.อาจมองไม่เห็นกฎหมายหรือ ส.ส.รัฐบาลอาจเสนอกฎหมายตามที่รัฐบาลสั่ง ส.ว.อาจเห็นปัญหาภาพรวมและเป็นประโยชน์ต่อประเทศมากกว่า ส.ส. วันนี้ถ้าไปดูกฎหมายที่ผ่านมากที่สุดคือ กฎหมายที่เกรมมีเสนอ เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ แสดงให้เห็นว่าการออกกฎหมายยุคนี้เน้นผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ดังนั้น ส.ว.น่าจะออกกฎหมายและถือเป็นบทบาทสำคัญด้วย แทนที่จะไปทัศนารพบประชาชน ส.ว.น่าจะไปรับฟังความเห็นของประชาชนในต่างจังหวัด ซึ่งทำได้ง่าย เช่น 50 จังหวัด จังหวัดละ 2,000 คน ก็ได้แสนคน

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆเพราะเหตุใด

กฎหมายมันสำคัญเกินกว่าคน 10-20 คนไม่ว่าคนที่เสนอเขาจะเป็นคนดีแค่ไหน ยิ่งในสถานการณ์อย่างนี้ด้วย เราก็ไม่เชื่อ จะกลายเป็นว่า เป็นการจัดตั้งขึ้น

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภามีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐรับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ เพราะเหตุใด

เห็นด้วยน่าจะ มี ใครที่ไม่ให้ความร่วมมือหรือการไม่ร่วมมืออาจจะต่อทุจริตได้ มันต้องเอาแบบศาล คนที่เป็นพยานต้องไป

● ถ้ามองมุมกลับ อาจเปิดให้มีการถกเถียงหรือไม่

ก็ใช่ เหมือนกัน บางทีมันมีกลุ่มอยู่ใน ส.ว.คณะกรรมการประชุมกันเลยเรียกมาค้าเล่น จริงๆประชุมคณะกรรมการควรจะมีการถ่ายทอดไปยังประชาชน เอาเหมือน “อคาดา มีแฟนตาซี” เพราะประชาชนจะรู้ว่า เขาเชิญไปเพื่อเรียกมาค้าหรือไม่ ให้รู้ว่าคณะกรรมการใช้อำนาจจริงได้อย่างไร เพราะอย่างบางครั้ง คนที่เป็นที่ปรึกษา ส.ว.ชี้หน้ามาค้า เพราะถ้าให้อำนาจคณะกรรมการต้องใช้อำนาจอย่างเปิดเผย เพราะวันนี้คณะกรรมการมันใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว ส.ว.บางคนก็ทำธุรกิจไปด้วย ด้านหนึ่งพิมพ์นามบัตร ส.ว.ด้านหนึ่งขายวัสดุก่อสร้าง มาถึงก็บอกเราผมวัสดุไม่ดี แล้วก็พลิกนามบัตร ผมเป็น ส.ว.นะ ผมคิดว่าอย่างนี้ทำกันเยอะ พวก ส.ว.

ต่างจังหวัด ความจริงมันผิดจริยธรรม ต้องไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ตัวเองในการเจรจาธุรกิจส่วนตัว ผมจึงมองเห็นเรื่องจริยธรรมของ ส.ว.หย่อนยานมาก เลือกตั้งมาได้เขาไม่แสดงว่า เขาเป็นผู้รู้ทางรัฐธรรมนูญฯ ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ตัวเอง เช่น การเดินทางไปดูงานต่างประเทศ ก็ไปเที่ยวต่างประเทศ เขาน่าจะไปอบรมประชาธิปไตยที่ประเทศคอมมิวนิสต์ด้วยซ้ำ เช่น จีนแดงจะได้ดูว่า สมาชิกเขาทำอะไรบ้าง

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอ แต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป เพราะเหตุใด

จริงๆ รัฐธรรมนูญฯ ให้อำนาจทางอ้อมกับ ส.ว.ในการตรวจสอบองค์กรอิสระต่าง ๆ โดยแนวคิดก็คือ ส.ว.เป็นบอร์ดของประเทศ ที่บริหารจัดการให้คนไปทำหน้าที่ให้ควบคุมดูแล ถ้าอย่างนี้เป็นการเพิ่มอำนาจให้ ส.ว. แต่ก็ไม่ได้ทำให้ ส.ว.มีผลงานมากขึ้น ความจริงบทบาทตามรธน.เดิมของ ส.ว.ทำให้มันได้ก่อนจะดีกว่า มันไม่ใช่ว่าไม่มีอำนาจ มันมีแต่ไม่แสดง ไม่ใช่ให้ถูกต้อง

ผมไม่เห็นด้วยที่ใส่อำนาจเหล่านี้เข้าไป ชักไม่รู้ว่าตัวเองทำอะไรแล้ว คนที่ใหญ่จริงๆ ยังมีอำนาจน้อยๆ ไม่ต้องทำหลายเรื่อง ทำเฉพาะมีอำนาจดูแลในจุดสำคัญ ไม่ต้องไปคุรายละเอียดทั้งหมด มันซ้ำซ้อนกัน อันนี้เห็นได้ชัดว่า ส.ว.เขาไม่เข้าใจบทบาท เขารู้สึกว่าทำอะไรไม่ได้เลย เสนออำนาจที่มันเยอะมาก ความจริงควรจะเสนอว่า ส.ว.ที่เข้ามา ทุกคนต้องเข้าอบรมในโรงเรียนประชาธิปไตยแล้วต้องสอบให้ผ่าน และประกาศให้ประชาชนรู้ว่าใครสอบได้หรือสอบตกก็หน คนที่สอบไม่ผ่านห้ามเป็นประธานกรรมการ

บทสัมภาษณ์

นายแพทย์ นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ

สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดอุบลราชธานี

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วุฒิสภา

วันที่ 9 กันยายน 2548

ณ อาคารรัฐสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพฯ

● ขอให้ท่านประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการพิจารณากฎหมาย ร่างกฎหมายในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) และผลการปฏิบัติงานในการแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างไร

ถ้าพูดในลักษณะองค์กรวุฒิสภาก็ไม่พอใจ เพราะว่าผมมีส่วนร่วมในการทำกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง ก็ต้องยอมรับผลงานของวุฒิสภาทั้งในแง่ของการตรวจสอบการบริหาร ทั้งการกั้นกรงกฎหมาย การสรรหาองค์กรอิสระทั้ง 3 ภารกิจใหญ่ๆ ไม่ได้ตรงตามเจตนารมณ์ ของกฎหมายรัฐธรรมนูญฯ ถ้าให้หยั่งใจก็ตอบไม่ผ่านสอบตกใน 3 ภารกิจสอบไม่ผ่านหมด ในฐานะองค์กรวุฒิสภา ในช่วง 5 ปีก่อนที่ผ่านมา แต่ว่าถึงไม่พึงพอใจ แต่ผมก็ยอมรับ เพราะผมตระหนักดีว่ามันเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของพัฒนาการทางการเมือง ที่เราต้องยอมรับเรื่องความจริง สังคมวิทยาทางการเมืองของสังคมไทยว่า ยังตกอยู่ในระบบอุปถัมภ์สูงมาก ตั้งแต่ระดับชาวบ้านมาจนถึงในรัฐสภา ไม่แตกต่างกัน ชาวบ้านก็ตกอยู่ในระบบอุปถัมภ์ แต่อุปถัมภ์แบบง่าย ๆ เช่น น้ำแฉกงานศพ หรือรถไปช่วยขนศพ หรือว่าในงานบุญงานบวช แต่ว่าระบบอุปถัมภ์ในรัฐสภามันซับซ้อนกว่านั้น มันเป็นเครือข่ายและต้องยอมรับว่ามันเป็นระบบอำนาจ ที่เป็นลักษณะของการปฏิรูปอำนาจนิยมที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เพราะฉะนั้น ผมเองก็ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ยังเกิดขึ้นในสังคมไทยแต่ก็ไม่ได้ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ คิดว่าเป็นสิ่งที่เราต้องทำงานหนักต่อไป ในเรื่องของการทำงานถ้าเป็นการทำงานในเรื่องของการเมืองของภาคนักการเมือง ว่ายังมีสิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุงอีกมาก ทั้งในเชิงของกฎหมายที่เป็นระบบโครงสร้าง ทั้งในเชิงรูปธรรม การทำงานของพรรคการเมืองนักการเมือง คือภาระหน้าที่ที่สมบูรณ์ของนักการเมือง

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาที่เกี่ยวกับประชาชนในด้านอื่นๆ

พอผมรู้ว่าการให้คะแนนหรือผลของการทำงานที่ออกมาแล้ว ผมคิดว่าตามภารกิจ 3 อย่างมันไม่

ผ่าน และก็ได้ผลค่อนข้างน้อยเพราะฉะนั้นในเรื่องของคำพูด ในเรื่องของจริยธรรมคุณธรรม ในความรับผิดชอบ ผมคิดว่าเป็นองค์กรขนาดนี้มีปัญหาเยอะ ในเชิงของความรับผิดชอบนั้น ใน 3 ภารกิจใหญ่ ถ้าคิดว่าไม่มีความเข้าใจ หรือไม่มีจุดยืนพื้นฐาน ของการทำความเข้าใจว่าส.ว.จะต้องเป็นอิสระ มีความเป็นกลางทางการเมืองและเชื่อมโยงการทำงานกับภาคประชาชน ที่ให้โอกาสมีส่วนร่วมกับประชาชน ผมคิดว่าคงจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในเรื่องของภารกิจทั้ง 3 อย่าง

● ประเมินคุณธรรมและจริยธรรมภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

ทีนี้พอมาถึงเรื่องจริยธรรม คุณธรรม มันเป็นเรื่องที่ยิ่งสูงเข้าไปใหญ่ คือว่าจะต้องมีจิตสำนึก ในการที่จะต้องทำอะไร ที่เป็นสิ่งดีงาม เพราะจริยธรรมคือ สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่เป็นเรื่องของความเป็นธรรม ตรงนี้กลายเป็นสิ่งที่ เป็นข้อด้อยในสังคมไทย เพราะว่าอะไรที่เป็นเรื่องของ คุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม กลายเป็นมองในเรื่องของตัวบุคคล เรื่องปัจเจกบุคคล และยังกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือในเมืองไทย ไม่มีกฎหมายที่จะลงโทษคนที่ผิดคุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม มีแต่เรื่องของการกล่าวโทษ การทัณฑ์บน มันต่างกับประเทศอื่น ๆ เขารู้สึกว่าทำอะไรที่ ขาดคุณธรรม จริยธรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เขาก็แสดงตัวด้วยการที่เขาลาออก อย่างที่ได้เห็น เรื่องของแรงงาน การเมืองไทยนี้ จิตสำนึกในเรื่องของคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม มันถูกบิดเบือน ถูกแก้ตัว เป็นเรื่องของส่วนตัว ปัจเจกบุคคล ไม่ยอมเชื่อมต่อในเรื่องของปัญหา ทางด้านส่วนรวม ของสังคม มันก็เลยกลายเป็นเรื่องอะไรที่ พอยังไม่มีความทบทวนกฎหมายไปลงโทษด้วย มันก็เป็นอะไรที่ ไม่มีความสำคัญ ในการที่จะควบคุม ไม่ให้การทำงานของวุฒิสภา ทั้งตอบสนองต่อภารกิจ ทั้งใน จิตสำนึกในการที่จะสร้างสิ่งที่ดีงาม ในความเป็นธรรมขึ้นในสังคม อย่างเพียงพอ คือมันไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ สรุปสุดท้ายในแง่ของภารกิจที่เป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กับเรื่องของ คุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ที่กฎหมายก็ไม่ได้กำหนด ในเรื่องของการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน มันไม่สามารถตอบสนองเป้าหมายในการผลักดันองค์กรทั้งองค์กรให้บรรลุภารกิจในการปฏิรูป การการเมืองให้เกิดความสุจริตให้การทำงานการเมือง ให้เกิดความซื่อสัตย์ มีประสิทธิภาพตรงตามภารกิจ และเชื่อมโยงกับการเมืองของภาคประชาชน ก็ไม่เกิดขึ้น เพราะมันยัง วังวน อยู่ในกลุ่มอำนาจและผลประโยชน์

● ปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา/สาเหตุของปัญหาท่าน คิดว่าจากผลปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมาของสมาชิกวุฒิสภาประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ มาจากสาเหตุใด

มันก็มีอุปสรรค ประการที่แรก มองสองส่วนมีสองด้าน ด้านที่หนึ่ง มองที่ตัววุฒิสภา

ด้านหนึ่งก็มองปัจจัยภายนอก ในตัวของ ส.ว. ที่มารวมเป็นองค์กรวุฒิสภาแล้ว ต้องยอมรับว่ามาจากความหลากหลาย อย่างชุดแรกมาจากข้าราชการส่วนใหญ่ และมีส่วนหนึ่งที่เชื่อมโยงกับพรรคการเมือง นักการเมือง ภาคธุรกิจ ที่มีอาชีพ ก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง แต่ก็ไม่มาก แต่พบว่าส่วนใหญ่ ตกอยู่ในระบบเครือข่ายของนักการเมือง เคยรู้จักมักคุ้นกัน เคยอุปถัมภ์ ค้ำชูกัน เพราะฉะนั้น มันก็เลยกลายเป็น พอเข้ามาเป็นวุฒิสภา ส.ว. ก็ไม่สามารถทำอะไรตามที่ต้องการ คือไม่เป็นอิสระ ไม่มีความเป็นกลางทางการเมือง ทำอะไรก็ต้องขึ้นอยู่กับความเห็นจากเส้นสาย สัมพันธ์พรรคพวก ซึ่งมันก็หนีไม่พ้น เรื่องการต่อสายกับระบบการเมือง และพอเข้ามาเป็นวุฒิสภา ก็ต่อเส้นสายผูกขาด ไปรวบยอดมากขึ้น ในเรื่องของอำนาจของผลประโยชน์ มันก็ยิ่งทำให้ระบบการทำงานของวุฒิสภา มันหนีไม่พ้นเรื่องผลประโยชน์ ทั้งในแง่ผลประโยชน์ ชั่วประเดี๋ยวประด๋าว เช่นในเรื่องของการที่ให้เงินกัน ในการสรรหาแต่ละครั้ง หรือการให้เงินเดือนเป็นรายเดือน หรือการให้ผลประโยชน์ในโครงการรับเหมาต่างๆ เพราะพื้นฐานของ ส.ว.บางคน ก็เป็นนักธุรกิจ หรือแม้กระทั่งการให้ข้อแลกเปลี่ยน ในแง่ของการที่ไม่ไปตรวจสอบ ในเรื่องของทางธุรกิจ เช่น ภาษี หรือว่าการเอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ของ ส.ว. แต่ละคน เช่นในเรื่องของลูกหลาน ฝากเข้าทำงาน หรือลงสมัครเป็น ส.ส. ส.ว.ต่อไป สรุปลักษณะก็อยู่ในวังวนของระบบอุปถัมภ์และอำนาจ มันก็จะมีว่าใน ส.ว.ชุดใหม่ จะมีลูก ส.ว.เมีย ส.ว.หรือว่าญาติของนักการเมือง ที่จะต้องสืบทอดเจตนารมณ์ กันต่อ ซึ่งต้องยอมรับว่าส่วนหนึ่งอาจเป็นคนที่ดี มีเจตนารมณ์ที่มุ่งมั่น แต่อีกส่วนหนึ่ง ก็เป็นเรื่องของการสืบทอด ทายาททางการเมือง ที่ไม่มีจิตสำนึก ที่พูดมาทั้งหมดสิ่งนี้ก็เป็นปัญหาว่า ในตัว ส.ว.ที่จะเข้ามาทำงาน ต้องยอมรับว่าก็มีจุดอ่อนเกิดขึ้น พอเข้ามาทำงานในองค์กรก็มีปัญหาในตัวระบบ ว่าวุฒิสภา ก็เป็นเครื่องมือในรูปของสถาบันการเมือง เพราะฉะนั้นในระบบที่เป็นเผด็จการทางรัฐสภา วุฒิสภาก็เป็นเหยื่อหนึ่งของระบบอำนาจที่เข้าไปยึดกุม เพราะฉะนั้น คนที่มีอำนาจ เขาก็ไม่รู้สึกลึกคิดอะไรหรอก เขามองว่าเขาจำเป็นต้องมีฐานเสียงการยอมรับจากวุฒิสภา ฉะนั้น ในช่วงแรกอาจมองไม่เห็นความสำคัญ แต่พอทำไปแล้วสมัยหนึ่ง วาระหนึ่งก็รู้ว่า วุฒิสภามีความสำคัญ เป็นปากเสียง มีความสำคัญในการสรรหาองค์กรต่างๆที่ไปตรวจสอบฝ่ายบริหารที่มีอำนาจอยู่ในขณะนี้ ก็เป็นเรื่องที่ปกติ เพราะต้องมองว่า ตัววุฒิสภา ก็เป็นตัวแทนที่เข้ามายึดอำนาจตรงนี้ คือสิ่งที่ท่านอาจารย์อมร จันทรมบูรณ์ ท่านบอกว่าโดยเงื่อนไขของตัวกฎหมายรัฐธรรมนูญฯ ที่ยังมีข้อผิดพลาด คือกฎหมายรัฐธรรมนูญฯ ส่งเสริมให้มีระบบอำนาจนิยม ในทางการเมือง โดยตัวปัจจัยของคนที่มาเป็น ส.ว. โดยตัวระบบของการเมือง ในระบบทุนนิยมผูกขาด มันก็เลยทำให้เกิดสภาพเป็นเผด็จการทางรัฐสภาจริง ๆ ก็คือมายึดอำนาจในวุฒิสภา เพราะว่าวุฒิสภา ก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ได้มาซึ่งอำนาจ วุฒิสภาก็ต้องควบคุมได้ง่าย เพราะฉะนั้น มันเผด็จการ พอยึดวุฒิสภาได้ก็จะไปยึดองค์กรอิสระทั้ง 8 องค์กรได้อยู่แล้ว การแต่งตั้งหรือว่าการถอดถอน ก็จะยาก ป.ป.ช. ในการไป

ตรวจสอบทุจริตก็ยาก ตัวเองก็ได้ใช้อำนาจในการที่จะทุจริต เพราะอำนาจที่สูงสุด คือการทุจริตที่สมบูรณ์ ทำลายการตรวจสอบ และถ้าสามารถยึดอำนาจ กรรมการการเลือกตั้งได้ ก็เท่ากับยึดอำนาจหลักได้เลย ถ้าสามารถยึดอำนาจ คตง.ได้ ก็สามารถทำงานประมาณ โครงการต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนได้สบายเลย

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา**

การแก้ไขต้องมองที่การปฏิรูปการเมือง คือ การปฏิรูปทางการเมืองในประเด็น คือ **ประการแรก** ปฏิรูปทางโครงสร้างในการทำให้เกิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น พอใช้มา 8 ปี ก็ต้องมาทบทวนว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญ มีข้อเสียในเชิงของการเมืองของนักการเมือง ก็คือตัววุฒิสภา องค์การวุฒิสภาอย่างไรบ้าง นั่นคือต้องมาดูที่โครงสร้าง ความเป็นมาของการเลือกตั้ง ส.ว. อำนาจหน้าที่ หรือภารกิจในการสรรหาองค์กรอิสระต่างๆว่ามันมีบทเรียนหรือผลเสียที่เกิดขึ้นในการใช้อำนาจ ของวุฒิสภาอย่างไรบ้าง เพราะฉะนั้นก็ต้องมาทบทวนในเชิง ของตัวกฎหมายรัฐธรรมนูญ ว่าที่ผ่านไป ของวุฒิสภานั้นก็คือการเข้าสู่อำนาจ การใช้อำนาจ และการหมดอำนาจของวุฒิสภานั้น ที่ตราไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร แล้วเราจะมาชั่งน้ำหนัก ถ้าคิดว่ายังมีส่วนคืออยู่ ก็รักษาไว้ ถ้าคิดว่ามันไม่ดีก็ยกเลิกไป ถ้าคิดว่ามันไม่เหมาะสม นี่คือในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่ต้องพิจารณาในเชิงระบบโครงสร้าง จำเป็นไหม ที่ต้องมีวุฒิสภาควบคุม ก็ต้องมาดูข้อดี ข้อเสีย

ประการที่สอง ก็ต้องมาดูพื้นฐานของสังคมไทย เพราะว่าสังคมไทย เป็นพื้นฐานที่ยังมีปัญหาอยู่ คือระบบอุปถัมภ์ และอำนาจนิยม ตรงนี้ ตอนนี้ ยังเป็นระบบที่เข้ามาครอบงำ และผูกขาดมากขึ้นที่เรียกว่า ระบบทักษิณนิยม และระบบทักษิณาธิปไตย เพราะฉะนั้นสิ่งนี้คือสิ่งที่เป็นเรื่องใหญ่ ใหญ่มากกว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญ ถึงแม้จะแก้ฟุ้งนี้เสร็จ แต่ว่าสังคมอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ และอำนาจ การเลือกตั้งก็ต้องทุจริต มาเป็นวุฒิสภา ก็ต้องมาเป็นทาสรับใช้ เขาเหมือนเดิม มันหนีไม่พ้นตลอด เพราะฉะนั้นสังคมก็จะต้องได้รับการพิจารณาที่จะเข้าไปทำงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมที่ดีขึ้น ถ้ามองว่าจะทำตรงนี้ได้อย่างไร ก็ต้องทำงาน เรื่องของการเมืองของภาคประชาชน หรือทำให้เกิดการทำงาน ในเรื่องของส่วนที่สิทธิ และเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็ทำได้เลย ขึ้นอยู่กับการทำงาน ของหน่วยงานรัฐ ที่พอที่จะมีโอกาส จัดทำได้ บางหน่วยงาน เช่น หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ หน่วยงานของกระทรวงพัฒนาสังคม ทางด้านสังคมต่าง ๆ แต่ว่าตรงนี้นั้นน้อยเท่านั้นเอง ก็ต้องมาดูการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน NGO ต่าง ๆ ดังนั้น ถึงได้บอกว่า NGO เป็นสิ่งที่ต้องอยู่ไปตลอด ไม่มีทางล่มสลาย ถ้ารัฐไหนที่ฉลาดก็จะใช้การทำงานของ NGO ที่เชื่อมโยงช่องว่าง ระหว่างรัฐกับประชาชน

อีกประการก็คือ กระบวนการเครือข่ายของภาคประชาชน ที่ต้องเข้ามาผลักดันการทำงาน ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เราเรียกรวม ๆ ว่า การเมืองของภาคพลเมือง

รวมทั้งนักวิชาการ ก็จะต้องมีการตื่นตัวที่ ต้องเป็นอิสระ ไม่ให้เป็นนักวิชาการที่ขายตัว และถูกเลี้ยง หรือตกอยู่ในระบบอำนาจ เป็นเนติบริกร หรือว่าเป็นอะไรก็ได้แล้วแต่ จะต้องเข้ามาทำงานในเรื่องของการวิจัย การทำงาน ความรู้ ของการชุมชนท้องถิ่น

แต่ในเรื่องของสื่อสารมวลชน ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งย่อน เพราะว่าถ้าสังคมที่ปิดก็คือ สังคมที่ป่วย เพราะฉะนั้นต้องไปทำให้เกิดเป็นสังคมที่เปิด ในเรื่องของข้อมูลข่าวสาร เพื่อทำให้เกิดเป็นอาวุธในทางปัญญา ในการเรียนรู้ และเป็นอาวุธในการตรวจสอบการทำงาน การประพฤติกที่ไม่ชอบ ที่เขาเรียกว่า หมาเฝ้าบ้านนั่นแหละ ตรงนี้มันถึงจะทำให้ทั้ง 5 ส่วน สำคัญ ที่ผลักดันสังคม ให้หลุดจากระบบอุปถัมภ์และอำนาจ สิ่งนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม โดยใช้การเมืองของภาคพลเมือง และใช้ 5 ส่วน ไตรภาคี เป็นตัวผลักดัน

ประการที่สามก็คือ การจะต้องเปลี่ยนแปลงเรื่องวัฒนธรรมทางการเมือง เพราะว่าประเทศไทยมีแต่แผนพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคม และการศึกษา ไม่มีแผนพัฒนาการเมือง ดังนั้นการพัฒนาการเมือง ตรงนี้มันจะต้องทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมือง วัฒนธรรมของวุฒิสภาควรจะเป็นอย่างไร จากวุฒิสภาจากการแต่งตั้งมาเป็นวุฒิสภาจากการเลือกตั้งจะเป็นอย่างไร และตรงนี้ วุฒิสภาควรมีวิถีทางวัฒนธรรมคือวิถีชีวิต วิธีการทำงานขององค์กรวุฒิสภาอย่างไร ที่จะเข้ากับแนวคิดการปฏิรูปทางการเมือง ดังนั้น การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองทุกส่วน ส่วนของรัฐบาล ส่วนของรัฐสภา ส่วนของกระบวนการยุติธรรม ส่วนขององค์กรอิสระ ส่วนของภาคประชาชน ส่วนของข้าราชการ มันก็มีความสัมพันธ์ แทนที่ขณะนี้มันไม่มีรัฐบาลรัฐสภา ยกเว้นศาลยังเหลืออยู่ แต่องค์กรอิสระ ข้าราชการ มันกลายเป็นตกอยู่ในระบบอำนาจนิยมหมด ข้าราชการยิ่งเลวใหญ่ หลายแสนคนแทนที่จะนึกว่าเป็นข้าขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือเป็นคนรับใช้ประชาชน กลายเป็นตอนนี้จะต้องมีเจ้านายและเจ้านายตอนนี้ก็คือนักการเมือง และตอนนี้มันไม่มีวัฒนธรรมทางการเมือง ไม่มีพัฒนาการเมือง มันกลายเป็นตกอยู่ในระบบอำนาจ ตรงนี้มันก็ต้องพยายามที่จะสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ทำให้เกิดพัฒนาการทางการเมือง ที่ทำให้คนได้รู้ถึงแนวคิดในการปฏิรูปทางการเมืองให้ได้ และตอนนี้ระบอบประชาธิปไตยของเรามีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและนี่เป็นเอกลักษณ์ที่เด่นในสังคมไทยที่ไม่เหมือนกับใครในโลก พระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่ท่านเองนั้นได้ทำประโยชน์กับอาณาประชาราษฎร์มาตลอด และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สังคมไทยอยู่รอด สิ่งนั้นคือสิ่งที่ต้องมองในตัวองค์กรประกอบโดยรวมของสังคมไทยที่เราไม่ได้อยู่ในยุค 14 ตุลาที่เป็นเรื่องของเผด็จการทหารแล้ว

● ท่านคิดว่าเมื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาดังกล่าวแล้ว สมควรยกเลิ
สถาบันวุฒิสภาหรือให้คงอยู่ต่อไปหรือไม่ อย่างไร ในกรณีที่ต้องการให้สถาบันวุฒิสภาคงอยู่ต่อไป
ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาอย่างไรบ้าง

ก็มองทั้งสองด้าน คือ พอทำมาแล้วก็รู้สึกว่ามันทำยาก เพราะดูแลแล้ว เลิกชุดใหม่มาผมคิดว่า ส่วนใหญ่ คงจะเป็นส่วนใหญ่ว่ที่สังกัดระบบอำนาจอุปถัมภ์ ก็รู้สึกว่ามันเป็นการสูญเสียในเรื่องของงบประมาณ และความคาดหวังของสังคม แต่อีกใจหนึ่ง ยังคิดว่าวาระหนึ่ง 6 ปี มันยังน้อยไป ก็ต้องให้เวลา เพราะว่าพื้นฐานของตัวปัญหา มันยังมีอยู่ บางส่วนผมคิดว่า น่าจะให้โอกาสของการทำงาน เพียงแต่จะต้องมาปรับในเรื่องของกติกา และเร่งทำงานในเรื่องของการพัฒนาสังคมมากขึ้น การเมืองทางภาคประชาชนให้มากขึ้น ไม่งั้นเราคงต้องยกเลิก ทั้ง ส.ส. และ ส.ว. และยกเลิกองค์กรอิสระ รัฐมันก็มีประชาชน และมีองค์กร ที่เข้ามารักษากฎอำนาจรัฐ และอำนาจของประชาชน

- ในกรณีที่รัฐธรรมนูญ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป เห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญเกี่ยวกับวุฒิสภาหรือไม่อย่างไร

ก็ยังอยู่ในรัฐสภา เพียงแต่ต้องปรับหลายให้สอดคล้องกับสังคมวิทยาการเมืองของสังคมไทย ซึ่งสิ่งนี้มันต้องมองหลายส่วนที่เหมาะสม แต่มองเป็นส่วนๆ คือมองในเรื่องการเข้าสู่อำนาจ เข้าสู่การเลือกตั้ง มองในเรื่องการใช้อำนาจ และดูที่ภารกิจต่างๆ ว่าแต่ละภารกิจ มันสอดคล้องไหม ต้องปรับอะไรไหม มองในเรื่องการสืบต่ออำนาจ การหมดอำนาจ ว่าจะเป็นอย่างไรมาก่อน เช่น รัฐธรรมนูญบอกว่า ต้องประกาศบัญญัติทรัพย์สินอะไรต่างๆ แค่นี้มันพอไหม อะไรก็ว่าไป ซึ่งอะไรทั้งหมดมันก็ต้องมาดูรายละเอียดแต่ละอย่าง เพราะฉะนั้นใจผมคิดว่า มันต้องในรัฐสภา ในแง่ที่เป็นองค์กรอิสระ เพราะชื่อรัฐสภา ก็มันต้องเป็นอิสระ รัฐสภา ทั้ง ส.ส. ส.ว.มันต้องเป็นอิสระจากอำนาจทางการเมือง ในพรรคการเมืองด้วยเข้าไป

ผมคิดว่า ส.ว.ต้องยึดถือผลประโยชน์ของประชาชน เพียงแต่ว่าภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ก็คือความจงรักภักดี ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันสูงสุด ในเรื่องของความเป็นอิสระ มันต้องอิสระทั้ง ส.ส. ส.ว.แต่แน่นอน เมื่อ ส.ส. ได้เข้าสังกัดพรรค ก็ต้องรับนโยบายพรรค เพราะพรรคได้ประกาศเจตนารมณ์ต่อประชาชน ประกาศอุดมการณ์ของพรรคในการทำงานฝ่ายบริหารและในสภา แต่ขณะเดียวกัน เรื่องใดที่เป็นเรื่องที่ต้องชั่งน้ำหนัก ระหว่างผลประโยชน์ของพรรคกับผลประโยชน์ของชาติ นั่นคือประชาชน ส.ส.ก็ต้องมีการกิจที่ต้องเอาสิ่งที่ใหญ่กว่า นั่นคือประชาชนและชาติ นับถือสถาบันพระมหากษัตริย์ ประชาชนมากกว่าพรรค แต่ว่าตรงนี้มันทำให้เกิดการเข้าใจผิด ในระบบอำนาจ เพราะเราไม่ใช่คอมมิวนิสต์ ที่พรรคคอมมิวนิสต์นับถือว่าเป็นวินัยเหล็ก ที่ทุกคนจะต้องยึดมั่น ไม่ใช่ เราไม่ได้หัน้ามืดตามัวแบบนั้น เรามาจาก

ประชาชน และมาจากการเลือกตั้งจริง อย่างที่บอก โดยประเด็น คือ ในเรื่องของการเข้าสู่อำนาจจะเป็นเรื่องของการลงสมัครรับเลือกตั้งและจำนวนวาระด้วย ผมคิดว่า ส.ว.ต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง ถ้าสังกัดพรรคการเมืองก็คงไม่ต่างกับ ส.ส. มันก็ไม่จำเป็นต้องมี ส.ว.เพราะฉะนั้นความเป็นอิสระตรงนี้คือสิ่งที่มันต้องปฏิบัติให้ได้ อย่างที่บอกถ้าปฏิบัติไม่ได้ก็ค่อยยกเลิกไป

● ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้หรือไม่

ผมว่าการหาเสียงกับการแนะนำตัวมันไม่ต่างกัน คือต้องดูว่า มันไม่มีพฤติกรรมในการทุจริต เพราะว่าการหาเสียงคือการทำให้เห็นว่าเราสามารถที่จะทำให้เห็นถึงเชิงนโยบายการทำงานแน่นอน ไม่ทำให้เกิดลักษณะการโจมตีตัวบุคคล การหาเสียงการแนะนำตัว มันไม่ได้แตกต่างกัน แต่ตรงข้าม ถ้าไปควบคุมตรงนี้มากอย่างที่ยกอกฎหมายจะเอื้ออำนวยต่อคนที่จ่ายเงิน เพราะคนชั่วคนทุจริตที่จ่ายเงินเขาไม่ต้องหาเสียงไม่ต้องแนะนำตัวเลย เขาจ่ายเงินเพียงอย่างเดียวจบมาก แต่คนดีที่ออกไปแนะนำตัวไปหาเสียงมันสำคัญ เพียงแต่การหาเสียงของนักการเมืองเรานั้นไม่มีวัฒนธรรมเท่านั้นเอง ตรงนี้ต่างหากต้องสร้างระเบียบในการหาเสียงการแนะนำตัวให้มันดีว่าไม่ให้เป็นเรื่องของการกล่าวโจมตีกันและให้เน้นในเรื่องของเชิงเนื้อหา การนำเสนอเชิงนโยบาย ที่นี้ถ้าเพื่อให้แนะนำตัว แล้วกลายเป็นการที่ กกต. มาเล่นเรื่องเล็กน้อยในการแนะนำตัว ก็จะทำให้เกิดใบเหลืองใบแดงมันเป็นเรื่องที่ตลกและก็โง่เสียเวลา แล้วคนทุจริตเยอะ แะ แล้วก็จ่ายเงินให้ กกต. ที่ผ่านมามีล้านสิบล้านเหล่านั้นไม่จับ จับไม่ได้ ตรงนั้นต่างหากที่เป็นเรื่องอะไรที่ใหญ่กว่า

● ควรให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้งเข้ามาใหม่เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

กระบวนการในการที่จะสรรหา คือเลือก ส.ว.จำนวนปีวาระที่ว่า 6 ปี มันยาวไป ความจริง 4 ปี ก็พอ และวิธีการอาจจะออกไปครั้งหนึ่ง และอีกครั้งหนึ่งก็เลือกเข้ามาใหม่ เพื่อเป็นการส่งต่อกัน และการที่ลักษณะของการไม่สังกัดพรรค มันก็เหมือนกับที่เราต้องการ ให้ ส.ส. ไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคทุกคนก็สมัครได้หมด และทำให้คนดีทั่วไปที่อยากเข้ามาทำงาน ทำงานได้ เพียงแต่จะต้องสร้างระบบในการปกป้องคนอื่น แต่ว่า กกต.มีแค่มาตรการในการกำจัดคนชั่วคนทุจริต ถึงแม้ตอนนี้มาตรการตรงนั้นมันจะไม่ดีเลย เท่ากับศูนย์เพราะตอนนี้ กกต.ไม่มีมาตรการเลย ทั้งในการที่จะขจัดคนชั่วคนทุจริต อย่างที่ล่าสุด มีพูดถึง สองนี้ว่าสามนี้ คนที่ชั่วทุจริตจริง ๆ ก็ยังจัดการไม่ได้ แต่ที่สำคัญคือ ต้องมีระบบในการปกป้องคนอื่น ตรงนี้ต่างหาก ที่กระบวนการในการสรรหาเลือกตั้งเรามีปัญหา แล้วก็ต้องยืนยันให้การเลือกตั้งเป็นวาระเดียว หรือความจริงมากกว่าวาระหนึ่ง ผมก็ไม่ว่าอะไรนะ ถ้าเรามีความคุมเข้ม ผมไม่ได้ซีเรียสตรงนี้ แต่ว่าจะต้องมีความหนัก

แน่น อีกอันคือกระบวนการในการตรวจสอบ และถอดถอนต้องมีอำนาจมากกว่านั้น และเป็นลักษณะของการที่สามารถนำเสนอกฎหมายได้ และถ้าระบบยังมีอยู่แบบนี้ และเป็นลักษณะของการนำเสนอร่างกฎหมายโดยการผูกขาดของ ส.ส. อย่างเดียว ผมคิดว่ามีปัญหาเพราะว่า ส.ว. เป็นคนที่ดูเงินโยบายอยู่แล้ว ดังนั้นการนำเสนอร่างกฎหมายของ ส.ว. ผมคิดว่า น่าจะสอดคล้องมากกว่า และในเรื่องของการทำงาน ผมคิดว่าการทำงานของ ส.ว. ที่เป็นอยู่ขณะนี้ มันค่อนข้างที่สังคมอาจจะไม่ค่อยรับรู้ เราเองได้พยายามให้สังคมได้เห็นความแตกต่าง ว่าการทำงานหรือการตรวจสอบ ไม่มีอำนาจในการสั่งการฝ่ายบริหาร ซึ่งมันก็ควรจะเป็นแบบนั้น เพราะโดยหลัก คน โยบาย คนตรวจสอบ มันอยู่ด้วยกันไม่ได้ แต่ได้รู้ว่าสังคมไทย ส.ว. ไม่ได้ทำงาน ถึงต้องมาตรวจสอบ เพราะตรวจสอบมันถึงรักษาความเป็นกลางได้มากกว่า ถ้าทำอย่างนี้ได้ ผมคิดว่า คนจะเริ่มเรียนรู้มากขึ้น พื้นที่ความเป็นจริงคือ ชาวบ้านแยกไม่ออก ระหว่าง ส.ส. และ ส.ว. ตรงนี้ต่างหากที่เป็นปัญหา เพราะฉะนั้นผมถึงบอกว่าการพัฒนาการเมืองสำคัญ และคนไม่รู้มามีอำนาจ ก็เหมือนกับไก่ได้พลอย ไม่มีประโยชน์อะไร

● เห็นด้วยหรือไม่กับการจะเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภาเริ่มเสนอร่างกฎหมาย เพราะเหตุใด
ตรงนี้ผมเห็นด้วย เพราะว่าพอมาทำงานโยบาย ผมว่าเรารู้เรื่องเงินโยบาย เยอะมาก ในการที่จะนำเสนอร่างกฎหมาย เพราะฉะนั้น การนำเสนอด้วย ส.ส. สถาเดียวผมว่ามันไม่จำเป็นทั้งหมด ไม่น่าต่างกัน และน่าจะเป็นสิ่งที่ดีด้วย เพราะ ส.ว. เรา มองในเงินโยบายอยู่แล้ว กฎหมายต้องมองในเงินโยบาย

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการสิทธิการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้น ๆ เพราะเหตุใด

ผมคิดว่าไม่จำเป็นต้องไปจำกัดว่าเป็นกรรมการควรจะเป็นเรื่องของ ส.ว. ที่รวมกลุ่มกัน 15 หรือ 20 คน เป็นจำนวนที่เหมาะสม ที่เสนอร่างกฎหมาย อาจจะเป็นกรรมการก็ได้ คือเอาแค่จำนวน ไม่จำเป็นต้องเป็นกรรมการ แต่ถ้ามีประสบการณ์ มีศักยภาพในการที่จะนำเสนอเชิงของงบประมาณ ก็น่าจะให้เขาได้ ไม่จำเป็นต้องสังกัดกรรมการเพราะบางที ส.ว. บางคนก็ไม่สังกัดกรรมการ บางคนเขาไม่ต้องการเขาอยากลอยตัว แต่ว่ามีประสบการณ์มีความอาวุโสเยอะ ผมว่าไม่ควรจะเอากรรมการเป็นตัวยึดเดี่ยวจะบอกว่าการพัฒนาสังคมต้องเขียนกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม แต่ความจริงมันไม่ใช่ มันก็คือ ใครก็ได้ ที่มองปัญหาอะไรๆ แล้วอยาก

เสนอร่างกฎหมาย ผมคิดว่าน่าจะปล่อยให้เป็นอิสระเพราะว่าวุฒิสภามันมีอยู่แล้ว ถ้าเขียนไม่เอาไหน ก็ไม่มีทางผ่านอยู่แล้ว

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้

ผมคิดว่ามันต้องมีผล ถ้าอภิปรายแล้วมันไม่มีผล แล้วปรากฏว่าอภิปรายทั่วไปแล้วมันไม่มีอำนาจ ยิ่งบอกว่าเราตรวจสอบแล้ว เป็นการอภิปรายที่มีผลในแง่ต่อการใช้อำนาจของรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารที่เราตรวจสอบ เพราะฉะนั้นควรจะให้มีผล

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภามีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่มีการปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ

ต้องมีอำนาจและบทลงโทษ แต่ว่าผมเห็นด้วยว่าไม่จำเป็นต้องทุกกรรมการ เพราะถ้าถ้าไม่จำเป็น ก็เป็นการใช้อำนาจที่ประอะ อาจจะระบุว่าเป็นกรรมการใดกรรมการหนึ่งที่มีอำนาจ ถ้าใครไม่มาถือว่าเป็นความผิด ในเยอรมันเขาทำแบบนี้ เพราะตอนนี้เป็นปัญหาที่ชัดเจน คือไม่มาเลย เชิญรัฐมนตรีมาก็ส่งผู้อำนวยการกองมา คือไม่มาเลย ไม่มีประโยชน์อะไร ทำงานไม่ได้เลย และน่าจะเป็นภาคเอกชนเข้ามาร่วมด้วย เพราะขนาดภาคเอกชนตอนนี้ก็สมทบกับนักการเมือง โกง เชิญเท่าไรก็ไม่มา

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

ตรงนี้ไม่ต้องไปยุ่งกับเขา แต่ตรวจสอบเขา ถ้าเกิดรัฐมนตรีคนนั้นทุจริตก็อีกเรื่อง ตรงนี้ไม่ต้องไปยุ่ง ไม่ไปก้าวก่ายเขา ผมว่ามันเป็นสิทธิของเขา ที่เขาจะเลือกใครก็ได้ เข้ามาทำงาน ดีไม่ดี เดี่ยวเราก็ตัดสินเอง

บทสัมภาษณ์

บุญเลิศ ไพรินทร์ (ดร.)

สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่ 13 ตุลาคม 2548

ณ ห้องรับเอกสารวุฒิสภา อาคารวุฒิสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพฯ

● **อยากเรียนถามท่านว่าหน้าที่ในการทำงานด้านการกลั่นกรองร่างกฎหมายของ ส.ว. ชุณนี้ ท่านพึงพอใจมากน้อยเพียงใด**

มันก็อยู่ที่ตัวบุคคลนะ พึงพอใจไหมนี่ ก็ต้องบอกว่าพึงพอใจโดยภาพรวม แต่ผมคิดว่ามันควรจะดีกว่านี้ ในแง่ที่ว่า ผู้อภิปรายในวุฒิสภาก่อนที่ร่างกฎหมายจะออกมาเป็นกฎหมายจะต้องมีความรอบรู้กว่าที่ควรจะเป็น อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และร่างพระราชบัญญัติมันจะได้ หนึ่งมันถูกต้อง มันสามารถกำจัดปัญหา ป้องกันปัญหา สนองความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริงมากขึ้น ถ้าหากว่าวุฒิสภามีคุณภาพมากกว่านี้ คุณภาพในความหมายของผม ก็หมายความว่าสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนควรจะมีความรู้ มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านสภาผู้แทนมาแล้ว มันจะต้องมีความรู้มากกว่าที่ควรจะเป็นอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและที่ผ่านมา เพราะฉะนั้นมันสืบต่อไปอีกว่า เอ้า...แล้วจะรู้ได้ไง จะรู้ได้ไงก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยสองประการคือ ตัวบุคคลแต่ละคนจะต้องมีความสนใจ ขวนขวายศึกษา ค้นคว้าวิเคราะห์ วิจัยด้วยตัวเอง ไม่ใช่ common sense ไม่ใช่สามัญสำนึกของตัวเอง ไม่อยากแสดงออกโดย อยากจะพูดก็พูด เพราะว่าได้แสดงออก และไม่มีความรู้อะไรอย่างแท้จริง อะไรต่างๆ เพราะฉะนั้นต้องศึกษา ต้องเป็นคนที่มีความทะเยอทะยาน ใฝ่รู้ ใฝ่หาความรู้ถึงจะได้ ต้องขยันประการที่หนึ่ง ประการที่สองนั้นนะ คนที่จะช่วยได้อีกพวกหนึ่งก็คือ ข้าราชการประจำของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผมเคยฝืนมาตั้งนานแล้วแต่มันไม่สำเร็จ เคยขอให้ปฏิรูปโครงสร้างและระบบปฏิรูปตำแหน่งให้มีตำแหน่งสูงๆแต่คนในสำนักงานเลขาธิการก็ยังมีคุณภาพไม่พอ ได้แต่ทำงานหนักแต่ไม่มีคุณภาพ คือหมายความว่าทำงานกันหัวชุกหัวซุน แต่ว่าไม่ค่อยมีคุณภาพ

● **บุคลากรน้อยหรือเปล่านั้น**

ก็แล้วแต่ น้อยหรือมากก็แล้วแต่ จะอ้างว่าน้อยมันก็ต้องหาคนเข้ามาสิ เพราะว่าเรากำหนดตำแหน่งให้ตั้งเยอะแยะคือบอกว่าเงินน้อยงบประมาณน้อยคนน้อยนี่ไม่ได้ เรื่องการบริหารจัดการนี้ต้องบอกว่าคนที่มียู่มั่นพอกับปริมาณงาน คุณภาพของงานไหม ถ้ามันไม่พอก็ต้องไปหา

มา ไปหามาให้พอ แล้วพัฒนาเขาให้มีคุณภาพ ปัญหามันก็คือว่า การบริหารจัดการในสำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภานี้ยังบริหารจัดการแบบคนไม่ใช่มืออาชีพ เมื่อไม่เป็นมืออาชีพจึงไม่มีแผนที่ชัดเจน แผนที่เห็นแผนที่ทำ จ้างคนอื่นเขาทำ ตัวเองไม่ได้ทำ แผนยุทธศาสตร์นี้ เพราะฉะนั้นตัวเอง ก็ไม่ค่อยเข้าใจ ก็บริหารตาม common sense คือที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่ที่จะมา ช่วย สมมติว่าเจ้าหน้าที่ทางด้านการเกษตร ความรู้ที่เกี่ยวข้อง..จะให้ความรู้ที่เกี่ยวกับเรื่องเกษตร เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับพลังงานเกี่ยวกับพาณิชย์ เกี่ยวกับเรื่องต่างๆนี้ มันไม่สามารถที่จะให้ ข้อมูลแก่ ส.ว.ที่จี๋เกียหลังยาวได้ ไขว่ไขว่ คือไม่ศึกษาและก็ไม่มีคนช่วยอีก ผู้ช่วยที่จ้างมาก็จ้างมา เงินเดือนถูกๆ จ้างคนเก่งคนดีมาก็ไม่ได้ จ้างได้ก็จ้างเฉพาะคนที่ เป็น lay man ที่มันไม่สามารถไป หาข้อมูลมาให้ตัวเองได้ เพราะฉะนั้นก็ หนึ่ง คือตัวเองก็ไม่มีความรู้และไม่ชวนขาย สอง ผู้ช่วย ส.ว.ก็ไม่มีคุณภาพ สาม เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาก็ไม่พร้อมที่จะทำงานสนับสนุน ข้อมูลเหล่านี้ให้แก่คณะกรรมการการชุดต่างๆได้

● แต่พูดถึงร่างกฎหมาย ส.ว.ชุดนี้ผ่านออกมาได้เยอะมาก ปริมาณทำได้ค่อนข้างเยอะ ตัวประสิทธิภาพนี้ท่านมีความเห็นอย่างไรคะ

ผมคิดว่ามันควรจะดี มีคุณภาพมากกว่านี้ และกฎหมายที่เหมือนกัน เช่นกฎหมาย เกี่ยวกับเรื่องร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยต่างๆนี้ ควรจะมี pattern คล้ายคลึงกันมาก คำพูดคำจา อะไรต่างๆก็ไม่ค่อยมีคุณภาพ ไม่ค่อยมีมาตรฐาน มีแค่คำว่า “มีอำนาจและหน้าที่” ในรัฐธรรมนูญ ไม่มีคำว่า “และหน้าที่” มี “อำนาจหน้าที่” ไม่มี “และ” อันไหนที่กำหนดว่าเป็นอำนาจหน้าที่ก็บอกว่าเป็นอำนาจหน้าที่ แต่ว่าร่างพระราชบัญญัติที่เขียนไป มีทั้งร่าง พ.ร.บ.ที่มีกำหนด บางฉบับบอกว่า “มีอำนาจหน้าที่” บางฉบับ “มีอำนาจและหน้าที่” มันไม่เป็นศัพท์ มันไม่เหมือนกัน ทั้งๆที่อะไรที่เหมือนกันได้ก็ควรจะให้มันเหมือนกัน โดยไม่ต้องมาเสียเวลามานั่งเถียงกันว่าควรจะมี “และ” ไหม มันเสียเวลาไปตั้งหลายชั่วโมง เพื่อจะมานั่งเถียงกันว่าตรงนี้มี “และ” ไหม อย่างนี้เป็นต้น นี่แสดงถึงความไม่มีมาตรฐานในการทำงาน มาตรฐานมันต้องมาจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะต้องสร้างมาตรฐานและเอาให้วุฒิสภาดูว่า อย่างนี้เหมาะสมไหม ที่นี้วุฒิสภา 200 คนมันไม่มีเวลาพอที่จะมานั่งคิดเรื่องที่ว่ามันควรจะมี “และ” หรือ ไม่มี “และ” สำนักงานเลขาฯต้องเสนอขึ้นมาแล้ว ให้ ส.ว.ตัดสินใจ ผมเคยอยู่ ก.พ.มา ผมรู้ว่า ก.พ.มีนายกฯเป็นประธาน และ ก.พ.ทั้งหลายก็มีงานประจำอยู่ มันไม่มีเวลามานั่งคิดหรือก เจ้าหน้าที่ ก.พ.เท่านั้นที่จะต้องเสนอเข้ามาว่าระบบราชการ ควรจะเป็นอย่างไร เงินเดือนข้าราชการควรจะเป็นยังไง ตำแหน่งเป็นยังไง สวัสดิการจะเป็นยังไง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องทำหน้าที่ตรงนี้สนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

● **สนับสนุนมารวมกันแล้วก็นำเสนอใช้ไหมคะ**

เออ เพราะฉะนั้นคุณภาพของ ส.ว.นี้มันมาสามทางคือ หนึ่ง ตัวเอง สอง ผู้ช่วย สาม เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขฯ ทั้งสามตัวนี้ไม่ function นะ ตัวเองก็ขี้เกียจหลังยาว ไม่คิด ไม่ศึกษาเพิ่มเติม ใช้ common sense อันที่สองผู้ช่วยก็คุณภาพต่ำ เพราะเงินเดือนน้อย จ้างคนที่มีคุณภาพสูงก็ไม่ได้ สามก็คือ เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขฯ ไม่มีคุณภาพและไม่ทำตามหน้าที่ที่ควรจะทำ เพราะว่าฝ่ายบริหารไม่รู้ว่าควรจะทำอะไร

● **เพราะฉะนั้นถ้าเราจะแก้ปัญหาก็คือตรงสามจุดนี้**

ต้องแก้ที่สามจุดนี้ สมาชิกวุฒิสภาถึงจะมีคุณภาพ

● **แล้วอย่างตัวของ ส.ว.เองจะแก้อย่างไรคะท่าน**

ก็มีหลักสูตรพัฒนาเขาสิ

● **อ้อ ใส่หลักสูตรเข้าไป**

ก็ไม่มีเลย หลักสูตรพัฒนา ส.ว.ให้มันมีความรู้นี้ ใช้ไหมละ

● **เห็นที่สถาบันพระปกเกล้าเคยจัดนะคะ**

มันไม่ได้ผล มันไม่ค่อยได้ผลเพราะว่ามันจัดกว้างเกินไป มันไม่ได้จัดให้มันชัดเจนว่างานของกระทรวงเกษตรฯ มันมีอะไรบ้าง ของกระทรวงกลาโหมมีอะไรบ้าง ของทุกกระทรวงนี้ต้องให้กระทรวง ทบวง กรม ทางเรานี้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องประสานกับ กระทรวง ทบวง กรม มาให้ความรู้ พื้นฐานความรู้ไม่มี ผมนี่มันโชคดีที่ผมเป็นข้าราชการ ก.พ.มาก่อน ผมทำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนทั่วประเทศ จึงรู้ว่าแต่ละกระทรวงมีหน้าที่อะไร แล้วมีกรมอะไรบ้าง ผมก็รู้เฉพาะผมนะสิ คนอื่นก็ 모르 มันรู้เฉพาะคน มันไม่พอ มันจะต้องรู้ทั้งคนส่วนใหญ่จะรู้ก็ต่อเมื่อมีการให้แต่ละกระทรวง ทบวง กรม มาให้ความรู้ ไม่มีระบบนี้ ไม่มี มีสถาบันพระปกเกล้าก็ลอยอยู่บนอากาศ สอนเรื่องบ้านนอกแตก สอนเรื่องเปื้อน คนที่ไม่เกี่ยวข้องเขาก็ไม่ออกไป คนที่ไม่อยากฟังก็ไม่ไปอะไรต่างๆเหล่านี้

● **คล้ายว่ามันไม่ตรงประเด็น**

เออ ใช่ไหมละ

● แล้วแนวทางอย่างอื่นมีไหมคะท่าน ในการทำงานที่จะแก้ปัญหาตรงนี้

มันก็มีอยู่แค่นี้แหละ มันต้องทำให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเข้มแข็งเป็นอันดับหนึ่ง เพราะว่า ส.ว.นี้มันมาจากร้อยพ่อพันแม่ คือมาจากการศึกษาที่ระดับการศึกษาไม่เท่ากัน ปริญญาตรี อยู่บ้านนอกบ้านนา มาไม่เคยศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย จะให้มันไปศึกษาอะไร มันต้องมีคนช่วย เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการต้องเข้มแข็ง ต้องทำหน้าที่เหมือนกับเจ้าหน้าที่ ก.พ.ที่เสนอ เรื่องตำแหน่ง เรื่องโครงสร้าง เรื่องอะไรขึ้นไปให้แก่ ก.พ. ก.พ.ก็ตัดสินใจ เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการต้องเข้มแข็ง กรรมการการเกษตรคุณต้องรู้เรื่องเกษตร สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องกระทรวงเกษตรอย่าง ลึกซึ้งได้ มี พ.ร.บ.อะไรบ้างที่เกี่ยวกับเกษตร มี พ.ร.บ.มีพระราชกฤษฎีกา มีมติ ค.ร.ม. มี กฎกระทรวงอะไรต่างๆที่เกี่ยวกับเรื่องของเกษตรมาถ่ายทอด มาให้ความรู้แก่ ส.ว.ใน คณะกรรมการของตน แล้วก็จัดตั้งโครงการขึ้นมาให้ความรู้แก่ทุกกรรมการอย่างนี้เป็นต้น นะ ครับ แล้วก็ภาพรวม ภาพรวมก็สถาบันพระปกเกล้าทำก็โอเคก็ทำภาพรวม ต้องแยกออกไปจากอัน อื่นให้มันชัดเจน สถาบันพระปกเกล้านี้ควรจะเป็นที่พึ่งทางด้านวิชาการของรัฐสภา แต่ก็ทำตัว เหมือนกับเป็นดาวฤกษ์ ลอยอยู่ ส่องแสงตัวเอง ไม่ทำให้ใครท่งสิ้น ฉะนั้นทำอะไรก็ได้ จัดฝึกอบรม แล้วก็หาเงินเข้ากระเป๋า เอาแพงๆ แล้วก็เอาเข้ากระเป๋าตัวเอง ไม่ทำงานวิชาการให้แก่วุฒิสภา ถือว่า สถาบันพระปกเกล้าไม่ได้ทำหน้าที่ตามที่ควรจะเป็น มันก็เลยไปกันใหญ่เลย พวกก็เกียจหลังยาวไม่ มีความรู้ พวกผู้ช่วยไม่มีคุณภาพ เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎรไม่มีคุณภาพ ไม่ serve อะไรสักอย่าง เพราะฉะนั้น คนก็ไม่มีคุณภาพ ส.ว. ส.ส.ที่มา นั่งอยู่นี่ก็ยกมือเฉยๆ ไม่ค่อยมีคุณภาพ ในวุฒิสภา 200 คนนี้มีคนพูดไม่ถึง 50 คน นอกนั้นก็นั่งเฉยๆ

● แต่ท่านคะ สมมติว่าอย่างเราจัด แล้วท่านบอกว่า ผมรู้แล้วผมไม่อบรม อย่างนี้เรา ต้องมีอะไรบังคับไหมคะ

มันบังคับเขาไม่ได้หรอก เพียงแต่ว่ามันต้องจูงใจเขา สมมติว่าคุณเป็นกรรมการ การเกษตรนี้ คุณต้องจัดเรื่องเกษตรเฉพาะ ผมไม่ได้อยู่เกษตรคุณมาสอนเรื่องเกษตรผมก็รำคาญตาย โหง ผมก็ไม่สนใจหรอก ไซ้ไหมล่ะ ผมอยู่ปกครองนะ ผมก็อยากฟังเรื่องมหาดไทย เรื่องตำรวจ เรื่องอะไรต่ออะไรต่างๆเรื่องจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้านอะไร เทศบาลอะไรต่างๆอยากรู้อย่างนั้น เพื่อจะได้เวลาเข้ากรรมการการปกครองจะได้รู้ จะได้พูดจากายงานได้ถูกต้อง

● จะขอเรียนถามท่านว่า ถ้าให้วุฒิสภามีอำนาจเพิ่มขึ้นในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย ท่านเห็นด้วยไหมคะ

ควรจะเป็น ควรจะเป็นอย่างยิ่งในเรื่องของการริเริ่มนี้ เพราะว่าการมาจำกัดให้วุฒิสภา

มีอำนาจเพียงกลั่นกรองอย่างเดียวมันทำให้เสียโอกาส ที่วุฒิสภาเป็นกลุ่มคนที่มีคุณภาพพอสมควร ที่มีประสบการณ์มาก่อน ส่วนใหญ่เป็นทหาร ตำรวจ พลเรือน เป็นข้าราชการ เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจมา ก็มีประสบการณ์เกี่ยวกับบ้านเมือง เพราะฉะนั้นก็จะรู้ปัญหาของประเทศชาติได้ดีกว่า ส.ส.ด้วยซ้ำไป ส.ส.เอา เด็กเมื่อวานขึ้น อายุแค่ 25 ปี มาถึงก็ยกมือลุกเดียวตามพรรคการเมืองสั่ง 50, 60, 70 มันก็ต้องยกมือตามสั่ง เพราะฉะนั้นมันไม่..ก็เขามีอำนาจ เขามีอำนาจในการเสนอร่าง พ.ร.บ. ทั้งๆที่เป็นกลุ่มคนที่ไม่มีประสบการณ์ แต่ว่าเป็น ส.ส. ส.ว.มีประสบการณ์ดี รู้ปัญหาว่าความต้องการของประเทศ แต่ไม่มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายแบบนี้ ถือว่าเป็นการสกัดกั้นมันสมองและประสบการณ์ของผู้คน กลุ่มคน 200 คนนี้อย่างน่าเสียดาย

● แล้วถ้าให้เสนอได้เลย สมมติว่าให้ประธานคณะกรรมการเป็นคนเสนอร่างกฎหมายได้เลยท่านเห็นด้วยไหมคะ

เราไม่..เราไม่ใช่

● หรือว่าควรจะมีริเริ่มอย่างเดียวพอ

มันควรจะมีริเริ่มจากวุฒิสภา ในนามของวุฒิสภา แต่ว่าลักษณะมันก็ต้องเริ่มมาจากกรรมการนะแหละ ถ้าเรามีอำนาจนี้ คณะกรรมการเป็นกลุ่มคนที่รู้งานนั้นดีกว่ากรรมการอื่น เพราะฉะนั้นกรรมการเหล่านี้ก็จะเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับของตัวเองขึ้นไป เข้าไปในวุฒิสภา วุฒิสภาที่ debate กันว่ากฎหมายร่าง พ.ร.บ.ที่ผ่านกรรมการชุดนี้ว่า เออ..น่าจะเป็นอย่างนี้นะ ก็จะทำให้เราได้กฎหมายที่มีคุณภาพได้ ทีนี้ถ้าผ่าน....ถ้าเราเสนอได้เราก็เสนอผ่านสภาผู้แทนฯขึ้นมา เราพิจารณาเสร็จแล้วให้เราเสนอสภาผู้แทนฯเขาพิจารณา พอพิจารณาสองสภาเสร็จมันก็จะ

● มันไม่ใช่การทำงานทับซ้อนกัน

มันไม่ทับซ้อนหรอก มันเป็นเพียงแต่ว่า..เอ่อ..เราทำเสร็จแล้วนี่ เสนอเสร็จแล้วนี่เสนอไปยังสภาผู้แทนฯ สภาผู้แทนฯเขาเห็นด้วยไหม ถ้าเห็นด้วยเราก็ถือว่าให้เป็นกฎหมายได้ แต่ว่าถ้าไม่เห็นด้วยก็ตั้งกรรมการพิจารณาร่วมกันสองสภา เหมือนกับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะฉะนั้นการเขียนกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้จะต้องเขียนว่าให้ ส.ส.ก็เริ่มได้ ส.ว.ก็เริ่มได้ ถ้าเริ่มที่จุดใดก็ส่งไปให้อีกฝ่ายหนึ่งพิจารณา ใช่มั้ยไหม แทนที่เราจะมีหน้าที่กลั่นกรองอย่างเดียว เราเสนอด้วย และก็ให้ ส.ส.เขาดูกลั่นกรองด้วย มันต้องเขียนให้กลั่นกรองได้ซึ่งกันและกัน ถึงจะสอดคล้องกับอำนาจที่เสนอที่ได้ทั้งสองทาง ใช่มั้ยไหม

● ในด้านการควบคุมตรวจสอบ ท่านคิดว่า ส.ว.ชุดนี้ทำงานได้เข้มแข็งเพียงใดคะ

ควบคุมตรวจสอบนี้มันทำได้ทำแบบไม่ค่อยเป็นทางการได้ แต่ว่าทำเป็นทางการไม่ค่อยได้ เพราะว่าเรียกรัฐมนตรีก็ไม่มา สิบครั้งก็ไม่มา มันก็ทำอะไรเขาไม่ได้ มาตรา 182, 189 ก็ตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ ตั้งการทำงานขึ้นมาตรวจสอบมันก็ได้แบบไม่เป็นทางการ ถ้าเขาไม่ให้ความร่วมมือ เราก็ไม่มีอำนาจที่จะไปบังคับควบคุม บังคับบัญชาใครให้ต้องทำปฏิบัติตามเราได้ นอกจากตั้งกระทู้ถาม หรือยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจโดยไม่ลงมติ อะไรต่างๆ เหล่านี้มันเป็นกระบวนการควบคุมตามกฎหมาย แต่มันไม่ค่อยได้ผล เพราะว่าเราไม่มีอำนาจเชิงบังคับให้เขาทำ ให้ต้องมานั่งต้องมี

● อย่างนี้น่าจะให้มียกโทษไหมคะท่าน

มันควรจะมียกบังคับให้ต้องมา ถ้าไม่มียกโทษได้ มันถึงจะควบคุมได้จริง

● ค่ะ แต่ว่าอีกด้านก็แย้งว่าจะให้อำนาจมากไปหรือเปล่า

มันมีอำนาจมากไป? มันจะถ้อยอย่างนั้นไม่ได้หรอก คล้ายๆว่าอำนาจในการควบคุม เพราะว่าไม่ใช่อำนาจในการบริหารจัดการ อำนาจควบคุมนี้มันจะควบคุมได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดก็ต่อเมื่อมันมีอำนาจในการ sanction ให้คุณให้โทษได้ ถ้าให้คุณให้โทษไม่ได้มันก็ควบคุมไม่ได้ เขาไม่มาก็ได้อย่างนี้ ให้มาชี้แจงสิบครั้งก็ไม่มา รัฐมนตรีอย่างนี้ แล้วมันจะไปควบคุมอะไรได้ ก็ตั้งกระทู้ถาม ตั้งกระทู้ถามเสร็จก็ตอบ โทกไปโทกมาเสร็จจบ มันไม่ได้มีผลอะไรมาก

● ค่ะแต่ว่าตัวมาตรา 187 ที่ให้ขอเปิดอภิปรายโดยไม่ต้องลงมติก็ยังไม่เคยได้ใช้

มันทำยาก ไม่ใช่ง่าย มันไม่ใช่ทำได้ทุกวัน และมันไม่ได้ทำได้ทุกสถานการณ์ ทุกคน

● การควบคุมตรวจสอบจึงทำได้ยาก

การควบคุมตามกฎหมายรัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้ ส.ว.ไม่มีอำนาจ ไม่มีอำนาจในการริเริ่มในการที่จะถอดใครได้เลย ก็คุณก็เห็นอยู่มาตรา 303 บอกว่าเราสามารถจะควบคุมตรวจสอบ ถอดถอน นายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรี, ส.ส., ส.ว. , ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่, ศาล, อัยการ ถอดถอนได้แต่ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้มอบอำนาจ ไม่ได้ให้อำนาจเราเริ่มต้นได้เลย ต้องผ่านสภาผู้แทนมา ต้องผ่าน คร.ม.มา แล้วเขาจะเสนอไหมละ ตัวเขาจะคอร์รัปชันนะ ใครเขาจะเสนอ เราต้องอาศัยคนหาหมื่นคนเสนอ แล้วเราจะไปเอาคนที่ไหนหาหมื่นคน ส.ว.ที่มี 200 คนนี้ มันเป็นไปได้ เพราะฉะนั้นการควบคุมฝ่ายบริหารไม่มีประสิทธิภาพในกฎหมายรัฐธรรมนูญฯฉบับนี้ ต้อง review

กันใหม่หมด เรื่องของอำนาจในการควบคุม ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร จะต้องดูทั้งระบบ

● ก็คือจะต้องดูตรงนี้ใหม่เลยถึงจะทำได้

ต้องดูใหม่เลย มาตรา 303 ให้ทำได้แต่ว่า เริ่มต้นไม่ได้ คุณจะไปเริ่ม คุณจะไปแก้ไข เขาบอกว่าเลือกตั้งมา 6 ปีแล้วไม่เห็นปลดใครได้สักคนหนึ่ง มันจะไปปลดได้ยังไงละ มันเริ่มต้นไม่ได้ ผมอยากจะปลดนายกฯนี้ ผมเอาเสนอเข้าวุฒิสภาไม่ได้ ก็ไม่มีสิทธิ์ ต้องไปให้ ส.ส.มา ให้คนห้าหมื่นคนมา ให้ ค.ร.ม.เสนอมา ใครเขาจะเสนอละ ใช่มั้ยไหมละ นี่คือปัญหาในเรื่องของระบบการควบคุมของวุฒิสภา นอกจากกลั่นกรองที่ไม่มีคุณภาพ อย่างตามใจผมนะ แล้วยังควบคุมไม่ได้อีก ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินไม่ได้อย่างใจอีก ไม่ใช่ว่าใจที่ตามอำเภอใจ แต่อย่างที่เราจะเป็น ตามหลักเหตุผลนะ มันเป็นไปได้ ไม่ได้ ควบคุมกันไม่ได้ ก็คอร์รัปชันเอาอยู่เดี๋ยวนี๊ ไปควบคุมใครอะไรได้มั่งละ ไปถอดถอนเขาได้ไหม ไม่เห็นทำอะไรได้ เพราะเราเริ่มต้นไม่ได้

● ถ้าให้ ส.ว.สามารถเปิดอภิปรายโดยลงมติไม่ไว้วางใจได้ ท่านเห็นด้วยไหมคะ

อภิปรายไม่ไว้วางใจแล้วลงมติได้เลย ใช่มั้ยไหม คือก็เป็นวิธีในการควบคุมไง ผมเรียนคุณแล้วว่าระบบการควบคุมฝ่ายบริหารนี่คือ การตั้งกระทู้ถาม ก็เป็นการควบคุมระบบหนึ่ง การตั้งคณะกรรมการตามมาตรา 189 ก็เป็นอีกวิธีหนึ่ง การถอดถอนก็เป็นอีกวิธีหนึ่ง และก็วิธีการตั้งกระทู้ถาม เช่นการอภิปรายไม่ไว้วางใจก็เป็นวิธีหนึ่ง เพราะฉะนั้นถ้าไม่สามารถมีมติ ลงมติไม่ไว้วางใจ คุณไปอภิปรายทำไม อภิปรายแล้วไม่ลงมติ ก็ค่าคนรัฐบาลให้คนอื่นเขาฟังเท่านั้น ก็เราไม่มีอำนาจไง ต้องมีอำนาจถึงจะทำได้ ควบคุมได้ นี่ก็กลไกในการควบคุม แต่กลไกนี้มีครึ่งๆกลางๆ ไม่สมบูรณ์ในตัวของมันเองสักระบบหนึ่ง งบประมาณก็ไม่มีอำนาจในการตัดทอน เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเท่านั้น อย่างนี้มันควบคุมไม่ได้ ใช่มั้ยไหมละ

ถ้าจะให้ควบคุมให้ได้ งบประมาณก็ต้องตัดทอนได้ เพิ่มได้ลดได้ เพราะเราเป็นคนกลางนี่ ก็รัฐบาลเขาจะเอาไปลงแต่พื้นที่ของตัวเอง ส.ว.เป็นคนกลางก็จะต้องดูว่า เฮ้ย คุณเอาไปเฉพาะที่หัวคะแนนของคุณนี่หว่า ต้องกระจายออกไป ตัดตรงนี้ ทอนตรงนี้ เพิ่มตรงนั้น ส.ว.มันทำไม่ได้เลย กลไกการควบคุมงบประมาณก็ทำไม่ได้

● ปัญหาหลักมาจากตัวกลไกแล้วมีปัญหาคาด้านอื่นไหมคะท่าน อย่างเช่นว่าอิงกลุ่มการเมือง หรือผูกฝ่ายการเมืองแทรกแซงอะไรอย่างนี้ จะทำให้การควบคุมมีประสิทธิภาพค่อยลงไหม

มันถูกแทรกแซงอยู่แล้ว เดี๋ยวนี้นั่นก็แทรกแซงได้อยู่แล้ว

● ปัญหาคือมันจะมากกระทบการควบคุมตรวจสอบด้วยไหมคะท่าน

ถ้ามันมีกลไกที่สมบูรณ์ในการควบคุมทุกกลไกที่พูดมาแล้ว มันสมบูรณ์ในตัวของมันเอง แม้จะมีการแทรกแซงเข้ามา มันก็แทรกแซงได้ไม่หมด การควบคุมมันก็จะมีประสิทธิภาพมากกว่าในปัจจุบัน ใช่มั้ย

● ต่อไปเป็นหน้าที่ในการแต่งตั้งถอดถอน

อำนาจในการแต่งตั้งถอดถอน มันก็เป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้ดีพอสมควร แต่ว่า แต่งตั้งกับเลือก เห็นชอบกับเลือก มันคนละอย่างกัน คัดเลือก เลือก เห็นชอบ อะไรต่างๆนี่กลไกเหล่านี้ต้องทบทวนกันใหม่ อย่างเช่น ปัญหา คตง.(คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน) ที่มีปัญหาเรื่อง สตง. นี่ก็เพราะว่าเสียงข้างมาก 136 เสียงนี่ เป็นเสียงข้างโง่ ไม่ใช่เสียงข้างมากเฉยๆ เสียงข้างมากที่โง่ ไม่รู้ขั้นตอน ไปเชื่อ ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาคือ พันเอกสมคิด ศรีสังคม กับเลขานุการเสียงดังทั้งคู่ ทั้ง สันติภาพ อินทรทัต ที่บอกว่า ไปเข้าใจผิดว่า บัญชีรายชื่อนี้ต้องมีเกินกว่าหนึ่งรายชื่อ คตง. เขาส่งชื่อมา ส่งทีละคน เขาทำถูกแล้ว แต่ไปบังคับให้เขาส่งมามากกว่าหนึ่ง คน เพราะว่าไปตีความ..เสียงข้างโง่นี้ไปตีความว่าบัญชีรายชื่อต้องมีมากกว่าหนึ่ง แต่ลืมไปว่าเรามีอำนาจในการเห็นชอบ ไม่ใช่เลือก ไม่ใช่คัดเลือก แล้วเห็นชอบนี้ต้องดูทีละคน เห็นชอบต้องดูทีละคน คนนี้ไม่ชอบก็ไม่เอา ส่งกลับไป ส่งมาใหม่ ก็เห็นชอบทีละคน ไปหลงประเด็นว่าบัญชีรายชื่อต้องมีมากกว่าหนึ่งก็เลยไปบังคับให้ คตง.ส่งมากกว่าหนึ่งก็เลยเป็นปัญหา ผมเป็นเสียงข้างน้อย ผมก็เลย ถามศาลรัฐธรรมนูญไปว่าถูกไหมที่ทำแบบนี้ ศาลรัฐธรรมนูญว่ากระบวนการสรรหาไม่ถูก ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะฉะนั้นคุณหญิง จารุวรรณ เมณฑกา ก็ต้องพ้นไปตามเงื่อนไขนี้ เสียงข้างโง่มันโง่ไปแล้วทำไง คุณไปเลือกเขาในสามชื่อนี้ไม่ได้ กระบวนการสรรหาผิด คตง.เขาส่งมาหนึ่งชื่อนี้ถูกแล้ว แล้วก็ไปบังคับให้เขาส่งมามากกว่าหนึ่งชื่อ เสียงข้างโง่นี้ ใช่มั้ยละ แล้วเลย คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา ก็เลยกลายเป็นเหยื่อของกระบวนการเสียงข้างโง่ ใช่มั้ย แล่นั่นเอง เพราะฉะนั้น 136 เสียงนี้ต้องลาออก ใช่มั้ย

● แต่มีการพูดกันว่าหน้าที่ในการแต่งตั้งถอดถอน มีการพูดว่าบางที่มีการลือสเปก มี..มีก็แล้วกัน

● อย่างนี้ก็เท่ากับว่าประสิทธิภาพตรงนี้ก็ทำได้ไม่เต็มที่ ใช่มั้ยคะท่าน

ประสิทธิภาพมันดี แต่ว่าผลประโยชน์ไม่ดี ประสิทธิภาพในการสรรหาคนนะมันดี เลือกคนมาดี คนก็ดี คนก็มีคุณภาพ แต่คนที่มีความรู้มันเป็นคนของรัฐบาล เท่ากับว่าดีหรือไม่ก็

ไม่รู้ แต่มันเป็นคนของรัฐบาล เขาก็ลอบบีได้ ก็แค่นี้เอง เพราะฉะนั้นกระบวนการสรรหามัน ถูกต้องมาหมดทุกอย่างแหละ แต่ว่าพอมาถึงเวลาเลือก เลือกก็ได้คนของรัฐบาลทั้งนั้น ถามว่า รัฐบาลมันโกงไหม ถ้ารัฐบาลมันโกงก็ไม่ได้ ถ้ารัฐบาลไม่โกงก็ไม่ใช่ไหมล่ะ ถามว่าดีหรือไม่ดี มี ประสิทธิภาพไหม บอกว่าไม่รู้ เพราะที่เข้ามา คนที่เสนอตัวเข้ามาก็มีแต่คนที่ดีๆทั้งนั้นแหละ มีความรู้มีความสามารถทั้งนั้นแหละ แต่นิสัยจะเลวหรือเปล่าไม่รู้ ใช่ไหม รักษาผลประโยชน์ของ ชาติ ของแผ่นดินหรือเปล่าไม่รู้ รักษาผลประโยชน์ของกระเป๋ตัวเองหรือไม่ก็ไม่รู้ แต่ว่าถามว่ามี การล๊อคสเปกไหม มีการล๊อบบี้ไหม มี ก็การเมืองอยู่ที่ไหนก็มีทั้งนั้นแหละคุณ คุณจะไปหาเหตุดา ในหมู่การเลือกตั้งมันยุ่งได้ยังไง ใช่ไหม เพราะฉะนั้นกระบวนการสรรหามันถูกต้อง ใช่ได้ มันอยู่ ที่จิตสำนึก สันดานของคนที่ได้รับเลือกเข้าไปแล้วมันจะรักษาผลประโยชน์ของใครแค่นั้นเอง

● แล้วท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคของการทำหน้าที่ด้านนี้อยู่ตรงไหน ที่ กระบวนการสรรหาหรือไม่

กระบวนการสรรหานี้เราสรรหาอย่างละเอียดมาก ตั้งแต่คณะกรรมการวิสามัญขึ้นมา พิจารณาอย่างละเอียด ใช้เวลา 30 วันอย่างน้อย บางแห่ง 60 วัน คือตรวจดูกันเลย บางคนลอก ข้อสอบในห้องเรียนที่ธรรมศาสตร์ ถูกไล่ออกจากนักศึกษายังมีประวัติเลย ถึงขนาดนั้นแหละ แล้ว เจ้าหน้าที่ก็เกรงให้ถูกไล่ออกจากธรรมศาสตร์ คนนี้เป็นถึงอธิบดี

● อ้อ ก็ลงไปละเอียดมาก

เราก็ลงไปถึงโน่นแน่ะถึงว่าตอนนั้นลื้อนี่ลอกข้อสอบ แก่เกรด ถูกไล่ออกจาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประวัติคนนี้มีอะไรต่ออะไร มีมากันยังไง เราสืบกันละเอียดถึงขนาดนั้น เพราะฉะนั้นคนที่เข้าไปนี่ค่อนข้างจะมีคุณภาพ เราพอใจในกระบวนการสรรหา แต่ว่าเราไม่สามารถจะรับรองสันดานคนได้

● มีข้อเสนอแนะ หรือแนวทางอะไรไหมในการทำหน้าที่ตรงนี้

มันต้องมีกำหนดกฎเกณฑ์อะไรที่จะมาป้องกันไม่ให้เกิดการล๊อคสเปก เพราะส่วนใหญ่ มันจะเป็นไปตามความต้องการของรัฐบาล เราไม่ได้โทษว่ารัฐบาลไม่ดีนะ แต่ว่าทำยังไงถึงจะไม่ให้ เป็นไปตามอำเภอใจของใครคนใดคนหนึ่ง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คนที่เข้ามานี้จะต้องเป็นกลาง เป็น ตัวแทนของประชาชนจริงๆ ไม่ใช่เป็นตัวแทนของรัฐบาล หรือเป็นตัวแทนของฝ่ายค้าน หรือเป็น ตัวแทนของกลุ่มคนอื่นๆ ที่ไม่ใช่ประชาชนส่วนใหญ่ กลไกตรงนี้ต้องช่วยกันคิด มันมีข้อจำกัดอยู่ ตรงนี้ว่าทำยังไงถึงจะป้องกันไม่ให้เป็นคนของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ของใคร ของรัฐบาล ของฝ่ายค้าน

หรือของกลุ่มใครๆ ไซ้ไหม ต้องแก้กฎหมายรัฐธรรมนูญนี้ ต้องดูเรื่องนี้ด้วย ทำยังไงถึงจะให้ได้ ป.ป.ช.ที่เป็นกลางจริงๆ ไม่ใช่เป็นของรัฐบาลที่ไม่ตรวจสอบ เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ไม่ตรวจสอบ รัฐบาล กต.ก็ไปเข้าข้างรัฐบาล หาเสียงให้รัฐ ส.ส. ส.ว.รัฐบาล ไม่ตรวจสอบ ตรวจสอบแต่ฝ่ายค้านอย่างนี้มันไม่ถูก ไซ้ไหม ต้องดูรากลึกของมัน กฎหมายรัฐธรรมนูญมันไม่รอบคอบพอ ไซ้ไหม มันถึงควบคุมไม่ได้ หรืออยู่ที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยเรื่องนั้นๆ ไซ้ไหม ต้องดูทั้งรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

● ถ้าให้วุฒิสภามีอำนาจเพิ่มขึ้นในการให้ความเห็นชอบการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นโปรดเกล้าฯ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

ผมว่าจะทำให้ได้คนดี คนที่มีความสะอาดมากขึ้น ความโปร่งใสมากขึ้น แต่กระบวนการมันจะช้า ข้อจำกัดของมันคือกระบวนการมันจะช้า มันจะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินเสียเวลาไป มันมีข้อดีก็มี ข้อจำกัดก็มี เพราะฉะนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องมาเสนอในความเห็นของผม เพราะถ้าเสนอแล้วมันทำงานช้าไปอีก คนที่ต้องรับผิดชอบต่อกระบวนการบริหารคุณภาพการบริหารราชการแผ่นดินก็ธนาคารฯ ต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นก็ไม่จำเป็นต้องผ่านวุฒิสภาให้เสียเวลาเปล่า

● บางคนบอกว่าเขายังไม่ทำงานเลยจะไปตำหนิเขาแล้ว

อย่างนั้นมันไม่ใช่ละ มันไม่ใช่ประเด็นที่บอกว่ายังไม่ทำงาน ก็เราเห็นว่าเขาไม่เหมาะสมเราก็ต้องตำหนิว่า เฮ้ย อย่าเอา คนแบบนี้มือไม่สะอาด ตอนเป็นอธิบดีมันก็แย่ ตอนเป็นพ่อค้ามันก็โกง แล้วเอาเข้ามาได้ยังไง ต้องตำหนิก่อนที่มันจะมาทำชั่วต่อ คือมันคนละประเด็นกัน บอกยังไม่ทำอะไรไปตำหนิ ก็ประวัติมันชั่ว แล้วบอกว่าไม่ให้ตำหนิได้ยังไง ไซ้ไหม คนละประเด็นกัน

● แล้วบทบาทในด้านความสัมพันธ์กับประชาชนล่ะคะท่าน

ความสัมพันธ์กับประชาชนน้อยเกินไป บทบาทของ ส.ว.ควรจะมีใกล้ชิดประชาชนมากกว่านี้ ต้องมีกลไกอะไรเชื่อมระหว่างประชาชนกับ ส.ว.ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ให้ประชาชนสามารถจะร้องเรียน ความจริงก็ร้องมาได้อยู่แล้วละ แต่ว่าการที่จะให้ใกล้ชิดกัน เผอิญหน้ากันนี้มันไม่ค่อยมี มีแต่หนังสือโต้ตอบกันไปมา พูดถึงการแก้ปัญหาให้กับประชาชนมันใจว่าเป็นไปได้ดีมาก ทุกคณะกรรมการทำงานหนักมาก เพราะร้องเรียนในเรื่องของเกษตร ในเรื่องของป่าไม้ ในเรื่องของประมง ในเรื่องที่ดินนี่ ผมแก้ปัญหาเรื่องที่ดินของชาวบ้านอยู่เดี๋ยวนี๊ เขาร้องมาทั่วประเทศ เราประชุมแก้ปัญหาทุกวัน ทุกอาทิตย์ และทุกคณะกรรมการอย่างเช่น

คณะกรรมการการปกครองที่ผมเป็นอยู่มีอนุกรรมการตั้งยี่สิบกว่าคณะ เพื่อแก้ปัญหาให้กับชาวบ้าน ทุกเรื่องที่มีปัญหาร้องเข้ามา ร้องคณะอื่นไม่สำเร็จก็มาร้องคณะกรรมการการปกครองสำเร็จ เพราะว่าพลตรี อินทรีตัน ขอดบางเตย เขามีบุคลิกลักษณะเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถจะแก้ปัญหา รุกเข้าไปถึงนายกฯ ถึงรัฐมนตรี ถึงอธิบดี ถึงปลัด ต้องแก้ต้องอะไรต่างๆ ไม่งั้นตั้งกระทู้ถาม เสียหายเสียชื่อเสียง เขาต้องรีบทำรีบแก้

● อย่างนี้ก็เท่ากับว่าเข้าถึงประชาชนได้

เข้าถึงในลักษณะที่เข้าถึงในการแก้ปัญหา แต่ว่าผมอยากให้มีการพบปะ ถึงแม้จะมี เดือนนี้ ส.ว.พบประชาชนก็มี แต่มันไม่มากพอ มันต้องมีทุกเดือน แต่นั่นนานๆมีที แล้วก็มีการจังหวัด มันต้องตั้งไว้เลยว่า ต้องกำหนดลงไปเลยว่าเดือนนี้จะไปเอาจังหวัดไหนเป็นศูนย์กลาง สมมติว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วก็บอกประชาชนไปเลยว่าเดือนนี้เราจะไปที่ขอนแก่น แล้วจังหวัดทั้งหลายในบริเวณใกล้เคียง เขารับทราบ เราจะไปเชียงใหม่ เราจะไปสงขลา เราจะไปนครศรีธรรมราช กำหนดเป็นแผนไว้เลย แล้วแผนล่วงหน้าไว้เลย ปีนี้จะทำที่ไหนบ้าง ปีหน้าทำที่ไหนบ้าง 6 ปีทำที่ไหนบ้าง ให้เป็นระบบ

● ตัวแผนส่วนไหนจะเป็นคนรับผิดชอบ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาประสานกับประธานวุฒิสภาว่าควรจะต้องทำอย่างนี้ดีไหม แล้วก็นำเข้าสู่วุฒิสภา 200 คนประชุมกัน เอาแผนมาแล้วก็ให้อนุมัติแผน ทั้ง 6 ปีเลย ดูว่าจะทำได้กี่จังหวัด

● จะขออนุญาตให้ท่านช่วยประเมินภาพลักษณ์ของส.ว. ชุดนี้ ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมว่าเป็นอย่างไร

ผมว่า 90% ดีนะ พอใจ 90% พอใจในภาพลักษณ์ของ ส.ว. อีก 10% นี่ก็เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่อาจจะไม่ได้ทำผิดอะไร แต่ว่าอาจจะไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอะไรมาก คือ หนึ่งไม่มาประชุม สองมาประชุมแล้วนั่งเฉยๆ บางคนไม่เคยพูดเลยแม้แต่คำเดียวอยู่มา 5 ปีกว่า

● มีด้วยหรือคะท่าน

มีสิ เออ มีเยอะด้วยไม่ใช่บ่อยๆ เพราะฉะนั้นอันนี้ก็คืออีก 10% นี่แหละที่ไม่พอใจคือหนึ่งพวกที่ไม่เข้ามาประชุมเซ็นชื่อแล้วก็หนีหายไปบางคนนี่.. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส.ว. ที่มีชื่อเสียงในกทม. นี้ ซึ่งผมคาดหวังมากมีชื่อเสียงในหมู่ประชาชนมากเป็น ส.ว. ในกรุงเทพมหานคร มีชื่อเสียงประชาชนเลือกแต่ว่าไม่เคยเห็นหน้าเลย

สมัยประชุมหนึ่งก็เห็นสักครั้ง สองครั้งเท่านั้นแหละประชุมสามสี่เดือน อย่างนี้ถือว่าใช้ไม่ได้ มันไม่รับผิดชอบ ไม่เป็นกรรมาธิการคณะใดคณะหนึ่ง ก็ตั้งตัวเป็นทวดตาอยู่เหนือมนุษย์ คิดว่าตัวเองเป็นผู้วิเศษ นั่งอยู่กับมนุษย์ ไม่ได้ หนไม่ไหว ไม่ใช่คนทำตัวเป็นทวดตา

● ฟังดูแล้วเหมือนกับว่าคนที่ทำงานก็ทำงานหนักมาก คนที่ไม่ทำก็ไม่ทำอะไรเลย

ใช่แต่คนส่วนใหญ่ทำงานหนัก คนส่วนน้อยไม่ทำก็เกียหลังยาว ไม่เข้าสภามาเซ็นชื่อแล้วก็จากไปอะไรต่างๆอะนะ

● ท่านเห็นด้วยไหมคะถ้าจะนำประมวลจริยธรรมมาบังคับใช้เป็นกฎหมาย

มันต้องมีกฎหมายบังคับนะ เพราะว่าเอาจริยธรรมมันไม่มีประโยชน์หรอก พวกพนักงานมันเขอะนะ มันเป็นไปไม่ได้แล้วก็ไม่มีใครมาถอดถอนเขาได้เลย ก็ตัวเรานะเป็นผู้ถอดถอน เรื่องอะไรจะมาถอดถอนตัวเอง ใช่ไหมละ เพราะฉะนั้นจริยธรรมก็มีไว้โก้ๆ มันไม่มีประโยชน์อะไรหรอก ถ้าเอาจริยธรรมมาบังคับได้ พวกหลังแดงทั้งหลายมันจะได้อยู่ในกรอบ ใช่ไหม

● มีบางคนให้ความเห็นว่า สมควรให้ยกเลิกเอกสิทธิ์ของ ส.ว. ท่านคิดว่าอย่างไรคะ

เอกสิทธิ์มีได้ แต่มันเพื่อป้องกันไม่ให้มีปัญหาเรื่องถูกกลั่นแกล้งรังแก หรือไม่ก็คนที่ต้องการจะทำลายก็สามารถที่จะทำลายได้ อันนี้เอกสิทธิ์ที่มีอยู่ มันมีประโยชน์ในแง่ที่ในระหว่างประชุม ในสมัยประชุมเท่านั้น ถ้าเราปิดสมัยประชุมมันก็ไม่มีเอกสิทธิ์อยู่แล้ว มันคืออยู่แล้วไอ้ตรงนี้ไม่ได้มีประเด็นปัญหาอยู่นอกกฎหมาย อยู่เหนือปัญหาใดๆทั้งสิ้น เป็นเพียงแต่มีเอกสิทธิ์ในการที่จะเข้าประชุมวุฒิสภาโดยไม่ถูกกลั่นแกล้งหรือไม่ถูก interfere (แทรกแซง) รบกวนโดยกระบวนการยุติธรรมช่วงหนึ่งเท่านั้น และก็ต้องขออนุมัติต่อวุฒิสภาด้วย ถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติก็ไม่ได้มีเอกสิทธิ์อยู่แล้ว มันก็ไม่ได้มีอยู่เหนือกฎหมาย มันคืออยู่แล้ว

● อันสุดท้ายเป็นบทสรุปค่ะ ท่านเห็นสมควรว่าให้มีวุฒิสภาอยู่ต่อไปไหมคะ

1000%

● บางท่านบอกว่ามีปัญหานักก็ให้เหลือสภาเดียว

โอย! พุทธแบบประชดประชัน พุทธแบบไม่มีเหตุผล พุทธแบบไม่รับผิดชอบ พุทธแบบไม่รู้จริง คือวุฒิสภานี้พูดตรงๆว่าร่างพ.ร.บ.ที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วนี่ เราต้องแก้แม่แต่หลักการและเหตุผล ยังไม่ถึงตัวข้อบัญญัติแต่ละมาตราเลย หลักการแย่ง! ก็เขียนมาหุๆ เหตุผลมันก็ไม่มี

อะไรเลย เราต้องมาดูให้ตั้งแต่ตรงนั้น วุฒิสภาต้องมีและผมขอยืนยันว่าต้องมาจากการเลือกตั้ง ไม่ใช่แต่งตั้ง เคยแต่งตั้งมานี้ประชุมอาทิตย์ละครั้ง สองอาทิตย์ครั้ง ประชุมแล้วก็ไม่มีอะไร ไม่แก้ปัญหอะไรทั้งสิ้นเพราะกลัวไปกระทบรัฐบาล ก็ไม่ได้มีประโยชน์อะไร จะมาประชุมให้เสียเวลา เสียเงินเสียทอง ถ้าวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งมีสภาเดียวพอ ถ้าจะให้ทั้งสองสภาจะต้องมาจากการเลือกตั้ง เพราะว่าคนที่มาจากการเลือกตั้งนี้ เขามีความเป็นอิสระ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดที่อยากจะช่วยประชาชนนี้มีมากกว่า เพราะว่า ส.ว.ที่เด็กหนุ่ม 40 ปี เขาเป็น 6 ปีก็ 46 ปีเขายังมีอนาคตตั้งไกล เขาจะทำงานเพื่อแผ่นดิน เพื่อสร้างชื่อเสียงของเขา เพราะจะเป็นอะไรต่อไปอีกในข้างหน้าเยอะแยะ ใช่มั้ย

● แต่ท่านคะบางทีการถูกการเมืองแทรกแซงและก็ได้คนของพรรคการเมืองเข้ามา

โอ้ย สหรัฐอเมริกานะ เขาให้สังกัดพรรคการเมืองเสียด้วยซ้ำ เขายังอยู่กันได้เลย มันอยู่ที่หลักเหตุผล ถูกการเมืองแทรกแซงแต่ว่ามันก็ไม่ใช่และทะเลจนเกินไป คนที่เป็นคนของฝ่ายรัฐบาล ก็ไม่ใช่เป็นคนชั่วเสมอไป เป็นคนที่มีคุณภาพ เขามานี้เราจะเห็นชัดเจน เพราะฉะนั้นถ้าจะบอกว่าถ้าถูกแทรกแซงแล้วไม่มีชะดิกว่า ผมถามว่าคุณไปเอาแบบมาจากอเมริกาใช่ไหม วุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง 6 ปีนี้ อเมริกาเขามี 6 ปีให้สังกัดพรรค ถ้าให้สังกัดพรรคเราก็ไม่เห็นด้วย เพราะว่าเรามีอำนาจในการแต่งตั้งถอดถอนพวกองค์กรอิสระ ถ้าจะให้ไปสังกัดพรรคเสียงข้างมากมันก็จะลากกันไป จนกระทั่งองค์กรทั้งหลายนี้ไม่เป็นอิสระ จึงไม่เห็นด้วยที่จะให้สังกัดพรรค เหมือนในสหรัฐอเมริกา เห็นด้วยที่จะเป็นอิสระอย่างนี้ และมาจากการเลือกตั้งอย่างนี้ และไม่เห็นด้วยที่จะไปนับคะแนน (เสียงเลือกตั้ง) รวมเหมือนกับ ส.ส.เพราะว่าจะโกงได้ง่าย ถ้าเลือกตั้งตามหน่วยนี้ เขาจะส่งคนไปกำกับตามหน่วยของเขา มาโกงเขาไม่ได้ วิธีการนับคะแนนรวมนี้โกงได้ง่าย

● แล้วจำนวนละคะท่าน 200 คน พอไหมคะหรือว่าจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง

พอแล้ว 200 คนพอ

● เพราะว่าเทียบสัดส่วนกันระหว่าง ส.ว.กับ ส.ส.นี้ ส.ส.จะเยอะกว่ามาก

ไม่ พอแล้วควรจะม้น้อยกว่านี้เสียด้วยซ้ำแต่ 200 นะพอแล้วควรจะม้นจังหวัดละคนก็พออยู่แล้วที่นี้ว่ามันไปจำกัดสิทธิประชาชน เพราะว่ากรุงเทพฯนี่เขามีตั้ง 18 คนเราให้เขาเลือกได้คนเดียวนี้ ประชาชนเขาเสียสิทธิไปเลือกคนเดียวเท่ากับจังหวัดระนองเลือกได้คนเดียวอย่างนี้เขาเสียสิทธิมากคนเท่าที่ตั้ง 6-7 ล้านคนเลือกได้คนเดียว ไอ้เนี่ยแสนคนเลือกได้คนเดียว ประชาชนเขาเสียสิทธิ เพราะฉะนั้นจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงสิทธิของประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง

● **แล้วระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งล่ะคะท่าน**

ก็ 6 ปีก็เหมาะแล้ว

● **สมัยหนึ่งหรือสองสมัยหรือยังไงคะท่าน**

ผมไม่เห็นด้วยที่จะต้องมากำหนดว่าจะต้องเป็นได้สมัยเดียว คือให้เป็นไปตามธรรมชาติ ให้ยกเลิกเรื่องที่กำลังจะหาเสียงเพื่อจะลงต่อนี้ การเมืองที่ไหนบ้างไม่หาเสียง ส.ว. ไม่เป็นนักการเมืองหรือ แล้ววิธีการเลือกตั้งก็เหมือนกัน ไม่ให้เสนอความเห็นว่าจะทำอะไร ใครเขาจะไปรู้ว่าไอ้คนนี่โง่หรือฉลาดขนาดไหน ให้เล่าแต่ประวัติน่าเบื่อหน่ายมาก เอา ประวัติของมึงมายังไงกัน ใครเขาจะมาฟัง ที่ กกต.จัดให้มีการแนะนำตัวเองนี่มีคนฟังน้อยกว่าคนที่ไปในขบวนของพรรคอีก กกต.จัดที่ไหน แล้วก็ให้ทุกคนไปพูด ผมเห็นคนฟังน้อยกว่าคนที่สนับสนุนไปฟังแต่ละท่าน

● **อย่างนี้ก็ต้องให้หาเสียง**

มันต้องหาเสียงได้ ถ้าหาเสียงไม่ได้ คนที่ได้เปรียบคือคนที่มั่งเงิน เอาเงินส่งไปนะ ทุกคนก็รู้จักหมด ไอ้คนที่ไม่มีสตางค์นี้ให้พูดแต่อดีต ก็ไม่มีคนฟัง แล้วมันจะไปได้ประโยชน์อะไร แล้วมันเรื่องทั้งจังหวัด ใครเขาจะไปรู้ นายคร.บุญเลิศ วิธีการเลือกตั้งผิด กกต. โง่

● **การสิ้นสุดวาระของ ส.ว. ควรให้สิ้นสุดพร้อมกันหรือว่าควรให้มีการต่อเนื่อง**

ความจริงควรจะมีการจับสลากออก อาจจะเป็นสามระยะ หรือสองระยะ เพื่อจะได้เป็นพี่เลี้ยงต่อไป ไม่ต้องมาเรียนรู้ใหม่ ขณะนี้ชุดใหม่เข้ามาใหม่ก็ต้องเรียนรู้ใหม่หมดเลย ไม่มีพี่เลี้ยงเลย ก็ต้องมานั่งวางผิด ทำผิดทำถูก ลองผิดลองถูกกันอยู่อย่างนี้ ก็ ส.ว. 6 ปีรุ่นแรกนี่ไปแล้วก็เข้ามาแล้ว พอรู้แล้ว ว่าอันนี้ผิด อันนี้ถูกก็ผ่านไป นี่มาใหม่ก็ต้องมานั่งนับผิดหรือถูก ถูกหรือผิดอยู่อย่างนี้ มันไม่มีใครสานต่อ มันจะได้ทำงานให้แผ่นดินเร็วขึ้น เพราะฉะนั้นควรจะมีการออกสี่ปีหรือสามปี จับสลากออก และให้มีสิทธิสมัครใหม่ได้ คือผมไม่เห็นด้วยกับการจำกัดสิทธิในการที่ไม่ให้ลงต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นต้องสอดคล้องกับความเห็นของผมด้วย คือว่าจับสลากออก มีสิทธิสมัครได้ด้วย ประชาชนเขายังศรัทธาก็ให้เลือกเข้ามา มีอย่างนี้ทุกสามปีให้จับสลากออกครึ่งหนึ่งแล้วก็ให้เลือกเข้ามาใหม่

● **แต่ฝ่ายที่คัดค้านก็บอกว่าเป็นการสร้างอิทธิพล**

มันสร้างอิทธิพลยังงัยละ

● **ก็เหมือนสร้างอิทธิพลรุ่นพี่รุ่นน้อง**

ไม่ละ ไปสร้างอิทธิพลยังงั้นในเมื่อทุกคนมีอิสรภาพในการที่จะยกมือ การลงคะแนนคนละเสียงนะ เราบอกว่าอย่างนี้ดี เขาบอกไม่ดี เราไปบังคับเขาได้ไหมละ ว่าคุณต้องโหวตตามผมนะ มันไม่ได้ เราไป dominate (ครอบงำ) ความเป็นเขาไม่ได้ เราได้เป็นเพียงแต่อำนวยความสะดวกให้ความรู้กับเขา อย่างที่ผมเล่าให้ฟังไว้ว่ามันขาดทั้งคน ทั้งสำนักงาน เจ้าหน้าที่สำนักงานก็ขาดผู้ช่วยก็คุณภาพไม่ดี ตัวเราก็อ้าง เพราะฉะนั้นไอ้ที่โง่ๆมาใหม่เขาจะได้เป็นพี่เลี้ยงให้ไม่โง่ พวกนี้จะไปทำให้พวกนี้ไม่โง่ จะบังคับให้เขาหันซ้ายหันขวาเขาไม่หันหรอก เขาจะรับรู้อย่างเดียวว่าคุณให้อะไรเขา เขารับก็ได้ เขาไม่รับก็ได้ นี่คือคนที่วิเคราะห์อะไรอย่างไม่ลึกซึ้ง มันจะมองอะไรผิวเผิน

● **ในภาพรวมท่านมีข้อเสนอแนะอะไรไหมคะ เราควรจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตรงไหนไหมคะ เพื่อให้ระบบมันดีขึ้น เพื่อให้การทำงานไปได้ด้วยดี**

มันก็ต้องปรับปรุงกันทั้งระบบ ทั้งโครงสร้างเลย ต้องแก้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญฯ แก้กฤษฎีรัฐธรรมนูญฯ ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่และที่ควรจะเป็นที่เล่ามา และแก้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอิสระ อย่าง กกต.นี่ไม่ควรจะมีสิทธิในการตัดสินใจว่าจะให้ใบเหลือง ใบแดงกับใคร ควรจะมีศาลเลือกตั้งขึ้นมา คุณมีหน้าที่จัดเลือกตั้งป้องกันไม่ให้มีการซื้อขายเสียง ทุจริตการเลือกตั้ง การที่จะให้ใบเหลืองใบแดงต้องให้ศาลเป็นคนตัดสิน คุณไม่มีอำนาจ คุณ 5 คนคุณจะพิจารณาคนทั้ง 76 จังหวัดนี้ มันไม่ได้ มันไม่ทัน มันไม่มีคุณภาพ และมันไม่เป็นกลาง ไม่เป็นธรรม ไม่ยุติธรรม เพราะฉะนั้นต้องว่ากันใหม่ ต้องแก้ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยองค์กรอิสระทั้งหลาย แก้กฤษฎีรัฐธรรมนูญฯ แก้กกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ปฏิรูประบบการเมืองให้ชัดเจนกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ให้ความรู้แก่ประชาชนให้มันมากขึ้นว่าระบบการเลือกตั้งประชาธิปไตยมันดียังไง มันไม่ดียังไง เดียวนี้เข้ามาก็ไม่เห็นใครพูดว่าประชาธิปไตยมันดีไม่ดียังไง ก็ค่า ก่นค่ากันไปวันๆหนึ่ง ประชาธิปไตยมันดียังไง ไม่ดียังไง เผล็จการไม่ดีดียังไง ดียังไง ให้ประชาชนตัดสินใจเลือกเอง แล้วก็ให้ปรับกลไกในรัฐธรรมนูญฯ ควรที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ดีกว่าห้าหมื่นชื่อ มันมากเกินไปที่จะเข้ามาเป็นกระบวนการอย่างนี้ ควรจะมีกลไกที่จะเชื่อมประชาชนกับการเมืองให้ใกล้ชิดมากกว่าในปัจจุบัน แล้วมันจะได้เป็นการเมืองของประชาชน ไม่ใช่การเมืองเพื่อการเลือกตั้งแล้วก็ปล่อยไป ใครจะไปโกงไปกินอย่างไรก็ปล่อยไป อีก 4 ปีก็มาเลือกตั้งกันใหม่ 6 ปีก็มาเลือกตั้งกันใหม่ ประชาชนไม่รับรู้รับทราบอะไรทั้งสิ้น นอกจากฟังข่าว ต้องให้ประชาชนเข้ามาเป็นกลไกที่ต้องทำตามกฎหมายในการตรวจสอบรัฐบาล ควบคู่ไปกับ ส.ว.และที่ ป.ป.ช.อะไรต่างๆ การแก้ปัญหาคอร์รัปชันมันจะได้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ถ้าการเมืองอยู่ในมือของประชาชนอย่างแท้จริง ต้องสร้าง

กลไกเชื่อมคนให้ได้ ให้ประชาชนเข้มแข็งให้ได้

● แต่อันนี้ต้องใช้เวลานานนะค่ะ

มันก็ต้องช่วยกันคิดนะ ไม่ต้องใช้เวลามากหรอก บอกว่าต้องเสียเวลามาก ต้องให้การศึกษาตั้งแต่อนุบาล ประถม มัธยม ต้องให้ด้วย แต่ขณะที่มนุษย์ที่อยู่ในสังคมก็ต้องให้ด้วย เชื่อมประสานระหว่างการเมืองกับประชาชนยัง ใจให้มันเป็นรูปธรรม

บทสัมภาษณ์

ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล (ดร.)

รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ 5 กันยายน 2548

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ

● ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการพิจารณาค้นกรองร่างกฎหมายอย่างไร

มันไม่เด่นชัด ผมคิดว่าเขาไม่ทำให้มันมีความโดดเด่น กฎหมายบางตัวไม่น่าผ่านก็ผ่าน เช่น พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน 2548 เป็นต้น โดยภาพรวมอาจจะเรียกว่าอยู่ในระดับที่สอบผ่าน เราต้องดูในตัวกฎหมาย เท่าที่ติดตามข่าวก็ไม่พบว่าเรื่องไหนที่เป็นตัวปัญหา ปัญหาอยู่ที่ระบบ วุฒิสภามีบทบาทเพียงแค่หน่วยงานหนึ่งช่วยให้การพิจารณากฎหมายช้าลงเท่านั้น ถ้าวุฒิสภาไม่รับร่างกฎหมายนั้น ๆ ก็ต้องมีการนำกฎหมายกลับมาพิจารณาที่สภาผู้แทนราษฎรเหมือนเดิม ขั้นตอนจึงอยู่ที่การเข้าไปมีบทบาทในชั้นกรรมาธิการฯ ร่วมของสองสภาเรื่องนี้ผมอาจจะพูดไม่ได้ชัดเจนมากมายนักเพราะช่วง 5 ปีที่ผ่านมา อาจจะไม่ได้อยู่เมืองไทยเท่าที่ควร

● บทบาทหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

อันนี้สับสน อาจจะแรงไปนัก หรือเราอาจใช้คำว่าไม่น่าพอใจก็ได้ โดยมีตัวอย่างที่ชัดเจน จากการเข้าชื่อกัน 3 ใน 5 เพื่อขอเปิดอภิปรายรัฐมนตรีคมนาคมโดยไม่ลงมติ วุฒิสภาก็ไม่สามารถรวบรวมรายชื่อได้ ซึ่งมันเป็นปัญหาที่กลไกตามรัฐธรรมนูญที่ตั้งไว้สูงเกินไป

อย่างไรก็ตามเราจะพบว่าวุฒิสภากำนวนหนึ่งยังคงทำหน้าที่นี้ได้ดี แต่เป็นที่น่าเสียดายที่สมาชิกส่วนใหญ่ดูเหมือนว่าจะฝากฝังรัฐบาลจนความรู้สึกได้ ความจริง 120 เสียงก็น่าจะเปิดอภิปรายได้ เพราะไม่มีการลงมติ สุดท้ายก็เปิดไม่ได้ และเรื่องการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีกระทรวงคมนาคมก็ยังคงกลางแกลงใจประชาชน เพราะรัฐมนตรีตอบคำถามไม่ชัดเจน

วุฒิสภาที่เป็นองค์กรหนึ่งตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหาร แต่วุฒิสภามีหน้าที่น้อยไปหน่อย ส่วนหนึ่งก็เห็นใจว่า ต้องใช้เสียง 3 ใน 5 จึงเปิดอภิปรายไม่ได้ ซึ่งผมยังให้เครดิตว่าวุฒิสภากำนวนหนึ่งยังคงทำหน้าที่นี้อยู่

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

บทบาทการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ นั้น ผมคิดว่าดูแล้วไม่น่าพอใจเท่าใดนัก ถือว่าสอบไม่ผ่าน ในแง่การคัดสรรบุคคลเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) หรือแม้แต่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่ยังเป็นปัญหาอยู่สำหรับ ป.ป.ช.มีปัญหาถึงขั้นต้องออกทั้งชุดและมีการเลือกตั้งกันใหม่ ตรงนี้วุฒิสภาไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเราก็จะพบว่ามีย่อยครั้งที่วินิจฉัยผิด อันนี้เป็นปัญหาในขั้นตอนของบุคคลที่เข้ามาสรรหา

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในชุดนี้ทำหน้าที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ ไปวุ่นวายกับเรื่องการทำตาราง หรือกาบาท หันดูหาเข้า ดูหาออก มากกว่าเรื่องที่สมควรทำ เช่น ให้การเลือกตั้งมีความบริสุทธิ์ สะอาดเท่าที่จะมีได้ เราจะพบว่าการเลือกตั้งผ่านมานานมากไม่เห็นมีเรื่องใบเหลือง ใบแดงออกมาให้เป็นที่น่าประทับใจเท่าใดนัก จะมีบางใบที่ออกมาก็น่าสงสัยว่าใช่เรื่องที่น่าจะให้ใบแดง ใบเหลือง หรือเป็นการทุจริตหรือเปล่า สมควรที่ต้องเลือกตั้งใหม่หรือไม่ โดยเฉพาะในกรณีของคุณชวตา อาแวก็อิจ ส.ส.ปัตตานี พรรคประชาธิปัตย์ ที่โดนข้อหาไปวิพากษ์วิจารณ์นโยบายรัฐบาลแล้วโดนใบแดง มันใช่หรือ ตามรัฐธรรมนูญแล้ว กกต.สั่งให้มีการเลือกตั้งเพราะต้องการให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม แต่การที่สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่เพราะไปวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลนั้นก็ไม่ใช่ธรรมเนียมเหมือนกัน การที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลแล้วไม่เป็นความจริง ถึงขั้นหมิ่นประมาท ก็ต้องว่าด้วยกฎหมายหมิ่นประมาท ผมคิดว่าทำหน้าที่ได้ไม่น่าประทับใจ

อีกเรื่องหนึ่งที่ กกต.ต้องทำคือ ทำอย่างไรที่จะให้การบริจาคเงินจากผู้สนับสนุนพรรคการเมืองมีความโปร่งใส หากดูเว็บไซต์ของ กกต.ก็จะพบว่าข้อมูลไม่ทันสมัย เราไม่เห็นส่วนนี้เลย ประชาชนไม่สามารถทราบได้ว่าใครที่อยู่เบื้องหลังพรรคการเมืองนั้นๆ บ้าง ข้อมูลส่วนนี้จะทำให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพรรคการเมืองเป็นตัวหลักมากขึ้น เพราะการสมัคร ส.ส.ก็ต้องผ่านพรรคการเมืองต้องผ่านมติพรรคต้องเคารพมติพรรค ดังนั้นต้องทำให้พรรคการเมืองโปร่งใสด้วยการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบ

● ส่วนบทบาทในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พูดอะไรไม่ได้ เพราะถึงวันนี้ไม่มีการถอดถอนแม้แต่คนเดียว ถือเป็นเรื่องที่ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ปัญหาอยู่ที่ตัวกฎหมายของ ป.ป.ช. ที่ผ่านมาวุฒิสภารับเรื่องกว่า 30 เรื่อง ทั้งจากการ

เข้าชื่อของประชาชน 5 หมื่น และจากส่วนอื่น แต่เรื่องทั้งหมดไปตกอยู่ที่ ป.ป.ช. ไม่เคยกลับมาที่วุฒิสภาเลย ทำให้ประเมินบทบาทนี้ไม่ได้

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

วุฒิสภามีคณะกรรมการการมีส่วนร่วม เท่าที่ติดตามข่าวเขาอาจจะมีการทำงานพอสมควร แต่ผมไม่เห็นผลงานโดดเด่นเท่าที่ควร จึงไม่สามารถประเมินได้ วุฒิสภาควรมีบทบาทสำคัญคือ การทำให้การเมืองมีความโปร่งใสขึ้นและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ผมคิดว่าวุฒิสภาชุดนี้ไม่มีผลงานที่เด่นชัด รัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้โอกาสประชาชนมากขึ้น ถ้ามันติดขัดตรงไหน วุฒิสภาควรทำหน้าที่ให้มันเปิดช่องมากขึ้น

● **ประเมินคุณธรรมและจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา**

ผมว่าไม่ได้แย่ หรือดีไปกว่า ส.ส. และไม่ได้รู้สึกว่ามีจริยธรรมมากขึ้นกว่า ส.ว.ชุดที่มาจากการแต่งตั้ง ปัญหาความสัมพันธ์กับฝ่ายการเมืองก็เหมือนว่าทำให้เกิดปัญหาอยู่บ้าง หากจะพูดถึงการมีจริยธรรมผมอยากจะพูดถึงความกล้าหาญในทางจริยธรรมมากกว่า ในวุฒิสภาไม่โดดเด่นแต่ก็มีวุฒิสภาที่พยายามทำหน้าที่นี้อยู่ คนที่มีจริยธรรมก็มีอยู่มาก โดยภาพรวมของวุฒิสภาก็มีเป็นคน ๆ ถึงขั้นติดลบก็ออกไปหมดแล้ว เช่น นายเฉลิม พรหมเลิศ ส.ว.สุราษฎร์ธานี สำหรับกรณีที่ไม่วางใจที่จับไม่ได้ไล่ทันก็พอจะมี ส่วนที่ดีคนที่มีความกล้าหาญ คนที่มีจริยธรรมก็มีอยู่เยอะ

● **ปัญหาหรืออุปสรรคในพิจารณาถ้อยแถลงร่างกฎหมาย**

โดยระบบที่กล่าวไว้ตอนต้น วุฒิสภามีบทบาทเพียงแค่ห่วงวงเหี่ยว หากวุฒิสภาไม่รับร่างกฎหมายที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรมา สภาผู้แทนก็สามารถยืนยันไปได้ วุฒิสภาไม่สามารถทำให้กฎหมายตกไปได้ ทำได้เพียงอย่างเดียวคือ การทำให้กฎหมายมันช้าลงเท่านั้น ส่วนหนึ่งจะว่าเป็นปัญหาหรือไม่ใช่ มันเป็นเรื่องของระบบด้วย

● **ปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)**

ความไม่เป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองทำให้เป็นปัญหาและทำหน้าที่ได้ลำบาก เช่น การร่างกฎหมายของรัฐบาลก็ผ่านวุฒิสภาทุกฉบับ บางครั้งรัฐบาลทำอะไรไม่ถูก วุฒิสภาก็ไม่ค่อยทำอะไรในฐานะที่เป็นวุฒิสภาแต่อาจจะมองเป็นคนๆ ไปผมมองว่าเป็นเพราะวุฒิสภาไม่มีความอิสระจึงทำหน้าที่ตรวจสอบไม่ได้

ที่ผ่านมาผมไม่อยากจะเชื่อว่ามีใบสั่งแต่รู้สึกละอายใจกับคนจำนวนมากที่ติดตามการเมือง ถ้าหากวุฒิสภามีความเป็นตัวของตัวเองจากรัฐบาลมากกว่านี้ การทำงานจะดีขึ้น หากเปรียบเทียบวุฒิสภาชุดที่แล้ว ผมมองว่าวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยก็ดีกว่าในแง่ของตัวคุณภาพ โดยภาพรวมผมยังไม่เห็นคุณภาพที่แตกต่าง เมื่อเทียบกับวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง แต่สามารถจำแนกเป็นกลุ่มๆไป

● **ปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ**

โดยระบบแล้ววุฒิสภาไม่สามารถทำอะไรได้มาก เนื่องจากมีคณะกรรมการสรรหาเลือกคนมาให้เลือก ถ้าคนที่เสนอมาไม่เหมาะสม หรือไม่คนที่ดีที่สุด วุฒิสภาก็ทำอะไรไม่ได้ จึงเลือกได้เท่าที่มี อย่างไรก็ตามผมยังคิดว่าในกระบวนการพิจารณาตัวบุคคลผมไม่แน่ใจว่าทำกันดีพอแค่ไหน แม้จะเลือกได้ครั้งหนึ่งก็น่าจะได้คนดีเข้ามาบ้าง ผมคิดว่ามันเป็นปัญหาในเชิงระบบ

สำหรับการถอดถอนอุปสรรคมันอยู่ที่กฎหมายของ ป.ป.ช.มันไปตกอยู่ในชั้นกฎหมาย ป.ป.ช. และยังเป็นปัญหาที่ตัวระบบด้วย ถ้าเกิดส่งไปที่ ป.ป.ช.ก็อยู่ในชั้น ป.ป.ช. ชื่อที่มีการเสนอให้มีการถอดถอนจึงไม่เคยกลับมาที่วุฒิสภา นอกจากนี้ผมก็ไม่ทราบว่าวุฒิสภาได้ตามเรื่องด้วยหรือเปล่า หากได้ตามเรื่องก็จะรู้ว่าอุปสรรคและปัญหามันอยู่ที่ไหน ทำให้ผมมองว่าวุฒิสภามีความตื่นตัวน้อยเกินไป มีการเสนอไปก็ครั้งต่อก็ครั้งก็ตกหมด

● **ปัญหาหรืออุปสรรคในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

วุฒิสภามีความจริงใจน้อยเกินไป ในการหาทางที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น หมายถึงการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญฯ เช่น การเข้าชื่อ 5 หมื่นชื่อ การทำหน้าที่ สร้างความโปร่งใสตรวจสอบให้การเมืองทั้งระบบ ผมคิดว่าปัญหาอยู่ที่ความจริงจังของวุฒิสภายังมีน้อย จากข้อสงสัยและข้อสังเกตคือ สมาชิกวุฒิสภาส่วนมากยังไม่เป็นอิสระจากรัฐบาล มีความสัมพันธ์ส่วนตัวส่วนหนึ่งกับรัฐบาลหรือคนรัฐบาล ความเป็นเครือญาติ ครอบครัว ธุรกิจ ผลประโยชน์อะไรสักอย่างทำให้ไม่เป็นอิสระ แม้จะห้ามสังกัดพรรคการเมือง ในความเป็นจริงก็ไม่เป็นอิสระเท่าที่ควร ทำให้ติดปัญหาไปทุกด้าน

● ปัญหาส่วนหนึ่งประชาชนไม่กระตือรือร้นที่จะเข้าไปร่วมในทางการเมืองด้วยไหม ก็เป็นส่วนหนึ่ง ผมอยากจะโทษวุฒิสภามากกว่า แต่ก็โทษกฎหมายด้วย เพราะกฎหมาย ป.ป.ช.มันไม่ดี

● ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรม โดยทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภา

ประเด็นที่เป็นปัญหาคือเป็นขำมันอยู่ที่ว่าวุฒิสภาส่วนมากมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับในทางใดทางหนึ่งกับรัฐบาล ทำให้เป็นสาเหตุของปัญหา ทั้งเรื่องผลประโยชน์ต่างตอบแทน ความเกี่ยวพันทางเครือญาติ สิ่งเหล่านี้จึงทำให้จริยธรรมคุณธรรมไม่เด่นชัด ซึ่งผมหมายถึง ความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือความกล้าหาญที่ออกมาบอกว่าการที่รัฐบาลทำอย่างนั้น อย่างนี้เป็นสิ่งผิด

● เมื่อมีปัญหาเหล่านี้จึงทำให้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของวุฒิสภาไม่ได้

เป็นเรื่องมาตรฐานของเราที่ถือว่าดีขึ้น แต่ยังไม่เป็นที่พอใจ ผมคิดว่าวุฒิสภาควรมีมาตรฐานทางจริยธรรมที่สูงกว่าสภาผู้แทนราษฎร เช่น ต้องทำให้ความเกี่ยวข้องในทางประโยชน์ต่างๆ ให้ชัดเจน

ด้านหนึ่งเราจะต้องโทษประชาชนที่เลือกคนเหล่านี้เข้ามา อีกด้านหนึ่งก็ต้องโทษคนที่เสนอตัวให้เลือกตั้งด้วยมันเกี่ยวข้องกับอิทธิพล ผลประโยชน์ในท้องถิ่น แต่ผมก็ยืนยันว่าคนใดๆ ก็มีเยอะ

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

วุฒิสภาควรจะมีรับฟังปัญหาให้มากขึ้น ถึงแม้ว่าสุดท้ายอำนาจเด็ดขาดจะอยู่ที่สภาผู้แทนฯ ก็ตาม แต่วุฒิสภาก็สามารถแสดงบทบาทในชั้นที่มีการตั้งกรรมาธิการฯ ร่วมได้ วุฒิสภาอาจทำหน้าที่ประนีประนอม หรือเป็นคนกลางในการรับฟังเสียงจากภาคประชาสังคม ศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายที่ต้องการแก้ไขหรืออาจมองถึงผลกระทบที่จะเกิดถ้าร่างกฎหมายนั้นประกาศใช้ วุฒิสภาเป็นตัวกลางที่สะท้อนในแง่มุมหนึ่งที่เป็นอิสระจากพรรคการเมือง อยู่ข้างประชาชนได้มากขึ้น

ต้องเรียกร้องให้วุฒิสภามีหน้าที่นี้ให้มากขึ้น เพราะในชั้นของกรรมาธิการร่วม บทบาทจะเยอะมาก ประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา ประธานกรรมาธิการฯ ก็สามารถทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนและรัฐบาลได้มากขึ้น

ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเชิงระบบ โดยให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง แต่บทบาทในเรื่องทางนิติบัญญัติกลับมีน้อยกว่าสภาผู้แทนราษฎร เพราะสภาผู้แทนฯ ยืนยันแค่เสียงถึงหนึ่งก็ยืนยันในการใช้ร่างกฎหมายได้ แต่วุฒิสภากำหนดที่ได้แค่การท้วงเหนี่ยว ให้กฎหมายประกาศใช้ช้าลง เป็นเรื่องที่ต้องตั้งคำถามว่าจุดสำคัญให้มาจากการเลือกตั้งแล้ว บทบาทตรงนี้มันน้อยไปไหม มาจากการเลือกตั้งของประชาชนเหมือนกันแต่บทบาทน้อยกว่าเยอะ ผมไม่อาจจะพูดได้ว่ามันควรเป็นอย่างไร แต่คิดว่าเรื่องนี้ควรจะมีการศึกษาวิจัย โดยอาจจะตั้งหัวข้อว่า หากจะให้วุฒิสภามีต่อไปและมาจากการเลือกตั้ง บทบาทที่มีอยู่ตรงนี้นั้นไม่พอ อำนาจน้อยเกินไป

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)**

ผมคิดว่าน่าจะมีการลดจำนวนวุฒิสภาในการอภิปรายรัฐมนตรี โดยไม่ลงมติจาก 3 ใน 5 ลง ผมคิดว่า 2 ใน 5 ก็พอแล้ว

เรื่องตัวเลขก็เป็นเรื่องที่น่าคิดเหมือนกัน แต่มองว่าไม่น่าจะถึงครึ่งหนึ่งหรืออย่างน้อยก็น่าจะเพียงครึ่งเดียวก็พอ อาจจะเป็น 1 ใน 5 ดีไหม เท่ากับการขอเปิดอภิปรายรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลของสภาผู้แทนราษฎร มันต้องมีหลักฐานทางวิชาการ หรือถ้าเป็น 2 ใน 5 ก็เท่ากับการขอเปิดอภิปรายนายกฯ ในเรื่องตัวเลขถ้าจะให้เป็จำนวนเท่าใดมันต้องมีที่มา ดังนั้นผมจึงเสนอ 2 ใน 5 หรืออาจจะเป็น 1 ใน 5 ต้องมีการพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ตอนนี้ผมยังตอบไม่ได้ ต้องมีสัมมนาหรือวิจัยกัน

โดยหลักแล้วผมขอให้ลดลงและให้ต่ำกว่าครึ่ง เพราะมันไม่มีเหตุผลว่าทำไมการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของสภาผู้แทนราษฎรเหตุใดถึงต่ำกว่าครึ่งหนึ่งได้ แต่สำหรับวุฒิสภาทำไมจึงสูงกว่าครึ่งหนึ่ง แล้วลงมติไม่ได้ ได้แต่อภิปรายหรือพูดเพียงอย่างเดียว เราควรทำให้สัดส่วนมันเท่ากันไหม

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ**

การมีคณะกรรมการสรรหาเป็นเรื่องดี แต่หัวใจในการสรรหามันอยู่ที่คณะกรรมการสรรหา เพราะมันทำให้กระบวนการในการสรรหาคนมาให้วุฒิสภาลือกให้มันมีประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองให้มากกว่า หมายถึงได้คนที่เหมาะสมได้มากกว่านี้

เรื่องที่มาของกรรมการสรรหาอยู่ที่โครงสร้างของรัฐธรรมนูญฯ ผมคิดว่าโครงสร้างต่าง ๆ ของคณะกรรมการสรรหาตามรัฐธรรมนูญฯ ยังคงมีปัญหาอยู่ เป็นโจทย์ใหญ่พอควร

โดยเห็นได้จากการแก้ไขคณะกรรมการสรรหา ป.ป.ช.ครั้งล่าสุด ผมก็คิดว่ายังไม่ได้โครงสร้างที่น่าพอใจ ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่งเพราะกระบวนการสรรหาต้องไม่ใช่แค่การเปิดรับสมัครให้ผู้ประสงค์จะเป็นเข้ามาสมัคร ควรลงไปหาและเชิญคนที่เหมาะสมมาสมัคร ผมคิดว่าคณะกรรมการสรรหาควรมีบทบาทในการ active มากกว่านี้ เนื่องจากคนที่เหมาะสมจำนวนมากอาจไม่มาสมัคร คนที่มาสมัครจำนวนมากก็ไม่เหมาะสม บทบาทของวุฒิสภาบางเรื่องในการพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละคนว่าใครมีความเหมาะสมอย่างไรก็ต้องทำให้ดีกว่านี้

ส่วนการจะเปิดให้สื่อเข้าไปหรือไม่ ผมคิดว่าเรื่องนี้ทั้งข้อดีและข้อเสีย บางเรื่องที่มันกระทบกับคนๆ นั้น โดยเฉพาะในกรณีที่ยังไม่ได้เป็นการเอาเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องชีวิตมาเปิดเผยหมดในสภาก็มีข้อเสีย เพราะคนจำนวนหนึ่งก็คิดว่าตัวเองไม่ควรจะถูกซักฟอก ซักล้างอะไรขนาดนั้น ก็มีคนจำนวนมากที่อาจจะเป็นคนดีก็อาจไม่ชอบ การที่สื่อมวลชนเข้าไปฟังบางทีก็มีข้อเสีย ไม่ใช่การโปร่งใสจะดีไปเสียหมดในกระบวนการสรรหาตัวบุคคล โดยหลักแล้วมันต้องทำเป็นความลับเพื่อคุ้มครองสิทธิ ข้อเสีย เกียรติยศของเขาด้วย บางเรื่องถ้าสื่อมวลชนอยู่ก็พูดไม่ได้ ถ้าไม่มีสื่อฯ อยู่ในบางช่วงก็เป็นข้อดี

● สำหรับสัดส่วนคณะกรรมการสรรหาคิดว่าควรจะเพิ่มหรือตัดตรงไหนออกจากคณะกรรมการสรรหา

ผมคิดว่าเราควรจะตัดตัวแทนที่มาจากพรรคการเมืองทิ้งให้หมด อย่างคณะกรรมการสรรหา ป.ป.ช.ที่มีการปรับเปลี่ยนใหม่ที่เหลือตัวแทนจากพรรคฝ่ายค้านและพรรคฝ่ายรัฐบาลอย่างละหนึ่งก็อยากให้ตัดออก สำหรับคณะกรรมการสรรหา กกต. ศาลรัฐธรรมนูญ ที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีผู้แทนพรรคการเมืองที่มี ส.ส. ในสภาจาก 4 พรรคก็ต้องเอาออกให้หมด ส่วนการจะให้ภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคมเข้าไปยังงี้ก็ต้องมาพูดกันอีกที เป็นเรื่องไม่ยากที่จะสรุปออกมาว่าอะไรคือภาคประชาชน ผมคิดว่าเป็นโจทย์ใหญ่ ในขณะนี้คือการเอาภาคการเมืองเข้า

สำหรับแนวทางการแก้ไขในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขกฎหมาย ป.ป.ช. ต้องไปศึกษาว่ามีสาเหตุอะไร เหตุใดการเข้าชื่อของประชาชน 5 หมื่นชื่อ ที่มีไม่น้อยกว่า 15 ครั้ง หรือแม้กระทั่งของ ส.ส. ที่มีไม่น้อยกว่า 15 ครั้งเหมือนกัน ทำไมเรื่องจึงตกไปทั้งหมด ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะว่ากระบวนการเข้าชื่อของประชาชนมีความยุ่งยากซับซ้อน เกินไป โดยขั้นตอนและความเป็นจริงเพียง เรื่องมีมูลน้อย ป.ป.ช.ก็น่าจะรับแล้ว เพราะเป็นหน้าที่ของ ป.ป.ช. ไม่ใช่ทำให้ตกไปหมด สิ่งที่เราต้องแก้ก็ต้องทำให้การเข้าชื่อของประชาชนเป็นจริงขึ้นมา ไม่ใช่ให้สิทธิแล้วมาจำกัดสิทธิในทางปฏิบัติจนกระทั่งมีสิทธิก็เหมือนไม่มีสิทธิ นอกจากนี้นิรโทษกรรมฯ ยังไม่ให้ความคุ้มครองประชาชนในการเข้าชื่อถอดถอนใครซักคน

ทำให้ประชาชนถูกฟ้องหมิ่นประมาทได้ ดังนั้นผมจึงคิดว่าน่าจะให้ความคุ้มครองประชาชนในการเข้าชื่อด้วย

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

อย่างที่ผมบอกนั้นแหละวุฒิสภาควรเพิ่มความจริงจังที่จะผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา**

มันป่วยการที่จะมาเรียกร้องศีลธรรม จริยธรรมกับวุฒิสภา เพราะเขาเป็นสภาที่มีคุณวุฒิ ต้องเรียกร้องให้เขามีความอิสระจากฝ่ายการเมืองมากกว่า

● **ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด**

ถ้าทำให้วุฒิสภาเป็นอิสระไม่ได้ ก็อย่ามีเสียดีกว่า มีสภาเดียวก็ได้ เพราะการที่ ส.ว. เป็นเหมือน ส.ส. ที่ต้องทำให้ถูกใจพรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่เพื่อต้องการมีหลักประกันว่าครั้งหน้าพรรคการเมืองนั้นจะส่งลงเลือกตั้งอีก แต่ถ้า ส.ว. อยู่ในอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับใคร ส.ส. ทำอะไรก็ต้องคิดถึงเรื่องการถูกใจพรรค ถูกใจประชาชนในเขตเลือกตั้งเป็นด้านหลัก ขณะที่ ส.ว. ถ้าทำให้เป็นอิสระจากพรรคการเมืองได้และการห้ามลงเลือกตั้งติดต่อกัน ความที่ต้องการทำให้ถูกใจประชาชนก็จะมัน้อยลง สิ่งที่น่าทำที่สุดผมเห็นด้วย

● **ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ควรมาจากการเลือกตั้ง แต่งตั้งหรือวิธีอื่น**
ก็ต้องมาจากการเลือกตั้ง

● **จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง**

การเพิ่มหรือลดจำนวนของวุฒิสภามันไม่ใช่ปัญหา ปัญหาคือการได้มา จำนวน 200 คนก็ไม่ถือว่ามาก แต่วิธีการได้มาต่างหากที่ต้องอธิบายกัน ต้องคิดทั้งระบบว่าการเลือกตั้งจะเอาอย่างไร การเข้าสังกัดพรรคจะเอาอย่างไร

● **ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย หรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก**

ควรเป็นได้สมัยเดียวเพื่อไม่ให้เกิดการทำงานเพื่อเอาใจฝ่ายการเมืองและประชาชนในพื้นที่จนเกินไป

● **ควรให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่**

มันก็เหมือนกับสภาล่างอย่างมี ส.ว.เลยดีกว่า ถ้าจะมี ส.ว. ผมมีเงื่อนไขเดียวคือ ส.ว.ต้องเป็นกลาง อิสระทางการเมือง ถ้าทำไม่ได้ ไม่มีทางทำได้ก็ยุบวุฒิสภาไปเลย แม้ในต่างประเทศวุฒิสภาจะสามารถสังกัดพรรคได้ แต่เป็นอีกระบบหนึ่ง ส.ส.เขามีหลัก Freemandate เป็นอิสระจากพรรคการเมือง ส.ว.ก็เช่นเดียวกัน ประเทศอเมริกา เยอรมนี ส.ว.จะมีบทบาทพอสมควร เพราะหน้าที่ของเขาคือเป็นตัวแทนของมลรัฐ อย่างอเมริกาก็มาจากการเลือกตั้งของมลรัฐ ส่วน ส.ว.เยอรมนี ก็จะเป็นสภาของรัฐบาลสหพันธรัฐ กฎหมายที่จะประกาศใช้ของสหพันธรัฐถ้าเป็นประโยชน์ของสหพันธรัฐ ส.ว.นั่นก็จะเป็นปากเป็นเสียง สำหรับประเทศไทยมีเพียงรัฐเดี่ยวแบ่งฐานเลือกตั้งออกเป็นจังหวัด โดยสรุปคือมีปัญหาทั้งระบบ

● **ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้หรือไม่**

คิดว่าน่าจะหาเสียงได้ แต่ต้องมีวิธีการการควบคุมที่ดี

● **ควรให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้งเข้ามาใหม่ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง**

ที่ผ่านมาเราก็มีวิธีการให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วนแล้วก็เลือกเข้ามาใหม่มาทุกรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งก็จะให้สิ้นสุดวาระไปทีละครึ่งเพื่อให้เกิดการเรียนรู้กัน ผมคิดว่าเป็นเรื่องดี ไม่คิดว่าการโละทิ้งทั้งหมดจะดี แต่ไม่ควรให้ ส.ว.มาเริ่มต้นกันใหม่ทั้ง 200 คน ควรให้เข้ามาแทนครึ่งหนึ่ง มีวิธีการ คือ เมื่อมีการเลือกตั้งครั้งแรกมี ส.ว. 200 คนแล้วให้จับฉลากเพื่อเลือกบุคคลที่จะมีวาระเพียง 3 ปีออกครึ่งหนึ่ง พอครบ 3 ปี ก็จะมีการเลือกตั้ง ส.ว.เข้ามาใหม่ 100 คน คนที่เข้ามาใหม่ก็จะวาระไป 6 ปี โดยจะมีเงื่อนไขในกรณีที่ห้ามไม่ให้ลงสมัครซ้ำหรือลงสมัครติดต่อกัน พวก 3 ปีที่โดนจับฉลากออกจะต้องเลือกตั้งใหม่ได้ อย่างไรก็ตามขั้นตอนเหล่านี้เป็นปัญหาทางเทคนิคไม่ได้บอกว่ามันมีมันร้ายอย่างไร และรับประกันไม่ได้ว่าจะทำให้วุฒิสภาอิสระหรือไม่

● **เห็นด้วยหรือไม่กับการจะเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภาริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้ เพราะเหตุใด**

ผมไม่แน่ใจเพราะมีทั้งข้อดี ข้อเสีย ด้านหนึ่งการบริหารประเทศขึ้นอยู่กับรัฐบาล รัฐบาลต้องการอำนาจอะไรก็สามารถเสนอร่างกฎหมายต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาที่สภากลับกรองควรหรือไม่ที่จะมีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย อีกด้านหนึ่งวุฒิสภาถ้ามาจากการเลือกตั้งก็อาจจะเสนอได้ เพราะมาจากประชาชน อาจจะมีขอบเขตว่าวุฒิสภาสามารถเสนอเรื่องใดได้บ้าง เนื่องจากการเข้าชื่อของประชาชน 5 หมื่นชื่อแม้ว่าจะสามารถเสนอชื่อเพื่อเสนอร่างกฎหมายได้ แต่ก็ไม่ใช่ทุกเรื่อง โดยเฉพาะหมวดที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิ เสรีภาพ แนวนโยบายแห่งรัฐ ดังนั้น ส.ว.อาจจะเสนอกฎหมายได้ ในหมวด 3 และหมวด 5 เหมือนกับกรณีการเข้าชื่อของประชาชน 5 หมื่นชื่อ

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ เพราะเหตุใด

ผมขอตอบแบบเดียวกันกับเมื่อีก

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้เพราะเหตุใด

ไม่ได้ ผมไม่เห็นด้วย เพราะวุฒิสภามีอำนาจถอดถอนอยู่แล้ว การควบคุมกับ ส.ส.และ ส.ว.ไม่เหมือนกัน สภาผู้แทนฯ ควบคุมโดยใช้ระบบรัฐสภา กลไกลงมติไม่ไว้วางใจ เหตุผลคือ ในเมื่อนายกรัฐมนตรีมาจากเสียงข้างมากของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายฯฯ จึงรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรและจะอยู่สภาต่อไปได้ก็เฉพาะความไว้วางใจของสภาผู้แทนราษฎร ถ้าวันหนึ่งวันใดถ้าสภาผู้แทนราษฎรเสียงข้างมากไม่ไว้วางใจให้นายฯฯ และคณะรัฐมนตรีทำงานต่อไปเขาก็ต้องออกและเปลี่ยนคน แต่วุฒิสภามีการตรวจสอบโดยระบบ impeachment คือ ถอดถอนเฉพาะกรณีที่มีการประพฤติผิดต่ออำนาจหน้าที่หรือกระทำผิดกฎหมาย ความจริงมีการออกแบบระบบของมันมาอยู่แล้วถ้าเป็นการตรวจสอบของวุฒิสภาจะต้องมีความผิดเกิดขึ้นแล้ว มีการทุจริตเกิดขึ้นแล้ว ส่วนกรณีการลงมติไม่ไว้วางใจของ ส.ส.เป็นเรื่องของความไม่ไว้วางใจ ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐาน เป็นเรื่องนโยบายก็ได้ คือไม่อยากให้ทำก็เปลี่ยน มันคนละส่วน ถ้าให้วุฒิสภาไปลงมติไม่ไว้วางใจระบบมันก็มั่วไปกันใหญ่ และคุ่มเป๊าะ

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและวิสามัญของวุฒิสภามีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ เพราะเหตุใด

เห็นด้วย โดยเงื่อนไขของวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนมันควรจะมีอำนาจที่ผ่านมาการที่วุฒิสภาเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงแล้วไม่มาแต่ไม่มีบทลงโทษนั้น เป็นเพราะเรายังใช้ระบบเก่าที่เคยใช้กับวุฒิสภาที่มาจากแต่งตั้ง แต่ตอนนี้วุฒิสภามาจากการแต่งตั้งแล้วก็ควรให้อำนาจนี้ด้วยเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบฝ่ายบริหารมากขึ้น อย่างไรก็ตามต้องดูว่าจะให้อำนาจขนาดไหน ต้องดูทั้งระบบ ถ้าวุฒิสภาเป็นกลาง เป็นอิสระ อำนาจนี้ก็มิประโยชน์

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอ แต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป เพราะเหตุใด

ไม่เห็นด้วย เพราะมันจะไปมั่วกันใหญ่ วุฒิสภาตรวจสอบแค่รัฐบาล นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมีพฤติกรรมที่ทุจริตจนผิดกฎหมาย ขัดรัฐธรรมนูญฯ การจะมายุ่งเรื่องตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารไม่ได้ วุฒิสภาควรไปยุ่งในเรื่องการคัดสรรบุคคลที่จะเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ให้ดีแค่นี้ก็พอแล้ว มันเหมือนเรื่องการลงทุนที่ไม่ไว้ใจใจ ที่รัฐบาลจะอยู่หรือไปเป็นเรื่องสภาผู้แทนราษฎรไม่เกี่ยวกับวุฒิสภา ถ้าวุฒิสภาเข้ามายุ่งมันจะละไปหมด และในทางวิชาการขัดกันอย่างยิ่ง

บทสัมภาษณ์

ประทีน สันติประภาพ (พลตำรวจเอก)

สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร

วันที่ 17 ตุลาคม 2548

ณ ห้อง 107 อาคารวุฒิสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพฯ

● อยากเรียนถามท่านว่าหน้าที่ในการทำงานด้านการกลั่นกรองร่างกฎหมาย ส.ว.ชุดนี้
ทำงานได้น่าพึงพอใจมากน้อยเพียงใด

การกลั่นกรองร่างกฎหมายนี้ะครับ บางฉบับนี้ไม่ละเอียดรอบคอบเพียงพอ บางฉบับ
ก็เร่งรีบ เร่งร้อนเกินไป เหมือนกับการขอร้องกันอยากจะให้ผ่านๆอะไรอย่างนั้นะครับ แล้วก็
พลาด มีเรื่องสังคมก็ลงไปได้ที่พลาดไปก็เคยมีแล้ว

● ร่าง พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏหรือเปล่าคะ

เออ นั่นแหละ แล้วอีกอย่างนี้ การพิจารณากฎหมายนี้มันต้องรอบคอบ ต้องละเอียดนะ
ครับ

● แล้วในด้านปริมาณล่ะคะ ส.ว.ชุดนี้มีการพิจารณากฎหมายออกมาได้เยอะมากนะคะ
ปริมาณก็เป็นไปตามที่รัฐบาลเสนอ ไซ้ไหม เขาจะผ่านสภาล่างมาแล้ว เราก็มีหน้าที่ที่
จะต้องพิจารณา แต่ว่าที่ผมเรียนว่าการพิจารณานี้บางฉบับรีบเร่งเกินไป เร่งร้อนเกินไป ขาดความ
ละเอียดรอบคอบจนก่อให้เกิดปัญหาขึ้น

● อย่างนี้เราจะบอกได้ไหมคะว่าประสิทธิภาพไม่ได้อย่างที่เรที่ตั้งใจ

คือมันอยู่ที่คนคิดคนตั้งใจ อย่างผมนี้ผมคิดว่าผมตั้งใจ คิดว่าอะไรก็ตามเมื่อเข้าสู่
วุฒิสภานี้ะครับ เราวุฒิสภาะ เราต้องทำงานอย่างรอบคอบ ละเอียดและคำนึงถึงส่วนรวม
ผลประโยชน์ของประเทศชาติะครับ

● ถ้าให้วุฒิสภามีอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้ ท่านมีความเห็นอย่างไรคะ

ไม่ควรครับ เพราะเราเป็น รัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้ให้เราเป็นคนกลั่นกรองกฎหมายเรา
ไม่มีหน้าที่ออกกฎหมายะครับ มันได้แบ่งกันไว้เรียบร้อยแล้วว่าคนออกกฎหมายได้คือ หนึ่ง

รัฐบาล สองสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นไปตามกฎเกณฑ์รัฐธรรมนูญฯ กำหนดไว้ เมื่อผ่านมาแล้วนี้ เรามีหน้าที่กลั่นกรอง ไม่ได้มีหน้าที่ออกกฎหมาย ไม่ควรเป็นอย่างนั้นนะ

● แล้วถ้าให้ประธานคณะกรรมการการเสนอร่างกฎหมายได้ละคะแนน เพราะกรรมการจะเข้าใจปัญหามากที่สุด ก็คือเหมือนว่าจะรู้ปัญหามาก

ไม่ คือ ประธานกรรมการแต่ละคนที่ตั้งขึ้นมาตามรัฐธรรมนูญฯ ให้ศึกษาปัญหาต่างๆของกระทรวงต่างๆ ที่มันเกิดขึ้นไม่ใช่หน้าที่พิจารณาออกกฎหมายครับ

● มันจะไปก้าวถ่ายหรือทำผิดหน้าที่

ผมเรียนตั้งแต่ที่แรกแล้วว่ารัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้ว่า สมาชิกวุฒิสภา วุฒิสภามีหน้าที่กลั่นกรองกฎหมาย มีหน้าที่หลายเรื่องด้วยกันนะครับ แต่หลักก็คืออันนี้นะครับ เพราะฉะนั้น เมื่อวุฒิสภาไม่มีอำนาจออกกฎหมาย ประธานกรรมการต่างๆ คณะกรรมการต่างๆ ก็ไม่มีหน้าที่พิจารณาเสนอกฎหมายครับ

● อยากจะเรียนถามท่านว่าปัญหาหรืออุปสรรคในการทำหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมายตรงนี้มีอะไรบ้างคะ

ปัญหานี้ คือผมเรียนตรงๆว่าปัญหามันไม่มีหรอกครับ ปัญหาอยู่ที่ว่าถ้าเราสนใจกันนะ สนใจเอาจริงเอจกัน พิจารณารอบรอบคอบปัญหามันไม่มี ปัญหาที่เกิดขึ้นมาเพราะว่าหนึ่งมันมีการร้องขอกันและมีการพิจารณาอย่างเร่งรีบเกินไป ขาดความละเอียดรอบคอบ บางคนไม่ได้ศึกษากฎหมายมาตั้งแต่ชั้นต้นโดยละเอียด และไม่ได้ศึกษามา ไม่ได้อ่านกฎหมายมาโดยละเอียด เพียงแต่ว่าเมื่อมีการอภิปรายก็ได้ฟังมั่ง ไม่ฟังมั่ง และก็พรรคพวกเอายังไงก็เอาตามนั้น นี่คือปัญหาครับ

● แล้วเราจะแก้ปัญหาดังนี้ได้อย่างไร

ต้องขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละคน เรื่องจิตสำนึกของแต่ละคน และก็ทางประธานวุฒิสภา จะต้องศึกษาเรื่องนี้ด้วย มันเป็นอย่างไหนะครับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างประชุมพิจารณาร่างกฎหมายควรจะเข้านั่งฟังอยู่ในสภา ควรจะเข้านั่งฟังอยู่ในที่ประชุม ไม่ใช่เข้าไปนั่งอยู่ข้างนอกตอนออกไปกินกาแฟ ไปกินกาแฟไม่มีใครนั่งกินคนเดียว ไปนั่งก็ไปพูดไปคุยกัน ก็เข้าหูบ้างไม่เข้าหูบ้าง บางทีก็ตอนจะพิจารณาร่างกฎหมายนี้ก็กินทั้งกาแฟ เวลาเที่ยงก็ต้องพิจารณากฎหมาย กว่าจะกินข้าวกันเสร็จ ตั้งแต่สิบเอ็ดโมงสี่สิบห้าถึงบ่ายโมงครึ่งก็มี อะไรอย่างนี้ก็มีนะครับ ก็ตอนกินข้าวก็นั่งคุย ไม่มีใครนั่งฟังแล้วว่า การอภิปรายเป็นอย่างไบบ้าง อันนี้ผมว่าไม่ควรครับ เวลาพิจารณาร่าง

กฎหมาย ทุกๆเรื่องนะครับ สมาชิกวุฒิสภาควรนั่งอยู่ในที่ประชุม ถ้าคุณจะไปดื่มกาแฟ ก็ดื่มกาแฟ แล้วกลับมา เหมือนกับคุณเห็นว่าห้องประชุมนี้โหล่งเหล่งเลย เวลาลงมติที่ก็วิ่งกรูเข้ามาอะ อันนี้เป็นประเด็นมาก เป็นจุดอ่อนมากเลยครับ

● **ตรงนี้จะถ้าจะพูดไปแล้วมันคงไม่สามารถบังคับได้นะคะ**

ไม่ใช่บังคับ คือทุกคนต้องมีจิตสำนึก เรียกว่าขาดการเอาใจใส่

● **ซึ่งมันค่อนข้างยากนะคะ ที่จะให้ลงไปตรงนี้ ถ้าเราใช้ข้อบังคับไปโดยจะดีกว่าไหมคะ**

ไม่ได้ จะยากได้ไงคุณ คุณอายุถึง 45 ปี คุณมีวุฒิภาวะอย่างนี้ คุณต้องรู้จักหน้าที่ของคุณ การกลั่นกรองกฎหมายเป็นเรื่องสำคัญ

● **อย่างนี้เราใช้อะไรบังคับดีคะ**

ข้อบังคับมันมีอยู่แล้วแต่ไม่ปฏิบัติกันเอง ผมไม่เห็นด้วยเลยระหว่างกินอาหารแล้วมีประชุมสภาด้วย ไม่ได้ เวลากินอาหารก็พักกินอาหาร ให้เป็นกิจจะลักษณะ เมื่อกินอาหารเสร็จปั๊บทุกคนเข้าห้องประชุมเลยครับ

● **บทบาทต่อไปคือด้านการควบคุมตรวจสอบกะท่าน ท่านคิดว่า ส.ว.ชุดนี้ทำงานได้เข้มแข็งเพียงใด**

ตรวจสอบอะไรบ้างละ

● **ควบคุมตรวจสอบข้าราชการบ้าง รัฐมนตรี ข้าราชการการเมืองต่างๆ**

เอ่อ คุณอย่าไปคิดว่า เราไม่ได้ตรวจสอบข้าราชการการเมืองนะฮะ เราตรวจสอบควบคุมตรวจสอบงานของแต่ละกระทรวง ไซ้ใหม่ และก็เพื่อช่วยรัฐบาล เราตรวจสอบไม่ใช่ว่ามาจับผิด มาเพื่อช่วยรัฐบาล บางสิ่งบางอย่างประชาชนเขารู้เรื่องมา เขาก็กล้าไปเสนอรัฐบาลหรือ ไปเสนอเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะว่าเขาเกรงกลัว แต่คิดว่าเข้ามาเสนอกับกรรมการต่างๆนี่นะครับ มันเป็นกันเอง เพราะคนเหล่านี้ก็เป็นคนที่ประชาชนเลือกเข้ามา การวางเนื้อวางตัวอะไรต่างๆเหล่านี้มันรู้สึกว่าจะพบกันง่าย จะเข้าใจง่าย มันจะดูว่าไม่ต้องไปเกรงกลัวอะไรกันมาก ไม่มีพิธีรีตองมาก มาหาเมื่อไหร่ก็ได้ อะไรอย่างนั้นครับ

● แล้วการทำงานตรงนี้น่าพอใจไหมคะ ตามทัศนะของท่าน

คุณต้องถามผมเป็นแต่ละกรณีการไป ไซ้ไหม อันนี้มันแล้วแต่ แต่ว่าถ้าเป็นกรณีการของผม เราทำงานนี้มีผลงานออกมาแต่เมื่อเรารายงานผลไปที่กระทรวงต่างๆแล้วนี้ กับรัฐบาล ไอ้ผลงานที่เราทำเกือบล้มเกือบตายนี่นะครับเขาไม่ได้สนใจอะไรเลยหนึ่งนะ

สองแม้แต่ว่าเราทำหนังสือเชิญเจ้ากระทรวงไปให้เอาคนที่รับผิดชอบมาเจ้ากระทรวงก็ไม่มาให้คนอื่นมาแทนอะไรอย่างนี้ คนที่มาแทนก็ไม่สามารถชี้แจงปัญหาอะไรต่างๆได้ อย่างนี้เป็นต้น อย่างทำอากาศยานสุวรรณภูมิ เราเชิญไปที่แรกก็มาแค่ครั้งเดียวและบอกจะมาเราก้เชิญไปอีก 8 ครั้ง ไม่โผล่หัวมา ไม่มาเลยและก็ครั้งแรกครั้งที่สองที่สามก็บอกว่าติดโน้นติดนี้ เราก้ไม่ว่าอะไร ก็คุณนัดไปเลยว่าจะมาได้เมื่อไหร่ เราเชิญไปอีกห้าครั้งที่นี้ติดต่อไม่ได้เลยคุณ ไม่รู้ว่าอยู่ที่ไหน ติดต่อไม่ได้ โทรศัพท์ติดต่อไม่ได้ แม้แต่เลขาก็ไม่รู้ว่านายไปอยู่ที่ไหน คนทำงานไม่รู้ว่าอยู่ที่ไหน มันทำงานกันแบบไหนถามหน่อยติดต่อกันไม่ได้เลยอย่างนี้เป็นต้น

● ปัญหาตรงนี้ก็ถือถ้าเรียกแล้วไม่มานี้ ท่านว่าน่าจะมีบทลงโทษไหมคะ

ตามรัฐธรรมนูญให้ติดต่อเจ้ากระทรวงต่างๆ แล้วเจ้ากระทรวงต่างๆไม่มา เราก้ต่อไป เราก้เรียนต่อไปเจ้ากระทรวงมันต้องพิจารณาแล้วว่าทำไมคุณถึงไม่มา คุณไม่มีเหตุผลอย่างไรคุณทำไมไม่รายงานเขา คือมีประชุมพ่วงนี้ครับ บางทีแจ้งมา..เราประชุมนัดสิบโมงเช้า บางทีแจ้งมาเก้าโมงเช้ามาได้แล้ว บางทีแจ้งสี่โมงครึ่งมาไม่ได้ แล้วเราก้เปลี่ยนวาระการประชุมไม่ได้ ทำให้เสียงาน อย่างนี้เจ้ากระทรวงต้องเล่นงานทางวินัยฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาครับ

● แต่โดยปกติเราไม่มีกำหนดบทลงโทษไซ้ไหมคะ

การลงโทษเป็นเรื่องของผู้บังคับบัญชาไม่ได้ขัดคำสั่งเรา แต่ขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาไง

● ถ้าสมมติให้ส.ว.มีอำนาจในการที่จะให้กำหนดบทลงโทษได้ สมมติว่าเรียกรัฐมนตรี ถ้าให้ทำได้ท่านเห็นด้วยไหมคะ

ถ้าในสภาพอย่างนี้ ผมเห็นว่า ถ้าเชิญใครมาชี้แจงแล้วไม่มาชี้แจง ไม่มีเหตุผลเพียงพอึ่นะครับ ผมว่าน่าจะทำโทษทางวินัยนะครับ กำหนดโทษให้ชัดเจนไปเลยครับ

● แต่มีอีกฝ่ายที่คัดค้านก็เห็นว่า จะเป็นการให้อำนาจมากเกินไปไหมคะ

ไม่ใช่เชิงอำนาจเพราะว่าเราประสบปัญหาในขณะนี้คือว่าเมื่อมันมีปัญหาว่าเราเชิญแล้วไม่มาอย่างนี้ นะครับเราเชิญมาเราให้เวลา ไม่ใช่ว่าเราจู่ไปเชิญ จะประชุมพ่วงนี้แล้วเชิญวันนี้จะอย่างไร ไม่ใช่จะรับเราให้เวลาอยู่แล้วแล้วก็ขอให้มาชี้แจงในปัญหาต่างๆและตั้งคำถามไปให้แล้วมันก็ควรมาร่วมประชุมหรือกัน

เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่บ้านเมืองนะครับ

● ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรคะที่ ส.ว.ชุดนี้ไม่เคยใช้มาตรา 187 ในการเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายเลย

ก็เคยเข้าชื่อ แต่ว่าไม่สามารถทำได้ครับ ผมเรียนแล้วว่าสังคมก็รู้ว่า ส.ว.ชุดนี้ไม่ได้เป็นกลางทั้งหมด ก็เรารู้อยู่แล้วว่าใครมีความเกี่ยวพัน ใครมีความผูกพันกับใคร อย่างนั้นนะครับ ก็ถ้าเพื่อเข้าชื่อกันได้ 187 นี้ จะสามารถพูดได้ตั้งแต่นายกฯ ถึงรัฐมนตรีทั่วไป เข้าใจไหม มันกระเทือนกันบ้างละถ้าได้มาตรา 187

● ถ้าเพิ่มอำนาจให้ ส.ว.เข้าชื่อเพื่อขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจและให้มีการลงมติได้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรคะ

โอ้ ขนาดลงมติไม่ได้ยังเปิดไม่ได้เลยคุณ ถ้าเกิดไปลงมติได้ ผมว่ามันการลงมติผมเห็นด้วยนะ การอภิปรายทั่วไปก็เพื่อให้ประชาชนได้ยินได้ฟังต่างๆ อันนี้ผมเห็นด้วย อันนี้เป็นเรื่องของการตรวจสอบไง

● ไข่กะ ก็คือจะได้ตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ครับ อันนี้เป็นเรื่องของการตรวจสอบ เพราะว่าอย่างสภาผู้แทนราษฎรเขาก็มีหลักเกณฑ์ว่าลงมติอภิปรายในสภาผู้แทนราษฎรได้แค่ไหนอภิปรายนายกฯได้ยังไงนะครับ แล้วก็ถ้าเพื่อเกี่ยวกับเรื่องทุจริต ก็ต้องกล่าวหาเรื่องทุจริตอะไรต่างๆ ต้องมีหลักเกณฑ์ แต่อันนี้เราจะอภิปรายเรื่องต่างๆไปอย่างนี้ อย่างเช่นเรื่องสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ดี เรื่องเศรษฐกิจก็ดี ปัญหาศีลธรรม ปัญหาเด็ก การละเมิดศีลธรรมอะไรต่างๆ เหล่านี้เราพิจารณาได้ เนื่องจากว่าเราไปพบไปเห็นสถานเริงรมย์ต่างๆที่เป็นที่มอมเมาเยาวชน ทำไมรัฐบาลเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจึงไม่แก้ไข กระทั่งยุคธรรมถึงไม่ดำเนินการต่างๆ เราจะเห็นว่า ไปดูสีตามโรงหนังต่างๆ พอบ่ายโมงครึ่งนะครับ ไอ้ผู้เพลงที่เด็กผู้หญิงผู้ชายไปนั่งด้วยกันนี่ ฟังเพลงครึ่งละ 10 บาท ไปนั่งด้วยกันนะคุณเอ๊ย! ผมเห็นกับตาเลย ผมยังเคยโทรศัพท์บอกโรงพักเลย แล้วยังมาพูดกับคุณครูหุຍ ไปดูสี ให้ไปดูตอนบ่าย บ่ายสองโมง บ่ายอะไรอย่างนี้ เพราะว่าประชาชนโทรฯมาบอกผมก็ไปดู เป็นเรื่องจริง เด็กพวกนี้เล็กๆ นั่งกอดนั่งจูบกัน โอ้ย...แล้วก็จับมือถือแขน บางทีมากกว่านั้นอีกนะคุณ มันไม่ควรจะเป็นอย่างนั้น และมันก็ใจแตก ใครจะไปเรียนหนังสือยังงัย ไข่โหมสะ ผมบอกนะ กรรมาธิการก็บอก ครูหุຍก็บอก ใครก็บอก พูดในสภาด้วยซ้ำก็ไม่มีเห็นมีใครไปติดตามเรื่องราวเหล่านี้ และคุณก็ดูเวลานี้เด็กนักเรียนแต่งเนื้อแต่งตัว นุ่งกระโปรงพิศุณนะ และก็เหนือเขา เมื่อก่อนเราไม่เคยมี และผู้หญิงนี่

เจียมเนื้อเจียมตัวกัน ดูกระมิดกระเมี้ยน ดูอายดูเหนียม ไซ้ไหม อันนี้ไม่ใช่เฉพาะเด็กนักเรียนอย่างเดียว นะ ผู้ใหญ่ก็เอาด้วย ครูก็เอาด้วย ผู้ใหญ่ก็เอาด้วยนะ ไซ้ไหม

● ท่านคะถ้าเราจะให้ทางมหาวิทยาลัยจัดการตรงนี้ มีอะไรจะไปบังคับเขานี้ท่านว่า น่าจะดีไหมคะ

สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องกวดขันการแต่งกายของเด็กนักเรียนและนิสิตนักศึกษา ต้องกวดขันกันครับ

● เราจะสามารถไปบังคับเขาตรงนี้ได้ไหมคะ ไปกดดันให้เขาทำ

กระทรวงศึกษามีไว้ทำไมล่ะ กระทรวงศึกษามีไว้ทำไม ควรทำคุณ ไซ้ไหม ไอ้แต่งตัวไปวันๆแวนๆไม่ควรจะมี ควรจะนุ่งผ้า นุ่งอะไรต่างๆให้เรียบร้อยไซ้ไหม มันดีกว่าสิ่งต่างๆเหล่านี้ และคุณอันนี้มันเป็นการช่วยๆ ช่วยคนที่เขาเห็น

● ไซ้ค่ะ ทำให้มีปัญหาสังคมตามมา

ทำให้เกิดการปัญหาข่มขืนกระทำชำเรา บางทีคนร้ายมาเจออย่างนี้ มันไม่คิดเลยว่าจะไปข่มขืน บางทีมันเห็นปั๊บ มันเกิดลุกขึ้นมา อะไอย่างนี้ อันตรายมาก ผมถึงไม่เห็นด้วยไง แล้วอย่างสถานเริงรมย์อย่างเช่น อาร์ชีเอหรืออะไรต่างๆ ไปดูสตูดิโอเนี่ยนะ เมื่อก่อนนี่ก็คึกคัก เดี่ยวรัฐมนตรีคนนั้นไป คนนี้ไป ไม่เห็นนั่นเลย ผมใช้เป็นทางลัด เย็นๆกลับบ้านใช้ทางลัด เห็นแล้ว โอ้โฮ! บอกจริงๆว่ารู้สึกว้าเด็ก..แล้วเราจะเอาอะไรไปยึดรั้งเด็กเหล่านี้ให้ เด็กเหล่านี้ก็กลับเนื้อกลับตัว ไม่ให้ใจแตก ให้เรียนหนังสือหนังสือหา ให้ประหยัดการใช้เงินใช้ทอง การที่จะออกมาอยู่จนถึงดีสอง ไปดูสิ สี่ทุ่มถึงดีสอง เด็กที่ออกมาแต่งเนื้อแต่งตัวมานี้ะ โอ้โฮ! วันๆจะเอาเวลาที่ไหนไปคิดเรียนหนังสือหนังสือ วันๆคิดจะทำอะไรเหมือนใครที่ไหน คิดก็วันๆก็ปล่อยไป เข้าก็ตื่นสายเชียวนะ ได้เงินได้ทอง ตอนกลางคืนก็เอาไปทำผม แต่งเนื้อแต่งตัว ไปจับจ่ายใช้สอย ก็อยู่กับพวกนี้วันๆ

● ไซ้ค่ะ อยู่กับวัตถุนิยม

วัตถุนิยมไม่สำคัญเท่าไรหรอกคุณ วันๆหมดไปโดยอย่างนี้ สนุกสนานเพลิดเพลินไปหมดไป หมดไป บางคนไปติดโรคติดอะไรมา ก็โอ้โฮ! น่าสงสารคุณ

● บางคนก็หมดอนาคตไปโดยอย่างนี้รัฐบาลน่าจะมึนนโยบายเร่งด่วนอะไรออกมาไหมคะท่าน

รัฐบาลต้องไปดูเลย ต้องไปดูเลยแล้วอย่างนี้นะเราอยากจะพูดให้รัฐบาลได้ฟัง แล้วคุณคุณนะ

ผมนี้นั่งรถ นั่งรถไฟก็ดี นั่งรถอะไรต่างๆนี้ จะเห็นผู้คนที่ดี ตั้งแต่เด็กและผู้คนต่างๆนี้โทรศัพท์ ตั้งแต่ขึ้นรถไฟมานั่งพูดไปจนถึงสถานี มันเพลินเพลินและมันหมดไปก็สรวงศ์ เด็กมันไม่รู้ คนที่ใช้ไม่รู้ เพราะว่ามันสะดวกสบาย ยิ้มแย้ม แหมคุยกันเพลินเพลิน แต่ว่าเงินค่าโทรศัพท์เดือนละสองสามพันบาท บางคนใช้ถึงสามพันกว่าบาท สักพันก็มีเชื่อไหม ส่วนนี้มันสามารถเก็บหอมรอมริบไว้ยามเจ็บยามไข้ ซื้อเสื้อซื้อผ้าอาหารการกิน ใช้นี่มันต้องห้าม ต้องอะไรต่างๆ มันต้องบอกเขาว่า โทรศัพท์นี้มันสำหรับคนทำธุรกิจ ไม่ใช่เอามาพูดมาคุยกันเล่นๆอย่างนี้ คนใช้ในบ้านบางที่ยังอุตส่าห์ไปซื้อโทรศัพท์มือถือ

● แต่ตรงนี้รู้สึกว่าการจะไปเยอะมากนะคะ ตามหมู่บ้านนี้แทบจะมีกันทุกคนแล้ว

อย่างนี้ผมว่ารัฐบาลต้องนั้นแล้ว อย่างในชนบทนั้นก็พูดกับทางที่ประชุมมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยก็ส่งไปถึงผู้ว่าฯ ผู้ว่าฯก็ส่งไปอำเภอ อำเภอก็ต้องอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. อบจ. ต้องช่วยกันแล้ว จะปล่อยให้ลูกหลานใช้โทรศัพท์ คือตัวเราเองนี่อะไรไม่จำเป็นจะโทรฯ อย่างคุยอย่างพูดเลยมันสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ ใช่มั้ยไหม ไม่มีใครคิด มีแต่ส่งเสริมกันเรื่อยเลย

● ใช้กะท่าน แล้วออกมาเหมือนว่าเป็นทาสของโฆษณา เหมือนกับว่าเราต้องมี

อันนี้ผมถึงบอกไง อย่างนี้ อย่างทนายปัญหาจะได้มันได้เนี่ย โทรฯเข้ามานี้โอ้โฮ! สิ้นเปลืองเท่าไรคุณเอ๊ย แล้วไอ้คนดำเนินรายการยังได้เปอร์เซ็นต์ อันนี้ผมว่าไม่ควรทำมาหากิน อย่างนี้ไม่ควรทำมาหากินกับคนที่เขาไม่มีความนึกคิดอย่างรอบคอบ ว่าความสิ้นเปลืองนี้มันสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุหรือเปล่า

● แต่ตรงนี้คือ เราคงจะขอให้รัฐบาลทำก็คงจะไม่ได้ นะคะ

รัฐบาลต้องทำ ถึงถามว่าอย่างที่คุณใช้ ใครไปสอนมา เด็กๆอายุสิบสี่สิบห้า สิบสอง ขวบนี้ยังมีโทรศัพท์มือถือเลยคุณ แต่สนุกสนาน มีมาปั๊บ พอถึงกลับบ้านปั๊บนั่งคุยโทรศัพท์มือถือ เพลินเลยนะ บางทีครึ่งชั่วโมง ครึ่งชั่วโมงยังน้อยนะ บางคนเขามาเล่าให้ฟัง มันคุยไม่รู้ว่าคุณเรื่องอะไรกัน อยู่โรงเรียนมันคุยกันอยู่แล้ว กลับมามันยังคุยกันอีก ผมถึงบอกปัญหานี้ อันนี้ มันจะบันทอนนะคุณ จะบันทอน

● อย่างน้อยเราก็สูญเสียทรัพยากร อย่างน้อยก็คือเงิน

นั่นแหละ ผมถึงบอกว่ามันอะไร ใช้นี่เรื่องของสังคม เรื่องของส่วนรวม เหมือนอย่าง ดิสโก้เทคเมื่อก่อนนี้ก็เอาเด็ก ก็หาเงินกับเด็กเหล่านี้ เงินบริสุทธิ์ทั้งนั้น พ่อแม่ตามใจ เด็กเข้าไปเที่ยว

เชค แล้วก็ขายเนื้อขายตัว บางทีมีรายได้อีกใจคอแตกก็ไปเที่ยวกัน พวกนี้ก็ขายของ ขายบัตรผ่าน ประตูนุ ขายเป็นอะไรต่างๆก็ได้เงินได้ทองมาใช้ตลอดเวลา

● **อยากเรียนถามท่านว่า ถ้าให้ ส.ว.สามารถริเริ่มกระบวนการตรวจสอบได้เอง ท่านเห็นด้วยไหมคะ**

อันนี้เราตรวจสอบได้เองอยู่แล้ว

● **คือทุกวันนี้ต้องฟัง ป.ป.ช. ไม่ใช่หรือคะ**

ไม่ใช่ เกี่ยวกับเรื่องทุจริต เรื่องทุจริตไม่เกี่ยว ริเริ่มได้แล้ว ตรวจสอบสามารถช่วยว่า กรรมการชดเชยไหนก็ตาม สมมติว่าสมาชิกวุฒิสภาเห็นเรื่องอะไรมาที่เสนอต่อวุฒิสภา วุฒิสภาก็ดำเนินการตรวจสอบวุฒิสภาก็จะตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นมาก็ได้เนาะ ในเมื่อจะมีมติช่วยกันขอให้รัฐมนตรีมาชี้แจง ตั้งกระทู้ถามได้ นี่คือการตรวจสอบ หรือจะเปิดอภิปรายตามมาตรา 187 ก็ได้ นี่คือการตรวจสอบมีความคิดอยู่แล้วแต่ว่ามันไม่พร้อมกันเท่านั้น มันไม่ค่อยพร้อมกัน พอจะเข้าตัวใครมีพรรคพวกก็ขอร้องไม่ให้มีการตรวจสอบอย่างที่ตั้งใจ อย่างที่คิดไว้

● **ปัญหาอุปสรรคในการทำหน้าที่ตรวจสอบอยู่ตรงไหนคะ**

ปัญหาเรื่องของการตรวจสอบที่มันเกิดขึ้นในวุฒิสภาขณะนี้คือว่า เราไม่ได้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ได้พูดได้คุยอย่างละเอียดรอบคอบว่า สิ่งเหล่านี้เราควรจะตรวจสอบตรงไหนบ้าง ปัญหาของเราคือเวลานี้เสียงส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นกลางทั้งหมด ความเป็นกลางของวุฒิสภามันไม่ได้เป็นกลางทั้งหมด มันจึงไม่สามารถทำอะไรได้อย่างที่เป็นกลาง

● **ถ้าจะแก้ไขก็คือทำให้เป็นกลางใช่ไหมคะ**

จะแก้ไขก็ต้องทำให้เป็นกลาง แต่มันทำไม่ได้ เพราะจิตใจของคน ที่มาของคนมันแตกต่างกัน การได้เป็นวุฒิสภาก็มีที่มาต่างกัน บางคนต้องอาศัยพรรคการเมือง อาศัยห้วคณะเนนของพรรคการเมืองช่วยหาเสียงอะไรต่างๆ ถ้าเป็นอย่างนี้เนะ วุฒิสภานี้ไม่ควรจะมี ไม่ควรมีเลย เท่าที่ผมประสบมานี่ 5 ปีนี้ ถ้าอย่างนี้ ทำอย่างนี้ ความเห็นของผมไม่ควรจะมีเลย

● **ให้เหลือสภาเดียว**

สภาเดียวแล้วเสียดยงบประมาณของแผ่นดิน ผมบอกตรงๆผมเสียดยงบประมาณของแผ่นดินมาก สำหรับตัวผมเองผมบอกจริงๆว่าผมผิดหวังมากผมคิดจะลาออกมานานแล้วนะคุณ

● หรือคะ

เพราะผมคิดว่าจะลาออกเพราะอะไร เพราะว่าหนึ่งผมจะสามารถเซฟเงินหลวงไว้ได้ เดือนหนึ่งประมาณ เมื่อก่อนนั้นประมาณเจ็ดหมื่นหก ตอนนี้ได้ถึงแสนสี่ร้อยบาท ผมคิดว่าจะลาออก แต่ว่าเมื่อผมลาออกไปแล้ว มันต้องเลือกตั้งซ่อมใหม่ นี่จะต้องหลงใหลงบประมาณอีกร้อยกว่าล้านนี้มันไม่คุ้มค่าที่ผมลาออก ผมคิดนะไม่ใช่ผมไม่คิด นี่ๆสิ้นเดือนนี้ผมจะลาออกแล้วคุณ เพราะว่าไม่ต้องเลือกตั้งใหม่

● หรือคะ

นี่ผมบอกคุณเลย ผมลาออกแน่ สิ้นเดือนนี้ผมลาออก

● แล้วอย่างนี้เราก็จะเหลือสักกี่คนที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบในวุฒิสภา

ก็ผมก็ทำ แต่มันไม่ได้ประโยชน์อะไรนะ คุณเอ๊ย มันก็ทำไม่ได้ ถ้าเกิดสังคมรับรู้ได้ว่าทำอะไรไปบ้าง ใครเป็นยังงี้บ้าง อย่างเรื่อง CTX นี่คุณรู้ไหม เราทำกันเห็นชัดๆเลยนะคุณว่า มันมีการทุจริต ทุจริตเป็นกระบวนการเลยคุณ ตั้งแต่เริ่ม ตั้งแต่เริ่มให้ ITO ทำเลย เป็นการล็อกเลย ล็อกสเปกว่าต้อง CTX 9000 เดิมเมอร์ฟี่ชานนี่เขา เดิมที บทม.มอบให้เมอร์ฟี่ชานเป็นคนออกแบบ ตัวอาคารอันนี้ อ้างว่าเมอร์ฟี่ชานเป็นคนออกแบบมีความรู้ความชำนาญ เขาออกแบบให้เสร็จ เขาคิดมูลค่าทั้งหมดนะ 1,530 ล้าน ได้ครบ สมมติว่าผมมีความต้องการทุกอย่างหมดนะ เพราะว่าเขามีความชำนาญ แล้วบริษัท BNT นี่ที่บริษัทที่เป็นที่ปรึกษาเรื่องของการตรวจสอบวัตถุระเบิด ซึ่งทั่วโลกนิยมใช้ ทั้งยุโรป ทั้งอเมริกา ทั้งออสเตรเลียเขาเป็นคนออกแบบให้ แล้วก็เขาไม่ได้กำหนดว่า CTX เขากำหนดแต่ว่าในวงเงิน 1,530 ล้าน รู้สึกยังมีเพื่อเหลือเพื่อขาดอีก 30 ล้านนะ ถ้าเพื่อผมผิดพลาดผมจำไม่ได้สินะ เขาบอกด้วยว่า CTX มีอยู่ที่บริษัท ของเยอรมันบริษัท ของแอล 3 ของอเมริกา และ CTX ของอเมริกา เขาบอกชัดเจนเลย อยู่ๆยกเลิกเขาเฉยๆ ไม่มีปี่ไม่มีขลุ่ย บอกว่าเขาใช้เวลาทำงานนี้ประมาณ 120 วัน หรือสี่เดือน ซ้ำมาก ไม่ทันเปิดสนามบินได้ ยกเลิกเฉยๆอย่างนั้นเลยคุณ แล้วมาถึงออกแบบให้ ITO สั่งให้ ITO ทำเลย ITO ก็ไปบอก อ้างด้วยว่า ITO เนี่ยเป็นคนทำสายพานมาก่อนแล้ว ให้ ITO ทำเลยนะ และก็ไม่มีความรู้ด้วยว่าต้องใช้ CTX ก็เครื่อง ITO ก็เสนอมา 30 เครื่องคุณรู้หรือเปล่า เสนอมา 30 เครื่องเลข 30 เครื่องมันก็ 4,057 ล้านนะ มันไม่มีความรู้ และจัดจ้างกรณีพิเศษก็ไม่ตั้งคณะกรรมการกำหนดราคากลาง คุณไม่รู้เรื่องเลยว่าไอ้ของแต่ละชิ้นราคาเท่าไร ไม่เหมือนอย่างที่เมอร์ฟี่ชานเขาทำ เขารู้เลยว่าไอ้บริษัทไหนเท่าไร เขาถึงบอกว่าวงเงินแค่นี้ได้อะไร ไอ้ไม่ได้กำหนดราคาไว้ เกิดความเสียหาย เอามา 26 เครื่อง ไม่รู้ตัดออกไป 4 เครื่อง สแตนดาร์ดโรไป 4 เครื่องใหญ่ๆนะตัดทิ้งไป เอาเฉพาะ 26 เครื่อง ไม่รู้เลยว่า CTX ราคา

เครื่องละเท่าไร นี่ผมก็มาคำนวณ มาคำนวณนี้ประมาณเครื่องละ 47 ล้านได้ เพราะว่า 26 เครื่อง 1,440 ล้าน ประมาณ 47 ล้านได้ สัญญาซื้อขายเขานี้ต่างกันเกือบ 70 ล้าน ถึง 70 กว่าล้าน และก็ในสัญญาของอินวิชั่นที่ซื้อตรงนี้นะ เมื่อเขาไม่สามารถส่งของได้ ผิดสัญญานี้ ตามจริงแล้วคุณต้องบอกเลิกสัญญา ถูกไหม แล้วก็ซื้อตรง มันซื้อได้ทั้งหมด 26 เครื่องเพียงแค่ว่า 1,440 ล้าน คิดตั้งเสร็จหมดทุกอย่างเรียบร้อยหมด ยกเว้นค่าขนส่งกับค่าภาษีที่เราจะต้องเสียเอง อย่างนี้ได้ว่าอะไร ITO มาขายให้การทำอากาศยาน 2,608 ล้านคุณ คุณเอา 1,440 ล้าน บวกกับอีกเล็กน้อยๆ นี่ผมให้ 1,600 ล้าน แล้วเรายังเหลือเท่าไร เหลืออีก 1,000 ล้านคุณ พันกว่าล้านเลย อย่างนี้เป็นต้น คุณเห็นไหม มันชัดๆเลย อย่างนี้ท่านรัฐมนตรีทำแบบๆ ถามอะไรต่างๆไปก็ไม่ได้ ความชัดเจนยังจะมาบอกว่าผมเนียทำสังคมปั่นป่วน คือเรื่องเขาเรียบร้อยแล้ว ของมาแล้ว เออ ของมาก็มา เรื่องทุจริตมันก็ว่ากันไป ใช่ไหม แล้วมันยังมีนะที่ ITO เสนอมาเครื่องสายพาน 710 ล้าน ตอนทำสัญญากับเขา แจกเขา 1,430 ล้านคุณรู้หรือเปล่า แล้วเครื่องคอนโทรล เขาเสนอ 140 ล้าน ตอนทำสัญญา 268 ล้าน คุณสองรายการนี้ล่อเข้าไปเกือบ 2,000 ล้านแล้วคุณ คุณคิดดูสิ ของ 4,365 ล้าน ล่อเข้าไปสองพันล้านเลย เห็นชัดๆเลยคุณ ผมมีหลักฐาน คนที่มาชี้แจงหลบหน้า หนีตายกันหมดเลย!

● ตามใคร ไม่มีใครมาเลยใช่ไหมคะท่าน

ไม่มา ไม่มาเลย หนีหมด ไม่มีการส่ง CTX มาให้ดู โอ๊ย เสรีใจ เขาคงหมั่นไส้ ทางโน้นคงหมั่นไส้ เราเชิญไปเท่าไรๆก็ไม่มา

● แต่ท่านต้องอยู่ค่ะ

อะไรนะ

● ท่านต้องอยู่ค่ะ

แต่ผมตัดสินใจแล้ว

● ไร ท่านอย่าเพิ่งตัดสินใจเลยค่ะ

ผมตัดสินใจแล้วจริงๆ บอกว่าผมตัดสินใจแล้ว

● ท่านจะอยากจะขอเรียนถามท่านถึงหน้าที่ในด้านการแต่งตั้งถอดถอนของ ส.ว. ชุดนี้ทำงานเป็นอย่างไรคะ

หน้าที่แต่งตั้งถอดถอนนี้ผมว่าถอดถอนนี้มันยังไม่มีนะ ในการแต่งตั้งบุคคล บางองค์กรณีนี้

มากนะครับ บางองค์การนี้แย่มากทั้งที่คนนั้นขาดคุณสมบัติ สมมติว่าขาดคุณสมบัติมีปัญหาระหว่าง
กรรมการด้วยกันก็แทนที่จะส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ก็ไม่ทำ ทั้งๆที่มันปรากฏในรัฐธรรมนูญ
นั้นอย่างตำแหน่งอธิบดีกับตำแหน่งเทียบเท่านี้ มันก็มีความชัดเจนตามกฎหมายแล้ว มันก็ไปเอา
เทียบเท่า ไปเอาเทียบเท่าว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ว่าตำแหน่งอย่างตำแหน่งนาย
พลนี้สามารถเบิกได้เท่ากับอธิบดีของกระทรวงนั้น กระทรวงนี้ แล้วก็บอกว่ำนั่นแหละคือตำแหน่ง
เทียบเท่าอธิบดี มันไม่ใช่ตำแหน่งเทียบเท่า มันเป็นเรื่องของการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าเบี้ย
เลี้ยงการเดินทาง มันคนละเรื่องกันเลยคุณ เขาต้องการตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่าอธิบดีดำรง
ตำแหน่งนี้เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ที่จะมาทำงานอันนี้ได้ อย่างนี้เป็นต้นนะคุณ บางที
แย่ บางทีก็อภิปรายกันอย่างรู้ซื่อเท็จจริง รู้ข้อมูลเป็นยังงี้ก็ยังเลือกเข้าไป บางคนนี่เลือกครั้งแรกไม่
ผ่าน เอา ครั้งที่สองดันเข้ามาที่ผ่าน อย่างนี้ไม่มีเหตุผล

● **อย่างนี้สามารถพูดได้ว่าลือกลศึกไหมคะ**

มันวิ่งเดินกันทุกระดับ มันวิ่งเดินกันทุกระดับคุณเอ๊ย วิ่งเดินกันทุกระดับ แล้วการ
ลงคะแนนอะไรต่างๆมันเห็นชัดเจน เป็นขวงเลขคุณ เป็นขวงเลข ไอ้ 80 คน 90 คน ก็ลงคะแนน มัน
มันเห็นชัดเจนเลยว่าอย่างนี้ มันอย่างนี้ มันเป็นไปได้

● **อย่างนี้ประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ตรงนี้ของ ส.ว.ก็คือไม่ได้อย่างที่ต้องการ**

ที่ผมเรียนให้รู้ ถ้าคนเป็นกลางมันทำได้ทุกอย่าง ถ้าจิตใจคุณเป็นกลาง จริงๆคุณทำได้
ทุกอย่าง คุณรู้ คุณมีวุฒิภาวะ รู้อะไรถูกอะไรควร อะไรดีไม่ดีคุณรู้ครับ ผมถึงเสียใจ ผมออกไปนี้ผม
สามารถเซฟเงินหลวงได้ประมาณหกแสน

● **ท่านมีข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้ไหมคะ**

คือบอกว่าต้องเป็นกลางจริงๆ เราไม่สามารถได้คนที่เป็กลางจริงๆ ที่ไม่ฝักใฝ่พรรค
การเมืองนี้ไม่มีทาง น้อยมาก น้อยมากจริงๆครับ ถ้าอย่างนี้แล้วมันไม่เกิดประโยชน์ ไม่ควรมี
ดีกว่า สามารถประหยัดงบประมาณแผ่นดินปีหนึ่งได้หลายพันล้าน ประมาณสองพันล้านนะ แล้ว
ส.ส.ก็ไม่จำเป็นต้องมีตั้ง 500 คนหรือคุณ 300 คน ก็เพราะอเมริกาเขามีประชากร 250 กว่าล้านคน
เขามี 334 คนเท่านั้นเอง

● **หาก ส.ว.ยังมีอยู่ จำนวนสมาชิกวุฒิสภาควรมีเท่าเดิมไหมคะ**

ผมมีความเห็นว่าไม่ควรมีแล้ว ผมก็ไม่อยากอธิบาย ไม่อยากจะพูดว่ามันควรมีสักเท่าไร ยังมี

น้อย มันมาจากความไม่เป็นกลางแล้วมันยังเป็นกลุ่มเป็นก้อนที่แข็งแรง ที่เข้มแข็งเลยคุณ ยิ่งเวลานี้เลือก ส.ว.นี้ ต่างจังหวัดนี้สามารถกำหนดเขตได้เลย อย่างว่าในเขตนี้ขอเสียงให้คนนี้ ในเขตนั้นขอเสียงให้คนนั้น ถ้าอย่างโคราชที่เลือกได้หลายคนนี่นะ ก็แบ่งกันเลยว่า ขอเขตนั้น เขตนี้เอาคนนี้ เขตนั้นเอาคนนั้น เอาหัวคะแนนของพรรคการเมืองได้เลยครับ นอกจาก กทม.เท่านั้นแหละที่ลำบาก แต่ กทม.ก็ไม่แน่นะ กทม.ก็ไม่แน่นะ

● ถ้าให้วุฒิสภามีอำนาจเพิ่มขึ้นในการให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งรัฐมนตรีก่อนที่จะนำขึ้นเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ท่านเห็นด้วยไหมคะ

ไม่เห็นด้วยครับ เพราะว่าการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ใช้นี่มันเรื่องของ การแต่งตั้ง.....ในหลักการนี้เขาเป็นฝ่ายบริหารคือเขาสามารถเอาคนของเขามาเป็นรัฐมนตรีได้ เราจะไปยุ่งอะไร เราจะไปรู้ดีกว่าเขาได้ยังไง เราไม่รู้ดีกว่าหัวหน้ารัฐบาลเขา จะแต่งตั้งใครได้ครับ และก็ให้เขารับผิดชอบกันไปเอง

● สู้ให้เขาทำแล้วเราตรวจสอบ อย่างนี้ดีกว่าไหมคะ

มันต้องแบ่งหน้าที่กัน หน้าที่ใครหน้าที่มัน จะไปเปราะหมด ส.ว.ก็ไม่ได้วิเศษวิโสอะไรครับ นี่พูดจริงๆเถอะเหมือนกัน

● บทบาทในด้านความสัมพันธ์กับประชาชนล่ะคะท่าน ส.ว.ชุดนี้ใกล้ชิดกับประชาชน ช่วยประชาชนแก้ปัญหาได้มากน้อยเพียงใด น่าพอใจเพียงใดคะ

ก็ เข้าใจว่าดีกว่าชุดก่อนๆที่รัฐบาลแต่งตั้งนะ ประชาชนยังเดินเข้ามาหา มาพูดมาคุยได้ครับ มาพูดมาคุยได้

● ท่านว่าน่าจะเปิดช่องทางอะไรที่มากกว่านี้ไหมคะ ในการเข้าถึงประชาชน หรือว่าปัจจุบันก็ถือว่าทำได้ดีแล้ว

ในเรื่องของการเข้าถึงประชาชน ประชาชนมาพบปะ ส.ว. ในปัจจุบันก็อยู่ในเกณฑ์ใช้ครับ ถือว่าก็ดี

● อย่างชุดของท่านก็มีเข้ามาเยอะไหมคะท่าน

ก็เข้ามาตลอดมาตลอดเราก็ดำเนินการให้ บางสิ่งบางอย่างก็แจ้งไปทางพื้นที่เขาก็ดำเนินการให้ครับ อย่างเรื่องหลายๆเรื่องในปัจจุบัน หลายเรื่องผมก็โทรศัพท์ไปหาเขาก็จัดการให้อะไรต่างๆแล้วก็ขอโทษที่มัน

ล่าช้าเพราะเจ้าหน้าที่ เขาก็บอกพระเจ้าหน้าที่มันบกพร่องอะไรต่างๆ ก็ไม่ว่าอะไรกัน แต่ว่าขอความเป็นธรรม

● แล้วช่วยเหลือได้มากไหมคะ

เออ ช่วยเหลือนี้ได้หน่อย ได้น้อยมาก เพราะว่ามันติดขัดในระเบียบราชการและติดขัดในเรื่องของความเอาจริงเอาจังของผู้รับผิดชอบ เราก็ช่วยเหลือ ทำให้เรื่องช้าเป็นเรื่องเร็วได้ แล้วก็เรื่องถูกกลั่นแกล้งทำให้พลาดลงไปได้นั่น

● อยากขออนุญาตให้ท่านช่วยประเมินภาพลักษณ์ คุณธรรม จริยธรรมของ ส.ว.ชุดนี้ในทัศนะของท่าน ท่านว่าเป็นอย่างไรบ้างคะ

อันนี้ผมว่าให้ประชาชนวินิจฉัย อย่าให้ผมประเมินเลย ผมประเมินไม่ดี และผมเองก็ไม่ดี ผมถือว่าสำหรับตัวผมเองผมก็มีเรื่องวิวาท และก็เป็นเรื่องที่ผมจำเป็นต้องชกหน้าเขานะ เพราะว่าผมป้องกันตัว และคุณก็เห็นนะ เพราะว่าเขามาอะไร ก้าวร้าวผม รุกรานผมมากนะ ผมจำเป็นต้องป้องกันตัว ต้องป้องกันตัว ผมจะไม่ยอมให้เขามาทำผมก่อนได้และก็มีผมจำเป็น ผมรู้สึก รู้สึกไม่คืนะ อันนี้ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผมลาออก ผมรู้สึกไม่คืนะครับว่าเหตุการณ์อย่างนี้ไม่ควรเกิดขึ้นในสภา ถ้าผมไม่ลงมือก่อนนี้ ผมอาจจะเจ็บตัวมาก ผมมีความจำเป็น

● ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับข่าวที่ออกมาว่า ส.ว.รับเงินเดือนจากพรรคการเมือง มันก็ไม่ควรเป็นอย่างนั้น ไ้คนที่รับมันบดขยี้มาก

● ท่านเชื่อว่ามีไหมคะ

เชื่อครับ มีบางคน

● ถ้าจะนำประมวลจริยธรรมมาบังคับใช้เป็นกฎหมาย ท่านเห็นด้วยไหมคะ

เวลานี้จริยธรรมมันก็มี กฎหมายมันก็มีอยู่ แต่คนเหล่านั้นมันไม่นับหรือครับ คนเหล่านั้นนี้ มันขาดคุณธรรม ขาดจริยธรรม เห็นแก่ประโยชน์

● ถ้าเราจะเอามาบังคับเลยละคะท่าน

บังคับ ก็เวลานี้ประเทศชาติก็มีกฎหมายอยู่ ทำผิดกฎหมายก็ผิด อะไรอย่างนี้ มาคนตายก็ผิดเล่นการพนันก็ผิด มันยังเล่นยังมีคนตามจับ ไ้ไหน ใครจะมาตามจับมันละ เวลานี้คนที่ดำรงตำแหน่งอะไรก็ตาม ที่มีหน้าที่การทำงานโดยเฉพาะสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรีต่างๆนี้ มันต้องมีจริยธรรม

ของตนเอง คนอย่างนั้นต้องมีจริยธรรมของตัวเอง ต้องมีคุณธรรมประจำใจ ถ้าคนเหล่านี้ขาดคุณธรรม ขาดจริยธรรม ของตัวเองแล้วนี้เห็นแก่ประโยชน์ มันก็เสียหมดทุกอย่างมันเสียหมด

● **บางคนพูดว่าคือเหมือนเราจะไปหาอะไรที่มันลำบาก ผู้เราบังคับไปโดยไม่ดีกว่าหรือ**

บังคับที่จริยธรรม เราจะไปบังคับกันยังไง ผมถามคุณหน่อย คุณจะบังคับยังไง บังคับที่ คนมันก็ไม่เชื่อใช่ไหม บังคับยังไง อย่างขอโทษนะ อย่างสามมีทั้งภรรยา มีทั้งครอบครัว มีทั้งลูกนี้ มันยังประพฤติตัวไปมีผู้หญิงอื่น บางทีผู้หญิงอื่นก็ยังไม่ใช่ตัวปรี๊ดตัวเปล่า ศีลธรรมก็บังคับอยู่แล้ว อะไรก็บังคับอยู่แล้ว ตำแหน่งหน้าที่การงานก็บังคับอยู่แล้วคุณ ยังทำตัวเลวๆอย่างนั้นได้ยังไงคุณ ใช่ไหม

● **สรุปแล้วท่านเห็นว่าควรให้มีวุฒิสภาอยู่ต่อไปหรือไม่ แต่เมื่อก็ท่านบอกว่าไม่ควรให้มีอยู่**

ก็ผมว่าไม่ควรมี ไม่ควร

● **ถ้าอยู่ในลักษณะนี้ใช่ไหมคะ**

ไม่ควร ไม่ควรมีครับ และควรจะมีสภาเดียว เพราะว่าให้เหตุผลง่ายๆเลยว่า สมาชิกวุฒิสภาส่วนมากแล้วไม่เป็นกลาง ไม่เป็นกลาง ความไม่เป็นกลางมันจะทำให้การพิจารณาหรือการ ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญฯ คือไม่สามารถดำเนินการต่างๆให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฯได้ เพราะ รัฐธรรมนูญฯบัญญัติว่าต้องให้เป็นกลาง

● **แล้วถ้าเหลือสภาเดียว การบริหารจะทำให้เกิดปัญหาหรือไม่**

เวลานี้มันก็เหมือนกับการบริหารมีสภาเดียวอยู่แล้วคุณ เวลานี้ก็เหมือนกับมีสภาเดียว แล้วจะมีไว้ทำไม ให้มันเสียเงินเสียทองด้วย แล้วต้องมาย้ายสภา ไปสร้างสภาใหม่อีก สภาตรงนี้ก็ คืออยู่แล้ว คือว่าไม่มีความจำเป็นต้องโตกว่านี้แล้ว เราต้องดูประเทศอื่นที่เขา มี ญี่ปุ่นมี ส.ส.ก็คน อเมริกามี ส.ส.ก็คน อังกฤษมี ส.ส.ก็คนครับ นี่เรารวมกัน 700 คน ประชุมทีพร้อมกัน 700 คน นี่ได้ ใจ ส.ส. 500 คน ประชุมครั้งหนึ่งก็คน

● **ในบทสรุปท่านมีข้อเสนอแนะอะไรไหมที่จะปรับปรุงให้วุฒิสภาดีขึ้นในภาพรวม**

ผมเรียนได้ว่ามันไม่มีทางดีขึ้น เพราะว่าความเป็นกลางมันไม่มี ความเป็นกลางมันมี เฉพาะตัวบุคคล ไม่ได้หมดทุกคน ถ้าหากเสียงส่วนมากไม่เป็นกลางก็ทำอะไรไม่ได้นะคุณ

หลักการของการมีวุฒิศึกษานั้นดี แต่ว่าเอาเข้าจริงๆมันไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฯ

● อย่างนี้เราแก้รัฐธรรมนูญฯ ดีไหมคะ

แก้รัฐธรรมนูญฯ ไม่มีวุฒิสภา(หัวเราะ) ก็ผมบอก การแก้รัฐธรรมนูญฯ ไม่มีวุฒิสภา ก็ต้องแก้รัฐธรรมนูญฯ รัฐธรรมนูญฯยังบัญญัติอยู่ว่ามีวุฒิสภานั้นก็ต้องมีวุฒิสภาต่อไป

บทสัมภาษณ์
พนัส ทัศนียานนท์
สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดตาก
วันที่ 21 ตุลาคม 2548
ณ อาคารรัฐสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพฯ

● ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายอย่างไร

ถือว่าทำได้ดีพอสมควร อันที่จริงงานกลับกรอกกฎหมายเป็นงานหลัก แต่ใช้เวลามากเกินไป กฎหมายบางเรื่องก็เลยซ้ำและมาติดค้างที่วุฒิสภา ทางแก้จึงต้องให้ลดระยะเวลาลงจากที่เคยเป็น 30/60 วัน อาจจะกลับไปใช้รัฐธรรมนูญสมัยก่อน แม้จะเป็นอำนาจในส่วนของการยับยั้ง แต่ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป ความจริง 60 วันก็ได้อยู่แล้ว แต่ไม่ควรให้ต่ออย่างไม่มีกำหนด

อย่างไรก็ตามมองว่าผ่านในระดับหนึ่ง แต่บางเรื่องอาจจะดีเกินไปจนเกิดปัญหาที่เกินไปแล้วทำให้ผิด เช่น ร่าง พรบ.เหรียญ ร่าง พรบ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นตัวอย่างที่เรียกว่าแก้ไขจนไม่รู้เรื่อง คือไปใช้เวลามากจนเกินไป การอภิปรายในชั้นของการรับหลักการก็พูดกันเสียจนเสียเวลา มันควรจะใช้เวลาในการอภิปรายที่ใช้เวลานั้นกว่านั้น ถึงอย่างไรแม้ไม่รับหลักการสภาผู้แทนราษฎรเขาก็ผ่านกฎหมายออกไปได้อยู่แล้ว ดังนั้นเราจึงเสียเวลากับการอภิปรายมาก เพราะเห็นว่ามี 200 พรรคจึงทำอะไรไม่ได้มาก ประธานวุฒิสภาก็ไม่สามารถควบคุมอะไรได้ นอกจากดำเนินการประชุมให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย ประธานวุฒิสภาก็เอาไม่ค่อยอยู่ ทุกคนก็ใช้สิทธิในการอภิปรายกันมากจนฟุ้งซ่าน เสียเวลามาก ซึ่งเราต้องแก้ ส่วนวิปวุฒิจึงทำอะไรไม่ได้ เพราะไม่เหมือนของสภาผู้แทนฯจึงคุมอะไรได้ วุฒิสภาทำแบบไม่มีใครเกรงใจ จึงเป็นจุดเสีย

● บทบาทหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) ของวุฒิสภาเป็นอย่างไร

ขึ้นอยู่กับตัว ส.ว.บางคณะกรรมการฯ ก็ทำได้ดี บางคณะก็พยายามจะช่วยเหลือมากกว่า คือฝักใฝ่อยู่กับทางการเมือง กลายเป็นตรายางประทับความชอบธรรม ไม่ต้องพูดถึงกรรมการธิการสามัญที่มีอยู่เกือบ 20 กว่าคณะ อันที่จริงก็ควรจะลดลงเพราะงานมันซ้ำซ้อน ทำให้ฝ่ายบริหารกับหน่วยงานเสียเวลาในการมาชี้แจง คือ กรรมการแต่ละคณะก็ไม่ยอมรับว่ากรรมการอื่นก็ทำเรื่องนั้นแล้ว แต่กลับมีการพิจารณาซ้ำในเรื่องเดียวกัน อันนี้จึงติดปัญหาในการประสานและ

ไม่ทำงานร่วมกัน ตรงนี้ต้องแก้ไข โดยการลดคณะกรรมการให้น้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ งานจะได้ไม่ซ้ำซ้อน อย่างมากที่สุดไม่ควรเกิน 10 คณะ ซึ่งมีผลทำให้ลดงานที่ซ้ำซ้อนได้

อีกทั้งข้าราชการหรือหน่วยงานที่จะมาชี้แจงก็ไม่ต้องมาชี้แจงหลายคนด้วย แต่ปัญหาอยู่ที่เราไม่มีอำนาจในการลงโทษผู้ไม่มาชี้แจง ตรงนี้จึงเป็นจุดอ่อนมากๆ เป็นจุดอ่อนของรัฐสภาไทยตั้งแต่ต้น โดยหลักแล้วรัฐสภาของสหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษ รัฐสภาจะมีอำนาจค่อนข้างมาก หากเขาสอบสวนหรือพิจารณาไปแล้ว ผลปรากฏเป็นเช่นไร รัฐบาลจะมีพันธะกรณีที่ต้องปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามอาจจะนำไปสู่ความรับผิดชอบทางการเมืองที่อาจจะถูกถอดถอน รัฐสภาไทยน่าจะมีบทบาทแบบนี้

ขณะนี้เราจำลองรัฐสภาไทยมาจากหลายประเทศ โดยนำมาแบบย่ำผสมกัน จะว่าจำลองมาจากอังกฤษเสียทีเดียวก็ได้ เพราะตอนเปลี่ยนแปลงการปกครองเราก็มีสภาเดียวมาจนถึง พ.ศ.2489 จากนั้นก็เกิดระบบสองสภาขึ้นมา แต่พอถึงปี 2495 ก็กลับไปเป็นสภาเดียวอีกจนถึง พ.ศ. 2511 ก็กลับมาเป็นสองสภาอีก จากนั้นมาเราก็มีระบบสองสภาอีก แต่อำนาจของกรรมการยังเหมือนเดิมคือ อ่อนแอ

ดังนั้นอำนาจนิติบัญญัติของไทยตามระบบที่ออกแบบมา มันจึงมีอำนาจกว่าฝ่ายบริหาร แต่ความเป็นจริงของการเมือง รัฐบาลมันคุมสภา อย่างที่ปรากฏอยู่ตอนนี้ ในเมื่อมีกฎหมายที่บังคับให้ ส.ส.ต้องสังกัดพรรค จึงทำให้อำนาจการควบคุมของสภาไม่มี ในความเป็นจริงมันเป็นอำนาจของคนที่เป็นหัวหน้าพรรคที่จะควบคุมสภามากกว่า มันตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิง สำหรับวุฒิสภานอกจากมันขาดเอกภาพเพราะมันมี 200 พรรคแล้ว มันก็ต้องดูเป็นเรื่อง ๆ ในการพิจารณา ตอนนี้ ส.ว.ค่อนข้างเกาะกลุ่มกันได้ และส่วนมากก็ค่อนข้างจะฝักใฝ่รัฐบาลอย่างที่เราเห็นเขาจึงรวมตัวกันได้ แต่แทนที่จะมีอำนาจไปควบคุมรัฐบาล แต่ไม่ใช่ มันกลับให้รัฐบาลมาควบคุมและแทรกแซง มันกลับตาลปัตร

แม้ว่า ส.ว.ส่วนมากจะไม่ได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร แต่ก็ยังมีกรรมการวิสามัญตรวจสอบการทุจริต วุฒิสภา ที่ พล.ต.อ.ประทิน สันติประภพ เป็นประธาน ทำหน้าที่นี้อยู่ กรรมการฯ นี้ก็สามารถทำหน้าที่ได้อย่างอิสระ และสามารถสอบสวนเข้าไปเจาะลึกได้ มันก็ทำให้เกิดผล เพราะทำให้เกิดกระแสสังคมในการรับรู้ข้อมูลผ่านสื่อ ทำให้มีผลสภาพบังคับได้ แต่สภาพบังคับในตัวองกรรมการเองไม่มี การทำอย่างนี้ก็เป็นเพียงส่วนน้อย และเป็นฝ่ายข้างน้อย กรรมการวิสามัญ ส่วนใหญ่จะถูกครอบงำ ความจริงอำนาจมันอยู่ที่กรรมการสามัญฯ ส่วนกรรมการวิสามัญฯ ตั้งขึ้นมาเพื่อสอบสวนเรื่องเฉพาะกิจเท่านั้น ที่สามารถมีสภาพบังคับทางสังคมขึ้นมาได้ เพราะได้ก่อให้เกิดกระแสสังคมในการตรวจสอบอีกทางหนึ่ง

ส่วนการเสนอรายงานของกรรมาธิการฯ ที่นำเสนอต่อวุฒิสภาและส่งให้รัฐบาลนั้น ส่วนใหญ่เขาก็เอาไปเก็บหมด อันที่จริงเป็นประเด็นที่น่าคิด คือ ในเมื่อวุฒิสภาลงมติแล้วว่ารัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐผิด กระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งผิดหรือละเว้นไม่กระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น กรณีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร้องเรียนกรณีบ้านหินกรูด-บ่อนอก หรือท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติใช้อำนาจละเมิดสิทธิของประชาชน แล้วเขาเสนอแนะว่า จะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหา แต่รัฐบาลก็ไม่ทำ ถ้าเรื่องมาสู่วุฒิสภาแล้วลงมติว่าการกระทำนั้นผิดรัฐธรรมนูญฯ อันนี้น่าจะมีผลบังคับนำไปสู่การถอดถอนได้ แต่ก็ไม่มีใครทำอะไร เป็นเรื่องที่ไม่มีคนมองเห็น

มติของวุฒิสภาที่นำเสนอต่อรัฐบาลแล้วรัฐบาลนำไปชุกไว้ นั่นก็ไม่ปฏิบัติอาจจะเป็นเหตุให้นำไปสู่การถอดถอนได้ ถ้าหากเรื่องนั้นๆ เป็นการชี้ชัดว่าเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญฯ หรือละเมิดกฎหมาย ก็จะนำไปสู่การถอดถอนตามรัฐธรรมนูญฯ ได้ แต่ก็อย่างว่ามีกฎหมายมันถูกล็อกไว้ว่า หากจะถอดถอนต้องให้ ส.ส.เข้าชื่อกัน ในความเป็นจริง ส.ส. ไม่มีทางเข้าชื่อถอดถอนายนั้ ซึ่งก็เหลือเพียงการรวบรวมรายชื่อของประชาชน 5 หมื่นคนเพื่อถอดถอน แต่ก็ยังคิดปัญหาตรงที่ว่าหากรวบรวมรายชื่อได้แล้ว ต้องผ่านขั้นตอนของ ป.ป.ช. ซึ่ง ป.ป.ช.สมัยนี้ก็ฝากฝ่ายบริหารอีก จึงทำให้ไม่มีการชี้มูลความผิด เรื่องก็มาไม่ถึงวุฒิสภา วุฒิสภาที่ใช้อำนาจถอดถอนไม่ได้ เพราะมันถูกล็อกไว้หมด

● ขอให้ท่านประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างไร

การแต่งตั้งที่ผ่านมามันใช้ไม่ได้ ในแง่ที่ว่ามันไม่มีความโปร่งใส อันนี้ไปโทษตัวบุคคลก็ไม่ได้ ต้องโทษที่รัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดให้เรื่องการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คือกำหนดไว้ว่าให้พิจารณาและลงมติ มันก็เลยมีการฮั้วกันได้หมด รัฐบาลก็มีโอกาสที่เข้ามาแทรกแซงได้ แม้จะมีการพิจารณาโดยการลงมติลับก็ตาม ยิ่งลงมติลับคนที่ลงมติลับก็ไม่ต้องรับผิดชอบอะไร ดังนั้นถ้าได้อามิสสินจ้างหรือบังคับ ขอร้อง มาตกอยู่ภายใต้ของฝ่ายอิทธิพลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ไม่อาจจะใช้ความเป็นอิสระหรือความคิดอิสระของตนตัดสินใจได้

● ขอให้ท่านประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

มันมีข้อห้ามจากรัฐธรรมนูญฯ ที่ไม่ให้สังกัดพรรคการเมือง ให้วางตัวเป็นกลาง ต้องเป็นอิสระ จึงทำให้ ส.ว. ไม่ได้ใกล้ชิดประชาชน มันผิดหลักการเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ตรง

นี้ ส.ว.จึงปฏิเสธในการเข้าไปใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ของตัวเอง หากใกล้ชิดก็จะกลายเป็นว่าไม่สามารถวางตัวเป็นกลางได้ ดังนั้นบทบาท ส.ว.จึงไม่ค่อยจะมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ถ้าเข้าถึงมากๆ ก็จะถูกมองว่าเป็นการดำรงตนที่ถูกต้องหรือไม่ มันมีข้อดีทั้งข้อเสีย แต่ความจริง ส.ว.ก็เป็นผู้แทนปวงชนเหมือน ส.ส. การเป็นผู้แทนปวงชนมันควรใกล้ชิดกับเขา เพราะจะได้รู้ว่าสารทุกข์สุกดิบเขาเป็นอย่างไร หน้าที่ที่เกี่ยวพันกับองค์กรอิสระจึงบีบให้ต้องวางตัวเป็นกลาง อีกอย่างคือ การให้ลงสมัคร ส.ว.ได้ครั้งเดียว ความรู้สึกผูกพันจึงไม่มี เพราะครั้งต่อไปก็ลงสมัครอีกไม่ได้ จึงไม่รู้ว่าจะต้องไปดูแลกันอีกทำไม ได้อย่างก็เสียอย่าง

● ประเมินคุณธรรมและจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภาอย่างไร

โดยทั่วไปก็ไม่มีอะไรเสียหาย เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่เกิดขึ้น มันเป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้นกับใครก็ได้ อันนี้เราต้องดูว่าภาพรวมของ 200 คน พวกที่ความชั่วไม่มีความดีไม่ปรากฏก็เรียกว่าได้ว่าเป็นส่วนใหญ่ แต่ส่วนที่มีความชั่วปรากฏออกมาก็เป็นส่วนน้อย อย่างว่าตำแหน่งมันอยู่ในระดับสูง ที่เสียก็เห็นจะมีแค่ป่าหลิม (นายเฉลิม พรหมเลิศ ส.ว.สุราษฎร์ธานี) ซึ่งก็ออกไปแล้ว นอกนั้นก็เป็นเรื่องกล่าวหากันไปกล่าวหากันมา

ส่วนที่มีการเกรงว่า หากให้ ส.ว.สังกัดพรรคแล้วจะมีลักษณะคล้ายพรรคไทยรักไทยที่มี ส.ส.ถึง 377 คน แต่ไม่มีความเห็นที่แตกต่างแม้แต่คนเดียว ถ้ามีก็อยู่ในพรรคอย่างลำบาก ผมว่าปัญหานี้เกิดขึ้นเพราะ ส.ส.เขาถูกล็อกไว้ด้วยการย้ายพรรคไม่ได้ เพราะมีเรื่อง 90 วันกำกับอยู่ โดยหลักแล้วในต่างประเทศ ใครจะสังกัดหรือไม่สังกัดก็ได้ ส.ส.ก็เหมือนกัน แต่สุดท้ายคนที่เปื้อนอิสระมันไม่สามารถเข้ามาในสภาได้ มันต้องสังกัดพรรค

ถ้าหากระบบการเมืองจะพัฒนาไปจริงๆ ในระบอบประชาธิปไตยได้ พรรคการเมืองยังเป็นเรื่องสำคัญ เพราะประชาชนเขาจะไปคุมพรรคการเมืองอีกที ถ้าพรรคการเมืองนั้นเอาคนไม่ดีเข้ามา ประชาชนก็ไม่เลือก ถ้าเราต้องการให้เมืองไทยพัฒนาจริงก็ต้องทำเลย ประชาชนเขาจะปรับตัวของเขาเอง เหมือนกรณีการกระจายอำนาจให้การปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าคุณบอกว่า อบต.ทำไม่ได้หรอก เพราะการศึกษาไม่มี ส่วนใหญ่ก็จะเป็นข้ออ้างตรงนั้น ถ้าเราไม่ให้ความมีมันก็จะทำอะไรไม่ได้ ถ้าเราให้เขาทำมันก็มีการพัฒนา แน่แน่นอนมันต้องมีส่วนที่แยกอยู่ ซึ่งอาจจะเป็นส่วนใหญ่ก็ได้ สุดท้ายมันต้องมีการพัฒนา

● ปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภามีอะไรบ้าง

ปัญหามันอยู่ที่การอภิปรายมากเกินไป เพราะการทำงานไม่เป็นระบบ เป็นเรื่องของแต่ละคน คนละความคิด มันจึงยืดเยื้อ ไม่มีใครยอมใคร บางทีก็มี ส.ว.บางคนยืนยันว่าจะเอาของท่าน อย่างนี้จะพูดอย่างไรก็ไม่ฟัง ขอแปรญัตติหรือขอสงวนคำแปรทั้งที่เป็นเรื่องไร้สาระ แต่ถ้าหากมีระบบที่ควบคุมได้ เช่น ระบบพรรคเหมือน ส.ส.ถ้าพรรคเขาบอกว่าไม่เอาก็ต้องถอนไป

ส่วนอาคารสถานที่ที่ไม่ถือเป็นอุปสรรคอะไรมากมายนัก แม้จะมีบางส่วนเรียกร้องให้สร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ถ้าเป็นอุปสรรคจริงแล้วจะพิจารณากฎหมายมาจนถึงวันนี้ได้อย่างไร อาคารสถานที่ที่สะดวกสบายมันก็มีส่วนช่วย แต่ไม่ได้เป็นอุปสรรคจนทำงานไม่ได้ ถ้ามีแล้วอาจจะทำให้คุณภาพของงานดีขึ้น แต่ปัญหามันอยู่ที่ระบบงาน คำถามคือมันจะทำงานอย่างเป็นระบบงานขององค์กรได้หรือไม่ ในเมื่อ ส.ว.มันเป็นอิสระ เพราะยังมี 200 พรรคกันอยู่ แม้จะมีอาคารใหญ่โตมโหฬารรับรองคนได้หมด รวมทั้งสตาฟฟ์มันก็ยังเป็น 200 พรรค แต่ระบบงานไม่มั่นคงไม่ดี

● **ปัญหาหรืออุปสรรคของสมาชิกวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) มีอะไรบ้าง**

ความไม่เป็นอิสระของวุฒิสภาเอง ความจริงส.ส.มีหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร แต่มีข้อบังคับให้ ส.ส.สังกัดพรรค 90 วัน ทำให้ส.ส.ควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหารไม่ได้ แต่กลับเป็นฝ่ายถูกควบคุม

● **ปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ**

การให้ลงมติกลับทำให้เกิดการแทรกแซงจนมีข้อครหาว่ามีการรับเงินรับทอง ปัญหาอยู่ที่ความไม่โปร่งใส วิธีแก้คือเปิดให้โปร่งใส ในการลงมติและพิจารณาอย่างเปิดเผย การถอดถอนก็เหมือนกัน

● **ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับความสัมพันธ์หรือเกี่ยวกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

ก็น่าจะอยู่ที่รัฐธรรมนูญฯ ที่ให้เป็นส.ว.ได้เพียงครั้งเดียวทำให้ ส.ว.ขาดความรู้สึกรับผิดชอบต่อประชาชน ทำให้ ส.ว.ทั้งพื้นที่ เพราะไม่สามารถลงสมัครได้อีก จึงไม่รู้ว่าจะไปเอาใจประชาชนต่อไปทำไม ทำให้ ส.ว.ไม่ผูกพันกับพื้นที่ จะให้คนมันบรรลุนิติภาวะได้อย่างไร เพราะรัฐธรรมนูญที่เขียนออกมาทำให้ระบบมันห่วย บอกว่าให้เป็นกลาง ให้เป็นอิสระ แต่ให้ทำทุกอย่างเพื่อความลับทั้งหมด คนเราถ้าสามารถทำเป็นความลับได้ก็ต้องทำทุกอย่างเพื่อตัวเอง เพราะระบบมันผิด

● ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรม โดยทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภา

ยังไม่ถึงขั้นมีปัญหา ทุกคนดำรงตนอยู่ได้ ไม่มีปัญหาอะไร แต่ต้องแก้ไขมันไปเรื่อยและทำทุกอย่างให้เปิดเผยมันก็ไม่มีทางที่จะไปหาเงินอะไรได้อีก วิธหาเงินที่ยังทำได้ก็คือการแต่งตั้ง นอกจากนี้ก็เป็นการเข้าไปตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ ที่ถูกร้องเรียนมา ผลสุดท้ายก็อยู่ที่สังคมและประชาชนต้องคอยสอดส่องดูแลว่า ส.ว.มันทำมาหากิน ถ้าเป็นอย่างนั้นจริงก็ถอดถอนมันตามอำนาจประชาชน คนไหนที่ไม่ชอบมาพากลก็เข้าชื่อถอดถอนมันออก

ถ้าหากคนในแต่ละจังหวัดมีความคาดหวังจาก ส.ว.ในจังหวัดตัวเอง แต่ ส.ว.มีความประพฤตินอกกลุ่มนอกทาง หรือทำมาหากินในทางที่เรียกว่าหาทางทุจริตทุกอย่าง ก็เข้าชื่อในจังหวัดของตัวเอง 5 หมื่นคนเพื่อถอดถอน ถ้าประชาชนรวมตัวแล้วบอกไว้เลยว่าถ้า ส.ว.คนนั้นไม่ทำตามวัตรปฏิบัติ เราก็เข้าชื่อถอดถอน ใครมันจะกล้า สังคมมันต้องร่วมกันกดดัน แต่สื่อเองก็งี่เง่า แทนที่จะแนะนำในสิ่งที่ควรบอกก็ไม่บอก ทุกจังหวัดต้องตั้งอย่างนี้ขึ้นมา ในทุกจังหวัดต้องรวบรวมคนขึ้นมาเลย 5 หมื่นคนเพื่อสกัด ส.ว.ของตัวเอง ทำให้เป็นกติกาควบคุมความประพฤติเลย ถ้ามันโดนแค่นี้ก็วิ่งกันล่อ ๆ แล้ว แต่ประชาชนไม่ทำ

● จากปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ดังที่กล่าวมาข้างต้น ท่านคิดว่าจะมีแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ อย่างไร เริ่มจากแนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรองกฎหมาย

ต้องพิจารณาจากความเป็นจริง ยอมรับความจริง จะปล่อยให้เป็น 200 พรรคไม่ได้ สักัดพรรคการเมืองไปเลย ถ้ายังอยากเห็น ส.ว.ที่มาจากการเลือกตั้งอยู่ มันต้องให้สักัดพรรค แต่ไม่บังคับเหมือน ส.ว.ใครจะสักัดหรือไม่ก็ได้ เชื่อว่าส่วนใหญ่จะสักัด และพรรคเขาก็จะเข้ามาควบคุม

ส่วนจะมีข้อครหาว่าจะพิจารณากฎหมายไม่เป็นตัวของตัวเองหรือพิจารณากฎหมายตามใบสั่งนั้น ถ้าประชาชนเลือกเข้ามาอย่างนั้นแล้วจะไปว่าเขาทำไม แสดงว่าประชาชนต้องการให้ ส.ว. คนนั้นทำตามนโยบายที่พรรคต้องการ อย่างตอนนี้ถ้ารัฐบาลต้องการให้ผ่านร่างพรบ.ใครก็ไม่สามารถต้านทานได้ แม้จะยับยั้งได้บ้าง แม้ไม่มีพรรคก็เหมือนมีอยู่แล้ว แทบทุกอย่างมันก็เป็นไปตามคำสั่งของรัฐบาล แต่มันปฏิเสธ ไม่ต้องรับผิดชอบ คนที่ไปฝึกฝึเขาอยู่เต็มตัวก็ปากแข็งเสียงแข็ง

ถ้าให้พรรครับผิดชอบเขาก็ปฏิเสธเพราะ ส.ว.เป็นอิสระไม่ได้สักัดพรรค ระบบอย่างนี้ทำให้คนหลบเลี่ยงความรับผิดชอบ เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่ต้อง

รับผิดชอบต่อประชาชน อีกอย่างประชาชนก็ยังมี sense (ความรู้สึก) ของเขาเอง ถ้าเขาเลือกสภาผู้แทนฯเอาพรรครัฐบาลเข้าไป ประสบการณ์ทุกประเทศถ้าพรรคใดได้เสียงข้างมากเป็นพรรคเดียวเหมือนปัจจุบันประชาชนเขาก็รู้ว่ามันจะมีอำนาจมากเกินไป เขาก็บอกว่าไม่ได้แล้ว ต้องเลือกคนมาเป็นฝ่ายค้านเพื่อคานกัน มันเป็นอย่างนี้ทั้งนั้น อย่างในประเทศสหรัฐฯ พรรคเป็น Republican ที่ครองเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร คนอเมริกันก็เลือกวุฒิสภาให้เป็น Democrat แต่เขาจะไม่เลือกให้มันชนะกันมากมายนัก ให้ชนะการหุ้ดหุ้ด คนไทยก็น่าจะเป็นอย่างนั้น ถ้ามีระบบอย่างนั้นเกิดขึ้นมันก็ต้องมีการขึ้นำกัน พรรคการเมืองต้องขึ้นำ เพราะเขาสามารถขึ้นำได้ไม่ต้องเป็นอีแอบในการขึ้นำ สื่อก็ต้องบอก

ถ้าเขาเปิดโอกาสให้หาเสียงและสังกัดพรรคได้ ถามว่าพรรคประชาธิปไตยจะไม่ส่งคนลงสมัครเขียวหรือ ก็ต้องลงแข่งในสภาผู้แทนฯ มันเป็นธรรมชาติของการเมือง การที่เราพยายามสร้างระบบขึ้นมาตอนนี้มันเป็นการสร้างขึ้นมาแบบผิดธรรมชาติ มันเป็นระบบที่มีความเชื่อว่าคนจะบรรลุโศดาบัน เป็นพระอรหันต์ด้วยตัวเอง โดยไม่มีคนคอยดูแล ที่เป็นความคิดแบบไทยๆ มันไม่น่าจะคิดอย่างนั้นได้เลย มีแต่คนเลวๆ ทั้งนั้นเลย หากมีคนเป็นการเมืองไปร่างรัฐธรรมนูญเพื่อปิดช่องทางต่างๆ นั้นไม่มีทางที่นักการเมืองมันจะไปร่างรัฐธรรมนูญเพื่อปิดทางตัวเอง หรือมดมือมัดเท้ามัน ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าวิธีการที่มีไม่ทันนักการเมือง เพื่อฝืนเกินไป

● **แนวทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของสมาชิกวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)**

ต้องลดคณะกรรมการวิสามัญลงให้เหลือ 10 คณะก็พอ งานจะได้ไม่ซ้ำซ้อน แล้วให้มีผลบังคับได้ แต่ขณะนี้อำนาจลงโทษมันไม่มี อย่าง คณะกรรมการวิสามัญของ พล.ต.อ.ประทิน สันติประภพ เรียกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาสอบสวนตั้ง 10 ครั้งก็ไม่มา ก็ไม่รู้จะอย่างไร จนเห็นว่าเรื่องชา เกือบจะจบแล้วถึงได้มา เพราะเขาคิดว่าถ้ามาก็ทำอะไรเขาไม่ได้

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของสมาชิกวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญ**

การแก้ตรงนี้ง่ายนิดเดียว คือการเปลี่ยนจากพิจารณาลับและลงมติลับให้เป็นพิจารณาและลงมติแบบเปิดเผย ถ้าเปลี่ยนแบบนี้จะช่วยได้หลายอย่าง แม้แต่คนที่คิดจะสมัครมารับตำแหน่งนั้น ๆ ถ้าไม่แน่จริง หรือไม่ใสสะอาดจริงก็ไม่กล้ามาลง เพราะมีการพิจารณาแบบเปิดเผย จับแก้ผ้าหมด

ส่วน ศ.ว.ที่เคยลงมติลับ แล้วลงมติให้ใครก็ไม่รู้ มันปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ถ้าเปลี่ยนมาลงมติแบบเปิดเผยก็จะรู้ได้เลยว่าลงให้ใครหรือการลงมติดีบังบอกได้ว่าฝักใฝ่ฝ่ายใด อย่างของอเมริกาเวลาแต่งตั้งตำแหน่งสูงๆ ผู้พิพากษาศาลสูงที่เทียบเท่าประธานศาลรัฐธรรมนูญเขาจะเรียกทีละคนให้โหวตว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบว่าจะตั้งบุคคลนี้ นอกจากจะโหวตว่า yes หรือ no นั้นจะต้องแสดงเหตุผลด้วย ว่าทำไมถึงเลือกหรือไม่เลือก ถ้าเราเอากติกาแบบนี้ไป ศ.ว.ก็ไม่กล้า เพราะเขาจะถูกพิพากษาจากสังคม เพราะกระแสดังคมบอกอยู่แล้วว่าไอ้เนี่ยมันเป็นคนของใคร การคัดเลือกที่ผ่านมาจึงเสียหาย มันมีการลือท้วงท้วง ออกตามโหมมด ถ้าเปิดเสีย ก็หนีไม่ได้ ใครเลือกทำโหมมดที่อยู่ในโหมก็ช่วย ส่วนภาพลักษณ์ของการถอดถอนก็เหมือนกันมันไปสร้างกฎเกณฑ์ระบบที่ซับซ้อนเกินไปมันก็เลยถอดถอนยาก แม้จะเข้ามาถึงแล้ว วุฒิสภายังถูกรอบงำอยู่ โอกาสที่ถอดถอนใครคงจะเป็นเรื่องยาก คนที่จะถูกถอดถอนอาจจะเสี่ยงข้างน้อยมากกว่า

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของสมาชิกวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

ถ้าอยากเห็น ศ.ว.เป็นผู้แทนของประชาชนจริงๆ ก็ต้องถามว่าจะให้เขาทำหน้าที่แต่งตั้งถอดถอนหรือเปล่า มันต้องคิดกันใหม่หมด

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิก**

ที่ผ่านมาก็มีแต่เรื่องรับเงินรับทอง ถ้าทำให้โปร่งใส โดยการเปิดให้ลงมติลับเป็นลงมติอย่างเปิดเผย ส่วนพฤติกรรมการฝักใฝ่การเมืองมันก็ห้ามเขาไม่ได้ ถ้าตราบดที่ไม่ได้ทำผิดกฎหมาย การที่เขาจะไปฝักใฝ่ฝ่ายใดมันก็ไม่มีข้อห้ามตามรัฐธรรมนูญฯ เขาห้ามสังกัดเพียงพรรคการเมือง ถ้าเขาชอบก็ไม่ต้องทำอะไร ดังนั้นการกำหนดแบบนี้ก็เกิดคำถาม เพราะมันไม่ได้เกิดผลอะไร แล้วจะห้ามทำไม การที่ปล่อยเขาสังกัดพรรค มันอาจจะมีความรับผิดชอบที่ดีกว่าก็ได้ นอกจากตัวเขารับผิดชอบแล้ว พรรคที่เขาสังกัดก็อาจจะรับผิดชอบไปด้วย

ตอนนี้ระบบของเราเป็นระบบที่ประหลาดพิสดารกว่าที่อื่น ของประเทศอื่น ศ.ว.ก็เหมือน ศ.ส.คือสังกัดพรรคหรือเป็นอิสระได้ อีกทั้งไม่มีข้อจำกัดว่าเป็นแล้วเป็นอีกไม่ได้ การที่จะมาบอกว่าถ้าให้ ศ.ว.สังกัดพรรคแล้วจะวางตัวเป็นกลางไม่ได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการแต่งตั้งถอดถอนนั้นผมว่า ไม่น่าจะใช่ เพราะในประเทศสหรัฐฯ ศ.ว.เขาก็สังกัดพรรค แต่ก็ไม่มีปัญหาในการแต่งตั้งถอดถอน

● ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

ควรมี เพราะระบบสองสภามันค้านกันได้ เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดระบบรัฐสภา ถ้าเราออกแบบให้มันถูกต้องประชาชนก็จะมีภูมิปัญญาของตัวเอง ถ้ารัฐบาลที่จะเลือกเข้ามามันจะมีอำนาจมากเกินไป แล้วมันจะกลายเป็นเผด็จการ เขาก็จะไปเลือกวุฒิสภาเข้ามาคานอำนาจ

● ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ควรมาจากการเลือกตั้ง แต่งตั้งหรือวิธีอื่น

ต้องศึกษากันให้ถ่องแท้เพราะมันไปโยงกันหลายเรื่อง ถ้าจะให้ปลอดภัยที่สุดควรจะมาจากการเลือกตั้ง แต่เป็นการเลือกตั้งโดยอ้อม ส่วนจะเป็นแบบไหนมันก็มีหลายรูปแบบ ของต่างประเทศก็จะให้สภาท้องถิ่นเลือกมา ถ้าหากเป็นการเลือกตั้งโดยอ้อม หน้าที่ก็จะลดลงเหลือเพียงกลั่นกรองร่างกฎหมายเท่านั้น เหมือนอย่างวุฒิสภาในยุคก่อน อำนาจหน้าที่แต่งตั้งถอดถอนก็ต้องเอาออกไปให้หมด

● จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง

ควรจะลดลง ไม่ควรจะมีเกิน 120 คน โดยใช้เกณฑ์ประชากร 6 แสนคน ต่อวุฒิสภา 1 คน ซึ่งบางจังหวัดอาจจะมีคนไม่เยอะ เช่น จังหวัดตากก็มีไม่ถึง 6 แสน ก็จะกลายเป็นว่า จังหวัดที่มี ส.ว.ได้ 1 คนอาจจะมีประมาณ 30-40 จังหวัด ส่วนกรุงเทพฯ ก็จะลดสัดส่วนลง ถ้าใช้เกณฑ์ 6 แสนคน กรุงเทพฯ ก็จะเหลือ 9 คน จากเดิมที่เคยมี 18 คน จังหวัดนครราชสีมาจากที่เคยมี 8 คนก็จะเหลือเพียง 4 คน จังหวัดใหญ่ๆ ก็จะลดลง รวมๆ กันแล้วก็น่าจะได้ประมาณ 100 กว่าคน เท่านั้นก็พอแล้ว

● ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย หรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก

น่าจะ让他เป็นได้หลายสมัย ถ้าเกิดได้วุฒิสภามีคุณภาพเข้ามาแล้วเขาหมดวาระลง คุณไม่เสียขายหรืออย่างไร อันนี้เป็นความคิดของ สสร. ในขณะนั้นที่เกิดขึ้นโดยกะทันหันตามพิมพ์เขียวเดิมที่มาจากพรรคสหประชา แต่คราวนี้มาจากการเลือกตั้งเขาจึงจะคิดหากฎเกณฑ์ต่างๆ เพราะกลัวว่า ส.ว. ที่เข้ามาจะเป็นนักการเมืองเต็มตัว ถ้าเป็นหลายสมัยก็จะเป็นมาเฟียทางการเมือง จึงไปจำกัดให้ เป็นได้สมัยเดียวเพราะเห็นว่ามีความจำเป็นในการแต่งตั้งถอดถอนมาก ถ้าให้ฝังตัวอยู่ตรงนี้ต่อเนื่องกันหลายสมัยก็จะรวมตัวกันเป็นมาเฟีย ขนาด 6 ปี ก็ยังมีมาเฟียแล้ว เห็นได้จากการแต่งตั้งประธานกรรมการฯ ที่แต่งตั้งเมื่อใดประธานก็เป็นคนเดิม ส่วนการจำกัดไม่ให้ไปลงองค์กรอิสระ

ของรัฐบาลนั้นผมว่าไม่น่าจะเอาข้อนี้ไปจำกัด ข้อจำกัดควรจะเป็นเรื่องคุณสมบัติมากกว่า

● ควรให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่

ให้สังกัดไปเลยเพราะสภาพความเป็นจริงเป็นอย่างนี้อยู่แล้ว แต่ไม่ใช่การบังคับให้เขาสังกัด คนที่เขาไม่อยากจะสังกัดก็ให้เขาเป็นอิสระ คือสังกัดก็ได้ ไม่สังกัดก็ได้

● ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้หรือไม่

เมื่อให้สังกัดพรรคแล้วก็ควรให้มีการหาเสียงได้ด้วย

● ควรให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้งเข้ามาใหม่ เพื่อให้มีความต่อเนื่อง

ถ้าหากให้วุฒิสภาลือเลือกตั้งได้ใหม่มันก็ไม่แน่ว่าจะมาหวังอะไรตรงนี้ คนเก่าที่เขากลับไปลงสมัครอีกเขาก็น่าจะมีโอกาสได้กลับเข้ามาส่วนหนึ่ง หรืออาจจะเป็นส่วนใหญ่ เขาก็สามารถมาทำงานต่อเนื่องได้ไม่มีปัญหาส่วนที่จะให้จับสลากออกไปก่อน ส่วนใหญ่มันเป็นกรณีที่ตั้งขึ้นมาใหม่เหมือนรุ่นผมเขาจะให้จับสลากออกไปครึ่งหนึ่งมันจะได้เป็นการหมุนเวียนกัน งานจะได้ไม่ขาดตอน และจะไม่ได้เป็นคนใหม่ทั้งหมดแต่อันนี้เป็นการใช้รูปแบบใหม่ ถ้าจะคิดมันก็ต้องเปลี่ยนโครงสร้างใหม่หมดอันที่เกิดขึ้นใหม่ก็ควรจะเป็นอย่างที่ว่าคือเข้ามาแล้วควรจับสลากออกครึ่งหนึ่งก่อน แล้วมันจะเป็น ส.ว.ชุดใหม่ เหมือน ส.ว.ชุดนี้เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างใหม่

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมายเพราะเหตุใด

คงต้องกลับไปมองว่า ส.ว.จะต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงหรือไม่ นอกจากนี้ความคิดนั้นจะต้องถือได้ว่าเป็นตัวแทนความคิดของประชาชนในระดับหนึ่ง ซึ่งการสังกัดพรรคจะทำให้รับรู้ความต้องการของประชาชน ถ้าให้ ส.ว.ที่เป็นเอกเทศเสนอร่างกฎหมายได้ ก็จะเสนอร่างกฎหมายตามความคิดของตัวเอง จะทำให้ยุ่ง เพราะไม่ได้เป็นตัวแทนความคิดของประชาชน

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานกรรมการสามัญและประธานกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสามัญชุดนั้นๆ เพราะเหตุใด

อันนี้ยังไม่ได้ใหญ่ ไม่ควรยึดติดอยู่กับตำแหน่งมันยึดอยู่กับหลักการว่าจะให้ใครเสนอกฎหมาย คนจะเสนอกฎหมาย ไม่ได้เสนอกฎหมายเพื่อตัวเอง การที่ ส.ส.เสนอกฎหมายได้ ก็ต้องเสนอกฎหมายตามกรอบ

นโยบายของพรรคอยู่ ๆ คุณจะสามารถทำตามใจชอบไม่ได้ หรือต้องการเสนอกฎหมายเพื่อล้างกฎหมายของพรรคก็ไม่ได้ มันก็วนเวียนกันไปหมด

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ เพราะเหตุใด

อันนี้ในอดีตเคยมีมาแล้ว แต่มันก็เกิดเหตุวนเวียนโกลาหล และในประเทศที่เขาเปิดโอกาสให้ ส.ว.สั่งกักพรรคได้ เขาก็ไม่ให้มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจให้อำนาจแก่อภิปรายทั่วไป เพราะอำนาจของสภาสูงเป็นอำนาจถ่วงดุล เป็นอำนาจคอยตรวจสอบดูแล การอภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นต้องปล่อยหน้าที่นี้ให้เขาทำหน้าที่ของเขาไป

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภามีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งการส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ เพราะเหตุใด

เห็นด้วย และต้องมีบทลงโทษให้เหมือนกับกรณีขัดหมายศาล ถ้าเราต้องการให้อำนาจนิติบัญญัติมีความหมาย ในแง่อำนาจการตรวจสอบควบคุม แต่ขณะนั้นมันตรงกันข้าม กรรมการฯ เรียกแล้วก็เฉย หรือบอกไม่ให้มาเลยก็ได้ รัฐมนตรีบอกไม่ให้มาเจ้าหน้าที่เขาก็ไม่มา ตรงนี้เป็นจุดอ่อนของอำนาจนิติบัญญัติไทย ทั้งยังไปสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาผูกมัดจนกระทั่งเป็นทาสของพรรค ซึ่งดูตัวอย่างจากนายเสนาะ เทียนทอง ที่คิดจะกบฏกับพรรคน้อยเดี๋ยวก็จบ

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอ แต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป เพราะเหตุใด

ไม่เห็นด้วย ส.ว.จะไปเกี่ยวอะไรกับเขา ถ้าจะให้เป็นอย่างนั้นจริง แค่ให้สั่งกักพรรคก็ร้องกันเจี๊ยบกันแล้ว แล้ว ส.ว.อิสระจะไปร่วมแต่งตั้งด้วยมันก็ซุลมุนกันตาย ส.ว.ชุดนี้ก็ไปยกมือให้หมดเลย และยังเป็นการเปิดโอกาสให้ขายได้อีกหลายเลยแหละ

บทสัมภาษณ์
พิเชฐ พัฒนาโชติ
สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนครราชสีมา
อดีตรองประธานวุฒิสภา
วันที่ 13 กันยายน 2548
ณ อาคารวุฒิสภา ถนนอุทองใน กรุงเทพฯ

● ขอให้ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณา
กลั่นกรองร่างกฎหมายอย่างไร

วุฒิสภาชุดนี้ในเรื่องความเอาใจใส่ ความตั้งใจ ความพยายามที่จะแสดงความคิดเห็น
เพื่อให้คนอื่นเห็นตามตนเองนั้นถือว่าใช้ได้ การกลั่นกรองร่างกฎหมายโดยทั่วไปหลายเรื่องเห็นว่า
เปลี่ยนแปลงแก้ไขกลั่นกรองไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและบ้านเมืองในส่วนรวม
วุฒิสภาชุดนี้การกลั่นกรองกฎหมายถือว่าสอบผ่าน โดยหลายคนตั้งใจทำการบ้าน และยืนอยู่บน
พื้นฐานประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง

● กฎหมายเด่นๆที่พอใจ มีอะไรบ้าง

เท่าที่นึกได้เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชาวบ้านโดยตรงคือกฎหมายของตำรวจบริหาร
ส่วนตำบล (อบต.) ส่วนกฎหมายหลายฉบับที่พวกเราแพ้ เช่น พรก.บริหารราชการสถานการณ์
ฉุกเฉิน แต่ทุกครั้งจะมีการอภิปรายอย่างถึงพริกถึงขิงอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายที่มีการ
แก้ไขที่เป็นประโยชน์ เช่น พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยนอกระบบ

● ขอให้ประเมินบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้ง
ฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

กฎหมายรัฐธรรมนูญฯ กำหนดการควบคุมข้าราชการซี 10 ขึ้นไปเท่านั้น กระบวนการ
ตรวจสอบมีอยู่หลายระดับ คือ ตั้งกระทู้ถาม โดยเป็นการตรวจสอบระดับพื้นที่ ที่เรานำเรื่องของ
ชาวบ้านมาสะท้อนให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการแก้ไข เรื่องกระทู้อาจซ้ำซ้อน
กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) บ้าง แต่ไม่ได้กำหนดในรายละเอียดว่าเรื่องไหนควรเป็นเรื่อง
ของ ส.ส. หรือ ส.ว. แต่การทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนประชาชนนั้นก็น่าพอใจ เช่น เรื่องคมนาคม
แหล่งน้ำ ปัญหาภัยแล้ง เป็นการนำปัญหาชาวบ้านมาสะท้อน ถือว่าสอบผ่าน การตรวจสอบผ่าน

กระบวนการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนหลายเรื่องน่าพอใจเหมือนกัน ในชั้นคณะกรรมการฯ ซึ่งถือว่ามีผลงานและรักษาผลประโยชน์ของบ้านเมือง เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนตรวจสอบเรื่องคลองด่าน ตรวจสอบเรื่องการทุจริตจัดซื้อจัดจ้าง เครื่องตรวจวัดโลหะเบตซีทีเอ็กซ์ (CTX) ในสนามบินสุวรรณภูมิก็มีผลงานเป็นที่น่าพอใจ แต่บางคณะกรรมการก็ล้มเหลว บางคณะกรรมการอาจไม่มีผลงาน แต่มีหลายคณะกรรมการเป็นที่น่าพอใจ

ส่วนของการตรวจสอบในสภานั้น คิดว่าไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากรัฐธรรมนูญฯ เปิดโอกาสให้วุฒิสภามีมาตรการให้ ส.ว.สามารถเปิดอภิปรายทั่วไป โดยไม่ลงมติไว้วางใจถือเป็นการตรวจสอบใหญ่ของสภาทั้งหมด ได้มีการจะดำเนินการเรื่องนี้หลายครั้ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งวุฒิสภาครบวาระ 6 ปีแล้วก็ไม่เกิด จะเนื่องด้วยจากรัฐธรรมนูญฯที่กำหนดเสียงที่จะร่วมลงชื่อ ต้องครบ 120 รายชื่อที่จะร้องขอให้รัฐบาลมาชี้แจง ทำได้ครั้งสุดท้าย 100 เสียง ความจริงแล้วโดยระบบ หรือข้อกำหนดประสงค์ให้ตัวแทนประชาชนได้ทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนประชาชนที่ต้องการทราบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองเราเป็นอย่างไร และมีการแก้ไขแล้วอย่างไร ไม่ได้มีการลงมติอย่างไร ไม่เหมือนกับสภาผู้แทนราษฎร แค่นี้เรายังทำไม่ได้ จะด้วยเหตุผลอะไรสุดแล้วแต่ แต่อย่างหนึ่งที่คิดว่าสมาชิกจำนวนหนึ่งไปพะวงกับเรื่องของรัฐบาลมากเกิดไป ความเป็นอิสระของ ส.ว.ที่จะทำหน้าที่เป็นปากเสียงของประชาชนก็ลดน้อยถอยไป เป็นเรื่องที่น่าเสียดายที่ ส.ว. ไม่สามารถตรวจสอบรัฐบาลตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดไว้ได้ สิ่งที่เราทำได้เป็นเรื่องที่รัฐบาลร้องขอเข้ามา ก็เป็นเรื่องแปลกคนที่ขอให้ร่วมลงชื่อกลับไม่มาลงชื่อ แต่พอรัฐบาลมาชี้แจงกลับอยากจะพูด ความจริงเป็นเรื่องสิทธิที่กำหนดให้เราใช้ได้ จริงๆแล้วไม่ควร แต่พูดลำบาก เรื่องนี้เกิดขึ้นทีหลัง ซึ่งก็พอรู้แล้วว่าใครลงคะแนนเสียงอย่างไรบ้าง

● **ขอให้ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ**

ในช่วงต้นของวุฒิสภาชุดนี้ความเป็นอิสระสูงพอสมควร พอกลางทอมปีที 2 ถึง 3 ปีนั้นเป็นเรื่องของการแทรกแซงจากกระบวนการทางการเมือง เชื่อว่ามีจริงและเห็นมีอยู่ หลายๆครั้งมีใญ่ทุกครั้งที่มีการเลือกกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) หรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปป.ช.) หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มักจะมีโหมถึง ส.ว.และมักจะเป็นไปตามโพลหลายคนคะแนนออกมาได้อย่างไร 1,3,5,7 ออกมาได้ อย่างไรก็ตามเป็นแผนหรือเป็นชุดเลยยืนยันว่ามีการแทรกแซง **เพราะฉะนั้นเมื่อมีการแทรกแซง ตรงนี้สิ่งที่ตามมาคือ ความเป็นอิสระของวุฒิสภา มันถูกทำลาย** ผมเป็นหนึ่งในวุฒิสภาที่เป็นกรรมการสรรหา ซึ่งถูกแทรกแซงกระบวนการสรรหาดั้งแต่ต้นด้วยซ้ำไป เราคงจำกันได้ในเรื่องกรรมการสรรหาที่ไม่มีตัวแทนของฝ่ายค้านเลย พรรค

ที่มีเสียงเป็นอันดับสองกลับไม่ได้เป็น แต่พรรคที่มีเสียงเดียวกลับได้เป็น มันก็ผิดปกติหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญแล้วที่มีเจตนากรณีต้องการพรรคการเมืองที่ต้องการให้พรรคใหญ่ได้เป็น พอมาถึงกระบวนการ ถ้า ส.ว.ไม่เป็นอิสระตั้งแต่ต้น พอถึง ส.ว.ความเป็นอิสระก็ไม่เหลือแล้ว สุดท้ายก็เกิดองค์กรอิสระที่ไม่อิสระ มีชื่อเท่านั้นที่อิสระ เพราะฉะนั้นมันทำให้เกิดการพัฒนาการเมืองที่เป็นง่อย ปลูกเดินไม่ตรงทาง เพราะฉะนั้นองค์กรเหล่านี้มันมีปัญหาที่การแทรกแซงจริง

● ปัจจุบันที่จะมีการเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีกระบวนการทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงบ้างหรือไม่

เรายังไม่เห็นเพราะการเลือกยังไม่ถึง แต่คิดว่าใกล้ถึงวันเลือกตั้งจะเห็น ซึ่งจะเป็นข่าวทุกครั้งอยู่แล้ว รวมไปถึงเรื่องการเมืองมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เพราะฉะนั้นเป็นการบ่อนทำลายระบอบประชาธิปไตยที่เดียว อาจไม่แสดงผลในวันนี้ แต่จะแสดงผลไปเรื่อยๆ เช่นความเชื่อมั่นในศาลรัฐธรรมนูญในหลายเรื่อง สังคมเริ่มตั้งคำถาม การตัดสินใจของ กกต.เรื่องใหญ่ๆ เรื่องการซื้อเสียง การจัดเลี้ยงปรากฏว่า กกต.ไม่หิบบกเรื่องเหล่านี้ขึ้นมาพิจารณา หรือหิบบกขึ้นมาแล้วบอกว่าไม่มีหลักฐาน แต่ความรู้สึกรู้สึกของประชาชนรู้ว่าแจกสะพัดเลย แต่ กกต.กลับไปจับเรื่อง 2 นิ้ว ซึ่งมองว่าไม่น่าจะเป็นแบบนั้นไปได้ ถ้าสิ่งเหล่านี้เกิดจากกระบวนการสรรหาและกระบวนการของ ส.ว.ที่ถูกแทรกแซงจะส่งผลในบั้นปลายของมัน คือตัวองค์กรอิสระ เพราะฉะนั้นกระบวนการเหล่านี้ของวุฒิสภาในขั้นตอนของการแต่งตั้งองค์กรอิสระ น่าเสียหายนตรงที่ว่าเราไม่สามารถใช้วิจารณ์ญาณเลือกคนตรงตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดไว้คือข้อเท็จจริงสุจริตเป็นที่ประจักษ์ คนที่ความรู้เฉพาะทางเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ตัวแทนประชาชนในการรักษาผลประโยชน์ของบ้านเมืองอย่างอิสระ มันก็เปลี่ยนไปเยอะในช่วง 3 ปีหลังของวุฒิสภา

ส่วนการถอดถอนนั้นไม่ต้องไปพูดถึงเลย แค่เสียง 120 เสียงยังไม่มีใครมาลงชื่อ ดังนั้นครบวาระวุฒิสภา 6 ปีขอฟันธงว่าไม่เกิด แต่ผมมีมุมมองอยู่เรื่องคือกระบวนการตามรัฐธรรมนูญฯ ไม่เอื้อการถอดถอนให้เป็นไปได้ โอกาสเป็นไปได้มันยาก มันเหมือนวิ่งผลัด วุฒิสภาไม่ใช่ไม้หนึ่งมันต้องเริ่มต้นมาจาก ส.ส.หรือประชาชน 5 หมื่นชื่อก่อน แล้วส่งต่อไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งก่อนหน้านี้ก็มีการยื่นถอดถอนหลายเรื่อง มาทั้งจากฝ่ายค้านอภิปรายไม่ไว้วางใจนำไปสู่การถอดถอน และวุฒิสภาเป็นไม้สาม ที่จะต้องถูกส่งต่อมาจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงไม่มีการอภิปรายและถอดถอน เพราะวุฒิสภาไม่สามารถหิบบกเรื่องที่จะมาถอดถอนเองได้

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

มีหลายเรื่องที่ยพยายามไม่ว่าจะเป็นเรื่องรับเรื่องราวร้องทุกข์ ผ่านคณะกรรมการการ
สามัญชุดต่างๆหรือคณะกรรมการวิสามัญชุดต่างๆก็มีผลออกมา เช่น เรื่องคลองด่าน ก็มาจากที่
ประชาชนมาร้องเรียน วุฒิสภาได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาศึกษาเรื่องนี้ก็ได้ผลออกมา เราก็ส่ง
ต่อไปยังรัฐบาลแต่ก็ไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ขณะเดียวกันก็มีปฏิบัติการเชิงรุกของ ส.ว.คือโครงการ
ส.ว.พบประชาชน จะไม่ทุกจังหวัดเพราะขึ้นอยู่ทั้งงบประมาณ หรือขึ้นกับอะไรหลายๆอย่าง แต่ถือ
เป็นโครงการที่ดี แต่ ส.ว.พบประชาชนที่เรียกว่า ก็ยังไม่มีเนื้อหาที่พบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือ
ให้ความรู้กับประชาชนหรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือมีผลกับ ส.ว.หรือสถาบันอื่นๆได้
มาก แต่ก็มีพยายามในการจัด การโครงการนี้ หรือในบางส่วน ส.ว.บางบุคคลได้ไปอภิปราย
เผยแพร่ให้ความรู้ประชาชนในเรื่องการให้ความรู้อำนาจหน้าที่หรือสิ่งที่ได้ทำ หลายครั้งที่ผมและ
เพื่อน ส.ว.ได้รับเชิญให้ไปบรรยายตามมหาวิทยาลัย หรือในบางครั้ง ส.ว.ที่ได้ลงไปพบประชาชน
ชี้แจงลงไป ณรงค์การเมืองภาคพลเมืองบ้างเหมือนกัน

● การประเมินคุณธรรมและจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของ
สมาชิกวุฒิสภา

คุณธรรม จริยธรรม ต้องเริ่มจากความเข้าใจบทบาทของตัวเอง ถ้าเราไม่เข้าใจบทบาท
ของตัวเองว่าต้องเป็นอิสระ ถ้าไม่เป็นอิสระก็ไม่ต้องไปพูดถึงว่าคุณธรรม จริยธรรมหรือ เพราะ
การปฏิบัติไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประชาชน แต่จะตั้งอยู่บนพื้นฐานส่วนตัวที่มีการตอบแทนกับ
กระบวนการแทรกแซง เพราะฉะนั้นโดยภาพรวมตรงนี้คิดว่าอาจมี ส.ว.จำนวนหนึ่งที่ขึ้นหัยคบน
ความเป็นอิสระ และทำหน้าที่ในที่ตั้งของการเป็น ส.ว.ที่มีเกียรติ แต่ก็มี ส.ว.จำนวนหนึ่งถ้าคุณไป
รับผลประโยชน์หรือคุณไปดำเนินการเพื่อตอบสนองฝ่ายการเมืองอื่นๆก็ไม่สามารถพูดได้ว่าคุณมี
คุณธรรม แต่ในภาพรวมๆจะต้องพูดไปเป็นเรื่องราว บางเรื่องเราก็ได้แสดงบทบาทที่ดีพอสมควร แต่
บางเรื่องก็มีปัญหาอยู่เหมือนกัน

● ปัญหาที่เกิดขึ้นในรอบ 6 ปี การวิพากษ์วิจารณ์เรื่อง ส.ว.รับสินบน การชกต่อยกัน
ในสภาหรือพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

ถือว่าเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ขอมรับว่าเสื่อมเสียแน่นอน ไม่ใช่เรื่องของสถาบัน แต่
ก็ไม่สามารถที่จะแยกคนออกจากสถาบันได้ ถ้ามองอย่างเข้าใจแล้วกระบวนการอื้ออึงก็ไม่ใช่ว่า
ส.ว.ทุกคนไปอื้ออึง หรือเรื่องรับสินบนก็ไม่ใช่เรื่องทุกคนเป็นเรื่องของคนบางคน แต่ต้องยอมรับ
ว่าทุกเรื่องเหล่านี้ไม่สามารถที่จะแยกออกจากความรู้สึกของประชาชนได้ วุฒิสภาก็ต้องเสียหาย

แม้กระทั่งเรื่องการที่รัฐบาลที่จะออก พรก.เงินบำนาญบำนาญ ส.ส. ส.ว.ซึ่งภาพที่ออกมาก็ไม่ดี แต่ในความเป็นจริงแล้วถามว่าความรู้สึกของประชาชนมองนักการเมืองทั้ง ส.ส.และ ส.ว.ว่าส่วนใหญ่จะต้องมีฐานะเศรษฐกิจที่ดี แล้วการได้มาของคนจำนวนหนึ่งว่าได้มาเพราะชื่อเสียง แจกชาวบ้าน และก็ต้องมีการแสวงหาผลประโยชน์คืน

เพราะฉะนั้นจุดเหล่านี้ประชาชนไม่คิดหรอกที่จะคิดว่า คุณจะมาเอาบำนาญบำนาญได้อย่างไร แล้วบางคนมองว่าพวกคุณเป็นพวกอาสาศาสตร์ด้วยซ้ำไป ซึ่งจริงๆ แล้วคนเหล่านี้ไม่ใช่อาสาศาสตร์ แต่เป็นพวกอาสาเข้ามาทำงานทางการเมือง มันเรื่องยิ่งใหญ่มาก จากความรู้สึกอย่างนี้ทำให้รู้สึกว่ ส.ส. ส.ว.เป็นอาสาศาสตร์ ทำไมต้องเรียกร้อยเงินด้วย นอกจากนี้ที่ผ่านมาสมาชิกทำให้องค์กรเสื่อม เช่นมาประชุมไม่ครบ และเหมือนกับมีการแตกแยก ความจริงแล้วความแตกแยกถ้ามองเป็นธรรมแล้วก็ถือเป็นเรื่องธรรมดา ขณะเดียวกันเรื่องเหล่านี้ก็มี ส.ว.จำนวนหนึ่งที่ไม่มีสภาพแบบนั้น ไม่ได้มาด้วยการซื้อ อย่างเช่น ปู่แคล้ว นรปดิ ส.ว.ขอนแก่น อายุ 80 กว่าท่านก็เหนื่อยและลำบาก เหมือน ส.ส.สมัยก่อนที่บ้านไม่มีอยู่ แต่สิ่งเหล่านี้มันปนๆ กันอยู่ แต่มันสะท้อนออกมาชาวบ้านไม่เห็นด้วย จริงๆ แล้วในกระบวนการมีคนอยู่หลายๆ แบบ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ออกมาในการทำงานของ ส.ว.นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ 4 ประการแล้วมันยังมีงานอื่นๆ รับเรื่องราวร้องทุกข์ ลงไปเผยแพร่ พบประชาชน ให้การศึกษาเรื่องการอภิปรายก็มีอยู่เหมือนกัน

● จากผลการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมาของสมาชิกวุฒิสภาประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ มาจากสาเหตุใด ขอเริ่มต้นจากปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

ปัญหาในการพิจารณาร่างกฎหมายคือมีร่างกฎหมายเข้ามามากเกินไป พอเข้ามาเยอะทำให้การศึกษาร่างกฎหมายทำได้ไม่ดี บางครั้งเข้ามา 4-5 ฉบับทำให้การศึกษากลายเป็นอุปสรรคมากแต่ตรงนี้ก็ขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารความจำเป็นในการได้กฎหมาย ตรงนี้ก็ที่น่าสนใจ ตรงนี้ก็อยู่ที่ความรับผิดชอบถ้าเป็นสมัยก่อนประชุม 2 ชั่วโมงยกมือแล้วก็จบ แต่ตรงนี้ก็จริงๆ กระบวนการสำคัญอยู่ที่คณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ทำเรื่องกฎหมาย แต่วุฒิสภาก็มีความสำคัญ ดังนั้นปัญหาอุปสรรคอีกอย่างหนึ่งคือการเตรียมตัว การอ่าน การศึกษาก็ยังเป็นอุปสรรค นอกจากนี้ยังคิดว่าในส่วนของสถาบันวุฒิสภาจริงๆ ควรจะมีที่ปรึกษากฎหมายที่ทำหน้าที่คล้ายคณะกรรมการกฤษฎีกา เหมือนกับมีนักกฎหมาย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้รู้ ประสพการณ์มาเป็นองค์คณะในการกลั่นกรองกฎหมายแทนวุฒิสภา ซึ่งหากกฎหมายจะเข้า เขาก็กลั่นกรองก่อน ซึ่งบุคคลดังกล่าวน่าจะเป็นบุคคลที่ผ่านกระบวนการเลือกตั้งมาก่อน เช่นอาจเป็นอดีต ส.ส. ส.ว.ที่ผ่านการเลือกตั้งมาแล้ว ท่านมีความรู้ความสามารถ ท่านอาจไม่ได้รับเลือก หรือท่านไม่อยากจะไปอีกแล้ว อาจมีอายุมากแต่ยังมีไฟ มีกำลังอยู่ถ้ามีองค์กร

ชกองค์กรหนึ่งที่เป็นของวุฒิสภามาช่วย แล้วให้องค์กรนี้ชี้ว่าร่างกฎหมายนี้มีข้อดีข้อเสีย ข้อเด่น ข้อด้อยอย่างไร แล้วจะได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

อีกทั้งวุฒิสภายังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการกลั่นกรองร่างกฎหมาย ถ้าเรามีตรงนี้กฎหมายแต่ละฉบับกลั่นกรองก่อนเหมือนคณะกรรมการกฤษฎีกาเหมือนรัฐบาล แต่นี่เป็นของวุฒิสภา กลั่นกรองให้วุฒิสภาก่อน ซึ่งเห็นว่ามันจะแยกกันสองสภา เนื่องจากทศนะในการมองของ ส.ส.กับ ส.ว.มันต่างกัน เพราะกฎหมายของ ส.ส.เป็นการตอบสนองให้กับรัฐบาล แต่วุฒิสภามันมีหลายเรื่องที่ขัดแย้ง เปลี่ยนแปลง แก้ไข ดังนั้นควรจะแยก อุปสรรคอีกอย่างหนึ่งคือ ส.ว.ไม่มีที่ทำงาน คนพิจารณากฎหมายไม่ใช่ นั่งอ่านอยู่ในรถ มันไม่ถูกเรื่อง ห้องประธาน คณะกรรมาธิการก็มีสมาชิกมานั่งอยู่เต็มไปหมด จนประธานไม่มีที่จะนั่ง เวลาสมาชิกลานั่งปรึกษาหารือกันก็นั่งเต็มห้อง ดังนั้นเป็นอุปสรรคสำคัญ มันต้องมีคู่มือหนังสือค้นหาเอกสารตำราได้ที่วางหนังสือรัฐธรรมนูญยังไม่มีเลย ซึ่งเป็นไม่ได้ที่จะทำให้สมาชิกทำงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษามัธยมยังมีคู่มือหนังสือ ซึ่งการทำงานระดับนี้น่าจะมีที่ทำงาน ถือเป็นการล้มเหลวของการจัดการบริหารในการทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชน ต้องขอตำหนิรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่ไม่ตัดสินใจ เมื่อก่อน ส.ว.เขาไม่จำเป็นต้องมานั่งที่วุฒิสภาได้ เพราะเขามีตำแหน่งเป็นอธิบดี หรือมีห้องทำงานอยู่ที่อื่นแล้ว ตอนนี้ ส.ว.บางคนบ้านอยู่ต่างจังหวัดต้องไปเช่าโรงแรมอยู่ไปกองอ่านในโรงแรมได้อย่างไร ดังนั้นถือเป็นความล้มเหลวทำให้การพิจารณาร่างกฎหมายไม่มีประสิทธิภาพด้วย

● ปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

ปัญหาหลักคือความไม่เป็นอิสระ ความไม่เป็นตัวของตัวเองของ ส.ว. ถูกแทรกแซงเพราะเริ่มต้นจากการได้มาของสมาชิกบางคนที่มีความผูกพันทางการเมืองกับนักการเมือง การขอให้ไปตามรัฐบาลมันง่ายเมื่อเริ่มต้นจากตรงนี้เป็นอิสระมันก็หายไป เมื่อมาเป็นแล้วบางคนไม่ได้มีจิตวิญญาณในการเอาปัญหาของชาวบ้านมาสะท้อน บางคนเป็นแล้วไม่เคยกลับลงพื้นที่เลยจึงไม่รู้ว่าประชาชนต้องการอะไร ดังนั้นการได้มาของแต่ละคนไม่เหมือนกันจึงทำให้ผลงานไม่เหมือนกัน บางคนประสงค์จะได้เกียรติยศต่อวงศ์ตระกูล พอได้มาแล้วก็เท่ากับว่าเกียรติยศวงศ์ตระกูลได้มาแล้วเพราะฉะนั้นการทำหน้าที่แทนประชาชนจึงขาดจิตวิญญาณ ขาดความรู้สึก ขาดความเป็นตัวแทนของประชาชน ถือเป็นอุปสรรค บางคนได้มาเพื่อต้องการเอาสถานะตรงนี้แสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ ปกป้องธุรกิจ ทำให้การที่จะรักษาผลประโยชน์ชาวบ้านน้อยลงเพราะฉะนั้นความเป็นจริงที่เกิดขึ้นที่จะครบ 6 ปีก็มี ส.ว.หลายคนที่ไม่เคยถูกขึ้นอภิปรายในสภาเลย

● ปัญหา อุปสรรคในการแต่งตั้ง ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการ
องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ

ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นมันครอบคลุมกันทั้งหมด เมื่อไม่มีอิสระแล้วก็ต้องยกมือตามที่
เขาสั่ง เพราะฉะนั้นองค์การนี้เขาต้องการให้วุฒิสภาดูตรวจสอบฝ่ายบริหาร การรักษาผลประโยชน์
แทนประชาชน ว่าฝ่ายบริหารใช้งบประมาณอย่างไร ฝ่ายบริหารออกกฎหมายอะไรที่ไม่เป็น
ประโยชน์เราก็ต้องไปเปลี่ยนแปลง แก้ไข ฝ่ายบริหารมีพฤติกรรมทุจริต ก็ต้องไปถอดถอนเขา แต่
ตอนนี้มันไม่ใช่

● ปัญหาอุปสรรคในด้านความสัมพันธ์ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน

เรื่องนี้เป็นเรื่องส่วนตัวบุคคลเป็นหลัก วุฒิสภาก็มีโครงการ ส.ว.พบประชาชน เป็น
โครงการอันหนึ่งที่ลงไปรับฟังปัญหา แต่ในส่วนของคณะกรรมการฯเราก็มองไปรับฟังปัญหา
อย่างสิ้นนามิ การไปบริษัทธุรกิจไปเอาที่หลวงมาเป็นของตัวเอง ดังนั้นสมาชิกทั้งในฐานะส่วนตัว
และกรรมการฯเราก็ทำเหมือนกัน ซึ่งจะบอกว่า ส.ว.ทุกคนจะต้องลงไปพบประชาชนทุกคน
คงไม่ได้ ขึ้นอยู่กับเรื่อง เนื้อหา เช่นเรื่องเกษตร ผมไม่ได้อยู่ในเกษตรก็ไม่ได้เข้าไปช่วยเต็มที่
เพราะฉะนั้นเรื่องแต่ละเรื่องเป็นเรื่องของแต่ละคณะ ทุกคนไม่ได้เก่งกันทุกเรื่อง อะไรที่เป็นปัญหา
อุปสรรคก็คงเหมือนกับที่ได้บอกไปแล้วทั้งหมด สถานที่ทำงาน เรื่องจิตสำนึก เรื่องความเป็นอิสระ
ซึ่งมันก็เป็นปัญหารวมๆเกี่ยวกันอยู่

● ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และ
พฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภา

ทุกคนโตกันหมดแล้ว คงไม่มีวิธีการอะไรที่จะไปพัฒนาแล้ว เพียงแต่ขึ้นอยู่ที่จิตสำนึก
ของแต่ละคน แต่ขณะเดียวกันสังคม องค์การก็ต้องมีกฎกติกา เรามีข้อบังคับมีกรรมการจริยธรรม
ส่วนจะทำให้ได้มากน้อยแค่ไหนนั้นคิดว่าส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญคือการตรวจสอบจาก
บุคคลภายนอก ภายในเราเองก็ต้องยอมรับว่าเห็นหน้ากันทุกวันบางทีเรื่องบางเรื่องสังคมภายนอก
เห็นเป็นเรื่องใหญ่ ภายในบอกว่าเรื่องแค่นี้อะไรกันนักหนา เช่นเรื่องมิสเตอร์พี สังคมมองว่าเป็น
เรื่องใหญ่มาก ทำได้อย่างไรเหมือนการให้สินบน จ้างให้คนออก แต่พออภิปรายในที่ประชุม
วุฒิสภา กลายเป็นว่าจริงไม่จริง ถ้าจริงเป็นเรื่องเล็กน้อยอะไรกันนักหนา ดังนั้นจริยธรรมตรงนี้จะ
ให้ใครตอบ ถ้าให้ ส.ว.ตอบก็มีมาตรฐานอีกอย่างหนึ่ง ถ้าให้สังคมภายนอกตอบก็มาตรฐานอีกอย่าง
เพราะฉะนั้นความสำคัญของมัน ประชาชนและสื่อมวลชนนี้แหละจะต้องเฝ้ามองจับตาดู เราต้อง
ช่วยกัน เพราะต้องยอมรับว่าการเห็นหน้ากันทุกวัน ใจคิดอย่างแต่พูดอีกอย่างเพราะเกรงใจกัน

ช่วยๆกันเพราะมีผลได้เสียกัน อาจมีความสัมพันธ์กัน บางทีอยู่กรรมาธิการๆเดียวกัน ไปเที่ยวกัน ทำให้มาตรฐานตรงนี้ถูกกัดกินไป มีเงื่อนไขเฉพาะตัวเข้ามาเกี่ยวพันกัน

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มต้นจากแนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรรมาธิการกฎหมาย**

สิ่งสำคัญที่สุดคือห้องทำงาน ผมไปดูสภาต่างประเทศเขามีห้องทำงาน ห้องเลขายะเยะไปหมด ต้องมีที่ให้ทำงานได้ พวกเราเป็นตัวแทนประชาชนที่มาจากต่างจังหวัด บางคนเช่าโรงแรม เช่าห้องอยู่อาศัยที่บ้านและรถเป็นที่ทำงานอย่างเดียวไม่ได้ ซึ่งต้องเป็นเรื่องที่ต้องรีบแก้ไข

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)**

รัฐธรรมนูญฯ กำหนดเรื่องการตรวจสอบฝ่ายบริหาร 120 เสียงมากเกินไป แค่ 100 เสียงก็น่าจะพอ ซึ่งความจริงแล้วสมาชิกรัฐสภาประชุมไม่ได้ครบ 200 ทุกครั้ง 100 เสียงถือว่าเป็นเสียงมากกว่าแล้ว และไม่ได้เป็นเรื่องใหญ่คอขาดบาดตาย ไม่จำเป็นต้องถึงร้อยละ 1 ใน 4 ก็น่าจะพอ เพราะไม่ได้ลงมติไม่ไว้วางใจ ถือเป็นการช่วยรัฐบาลให้มีเวทีในการชี้แจง อย่างเป็นเรื่องเป็นราวและให้ประชาชนได้รับรู้ทั่วประเทศ เราอยากรู้เรื่องทุจริตรับจ่านำล้าโยบแบแห่ง ความไม่โปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างเครื่องตรวจวัดละอองฝอยซีทีเอ็กซ์ (CTX) ในสนามบินสุวรรณภูมิ เรื่องจ่านำข้าว อยากรู้เรื่องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เรื่องสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ สิ่งเหล่านี้สังคมอยากจะรู้ รัฐบาลพูด ฝ่ายค้าน นักวิชาการ พูดกันคนละแบบ ถ้ารัฐบาลมาให้เราซักถามแล้วรัฐบาลก็ชี้แจงไป ก็ไม่น่าจะมีปัญหาแม้แต่เรื่องการถอดถอนถ้าเป็นแบบนี้คงยาก เพราะเราเป็นไม้ที่สาม มันไม่ผ่านไม้สองมาก็ไม่ถึง ส.ว.ซักก็ก็ต้องแก้รัฐธรรมนูญฯ ส่วนจะแก้อย่างไรก็ต้องมาว่ากัน ส่วนเรื่องความไม่เป็นอิสระนั้นเป็นเรื่องของจิตสำนึกของทุกฝ่าย โดยเฉพาะคนที่มอำนาจ ถ้าคนที่เข้าใจว่าจิตวิญญาณของคำว่าประชาธิปไตยเป็นอย่างไร กระบวนการเราไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง แต่มันเป็นเรื่องระยะยาวของบ้านเมือง เราอยู่รุ่นที่มาเป็น ส.ว.ไม่เกิน 40-50 ปีหรือแค่ 20 ปีก็เยอะแล้วตอนนี้ก็ 50 กว่าเป็นส่วนใหญ่ ทำไมไม่คิดที่จะวางรากฐานให้กับบ้านเมือง ให้เป็นแบบอย่าง ถ้าคิดแบบนี้ได้ทำให้ระบบการเมืองพัฒนาและเดินหน้าได้

● **ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด**

สถาบันวุฒิสภายังจำเป็นที่จะมีอยู่ต่อไป จะปล่อยให้มันแค่ ส.ส.อย่างเดียวไม่ได้ มันต้องมีสภาถ่วงดุล อย่างน้อยที่สุดแม้จะไม่ได้ทุกเรื่อง แต่ก็ทำได้ในหลายๆเรื่องแม้ไม่ได้ดีหมดแต่ก็มีดีบ้าง มันก็ยังโอเคอยู่ แต่ถ้าสังคมได้ตรวจสอบมาก ภาคประชาชนเข้มแข็งการพัฒนาของวุฒิสภาก็จะเปลี่ยนแปลง แม้กระทั่งการได้คนมา ถ้าประชาชนเข้าใจอำนาจหน้าที่ ประชาชนได้ติดตามสื่อมวลชนได้แสดงออกอย่างเป็นธรรม เช่น ขวบางข่าวไม่ได้ออก เรื่องหลายเรื่องสำคัญๆที่ควรจะมีเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ รวมถึงรัฐบาลควรจะมีใจกว้างรับฟังเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย เช่น อภิปรายเรื่อง พรก.บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินภาคใต้ หรือ ร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2549 ไม่ยอมถ่ายทอดสด บ้าหรือเปล่า เรื่องใหญ่ๆแบบนี้กลับไปถ่ายทอดเรื่องอื่นแทน ปัญหาอยู่ที่ว่ารัฐบาลใจกว้างในทุกแง่มุมหรือไม่ ถ้าคุณบอกว่าเป็นเรื่องจะกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ก็ขอประชุมลับได้ โดยหลักการแล้วควรถ่ายทอด ผมผิดหวังรัฐบาลใจแคบเกินไป

เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้อยู่ในระบบ เพราะถ้าไม่มีวุฒิสภา มีหลายเรื่องที่ถูกผลักดันจากรัฐบาลมันง่ายมาก ดังนั้นเมื่อมาถึงวุฒิสภาเราได้มีการถ่วงดุลเยอะพอสมควร หรือการตรวจสอบไม่ว่าเรื่องคลองด่าน การทุจริต หรือเรื่องต่างๆ วุฒิสภามีบทบาทเยอะพอสมควร แม้ว่าจะบล็อกละก็อย่างไร คงไม่ทำให้ประชาชนทั้ง 60 ล้านคนเห็นไปในทางเดียวกันหรอก ก็ต้องมีคนเห็นตามมีกลุ่มคนที่คิดหลากหลายเข้ามา ซึ่งวุฒิสภาที่มาจากกระบวนการเลือกตั้งก็เห็นด้วยมาตั้งแต่ต้น แบบวันแมนวันโหวต จะได้ตัวแทนอาชีพตัวแทนกลุ่มคน แต่ถ้ามีการแต่งตั้งเหมือนเมื่อก่อนเรารู้ว่าใครเป็นใคร พรรคการเมืองตั้งเลย แต่การเลือกตั้งแม้จะมีคนมาเบียดก็ยังมีคนที่ไม่ยอมให้เบียด หรือมาแทรกก็แทรกไม่ได้หมด

● น่าจะมีการปรับปรุงสถาบันวุฒิสภาอย่างไรบ้าง

ตอบคำถามนี้ ปรับปรุงอย่างไรนั่นตั้งแต่ต้นคอมันเลย คิดว่าวันนี้เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตก็คิดว่าดีขึ้น แต่ถ้าเปรียบเทียบกับสิ่งที่เห็นอยู่นั้นก็รู้สึกผิดหวัง แต่แน่นอนก็ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง คิดว่า สิ่งหนึ่งน่าจะปรับปรุงได้คือการดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรที่เป็นตัวแทนมากขึ้น ที่ผ่านมามีความคิดว่าสภาเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ห้องประชุมไม่ให้คนนอกเข้า คิดว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่จะให้ประชาชน เป็นสถานที่ของประชาชนเราเป็นเพียงตัวแทนของประชาชนวันสำคัญๆเช่น 24 มิ.ย.2475 วันเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทำอย่างไรให้สภาเป็นเวทีประชาชนได้บ้าง ถ้าชาวบ้านที่สนใจได้เข้ามา ก็ทำให้ตัวสมาชิกรู้สึกว่าเป็นเพียงตัวแทนเขา เราไม่ได้เป็นเจ้าของ เจ้าของนี้เป็นเพียงหัวโขนเท่านั้นเอง ครบ 6 ปีแล้วเราก็ไม่มีสิทธิ์เข้ามาใช้ ถ้าทำแบบนี้ได้จะคลายความศักดิ์สิทธิ์ลงได้ สมาชิกจะได้ใกล้ชิดประชาชนมากขึ้น มันก็เป็นกระบวนการอันหนึ่งพัฒนาเหมือนกันจะทำให้ประชาชนเป็นเจ้าของมากขึ้น กล้าวิพากษ์วิจารณ์

หรือเป็นไปได้หรือไม่ ถ้าเป็นกระทุ้เราอาจจัดตั้งจรรยาได้หรือไม่ ไปโคราช อาจจัดกระทุ้ที่เกี่ยวกับ จ.โคราช จัดกระทุ้ภัยแล้ง เราก็ไปจังหวัดที่แล้งมากๆ คิดว่าไม่เลว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่าง ประชาชนกับวุฒิสภาใกล้ชิดกัน

● จำนวน ส.ว.200 คนควรลดหรือเพิ่มอย่างไร

แค่นี้ก็ถือว่าพอดีแล้ว จำนวนไม่ใช่ปัญหา แต่ปัญหายุ่งตรงที่ 180 วันครบวาระ 6 ปี มี ปัญหาเหมือนกัน ตอนนี้ตายกันหลายคน บางคนเสนอ 1 ปีหรือคิดว่าอาจไม่กำหนดระยะเวลาเลยก็ได้ สมมติเข้า 200 คน ปีแรกตายไป 3 คนปีที่สองตายไป 10 คนเหลืออยู่ 175 คนก็ไม่ใช่ไร ก็ปล่อยให้เหลือแค่นั้นแหละ ถ้าเอากึ่งหนึ่งสมมติ 180 คนกึ่งหนึ่งก็คือ 90 คน ก็เอาแค่นั้น เช่น กทม. มี 18 คนตายไปหนึ่งก็ยังมีเหลืออีกหลายคน ไม่เหมือนกับ ส.ส. ส.ว.ไม่ได้มีหน้าที่ที่จะทำงานใน จังหวัด แต่มีหน้าที่ที่จะกลั่นกรองร่างกฎหมาย ไม่เหมือนกับการทำหน้าที่ของ ส.ส.ดังนั้นถ้าจังหวัด ที่มี ส.ว.เพียงคนเดียวเราอาจจะมีข้อยกเว้นได้ อาจให้มีการเลือกตั้งซ่อมได้ ถ้าไม่ถึงปีก็ไม่ต้อง เลือกตั้งซ่อม เราต้องยอมรับว่า ส.ว.ที่ตายไปเยอะเพราะเขากำหนดให้ 40 ปีขึ้นไป จึงมี ส.ว.เป็นผู้สูงอายุเยอะ หลักการไม่ควรมีการเลือกตั้งซ่อม

● มองว่าควรเป็น ส.ว.แค่สมัยเดียวหรือไม่

แต่จริงๆถ้าถามความเห็นของผมตั้งแต่เริ่มต้นนั้น ไม่เห็นด้วย แต่ถามว่าวิธีการจะ ทำอย่างไรให้ลงใหม่นั้นก็ทำให้เกิดสิ่งที่ สสร.เป็นห่วงคือการละเลยหน้าที่ ละเลยการลงพื้นที่ เพื่อที่จะ เป็นสมัยที่สอง บางทีก็เห็นใจแต่การกำหนดเช่นนี้ก็มิใช่อ่อนเหมือนกัน คือคนที่เข้ามาสมัยหน้า กว่าที่จะตั้งหลักได้ต้องใช้เวลา ความต่อเนื่องระหว่างคนเก่าคนใหม่ต้องใช้เวลา ความต่อเนื่องของ องค์การก็ขาดไป แต่ความจริงถ้าเราคิดว่าเป็น 6 ปี แล้วพอครบ 3 ปีก็จับสลากออกไปครึ่งหนึ่งโดย จับสลากเป็นจังหวัด จะได้เป็นการสลับหมุนเวียนกันทำงาน เมื่อครบวาระก็สามารถที่จะไปลง ส.ส. ได้ไปเป็นรัฐมนตรีหรือไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระได้ ซึ่งไม่เห็นด้วยที่จะไปกำหนดว่าเมื่อ ครบวาระแล้วไม่สามารถที่จะไปดำรงตำแหน่งอย่างอื่นได้

● ควรให้ ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองหรือไม่

เมื่อก่อนยังคิดแบบกึ่งๆ แต่มาถึงวันนี้จะทำงานครบ 6 ปี แล้วความคิดเปลี่ยนไปว่าไม่ ควรสังกัดพรรคอย่างยิ่ง เนื่องจากในอเมริกาสังกัดพรรคการเมืองได้ เนื่องจากวุฒิสภาของ คนอเมริกันรู้ดีทั้งประชาชนคนที่มาเลือกและคนที่จะมาเป็น เขารู้ว่าเขาทำอะไร ไม่ใช่ว่าพรรคนี้ต้อง

เลือกตะปัดตะปือ แต่สังคมไทยยังไม่พร้อมทั้งคนเลือกและคนที่จะมาดำรงตำแหน่ง ฉะนั้นไม่สมควรที่จะสังกัดพรรค ถ้าสังกัดพรรคก็ไม่ควรที่จะมีวุฒิสภา แอบอย่างนี้ยังดีกว่า เพราะยังถูกตั้งคำถามได้ แต่ถ้าสังกัดพรรคเราไม่สามารถไปตั้งคำถามกับเขาได้ ถ้าเป็นอีแอบสื่อมวลชนยังสามารถที่จะกระแนะกระแหนได้ ว่าเป็นอีแอบเหมือนอย่างเช่นสื่อมวลชนตั้งฉายาประธานวุฒิสภาว่าเป็น"สุชิน"ยังถูกสังคมตรวจสอบ ถ้าเป็นเลยทำไม่ได้

● ควรให้ผู้สมัครส.ว.หาเสียงเลือกตั้งได้หรือไม่

คิดว่าบางทีการแนะนำตัวเป็นอุปสรรคต่อการเลือกตั้ง อย่างเช่นที่ จ.โคราช คิดว่าน่าจะมีคนลงสมัครประมาณ 100 –150 คน หรือกทม.400-500 คน เฉลี่ยทั่วประเทศจังหวัดละประมาณ 100 คน ถ้าแนะนำตัวคนละ 2 นาที ก็ประมาณ 200 นาทีซึ่งไม่นับช่วงเวลาที่พิธีกรเรียกขึ้นเวที คิดแล้วประมาณ 5 ชั่วโมง ขอลงว่า 5 ชั่วโมงนี้ประชาชนคนไหนเขาจะไปนั่งฟัง ไม่มีหรือก วิธีการแบบนี้ไม่จริงหรือ พอไม่จริงผลที่เกิดขึ้นคือทุกคนจะไปนั่งฟังก็ต่อเมื่อคนของเราขึ้นเวที ถ้าของเรามาเมื่อนายเสร็จแล้วก็กลับกัน ซึ่งไม่มีประโยชน์ประชาชนไม่ได้สนใจตรงนี้ เมื่อเป็นแบบนี้มันไปเอื้อประโยชน์กับอิทธิพล นักการเมืองทั้งนักการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ คนเหล่านี้จะมีความสำคัญเพราะคนเหล่านี้มีห้วคะแนน เมื่อชาวบ้านไม่รู้จักใครห้วคะแนนบอกให้ลงคะแนนให้ใครมีโอกาสนับนิ้วเลือกตามห้วคะแนนบอกสูงมาก จะนับนิ้วด้วยผลประโยชน์หรือไม่ ผลประโยชน์ก็แล้วแต่ มันก็เปิดโอกาสตรงนี้ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการคนที่มิชื่อเสียง แต่ถามว่าคนในจังหวัดหนึ่งมีชื่อเสียงในจังหวัดก็คน อาจเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) อย่างนี้หมายความว่าเอื้อประโยชน์ให้คนมีชื่อเสียงไม่ก็คนให้มีโอกาสสูงกว่า ถ้ามีชื่อเสียงยังไม่เท่าไร แต่เรื่องคะแนนจัดตั้งสำคัญกว่า ถ้าในจังหวัดมี ส.ส.3 คน และ 3 คนต้องการให้ช่วยคนนี้ถ้า ส.ว.ต้องการให้ช่วยคนเดียวกัน และถ้าพรรคตั้งอีกเรียกว่าบล็อกอีกทุกอย่างก็จบกันพอดี แต่ถ้า กกต.เปิดโอกาสให้ผู้สมัครหาเสียงได้ให้มาพูดบ้างเขาจะพูดเวทีไหนก็ช่างของเขา อาจจะเป็นงานศพ งานแต่งงานหรือตั้งเวทีปราศรัยตามตลาดนัดก็เป็นเรื่องของเขา แต่ถ้าเขาหาเสียงด้วยการรับปากว่าจะสร้างถนนให้ก็เป็นเรื่องโกหก เพราะไม่ใช่หน้าที่ แต่คุณสามารถหาเสียงด้วยการบอกว่าเมื่อเข้าไปแล้วจะทำกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อชาวบ้านอย่างไร ถ้าขยันหน่อยอาจเอากฎหมาย ส.ว.รุ่นที่แล้วอย่างนี้ที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม จะนำมาแก้อย่างนั้นอย่างนี้ จะดีกว่า ยังได้แสดงทัศนคติว่าเข้าไปแล้วถ้าเกิดว่าชาวบ้านร้องเรียนเรื่องทุจริตคอร์รัปชันแล้วผมในฐานะ ส.ว.จะช่วยเหลืออย่างไร หรือการถอดถอนถ้ามาถึงคนจะทำอย่างไร ไม่ใช่ว่าหาเสียงแบบๆๆผมชื่อนายพิเชฐ พัฒนโชติ จบจากโรงเรียนที่ไหน อย่างไรพูดแค่นี้ก็จบแล้ว เพราะฉะนั้นวิธีการที่ กกต.

กำหนดไว้ห้ามหาเสียงคิดว่ามันอาจยังไม่เพียงพอ ซึ่งคำว่าแนะนำตัวนี้ถ้าแคบเกินไป แคบออกชื่อสถานะตัวเองอย่างเดียวไม่เป็นประโยชน์ต่อระบอบประชาธิปไตย กับการที่จะให้ประชาชนมาเลือก ควรจะแก้ ส่วนจะแก้ได้หรือไม่ได้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

● รัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้ไม่ได้กำหนดให้วุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายเองได้ ดังนั้นเห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้วุฒิสภาริเริ่มร่างกฎหมายเอง

ความคิดนี้ไม่เลว ทำไมจะต้องมาปิดกั้นอยู่เพราะการเสนอร่างกฎหมายต้องยอมรับว่ากฎหมายต้องมาจากนโยบาย จะทำเรื่องอะไรต้องออกกฎหมายมารองรับเรื่องนั้น ซึ่งจะทำอะไรเป็นเรื่องของฝ่ายบริหาร ถ้าไม่ถึงขั้นต้องให้ออกกฎหมายเอง น่าจะเป็นสถาบันที่นำไปสู่การออกกฎหมาย เช่น วุฒิสภาที่เสนอร่าง พ.ร.บ. แต่ต้องผ่านรัฐบาลหรือ ส.ส.มาด้วยเหมือนกับประชาชน 5 หมื่นชื่อสามารถออกได้ กระบวนการนี้เหมือนกับเป็นการดัดแปร หรือเป็นกลยุทธีที่จะยกร่างได้ แต่ไม่ใช่ออกเอง เมื่อร่างแล้วส่งให้ ครม. ให้คณะกรรมการกฤษฎีกา ส่งให้สภา อย่างนี้คิดว่าดี มีหลายเรื่องที่เราลงไปพบชาวบ้านมีเรื่องเยอะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นกฎหมายแต่ทำไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องของ ส.ส. ถ้ามีกฎหมายรองรับตรงนี้ให้เสนอได้ เราต้องทำเป็นเรื่องเป็นราวเลขนะสามารถตั้งเป็นเหมือนญัตติในวุฒิสภากันเอง ตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นมากร่าง เสร็จแล้วก็ส่งไปให้รัฐบาล ส่วนรัฐบาลจะรับหรือไม่รับก็ต้องแจ้งมาที่วันถ้ารับก็เสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร แต่ต้องทำเป็นกระบวนการ ทั้งนี้เราไม่ใช่ผู้เสนอ แต่เป็นแค่ผู้ยกร่างเท่านั้น

● ถ้าเสนอให้ประธานคณะกรรมการการสามัญและวิสามัญชุดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ เสนอร่างกฎหมายได้หรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ก็เป็นแนวความคิดที่ดีเหมือนกัน เช่นคณะกรรมการฯ เขารู้เรื่องเกษตรเป็นอย่างดี เขาอยากออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร เขาก็สามารถเสนอประธานฯ เพื่อส่งต่อรัฐบาล ซึ่งขั้นตอนก็เร็วด้วย แต่ตรงนี้ต้องเขียนให้ชัดว่าเราไม่ได้ออกกฎหมายเอง แต่เป็นดุลพินิจที่รัฐบาลจะรับหรือไม่รับ พร้อมชี้แจงเหตุผลว่าที่รับหรือไม่รับเพราะเหตุผลอะไร ถือว่าเป็นแนวคิดใหม่เลยนะ

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญเรียกบุคคลและเอกสารจากหน่วยราชการได้ ถ้าไม่มาจะมีการกำหนดบทลงโทษ

เห็นด้วยแต่ว่าตรงนี้เป็นดาบสองคม คือ 1. ต้องเรียกในนามกรรมการฯ ไม่ใช่อนุกรรมการฯ ทุกวันนี้อนุกรรมการฯ ตั้งขึ้นมาเยอะแยะเหลือเกิน เรียกกันจนเพลินเลยก็มี 2. คิดว่า

ต้องมีการกำหนดกรณีที่จะลงโทษและลงโทษเรื่องอะไร ไม่ใช่เขาไม่มาลงโทษ ต้องดูที่ความจำเป็นของเขา แต่บางทีก็เกินไปขออะไรไปเอกสารก็ไม่เคยส่งมาให้ มากก็ไม่มาส่งตัวแทนก็ไม่ส่ง อย่างนี้ก็ค่อยลงโทษ ถ้ามีก็อาจทำให้การตรวจสอบไม่เป็นหมั่น แต่กลับจะทำให้เข้มข้นขึ้น เพียงแต่เราต้องพิจารณาให้ความเป็นธรรมกับหน่วยงาน โดยเฉพาะข้าราชการด้วย บางทีเขาก็รู้สึกรำคาญ ตนก็เข้าใจ กรรมการฯ ส.ส. ส.ว. ก็เรียก แถมด้วยคณะอนุกรรมการฯ ก็เรียกอีก และยังมีอีก 5-6 คณะที่เรียกอีก ก็รู้สึกเห็นใจ ดังนั้นต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน จัดระบบให้ดี เช่นเรื่องเดียวกันก็รวมกันหลายคณะแล้วพิจารณาไปพร้อมๆ กันเลย ทั้ง ส.ส. และ ส.ว. ก็ต้องมานั่งคุยกัน เปลี่ยนทั้งระบบ ต้องมีคณะทำงานเหมือนคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการมานั่งดู

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้วุฒิสภามีอำนาจพิจารณาการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรีก่อนที่จะ
นายกฯ จะนำรายชื่อขึ้นกราบบังคมทูล

เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง เพราะถือว่าเป็นอำนาจของนายกฯ ถ้าเป็นอย่างนี้จะเป็นการสร้างเงื่อนไขให้มีการวิ่งลื้อบปีมากขึ้นอีก อย่างเลย ให้เป็นอำนาจของนายกฯ ดีกว่า เพราะเป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร คิดว่าไม่จำเป็น เราควรจะมาตรวจสอบการทำหน้าที่ของเขาดีกว่า คุณตั้งใครมาเราไม่รู้ แต่เมื่อตั้งเขาเข้ามาแล้ว คุณทำงานอย่างไรให้โปร่งใสให้กระบวนการตรวจสอบของวุฒิสภามีประสิทธิภาพจะดีกว่า

บทสัมภาษณ์

พิภพ ธงไชย

ที่ปรึกษาคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)

วันที่ 30 สิงหาคม 2548

ณ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย การควบคุม การตรวจสอบฝ่ายบริหาร / ปัญหาอุปสรรค / แนวทางการแก้ไข

การทำหน้าที่ของ ส.ว.จะทำได้ดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับอำนาจหน้าที่ เพราะอำนาจหน้าที่ของ ส.ว.ไม่สามารถที่จะไปแก้ไขกฎหมายได้ เพราะฉะนั้นพออำนาจที่มันทำตรงนี้ไม่ได้ ก็ทำให้สภาผู้แทนราษฎรไม่รับฟังได้ มันเป็นปัญหาทางกฎหมายที่ล่อใจไว้ แม้รัฐธรรมนูญจะเปิดช่องให้วุฒิสภายับยั้งร่างกฎหมายได้แต่ก็ไม่สามารถยับยั้งกฎหมายได้จริงเป็นแค่การถ่วงเวลาไว้เท่านั้น ถ้าจะแก้ไขประเด็นนี้ก็แก้ไขรัฐธรรมนูญให้วุฒิสภาสามารถยับยั้งร่างกฎหมายได้เลย หรือสามารถแก้ไขร่างกฎหมายได้เลย ถ้าจะทำ คือ มันขึ้นอยู่กับอำนาจที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นคล้ายๆที่ปรึกษาเท่านั้นเอง มีตัวอย่างร่างกฎหมายหลายฉบับที่วุฒิสภาไม่สามารถยับยั้งกฎหมายของสภาฯได้

อย่างไรก็ตามไม่ใช่ความผิดของวุฒิสภาชุดนี้ แต่เป็นความผิดของการเขียนรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีการถกเถียงกันมากว่าจะมีวุฒิสภาหรือไม่ ถ้ามีจะมาจากการเลือกตั้งหรือไม่ แล้วถ้ามาจากการเลือกตั้งก็ถกเถียงกันต่อไปว่าจะสังกัดพรรคการเมืองหรือไม่ แล้วปรากฏว่าการพิจารณาเรื่องนี้มันกระชั้นหัน พอทันทีให้มี ส.ว.มาจากการเลือกตั้งจึงได้มาคิดเรื่องอำนาจวุฒิสภา เพราะฉะนั้นอำนาจของวุฒิสภาสุดท้ายเป็นอำนาจเกี่ยวกับองค์กรอิสระ อันนี้มีอำนาจชัดเจนว่าการกลับกรอร่างกฎหมายที่คล้ายๆวุฒิสภาชุดเดิมที่มาจากการแต่งตั้ง แต่วุฒิสภาชุดนี้เพียงแต่เป็นกรรมาธิการร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณาร่างกฎหมายได้มากขึ้น แต่สุดท้ายการยับยั้งทำไม่ได้

นอกจากนั้นอำนาจวุฒิสภาในการเรียกข้าราชการมาให้ข้อมูลอำนาจมีไม่พอ ข้าราชการบางทีก็ไม่ได้ ไม่มีความผิด แล้วก็ไม่มีอำนาจในการดึงข้อมูลหลักฐานจากหน่วยราชการมาได้ ดังนั้นถ้าวุฒิสภามีอำนาจกลับกรอร่างกฎหมายได้ดีขึ้นและสามารถยับยั้งกฎหมายได้ ต้องเพิ่มอำนาจในการเรียกข้อมูลทั้งตัวบุคคลและเอกสารได้ ถ้าจะให้วุฒิสภาสามารถตรวจสอบรัฐบาลได้อย่างแท้จริงจะต้องเพิ่มอำนาจพวกนี้ คือ อำนาจในการเรียกบุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองหรือ ข้าราชการประจำมาให้การได้ รวมทั้งเรียกประชาชนมาให้การได้ และการให้การ

นั่นจะต้องมีกฎหมายเป็นหลักประกันว่าการให้การเท็จถือว่ามีความผิด ถ้าแก้ต้องแก้มาก ต้องถามก่อนว่าเราอยากให้วุฒิสภาเป็นองค์กรตรวจสอบใช่ไหม ถ้าเป็นองค์กรตรวจสอบต้องให้อำนาจตรงนี้เป็นองค์กรแต่ไม่ยับยั้งก็ได้แต่ต้องให้อำนาจตรวจสอบมีประสิทธิภาพ แต่วุฒิสภามีอำนาจตรงนี้ไม่พอ ถ้าไม่มีอำนาจตรงนี้แม้เรื่องคุณภาพบุคคลจะมีแค่ไหนก็แล้วแต่ก็ทำอะไรไม่ได้ แต่พอมีอำนาจแล้วต้องตามด้วยอำนาจบุคคลว่าจะใช้อำนาจนั้นในทางที่ถูกต้องหรือไม่ต้อง 2 ประเด็นประกอบกัน

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายจะให้วุฒิสภามีอำนาจแค่ไหน สมมุติว่าถ้าเราอยากให้มีความอำนาจถึงขั้นสามารถแก้ไขร่างกฎหมายได้ แต่พอถึงขั้นโหวตเสียงแพ้สภาผู้แทนราษฎรอยู่แล้วเพราะฉะนั้นแม้มีอำนาจยับยั้งกฎหมายได้ก็ไม่มีทางทำได้สำเร็จ เพราะฉะนั้นถ้าจะเพิ่มก็ต้องเพิ่มสัดส่วนสมาชิกวุฒิสภา หรือสัดส่วนการโหวตรวม เพราะฉะนั้นวัตถุประสงค์ในการมีวุฒิสภาเอาแค่ให้เป็นองค์กรตรวจสอบที่มีอำนาจพอสมควรเท่านั้นเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเราจะเพิ่มอำนาจวุฒิสภาหรือไม่ ถ้าเพิ่ม ไม่เพิ่มจำนวนก็ได้ แต่ต้องเพิ่มอำนาจ ซึ่งก็ต้องมาดูว่าจะเพิ่มอำนาจอะไรบ้าง เช่น ให้เพิ่มอำนาจในการแก้ไขกฎหมายได้ไหม เสนอร่างกฎหมายเองได้ไหม แต่ปัญหายุ่งยากระหว่างความสมดุลของวุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎรเราจะวางอย่างไร เพราะที่มาของวุฒิสภากับ ส.ส. แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นหากจะแก้รัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอำนาจวุฒิสภาจะต้องมาดูเรื่องความสัมพันธ์ตรงนี้ใหม่ว่าจะให้อำนาจมากน้อยแค่ไหน จะถ่วงดุลกันอย่างไร

โดยความเป็นจริงที่เราบอกว่ามีอำนาจสามฝ่ายแล้วถ่วงดุลกัน โดยระบบนายกรัฐมนตรีที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสภานิติบัญญัติมันเลยไม่จริง ที่จะไปถ่วงดุลฝ่ายบริหาร เพราะฝ่ายบริหารจะเป็นบริหารได้ต้องได้รับการรับรองจากฝ่ายสภานิติบัญญัตินั่นคือเสียงข้างมาก เมื่อเสียงข้างมากรับรองรัฐบาลแล้ว เสียงข้างมากจะไปตรวจสอบรัฐบาลได้อย่างไร มันไม่ได้ เพราะเป็นพวกเดียวกัน เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็ต้องเพิ่มอำนาจ ส.ว. ขึ้นมาจะได้ถ่วงดุลกัน เพราะฉะนั้นที่บอกว่าถ่วงดุลบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ แต่ฝ่ายบริหารกับนิติบัญญัติกลับอยู่ด้วยกันมันถ่วงดุลไม่ได้ จึงต้องให้อำนาจ ส.ว. มากขึ้นการถ่วงดุลก็จะมีประสิทธิภาพ และต้องให้อำนาจในการเรียกข้อมูล แม้แต่สภาผู้แทนราษฎรก็ต้องให้อำนาจตรงนี้เหมือนกัน และจะต้องจำกัดบทลงโทษด้วยในเรื่องการให้ข้อมูลคือ การให้ข้อมูลที่เป็นเท็จจะต้องมีบทลงโทษด้วย เพราะตรงนี้ทำให้ ส.ส. และ ส.ว. พุดเท็จกันมาก เพราะพุดแล้วไม่มีผลในการลงโทษ ผลทางจริยธรรมก็ไม่มีประสิทธิภาพ อย่างในสหรัฐอเมริกาถ้าให้การเท็จก็จะมีบทลงโทษ เหมือนกับการให้การที่ศาล ถ้าให้การเท็จถึงลงโทษได้เลย

ดังนั้นผู้ที่ถูกเรียกมาหรือแม้แต่การอภิปรายในสภา ถ้าพุดเท็จต้องมียกโทษ แต่ปัจจุบันก็ไปฟ้องกันเอง และในประเด็นนี้ต้องมีกฎหมายกำกับเลยว่าให้การเท็จต้องมีโทษ

เหมือนในศาล ซึ่งมันจะแก้ปัญหทุกอย่าง แต่ข้อมูลจะต้องให้เขาเข้าถึงด้วยทั้ง ส.ส.และ ส.ว. แต่ทุกวันนี้ฝ่ายบริหารสามารถไปล็อกข้อมูลจากฝ่ายข้าราชการได้ สามารถที่จะไม่ให้ข้อมูลได้ เราจะเพิ่มตรงนี้ไหมเพราะถ้า ส.ส.และ ส.ว.ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้จะเอาอะไรไปตรวจสอบฝ่ายบริหาร แม้แต่การเขียนกฎหมายจะเอาอะไรไปเขียนกฎหมายได้ดีในเมื่อข้อมูลมันไม่ได้ ซึ่งหากติดตามงานในสภาฯจะเห็นชัดเจนว่าข้าราชการถูกบล็อกหมด ไม่ให้ข้อมูลฝ่ายค้านและ ส.ว. เพราะฉะนั้นต้องเป็นกฎหมายเลยว่าถ้า ส.ส.และ ส.ว.ขอข้อมูลใดๆจากราชการจะต้องให้

ตอนนี้เราใช้ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารทางราชการก็ยังคงถูกหน่วยราชการควบคุมอีก ดีความว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความลับของชาติหรือไม่ ดังนั้นหากกรณีใดที่จะเป็นความลับของชาติหรือไม่จะต้องให้สภาผู้แทนฯตัดสิน ยกตัวอย่าง นาย ก.เป็น ส.ว.ขอข้อมูลตัวนี้ รัฐบาลอ้างว่าข้อมูลตัวนี้เป็นความลับของชาติ ก็ขอให้มีการประชุมลับว่าข้อมูลนี้เป็นความลับแห่งชาติหรือไม่ ตรงนี้ต้องให้ไว้ มิเช่นนั้นข้อมูลที่เป็นความลับอาจถูกเปิดเผยให้เกิดความเสียหายได้ แต่ก็ไม่ใช่ว่าอำนาจคนๆเดียวเป็นคนตัดสินใจ หรือส่วนราชการเป็นคนตัดสินใจ มันต้องอยู่ในกระบวนการรัฐสภา เพราะสภาทั้ง ส.ส. ส.ว.มาจากปวงชนชนชาวไทย เพราะฉะนั้นต้องให้ผู้แทนของเขาเป็นคนตัดสินใจว่าข้อมูลไหนลับไม่ได้ เมื่อมีข้อมูลการตรวจสอบฝ่ายบริหารก็จะมีประสิทธิภาพแน่นอน คือ 1.ต้องมีอำนาจในการขอข้อมูล 2.มีอำนาจในการเรียกคนมาให้การ ยกตัวอย่าง ส.ว.เรียกคนมาให้การมากมาย แต่ไม่มา กลับส่งตัวแทนมาก็ทำอะไรไม่ได้ อย่างกรณี “ซีทีเอ็กซ์” เป็นต้น

เพราะฉะนั้นทำไปทำมาระบบราชการกับฝ่ายบริหารกลับมีอำนาจสูงสุดของประเทศ โดย ส.ส.และ ส.ว.ไม่มีอำนาจที่จะตรวจสอบ กรณี ซีทีเอ็กซ์ ชัดเจน ไม่มาก็ไม่มีความผิด ไม่มีโทษกำกับ หากมาแล้วให้การเท็จ ก็ไม่มีโทษกำกับไว้ มันต้องมีบทลงโทษกำกับเลยว่า เมื่อคุณให้การเท็จจะต้องติดคุก 3 เดือน 6 เดือนก็ว่ากันไป การตรวจสอบก็ทำได้มากขึ้น เพราะผมมีประสบการณ์มาด้วยตัวเอง เช่น กรณีการก่อสร้างท่อก๊าซ ปตท.ไทย-พม่า พอเขาให้ข้อมูลเท็จต่อสาธารณะ เราก็ทำอะไรไม่ได้ ล็อกก็ไม่ได้ตรวจสอบ เขาบอกว่าโรงไฟฟ้าที่ จ.ราชบุรี จะเสร็จวันที่ 1 สิงหาคม เราอยู่แล้วว่ามันไม่เสร็จ เหมือนซีทีเอ็กซ์ เครื่องยังไม่มา แต่เขาบอกว่าเสร็จ เพื่อเบรกพวกเรา ถ้าขวางท่อก๊าซ โรงไฟฟ้าเปิดแล้ว ก๊าซไม่มาจะเกิดความเสียหายอย่างนั้นอย่างนี้ แต่พอเป็นความจริง 1 สิงหาคม เปิดไม่ได้ เราก็ทำอะไรไม่ได้ คล้ายๆกรณีซีทีเอ็กซ์ นี่ก็ให้การเท็จว่าซีทีเอ็กซ์จะมา แล้วถ้าไม่มาละ มาแล้วไปยืมใครเขามา เพราะฉะนั้นเมืองไทยมันก็เต็มไปด้วยความหลอกลวง อยู่ที่ว่าใครจะหลอกลวงใครโดยอาศัยสื่อมวลชนไม่ว่าวิทยุโทรทัศน์กระบอกเสียงของรัฐบาล เพราะฉะนั้นมันต้องมีกฎหมายกำกับในสภาผู้แทนฯและวุฒิสภา ต้องมีโทษ ไม่ต้องให้ฟ้องร้อง แต่ก็ต้องมีกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงกันว่าการเท็จอย่างไร ทั้งนี้การพูดหรือให้ข้อมูลดังกล่าวรวมทั้งใน

สภาและคณะกรรมการฯหรือทุกระบวนกร

ผมเคยถูกคณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา เรียกเข้าไปให้ข้อมูล เรื่อง คณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) มันก็ดูไม่มีความหมาย ผมจะพูดอย่างไรก็ได้ มันอยู่ที่เรา และกรรมการก็ไม่ได้มีข้อมูลลึกพอที่จะด้อนเราได้ เพราะเขาก็เรียกข้อมูลไม่ได้ ดังนั้นถ้าเขามี ข้อมูลมากเขาก็สามารถด้อนเราได้ เหมือนสื่อมวลชนเมื่อไม่มีข้อมูลเพียงพอก็จะไปตรวจสอบรัฐบาล ได้อย่างไร มันหมดเลยกระบวนการ นี้ เราก็ต้องใช้จิตสำนึกใช้ข้อมูลที่เล่าสื่อ เราก็ไม่รู้ว่าคุณข้อมูลนี้ จริงหรือไม่ดีไม่ดีโดนฟ้องหมิ่นประมาทอีก เพราะฉะนั้นก็ต้องแก้ไขเรื่องกฎหมายหมิ่นประมาท ด้วย พอดีอะไรที่เกี่ยวกับประเด็นสาธารณะก็โดนฟ้องหมิ่นประมาท เพราะในต่างประเทศบางแห่ง ถ้า ข้าราชการหรือนักการเมืองมีปัญหาเกี่ยวกับสื่อหรือประชาชนถ้าจะฟ้องหมิ่นประมาทในระหว่างที่อยู่ใน ตำแหน่งแล้วเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่ จะต้องให้นายกรัฐมนตรีเห็นชอบก่อน ข้าราชการก็ เหมือนกัน เอ็นจีโอก็โดนฟ้องมาก มันก็เลยเป็นการใช้กระบวนการศาลมาตรวจสอบของฝ่าย ประชาชนและสื่อมวลชน แต่ถ้าในเรื่องส่วนตัวก็ว่ากันไปได้ หรือถ้าเรื่องจบไปแล้วปรากฏเราถูก เมฆก็ฟ้องได้ แต่ถ้าเรื่องอยู่ระหว่างการตรวจสอบก็ฟ้องแล้วมันก็เบรคเรา ดีไม่ดีไปขอศาลไม่ให้เรา พูดเรื่องนี้ เพราะอยู่ในกระบวนการศาล

ส่วนการเรียกผู้มาชี้แจงก็ต้องให้เรียกระดับนายกรัฐมนตรีมาได้ด้วย อย่างต่างประเทศ อื่นก็เรียกมา แต่เขาจะระบุไว้เหมือนกันว่าถ้าระดับนายกฯจะต้องมีมติ หรือเรื่องใหญ่ๆถือเป็นการ ให้เกียรติผู้นำประเทศไม่ใช่ นาย ก. นาย ข.เป็นกรรมการ 10 คนโหวตเรียกขอให้มา ตรงนี้ก็ต้อง จัดกระบวนการ แต่เมื่อมีมติแล้วต้องมา มาแล้วให้การเท็จไม่ได้ เพราะฉะนั้นให้สหรัฐอเมริกา มีหลายครั้งที่ถูกอิมพีชเมนต์ (impeachment) เพราะว่าให้การเท็จ อย่างประธานาธิบดี บิล คลินตัน ไม่ได้ถูกเล่นงานเรื่องซู่สาวนะ แต่ถูกเล่นงานเรื่องให้การเท็จ กับขัดขวางกระบวนการยุติธรรม คุณ ซู่สาวก็เป็นเรื่องของคุณแต่ต้องไม่พูดเท็จ ซึ่งคลินตันพูดเท็จกับรัฐสภากับสาธารณะ ถือเป็นเรื่อง ใหญ่มาก การเมืองในระบอบประชาธิปไตย ถ้าเรื่องพูดเท็จพูดจริงไม่เป็นเรื่องใหญ่ มันหมด ความหมายเลยนะ และถ้าไม่มีการกำกับการพูดเท็จพูดจริงสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร บ้านเมือง มันก็หมดความหมาย เราจะเอาจริยธรรมกำกับอย่างเดียวไม่เพียงพอต้องมีกฎหมายกำกับ ด้วย เพราะฉะนั้น ถ้าจะให้อำนาจวุฒิสภาในเรื่องการตรวจสอบจะต้องแก้กฎหมาย 2-3 ประเด็น ดังกล่าว บทบาทของ ส.ว.จะมีขึ้นอย่างชัดเจน

สำหรับ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารก็ต้องเป็นองค์กรอิสระไม่ใช่ไปขึ้นอยู่กับสำนักนายกฯ และไม่ให้อยู่ในกำกับของข้าราชการ เวลานี้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารมาจากส่วนต่างๆ รัฐมักจะ อ้างเรื่องชั้นความลับเสมอ เพราะฉะนั้นจะไปตรวจสอบได้อย่างเมื่อคุณไม่รู้ ดังนั้นก็ควรให้เป็น องค์กรอิสระเหมือน ป.ป.ช.เป็นต้น แต่ทั้งนี้ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารไม่เป็นองค์กรอิสระเพราะเกิด

ก่อนรัฐธรรมนูญฯ 2540 แรกก็มีคนไปใช้ แต่หลังจากนั้นก็ไม่ค่อยมีคนเข้าไปใช้ เพราะถูกบล็อกถูกเบรก คนเขาก็เหนื่อย เพราะฉะนั้นการไม่ถึงข้อมูลข่าวสารมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและกระบวนการตรวจสอบ ทั้ง ส.ส. ส.ว. สื่อมวลชน องค์กรอิสระ อ่อนปรี๊เสียเลย ถ้าไม่สามารถเรียกคนมาให้ข้อมูลได้ ไม่สามารถกำกับคนให้การได้ว่าข้อมูลจริงหรือเท็จ มันก็เล่นปาหี่ได้ หากได้ข้อมูลที่เป็นความจริงการตรวจสอบก็ทำให้รัฐบาลมีความโปร่งใส

ในเรื่อง ส.ว.ลงชื่ออภิปรายทั่วไปฝ่ายบริหาร หากจะให้ ส.ว.เป็นองค์กรตรวจสอบก็ต้องให้เปิดอภิปรายได้ง่าย อาจจะให้ลดจำนวนชื่อลงมาเหลือ 100 เสียง หรือกึ่งหนึ่งก็พอ เหมือนสภาผู้แทนราษฎรที่มีเสียงเกือบ 400 เสียง อย่างปัจจุบันนี้ เพราะฉะนั้นแม้ฝ่ายบริหารจะมีเสียงมากเท่าไรก็แล้วแต่ จะต้องให้กระบวนการตรวจสอบสามารถดำเนินการต่อไปได้ ดังนั้นอุปสรรคของเสียงจำนวนมากต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการตรวจสอบ ทั้งนี้แม้เสียงมากน้อยสุดท้ายผ่านได้ แต่ควรจะให้ตรวจสอบได้ อย่างตอนนี้ ส.ว.ต้องมีเสียง 120 เสียงถึงจะอภิปรายรัฐบาลได้ เราอาจต้องลดลง แนนอนกระบวนการลงมติไว้วางใจต้องใช้เสียงส่วนใหญ่ แต่ผมคิดว่าพอมีเสียงมากกระบวนการตรวจสอบกลับทำไม่ได้ เพราะ ส.ว.หรือ ส.ส.ตรวจสอบรัฐบาลก็เพื่อให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยแม้ไม่มีสิทธิโหวตด้วยก็ตาม ถ้ากระบวนการตรวจสอบมีประสิทธิภาพ ถ้าเสียงมากลากไปก็ไม่เป็นไร แต่สาธารณะไม่เอากับคุณแล้วนะ เพราะกระบวนการตรวจสอบเข้มข้นมีประสิทธิภาพ

เมื่อทำโครงสร้างเสร็จก็มาดูเรื่องตัวบุคคลว่ามีคุณภาพแค่ไหนก็เป็นเรื่องของประชาชนเหมือนสื่อมวลชน เมื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่อไปก็ขึ้นอยู่กับนักข่าวแล้วว่ามีประสิทธิภาพแค่ไหน

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ/ปัญหาหรืออุปสรรค /แนวทางแก้ไข

องค์กรอิสระเกิดขึ้นตรงนี้นั้นมีส่วนถูกแทรกแซงจากการเมืองได้ แต่การแทรกแซงไม่ใช่เพราะกระบวนการกฎหมายเอื้อให้แทรกแซง ผมว่าวัฒนธรรมไทยมันเอื้อให้แทรกแซงด้วย เพราะสังคมไทยเป็นวัฒนธรรมแบบอุปถัมภ์นิยม เพราะฉะนั้นเราไปว่ากฎหมายอย่างเดียวมันไม่พอเหมือนคุณจะตรวจสอบผม หรือผมจะตรวจสอบคุณบังเอิญมันเป็นเพื่อนกันเสียแล้วการตรวจสอบมันก็ไม่เต็มที่ ส่วนการแก้วัฒนธรรมให้ได้กระบวนการสรรหาองค์กรอิสระจะต้องทำให้ดีกว่านี้ เพราะมีตัวแทนในคณะกรรมการสรรหาแคบหรือจำกัดเกินไป 1. ตัวแทนที่เข้าไปสรรหาไม่มีความเป็นอิสระ ยกตัวอย่างอธิการบดีในเมืองไทยไม่อิสระจากฝ่ายบริหาร เพราะไปเกี่ยวข้องกับเรื่องงบประมาณ โดยโครงสร้างทางการเงินการคลังมันทำให้ไม่อิสระ เพราะฉะนั้นตัวแทนอธิการบดี

มันเป็นปัญหาแล้วต้องแก้จุดนี้ ดังนั้นเราต้องมาดูคนที่อยู่ในกรรมการสรรหาสัดส่วนที่มาจากแต่ละหน่วยงานเป็นอย่างไร 2.แต่ละหน่วยงานมีความอิสระจริงไหม เช่น อธิการบดีไม่อิสระ ตัวแทนพรรคการเมืองไม่อิสระ อย่างเช่นการสรรหากรรมการ ป.ป.ช.ซึ่งมีตัวแทนจากฝ่ายค้านกับรัฐบาลจริงๆ แล้วก็ควรมาจากทุกพรรคการเมือง

ตอนนี้มีการเพิ่มสัดส่วนจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นกรรมการสรรหาองค์กรอิสระ เพราะฉะนั้นจะต้องพิจารณาว่าจะเพิ่มสัดส่วนขององค์กรอิสระเข้าไปไหม เช่น กรรมการสิทธิ 1 คน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 18 คน เป็นต้น โดยหลักการของผมก็คือขอให้ดูสัดส่วนของกรรมการสรรหาว่ามีความเป็นอิสระพอไหม รวมทั้งองค์กรที่แบ็คอัพของกรรมการสรรหาว่าจริงๆ มีอิสระพอไหม ถ้าไม่มีความเป็นอิสระพอ คนนั้นก็จะไม่อิสระ เช่น อธิการบดี จากมหาวิทยาลัย ที่ต้องพึ่งงบประมาณจากรัฐมันก็ไม่อิสระแล้ว ถึงแม้ตัวเขาจะพยายามอิสระก็ไม่อิสระ หรือ จะมีตัวแทนจากสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไหม ตัวแทนองค์กรวิชาชีพอื่นไหม แพทย์สภา สภานายความ เป็นต้น ที่เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยหลักคือมาจากองค์กรที่เป็นอิสระที่สังคมเชื่อถือและโดยกลไกอิสระด้วย ต้องเพิ่มสัดส่วนเหล่านี้เข้าไปทุกกรรมการสรรหาทั้งหมด ทั้งนี้อาจไม่เหมือนกันทั้งหมดก็ได้แล้วแต่สภาพ

ผมคิดว่าพื้นที่ของรัฐธรรมนูญฯ ที่ร่างมานั้นให้พื้นที่ข้าราชการประจำมาก เพราะฉะนั้นสัดส่วนของกรรมการสรรหามันมาจากข้าราชการเยอะมาก เสร็จแล้วที่มาของคนที่เป็นสมัครก็กลายเป็นข้าราชการประจำเยอะอีก เช่นผู้ที่สมัครกรรมการ ป.ป.ช.ต้องเป็นระดับอธิบดี หรือซี 10 ตรงนี้ต้องแก้ พอไปบล็อกลักษณะนั้นใครจะเข้าได้ กลายเป็นข้าราชการประจำที่เคยตกอยู่ใต้ อิทธิพลนักการเมืองก็มาสมัคร ข้าราชการประจำที่เอาดีในงานประจำของตัวเองไม่ได้ก็มาสมัคร แน่นนอนอาจจะมีข้าราชการประจำที่ดี แต่สัดส่วนจะน้อยลงไป

ส่วนกระบวนการการกลั่นกรองกรรมการองค์กรอิสระของ ส.ว.นั้นโดยหลักการ ส.ว.ไม่ขึ้นกับพรรคการเมืองเป็นหลักการที่ต้องการให้ความเป็นอิสระ แต่การที่ไปบล็อก ส.ว.ว่าให้เป็น สมัยเดียว ส.ว.ก็เลยไม่อิสระ ก็เพราะว่าคุณมาเล่นการเมืองแล้ว แต่เล่นการเมืองได้สมัยเดียว เพราะฉะนั้นสมัยหน้าก็ต้องเปลี่ยนเวทีเล่นการเมืองไปเล่น ส.ส.เพราะฉะนั้น ส.ว.โดยพฤติกรรมก็จะต้องมีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองเพื่อหาเวทีเล่น เพราะฉะนั้นการที่บล็อก ส.ว.ให้เป็นสมัยเดียวมีผลดีหรือผลเสียอย่างไร แต่สำหรับผมเห็นแล้วว่าผลเสีย ดังนั้นก็ควรให้ ส.ว.เป็นได้ตลอด สมัยก็หมดเรื่อง ก็สมัยก็ได้ เพื่อว่าเขาจะได้เล่นเวทีนี้ได้เต็มที่และเขาจะได้ไม่ทิ้งประชาชนด้วย เพราะตอนนี้ ส.ว.เกือบทิ้งประชาชนได้นะ และไม่แคร์ประชาชนที่เลือกตั้งด้วย เพราะไม่ต้องไปให้ เลือกอีกแล้ว นอกจากตัวเองจะเล่น ส.ส.หรือ อบจ. อบต. ปัญหาคือเราบล็อกเวที ส.ว.สมัยเดียวแต่

เวทีอื่นไม่บล็อกเลยทั้ง ศ.ส.,อบจ.,อบต. พอหมดสภาพตอนนี่ ศ.ว.ก็ถามกันแล้วว่าทำอะไรต่อ ตรงนี้มันทำให้ขาดความอิสระ

นอกจากนี้ถึงตัวเองจะไม่ไปเล่น ศ.ส.อาจจะให้น้องให้ญาติไปเล่นอีก เพราะฉะนั้นถ้าเราจะไปยึด บอกว่าไม่ให้สังกัดพรรคการเมืองอันนี้ แต่ความจริงการที่ไม่สังกัดพรรคการเมืองทาง นิติบัญญัติ กลับไปสังกัดพรรคการเมืองโดยพฤตินัย สาเหตุมาจากอะไรก็คือ 1.จำกัดเวทีให้เขาเล่นและ จำกัดระยะเวลา 2.สาเหตุจากสังคมอุปถัมภ์ซึ่งต้องใช้เวลาในการแก้ไข

สำหรับกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นก็ควรจะแก้ไขเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและต้องให้เป็นธรรมชาติ ไม่ใช่ให้อำนาจจนล้นฟ้าแต่ขาดการถ่วงดุล ถ้าเราแก้ประเด็นที่ผมพูดแต่นั้นกระบวนการตรงนี้ก็จะเป็นไปของมันได้เอง เมื่อคุณเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ในการตรวจสอบได้ คืออย่าลืมว่าการถอดถอนอย่าไปคิดถึงด้านกฎหมายอย่างเดียว นึกถึง สาธารณชนและสื่อมวลชนด้วย ถ้าสื่อมวลชนมีข้อมูลในการตรวจสอบคนนั้นก็อยู่ไม่ได้ มันเกิดการกดดันกันเอง การกำกับพฤติกรรมนักการเมืองใช้กฎหมายอย่างเดียวไม่ได้หรือต้องกำกับด้วย พฤตินัยด้วยสาธารณะด้วย ก็ต้องให้สาธารณะเข้มแข็ง สื่อมวลชนจะเข้มแข็งได้ก็ต้องเข้าถึงข้อมูล และต้องโยงกับการตรวจสอบในสภาได้ด้วย เช่น ในสภาฯสามารถจะดึงข้อมูลต่างๆมาได้ ก็จะโยง ถึงสื่อมวลชนในการเสนอข่าวมันก็ไปด้วยกันเป็นขบวนเลย ซึ่งผมคิดว่าจะต้องให้สื่อมวลชนเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารเท่ากับ ศ.ว.แต่แน่นอนสื่อมวลชนไม่มีอำนาจสั่งให้คนมาให้การได้ ควรให้เป็น อำนาจ ศ.ว.

ดังนั้นถ้าเราจะดูเรื่องการกำกับพฤติกรรมของนักการเมืองทั้งหมดเพื่อให้เป็น นักการเมืองที่ดีมันต้องดูทั้งองคาพยพ ทั้งบทบาทของสื่อมวลชน ของเอ็นจีโอ ของ ศ.ว.

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่น/ปัญหาอุปสรรค/แนวทางการแก้ไข

ศ.ว.ส่วนหนึ่งที่มีก็จะเรียกว่าสายเอ็นจีโอจะมีความสัมพันธ์กับประชาชนดี บทบาท ตรงนี้ต้องให้เครดิตเขาในการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนหรือลงไปตรวจพื้นที่ต่างๆ ส่วน ศ.ว. ที่มาจากสายข้าราชการหรือนักการเมืองความสัมพันธ์กับประชาชนจะไม่ได้ สำหรับ ศ.ว.สาย เอ็นจีโอที่รับเรื่องร้องทุกข์และลงไปตรวจสอบให้ แต่ก็ไปติดตรงที่ว่ากระบวนการตรวจสอบไม่มี ประสิทธิภาพ เพราะเข้าถึงข้อมูลไม่ได้ เช่น กรณีเหมืองแร่ คริสต์ที่ชาวบ้านมาร้องเรียน ศ.ว.ก็ลงไป กรรมการสิทธิมนุษยชนก็ลงไป แต่สุดท้ายไม่สามารถจะดึงข้อมูลมาได้ หรือการให้การของ หมอต่อกรณีนี้ก็กลับให้การเท็จ ก็ไม่มีบทลงโทษ เช่นให้การว่าสารมันอาจจะไม่มีผลมาก ใหม่ๆที่มันมี

ผลมาก เพราะเขาไม่กล้าพูดความจริง และหากไม่มีกฎหมายกำกับว่าหากไม่พูดความจริงจะต้องถูกลงโทษ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ ส.ว.สายเอ็นจีโอและสายนักวิชาการอิสระจะพยายามให้ความสัมพันธ์กับประชาชนและช่วยเหลือประชาชนแต่สุดท้ายมันช่วยเหลือไปในขอบเขตที่มันถูกจำกัด ด้วยข้อมูล คือไม่พูดความจริงหรือให้การไม่หมด ซึ่งถ้าได้ข้อมูลมาก พอมันสามารถไปฟ้องร้องคดีในศาลได้ด้วย ความพยายามของ ส.ว.กลุ่มนี้จึงสะดุดตรงข้อมูลและการเรียกคนมาให้การ ส่วน ส.ว.กลุ่มอื่นไม่เห็นมีความสัมพันธ์กับประชาชน ซึ่งมันขึ้นอยู่กับว่าเขามาจากฐานประชาชนจริงๆหรือเปล่า ถ้าเขามาจากฐานประชาชนจริงๆเขาก็จะทิ้งประชาชนไม่ได้ แต่ถ้าแค่ให้ ส.ว.สามารถสมัครได้อีก กลุ่ม ส.ว.ที่ไม่สนใจประชาชนอาจจะสนใจมากขึ้นได้ เพราะจะต้องสร้างผลงานกลัวคราวหน้าจะไม่ได้รับเลือกตั้ง ทุกวันนี้ ส.ว.ที่สนใจประชาชนก็เป็นเรื่องจิตสำนึกเท่านั้น เช่น นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ อ.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เป็นต้น ก็ไม่มีผลต่อการเลือกตั้งสมัยหน้า อาจมีผลต่อสาธารณะเท่านั้น

ข้อเสียที่ให้ ส.ว.ลงสมัครได้อีกก็คือเขาจะต้องไปยุ่งกับประชาชนในเรื่องที่ไม่เป็นเรื่องมากขึ้น เช่น งานบุญ งานศพ ทำให้ ส.ว.เงินเดือนไม่พอใจซึ่งเป็นความจริง เพราะคนไทยมองว่าถ้าคุณไม่มางานศพ งานบวช ก็รู้สึกไม่ดี มันจึงเป็นปัญหาทางวัฒนธรรม ดังนั้นตรงนี้ต้องดูให้ดี อาจจะกำหนดไว้เลยว่าเป็นเจ้าภาพกลืน ฝ่าป่า ไม่ได้ แต่ยอมรับว่าอาจจะขัดวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ต้องทำเหมือนกับ ป.ช.ระบุนักการเมืองรับของขวัญเกิน 3 พันบาทไม่ได้ ดังนั้นแม้จะขัดวัฒนธรรมก็ต้องยอม เพราะวัฒนธรรมแบบนี้มันนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน จึงต้องมาดูกฎการควบคุม ส.ว.กับประชาชนอย่างไรโดยไม่ต้องไปมีต้นทุนมาก

ส่วนกระบวนการให้ประชาชนสามารถลงชื่อ 5 หมื่นเสนอร่างกฎหมายได้นั้น 1. กฎหมายไม่ได้บอกว่าเมื่อประชาชนเสนอกฎหมายแล้ว ส.ส.สามารถเสนอซ้อนได้ เช่น เมื่อประชาชนเสนอกฎหมายป่าชุมชนเข้ามา ส.ส.อาจจะเสนอกฎหมายป่าชุมชนเข้ามาซ้อนทับ 2. คนที่ล่า 5 หมื่นชื่อที่เสนอกฎหมายไม่สามารถเป็นกรรมาธิการได้ เพราะไม่มีกฎหมายบังคับ ถึงแม้ว่าในข้อบังคับการเลือกกรรมาธิการเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายนั้นให้พรรคการเมืองเสนอซึ่งอาจเสนอคนที่ไม่ใช่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ ดังนั้นต้องแก้ไขข้อบังคับว่าเมื่อมีการเสนอร่างกฎหมายจาก 5 หมื่นชื่อแล้ว ส.ส.ที่เสนอร่างกฎหมายทับ จะต้องมิกดิกา คนที่เข้าชื่อ 5 หมื่นชื่อเสนอร่างกฎหมายจะต้องมีสิทธิเป็นกรรมาธิการได้ก็ตำแหน่ง ระบุไว้เลยเพื่ออยู่ร่วมพิจารณาร่างกฎหมายจริงๆ 3 . ร่างกฎหมายที่เข้าชื่อ 5 หมื่นชื่อแล้วน่าจะเข้าโดยอัตโนมัติ เพราะทุกวันนี้เสนอแล้วไม่เอาเข้าก็ยังได้ จะทำอย่างไร เสนอไปเท่านั้นเอง ร่างกฎหมายป่าชุมชนก็คาอยู่ 2 ปี แล้ว ดังนั้นมันต้องแก้ด้วยว่าร่าง

กฎหมายจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายในกี่ปี นอกจากนี้กรณีที่มีการดองร่างกฎหมายก็ต้องไปดูว่า ส.ว.สามารถนำร่างกฎหมายนั้นขึ้นมาพิจารณาได้ไหม เพื่อแก้เกม ส.ส.และพรรคการเมืองเพื่อถ่วงดุลกัน ไม่ให้รับร่างกฎหมายแล้วไม่เสนอ เพราะฉะนั้นพอประชาชนลงชื่อ 5 หมื่นชื่อแล้วไม่มีการเสนอ รัฐธรรมนูญฯ มาตรานี้ก็หมดคุณค่า เพราะฉะนั้นจะต้องแก้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมสภาใหม่ ซึ่งมีบังคับไว้มาตราเดียวว่าในการพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับ เด็ก ผู้หญิง คนชรา คนพิการ จะต้องมีส่วนแทนจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นมาเป็นตัวแทนในคณะกรรมการ โดยให้สภาเป็นคนเลือก แต่กรณี 5 หมื่นชื่อไม่มี

● การประเมินคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา /ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นและแนวทางการป้องกันแก้ไข

ภาพรวมโดยทั่วไปจริยธรรมทางการเมือง หรือสำนึกทางความถูกต้อง แะ เพราะมันมีความสัมพันธ์ทางการเมืองอยู่ โดยไม่นึกถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นตัวตั้ง ทั้งนี้พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักการเมือง มันเป็นพฤติกรรมของผู้ชายไทยด้วยที่ยุ่งเกี่ยวกับทางเพศ ตรงนี้เราจะตรวจสอบให้เข้มแข็งใหม่ แต่สาธารณชนก็ไม่ถือสาด้วยนะ ถ้าคุณไปร่วมประเวณีเด็กตามกฎหมายแล้ว และไม่ผิดกฎหมาย มีก็ สาธารณชนเขาก็ไม่ถือสา มันเป็นวัฒนธรรมทางสังคมด้วยก็เลยตรวจสอบกันลำบาก ส่วนกรณีของ นายเฉลิม พรหมเลิศ เกี่ยวกับเด็กเยาวชนเท่านั้น เลยเป็นเรื่องขึ้นมา แต่ที่คนอื่นเยอะแยะไปหมด แต่สาธารณชนไม่ให้ความสำคัญมากนัก ดังนั้นอยู่ที่ว่า ส.ว.จะยกเรื่องนี้ให้ความสำคัญมากนัก แต่ว่าไปแล้วพฤติกรรมทางเพศของนักการเมืองไทยมันก็ไม่แตกต่างจากนักการเมืองฝรั่งหรอก เพียงแต่สาธารณชนตรงนั้นเขาให้ความสำคัญ เช่น กรณีประธานาธิบดีคลินตัน เป็นต้น จริงๆแล้วเคนเนดี มีมากกว่าคลินตันอีก แต่ที่นั่นเขาให้ความสำคัญพอเป็นข่าวขึ้นมาอยู่ไม่ได้ หรือ กรณีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ของอังกฤษ ไปนอนกับผู้หญิงที่เป็นสายลับของโซเวียตก็เป็นเรื่องขึ้นมา

ประเด็นจริยธรรมของนักการเมืองมันเกี่ยวข้องกับจริยธรรมของสังคมด้วย ไม่ใช่บอกไม่เป็นไรหรอก พอนักการเมืองพูดโกหก สังคมบอกไม่เป็นไร บางเรื่องมันขึ้นอยู่กับมาตรฐานของสังคมด้วย ก็เหมือนกับเอ็นจีโอไปตรวจสอบมากๆถูกกล่าวหาว่าไม่รักษาดีบ้าง ขัดขวางความเจริญบ้าง เพราะฉะนั้นถ้าจะยกระดับมาตรฐานของนักการเมือง โอเค ออกกฎหมายให้เคร่งครัดได้ แต่ที่ผมตอนต้นว่าถ้ามีกฎบทลงโทษ การพูดเท็จ ผมเคยถามพระว่าศีลข้อไหนสำคัญ พระท่านว่าข้อสังฆะ หรือมุสา เพราะถ้าคุณโกหกเรื่องหนึ่งได้คุณก็โกหกเรื่องอื่นได้หมดเลย พฤติกรรมก็จะไม่เปลี่ยน ทำผิดได้หมดเลย เพราะโกหกได้ เพราะฉะนั้นจะกำหนดไว้เลยใหม่ว่าถ้าโกหกในสภาจะต้องถูกลงโทษ มันก็จะเปลี่ยนพฤติกรรมคนไปเยอะเลยแค่นี้

● ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาในภาพรวม
ประเด็นแรกควรให้มีสถาบันวุฒิสภาหรือไม่

ควร แต่ที่มาควรจะมาคนละแบบกับ ส.ส. แต่ไม่ควรกำหนดเรื่องวุฒิสภาการศึกษาที่ต้อง
จบปริญญาตรี ใช้คุณสมบัติทั่วไป ชาวบ้านก็ได้ ถ้าประชาชนเขาเลือกมันขึ้นอยู่กับประชาชน ไป
จำกัดเขาได้อย่างไร ต้องเอาเรื่องอื่นมาจำกัด และไม่ควรสังกัดพรรคการเมืองสำหรับสถานการณ์
ปัจจุบัน และเห็นด้วยที่ใช้ระบบการแนะนำตัว ไม่เห็นด้วยที่ ส.ว.ต้องหาเสียงเพราะจะทำให้ระบบ
ทุนเข้ามา เพราะจะมีต้นทุนสูงขึ้น การเป็น ส.ว.ควรจะมีต้นทุนทางการเงินต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่
ควรมีต้นทุนทางคุณสมบัติทางสังคมสูง มีผลงาน มันต้องกลับกัน แต่อย่าไปวัดด้วยวุฒิสภาการศึกษา
เราก็จะได้คนมีคุณภาพ การแนะนำตัว กกต.ต้องจัดการ คราวที่แล้วทำไม่มีประสิทธิภาพเพราะไม่
สามารถตั้งโทรศัพท์กันได้ เพราะรัฐบาลดันเอาโทรศัพท์ไปสู่ระบบธุรกิจ ยิ่งเฉพาะช่วงเลือกตั้งต้องให้
กกต.ตั้งโทรศัพท์กันได้ทุกสถานีในการรณรงค์ ก็จะช่วยลดต้นทุนของผู้สมัคร

● จำนวน ส.ว.ควรเพิ่มหรือลดลง

จำนวน ส.ว.มันอยู่ที่ว่าจะให้คน ส.ส.ใหม่ ถ้าจะให้คน ส.ส.จำนวน ส.ว.ก็ควรจะ
เพิ่มขึ้น ถ้าไม่ต้องการให้คนเป็นองค์กรตรวจสอบ 200 ก็พอดี

● ระยะเวลาและเงื่อนไขการดำรงตำแหน่งควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย

เรื่องระยะเวลาเห็นด้วยว่าควรมีมากกว่าหนึ่งสมัย เพราะจะได้มีพื้นที่ให้เขาได้เล่น
บทบาทนี้ และได้สร้างผลงาน แต่ต้องไม่เพิ่มต้นทุนทางสังคมที่ต้องไปมีรายจ่ายอื่นๆ

● ควรให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดเป็นเพียงบางส่วน

วาระสิ้นสุดของ ส.ว.อย่างในอเมริกาจะแบ่ง 1 ใน 3 จะมีคนเก่าคนใหม่เรียนรู้กัน ไม่ใช่
หมดพร้อมกันไปเลยน่าจะแก้ ครึ่งต่อครึ่งหรือ 1 ใน 3 เพื่อให้กระบวนการไม่ขาดตอนในการทำงาน
ให้เกิดความต่อเนื่อง

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้ประธานคณะกรรมการการเสนอร่างกฎหมายได้

โดยหลักการเห็นด้วยที่จะให้ ส.ว.เสนอกฎหมายได้ ซึ่งตอนนี้เสนอไม่ได้ ทั้งนี้อาจจะ
จำกัดกฎหมายก็ได้ เหมือน 5 หมื่นชื่อก็ไม่ใช่เสนอร่างกฎหมายได้ทุกอย่าง ส.ว.อาจจะให้เสนอร่าง
กฎหมายเกี่ยวกับการมุ่งไปสู่การตรวจสอบ เมื่อเราให้ ส.ว.เป็นองค์กรตรวจสอบเพราะฉะนั้นเขาก็

ควรมีสถิติเสนอกฎหมายเพื่อประสิทธิภาพการตรวจสอบของเขาได้เสนอ

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้ ส.ว. ไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี

การลงมติอภิปราย เห็นด้วยให้ ส.ว.อภิปรายตรวจสอบรัฐบาลได้ แต่ไม่ใช่ทำทุกเรื่องเพิ่มอำนาจในการตรวจสอบได้ แต่ไม่ใช่ทั้งหมด

● เห็นด้วยหรือไม่ในการให้กรรมการมีอำนาจเรียกเจ้าหน้าที่รัฐมารับฟังและชี้แจงข้อเท็จจริง

การเรียกเจ้าหน้าที่รัฐมาชี้แจง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

● การให้ ส.ว.มีอำนาจเห็นชอบการเสนอแต่งตั้งรัฐมนตรี

เห็นด้วยในกรณีการตรวจสอบคุณสมบัติรัฐมนตรี แต่ไม่มีอำนาจที่จะไปเห็นชอบอย่างในสหรัฐอเมริกาแต่งตั้งอัยการหรือตำแหน่งสำคัญต้องให้สภาตรวจสอบแต่ไม่ยับยั้งเป็นการถ่วงดุล เพราะเมื่อสภาตรวจสอบก็จะเป็นประเด็นสาธารณะ นายกฯหรือประธานาธิบดีก็ต้องคำนึงว่าหากขึ้นเลือกคนนี้ต่อไป ก็จะมีผลต่อคะแนนเสียงการเมือง แต่ไม่ให้อำนาจยับยั้ง ทั้งนี้เป็นการตรวจสอบเรื่องคุณสมบัติทางจริยธรรม ภาพลักษณ์ ความประพฤติ มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือไม่ ส่วนเรื่องความสามารถนายกฯเขาเลือกเอง เพราะจะต้องรับผิดชอบทางการเมืองของเขาเอง หากเลือกคนไร้ความสามารถ หากเป็นเช่นนั้นมันก็จะทำให้มีการสกรีนขึ้น และไม่ควรจะทำเช่นนี้กับรัฐมนตรีเท่านั้นตำแหน่งสูงๆ เช่น ประธานศาลฎีกา อัยการ หรือบางตำแหน่งที่สำคัญ เพื่อพิจารณาเรื่องคุณสมบัติ ซึ่งต้องมากำหนดดีกว่าคุณสมบัติอะไรบางอย่างที่จะให้รัฐสภาเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบคุณสมบัติของฝ่ายบริหาร

สรุปแล้วเป็นการเสนอเพื่อพัฒนาทางการเมือง แต่ไม่ใช่การพัฒนาแบบก้าวกระโดดคือยกมาอีกสัปดาห์หนึ่งมาขึ้นหนึ่ง เพราะระบบการเมืองในยุโรป หรือสหรัฐฯ เรารับมาทั้งดุ้นไม่ได้หมายความว่า จะปฏิบัติได้ จะต้องพัฒนาไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ แต่ไม่ได้เร่งให้เร็วเกินไปจนสังคมตามไม่ทัน

ส.ว.ชุดนี้เทียบกับชุดที่มาจากการแต่งตั้งในหลายๆส่วนมีบทบาทที่น่าประทับใจ เสียอย่างเดียวบทบาทนั้นขาดประสิทธิภาพเพราะไม่มีกฎหมายและระเบียบรองรับ ไม่เอื้อ แม้แต่ ส.ส. ยังไม่สามารถตรวจสอบหรือคานรัฐบาลได้เพียงพอ สภาพลัด ส.ว. หากจะแก้ก็ต้องแก้ตรงฝ่ายค้านด้วยเพื่อให้สามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น อาจจะลดจำนวนในการลงชื่อ

อภิปรายไม่ว่างใจนายกฯเหลือ 100 คน หรืออาจเข้าร่วมกับ ส.ว.ให้สามารถลงชื่อร่วมกันได้ ซึ่ง
แน่นอนว่าต้องแก้รัฐธรรมนูญฯ บางมาตรา เพื่อให้มันเวิร์คและพัฒนาแต่ไม่ใช่ไปโละ

บทสัมภาษณ์

มณฑล ชาติสุวรรณ

นักวิชาการประจำคณะกรรมการการคมนาคม สภาผู้แทนราษฎร

อดีตที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา (พล.ต.มัญญกฤต รูปขจร)

วันที่ 9 สิงหาคม 2548

ณ โรงแรมรอยัล ปริ๊นเซส กรุงเทพฯ

● บทบาทหน้าที่ ผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย
อย่างไร

การประเมินผลงานของวุฒิสภาซึ่งเป็นองค์กรใหญ่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และตัวบุคคลที่เป็น ส.ว.200 คน ขอบอกเลยว่าความคิดเห็นทั้งหลายทั้งปวงที่จะวิพากษ์วิจารณ์ได้ใช้ฐานชนชั้นของผมในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความถูกต้องชอบธรรมกับประเทศชาติ แน่แน่นอนต้องปะทะกับหลายชนชั้น ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมมันก็ต้องมาจากชนชั้นของผมที่จะวิจารณ์ ประการต่อมาประสบการณ์ที่เรียนรู้ได้จากสังคมไทยมาถึง 52 ปีที่ผ่านมา คิดว่าคงเป็นผู้ใหญ่พอที่จะวิพากษ์วิจารณ์ด้วยความเป็นธรรมและบริสุทธิ์ และบังเอิญผมได้ทำหน้าที่ตั้งแต่ได้ออกจากระบบข้าราชการมาเข้าสู่ระบบการเมืองในหลายๆบทบาท ก็ได้เห็นได้รู้ได้ทราบในสิ่งที่ควรจะเป็น รวมทั้งมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญ ด้วยในฐานะตัวแทนพรรคการเมือง ดังนั้นคำวิจารณ์และประเมินเป็นไปตามตัวของผมเอง

การกลับกรอกร่างกฎหมายของวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งเป็นชุดแรกพอใช้ได้ แต่เป็นไปในทำนองปกป้องชนชั้นของตนเสียส่วนมาก นั่นคือว่าร่างกฎหมายที่ออกมาเป็นไปตามระบบราชการเสียส่วนใหญ่ เพราะ ส.ว.ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาส่วนใหญ่อยู่ในระบบอำมาตยาธิปไตยมากกว่าประชาชนพลเมืองแห่งรัฐที่เป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะฉะนั้นที่ให้แค่พอใช้ได้คือว่ากรอกร่างไปตามระบบราชการ ร่างมาอย่างไร ร่างกฎหมายจากคณะรัฐมนตรีก็มาจากระบบราชการเดิมที่มาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาถึงสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรก็ไม่ได้คิดหักมุมที่มันเป็นการปฏิวัติวัฒนธรรมตามรัฐธรรมนูญ คิดว่าในด้านการกลับกรอกร่างมันเป็น routine (งานประจำ) เป็นการใช้การเมืองนำประชาชน เป็นเรื่องที่จะต้องวิจารณ์เป็นเรื่องแรก

● กฎหมายเด่นที่ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภาชุดนี้ คิดว่ามีหรือไม่

ต้องยอมรับเสียก่อนว่า รัฐธรรมนูญฉบับที่ประชาชนร่วมกันร่างนั้นมีข้อเด่นอยู่หลายข้อ เป็นการปฏิวัติวัฒนธรรมของระบอบราชการ วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยอย่างมาก ซึ่งจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ส่งผลทำให้มี ส.ว.ชุดนี้ พอ ส.ว.เข้าไปกลั่นกรอง ทั้ง ส.ส.ด้วย ก็จะมีกฎหมายหลักๆ ที่เรียกว่ากฎหมายลูกหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มันก็มีหลายๆฉบับที่เด่น แต่เนื้อหาหลักๆนั้น มันยังไม่มีกฎหมายอะไรที่เด่นชัด และเป็นกฎหมายที่แตกแยกออกไปเลย เช่น กฎหมายคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) หรือกฎหมายเกี่ยวข้องกับองค์กรอิสระต่างๆ เมื่อกลายมาเป็นกฎหมายลูกก็ล้อตามความคิดเดิมของระบอบประชาธิปไตยเดิม ไม่มีอะไรเด่น เช่น ความเด่นที่ควรจะเป็น หมายความว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญ เปิดช่องหลายช่องให้องค์กรอิสระมีสิทธิในการจัดการข้อเสีย แต่กฎหมาย กกต.ก็ต้องฟันจับๆไปให้เห็นชัด เมื่อพบว่ามีการซื้อสิทธิขายเสียงกัน แต่พอเอาเข้าจริงแล้วก็มีช่องว่างเยอะแยะที่ซุกไว้ในกฎหมาย เช่น กกต.เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย ซึ่งคิดว่าตอนนั้นที่ร่างคงไม่ได้จะอะไรมากเพราะเป็นช่วงซุลมุนกัน จึงออกมาในลักษณะโผล่ออกมารูปที่ว่า ถ้าทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมาก็ถือว่าไม่เป็นเจ้าพนักงาน แต่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ถ้า กกต.ละเว้นหน้าที่ คุณเป็นเจ้าหน้าที่ที่ต้องถูกจับด้วย หรือติดคุกด้วย เกิด ส.ส.คนหนึ่งใช้เงินซื้อขายเสียง แต่ กกต.ไม่เห็น ดังนั้นกฎหมายมันจะล้อแบบนี้จากกระฟี่ก็จะกลายมาเป็นเนื้อหา ซึ่งจะหาช่องว่างกันตลอดไป

● **กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ บางฉบับ เช่น กฎหมาย กกต.ถือว่าเป็นกฎหมายเด่น แต่ยังไม่รัดกุมพอใช้หรือไม่**

ถูกต้อง กฎหมายเด่น แต่ช่องเอนช่องว่างเอาไว้อย่างเช่นกฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา 125 หมายความว่า ป.ป.ช.ได้กระทำความผิดเสียเอง ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือรับสินบาทคาดสินบน หรือทุจริตต่อหน้าที่ ต้องได้รับโทษสองเท่า จากมาตราดังกล่าวนี้ ซึ่งผมมองว่าเด่นดี แต่ทั้งนี้ก็ยังมีการกระบวนกรที่จะนำไปสู่การใช้มาตรา 125 แต่ก็อาจไม่เด่นนัก แต่ยังดีกว่าไม่มี เพราะจากกรณีที่ผ่านมา มีการฟ้องร้องจนทำให้ ป.ป.ช.เข้าคุกได้ แม้ว่าในทางปฏิบัติจะเอา ป.ป.ช.เข้าคุกจะต้องใช้กฎหมายอื่นประกอบ ซึ่งมองว่าน่าจะเอาเข้าคุกแบบสองเท่าไปเลย ในฐานะทุจริตต่อหน้าที่ รับสินบนเสียเองตามกฎหมายอาญาก็ต้องตลอดชีวิตหรือติดคุก หรือประหารชีวิตสองครั้งไปเลย ถึงจะสะใจประชาชน แต่ตอนนี้กฎหมายเรายังไม่มีอะไรที่ชัดมาก อย่างไรก็ตามเท่าที่ดูก็พอทำเนา แต่ไม่ได้เป็นการปฏิวัติ

อย่างองค์กรอิสระในส่วนของ กตช. และ กทช.รัฐธรรมนูญมาตรา 40 เขียนไว้ชัดเจนว่าต่อไปนี่คลื่นความถี่ ถ้าเป็นวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือวิทยุโทรคมนาคม ทุกคนจะ

ไม่มีแล้วการให้สัมปทาน ต้องชี้ได้ตามกฎหมาย แต่พอได้อ่านกฎหมายแล้วมันยังคลุมเครือ ซึ่งไม่ได้ชี้ให้เห็นชัดเจน ซึ่งเรื่องนี้คนที่ถกแถลงกฎหมาย นั่นคือ ส.ว.นั้นจะต้องเข้าใจมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญให้ชัดเจน ดังนั้นกฎหมาย กทช./กสช.จะต้องเขียนอธิบายความให้ชัดเจนหน่อย แต่ทั้งนี้เมื่อได้อ่านแล้วรู้สึกว่าการเขียนพอใช้ได้เหมือนกัน แต่บางทีมีข้อดีในกฎหมาย แต่ประชาชนก็ไม่รับรู้ เมื่อประชาชนไม่รับรู้คนที่จะลือตามสิ่งที่รัฐธรรมนูญฯ วางเจตนารมณ์ไว้ก็ไม่ค่อยที่จะเข้าใจ เพราะฉะนั้นเจ้าของที่จะสัมปทาน เขาก็จะบอกว่าต่อสัมปทานแล้วเขาก็ไม่เกี่ยวแล้ว แต่โดยในมาตรา 40 นั้นเขาไม่มีสิทธิเป็นเจ้าของสัมปทานใดๆ

ดังนั้นฝากถึง ส.ว.ว่าถ้าจะถกแถลงร่างกฎหมายฉบับใดควรจะต้องถกแถลงให้เข้ม ให้ความสำคัญให้เหลาให้ดี เพราะที่ผ่านแทบจะไม่ได้เหลาเลย นอกจากนี่กรรมการฯแต่ละชุดต่างๆ ที่ร่างนี้มักจะเลยไปแล้วประกาศใช้ไปเลย โดยที่ ส.ว.บางคนอาจจะมี ความตั้งใจดี พอร่างกันจริงๆ บางคนไม่มีฐานความคิดในสิ่งถูกต้องดีงาม เขาอาจจะมองว่าจะไปแก้ที่ไหนดี คิดไม่ออก แต่ถ้าคิดออก เช่น มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันทางกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมชาย และหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ตรงนี้ชัดเจนต่อไปกฎหมายลูกที่ออกมาเกี่ยวกับผู้ชายและหญิงจะไม่มีแล้วในสังคมที่เกี่ยวกับผู้ชายหรือหญิงของสังคมไทย แต่จะต้องออกมาในรูปของคำว่าคนไทย แต่ตอนนี้ยังไม่เห็นออกมาเลย

● บทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบควบคุมฝ่ายบริหาร

ที่ผ่านมาฉันเคยให้คำปรึกษา พล.ต.มณูญภุต รูปจรรยา อธิบดีประธานวุฒิสภาว่า 4 ปีที่ผ่านมาวุฒิสภามีผลงานถอดถอนบ้างหรือไม่ ซึ่งคุณเขาก็ยังไม่เคยมีเลย ส่วนตัวก็ยังไม่ค่อยพอใจ โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมตรวจสอบ ถอดถอน ซึ่งยังไม่เคยเห็นว่าวุฒิสภาจะควบคุมตรวจสอบรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารได้ ฉะนั้นบทบาทการตรวจสอบรัฐบาลที่แท้จริงคือฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร แต่จริงๆกฎหมายรัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจหน้าที่วุฒิสภาประหารชีวิตหรือถอดถอนนักการเมืองระดับสูง รัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีช่วย หรือปลัดกระทรวง อธิบดีหรือองค์กรอิสระได้ แต่ที่ผ่านมาบ้านเรามองแค่ประกอบหลายอย่าง ดังนั้นสรุปได้คือการควบคุมตรวจสอบรัฐบาลยังเป็นไปแบบไม่ค่อยอดสภาผู้แทนราษฎร คือแย่งกันทำงานจะมากกว่า วุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎรแย่งกันทำงานในเรื่องเดียวกัน คือมาหุงข้าวแต่ไม่ยอมไปจัดแจงแต่งตัวให้เรียบร้อย ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบก็คือ สภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ถ่างปาปูกัดไม้ให้เรียบร้อยแต่วุฒิสภาจะต้องคอยอด เช่น สภาล่างตรวจสอบเรื่องอะไร วุฒิสภาจะต้องขอรายงานมาคอยอดเลย เช่น สภาฯ สอบสวนเรื่องรัฐมนตรี ก.หรือรัฐมนตรี ข.เข้าองค์ประกอบมีมุลทจริตในตำแหน่งหน้าที่ วุฒิสภาไม่ต้องไปสอบซ้ำแต่ให้อารายงานสภามาต่อเนื่องเลย ถ้าเห็นว่าข้อมูลแน่นหนาแล้วนำมาคอยอดจัดการไปเลย

● มองอย่างไรวุฒิสภามีทั้งป็นใหญ่ ระบิคนิวเคลียร์ แต่ไม่ยอมใช้ แต่หันไปใช้ป็น
แก้ป แทนที่จะใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ เช่น การขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจทั่วไป แต่ ส.ว.ก็ไม่ยอม
ร่วมมือร่วมใจกันทำ

ผมว่าต้องมีปัจจัยคือวุฒิสภาที่มานั่งในสภา ได้มาจากเพื่อนอุปถัมภ์เป็นส่วนใหญ่
ดังนั้นเมื่อได้เข้ามานั่งแล้วจะไปล้างผลาญหรือปู้เพื่อประชาชนให้ชื่นใจก็คงลำบาก เพราะต้องนึก
ถึงคนที่อุปถัมภ์เขา มา ส่วนคนที่เข้ามาในระบบราชการนั้น ซึ่งตัวเองประสบผลสำเร็จ เช่นอดีต
อธิบดี ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัดก็จะติดระบบอุปถัมภ์จากที่เคยรับราชการมา ซึ่งระบบ
อุปถัมภ์นี้จะมาทั้งจากฝ่ายการเมือง ข้าราชการประจำ ซึ่งเดิมก็จะถูกอุปถัมภ์มาจากกองทัพ ตำรวจ
ส่วนใหญ่มีความรู้สึกชาชินกับระบบอุปถัมภ์ ไม่อยากให้เพื่อน โกรธ เกลียด แล้วจะเจริญก้าวหน้า
ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เขาจะคิดมาจนกระทั่งมาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้นการอภิปรายนั้นเขา
รับ ไม่ได้ ที่จะต้องไปตรวจสอบรัฐมนตรี ที่อาจเป็นเพื่อน ๆ กันหรือเคยเห็นหน้ากัน ซึ่งก็เหมือนสังคมที่
อยู่กันแบบเรียบริบร้อย เพราะฉะนั้นยากที่จะตรวจสอบผู้มีอำนาจได้

ส่วนเรื่องการแต่งตั้งนั้นก็เคยมีเสียงซุบซิบกันมาตลอด ซึ่งความจริงแล้ววุฒิสภามี
อำนาจเต็มแต่ก็มีการขีดเส้นมา บางทีก็สรรหามาให้แล้ว 2 คน ซึ่ง 2 คนนั้นจะต้องมาเลือกให้เหลือ
แค่ 1 คน ดังนั้นก็เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาที่จะสรรหามาให้ดี แต่ทั้งนี้วุฒิสภาก็ตั้ง
คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติขึ้นมา ตรงนี้ก็ต้องพิจารณาให้ดี สำหรับข่าวคราวที่ทุกครั้งที่จะมี
การแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ นั้นมักจะมัวข่าวลือคนนั้นลือคนนี้นั้น ผมมองว่าจะพัวพัน
รากเหง้าแห่งที่มาของตำแหน่งเหมือนกัน ก็เหมือนกับระบบราชการนั้นแหละ คือมีการฝากฝังกัน
เมื่อฝากฝังกันแล้วก็มีผลประโยชน์ทางตรงทางอ้อม เป็นเรื่องธรรมดาที่จะต้องมีการลอบบี้ เมื่อมี
การฝากฝังกันวุฒิสภาก็หนีไม่พ้นที่จะตอบแทนซึ่งกันและกัน เป็นอันตรายในการสร้างความ
บริสุทธิ์ให้กับระบบรัฐสภา เพราะเจออุปถัมภ์ก็มีการฝากฝังกัน บางคนให้เงินกัน ผมไม่มีหลักฐาน
แต่ก็จะใช้วิธีทั้งทางตรงทางอ้อม ทำให้คนดีเข้าไปยาก คนดีจะตกตั้งแต่ชั้นต้นแล้ว ไม่ผ่านการ
พิจารณาเข้าไป คนดีที่มีประวัติต่อสู้เพื่อส่วนรวมเข้าไปสมัครเป็นกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) รอบแรกก็ตกแล้ว เพราะไม่มีพรรคมีพวก ซึ่งผมเชื่อว่าคนที่ได้เข้าไป
นั้นไม่มีใครที่ได้แบบบริสุทธิ์สง่างามหรอก พวกที่ไม่มีเส้นมีสายพลาตมาตั้งแต่ต้นแล้ว ทั้งนี้
ระบบเรายังยึดถือระบบยศศักดิ์และจะมานั่งระบบราชการเป็นส่วนใหญ่

อย่างกรณีกฎหมายที่กำหนดให้คุณสมบัติที่จะมาสมัครเป็น ป.ป.ช.หรือ ศาล
รัฐธรรมนูญ ก็มีการกำหนดไว้เลยว่าจะต้องเป็นอธิบดีขึ้นไป ถามว่าคนที่ป็นชาวบ้านธรรมดา
คนขับแท็กซี่บางคนมีความรู้จบปริญญา แต่ไม่มีตำแหน่ง แต่ประสบผลสำเร็จในชีวิต ก็ไม่สามารถ
ที่จะไปสมัครได้ เพราะถูกปิดกั้นหมดแล้ว บางครั้งอาจถูกนิทาว่าไม่รู้จักราชการกะลาหัว แต่ถ้าป็น

พล.(อ.) หรือ พล.ตำรวจเอกหรืออธิบดี ก็เข้าองค์ประกอบ ก็จะเป็นอย่างนั้นไป ซึ่งผมมองว่าคนเหล่านี้ก็สามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่าเขามีผลงานขนาดใหญ่ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่ง ผมไม่ได้มีอคติแต่บ้านเรายังยึดติดหน้าที่ และอาจจะได้การเชียร์จากหนังสือพิมพ์ จากบุคคลสำคัญในบ้านเมือง แต่ไม่ได้คิดจากประชาชนคนธรรมดาที่มีความรู้ความสามารถ ผมสรุปได้เลยว่าสภาราชินีไม่พ้นระบบอุปถัมภ์

● ผลการถอดถอน พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ออกจากรองนายกรัฐมนตรีและ รมว. มหาดไทยในขณะนั้น หัวหน้าพรรคมหาชน เป็นผลงานของวุฒิสภาหรือไม่

มองว่าไม่ใช่ผลงานของวุฒิสภา แต่มันเป็นไปตามกลไก ไม่ได้ผ่านกระบวนการของวุฒิสภา แต่นักการเมืองคนอื่นยื่นถอดถอน แต่วุฒิสภาเป็นเพียงบุรุษไปรษณีย์เท่านั้น ดังนั้นวุฒิสภาจะต้องไปดูว่าขณะนี้มีการทุจริตคอร์รัปชันอะไรบ้าง อย่างเช่นในสนามบินสุวรรณภูมิ มีคนเปิดประเด็นออกมามากมาย และมีการทุจริตมานานตั้งแต่ปี 2538 เป็นเรื่องที่จะต้องหยิบขึ้นมาดูว่ามีรัฐมนตรีคนใดเกี่ยวข้อง เช่น เรื่องการถมทราย รันเวย์ หรือแม้แต่เรื่องสายทางหลวง ซึ่งทุกเรื่องมีมูลอยู่แล้ว วุฒิสภามีหน้าที่จะต้องหยิบขึ้นมาถอดถอนทันที จะได้ภูมิใจบ้าง

● ปัจจุบันมีเรื่องทุจริตมากมาย แต่วุฒิสภาไม่สามารถที่จะถอดถอนใครได้เลย

วุฒิสภาไม่ใช่ว่าไม่รู้ ความจริงรู้หมด แต่ไม่ดำเนินการ ซึ่งมองว่าการที่วุฒิสภาไม่ดำเนินการเลยเป็นการละเลยการทำหน้าที่ สมควรที่จะถูกถอดถอนมากกว่าเสียอีก เพราะมีหลายเรื่องที่มีการสอบสวนแล้วพบว่ามั่ว แต่เมื่อร้องเรียนไปยังวุฒิสภา แต่กลับรีบปิดว่าเรื่องไม่เข้าองค์ประกอบความผิด ซึ่งจะวินิจฉัยแบบนั้นไม่ได้ เพราะมีเอกสารหลักฐานชัดเจน

● บทบาทของวุฒิสภาต่อกรณีการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจแผ่นดิน

เป็นเรื่องเล็ก เป็นเรื่องไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนเป็นเกมการเมืองมากกว่า แต่สิ่งที่พูดอยากให้วุฒิสภาจับทุจริตให้ได้ เพื่อเป็นผลงาน อยากให้ต่อยอดในเรื่องที่สภาสอบสวนเสร็จแล้ว จากนั้นถ้ามีชัดเจนก็ถอดถอนให้ออกมาเป็นขุцเลย ถ้าวุฒิสภาไม่ทำก็ต้องถอดถอนวุฒิสภา เหมือน ป.ป.ช.ที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือทุจริตเสียเองก็ต้องมีการลงโทษสองเท่า ถ้าไปช่วยคนผิดหรือทำผิดเสียเอง ก็ต้องโดนหนักกว่าคนอื่นสองเท่า เช่น ถ้าติดคุก 5 ปี ก็ต้องเพิ่มขึ้นเป็น 10 ปี ดังนั้นมองว่าเรื่องผู้ว่าการ สตง.เป็นเพียงกระพี้ แต่เรื่องใหญ่กว่านั้นคือวุฒิสภาไม่มีอำนาจที่จะชี้ว่าเรื่องไหนเข้าองค์ประกอบหรือไม่ เพราะไม่ใช่ศาล ส่วนเรื่องคดีอาญาของ ป.ป.ช. ถือเป็นผลงานของวุฒิสภา ต้องปรบมือให้ สามารถกู้หน้าได้เรื่องนี้เรื่องเดียว 6 ปีมีผลงานเพียงเรื่องเดียว

● บทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในการปฏิบัติงานในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชน

มองว่าหลักของวุฒิสภาจะต้องทำให้ประชาชนชื่นใจ ดังนั้นวุฒิสภาจะต้องจริงจังจริงใจเข้าใจในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ วุฒิสภาจะต้องทำให้ประชาชนชื่นใจ เพราะถือว่าประชาชนเป็นตัวแทนอำนาจอธิปไตย ประชาชนควรจะได้รับการดูแลครอบคลุมทุกอย่าง เช่น จะต้องดูแลเรื่องรถติด ถนนหนทาง วุฒิสภาจะต้องกล้าหาญกล้าที่จะทำเพื่อประโยชน์ประชาชนอย่ามัวแต่ห่วงว่าจะถูกด่า ถ้าสิ่งไหนที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนก็ควรจะทำ ที่ผ่านมามองเห็นว่าวุฒิสภาบางคนต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตัวเองมากกว่า จึงเรียกร้องอยากให้อวุฒิสภาทุกคนมีความกล้าหาญ ในการต่อสู้ด้านจริยธรรมมากกว่า นักการเมืองที่จะเป็นวีรบุรุษจะต้องกล้าหาญ แต่ผมไม่เห็นมีสมาชิกวุฒิสภาคนไหนมีบทบาททำเพื่อประเทศ เพราะเขากลัวถูกด่า มุมมองที่ผมมองในขณะนี้คือเห็นแก่ตัว

● สำหรับเสียงวิพากษ์วิจารณ์วุฒิสภาว่ามีการจ่ายเงินเพื่อแลกกับตำแหน่งประธานคณะกรรมการ

สิ่งเหล่านี้เป็นการกระทำที่ทำลายระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน แต่ประชาชนก็ไม่ได้มีการพูดถึง ซึ่งเราก็ต้องให้ความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย เพราะทุกองค์กรมีทั้งคนดีและไม่ดี แต่กระพี้เหล่านี้คิดเป็นเปอร์เซ็นต์มีไม่มากเท่าไร แต่ก็สามารถทำให้ปลาทั้งข้องเสียไปได้ นอกจากนี้ยังมีข่าวการไปรับเงินจากพรรคการเมืองหนึ่งนั้น ผมได้ข้อมูลมาเหมือนกัน แต่ถ้าพูดกันไปแล้วจะกลายเป็นเรื่องดูถูกดูแคลนเขา แต่ข่าวก็มีมาอย่างนั้น แต่ก็ไม่สามารถพิสูจน์กันไม่ได้ สังคมก็ต้องติดตามทวงถาม เขาไม่ใช่ทวดแต่เป็นตัวแทนอธิปไตยชั่วคราว ผมเสียใจที่สังคมไม่ทวงถามว่าตัวแทนที่เรามอบอำนาจให้เขาไป เขาไปทำแบบนั้นจริงหรือไม่

แล้วที่มีการขอบำเหน็จบำนาญ ส.ส. ส.ว. นั้น ผมไม่เห็นด้วยมาตั้งแต่ต้น โดยส่วนตัวไม่เห็นด้วยที่จะให้ ส.ส. และ ส.ว. มีเงินเดือน เพราะเห็นว่าแต่ละคนล้วนแล้วแต่มีฐานะ มีตำแหน่งกันมาอยู่แล้ว ดังนั้นจึงเสนอไม่ให้จ่ายเงินเดือน แต่ให้เงินเบี้ยเลี้ยงการประชุมแทนจะดีกว่า โดยอาจจะให้ครั้งละ 5 พันบาท ต้องประชุมจริงนะ ถ้าใครขยันก็ได้เงินเยอะหน่อย แค่ออกอยู่พอกิน ทั้งนี้เห็นว่าการจ่ายเงินเดือนมันจะเหมือนระบบราชการ

● ปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภา

ตัว ส.ว.เองเป็นอุปสรรคเบื้องต้นในการกลับกรอกร่างกฎหมาย บางคนไม่มีพื้นฐานเรื่องกฎหมายมาเลย พอเข้ามาสู่ระบบการเมือง บางครั้งก็ไม่เข้าใจว่าตัวเองอยู่จุดใด เพราะทุกอักษร

ที่จะเขียนลงเป็นกฎหมาย จะต้องไม่ทำให้กระทบต่อประชาชน ถ้าคนไหนมีพื้นฐานดีในแต่ละเรื่อง ก็จะช่วยให้การทำหน้าที่ดี คนไม่มีพื้นฐาน บางคนเข้ามาแบบลูกเอ้าแก่ หรือถูกอุปถัมภ์จึงไม่มีพื้นฐาน และไม่รู้เรื่อง จึงถือเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการทำหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมาย และไม่รู้เรื่องที่จะเข้ามาต่อสู้เพื่อประชาชน ไม่ใช่ถูก แต่เท่าที่ดูเห็นแล้วเข้ามาแบบโง่ๆเซ่อๆ เป็นเรื่องเศร้าของระบอบประชาธิปไตย ที่มีระบบอุปถัมภ์ คนปัญญาอ่อนเยอะ จึงเป็นเรื่องที่สังคมผลิตผลในการเลือกคนที่ไม่มียากเหง้าของคุณธรรมความดี ทำให้เข้ามาแบบปูนาขาเกมาฝึกงาน

นอกจากนี้อุปสรรคของ ส.ว.อีกอย่างคืออิทธิพลมีดจากอำนาจรัฐใหญ่ ซึ่งเป็นอำนาจของนายทุน ที่ต้องการเข้ามามีอำนาจ คนกลุ่มนี้จะโทรศัพท์มาสั่ง เวลาจะมีร่างกฎหมายสำคัญๆที่จะเข้าและเป็นร่างกฎหมายที่นายทุนเหล่านี้จะได้ประโยชน์ ในรอบ 6 ปีที่ผ่านมาอุปสรรคสำคัญของ ส.ว.ชุดนี้คือที่มาของประธานวุฒิสภา และประธานคณะกรรมการฯ เนื่องจากประธานวุฒิสภามีอำนาจในการเลือกเรื่องที่จะนำมาพิจารณา ถ้าได้คนที่ไม่ค่อยเป็นกลางจะทำให้การตรวจสอบอ่อนแอลง

● มีข้อเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหาในอุปสรรคเหล่านี้อย่างไร

คิดว่าอันดับแรกคือ ส.ว.ต้องตั้งใจจริงและจริงจังในการที่จะเอาคนส่วนใหญ่และเหตุผลโดยชอบเป็นหลักการ โดยใช้หลักความกล้าหาญทางการเมือง แค่นี้ก็สามารถแก้ไขได้แล้ว ตัวอย่างเช่น ถ้าพัฒนาให้ กทม.สะอาดก็ต้องกล้าเสนอ แม้จะกระทบคนส่วนหนึ่งก็ตาม อย่าไปห่วงแต่เรื่องคะแนนเสียง ซึ่งก็รวมถึงการกลั่นกรองร่างกฎหมายด้วยก็ให้กระทำเหมือนกัน กฎหมายก็เป็นเรื่องของคนส่วนใหญ่ เพราะบางเรื่องบางราวไม่มีเหตุผลโดยชอบก็บกพร่องได้ เช่นกฎหมายทางหลวง ที่ไปห้ามไม่ให้คนชุมนุมริมถนน เมื่อออกมาแล้วบังคับใช้ไม่ได้ อย่างกรณีที่พล.ต.จำลอง ศรีเมือง เอาคนไปชุมนุมคัดค้านที่ กตต.และกระทรวงการคลังเต็มถนนไปหมด กฎหมายก็ทำอะไรเขาไม่ได้ ถ้าทำอะไรไม่ได้ต้องเอาออกไป คนไทยเราจะต้องกล้าที่จะเผยแพร่ และรับฟังกลุ่มนอกสภา นอกจากนี้จะต้องหาผู้รู้จริงในเรื่องนั้นแต่ในบ้านเราขนาดนี้ แม้จะรู้จริงก็จะระคายหูไม่อยากให้เข้ามาใกล้ เพราะเดี๋ยวจะปวดหัว ซึ่งเห็นว่าผู้รู้จริงก็ไม่ควรที่จะรู้ทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็น พ.ต.ท. ทักษิณ ก็ไม่น่าจะรู้ทุกเรื่อง

● อุปสรรค ปัญหาของ ส.ว. ในการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และกรรมการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ

อันดับแรกคือข้อมูลไม่แหลมคม ต้องสร้างจุดนี้ให้เกิดขึ้นให้ได้ ถ้า ส.ว.หน่อมแน้มไปตรวจสอบเขาไม่ได้หรอก ดังนั้นข้อมูลต้องแหลมคมชัดเจนว่าทำผิดกฎหมายอะไร ผิดรัฐธรรมนูญฯ

และทุจริตประพฤติมิชอบอย่างไร นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการเผยแพร่ที่ถูกเซ็นเซอร์ หมายความว่าข้อมูลจากการสอบสวนนั้นถูกเซ็นเซอร์ไปมาก ข้อมูลที่จะมาเผยแพร่ถูกตัดตอนถูกเซ็นเซอร์ หมายความว่าเมื่อได้ข้อมูลแหลมคมแล้วรู้ว่า นาย ก. หรือ นาย ข. หรือปลัดกระทรวงหรือรัฐมนตรีมีวุฒิการศึกษาปลอม กำลังจะถูกถอดถอนเข้าข่ายองค์ประกอบการถูกถอดถอนแล้ว ก็จะถูกตัดตอนไม่นำออกมาเผยแพร่เป็นต้น ซึ่งความกล้าหาญทางการเมือง ความจริงมีที่แถลงข่าวความกล้าหาญทางการเมืองที่จะถอดถอนใคร บางที่ต้องกล้าและนำไปก่อน แต่ปัจจุบันนี้เมื่อรู้ว่า นาย ก. หรือ นาย ข. หรือนักการเมืองทำผิดสมควรที่จะถูกถอดถอน แต่วุฒิสภาก็ไม่มีการออกมาแถลงข่าว พอไม่กล้าเรื่องทุกอย่างเงียบ

อุปสรรคต่อไปคือระบบพวกพ้อง เรียนรู้นเดียวกัน ทำให้การทำงานลำบาก จนทำให้เกิดการละเว้นหน้าที่ ช่วยกัน และอุปสรรคสำคัญอีกอย่างคือความอ่อนแอทางสังคมในการเชิดชูผู้กล้า จนทำให้ ส.ว.หลายคนไม่กล้า สาเหตุคือ หนึ่ง สังคมไม่เชิดชูผู้กล้า สอง คือ ได้เตรียมให้ลูกเมียไว้ลงสมัครต่อ จึงไม่อยากสร้างศัตรู อุปสรรคในการแต่งตั้งองค์การอิสระ นั้น ไม่ค่อยมีอุปสรรคอะไรมากนัก เพราะมีกระบวนการสรรหาบังคับมาอยู่แล้ว

● **เป็นไปได้หรือไม่ถ้าหาก ส.ว.จะตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นมาให้ตรงกับกระทรวงทุกกระทรวงของการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อสะดวกต่อการออกกฎหมายของแต่ละกระทรวง**

ทุกเรื่องเป็นไปได้ทั้งหมด จริงๆไม่เห็นด้วยที่จะให้ตั้งตามกระทรวง เพราะกฎหมายเกี่ยวข้องกับหลายกระทรวง เช่น กฎหมายคมนาคม ไม่เกี่ยวกับคมนาคมอย่างเดียว แต่จะเกี่ยวข้องกับด้านวิทยาศาสตร์ฯ เช่นการเอาโทรศัพท์ลงดิน หรืออาจจะเกี่ยวกับกระทรวงเกษตรฯก็ได้ และที่สำคัญกระทรวงเปลี่ยนไปเรื่อย และรัฐบาลก็เปลี่ยนไป ดังนั้นเรื่องนี้จึงไม่ใช่สาระสำคัญ แต่เรื่องสำคัญคือคนที่ออกกฎหมายจะต้องหลากหลาย แต่สังคมไทยตอนนี้เคยชินว่ากฎหมายก็ต้องนักกฎหมายและจะต้องหลากหลาย และต้องรอบรู้หลายอย่างจะทำให้กฎหมายนั้นมีผลทางด้านปฏิบัติ

● **อุปสรรค ปัญหา ในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหารของวุฒิสภามีอะไรบ้าง**

ผมว่ากรณีอำนาจรัฐแทรกแซงเสียงข้างมากหรือเสียงข้างน้อยจะต้องมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบภายใน เช่นกรณีประธานวุฒิสภา รองประธานหรือประธานคณะกรรมการฯถูกแทรกแซง เสียงข้างน้อยที่เป็น ส.ว.ต้องกล้าพูดและกล้าตรวจสอบภายใน ว่าเรื่องนี้ทำไมเก็บตองไว้ไม่ยื่นเป็นญัตติ เรื่องหายไปไหน จะต้องนำมาพูดให้สาธารณชนได้รับทราบเพื่อเขาจะได้ไม่กล้าเบี๊ยะ แม้ว่าขณะนี้จะมี ส.ว.บางคนทำอยู่บ้างแต่ไม่ได้ผล เขาจะต้องขยันทำ ไม่ทำเดี่ยวเขาเบี๊ยะ ขยัน

หาแนวร่วม ส.ว.ดังๆก็อย่าทำตัวเป็นพระเอกมากไป แต่ควรหาแนวร่วมจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ ซึ่งเชื่อว่าแนวร่วมก็พร้อมจะช่วยเหลือ อย่าเป็นพระเอกคนเดียว หาพระเอกมาเสริมบ้าง นี่เป็นอุปสรรคเหมือนกัน นอกจากนี้ ส.ว.ยังจะต้องเน้นในข้อมูลที่ได้ทำการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลด้วย และเมื่อเน้นในข้อมูลแล้วก็ต้องกล้าที่จะได้แบบชี้ให้คนเห็นว่าเราชนะ เช่น นายการุณ ไสงาม ส.ว.บุรีรัมย์ เวลาไปออกทีวีแล้วเวลาตอบคำถามก็ไม่ค่อยมั่นใจก็มีบ้างเหมือนกัน ถ้าจะกล้าให้รัฐมนตรีตกกระป๋องจะต้องมีข้อมูลที่แน่นปึก ซึ่งไม่ใช่เรื่องยาก แต่ตอนนี้ปัญหาคือตัวเองก็ไม่ค่อยแน่นเหมือนกัน ถ้าจะทำอะไรก็ต้องทบทวนให้ตกเวทีไปเลย เป็นเรื่องไม่ยากและไม่ยากจนเกินไป และรัฐมนตรีก็มีทีมงานที่เตรียมข้อมูลให้อยู่แล้ว ถ้ามีแต่ละล้าละลังก็อาจจะแพ้ได้ และการจะตรวจสอบเรื่องอะไร ตรวจสอบใคร ความเป็นอิสระจะต้องมี ตอนนี้การทำงานลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่กล้าที่จะไปขอข้อมูลที่ ส.ส.มีอยู่ เกรงจะถูกมองว่าไปลอกเขามา ก็เลยเป็นจุดอ่อนในการตรวจสอบ นอกจากนี้นักกลุ่มผลักดันก็คืออย่างกลุ่มนอกสภาต้องช่วยกัน นับวันจะอ่อนแอลงไปมาก เพราะมีปัจจัยค่อนข้างมาก

● ปัญหา อุปสรรคในการแต่งตั้ง และถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ

ผมคิดว่า ส.ว.ต้องมีคาบอาญาสิทธิ์ทั้ง 3 ด้าน ก็คือคาบด้านการเมือง ทั้งแต่งตั้งและถอดถอน ค่อยๆและไปเรื่อยๆ ก่อนแต่งตั้งต้องหาข้อมูลให้ชัด หาข้อมูลจากทุกฝ่าย ทำอะไรอย่าทำแบบลัษๆล่อๆ แต่การจะทำอะไรต้องประกาศให้ชัดเจน ถ้าถอดถอนด้านการเมืองก็ต้องแถลงข่าว ได้ข้อมูลมาต้องแถลงข่าวโดยบริสุทธิ์ใจ และถ้ามีข้อมูลก็ส่งต่ออย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับกรณี ป.ป.ช. ส่วนทางด้านสังคมมันต้องรายงานเข้าไปเรื่อยๆ ตอกย้ำทางสังคม ถือว่าเป็นคาบอาญาสิทธิ์ 3 ด้าน จะช่วยให้การแต่งตั้ง ถอดถอนคนได้คนคิดตามที่ต้องการ

ส่วนนิยามของคนโกงคืออะไรนั้นก็ตอบยาก บางคนบอกว่าคนนี้เคยโกง เคยมีปัญห�แต่คนโกงมันอยู่ตรงไหน เพราะตะแบงกันว่าศาลรัฐธรรมนูญเคยตีความติดคุกจริง แต่บางคนเคยถูกจับได้ว่าซื้อเสียง แต่แล้วเรื่องก็ยังไม่ถึงที่สุด เรื่องก็ตะแบงกันไป ซึ่งบอกว่าคนไม่ได้อยู่ในคุก แสดงว่าคนคืออยู่นอกคุกอย่างนั้นหรือ แต่คนโกงไม่เห็นจะติดคุกซักคนเลย

ส.ว.ต้องต่อ ยอดการทำงานของ ส.ส.ทุกเรื่องที่ประชาชนร้องเรียนกับ ส.ส.หรือเรื่องที่ประชาชนเดือดร้อน ส.ว.ต้องนำมาต่อ ยอดทันที จะทำให้ความสัมพันธ์ของประชาชนมีต่อ ส.ว.มากขึ้น ไม่จำเป็นที่ ส.ว.จะต้องไปหาประเด็นใหม่ เราต้องตามติดและทำให้ประชาชนเห็นว่า ส.ว.กล้าหาญ ตรวจสอบจริง ถ้าบอกว่าตามข้อบังคับสภาเสร็จ แล้ว ประธานสภาต้องส่งต่อไปยังรัฐมนตรี และรัฐมนตรีต้องสั่งการให้ปลัดกระทรวงหรืออธิบดีดำเนินการต่อ ส.ว.ต้องไปติดตามดูว่าถ้า

ประธานสภาส่งต่อรัฐมนตรีแล้วรัฐมนตรีละเว้นหรือไม่ ถ้าละเว้นต้องหยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาทันที
เสนอถอดถอนรัฐมนตรีได้ทันทีเลย

● **อุปสรรค** ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านคุณธรรมและภาพลักษณ์ของสมาชิก
วุฒิสภา

ภาพลักษณ์ทั่วไปก็ดี แต่ภาพที่ประชาชนประสงค์เรียกว่าภาพที่ประชาชนต้องการคือ
ความกล้าหาญทางจริยธรรม ที่สำคัญคือกล้าหาญทำประโยชน์เพื่อประเทศชาติ เห็นความเดือดร้อน
ของประชาชนโดยไม่มีการช้อนเร้น จริงใจในการทำหน้าที่ไม่ควรสร้างภาพ ทำดีเพื่อประเทศชาติ
ในอนาคต ถ้าทำได้เช่นนี้จะเป็นภาพลักษณ์ที่ดีในการทำงาน ทั้งนี้การที่ ส.ว.จะทำก็ได้ แต่ส่วน
ใหญ่มองว่ามักจะมีวาระช้อนเร้น เพื่อรักษาตัวรอดไปวันๆ โดยไม่ยอมเจ็บ ส.ว.ต้องกล้า นำ กล้าตาม
ในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่เดินในทางผิด รู้จักพอ ไม่มีวาระช้อนเร้นต่อเนื่อง เอาลูกเอาหลานมาอีก บังคับ
ลูกบังคับเมียมาเล่น ทั้งๆที่เขาไม่พร้อม ไม่ชอบ เพื่อเข้ามาหากินต่อเนื่อง สุดท้ายภาพลักษณ์ก็
ออกมาไม่ดี อย่างไรก็ตามที่ผมเสนอมาเสนอด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตัวผมเองเชื่อว่าทำได้ทั้งหมด
แต่แสดงความคิดเห็นในฐานะประชาชนที่อยากเห็นองค์กรวุฒิสภา ที่พึงประสงค์ เพื่อองค์กรจะได้
เป็นที่ยอมรับ ถ้าทุกคนบอกว่าทำอย่างนี้ดีแล้ว แต่ประชาชนหรือแม้คนขับแท็กซี่ ไม่รู้จัก คนที่มา
เป็น ส.ส.และ ส.ว.จะต้องทบทวนตัวเองกันหน่อย

ส่วน ส.ว.ต้นแบบก็ควรจะมีบ้างและเปิดเผยออกมา แต่ต้องมีการตรวจสอบจากหลาย
ฝ่ายและต้องซ่งน้ำหนักกัน เพราะ ส.ว.บางคนฉลาดที่ทำให้สื่อมวลชนเชียร์ แต่เบื้องหลังเมื่อสืบลึก
แล้วอาจจะไปเรียกรับผลประโยชน์มาจากสิ่งที่ไม่ดี ในประเทศซึ่งผมก็พอจะมีข้อมูลอยู่บ้าง
เหมือนกันว่า มีการไปไล่เรื่อน้ำมันออกไปจากอ่าวไทย ที่เกาะสีชัง เมื่อสืบไปลึกๆ ก็รู้ว่าน้ำมันเถื่อน
เหล่านั้นก็แบ่งเงินให้กิจกรรม ส.ว.ท่านหนึ่ง แล้ว ส.ว.นั้นก็เอาเงินมาทำกิจกรรมสาธารณะจนมี
ชื่อเสียง เบื้องหลังทำให้ทะเลไทยเสียหาย กระทั่งผู้เลี้ยงกุ้ง ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าการยกย่องใคร
ให้เป็นคนดี มีศีลธรรมนั้นแท้จริงแล้วไม่ใช่เลย เป็นเพียงการสร้างภาพเท่านั้น แต่สำหรับบางคนที่
ปากไม่คอยดี ก็อาจมีครอบครัวที่ดี และกล้าหาญที่จะพูด แต่บางทีสังคมอาจจะมองว่าไม่น่าเชื่อถือ
บางคนอาจเป็นปีศาจในเสื้อเกาน์ (gown) แม้เราไปพบไปบอกใครเขาก็ไม่เชื่อหาว่าไปกล่าวร้ายเขา
อย่างไรก็ตามตอนนี้เรื่อที่มามีมาหากินแบบนี้ถูกไล่ออกไปแล้ว ไม่ทราบว่าจะไปหากินที่ไหนที่ไหนแต่
ส.ว.คนนั้นก็ได้รับประโยชน์มหาศาลหลายล้านต่อปีที่น่าเอาไปทำกิจกรรม ซึ่ง ส.ว.ที่ผมพูดถึงนั้น
เป็น ส.ว. กทม.ที่เกี่ยวข้องกับน้ำมัน ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการสร้างภาพเป็นปัญหาอุปสรรคต่อ
การพัฒนาจริยธรรมคุณธรรมของนักการเมือง เพราะคนสร้างภาพกลายเป็นผู้มีคุณธรรมไป แต่คนที่
พูดโถ่งถ่างบางคนดีในชีวิตครอบครัว แต่กลับถูกมองว่าไม่เรียบร้อย ไม่มีภูมิวุฒิ คนเราเบื้องหลัง

ลึกๆที่จะต้องศึกษา แต่ก็ต้องยอมรับว่าเป็นตราซึ่งมีทั้งส่วนดีและไม่ดี ดังนั้นต้นแบบที่ดีอย่าใช้บุคคลเป็นตัวตั้ง ต้องใช้ระยะทางพิสูจน์ม้ากาลเวลาพิสูจน์คน

● สถาบันวุฒิสภาสมควรจะอยู่ต่อไปในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่

ยังไม่สมควรยกเลิก เพราะการถ่วงดุลอำนาจในระบอบประชาธิปไตยยังจำเป็นอยู่ ยิ่งถ้ามีกระจกหลายบานก็จะดี เพราะฉะนั้นถ้ามี ส.ว.จะช่วยให้เยอะ ตามจิกผลประโยชน์ของประชาชนได้เลย ที่ผ่านมาสาคเหตุที่ ส.ว.ยังไม่ค่อยรักษาผลประโยชน์ของประชาชนได้มากนัก เพราะสังคมยังไม่เข้าถึงการเมืองเท่าไร ยังอยู่แบบตัวใครตัวมัน ทั้งนี้การที่ ส.ว.ไม่สามารถลงสมัคร ส.ว.ได้ในสมัยหน้าจึงมุ่งแต่เป็นวีรบุรุษ แต่ไม่ได้มุ่งรักษาผลประโยชน์ของประชาชน ผมเห็นว่าเหตุผลที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้อยู่แค่ 6 ปีนั้น ก็เนื่องจากว่า ส.ว.ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรงเต็มไปด้วยภูมิวุฒิ ภูมิธรรม ดังนั้นเห็นด้วยที่จะให้อยู่แค่สมัยเดียว บางคนแก่มากแล้วก็ควรอยู่เลี้ยวหลาน ซึ่ง ส.ว.ควรมีอายุอยู่ในช่วง 40-65 ปีก็น่าจะเพียงพอแล้ว ส่วนบางคนถ้ายังไม่พร้อมที่จะอยู่เฉยๆก็ไปเป็นอาสาสมัครทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างอื่นก็ได้ และคิดว่าคนเป็น ส.ว.แล้วก็ไม่ควรที่จะไปเป็น ส.ส.หรือรัฐมนตรีอีก แต่ควรไปเป็นที่ปรึกษาทางการเมืองเป็นวิทยากรเป็นผู้ชำนาญการ ไม่ควรมีอำนาจสั่งการอะไร

บทสัมภาษณ์

มนตรี รูปสุวรรณ (รศ.ดร.)

ที่ปรึกษาด้านการเมืองการปกครอง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

วันที่ 4 สิงหาคม 2548

ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา อาคารสุระประพจน์ ชั้น 7 กรุงเทพฯ

● ถ้าจะพูดถึงบทบาทหน้าที่ในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมายของวุฒิสภาชุดนี้ อาจารย์มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด

ถ้าพอใจตอบยาก แต่ว่า..ถามว่าการกลับกรอกร่างกฎหมายที่ผ่านมา ส.ว.ได้ทำกันอย่างไรพอสมควร โดยภาพรวมน่าพอใจ แต่ว่าก็ยังมีข้อสังเกตว่าบทบาทของสมาชิกในการกลับกรอกร่างกฎหมาย มี ส.ว.หลายคนมองว่า มันจะกลายเป็นถึงขนาดเข้าไปแก้ไขหลักการของร่างกฎหมายหรือไม่ นะครับ อาทิ มีสองสามประเด็นอย่างเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวกับ การปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรมคราวที่แล้ว มีการเพิ่มเติมกรมต่างๆ ในที่ประชุมของวุฒิสภาได้ ซึ่งตรงนี้ก็เป็นเรื่องที่น่าพิจารณา หรือกรณีเกี่ยวกับมีร่างกฎหมายอีกหลายฉบับเหมือนกัน ที่เราใช้คำว่า “วาระที่หนึ่ง” ถึงขั้นรับไว้พิจารณา ซึ่งแทนที่จะใช้คำว่า “รับหลักการ” และเราก็มีการเถียงกันนะครับ บางครั้งท่านสมาชิกเอง ท่านก็เคารพในเรื่องของว่า เป็นเรื่องของการรับหลักการ แต่บางครั้งไอ้ “หลักการ” มันจะอาจไม่ชัดเจน ท่านก็อาจจะเข้าไป ลงไปถึงขั้นการแก้หลักการ แล้วก็มันจะทำให้หลายคน วิพากษ์วิจารณ์ว่า ท่านสมาชิกเข้าไป... นอกจากจะทำหน้าที่กลับกรอกร่างแล้ว ยังเข้าไปร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมายได้ด้วย แต่ทั้งหลายทั้งปวง ก็เป็นเรื่องของ ข้อยกเว้น เพราะว่าโดยหลักส่วนใหญ่แล้วท่านจะช่วยกลับกรอกร่างกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชน เพราะว่าท่านมาจากการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นบทบาทตรงนี้ก็คือว่า ถ้าจะประเมินแล้วรวมๆ แล้วก็ทำได้ดี จะมีติดอยู่ที่ในเรื่องของศัพท์ทางกฎหมาย ซึ่งมีท่านสมาชิกหลายท่าน ไม่ได้เป็นนักกฎหมาย มีปัญหาอยู่เหมือนกันว่า การใช้ถ้อยคำ บางทีท่านก็ยืนยันอยากให้อ่านถ้อยคำ ที่ประชาชนอ่านเข้าใจ แต่ว่าในทางหลักกฎหมาย หรือศัพท์ทางกฎหมาย มันเป็นศัพท์ที่ต้องมีเทคนิคเขียนขึ้นมามีอะไรที่วุ่นวายไปอย่างนั้น ซึ่งอันนี้ก็เป็นเรื่องที่...อย่างคำว่า “อย่างใดอย่างหนึ่ง” ก็มีการถกเถียงกันมากในที่ประชุม และที่ประชุมก็เสียเวลากับไอ้เรื่องพวกนี้เป็นจำนวนหลายชั่วโมงทีเดียว ซึ่งต่างจากการทำงานที่มาจากการแต่งตั้ง คือท่านได้เข้าใจในเรื่องศัพท์เทคนิคค่อนข้างดีอยู่แล้ว ฉะนั้นในเรื่องบทบาทในทางด้านนี้ก็โดยภาพรวมๆ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องที่ว่า ท่านสมาชิก ท่านไปกรอกร่างกฎหมาย

ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แต่ก็อาจจะมีปัญหาในเรื่องของการที่ไปแก้ในเรื่องหลักการ

● แล้วอย่างอื่นก็มีไหมอย่างเช่น มีการล๊อบบี้ให้ร่างกฎหมายนี้ผ่าน ในความคิดของอาจารย์เท่าที่สังเกต ผมว่าไม่หรอก

● อย่างเช่นประชาชน อย่างที่เราดูข่าว เราก็เอ๊ะ! มันจริงหรือเปล่าที่ข่าวออกมาอย่างนั้น มันก็อาจจะเป็นไปได้ว่า รัฐบาลอาจจะขอร้องให้สมาชิกได้ช่วยพิจารณา คือมันเป็นเรื่องปกตินะ ทั้งในสภาที่มาจากการแต่งตั้งและมาจากการเลือกตั้ง ท่านสมาชิกก็จะพิจารณาถึงร่างกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชน และโดยทั่วไปรัฐบาล ก็จะประสานมาว่า ถ้าเป็นร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพี่น้องประชาชน ก็อยากจะขอก่อน อะไอย่างนี้ ซึ่งในทางปฏิบัติเราก็จะทำ ถ้ามันเป็นประโยชน์

● ครั้งหนึ่งสื่อเคยใช้คำว่า “สภาตรายาง” มันจะสะท้อนประสิทธิภาพการทำงานใหม่จะซึ่งเป็นถ้อยคำที่ค่อนข้างจะรุนแรง

คือ มันไม่เหมือนเป็นสภาแต่งตั้ง จะมีความรู้สึกว่าเป็นสภาตรายาง แต่ก็ไม่จริงเสมอไปนะ เพราะว่าสภาที่มาจากการแต่งตั้ง และเลือกตั้ง มันก็ไม่ใช่ตรายาง ยิ่งสภาชุดปัจจุบันนี้ มีที่มาของท่านสมาชิกหลากหลาย และก็การกลั่นกรองกฎหมายหลายเรื่อง...อย่างที่เรียน ในปัจจุบัน โดยเฉพาะมีกฎหมายหลายเรื่องที่รัฐบาลเสนอมา อาจจะผ่านสภาผู้แทนได้ง่าย แต่พอมาถึงวุฒิสภาก็จะถูกแก้ไขเพิ่มเติมมาก ในที่สุดก็นำมาสู่การตั้งคณะกรรมการร่วมกัน ซึ่งการตั้งคณะกรรมการร่วมกันบางครั้งท่านสมาชิก ท่านก็จะเดินตามกรรมการฝ่ายของวุฒิสภา แต่บางครั้ง ก็จะเดินตามความเห็นของรัฐบาล ซึ่งอันนี้ก็เป็นเรื่องหลากหลาย ฉะนั้นจะบอกว่าสมาชิกชุดปัจจุบัน เป็นสภาตรายางคงไม่ได้

● ก็คือสื่อใช้คำค่อนข้างแรง

คือสื่อก็อาจจะเป็นการมองจากสื่อ แต่ว่าในสภาพความเป็นจริง ท่านสมาชิกท่านก็ทำงานอย่างเต็มที่

● แล้วอย่างในความหลากหลายมันจะก่อให้เกิดปัญหาไหมคะ อย่างบางกลุ่มก็อาจจะอิงการเมือง บางกลุ่มก็อาจจะอิงธุรกิจ มันจะส่งผลกระทบต่อการดูแลตรงนี้ไหมคะ

ใช่ๆ บางส่วนที่เขาถ่วงน้ำหนักมันมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่อันนี้เป็นคำพูดที่ว่าตัวเอง เพราะว่าผมก็ไปตอบแทนท่านไม่ได้ คือมีการถ่วงน้ำหนัก ถ้าหากเป็นพวกรัฐบาลก็ช่วยร่างที่รัฐบาลเสนอ ถ้าเป็นฝ่าย NGO ก็จะพยายามมองในแง่ของประชาชน

● ใช่ค่ะ ก็จะพยายามที่จะดึงไปอีกด้าน ก็คืออย่างที่เราออกมาอย่างนี้ ประชาชนก็จะมองลักษณะนี้

ครับ ก็ลำบากที่จะตอบ ก็เรียนได้ว่า มันคงไม่ใช่สภาตรงตาย แต่มันมีความหลากหลาย และก็กว่าจะเข้ารูปเข้ารอยได้ ยิ่งเป็นปีสุดท้ายแล้ว ซึ่งร่างกฎหมายหลายฉบับก็ช้า เพราะเหตุที่ว่ามันมีการแก้ไขเพิ่มเติม

● อันนี้ก็ถือได้ว่า เป็นอุปสรรคใช่ไหมคะ

ใช่ แล้วในท้ายที่สุด สภาผู้แทนราษฎรเขาก็ได้รับร่างของเขา วุฒิสภาได้รับร่างของวุฒิสภา ในที่สุดครั้งสุดท้ายต้องเป็นร่างของสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรเป็นคนยื่นอันครั้งสุดท้าย ก็เลยทำให้ร่างกฎหมายบางทีก็มองไปมองมาก็เกือบจะตัน วุฒิสภาก็เกือบจะทำอะไรไม่ได้เลย เพราะว่าไม่อย่างนั้นมันจะแก้ไขมาก พอแก้ไขมากตั้งกรรมาธิการร่วมกัน ถ้าหากว่า เอาตามกรรมาธิการร่วมกันก็ไม่ใช่ไร แต่ถ้าเขาไม่เอา คนที่จะพูดเป็นคนสุดท้ายคือสภาผู้แทนราษฎร ฉะนั้นก็กลับไปอยู่ที่ร่างของสภาผู้แทนราษฎร นี่ก็เป็นหลักการที่ ส.ว.หลายท่านก็รู้สึกไม่ค่อยสบายใจนักเช่นกัน ท่านก็ทำหน้าที่ได้ไม่เต็มที่

● แล้วตรงนี้ มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

ก็มีข้อเสนอหลายข้อ เช่น อยากให้ ส.ว.สมควรเสนอร่างพระราชบัญญัติได้เอง แต่ว่าอันนี้ตอนร่างรัฐธรรมนูญฯ ในฐานะที่เป็น สสร.อยู่ก็เคยมีการถกเถียงประเด็นนี้แล้ว ก็เห็นว่า สมาชิกวุฒิสภา แม้มาจากการเลือกตั้งก็สมควรจะมีหน้าที่ในการเสนอร่างกฎหมาย แต่ว่าเท่าที่ฟังดู สัมมนาหลายรอบหลังๆนี้ ท่านสมาชิกเองท่านก็ไม่คิดใจ ท่านก็ไม่อยากได้อำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย นอกจากเรื่องการถ่วงกรรมาธิการ ทำอย่างไรที่จะให้ท่านมีบทบาทได้บ้างพอสมควร

● แล้วมีปัญหาอุปสรรคด้านอื่นบ้างไหมคะ ในเรื่องการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย

ก็มีเยอะ ถ้าในทางปฏิบัติ ในสัมมนาที่ไปพบ เช่น การกลับกรอกร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมายทั้งหลายระยะเวลามันสั้น ในผู้แทน..ในวุฒิสภามันมีแค่สามสัปดาห์ ถ้าเป็นร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการเงิน มันก็ไม่ทัน ถ้าเป็นร่างธรรมดาหกสัปดาห์ ตรงนี้เองและประกอบกับบางเรื่อง มันต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ เทคนิค รัฐบาลก็ไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าไร อย่างเช่นกรณีตัวแทนรัฐบาลนี้ก็ส่งเจ้าหน้าที่ที่ทฤษฎีการระดับซี 5 ซี 6 มาซึ่งมันก็ถือว่าเป็นระดับกลางนะ ซึ่งอันนี้ก็น่าจะต้องแก้ไข เพราะไม่อย่างนั้นในการพิจารณาช่วยกลับกรอกร่างกฎหมายของวุฒิสภา ถ้ามีนักกฎหมายมีระดับผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการมากหน่อย ก็จะช่วยการกลับกรอกร่างมันดีขึ้น แต่เห็นใจทฤษฎีเพราะเขาก็มีงานเยอะ เขาก็เลยส่งเจ้าหน้าที่ระดับกลางไม่ใช่ระดับสูง อันนี้ก็เป็นปัญหา รวมทั้งปัญหาในเรื่องของ..ของเราคือการกลับกรอกร่างกฎหมายของเราร่างกฎหมายเข้ามาที่ บางทีก็เข้ามาเยอะมาก คือมันติดๆกันเลย อย่างเช่นในสมัยรัฐธรรมนูญฉบับยุดติ ทำให้โอกาสในการดูกฎหมายอย่างละเอียด รอบคอบไม่มี จนกระทั่งมันเกิดความผิดพลาดได้ ซึ่งก็เป็นความผิดพลาดอย่างเช่น กรณีร่างกฎหมายมหาวิทยาลัยราชภัฏหรือความไม่ต่อเนื่องในการประชุม การไม่ต่อเนื่องในการที่จะอภิปราย คือถกแต่ละมาตราใช้เวลายาวนานมาก ทั้งวันทั้งคืนจนเหนื่อยล้า พอขึ้นมาอีกวันหนึ่งก็ทำให้มันไม่ต่อเนื่อง ประธานก็คนละคน อะไรอย่างนี้ ทำให้เกิดความผิดพลาดได้ แต่ก่อนไม่เคยมี เพราะว่าเรื่องพวกนี้มันจะทำกันในขั้นของกรรมาธิการก่อนหน้าที่จะเข้าวุฒิสภา แต่พอมาสมัยนี้ บางทีถกในกรรมาธิการเสร็จแล้ว พอมาถกกันในวุฒิสภาก็กลับร่างใหม่ ไม่เอาตามกรรมาธิการ ฉะนั้นบางทีมันก็ต้องมานั่งแก้กันในห้องประชุมวุฒิสภา ฉะนั้นพอแก้ในที่ประชุม เวลาที่จะได้ดูร่างกฎหมายที่มันละเอียดรอบคอบ ถ้อยคำที่มันชัดเจน สมบูรณ์ก็มีน้อย ตัวอย่างง่ายๆ อย่าง ..กรณีตัวอย่างราชภัฏนี้ ความจริงมันไม่ใช่ความผิดของเจ้าหน้าที่ธุรการ แต่มันเป็นความผิดพลาด พลังพลอ หรือความไม่เข้าใจก็เนื่องจากว่ามันเปลี่ยนประธานในที่ประชุมด้วย แล้วก็ที่ประชุมก็ใช้เวลาถกกันเรื่องนี้อยาวนานเสียจนกระทั่ง การไปดูมาตรามันไม่รอบคอบ ก็อันนี้ต้องยอมรับว่าเป็นประเด็นปัญหา

● อย่างนี้สมควรจะแก้ไขอย่างไรคะอาจารย์

ก็ตอนนี้ก็มีคณะกรรมการกลับกรอกร่าง ท่านประธานวุฒิสภา..ท่านอาจารย์ชุมพล ศิลปอาชา มาเป็นกรรมการอยู่ตอนนี้ก็ดีขึ้นเพราะเราช่วยกันกรอกร่างตั้งแต่ร่าง พอเสร็จจากกรรมาธิการก่อนที่จะเอาเข้าวุฒิสภา คณะกรรมาธิการชุดกลับกรอกร่าง ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกกับข้าราชการระดับสูงของสำนักงาน ก็มาช่วยกันดูกันว่าร่างมันสอดคล้องกันดีไหม พอเสร็จจากที่ประชุมของวุฒิสภาเองก็เอามา

คู่อีกทีหนึ่งว่า เออ มันตรงตามมติของวุฒิสภาหรือไม่ เพราะปัจจุบันก็จะพบว่าได้แก้ไขกันให้ดีขึ้นแล้ว แล้วก็รอบคอบขึ้น ทำให้ร่างกฎหมายที่ผ่านออกไปจากวุฒิสภาที่เป็นร่างที่ไม่ผิดพลาดเหมือนเมื่อก่อน อันนี้ก็เป็นการแก้ไขที่ถูกต้อง

● อย่างที่อาจารย์บอกว่า ส.ว. ที่มาจากการเลือกตั้งมีความหลากหลาย ตรงความหลากหลายจะทำให้การพิจารณามีปัญหาบ้างไหมคะ

ก็ต้องยอมรับว่ามันก็มีนะ อย่างท่านสมาชิกบางท่านที่ไม่ได้เป็นนักกฎหมายจะไม่ค่อยเข้าใจศัพท์กฎหมาย อันนี้ บางทีบางครั้งมันก็เป็นหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการจะต้องเข้าไปช่วยท่าน แต่ว่าเราเข้าใจในเรื่องที่ว่า ท่านต้องการให้ร่างกฎหมายออกไปในลักษณะตามต้องการของประชาชน จะทำอย่างไรที่จะให้มันสอดคล้องกับเทคนิคทางกฎหมายเป็นเรื่องที่สำนักงานรับเป็นภาระในการดูแล

● ขอไปประเด็นที่สองเลยนะคะ การควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ

คืออำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในการควบคุมฝ่ายบริหารมันมีหลายอย่าง อย่างเช่นเรื่องกระทู้ถาม แต่ว่าไม่มีกระทู้ถามสด มีแต่กระทู้ถามที่ตอบในที่ประชุมกับกระทู้ถามที่ตอบในราชกิจจานุเบกษา และก็มีการควบคุมโดยกรรมการ การอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีกรรมการลงมติและก็มี การเข้าชื่อ รวบรวมถอดจนกระทั่งการขอลดถอน ซึ่งเป็นเรื่องข้อที่สาม แต่จะไปดูในประเด็นของเรื่องข้อที่สาม อย่างเช่นเรื่องกระทู้นี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือว่า กระทู้ที่ตอบในที่ประชุมนี้ะครับ มันก็ค่อนข้างมีปัญหา เพราะว่ามันเป็นกระทู้ถามที่ล่าช้า ไม่ทันเหตุการณ์ เพราะว่าบางเรื่องนี่กว่าจะบรรจุได้ มันต้องใช้ เวลา ถึงจะมีคณะอนุ..คณะของท่านณรงค์ ทั้งทอง เป็นประธานก็ปรากฏว่าท่านก็จะพิจารณาว่ากระทู้ไหนควรจะบรรจุเข้าระเบียบวาระหรือไม่ แต่ว่าบางสมัยนี้ ก็เป็นสมัยนิติบัญญัติ เมื่อเป็นสมัยนิติบัญญัตินี้ ความจำเป็นในการพิจารณาร่างกฎหมายมันเร่งด่วนกว่า เพราะฉะนั้นกระทู้ที่ถูกเลื่อนออกไปเรื่อยๆ ไม่ได้เอาเข้าบรรจุ จนกระทั่งกระทู้นั้นล่าสมัย และหลังจากนั้นก็เกิดประเพณีปฏิบัติว่า มันมีกระทู้แบบ เขาเรียกว่า “กระทู้หมู” กระทู้หมูก็เป็นกระทู้ที่ถามเรื่องที่มีมันร้อนแรงตรงเหตุการณ์ และก็มีสมาชิกถาม ที่เดียวสี่ห้าคน ตั้งกระทู้ที่เป็นปัญหาที่มันเกิดขึ้น ก็อย่างเช่นกระทู้หมูที่เกี่ยวกับเรื่องปัญหาของภาคใต้ การดูแลภาคใต้ ก็เป็นปัญหาสำหรับรัฐมนตรีที่ตอบเหมือนกัน มันคล้ายๆกับเป็นการอภิปรายไม่ไว้วางใจ แทนที่จะเป็นลักษณะของการถามและตอบระหว่าง รัฐมนตรีกับ ส.ว. คนเดียว นี่กลายเป็นว่า ส.ว. ก็รุมกันถาม และใช้เวลาบางที บางกระทู้ ห้าคนถ้าใช้เวลา บางทีคนละยี่สิบนาที ก็ปาเข้าไปหนึ่ง

รื้อยานาฬิกา หรือชั่วโมงครึ่งหรือสองชั่วโมงอย่างนี้ ซึ่งทำให้ รัฐมนตรีบางทีเขาก็มีความรู้สึกว่าเขาถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจ ซึ่งกระทู้ตรงนี้ก็กลายเป็นปัญหาว่า เอ๊ะ! ลักษณะกระทู้หมุ่หมุ่มันไม่น่าจะมีหรือไม่ประการใด

แต่อันนี้ก็เป็นเรื่องของสิ่งที่มันเกิดขึ้นในความเป็นจริงว่ามีสมาชิกหลายคนตั้งกระทู้หมุ่หมุ่ส่วนตอบในราชกิจจานุเบกษาที่ช้า เราตามทีไรก็ค่อนข้างจะมีปัญหา เพราะว่าเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่เขาต้องติดตามอยู่ตลอด บางเรื่องกว่าจะตอบได้ก็จะเป็นปี เพราะฉะนั้นเรื่องกระทู้หมุ่หมุ่ก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่วนเรื่องของการควบคุมโดยการเปิดอภิปรายนั้นมียุทธศาสตร์อยู่หลายประเด็น อย่างเช่นกรณีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ร้องขอให้อภิปรายไม่ไว้วางใจ ของกรณีที่เกี่ยวข้องนั้นครับ ในรัฐธรรมนูญก็มีหลายมาตรา แต่ก็ปัญหาที่เกิดขึ้นคือไม่สามารถเข้าชื่อได้ เพราะรายชื่อไม่ครบ อย่างครั้งล่าสุดจะขออภิปรายเรื่องของรัฐบาลในเหตุการณ์สำคัญๆ ปรากฏว่า ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเข้าชื่อได้ไม่ครบถึง 3 ใน 5 ฉะนั้นตรงนี้ก็ไม่สามารถเปิดได้ โดยที่ตัวรัฐบาลเองเขาก็อาจจะขอเปิดให้เอง ในช่วงสมัยที่แล้วก็ปรากฏว่ารัฐบาลเองก็เปิดให้ เพื่อให้สมาชิกได้อภิปราย ในการเป็นลักษณะของการขอเปิดประชุมรัฐสภา เป็นการขอกรณีของท่านสมาชิก มาตราที่เกี่ยวข้อง มาตรา 213 คราวที่แล้วกรณีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ที่รัฐมนตรีเห็นสมควรรับฟังความคิดเห็นของวุฒิสภานายกรัฐมนตรีจะแจ้งได้ แต่ว่ากรณีมาตราที่ ส.ว.จะขอเปิดเองปรากฏว่าทำไม่ได้ เพราะว่าคะแนนเสียงไม่พอ นี่ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องที่ปัญหา..มาตรา..สองร้อยกว่า อันนี้ไปเปิดเอง อันนี้ในทางปฏิบัติก็ยาก ส่วนเรื่องกรรมการ ในปัจจุบันกรรมการ ส.ว.เขามีทั้งหมด 22 คนะ ทีนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นคือว่าอำนาจหน้าที่ของกรรมการในการเรียกเจ้าหน้าที่มาชี้แจง ก็มีปัญหาลักษณะที่พอสมควรว่า ถ้าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ไม่มา หรือประชาชนไม่มานี่ก็ไม่สามารถจะบังคับเขาได้ อันนี้อยู่ในมาตรา 189 นะครับ อำนาจในการเรียกเอกสารหรือเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ถึงกิจการกิจกรรมหรือเรื่องที่คณะสอบสวน อันนี้ก็ปรากฏปัญหาเยอะทีเดียว แต่ปัญหานี้ก็พยายามแก้ไขโดยการแก้รัฐธรรมนูญ บ้าง โดยแก้ในทางปฏิบัติบ้าง อีกอย่างหนึ่งก็เป็นปัญหาว่า เช่น หลายคนเสนอว่า ให้แก้ไขให้คณะกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ก็ถูกคัดค้าน เพราะตอนร่างรัฐธรรมนูญ ก็มีถ้อยคำเหล่านี้อยู่แล้ว ต่อมาก็มีการไปตีออกไป ตัดออกนะอย่างนี้ก็เห็นว่าลำบากเหมือนกัน กรณีในเรื่องของอำนาจของกรรมการ ในกรณีเป็นเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอาญา เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาอันนี้ก็ลำบาก ทีนี้บทบาทของกรรมการนี้มันขึ้นอยู่กับตัว..เอ่อ..คณะกรรมการว่าจะเอาจริง บางเรื่องถ้าหากว่าเป็นเรื่องหือหาว เป็นเรื่องที่เป็นข่าวก็ทำกันหลายคณะ

● อันนี้ก็จัดเป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่ง

เป็นปัญหา อย่างกรณี CTX ของวุฒิสภาก็เข้า คณะกรรมการการกม.นาคก็เข้า คณะกรรมการตรวจสอบก็เข้าของท่านประทีน และบางทีบางเรื่องความเห็นหรือมติของที่ประชุม คณะกรรมการก็ต่างกันออกไป ต่างกันว่าคณะกรรมการแต่ละคณะได้ข้อมูลอย่างไร อันนี้ก็จัดว่า เป็นปัญหาเหมือนกัน และก็บางทีก็ทำงานซ้ำซ้อน ซ้ำซ้อนกันมาก บางเรื่องก็แย้งกันทำ บางเรื่องก็ไม่ แแย้งถ้ามันเล็กๆก็ไม่แย้งไม่มีคนสนใจ เพราะฉะนั้นนี่ก็เป็นปัญหาที่ตามมา เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ก็หลายคนอยากให้มีความมากขึ้น แต่ว่าขณะเดียวกันต้องแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบด้วยว่า ท่านก็ต้องมีความรับผิดชอบในส่วนหนึ่ง

● อย่างนี้แนวทางแก้ไขต้องทำอย่างไร

ก็อันนี้กำลังพูดกันอยู่ ถึงแนวทางว่าจะแก้ไขได้บ้าง ก็หลายฝ่ายก็ว่าน่าจะแก้ที่ รัฐธรรมนูญฯ แต่หลายฝ่ายก็บอก แก้ในทางปฏิบัติโดยการออกกฎหมาย

● อันหนึ่งคืออย่างที่ว่าอาจารย์ว่าทำงานซ้ำซ้อน นี่ก็แก้ตรงนี้ให้น้อยลง

ทำงานซ้ำซ้อนนี้อาจจะให้หน่วยธุรการ คือในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาเขียนไว้แล้วว่า ให้คณะกรรมการกิจการวุฒิสภาเป็นคนตัดสินใจว่ามันอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการชุดไหนก็ให้ เข้าในคณะกรรมการชุดนั้น อันนี้ก็อยู่ในบังคับอยู่แล้ว ก็พอมองเห็นแนวทางแก้ไข แต่ว่าที่เกิดขึ้นมา ก็คือ โดยทั่วไปมันไม่ได้เอาเข้าคณะกรรมการ เพราะว่ามันพอมีเรื่องอะไรขึ้นมาคนก็อยากจะทำ ก็ แดลงข่าวอย่างนี้มันก็เป็นปัญหา มันก็ลำบาก แต่ภาพรวมๆผลงานของกรรมการนี้ที่ออกเป็นรายงาน ของกรรมการมีหลายเรื่องที่สำคัญ อย่างเรื่องคลองด่าน เรื่องการทุจริตหลายๆเรื่อง เรื่องทุจริตลำไย เรื่องกรรมการคอคอดกระ กรรมการต่างประเทศทั้งหลาย กรรมการเขาซึ่งก็มีรายงานของเขา ซึ่ง ก็เขามีผลงานเพียงแต่ว่ามันไม่ได้เป็นข่าวเท่านั้นเอง ปัญหาคือว่ากรรมการหลายคณะพอรายงานเข้า ไปในที่ประชุมแล้วนี้ กรรมการศึกษา รัฐธรรมนูญฯ ต่างๆ ก็ไม่เป็นข่าว เพราะว่ามันเป็นเรื่องที่สื่อ ไม่ให้ความสนใจ แต่จริงๆโดยภาพรวมๆแล้วก็ การทำงานของคณะกรรมการของวุฒิสภาชุดนี้ก็..ก็ ใช้ได้ทีเดียว

● ก็ถือว่าผ่านนะคะอาจารย์ ถือว่าใช้ได้

ครับ

- แล้วมีบ้างไหมคะ อย่างเช่น อิงกลุ่ม อิงธุรกิจ แล้วก็มี การวางเพื่อไม่ให้ตัวเองถูก

ตรวจสอบ

ก็มี ก็เป็นไปตามข่าว แต่ผมไม่ทราบรายละเอียด

- อย่างนี้ก็เท่ากับว่าการตรวจสอบไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ใช่ไหมคะ เพราะมีการวางไว้
ก็ขึ้นอยู่กับว่ามันจริงไม่จริง ก็ต้องไปสืบ

● อีกอย่างหนึ่งคือก่อนที่จะมาเป็น ศ.ว. ก็คือมีความชอบหรือไม่ชอบฝ่ายบริหารเดิมอยู่แล้ว
ยกตัวอย่างเช่น NGO และความเป็นทุนเดิมตรงนี้จะทำให้การทำงานมีปัญหาไหมคะ

ก็มี จุดยืนของแต่ละคนต่างกัน ที่มาต่างกัน

- ใช่ค่ะ เพราะความคิดเห็นของคนมันไม่ตรงกันอยู่แล้ว
ก็อย่างคนเป็นญาติ เป็นเพื่อนนักการเมือง

● แต่ว่าเพื่อประโยชน์ของประเทศน่าจะได้ออกมาได้ดีใช่ไหมคะ แต่ถ้าอิงกลุ่มหลายๆก็..
อืม..ก็จะเป็นปัญหา ส่วนอันที่สามเรื่องบทบาทในการแต่งตั้งองค์กรอิสระ ก็มีปัญหาย่าง
ที่ทราบๆ

● ใช่ค่ะ อันนี้ค่อนข้างจะมีปัญหามากไหมคะ
คือฐานะที่นี้ก็ไม่รู้เรื่อง เรื่องการอะไรละ ปัญหาในการบล็อกโหวตหรืออะไรต่างๆ
เพียงแต่เราทำในฐานะเป็นหน่วยราชการที่จะทำให้การสรรหาเป็นไปได้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญฯ และ
กฎหมายแต่ว่าปัญหาเรื่องการเมืองต่างๆ เป็นเรื่องทางฝ่ายการเมืองค่อนข้างมาก ส่วนที่ข้อครหานินทา
ทั้งหลายก็เป็นเรื่องที่ต่างคนต่างพูด เราก็ไม่รู้ข้อเท็จจริง อย่างเช่นการบล็อกโหวตอะไรเราก็ไม่รู้

● บางสื่อก็บอกว่ามีการวางล็อกสเปค อะไรอย่างนี้
ก็เป็นการพูดกันเอง เราก็ไม่ทราบว่าจริงเท็จขนาดไหน แล้วก็ถ้าดูตั้งข้อสังเกตในช่วงแรกๆ
ก็ลักษณะที่มาจากการเลือกต่างจากวุฒิสภาที่แต่งตั้ง ก็ค่อนข้างจะได้คนที่ไม่ถูกข้อครหามากนัก

- คือถ้าเปรียบเทียบกับกันใช่ไหมคะ

อย่างเช่น ศาลรัฐธรรมนูญ หรือ กกต. หรือ ป.ป.ช.ชุดก่อนๆ ที่เลือกโดย ส.ว.ชุดเก่า ที่ไม่ถูกสื่อมวลชนต่อว่า แต่ภายหลังมี ส.ว.ที่มาจากการแต่งตั้ง สื่อก็ค่อนข้างวิจารณ์ว่าเอาพวกตัวเองมั่ง ล็อกสเปกมั่ง ซึ่งอันนี้เราก็มองไม่ออก

● อันนี้สื่อจะมองในแง่ร้ายเกินไปหรือเปล่าคะ

เราก็ไม่ทราบ

● คือล็อกสเปก วางคนของตัวเองไว้

คือเราก็ไม่ทราบว่ามันเป็นอย่างไร มันเป็นเรื่องของการมอง แต่ว่าทั้งหลาย เราก็พยายามหา กลไกที่จะป้องกันให้ได้ว่าวิธีการอย่างไรให้คนดีๆ มีโอกาสเข้ามาบ้าง เช่นการเปิดโอกาสให้สมัคร ปัญหาคือว่า คนดีเหล่านี้หลายคนไม่อยากจะเข้ามาเพราะว่ากลัวถูกสอบประวัติ ก็ไม่แฟร์สำหรับผู้ที่ถูกตรวจสอบ ก็เลยไม่อยากจะเข้ามาอันนี้ก็เป็นปัญหาเหมือนกัน ก็มีหลายวิธี อันนี้ก็เป็นเรื่องของปัญหาการแต่งตั้ง ว่าขบวนการสรรหาจะมีล็อกกันได้ไหม เช่นการถอดถอนปรากฏว่ามันทำยาก เพราะว่าการถอดถอนต้องให้ส่ง ป.ป.ช. ใข้มัย เช่นสมาชิกมาร้องว่าทุจริตหรือว่าทำผิดกฎหมายต้องส่ง ป.ป.ช. ปัญหา ป.ป.ช.ก็คือว่า ป.ป.ช.ใช้เวลานานและก็ไอ้ “ส่อ” คำว่า “ส่อ” ไปในทุจริต คำว่า “ส่อ” ของ ป.ป.ช. มันต้องชัดเจน ก่อนข้างจะต้องแบ่งสำหรับความชัดเจน ซึ่งก็ถูกต้อง อย่างเช่นการที่จะส่อว่ารัฐมนตรี ส่อทำความผิดตามกฎหมายต่างๆก็ค่อนข้างจะมีปัญหาเหมือนกัน ขั้นตอนในการลงมติ ว่าในชั้นอนุกรรมการ ป.ป.ช.แล้วมาเข้า ป.ป.ช. เลยทำให้ที่ผ่านมาการถอดถอนรัฐมนตรีเลยทำไม่ได้เลย ก็เหตุที่ว่ามันไม่ผ่าน ป.ป.ช. ส.ว.หรือสมาชิกวุฒิสภาก็ไม่สามารถจะลงมติได้ ฉะนั้นขั้นตอนพวกนี้มันค่อนข้างจะเป็นหมัน มาตรา 203, 204, 205 คือมันมี..เป็น..แต่เรื่องถอดถอน เรื่องผู้ดำรงตำแหน่งก็เป็นมาตรา 300 ของ ป.ป.ช.ซึ่งมันก็เป็นเรื่องที่หลายคนก็ถือว่าเป็น เป็นเรื่องที่เป็นเหตุบังเอิญ ที่ท่านไปขึ้นเงินเดือนให้กับตัวเอง ฉะนั้นเรื่องถอดถอนก็ต้องยอมรับว่าค่อนข้างที่จะมีปัญหา การทำหน้าที่ตรงนี้ยังไม่ค่อยชัดเจน และก็ยังไม่มีความหมาย ไม่ใช่ว่าเป็นความผิดของท่านสมาชิกหรอก แต่เป็นเพราะว่า..คนส่งยังไม่ได้ส่งมา ท่านก็ไม่มีสิทธิที่จะตัดสิน

● อย่างนี้จะแก้ปัญหาอย่างไรคะ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ว่าจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

คือมีหลายคนเสนอแล้วว่า ไม่ต้องส่ง ป.ป.ช.ให้ ส.ว.ตัดสินเองได้เลยไหม ผมก็บอกว่าไม่ค่อยเห็นด้วย ก็หมายความว่า แทนที่จะมาที่ ส.ว.แล้ว ส.ว.ชี้มูลตัดสินได้เอง มันไม่ถูก ก็จะไม่มีการมา

กาน ฉะนั้นทุกวันส่งไป ป.ป.ช.ก็ดีแล้ว เพียงแต่จะทำอย่างไรถ้า ป.ป.ช.ทำงานอย่างตรงไปตรงมาแล้ว
ส่งกลับมา ส.ว.แล้ว ส.ว.ทำงานแบบตรงไปตรงมาก็จบ มันก็ได้ และก็ตีความกฎหมายว่า ที่ว่าสื่ออย่าง
นั้น สื่ออย่างนี้ มันก็ต้องหมายความว่า มันมีหลักฐานร้อยเปอร์เซ็นต์ไหม นี่ก็เป็นประเด็นที่พูดกัน ถ้า
ในเรื่องถอดถอนก็ได้บ่อย ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนะครับ แต่อีกอันหนึ่ง ก็ต้องมามองอีก
มุมหนึ่งว่า มันจะเป็นไปได้ไหมว่า ถ้าเปิดให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งได้ง่ายๆ มันก็เป็นอันตราย
เพราะว่าผู้ดำรงตำแหน่งบางที่ถูกกลั่นแกล้ง อย่างเช่น คนเป็นประธาน กกต. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ถูกถอดถอนง่ายๆ มันก็จะทำให้องค์กรเหล่านี้ไม่มีใครอยากเข้าไป อย่างศาลรัฐธรรมนูญทุกวันนี้
ศาลปกครองก็ไม่มีใครอยากเข้าไปเลย เป็นอย่างนั้นใครจะกล้าเข้าไป ศาลรัฐธรรมนูญเขาก็ไม่กล้าเข้า
ศาลปกครองก็ไม่กล้า ดูแล้วมันเป็นทางการเมืองเสียมาก ฉะนั้นบทบาทของสมาชิกในส่วนเกี่ยวกับการ
ถอดถอนนี้ก็ต้องยอมรับความเป็นจริงว่าทำได้น้อย

● อย่างนี้ก็เท่ากับว่าเป็นไปได้ไหมว่าอิงการเมืองมากเกินไปจนทำให้งานมันคลาดเคลื่อน
ก็มีหลายคนว่า สมาชิกบางส่วนถูกกล่าวหาว่าอิงการเมืองมากเกินไป แต่ก็ไม่มีหลักฐาน

● ใช่ค่ะ ไม่มีหลักฐาน แต่บางทีก็มีข่าวว่า มีการรับเงินเดือน อะไรอย่างนี้
ก็นั่นแหละ ก็คนพูด อย่างเช่น อาจารย์สมเกียรติ (อ่อนวิมล) พูด

● มีการบล็อกโหวต ยกมือ
ก็ไม่เห็น ผมก็ไม่เคยเห็น

● ก็สื่อออกมาอย่างนี้ ประชาชนก็มองอย่างนั้นนะค่ะ เราก็กลางแกลงใจ
อืม ก็อาจจะเป็นไปได้

● บทบาทตรงนี้ก็คือทำไม่ได้เต็มที่ใช่ไหมคะ

ไม่ค่อยเต็มที่ แต่ว่าก็สามารถปรับปรุงได้ อย่างเช่นกลับไปพัฒนา อย่างเช่นการถอดถอน
ถ้าหากว่าขั้นตอน อย่างเช่นการพิจารณาในขั้นตอนของ ป.ป.ช. อย่างคำว่า “สื่อ” นี่ มันไม่ถึงขนาดว่า
ต้องมีหลักฐานร้อยเปอร์เซ็นต์ว่าทุจริต เห็นจะอะ อะไรอย่างนี้ เพียงแต่ว่ามันเข้าเค้าแล้วใช่ไหมครับ อัน
นี้ก็เป็นเรื่องที..ก็มีหลายจุดที่ต้องแก้ หรืออาจจะปรับเปลี่ยนกลไกใหม่หรือเปล่า ซึ่งอันนี้ก็ต้องดู ทีนี้

บทบาทหน้าที่ด้านการสัมพันธ์กับประชาชน ก็มี ส.ว.พบประชาชน สำนักงานก็มีโครงการผู้นำชุมชน อย่างเช่นของสำนักประชาสัมพันธ์ ของสำนักงาน ช่วงที่ผมเป็นเลขาธิการก็พยายามทำ และก็มี การประชาสัมพันธ์ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์อยู่เป็นประจำ รายการโทรทัศน์รัฐสภา ทุกวันนี้เท่าที่ทราบทาง สำนักงานก็ทำ ก็ผลิตสื่อโทรทัศน์ช่องไอทีวี ข่าวเที่ยงห้านาที สมัยก่อนก็เคยทำช่องห้า ช่วงแปดโมงเช้า และก็มีรายการโทรทัศน์รัฐสภาที่มีประจำ รายการวิทยุ 87.5 ก็มีประจำ และก็มีถ่ายทอด การประชุมวุฒิสภา ทุกครั้งก็มีถ่ายทอดทางสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ก็มีการประสานงานตลอดระยะเวลา มีสื่อทางด้าน เอกสารก็มี

● แล้วผลตอบกลับมาเป็นที่น่าพอใจไหมคะ

มันก็บางส่วน ก็พอใจ

● เพราะว่าถ้าเราสื่ออย่างเดียว แล้วผลตอบกลับมาจากประชาชนไม่เป็นที่พอใจ

ก็มี ก็เคยฟังเหมือนกันว่าจะความเห็นยังงี้ แต่รวมๆก็น่าพอใจนะ

● เห็นมีเว็บไซต์ ให้ประชาชนร้องทุกข์ผ่านทางอีเมล ทางสายด่วน

ก็มีเว็บไซต์ มีสายด่วน แต่ว่าก็ไม่ค่อยมาก ยกเว้นบางช่วง เช่น ตอนช่วงแถลงผลงาน รัฐบาลก็เคยเปิดสายด่วนสี่ตัวให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็น ก็ได้รับความสนใจมากพอสมควร ส่วนบทบาทคือประชาชนมอง ก็ยังมองในแง่บวกนะ

● บางคราวเหมือนประชาชนไม่ค่อยเข้าใจนะคะอาจารย์ ถ้าพูดถึงวุฒิสภาหรือ ส.ว. เหมือนยังไม่ค่อยเข้าใจมากเท่ากับการพูดถึง ส.ส. อย่างตรงนี้ในความคิดเห็นของอาจารย์น่าจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไรคะ

คือวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งครั้งแรกนะ ฉะนั้นหลายคนก็ยังปะปนว่า บทบาทของ ส.ว. กับ ส.ส.คล้ายๆกัน จึงต้องบอก ส.ว.นี้ไม่ต้องไปดูแลเรื่องความเดือดร้อนของประชาชน แต่ท่านบอกไม่ได้หรอกเพราะว่าท่านมาจากประชาชน จะไม่ให้ท่านเข้าไปดูทุกข์สุข

● แล้วอย่างนี้ก็ต้องประชาสัมพันธ์ตัวเองให้มากกว่านี้ใช่ไหมคะ

ใช่ ก็ต้องพยายามทำให้มากขึ้น ก็ต้องเปลี่ยนในเรื่องของว่า ส.ว.ที่มาจากเลือกตั้งต้องเข้า

ถึงประชาชนมากขึ้น ต้องประชาสัมพันธ์มากขึ้น ต้องประชาสัมพันธ์เชิงรุกมากขึ้น เทำนี้เองแหละ ก็ฝ่ายประชาสัมพันธ์ก็พยายามอยู่

- สมัยหนึ่งเคยจัดที่ว่า คล้ายๆนอกสถานที่ “วุฒิสภาฟังประชาชน”

ก็จัดอยู่ แต่ว่าเห็นก็มีปัญหาเหมือนกันนะ จัดไปจัดมากลายเป็นว่า อภิปรายผู้ว่าฯไป เกิดปัญหากับท้องถิ่น บางแห่งนะ บางแห่งก็ไม่เป็น มันไม่ค่อยคุ้มก็เลยรอนโยบายท่านประธานว่าจะมีการปรับเปลี่ยนอย่างไร แต่โดยภาพรวมๆก็ดี

- ก็คือได้รับความสนใจมากไหมคะ

ได้รับความสนใจ แต่ทั้งหลายทั้งปวง ขึ้นอยู่กับ ส.ว.ที่มาจากพื้นที่ว่าจะให้ความร่วมมือ แต่ใช้งบประมาณสูง

- เพราะฉะนั้น อุปสรรคก็คือ อยู่ที่ตัว ส.ว.เอง ที่เป็นเจ้าของพื้นที่หรือเปล่าคะ

ส่วนหนึ่งก็คือ ส.ว. ส่วนหนึ่งก็คือการจัดการ management โครงการลักษณะนี้มันเหมาะสม มันได้ฟังความเห็นของประชาชนในเวลาจำกัดไปไหม อย่างเช่นในเวลาสองชั่วโมง การเตรียมงานเราเตรียมนาน มันยาวไปนะครับ ที่นี้ก็ต้องจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใหม่ ที่ว่าการใช้งบอย่างไบบ้าง ยังไงก็ต้องเข้าทางสื่อโทรทัศน์มาก วิทยูมากขึ้น

- บางคนบอกว่าเหมือนเป็นการจัดตั้งบางทีบอกว่าเหมือนเอาเงินมาจ้างให้ประชาชนไปฟังใช้ บางทีผู้ว่าฯ ก็เกณฑ์คนมา

- อย่างนี้แทนที่จะเป็นผลดี กลับกลายเป็นผลเสียหรือเปล่าคะ

ก็มีบางจังหวัดที่คนมาเยอะมาก แต่ลักษณะที่ว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านเกณฑ์คนมา

- อย่างนี้เราก็ไม่ได้สะท้อนปัญหาที่แท้จริง

ก็ใช่ นี่แหละที่เป็นปัญหา

- ก็คือคล้ายๆกับว่า ไม่ถึงกับใช้คำว่าล้มเหลวแต่เราเข้าถึงประชาชนได้ ไม่ใช่อย่างที่เรต้องการ

ก็อย่างนั้น

- การแก้ไขน่าจะอยู่ตรงไหนคะ หรือว่าเกี่ยวกับการ management

การ management ด้วย ต้องลงไปดูว่าการรับฟังปัญหาของประชาชนจะต้องไม่อภิปรายฝ่ายปกครอง ท้องที่ และโดยเฉพาะเวลาในการเปิดเวทีฟังความคิดเห็นของประชาชนจะต้องมากขึ้น เพียงแค่สองชั่วโมงแล้วถ่ายทอดมันคล้ายๆเป็นการจัดฉาก บางทีแค่พิธีการอย่างเดียว กว่าที่จะเปิดจะปิด สัมมนา ก็ไปเข้าไปถึงสามสิบนาที รูปแบบมันไม่ดี

- รูปแบบของการจัดการถือว่ายังไม่ดี อย่างนั้นเราก็ลดขั้นตอนลงก็น่าจะได้

ใช่ ก็สมัยแรก อาจารย์เจิมศักดิ์ (ปิ่นทอง) ทำ หลายคนก็บอกว่าดีรัฐบาลมากเกินไป พอ อาจารย์เจิมศักดิ์ (ปิ่นทอง) ไม่ได้ทำก็พาล เฮ้อ! เชียร์รัฐบาลมากเกินไป มันแต่ครั้งก็มีคนวิพากษ์วิจารณ์

- มันเหมือนเราหาจุดตรงกลางไม่ได้

ใช่ สวิงไปสวิงมาหาจุดขึ้นไม่ได้

- เพราะว่า ส.ว.เองก็แบ่งเป็นสามกลุ่ม อิงรัฐบาล อยู่ตรงข้ามรัฐบาล อยู่ตรงกลาง ใช่มั้ย

- เพราะฉะนั้นเหมือนว่าเราหาจุดกึ่งกลางไม่เจอ แต่ว่าก็คนเยอะนะคะ

เท่าที่ไปมาก็ไปครบทุกจังหวัด และไปดูบางที่ บางแห่งก็เป็นวิจารณ์ผู้ว่าฯ กลายเป็นวิจารณ์การทำงานของท้องถิ่นบ้าง แต่บางแห่งก็ดีนะ ได้ปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง แต่มันต้องตามผลงานด้วย ว่าหลังจากไปมาแล้ว ผลงานจะดีขึ้นหรือเปล่า การดำเนินผลงานต่างๆ

- ก็คือมีการติดตามด้วย

ใช่ ติดตาม

- ก็คือปัจจุบันวุฒิสภาติดตามด้วยใช่ไหมคะ

ก็ยังติดตาม แต่วามันก็ยังไม่ได้ผล บางทีทำได้ไม่เต็มที่ อันสุดท้ายนี้นะ

● เรื่องภาพลักษณ์คะอาจารย์

พูดเรื่องนี้มากแล้วเหนื่อย (หัวเราะ) ภาพลักษณ์ก็อย่างที่เรียนนะ มันขึ้นอยู่กับสมาชิกทางสำนักงานไปทำอะไรไม่ได้ และมันก็เป็นเรื่องที่ไม่สามารถวิจารณ์ได้ ข้าราชการประจำไม่สามารถไปวิจารณ์มากไม่ได้

● แต่วามันก็เป็นเรื่องที่ บางทีในสายตาของประชาชนก็รู้สึกสับสน อย่างครั้งหนึ่งสื่อเคยนิยามว่า “ส.ว. ย่อมาจากแสนวุ่นวาย” คนในฐานะประชาชนก็จะรู้สึกว่า ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น ก็เพราะว่าเราเลือกเข้ามา เหมือนว่าเราเลือกคนที่มีความรู้เข้ามาแล้วทำไมถึงเป็นอย่างนั้น คือบางคราวเราก็ไม่รู้ปัญหาที่แท้จริงว่าจะอะไรอยู่ในนั้น คือมองจากภายนอกเข้าไป

สื่อก็วิจารณ์ได้ แต่วาความเป็นจริงเป็นยังไง ก็จะต้องยอมรับความเป็นจริงว่าส่วนใหญ่จนถึงวันนี้แล้ว เราก็ได้คนที่มีความสามารถเข้ามาเป็น ส.ว.อยู่ไม่น้อย

● ส่วนใหญ่ก็คือดี

ส่วนใหญ่ดี แต่ว่าโดยมากท่านไม่ค่อยประชาสัมพันธ์ เพราะว่าสื่อจะชอบข่าวที่ไม่ดี อย่างเกิดการชกกันอะไรอย่างนี้ก็ลงข่าว แล้วก็จะแปรเป็นลักษณะทำให้ภาพลักษณ์ของ ส.ว. ไม่ดี นี่ก็อันตราย ซึ่งมันก็แก้ยาก เพราะว่าสังคมไทยชอบฟังแต่ข่าว

● อย่างนี้ตัวของ ส.ว.เองจะ present ตัวเองออกไปไหมคะ แข่งกับสื่อไปเลย

ก็พยายาม present ใจ ก็พยายามทำ แต่วามันมี ส.ว. ท่านทำของท่านเอง อย่างว่าลักษณะอย่างนี้ ส.ว.บางคนก็ว่าอีกกลุ่มรับเงิน ส.ว.อีกกลุ่มก็เอ็นจีโอว่า ส.ว.อีกกลุ่ม ก็ทะเลาะกันไปทะเลาะกันมา ที่นี้ประชาชนก็สับสน

ที่นี้ทุกวันนี้มันคุมกันไม่ได้ เพราะว่าคนก็ถือว่ามาจากการเลือกตั้ง มันไม่เหมือน ส.ว. ที่มาจากการแต่งตั้ง อันนี้มันมีแต่ข้าราชการ ซึ่งเขามีวัฒนธรรมการทำงานแบบหนึ่งซึ่งสำนักงานไม่ยุ่งวุ่นวาย เพราะอันนี้เราก็ยุ่งวุ่นวายพอสมควร เพราะเหตุที่ว่ามันมีนายเยอะ สองร้อยคน แล้วก็แต่ละท่านก็มีความหลากหลาย มีความอิสระ เราจะไปยุ่งเกี่ยวไม่ได้

● **อย่างนี้จำเป็นไหมคะที่ต้องพัฒนาตรงนี้ขึ้นมา คือพัฒนาภาพลักษณ์**

ก็มีความจำเป็น มีความจำเป็น

● **คุณธรรมจริยธรรม**

ก็มีประมวลจริยธรรม แต่ไม่เคยใช้ คือทุกครั้งที่มีเรื่องขึ้นมามันก็..มันไม่ใช่ผู้บังคับบัญชา
ของ ส.ว. มันก็ลำบาก

● **อันนี้ก็จัดเป็นปัญหาเลยนะคะ**

พอจะไปสอบท่านสมาชิก ท่านก็บอกคุณเออา่านอะไรมาสอบ พอมีข่าวในทางลบจะไป
สอบขึ้นมา ยิ่งข้าราชการยิ่งแล้วใหญ่ เป็นแค่เลขานุการก็โดน โดนตีแล้ว อันนี้ลำบาก คือเรื่องนี้เป็น
เรื่องที่ยากนะ เป็นเรื่องของตัวท่านเอง ท่านทำตัวของท่านเอง อย่างที่ในหลวงว่า ในหลวงท่านว่า ใคร
ทำดีก็ได้ดี แต่ไอ้ตรงนี้นั้นมันไม่ได้หมายความว่า...คือถ้ามันคืออยู่ที่ใจเรา เรารู้ว่าเราทำความดี ฉะนั้นตรงนี้
มันปรับยาก และท่านอาจต้องใช้เวลา เรื่องของภาพลักษณ์ สมาชิกวุฒิสภาชุดแรกภาพลักษณ์อาจจะเป็น
อย่างหนึ่ง แต่ว่าชุดต่อไปมันก็จะดีขึ้นๆ ค่อยๆ ดีขึ้น ไปอันนี้ต้องอาศัยเวลาเพราะว่าสมาชิกก็คง
สับเปลี่ยนไป

● **ตามความคิดเห็นของอาจารย์ว่าแนวทางการแก้ไขตรงนี้น่าจะอย่างไร**

นี่แหละ ก็ต้องเคร่งครัดในเรื่องของจริยธรรม ซึ่งทุกวันนี้ก็มีประมวลจริยธรรม แต่ถามว่า
สังคมไทยกับสังคมฝรั่งมันต่างกัน สังคมฝรั่งแค่ดักเตือน ประณามก็ถือว่ารุนแรงแล้ว แต่ของเรานี่บางที
ก็มีปัญหา ก็ดักเตือนกันไม่ได้ ประณามกันไม่ได้ เพราะไม่ถือเป็นผู้บังคับบัญชา มันไม่เหมือนเป็น
ข้าราชการประจำ เพราะฉะนั้นก็คือเรื่องพฤติกรรมของสมาชิกก็ลำบาก มันเป็นแต่เพียงสิ่งที่พูดกันไป
พูดกันมา ว่าพฤติกรรมเป็นอย่างโน้นอย่างนี้ ถ้าประเมินก็ลำบากต้องให้สื่อช่วยประเมิน กับให้คนนอก
ข้าราชการข้างในไม่สามารถประเมินผู้บังคับบัญชาได้ ถึงบอกว่ามันไม่เหมือนเป็นนักวิชาการ อย่าง
อาจารย์ธีรภัทร์ (เสรีรังสรรค์) เป็นนักวิชาการ อย่างนี้แก้ก็ได้

● **ใช่ค่ะ คะแนนเต็มร้อยสามารถให้ได้เลยว่ทำไ้หร่ๆ**

ไข่ม้อย อย่างข้าราชการประจำมันพูดไม่ได้

● ขอให้อาจารย์สรุปสุดท้ายว่าวุฒิสภาสภามควรมีอยู่ต่อไปหรือไม่

คือมันก็มีความเห็นสองฝ่ายว่าควรยกเลิกหรือไม่ แต่ว่าเท่าที่ดูในปัจจุบันก็ไม่ควร เพราะว่าเราเพิ่งทดลองมาได้ 5 ปี มันก็ต้องอยู่ต่อไป แต่ก็ควรต้องมีแนวทางสำหรับ ส.ว.ชุดปัจจุบัน ขณะนี้ทาง ส.ว.หลายส่วนก็กำลังดูว่าจะมีแนวทางหรือคู่มือสำหรับ ส.ว.ชุดใหม่ เพราะว่า ส.ว.ชุดปัจจุบันจะพ้นพร้อมกันวันที่ 21 มีนาคม 2549 ที่นี้จะต้องมีแนวให้ ส.ว.ชุดใหม่ได้ถือปฏิบัติ ถ้าไม่อย่างนั้นพอ ส.ว.ชุดใหม่มาก็จะต้องวุ่นวายเหมือนกับชุดแรกๆ ช่วงแรกของชุดที่เข้ามาท่านไม่รู้ระเบียบของท่าน การรับสิทธิประโยชน์อะไร ก็เข้ามาวุ่นวาย มันก็เลยดูคล้ายๆว่า เอ๊ะ! มันวุ่นวายไปหมด เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็ต้องมีแนวทาง ทางสำนักงานก็เตรียมการที่จะต้อนรับ ส.ว.ชุดใหม่ และก็เตรียมส่ง ส.ว.ชุดเก่า กับบทบาทส่วนใหญ่ ส.ว.ก็ข้าราชการประจำ

● นอกจากคู่มือแนวทางของท่าน ส.ว.ชุดใหม่แล้วนี่จะมีอย่างอื่นอีกไหมคะ ในการที่จะปรับปรุงให้วุฒิสภาดีขึ้น

ก็มีการปรับปรุง มีการทำแผนยุทธศาสตร์วุฒิสภาให้ ส.ว.ขึ้น กำลังเตรียมประกาศอยู่ ผมเองก็เป็นเลขานุการ ยกตัวอย่างก็ดูในสายข้าราชการ เน้นในการประเมิน ส.ว.ชุดนี้ ชุดปัจจุบัน

บทสัมภาษณ์
มณูญกฤต รูปขจร (พล.ต.)
สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสระบุรี
อดีตประธานวุฒิสภา
วันที่ 2 ตุลาคม 2548
ณ บ้านพัก ช.ลาดพร้าว 35 กรุงเทพฯ

● ท่านประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณา
กลั่นกรองร่างกฎหมายอย่างไร

ก่อนอื่นต้องเข้าใจก่อนว่าชิปไปโดยมาจากการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ในระบบรัฐสภา ดังนั้นคำว่าวุฒิสภามันจึงเป็นส่วนประกอบที่เรามองเป็นนามธรรม คิดว่ามันจะมี
ประสิทธิภาพประสิทธิผลเพื่อประชาชนนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะตัวสมาชิกวุฒิสภา 200 คน ก็ 200
แบบ ก่อนที่จะคุยเรื่องนี้ต้องเข้าใจก่อนว่ารัฐธรรมนูญฯ ทั้งฉบับ เจตนารมณ์มีส่วนถูก เจตนารมณ์
ส่วนที่ถูกสภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำรัฐธรรมนูญฯ ขึ้น โดยเฉพาะสาระสำคัญที่ว่าด้วยการส่งเสริม
และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสิ่งที่ถูก ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองใน
การตรวจสอบอำนาจรัฐเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ยังมีเจตนารมณ์เพื่อปรับปรุงการปกครองให้มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ต้องทำเพราะเราต้องการพัฒนาการเมือง สำคัญที่สุดของ 3 ข้ออยู่
ภายใต้ความคิดของประชาชนเป็นใหญ่ แต่วันนี้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้หรือไม่ ที่แสดง
ความคิดไม่ได้เพราะประชาชนไม่มีความรู้เรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยใน
ระบบรัฐสภาที่ฝ่ายการเมืองมาจากการเลือกตั้งเพราะคนมีอำนาจรัฐศักดิ์ไม่ทำให้ประชาชนแสดง
ความคิดเห็น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นหมันไม่สามารถทำได้ วุฒิสภา ส.ส. ศาล รัฐบาล องค์การอิสระมันผิด มัน
ผิดตั้งแต่เริ่มต้น ผิดตรงที่ประชาชนไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้ เนื่องจากไม่มีความรู้และถูก
กด

บทหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างกฎหมายนั้นมันจึงไม่มีความหมายสำหรับสมาชิก
วุฒิสภาและวุฒิสภา เพราะในโครงสร้างและระบบมันสร้างไว้ว่า ถ้าเพื่อกฎหมายใดที่ผ่านสภา
ผู้แทนราษฎรโดยไม่ต้องคว่ำมันริเริ่มอย่างไร แต่มันผ่านสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว จึงส่งมาให้
วุฒิสภา วุฒิสภามีหน้าที่เพียงกลั่นกรอง ซึ่งเขาเข้าใจคำว่ากลั่นกรองมากน้อยแค่ไหน กลั่นกรอง
อะไร กลั่นกรองประเด็น เนื้อหาสาระ หรือว่ากลั่นกรองกฎหมายที่มาจากสภาผู้แทนราษฎรว่าถูก

หรือไม่ถูก ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่เอาด้วย โดยเฉพาะมาตรา 175 ที่เป็นเรื่องของวุฒิสภา ถ้าวุฒิสภาเห็นชอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายก็จะดำเนินไปตามกฎหมายมาตรา 93 แต่ถ้าไม่เห็นชอบวุฒิสภาก็ยังไว้ชั่วคราวและส่งร่าง พ.ร.บ.นั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่ากฎหมายที่เกี่ยวกับการเงินหรืออื่นๆ ถ้าผู้แทนราษฎรลงมติอีกครั้งหนึ่งเกินกึ่งหนึ่งก็ผ่านกฎหมายฉบับนั้นไป

การถกเถียงร่างกฎหมายของวุฒิสภาที่ปรากฏแทบไม่มีความหมาย เพราะโครงสร้างของวุฒิสภาตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 173, 174 และ 175 เป็นเรื่องที่สภาผู้แทนสามารถกลับคืนอำนาจของเขาได้ เท่ากับว่าวุฒิสภาไม่มีความหมาย เมื่อไม่มีความหมายแล้วจะมีวุฒิสภาไว้ทำไม ถ้าจะแก้ไขเพิ่มเติมก็ให้ส่งร่าง พ.ร.บ.นี้ไปยังสภาผู้แทนราษฎรถ้าเขาเห็นชอบด้วย จากนั้นก็จะตั้งกรรมาธิการร่วมฝ่ายละ 12 คน ถ้าเขาไม่เห็นชอบเขาก็ลงมติกลับคืน เขาบอกว่าเขาไม่เห็นชอบกับคุณ ผมจะเอาตามผม เอาตามผมเรื่องมันก็จบ

ถามว่าหลักการนั้นมีไว้ทำไม คำตอบคือ มันมีไว้หลอกประชาชนและหลอกวุฒิสภาว่าไม่จำเป็นต้องมีเลย ยกตัวอย่าง เช่น การแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ในสัดส่วนของกรรมการสรรหา ป.ป.ช. รัฐบาลตั้งสูตรมาแล้วว่าจะเอาประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานองค์กรอิสระ แล้วจะเอาอาจารย์อรรถาภิษฐ์ 6 คน สิ่งเหล่านี้เป็นข้อบกพร่องชัดเจนว่าฮั้ว องค์กรอิสระโกงทุกคน คุณยังเอาเขาอีกมีคนที่ค้านก็ไม่ยอม ประธานองค์กรอิสระหรือคณะองค์กรอิสระ ป.ป.ช.ทั้ง ป.ป.ช.ถูกศาลพิพากษาจำคุกไปแล้วคุณยังเอาเขาอีก ต้นตอมาจากศาลรัฐธรรมนูญ 15 คน ตั้งแต่ คุณกระมล ทองธรรมชาติ เป็นประธานแล้วยังมีหน้าไปเลือกคนอื่นเขาอีกหรือ เอาประธาน กกต. กกต.ก็ไปขึ้นเงินเดือนตามศาลรัฐธรรมนูญก็ผิดเหมือนกัน แล้วผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไปเลือกเขา เท่ากับว่าเอา.....ไปเลือกคนมันไม่มีทางไปเลือกพระได้ ไม่มีทางที่จะเลือกคนถูกต้อง หรือเลือกคนยุติธรรม แล้วจะเกิดความยุติธรรมในสังคมได้อย่างไร เพราะพวกนี้มันทุจริต มันใช้ไม่ได้ เป็นเรื่องที่ยกถกเถียงกฎหมายมีข้อบกพร่อง แม้กระทั่งเรื่องแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ

การกรอกกฎหมายมันใช้ไม่ได้ ตอนนี้โครงสร้างใหญ่ ระบบใหญ่มันเสีย ผมว่ามันไม่ถูกต้อง ไม่ใช่ไม่พอใจ ถ้าให้มันถูกต้องมี Job discription ไว้เลยว่าถกเถียงอะไรได้บ้าง คำว่าถกเถียงมันต้องบอกเลยว่าถกมากน้อยแค่ไหน ถ้าเอาตระแกรงกรองเพื่อเอาน้ำดี จะบอกว่ากระบวนการนั้นกระบวนการนี้เป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเครื่องกรองต้องดี คุณเอาตระแกรงเบอร์ห่างแค่ไหนก็ว่าไป และต้องออกแบบวุฒิสภาให้ชัดเจน วันนี้วุฒิสภาไม่มีน้ำยาหροก มันจบแล้ว ผมผ่านการประชุมเรื่องกรอกกฎหมายมา 168 ครั้ง ไม่มีแม้แต่ครั้งเดียวที่มันควรจะเป็น แล้วจะมีวุฒิสภาไว้ทำไมเสียเงินเสียเวลาโกงประชาชนเป็นที่หาเงินของพวกนี้ ผมไม่เอากับใครถ้ามันไม่ตรง

● บทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

โดยกฎหมายฝ่ายการเมืองคือ ส.ว. ส.ส. รัฐบาล ส่วนใหญ่การทุจริตคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นที่รัฐบาลก่อน ส.ส.และ ส.ว.เป็นเพียงพฤติกรรมปลุกย่อย ที่เรียกร่องต่อรองอะไรเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่คณะรัฐมนตรี 36 คน หรือคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีช่วย ฝ่ายการเมืองเป็นหัวใจสำคัญ แต่เมื่อฝ่ายการเมืองนี้ในวิถีโครงสร้างและระบบที่จะมาเป็นรัฐบาลตามมาตรา 201 ,202 และ 203 คือ ในหมวดรัฐมนตรีมาจากสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนราษฎรเสียงส่วนใหญ่ในปัจจุบันมี 377 เสียง เขาก็เลือกหัวหน้าพรรคเขา คุณไม่มีทางที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือทำลายอะไรเขา

ก่อนที่จะเลือกฝ่ายบริหาร ส.ส. 377 เสียง ใน 500 จะต้องเลือกประธานสภาและทำหน้าที่ประธานรัฐสภา เขาก็จิ้มเลยว่าจะเอาใคร เมื่อทำตามสั่งแล้วมันจะมีความหมายอะไร ดังนั้นระบบโครงสร้างมันจึงผุดตั้งแต่ตรงนั้น พอมาเลือกนายกฯ นายกฯ ก็ต้องสั่งให้เลือกเขา เพราะเขาเป็นหัวหน้าพรรค มีบุญคุณให้ ส.ส.มานั่งในสภาได้ ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะความเห็นของประชาชนที่แสดงออกอย่างไม่มีความรู้ อีกทั้งบางส่วนก็ไม่ได้แสดง จึงมีการซื้อขาย ขายคน ชื่อสิทธิ์ขายเสียง ประกอบกับ ส.ว.และ ส.ส.ขายกาย ขายตัว ทำชั่ว มั่วอบาย ฉลาดในการโกงกิน ลั่นบลิบแบล็บๆ พวกนี้ไม่มีอะไรรับเงินอย่างเดียว อุดมการณ์เลิกพูดถึงแล้วมันจะไปได้อย่างไร

หน้าที่ในการควบคุมฝ่ายบริหารคือ ส.ส. ส.ว. รวมทั้งการปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทนี้เป็นบทบาทของวุฒิสภา ข้าราชการตั้งแต่ปลัดกระทรวงเป็นต้นไปถามว่า รัฐธรรมนูญฯ ให้อำนาจในการเชิญพวกนี้มาชี้แจงทั้งรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงฯ 11 ถ้าเขาไม่มาจะเอาอำนาจอะไรไปลงโทษเขา มันไม่มีกฎหมายรองรับเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นรัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญฯ เสงชวย พุดไปลอย ๆ เหมือนพุดไปแบบ ยกตัวอย่าง เช่น บอกว่าถ้าคุณหิวข้าวก็กินนะ ทรายก็ดื่ม หรืออึดอัดก็ไปหายใจ ควรทำดี อย่าทำชั่วนะ แต่ไม่รู้วิธีปฏิบัติต้องทำอย่างไร เหมือนกับคำว่า สามัคคีทำอย่างไร ปฏิบัติตนอย่างไร ก็พุดว่าให้ทุกคนสามัคคี เห็นได้จากการเรียกร้องของนายกฯ หรือกองทัพ ทั้งฝ่ายการเมืองและอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้โกหกประชาชนทั้งนั้น มันต้องปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างก่อน ต้องไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่รังเกียจเด็ดฉันทคนอื่น ไม่ดูถูกดูแคลน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ต้องมีสัจจะ ทั้งส่วนตัว ครอบครัวและสังคม เพราะแก่นแท้ของชีวิตมนุษย์มันมี 3 จุดเท่านั้น 1.จิตใจเป็นตัวตั้ง 2.สังคม และ 3. โลก ทุกวันนี้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนด ชีวิตมันมีแค่นี้แต่ตอนนี้มันยังเข้าไม่ถึง รัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้เข้าไม่ถึง เมื่อเข้าไม่ถึงคุณจะทำอะไร ทุกอย่างก็เสียใช้ไม่ได้เลย ทั้งหมดพังหมดแล้ว

● ขอให้ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างไร

ในขณะที่ผมเป็นประธานวุฒิสภามีหน้าที่ตรวจสอบตามมาตรา 303 ทำไม่ได้แม้แต่ข้อเดียว ไม่ต้องคิดถึงกระบวนการ เพราะมันปลีกย่อย ต้องยึดหลักการเป็นหลัก การควบคุมถอดถอนจึงไม่มีสิทธิ์ อีกอย่างสมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นอิสระ ไม่เป็นตัวของตัวเอง ฟังตัวเองไม่ได้ ไม่มีวุฒิภาวะพอที่จะวินิจฉัยหรือพิจารณาความถูกต้อง ใน 200 คน ผมให้ไม่เกิน 50-60 คนที่สามารถวินิจฉัยได้อย่างเป็นตัวของตัวเอง

ส่วนการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญ ก็เหมือนกัน พูดกันตามตรงว่าองค์กรอิสระมีหน้าที่สำคัญที่จะให้คุณให้โทษได้ เช่น ป.ป.ช.มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีแสดงทรัพย์สินและการทุจริต ก็ตัว ป.ป.ช. ไม่อิสระ เริ่มต้นสรรหาที่มาจากกรรมการสรรหา 10 กว่าคน มันอาจจะมีคนที่เป็นอิสระอยู่บ้าง เช่น ประธานศาลฎีกา หรือประธานศาลปกครองสูงสุด (ต้องดูบุคคล) ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เท่านั้นที่เป็นอิสระ นอกนั้นไม่ใช่เลย นอกนั้นอยู่ภายใต้อาณัติคน ภาษาทหารม้าเรียกว่า จีตามสั่ง ที่สามารถจีเร็ว จีโยก จีเรียบ หรือภาษาม้าจ็อกก็เรียกว่า ต้องเป็นไปตามที่เขาสั่ง เพื่อที่จะเอารางวัล ถือว่าบทบาทนี้ใช้ไม่ได้

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องให้ความรู้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น แต่มันไปไม่ถึง ไปได้ก็ไม่ได้ ไกล เพราะมันอยู่ที่การบริหารเอง ซึ่งตอนที่เป็นประธานวุฒิสภา ได้พยายามจะแยกสาขาไปตามจังหวัด และพยายามจัดฝ่ายธุรการขึ้นเพื่อสนองตอบฝ่ายการเมืองและเพื่อให้ประชาชนเข้าถึง แต่ปรากฏว่าไม่สำเร็จ เพราะเขาไม่เข้าใจ เมื่อคนไม่เข้าใจการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตัวคนที่จะไปทำให้คนไม่เข้าใจก็ไม่เข้าใจ

เหมือนครูไม่รู้จะสอนหนังสือนักเรียนอย่างไร หรือการที่พระไม่รู้จะสอนให้คนเป็นคนดีได้อย่างไร เพราะไม่เข้าใจการละชั่ว ทำดี มีจิตใจสงบ ละชั่วคือศีล 5 ก็ในเมื่อคนที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจมันไม่เข้าใจ ไม่รู้จักตัวเองตัวเองไม่อิสระ และฟังตัวเองไม่ได้ อีกทั้งไม่มีความรู้ ดังนั้นหัวใจของระบอบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมันอยู่ที่ไหน ประชาชนทุกคนต้องเข้าใจในเรื่องวิถีชีวิตของตนอยู่ในครรลองตามวิถีประชาธิปไตยหรือไม่ มีองค์ประกอบอะไร

ตามหลักพุทธศาสตร์สอนเรื่องความเชื่อไว้ในหลักกาลามสูตร นั้นบอกว่า อย่าเชื่อสิ่งที่ได้ยินมา สิ่งที่ได้เห็นนั้นเป็นความถูกต้องเป็นจริงหรือไม่ ต้องมีหลักพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ อย่าเชื่อฟังเขามา อย่าเชื่อตามที่เขาถือปฏิบัติกันมา อย่าเชื่อข่าวลือ อย่าเชื่อความนึกคิดของตัวเอง แต่ถ้าบังเอิญนึกคิดตรงกันว่ามันถูก ตามจริงมันอาจไม่ถูกก็ได้ อย่าเชื่อการตรึงตรองของตัวเอง อย่าเชื่อว่าการมันถูก เพราะมันได้มาจากการที่คนเขียน ดังนั้นรัฐธรรมนูญที่ถูกเขียนขึ้นก็อย่าคิดว่ามันถูก อย่าไปเชื่อครูอาจารย์สมัยนี้ที่เป็นด็อกเตอร์นี้แหละเฮงซวยที่สุด เพราะมีแต่หาเงิน ถ้าครูจบการศึกษาระดับสูงมีแต่หาเงินก็จะถ่ายทอดในสิ่งที่ไม่ถูกให้เด็ก ในสมัยนี้มหาวิทยาลัยเกือบทุกมหาวิทยาลัย จึงใช้ไม่ได้ มันจึงถือเป็นความล้มเหลวของระบบการศึกษาประเทศ ดังนั้นจึงอย่าไปเชื่อ

นอกจากนี้คุณจะทำอะไรในประเด็นหนึ่งประเด็นใดที่มีผลกระทบต่อประเทศชาติ บ้านเมือง จะต้องให้ความสำคัญในการปรึกษาหารือกันก่อน เช่น กรณีการจัดทำพลังงาน บ่อน้ำมัน น้ำเสีย ท่อก๊าซ จะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมและได้แสดงความคิดเห็นก่อน ได้ข้อมูลใดๆก็เอาเป็นเป้าหมายถือเป็นความคิดเห็นของประชาชน แล้วก็กำหนดทางสู่เป้าหมาย จากนั้นจึงกำหนดเครื่องมือเพื่อให้ก้าวไปสู่เป้าหมาย

ไม่ได้แปลว่าการทำงานนั้นจะไม่มีปัญหาอุปสรรค แต่ต้องปรึกษาหารือถึงปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทาง ไม่ใช่ใช้วิธีแก้ไขปัญหาคด้วยความรุนแรง ต้องแก้ปัญหาคด้วยวิธีสันติจึงจะเรียกว่าประชาธิปไตย อย่างกรณีภาคใต้ที่ทุกวันนี้ผมมองว่ารัฐบาลนี้แก้ไขไม่ได้หรอก วันนี้ก็แจ้งแล้วสูญเสียอธิปไตยแล้ว เพราะใช้วิธีรุนแรงโดยการไปทำร้ายเขาก่อน คุณไม่ปรึกษาหารือเขาก่อน ก่อนที่จะทำอะไรลงไป มีตัวอย่างให้เห็นอีกมากมายที่เกิดขึ้นจากการไม่ปรึกษาหารือกัน

ทั้งนี้ต้องรับฟังความคิดเห็นทั้งจากพื้นฐาน ทั้งที่เป็นความคิดเห็นเฉพาะ และความคิดเห็นที่เป็นองค์รวม จากนั้นจึงนำความคิดเห็นเหล่านั้นมารวมกัน จากนั้นต้องมีความเชื่อในความเป็นมนุษย์ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน มนุษย์ไม่ว่าจะเป็นเพศไหน ไม่ว่าจะเป็นใคร ความเป็นมนุษย์ไม่ต่างกัน เพราะมีสามัญลักษณะเหมือนกันทุกคน คุณจะต้องให้เกิดจิตวิญญาณมนุษย์เหมือนกัน และประชาชนจะต้องมีความเสมอภาค และต้องดำรงรักษาไว้ให้มีอิสรภาพ เสรีภาพ ภราดรภาพ ถ้าสิ่งเหล่านี้ในประเทศไทยไม่มีก็เท่ากับว่าประชาธิปไตยในประเทศไทยยังไม่เกิด ประชาชนต้องมีวิถีชีวิตเหล่านี้ และมีตั้งแต่ต้นจนจบแน่นอน

นอกจากนี้ประชาชนจะต้องมีบุคลิกภาพ ต้องไม่ยอมก้มหัวให้ผู้มีอำนาจที่ใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม ต้องไม่ยอม ประชาชนต้องรวมหัวกันถ้านายกรัฐมนตรีใช้อำนาจข่มขู่ข่มเหงไม่ได้ แม้ใครจะมาใช้อำนาจไม่ถูกต้องไม่ได้ ไม่ได้แม้กระทั่งตำรวจ นอกจากนี้ต้องปรับปรุงตัวเอง อยู่เสมอกับสภาพที่โลกมีความเปลี่ยนแปลง ในยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งต้องไม่อคติ ยกตัวอย่างเช่น

อย่าไปคิดว่าคุณเป็นคนของเจ้ คุณต้องย้ายออก การทำงานต้องพิจารณาผลงานความสามารถความรู้ พฤติกรรม ความคิด ไม่ใช่อคติในการทำงาน ประชาชนเป็นอิสระพึ่งตนเองได้ไม่พึ่งคนอื่น อีกทั้งต้องเป็นที่พึ่งคนอื่นด้วย ถ้าพึ่งตัวเองได้คนที่ด้อยโอกาสทั้งการศึกษาและเศรษฐกิจจะได้พึ่งได้ ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยต้องสร้างแบบนี้

สิ่งสำคัญที่เป็นต้นตอของความหายนะของประชาธิปไตยคือ กฎเกณฑ์ กติกา กฎหมายระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง เกี่ยวกับการเลือกตั้งในสังคมในระบอบประชาธิปไตยที่ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างอิสระและเสรี ทั้งนี้ต้องเข้าใจและมีความเชื่อว่าประชาชนยินยอมให้เราเข้าไปบริหารหรือปกครองเขาได้ อย่างวันนี้ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ไม่ได้ยอมให้รัฐบาลทักษิณปกครอง รัฐบาลก็ไม่มีสิทธิ์และไม่มี ความชอบธรรมแล้ว และต้องเชื่อการปกครองภายใต้กฎหมายที่มีกระบวนการยุติธรรมอย่างถูกต้อง อีกทั้งต้องให้ประชาชนคัดค้านความไม่ถูกต้องจากการเลือกตั้งนั้นได้

ต้องให้เขาแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันแล้วหาข้อยุติอย่างสันติ นี่คือการเลือกตั้ง การเลือกตั้งต้องฟังเสียงข้างมาก แต่ไม่ทอดทิ้งเสียงข้างน้อย โดยมีเป้าหมายคือการเอาประชาชนเป็นหลัก ไม่ทำลายเสียงข้างน้อยเพื่อหวังที่จะเอาชัยชนะจากการเลือกตั้งเท่านั้น ถ้าเอาสิ่งที่พูดมาทั้งหมดนี้ไปวิเคราะห์ว่าเกิดระบอบประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทยหรือยังนับตั้งแต่ปี 2475 มาตอบได้เลยว่า ณ วันนี้ประเทศไทยยังไม่มีประชาธิปไตย เพราะคุณซื้อเสียงกัน ทั้งที่ประกาศว่าซื้อกาย ขายมนุษย์ ผิดกฎหมายทำลายชาติ แต่คุณกลับซื้อคน ชื่อ ส.ส. ชื่อ ส.ว. ชื่อคนยกมือ มันขายชาติใหม่ ทำลายชาติใหม่ สิ่งที่ทำตอนนี้ยิ่งกว่า ดังนั้นการกระทำของโจรก่อการร้ายที่ทำอยู่ตอนนี้ยังไม่เท่า เพราะการซื้อคนมันร้ายยิ่งกว่า เนื่องจากการทำลายในแกนหลักของประเทศแล้วกระจายไปทั่วประเทศ

สิ่งเหล่านี้ผมจึงไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญฯ ทั้งฉบับ ผิดหมด เหมือนกับเริ่มต้นเดินทางผิด เหมือนกับการตั้งเข็มทิศ ถ้าเริ่มต้นตั้งเข็มทิศผิด ถ้ายังเดินก็ยิ่งจะผิด ยิ่งไกลยิ่งผิด วันนี้เราตั้งเข็มทิศผิด ซึ่งมันไม่ควรผิดเพราะเป็นเรื่องชีวิตของประชาชนผืนดินเดียวกันไม่ได้ ต้องยึดว่าประชาชนอยู่รอดอย่างมีความสุขตามหลักพื้นฐานได้อย่างไร แต่ทุกวันนี้ไม่ได้คิดแบบนี้เขาเอาแต่เงินๆๆ เพื่อความมั่งคั่งร่ำรวยทรัพย์สุขจะทำลายระบบทั้งระบบของโลก สร้างอุตสาหกรรมมาเพื่อประโยชน์ของผู้ประกอบการ อาทิ อุตสาหกรรมรถยนต์ กว่าจะได้รถยนต์มาซักหนึ่งคันเสียหลักไปก็ดันกว่าจะได้มา แต่คนมีนิสัยสุรุ่ยสุร่ายซื้อรถหลายๆคันเพื่อประดับบารมี แต่เจตนาของรถยนต์คือ เป็นขบวนพาหนะ คุณกลับเอามาทำธุรกิจแล้วไปทำลายทรัพยากรที่มีค่าของโลก ดังนั้นบางประเทศที่ประกอบอุตสาหกรรมประเภทรถยนต์ เช่น อเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เป็นต้น จึงได้ทำลายทรัพยากรไปมากมาย

ปีที่แล้วประเทศญี่ปุ่นมีกำไรจากกรณีหือโตโยต้าเพียงบริษัทเดียวกว่า 5 หมื่นดอลลาร์ ผมถามว่ามีบริษัทประกอบการรถยนต์เท่าไร เป็นร้อยละ บริษัท สิ่งเหล่านี้ก็ทำลายชาติ และกว่าจะได้มาซึ่งกระดาษแต่ละแผ่นจากตัดต้นไม้ก็ต้น ต้นไม้ 100 ต้น ได้กระดาษประมาณ 30 ต้น ต้องทิ้งไปกว่า 70 ต้น ทำลายธรรมชาติต้นไม้เท่าไร พอ 30 ต้นที่ได้เมื่อได้มากก็ใช้ไป เท่ากับมนุษย์เราได้ทำลายไปแล้วร้อยละ 90 รัฐบาลต้องสอดคล้องกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ และทำให้เป็นสุข กฎหมายรัฐธรรมนูญต้องออกมาให้สอดคล้องกับสิ่งเหล่านี้ ถ้ากฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ออกมาให้มาสอดคล้องกับสิ่งเหล่านี้ เลิกพูดกัน

ประชาชนจะต้องเป็นประชาธิปไตยอย่างที่กล่าวมา โดยเฉพาะเรื่องการศึกษา แต่ตอนนี้การศึกษาของเรามันบ้าเห่อในการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย ถามว่านักศึกษามหาวิทยาลัย เข้าใจอะไรแค่ไหน ถ้าทดสอบองค์ความรู้ผู้ความรู้ของ ม.8 สมัยผมเรียนไม่ได้ จากนั้นก็แตกแขนงแยกกันไปเป็นปลีกย่อย แทนที่จะศึกษาแก่นแท้ของมันก่อนแล้วค่อยไปแตกออกไม่ใช่แบบนี้ แต่วันนี้แตกสาขาเพื่อทำธุรกิจการศึกษา ระบบการศึกษามันผิดหมด เมื่อการศึกษามันไม่เป็นระบบ

การเรียนการสอนที่มีอยู่ก็สักแต่ทำไปวันๆ ขายผ้าเอาหน้ารอด คนที่เดือดร้อนเป็นใคร คือ คนในสังคม เป็นอย่างนี้ทั่วโลก เพราะมันเป็นธุรกิจแล้ว อเมริกา ยุโรป อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ก็เป็นธุรกิจ เมื่อเอาการศึกษาเป็นธุรกิจแล้วคุณจะทำอย่างอื่นได้ไง ยกตัวอย่าง ธุรกิจการติว นักเรียนเป็นแสนๆต้องมุ่งเข้าไปหาการติว ทำให้ระบบเสีย เมื่อระบบเสียคุณจะแก้ไขอะไรกัน แก้ไขปลายเหตุคนเดือดร้อนทั่วประเทศ ซึ่งสมัยก่อนมหาวิทยาลัยแห่งนั้นเคยมีอาจารย์สอนวิชานั้นเก่ง แต่เปลี่ยนมารับติวที่ตึกนั้นตึกนี้คนก็แห่มาเรียน คนก็เสียเงินคนละแสน สองแสน เพื่อมาติว เป็นครูบาอาจารย์คิดเรื่องเงินได้อย่างไร ต้องคิดเรื่องวิชาความรู้ พอการทำธุรกิจเห็นครูประโยชน์จากครูก็ทำเทปขายเพื่อกระจายไปในต่างจังหวัด เด็กก็แห่ไปเรียนกับเทป ในที่สุดก็สอบไม่ได้ เพราะมหาวิทยาลัยต่างๆ เขาก็รับคนจำนวนจำกัดอยู่แล้ว แต่ถูกทำลายให้ระบบเสีย ดังนั้นจึงควรให้การศึกษาทุกคนไม่เว้นแม้แต่คนเดียว ต้องให้โอกาสอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นลูกชานาหรือเศรษฐี

● ขอให้ท่านประเมินคุณธรรมและจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

โดยเนื้อตัววุฒิสภาไม่มีคุณค่าเพราะไม่ได้คิดเอาประชาชนเป็นเป้าหมายอยู่แล้ว เมื่อประชาชนไม่ได้เป็นเป้าหมายแล้วจะถามหาคุณธรรมจริยธรรมไปทำไม ถ้าวุฒิสภายังไปแสวงประโยชน์จะมีได้ยังไง ต้องเข้าใจว่าคุณธรรมหรือการกระทำที่เป็นคุณมันจะต้องมีเมตตา กรุณา ทาน ปิยะวาจา อตถจริยา ส่วนจริยธรรม คือ ธรรมะที่ใช้ดำเนินชีวิตมาแต่ละช่วง มันไม่มี ถ้ามีการ

ทุจริตขึ้นมาก็ไม่มีคำว่าจริยธรรมแล้ว ดังนั้นภาพลักษณ์ของวุฒิสภาในปัจจุบันจึงไม่มีความน่าเชื่อถือ วุฒิสภาส่วนใหญ่ในยุคนี้ทำสิ่งผิดให้เป็นถูก คือ การยอมรับเพื่อความชอบธรรม วุฒิสภาเหมือนแสดมปีความชอบธรรมให้กับการกระทำของทุกฝ่ายเท่านั้น ดังนั้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจึงไม่ต้องถามหาในคนโกงและคนที่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน เมื่อมันเป็นอย่างนี้จะให้ตอบว่าอย่างไร เพราะมันไม่มี แล้วจะไปเอาอะไรตรงไหน ภาพที่ประชาชนมองเข้าไปในวุฒิสภาจึงไม่มีมันเหมือนกับเอาอะไรไปปิดคว่ำไว้ ไม่ให้หายใจเสียที การที่ห้องมืดๆ แล้วไม่มีแสงสว่างเข้าไปมันเป็นเพียงสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติเท่านั้น ดังนั้นการแก้ไขของมิดต้องแก้ด้วยปัญญา ความโง่เขลาทั้งหลายต้องแก้ด้วยความรู้จริงว่าสิ่งถูกต้องมันเป็นอย่างไร ขณะนี้มันไม่ใช่ เลอะเทอะ ไม่รู้จะพูดอย่างไร เพราะต่างไม่มีวินัย คนไม่มีวินัยก็ไม่มีศีล ไม่มีศีลธรรม ไม่มีคุณธรรมคุณจะเอาอะไร

ถามว่าวินัยคืออะไร ข้อบังคับการประชุมที่เป็นระเบียบเขายังไม่ปฏิบัติตามระเบียบเลยแล้วจะมีวินัยได้อย่างไร แล้วหาว่าผมในช่วงที่เป็นประธานวุฒิสภาว่าผมเป็นทหารแล้วเอากฎของทหารมาใช้ ซึ่งมันไม่ใช่มันเป็นข้อบังคับของการประชุมที่มีอยู่แล้ว วินัยเป็นคำพูดที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น สมาชิกต้องมาประชุมตอน 09.30 น.ตรงเวลา จากนั้นข้อบังคับก็กำหนดให้ลงชื่อแล้วจึงไปนั่งตามที่ที่กำหนด ห้ามใช้โทรศัพท์ในเวลาประชุม หากมีปัญหาต้องยกมือก่อนแล้วค่อยพูด นี่คือนวินัย เขียนโดยระเบียบเป็นข้อบังคับ พอยกข้อความเหล่านี้มาพูดคุณก็บอกว่า เฮ้ย พูดอย่างนี้ได้อย่างไร อย่าเอาวินัยมาจับ มันไม่ใช่ นี่เป็นกติกาที่ต้องทำ ข้อบังคับการประชุมบอกว่าการประชุมต้องไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ตั้งแต่ผมเป็นประธานการประชุมไม่เคยครบองค์ประชุมแม้แต่ครั้งเดียว เมื่อมันเป็นอย่างนี้คนพวกนี้ฟังได้หรือ คนไม่ตรงเวลานี้จบแล้ว ในประเทศที่พัฒนาจะต้องให้คนในสังคมตรงเวลา เหมือนการใช้รถขนส่งมวลชนต้องถือเวลาเป็นตัวตั้ง เวลาประชาชนทั่วไปมาขึ้นรถจะต้องตรงเวลา วุฒิสภามาไม่ตรงเวลาเองก็ไม่ต้องไปทำอะไรแล้ว

● จากผลการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมาของสมาชิกวุฒิสภาประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ มาจากสาเหตุใด เริ่มจากปัญหาหรืออุปสรรคในพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

ปัญหาอยู่ที่ตัวสมาชิกไม่รู้จักตัวเอง ไม่รู้จักสิ่งที่เกิดขึ้นกับสถาบันวุฒิสภา ว่าตัวนั้นมีหน้าที่และบทบาทหน้าที่อะไร มันไม่เข้าใจ ซึ่งไม่เข้าใจภายใต้ระบบที่ผิด รัฐธรรมนูญฯ มาตรา 120 เขียนไว้ว่ารัฐธรรมนูญฯมันผิดไอนี้ก็อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญฯ และยังไม่เข้าใจอีก มันก็เลยผิดซ้อนผิด การกลั่นกรองร่างกฎหมายจึงไม่เป็นไปตามที่ต้องการ หรือแทบไม่มีเลย ตามความคิดเห็นของผมไม่เห็นว่เรื่องที่ถูกต้อง โดยระบบก็ล๊อคของมันอยู่แล้ว

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

วุฒิสภาส่วนใหญ่เป็นคนที่ถูกควบคุม และอยู่ภายใต้อำนาจเงิน เป็นมาตาทางการเมืองหาใช่ของแท้

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

ปัญหาอุปสรรคอยู่ที่ตัวสมาชิกวุฒิสภาเอง

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

ความสัมพันธ์ระหว่าง ส.ว.กับประชาชนนั้นเมื่อ ส.ว.ได้มาจากการซื้อเสียง หรือเข้ามาเพื่อแสวงหาประโยชน์หรือเข้ามาแล้วเห็นประโยชน์โดยไม่ได้เอาประชาชนเป็นเป้าหมายประชาชนจึงเสียประโยชน์ ดังนั้นวุฒิสภาจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าสิ่งที่ทำไปประชาชนได้ประโยชน์อย่างไรหรือไม่ เช่น บางคนไปต่างประเทศถึง 50-60 ครั้งในช่วงที่เป็นวุฒิสภาเพียง 5 ปี ถามว่าคุณไปทำไม ประชาชนได้อะไร สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าคุณไม่ได้นึกถึงประชาชนเลย เพราะเอาภาษีประชาชนไปใช้ ดังนั้นความสัมพันธ์กับประชาชนจึงจบ ก็ขนาดประชาชนจะขอเข้าไปใช้อาคารรัฐสภายังห้าม อย่างนี้มันใช้ได้ที่ไหน ประชาชนเป็นคนเลือกคุณมา อาคารนี้ก็เป็นอาคารประชาชนห้ามได้อย่างไร ต้องจัดที่ทางให้เขาให้เป็นระบบให้ได้มาตรฐาน ที่ใดไม่มีระเบียบเบ็ดเตล็ดได้เลยว่าประชาชนจะได้ประโยชน์

● ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรม โดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

ปัญหาอยู่ที่ตัวบุคคล วุฒิสภาที่ต้องพิจารณาตัวเอง ประชาชนต้องสั่งสอนด้วยการไม่เลือก ประชาชนต้องมีศักยภาพทางด้านความรู้ รวมทั้งมีสิทธิอำนาจในการเข้าชื่อถึงจำนวนหนึ่งแล้วต้องถอดถอนได้โดยไม่ต้องเข้าระบบอะไรทั้งนั้น ก็คือต้องเอาประชาชนตัดสินเอง เช่น ในร่างกฎหมายหมวดที่ 3 กับหมวดที่ 5 เมื่อเข้าชื่อได้ 5 หมื่นชื่อแล้วจะต้องไปทำกรรมวิธี แต่ถ้าเข้าได้แสนชื่อไม่ต้องทำตามขั้นตอน สามารถถอดถอนได้เลย ต้องเป็นข้อบังคับ เช่นเดียวกันในกรณีต้องการจะถอดถอน ส.ว.ที่มีพฤติกรรมทุจริต โดยมีหลักฐานปรากฏชัด ซึ่งตามขั้นตอนจะต้องเสนอชื่อให้วุฒิสภาตรวจสอบแล้วส่งให้ ป.ป.ช. แต่ถ้าประชาชนสามารถรวบรวมรายชื่อได้ถึง 1 แสนชื่อ

ก็สามารถถอดถอนได้โดยไม่มีเงื่อนไข ส.ว.คนนั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง เพราะในเขตเลือกตั้งเขต จังหวัดประชาชน 1.5 แสนคน 1 ต่อ 1 เขต เอาจำนวนนี้เป็นตัวตั้งถือว่าประชาชนปฏิเสธคุณแล้ว อย่างในจังหวัดผมมีประชากร 4 แสนมี ส.ว. 2 คน มีประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้ง 3 แสนคน แต่ถ้าประชาชนเข้าซื้อกันเพียง 1 ใน 3 ก็ต้องไปแล้ว ต้องออกกติกาใหม่ให้ประชาชนเป็นใหญ่ อย่าไปออกกติกาให้ ส.ส. หรือ ส.ว.เป็นใหญ่แทน แล้วเอาอภิสิทธิ์เหล่านี้ไปเอาเปรียบประชาชน

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย**

มันอยู่ที่รัฐธรรมนูญฯ มาตรา 175 ขั้นตอนแรกจะต้องทำให้ชัดเจนว่าให้ ส.ว. กลับกรอร่างกฎหมายได้แค่ไหน แล้วจึงไปแก้รัฐธรรมนูญฯ ไปตามนั้น ถ้าปล่อยไปอย่างนี้ ใครที่มีเสียงข้างมากแล้วต้องการให้กฎหมายเป็นไปตามใจตัวเอง และถ้า ส.ว.ยอมให้เกียะเซี่ยะก็ผ่านไป ในทางตรงกันข้าม หากคนที่เสนอเป็น ส.ว.ที่ไม่ถูกกับกลุ่มตัวเอง เช่น อาจเห็นว่า อ.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ส.ว.กทม. ไม่ใช่พวกทำให้ร่างกฎหมายมันตกไป อย่างนั้นมันไม่ได้ เพราะมีความอคติ วิธีที่ดีไม่ ต้องมี ส.ว.ถ่วงน้ำหนักอย่างนี้

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)**

ส.ว.ต้องเป็นอิสระทางการเมือง วันนี้เป็นไม่ได้ ทุกวันนี้ต้องให้ ส.ว.ถึง 120 คน หรือ 3 ใน 5 เข้าชื่อเพื่อขอเปิดอภิปรายต่าง ๆ ซึ่งมันเป็นปัญหา เพราะมากเกินไปต้องลดจำนวนลงใช้เพียง 1 ใน 4 คือ 50 คน เพื่ออภิปราย เพราะที่ผ่านมาจำนวน 120 คนมันมากเกินไป เนื่องจากถูกเขาซื้อหมด ถ้าเป็นหนึ่งใน 1 ใน 4 จะต้องซื้อเกือบหมดหรือซื้อถึง 150 คน ถ้าซื้อถึง 150 คนก็เลิกมีวุฒิสภาจะดีกว่า

ที่มองอย่างนี้เพราะรัฐบาลเขาจะต้องดูแล้วว่า ส.ว.จังหวัดไหนจะส่งได้บ้าง เขาจะคุมที่ไหนบ้าง เขาจะต้องเอาคนของเขาลงในสมัยหน้า ขนาดสมัยนี้ยังซื้อได้แล้ว ทำไมสมัยหน้าจะซื้อไม่ได้ เขาได้ ส.ส.มาจากเลือกตั้งถึง 377 เสียงและสมัยนี้สามารถซื้อ ส.ว.ได้ถึง 120 เสียง สมัยหน้าก็จะมีคนของเขามากขึ้น อย่างนี้จะมีวุฒิสภาไว้ทำไม ไม่ควรมี

อีกทางหนึ่งในกรณีตรวจสอบฝ่ายบริหารที่มี ส.ส. 700 คน รัฐมนตรีอีก 36 รวมทั้ง นายฯ ปลัดกระทรวง อธิบดีอีกประมาณ 750-800 คน คนพวกนี้ต้องทำตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 303 ที่วุฒิสภาสามารถทำได้ คือต้องใช้วิธีการเดียวกับการที่ให้ ป.ป.ช.ออกจากตำแหน่ง โดยการแก้กฎหมายรัฐธรรมนูญฯ ให้ ส.ว.1 ใน 4 เข้าชื่อกันร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อให้ตรวจสอบและถอดถอน เพราะศาลฎีกาเขาไม่เอาใคร ไม่มีนอกมีใน ปลอดภัย

สภา ปลอดภัยจากการเมือง โดยอาจเอาความคิดนี้มาผสมกับกระบวนการเข้าซื้อของประชาชน หรือมีกระบวนการผสมกับ ส.ส.ฝ่ายค้าน ซึ่งต้องดูสัดส่วนกันอีกที ต้องมีแนวทางอย่างนี้ไม่เช่นนั้นก็ทำงานไม่ได้ ไม่มีสิทธิ์เลย

อีกอย่างพวกนี้ไม่เข้าใจคำว่าความร้ายแรงผิดปกติ ไม่เข้าใจคำว่า “สื่อว่า” ถ้อยคำเหล่านี้มันไม่ต้องมีพยานหลักฐาน มันไม่ต้องมีข้อเท็จจริงที่ต้องเอาพยานวัตถุหรือเอกสาร หรือพยานบุคคล เพียงแค่สื่อว่าแค่เห็นเอารถหลวงแล้วไปเห็นนั่งอยู่ในรถหลวงก็เท่ากับว่าคุณเอารถหลวงไปใช้แล้ว ปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้เพราะมันเห็นแล้ว คำเหล่านี้องค์กรอิสระ โดยเฉพาะ ป.ป.ช. ไม่เข้าใจ แล้ววุฒิสภาก็ไม่เข้าใจ มีอารมณ์อยากทุจริตยังไม่ได้เลย

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญ**

แนวทางเหมือนกันกับการควบคุมตรวจสอบ

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

ที่ทักษิณไม่ยอม แม้กระทั่งกรรมการการมีส่วนร่วม ที่เขาทำงานมาดี ประชาชนเข้าถึง มี กรป. มาร่วมงาน กลับมาจ่ายเงินซื้อหมด พวกนี้ก็หนี ต้องไปตั้งคณะใหม่เป็นคณะกรรมการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หนีทำไม ต้องสู้อยู่ อยู่กับเขาไป ต้องฝังตัวอยู่กับเขา จะอยู่ 7 ต่อ 8 หรือ 8 ต่อ 7 ก็ยังดี แต่นี้ถอยหมดเลย

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา**

ต้องแก้ไขโดยการให้การศึกษา ผ่านการอบรมมาตั้งแต่เด็ก นอกจากมีมาตรการระเบียบเกียรติศักดิ์และเกียรติยศ ซึ่งต้องใช้เครื่องมือประกอบ เช่น ถ้าคุณไม่ตรงเวลา หรือออกจากห้องประชุมก่อนเวลา ก็ต้องทำสมุดขาดประชุม หรือบอร์ดขาดประชุมบันทึกการจาและการมาได้ไว้ เพราะรัฐธรรมนูญฯ เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญฯ ม.133 ระบุว่าสมาชิกภาพของวุฒิสภาลิ้นสุดลงเมื่อ (9) ขาดประชุมจำนวน 1 ใน 4 ของจำนวนวันประชุม สมัยประชุมที่มีจำนวนวันกำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 120 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา องค์ประกอบตรงนี้สัมมุติว่าการประชุมสมัยที่ 2 ที่เปิดสมัยประชุมตั้งแต่เดือนสิงหาคม สิ้นสุดเดือนพฤศจิกายน ถ้าไม่เข้าประชุมครบจำนวนก็จะต้องถูกถอด ต้องเอากฎหมายข้อนี้มาใช้ให้เข้ม ผมจะใช้ในช่วงที่เป็นประธานวุฒิสภา แต่ต้องออก

ก่อน ถ้าเอามาใช้วันนี้ถอดกันได้ไม่ต่ำกว่า 100 คน พวกนี้ไม่มีความรับผิดชอบต้องเอาออกจะได้ไม่ต้องเสียเงินหลวง จะตัดก็ไม่ได้

● เมื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาแล้ว สมควรยกเลิกสถาบันวุฒิสภาหรือให้คงอยู่ต่อไปหรือไม่ ในกรณีที่ต้องการให้อยู่ต่อไป เห็นว่าควรปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาอย่างไร

ต้องถามประชาชน เอาไปทำประชาพิจารณ์ให้ประชาชนทราบ ส่วนตัวถ้าจะเอาไว้ต้องจัดโครงสร้างวุฒิสภาเสียใหม่ รวมทั้งแก้ไขรัฐธรรมนูญและมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเสียใหม่ ถ้าหากไม่สามารถทำได้ก็ไม่ต้องมีวุฒิสภาต่อไป มีอยู่อย่างเดิมไม่มีประโยชน์ สมัยหน้าเลวกว่านี้แน่นอน

● ในกรณีที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป เห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวกับวุฒิสภาหรือไม่ อย่างไร

แน่นอน ควรมีการปรับปรุง

● ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ควรมาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งหรือวิธีอื่น

ถ้ารัฐธรรมนูญจะให้มันต่อไป รวมทั้งภายในองค์การของวุฒิสภา ในรัฐธรรมนูญมาตรา 121 ระบุว่าวุฒิสภา ถามว่าเอาคน 200 คนโดยไม่มีการจัดการเป็นวุฒิสภาไม่ได้ ถ้าเอาคน 200 คนไปรวมกันที่สนาม จัดตั้งฝ่ายธุรการ ต้องแก้ไขฝ่ายธุรการ ถ้ายังมีวุฒิสภาต่อ สาระสำคัญในองค์ประกอบน่าจะเปลี่ยนแปลง รวมถึงการได้มาซึ่ง ส.ว.ไม่ควรเป็นไปตามมาตรา 121 โดยต้องแก้ไขมาตรานี้ ผสมกับการสรรหา สาขาอาชีพต่างๆ แทนที่จะเลือกตั้งอย่างเดียว การเลือกตั้งควรเลือกมาจังหวัดละคนรวมเป็น 76 จังหวัดก็พอ แล้วไปสรรหาอีก 74 คน ไม่ให้รัฐบาลสรรหา ถ้ารัฐบาลสรรหาที่เอาแต่พวกตน คนที่สรรหาได้โดยไม่มีการเมืองเกี่ยวข้องคือ ประธานศาลฎีกา เพราะเขาเอาไม่ใคร และเป็นไปตามอำนาจองค์อธิปัตย์ตามรัฐธรรมนูญ รัฐสภา ที่มีความสำคัญที่สุด แต่ใช้ไม่ได้ พอใช้ไม่ได้ประเทศไทยก็จบ

รัฐบาลและรัฐสภาเป็นคู่ตุนาหงันแยกกันไม่ออกมันต้องควบคู่กันไป รัฐบาลมาจากสภาและรัฐบาลจะตั้งได้ก็ต้องมาจากสภาคนที่อิสระจากการเมืองคือศาลเพราะอยู่ภายใต้พระปรมาภิไธยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ให้ศาลเป็นผู้เลือกมาตามสาขาอาชีพ ในประเทศไทยก็มีสาขาอาชีพก็นำมาดู เช่น อาชีพเกษตรกรรม ทหาร สื่อมวลชน นักวิชาการที่เป็นอิสระ ปราชญ์ชาวบ้าน คือเอาจำนวนประชากรที่มีมากเป็นล้าน ๆ ตัวแทนเหล่านี้เข้ามาเป็นองค์ประกอบของวุฒิสภาใหม่ หรือผสมกันเลือกกัน อย่างที่ในประเทศสแกนดิเนเวีย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เขาอาจกมนตรีนมาเป็นตัวแทนด้วยเพราะพระราชอำนาจยังเกี่ยวข้องกับชาติ

● จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง

ควรลดลง เป็น 150 คน

● ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย หรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก

ไม่ใช่ปัญหาอย่าไปกีดกันสิทธิเสรีภาพเขา 4 ปีเหมือนกันเหมือน ส.ส. มันคนละหน้าที่ เพราะหน้าที่นี้เป็นหน้าที่ตรวจสอบ อย่าไปเอา 6 ปีเพราะมันเข้าไป แล้วจี๋เถียงหลังยาว หางงอก แล้วเจี๊ยะออก มันก็แสวงหาประโยชน์

● ควรให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่

ไม่ควรสังกัดเพราะจะไม่น่ากลางขนาดไม่สังกัดยังไปหาพรรคสังกัดอยู่เลยเพื่อสังกัดเงิน

● ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้หรือไม่

ควรจะหาเสียงได้ โดยการแนะนำตัวแสดงความรู้ความสามารถ ให้รู้ว่ามี ความรู้ความสามารถ โดยรัฐธรรมนูญฯ จะต้องแก้ไขและเขียนไว้ให้ชัดเจน ต้องให้รู้วาทพาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาทำได้มากน้อยแค่ไหน

● ควรให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้งเข้ามาใหม่ เพื่อให้ความต่อเนื่อง

ต้องพิจารณาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่นทุก 2 ปี ผลัดออก แต่ในช่วง 4 ปีแรกไม่ควรทำอะไร หลังจากนั้นทุก 2 ควรมีการผลัดออก

● เห็นด้วยหรือไม่กับการจะเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภา ริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้ เพราะเหตุใด

ได้ แต่ต้องร่วมกับประชาชนจำนวนหนึ่ง อิสระเดี่ยว ๆ ไม่ได้ เพราะถ้า ส.ว.ในแนวทางที่ผมเสนอเขาไม่ได้มาจากประชาชน แต่มาจากการสรรหา สมมุติว่ากฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับประชาชนต้องให้เขามีส่วนร่วม ประชาชนอาจจะไม่จำเป็นต้องห้ามนั้น เพราะมี ส.ว.ร่วมด้วยแล้วประชาชนอาจจะเพียงสองหมื่นห้าพันคน ส.ว.อาจจะเข้าชื่อกัน 1 ใน 4

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ เพราะเหตุใด

ไม่เห็นด้วย ไม่มีประโยชน์

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภานำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้เพราะเหตุใด

ไม่เห็นด้วย แต่ควรเป็นการอภิปรายทั่วไป โดยไม่ลงมติ เพราะเราเป็นกลางจะลงมติไม่ได้ วุฒิสภาเอาปัญหาหรือข้อเท็จจริงของเขามาพูด แล้วให้รัฐมนตรีมาแถลง วุฒิสภามีหน้าที่ฟังแล้วแนะนำว่าทำผิดทำถูกเพื่อให้เขาแก้ไข ไม่ใช่ขอเปิดอภิปรายได้เพียง 1 ครั้งในแต่ละสมัยการประชุม แต่ควรเป็นสมัยละ 2 ครั้ง เพราะการบริหารประเทศในทุก ๆ 60 วันต้องมีการทบทวน ไม่ใช่คุณทำงานไป 2 เดือนแล้วจึงมาประมาณไป 2 ล้าน มันก็ไม่ต้องถามมาถาม ไม่ว่าจะเป็นญัตติหรือกระทู้ พระราชบัญญัติ หรือการอภิปราย ต้องทำถี่ รายสัปดาห์ รายเดือน ราย 2 เดือน

ในกรณีที่ต้องทบทวนในรายสัปดาห์นั้นเป็นเพราะว่ารัฐบาลมีการประชุม ครม. ทุกครั้งแล้วจะปล่อยปัญหาเหล่านั้นไว้ทำไม การประชุม ครม. แต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณประชุม 4 ครั้งได้ทำอะไรไปบ้าง

ส่วนราย 2 เดือนก็ถือเป็นครั้งหนึ่งของสมัยประชุม สมัยประชุมหนึ่งมี 4 เดือน ซึ่งประเทศด้อยพัฒนาจะต้องมีการทบทวนตลอดว่ารัฐบาลเดินทางถูกไหม ถ้าเดินทางไม่ถูกจะต้องชี้ให้เห็นเพื่อปรับปรุงแก้ไข

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภามีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ เพราะเหตุใด

มันเป็นสภาพปัญหา เพราะตัวกรรมการไม่บริสุทธิ์ แล้วมันก็ไม่มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่จริง อันนี้ควรจะเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติเสียใหม่ ควรจะทำแค่ นักการเมืองในระดับรัฐบาลข้าราชการในระดับกระทรวงหรืออธิบดี ให้ทำได้แค่นี้ ถ้าเผื่อคน 2 กลุ่มนี้ไม่มาต้องลงโทษ ถ้าคุณลงโทษตรงนี้ได้และสามารถปราบปรามการทุจริตได้ คนที่อยู่ต่ำกว่านี้ไม่กล้าทำ ถ้าหัวไม่กระดิกหางไม่ส่าย

ส่วนบทลงโทษนั้นควรจะถอดถอน โดยการเข้ากระบวนการด้วยเหตุผลเพื่อส่งให้วุฒิสภามาขึ้นตอนเพราะเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ พวกนี้บริหารประเทศไม่เป็นเพราะเอารัฐมนตรีอย่างคุณสุรนันทน์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกฯ มาบริหารประเทศ เหมือนเอาเด็กอมมือมาแต่ก่อนคนจะเป็นเสนบดีจะต้องผ่านงานกระทรวงมาตั้งแต่ชั้นเล็กๆ จนเลื่อนมาอยู่ในตำแหน่งใหญ่โต แตกต่างจากสมัยนี้มาก อย่าง.....เข้ามาก็มาแสวงหาประโยชน์

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอ แต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป เพราะเหตุใด

เรื่องของรัฐบาลไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับวุฒิสภา ถ้าวุฒิสภาเป็นกลางจริงเอาแค่นายกฯ คนเดียว หลังจากทีประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้ชื่อคนจะเป็นนายกฯ จะต้องส่งชื่อให้วุฒิสภาแสดงความเห็นชอบ แค่คนเดียวเท่านั้น เพราะถ้านายกฯ ดีผ่านทั้งสองด่านได้ทุกอย่างก็จบ วันนี้นายกฯ เป็นผู้กุมอำนาจของรัฐมนตรีทุกคน รัฐมนตรีทั้งหลายเหมือนเลขา กำลังเข้าข่ายระบบประธานาธิบดีเข้าทุกวัน ในต่างประเทศเลขาฯ ประธานาธิบดีเรียก Secretary ทั้งนั้น วันนี้โดยพฤตินัยรัฐมนตรีไทยเหมือนเลขาธิการ ไม่มีหน้าที่อะไรเลย นายกฯ สั่งแล้วก็ทำตาม

บทสัมภาษณ์

รสนา โตสิตระกูล

แกนนำ 30 องค์การด้านคอร์รัปชัน

วันที่ 9 กันยายน 2548

ณ มูลนิธิสุภาพไทย กรุงเทพฯ

● ขอให้ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณา
กลั่นกรองร่างกฎหมาย การควบคุม การตรวจสอบฝ่ายบริหาร / ปัญหาหรืออุปสรรค / แนวทางการ
แก้ไข

เชื่อว่ามีกฎหมายบางฉบับที่ ส.ว.ชุดปัจจุบันพยายามปรับปรุงให้มันดีขึ้นแต่คิดว่า
บทบาทตรงส่วนนี้จริงๆ ส.ว.ไม่ได้มีอำนาจมากนักที่จะเปลี่ยนหรือทำให้กฎหมายมันมีความ
สมบูรณ์เพราะว่ากฎหมายส่วนใหญ่มันจะต้องถูกส่งมาจาก ส.ส.ก่อน ถ้าสมมุติว่าไม่ส่งมาหรือพวก
มาก คือเวลานี้สิ่งที่ดิฉันมองเห็นทั้งหมดเห็นว่าสภานิติบัญญัติมันไม่ได้เป็นอิสระ ซึ่งมันขัดกับ
หลักการที่วางเอาไว้ เพราะหลักการของเราคือการแยกอำนาจเพื่อถ่วงดุลกัน คือมีอำนาจนิติบัญญัติ
อำนาจตุลาการ และอำนาจฝ่ายบริหาร แต่เวลานี้ฝ่ายบริหารกับนิติบัญญัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
เพราะฉะนั้นการถ่วงดุลกันในสองสภามันเป็นไปได้ยาก เพราะฉะนั้น เมื่อ ส.ว.มันเหมือน
ปลายทางพอเวลาส่งกฎหมายมาจาก ส.ส. ส.ว.ก็อาจจะมีโอกาสได้บ้างในการที่ขัดเกลาลูปอะไรให้
มันดีขึ้น แต่ถึงขนาดเปลี่ยนเนื้อหาสาระโอโห เป็นเรื่องใหญ่ มันทำไม่ได้ ต้องกลับไปตั้ง
คณะกรรมการสองฝ่าย แต่ถ้า ส.ส.ไม่ยอมรับในสิ่งที่ ส.ว.แก้ ส.ว.ก็ไม่มีอำนาจ นี่พูดในเชิง
หลักการว่า ส.ว.ไม่มีอำนาจในการที่จะเปลี่ยนแปลงสาระของกฎหมายหลายๆจริงๆ

เพราะฉะนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่สภาผู้แทนราษฎรแล้ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อิสระ
ไปเข้ากับฝ่ายบริหารยากมาก ดูได้จากกฎหมายผู้บริโภค ตามมาตรา 57 ของรัฐธรรมนูญฯ ป่านี่ 8
ปีแล้วยังไม่เกิดเลย เพราะ ส.ส.ไม่ทำ ส.ว.อาจจะมีคนกระเด็นรื้อรันในเรื่องนี้พูดกันไม่รู้กี่ปีแล้ว แต่
กฎหมายก็ยังไม่นำเข้า มันก็ยังไม่มาถึง ส.ว. ไม่มีใครเริ่ม มันก็มีวิธีการหลายอย่างที่ทำให้ ส.ว.มี
โอกาสเข้ามาทำตรงนี้ไม่มาก แม้กระนั้นก็ดี ส.ว.ถ้ามีความเข้มแข็งและมีความอิสระจริงๆก็ยังน่าจะ
สามารถทำให้กฎหมายมีประโยชน์ต่อประชาชน แต่ปัญหาที่ต้องตั้งคำถามคือ ส.ว.ส่วนใหญ่เป็น
อิสระหรือเปล่า ถ้าไม่เป็นอิสระหรือไม่มีความรู้กับประเด็นนั้นๆการที่จะปรับปรุงกลั่นกรองร่าง
กฎหมายเหล่านั้นไม่ง่าย เพราะฉะนั้นกำลังในการถ่วงดุล ส.ว.ก็ทำได้ระดับหนึ่งเท่านั้น ที่จะคาน

ถ่วงดุลสำคัญมากก็ยังคงคิดว่าระบบที่เป็นอยู่ที่มันยังไปไม่ถึงตรงนั้น เพราะไม่มีอำนาจ แม้แก้ไขกฎหมายไป แต่ ส.ส. ไม่เอาเขาก็หัก ส.ว. ได้

โดยอำนาจตามรัฐธรรมนูญฯ เขาไม่มีอำนาจในการนำเสนอกฎหมาย กฎหมายสำคัญๆ ของประชาชนจำนวนมากเลย ถ้าสมมติเรามองว่า ส.ว. เป็นตัวถ่วงดุลกฎหมายที่ดีและอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ถ้า ส.ว. เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือทำหน้าที่ถ่วงดุลแทนประชาชน จากอำนาจฝ่ายบริหารและเป็นอิสระจากสภาผู้แทนฯ ซึ่งเวลานี้เราตั้งคำถามว่าไม่อิสระ ดูได้ว่ามี 377 เสียง แต่เขาบอกว่าห้ามฝืนมติพรรคจะโดนไล่ออก อย่างนี้คุณจะเป็นสภานิติบัญญัติที่เป็นอิสระได้อย่างไร เพราะคุณยังต้องเดินตามมติพรรค ดังนั้นตามหลักการประชาธิปไตยการถ่วงดุลโดยอำนาจทั้งสามนี้เป็นจริงไหม ซึ่งมันไม่เป็นจริง ส.ว. มันเป็นปลายทางเพียงแค่ถ่วงดุลให้รอบคอบจากที่ ส.ส. เสนอมา แยกแยะให้ดูดีขึ้น แต่ถ้าจะแก้ไขมันเกิดประโยชน์กับประชาชนเป็นเรื่องใหม่ๆ จริงๆ ส.ว. ไม่มีอำนาจเหมือน ส.ส.

สมมติเราให้สิทธิประชาชน 5 หมื่นคนเข้าชื่อตามมาตรา 170 เพื่อเสนอกฎหมายแต่ประชาชน 5 หมื่นคนเสนอไปแล้ว ศักดิ์ศรีเท่ากับ ส.ส. 1 คนหรือ 20 คนนำเสนอ โดยที่จริงๆ แล้วประชาชนที่เสนอกฎหมายแทบจะไม่มีอำนาจเข้าไป defend กฎหมายต้องเป็นแบบนี้ๆ ในเมื่อประชาชนรวมกันถึง 5 หมื่นคน ควรจะมีศักดิ์ศรีในการที่เราจะสามารถ defend กฎหมายนี้ได้ แต่เปล่าหรือมันเหมือนกับว่าเป็นไปรษณีย์ส่งเข้าไปแล้วในที่สุดก็กลืนเข้าไปสู่ระบบ เขาไม่เอาหรือทั้งก็ได้ มันไม่มีศักดิ์ศรีตรงนี้เลย เพราะฉะนั้นตรงจุดนี้อำนาจของประชาชนและ ส.ว. ที่จะผนึกกำลังกันในการนำเสนอร่างกฎหมายเพื่อประชาชนจริงๆ มันไม่เกิดขึ้น

ส่วนแง่ความเป็นจริงนั้น คิดว่าขนาดหลักการยังทำไม่ได้ ในแง่ความจริงยิ่งลดทอนลงไปอีก อย่างดีที่สุด ส.ว. อาจจะถ่วงดุลกฎหมายที่ดีขึ้น เช่น กฎหมายป่าชุมชน ที่ตอนนี้ดูดีขึ้นมาก ทั้งที่ผ่านมา 10 กว่าปีแล้ว กฎหมายป่าชุมชนยังไม่ออกมาเลย คือมันดีจริงแต่มันช้า จะผ่านก่อน ส.ว. นี่หมดสมัยหรือเปล่าไม่รู้ ทั้งที่เสนอและร่างกันมาก่อนรัฐธรรมนูญฯ ปี 40 ด้วยซ้ำ ถูกแก้จนละต่อสู้อันมาตลอด

ส่วนจะให้อำนาจ ส.ว. มากขึ้นหรือไม่ เราพูดได้ตามกรอบรัฐธรรมนูญฯ หรือถ้าเราบอกว่าต่อไปจะแก้รัฐธรรมนูญฯ จะแก้อย่างไร ตนเองก็ไม่ค่อยเชื่อว่าพวกนี้เขาจะมาแก้ไขให้ประชาชนมีอำนาจมากขึ้น ส่วนใหญ่จะแก้เพื่อลดทอนสิทธิประชาชนมากกว่า ใ้อันที่จะมาแก้ไขการตรวจสอบมีความเข้มแข็งขึ้น ประชาชนมีอำนาจมากขึ้น ไม่เชื่อว่าจะเป็นไปได้ เว้นแต่ว่าประชาชนเข้มแข็งจริงๆ ในการต่อสู้กัน ที่คุณอยู่เฉยแล้วเขาประทอนมาให้ไม่มีทาง

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบ ฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการ) รวมทั้งปัญหาหรืออุปสรรค และแนวทางแก้ไข

คิดว่าทำได้ดีพอสมควรแต่จริงๆแล้วเป็น ส.ว.กลุ่มน้อยที่มีความเข้มแข็งในการทำเรื่องนี้ คิดว่าถ้า ส.ว. ได้เป็นอิสระทั้งหมดทั้งสภา มันจะมีอำนาจขนาดไหน นี่ขนาดทำแบบกระป๋องเปรี้ยวประมาณ 30-40 คน จาก 200 คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งด้วย แต่ก็ยังมีผลกำลังในการเปลี่ยนแปลง ตรวจสอบอะไรตั้งเยอะ เช่น การตรวจสอบเรื่องการคอร์รัปชันต่างๆขณะนี้ แต่เอาละ ส.ว.ไม่มีอำนาจในทางบริหาร ถึงแม้คุณจะพบว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันเรื่องนั้นเรื่องนี้ หรือ คุณตรวจเรื่อง ซีทีเอ็กซ์ เรื่องคอมพิวเตอร์ 900 ล้าน อะไรเหล่านี้แล้วคุณพบว่ามันคอร์รัปชัน เสร็จแล้วโดยอำนาจมันต้องส่งไปที่ฝ่ายบริหารให้ผู้บริหารจัดการ ถ้าผู้บริหารไม่ทำก็ทำอะไรไม่ได้ อย่างนี้มันก็กลายเป็นพลังทางสังคมที่จะบีบเท่านั้นเอง แต่ก็มีบางประเด็นที่ ส.ว.สามารถ exercise อำนาจของเขาได้พอสมควรเช่น ถ้าช่วงอะไรก็ตามที่กฎหมายเปิดช่องให้บีบเขาก็ทำได้ดี ยกตัวอย่างกรณี ป.ป.ช.ยื่นคำตอบแทนตัวเอง เนื่องจากสามารถส่งเรื่องไปที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้เลย มันก็เกิดผลทันที ดังนั้นจึงต้องมีระบบรองรับและตัวบุคคลที่ทำงานด้วย ระบบบางที่มันก็พยายามจำกัด แต่ถ้ามีช่องเล็กน้อยแล้วได้คนดีทำงานมันก็สามารถถ่วงช่องว่างนั้นให้กว้างขึ้นได้ แต่ถ้าได้คนไม่ดีมานั่งตรงจุดนั้น เขาก็พยายามปิดช่องที่มันมีอยู่น้อยให้มันไม่มีการใช้เลย

ทุกวันนี้สังคมตั้งคำถามว่าจริงๆแล้ว ส.ว.มีความเป็นอิสระมากน้อยแค่ไหน บางทีเราก็พูดลำบากว่าไม่อิสระเพราะถูกฝ่ายผู้มีอำนาจมาครอบงำ หรือว่าเป็นเรื่องของทัศนคติ ส่วนใหญ่ ส.ว.เกินกว่า 50% ที่มาจากกลุ่มข้าราชการทั้งประจำและกลุ่มการเมืองแบบเก่าที่เข้ามาอยู่ คนเหล่านี้แนวคิดของเขาก็จะเป็นแบบเดิมๆ เขาอาจจะไม่เข้าใจว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้เปิดช่องให้พลังของประชาชนเข้ามาตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจมากขึ้น แล้ว ส.ว.ควรจะมียุทธศาสตร์ที่ในแง่ร่วมมือกับภาคประชาชนในการถ่วงดุลฝ่ายบริหาร เพราะโดยระบอบประชาธิปไตยโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฯ ปี 2540 กฎหมายถูกวางขึ้นมาหลายอย่างโดยมีสมมติฐานหลายเรื่องว่าคนที่มีความอำนาจมักจะทุจริตคอร์รัปชัน มักจะใช้อำนาจในทางที่ผิด เพราะฉะนั้นโดยกลไกที่ถูกกำหนดขึ้นมาก็เพื่อถ่วงดุลเพื่อตรวจสอบ แต่ปรากฏว่าในกลไกตรงนี้เขาก็กังไม่ให้อำนาจประชาชนเต็มที่ แต่พูดตั้งไว้นิดหน่อยว่าคุณมีอำนาจมีบทบาทมาตรวจสอบ แต่ช่องทางในการเข้ามาตรวจสอบตรงนี้นั้นก็น้อยมาก และก็ทำได้ยาก ยิ่งมาออกกฎหมายลูกขึ้นก็จะสกัดพวกนี้ไปหมด ที่นี้ ส.ว.ที่จะรู้บทบาทตัวเองว่าการถ่วงดุล นี่คือบทบาทหลักเพื่อจะไม่ให้ผู้บริหารประพฤติดจากสิ่งที่ควรจะเป็น คือ ไม่เป็นการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่ไปใช้อำนาจเกิน นี่คือบทบาทของ ส.ว. แต่ปัญหาคือ ส.ว.ไม่เข้าใจบทบาท

ตรงนี้ ดังนั้นการที่ ส.ว.ไม่มีบทบาทเต็มที่ก็คือ 1. อาจถูกแทรกแซงจากผู้มีอำนาจ ทางฝ่ายบริหาร
2. มาจากทัศนคติของ ส.ว.เอง

แต่ ส.ว.กลุ่มหนึ่งถึงแม้ไม่ใหญ่มากนัก แต่การแสดงบทบาทของเขาก็ส่งผลสะท้อน
เยอะมาก ดังนั้นถ้า ส.ว.สามารถมีอิสระได้มากกว่านี้ เชื่อว่าบทบาทของ ส.ว.จะมีมากกว่านี้ ไม่
ถึงกับทั้งหมดให้เกินครึ่งหนึ่ง ไม่อย่างนั้น ส.ว.กลุ่มนี้ก็จะเสี่ยงส่วนน้อยตลอด ในหลายเรื่องคุณ
พูดได้ อภิปรายได้ แต่ไม่สามารถทำอะไรได้เพราะว่าคุณเป็นเสียงส่วนน้อย เช่น ถ้ามีเสียง 120 คนก็
สามารถลงชื่ออภิปรายรัฐบาลได้ แม้ไม่ได้ลงมติแต่ก็สำคัญ และลักษณะที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้
ว่าจะต้องใช้เสียง 1 ใน 4 ถึงจะเปิดอภิปรายรัฐบาลได้หรือ 2 ใน 5 คิดว่าเหลวไหลในเมื่อหลักเกณฑ์
ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการให้มีการตรวจสอบถ่วงดุล ทำไมถึงมาจำกัดควรจะลดจำนวนเสียง
ในการยื่นอภิปรายลง เพราะเนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรไม่เป็นอิสระจริงๆ แล้ว 377 เสียง จะไม่มี
ทางรวมกันเป็น 1 ใน 4 เพื่อจะมาตรวจสอบรัฐบาล ซึ่งจริงๆ แล้วสภาผู้แทนฯ ควรจะเป็นอิสระแล้ว
ตรวจสอบฝ่ายบริหารนี้คือในหลักการแต่ในความเป็นจริงมันไม่เกิดขึ้น

เวลานี้มันก็เป็นเพียงรูปแบบพิถลพิการ ถ้าคุณยังยึดอำนาจทั้งสาม เวลานี้ในความเป็น
จริงเหลือแค่ 2 อำนาจเท่านั้น คือ 1. บริหารกับสภานิติบัญญัติ 2. ตุลาการ อำนาจที่จะถ่วงดุล
กลายเป็นตัวสนับสนุนรัฐบาลด้วย เช่น รัฐบาลออกกฎหมายปั๊บ สภานิติบัญญัติรับทันที แล้วจะ
ถ่วงดุลอย่างไร ดังนั้น ต้องเปิดช่องให้มีการอภิปรายรัฐบาลได้ง่าย ให้ฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ได้ง่าย
ฝ่ายบริหารจะไปกลัวอะไรถ้าไม่กลัวทุจริต แต่ตอนที่ร่างรัฐธรรมนูญเขาอาจดูแบบจากสภาพปัญหา
การเมืองแบบเก่าที่เขามีความรู้ดีกว่ารัฐบาลเป็นรัฐบาลผสมที่อ่อนแอ ส.ส.ขายตัวกันยกมือเป็น
ฝักถั่ว เพราะฉะนั้นก็ต้องการทำให้รัฐบาลมีความเข้มแข็ง แต่เมื่อเข้มแข็งมากเกินไปมันก็ abuse
อำนาจได้ แต่จริงๆ แล้วสิ่งที่ต้องเข้มแข็งคือกลไกการตรวจสอบซึ่งควรจะมาจากภาคประชาชนให้มีความ
เข้มแข็งมากขึ้นเท่าๆ กัน ถ้าประชาชนเข้มแข็งมากแต่กระบวนการตรวจสอบไม่ขยับตามเลย
ก็ทำอะไรไม่ได้

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ /ปัญหาหรือ
อุปสรรค /แนวทางแก้ไข**

เนื่องจาก ส.ว.อยู่ตรงปลายทางการ แต่งตั้งองค์กรอิสระมันต้องผ่านกระบวนการสรร
หาเหมือนบอว่าของมีอยู่แค่นี้ คุณเลือกเท่าที่มี มันลือคสเป็คมาหมดแล้ว 18 คนให้เลือกเหลือ 9
คน คุณจะเลือกอะไรไปมากกว่านี้ เพราะฉะนั้นกระบวนการสรรหากรรมการองค์กรอิสระมันจึงมี
ความสำคัญมาก ที่มาอย่างทีบอว่าไม่ควรเอานักการเมืองเป็นกรรมการสรรหา นักการเมืองมาพูด

แล้วก็กลืนน้ำลายตัวเอง เหมือนตอนแก้ไขในเรื่องกรรมการสรรหากรรมการ ป.ป.ช.ก็บอกว่าจะไม่เอาสัดส่วนของพรรคการเมืองเข้าไปเป็นกรรมการสรรหา เสร็จแล้วก็กลืนน้ำลาย ไปตั้งตัวแทนรัฐบาลฝ่ายค้านฝ่ายละ 1 คน ตั้งอะไรที่มันอยู่นอกกฎหมายโดยไม่มีใครท้วง ท้วงไปก็ไม่มีพลัง

ดังนั้นทางแก้เรื่องนี้ต้องแก้ตรงที่มาของกรรมการสรรหาองค์กรอิสระโดยคัดนักการเมืองออกไปเลย ก็ในเมื่อรัฐบาลบอกว่าไม่ยุ่งเกี่ยวกับองค์กรอิสระ แล้วคุณมาสรรหาทำไม ควรเปิดให้ภาคส่วนอื่นๆเข้ามาเป็นกรรมการสรรหา เช่น องค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณประโยชน์ที่เข้ามา ซึ่งจะมององค์กรอิสระหลายชุดที่เปิดช่องให้องค์กรพัฒนาเอกชนหรือภาคเอกชนเข้ามาเลือก ที่นี้การตีความภาคเอกชนกลายเป็นภาคธุรกิจ แต่จริงๆแล้วมีกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหาผลประโยชน์ทำงานในเชิงพัฒนา แต่เวลานี้พอการนิยามไม่ชัดเจนมันก็สามารถแฝงเข้ามาได้อยู่แล้ว ตัวอย่าง กสช.ก็มีการตั้งองค์กรใหม่ๆหน่วยงานใหม่เข้ามาเต็มไปหมดเพื่อที่จะเข้ามาเป็นกรรมการสรรหา เขาก็ลือคสเป็ค ปลายทางอย่าง ส.ว.ก็ต้องเลือกตามที่เสนอมา

จริงๆต้องดูความเชื่อมโยงทั้งระบบเพื่อมาสู่จุดสุดท้ายของมัน ส.ว.จึงไม่ใช่เป็นตัวเลือกตั้งแต่ต้น แต่เป็นตัวกลั่นกรองให้ดีที่สุดออกมา แต่ถ้าของที่ได้มาไม่ดีอยู่แล้ว มันก็เลือกได้เท่านั้น หรือ ถ้าเกิดได้คนดีมาก็ถูกหาเรื่องอีก อย่างกรณี คุณหญิงจาวรธรรม เมณฑกา ผู้ว่า สตง.ซึ่งจริงๆมันเป็นการตีความที่ใช้ไม่ได้ เพราะถ้าไปดูใน พ.ร.บ.ของ สตง.คตง.เป็นคนสรรหา ส.ว.เป็นผู้เลือก ในหลวงเป็นผู้แต่งตั้ง มาโดยลำดับ แต่ตอนนี้กลับไปตีความว่า คตง.มีอำนาจสูงสุดเสนอมาหนึ่งคนแล้วให้เห็นชอบ ตีความคำว่าเห็นชอบกับเลือก ซึ่งคำว่าเลือกในพจนานุกรม มันต้องมีมากกว่าหนึ่ง ตอนนี้พยายามเบี่ยงมาตีความว่ามันต้องรับรองเฉพาะเป็นคนๆ นี่คือการพยายามใช้ช่องทางกฎหมายในการที่จะเพื่อตอบสนองผลประโยชน์หรือ hidden agenda บางอย่าง

สภาพบรรยากาศตอนนี้คือการพยายามทำให้องค์กรอิสระในการตรวจสอบเป็นหมัน หรือทำได้น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย ยิ่งพูดถึงการถอดถอนยิ่งยาก เพราะกฎหมายมันล๊อคไว้ เช่น เรื่อง ป.ป.ช. การที่จะมาตรวจสอบนักการเมืองก็ยากมาก ถ้าไม่มีคนมาร้อง ไม่มี 5 หมื่นชื่อ ไม่มีผู้เสียหาย ก็เฉยไปเลยไม่ต้องทำอะไรแล้ว และตอนนี้รัฐบาลก็จะมาเถื่อนเอาส่วนที่การตรวจสอบการทุจริตไปอยู่ที่กระทรวงยุติธรรมเท่ากับคุณลอยแพ ปล่อยเกาะเลย ป.ป.ช.ทำเฉพาะเรื่องใหญ่ๆ เช่น นักการเมือง ถามว่า เรื่องใหญ่จะมีสักกี่เรื่อง ถ้าไม่มีคนมาร้อง ถ้าไม่ทำให้การร้องทำได้ง่ายขึ้น ป.ป.ช.จะมีเรื่องอะไรมานั่งคบขัง ตอนนี้การสอบสวนนักการเมือง ข้าราชการอยู่ใน ป.ป.ช.ทั้งหมด แต่กฎหมายปราบคอร์รัปชันมันไม่ได้ครอบคลุม ไม่ได้ยกพวก เพราะการคอร์รัปชันไม่ได้เกิดที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่มันเกิดขึ้นจากการร่วมมือหลายฝ่าย เช่น ข้าราชการ นักการเมือง นักธุรกิจ ที่นี้ สมมุติ ป.ป.ช.เขาสอบข้าราชการประจำ เขาสอบได้ด้วยตัวเอง สมมุติเขาสาวถึงตัวนักการเมือง

ก็จะจกเลย ทำต่อไปไม่ได้ ต้องมีคนมาร้อง ต้องมีผู้เสียหาย ต้องมีหน่วยงานราชการมาร้องตัวเอง แล้วราชการไหนจะกล้าร้องนายตัวเอง ถ้าไม่ราชการก็ต้องมีประชาชน 5 หมื่นคนมาร้อง หรือ ส.ส.1 ใน 4 มาร้อง จบ คุณสาวขึ้นไปไม่ได้เลยนะ

ตอนนั้นเราทำเรื่องทุจริตเราเริ่มที่นักการเมืองก่อน มันก็สาวไปหาข้าราชการได้ สาวไปหานักธุรกิจได้ แต่พอถึงนักธุรกิจปั๊บ ป.ป.ช.ศาลฎีกา ทำอะไรไม่ได้ ต้องแยกส่วนของธุรกิจไปฟ้องต่างหาก แต่ผู้เสียหายคือกระทรวงสาธารณสุขมันก็ไม่ไปฟ้อง การตีความว่าใครเป็นผู้เสียหาย เราภาคประชาชนไม่ใช่ผู้เสียหายนะ อย่างนี้เราแค่ไปร้องทุกข์กล่าวโทษ เราไปฟ้องเขาไม่ได้ ร้องทุกข์บริษัทเขาเพื่อให้ตำรวจไปทำ ตำรวจก็ต้องส่งไปอัยการไปฟ้อง 9 เดือนแล้วก็ยังไม่ทำอะไรเลย

ทางแก้ต้องให้ ป.ป.ช.ทำทั้งพวงเลยเป็น one stop service รัฐบาลพูดคำนี้บ่อยมาก ทำไมเรื่องคอร์รัปชันรัฐบาลไม่ทำเป็น one stop service จะได้ทำชุดเดียวไปเลย มันไม่มีทางรอดไปไหน เพราะฉะนั้นตรงจุดนี้ ส.ว.ก็ทำอะไรได้ไม่มาก ได้แค่กลั่นกรองเลือกคนที่ดีที่สุดเพื่อไปทำหน้าที่ในองค์กรอิสระ แต่สิ่งเหล่านี้ถ้ามันไม่สามารถเชื่อมโยงขบวนการทั้งวงจร ส.ว.ก็ทำหน้าที่อยู่ที่ปลายทาง มันก็ทำอะไรไม่ได้ ต้องรอเขาวิ่งมา เหมือน ป.ป.ช.ต้องรอเขาวิ่งมา ก็เป็นสื่อกระดาษ สดง.ต่างหากที่เป็นตัวสำคัญที่สุด มันเป็น ongoing มันเป็นการตรวจสอบภายในแบบ ongoing แล้วถ้าได้คนดีซื้อสัตย์ซื้อตรง คุณเจาะทะลุทะลวง อันนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่เขาเอาคุณหญิงจาวรรรณ เมณฑกา ออก

เรามีกฎหมายรัฐธรรมนูญฯ มา 8 ปี เราต้องการใช้ของมันในทางที่เป็นจริงเหมือนเราได้เครื่องมือใหม่ๆมา สมมติเราได้จอบได้เสียมมา ไ้จอบเสียมมันแข็งแรงพอไหม มันมีคม มีด้ามคมมันบิ่น มันทื่อ หรือเปล่า มันกว้างพอไหมที่จะตัก มันใช้งานได้เปล่า รัฐธรรมนูญฯ ก็เหมือนกัน คุณตั้งองค์กรอิสระต่างๆคุณเชื่อมร้อยเป็นอันเดียวกันโดยหวังว่าการเชื่อมแบบนี้จะทำให้มันสามารถส่งผลไปสู่การตรวจสอบการใช้อำนาจที่ผิดของฝ่ายบริหาร ควบคุมเรื่องงบประมาณไม่ให้ไปใช้ในทางที่ผิด คือการควบคุมการคอร์รัปชันนั่นแหละ แต่เวลานี้เครื่องมือเหล่านั้นสามารถตรวจสอบคนคอร์รัปชันได้ไหม ไม่ได้ ไม่มีทาง มันกลายเป็นว่าต่อไปคุณมาตรวจการคอร์รัปชันเรื่องระบบอีกแล้ว คุณจะต้องไปเดินถนนเหมือนสมัย 14 ตุลาอีกหรือเปล่า จริงๆจาก 14 ตุลา มันทำให้มีการพัฒนาในทางการเมืองเพื่อที่จะให้ระบบกติกาส่วนกลางมันสามารถทำหน้าที่ของมันเราจะไม่ต้องมาทำ อะไรที่นอกกฎหมาย ไปๆมาๆ ก็มารวบกฎหมายกลายเป็นพิธีกรรม กลายเป็นประดัยยนต์

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ/ปัญหาหรืออุปสรรค/แนวทางการแก้ไข

มี ส.ว.กลุ่มเดียวที่ยังมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม รับเรื่องร้องเรียนต่อมิอะไรแล้วไปสอบ แต่สอบแล้วคุณทำอะไรได้ แต่ก็ไม่ใช่ว่าไม่มีความสำคัญ อย่างน้อย ส.ว.ก็เป็นตัวชี้ ตัวผลักดันเรื่องนี้ได้ ใช้กระบวนการทางสังคมเคลื่อนไหว จริงๆแล้วยังคิดว่ากฎหมายหรือกลไกทางกฎหมายทั้งหลายต้องเปิดให้ประชาชนสามารถออกมา exercise อำนาจได้ง่ายขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะประชาชนไม่ใช่คนที่อยู่ในผลประโยชน์ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ขอมริบว่า ส.ว.ส่วนหนึ่งทำได้ดี แต่กำลังน้อย ก็ทำได้ในบางเรื่องเท่านั้นเอง ไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างสมบูรณ์อย่างที่บอก ถ้าเกิดเรามี ส.ว.เกินกว่าครึ่งหนึ่งที่มีความเป็นอิสระจริงๆแล้ว ก็มีความเข้าใจในบทบาทของตัวเองอย่างแท้จริงก็สามารถมีบทบาทที่สำคัญ เพราะเราถือว่าไม่มีอะไรที่สมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์มันเหมือนเป็นขบวนการที่เราก้าวเดินไป ค่อยๆพัฒนาเรียนรู้ ถ้าหากว่าสังคมมันเปิดในแง่ที่ว่าหลักเกณฑ์สำคัญของระบอบประชาธิปไตยคือการถ่วงดุลอำนาจจะต้องตรวจสอบเพื่อไม่ให้คุณทำผิด เพราะมนุษย์ทุกคนมีกิเลส เพราะเมื่อมีกิเลสแล้วคุณก็จะคอร์รัปชันไม่ได้ ถ้าคุณไม่มีอำนาจ ทุกคนมีกิเลส เพราะฉะนั้นระบบทั้งหลายก็คือมีที่มาเพื่อที่จะจำกัดอำนาจและกำราบคุณ ว่ามีองค์กรในการตรวจสอบได้อย่างเข้มแข็ง เพราะฉะนั้นอย่าให้กิเลสของคุณผสมกับอำนาจแล้วทำอะไรที่มันผิดจากทำนองคลองธรรมไม่ได้

ที่ ส.ว.ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนเพราะกลุ่มหนึ่งเป็น ส.ว.ที่มาจากข้าราชการประจำที่เกษียณอายุแล้ว เขาอาจนึกว่า ส.ว.เป็นเหมือนสมัยโบราณที่ขึ้นมาเป็นตำแหน่งโดยระบบ หรือ ถือว่าเป็นบำเหน็จหรือเปล่า เป็นเกียรติยศให้กับครอบครัวหรือเปล่า แต่จริงๆคุณก็ไม่ได้ทำอะไรเลย ส.ว.เกินครึ่งที่ไม่ได้แสดงบทบาทที่สำคัญ

การที่จะทำให้ ส.ว.สัมพันธ์กับประชาชนจะต้องคิดระบบหลายอย่าง อย่างของต่างประเทศเขามีระบบ recall เสียง เช่น ถ้าประชาชน เข้มแข็ง ถ้าประชาชนบอกว่าคุณต้องออกกฎหมายอันนี้ คุณต้องคัดค้านกฎหมายอันนี้ ถ้าคุณไม่ทำเรามีพลังประชาชน เรา recall คุณ เราไม่เอาคุณเป็นผู้แทนแล้ว เพราะคุณไม่ทำหน้าที่แทนฉัน ฉันขอถอนคะแนนเสียงที่เคยให้

รัฐธรรมนูญพยายามวางแบบใหม่ขึ้นมามี ส.ส. Party's List กับ ส.ส.แบ่งเขต ส.ส. Party's List คือ ขึ้นไปเป็นฝ่ายบริหารเลยแยกบัญชีกัน ส่วน ส.ส.แบ่งเขตเขาต้องการให้ใกล้ชิดกับประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นตัวเองซึ่งประชาชนถ้ามีความเข้มแข็ง เราคัดเลือกคน ไม่ใช่คนนี้ขึ้นมาจากการใช้เงินหรืออำนาจอุปถัมภ์มากลายเป็นนายของชาวบ้าน มากกว่าที่ชาวบ้านจะรู้สึกว่าเป็นนายคุณ ฉันส่งคุณไปเป็นตัวแทนของฉันไปเป็นปากเป็นเสียง หรือ เป็นปากเป็นท้องแทนฉัน เพราะฉะนั้นคุณขึ้นไปแล้วจะต้องผลักดันผู้บริโภคร ต้องผลักดันกฎหมายป่าชุมชน หรือกฎหมายอื่นๆ ถ้าเกิดคุณไม่ทำหน้าที่ พวกฉันที่อยู่ในพื้นที่จะรวมตัวกันถอนเลย 5 หมื่นเสียงถอนให้หมดสภาพเลยแล้วเอาคนใหม่เข้ามา

ทางแก้เรื่องนี้มีหลายคนเสนอแต่ก็ยังไม่รู้ว่าวิธีไหนที่จะดีกว่ากัน เพราะจริงๆ ถ้าให้ ส.ว. อยู่มากกว่าหนึ่งสมัย ก็ไม่รู้ ว่า ส.ว. ที่ทำงานจริงๆ จะได้เข้ามาหรือเปล่า เกรงแต่ว่าพวกกรากเหง้า ที่เข้าไปนั่งเฉยๆ อยู่ยาวไปเลยมากกว่า เพราะจริงๆ ประชาชนก็ยังไม่ตื่นตัวมาก ส.ว. ต้องมีฐานเสียง มีระบบอุปถัมภ์ ประชาชนไม่ได้มองหรือคิดว่าตัวเองเป็นนาย เขามีความรู้สึกว่า ส.ว. ส.ส. เป็นเจ้านาย เราเลือกเข้าไปแล้วเขาจะไปทำอะไรก็ได้ตามเรื่องของเข ไม่ได้มาตอบสนองต่อหน้าที่ของเราเลย เพราะฉะนั้นอำนาจในการต่อรองตรงนี้มีความสำคัญมาก เราบอกว่าประชาชนเป็นอธิปัตย์เป็นเจ้าของอำนาจประชาชนส่วนใหญ่รู้จักอำนาจตัวเองหรือเปล่า เพราะฉะนั้นก็โดนพวกนี้ดัม อาศัยประชาชนเป็นตรายางแสดงบัพหิยอนบัตรแล้วเข้าไปทำอะไรตามเรื่องของเข ทำเอฟทีเอ ขายทรัพย์สินสมบัติของชาติ ก็ขายไป ไม่สนใจประชาชนแล้ว ประชาชนไม่มีสิทธิมีเสียง

เพราะฉะนั้นกระบวนการพัฒนาทางการเมืองประชาชนต้องตื่นตัวขึ้นมา แต่โดยกลไกของระบบมันไม่ได้มาพัฒนาประชาชนให้ตื่นตัว สิ่งที่ผู้บริหารต้องการคือขอให้ประชาชนหลับให้นานที่สุด เพราะฉะนั้นเขาก็จะพยายามทำให้คนมึนชา ชิมเซา ด้วยประชานิยม หรืออะไรหลายแหล่ เอาเงินมาแจกที่ฝรั่งเรียกว่า pitty entertainment คือ หวันมหล่อ รัฐก็จะพยายามหาหวันมหล่อให้ประชาชนดูเหมือนเด็กไร้เดียงสา ดูดไปเรื่อย ไม่ต้องมาสนใจอย่างอื่น ดูๆ แล้วก็หลับไป อย่างอื่นมันทำให้หมด มึนชาเรา ด้วยบ่อนคาสโน ด้วยห่วย ด้วยอบายมุขทั้งหลายทั้งปวง จริงๆ แล้วในสมัยก่อนไม่ใช่ว่ายุคราชธิปไตยดีหรือไม่ดี อย่างน้อยสมัยก่อนเขามีจริยธรรม คุณธรรมบางอย่าง กำหนดว่ารัฐจะต้องเป็นคนที่เราเรียกว่า บังอบายเบิกฟ้า ฝึกฝนใจเมือง คือคุณต้องปิดบังอบายมุข ต้องเบิกฟ้า หมายถึงเปิดโลกทั้งหมดให้คนเห็นสังขธรรมความเป็นจริง อาจจะเป็นเรื่องพุทธศาสนาก็ตาม และฝึกฝนใจเมือง คือให้คนมีความฮึกเหิมมีความกล้า มีความเสียสละ กำโบราณเขาพูดอย่างนี้ เวลาไม่มีหม มีแต่จะปิดฟ้า ปิดอบาย ค่ำเช้าใจเมือง ทำให้ใจเมืองมันแช่ ชิมเซาอยู่กับที่ entertain

● การประเมินคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา/ปัญหาหรืออุปสรรค/แนวทางแก้ไข

นักปกครองสมัยนี้กลายเป็นนักธุรกิจเพราะฉะนั้นมันไม่มีสี่บสายประวัติศาสตร์ที่ว่า moral ในทาง Politics หรือเปล่า คุณรู้ Aristotle ตั้งแต่ยุคสมัยที่คิดเรื่องประชาธิปไตย นักปกครองทุกระบบมันต้องคิดถึงเรื่องนี้ ถ้าเป็นสมัยราชาธิปไตยเขาจะเรียกว่าทศพิธราชธรรมของผู้ปกครอง และคุณต้องมี moral ที่จะทำงานและเกื้อกูลเพื่อคนส่วนใหญ่ ต้องทำให้คนส่วนใหญ่ขึ้นมาแบบไม่มีความแตกต่างในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ให้เขามีความสุขที่เขาจะอยู่ในศักดิ์ศรีในฐานะมนุษย์ มันควรจะเป็นจริยธรรมของผู้ปกครองเลย เหมือนเรามักจะ exercise ว่าคนที่มีน้อยรัฐต้องให้มาก เวลานี้มีหรือเปล่า คนที่มีน้อยรัฐยิ่งยึดเลย

เพราะฉะนั้นในระบบทั้งหมดถ้าพูดถึง ส.ว.มันก็ปลายทางมากของกระบวนการพัฒนาในทางประชาธิปไตย แต่ถ้าว่รัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบันมันมีความพยายามของการก้าวไปอีกทางของกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย แต่ว่าเนื่องจากอาจจะไม่มีประสบการณ์มาก่อนว่า ถ้าธุรกิจการเมืองเข้ามาแล้ว โครงสร้างที่วางไว้จะเป็นอย่างไร เขาคิดโครงสร้างอันนี้โดยมองจากปรากฏการณ์ เขาแก้ปัญหาปรากฏการณ์เดิมด้วยโครงสร้างแบบนี้ แต่ก็ทำให้เราได้ประสบการณ์แบบใหม่ว่าทุจริตคอร์รัปชันใหม่มันเป็นอย่างไร แล้วโครงสร้างที่มีอยู่มันแก้ปัญหาตรงนี้ได้ไหม ซึ่งเวลานี้ตอบได้เลยว่าไม่ได้ มันต้องมา design กันใหม่ มันก็ต้องต่อสู้กัน เพราะเวลานี้เขาขีดเสียงส่วนใหญ่แล้วเพื่อที่จะต้องการอำนาจไว้นานที่สุด

สำหรับรูปธรรมของปัญหาจริยธรรมใน ส.ว.ชุดปัจจุบัน มันไม่มีใบเสร็จพุดได้ลำบาก เพียงแต่อยากบอกว่าความรู้สึกของประชาชนโดยรวมๆ ส.ว. ไม่ได้เป็นอิสระ แต่ไม่ยากไปฟังตรงว่าความไม่อิสระของเขาเกิดจากการรับเงิน หรือว่าเขาถูกรวบงำโดยฝ่ายบริหารเพียงประการเดียว แต่ในด้านหนึ่งเรารู้สึกว่าพวกนี้มาจากสายความคิดแบบเดิมที่เขาไม่รู้สึกว่าประชาชนเป็นเจ้าของอธิปไตย เขาก็ไม่ได้มองในแง่ที่ว่าประชาชนควรจะมีอำนาจในการเข้ามาตรวจสอบ ทำให้คนพวกนี้แยกห่างจากฐานของประชาชน ไม่ได้คิดว่ามาจากรัฐธรรมนูญฯ ฉบับใหม่ ที่ไม่ใช่ ส.ว.ชุดแต่งตั้งแบบเก่าแล้วไปเป็นพี่เลี้ยงเพียงอย่างเดียว แต่คุณต้องทำหน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงถ่วงแล้วต้องแยกความเป็นอิสระจากภาครัฐ แต่เวลานี้มันไม่เกิด

ปัญหาเรื่องจริยธรรมมันต้องผุดขึ้นมา แต่จริยธรรมมีหลายเรื่อง ความกล้าหาญทางจริยธรรมก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง คุณมีความกล้าหาญไหม คุณบอกว่าฉันมีความซื่อสัตย์สุจริต แต่ไม่มี ความกล้าหาญอะไรเลย ตัดสินใจว่าจะอะไรผิดอะไรถูก เพราะคุณเป็นผู้หน้าที่ประชาชนเลือกขึ้นมา ความกล้าหาญทางจริยธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญที่คุณรู้บทบาทแล้วต้องทำ ตอนนี้ ส.ว.มีแค่ไหน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาวุฒิสภาโดยรวม

● ควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยต่อไปหรือไม่

ทุกระบบมันมีปัญหาหมดแต่ในท่ามกลางสภาพที่เป็นอยู่อย่างนี้ ส.ว.มันก็มีประโยชน์อยู่บ้างแต่สมัยต่อไปไม่รู้จะเพราะว่าสมัยแรกๆที่เข้ามามันยังตั้งตัวกันไม่ทัน พอจะมีคนที่เป็อิสระที่หลุดหลงเข้ามาบ้าง แต่ว่าต่อไปไม่รู้ แต่จิตใจอยู่ส่วนหนึ่งเรื่องระบบการเลือกตั้ง ซึ่งเราไม่ควรที่จะให้เสรีฐานะของคนที่จะเข้ามาเป็นผู้แทนเป็นตัวเงื่อนไขสำคัญของการที่จะทำให้ประชาชนเลือกคนนั้นหรือไม่ หมายถึงในแง่กลไกการเลือกตั้ง ที่กำหนดว่าคุณสามารถมีเงินเท่านี้ในการที่จะหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งมันไม่แฟร์ กกต.ควรจัดทำกรประชุมสัมพันธ์ให้กับผู้เลือกตั้งทุกคนทั้งหมดให้

เท่าเทียมกัน ไม่ใช่คุณมีเงินมากก็ไปโฆษณาได้มาก และโดยสังคมเวลานี้ ส.ว.ต้องการคนที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในสังคม จะเป็นใครนอกจากดารา กับนักการเมืองเก่า แต่คนใหม่ๆที่เป็นอิสระเขาจะเป็นที่รู้จักของประชาชนได้อย่างไร ถึงแม้คุณจะเป็นคนมีชื่อเสียงแต่ถ้าไม่มีเงินไปทำป้ายมาโฆษณา สมมุติไปที่ไหนก็เจอแต่ป้าย นาย ก. พอคนไปเลือกตั้งเอาละจะเลือกคนนี้ก็แล้วกัน ชาวบ้านไม่ได้สนใจเรื่องคุณสมบัติ

การที่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครลงทุนทำป้ายหาเสียงเพราะฉะนั้นถ้าคนไม่มีเงินก็ไม่มีป้ายหาเสียงใช้ใหม่ ประชาชนก็ไม่มีโอกาสเห็น แต่ กต.บอกว่า ส.ว.ใช้เงินไม่เกิน 5 ล้าน บางทีใช้เกินก็ได้เพราะไม่มีใครไปนับป้ายค่าใช้จ่าย พอเงินที่ใช้ 5 ล้าน 10 ล้าน มีป้ายทุกที่ เขาก็ได้เปรียบคนคิดมีความจริงใจในการทำงาน มีความเป็นอิสระ แต่ไม่มีเงินไปติดป้ายขนาดนั้น เพราะฉะนั้นความเท่าเทียมตรงนี้ไม่มี เพราะฉะนั้นต้องมีกระบวนการที่จะให้ได้มาเหมือนกัน แต่กระบวนการที่เป็นอยู่เวลานี้ยาก เวลานี้มีข่าวร่ำลือว่า ส.ส.จะมาสับสนุนบุคคลในเขตของตัวเองเพื่อสนับสนุนให้คนนั้นขึ้นมาเป็น ส.ว. ส.ส.มีฐานเสียงของตัวเองอยู่ พอขึ้นมาได้มันจะอิสระได้อย่างไร มันก็มาจากการเมือง

● ควรให้ ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองหรือไม่

ไม่ควร ถ้า ส.ส.มาบอกประชาชนให้เลือกคนนี้ ต้องตั้งข้อสังเกตว่าคนนี้นั้นเป็นสายของนักการเมือง แต่ถ้าคุณต้องการคนนี้มาเลือกนักการเมืองอีกทีหนึ่งคุณก็ควรเลือกคนที่เป็นอิสระเพื่อที่จะมาตรวจสอบ เพียงแต่กลไกที่จะได้มาตรงนี้ทำอย่างไรที่จะได้เป็นอิสระ ถ้ากลไกที่เป็นอยู่ปัจจุบัน มันยาก และคิดว่ากลไกในเรื่องทั้งหลายมันเป็นกลไกที่นำไปสู่การที่เปิดโอกาสให้คนมาถอนทุน ตัวอย่างการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.ซึ่งเปิดโอกาสให้ใช้เงิน 37 ล้านบาทต่อ 1 ล้าน ลองไปดูเงินเดือนผู้ว่าฯ 4 ปีได้เท่าไรมันรู้เหตุผลมาก เพราะฉะนั้นมันเป็นการบอกใบ้หรือไม่ว่าถ้าเกิดคนลงทุนอย่างนี้แล้ว เขจะมีคนลงทุนให้ เขาวัดคนนี้ดี แต่เสร็จแล้วคุณจำเป็นต้องไปเอื้อเขาด้วยใช่ไหม

● ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งของ ส.ว.ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย

จะสองสมัยหรือสมัยเดียวก็แล้วแต่ เวลานี้มันยังมองไม่เห็นช่องทางที่จะทำให้สภาพ ส.ว.มันดีขึ้นถ้าประชาชนตื่นตัวมันก็ไม่เลว หากให้เลือก ส.ว.ได้สองสมัย ถ้าเลือกแล้วประชาชนไม่เห็นเชื่อเลยไม่เคยแสดงผลงานอะไรเลย อย่าไปเลือกนะ ไอ้คนที่มีความสามารถให้เลือกมันเข้ามา และเลือกคนใหม่ทีคิดว่าน่าจะดีกว่าเข้ามา มันเป็นข้อดีได้ ส่วนข้อเสียถ้าสังคมไทยยังเป็นระบบอุปถัมภ์ มันก็ลือคยา

● จำนวน ส.ว.ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง

200 เท่าเดิมก็ได้แต่ยังคิดว่าถ้าเกิน 3 ปีไปแล้วไม่จำเป็นต้องบอกว่าเหลือแค่ 6 เดือนถ้าเกิดออกช่วงนั้นไม่จำเป็นต้องเลือกตั้งใหม่ คือถ้าเหลือเวลามากกว่า 180 วัน ส.ว.ที่เสียชีวิตมันเกิน 180 วันมาคนหนึ่ง แล้วใครจะมาเลือก เลือกไปก็อยู่แค่ 6 เดือน แล้วคุณก็ไม่มีสิทธิมาสมัครอีก ลองนึกถึงความเป็นจริง มันไม่คุ้มกับการลงทุนที่ต้องเสียเงิน 10 ล้าน 15 ล้าน แต่เขาอาจกลัวว่า ส.ว.จะลงไปสมัคร ส.ส.ก็ได้

● ควรให้ ส.ว.มีอำนาจเพิ่มขึ้นหรือไม่ เช่น การพิจารณาเห็นชอบในการแต่งตั้งรัฐมนตรี

ไม่รู้ว่าจะยกเลิกไปมันทำได้หรือไม่ ยิ่งถ้า ส.ว.เป็นของรัฐบาล มันยังหนักแน่นเข้าไปอีก หรือเวลาโหวตไว้วางใจจะเอาเสียง ส.ว.เข้ามาด้วยหรือเปล่า

● การควบคุมตรวจสอบรัฐบาลให้ ส.ว.จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่ออภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

ใช้เสียงถึงหนึ่งน่าจะเพียงพอแล้ว เพื่อการอภิปรายได้ง่าย เวลาพูดถึง ส.ส.ใช้เสียง 1 ใน 4 ในการเข้าชื่ออภิปราย ทำไมเวลาพูดถึง ส.ว.ไม่ให้ใช้ 1 ใน 4 คือ 50 คนเท่านั้นเอง จะทำได้ง่ายถ้าคุณบอกว่าให้ความสำคัญเรื่องคอร์รัปชันสมมุติ ส.ว.อภิปรายว่าคนนี้คอร์รัปชัน ไม่ชอบมาพากล ถ้า ส.ว.จะไปเกลี้ยไถ้ร้ายเขาประชาชนก็เห็น มันก็มีโอกาสมาเปิดข้อมูลกับประชาชน มันก็จะมีผลทางสังคม เพิ่มอำนาจให้ ส.ว.

● ควรให้ ส.ว.สามารถเสนอร่างกฎหมายโดยตรงได้หรือไม่

น่าจะทำได้ หากร่วมกับประชาชน เพราะประชาชนห้าหมื่นคนใช้มาตรา 170 ถ้าร่วมร่วมกับ ส.ว.แล้วควรมีสักกี่ครั้งในการนำเสนอร่างกฎหมายที่ดีได้ และควรจะสามารถเข้าชื่อเพื่อยกเลิกกฎหมายที่รัฐบาลออกมาแบบห่วยๆ ถ้าสมมุติ ส.ว.กลั่นกรองแล้ว แต่มันละ อย่างไรก็ตามก็ต้องผ่านอาจจะร่วมกับประชาชนยับยั้งกฎหมายได้ คือใช้เสียงประชานิยมโดยตรงแบบทางตรง เพราะเราไม่ไว้วางใจประชานิยมแบบผู้แทนฯ เช่น กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ รัฐบาลก็ดันเอาจนได้มี 377 เสียง ก็แหงอยู่แล้ว ส.ว.ก็ยับยั้งกฎหมายทั้งฉบับไม่ได้ เพราะประชาชนเลือก ส.ส.ที่เป็นตัวแทนประชาชนระบบลูกวามอย่างนั้น นั่นคือหลักการ แต่ในความเป็นจริงพวกนี้คือตัวแทนนักการเมือง เป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ ไม่ใช่ตัวแทนประชาชน

เพราะฉะนั้นประชาชนต้องมีอาวุธอีกอันว่าถ้าเอ็งไม่มัวมาอ้างอำนาจฉันทำอย่างนี้ไม่ได้ ประชาชนห้าหมื่นชื่อร่วมกับ ส.ว.เบรกกฎหมายฉบับนี้ได้เลย ไม่ว่าจะเป็น พรก.ติดหมวดเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตการค้าเสรี ทำไมไม่เอาเข้าในสภา ประชาชนควรจะมีสิทธิว่า เฮ้ย ๆ ไม่ได้ เพราะมันมีผลกระทบต่ออธิปไตยของชาติคุณมัวมันมัวมาเลย แล้วอ้างว่าไม่เป็นไร ส.ส.ก็เป็นของอ้วมหมด ไม่ได้ กลไกการกลั่นกรองหรือยับยั้งกฎหมายที่มีผลกระทบต่ออธิปไตยและผลประโยชน์ของประชาชนควรมี ควรเสนอได้ง่ายขึ้นและควรจะมีศักดิ์ศรีมากขึ้นด้วย และที่จะสามารถเข้าไป defend เมื่อตั้งกรรมาธิการก็เข้าไปนั่งกรรมาธิการด้วย ไม่ใช่ 5 หมื่นมาแล้วก็เข้าไปสู่ระบบหายหมดเลย รื้อจนกลายเป็น พ.ร.บ.อีกฉบับอย่างนี้ไม่ได้

● ให้ ส.ว.มีอำนาจเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐมาให้ข้อเท็จจริง หากไม่ปฏิบัติตามให้มีบทลงโทษเห็นด้วยหรือไม่

ควรจะมี ไม่อย่างนั้นก็ตรวจสอบอะไรไม่ได้ ทุกวันนี้เรียกแล้วไม่มาก็ได้ ถ้าเราให้ความสำคัญกับการตรวจสอบ เพราะสังคมไทยมันควรจะเป็นประเพณีแต่ระบบประชาธิปไตยเราอาจไม่ยาวนานพอถึงขนาดเป็นประเพณีไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เวลานี้เราต้องมีบทลงโทษมีลายลักษณ์อักษร คือปฏิบัติตามลายลักษณ์อักษร ถ้าอะไรไม่มีลายลักษณ์อักษรก็ไม่มีประเพณีทางประชาธิปไตยเลย สมัยจอมพล.ป.กฎหมาย 2 ฉบับไม่ผ่านสภาศาลาออกเลย ทุกวันนี้กฎหมายไม่ผ่านเลยไม่สะท้อนอะไรเลย แสดงว่าไม่มีประเพณีประชาธิปไตยในสังคมไทยยังไม่ถูกสร้างให้เป็นประเพณี ชนิดว่าถ้าเป็นอย่างนี้แล้วมันจะเป็นอย่างไร ในต่างประเทศแค่รัฐมนตรีต่างประเทศไปอาคนที่หนีเข้าเมืองผิดกฎหมายไปทำงานในบ้านเจอปูบลาออกของเราไม่สนใจ มาเถียงเรื่อง 90 วัน กรณีผู้ว่าสตง. แม้แต่ คุณอุทัย พิมพ์ใจชน ยังบอกว่าในหลวงถ้ายังไม่ลงพระปรมาภิไธยใน 90 วัน ก็รอไปเรื่อย ๆ ไม่มีปัญหา เพราะว่ามีรองผู้ว่าสตง.ดำเนินกรแทนแทนแก่นักกฎหมายหรือปล่าเนี่ย

บทสัมภาษณ์

วัลลภ ตังคณานุกฤษ

สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร

ประธานคณะกรรมการเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ วุฒิสภา

วันที่ 12 กันยายน 2548

ณ อาคารรัฐสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพฯ

● คาดหวังกับวุฒิสภาชุดนี้อย่างไรบ้าง

โดยส่วนตัวคาดหวังไว้สูง เพราะตอนที่ สสร. ยกร่างให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง ผมเป็นคนหนึ่งในวุฒิสภาชุดเก่าที่เห็นด้วยว่าวุฒิสภานี้ดีกว่าแต่งตั้ง อันนี้เป็นความในใจเลย ดังนั้นจึงคาดหวังว่า คนที่มาจากประชาชนน่าจะสามารถทำภาระหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญฯ ได้ดีกว่า เพราะรัฐธรรมนูญฯ ก็ได้ design ออกแบบไว้ดีมาก เข้ามาตอนแรกก็ยังคงโอเคนะมีความกระฉับกระเฉง กล้าอภิปราย กล้าประท้วงรัฐบาล แต่พอยิ่งนาน พลังมันยิ่งน้อย มันหายไปหมดมาสังเกตได้จากการโหวต คะแนนที่มันคงมาก ๆ เลยที่จะยื่นหยัดสู้หลาย ๆ อย่างมีอยู่ 35 – 40 เสียง แค่นี้แหละ อันนี้ก็อีกอันที่หนึ่ง ซึ่งเห็นว่าพลังมันไม่เป็นที่สมหวัง ดังที่เรามันหวังไว้

● ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณากฎหมายร่างกฎหมายอย่างไร

เรื่องการกลั่นกรองร่างกฎหมาย ซึ่งผมมองว่าวันนี้เราทำได้ดี เพราะหลายเรื่องจะเห็นว่าการกลั่นกรองร่างกฎหมาย รัฐบาลลืบบ้างมีมากเลย แต่ก็ไม่สามารถจะเอาชนะวุฒิสภาได้ เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาก็ดี เรื่องเกี่ยวกับการห้ามชุมนุมบนทางหลวงก็ดี เขาโหวตแพ้เราตลอด คือกฎหมายสังคม กฎหมายเศรษฐกิจ กฎหมายการศึกษาฯลฯ ผมว่าเราทำดี พลังที่จะสู้เขา แก่เขา คือสถิติเราจะสวยมาก ถ้าเป็นเรื่องกฎหมาย วุฒิสภาชุดนี้จะทำได้ดีมาก คือสามารถที่จะคัดค้านรัฐบาลได้

● ประเมินบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

สิ่งที่ผมคิดว่าทำได้ดี น่าจะเป็นในส่วนของการการวิสามัญในหลายคณะ ซึ่งจะเห็นว่าเราสามารถที่จะชี้เี่ยวกระเทาะความไม่ถูกต้องออกมาได้หลายเรื่อง ตั้งแต่เรื่องเกษตรเรื่อง

ทางสังคม เรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องพัฒนาสังคม อะไรพวกนี้ เราสามารถกระทำได้ รัฐบาลค่อนข้างจะหวงการรวมการมากกว่าวุฒิสภาด้วยซ้ำไป

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างไร**

เรื่องการถอดถอนบังเอิญเหลือเกินว่าเรามันเป็นปลายทางของกระบวนการถอดถอน มันไม่มาถึงเราหรอก มันต้องผ่าน ป.ป.ช. เขาต้องชี้ว่ามีมูลก่อน กว่าจะมาถึงเราซึ่งถ้า ป.ป.ช.ชี้ว่าไม่มีมูล เรื่องก็ตกอยู่ตรงนั้น มันมาไม่ถึงเราสักที อันนี้ก็เป็นประเด็นที่เราไม่สามารถใช้อำนาจนี้ได้ด้วยตัวของมันเอง เรื่องการแต่งตั้งถอดถอนบุคคล ผมว่าเราแค่ 35 ถึง 40 เสียงเอง ขอมรับว่าผิดหวังในการเลือกตั้งบุคคลเข้าสู่องค์กรอิสระ ผิดหวังมากเพราะว่าองค์กรอิสระมีอำนาจมาก อย่างศาลรัฐธรรมนูญ กกต. ป.ป.ช. ซึ่งอันนี้ถือเป็นเรื่องที่น่าผิดหวังมาก ส่วนที่เราสำเร็จ เรื่องป.ป.ช. ว่าไปแล้วมันเป็นอุบัติเหตุของเขาเองต่างหาก พอดีลูกบอลมันมาตรงเท้าเอง ก็ซู้ดซะแต่ผมก็ไม่ได้ดีโพยตีพายว่าแย่ เราทำได้แค่นั้นก็เท่านั้นถือว่าเราทำงานของเราอย่างเต็มที่เราก็ควรจะพึงพอใจ

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาที่เกี่ยวกับประชาชนในด้านต่างๆ**

ที่น่าพอใจ และสัมพันธ์กับเมื่อสักครู่นี้คือการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากภาคประชาชน ซึ่งวุฒิสภามีความหมายสำหรับประชาชนมาก หลายเรื่องที่เขาร้องทุกข์มา เขาไม่ค่อยผิดหวัง ผมเห็นว่าความสำเร็จอยู่ตรงนี้แหละ

● **ประเมินคุณธรรมและจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา**

ส่วนภาพลักษณ์บางเรื่องของเราที่ออกมา หลายเรื่องที่ประชาชนก็ไม่พอใจซึ่งเราในฐานะเป็นสมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่งก็ต้องรับไปด้วย จะบอกว่าเราเป็นเสียงข้างน้อยแล้วไม่เกี่ยวไม่ได้ มันดูจะเอาเปรียบเพื่อนมากไป โดยภาพลักษณ์เราแย่หลายเรื่อง ไล่มาเลย เรื่องละเมิดทางเพศ เรื่องการแต่งตั้งคน เรื่องการรับเงินรับทอง แม้ว่าจะไม่เห็นหลักฐานชัด แต่พฤติกรรมมันก็ฟ้อง การแย่งชิงตำแหน่งกันอย่างบ้าระห่ำ ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ซึ่งเมื่อมีเรื่องแบบนี้เกิดขึ้น มันก็สั่นคลอนความเชื่อมั่นต่อเรา ซึ่งถึงแม้ว่าใครจะบอกว่าวุฒิสภายังหวังได้ ถ้าเราฟังเราก็ได้แต่ขอบคุณ แต่เราก็รู้สึกที่เราแย่ มันกระทบหมดครับ ซึ่งพอพูดที่มันก็กระทบถึงเรา และกระทบทุกคน เพราะเราอยู่ในส่วนเดียวกัน อยู่ด้วยกันก็ต้องยอมรับชะตากรรมเดียวกัน โดยการทำงานในฐานะประธานกรรมการเด็กเยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ วุฒิสภาก็มีปัญหาในส่วนของการไม่ได้รับความร่วมมือ

จากเพื่อนสมาชิก ในช่วงแรก ๆ เนื่องจากช่วงนั้นเป็นช่วงกระทบกับเพื่อน ส.ว. โดยตรง คือการล้วงละเมิดทางเพศของ ส.ว. อันนี้พรรคพวกเพื่อนฝูงเขาเคือง เขาว่าทำไมเล่นเรื่องนี้ไม่เลิก เราก็บอกเขาว่า ส.ว. ก็เป็นคน ไม่ได้อยู่เหนือกฎหมาย ฉะนั้นมันเป็นหน้าที่ เพื่อนมันก็เคือง พอเพื่อนเคืองก็ใส่ใจ บอกว่าอย่าไปสนใจมันเลย อย่าไปให้ความร่วมมือมันเลย ซึ่งเราเลย ๆ เราก็พยายามทำงานกับประชาชนไป พอระยะเวลาผ่านไปเขาก็เลยเริ่มเข้าใจว่าเราตรงไปตรงมาแบบนี้ อันไหน ส.ว. ถูกกลั่นแกล้งเราก็ปกป้อง เราก็เล่นทุกกรณีให้เห็นว่าเราไม่ได้ปกป้องเฉพาะกรณี ส.ว. เราเล่นมันทุกกรณี รัฐบาลทำไมถูกเราก็ต่อว่า พออยู่ไปนาน ๆ ก็เข้าใจว่ามันเป็นแบบนี้ไม่ใช่ที่เราดำรงรัฐบาลอย่างเดียว ถ้าถูกเราก็ให้กำลังใจหรือเสนอแนะ อันไหนไม่ถูกเราก็ค้าน ซึ่งถ้าเรายืนอย่างนี้ได้มันก็โอเค และเวลาที่พิสูจน์ พรรคพวกก็รับได้ ทั้งหมดก็ทำงานร่วมกันได้

● เริ่มต้นจากปัญหาหรืออุปสรรคในพิจารณากลั่นกรอกร่างกฎหมาย

ในส่วนของการพิจารณากลั่นกรอกร่างกฎหมาย ก็ค่อนข้างชัดเจนว่าไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไร คือกฎหมายมันอาจกระทบรัฐบาลน้อย เขาเลยไม่ค่อยมาแทรกแซงเรามากนัก

● ปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) และการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

ส่วนการแต่งตั้งถอดถอนบุคคล เราอาจจะต้องให้ความเป็นธรรมกับเขาหน่อย กระบวนการกลั่นกรองก่อนจะมาหาเรา มันลือลือมาโดยตลอด สมมุติเขาอยากได้ 7 คน เขาก็หามา 14 คน ซึ่งจับไปก็ถูกหมดแหละครับ กระบวนการอย่างนี้มันก็ลือลือกันอยู่แล้ว ซึ่งการแก้ไขล่าสุด ก็บอกว่าพรรคการเมืองอย่ายุ่ง แต่มันก็มีปัญหาในส่วน of สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษา โดยตำแหน่งอธิการบดีการโยกย้ายยังขึ้นอยู่ในอำนาจของรัฐมนตรี ซึ่งแตกต่างจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยทั่วไป ซึ่งค่อนข้างอิสระกว่า ตัวแปรทางโน้น ก็ต้องยอมรับเหมือนกัน ก็เป็นตัวแปรที่ทำให้คนที่ทำให้เขากลั่นกรอมาถึงเรา มี choice ให้เลือกน้อยลงและเมื่อ choice น้อยลง ยังมาเจอกระบวนการอีกคุณแพ้วตั้งแต่ในมุ้งเลย 30-40 เสียง เราไม่เคยคุยกันเลยนะ แต่มันก็ออกมาตรงกันเลขอันนี้เป็นอุปสรรคที่คิดว่า แฝงในเรื่องของคุณภาพของการไหลเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

● ปัญหาหรืออุปสรรคในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ
ของเราเคลื่อนตัวสู่ความสัมพันธ์ในฐานะนักวิชาการ ฐานะความคิดของสังคมจะเป็น

แบบนี้ ซึ่งเขาก็จะอยู่แบบของเขา ซึ่งเราก็จะเข้าหาในฐานะอื่นก็ไม่ได้ ซึ่งเป็นความแตกต่างที่เราต้องยอมรับความจริง

● ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

มันต้องมองที่ภาพรวม เพราะพอเสาะหาเข้าไปจริง ๆ มันหาหลักฐานไม่ได้ พอหาหลักฐานไม่ได้ ที่ประชุมเขาก็ไม่เห็นด้วยคือในเชิงหลักฐานมันก็หายาก แต่ในความน่าจะเป็น มันคาดว่าจะเป็นอย่างนั้น แต่ถึงแม้จะหลุด แต่สังคมก็พิพากษาซึ่งอันนี้เจ็บปวดนะ ในความเห็นผมเจ็บปวดมากกว่า เพราะสังคมที่คอยพิพากษามันต่อเนื่องยาวนานและมันเป็นบาดแผลที่ลึก อันนี้น่าจะมีผลมากกว่า ดังนั้นจะขอบอกว่าวิธีการเอาผิดกับ ส.ส. หรือ ส.ว. สังคมนั้นแหละที่จะเป็นตัวเอาผิดได้ดีที่สุด และมันก็เป็นส่วนช่วยให้เราทำงานง่ายขึ้น

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา

มีความเชื่อกันว่า ควรแก้รัฐธรรมนูญฯ บางมาตราซึ่งบางทีผมก็ไม่อยากจะแตะอันนั้น ยกตัวอย่างเช่นการถอดถอนเขาบอกว่าเมื่อเราไม่มั่นใจในองค์กรอิสระ เมื่อมีคนร้องเรียน ป.ป.ช. และ ป.ป.ช. เป็นด่านแรก ที่จะชี้ว่ามีมูลหรือไม่ ถ้ามีมูลเขาก็จะส่งมาให้เรา ซึ่งถ้าไม่มีมูลก็ตกไปตรงนี้แหละ ส.ว.อยากจะแก้ว่ามีมูลหรือไม่ก็ต้องส่งมาที่ ส.ว. และ ส.ว. ก็จะดูอีกที เกิด ส.ว.ดูแล้วเสียงกึ่งหนึ่งของ ส.ว.ทั้งหมด เห็นว่ามีมูล สมมุติ ป.ป.ช. ส่งมาบอกว่าไม่มีมูล แต่เราว่ามีมูลก็ดำเนินการต่อไปได้เลย ลงมติถอดถอนต่อไปอย่างนี้เป็นแนวคิดอันหนึ่งที่เขาอยากจะทำแบบนี้

อันที่สองเรื่อง กกต. เขาก็มีแนวคิดว่า กกต. เพี้ยนหรือเปล่า ทั้งจัดเลือกตั้งเอง ให้ใบแดงใบเหลืองเอง มีการเรียกรับเงินกันหรือเปล่า เกิดคำถามขึ้นมามากมายในสังคม เราก็อยากจะแก้ให้มีศาลเลือกตั้งโดยตรง กกต. ก็จะมีหน้าที่จัดการเลือกตั้งอย่างเดียว อันนี้ก็จะทำให้เราทำหน้าที่อย่างสบายใจ ศาลและ กกต. ก็จะทำหน้าที่ของตนเอง ซึ่งศาลนั้นจะยุติธรรมที่สุดแล้ว อันนี้ก็เป็นทางหนึ่งที่เป็นทางออก เป็นลู่วางที่ ส.ว. ชุมนึกกันอยู่ แต่ผมเชื่อว่าผ่านยาก เพราะว่า ส.ว.เองก็จะทำส่วนเดียวไม่ได้ พรรคการเมืองต้องเอาด้วย แต่จะเอาด้วยหรือไม่ เพราะเขาก็กลัวว่าถ้า ส.ว.ไปแตะรัฐธรรมนูญฯ เข้า ส.ว.ก็จะถือโอกาสฉวยโอกาสแก้มาตราที่กระทบต่อ ส.ว. ให้ ส.ว.เป็นอีกหนึ่งสมัย ผมก็กลัวเหมือนกัน ซึ่งเขาก็คงจะกลัว เพราะ ส.ว.หลายคนเห็นทางที่จะเป็นไปได้ ผมเองบอกว่าจะแก้ก็ได้ แต่ต้องพูดให้ชัดว่า ส.ว.ชุดนี้ ห้ามเกี่ยวข้องกับใดๆ ทั้งสิ้น โดยเฉพาะกันไว้เลย ว่า ส.ว.ชุดหน้าจะเป็นต่อเนื่องได้สองสมัย ใช้คำว่าชุดหน้า อย่างนี้เราก็แก้ได้เต็มที่ อย่างนี้ผมก็พร้อมจะแก้

ปัญหานี้คือความอิสระ ซึ่ง ส.ว. มีที่มาจากหลากหลาย ถึงเป็นอย่างนี้เพราะแต่ละคนจะมีมุมมองที่แตกต่างกัน บางคนก็มองว่าอย่างกรณี คุณหญิงจรรยาบรรณ เมณฑกา ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน กระบวนการมันผิดมาตั้งแต่ต้น ศาลก็วินิจฉัยแล้วว่ามันมาไม่ถูก เมื่อมาไม่ถูกก็ไม่ได้เป็น ตัวอย่างเช่น ไม่จบปริญญาดรีแล้วไปจบปริญญาโท ปริญญาดรีก็ต้องถอดปริญญาโทออกไปด้วย นี่คือแนวทาง อีกแนวทางหนึ่งเขาบอกว่าไม่รู้แหละเมื่อได้รับการโปรดเกล้าฯ ว่าเป็นแล้วจะออกก็ต้องโปรดเกล้าฯ ให้ออกด้วย แนวแต่ละแนวผมว่าก็มีหลักของเขา พอทางผมในเรื่องแบบนี้ผมก็ต้องบอกว่าต้องรอ

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านความสัมพันธ์กับหรือเกี่ยวข้องกับประชาชนด้านอื่นๆ และแนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา**

ไม่ง่ายหรอกเพราะว่าเราจากการเลือกตั้ง เกณฑ์คุณธรรมจริยธรรมไม่เหมือนกัน ชาวบ้านเขาอาจจะชอบ เพราะคนนี้ดูแลเขามา เอาถนนเอาอะไรเข้าหมู่บ้าน นั่นก็เป็นคุณธรรมที่เขาจับต้องได้ ไอ้อย่างเราพูดปาว ๆ แต่ไม่เคยเอาประโยชน์ไปให้เขา เขาก็อาจจะว่านี่ไม่ใช่ จะว่าเราเอาแต่พูดก็ได้ ผมจึงอยากจะบอกว่ามุมมองเสีย ๆ หรือคุณธรรมมันเอามาเทียบกันไม่ได้ มันไม่ค่อยเป็นธรรมสำหรับเขา เขาอาจจะเห็นว่าเราเอาแต่พูดก็ได้ แต่คนของเขาไปทำงานให้เขาในส่วนที่ชอบ ทำไมเราไม่ไปทำงานในชุมชนบ้างล่ะ เพราะคิดไม่เหมือนกัน จริยธรรม คุณธรรมในความหมายมันไม่เหมือนกัน

● **ท่านคิดว่าเมื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาดังกล่าวแล้ว สมควรยกเลิกสถาบันวุฒิสภาหรือให้คงอยู่ต่อไปหรือไม่ อย่างไร ในกรณีที่ต้องการให้สถาบันวุฒิสภาคงอยู่ต่อไป ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาอย่างไรบ้าง**

คือความเชื่อพื้นฐานของสังคมเชื่อว่าวุฒิสภาต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนซึ่งเป็นความคิดที่ผมยังมีความเชื่อมั่นอยู่ แต่ถ้าหลังจากเลือกไปแล้วเราก็กังคิดว่ามันจะเป็นอย่างไร เพราะได้ข่าวว่าก็เริ่มลือกันอีกแล้วก็เริ่มกังวลซึ่งก็มีบางคนบอกว่าถ้าถ่วงๆ ก็ให้ทำเฉพาะกลั่นกรองร่างกฎหมายเพียงอย่างเดียว มันก็อาจจะเป็นแนวทางหนึ่งก็ได้ เลือกตั้งมาทำหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมายอย่างเดียวก็มีคำถามว่าองค์กรอิสระใครจะเป็นคนเลือกก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งคือให้มาทำหน้าที่ที่ที่แถลงจะได้ทำเป็นเรื่องเป็นราวเฉพาะบางเรื่องแต่ผมคิดว่าถ้าเลือกมาเพื่อกลั่นกรองร่างกฎหมายเพียงอย่างเดียวไม่ต้องมีดีกว่า ไปใช้ ส.ส.ปาร์ตี้ลิสต์กลั่นกรองร่างกฎหมายแต่ก็ยังเชื่อมั่นว่าการเลือกตั้งต้องรอเวลาผ่านผ่าน ต้องให้เวลา ส.ส.มันมีมากี่ปีแล้วละ คนเชื่อมั่นในการเลือกตั้ง ส.ส.ทำไมจะไม่เชื่อมั่นในการเลือกตั้ง ส.ว. นี่เพิ่งครั้งแรกก็ต้องให้เวลาเขาบ้างอาจจะดีขึ้นก็ได้

● **จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง**

ประเด็นแรกผมคิดว่าการเลือกตั้งเป็นจุดทางเลือกที่ดีที่สุดของ ส.ว. แต่ผมอยากต่อรองให้มีจำนวนน้อยลง เพราะผมเห็นว่า ส.ว. 100 คนก็สามารถทำงานได้ ผมเชื่ออย่างนั้นเหตุผลจาก 6 ปีที่ผ่านมาเต็มที่จริงๆ ก็ 100 คน ที่ทุ่มเทอย่างเต็มที่ ส่วนจะแบ่งสัดส่วนแต่ละจังหวัดอย่างไร ก็ไปแบ่งเอาเอง

● **ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย หรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก**

ซึ่งการออกแบบตอนนี้เป็นสมัยเดียว ซึ่งผมพอใจเพราะเป็น ส.ว. อีกไม่ได้อย่างเดียว เลือกตั้งผู้แทนราษฎรหรือองค์กรอิสระเขาก็ไปได้ คือห้ามเป็นอันเดิมซึ่งเขาก็ออกแบบมาดีแล้ว

● **ควรให้ ส.ว. สังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่**

ถ้า ส.ว. ต้องสังกัดพรรคการเมือง ไม่ต้องมีเลยดีกว่า อันนี้ชัดมาตั้งแต่ต้นแล้ว

● **ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้หรือไม่**

เอาง่ายๆ แค่เลือกตั้งธรรมดา ก่อน กกต. จะออกกฎ คนมีเงินเขาก็ขึ้นป้ายเขาก็ได้เปรียบแล้ว ถ้าถามว่านั่นคือการหาเสียงมั๊ย เขาบอกว่าไม่ได้หาเสียง แต่นั่นแหละคือความได้เปรียบเสียเปรียบของการหาเสียง พอเขามีเงินเขาก็ขึ้นได้หมด เราไม่มีเงินนี่ เอาเฉพาะ กทม. แต่ ก่อนผมยังไปไม่ครบทุกเขตเลย เมื่อก่อน 36 เขต ผมไปไม่เกิน 10 เขต คนมีเงินเขาก็ต้องมรดแห่ไปนั่นมานี่ เพราะอย่าลืมว่าคนยิ่งมากยิ่งใหญ่ เขาจะคุ้มหู ขณะที่สื่อมวลชนจำนวนมากจะเสนอข่าวเขาก็ได้ เพราะเขาค้นเคยเห็นหน้าเขาไม่มองทะลุไปถึงว่าบางคนออกอากาศวิทยุ แล้วไม่มีคุณภาพก็มี แต่เขาค้นมันก็ได้เปรียบ เพราะฉะนั้นถ้าหาเสียงมันจะได้เปรียบเสียเปรียบกันเยอะ การหาเสียงได้เปรียบเสียเปรียบกัน แน่นนอนคนก็แย้งว่าไม่หาเสียงจะรู้ได้ไ้ว่ามีคุณภาพอย่างไร อันนี้ก็เป็นข้อแย้งที่ฟังขึ้นเหมือนกัน แต่มันต้องออกแบบสิว่า เขาจะบอกคุณภาพของเขาอย่างไร โดยไม่ต้องเข้าข่ายหาเสียง เป็นวิธีที่ กกต. ต้องไปออกแบบ

● **ควรให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้งเข้ามาใหม่เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง**

สิ่งที่ฟังสักร คือ ตาย แล้วเลือกตั้งซ่อมแต่ควรแก้ว่าถ้าเหลือน้อยกว่า 1 ปี ไม่ต้องเลือกตั้งซ่อม เว้นแต่จังหวัดนั้นมี ส.ว. คนเดียว เพราะจะได้มีผู้แทนจังหวัด

● เห็นด้วยหรือไม่กับการจะเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภา ริเริ่มเสนอร่างกฎหมายเพราะเหตุใด พอแล้ว อำนาจแค่นี้ยังทำไม่ได้จะไปเพิ่มอะไรมากมายนัก

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ เพราะเหตุใด

หลักการคือไม่เห็นด้วยอยู่แล้ว คือกฎหมายมันออกมาเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารคุณต้องเข้าใจออกแบบ ฝ่ายบริหารเขาบริหารบ้านเมืองแล้วมันเป็นปัญหาอุปสรรคเขาต้องออกกฎหมายมาเพื่อให้งานเขาเดินได้ เราไม่ใช่ฝ่ายบริหาร เรามั่นฝ่ายตรวจสอบว่าออกกฎหมายเพื่อตัวเองหรือเปล่า หรือว่าเพื่อประเทศชาติเราเป็นฝ่ายตรวจสอบเขา เราไปออกเองได้อย่างไร เราไม่ใช่ฝ่ายบริหาร แต่มีข้อแม้อยู่อย่างหนึ่งคือ 5 หมื่นชื่อเสนอกฎหมายนี่คือจุดอ่อนมากคือเสนอมาอย่างดีเลย แต่มันถูกรื้อหมดเลยในขั้นตอนของสภาผู้แทนราษฎร จนไม่เหลือซากเลยตรงนี้จะออกแบบอย่างไร ที่ว่าทำ 5 หมื่นชื่อเสนอร่างกฎหมายน่าจะเข้ามาถึงวุฒิสภาโดยตรง ถือเป็นกฎหมายฉบับหนึ่งที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรเพราะผ่านประชาชนตั้ง 5 หมื่นคน สุดท้ายจริง ๆ พอมาถึงเราเหลือจริงๆ หนึ่งมาตราเท่านั้นเอง นอกนั้นผู้แทนราษฎรแก้หมด ประชุมมันหายไปหมดเลย

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ เพราะเหตุใด

ผมว่าเสี่ยงมันมากไป ครึ่งหนึ่งก็พอ เพราะว่าเขาแก้มาตอบเอง ไม่มีการลงมติอยู่แล้ว เอาแค่ครึ่งเดียวก็พอ

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่มีการปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษเพราะเหตุใด

คุยกันเยอะว่าเรียกแล้วเขาไม่มา ความจริงจะว่าไปแล้วก็เอาโทษทางวินัยได้อยู่แล้วก็คือบอกไปที่เจ้านาย คือรัฐมนตรี ถ้าเรียกอธิบดีแล้วไม่มาก็เรียกปลัดจัดการ เขามีวินัยของทางราชการอยู่แล้ว ถ้าเราเอาโทษกับราชการได้ เอาผิดกับราชการได้ เราก็ถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน ถ้าทำอะไรผิดก็ติดคุกเลย เราไม่ใช่เจ้าพนักงานทำอะไรผิดก็ไม่ติดคุกในกรรมการ มันก็ต้องเลือก ถ้าอยากเอาโทษเขาก็ต้องเป็นเจ้าพนักงาน เรียกเขามากดขี่ข่มเหง เขาฟ้องเราได้เนะครับ ถามว่าจะเอามั้ยละ

เพราะพวกเราบ้าอำนาจเมื่อข้าราชการกดหัวเขาอย่างไร ผู้แทนราษฎรและ ส.ว. นั้นแหละอันนี้คือปัญหา กรณีเรียกรัฐมนตรีแล้วไม่มาชี้แจงหรือไม่ส่งผู้แทนราษฎรมาเลย การเมืองมันก็แบบนี้เมื่อเขาให้ฝ่ายค้านทำหน้าที่ตั้งกระทู้สดได้ ฝ่ายค้านก็ทำหน้าที่ของเขา คือ ตั้งกระทู้สด เขาก็ต้องตอบเลียงไม่พ้นเพราะมันเป็นข้อบังคับ แต่เมื่อกรรมการวุฒิ หรือกรรมการผู้แทนเรียกมาชี้แจงเขาไม่มาก็เป็นสิทธิของเขา คุณก็ตั้งกระทู้เอา เราก็วิพากษ์วิจารณ์เขาข้างนอกได้ว่าไม่รับผิดชอบ เพราะเขาก็มีการกิจต้องไปบริหารบ้านเมืองของเขา มันก็เป็นการถ่วงดุลโดยธรรมชาติอยู่แล้ว ไม่งั้นก็มีปัญหาเหมือนกัน กรรมการเนี่ยะผู้แทน 36 คนะ วุฒิ 26 คนะ ตั้ง 60 กว่าคนะ เรียกมันพร้อมกันมันไม่ตายหรอก

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอ แต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป เพราะเหตุใด

ผมบอกว่าแค่นี้ก็พอแล้ว ประเด็นนี้ไม่ต้องถามแล้ว อำนาจที่มีอยู่ขอให้ทำให้ดีก็ดีแล้ว

บทสัมภาษณ์

วิเชียร แก้วเปล่ง

อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส (ประจำรัฐสภา) หนังสือพิมพ์สยามรัฐ

วันที่ 8 กันยายน 2548

ณ ห้องสมุดรัฐสภา ถนนอุทองใน กรุงเทพฯ

● ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณากฎหมายร่างกฎหมายอย่างไร

วุฒิสภาชุดนี้ซึ่งมาจากการเลือกตั้งเท่าที่สังเกตจากการทำงานในสภา รู้สึกว่ายังทำเกินขอบเขต เช่นในการอภิปราย บางเรื่องไม่เกี่ยวข้องพยายามเกี่ยวโยงกันมา ทำยิ่งกว่า ส.ส.เสียอีก บางครั้งบางเรื่องแทนที่จะให้จบสิ้นภายในวันเดียว แต่ทำให้ยืดเยื้อ พยายามทำตัวเองให้เด่น พยายามทำให้ตัวเองเป็นผู้มีประสบการณ์มาก ใช้ที่ประชุมสภาเป็นที่แสดงโวหาร บางครั้งเนื้อไม่ค่อยได้ แสดงความเป็นอัจฉริยะบุคคลเก่งกันทุกคน จึงยังไม่ค่อยรู้สึกพอใจในการทำหน้าที่ของวุฒิสภาเท่าไร เพราะหน้าที่ของวุฒิสภาต้องถ่วงดุลร่างกฎหมาย แต่ตัวเองไม่ค่อยจะทำกัน แต่ละคนแสดงออกมามีลักษณะคล้ายๆการหาเสียง ทำหน้าที่คล้าย ส.ส.ซึ่งไม่ถูก ทั้งๆที่รัฐธรรมนูญฯได้กำหนดหน้าที่ไว้แล้ว แต่ตอนนี้หยิบเรื่องโน้นเรื่องนี้มาพูดในสภา กฎหมายที่วุฒิสภาหยิบยกมาพิจารณาเดี๋ยวก็มีหลายฉบับเหมือนกัน ถ้าพูดเรื่องกฎหมายนั้น วุฒิสภายกมาที่จะไปตัดตอนแก้ไขปรับปรุง ในหลักการของเขามันเหมือนกัน

● บทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหารและฝ่ายการเมือง

ยังทำได้ไม่เต็มที่ คือเหมือนอำนาจของวุฒิสภาไม่มีสิทธิมากที่จะเรียกมาดำเนินการเหมือนในสภาสหรัฐฯ บ้านเรายังทำเหมือนเขาไม่ได้ ยังไม่เคยมีว่าจะมีการจัดการ แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดไว้ว่าสามารถจัดการได้ แต่ยังไม่เห็นก็ยังสงสัยอยู่ว่าวุฒิสภาชุดนี้มีที่มาที่ไปอย่างไร ทำงานไม่เต็มที่จนทำให้คนมองว่าวุฒิสภาชุดนี้เป็นคนของรัฐบาลหรือไม่ หรือรัฐบาลส่งมา เหมือนที่สังคมวิจารณ์อยู่ ส่วนการทำหน้าที่ตรวจสอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่างๆนั้น ขยันประชุมจริงแต่ผลที่จะออกมาเพื่อประโยชน์ของประชาชนนั้นมีไม่เท่าไร บางเรื่องก็ไปหยิบที่ไม่สนใจมาพิจารณา แต่เรื่องไหนที่ประชาชนสนใจ แต่กลับเมินเฉย ซึ่งอาจจะมีส่วนได้ส่วนเสียหรือไม่ผมไม่ทราบ ดังนั้นทำให้การตรวจสอบเต็ม 100 เปอร์เซนต์นั้นจึงเป็นไปได้

● บทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ

ยังไม่ได้ทำอะไรเลย วุฒิสภาชุดนี้ยังไม่ได้มีการดำเนินการตรวจสอบชนิดที่ให้เห็นผล
ทันตาเลย เพียงแต่เป็นตัวผ่านตามกฎหมาย แต่ยังไม่มีการลงมติถอดถอนอะไรใครได้เลย 6 ปีที่ผ่าน
มายังไม่เห็นจะถอดถอนใครได้เลย ดังนั้นส่วนตัวคิดว่า ส.ว.มีหน้าที่ที่จะต้องทำ แต่ไม่ยอมทำ ซึ่ง
ไม่รู้จะไปติดขัดตรงส่วนไหน หรือว่าจะกลัวไปโดนเบรคหรือเปล่าไม่ทราบ ซึ่งก็มักจะมีข่าวออกมา
ไม่ค่อยดีออกมาเหมือนกัน

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์กับประชาชน

มีบ้างที่วุฒิสภาจัดลงพบปะชาวบ้าน แต่ชาวบ้านก็ไม่ค่อยให้ความสนใจวุฒิสภาเท่าไรหรอก อาจเป็นเพราะ ส.ว.อยู่เพียงสมัยเดียว จึงทำให้บางคนลงพื้นที่ไม่ลงพื้นที่บ้าง ทำให้การใกล้ชิดชาวบ้านลดน้อยลง ทำให้ไม่สามารถที่จะรู้ทุกข์สุขดิบของชาวบ้านน้อยลง ไม่เหมือนกับ ส.ส.เพราะรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ ส.ว.อยู่ได้แค่สมัยเดียว ทำให้ ส.ว.เองไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กับชาวบ้าน และที่สำคัญเป็น ส.ว.ทั้งจังหวัด พื้นที่มันกว้างเข้าถึงประชาชนยาก ส.ว.บางคนก็ไม่ค่อยกลับพื้นที่ส่วนใหญ่จะเห็นพักอยู่ที่กรุงเทพฯ

● คุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภาในรอบ 6 ปีที่ผ่านมา

คำว่าวุฒิสภามันสูง แต่ก็มี ส.ว.บางส่วนวางตัวและการทำงานที่ตามบทบาทของตัวเอง ไม่สมกับหน้าที่ในสายตาชาวบ้าน มีบางคนทำตัวอื้อฉาวไม่เหมาะสม เช่น รองประธานวุฒิสภาท่านหนึ่งก็ไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเด็ก จนต้องลาออก นอกจากนี้ยังมีการดิดสินบนกันเพื่อแลกกับตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการฯ ก็เป็นเรื่องอื้อฉาว ส่วนข่าวที่มีพรรคการเมืองบางพรรคสนับสนุนให้ เงิน ส.ว. นั้น คพดติกรรมเป็นเรื่องที่มีสิทธิ์เป็นไปได้ แต่ไม่มีหลักฐาน

- ปัญหาและอุปสรรคในการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาที่เกี่ยวกับการกลั่นกรองร่างกฎหมาย

ความจริงแล้วการกลั่นกรองร่างกฎหมายไม่ค่อยมีอุปสรรคหรอก แต่วุฒิสภาบางครั้ง
กลั่นกรองหนักจนเกินไป มากไปและแก้ไขมากเกินไป จนทำให้การออกกฎหมายล่าช้า เสียเวลา
บางครั้ง ส.ว.คิดว่าผ่านจากสภาฯมาแล้วบางทีไม่ได้เรื่องก็ไปแก้ไขจนมีปัญหาระหว่างสองสภา จน
ต้องตั้งคณะกรรมการร่วม ไม่รู้กี่ฉบับที่ยังค้างอยู่ในขณะนี้เพราะ ส.ว.ถือว่าตัวเองมี

ประสบการณ์และวิชาการมากเกินไป ส.ว.ต้องการแบบนี้แต่ ส.ส.ที่ออกตามนโยบายเขาต้องการแบบนี้ เมื่อมาแก้ไขก็ขัดแย้ง แทนที่จะไปได้ดีแต่ต้องมาล่าช้า ค้างในสภาเต็มไปหมด ทำให้เสียเวลา กฎหมายบางฉบับแทนที่จะประกาศใช้ได้แล้ว แต่ก็ต้องมาค้างในสภา เสียประโยชน์ต่อประเทศชาติ

● ปัญหาอุปสรรคของสมาชิกวุฒิสภาในการตรวจสอบฝ่ายบริหารและข้าราชการประจำ

รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้ตรวจสอบ แต่ตรวจสอบแล้วผลก็ไม่ได้ทำอะไรมา คอยดูข่าวที่ออกมาไม่เห็นที่จะตรวจสอบอะไรได้เลย ซึ่งก็มองยากว่าอุปสรรคปัญหาที่ตรวจสอบไม่ได้เกิดจากสาเหตุอะไร มีการลอบบี้หรือเปล่าหรือว่าล้วงลึกไม่ถึง หรือไม่ยอมไปต่อแย ไม่ยอมไปตรวจสอบพวกเดียวกัน ทำแบบลูบหน้าปะจมูก

● ปัญหาอุปสรรคของสมาชิกวุฒิสภาในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

อุปสรรคไม่มีหรอก แต่ที่ไม่สามารถถอดถอนได้เพราะไม่ทำแบบจริงจัง เรื่องการถอดถอนถ้าทำอย่างจริงจังให้ถึงจุดที่สามารถที่จะทำได้ ตอนนี้ยังทำกันอย่างเนือยๆ ซึ่งสาเหตุก็คงมีการลอบบี้ เพราะข่าวออกมาเรื่อยๆ ว่ามีการจ่ายเงินเป็นรายเดือน เรื่องเงินสินบาทคาดสินบนนี้ไม่เข้าใครออกใครหรอก

● ปัญหาอุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์กับประชาชนในด้านต่างๆ

มองดูแล้ว 200 คนที่จะลงไปรับฟังปัญหาในพื้นที่ ถ้าไปฟังกันจริงๆ ทั่วประเทศต้องมีเยอะ แต่ที่ไม่ลงพื้นที่อาจเกิดจากในแต่ละจังหวัดก็มี ส.ส.อยู่แล้ว รัฐธรรมนูญฯ แบ่งแยกชัดเจนว่าอำนาจของวุฒิสภาตรวจสอบ ทำหน้าที่กลั่นกรองกฎหมาย แต่ ส.ส.ต้องลงพื้นที่พบปะประชาชน ดังนั้นจึงเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้ ส.ว.ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านเท่าไร บางคนคิดว่าเมื่อถูกเลือกเข้ามา 6 ปีแล้วไม่สามารถที่จะลงสมัครต่อไปเขาก็ไม่ค่อยลงไปพบชาวบ้าน

● ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพจริยธรรมภาพลักษณ์ของสมาชิกวุฒิสภา

เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลว่าใครทำตัวดีหรือไม่ดี คือเป็นถึงวุฒิสภาก็จะรู้ว่าจะวางตัวอย่างไรมันต้องเหนือกว่า ส.ส.ปัญหาอยู่ที่ ส.ว.เอง ไม่ได้อยู่ที่คนอื่น ประชาชนก็ควรจะดูด้วยว่าเลือกใครเข้ามาแต่บางทีพวกมากลากกันเข้ามาบางคนอาจจะมีพฤติกรรมที่ไม่ดี แต่มีพรรคพวกที่มีอิทธิพลก็ช่วยกันเข้ามาสนับสนุนกันมา ไม่ค่อยได้ดูอะไรหรอก ปัญหาเรื่องการซื้อเสียงต้องยอมรับว่ายังไม่หมด ยังเชื่อว่าการซื้อเสียงเป็นอุปสรรคในภาพลักษณ์ของ ส.ว. ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่ ซึ่ง ส.ว.ก็ไม่มีใครกล้าที่จะเปิดโปงกันเองอยู่แล้วแต่ประชาชนรู้ว่าการซื้อเสียงยังไม่หมดไป

● **แนวทางการแก้ไขปัญหหรืออุปสรรคของวุฒิสภาที่เกิดขึ้นในการกลั่นกรองร่างกฎหมาย**

กรอบตามรัฐธรรมนูญฯ ที่วางไว้คืออยู่แล้ว แต่ขึ้นอยู่ที่ ส.ว.จะต้องให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหารและ ส.ส.อย่างไร ไม่ใช่ทำเฉพาะแก่ของ ส.ว.เท่านั้น ต้องรับฟังคนอื่นด้วย เท่าที่ดูนั้น ส.ว.ไม่ค่อยรับฟังคนอื่นเพราะถือว่าตัวเองเหนือกว่า ทำให้ลำบาก ไปยากเกียก ส.ว.ที่มานั้นไม่มีพรรค มาด้วยตัวเองแต่ละคนมาด้วยตัวเอง ทุกคนคิดว่าใหญ่เท่าๆกันหมด ควรจะทำให้อยู่ในกรอบมากขึ้นเรื่องไหนที่พอจะยอมกันได้ก็ควรจะยอม แต่ตอนนี้เท่าที่ดูคิดหุยมหิมกันหมด หลายคนครหาว่าถ้าทำกันแบบนี้เมื่อไหร่จะเดินหน้ากันเสียที

● **แนวทางการแก้ไขปัญหอุปสรรคของวุฒิสภาในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร**

ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ บางมาตรา เวลานี้กระทู้ถามได้อย่างไร เสนอญัตติได้ แต่ไม่สามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจแบบลงมติได้ ครึ่งๆกลางๆกันอยู่ ถ้ายังกำหนดกันแบบนี้ก็ให้ ส.ว.ออกกฎหมายกลั่นกรองร่างกฎหมายอย่างเดียว ไม่ต้องมาตรวจสอบรัฐบาลหรอก อย่งไรก็ตามตอนนี้วุฒิสภาถ้าเราดูดีๆแล้ว อาจจะมีฝ่ายบริหารเข้าไปแทรกแซง ตรงนี้แก้ลำบาก トラบใดที่ยังมีการแทรกแซง ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขทั้งระบบ จะแก้เฉพาะฝ่ายบริหารหรือ ส.ว.เท่านั้นไม่ได้ จะต้องทำให้เกิดประชาธิปไตยอย่างแท้จริงก่อน ถึงจะเดินไปข้างหน้าได้ จะบอกว่าวุฒิสภาสังกัดพรรคการเมืองไปเลย ใครได้เสียงมากเสียงน้อยก็จะได้รู้ไปเลย ตอนนี้คาบูกคาบคอกเล่นกันได้ดิน ซึ่งผมเชื่อมั่นว่าการเลือกตั้ง ส.ว.ครั้งหน้าพรรคการเมืองจะต้องส่งคนลงแน่นอน เพราะจะได้เป็นฐานของรัฐบาล สมัยก่อนวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง ทำงานก็สะดวก ตอนนี้เกิดรัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง รัฐบาลก็ต้องดูว่าทำอะไรที่จะให้ได้เสียงข้างมากในสภาสูงและสภาล่างด้วย ก็ต้องส่งคนมาลงสมัคร นอกจากนี้ควรจะมีการออกกฎหมายควบคุมรัฐบาลจะออกนโยบายทุจริตเชิงนโยบาย กฎหมายที่มีอยู่ในการปราบปรามการทุจริตสามารถเลียงไปเลียงมา เอาผิดไม่ได้ ดังนั้นควรจะมีการมาตรการออกกฎหมายพิเศษเพื่อให้เกรงกลัวบ้างตอนนี้ไม่มีการปรามเลย ทำให้ละเทอะ ทำอะไรก็ได้

● **แนวทางการแก้ไขปัญหของสมาชิกวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง องค์กัรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ ควรมีการแก้ไขอย่างไร เพราะในรอบ 6 ปีไม่มีการถอดถอนเลย**

ตอนนี้รัฐธรรมนูญฯ ให้อำนาจ ส.ว.ที่จะสามารถถอดถอนได้อยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องแก้ไขอะไร นอกจากอาจจะต้องมีกฎหมายพิเศษอะไรออกมาเพิ่มประสิทธิภาพให้สามารถเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ เพราะตอนนี้ไม่สามารถทำตามเจตนารมณ์ได้ เนื่องจากมีอิทธิพลครอบงำมากขึ้น

● **แนวทางในการแก้ไขปัญหาลุทธิของสมาชิกวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์กับประชาชน**

ปัญหาตอนนี้คือประชาชนรู้จักวุฒิสภามากน้อยแค่ไหน เวลานี้ประชาชนรู้จักแต่ ส.ส. มากกว่า ส.ว. ตรงนี้เราต้องมาคิดว่าเราจะแก้ไขอย่างไร ซึ่ง ส.ว. ไม่ค่อยจะลงพื้นที่เพื่อพบปะประชาชน นึกว่าไม่ใช่หน้าที่ ทั้งที่ความจริงแล้วถ้าประชาชนได้ฟังได้ ส.ส. และ ส.ว. จะเป็นเรื่องที่ดี แต่ตอนนี้ประชาชนคิดว่าถ้าเขาเดือดร้อนก็จะวิ่งหาแต่ ส.ส. ดังนั้นวุฒิสภาก็เลยตัว ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ไม่ต้องลงไปพบปะชาวบ้าน ไม่ต้องไปสังสรรค์ หลายคนจึงคิดที่จะหนีไปลงสมัคร ส.ว. ไม่ต้องเสียเงิน ยิ่งทำให้ชาวบ้านไม่ค่อยจะรู้จัก รวมทั้งอยู่เพียง 6 ปีก็เลิกแล้ว ไม่สามารถที่จะลงสมัครได้

● **แนวทางในการแก้ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภา**

คำว่า "จริยธรรม" เป็นเพียงตัวหนังสือที่สร้างขึ้นมามีประโยชน์อะไรถ้าไม่มีการนำไปใช้ให้เกิดเป็นสันดาน ทุกอย่างตอนนี้อยู่ที่สันดานหรือนิสัยของแต่ละบุคคล แม้จะระบุคำว่าคุณธรรม จริยธรรม เป็นข้อบังคับเอาไว้ ก็ไม่มีประโยชน์หรอก ถ้า ส.ว. ไม่รู้จักคำเหล่านี้ ดังนั้นมันขึ้นอยู่กับจิตสำนึก จิตใจของแต่ละคน ซึ่งวุฒิสภาร้อยพ่อพันแม่มาอยู่รวมกัน ก็ต่างจิตต่างใจ ต่างความคิดกัน

● **ประเมินผลงานแล้วคิดว่าสมควรที่จะยกเลิกสถาบันวุฒิสภาหรือไม่**

เมื่อรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดมาเป็นแบบนี้ก็ควรจะทำตาม แต่ผมคิดว่าควรจะมีแค่สภาเดียวก็พอแล้ว ไม่ต้องมีวุฒิสภา สั้นเปลืองงบประมาณ ยุบวุฒิสภาไปแล้วค่อยออกกฎหมายพิเศษมาควบคุมก็ได้ สำหรับอำนาจวุฒิสภานี้ก็ให้องค์กรอิสระที่มีอยู่ดำเนินการต่อได้ เพราะขณะนี้มองว่าการทำหน้าที่ของ ส.ว. ซ้ำซ้อนกับ ส.ส. อยู่แล้ว รวมถึงอำนาจที่มีอยู่ของตัวเองก็ไม่สามารถใช้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นอย่างนี้ก็อย่ามีเสียดีกว่า

● **สมควรที่จะให้สมาชิกวุฒิสภาสั่งกักพรรคการเมืองหรือไม่**

ถ้าเราต้องการความมั่นคงในเสถียรภาพในรัฐบาลก็สมควรที่จะสั่งกักพรรคการเมืองไปเลย จะได้สามารถคุมกันได้ แต่ถ้าจะทำกันจริงๆ ก็ต้องไปแก้ไขรัฐธรรมนูญ

● **ถ้าจะมีวุฒิสภาควรจะมีการเปลี่ยนแปลงที่มาของวุฒิสภาหรือไม่ อาจเปลี่ยนมาเป็นแบบแต่งตั้งเหมือนเดิม**

เท่าที่ผ่านมาการแต่งตั้งก็ไปได้ดี ไม่มีความขัดแย้งกัน เพราะมีการแต่งตั้งบุคคลที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ของบ้านเมืองมา หรือเรียกว่ามีการเลือกเฟ้นมาอย่างดี ดังนั้นส่วนตัวจึงคิดว่าน่าจะกลับไปใช้ระบบการแต่งตั้งเหมือนเดิมจะดีกว่า และมองว่าน่าจะลดจำนวนคนจาก 200 คนลงเหลือแค่ 100 คนก็พอ มากคนมากความ จะได้ประหยัดค่าใช้จ่าย การประชุมจะได้ครบองค์ประชุมได้ง่าย อีกทั้งให้ ส.ว.100 คนอยู่แค่สมัยเดียวก็พอ และห้ามไม่ให้ไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างอื่นอีก เพื่อป้องกันการไปมีผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างอื่นได้ ถ้าปล่อยไปแบบนี้เชื่อมั่นว่าจะต้องมียังแน่นอน ส่วนการจะเปิดโอกาสให้ผู้สมัคร ส.ว.สามารถหาเสียงได้เหมือนอย่าง ส.ส. น่าจะให้ได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบของ กกต.ที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และกฎกติกาของ กกต. และกำหนดเงินที่ใช้จ่ายในการหาเสียง อีกอย่างคือควรที่จะกำหนดให้ ส.ว.อยู่แค่ 5 ปีก็พอ ถ้าให้อยู่เท่ากับ ส.ส.ก็คงไม่ได้ เพราะจะทำให้สภาวะวุ่น และถ้าอยู่ 6 ปีก็ยาวเกินไป น่าจะกำหนดให้แค่ 5 ปีก็พอ

● **มองว่าวุฒิสภาสภามีอำนาจออกกฎหมายได้เองหรือไม่**

การเสนอร่างกฎหมายควรจะเป็นหน้าที่ของ ส.ส.มากกว่า ถ้าให้อำนาจ ส.ว.จะเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกับ ส.ส. และรัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้วุฒิสภาเป็นสภากลั่นกรอง จึงไม่จำเป็นจะต้องมาเสนอร่างกฎหมาย ดังนั้นควรจะทำตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดดีแล้ว

● **ประธานคณะกรรมการการชดต่างๆควรมีอำนาจเสนอร่างกฎหมายได้หรือไม่**

ถ้ารัฐธรรมนูญฯ ห้ามไม่ให้วุฒิสภาร่างกฎหมายเอง ประธานคณะกรรมการการชดต่างๆต่างๆ ก็ไม่ควรจะมีอำนาจเช่นเดียวกัน ควรปล่อยให้เป็นที่ของ ส.ส. เพราะถ้าหากต่างคนต่างเสนอกฎหมายอาจซ้ำซ้อนกันได้ หรือเกิดความล่าช้า แยกกันแบบนี้ดีแล้ว

● **มองว่าสมาชิกวุฒิสภาควรจะมีเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้โดยสามารถลงมติได้หรือไม่**

ควรให้อำนาจวุฒิสภารวมกับฝ่ายค้าน แล้วสามารถเปิดอภิปรายแล้วลงมติได้ หรือต้องการจะคว่ำอะไรก็สามารถทำได้ เพราะตอนนี้รัฐบาลมีเสียงข้างมาก ค่อนข้างอันตรายต่อระบอบประชาธิปไตย

● **ขณะนี้คณะกรรมการการสามัญและคณะกรรมการวิสามัญมีอำนาจในการเชิญหน่วยงานราชการมาชี้แจง แต่บางคนก็ไม่ค่อยให้ความสนใจ ตรงนี้สมควรที่จะกำหนดบทลงโทษลงในกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือไม่**

เรื่องนี้เป็นคาบสองคม ที่ผ่านมาคณะกรรมการฯ มักจวญโอกาสผลประโยชน์ข่มขู่
ข้าราชการ เรียกมาชี้แจงก็ขอผลประโยชน์ เขากลัวเขาจึงไม่อยากจะมา บางทีเรียกมาแล้วชักไซจะ
เอาอย่างนั้นอย่างนี้ พอไม่ได้ก็ไม่พอใจ ดังนั้นถ้าขึ้นให้อำนาจมากขนาดนั้น ก็คงจะเรียกมาหมดทั้ง
เอกชนก็เรียก มาข่มขู่ว่าจะจัดการ หรือตรวจสอบภาษีบ้างละ ขนาดไม่มีบทลงโทษยังทำกันขนาดนี้
ถ้ามีอำนาจก็คงจะเสร็จแน่ ทุกคนมันไม่เหมือนกัน บางคนทำเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตัวเอง
ดังนั้นอย่าไปติดอาวุธให้กรรมการเลย

● สมควรที่จะให้วุฒิสภามีอำนาจในการให้ความเห็นชอบในการเสนอแต่งตั้ง
รัฐมนตรีหรือไม่

ไม่เห็นด้วย เพราะถ้าพรรคการเมืองไหนที่สามารถได้รับเลือกตั้งเข้ามามากที่สุดก็มี
ความชอบธรรมที่จะตั้งรัฐบาลและสามารถแต่งตั้งรัฐมนตรีได้ วุฒิสภาไม่สมควรที่จะไปก้าวก่าย
อำนาจ ถ้าได้รัฐมนตรีไม่ดี สภาสูงก็ค่อยไปจัดการ

บทสัมภาษณ์

วิทยา มะเสนา (ดร.)

สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดมหาสารคาม

วันที่ 13 กันยายน 2548

ณ อาคารรัฐสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพฯ

● ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณากฎหมายร่างกฎหมายอย่างไร

คือโดยภาพรวมก็พอใจในระดับสูงอยู่เกินครึ่ง เพราะเนื่องจากว่า ส.ว.ชุดนี้เป็นชุดที่มาจากการเลือกตั้งเป็นครั้งแรก และมันยังไม่มีรูปแบบใดที่เราจะอ้างอิงได้ เพราะมาจากการเลือกตั้งก็เท่ากับต่างคนต่างมาไม่เหมือนที่สมัยมาจากการแต่งตั้ง ที่นี้เมื่อต่างคนต่างมาก็เท่ากับมาเริ่มใหม่มาสร้างรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้นมาตามรัฐธรรมนูญฯ ใหม่ ซึ่งริเริ่มใช้กับ ส.ว.ชุดนี้เป็นชุดแรก การเลือกตั้งเราก็มาจากการเลือกตั้งเป็นชุดแรกที่อยู่ภายใต้ กกต. ก็เหมือนกับเราเป็นหนูทดลองนะแหละ ผลงานก็ถือว่าใช้ได้อยู่ มีทั้งส่วนดีเยอะและต้องปรับปรุงก็อีกหลายส่วน การออกกฎหมายก็ถือว่าใช้ได้ เราผ่านกฎหมายเกือบทุกฉบับ รู้สึกจะไม่มีปัญหาเพียงแต่ว่ามันมีปัญหาเรื่องการอภิปรายมันยืดเยื้อ ซ้ำซากวุ่นวาย บางทีเรื่องไร้สาระก็นำมาพูดกันแบบนี้ไม่ค่อยเหมาะเท่าไร ความจริงกฎหมายมันน่าจะไวกว่านี้

● บทบาทหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) และการแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างไร

ส่วนเรื่องการตรวจสอบ การตรวจสอบนี้แรกๆก็ดี ตอนหลังรู้สึกจะยังไม่ดีเท่าที่ควรนัก เพราะการได้มาซึ่งองค์กรอิสระมันต้องไม่ปฏิเสธว่าระบบประเทศไทยนั้นมันมีระบบอุปถัมภ์ประเทศมันเลืกนะ คนนั้นรู้จักคนนี้ คนนี้รู้จักคนนั้น มันรู้จักกันหมดด้วยความที่มีพันธมิตร ถึงแม้รัฐธรรมนูญฯ จะให้เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายแต่งตั้งถอดถอนตรวจสอบองค์กรอิสระต่างๆบางทีมันก็เกี่ยวพันกันเป็นเครือญาติกัน เป็นเพื่อนของเพื่อนเครือญาติต่างๆเหล่านี้มันทำให้เกิดความไม่อิสระในการตรวจสอบ

● ประเมินคุณธรรมและจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

ด้านจริยธรรมภาพรวมก็ดี แต่ว่าจะมีบางกรณีสมาชิกบางท่านจะมีปัญหาอันนั้นเป็นเรื่องของส่วนบุคคล คนมาอยู่ร่วมกันจากทั่วประเทศ คน 200 คนมาอยู่ร่วมกันก็มีทั้งคนที่มีความประพฤติดีและอาจจะมีคนที่มีปัญหาอยู่บ้าง อันนี้ต้องแยกแยะออกไป ส่วนใหญ่แล้วก็มีแต่คนดีเด่นดังทั้งนั้น ด้านพฤติกรรมผมว่าดินะชุดนี้เข้ามาที่ส่วนใหญ่ก็เป็นผู้มีคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถดีที่สุดในจริยธรรมสูง พฤติกรรมก็ดูแล้วกันพฤติกรรมเป็นอย่างไร ประชาชนก็เป็นอย่างนั้นถือว่าเป็นการสะท้อนที่ประชาชนได้เลือกเขาเข้ามา

● ปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

มันอยู่ที่โครงสร้าง ยกตัวเหมือนที่พูดแล้วเมื่อก็เรียกเขามาตรวจสอบเขาก็ไม่มา ยกตัวอย่างการปฏิรูปการศึกษามีปัญหาโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบนี้เลขาธิการ สปอ. สำนักงานการบริการประถมศึกษาขั้นพื้นฐานเรียกเท่าไรก็ไม่มา หลบมาตลอด แบบนี้มันตรวจสอบไม่ได้ เราจะชี้ทางสวรรค์ให้ เราจะถามให้ว่าอันนี้เป็นปัญหาทำไมไม่ทำ ทำไมทำอันนั้นก็ไม่มาเป็นปัญหาทางด้านโครงสร้างของกฎหมายเราว่าไม่ให้อำนาจประชาชนเต็มที่ ทำไมตำรวจเรียกคุณมาละ ทำไมสถานิติบัญญัติที่มีอำนาจอธิปไตย ทำไมถึงไม่ให้มีบ้างแบบนั้น

● ปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

1.การแต่งตั้ง กฎหมายมันมีปัญหาอย่างหนึ่ง ขั้นตอนยึดถือต้องเลือก 5 รอบ 10 รอบ 15 รอบ 20 รอบ 30 รอบ โดยขั้นตอนนะ มันมีหลายรอบต้องแก้กฎหมายตรงจุดนี้ด้วย

2.ต้องยอมรับว่า ส.ว. 200 คนมันจะมีกลุ่ม ถ้าแบ่งให้แคบ ถ้าเข้ามาอยู่บนเวทีนี้ความคิดเห็นมันแตกต่างกัน ต่างคนต่างมาคนหนึ่งอยู่มุมนี้ มุมแดง อีกคนหนึ่งมันก็ต้องอยู่มุมน้ำเงิน เพราะมันแตกต่างกันอยู่แล้ว ผมคิดว่าการศึกษาที่ไม่เหมือนกันเป็นสิ่งที่ดีเหมือนกัน จะว่าเป็นฝักเป็นฝ่ายมันก็ใช่แต่ว่าเป็นฝักเป็นฝ่ายในเชิงข้อมูลทางเหตุผล เพราะถ้าประชาธิปไตย ถ้าเอาคนนี้พูด ๆ ๆ ๆ ๆ พูดอย่างไรก็แล้วแต่คุณมีเหตุผลว่าไปเลย สุดท้ายเสียงคุณแรงกว่าไป ระบบประชาธิปไตยเป็นระบบพหุมาก (majority) ถ้าไม่ majority ก็พวกลittle ใจใหม่ ที่นี้มันก็มีส่วนหนึ่งเป็นเสียงส่วนน้อยความเห็นเขาไม่เหมือนเรา ไม่เหมือนเสียงส่วนมากก็พยายามบอกว่าการเลือกมีปัญหา มีการลือสเป็คแบบนั้นแบบนี้ มันไม่ใช่ ยกตัวอย่างเช่นเลือก ป.ป.ช. 9 คน เข้ามาคณะกรรมการสรรหาอิสระจากส.ว.สรรหามาประมาณ 2 เท่า คือ 18 คน ลือคัมภีร์? ไม่ลือคัมภีร์จะไปลืออะไร คนสรรหาเป็นอธิการบดี ศาลฎีกา ศาลต่าง ๆ สรรหาเข้ามา เลือกที่ดีที่สุดจาก 80 คนเข้ามาประเทศไทยมีคนดีมา

สมัคร 80 คนเลือกจากที่ดีที่สุด เลือกให้เหลือ 18 คนจาก 18 คนก็เลือกใครที่ดีที่สุดก็ได้ไข่ม้อย ก็ดีแล้วดีกว่า 60 กว่าคน คราวนี้คนที่บอกว่าจะมีการลือเอาคนนั้นคนนี้จะกลัวอะไรถ้า 18 คนดีเอาใครก็ได้ไข่ม้อย ลือใครก็ได้ไข่ม้อย ก็คุณเลือกกันมาให้เหลือเท่านี้ ผมมีหน้าที่เลือกให้เหลือครึ่งหนึ่ง 18 ผมเลือก 9 ถ้าคนของตัวเองไม่ได้ก็บอกว่าลืออ มันก็ลือคนในนี้ละ ลือคนใน 18 ที่พวกคุณเลือกมานั้นแหละไม่ใช่พวกผมเลือก พวกคุณเลือกมา

● ปัญหาหรืออุปสรรคของสมาชิกรัฐสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

ความสัมพันธ์กับประชาชน โครงสร้างทางกฎหมาย ทำให้เราไม่สัมพันธ์กันเท่าไรนักเพราะเปิดโอกาสให้เราเป็น ส.ว.แค่สมัยเดียว บางคนเป็นมาแล้วไม่เคยไปพื้นที่เลย เป็นแล้วกลับไปเลี้ยงหลานเลย อย่างน้อยก็ไม่ต้องลงมาอีก ก็ไม่ต้องไปหาเสียงไม่ต้องไปดูแลประชาชน อันนี้เป็นปัญหาทางด้านโครงสร้างของกฎหมาย มาตรา 126 (3) ของรัฐธรรมนูญฯ ห้ามสมัครอีกไม่ต้องสมัครอีก การเป็นสมัยเดียวมันไม่ต่อเนื่อง ถ้าเป็นสองสมัยความสัมพันธ์มันอัตโนมัติเลย บังคับเลยว่าสมัยหน้าจะต้องสร้างความดี เอาผลงานไปให้ประชาชนเห็น เอาปัญหาของประชาชนมาแก้ไข โครงสร้างมันไม่เหมือน ส.ส. ส.ส.ต้องไปทุกวิทุกวันของเราเป็นแค่ 6 ปีก็ห้ามสมัครอีก 6 ปีแล้วค่อยมาสมัครอีก ถ้าไม่ตายก่อน นี่คือปัญหา

● ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกรัฐสภา

มันไม่ใช่ไปตั้งรัฐบาลมันไม่เหมือนสมัยก่อน เอา ส.ว.มาออกกฎหมายมากรันกรองกฎหมายมันก็เหมือนกันนั่นแหละ มันจะไปเรียกรับสินบนกันได้ที่ไหน มันไม่มีหรอก เรื่องรับสินบนลือว่ากันว่าไปเองไข่ม้อย บางที ส.ว.ว่าลือรับเงินก็มี รับเงินลงข่าวไม่ใช่ออย่างนั้นอย่างนี้ อันนี้มันเป็นเพียงคำจินตนาการไป เขาว่ามา คุณการเมืองใครเป็นนักการเมือง เอาใครเป็นนักการเมืองมันต้องแย่งๆละ ไม่ดีแย่งๆละที่จริงไม่ใช่ละ คนที่จะมาเป็นนักการเมืองต้องเป็นคนดีมาก่อนนะ ผมนี่ดิฉันผมยอมรับ ผมเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย สอนหนังสือ เรียนปริญญาเอก ประสบการณ์ไปมาแล้วกว่า 60 ประเทศ มีครอบครัวที่อบอุ่น มีลูกๆเรียนต่างประเทศอะไรพวกนี้ มีชื่อเสียงจากการทำความดี ประชาชนเลือกเข้ามาคือก่อนเป็นนักการเมือง ผมอยู่มหาวิทยาลัยก็บอกท่านอาจารย์ท่านคือเตอร์ก็ว่าไป ผมเป็นรองศาสตราจารย์นะ พอจะไปสมัครเป็นนักการเมืองปั๊บ คนก็บอกว่าเข้าใกล้ไม่ได้นักการเมือง ไอ้เนี่ยมันน่ากลัว อาจจะคิดว่านักการเมืองมันเลว อาจจะคิดว่ารุ่นเก่า ๆ มันเป็นอย่างนั้นแบบนั้นเลยส่งทอดมรดกมายังรุ่นใหม่ ๆ ทั้งที่เราไม่ได้ทำเลวที่ไหนเลย มีแต่ทำความดี

ทั้งนั้นเลยไปถามชาวบ้านซิ อันนี้คนเป็นแสนเป็นล้านเลือกเข้ามา ถ้าไม่ดีจริงเขาไม่เลือกเข้ามา
หรือก็ต้องคิดอย่างนั้น

● **แนวทางการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย**

การกลับกรอร่างกฎหมายต้องมีข้อบังคับใหม่ต้องอภิปรายให้น้อยลง อย่าเข้าไปบางที่
เรื่องเดียวประเด็นเดียวว่ากันครึ่งวัน แต่ตอนท้ายสมัยประชุมพอกกฎหมาย 5-6 ฉบับว่ากัน 2 วัน แต่
เรื่องมาตราเล็ก ดันสมัยว่ากันทั้งวันมันสิ้นเปลืองการบริหารเวลา

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร(ทั้งฝ่าย
การเมืองและข้าราชการประจำ)**

การควบคุมต้องให้อำนาจรัฐสภามากขึ้น

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ในด้านความสัมพันธ์กับ
ประชาชนและแนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และ
พฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา**

การแต่งตั้งถอดถอนผมยังมองไม่เห็นว่าจะทำอะไรที่จะให้มันดีขึ้นได้มากกว่านี้ อย่าง
กรณีของ คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมันก็เป็นบทเรียนที่ควรจะต้องศึกษา
เพราะเรามาจากการเลือกตั้งครั้งแรก เข้ามาทำอย่างนี้ผมก็ไม่เห็นว่ามันจะเป็นความผิดของวุฒิสภา
ทั้งหมด เพราะการสรรหามันก็มีกระบวนการตาม พ.ร.บ.การสรรหาของเขา เราก็มีหน้าที่เลือก
พอเราเลือกเสร็จตามขั้นตอนของกฎหมายก็ต้องทูลเกล้าฯ แต่งตั้ง พอแต่งตั้งเสร็จบอกว่าวิธีการ
ผิดพลาด อ้าวก็คุณเสนอมาอย่างนี้แล้วศาลรัฐธรรมนูญก็ไปตีความอย่างนั้น กลุ่มเครือข่ายมันอยู่ที่
ที่ความคลุมเครือของศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ทำให้มันชัดเจนถ้าชัดเจนฟังงั้นอย่างนั้นไม่ใช่ว่า
นี่ ถ้าศาลรัฐธรรมนูญชัดเจนว่าสิ้นอำนาจก็สิ้นไป อันนี้มาบอกว่าการสรรหาไม่ถูกต้อง แล้วจะให้
พ้นสภาพมัย ผมไม่โทษใครผมก็เชียร์ คุณหญิงจารุวรรณ ผมก็เลือก คุณหญิงจารุวรรณ ผมเลือกไป
แล้ว ที่นี้พอเลือกไปเกือบ 2 ปี ก็มีปัญหานี้ขึ้นมารัฐธรรมนูญฯ ก็เปิดช่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย
สมาชิกต่างคนก็ทำเรื่องขึ้นไป เขาก็ทำตามกฎหมายแล้วละ พอตัดสินปั๊บมีปัญหาทันทีเลย มันแย้ง
ต่อความรู้สึกของพี่น้องประชาชน ผมโทษศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่มีความชัดเจน ถ้าชัดเจนจบก็จบไป
เลย พ้นก็เขียนต่อไปเลย จะได้ไม่ต้องมีการลือล่อหือ ประชาชนจะเกิดความรู้สึกว่าคนที่ทำคุณงาม

ความดีมาแบบนี้ ตรงไปตรงมาอย่างนี้ ไม่น่าจะได้รับเคราะห์กรรมอย่างนั้น อย่างเช่น พล.อ.ศิริพันธุ์ รูปกล้าเป็นประธาน กกต. พอวินิจฉัยมาก็หมดไป ไปเลือกตั้งใหม่ จบหมดนี้แหละทำนองนี้แหละ

● ท่านคิดว่าเมื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาดังกล่าวแล้ว สมควรยกเลิกสถาบันวุฒิสภาหรือให้คงอยู่ต่อไปหรือไม่ อย่างไร ในกรณีที่ต้องการให้สถาบันวุฒิสภาคงอยู่ต่อไป ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาอย่างไรบ้าง

ก็เหมือนกับการทำข้าว ทำหนังสือพิมพ์ มีทั้งขายดีและขายไม่ดีเขาก็ยังไม่ยุบ เพราะฉะนั้นองค์กร ส.ว.เองเช่นกันก็ควรที่จะดำรงต่อไปไม่สมควรยุบ องค์กรมันทำหน้าที่ ถ้าไม่มีสถาบันวุฒิสภา มันจะไม่สามารถทำให้บ้านเมืองเรามีความก้าวหน้าขนาดนี้ เพราะมีการกลั่นกรองหลายอย่างที่วุฒิสภากลั่นกรองและตรวจสอบต่าง ๆ การทำงานของฝ่ายรัฐบาลเสนอร่างกฎหมายเข้ามาเลย ในระดับ ส.ส.ยิ่งในสมัยที่พรรคการเมืองพรรคเดียวมีอำนาจเบ็ดเสร็จ ทำอะไรตามอำเภอใจได้ แต่พอมาถึง ส.ว.เขาก็เปลี่ยน แต่ส.ส.ไม่ต้องทำอะไรนะคุณพูดมากผมไม่ส่งคุณสมัครคราวหน้ามันไม่ได้ เพราะฉะนั้น ส.ว.ก็มีความจำเป็นอยู่ เพราะระบบเราคือระบบตรวจสอบไม่ใช่เป็น สภาแห่งชาติสภาเดียว (Single Chamber) ของเรามันเป็น (Double Chamber) มีสภาล่างและสภาสูงกลั่นกรองร่างกฎหมาย แต่เดิมวุฒิสภา 90 เปอร์เซ็นตั้งอยู่กรุงเทพทั้งหมด ทั้งทหาร ตำรวจ พลเรือน ภาคธุรกิจ คนต่างจังหวัดไม่ค่อยมี ถ้าเป็นแบบนี้ผมก็ไม่ได้เข้ามาจะขอให้เขาแต่งตั้ง ผมเขาคงไม่แต่งตั้งหรือเขาอาจจะไม่รู้จักผม แต่ผมเข้ามาผมทำได้ดีกว่าพวกที่เข้ามาได้เป็นเยอะเยอะเลย

● ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป เห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญเกี่ยวกับวุฒิสภาหรือไม่ เริ่มต้นจากประเด็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ควรมาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง หรือวิธีอื่น

ถ้ามีต่อไปต้องมาจากการเลือกตั้ง การเลือกตั้งก็คือการแต่งตั้งจากประชาชน แทนที่จะมาแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรีนคนเดียว ให้ประชาชนเลือกมันจะหลากหลายคนดีแต่ละจังหวัดก็จะได้เข้ามา คุณจำไว้ว่า “สักวันหนึ่งดอกไม้จะบานสะพรั่ง สักวันหนึ่งคนจริงจังจะหลากหลาย สักวันหนึ่ง ส.ว.ดีทั้งหญิงชาย จะเกิดขึ้นมากมายในวุฒิสภา” ให้เลือกมาจากต่างจังหวัดจะได้คนดีที่หลากหลายนะ เป็นผู้แทนคนทั่วทั้งจังหวัด ถ้าแต่งตั้งคน กทม. ทั้ง 90 เปอร์เซ็นจะไปรู้เรื่องคนในจังหวัดผมได้ไงไม่รู้เรื่อง จะรู้ดีกว่าผมได้ไง

● จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง
จำนวนควรจะทำเดิมไม่ควรมากหรือน้อยกว่านี้

● **ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่งควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัยหรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก**

6 ปี ก็โอเค แต่ไม่อยากให้จำกัดวาระตลอด เพราะทำให้ ส.ว. ไม่ผูกพันกับประชาชนเท่าที่ควรมาแล้วไปเลย อีกอย่าง 200 คน 6 ปีทำงานเต็มที่ เมื่อทำเต็มที่ประสิทธิภาพเยอะแยะเลย ทั้งประสิทธิภาพดีไม่ดื้อมันได้บทเรียนมาก ประสิทธิภาพหลากหลาย พอครบ 6 ปีออกไปหมดเลย ที่คุณเพาะบ่มประสิทธิภาพทั้งหมดมันไม่ต่อเนื่อง ส.ว. ทั้ง 200 ที่เข้ามาใหม่ต้องเริ่มใหม่เอาป้ายแดงเข้ามาใหม่ก็มาทำแบบเดียวกัน พอครบ 6 ปี ก็ออกไปใหม่ มันจึงไม่มีการผสมผสานกันทั้งแบบเก่าและใหม่ ในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองเขามีข้อห้าม 6 ปี ห้ามดำรงตำแหน่งมันยาวนาน ผมว่าเขาจะไม่เลือก เพราะเขาจะอายุไม่เกิน 70 ปี ซึ่งพวกที่เป็นมาส่วนมากก็ 60 กว่าแล้ว

● **ควรให้ ส.ว. สังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่**

มันลำบากถ้าในโครงสร้างแบบนี้ เพราะว่าคุณต้องการความเป็นกลางในหลายๆ เรื่องเช่นการแต่งตั้งถอดถอนองค์กรอิสระทั้งหลาย ถ้าเข้าไปอยู่กับพรรคการเมืองก็จะหาว่าพรรคการเมืองสั่งมาก็เหมือนกัน

● **ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้หรือไม่**

ควรจะให้ มี ควรจะให้มีการปราศรัยได้ให้พูดได้ มีประเทศไทยประเทศเดียวในโลกที่ทำบ้าๆบอๆ ห้ามจับไมค์ห้ามพูดเลย ประเทศนี้ไม่ใช่คนใบ้ เป็นประเทศที่คนพูดได้ฟังได้เข้าใจได้

● **ควรให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้งเข้ามาใหม่เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง**

ต่างประเทศมันมีการให้ออกครึ่งหนึ่งเช่นวาระ 6 ปี ก็ให้ 3 ปีเลือกครึ่งหนึ่งเข้าไปแทน มันจะได้ใหม่กับเก่าละกัน แต่ของเรามันลำบากเนื่องจากว่ามันกำหนดสมาชิกไม่เท่ากัน จังหวัดหนึ่งเช่น กทม. กำหนดให้มี 18 มหาสารคามมี 3 แม่ฮ่องสอนมี 1 ระนองมี 1 ที่มี 1 คนมันจะยังไงถ้าจะเข้าคนละครึ่งมันลำบาก ของเราแก้ได้โดยให้ (ส.ว.) สมัครงไปได้เรื่อยๆ 200 คนอย่างน้อยมันก็ต้องสอบตกอย่างน้อยซักครึ่งหนึ่ง ได้ใหม่เข้ามา 100 มันก็กลับไปโดยปริยาย ถ้าอย่างนี้มันจะเป็นการเข้าถึงประโยชน์จากประสบการณ์และวิสัยทัศน์และความรู้ของสมาชิกทั้งเก่าและใหม่ได้เป็นอย่างดี ผมอยากให้เป็นอย่างนั้น

● **เห็นด้วยหรือไม่กับการจะเพิ่มอำนาจให้สมาชิกวุฒิสภา ริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้**

เห็นด้วย เพราะเราก็เป็นตัวแทนปวงชนเหมือนกัน รัฐธรรมนูญฯ เขาบอกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเป็นตัวแทนปวงชน ทำไมราษฎร 5 หมื่นคนเข้าชื่อ เสนอร่างกฎหมายได้ ทำไม ส.ว.เข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายไม่ได้ถามแค่นั้นเอง

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ เพราะเหตุใด

โครงสร้างกรรมการปัจจุบันนั้นมันไม่ค่อยดี มันจะลำบากหน่อยเพราะว่าบางครั้งบางคณะมันมีปัญหาเรื่ององค์ประชุมอยู่ 15 คนบางทีก็มาไม่ถึง 8 ก็มี ผมคิดว่าไม่เอากรรมการเป็นตัวตั้งเอาเฉพาะ ส.ว. เป็นตัวตั้ง

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ เพราะเหตุใด

มันเข้าชื่อลำบากมันเยอะไป 3 ใน 5 มันลำบากกว่าจะหาคนได้ห้าส่วนเท่ากับ 200 ห้าส่วนเท่ากับ 40 สามในห้า ก็ 120 คน หายากม๊ยะ หายากหรือเปล่าแค่เลือกประธานวุฒิสภา 100 คะแนนนี้ก็ยังไม่ง่ายแล้ว

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่มีการปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ

อำนาจของกรรมการในการตรวจสอบในเรื่องกระบวนการอำนาจก็ไม่เต็มที่ บางทีเรียกข้าราชการระดับสูงมาก็ไม่มา มันต้องให้อำนาจต้องมีหมายศาลมา หมายศาลต้องมา ไม่มาคุณโดนแบบนี้ก็จะให้อำนาจในการตรวจสอบมากขึ้น ให้อำนาจประชาชนมากขึ้นทำให้การตรวจสอบทำได้ดีขึ้น ทางพนักงานประจำก็จะทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา แต่ตอนนี้เป็นแบบจะมาก็ได้ไม่มาก็ได้ เชิญอธิบดี อธิบดีก็ส่งรองอธิบดีมา ไปไปโล่มาสุดท้ายก็ให้ตัวเล็ก ๆ มา ต้องมีบทลงโทษเหมือนหมายศาลถ้าเรียกใครมาต้องมา

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอ แต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

เนี่ยะพิเศษเลย คีมากเลย จะได้ว่าใครมีกิน ไม่มีกิน บางคนรัฐมนตรีก็ไม่มีกินนะ บางคนก็ได้เป็นเพราะมีเงินเยอะ มีกลุ่มเยอะ ผมมองในฐานะที่ผมเป็น ส.ว. คนที่จะมาเป็นรัฐมนตรีก็คือคนที่อยู่ในสภา ถามว่าผมเป็นได้มั๊ยผมก็เป็นได้ถ้าคุณตั้งผม เป็นได้หลายกระทรวงด้วยเป็นได้คี่ด้วยทำไมผมถึงจะเป็นไม่ได้ มีอะไรที่ผมเป็นไม่ได้ ถ้ารูปแบบนั้นจะเหมือนสหรัฐอเมริกา ที่รัฐมนตรีจะต้องมาชี้แจงต่อ ส.ว. เพื่อให้เขากลับกรองก่อน แต่รัฐบาลจะยอมหรือไม่เขากงไม่ยอม ก็แบกอำนาจเข้าไปก็ต้องวิ่งวุ่นมหา ส.ว.

บทสัมภาษณ์

วีระ สมความคิด

ประธานเครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน (คปต.)

วันที่ 16 กันยายน 2548

ณ สถานที่ทำงาน คปต. กรุงเทพฯ

● ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมายอย่างไร

ก็โอเค เขาทำตามหน้าที่ไม่มีภาพอะไรที่เห็นชัด เพียงแต่กฎหมายที่ภาคประชาชนเสนอ ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่าไร แต่อาจเนื่องมาจากสภาผู้แทนฯ เมื่อขงมาอย่างนั้นเสียงของวุฒิสภา ถ้าเรื่องไหนรัฐบาลจะเอาอะไร เขาก็จะยกมือให้ แต่บทบาทเรื่องนี้โดยรวมถือว่าใช้ได้

● บทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

อันนี้เป็นบทบาทของเสียงข้างน้อย หรือ ส.ว.ที่ถูกรัฐบาลเรียกว่า ขาประจำ เช่น ส.ว. ไกรศักดิ์ (ชลน่าน) พล.ต.อ.ประทีป (สันติประภพ) นพ.นิรันดร์ (พิทักษ์วัชร) เขายังทำหน้าที่ได้ดีในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และข้าราชการประจำ แต่ ส.ว.ส่วนใหญ่ก็ยังไม่มีความด้านนี้เท่าไร ที่จะให้สังคมได้ประโยชน์ จากการถ่วงดุลตรวจสอบ

แต่ถ้าให้คะแนนรวม ส.ว.ทั้งหมดก็ให้ 50 กว่า ไม่เกิน 60 จาก 100 ซึ่งถ้าไม่ได้ ส.ว.ขาประจำมาทำตรงนี้ ก็ถือว่าวุฒิสภาชุดนี้สอบตก ต้องถือว่า ส.ว.เสียงข้างน้อยประมาณ 40-60 เสียงยังทำหน้าที่ได้เข้มข้นอยู่ ยังรักษาประโยชน์ของแผ่นดินอยู่

การขอเปิดอภิปรายทั่วไปก็ทำไม่ได้ การขอให้นายกฯ มาตอบกระทู้แต่ละสัปดาห์ ก็ไม่เคยมา นายกฯ ก็ไม่ให้ความสำคัญตรงนี้

ส่วนในเวทีกรรมาธิการก็เป็นบางครั้ง บาง กรรมาธิการผู้ที่มีบทบาทในนั้น กลับเอาไปหาประโยชน์ ผมมีหลักฐานด้วย เช่น เวลาเมื่อเรื่องร้องเรียน กรรมาธิการ กลับเอาเรื่องนั้นไปหาประโยชน์เข้าตัวเองและพวกพ้องแทน ที่จะสรุปผล กรรมาธิการอย่างตรงไปตรงมา เช่น กรณีพลังงานเรื่องน้ำมัน ก็เรียกเข้าไปสอบ คนที่ถูกสอบก็ให้เงิน ผลสอบก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ตอนแรกก็ทำจิงจัง ซึ่งหลายกรรมาธิการ ก็ถูกกล่าวหาอย่างนี้ เช่น คณะกรรมาธิการปกครอง นอกจากนั้นบาง

เรื่องยังมีการต่อรองทางการเมือง การตรวจสอบข้าราชการ นักการเมือง มันจึงไม่ค่อยมีผลเท่าไร และพอระยะหลัง รัฐบาลได้เข้าไปแทรกซื้อตัว ส.ว.หลายคน ทำให้การทำงานลดบทบาทลงไปเยอะ

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ**

ต้องถือว่าเป็นผลงานของ ส.ว.สายเอ็นจีโอและสายหัวก้าวหน้า เช่น ส.ว.การุณ ใสงาม เจริญศักดิ์ (ปิ่นทอง) กลุ่ม ส.ว.ที่เข้าซื้อกัน เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวตั้งตัวตี เพราะตั้งแต่มีมา ทำอยู่แค่เรื่องเดียวคือ ถอดถอน ป.ป.ช. ซึ่งกรณีนี้เป็นกรณีพิเศษไม่ต้องส่ง ป.ป.ช. แต่ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนเรื่องอื่นไม่สามารถถอดถอนใครได้ แต่ถามว่าอำนาจการถอดถอนของ ส.ว.ยังไม่มีเลข ไม่เคยมีเรื่องส่งมาถึง ส.ว.ให้ถอดถอนตั้งแต่ทำงานมาเกือบ 6 ปี ที่ถอดถอนได้ไม่ใช่ ส.ว.แต่ไปอยู่ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ผมสรุปว่าเรามีความพยายามที่จะทำ แต่ทำไม่สำเร็จ เนื่องจากประชาชน 5 หมื่นชื่อก็ทำไม่สำเร็จ เสนอถอดถอนหลายคนแล้วแต่ก็ทำไม่ได้ ถอดถอนใครไม่ได้ เพราะมันมีระเบียบวิธีการเยอะ ที่สภากฎการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และในส่วนของ ส.ว.ก็มีเสียงไม่ถึง เขาอยากจะถอดถอนใคร หลายคนก็ทำไม่ได้

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่น ๆ**

ผมมีประสบการณ์เพราะเคยถูกเชิญไปกับเขา เวที ส.ว.พบประชาชนเป็นเพียงรูปแบบ แต่บทบาทที่จะเป็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน ผมขอย้อนในสมัยที่ พล.ต.บุญชูภักดิ์ ภูษิต เป็นประธานวุฒิสภา อันนี้มีผลงานจริง ได้ร่วมกับเครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชัน (คปต.) จัดการประชุมซึ่งมีประโยชน์จริงๆ แต่เมื่อมีการเปลี่ยนประธานวุฒิสภาเป็นนายสุชน ชาลีเครือ คปต. ถูกกดดันถูกห้าม โดยตอนนี้ คปต.ก็ถูกหยุดไม่ให้ไปจัดประชุมร่วมกับ ส.ว.เหมือนที่ผ่านมา ทั้งที่ผมจัดการประชุมกับ ส.ว.ตั้งแต่ปลายปี 2544 เป็นต้นมา จนผมถูกสั่งให้หยุดเมื่อต้นปีนี้ โดยตอนนั้นประธานสุชน (ชาลีเครือ) ทำเรื่องบีบเรา เราทำเรื่องไปขออนุมัติการจัด เขาก็ต้องเรื่องเรา 3-4 เดือน กว่าจะยอมให้เราจัด ต้องตรวจสอบเราย้อนหลัง ทั้งที่เรื่องมันก็อยู่ที่เขาอยู่แล้ว และเราก็จัดมาหลายปี สุดท้ายก็อ้างว่า งบประมาณไม่มี ต้องซ่อมห้องประชุมชั้น 3 ที่เราเคยจัด แต่ที่เราจัดร่วมกับ กรรมการอื่นได้ทุกวันนี่ ไม่ใช่เพราะประธานวุฒิสภา ต้องใช้งบประมาณของ กรรมการพัฒนาความมั่นคงของ นพ.นิรันดร์ (พิทักษ์วัชร) ร่วมกับ งบประมาณของ กรรมการวิสามัญตรวจสอบการทุจริตของ พล.ต.อ.ประทีป สันติประภพ แต่การจัด ใช้เวทีเขาที่วุฒิสภา เมื่อก่อนตัวประธานวุฒิสภาเป็นคนอนุมัติเงินของวุฒิสภา เป็นงบกลางให้ คปต. ไปจัด

● การลงพื้นที่ ส.ว.พบประชาชนเป็นอย่างไร

ถ้าการลงพื้นที่ไปพบประชาชนตามหัวเมืองต่างๆไม่ค่อยได้ผล เพราะไม่มีการติดตามผลงาน และไม่มีการที่จะให้กลุ่มประชาชนที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ประชาชนจริงๆ ได้เข้าร่วม คนเข้าร่วมกลายเป็นหัวคะแนนของ ส.ว.เป็นส่วนใหญ่เพื่อประชาสัมพันธ์ตัว ส.ว.เองที่เป็นได้โผจัดในเวทีต่างๆ แทนที่จะให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้มีโอกาสเข้าร่วม แต่ก็เข้าร่วมน้อยกว่าหัวคะแนน ซึ่งตรงนี้นับว่าได้เลยแล้วล้มเหลว เปลืองงบประมาณแผ่นดินเปล่าๆ

นอกจากนี้ในสมัยที่คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ สมัยของ นพ. นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ดูแลอยู่ อันนั้นเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ค่อนข้างพอใช้ได้ แต่เมื่อเปลี่ยนมาเป็น นายประเกียรติ นาสิมมา มาเป็นประธานคณะกรรมการชุดนี้แล้วเป็นเรื่องคนละเรื่อง ไม่ได้ประโยชน์ เพราะกลายเป็นฐานเสียงกลุ่มหัวคะแนนของ ส.ว.ที่มีบทบาทในการจัดสัมมนา และมันก็ไม่มีผลงานอะไรเลยที่เป็นขึ้นเป็นอันออกมา

● เรื่องวิทยุรัฐสภาเป็นอย่างไร

เมื่อก่อน คปต. ได้มีโอกาสร่วมจัดสมัย พล.ต.มณูญกฤต (รูปขจร) เป็นประธาน และได้มีโอกาสจัดรายการวิทยุรัฐสภาและให้ประชาชนไปร่วมจัดกับ ส.ว.แต่พอตอนหลัง เราถูกห้ามโดยอ้างว่า ไม่ใช่เรื่องของ ส.ว.นี่เป็นเรื่องของ ส.ว.เท่านั้น ห้ามประชาชนไปร่วมจัด ทั้งที่ความจริงเราไม่ได้จัดโดยลำพัง แต่จัดร่วมกับ ส.ว.ถูกกีดกันตลอด ถึงบอกว่าการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่ ส.ว.จะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องมันถูกดัดแปลงเรื่อยๆ ผิดกับการทำงานของ ส.ว.ปีแรกๆ คือ 2543-2544 ที่ค่อนข้างอยู่ชั้นพอใช้ได้

● สาเหตุที่ลดลง เพราะอะไร

เพราะผู้นำวุฒิสภาที่มีได้มีความจริงจังที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง อันนี้มันเป็นวิธีการทำงานหรือวิธีคิดของเขา โดยในสมัย พล.ต.มณูญกฤต ก็มีรูปแบบหนึ่ง ประธานวุฒิสภา ก็อีกแบบหนึ่ง

● การประเมินคุณธรรมและจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

ส.ว.ชุดนี้ถูกกล่าวหาเยอะ แม้แต่ผมเองก็ถูกกล่าวหาหลายเรื่อง เช่น การที่เป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆเกิน 2 คณะ แม้ว่าในวันหนึ่งตามข้อบังคับเขาให้เป็นได้อย่างมากไม่เกิน 2 คณะ แต่มี ส.ว. บางคน เซ็นรับเงิน (เบี้ยประชุม) 3 คณะในวันเดียวกัน เป็นไปได้อย่างไร มี

เยอะมาก และก็เรื่องกล่าวหาจับสินบน รับเงินใต้โต๊ะจากการเป็นกรรมการ มีกรณีรีดไถเงิน 20 ล้านบาท สร้างสนามกีฬาที่ประเทศกาตาร์ กรณีรับเงินเพื่อยกมือให้ร่างกฎหมายแต่ละฉบับ การยกมือให้เพื่อโหวตเลือกกรรมการในองค์กรอิสระต่างๆ เลือกตั้ง กกต. ป.ป.ช. อย่างนี้ก็จะจะมีเงินอีกก้อน และเลือกกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะมีขึ้นในไม่ช้าวันนี้ ก็มีข่าวว่า จะมีเงินก้อนสุดท้ายให้อีกคนละก้อน ข่าวนี้ออกมาชัดเจน

จริยธรรมในเรื่องของการประพฤติส่วนตัวก็มีจำนวนมาก ที่มีข่าวว่า ส.ว.หลายคนมีข่าวถึงพฤติกรรมส่วนบุคคลที่เสียหาย นับตั้งแต่เริ่มของ ส.ว.ชุดนี้ เช่น กรณีนายเฉลิม พรหมเลิศ รองประธานวุฒิสภาขณะนั้น ไปพินเด็ก ส.ว.ที่มีพฤติกรรมเรื่องชู้สาวเยอะหลายคน กรณีสินบน กทช. 200 ล้าน ก็เป็นอีกเรื่อง

การกล่าวหา ส.ว.ในเรื่องพฤติกรรมมีมาตลอด และก็พฤติกรรมของ ส.ว.ในการประชุมที่ใช้กิริยา วาจาไม่เหมาะสม ส.ว.ที่ทำตัวไม่เหมาะสมก็มี รวมถึงพฤติกรรมการต่อยกันในสภา มีส่วนทำให้ภาพพจน์เรื่องจริยธรรมของ ส.ว.เสียหายด้วย

สรุป คือ พฤติกรรมที่หนัก เป็นเรื่องของการส่อแสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ ข่าวก่อนหน้านี้มาทุกครั้ง โดยเฉพาะตอนที่มีการเลือกกรรมการองค์กรอิสระต่างๆ เพียงแต่ถ้าถามหาใบเสร็จ ใครจะหาได้ นอกจากนั้น การเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา จะเห็นเลยว่า มีการลอบบีกันอย่างน่าเกลียด มีการเลี้ยงฉลองกัน หาเสียงกัน มีการใช้เงินกัน อย่างครั้งหนึ่ง ตอนนั้น ผมพูดว่า ในการเลือกประธานวุฒิสภา คนล่าสุด มีการใช้เงินกัน 8 หลัก โดยผมได้ข่าวจาก ส.ว. เพราะผมทำงานใกล้ชิดกับ ส.ว.มาโดยตลอด จนเรื่องนี้ ส.ว. 6-7 คนจะฟ้องผม

ผมยังเคยรับเรื่องร้องเรียนว่า มี ส.ว.กลุ่มหนึ่งทำผิดกฎหมาย โดยไปเป็นหุ้นส่วนในบริษัทที่ ส.ว. บางคนไปลงทุนร่วมกันที่ จ.นครสวรรค์ ทั้งที่เขาห้ามเนื่องจากตัวเองเป็น ส.ว. แต่ตัวเองกลับไปเปิดบริษัทที่เกี่ยวข้องกับงานในอำนาจหน้าที่ไม่ได้

ผมอยู่ตรงนี้ได้รับเรื่อง 10 กว่าเรื่องเช่น จริยธรรม ส.ว. กรณีที่ นายประเกียรติ นาสิมมา ไปติดสินบน ส.ว.แล้ว ผมดำเนินคดีกับ คุณประเกียรติที่ สกอ.ขอนแก่นอยู่ฐานทำผิดประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 แต่ปรากฏว่าประชุมวุฒิสภาครบหวัรรบหาว่า ส.ว.ประเกียรติ ไม่ผิดเลยทั้งที่มีการตรวจสอบของท่านประทิน ชัดเจน มีหลักฐานยืนยันมีการกระทำจริงแล้ว ส.ว.แล้วก็ยืนยันว่านายประเกียรติไปติดสินบนที่บ้านจริงๆยอมรับว่าอาพระไปให้แต่ไม่ได้เอาเงินไปให้

● จากผลการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมาของสมาชิกวุฒิสภาประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ มาจากสาเหตุใด เริ่มต้นจากปัญหาหรืออุปสรรคในพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

ถ้าพูดถึงมาตรฐานคุณภาพในการกลั่นกรองโดยรวมผมถือว่า ใช้ได้แต่ที่จะมีปัญหาคือ มันจะถูกแทรกแซง มีใบสั่งมากกว่า อีกปัญหาหนึ่งคือ กฎหมายอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน อย่างแท้จริงหลายเรื่อง ปรากฏว่ามันถูกตัดถูกแก้ค้ำจนเพื่อให้มันเป็นไปตามความต้องการของกลุ่มคนที่มีโอกาสมากที่เขาอยากให้ทิศทางกฎหมายไปเป็นในทางใดก็เหมือนกันว่า กฎหมายใครออกก็เพื่อชนชั้นนั้น มันก็ยังเป็นรูปแบบนั้นอยู่ แทนที่มันจะออกกฎหมายมาเพื่อประโยชน์คนส่วนใหญ่ ซึ่งตรงนี้ปรากฏหลายฉบับ คือ วิธีคิดของ ส.ว.ส่วนใหญ่ยังเป็นในเรื่องของการเน้นประโยชน์ของกลุ่มคน ซึ่งตรงนี้เราไม่รู้ว่า เขาได้ประโยชน์อะไรด้วยหรือไม่ จากการที่มีคนกลุ่มหนึ่งเอาเงินให้ เช่น ปัญหาที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมจะต้องมีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับประชาชน แต่ปรากฏว่ามันออกมาเพื่อเอื้อให้กับนายทุน ผู้ประกอบการ เป็นต้น ถ้าสุดท้ายเขตเศรษฐกิจพิเศษที่รัฐบาลพยายามจะผลักดันออกมา มีแค่ ส.ว.กลุ่มหนึ่งที่พยายามค้าน

ปัญหาอีกอัน คือ ถ้ารัฐบาลจะเล็งไม่ออกกฎหมาย ก็จะออกเป็น พระราชกฤษฎีกา หรือ พระราชกำหนดแทนเพื่อเลี่ยงการตรวจสอบจากวุฒิสภา เช่น พ.ร.ก.ภาษีสรรพสามิต คือ ไม่ต้องการให้มาผ่านวุฒิสภาเพราะเขากลัวถูกตีหนัก

ปัญหาคือ ผู้มีอำนาจต้องการที่จะไม่ให้มีการตรวจสอบ และก็ต้องการให้มีการออกกฎหมายตามที่ตัวเองต้องการ โดยไม่ยอมรับกระบวนการนิติบัญญัติ ที่ต้องมีการถ่วงดุล ตรวจสอบ ให้ถี่ถ้วน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่คนกลุ่มหนึ่งต้องการได้ประโยชน์ ส.ว.จึงต้องการรับใช้คนกลุ่มหนึ่งอยู่ โดยที่ปฏิเสธวิธีการตรวจสอบจากหลายภาคส่วน

● พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏมาจากเหตุใด

จะบอกว่าไม่รอบคอบก็ได้ ต้องยอมรับว่ารัฐบาลนี้ยัดร่างกฎหมายเข้ามาเยอะมาก จึงมีส่วนบ้าง แต่โทษอย่างนั้นไม่ได้ทีเดียว แต่ ส.ว.บางคนเขาก็รู้ว่าไม่รอบคอบ แต่เขาก็ปล่อย เพราะอยากดันคินัก จะได้ไปตายเอง

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

การตรวจสอบที่ทำไม่ได้เนื่องจากกระยะหลังรัฐบาลทักษิณ 1 มีเสียงข้างมาก พอมาถึงสภาสูงเขาก็พยายามซื้อเสียง ดังนั้น ที่ใครบอกว่า ส.ว.เป็นกลาง ก็ไม่ใช่ ทุกวันนี้มันมี ส.ว.ที่รับใช้รัฐบาลประมาณ 120 เสียงขึ้นไป ซึ่งมากกว่า ส.ว.ที่ไม่ก้มหัวให้รัฐบาล มันก็เลยทำให้การตรวจสอบควบคุมฝ่ายบริหารจึงไร้ประสิทธิภาพ ซึ่งถ้าเอาจริงๆ เขาสามารถลือคคนของเขาได้ 120 เสียงขึ้นไป

ส.ว.ในสถานภาพมันไม่ได้เป็นกลางอย่างแท้จริง มันก็มี ส.ว.กลุ่มหนึ่ง บางครั้งก็ค้านรัฐบาล บางครั้งก็เอากับเสียงข้างน้อย บางครั้งก็เอากับรัฐบาล คือ พร้อมที่กลับได้ แยกให้ละเอียดมี 3 กลุ่ม คือ ส.ว.ที่สนับสนุนรัฐบาล ส.ว.ที่ไม่เอารัฐบาล และ ส.ว.ฝ่ายที่พร้อมที่จะกลับไปกลับมา ได้ตลอดตามสถานการณ์ พวกนี้คือ เงินมาก็พร้อมยกให้ตลอด ถ้าเงินไม่มา ก็พร้อมที่จะกลับมาอยู่กับฝ่ายเสียงข้างน้อย

● **ปัญหาจากรัฐบาลมาแทรก หรือ ส.ว.ยอมทำตาม**

รัฐบาลมาแทรกด้วย ประกอบกับ ส.ว.เป็นคนที่รัฐบาลสนับสนุนแต่ดั้งเดิมอยู่แล้ว มีสายสัมพันธ์ และก็มีส.ว.ที่ตอนหลังเพิ่งมาเปลี่ยนเพราะอำนาจทางการเมือง อำนาจทางการเงิน บางคนต้องการให้ญาติพี่น้องลง นายฯ อบจ. หรือ ญาติพี่น้องตัวเองลง ส.ส. ตัวเองก็ต้องลดการเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาล พวกนี้จึงพร้อมที่จะเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ได้ตลอด โดยทั้งหมด ยืนอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ตัวเอง และ พวกพ้องเป็นหลัก ไม่ได้ยืนข้างผลประโยชน์ประชาชน

● **ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญ**

อย่างที่บอก เป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากวุฒิสภาไม่ได้มีความเป็นกลางทางการเมืองอย่างแท้จริง มีการฝากใฝ่กัน มันจึงพร้อมที่จะรับใช้ทางการเมือง เมื่อทางการเมืองต้องการที่จะเอาใคร มันก็มีการวิ่งเต้น เสนอผลประโยชน์ มันก็รับผลประโยชน์กัน และก็ยกมือให้ โดยที่ไม่คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรมหรือคำนึงถึงผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่างๆ หรือดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ โดยมุ่งที่จะได้คนที่มีความซื่อสัตย์ เป็นที่ประจักษ์ หรือ มีคุณสมบัติที่ดีที่สุด ปัญหาเหล่านี้มันพันเป็นลูกโซ่ตลอด

● **ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรม โดยทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภา**

เมื่อประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา ไม่ได้รับการยอมรับจาก ส.ว.ด้วยกัน เช่น อดีตประธานมนูญกฤต ก็มีปัญหากับ ส.ว. สายรัฐบาลมาตลอด เมื่อเปลี่ยนมาเป็นนายสุชน เขาก็มีปัญหากับ ส.ว. สายเอ็นจิโอและสายอิสระมาตลอดเช่นกัน มันเปลี่ยนซ้ำกันแบบนี้ ที่นี้การที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมคุณธรรมจึงไม่มีทางและภาพลักษณ์มันฟ้องตลอดว่าวุฒิสภามีการเมืองภายใน และ ส.ว.แต่ละคนต่างคนต่างไม่ยอมกัน

ส่วนคณะกรรมการจริยธรรมที่วุฒิสภานั้น มันก็อ่อนมากไม่มีผลบังคับ ส.ว. ไม่มีสภาพลงโทษ มีแต่การตักเตือน จึงไม่กลัวกัน เขาไม่ได้กำหนดโทษให้แรง เช่นให้ออกจากที่นั่งที่นี้ ส.ว. ไม่แยแสไม่ใส่ใจบางเรื่องที่เขาเข้าไปในกรรมการก็มีการเกียะเซี่ยกัน ที่เขียนเรื่องจริยธรรมมาช่วยหรือเพื่อหลอกลวง

● แนวทาง การแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

ต้องให้วุฒิสภาตระหนักในหน้าที่ของตัวเองว่าตัวเองต้องมีความเป็นกลาง แต่ทุกคนก็บอกว่า มีความเป็นกลาง แต่คนที่ติดตามเขารู้เลยว่า มีความเป็นกลางจริงหรือไม่ ถ้ายังแก้ตรงนี้ไม่ได้ การที่จะไปทำให้เกิดความยอมรับเชื่อจากสังคม ในส่วนของการทำหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมาย หรือ การตรวจสอบ ถอดถอนนักการเมือง การแต่งตั้งองค์การอิสระ มันจึงเป็นไปได้ยาก คือ ส.ว.แต่ละคนต่างไม่ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และไม่ได้มีจิตวิญญาณที่จะเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ เพราะส่วนใหญ่เข้ามาเพื่อใช้โอกาสทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของตัวเองและพวกพ้อง ไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ไม่คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม ส.ว.ส่วนน้อยที่เข้ามาและอยากจะมาช่วยเหลือประเทศชาติ คือ ถ้าเรายังไม่ทำให้ ส.ว. ได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง มันก็ยากในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพราะว่า เขาไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม เขาคำนึงว่าเขาจะได้อะไร จากการทำหน้าที่ของเขา นี่จึงเป็นปัญหาพันกันทั้งหมด

ส.ว.เขามีโอกาสในอำนาจหน้าที่ เขาจึงเปลี่ยนตรงนั้นมาแสวงหาผลประโยชน์ กรณีนี้จึงถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันจะมากจะน้อยจะชัดเจน ไม่ต้องดูอื่นไกล เข้ามาก็จะขอเงินบำเหน็จบำนาญ และก็ไปเอาเบี้ยประชุมกรรมการ ผลิตงบประมาณแผ่นดินด้วยการเดินทางไปดูงานต่างประเทศ หรือ ไปเที่ยวกัน ส.ว.ส่วนใหญ่เป็นอย่างนี้ มุ่งหาประโยชน์อย่างนี้

เรื่องนี้จะไปโทษโครงสร้างการเมืองไม่ได้ ต้องโทษว่า ประชาชนไม่ได้เลือกคนที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง คนจะเป็น ส.ว.จริงๆ ไม่ได้มีโอกาสเป็น แต่คนที่เข้ามาส่วนใหญ่ ใช้ความได้เปรียบจากการเป็นอดีตข้าราชการเก่า เป็นอดีตผู้ว่า นายอำเภอ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เก่าเข้ามาเยอะ หรือ เป็นอดีต ส.ส. สอบตก เป็นอดีตนักการเมืองเก่าหรือนักการเมืองท้องถิ่นที่มีอิทธิพล คือ ได้เข้ามาจาก ส.จ. หรือ ผู้มีอิทธิพลคือคนที่มาเป็น ส.ว.ส่วนใหญ่เป็นพวกที่มีฐานะทางสังคมสูง แต่ไม่ได้เอาคุณงามความดี เอาความรู้ความสามารถมาใช้ในการทำงาน แต่ก็มีอดีตข้าราชการนักการเมืองหลายคนเข้ามาและตั้งใจทำงานและยืนอยู่ข้าง ความถูกต้องชอบธรรม แต่มันน้อยมาก

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของสมาชิกวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) ในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ**

ผมอยากให้การเลือก ส.ว.ครั้งต่อไป อยากให้ประชาชนเห็นปัญหาของการที่เลือกคนที่ไม่มีคุณภาพ ไม่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ไม่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์อาศัยว่าเป็นอดีตนักการเมือง ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และผู้ที่มีความได้เปรียบทางสังคมสูง เช่น คนมีเงินมีทอง และใช้การซื้อเสียงเข้ามา ต้องบอกตามตรง ส.ว.ใช้เงินซื้อเสียงเข้ามาซื้อกันน่าดูอย่ามาปฏิเสธ ส่วนใหญ่เข้ามาด้วยการซื้อกัน ผมได้ยิน ส.ว.คนหนึ่งทางภาคอีสานอายุน้อยกว่าผมนิดหนึ่งพูดกับผม พูดในที่ประชุมแห่งหนึ่ง (สถาบันพระปกเกล้า) มีพยานเยอะแยะ เช่น ผู้พิพากษาว่าวันนี้ผมพูดตรงๆ ว่าผมซื้อเสียงเข้ามา ผมมีหลักฐานเลย ผมนั่งอยู่ในที่ประชมนั้นด้วย เขาบอกเลยว่า อย่าโกหกกัน อย่ามาดัดจริตกัน และเขาบอกด้วยว่า ใครเข้ามาเป็น ส.ว.แล้วไม่ซื้อเสียง เขาไม่เชื่อ มันจะซื้อมากหรือน้อยเท่านั้นเอง แต่เขาก็บอกว่าบางคนอาจจะไม่ซื้อเสียงเลย แต่น้อยมากที่ได้มาด้วยคุณงามความดีจำนวน 200 คน มี 20 คนถึงหรือเปล่าก็ไม่รู้ แต่นอกนั้นส่วนใหญ่ซื้อทั้งนั้น

● **ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด**

จะไม่มีเลยก็ดี แต่มันต้องมีเงื่อนไข คือ ทางการเมืองต้องไม่มีการผูกขาด คือ ส.ส. ต้องไม่ปล่อยให้มีการได้เปรียบกันทุกวันนี้ที่มีการใช้เงินซื้อเสียงอย่างมหาศาลแล้วก็พรรคไทยรักไทยเข้ามาเป็นรัฐบาลพรรคเดียว ไร้การตรวจสอบ ถ้าสภาพการเมืองยังเป็นแบบนี้อันตราย ดังนั้นจึงน่ามี ส.ว.ไว้ แม้ ส.ว.ส่วนใหญ่ซื้อเสียงมา แต่ก็มีส่วนน้อยที่เข้ามาเป็นปากเสียงแทนประชาชน ยังได้ประโยชน์ มิฉะนั้นการเมืองมันเบ็ดเสร็จหมด ซึ่งแนวโน้มยังคงเป็นแบบนี้อีกระยะหนึ่ง แต่ถ้าเพื่อเรามีการเมืองที่ดี และเห็นว่า ส.ส.ก็ซื้อเสียงมา ซึ่งถ้ามีการแก้รัฐธรรมนูญฯ เพื่อให้ฝ่ายค้านมีโอกาสตรวจสอบทำหน้าที่ได้ อย่าไปลือว่าต้องใช้ 125 เสียงถึงจะอภิปรายไม่ไว้วางใจเรื่องทุจริตได้ หรือ 200 เสียงถึงจะไม่ไว้วางใจนายกฯได้ คือ ต้องให้มีระบบตรวจสอบในสภาได้ เช่น ส.ส.ก็เสียงก็ได้สามารถตรวจสอบฝ่ายรัฐบาลได้ ถ้าอย่างนั้นไม่จำเป็นต้องมีวุฒิสภาก็ได้ ถ้าเห็นว่า การมีวุฒิสภาก็เหมือนกับสภาผู้แทนราษฎรที่เขาให้มีวุฒิสภาเพราะถือเป็นสภาสูง สภาทรงเกียรติที่จะควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร แต่เมื่อมัน อ้าวกันแล้วจะมีไปทำไม เพราะ ส.ว.ก็เป็นเครื่องมือรับใช้ฝ่ายการเมือง

● **ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ควรมาจากการเลือกตั้ง แต่งตั้งหรือวิธีอื่น**

มันจะขัดต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน การแต่งตั้งเราจะมอบอำนาจให้ใครมันจะมีปัญหาอีก ถ้าให้อำนาจองคมนตรีก็ไม่ได้เพราะมันเป็นเรื่องดุลพินิจ ยังมีการวิ่งเต้นได้อยู่ดี ผมยังเห็นว่า ถ้ายังมีวุฒิสภา ก็ต้องให้ประชาชนเลือก แต่ควรจะกำหนดวิธีการที่ทำให้เกิดความเป็นธรรม ไม่ให้มีการได้เปรียบ เช่น ใครที่จะสมัคร ส.ว.จะต้องมีการตรวจสอบประวัติกันให้ละเอียด โดยต้องมีองค์กร เช่น กกต. ตรวจสอบ ต้องไม่มีมลทินมัวหมอง ต้องไม่เคยถูกฟ้อง ไม่มีประวัติเสียหาย ไม่ใช่ใครมีเงินก็สมัครได้ และไม่ควรมีสัดส่วนของอดีตข้าราชการเข้ามามากเกินไป น่าจะแบ่งโควตาเพื่อให้เกิดความหลากหลาย เพราะทุกวันนี้ไม่มีการแบ่งอย่างนั้น เช่น ส.ว. 200 คนไม่ว่าจะสมัครในจังหวัดไหน คุณต้องมีสายของคุณก่อน เช่น สายข้าราชการและขึ้นทะเบียน และก็เลือกได้ ถ้าในจังหวัดนั้นมีข้าราชการลงเกินก็เปอร์เซ็นต์ก็ให้เลือกได้ไม่เกินเท่าไร ล็อกไปเลย จะได้หลากหลาย เพราะทุกวันนี้มันไม่ใช่เรื่องความหลากหลาย มันเป็นเรื่องของการได้เปรียบทางสังคม เป็นเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ อย่าง อดีตนายทหาร นายตำรวจหมาดๆย่อมได้เปรียบ เพราะมีลูกน้องเต็ม

คนที่เลือก ส.ว.เป้าหมายจริงๆ คือ เลือกคนที่มีความรู้ความสามารถ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์เลือกคนที่มีคุณความดี แต่บางคนเป็นนายบ่อน มันใช้คุณสมบัติอะไรหรือใช้คุณสมบัติชื่อเสียงถามว่าคนอย่างนี้หลุดเข้ามาแม้จะอ้างคำเดียวว่าประชาชนเลือกมาแต่มันไม่ถูก มันต้องมีขั้นตอนกลั่นกรองก่อน มิฉะนั้นประชาชนเสียเปรียบเลย มันจะเป็นเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ เช่น ธรรมกาย เขาก็ล็อกได้สบาย เขาจะสนับสนุน ส.ว.ก็คนที่ได้

● จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง

ผมไม่เห็นประเด็นตรงนี้ จะมีเท่าเดิมหรือลดลงเล็กน้อย ก็ไม่ใช่สาระมันอยู่ที่คุณภาพโดยรวม ผมว่า ถ้าสังคมเลือกคนที่มีคุณภาพตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ ที่ต้องการได้ ส.ว.เข้ามาเพื่อตรวจสอบ ถ่วงดุล ฝ่ายบริหารและเป็นผู้กลั่นกรองร่างกฎหมาย มันควรจะได้ผู้มีความรู้ ความสามารถ ทางด้านนี้

● ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย หรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก

ผมเห็นด้วยถ้าเป็น ส.ว.แล้วเป็นตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ให้คุณเป็นไปเลย 6 ปี แต่ก็อาจมีการเถียงว่า เป็นการตัดโอกาสคนที่มีคุณภาพหรือไม่ แต่อย่าลืมว่า ถ้าอย่างงี้ คนที่ไม่มีคุณภาพมันเยอะกว่า มันจะได้ประโยชน์

แต่วิธีนี้ได้ เพราะคนที่มาเป็น ส.ว.เขาจะรู้ว่า เป็นโอกาสสุดท้ายในชีวิตที่จะทำ
คุณงามความดี และก็เปลี่ยนกันไปซะ

แต่ผมก็เห็นว่าอาจผสมกัน คือ ให้เป็น ส.ว.คือ ตำแหน่งสุดท้ายทางการเมือง ถ้าดีก็
เว้นวรรคแล้วมาลงสมัครใหม่ เพราะต่อเนืองมันไม่ใช่เรื่องดี เป็นตำแหน่งทางการเมืองอื่นอีก
ไม่ได้

● ควรให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่

ไม่ใช่ทางแก้ เพราะเรามีหลักประกันอะไร ถ้าให้ ส.ว.สังกัดพรรคได้ แล้วเราจะได้คนดี
และจะได้คนที่มีความเป็นกลาง ส.ว.ต้องมาคุมฝ่ายการเมือง และจะให้มาสังกัดพรรคการเมือง มันก็
ไม่ใช่สมาชิกวุฒิสภาแล้ว ถ้าแก้อย่างนั้นเป็นการแก้แบบคนสิ้นคิด แก่ง่ายๆไปเรื่อยๆ และก็ยังสร้าง
ปัญหาอีก ไม่ได้แก้ที่เหตุ ผมไม่เห็นด้วย ส.ว.ต้องเป็นกลาง และต้องเป็นตัวแทนที่จะรักษา
ประโยชน์จริงๆ เพราะ ส.ว.มีอำนาจในการถอดถอนเลือกองค์กรอิสระ คนที่จะเป็น ส.ว. ต้องมา
เลือกสิ่งที่ดีที่สุดในกับสังคมส่วนร่วม

● ควรให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้ง
เข้ามาใหม่ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

อาจจะมีคนคิดได้ว่าไม่เป็นธรรม ถ้าบอกว่า ใช้ระบบจับสลากออกก็ได้ แต่มันไม่ได้
แก้ปัญหอะไร เพราะถ้าอยู่ในโครงสร้างเดิมปัญหามันก็เหมือนเดิม ผมเห็นว่า ส.ว.ควรอยู่ไป 6 ปี
เพียงแต่ตอนที่คัดเลือก ส.ว. ต้องมีกระบวนการกลั่นกรองก่อน คือ อาจจะเพิ่มสเปกว่า คนที่จะมา
เป็น ส.ว.ต้องมีประวัติที่ยอมรับเชื่อถือได้ ไม่ใช่มีประวัติอะไรก็ได้เหมือนในปัจจุบัน

● ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว.ได้หรือไม่

เห็นด้วย อย่าไปปิดหาเสียงไปเลยว่าคุณต้องการเข้ามาทำอะไร ประชาสัมพันธ์ได้ แต่
ไม่ใช่หาเสียงแบบป้ายใหญ่กว่าเพื่อน มีโอกาสประชาสัมพันธ์ตัวเองได้มากกว่าคนอื่น ผมไม่เห็น
ด้วย ต่อไปผมอยากให้มีการปิดป้ายตามเสาไฟฟ้า คิดในจุดที่จะประชาสัมพันธ์สำหรับการลงสมัคร
ส.ว. เช่น ไฟฟ้าเขตต่างๆ เขาก็มีบอร์ดให้ติดแล้วอย่างนี้ และมีเวลาให้เขาออกทางทีวี วิทยุ โดยเท่า
เทียมกัน แต่อย่าไปบอกว่าเลือกผมนะครับ ผมจะรับใช้พ่อแม่พี่น้องเหมือนนักการเมือง อย่างนี้ไม่
ควร ผมว่าความจริงตรงนี้ทำได้อยู่แล้ว

สิ่งสำคัญต้องมีการตรวจประวัติว่าคุณสมบัติของผู้สมัครครบหรือไม่ นอกจากนั้นต้อง
ดูว่า คุณมีประวัติเสียหายหรือไม่ เคยถูกดำเนินคดีหรือไม่ เป็นต้น

● เห็นด้วยหรือไม่กับการเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภาริเริ่มเสนอร่างกฎหมายเพราะเหตุใด

เห็นด้วย แต่มันก็จะมีปัญหาว่า ในเมื่อคุณเสนอแล้วแต่อำนาจคุณก็ต้องเป็นผู้กลั่นกรองด้วย อย่างสภาฯ เสียงข้างมาก เขาเสนอกฎหมาย เพราะเขาเป็นคนใช้ ส่วน ส.ว.เป็นคนกลั่นกรองตรวจสอบ ซึ่งมันจะมีปัญหาถ้าเราเป็นกลั่นกรองและมีอำนาจเสนอร่างกฎหมายได้ มันจะดูมองว่าขงเองกินเองหรือไม่

แต่ถ้าเรายอมรับว่าการเสนอกฎหมายไม่ได้ทำให้เกิดความเสียหายเพราะต้องมาผ่านทั้งสองสภาอยู่แล้ว ประชาชน 5 หมื่นชื่อ ส.ส. 20 คนก็เสนอได้ ส.ว. ก็น่าจะเสนอได้ โอเคก็ไม่มีปัญหา ถ้าทุกฝ่ายยอมรับเห็นตรงกัน

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ เพราะเหตุใด

ผมไม่เห็นด้วย น่าจะให้ ส.ว.เสียงส่วนใหญ่ให้ความเห็นชอบดีกว่า

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้เพราะเหตุใด

เห็นด้วยเพราะเป็นหน้าที่ในการควบคุมอยู่แล้ว เพราะถ้าสภาผู้แทนฯทำหน้าที่ไม่ได้ ก็ให้วุฒิสภาทำบ้าง เพราะถ้ารัฐบาลไม่ได้เสียหาย ก็ไม่ต้องกลัว วุฒิสภาก็คงเกลี้ยเขาไม่ได้ และยังต้องใช้เสียง 3 ใน 5 ด้วย สมมติว่า รัฐบาลอาจไม่ได้เป็นเสียงข้างมากเบ็ดเสร็จ และก็มีฝ่ายค้านอยู่แต่จู่ๆ ส.ว.จะมารวมหัวกัน ซึ่งถ้าเราได้คนที่มีความเหมาะสมเข้ามาส่วนใหญ่ และเขาก็บ้าหรือ ที่จะทำเรื่องทุเรศๆ ผมไม่เชื่อหรอก ผมถึงบอกปัญหาเราคือ ให้ได้คนดีมีคุณภาพจำนวนมากให้ได้เยอะ อะไรๆ มันก็ง่ายไปหมด มันไม่ใช่ตัวปัญหา อันนี้มันเหมือนกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผมว่า ไม่ใช่หรอก

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภามีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษเพราะเหตุใด

เห็นด้วย เพราะทุกวันนี้ข้าราชการไม่ค่อยให้ความสำคัญจะมาก็ได้ ไม่มาก็ได้เพราะเห็นว่าเราไม่มีอำนาจลงโทษ ถามว่าตรงนี้ ถ้าวุฒิสภาของสหรัฐฯเขาไม่ให้อำนาจทุกคณะกรรมการ ให้บางคณะกรรมการที่มีอำนาจในการที่จะตรวจสอบได้ เช่น คณะกรรมการยุติธรรม คณะกรรมการปกครองเพราะมันจะนั่นถ้าให้

ทุกคณะกรรมการ เขาก็อาจใช้อำนาจกลั่นแกล้งได้ ซึ่งมันก็มีทั้งผลดีผลเสีย แต่ผมเห็นว่าต้องยึดหลักคณะกรรมการที่ต้องการหาความจริง เช่น คณะกรรมการตรวจสอบทุจริต แต่ไม่ใช่คณะกรรมการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ คณะกรรมการพลังงานอย่างนี้ไม่ควรให้

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอ แต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป เพราะเหตุใด

เป็นการก้าวถ่ายอำนาจฝ่ายบริหาร เขาจะว่าวุฒิสภาเอาได้ อำนาจนี้ต้องให้ฝ่ายบริหารรับผิดชอบ เขาจะเอาคนไม่ดี เข้ามาเขาต้องรับผิดชอบ มิฉะนั้นจะกลายเป็นว่าอำนาจของวุฒิสภากลั่นฟ้า อย่าพยายามเข้าไปใช้แบบที่ดูกลมองได้ว่า เราพยายามเข้าไปมีอำนาจ เพราะการมีอำนาจมากไม่ใช่เรื่องที่ดี

บทสัมภาษณ์

ศิริชัย ไม้งาม

ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

วันที่ 9 สิงหาคม 2548

ณ ห้องประชุม สหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ

● เริ่มจากอันแรกคือหน้าที่ในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย คุณศิริชัยคิดว่าส.ว. ชุดนี้ทำงานได้น่าพอใจมากน้อยเพียงใด

คือว่าการทำงาน ส.ว.สองเวทีคือ หนึ่งกรรมาธิการ สองก็คือในเรื่องของการประชุม สมาชิกวุฒิสภา ผมถือว่าถ้าพูดถึงบทบาทในการประชุมก็ดูว่าค่อนข้างที่จะขยันขันแข็ง ในการประชุมอย่างต่อเนื่อง และกฎหมายก็คงที่จะออกมาไว และก็เวทีวุฒิสภาแต่เดิมเราคงไม่ได้ฟังการอภิปรายในเรื่องรายละเอียดของกฎหมายในแต่ละเรื่อง แต่พอสมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่ผมถือว่าก็ได้ใช้บทบาทเวทีนั้นจากการที่เราได้มีโอกาสได้ฟังวิทยุรัฐสภา และถือว่าวุฒิจ ก็ได้ทำหน้าที่การกลับกรอกร่างกฎหมายอีกชั้นหนึ่งได้ดีพอสมควร

● ก็ถือว่าหน้าที่ตรงนี้ทำได้ดีพอสมควร

ก็คือ 1. การประชุม 2. การทำงานของวุฒิจ ที่ทำงานอยู่กับเราก็คือโอเค มีการติดตามกฎหมายหลายฉบับ

● อย่างนั้นก็คงจะถือได้ว่าตรงนี้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ก็ถือว่าอยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพหรือไม่ก็ต้องเรียนวุฒิจ ชุดนี้ 6 ปี ตอนแรกก็โอเคเป็นกลาง แต่พอหลังๆ บางส่วนก็อาจจะมีการเปลี่ยน แม้กระทั่งประธานวุฒิจ นะครับ บางคนก็อาจจะอยู่ในฝ่ายรัฐบาล อีกฝ่ายหนึ่งก็อาจจะไม่เห็นด้วยก็บอกว่าเป็นฝ่ายค้าน หรือฝ่ายที่อยู่คนละฝั่งกับรัฐบาลนี้ก็คือทำให้บทบาทของวุฒิจ มันมีทั้งการทำหน้าที่เหมือนกับว่า... ก็โอเคเป็นเอกสิทธิ์ของแต่ละคน แต่ต้องยึดถือผลประโยชน์ของประชาชน

● อย่างนี้ในลักษณะที่สามารถพูดได้ว่า ส.ว.แบ่งเป็นกลุ่ม

คือหลังๆ มันชัดเจน คือสองปีแรกมันยังมองไม่ออก

● แล้วตรงนี้จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาการกลั่นกรองร่างกฎหมายไหม

มันก็ส่งผลนั่นแหละ คือวุฒิสภา นี่จะต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง ให้วุฒิสภา มาโดยไม่สังกัดพรรคการเมือง ให้อิสระและก็ให้คุณอยู่ได้สมัยเดียว เพื่อให้คุณทำหน้าที่ได้เต็มที่ในการที่จะกลั่นกรองร่างกฎหมาย ถ้าเกิดบทบาทของวุฒิสภา ไปเหมือนกับสนับสนุนแนวทางอันใดอันหนึ่งไปอยู่กับรัฐบาล กฎหมายของรัฐบาลมา มันก็ทำให้การดูไม่ครบถ้วน หรือฟังใบสั่งจากรัฐมา หรืออยู่ฝ่ายอีกฝ่ายหนึ่งที่บางครั้งกฎหมายมีประโยชน์แต่ก็ไปค้าน คือ เสนออะไรมาก็ไปค้านอย่างเดียว อย่างนี้ผมถือว่ามันคงไม่ได้เป็นหน้าที่ของวุฒิสภา ที่ทำงานแบบมีเอกสิทธิ์ มีคุ้มครอง มีการอะไรเต็มที่ แต่ผมถือว่าวุฒิสภา ชุดนี้พอจะมีปากมีเสียงได้

● ก็คือโดยภาพรวม

ในภาพรวมก็ยังมีคนที่ออกมาค้าน และดูฟังกระแสสังคมก็ขึ้นบนสิ่งที่ถูกต้อง

● ลักษณะที่แบ่งเป็นกลุ่มจะทำให้เกิดการ *balance* กันหรือไม่คะ

มันคงไม่ได้เป็นการ *balance* นะ

● คล้ายๆว่าฝ่ายหนึ่งเสนอ ฝ่ายหนึ่งคัดค้านเกิดการถกเถียงกันและทำให้ได้ข้อสรุปที่ดี

มันคงไม่ได้เป็นการสรุปที่ดี คือหลายๆ กรณีที่เราได้เห็น อย่างเช่นกรณีคุณหญิงจรวรรณ (เมณฑกา) นะครับ ที่ยกตัวอย่างคือ ครั้งหนึ่งวุฒิสภามีมติเห็นชอบ คุณหญิงจรวรรณ ด้วยคะแนนเสียงท่วมท้น แต่พอทำงานไปได้สักระยะหนึ่ง วุฒิสภา 7-8 คน ก็ไปเสนอศาลรัฐธรรมนูญให้มีการตีความ และวันนี้คุณก็เข้าสู่กระบวนการของการเลือกใหม่ และคุณก็มีมติว่า เอ๊ะ! คราวที่แล้วเลือกไม่ถูกต้อง นี่มันเหมือนกับเป็นกระแสนทางการเมืองเข้ามา

● แล้วตรงนี้ ในความคิดเห็นของคุณศิริชัย เราจะแก้ปัญหาได้อย่างไร

คือ วุฒิสภา ชุดนี้เหลือเวลาทำงานอีกประมาณแค่ 6-7 เดือน ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ หรือเดือนมีนาคม 2549 เลือกตั้งประมาณเดือนเมษายน ถามว่าก็คงที่จะต้องดูชุดใหม่ เท่าที่ดูแล้วเหมือนๆ กับการเมืองจะส่งคนของตัวเองเข้ามา แต่ดูเหมือนไม่สังกัดพรรค หลายคนเคยลงเลือกตั้ง ส.ส.ครั้งที่ผ่านมา แต่วันนี้ลาออกจากพรรคเพื่อเตรียมที่จะแต่งตัวลง ส.ว. นะครับเพราะว่ามีไว้ว่าภายในหนึ่งปีจะต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง เพราะฉะนั้นการทำหน้าที่ 6-7 เดือนของวุฒิสภา ชุดนี้ผมถือว่าโอเค ก็คงผ่านไป ผ่านนั้นนะ ก็คงที่จะต้องดูชุดใหม่ที่จะเข้ามา แล้วโอกาสที่ฟังๆ ดูเหมือนการเมืองเข้าไปยุ่งหลายๆ เรื่องในการคุมวุฒิสภา วุฒิสภา เวลานี้ก็คือไม่ได้กลั่นกรองร่างกฎหมายใหม่

ทำหน้าที่ในการแต่งตั้ง และก็ปลดองค์กรอิสระที่มีส่วนสำคัญ ทั้งทั้งองค์กรอิสระต่างๆ มันมาเพื่อที่จะให้การเมืองเรามันมีการตรวจสอบ มีการถ่วงดุลนะครับ เมื่อถ้าวุฒิออกมาเป็นตรายางหรือเป็นคนของการเมือง เข้ามาแบบชนิดที่ว่าคุณไปอยู่กับเขา แต่พูดว่าไม่สังกัด แต่เบื้องหลังนั้นะครับ หลายจังหวัดวันนี้ได้เห็นนะ เตรียมเปิดตัว โอ้โห! แต่ละคนเนี่ย มองดูก็คือ การเมืองระดับชาติ พรรคการเมืองก็สนับสนุนเพียงแต่ไม่ได้ใส่สี่เสือเท่านั้น

● ก็ถือว่าเป็นการแทรกแซงของฝ่ายการเมืองได้ไหมคะ

ก็มองดู เขาจะทำเนียนนะ ทำให้เหมือนกับว่าไม่สังกัดพรรคการเมือง แต่พอการทำงานที่รู้เนี่ยว่าคนสังกัดพรรคการเมืองส่งลูกเมีย คงเป็นเวทีเมีย เวทีพ่อมาลงมันก็เห็นชัด คุณมาก็เพื่อสนองการเมือง

● อย่างนั้นก็ถือว่าหน้าที่ตรวจสอบของชุดนี้ถือว่าดีไหมคะ ส.ว.ชุดปัจจุบัน

ก็ถือว่าหลายบทบาท คือเขาทำหน้าที่ตรวจสอบแล้วก็เสนอไปยังรัฐบาลผมคิดว่าทำได้ อย่างเช่น กรณีล่าสุดสภาผู้แทนราษฎรเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีคมนาคม ทางวุฒิจี ก็พยายามจะทำ ถ้าให้ได้รายชื่อ 120 ชื่อ ได้แค่หนึ่งร้อยชื่อ ก็คนอีกร้อยคนเขาไม่เอานะ

● ที่ไม่เอานี้ เป็นไปได้ไหมว่าก็คืออิงกลุ่มการเมืองอยู่แล้ว ก็เลยไม่เอา

วันนั้นก็คงต้องดูกัน ก็คงต้องดู ก็คงเป็นไปได้

● อย่างนี้ก็ทำให้หน้าที่ตรวจสอบของวุฒิจี ก็มีปัญหา

ความจริงก็คือ สภาผู้แทนราษฎรก็ทำหน้าที่ในการตรวจสอบไปแล้วครั้งหนึ่ง ทางวุฒิจี อย่างน้อยก็มีข้อมูลอะไรที่สามารถที่จะตรวจสอบได้ มันก็เป็นสิ่งที่ดีที่การเมืองมันมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ แต่ถ้าเกิดเหมือนกับว่าทุกอย่างต้องรอสัญญาณ มันก็ทำให้ประชาชนน่าจะเสียโอกาส และก็รัฐธรรมนูญฯ ให้ไว้มันก็กลับไม่มีประสิทธิภาพเต็มที่

● แล้วอย่างหนึ่งคือ ความที่ ส.ว. แต่ละคนก็คือหลากหลาย เพราะเลือกเข้ามาแล้วก็มี ความหลากหลาย บางทีก็จะมี ความชอบและไม่ชอบเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว คือ ชอบหรือไม่ชอบฝ่ายการเมือง ตรงนี้จะทำให้การตรวจสอบมีปัญหาไหมคะ

คือ อย่างนี้ ส.ว. ก็คือการเมืองนั่นเอง ไข่ม้อยะ ส.ว. ก็อยู่ในขบวนการอันหนึ่งของ ประชาธิปไตยของรัฐบาลได้รัฐธรรมนูญฯ

● หมายถึงว่า ตรวจสอบนักการเมือง ตรวจสอบรัฐมนตรีอย่างนี้ หน้าที่ตรงนี้จะทำให้มีปัญหาไหมคะ

ก็เป็นสิ่งที่ดี ผมคิดว่าถ้าใช้ให้มีประสิทธิภาพก็พอใจชุดหนึ่ง อย่างเช่นชุดของท่าน พลตำรวจเอก ประทีป สันติประภพ ที่ตรวจสอบทุจริต CTX บอกว่าจบไปแล้ว แต่ท่านก็ยังใช้ บทบาทเรียกหน่วยงานต่างๆ มาชี้แจง ยังเกาะติดอยู่ ถึงแม้จะทำอะไรไม่ได้ แต่ก็ถือว่าเป็นการดึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล และก็เรื่องนี้ วุฒิชัย ก็ลงรายงานถึงนายกฯ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้เวที วุฒิชัยในการที่ตรวจสอบทุจริตคอร์รัปชัน อย่างน้อยๆ ถ้าสื่อเล่น มันก็ไปถึงประชาชน สังคมได้รับรู้ ข้อมูลในเชิงลึก ตรวจสอบมากขึ้น ผมว่ามันเป็นเวทีที่ดีไม่ใช่จำกัดอยู่ที่ทางใดทางหนึ่ง เพราะเป็น เรื่องของการบริหารราชการแผ่นดิน

● ในด้านการตรวจสอบอย่างข้าราชการประจำล่ะคะ

ความจริงวุฒิชัย ก็ทำหน้าที่ได้ดีพอสมควร อย่างหลายกรณีที่เกิดความขัดแย้งก็เรียก หน่วยงานต่างๆ ไปชี้แจง แต่ช่วงหลังๆ รู้สึกข้าราชการจะไม่ให้ความร่วมมือนะ

● ทำไมถึงเป็นอย่างนั้นล่ะคะ

ก็มองดูเหมือนกับว่าวุฒิชัย ไม่ได้เป็นนายโดยตรง รัฐบาลเป็นนายโดยตรง รัฐบาลให้ ท้ายหรือเปล่า ข้าราชการหลายๆ ท่านที่วุฒิชัย อยากจะหาข้อมูล อยากจะรู้อะไร อยากจะสอบสวน เรื่องข้อเท็จจริง ไม่ไป

● กรณีไม่ไปเราจะแก้ปัญหาตรงนี้ได้อย่างไร ตามความคิดเห็นของคุณศิริชัยจะทำ อย่างไรคะ เพื่อจะให้เขาไป

มันก็มีอีกอันหนึ่งก็คือ ก็ถามรัฐบาล และมันก็มันเป็นเวที... เพราะว่าวุฒิชัย ก็ทำในฐานะที่เป็นตัวแทนของปวงชนชาวไทย ถ้าเขาไม่ไปจริงๆ มันก็มันแหละ

● อันนี้ก็จัดเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของวุฒิชัย

เท่าที่ผมเห็น เราไม่ได้อยู่ในวงใน แต่อย่างเช่น กรณีของ กฟผ. ประธานชัยอนันต์(สมุทรฉัตร) ประธานบอร์ค เขาก็ถือว่า เขาไม่ไปกระทรวงพลังงานก็ไม่ไป ไม่ก็ส่งระดับเล็กๆ ไปก็จริงๆ เขาอาจจะเรียก ระดับรัฐมนตรี เขาเรียกกระทรวงการคลังนี่ะครับ กลับส่งข้าราชการเล็กๆ ไปหรือบางทีก็ไม่ไป เพราะเขาถือว่า จริงๆ ก็คือขึ้นนักการเมืองเรียก รัฐบาลเรียกวิ่งกันเงินเลยแต่วุฒิชัยมันไม่มีนะ จะไปลงโทษจะไปอะไร แล้วบาง เรื่องมันเป็นเรื่องทำนโยบายทำตามรัฐบาลใช้มัยยะแต่วุฒิชัยอาจจะเห็นว่าไม่ถูกต้องอยากจะให้มาชี้แจงอ้อ! ไป

ชี้แจงบางทีก็เข้าใจ

● อย่างนี้ก็ถือว่าเป็นปัญหา

เป็นปัญหาคับ เป็นปัญหาในเรื่องหลายเรื่อง

● ตัวข้าราชการประจำเองก็วางตัวลำบาก

วางตัวลำบาก อยู่ในฐานะลำบาก

● ก็คือ ตัวของวุฒิสภาเองก็พยายามจะทำงานของตัวเองให้เต็มที่ ตัวข้าราชการประจำเองก็บางทีก็อยู่ในฐานะที่พูดไม่ได้

ใช่... คือวุฒิสภา หลายชุดนะขยัน ขยันมาก อย่างเช่น...ไม่รู้ (หัวเราะ) อาจจะทำงาน สัมผัสบ่อยๆ อย่างเช่น ชุดอาจารย์หมอนิรันดร์ (พิทักษ์วัชร) นี่ เรื่องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นะครับ หรือ ต่างประเทศ หรือพลังงาน หรืออีกชุดก็ชุดของท่านประทิน (สันติประภพ) ทำงานประชุม ตลอดเพื่อจะสรุป เชิญภาคประชาชนมาให้ความร่วมมือตลอด

● แล้วมีชุดไหนที่ คุณศิริชัยคิดว่าน่าจะขยันมากกว่านี้ ผลงานน้อยกว่าเพื่อน หรือว่าเขาอาจจะทำ แต่สื่ออาจจะไม่ได้เสนอ

ก็คงอาจจะไม่ได้มองก็ว่าเขาจะทำ แต่เราอาจจะไม่ได้ลงไปดู เขาอาจจะไม่ได้เชิญในส่วนที่เราเกี่ยวข้อง

● ใช่อาจจะเป็นไปได้

มันก็ขึ้นอยู่กับว่า วุฒิสภา ไหนที่เหมือนกับว่า เขาอาจจะทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม เป็นส่วนใหญ่ แต่วุฒิสภา บางคนอาจจะอยู่ เขาอาจจะทำงานในพื้นที่ในแต่ละจังหวัด แต่จริงๆวุฒิสภา เขาทำหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างกฎหมายเรื่องพื้นที่นี้โอเค ส่วนใหญ่มันเป็นหน้าที่ของ ส.ส.อาจจะไปรับฟังได้ แต่มันไม่ใช่ลงไปแก้ไขปัญหา ก็นำปัญหานั้นไปบอกรัฐบาล

● ก็คือเอามาตั้งกระทู้

ตั้งกระทู้ถาม

● ในส่วนที่เข้าใจประชาชน คุณศิริชัยคิดว่าวุฒิสภาชุดนี้เข้าใจประชาชนได้มากน้อยเพียงใดคะ

ผมคิดว่าวุฒิฯ หน้าที่โดยตรงนี้เราคงจะมองเหมือนกับว่า ถ้าการเข้าถึงประชาชน เหมือนกับคล้าย ส.ส. แต่วุฒิฯ สามารถที่จะเข้าถึงประชาชนก็คือ ในการที่ลงไปดูปัญหาพื้นที่ ไปรับ ฟัง และก็รวบรวมเสนอรัฐบาล หรือมาตั้งกระทู้ถามในสภา แต่การจะลงไปช่วยเหมือน บทบาท ส.ส. คงไม่ใช่ บางคนโอเค อาจจะไปทำเหมือนหน้าที่ ส.ส ผมคิดว่าต้องแยกบทบาท แต่สังคมไทย เหมือนกับมาจากการเลือกตั้ง เพราะว่าประชาชนเป็นคนเลือกแล้วนี่

● ประชาชนค่อนข้างจะคาดหวังกับวุฒิฯ ต้องกำหนดว่าต้องอายุ 40 ขึ้น ต้องจบปริญญาตรี คือค่อนข้างจะคาดหวังสูง

ใช่ ก็คือ ค่อนข้างจะเป็นคนที่มีคุณวุฒิ ทั้งวัยวุฒิและกิมิ ทำคุณประโยชน์เพื่อ บ้านเมือง เพราะว่าห้ามหาเสียง ให้แค่แนะนำ เพราะฉะนั้นคนที่นั่นก็คือคนที่มีเกียรติประวัติที่ดีงาม

● แต่บางทีประชาชนก็ไม่ค่อยเข้าใจว่าวุฒิฯ คืออะไร
ใช่ๆ เข้าใจอย่างนั้นเยอะมาก

● ตรงนี้คิดว่า เเข่นว่าจะทำอะไรคะ ส.ว.จะอย่างไรในการที่จะ present ตัวเอง ออกไปหรือต้องเข้าถึงประชาชนให้มากกว่านี้

การเข้าถึงประชาชนก็คือ การหาเสียง จริงๆ มันก็ห้ามลำบากนะ ความจริงเรื่องการลง การเมือง การแนะนำตัว มันก็ต้องปล่อยให้มันหาเสียง คือ ไม่สังกัดพรรค แต่ก็ห้วงผมว่า สสร. ใน การร่างรัฐธรรมนูญฯ ก็กลัวว่าวุฒิฯ นี้ 1. ปลอดภัยจากการเมือง สำหรับ ส.ส.แต่ละคนค่าใช้จ่ายรู้สึก จะไม่เกินหนึ่งล้าน (ปี 2546) ถ้าผมจำได้ประมาณ 1 ล้าน สำหรับพื้นที่กว้างใหญ่ทั้งจังหวัดนครรับ ยิงกรุงเทพฯ ยิง โอ้โฮ ! ไม่รู้เท่าไรรกับ 1 ล้าน เพราะคนกรุงเทพฯ เขาลง one man one vote เลือก ได้คนเดียว ดังนั้นเรื่องของการไปหาเสียงนี้มันก็ทำให้เหมือนกับโอกาสที่จะใช้เงินใช้ทองสูงมาก แล้วก็ต้องไปเอาคืน ดังนั้นเข้าถึงใช้คำว่าให้แนะนำตัว ให้แนะนำตัวเองว่าประวัติเป็นยังไง เกียรติประวัติเป็นยังไงก็ขึ้นอยู่กับประชาชนที่จะตัดสิน ก็ต้องเป็นเรื่องที่ต้องคิดนะว่าถ้าเราปล่อยให้วุฒิฯ หาเสียงเหมือน ส.ส. แล้วนี่มันก็คง บทบาทก็คงเหมือนกัน หาเสียงกับราษฎรเหมือน ส.ส. สุดท้าย ก็ต้องรับปาก ต้องไปดูงบประมาณ ไปดูพื้นที่ที่ไม่มีเวลาทำหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างกฎหมาย

● รายการ “วุฒิสภาฟังประชาชน” ที่ ส.ว.ออกไปตามต่างจังหวัด เวทีวุฒิสภาฟังประชาชน คุณศิริชัยคิดอย่างไร

ผมคิดว่ามันก็เป็นทำให้การศึกษาและได้รับฟังโดยตรง

● แต่บางทีนี่สื่อจะบอกว่า เหมือนเกณฑ์คนมาฟัง

ทุกอย่างคือ ผมเรียนว่า ไอ้ที่เกณฑ์คนมาฟัง ระบบเมืองไทยมันต้องเกณฑ์ ผมบอกเลยนะว่าถ้าคนไทย การมีส่วนร่วมทางการเมืองถ้าอยากให้เข้าถึงนี้น้อยมาก เพราะประชาชนยังอยู่กับการทำมาหากินเป็นส่วนใหญ่ นะครับ บทบาท สหภาพแรงงานของเราที่เป็นองค์กรมาจากการจัดตั้ง ถ้าไม่จัดตั้งเราก็ไม่มีคนไป คนที่จะสนใจแล้วอยู่ๆ เฮ้ย! เวทีวุฒิสภามาที่จังหวัดเพราะมาฟังปัญหา เขาก็จะไม่ไป แต่ถ้าเป็นปัญหาของเขาโดยตรง วันนี้ปัญหาเรื่องของการจะสร้างเขื่อน วุฒิสมาชิก มาฟังปัญหา ประชาชนมาเต็มเลยแหละหรือการที่จะไปสร้างอะไรที่ตัดผ่านที่เขาเดือดร้อนมันเป็นเรื่องของการที่เขาได้รับผลกระทบ เวทีมันถึงให้ความสนใจต่างกัน แต่การที่จะลงไปเพื่อที่จะจัดเวที ส.ว.ฟังประชาชนที่จะฟังปัญหาในภาพรวม ถ้าไม่เกณฑ์ผมว่าน้อย แต่มีนะ มีที่มาด้วยความตั้งใจอยากจะมาแลกเปลี่ยน มาเรียนรู้ด้านประชาธิปไตย

● อย่างนี้ก็จัดว่าปัญหาหนึ่ง ก็คือจะต้องไปพบตัวปัญหาจริงๆ ถึงจะได้คนมาฟัง
ผมคิดว่ามันเป็นอย่างนั้น

● ไปลอยๆ นี่ก็สื่อไม่ได้

น้อยมาก มันก็ต้องเป็นเหมือนกับเป็นหน่วยงานประชาคมที่ค่อนข้างที่จะมีการจัดตั้ง หรือก็มีโอกาสมาพูดคุยกัน

● แล้วในความคิดเห็นของคุณศิริชัยคิดว่า ส.ว.น่าจะทำงานด้านประชาสัมพันธ์ออกไปมากกว่านี้ไหมคะ

เรื่องสื่อมันเป็นเรื่องที่สำคัญ บางเรื่องเขาทำอะไรโดยเฉพาะปัญหากฎหมายสำคัญที่อยู่ในความสนใจ ถ้าวุฒิสภาได้ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ผมว่ามันก็เป็นประโยชน์ อย่างเช่น พระราชกำหนดการบริหารราชการสถานการณ์ฉุกเฉินที่ออกมา วุฒิสภาก็จัด แต่ก็เป็นวงที่แคบ มันไม่สามารถที่จะใช้สื่อของรัฐ ในการที่จะออกไปช่อง 11 ในมุมมองของวุฒิสภา ได้ หรือการไปลงนาม FTA ที่กระทบกับประชาชน คือเวทีใช้ได้้น้อยมาก และบางทีมันก็ไม่ทันการณ์ เพราะกลไกนั้นอยู่ในกลไกของรัฐ ทั้งที่วุฒิสภา เป็นตัวที่จะสะท้อนปัญหา นำปัญหาของประชาชนมาได้

● อย่างนี้น่าจะเพิ่มบทบาทหน้าที่ไปมากกว่า การกลั่นกรอง การควบคุม เพื่อที่จะสะท้อนตรงนี้ได้

จริงๆต่างประเทศเขาทำอะไรมากทำหน้าที่ส่วนหนึ่งในการแต่งตั้งและดูแลผลประโยชน์ของ

ประชาชน คิดว่าถ้าเพิ่มได้มันก็เป็นสิ่งที่ดี ฝ่ายค้านถึงแม้ยกมือเท่าไหนมันก็แพ้ แต่วุฒิสภา ก็อย่างน้อยก็เป็นคนที่เหมือนกับเป็นกลางใช่ไหมครับ ไม่ใช่เพื่อที่จะไปนั้น แต่พยายามบอกรัฐบาล และกฎหมายสำคัญอะไรนี้ มันก็ต้องผ่านไปถึงวุฒิสภา ผมถึงคิดว่าโดยหลักแล้ว ในระดับหนึ่งถ้าวุฒิสภา ปลอดภัยจากการเมือง ไม่เป็นเครื่องมือของการเมืองจริงๆ มันจะเป็นความหวังของประชาชนนะครับ เราเคยมีวุฒิสมาชิกมาจากการแต่งตั้งที่อย่างไรมันก็ผ่าน ดังนั้นวุฒิสภา สมัยแรก ชุดแรก 6 ปี ก็ได้ทำหน้าที่บทบาทก็ขึ้นอยู่กับวุฒิสภา แต่ละคน ว่าคุณจะทำหน้าที่แบบที่ว่าด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยยืนอยู่บนผลประโยชน์ของประชาชนที่ประชาชนมอบหมาย หรือคุณมาทำหน้าที่โดยสนองกับทางการเมือง กลุ่มทุน กลุ่มผลประโยชน์ ที่อยู่เบื้องหลัง แต่ละครั้งยกมือปัด เราก็ได้เห็นได้ฟังไหม๊ กรณียกมือให้คุณวุฒิสภา มนตรีวัตร ผ่าน มีตัวเลขเป็นหลักแสนนะครับ ผมคิดว่าเกี่ยวข้องกับชื่อเสียงที่คุณได้มากับตัวเลขอย่างนี้มันไม่ถูกต้อง

● มันสะท้อนภาพลักษณ์ได้อย่างชัดเจนใช่ไหมครับ

คือมันก็เหมือนกับครั้งที่เขายกให้คุณเป็นสภาสูงและค่อนข้างที่จะให้คุณปลอดภัยจากการเมือง แต่สุดท้ายก็เกาะกันไม่ออก ส่วนตัวนะไม่เป็นไรหรอก แต่พอคุบบทบาทแล้วมันก็ต้องทำหน้าที่ที่ประชาชนเขาคาดหวัง

● ตรงที่จะทำให้ “ปลอดภัยจากการเมือง” ตามความคิดเห็นของ คุณศิริชัย คิดว่าจะมีแนวทางที่จะทำให้ปลอดภัยจากการเมืองไหมครับ

ผมว่ามันแยกกันไม่ออก มันต้องมี

● มีอะไรสักอย่างว่ามันจะสามารถ..จะเป็นหรือไม่กฎหมายหรืออะไรสักอย่างที่สามารถที่จะทำให้มันปลอดภัยการเมือง

คือ ถ้าบางครั้งมันก็เป็นเรื่องของประชาชนที่จะตัดสินใจแหละ ผมคิดว่าคือประชาชนก็ต้องรู้ว่าใคร

● คือ เราน่าจะให้อะไร ให้ความรู้ประชาชนมากกว่านี้

ผมว่าทุกเรื่องที่จะยก จะแก้ไขก็คือ การศึกษาและจิตสำนึกของประชาชน ผมคงบอกการศึกษาอย่างเดียวยังไม่พอ บางคนมีการศึกษาอย่างดี ก็ไม่ใช่สิทธิ ใหม๊ มันเป็นเรื่อง จิตสำนึกทางการเมือง แต่บางครั้งถ้าเราทำให้คนมีการศึกษาสูงเท่าไหน ความคิด ความอ่านมันก็เท่าทันคนอื่นเขา บางคนเราก็ไม่โทษประชาชน บางทีเขาก็ไม่รู้อะไร เพราะความที่ขาดการศึกษาและการมี

ส่วนร่วมทางการเมือง ความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองผมว่าสามเรื่องเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น ถ้าจะบอกเราไปจำกัด วุฒิบางคนเป็นสมัยเดียวขอแก้ไขเพื่อขอลงอีกสมัยหนึ่ง หรือให้สังกัดพรรคการเมืองได้ ผมว่ามันก็ผิดเจตนารมณ์กับสิ่งที่ประชาชนคาดหวัง การตรวจสอบก็เป็นเรื่องของภาคประชาชน ภาคประชาชนไปตัดสินถือว่าห้ามนายนี้ เฮ้ย ! ห้ามคนที่อยู่ในตระกูลเดียวกันไปลงเนี่ย มันคงไม่ถูก เพราะสุดท้ายลงไปมันก็เป็นเรื่องของประชาชนเป็นผู้ตัดสิน ประชาธิปไตยมันก็คือเป็นเรื่องที่ประชาชนมอบความไว้วางใจให้คุณลงไป ถ้าประชาชนไม่เอามันก็จบ บางครั้งเราก็ต้องรู้ ประชาชนก็ยังไปเลือก

● ประชาชนยังเลือก เขาก็ได้

ยังเลือกมันก็ต้องปล่อย และการไปจำกัดสิทธิเสรีภาพบางครั้งมันก็เป็นเรื่อง ที่ ขอให้ อยู่ภายใต้คุณสมบัติที่ถึงนะครับ

● แล้วในด้านภาพลักษณ์ของ ส.ว.ชุดนี้ คุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์ ถือว่าผ่านไหมคะ

ผมถือว่าคนดีมีเยอะนะ ที่ได้ทำหน้าที่ แต่เราก็ต้องรู้ว่าการเมืองวันนี้มันแรง เรามีรัฐบาลที่เข้มแข็ง วุฒิปยายามทำหน้าที่ในการตรวจสอบ อาจจะไม่ได้ตั้งใจ แต่ถือว่า วุฒิบางส่วนหนึ่งได้ทำหน้าที่แทนพี่น้องประชาชนอย่างดี ผมขอชื่นชมนะ แต่คนที่ไม่เอาเรื่อง ไม่ได้ทำหน้าที่คือ บางคนไม่เคยรู้จักเลยว่าเป็น ส.ว.อยู่จังหวัดไหน เขาอาจจะดูแลแค่พื้นที่ ก็คือไม่ได้ใช้ความรู้ อะไร จะอภิปรายสนับสนุน หรืออภิปรายค้านร่างกฎหมายแต่ละฉบับผมคิดว่ามันเสียเวลา มาแค่เพื่อเป็นเพียงตรายางในการยกมือให้กับรัฐบาล ถึงฝากไปถึงวุฒิบ่ ชุดใหม่ที่ผมคาดหวัง ผมอยากจะเห็นคนที่มีความรู้ มีความสามารถ เห็นด้วยไม่เห็นด้วย คุณพูดเลยกฎหมายฉบับนี้

● ไม่ใช่เห็นด้วยอย่างเดียว

ยิ่งเรามีการเมืองที่เข้มแข็งอย่างทุกวันนี้ เราควรต้องมีวุฒิบ่ ในการตรวจสอบอย่างชัดเจน แต่ถ้าคุณเข้ามาโดยใส่เหมือนกับมีเสื้อใส่เรียบร้อย แต่พอออกไปนอกห้องคุณก็ถอดแต่จิตวิญญาณคุณก็ยังรับใช้การเมือง ผมว่าประชาชนประเทศชาติสิ้นหวัง แล้วมันไปแต่งตั้งผู้ตรวจสอบตามองค์กรอิสระหรือจะถอดถอนนักการเมืองตรวจสอบนักการเมืองหรือออกกฎหมายล้วนแต่เป็นบทบาทสำคัญทั้งสิ้น

● ข่าวนอง ส.ว.ที่ออกมา อย่างเช่น ข่าวบล็อทโหวต หรือไม่ได้รับเงินเดือนอย่างนี้ มันจะทำให้ภาพลักษณ์ของ ส.ว. กระเทือนไหมคะ

กระเทือน กระเทือนแน่เรื่องอย่างนี้ใน ส.ว.เขารู้กันว่ใครอยู่ค่ายไหน แต่เขาไม่ยอมพูดเพราะว่ามันจะไปทำลายสถาบัน ตัวสถาบันนะ “ดี” ไซ้ไหมอะ ตัวสถาบันวุฒิสภานะดี แต่ตัวบุคคลขึ้นอยู่กับสมาชิกวุฒิสภาที่มาเป็นวุฒิสภาแต่ละคน

● แล้วที่บอกว่ามีรับเงินเดือนจากพรรคการเมืองเป็นไปได้อีกไหมคะ

วันนี้การทำการเมืองไทยมีต้นทุนสูง เอาอย่างนี้แล้วกันไม่มีหลักฐานนะ ตามความรู้สึก ผมว่ามี

● อย่างนี้ภาพลักษณ์ของ ส.ว. ยิ่งกระเทือนหนัก เหมือนกับว่ไปอิงการเมืองมาก

ก็วันนี้เขาเรียกว่า ทุกรัฐุมนของประเทศไทย คือ บุษการเงิน บุษาวัตถุ เราไม่ว่า ส.ว. นักการเมือง เอาแค่ความเป็นอยู่ของประชาชน เขาใช้เงินเป็นตัวนำ อย่างนั้นทุกเรื่อง ถ้าคุณมองเรื่องเงิน คุณไม่มีจริยธรรมหรือจิตวิญญาณ ไม่มีสิ่งที่มาขัดเกลารื่องการละอายต่อบาป คุณไม่รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างนี้ก็จบ ส่วนบทบาทที่คุณทำนี่คือมันเสียของ มันเสียดาอะไรละ เสียเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ

● เหมือนอย่างที่คุณศิริชัยว่ คือ สถาบันวุฒิสภานะดี

มันเป็นธรรมดา ก็เหมือนบ้านนะ บ้านมันดี แต่คนอยู่บ้าน ถ้าตราบใดที่คุณไปอยู่บ้านเขา คุณไม่คิดจะทาสิใหม่ กวาดหยากไย้ เช็ดพื้นอะไร คุณเพียงแค่อู่แค่นั้น ขยะมันเต็มหยากไย้ก็เยอะ ฝุ่นก็เยอะ มันก็ไม่สง่างาม และถึงแม้จะมีคนทา ส่วนหนึ่งเขาทา แต่อีกคนก็ไม่ทำก็คือ นอนไข่ม้อย แล้วบ้านมันจะสวยได้ยังงั้ ถ้าทุกคนช่วยกัน ช่วยกันทา บ้านมันก็น่าอยู่ สังคมมันก็น่าอยู่ คือมันก็เป็นเรื่องจิตสำนึกที่พูดแหละสำคัญ

● สำคัญที่สุดคือจิตสำนึก เพราะฉะนั้นแนวทางในการพัฒนาตรงนี้ก็คือ พัฒนาจิตสำนึกขึ้นมา

จิตสำนึกเป็นเรื่องสำคัญ ทุกระดับแหละ วันนี้เราไม่ได้สร้าง เพราะเราไปบุษการเงินใช้เป็นตัวนำ แล้วการทำการเมืองที่ผ่านมานี้พูดถึงเรื่องการใช้จ่ายเงิน วุฒิสภา ถึงพยายามไม่ให้ไซ้เงิ ให้คุณใช้น้อยที่สุด คุณแนะนำตัวเอง เกียรติประวัติคุณที่ได้เข้ามาทา

● แล้วแนวทางในการที่จะพัฒนาในเรื่องการทำงาน รวมทั้งจิตสำนึก นอกจากการเข้าคอร์สที่สถาบันพระปกเกล้าจัด น่าจะอย่างไรคะ สำหรับตัว ส.ว.

ผมคิดว่าประชาชนเป็นส่วนที่จะติดตามตรวจสอบบทบาทหน้าที่ บางครั้งมันเหมือนกับว่าสังคมก็มองดูว่า เอ๊ะ! วุฒิชัย บางคนก็ออกมาแหกปาก ออกมาทำหน้าที่มันใช้หน้าที่ของวุฒิชัยหรือเปล่า หลายคนมันมีนะ พยายามพูดว่าอย่าง อาจารย์ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณนี่ ออกมาพูดเรื่องภาคใต้อะไรนี้ ว่าทำหน้าที่ในฐานะวุฒิชัย หรือเปล่า ผมคิดว่าบางคนยังมองภาพไม่ออก แต่คนที่เจียบไม่นั่นเลยกลับกลายเป็นว่าถูกต้อง ผมว่ามันไม่ใช่ เรื่องของบ้านเมืองเป็นเรื่องที่ต้องพูดและแสดงความคิดเห็นให้กับคนในสังคม อย่างน้อยก็ได้จุดประกายในสังคมให้มีความคิดที่หลากหลาย การที่ไปทางเดียวนี้นะครับ ผู้นำจะพาหลงเหว

● มันต้องมีคัดค้าน มันต้องคานกัน ?

ถ้ามันเข้ามาสู่ระบบสภาได้ มันเป็นเวทีในการพูดคุย ใช้สภาที่ให้ฝ่ายบริหารมาตอบมาชี้แจงวุฒิชัย มีอะไรก็พูดไป ผมคิดว่าสังคมมันได้ประโยชน์ ได้เปรียบ มันเป็นเวทีในการถกเถียงแล้วสุดท้ายก็คือ เหมือนกับว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่มาจากภายใน แต่สังคมต้องควบคุมบทบาทในการทำหน้าที่ แต่ว่าคงลำบากนะ มองดูเหมือนกับว่าจะไปใช้เงิน ลำบาก

● แต่รู้สึกว่าคุณวุฒิสภาเขาจะใช้วิธีการประเมินจริยธรรมของ ส.ว. เห็นบอกว่ามีโครงการประเมินจริยธรรมอันนี้จะเป็นแนวทางอีกอันหนึ่งของการแก้ปัญหาได้ไหม

มี มี อาจจะในกรณีที่ทำความเสียหายให้กับวุฒิชัย อย่างเช่นกรณีของท่านประทินที่ชก ส.ว. แม่ฮ่องสอน ก็คือแต่งตั้งกรรมการสอบนะครับ เสื่อมเสีย แต่เรื่องบอกว่าใครทำหน้าที่แบบมีนอกมีในหรืออะไรต่างๆ นี่มันคงตรวจสอบยาก คือทั้งหมดมันก็ต้องปล่อยให้สังคม ถ้าเกิดมันรู้ข่าว ข่าวนั้นมีความจริงอย่างกรณีของ แคล้ว นรปดี ที่พูดว่ามีการให้เงิน รู้สึกกรณีเมื่อปีที่แล้ว ตำแหน่งอะไรนี้แหละที่จะแต่งตั้งประธานกรรมการชุดหนึ่งอะไรประมาณนี้ที่มีการให้เงิน

● มันน่าจะแก้ยังไงได้ะตรงนี้ เพราะว่าประชาชนตรวจสอบ ประชาชนบางทีก็เหมือนไม่มีหลักฐาน หรือนานๆ ไปคนก็ลืม

มันมีอีกอันหนึ่งก็คือสื่อ แต่บ้านเรานี้บางครั้งมันติดอยู่กับสำนักความรับผิดชอบ บางครั้งก็โอเคเกิดปัญหาขึ้น เขาก็ไม่รับผิดชอบก็คือ ปล่อยไปเฉยๆ บ้านเรานั้นมีหลายเรื่องที่เขาไม่เกาะติดแล้วก็ไม่มีบทลงโทษ ถ้าบทลงโทษประชาชนก็คือคุณเองอาจจะ “แป้ก” เหมือนกับว่าไม่เลือกเขาเข้ามา นั่นคือทางการเมือง บางทีมันยาวนาน นอกจากว่ามันผิดกฎหมายอาญาแผ่นดินอย่าง

กรณี ส.ว.เฉลิม พรหมเลิศ เป็นต้น

● เหมือนว่าการตรวจสอบมันเข้าไป

มันเข้าไป และไม่ได้ตอบสนองอย่างชัดเจน สังคมโอเค สื่ออาจจะลง ผมคิดว่าถ้าสื่อเล่นแรง โอเคมันอาจจะได้

● ถ้าสื่อเป็นคนทำตรงนี้ ถ้าสื่อไม่เที่ยงจะเป็นผลเสียต่อตัว ส.ว. ไหม

วันนี้มันไปทั้งหมด และบางอย่างนี่สื่ออาจจะมองก็คือให้น้ำหนักไปทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ เรื่องการเมืองก็น้อย ประเด็นทางการเมืองน้อย อาจจะมาหรือพวกที่ตอนเลือกตั้ง เป็นเรื่องของการทำงาน ก็ต้องยอมรับว่าสื่อบางอย่างเขาก็ดูดีกว่าเดิม

● แล้วในภาพรวมๆ ในภาพสรุปแล้วคิดว่า ส.ว. น่าจะยังคงอยู่ไหมคะ

ผมคิดว่าอยู่นะ ระบบมันก็เป็นสิ่งที่ ส.ว. ทำหน้าที่ในการถ่วงถ่วงกฎหมาย แต่งตั้งองค์กรอิสระ ทุกอย่างภายใต้รัฐธรรมนูญฯ นะดี เราเองก็เพิ่งใช้มาชุดแรกแค่ 6 ปีจะไปคาดหวังว่าจะให้ดีหมดคงยาก เราไม่มองแค่ ส.ว. เพียงส่วนเดียว ทั้งหมดทุกอย่างที่เกิดขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญฯ แม้แต่สภาผู้แทนราษฎรหรือระบบการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญฯ เราต้องไปจำกัดที่ตัวบุคคล

● แล้วน่าจะมาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งดี

ผมเห็นว่าทุกอย่างอยู่ที่ประชาชนจะเป็นคนตัดสิน

● เพราะบางคนว่าถ้าจากการเลือกตั้งนี้มันจะทำให้มีลักษณะเหมือนไม่เที่ยงและไม่ปลอดภัยการเมือง

โอ้ย ! แต่งตั้งยิ่งแย่กว่า แต่งตั้งนี่คือเขาดังมาเลย เขาหยิบได้เลย ของเราสมัยก่อนเราก็เห็นนะครับ สมัยเผด็จการนี่คือวุฒิชัย ต้องมาจากการแต่งตั้งที่ฝ่ายการเมือง ที่ผู้มีอำนาจเลือกได้เลยว่าจะเอาใคร อย่างเหมือนกับสาขาอะไรต่างๆ แต่พอมาถึงสมัยเลือกตั้งที่ผ่านมา ภายใต้ สสร.ออกรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เราก็คิดว่า คาดหวังว่าคงจะดี แต่พอไม่พอใจปีก็บอกว๊าย ! แต่งตั้งดีกว่ามันไม่มีอะไรหรอกที่มันดีที่สุด แต่ถามว่าอะไรมาจากประชาชนล่ะ ถึงแม้วุฒิชัย ชุดนี้ในการเลือกให้ประชาชนเป็นคนเลือกโดยตรง จังหวัดไหนคุณเลือกวุฒิชัยของคุณมาเป็นตัวแทนของคุณโดยตรงไม่ดีก็ต้องว่ากันไปเป็นแต่ละจังหวัดใช้มั๊ยครับ เพราะว่าคุณเป็นคนเลือกเขาเองนี่ ห่วยแตก ยังไงก็ต้องโทษจังหวัดคุณ

● **คุณต้องรับผิดชอบ ?**

ถูกมั้ยนี่ครับ ผมถึงยืนยันได้ว่าเลือกตั้งน่าจะดีกว่าเพราะบ้านเราเนี่ย ระบบประชาธิปไตยที่เราดำเนินเข้มแข็งล้มลุกคลุกคลานก็เพราะบางครั้งคนที่มีความอำนาจขึ้นมาไม่ได้องเรื่องส่วนรวม ถ้าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอย่างแท้จริง ไม่ใช่ไปเลือกตั้งเพียงแค่วันเดียว กาแล้วก็แค่นั้นจบ ถอยหลังกลับเขาจะโกงบ้านโกงเมืองอะไรก็ปล่อยเขา มันก็เกิดความเสียหาย แต่ถ้าประชาชนช่วยกันตรวจสอบ ช่วยกันบอกไม่เอา รัฐบาลทำไมไม่ถูกต้อง นักการเมืองทำไมไม่ถูกต้อง ส.ว.ทำไมไม่ถูกต้องได้บ้าง บทบาทผมคิดว่านั่นคือ สร้างความเข้มแข็ง ขึ้นสุดท้ายคือประชาชน แต่เราก็ไม่ได้โทษประชาชนเพราะว่าปัญหา ความรู้ ความยากจน ทุกคนต้องปากกัดตีนถีบ ทุกคนจะมาอยู่ปัญหากับสังคมมันก็เป็นภาพรวมตามโครงสร้างของสังคม

● **แล้วจำนวนน่าจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงจาก 200 คน**

ผมคิดว่า 200 ก็โอเค เป็นจุดที่เหมาะสมกับจำนวนตรงนี้

● **แล้ววาระในการดำรงตำแหน่งน่าจะเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย**

ผมเห็นด้วยกับสมัยเดียวคือ ถ้าไปสองสมัยทุกคนปีสุดท้ายก็ไม่ทำงานแล้ว เพราะต้องไปหาเสียงและต้องไปรับปากชาวบ้านมา กฎหมายก็ไม่ได้แก้ไขแทนที่คุณจะไปดูกฎหมาย ไปทำหน้าที่ในการแต่งตั้งอย่างอิสระ คุณเองก็ต้องไปหาเงิน ไปดูพื้นที่ ไปดูประชาชน คุณไม่มีเงิน คุณก็ต้องไปรับใช้นักการเมืองที่เขาคุมฐานเสียงคะแนนในพื้นที่ เพื่อจะมาสสนับสนุนอย่างนั้นนะสมัยเดียวก็พอ พอแล้ว ควรจะเลิกด้วย ไม่ควรที่จะกลับมาอีก

● **ถ้าเป็นสมัยเดียวและไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือองค์กรอิสระของรัฐละคะ**

บางครั้งถ้ามองดูมันเหมือนกับว่าดีนะ แต่ว่าเราก็เสียคนคนที่เขาอาจจะทำงานเพื่อบ้านเมืองได้ ถ้าเรามีตัวเลือกที่ดี มีบุคคลากรมาก ไม่เป็นไร เป็นสมัยเดียว แต่ถ้าเกิดเราขาดแคลนคนที่มาทำงานเพื่อบ้านเมืองน้อย มันค่อนข้างที่จะโหดไปนิดหนึ่ง

● **แล้ว ส.ว. ควรสังกัดพรรคการเมืองไหมคะ**

ไม่ควร เพราะเจตนารมณ์มันค่อนข้างที่จะชัด ให้ปลอดการเมืองไม่ให้สังกัดพรรคการเมือง ขนาดไม่สังกัดยังแอบเข้า อย่างน้อยๆ จะส่งเสียงหลังบ้าน หรือจะทำงานการเมืองมันไม่เป็นไร มันยังตรวจสอบได้ แต่ถ้าไปสังกัด บทบาทเสียหมดเลย มันก็เหมือนกับเป็นผู้แทนฝ่ายรัฐบาลเป็น ส.ว.ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน ยิ่งชัดเจน อย่างน้อยๆ ก็โอเค ไม่สังกัดมันก็ไปด้วยกันได้

● ปัจจุบันนี้มีลักษณะนี้ไหมคะ ส.ว. ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน
ก็ให้เห็นชัดในช่วงหลังๆ

● เห็นบอกว่าแบ่งเป็นสามกลุ่ม

สามกลุ่ม ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายตรงกลาง ฝ่ายที่ค่อนข้างจะเห็นตรงข้ามรัฐบาล

● ในประเด็นการสิ้นสุดวาระจะสิ้นสุดพร้อมกันหรือสิ้นสุดเป็นบางส่วน เพื่อให้
การทำงานต่อเนื่อง

เรื่องนี้ก็น่าคิด แต่ถ้าถามว่ามันอยู่ระบบที่ดี แล้วก็เอาออกทีละชุด แล้วมันจะเลือกกัน
ยังไง ขบวนการในการที่จะเลือกก็เป็นเรื่องที่ลำบาก แต่ถ้าเรามองดูไม่คิดอะไรมาก ถึงเวลาที่
เปลี่ยนไป หรือว่าคนที่จะมาเป็นผู้ชื้อก็ต้องศึกษางาน ต้องเรียนรู้งาน ดังนั้นผมคิดว่าถ้าจะเปลี่ยนก็
ควรจะเปลี่ยนทั้งชุดสองร้อยคนนี้แหละ และก็ถึงเวลาเลือกตั้งก็เลือกตั้งกันไป

● แล้วอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายล่ะคะ

วันนี้ก็มีหลายทางแล้ว 1. รัฐบาล 2. ส.ส. 3. ประชาชนเข้าชื่อ ผมคิดว่าวุฒิสภา ก็คงทำ
หน้าที่กลั่นกรองนั้นแหละถึงจะดี เพราะไปเสนอร่างกฎหมายและสุดท้ายก็คงมาพิจารณาขั้นสุดท้าย
ผมว่าคงไม่เหมาะสม

● แล้วเห็นด้วยไหมคะที่ให้ ส.ว. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 เข้าชื่อเพื่อลงมติไม่
ไว้วางใจรัฐบาล

เห็นด้วย เพราะว่า มันก็เป็นอีกเวทีหนึ่งในการที่จะตรวจสอบโดยตรง วุฒิสภาเป็นส่วน
หนึ่งของการเลือกตั้งที่มาจากประชาชน ที่มีอิสระในการที่จะบอกกับประชาชน สำคัญที่สุดก็คือ ให้
สังคมได้รู้ว่า โอเคนะ ว่าได้ทำหน้าที่ตรวจสอบอีกทาง

● แล้วถ้าให้วุฒิสภามีอำนาจในการกลั่นกรองรัฐธรรมนูญก่อนที่นายกฯจะนำรายชื่อขึ้น
ทูลเกล้าฯ คุณศิริชัย คิดว่ายังไง

ควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร เพราะว่าเขาถ้าเกิดวุฒิสภาไปกลั่นกรอง ถ้าเกิดความเสียหายเกิดขึ้น
เขาจะโทษวุฒิสภา ดังนั้นก็ให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร เพราะว่าเขาเป็นผู้บริหารราชการแผ่นดินโดยตรง ขณะเลือกตั้ง
นายกฯเป็นคนเลือกคณะรัฐมนตรี เขาฟอร์มทีมเขาเองเป็นคนเลือกเขาก็ต้องรับผิดชอบ วุฒิสภาทำหน้าที่ในการ
ตรวจสอบดีกว่าบริหารไม่ดียังไงก็ใส่ได้เต็มที่เขาเลือกมายังไม่ทันไรเลย วุฒิสภาไปนั้นก่อนก็เกิดความเสียหาย

เกิดขึ้น

● ก็คือ ให้วุฒิสภاتตรวจสอบเมื่อฝ่ายบริหารทำงานแล้ว

ไซ้ ไม่ใช่ว่า เขายังไม่ทำงานเลย ก็ไปวิพากษ์วิจารณ์เขา เขาจะถามว่ารู้ได้ไงละ ยังไม่ได้บริหารเลย แต่ถ้าทำแล้ววุฒิสภาเห็นแล้วใส่ได้เต็มที่ บางครั้งแทนที่จะเปลี่ยนแปลงมันก็เหมือนกับว่าทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน กลุ่ม พวกพ้อง นี่คือนี่ที่ผมนึกว่ารัฐธรรมนูญ มันร่างมาโดยคนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มันผ่านเวทีประชาพิจารณ์จนมาถึงวันนี้ เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงเราไม่สามารถจะบอกได้เลยว่าใครมีเจตนาที่บริสุทธิ์ที่อยากจะมีการแก้ไข กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงจะไปเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล ดังนั้นถามว่าจะให้วุฒิสภา สังกัดพรรค หรืออยู่ต่อหรืออะไร อะไรก็ตามต้องถามประชาชน ต้องมีเวทีระดมความคิดเห็น ถ้าถามผม ณ วันนี้ก็คือว่าให้คงอยู่ก่อน อยู่ไปก่อนภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้นะ ดูไปสักระยะ ผมนึกว่าระบบมันดี รัฐธรรมนูญดี ระบบดีขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากกว่า ถ้าพฤติกรรมของคนที่เข้ามาอยู่ในองค์กรนั้นไม่ดีให้คุณแก่ยังงั้นเขาก็ซึกแซกตลอด แต่ว่าเราต้องมีกรอบในการที่จะกำหนด สำคัญคือภาคประชาชนที่จะต้องให้ความสนใจให้มากขึ้น

● ใน ณ ปัจจุบันถือว่าประชาชนสนใจในระดับไหนคะ

ผมนึกว่าประชาชนมองเรื่องของการพัฒนาแต่ทุกอย่างมันไม่สามารถที่จะสร้างได้ในวันเดียว

● มันต้องใช้เวลา ?

ใช้เวลาและก็เรื่องการให้การศึกษา วุฒิสภา ควรใช้เวทีสาธารณะให้มากขึ้น การลงไปพบประชาชน ถึงบอกว่า ส่วนหนึ่งอาจจะไปดูปัญหา แต่ก็ต้องให้ความรู้ ให้การศึกษาต่อเนื่อง และมันควรเป็นเวทีที่..ส่วนใหญ่มันชอบไปช่อง 11 นะ ไม่มีเวทีช่องอื่นมันงั้นเลยหรือ คืออย่างวันนี้พูดถึงเราก็เข้าใจว่ามันเชิงธุรกิจ ธุรกิจมันครอบงำอย่างช่อง 9 โมเดิร์นไนน์ รายการบางรายการก็ต้องเป็นรายการของสถานีที่คิดว่าขายได้ ขายสปอนเซอร์ได้

บางครั้งคล้ายๆ ประชาธิปไตยที่เราได้มา บางทีเราได้มาแล้วมันผ่านไป เราลืมเร็ว เอาแค่อย่างเช่น กรณี 14 ตุลาคม หรือพฤษภาทมิฬ ผมเองอายุ วันรำลึกอะไร คนไปร่วมน้อยมาก แต่ผิดกับมาเลเซียวันชาติอะไรของเขา วันที่เขาได้รับเอกราช เขาสวนสนาม เขาทำ พิธีการค่อนข้างที่จะใหญ่โต คนทุกหมู่เหล่าเลยนะ ร่วมในแต่ละเมือง นี่แหละคือสิ่งที่บอกว่ามันแตกต่างจากของเรา บางครั้งมันแบบสบาย สบาย

● หรือไม่กี่อย่างหนึ่งก็คือ ภาครัฐน่าจะให้ความสนใจมากกว่านี้

มันก็เป็นเรื่องของภาครัฐ ถ้าสนับสนุนนะ แต่คล้ายๆ บางครั้งมันเป็นเรื่องของพิธีกรรมเราไม่เข้าไปถึงจิตวิญญาณอย่างแท้จริงว่าสิ่งที่ได้ ทำให้มีอะไร ใช่มั้ย ทุกคนมันก็เหมือนกับลืมนั่นแหละ เหตุการณ์ผ่านมาแล้วก็ลืม แล้วก็ปากกัดตีนถีบ บางคนก็มองดูเหมือนกับว่ารัฐไม่ใช่ก็ปล่อย บางทีค่อนข้างจะหาคำตอบได้ยาก

● สุดท้ายมีอะไรสรุปเพิ่มเติมไหมคะ เกี่ยวกับส.ว.ชุดนี้

ก็ขอบคุณนะ ขอบคุณจริงๆ หลายคนทำงานเพื่อประเทศชาติประชาชน ผมก็ใช้บริการบ่อย ปัญหาเรื่องการแปรรูป คือ เรื่องส่วนรวมก็มีกรรมวิธีการขึ้นมาชุดหนึ่ง ที่เป็นเวทีที่ทำให้สังคมได้รับรู้ ว่าแปรรูปมันเพื่อผลประโยชน์ ดังนั้นการทำงานกับ ส.ว.ชุดนี้ ผมค่อนข้างจะพอใจกับหลายท่านที่ให้โอกาสกับองค์กรภาคประชาชนหรือสหภาพแรงงานเข้าไปแสดงความความคิดเห็น พูดคุย ก็ถือว่าท่านก็ทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนปวงชนชาวไทยได้อย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ คิดว่ามันก็ฝากอะไร สิ่งดีๆ ไว้ในบ้านเมืองบ้าง ภายใต้สถานการณ์ระบบทุนนิยม แต่ถ้าเกิดเราปล่อยให้ ส.ว.ชุดใหม่ที่เข้ามามาตรฐานต่ำกว่า ผมคิดว่ามันเป็นเรื่องที่น่าเสียดายสำหรับการพัฒนาประเทศชาติ และกฎหมายที่น่าจะเป็นประโยชน์กับประชาชนและเป็นธรรมกับประชาชนโดยรวมมันจะเสียไป ก็ถือว่าในฐานะ ประชาชนคนหนึ่งขอขอบคุณ ส.ว.ชุดนี้

บทสัมภาษณ์

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (ศาสตราจารย์ ดร.)

รองอธิการบดีฝ่ายบริหารบุคคลและกฎหมาย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ 30 สิงหาคม 2548

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ

● ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณาลั่นกรองร่างกฎหมายอย่างไร

ดี ดีมากด้วยซ้ำไป ผมพอใจมากเพราะวุฒิสภาชุดปัจจุบันมาจากการเลือกตั้งจึงได้คนที่มาจากหลากหลายอาชีพ ทั้งข้าราชการประจำ สื่อมวลชน เอ็นจีโอ นักวิชาการ หลากหลายมาก ซึ่งแต่ละคนก็มีความเป็นตัวของตัวเองสูงมาก ความจริงตัวร่างกฎหมายของวุฒิสภา แม้จะมีข่าวคราวเรื่องถูกล็อบบี้บ้าง แบ่งเป็นฝายนั่น ฝายนี่บ้าง แต่บทบาทในการทำร่างกฎหมายค่อนข้างโดดเด่น โดยเฉพาะวุฒิสภาสายเอ็นจีโอ นักวิชาการ มีบทบาทในการร่างกฎหมายค่อนข้างมาก และมีความคิดเห็นค่อนข้างหลากหลาย

ที่ผ่านมากฎหมายที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรแล้วก็เข้าสู่วุฒิสภาจะถูกอภิปรายค่อนข้างมาก ถูกเปลี่ยนแปลงหลักการเป็นอย่างมาก รัฐบาลก็คุมไม่ได้ เพราะวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง กฎหมายหลายฉบับที่ผ่านจากสภาผู้แทนราษฎรแล้วเข้าสู่ที่ประชุมของวุฒิสภา กฎหมายจะเป็นคนละเรื่องคนละราว หรือจะเรียกว่าได้ว่้าขึ้นต้นเป็นลำไม้ไผ่ เหลาไปเป็นบ้องกัญชาก็ได้ ซึ่งไม่ได้หมายความว่ากฎหมายที่ออกจากวุฒิสภาแย่กว่าเดิม ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายปฏิรูปการศึกษา พอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเป็นอีกฉบับแต่พอผ่านวุฒิสภาก็เป็นเหมือนอีกหนึ่งฉบับ ซึ่งเหนือหาคิดว่าเดิม ถ้าให้ประเมินการตรวจสอบร่างกฎหมายที่ผ่านมาจากสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาชุดนี้ทำได้ดี

● บทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

อันนี้เป็นความเข้าใจผิด คำถามก็ถามผิด เพราะอำนาจของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมี 3 อำนาจหน้าที่ คือ 1.ตรวจสอบการร่างกฎหมายที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร 2.อำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง 3.อำนาจในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

ตามรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งอำนาจในการตรวจสอบฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลไม่มี ในรัฐธรรมนูญฯ ไม่มีเขียนไว้เลยว่าให้วุฒิสภาตรวจสอบรัฐบาล ถ้าเราเอาประเด็นนี้มาจับว่าวุฒิสภาทำหน้าที่ได้ดีหรือไม่ ผมคิดว่าเป็นความเข้าใจผิดของวุฒิสภาชุดปัจจุบันว่าตัวเองต้องทำหน้าที่นั้นหน้าที่นี้อาจจะมีได้แต่อาจจะเป็นหน้าที่ที่สำคัญน้อยที่สุด รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้ให้วุฒิสภาทำหน้าที่ตรวจสอบรัฐบาล แต่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เป็นคนตรวจสอบรัฐบาล

วุฒิสภาอาจจะคิดว่าส.ส. ทำหน้าที่ได้ไม่ดีจึงเอาหน้าที่นั้นมาทำเอง เช่น การตั้งกระทู้ถาม ในรัฐธรรมนูญฯ เปิดโอกาสให้วุฒิสภาตั้งกระทู้ถามรัฐบาลได้ แต่ไม่อนุญาตให้ตั้งกระทู้ถามสด ซึ่งที่ผ่านมาวุฒิสภาตั้งกระทู้สดถามรัฐบาลด้วย ผมไม่เห็นด้วย รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้เขียน การทำแบบนี้ไม่ถึงกับผิดหลักการของวุฒิสภา แต่ก็ไม่ถูกนัก เนื่องจากการที่วุฒิสภาจะมาจ้องเล่นงานรัฐบาลนั้นไม่ใช่หน้าที่ของวุฒิสภา เขาบอกให้คุณร่างกฎหมายให้ดี รัฐธรรมนูญเขียนไว้ให้คุณดูแลเรื่องการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รัฐธรรมนูญฯ บอกให้คุณดูแลเรื่องการแต่งตั้งผู้จะเข้าไปในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ ให้ดี เพราะบอกให้คุณดูเพียงบางเรื่อง แต่คุณก็ทำเยอะ เช่น ไปตั้งกรรมการวิสามัญตรวจสอบทุจริตฯ รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้ห้าม แต่ก็ไม่ได้บอกว่าคุณต้องทำไม่ใช่การบังคับให้ทำ วุฒิสภาก็ไปตั้งกรรมการตรวจสอบ

รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้เขียนว่าวุฒิสภามีอำนาจในการต่อต้านการทุจริต การที่ พล.ต.อ. ประทิน สันติประภพ ส.ว.กทม. ก็ทำในฐานะที่เป็น ส.ว. เวลาไปฟ้องทุจริต เช่น การขึ้นเงินเดือนให้ตัวเองของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ท่านก็ไม่ได้ทำในหน้าที่กรรมการ เพราะไม่มีอำนาจฟ้อง การที่ ส.ว. เข้าชื่อก็เป็นการเข้าชื่อโดยส่วนตัว

หน้าที่ของกรรมการ คือ ตรวจสอบแล้วรายงานต่อที่ประชุมวุฒิสภาแล้วก็จบ ถ้าพูดโดยหลักการก็ต้องเป็นกรรมการนิติบัญญัติ ไม่ใช่กรรมการตรวจสอบ เพราะประเทศเราไม่ได้ปกครองในระบอบประธานาธิบดี เนื่องจากประธานาธิบดีคุมสภาจนสภาไม่มีสิทธิ์เอาประธานาธิบดีออกจากตำแหน่งได้ ดังนั้นประเทศที่ปกครองในระบอบประธานาธิบดีเขาจึงให้สภามีกรรมการแล้วให้ตรวจสอบประธานาธิบดี แต่ของเรามีกลไกถอดถอน อภิปรายไม่ไว้วางใจ มีการตั้งกระทู้ถามสดแล้ววางน้ำหนักว่าอันไหนเป็นหน้าที่ ส.ว. หรือ ส.ส. ถ้า ส.ว. คิดจะทำหน้าที่นี้ ผมคิดว่าผิด หน้าที่หลักของ ส.ว. คือ หน้าที่นิติบัญญัติ ถ้าคุณจะวิจารณ์ว่ารัฐธรรมนูญฯ เขียนไม่ดีก็ว่าไป แต่รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้ตั้งใจให้คุณทำหน้าที่แบบนี้ ผมคิดว่าวุฒิสภาต้องทบทวนบทบาทตัวเอง ผมยังคิดว่าเขาเข้าใจผิด วุฒิสภาอาจจะทำได้ไม่ได้พูดขนาดว่าทำไม่ได้ แต่มันไม่ใช่หน้าที่หลักของวุฒิสภา

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ**

บทบาทนี้มีปัญหาถือเป็นบทบาทที่วุฒิสภาถูกต่อว่ามากที่สุด หากถามผมก็ต้องบอกว่า สออบตก เพราะวุฒิสภาไปเลือกคนจำนวนมากที่คนส่วนใหญ่ในสังคมคิดว่าไม่ใช่คนดีที่สุด ซึ่งเราจะเห็นว่ามีการจับกลุ่มกันของวุฒิสภาและมีพฤติกรรมที่เข้าข้างหรือเลือกคนที่เป็นฝ่ายรัฐบาล อันนี้เป็นข้ออ่อนที่สุดในบทบาทของวุฒิสภา บทบาทนี้เป็นบทบาทที่ถูกวิจารณ์มานาน เช่น ป.ป.ช. ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) แต่สำหรับกรณีของ สดง. ผมเห็นว่ายังไม่เข้าข่ายเสียทีเดียว เพราะรัฐบาลไม่ได้คิดว่าจะเข้าไปคุมอะไรนัก

● **ส่วนบทบาทของวุฒิสภาในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง**

บทบาทนี้วุฒิสภาไม่เคยได้ทำเลย เพราะเรื่องไม่เคยส่งมาที่วุฒิสภา เรื่องถูกหยุดอยู่ที่ ป.ป.ช. ในกระบวนการปัจจุบันของไทย ป.ป.ช.เป็นผู้ตรวจสอบ หาก ป.ป.ช.เห็นว่าสมควรจะส่งต่อให้วุฒิสภาก็จะส่งมา แต่ที่ผ่านมาไม่มีเรื่องไหนเลยที่วุฒิสภาได้พิจารณา เราจึงประเมินบทบาทนี้ของวุฒิสภาไม่ได้

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

วุฒิสภาไม่ใช่ผู้แทนประชาชนโดยตรง ผมไม่เห็นด้วยที่วุฒิสภาจะไปแก้ปัญหาให้กับประชาชน ไม่ใช่หน้าที่ วุฒิสภาสามารถรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนได้ ถ้ารับแล้วก็ต้องส่งให้คนอื่น หน้าที่การสืบสวนสอบสวนเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร วุฒิสภาในชุดปัจจุบันก็เข้าใจผิด ผมยังไม่เห็นด้วยเลยเวลาวุฒิสภาถูกขึ้นอภิปรายแล้วรายงานตัวว่าผมเป็นวุฒิสภาจากจังหวัดนั้น จังหวัดนี้ เหมือนเขาแนะนำตัวเหมือนเป็น ส.ส.ในพื้นที่ ควรแนะนำว่าเป็น ส.ว.ก็จบ ประชาชนจะเลือกมาจากจังหวัดไหนก็แล้วแต่ คุณเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งประเทศ ไม่ใช่ผู้แทนของจังหวัดนั้น เช่น แม้คุณจะถูกคนกรุงเทพฯ เลือกมา แต่เวลาทำหน้าที่จะต้องทำหน้าที่เพื่อคนทั้งประเทศ ในรัฐธรรมนูญ ก็เขียนไว้ชัดเจนว่าวุฒิสภาจะต้องเป็นผู้แทนของคนทั้งประเทศ ไม่ใช่เขตเลือกตั้งของตัวเอง คุณไม่ได้มีสิทธิ์บอกว่าคุณเป็น ส.ว.กรุงเทพฯ คนกรุงเทพฯ มีเรื่องเดือดร้อนแล้วนำเรื่องมาร้องเรียนเพื่อให้ช่วยแก้ปัญหา

ส่วนการลงพื้นที่ของ ส.ว.ก็เป็นการทับซ้อนหน้าที่ของ ส.ส.และรัฐบาล คุณต้องพูดเป็นเรื่องๆ เช่น อาจจะพูดเรื่องภาคใต้ที่เป็นเรื่องใหญ่ของประเทศ แต่คุณไม่มีหน้าที่พูดเรื่องในพื้นที่ที่เป็นจังหวัดที่คุณมา ไม่มีหน้าที่พูดว่าผมเป็น ส.ว.สกลนคร ผมต้องดูแลคนสกลนคร หรือ ผม

เป็น ส.ว.กรุงเทพฯ จะต้องดูแลคนกรุงเทพฯ อย่างนั้นมันไม่ใช่ รัฐธรรมนูญฯ ให้วุฒิสภาอยู่เพียงสมัยเดียว ไม่ได้ให้อยู่ 2 สมัย ทำหน้าที่นิติบัญญัติ ถอดถอน วุฒิสภาต้องทำหน้าที่ของตัวเองให้สมบูรณ์ ไม่มีหน้าที่ไปหาเสียงกับประชาชนในเขตพื้นที่ แม้จะหาเสียงคราวหน้าก็ลงไม่ได้ เขาไม่ให้คุณลง แตกต่างจากส.ส.ที่ต้องตอบสนองให้กับคนในพื้นที่ เพราะ ส.ส.เขาต้องลงเลือกตั้งคราวหน้า รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้จำกัดสถานะ ส.ส.ไว้ ดังนั้น ส.ว.ต้องทบทวนบทบาทตัวเอง เพราะเขาเข้าใจผิด

● การประเมินคุณธรรมและจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

โดยรวมๆก็ใช้ได้ เราจะพูดเฉพาะเรื่องได้อย่างไร มันมีปัญหาเฉพาะคน มีการชกต่อยกันในสภา มีอะไรต่างๆเยอะแยะไปหมด แต่มีหลายเรื่องที่เราไม่รู้ข้อมูล เช่น เถลิง พรหมเลิศ ส.ว. สุราษฎร์ธานี ซึ่งผมคิดว่าไม่มีอะไรเป็นพิเศษ ส่วนภาพลักษณ์ในการฝ่าฝืนรัฐบาล หรือการรับเงินนั้น เราไม่รู้ว่ามีจริงเท็จขนาดไหน เรื่องรับเงินก็ได้ยินข่าว ผมไม่รู้ว่ามีจริงหรือไม่จริง สิ่งที่เราเชื่อว่าเป็นจริงคือ การเข้าข้างฝ่ายรัฐบาล การไปเจรจากับคนของรัฐบาล จำนวนมากน้อยเราไม่รู้ จะเป็น 20-30 คน หรืออาจจะครึ่งหนึ่งของวุฒิสภา ผมไม่รู้ รัฐบาลหนุนหลังนั้น ถ้าถามผม ผมเชื่อว่าต้องมีแนวการเมืองก็เป็นอย่างนี้

ถ้าถามผมในฐานะที่ผมเป็นรัฐบาล แล้วอยากคุมวุฒิสภาไหม ผมก็ตอบว่าอยากคุม ถ้าถามผมในฐานะที่ผมเป็นวุฒิสภาแล้วอยากใกล้ชิดรัฐบาลไหม มันก็ต้องอยากใกล้ชิด เพราะถ้าเป็นเพื่อนกับรัฐบาลแล้ว พอพ้นวาระไปผมก็อาจจะได้ไปดำรงตำแหน่งอื่นก็ได้ อาจจะไปเป็นประธานรัฐวิสาหกิจ หรือกรรมการรัฐวิสาหกิจ เงินเดือนดี ๆ หรืออาจจะส่งลง ส.ส.เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เป็นธรรมดา แต่ก็ไม่ได้เป็นเรื่องถูก เรื่องอย่างนี้มีอยู่จริง รัฐบาลพยายามเข้าไปแทรกแซงและวุฒิสภาก็พยายามตอบสนองกับรัฐบาลเพื่อเหตุผลอะไรบางอย่าง เช่น เกียรติยศ เป็นต้น ผมก็ตอบไม่ได้ว่ามีความน่าเชื่อถือไหม เพราะมันถามไม่ได้ ถ้าพูดให้แฟร์กับรัฐบาล ผมคิดว่าฝ่ายค้านก็พยายามแทรกแซงวุฒิสภาอยู่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย ก็พยายามมีบทบาทอยู่ เป็นเรื่องปกติ เนื่องจากวุฒิสภามีผลกระทบกับเขา วุฒิสภาถอดถอนได้ ถ้าไม่เชื่อมกับวุฒิสภาเลยวันดีคืนดีวุฒิสภาอาจจะถอนก็ได้ ดังนั้นทุกฝ่ายจึงอยากมีอิทธิพลอยู่เหนือวุฒิสภา เพียงแต่อาจจะใช้วิธีที่แตกต่างกัน ความรุนแรงในการแทรกแซงอาจจะต่างกัน ฝ่ายรัฐบาลอาจจะทำได้มากกว่า เพราะมีเงินเยอะ มีอิทธิพล มีบารมี และทุกอย่างอยู่ในมือก็ทำได้มาก ฝ่ายค้านอาจจะมียศน้อย มีบทบาทอิทธิพลน้อย จึงทำได้น้อย

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

การทำงานมีปัญหาเยอะแยะเต็มไปหมด แต่เป็นปัญหาของกระบวนการนิติบัญญัติของประเทศไทยโดยรวม เช่น วุฒิสภาไม่มีเครื่องมือเพียงพอ โดยจะเห็นว่าวุฒิสภาต่างประเทศเขาจะมีที่นั่ง วุฒิสภาประเทศเราไม่มีที่นั่ง อาคารรัฐสภาไม่เพียงพอกับวุฒิสภา ทำให้ทำงานไม่ได้ ต้องนั่งทำงานที่บ้าน มาวุฒิสภาก็มาประชุมอย่างเดียว เพราะไม่มีที่เก็บเอกสาร หิ้วกระเป๋าตัวเอง หากเป็นวุฒิสภาจน ๆ ไม่มีรถประจำตำแหน่ง ไม่มีรถของคุณเอง คุณก็ตาย คอมพิวเตอร์ก็ไม่มี ผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้ก็เป็นปัญหา

นอกจากนี้ยังไม่มีผู้ช่วย ทั้งผู้ช่วยทางวิชาการ ศ.ว. ในชุดปัจจุบันถ้าผมเข้าใจไม่ผิดมีผู้ช่วย ศ.ว. ประมาณ 5 คน แต่เงินเดือนต่ำมาก อาจจะเพียง 7 พัน หรือ 1 หมื่นบาท ไม่มีทางที่จะได้คนดีและเก่งมาร่วมงาน ยกตัวอย่าง เช่น หากจะเอาผมหรือ ดร.สุรพล นิธิไกรพนธ์ หรือใครก็ตามที่ลงตัวในด้านงานวิชาการไปช่วยก็ต้องจ่ายอย่างต่ำก็ 5 หรือ 7 หมื่นบาทต่อเดือน หรือใครอยากได้ชิรภัทร เสรีรังสรรค์ แล้วจ่ายแค่ 7 พันบาทเขาก็ไม่มีทางที่จะไปให้ ก็จะได้แต่เด็ก ๆ หรือไม่ก็ญาติ หรือไม่ก็ห้วคะแนน หากวุฒิสภากล่าวว่าผมต้องการได้ร่างกฎหมายฉบับนี้แล้วให้ผู้ช่วยไปร่างกฎหมายฉบับนี้มาให้หน่อย ขอยายใน 3 วัน และช่วยคิดหลักการให้ เมื่อมีปัญหาเหล่านี้อยู่ก็ไม่มีทางที่จะได้ในสิ่งที่ต้องการ

ส่วนปัญหาอีกเรื่องหนึ่งคือ ไม่มีฝ่ายวิชาการของสำนักงานของรัฐสภา ถ้าไปดูสำนักงานรัฐสภาในโลกนี้ ไปที่ไหนก็ตามห้องสมุดเขาจะดีมาก เขาต้องการเจ้าหน้าที่ที่คอยสนับสนุนงานวิชาการให้อย่างเต็มที่ ถ้าผมเป็นวุฒิสภาต่างประเทศผมเพียงแค่ว่าผมต้องการกฎหมายป้าชุมชนภายใน 7 วัน เจ้าหน้าที่สภาต้องร่างให้ผมได้ ห้องสมุดของรัฐสภาในตอนนี้ก็เล็ก ๆ แตกต่างจากรัฐสภาของต่างประเทศ รัฐสภาของต่างประเทศใหญ่มาก เขาไม่ได้ใหญ่ในแง่ที่จะไปแบ่งอะไร แต่มันใหญ่ในแง่ที่เขาต้องทำงานที่สำคัญระดับประเทศจึงมีข้อมูลมาก หากผมขอข้อมูลว่าในโลกนี้มีประเทศไหนบ้างที่มีกฎหมายป้าชุมชน เจ้าหน้าที่สภาจะต้องค้นมาให้ผมได้แล้ว แต่ถามไปก็ไม่รู้ กฎหมายก็ไม่มีใครทำให้ได้ คือตอนนี้มันไม่มีอะไรอยู่เลย ดังนั้นปัญหาเหล่านี้ไม่สนับสนุนให้วุฒิสภาทำงานตามอำนาจหน้าที่ได้ ฝ่ายข้อมูลมีปัญหามาก ทำให้การทำงานของวุฒิสภาปัญหา ยิ่งเขาไม่สังกัดพรรคก็ยิ่งมีปัญหา หากเป็น ศ.ส. ที่สังกัดพรรคก็จะมีเจ้าหน้าที่พรรคคอยช่วยเหลือ มีเพื่อน ศ.ส. ที่มาระดมความคิดเห็น แต่กรณีของวุฒิสภาไม่มี ดังนั้นเราจะหวังเห็นคุณภาพในการทำงานของวุฒิสภาออกมาดีจึงไม่มีทางที่จะเป็นไปได้

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

ปัญหาคือเขาไม่ควรทำเกินหน้าที่ ไม่ควรคุมฝ่ายบริหารมาก เพราะสิ่งนี้ไม่ได้เป็นบทบาทของเขา สิ่งที่เขาทำเกินหน้าที่จึงเป็นปัญหา

● **ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญ**

วุฒิสภาถูกแทรกแซงโดยฝ่ายการเมือง ทั้งจากรัฐบาลและ ส.ส. เพราะระบบวิธีพิจารณาของวุฒิสภามีปัญหา และทำหลายเรื่องที่เกิดขึ้นกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น เขาไปตรวจสอบทรัพย์สินหนี้สินของผู้สมัครคัดเลือกตำแหน่งองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สิ่งนี้เขาไม่มีอำนาจตรวจสอบ เขาไม่มีสิทธิ์ตรวจ และกฎหมายก็ไม่อนุญาตให้ตรวจสอบ คุณไปตรวจสอบเขาได้อย่างไร การจะตรวจสอบได้เมื่อเขาเข้ารับตำแหน่ง รัฐธรรมนูญ เขียนไว้ว่าตรวจสอบได้ แต่วุฒิสภาใช้อำนาจเกิน

การที่วุฒิสภาเอาเรื่องของผู้สมัครเป็นตัวแทนในองค์กรอิสระมาพูดในที่ประชุมใหญ่แล้วไม่ยอมให้เขาชี้แจงเหตุผล เช่น การกล่าวหาว่าเขามีเมียชู้ เรื่องแบบนี้ต้องพูดในกรรมการตรวจสอบฯ หรือการบอกว่าได้ข่าวว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัว ไปกู้เขา หรือได้ข่าวว่าคนนี้อารมณ์ไม่ดีชอบขว้างปาข้าวของเวลาโมโห ที่ผ่านมามวุฒิสภาไม่เปิดโอกาสให้เขาชี้แจงเลย เพียงแค่บอกว่าได้ข่าวมา สิ่งเหล่านี้สามารถซักได้ในชั้นกรรมการฯ แต่การซักถามนั้นไม่เป็นปัญหา แต่ที่เป็นปัญหาคือ การไม่ให้ชี้แจง ที่สำคัญคือ วุฒิสภาได้ตั้งกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติแล้ว ก็ต้องตรวจสอบคุณสมบัติให้ครบ แต่ปรากฏว่าพอเอาเรื่องเข้าที่ประชุมวุฒิสภาทั้งที่เป็นการประชุมลับ ก็มีวุฒิสภายกคำถามขึ้นว่า ได้ข่าวว่าคนๆ นี้เคยมีประวัติการหนีทหาร ทั้งที่ตอนอภิปรายก็ไม่ว่าข้อมูลจริงหรือไม่ แต่ทุกคนที่ฟังเชื่อว่าจริง หลายเรื่องเป็นการพูดกันในสภา โดยผู้ที่ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิ์โต้แย้ง เช่น หากผมสมัครอะไรซักอย่างแล้วมีวุฒิสภากล่าวหาว่า ทั้งๆที่ผมเป็นนักกฎหมายและพูดเรื่องกฎหมายบ่อยครั้ง แต่เคยขับรถฝ่าไฟแดง โดยที่ไม่รู้ว่าความจริงเป็นอย่างไร วุฒิสภาได้รับความคุ้มครอง แต่ผมไม่มีสิทธิ์ชี้แจง คนก็เชื่อหมดว่าผมมันแย่ การพูดแบบนี้ก็ไม่มีใครเลือก

หรือกรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งที่จะสมัครตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็มีคนกล่าวว่าคนๆ นี้เป็นคนดีมาก แต่เมียเป็นคนไม่ดี เมียเรียกรับเงิน ซึ่งสามีเป็นอัยการสูงสุด การพูดเท่านี้ก็เสีย ทั้งๆ ที่ไม่ว่าจริงหรือไม่ อันนี้ก็เป็นปัญหาใหญ่ กลายเป็นว่าคนที่ได้รับเลือกคือ 1.คนที่รัฐบาลสนับสนุน 2.คนที่ไม่ค่อยมีชื่อเสียง ไม่เป็นผู้สมัครที่น่าจะได้รับการคัดเลือก คนไม่เด่นไม่ดัง แต่คนเด่น คนดีถูกสกัดดาวรุ่ง

- ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

อันนี้วุฒิสภาต้องทบทวนตัวเอง เพราะไม่ใช่หน้าที่ หน้าที่หลักต้องทำหน้าที่ในสภา

- ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรม โดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

วุฒิสภาก็มีการชกต่อยกัน หรือสมาชิกวุฒิสภาหลายคนก็คำนึงถึงผลประโยชน์ของตัวเอง ในหลายเรื่อง สิ่งเหล่านี้ก็เป็นปัญหาในการพัฒนา

- แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย

มีปัญหาดร่งไหนก็แก้ตรงนั้น เช่น จัดสถานที่ให้ หากคนดี ๆ เก่ง ๆ มีงบประมาณให้

- แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

อันนี้วุฒิสภาต้องตอบตัวเองและทบทวนตัวเอง

- แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

เรื่องการถอดถอนเราไม่ต้องพูดถึงเพราะไม่มีเลย ส่วนเรื่องการแต่งตั้งผมคิดว่าเราต้องมีระบบว่าถ้ากรรมการชุดสอบประวัติที่เป็นชุดเล็กพูดอย่างไรแล้ว เมื่อเรื่องเข้าสู่การประชุมวุฒิสภาแล้วต้องโหวตไปตามนั้น อย่าไปเอาข้อมูลใหม่ ๆ มาพูด ต้องเปิดโอกาสให้คนที่ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงด้วย ส่วนการนำเพิ่มเติมใหม่มาเปิดเผยต่อสาธารณะแม้จะมีประโยชน์ที่ให้สังคมได้รับรู้แต่ควรพูดในช่วงที่มีการตรวจสอบประวัติแต่ไม่ควรพูดในที่ประชุมใหญ่ โดยในกรณีการชุดเล็กอาจจะถามว่า ส.ว.คนไหนคิดใจประวัติของบุคคลนั้นบ้างก็ให้ส่งข้อมูลมา เช่น อาจจะถามในกรณีที่ผมสมัครตำแหน่งอะไรซักอย่างว่า ผมเคยจับรถชนคนตายหรือเปล่า ผมก็สามารถชี้แจงได้ว่าผมไม่เคย แต่ถ้าถามในที่ประชุมวุฒิสภาจริงเท็จแค่ไหนก็ 모르 แต่คนเชื่อไปแล้ว โหวตไปแล้วและมารู้ทีหลังว่าไม่จริงก็ไม่มีประโยชน์แล้ว

แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องทบทวนและคนพูดมากก็คือ ทุกวันนี้เราแต่งตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญฯ แล้วฝากความหวังไว้ที่วุฒิสภา คือวุฒิสภาเป็นองค์กรรวมศูนย์ทุกอย่างในการแต่งตั้ง

ทุกองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ อำนาจเหล่านี้ไม่มีคนที่มาคน ตอนนี้ผมคิดไม่ออกว่าจะทำอย่างไร ผมเห็นด้วยกับข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ อาจจะต้องไปคิดว่ามีองค์กรใดหรือไม่ที่ต้องมาทำหน้าที่แต่งตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญฯ หรือคานอำนาจวุฒิสภา อาจจะเป็นสภาผู้แทนราษฎร หรืออาจจะเป็นที่ประชุมขององค์กรตามรัฐธรรมนูญฯ เป็นต้น

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

วุฒิสภาต้องทบทวนบทบาทตัวเอง

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา**

เรื่องนี้ นายโกสิน พลกุล ประธานสภาผู้แทนราษฎร อาจจะทำหลายเรื่องที่หลายคนอาจจะไม่พอใจ อย่างไปโหวตเลือก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี แต่สิ่งที่นายโกสินพยายามคือ การรักษาภาวะเยียบในสภาให้ชัดเจน ผมคิดว่าการพูดประชุมในสภาต้องกระชับ ต้องดีอย่าส่อเสียดกัน ในเรื่องการดำรงตนของ ส.ว.และ ส.ส. ต้องมีจริยธรรม ความจริงก็มีจรรยาบรรณของ ส.ส.และ ส.ว. แล้ว ประธานสภาก็ต้องยึดหลัก ยึดถือจรรยาบรรณและต้องตักเตือน ดังนั้นมาตรการเด็ดขาดจึงเป็นเรื่องจำเป็น เพราะเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นเรื่องฝังลึกในอุปนิสัยในแต่ละคน คนที่มีปัญหาเรื่องชู้สาวจะไปแก่นิสัยเขาก็ยาก การจะไปแก้ไขนิสัยของคนที่เป็นอันธพาลก็ยากเช่นกัน แต่คิดว่าต้องค่อยๆปรับปรุง ประธานต้องมีบทบาทพอสมควร

● **ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่เพราะเหตุใด**

ควร เพราะตอนที่ร่างรัฐธรรมนูญฯ ผมเป็นคนหนึ่งที่บอกว่าเราควรมีวุฒิสภา เห็นว่าวุฒิสภามีประโยชน์พอสมควร

● **ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ควรมาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งหรือวิธีอื่น**

มาจากการเลือกตั้งดีแล้ว วุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งย่อมดีกว่า เพราะผูกติดกับประชาชน แม้อาจจะไม่ดีที่สุดแต่ก็ยังดีกว่าดี ส่วนวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งจะผูกกับบุคคลเพียงกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอาจไม่มีอิสระในการทำงานได้

● **จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง**

จำนวน 200 คนก็ไม่ถือว่ามากเกินไปหรือน้อยเกินไป ถือว่าเหมาะสมแล้ว

● **ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย หรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก**

เป็นได้สมัยเดียว แต่ควรมีการจับสลากให้บางส่วนอยู่ 3 ปี อีกบางส่วนอยู่ 6 ปี เมื่ออยู่ตามกำหนดแล้วก็ให้บางส่วนพ้นไป แล้วเลือกตั้งเข้ามาใหม่ แต่เราคงไม่สามารถห้ามให้เขาไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระอื่นๆ ได้ เพราะถือเป็นสิทธิของเขา ซึ่งตามรัฐธรรมนูญฯ บุคคลที่จะเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระจะต้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง 1 ปีอยู่แล้ว

● **ควรให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่**

ไม่เห็นด้วยกับการสังกัดพรรคการเมือง แต่เห็นว่าควรให้หาเสียง

● **ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้หรือไม่**

ควร ถ้าไม่หาเสียงก็ไม่มีใครรู้จัก ตามรัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้ กกต.เป็นผู้แนะนำตัวให้ผู้สมัครดำรงตำแหน่งวุฒิสภา แต่ กกต.ไม่ได้ทำบทบาทนั้น ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้มีการหาเสียงได้แต่ไม่ควรใช้งบประมาณเท่ากับ ส.ส. โดย กกต.จะต้องเป็นผู้กำหนดวงเงินในการหาเสียง

● **ควรให้ ส.ว.สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้งเข้ามาใหม่ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง**

ควรมีการจับสลากให้บางส่วนอยู่ได้ 3 ปีบ้าง 6 ปีบ้างพอครบวาระแล้วก็เลือกตั้งเข้ามาใหม่ ภายใต้งานอยู่ได้เพียงสมัยเดียว

● **เห็นด้วยหรือไม่กับการจะเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภา ริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้**

ผมคิดว่าเขาสามารถริเริ่มได้ แต่ว่าการพิจารณาร่างกฎหมายควรจะเริ่มที่ ส.ส. ไม่ควรเริ่มที่ ส.ว. ในต่างประเทศถ้าใครริเริ่มก็พิจารณาได้เลย แต่ เมืองไทยอาจจะมีปัญหาถ้าจะให้ ส.ว. เป็นผู้พิจารณาร่างกฎหมายในจุดเริ่มต้น ดังนั้นถ้าให้ ส.ว. เริ่มต้นในการเสนอร่างกฎหมายได้ แต่ร่างกฎหมายจะต้องเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ

ไม่เห็นด้วย เพราะไม่ใช่หน้าที่ของกรรมการฯ ถ้าจะเสนอร่างกฎหมายก็ควรเป็นที่ประชุมวุฒิสภา ไม่ใช่เสนอกันในชั้นกรรมการฯ

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ เพราะเหตุใด

ไม่เห็นด้วย เพราะหน้าที่อภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ใช่หน้าที่ของวุฒิสภา

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภามีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งการจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ เพราะเหตุใด

ความจริงผมก็ตอบไปแล้วว่ากรรมการฯ ไม่มีหน้าที่ในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร และรัฐธรรมนูญฯ ก็ไม่ได้เขียนไว้ว่าหากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มาชี้แจงแล้วจะเกิดอะไรขึ้น วุฒิสภาเข้าใจผิดไปเอง

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอ แต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการให้อำนาจมากเกินไป ไม่ใช่หน้าที่ และอำนาจที่มีอยู่ตอนนี้ก็มากพออยู่แล้ว หากไปถาม ส.ส. ว่า อำนาจแค่ไหนพอไหม เขาก็บอกว่าเขาอยากมีอำนาจให้วุฒิสภาพ้นจากตำแหน่ง หากถามรัฐบาล รัฐบาลก็จะบอกว่าอยากจะยุบวุฒิสภาทั้ง รัฐบาลเขาก็อยากได้ใครๆ ก็อยากได้อำนาจนั้น หากถามว่ารัฐธรรมนูญฯ ให้อำนาจมากเกินไปหรือเปล่า ผมคิดว่าควรจะมากขึ้นโดยเฉพาะควรจะเพิ่มอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย ควรจะมีอำนาจในการทำเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายมากขึ้นกว่าเดิม

บทสัมภาษณ์

สมบัติ ชำรงชัญญะ (ศาสตราจารย์ ดร.)

คณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ และ

ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วันที่ 10 สิงหาคม 2548

ณ ห้องรสสุคนธ์ อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 7 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ

● บทบาทหน้าที่ของ ส.ว. ในการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย อาจารย์ว่า ส.ว. ชุดนี้ทำงานได้น่าพอใจมากน้อยเพียงใดคะ

อันนี้ก็ลำบากนะ เพราะว่าเราไม่ได้ไปติดตามว่าเขาถ่วงกรองอะไรบ้าง ก็ลำบากที่จะตอบ มันจะตอบได้ก็ต้องมีข้อมูลนะ ที่นี้เราไม่ได้ไปว่าเขาถ่วงกรองอะไรบ้าง ไม่ได้ติดตามโดยตรง

● ในภาพรวมนะค่ะ ภาพรวมๆอาจารย์ว่าเป็นที่น่าพอใจไหมคะ

คือปกติเขามีหน้าที่ในการถ่วงกรองร่างกฎหมาย และก็ให้ความเห็นกับกฎหมายและที่ผ่านมาก็หมายความว่าเขาก็ให้ความร่วมมือกับรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ โดยหลักก็คือว่ารัฐบาลเขาต้องพยายามที่จะให้ ส.ว. ให้ความเห็นชอบเท่าที่ผ่านมาก็คือกฎหมายส่วนใหญ่ของรัฐบาลก็ ได้รับความเห็นชอบจาก ส.ว. ด้วยดี มีอยู่บ้างที่ว่า การถ่วงกรองแล้วทำให้เกิดปัญหาขึ้น อย่างเช่น ร่าง พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอะไร ที่มีปัญหาสองสามฉบับ ที่ถ่วงกรองแล้วเกิดความผิดพลาด ทำให้ส่งไปให้ในหลวงแล้วในหลวงพระราชทานคืน นี่เท่าที่เคยเห็นก็อย่างนั้นนะ นอกนั้นก็บทบาทในการถ่วงกรองร่างกฎหมายมันก็ขึ้นไปตามที่รัฐบาลต้องการ ไม่ค่อยได้ยินว่ามีกฎหมายฉบับไหนที่ ส.ว. ไม่เห็นชอบด้วยและทำให้ร่างกฎหมายตกไป ก็คงมีน้อยมากก็แสดงว่าเขาก็ยังให้ความร่วมมือกับรัฐบาล

● อย่าง พ.ร.บ. สถาบันราชภัฏ มันสะท้อนภาพได้ไหมคะว่าสะท้อนประสิทธิภาพในการทำงาน

ก็หมายถึงความไม่รอบคอบ และก็ความไม่รอบคอบเป็นทั้งสองส่วน ส่วนหนึ่งฝ่ายการเมือง ก็อาจจะบอกว่าเป็นหน้าที่ของฝ่ายประจำ ฝ่ายเลขานุการจะต้องไปดูแต่ให้ความถูกต้องเหล่านี้ไม่ให้มันซ้ำซ้อนกัน อันนี้ก็เป็นเรื่องของความไม่รอบคอบของกระบวนการทำงาน

- อย่างนี้จะจัดเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของการทำงานตรงนี้ได้ไหมคะ

มันก็ไม่ถึงกับเป็นอุปสรรค เป็นเรื่องที่ควรจะมี..ข้อบกพร่องและก็แก้ไข เกิดขึ้นแล้วก็ต่อไป แก้ไขให้มันต้องมีคนตรวจสอบให้ความละเอียดครั้งสุดท้าย

- แล้วอย่าง ส.ว.มาจากการเลือกตั้งนี้จะมีพื้นที่หลากหลาย ตรงนี้จะส่งผลต่อการทำหน้าที่ ตรงนี้ได้ไหมคะ

ปกติพวกที่เป็นผู้แทนมันก็มีความหลากหลายอยู่แล้วไม่ใช่หรือ ทำไมคุณคิดว่าผู้แทนไม่ควรมีความหลากหลาย

- ส.ว.ค่ะ

เอ่อ..ก็นั่นละสิ ส.ว.ก็เป็นผู้แทนอย่างหนึ่ง ก็เป็นผู้แทนนะ ก็เป็นผู้แทนในวุฒิสภา และผู้แทนราษฎรในสภาผู้แทนฯ การเลือกตั้งทางตรงเขาเรียกผู้แทนฯ ทั้งนั้นแหละครับ

- เพราะว่าบางคนก็ไม่มีพื้นด้านนี้
พื้นอะไร

- ด้านกฎหมายและก็ต้องมาพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

การทำงานที่ในสภาไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นนักกฎหมายมีทั้งหมดมีทั้งสังคมวิทยาสืบกันได้

- จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนตรงนี้ได้ไหมคะ ในการพิจารณา

ไม่เกี่ยวครับ ไม่เกี่ยวเลย กฎหมายไม่จำเป็นต้องมาจากนักกฎหมาย เพราะว่ามันจะมีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องครอบคลุมทั่วประเทศ และมีเรื่องจำนวนมากที่นักกฎหมายไม่รู้เรื่อง คุณต้องใช้คนที่มีความรู้เรื่องนั้นมาให้ข้อมูล และนักกฎหมายก็เพียงแค่เป็นคนที่เขียนสำนวนให้มัน เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ได้หมายความว่า นักกฎหมายจะรู้ได้ทุกอย่าง เช่นไปให้นักกฎหมายเขียนภาษี นักกฎหมายไม่รู้เรื่องเลยภาษีอากรไปให้นักกฎหมายเขียนเกี่ยวกับเรื่องของหมอ นักกฎหมายก็อาจจะไม่รู้เรื่องอะไรของหมอ เพราะฉะนั้นต้องมีผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นเขาเป็นคนบอก และก็ส่วนที่ความรู้ทางกฎหมายก็คือในแง่ข้อความตามกฎหมายเท่านั้น ซึ่งมันเรื่องข้อความตามกฎหมายกับเนื้อหาของเรื่องที่จะต้องทำนั้นคนละประเด็นกัน

● แล้วในความคิดเห็นของอาจารย์ หน้าที่ด้านนี้ของ ส.ว.มันมีปัญหอะไรบ้างไหมคะ

ถ้าปัญหา ถ้าจะมีก็คือ ส.ว.ส่วนใหญ่เป็นพวกของรัฐบาล ก็เลยไม่ค่อยได้ใช้สติปัญญาเท่าไรก็คือ ส.ว.เราบอกว่ามีหน้าที่กลั่นกรอง การกลั่นกรองและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เขาคิดว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นสภาผู้ทรงคุณวุฒิ ควรจะใช้ความรู้ในการกลั่นกรองมากกว่าการรับใช้ รัฐบาล เพราะเขาถือว่า ส.ว.ต้องเป็นกลางตามรัฐธรรมนูญ นี่ แต่ว่าการปฏิบัติของ ส.ว.ส่วนใหญ่ จะเป็น ส.ว.สายรัฐบาล รับคำสั่งจากรัฐบาลมา สติปัญญามีแต่ไม่ค่อยได้ใช้

● อย่างนี้ก็เท่ากับว่า มีลักษณะไม่ปลอดการเมือง

ไม่ปลอดหรอกครับ คำว่าเป็นกลางทางการเมือง มันมีอยู่เฉพาะตัวหนังสือ แต่พฤติกรรมของบุคคลที่ในที่นั่งปรากฏชัดว่ามี ส.ว.สายรัฐบาลอยู่เกินครึ่ง เพราะฉะนั้นบุคคลเหล่านี้ไม่ได้ปลอดจากรัฐบาล และก็เวลาพิจารณาที่ไม่ได้สติ ไม่ค่อยได้ใช้สติปัญญาของตัวเอง มันเป็นการรับคำสั่งจากฝ่ายรัฐบาลมาว่าให้ความเห็นชอบ ก็ให้

● แล้วปัญหายังนี้จะแก้ไขได้อย่างไรคะ ในความคิดเห็นของอาจารย์

สังคมโดยเฉพาะในสังคมการเมือง คุณไปเขียนอะไรให้มันผิดธรรมชาติไม่ได้ ก็คำว่าการเมือง และบอกให้เป็นกลางมันเป็นไปไม่ได้ มันผิดธรรมชาติ นักปราชญ์เขาบอกว่า มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง สัตว์มันต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นฝูง เพราะฉะนั้นพอบอกให้เป็นกลาง นี่มันก็เลยไม่เป็นจริง และในขณะที่เดียวกันฝ่ายรัฐบาลเขาก็พยายามที่จะสร้าง เขาเรียกว่า..เขาก็ต้องบริหารงานให้ราบรื่น เขาก็ต้องพยายามไม่ให้ ส.ว.มาคัดค้านเขา เมื่อมันไม่ต้องการให้คัดค้าน เขาก็ต้องเอามาเป็นพวก อันนี้มันเป็นสิ่งธรรมชาติของมนุษย์ เพราะฉะนั้นกฎเกณฑ์ต่างหากที่มันไม่ถูก ก็คือการให้ไปบังคับว่า รัฐธรรมนูญ ไปกำหนดว่าให้เขาเป็นกลางนี่มันผิดธรรมชาติของการเมือง และผิดธรรมชาติของมนุษย์การเมือง มันผิดตรงรัฐธรรมนูญ มันผิด ไม่ใช่ผิดที่คน คนมันเป็นอย่างนี้อยู่แล้ว

● คือผิดที่รัฐธรรมนูญฯ

คนนี่มันเป็นอย่างนี้อยู่แล้ว ธรรมชาติของมนุษย์การเมืองมันรวมกันเป็นกลุ่มเป็นฝูงอยู่แล้ว รัฐธรรมนูญฯ ไปกำหนดให้มันผิดธรรมชาติการเมืองไป เพราะว่ามันต้องเป็นกลาง ซึ่งมันเป็นจริงไปไม่ได้ และของจริงก็ปรากฏชัดว่ามันไม่เป็นจริง

● อย่างนี้ถ้าจะแก้ก็ต้องแก้ที่รัฐธรรมนูญฯ

ครับ คุณก็ต้องแก้ที่รัฐธรรมนูญฯ

● แล้วเรื่องระยะเวลาละคะอาจารย์ เพราะว่าบางทีกฎหมายเข้าไปให้พิจารณาเยอะมาก อย่างเช่น ปี 43 มีถึง 60 ฉบับ อย่างนี้จะทำให้เกิดปัญหาในการพิจารณาไหมคะ

ก็ในฐานะเรื่องการบริหาร ถ้ามันมีงานมาก คุณก็ต้อง manage เวลาให้ดี จัดการเวลาให้ดีให้เหมาะสม เป็นเรื่องของการจัดการ ถ้ามีกฎหมายมากก็แสดงว่า ฝ่ายบริหารเขาต้องการแก้ปัญหาย่อยกฎหมายนั้นเป็นวิธีในการแก้ไขปัญหาคำว่ามีกฎหมายมากแสดงว่าสังคมมีปัญหามาก เมื่อสังคมมีปัญหา มากนักกฎหมายคือรูปธรรมของนโยบาย และนโยบายมันเกิดจากปัญหาสาธารณะ นโยบายสาธารณะมันก็เกิดจากปัญหาสาธารณะ เมื่อมีปัญหาสาธารณะมาเขาก็ต้องมีนโยบายเพื่อไปแก้ไขวิธีการแก้ไขปัญหาสาธารณะก็คือกำหนดเป็นกฎหมาย รูปธรรมของนโยบายสาธารณะก็คือกฎหมาย แสดงว่าเมื่อมีกฎหมายมาก ก็มีปัญหาสาธารณะที่รัฐบาลต้องแก้ไขมาก ก็เป็นหน้าที่ของ ส.ว.ที่จะต้องแก้ไขปัญหของประเทศ ไม่ใช่บอกว่างานมันมาก อ่างอย่างนี้ไม่ได้

● แล้วอย่างหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบละคะ อาจารย์ว่าทำได้เข้มแข็งเพียงใด

คืออำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบนี้ มันจะตรวจสอบได้ดีก็ต่อเมื่อไม่เป็นพวก รัฐบาลเพราะควบคุมรัฐบาล เมื่อถูกรอบงำโดยรัฐบาลแล้วคุณจะไปตรวจสอบรัฐบาลได้ไง คุณไปตรวจสอบ ยกมือมาก็พวกรัฐบาลชนะทุกครั้ง เพราะฉะนั้นถ้าจะพูดถึงอำนาจในการควบคุมกำกับตรวจสอบการบริหารของรัฐบาลก็ถือว่าอ่อนแอที่สุด ภายใต้โครงสร้างนี้ ไม่ใช่ชุดนี้ ภายใต้โครงสร้างตามรัฐธรรมนูญฯ นี้ ที่กำหนดอย่างนี้ มันจะทำให้การควบคุมกำหนดตรวจสอบอ่อนแอมาก เพราะว่าฝ่ายรัฐบาลเขามีอำนาจครอบงำ ส.ว. เมื่อ ส.ว.ถูกรอบงำแล้วก็ไม่มีอำนาจที่จะไป ..ก็ไม่มี ความเข้มแข็งพอที่จะไปควบคุมกำกับและตรวจสอบฝ่ายบริหารได้ มันมีแต่เสียงข้างน้อย ยกตัวอย่างถ้าคุณบอกว่าจะถอดถอนนักการเมืองที่ทำผิดนี้คุณต้องไปใช้สามในห้า สามในห้าคือ 120 นะ ถ้าหากว่าเขาเป็นฝ่ายรัฐบาลไปแล้วมากกว่าครึ่ง มากกว่า 100 แล้วคุณจะเหลือกี่เสียง ตกลงคุณน้ำท่วมหลังเปิด ก็ตรวจสอบไม่ได้ ถอดถอนไม่ได้

ส.ว.มีหน้าที่ไปทำอะไรผมไม่เห็น ส.ว.ไปทำอะไรผมเห็นฝ่ายค้านในสภาฯไปอภิปราย อภิปรายรัฐบาล ก็รับรองกันไปเสร็จแล้วก็ไม่เห็นมีปัญหาอะไรแล้ว ส.ว.ทำอะไรผมไม่ทราบ ส.ว.ทำอะไร

- ตั้งกระทู้เข้าไปอย่างนี้ค่ะ

แล้วมันมีผลอะไรมั่ง ส.ว.เขาทำอะไร ตั้งกระทู้ก็ไปตอบ ตอบแล้วจบ แล้วมีอะไร ฝ่ายค้านอภิปรายในสภายังไม่มีผลเลย แล้ว ส.ว.ทำจะมีผลอะไร ก็ไม่มีความหมายอะไร

- ถ้าอย่างนั้นประสิทธิภาพตรงนี้ก็

ก็บอกแล้วไง การควบคุมกำกับตรวจสอบเป็นศูนย์นะครับ

- ปัญหาหลักก็คือมาจากนักการเมือง แล้วถ้าจะแก้จะทำอย่างไรคะ

คือรัฐธรรมนูญฯ นี่ไปบอกว่าเป็นกลาง พอเป็นกลางจริงๆก็หมายถึง จะแสดงความคิดเห็นต่างๆก็ต้องเป็นกลางนะครับ แต่ว่ารัฐบาลเขาก็ไม่ให้เป็นกลาง เขาก็ไปครอบงำเสีย ส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลถ้าขึ้นไปพูดเขาก็บอกว่าเป็นฝ่ายค้านอีก ไม่เป็นกลางอีก พูดแล้วไปเห็นด้วยกับฝ่ายค้านอีก นี่ก็คือลักษณะที่มันไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงจริงๆแล้วมันควรต้องพูดให้ชัดเจนเลย ส.ว.จะเป็นกลุ่มไหน ถ้ากลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลก็สามารถพูดชัดโดยไม่ถูกตำหนิว่าเป็นฝ่ายค้าน เห็นไหมครับ มันต้องมี position จุดยืนชัดเจนและไปบอกเป็นกลาง แล้วจริงๆ มันไม่เป็นกลาง แต่ว่าพอสนับสนุนรัฐบาลไม่เป็นไร พอค้านรัฐบาลว่าเป็นพวกฝ่ายค้านใน ส.ว.

- แล้วหน้าที่ในด้านแต่งตั้งถอดถอนล่ะคะ

ก็เมื่อรัฐบาลเขาควบคุม เขาครอบงำ ส.ว.ได้แล้ว คนที่จะเป็นกรรมการองค์กรกลางทั้งหลายเหล่านี้ก็ต้องได้รับไฟเขียวจากรัฐบาล รัฐบาลก็สั่งให้ ส.ว.สายรัฐบาล คุณจะได้รับเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นใครก็ตามที่จะไปสมัครเป็นสมาชิกองค์กรกลางต่างๆ ถ้าไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล ส.ว.ส่วนใหญ่ก็ไม่เลือก คุณก็ตก คุณก็เป็นแค่ไม้ประดับ เป็นปาที เพราะงั้นองค์กรอิสระปัจจุบันก็ถูกครอบงำโดย ส.ว.สายรัฐบาล ซึ่ง ส.ว.สายรัฐบาลก็ถูครอบงำโดยรัฐบาล เพราะฉะนั้นคนที่ เป็นกรรมการองค์กรอิสระในทุกวันนี้มันก็ต้องเป็นคนของรัฐบาล

- อันนี้ที่สื่อบอกว่าล็อกสเปกนี่คือเป็นเรื่องจริง

ก็คุณก็ดูอยู่แล้วว่าใครเป็นคนเลือก คุณต้องถามว่าใครเป็นคนเลือก ส.ว.เป็นคนเลือก แล้ว ส.ว.ส่วนใหญ่เป็นของใคร คุณมีคำตอบอยู่แล้ว

● **ประสิทธิภาพก็พอๆกับการตรวจสอบ**

ไม่มี เพราะฉะนั้น กรรมการองค์กรอิสระ คุณอาจจะทำเรื่องได้ดีถ้ามันไม่เกี่ยวข้องกับคนของรัฐบาล แต่ถ้าเรื่องนั้นมันเกี่ยวข้องกับรัฐบาล คุณจะไปตรวจสอบคนของรัฐบาล? ก็รัฐบาลเขาก็สั่งได้

● **คิดว่ามีการล็อกสเปกหรือเปล่าคะ**

มันล็อกทุกอย่าง การเลือกตั้งองค์กรอิสระทั้งหลายเหล่านี้ มันโดย..มันต้องผ่านความเห็นชอบของรัฐบาลทั้งนั้น ถ้าไม่ผ่านความเห็นชอบของรัฐบาล ส.ว.สายรัฐบาลก็ไม่โหวตให้ เพราะอย่างนั้นไม่ต้องมาถามรายละเอียดเป็นกลุ่ม คือพูดทั้งหมด ไม่มี รัฐบาลเขาไม่เว้นแม้แต่คนเดียว

● **แล้วการเข้าถึงประชาชนล่ะคะอาจารย์**

ส.ว.บางส่วนเขาก็อาจจะไปเยี่ยมเยียนประชาชน แต่ ส.ว.บางส่วนเขาคิดว่า เขาไม่มีหน้าที่จะต้องไปเลือกตั้งสมัยต่อไป ไปพบปะประชาชนก็มีแต่เหนื่อย มีแต่เสียเงิน มีแต่ถูกขอร้องจากประชาชน เพราะฉะนั้น สั้นเปลือกเปล่าๆ ก็บางคนก็ไม่ไป ยกเว้นว่า คนที่พอหมดสมัยแล้ว ถ้าเป็นผู้ชายก็อยากจะให้เมียเป็น หรือไม่ก็ลูกเป็น ก็อาจจะไปเพื่อที่จะเลือกตั้งต่อ คนที่ไม่คิดว่าอยากจะให้เครือญาติเป็นก็ไม่ไปแล้ว เพราะว่ามันไม่มีผลต่อการเลือกตั้งในสมัยหน้าแล้ว อันนี้คุณไปถามได้ทุกจังหวัด

● **อาจารย์ว่า ส.ว.ควรจะออกไปรับฟังปัญหาของประชาชนแล้วเอามาสะท้อนไหมคะ**

มันก็มีส่วน คุณไม่รู้เรื่องปัญหาของประชาชนด้วย แล้วคุณจะไปพูดเกี่ยวข้องกับประชาชนได้ไง คำว่ากลั่นกรองร่างกฎหมายนั้นมันก็ส่วนหนึ่งคุณต้องรู้เรื่องนี้ด้วย ถ้าคุณไม่รู้เรื่องมันจะกลั่นกรองได้ยังไง ถามว่าเลือกตั้งจากประชาชน คุณก็ต้องมีความสัมพันธ์กับประชาชน แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องไปทำหน้าที่ที่จะต้อง.. เรียกว่าอะไร แก่ปัญหาซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐบาล

● **แล้วในความคิดเห็นของอาจารย์ถ้าจะประเมินภาพลักษณ์ของ ส.ว.ชุดนี้**

คือ ส.ว.ชุดนี้ไม่เป็นไปตามหลักการระบอบประชาธิปไตยนะครับ รัฐธรรมนูญฯ ที่เขียนมา มันเขียนมาแบบพิสดารในเรื่องของ ส.ว. โดยเฉพาะหลักการของระบอบประชาธิปไตยถ้าเป็น ส.ว.

ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงอย่างนี้ สัดส่วนของ ส.ส.หนึ่งต่อแสนห้าสัดส่วน ของ ส.ว.เท่ากับหนึ่งคน ต่อสามแสนคน ที่มาากกว่า แต่อำนาจน้อยกว่าสภาผู้แทนราษฎร ปกติ ส.ว.ที่มาจากการเลือกตั้ง โดยตรง อย่างน้อยที่สุดเขาต้องมีอำนาจเกือบเท่ากับสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสนอร่าง กฎหมาย หมายความว่า ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอร่างกฎหมายและ ส.ว.เป็นผู้กลั่นกรอง อำนาจ ตรงนี้ต้องเท่ากัน ถ้ามาจากการเลือกตั้งเหมือนกัน อำนาจในการเสนอร่างกฎหมายที่เป็นบทบาทสำคัญ ต้องเท่ากัน ซึ่งของไทยไม่มี มีหน้าที่กลั่นกรองอย่างเดียวและก็ไปมีหน้าที่แต่งตั้งถอดถอนอีกนิดหน่อย ถือว่าบทบาทของ ส.ว.มันไม่เป็นไปตามหลักระบอบประชาธิปไตย ในโลกนี้ถ้าเรามีสองสภา สภาที่มา จากการเลือกตั้งโดยตรงจะมีอำนาจมากขึ้น ถ้าสภามาจากการแต่งตั้ง เช่น สภามุขมนตรีของอังกฤษจะมี อำนาจน้อยแค่กลั่นกรอง ถ้าหากว่ามีสองสภา สภาสูงมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม เช่นของ ฝรั่งเศส สภา สูงก็จะมีอำนาจมากกว่าสภาแต่งตั้ง แต่มีอำนาจน้อยกว่าสภาผู้แทนฯ แต่ถ้ามาจากการเลือกตั้งเท่ากัน เหมือนกับของญี่ปุ่นหรือเหมือนของอเมริกา สภาสูงมีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายได้ด้วย

● แล้วในด้านคุณธรรม จริยธรรมของ ส.ว.ชุดนี้ อาจารย์ว่าผ่านไหม

สังคมไทยมันมีเรื่องคุณธรรม จริยธรรมทุกส่วนภาคของสังคม ไม่ยกเว้น

● เพราะว่ามีข่าวออกมาเยอะ อย่างเช่น ส.ว.รับเงินเดือนจากนักการเมืองหรือมี *blocked vote* อย่างนี้

เรามีปัญหาทุกภาคส่วน ไม่ใช่เฉพาะ ส.ว.ของสังคมไทย คนชั้นนำ คนชั้นบริหารของ สังคมไทยมีปัญหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมทั้งสิ้น

● ถ้าอย่างนั้น เราน่าจะพัฒนาตรงนี้ขึ้นไหมคะ

อ้าว ไม่พัฒนามันจะแก้ไขได้ยังไง สิ่งสำคัญก็คือคุณก็ต้องปลูกฝังเสริมสร้างความสำคัญ ของเรื่องระบบคุณธรรมจริยธรรม แล้วก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ เรื่องของความโปร่งใส สังคมที่มีความ โปร่งใสมันจะทำให้คนให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น แต่ถ้าหากว่าสังคม มันทึบ ความโปร่งใสมันต่ำ คนก็จะมีคุณธรรมต่ำตามไปด้วย

● ถ้าอย่างในตัวของ ส.ว.เอง อาจารย์ว่าน่าจะพัฒนาเข้าไปอย่างไรให้ได้ตรงนี้จะ คุณธรรม จริยธรรม

ก็ตัว ส.ว.เองนะครับ ถ้าคุณไปบอกว่า ให้เขาพัฒนา แล้วถามว่า เขาก็เก่งแล้ว เขาก็เป็นคน
ชั้นสูง เขามีคุณธรรมแล้ว เขาไม่ยอมรับหรือกว่าเขาเป็นคนไม่มีคุณธรรม เขายอมรับหรือ คุณว่าเขา
ยอมรับหรือ คุณไปพูดได้ยังไงว่าคุณมีคุณธรรมมากกว่าเขา เขาไม่ยอมรับหรือ คนในสังคมเนี่ย
โดยเฉพาะชนชั้นปกครองจะมีคุณธรรมจริยธรรมก็คือว่า ประชาชนมีอำนาจ ประชาชนมีความรู้
ความสามารถและก็มีความเข้มแข็งในการควบคุมกำกับตรวจสอบ นั่นเป็นทางเดียวที่จะทำให้ชนชั้น
ปกครองมีคุณธรรมและจริยธรรม จะไปเรียกร้องว่าให้คนเหล่านี้มีคุณธรรมจริยธรรมโดยความสำนึก
ส่วนตัว ไม่มี

● ถ้าอย่างสมมติว่าจัดเป็น course ละคะ

เขาก็ไปฟัง เขาก็อบรมกันมาหมดแล้ว พวกนี้เป็นคนมีความรู้กันทั้งนั้น คุณอดีตผู้ว่าฯ กว่า
จะมาเป็นผู้ว่าฯ เขาผ่านการอบรมหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมมาหมดแล้ว เคยรับราชการต่างๆ คนที่เคย
เข้า วปอ.นี่เขามีหลักสูตรว่าด้วยคุณธรรม จริยธรรมกันหมดแล้ว คุณไม่เคยเข้า คุณไม่รู้ คนเหล่านี้ล้วน
ผ่านหลักสูตรคุณธรรมหมดแล้ว เพียงแต่รู้แต่ไม่ทำเท่านั้นเอง รู้ว่าความดีคืออะไร คุณธรรมคืออะไรแต่
ว่าประพฤติชั่วเป็นอาชญา

● อุปสรรคก็คือรู้แต่ไม่ทำ

เพราะมันไม่มีคนตรวจสอบ ภาคประชาชนอ่อนแอ การตรวจสอบมันยังอ่อนแอ สังคมมัน
ยังทึบอยู่ สังคมมันไม่โปร่งใส คนที่มีอำนาจก็มีแนวโน้มที่จะใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้อง เป็นปกติของมนุษย์
ถ้าจะทำให้ชนชั้นปกครองมีคุณธรรม จริยธรรม ประชาชนต้องเข้มแข็ง อำนาจตรวจสอบที่เข้มแข็งของ
ประชาชนเท่านั้นที่จะทำให้คนระมัดระวัง ประพฤติตนอยู่ในกรอบของคุณธรรม จริยธรรม

● เพราะฉะนั้นก็ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้ได้

คุณต้องเสริมสร้างภาคประชาชนให้เข้มแข็งเท่านั้นเอง คุณจะไปร้องขอให้พวกชนชั้น
ปกครองมีคุณธรรมไม่ได้ เป็นการร้องขอที่เหมือนไปขอให้เสือกินหญ้า

● ถ้ามองในภาพของปัจจุบัน อาจารย์ว่าภาคประชาชนเป็นอย่างไรบ้าง

ก็ยังอ่อนแออยู่ โดยเฉพาะประชาชนส่วนใหญ่ยังอ่อนแอ ต้องพึ่งพาแม้กระทั่งว่าจะมีชีวิต
อยู่อย่างไร จึงต้องตกเป็นเบี้ยล่างของนักการเมืองที่..ที่มุ่งหวังเข้ามาแสวงหาประโยชน์

● แล้วมีแนวโน้มที่จะขยับขึ้นไหมคะ

ครับ ก็แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยก็ดีขึ้น แต่บางทีขึ้นทีละน้อย เช่นการมีโอกาสได้รับการศึกษามากขึ้น ถ้าคนได้รับการศึกษามากขึ้น มีโอกาสจะได้ทำงานดีขึ้น พึ่งพาตัวเองทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น ก็ไม่ต้องไปพึ่งพานักเลือกตั้ง ก็ไม่ต้องรอ เงินบ่มาทาบเป็นเคือ

● แล้วในภาพรวมสมควรจะยังมีสถาบันวุฒิสภายู่ไหมคะ

ในระบบการเมือง การมีสองสภาไม่ใช่เรื่องเสียหาย เพียงแต่บทบาทหน้าที่มันต้องเหมาะสม สอดคล้อง ที่เป็นอยู่ปัจจุบันนี้ถ้าจะคาดหวัง บทบาทหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มันไม่เป็นตามนั้นเนื่องจากว่ามีข้อบกพร่อง

● สมควรมาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง

อันนี้ก็ป็นคำตอบที่ใครก็ต้องพูดอย่างเดียวกันนะ ป็นคำถามที่ไม่ควรถาม ถ้าจะถามคนควรจะคิดว่าคำถามนี้ควรถามใคร คุณจะถามคำถามนี้กับนักวิชาการมันไม่เหมาะ ไม่มีนักวิชาการคนไหนไปตอบว่า ควรจะแต่งตั้ง

● บางทีก็อาจจะคิดแตกต่างไปนะคะอาจารย์ มองคนละมุม

มันต่าง แตกต่าง ไอ้แบบนั้นมันมีกับพวกทายาทไดโนเสาร์ มีน้อย

● เพราะอย่างเลือกตั้งบางทีก็สวเลื่อพรรคการเมืองความรู้สึกไม่ปลอดภัยการเมืองก็ยังมีมากขึ้น

แล้วคุณคิดยังงี้ แต่งตั้งไม่ปลอดภัยการเมือง แต่งตั้งมันก็ ใครเป็นคนตั้งมันก็สมยอมคนนั้นมันก็สวามิภักดิ์กับคนตั้ง ให้กราบกราน คำสั่งอะไรมันก็ทำตาม ใครเป็นคนตั้งมันก็สั่งได้ทุกคน ตกลงมีอะไรดีกว่า มันควรให้อำนาจไปไว้กับคนเดียวคือคนตั้งหรืออย่างน้อยการเลือกตั้งก็มาจากประชาชนเพียงแต่กระบวนการของการจะให้เลือกตั้ง ที่กำหนดจะให้ป็นกลางมันไม่สอดคล้องกับหลักการของเขาเรียกว่า มนุษย์การเมืองมันไม่สอดคล้อง

● แล้วจำนวนควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง จะสองร้อยเท่าเดิมหรือมากกว่านั้น

อเมริกาเขามีประชากรเกือบ300ล้านคนเขามีวุฒิสภาแค่ 100คนนะ นี่เรามีประชากรแค่ 63 ล้านคนเอง

● แล้ววาระการดำรงตำแหน่งล่ะคะ น่าจะสมัยเดียวหรือสองสมัย หรือว่าสมัยเดียวแล้วไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองอีก

ทั่วโลกนะครับ ทั่วโลกเขากำหนดสมัยเฉพาะฝ่ายบริหาร เช่นฝ่ายบริหารไม่เกินสองสมัย อย่างของอเมริกา ของฝรั่งเศส หรือไม่เกินสมัยเดียวแบบของเกาหลีใต้ แบบของฟิลิปปินส์ไม่เกินสมัยเดียว แต่ไม่มีที่ไหนในโลกไปกำหนดเทอมของฝ่ายนิติบัญญัติ ไม่มีเลย ว่าเป็นสมัยเดียว สองสมัย ไม่มี

● ก็บางคนบอกว่าถ้าเป็นสองสมัยก็คือ..

ก็มีเหตุผลทั้งนั้น แต่ไม่ใช่ nature ไม่ใช่ธรรมชาติ ไม่มีในโลกนี้ก็อย่างที่บอกนะ คุณบอกว่าเป็นสองสมัยประเดี๋ยวมันก็ไปหาเสียง ไปอะไรต่างๆ แต่นี่พอเป็นสมัยเดียว ถามว่าหาเสียงมั๊ย มันก็หา หาไปทำไม หาให้เมีย หาให้ญาติอีก นี่มันมนุษยการเมือง คุณเข้าใจมั๊ย และคุณชอบไปคิดอะไรที่มันเพื่อเจ้อ คิดเหมือนจะเอาอรหันต์มา ซึ่งมันหาไม่ได้กับธรรมชาติความเป็นมนุษย์ เพราะฉะนั้นคิดอะไรให้คิดแบบเป็นมนุษย์ ไม่ใช่แบบอรหันต์

● แล้วอย่างตัว ส.ว.เองก็คือชอบอิงพรรคการเมือง อย่างนี้ให้สังกัดพรรคการเมืองไปเลยจะดีไหม

ปกติธรรมชาติของมนุษย์มันรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว มนุษย์การเมืองมันรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว

● ควรมีการหาเสียงหรือไม่คะ

อ้าว มันก็ขึ้นอยู่กับว่าจะให้เขาทำแบบไหน ถ้าคุณบอกว่าให้เขาสังกัดพรรคการเมืองเขาก็ต้องหาเสียง แล้วคุณบอกให้เขาเป็นกลาง แล้วก็บอกไม่ให้หาเสียง พอหาเสียงก็บอกไม่เป็นกลาง และพอไม่หาเสียงจะให้ประชาชนเลือกจากอะไรก็ไม่รู้ สมมติคุณออกไปนี่ก็บอกให้แนะนำตัวเฉยๆ คุณก็บอกชื่อแซ่ นามสกุลการศึกษา และเขาก็ไม่รู้ว่าสมองคุณมีอะไรบ้าง ในสมองคุณนะ ตกลงคุณเข้าไปแล้วคุณจะทำอะไรบ้าง คุณจะไปทำอะไรบ้างก็ไม่รู้ คือมันเป็นการกำหนดคุณลักษณะที่ขัดต่อมนุษยการเมืองมาก รัฐธรรมนูญฯ ฉบับ ส่วนของ ส.ว.เป็นการกำหนดลักษณะที่มันขัดต่อมนุษยการเมือง มันพยายามจะทำให้ ส.ว. ไม่ใช่มนุษย์

● แล้วอาจารย์คิดว่า น่าจะให้ ส.ว. ลีนีดูวาระพร้อมกันหรือบางส่วน เพื่อให้การทำงานมันต่อเนื่อง

โดยมันมีหลายประเทศ บางประเทศเขาก็ออกพร้อมกัน บางประเทศเขาก็ออกทีละเศษหนึ่งส่วนสาม บางประเทศก็ออกทีละครึ่ง ก็เพราะเขาคิดว่าเวลาเลือกคนที่เข้ามาใหม่ ก็เพื่อที่จะให้มีคนเก่า รู้ว่าคนเก่าทำอะไรค้างไว้บ้าง

● ก็คืออาจารย์เห็นว่าน่าจะออกทีละครึ่งใช้ไหมคะ

มันน่าสนใจ เป็นกระบวนการที่น่าสนใจ เพื่อมันจะทำให้มีความต่อเนื่อง โดยเฉพาะมีคนเก่าอยู่ส่วนหนึ่ง คนเก่ายังทำงานสืบเนื่องต่อมา อะไรอย่างนั้น ถ้าเปลี่ยนมาใหม่หมด จริงๆเขาก็บอกเปลี่ยนมาใหม่หมด โดยเฉพาะถ้าเป็นได้สมัยเดียว อันนี้ก็เป็นลักษณะที่ก็เหมือนมาเริ่มต้นใหม่อีก

● อย่างนี้ตรงปัญหาการเลือกตั้งจะเป็นอย่างไรคะ ถ้าสมมติว่าให้อยู่เหลื่อมกัน

มันก็มีเฉพาะแค่เทอมแรกเท่านั้น สมมติว่าคุณเลือกมา 200 คน 6 ปี 3 ปีให้จับสลากออกครึ่งหนึ่ง แล้วก็เลือกคนมาอีกครึ่งหนึ่ง แล้วหลังจากนั้นมันก็ครบ 6 ปีหมดนะ มันจะมีคนชุดแรกชุดเดียวที่มันจะอยู่ครึ่งหนึ่งสามปี อยู่ครึ่งวาระ

● แล้วอาจารย์เห็นด้วยไหมคะ ที่จะให้ ส.ว. อภิปรายแล้วลงมติไม่ไว้วางใจได้

มันขึ้นอยู่กับโครงสร้างครับ คุณถามแบบนี้นั้นมันไม่ได้ปรับโครงสร้าง ไม่ได้ ถ้าคุณปรับโครงสร้างให้เป็นเรื่องพรรคการเมือง มันก็ต้องมีให้ครบถ้วนในเรื่องของอำนาจ คุณมาเจ็ดถามภายใต้รัฐธรรมนูญฯ เก่า ตรงนี้นั้นก็ทำไม่ได้

● แต่อาจารย์ว่าน่าจะทำได้ไหมคะ น่าจะให้ทำได้ไหม

เอ้า ถ้าคุณเปลี่ยนรัฐธรรมนูญฯ แก้ไขให้มันเป็นพรรคการเมืองก็ควรจะต้องให้มันเป็นไปตามกระบวนการประชาธิปไตย

● หมายความว่า ปัญหา มันน่าจะดีขึ้นไหมคะ

ลงมติได้ไม่มีความหมาย ก็ถามว่าประชาธิปไตยอภิปรายในสถานะมีความหมายอะไร นอกจากปาที ในทัศนะของผมนะ การตรวจสอบโดยการอภิปรายไม่ไว้วางใจไม่ได้มีผลต่อการ

ปรับปรุงประสิทธิภาพในรูปแบบการเมืองที่เป็นอยู่ เพราะฉะนั้น ในเมื่อฝ่ายสภาผู้แทนฯ เองไม่มีผล แล้วคุณจะไปทำในสภาสูงอีกก็ไม่มีประโยชน์ ก็ขนาดลงมติไปอย่างนี้ คุณให้มีสิทธิลงมติได้ ถามว่ามีประโยชน์อะไร ฝ่ายเสียงข้างมากเขาก็ชนะตลอด ฝ่ายค้านคุณก็เป็นเสียงข้างน้อย ก็ได้แค่ปาที่ แค่นี้ได้พูด ถามว่าประชาชนรู้สึกอะไร ประชาชนก็ไม่ได้รู้สึกอะไร ก็ปล่อยๆไป

- ถ้าอย่างนั้นนะคะอาจารย์ ถ้าอาจารย์บอกว่าอภิปรายก็แค่ปาที่ เราจะแก้ตรงนี้อย่างไร การตรวจสอบโดยการอภิปรายไม่ใช่กลไกที่ดี การตรวจสอบวิธีอื่นมีประสิทธิภาพมากกว่าการอภิปราย

- อย่างเช่นอะไรบ้างคะ

อย่างเช่น คุณตั้งคณะกรรมการให้มีการให้อำนาจเต็มในการไต่สวน และคุณตั้งอัยการอิสระ ขึ้นมาเลย เวลาเขาไต่สวนถ้าหากข้อมูลต่างๆเห็นว่า ส่อว่าจะเป็นการกระทำมีความผิด ไม่ต้องรอให้ใครไปฟ้องอัยการอิสระ ให้อัยการอิสระทำหน้าที่ไปสืบสวนหาข้อมูลเพิ่มเติม และถ้าพบว่ามีมูลที่เชื่อได้ว่า ทำผิดจริง ฟ้องเลย ฟ้องศาลฎีกาไปเลย แล้วนั้นก็เอาเข้าคุกได้เลย นั่นแหละ มีประโยชน์กว่าเยอะ

- ถ้าอย่างนั้นอาจารย์เห็นด้วยไหมคะที่จะให้ประธานคณะกรรมการสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ ทั้งสามัญและวิสามัญ

ไม่ใช่ประธานคณะกรรมการ การเสนอร่างกฎหมายควรจะเป็นหน้าที่ของส.ส.ที่มาจาก การเลือกตั้ง ทั้งสองสภา ส่วนกระบวนการนั้นไปว่าเอาว่าใครจะเป็นคน..

- สภาที่สองก็เสนอได้

ก็ถ้ามาจากการเลือกตั้งโดยตรงนี้ควรจะมีอำนาจในการเสนอจริงๆ “ต้อง” นะครับ ต้องมีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย สภาที่มาจากเลือกตั้งโดยตรง

- กรณีคณะกรรมการทั้งสามัญ และวิสามัญมีการเชิญข้าราชการ มาพบเพื่อให้ข้อมูล บางที่ไม่มาพบ ตรงนี้ถ้าจะให้ มีบทลงโทษด้วยอาจารย์คิดว่าอย่างไรคะ เพราะปัจจุบัน ไม่มีบทลงโทษ

อันนี้ก็มีสองส่วนนะ มีสองส่วน ส่วนหนึ่งก็คือคนเหล่านี้ถ้ามีอำนาจมากก็เหลิงอำนาจ เรียกมาแล้วข่มขู่คุกคาม ใช้อำนาจบาตรใหญ่ ซึ่งได้ยืนอยู่เสมอนาน ไม่มีอำนาจ เพราะฉะนั้นบางทีมีบางคนบอกว่ายิ่งให้อำนาจเด็ดขาด ให้ลงโทษว่าถ้าใครไม่มา ในอเมริกาถ้าใครไม่มา เรียกรัฐมนตรี ไม่

มาติดคุกเลย เขาให้อ่านจำไว้แบบนั้นนะ เรียกแล้วต้องมา แต่มาถึงเมืองไทย เขาบอกถ้าพวกส.ส. สว.มีอำนาจมากแบบนั้นนะ นี่ขนาดไม่มีอำนาจมากมันยังกร่างขนาดนี้ ช่มชู้คุกคามคนที่ถูกเรียกมา โดยเฉพาะพวกข้าราชการ อื้อหือ ยังกับ..หมุกกับหมาเนาะ ถ้าให้มีอำนาจมากกว่านี้ยิ่งตายคาที่เลย เขาบอกคนให้อ่านจำมันเหลืออำนาจความไม่มีวุฒิภาวะของสังคมนี้มันพูดอะไรมีปัญหาหมด หลักการดีๆ พอมานะเจอคนไทยเข้าเสียหมด ใช้ไม่ได้

● ถ้าเขาไม่ให้ความร่วมมือก็แก้ปัญหาก็ไม่ได้ อย่างเช่นเรียกระดับสูงๆแล้วส่งระดับเล็กๆมาแก้ไม่ได้ ปกติที่เขาทำกันไว้ก็ต้องมีความผิด เรียกแล้วต้องมา ถ้าไม่มามีความผิด เขากำหนดไว้แบบนี้กันทั้งนั้น เพราะถ้าคน ถ้ามุขยี่เราถ้าไม่มีความผิดเขาก็ไม่มา เขาก็ส่งคนอื่นมาได้ จะมากี่ต่อเมื่อมันเป็นความผิด เขาไม่อยากจะเสียประวัติ อันนี้เป็นเรื่องปกติ

● อาจารย์เห็นด้วยไหมคะ ถ้าจะให้วุฒิสภามีอำนาจเพิ่มขึ้นในการพิจารณาการแต่งตั้งรัฐมนตรีก่อนที่นายกฯจะนำขึ้นทูลเกล้าฯ

อันนี้เป็นรูปแบบที่น่าสนใจ คือรูปแบบของการตรวจสอบการแต่งตั้งนั้นมันต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างใหม่ เพราะนายกรัฐมนตรี คุณจะเสนอรัฐมนตรี คุณจะเสนอแต่งตั้งข้าราชการระดับสูง คุณจะเสนอใครก็ได้ พวกคุณก็ได้ ญาติพี่น้องคุณก็ได้ แต่คุณต้องให้ผ่านกระบวนการในการตรวจสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ ส.ว.เป็นผู้ตรวจสอบ เมื่อตรวจสอบให้ความเห็นชอบแล้วคุณจึงจะดำรงตำแหน่งได้ แต่ประเทศไทย เขาก็บอกว่าถ้าให้ทำอย่างนี้ไม่มีใครยอมรับตำแหน่ง เพราะว่าถ้าตรวจสอบแล้วมันจะเจอความผิดกันทุกคน เขาบอกโตมาขนาดนี้คงไม่มีใครที่หาความผิดไม่เจอ เขาว่าอย่างนั้นนะ ก็แสดงว่าชนชั้นสูงของคนไทยนี้แต่ละคนล้วนแล้วแต่ผ่านการกระทำที่ไม่ดี ที่ไม่ต้องการเปิดเผยทั้งสิ้น ฟังแล้วเป็นไง

● อย่างนั้นน่ามีนะคะอาจารย์ ตรงนี้น่าเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง จะได้ผ่านการกลั่นกรองหลายๆชั้น อย่างน้อยก็จะได้คนดีๆไว้ทำงานให้ประเทศ

จะได้มีคนไม่อยากจะป็นรัฐมนตรีมากขึ้น ไม่งั้นจะมีแต่คนอยากเป็นรัฐมนตรี

● อาจารย์มีความเห็นอะไรเพิ่มเติมไหมคะ ในบทบาทของวุฒิสภา

คือถ้าคุณถามภายใต้บทบาทที่เป็นอยู่ ก็ไม่มีความเห็นนะ เพราะผมไม่เห็นด้วย

● แล้ว ส.ว.ชุดใหม่ล่ะคะ คิดว่าน่าจะทำงานได้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิมไหมคะ
มันก็เป็นไปได้เท่าที่เป็นตามนี้ภายใต้รัฐธรรมนูญฯ แบบนี้ มันก็เป็นได้แค่นี้

● ส.ว.ในชุดปัจจุบัน ดูเหมือนว่าจะอิงการเมืองเข้ามามาก
ชุดใหม่จะเยอะมากกว่านี้

● ใช่ค่ะ ชุดใหม่จะอิงมากกว่านี้

แต่พอว่าอิงการเมืองคุณก็จะไปสรุปว่ามันเลวไปทั้งหมดไม่ได้ เพราะว่าการเมืองก็คือ
การเมือง คุณกำลังพูดการเมืองไม่ใช่การเมือง อันนี้ก็แปลกดี บอกการเมืองไม่ให้การเมือง อันนี้คุณ
เอาความคิดนี้มาจากที่ไหน

● ก็ไม่เชิงค่ะ อิงการเมือง อิงผลประโยชน์อะไรอย่างนี้

คือเรากำลังพูดในสิ่งที่รัฐธรรมนูญฯ ให้พาเข้าไปป่ะ รัฐธรรมนูญฯ บอกให้เป็นกลาง
แล้วซึ่งคุณพูดบอกว่าไม่ให้การเมือง ซึ่งอันนี้นั้นผิด หลักการเขียนนี้มันผิด ที่ผมบอกว่ามันไม่
สอดคล้องกับมโนุขการเมือง เพราะงานการเมืองก็มันก็ต้องอิงการเมือง แล้วคุณว่าไม่ให้อิงได้ไง ถ้าการ
อิงการเมือง ถ้าคุณบอกว่ามันผิดมันก็ต้องไม่ให้มีการเมืองไปเลย คุณกำลังมองว่าการเมืองมันเลวนะ
เพราะงานการเมืองไม่ได้หมายความว่าการทำงานมันเลวนะครับ มันต้องทำความเข้าใจเรื่องนี้ ไม่งั้น
เรามองว่าการเมืองมันเลวไปหมด เอ้า ก็ถ้าการเมืองไม่ให้การเมืองแล้วคุณจะไปอิงอะไร ถ้าพรรค
การเมืองมันเลวแล้วเราจะมีการเมืองไปทำไม ถ้าคุณไว้ใจพรรคการเมืองไม่ได้ แล้วคุณไปมีมันทำไม
พรรคการเมือง มันต้องโละทิ้ง ต้องไม่มีแล้ว ใช่มั้ย

● แต่ ณ ปัจจุบันนี้ก็คือ มันค่อนข้างแย่ละคะ ในขณะที่เราก่อนข้างคาดหวังไว้สูง

สังคมที่มันเป็นสังคมด้อยพัฒนา มีคนชั้นสูงกลุ่มน้อยแล้วมีคนยากจนส่วนใหญ่ที่ไม่รู้เป็น
แบบนี้ทุกสังคม และคนชั้นสูงนี้มีความสามารถในการ exploit คนชั้นต่ำ และก็มีกลุ่มคนหนึ่งอยากจะ
เห็นคนชั้นสูงเป็นคนดีซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ธรรมชาติของมนุษย์นั้นถ้ามีโอกาสที่จะ
exploit คนอื่นก็จะ exploit คนอื่น จะไม่ exploit คนอื่นก็ต่อเมื่อคนอื่นเขาเข้มแข็ง exploit คนอื่นเขา
ไม่ได้ คุณต้องเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ให้มากขึ้น

● แม้แต่ ส.ว.เองที่มาจากการเลือกตั้ง ชาวบ้านเองเขาก็คาดหวัง

ชาวบ้านเองเขาสนใจอย่างเดียวว่าเขาจะได้อะไร ชาวบ้านที่เขาอยากจน

● คาดหวังว่าจะสะท้อนปัญหาเขาออกไป

ตรงนั้นคาดหวังน้อย เขาคาดหวังว่าตอนให้ไปเลือกตั้งแล้วจะให้อะไรเขา ถ้าเลือกตั้งแล้วได้มา ให้ต่อก็คงชอบอีก

● แต่เวลาเขามีปัญหาก็คิดถึง

เฮ้า ก็แน่นอน เวลามีปัญหา ก็อยากให้เข้าไปช่วยหมดคนละ อันนี้เป็นเรื่องธรรมดาและก็ไม่อยากจะช่วยตัวเองด้วย นักเข้าไปอีก เพราะฉะนั้นจะพอกันเลยทีเดียวกับสังคมแบบนี้

● เพราะฉะนั้นต้องให้การศึกษา

ก็แน่นอน นี่คือการบกพร่องของเราคือเราไม่ได้ลงทุนในการสร้างคน ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศนี่คือการลงทุนสร้างคน ทำให้คนมีการศึกษาน้อยมันน้อยลงไปเรื่อยๆ และเมื่อคนมีการศึกษามากขึ้น ความคิดก็ดีขึ้น มันก็จะมีอำนาจในการตรวจสอบมากขึ้น มันถึงจะเปลี่ยนแปลงสังคมได้ ถ้าคุณไปพูดภายใต้บริบทเดิมที่มันเป็นอยู่ มันก็เป็นอย่างนี้ คุณพูดจนคุณขาดใจตายมันก็ไม่เปลี่ยน

● ถ้าคิดจะเปลี่ยนเราก็คงแก้

กระบวนการของสังคมคุณก็ต้องลงทุน สร้างคนให้มากขึ้น ส่วนปัญหาที่เป็นอยู่ มันก็ต้องมีสภาพที่รับรู้ว่าเป็นปัญหาที่มันเป็นอยู่ มันก็ต้องค่อยๆได้แก้ไป จนกว่าคนส่วนใหญ่จะมีความเข้มแข็ง ถ้าคนส่วนใหญ่ไม่มีความเข้มแข็ง คุณจะไปคาดหวัง ความวิเศษเลิศลอยก็คงไม่เกิด

● อย่างนั้นเรียนถามอาจารย์อย่างหนึ่ง ที่อาจารย์บอกว่าต้องสร้างคนขึ้นมาเยอะๆ ให้มองการศึกษา ตรงนี้คือจะให้ใครเป็นคนทำ

เฮ้า ก็รัฐบาลต้องลงทุน แล้วใคร จะเป็นคนลงทุนละ เรื่องการศึกษานั้นเป็นเรื่องจะต้องใช้งบประมาณบริหารประเทศ ลงทุนการศึกษา คุณต้องใช้งบประมาณ มันมีตัวอย่างความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ ว่าประเทศที่ลงทุนการศึกษามากทำให้การพัฒนามันยั่งยืน แล้วประเทศที่ลงทุนด้าน

โครงสร้างพื้นฐานมากและลงทุนด้านคนน้อยทำให้การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง มันมีผลการพิสูจน์ให้
เรียบร้อยแล้ว

● แล้วรัฐบาลเขาอยากลงทุนหรือคะ

ถ้าเขาไม่ยากก็เป็นเรื่องของประชาชนที่จะต้องเรียกร้อง ก็รัฐบาลเผด็จการในอดีตเขาไม่
อยาก เขาไม่ทำอยู่แล้ว เราถึงมีคนโกงทั้งประเทศไง เรามีคนโกงเต็มประเทศก็เพราะรัฐบาลเผด็จการเขาไม่
สนใจสร้างคน ในอดีตที่เป็นมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เราถึงล้าหลังแม้กระทั่งมาเลเซีย

บทสัมภาษณ์
สมยศ เชื้อไทย (รองศาสตราจารย์)
นายกสมาคมนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ 22 สิงหาคม 2548
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ

● **ประเมินบทบาทการทำงานของวุฒิสภาในภาพรวม**

วุฒิสภาไม่ว่าจะทำเป็นประเด็นสำคัญในระบบรัฐรวม วุฒิสภาไม่ว่าเพื่อเป็นตัวแทนของรัฐสมาชิกของมลรัฐ สภาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนทุกฝ่าย ฉะนั้นจึงเห็นได้ชัดว่าเป็นตัวแทนผลประโยชน์ที่แตกต่างทั้งนี้แบบอังกฤษมีมาโดยประวัติศาสตร์ ส่วนแบบของไทย ทำในที่จะสามารถถ่วงดุลสภาล่าง คือการออกกฎหมายต้องมีความรอบคอบ มีการถ่วงดุลร่างกฎหมายแต่การถ่วงดุลสภาที่สองจะต้องเป็นผู้ชำนาญและเชี่ยวชาญซึ่งถ้าไม่มีลักษณะเช่นนี้ สภาที่สองจะไม่มีประโยชน์ สภาผู้แทนราษฎรต้องบอกถึงความต้องการแต่ด้านเทคนิคต้องอยู่ที่สภาสูง ในหลายประเทศมีสภาสูงที่คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ว่าเวลาออกกฎหมายจะบังคับใช้ได้หรือไม่ ของเราที่ผ่านมาสภาสูงทำหน้าที่ส่วนใหญ่คือ ถ่วงดุลร่างกฎหมายต่อมาโดยเฉพาะในช่วงที่ไม่เป็นประชาธิปไตย สภาที่สองหรือวุฒิสภาเพราะทำหน้าที่เป็นสภาค้ำบัลลังก์รัฐบาล อันนี้มีแนวคิดโดยเฉพาะในปี 2521 รัฐธรรมนูญปี 2521 ทำในให้วุฒิสภาเข้าราชการประจำมาอยู่กับแม่ทัพนายกองทั้งหลายที่ล้มรัฐบาลด้วยการปฏิวัติรัฐประหาร มาอยู่ในสภาสูงและก็มีอำนาจล้มรัฐบาลได้ มีอำนาจเหมือนสภาผู้แทนฯ ปี 2511 ที่ชัดเจนมาก

แต่ความพยายามที่จะหาสภาที่เป็นกลางมีมาตั้งแต่สมัยปี 2492 คือให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งรับสนองพระบรมราชโองการและมาปรากฏอีกครั้ง ในปี 2517 ในความคิดนี้ซึ่งในที่สุดปี 2518 ก็เปลี่ยนกลับมาให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง ดังนั้นในความเห็นส่วนตัวแนวประชาธิปไตยคือการแสวงหาสภาที่สองเขาต้องการสภาที่เป็นกลางเป็นสภาที่เชี่ยวชาญ มองผลประโยชน์ของประเทศโดยไม่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ซึ่งก็ยังเป็นเพียงอุดมคติ สุดท้ายเราให้เป็นสภาถ่วงดุลร่างกฎหมายหรือสภาตรวจสอบแต่ขณะนี้กลไกสภาตรวจสอบสภาซึ่งทำหน้าที่คัดเลือกผู้ที่จะเข้าไปอยู่ในองค์กรอิสระ ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง เพราะขึ้นต้นมันเป็นปัญหาค้างแต่กระบวนการสรรหา มันดูทางโง่ วุฒิสภาเป็นองค์กรชั้นปลาย แต่ให้ความเห็นชอบเท่านั้นเอง

ส่วนแนวความคิดที่ไม่ให้สภาสูงเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองนั้นผมมองว่า เป็นเพียงความฝัน ไม่เป็นความจริง ฉะนั้นแนวความคิดดังกล่าวจึงให้พรรคการเมืองเสนอผู้สมัครระบบบัญชีรายชื่อเข้ามาเลย แต่ทำหน้าที่คนละอย่างกันแต่ก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

ดังนั้นต่อไปจะเห็นได้ชัดผู้สมัครถ้าไม่มีฐานของพรรคการเมืองในพื้นที่ที่จะยกที่ได้รับเลือกยกเว้นในเมืองใหญ่เขตเทศบาลที่มีโอกาสแต่สภาพสังคมวิทยาการเมืองของประชาชนในต่างจังหวัดชนบท ไม่สามารถที่จะคัดเลือกคนโดยที่มองอย่างเป็นกลางได้ ดังนั้นผมคิดว่า ที่วุฒิสภาเป็นอยู่อย่างนี้ มองข้างหน้ายิ่งถ้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสภาล่าง จะสิ้นเปลืองงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์ และอาจจะทำให้กฎหมายล่าช้าด้วย

ขณะนี้เราเห็นการรวมกลุ่มของสมาชิกวุฒิสภาก็มีส่วนเกี่ยวกับรัฐบาล ซึ่งแน่นอนว่าสภาที่ตรวจสอบแล้ว สิ่งที่มีนัยพิพลาตไม่ใช่การออกแบบของวุฒิสภาแต่หมายถึงการออกแบบที่ให้รัฐบาลเข้มแข็งแต่สภาที่ตรวจสอบ องค์การตรวจสอบอ่อนแอ มันส่งผลไปหมด ดังนั้นขณะนี้เมื่อรัฐบาลเข้มแข็งแต่องค์การตรวจสอบอ่อนแอไปมันจึงขึ้นอยู่กับรัฐบาลทั้งหมด องค์การมันหลอมรวมเป็นส่วนเดียวกัน ลักษณะเช่นนี้สมาชิกวุฒิสภาจะไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง

ถ้าให้ผมประเมินวุฒิสภาชุดนี้มันไร้ประสิทธิภาพสำหรับผมให้สอบตก สิ่งที่มีนัยสะท้อนถึงความล้มเหลวคือหนึ่ง ส.ว.มีส่วนเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองชัดเจน สอง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ ส.ว. ก็ไม่มี ที่นี้เรียบร้อยเลย

● ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณากฎกระทรวงร่างกฎหมายเป็นอย่างไร

มันหยาบประเด้นในรายละเอียดมาก แต่ผมพอบอกได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมันทำให้ล่าช้าได้ แต่ว่า การที่จะถ่วงดุลในเชิงคุณภาพ มันไม่ได้ โดยสรุปมันเป็นอย่างนั้น คือ การล่าช้าเพราะมันต้องผ่านกระบวนการอย่างนี้อยู่ สิ่งที่เป็นอุดมคติที่อยู่ในสภานี้ก็คือว่า คุณใช้เหตุผลอย่างเป็นกลางว่า เรื่องอย่างนี้จะเป็นอย่างไร แนวความคิดในการที่จะให้สภาที่ไม่เกี่ยวกับพรรคการเมืองจึงเป็นอย่างนี้ ฉะนั้นฐานในการคิดที่ว่า เอาสภาที่เป็นกลาง ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง และก็ให้อิสระในการคิด ตัดสินใจ ซึ่งวิธีอย่างนี้มันเกิดขึ้นไม่ได้

● บทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

การแทรกแซงในระยะแรกอาจมีได้บ้างแต่ว่า เมื่อรัฐบาลเข้มแข็งขึ้นมากแล้ว มันจึงถูกจัดการด้วยการล้อมบีบในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เพื่อทำให้การผ่านกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร แต่การที่วุฒิสภายังทำหน้าที่ได้ขณะนี้เพราะยังมีกลุ่มที่อิสระจากรัฐบาลส่วนหนึ่ง เพราะกลุ่มนี้ที่ได้รับเลือกจากประชาชน มันไม่มีฐานพรรคการเมืองที่ชัดเจน แต่ระยะต่อไปมันจะชัดเจนมาก

การแทรกแซงอย่างเห็นได้ชัดเช่น แต่การเข้าชื่อเพื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปยังไม่สามารถกระทำได้ รัฐธรรมนูญเปิดช่องไว้จึงคิดว่าเขียนไว้ให้ไม่สามารถทำงานได้ ในที่สุดถูกล้อมบีบเป็นกลุ่ม

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

มันแทรกแซงอยู่แล้วเป็นธรรมชาติ และเป็นการแทรกแซงจนเราหวังกับผลการคัดเลือกไม่ได้ เพราะองค์กรอิสระเหล่านี้มันเป็นองค์กรที่เช็กบิลคุณได้ ถอดถอนคุณได้ คุณไม่สนใจก็ไม่ได้ ขณะที่สมัคร ส.ส. คุณยังซื้อเสียง ขณะที่เอาคุณออก คุณไม่เข้าไปจัดการตัวนี้ให้มันพิการ หรือ ให้มันไม่ทำหน้าที่ตรวจสอบ มันเป็นไปได้อยู่แล้ว ดังนั้นจะเห็นว่า ภาระแรกขององค์กรอิสระทั้งหลาย มันจะมีประสิทธิภาพอยู่พอสมควร มันสะท้อนเห็นได้ชัด เพราะมันยังเป็นเรื่องใหม่ และรัฐบาลเองก็ยังไม่ลงตัว หรือ ยังมองไม่เห็นบทบาท ฉะนั้นในระยะต่อมา เราจึงเห็นได้ชัดว่า วุฒิสภามันหน้าที่ตรงนี้ไม่ได้ ในที่สุดมันก็ถูกประทับตรา เพราะการสรรหาอยู่ในระบบที่ว่า ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติจะต้องอยู่ในบัญชีให้ได้ก่อน สุดท้ายองค์กรในการเลือกมันต้องแยกมาเป็นอิสระ ต้องหยิบเอาจากคนที่มีความสัมพันธ์กับใครคนหนึ่งก็ได้

● การสรรหาและการเลือกองค์กรอิสระ ป.ป.ช.เป็นอย่างไร

ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ยิ่ง กกต. ยิ่งไปเลย แล้วคุณเอาคนที่ท้องถิ่น คนในพื้นที่ด้วยมันล้มเหลวสิ้นเชิง คนไทยมันลุ่มหน้าปะจุมูก และมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่มีทางเลยเดี๋ยวนี้ มันเลยไม่มีประสิทธิภาพในการจัดการเลือกตั้ง สิ้นเปลืองงบประมาณ ทั้งไม่บรรลุเป้าหมายที่จะได้คนที่ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง

การเลือกคนเข้าองค์กรอิสระ และการถอดถอนมีรายใหม่ เรื่อง ป.ป.ช. ก็ไม่ถือเป็นผลงาน มันเป็นเรื่องของศาลฎีกา (แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง) ส.ว.อาจเป็นแค่ตัวริเริ่มซึ่งมาจากกลุ่ม ส.ว.เท่านั้นเอง ซึ่งมีเสียงสนับสนุนไม่มาก การริเริ่มนั้นมันผ่านองค์กรยุติธรรมเป็นศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นศาลที่มีวิธีพิจารณาใหม่ มีรากฐานของความเป็นสถาบันเกิดขึ้น

● การประเมินคุณธรรมและจริยธรรมภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

เรื่องการรับเงินเดือนแจกเงินผมไม่รู้ อย่าให้วิเคราะห์ในเชิงนั้น มันเป็นข่าวออกมาเท่านั้นแต่ภาพพจน์มันไม่ได้อยู่แล้ว

● เรื่องการต่อยกันเรื่องความขัดแย้ง

สภาล่างเขาก็มี มันเป็นเรื่องเฉพาะตัว ผมคิดว่า ถ้าเราจะประเมินต้องดูว่าวุฒิสภาดังขึ้นมาเพื่ออะไร แล้วมันบรรลุเป้าหมายหรือไม่ สำหรับผมให้สอบตกเลย

● ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

ผมคิดว่า มันยังจำเป็นอยู่ เพราะสภาผู้แทนราษฎร เขาไม่ได้กำหนดคุณสมบัติสูง แต่ให้เป็นตัวแทนประชาชน คนที่ประชาชนต้องการ เรื่องนี้มันก็เหมือนกับเราอยากได้แหวน เราบอกกับช่างได้ ดังนั้นเราก็ต้องมีช่างหรือผู้ชำนาญ ตัวนี้จำเป็น เพราะสภาผู้แทนราษฎร เขาไปตามอารมณ์ความรู้สึกของสังคม

ในสมัยร่างรัฐธรรมนูญอเมริกา มีการถามกันว่า ทำไมต้องมีสภาสูง ผู้ร่างบอกว่า อ้าว! กาแฟต้องมีจานรองเพื่อทำให้มันเย็นลง

● ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป เห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวกับวุฒิสภาหรือไม่ อย่างไร

การเสนอให้เป็นกลางจริงๆมันทำไม่ได้ เราเคยพยายามให้ประธานองคมนตรีรับพระบรมราชโองการสนองเมื่อปี 2492 และ 2517 ตอนนั้นทรงมีพระราชดำริว่ามันจะทำให้เกี่ยวกับสถาบัน จากนั้นก็เลยเปลี่ยน โดยในปี 2518 ก็กลับไปทนายอีก ซึ่งในช่วงนายกฯ ดังถ้ามีกระบวนการดีๆมันอาจจะดี ฉะนั้น มันอาจมีแบบหนึ่งที่มาโดยตำแหน่งส่วนหนึ่งแต่พอมาเปลี่ยนทั้งหมดเลย สภาที่ยังไร้คุณภาพใหญ่ เพราะยังไม่มีประสบการณ์ในการทำงานถ้าเป็นวาระเดียวแบบนี้ เขาต้องทีละครั้ง ครั้งหนึ่งอยู่ต่อ ครั้งหนึ่งพ้นไปและก็ครั้งหนึ่งเข้ามาใหม่ น้ำใหม่ น้ำเก่าผสมกันเรื่อยเพื่อให้ส่วนหนึ่งมีประสบการณ์ นี่จะเข้ามาใหม่ยังอ่อนแอใหญ่ ไม่มี

● ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาควรมาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งหรือวิธีอื่น

ผมว่าการให้มาจากการเลือกตั้งแล้วบอกว่าไม่ให้เกี่ยวกับพรรคการเมือง มันไม่จริงใจมันปฏิเสธไม่ได้ ดังนั้นถ้าจะเกี่ยวก็เกี่ยวไปเลยและต้องเอาคุณสมบัติที่สูงด้วยต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิจริงๆ ถ้าองค์กรอิสระไหนที่มันเวิร์กก็ควรทำกระบวนการสรรหาใหม่ ก็ือทำอะไรให้ได้ดูแลท่านนั่นเองแต่ที่คุณบอกไม่เกี่ยวกับการเมืองมันเป็นความฝัน

การให้ ส.ว. มาจากเลือกตั้ง นั้นมีปัญหาเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองแน่ เราจะไปบอกไม่เกี่ยวมันไม่จริงเราคิดจากความฝันมากกว่าที่อื่น ญี่ปุ่นก็สังกัดพรรคการเมือง การเลือกตั้งยังมีปัญหาเรื่องการซื้อเสียงเพราะสังคมวิทยาการเมืองไทยเราอ่อนไหวในเรื่องเงิน ก็มีปัญหาคือการซื้อสิทธิ์ขายเสียงสูง ไปดูได้เดี๋ยวนี้มันตกเพียวกันหมดแล้วเราที่จะเห็นแนวโน้มเลือกตั้ง ส.ว. ชุดหน้าจะเป็นอย่างไร พรรคการเมืองต่างๆ เขาไม่เขยหрок ยิ่งพรรครัฐบาลด้วยแล้ว และเวลาคนที่ลง เขาก็ต้องการชนะ ไม่ได้ด้วยเล่ห์ ก็ด้วยกล ฉะนั้นผมไม่คาดหวังเลยว่า วุฒิสภาจะไม่เกี่ยวกับการเมือง มันหลอกลวงไม่เป็นความจริง

● **ควรให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่**

ทางออก คือ ต้องมีการเสนอชื่อแบบระบบบัญชีที่มีคุณสมบัติจริงๆ ถ้ามีคุณสมบัติ 10 คนก็ต้องอยู่ในบัญชี 10 คน หรือไม่ก็เลือกกันในรอบสำคัญคือ คุณต้องการให้เขาไปทำหน้าที่อะไร และที่มาของคุณสมบัติและที่มา ส่วนหนึ่งควรเป็นบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองเสนอ คือ อาจจะให้สังกัดพรรคก็ได้ ไม่สังกัดพรรคก็ได้ และส่วนหนึ่งอาจมาโดยตำแหน่งข้าราชการประจำเพื่ออาศัยความรู้ ความชำนาญว่าผ่านอะไรมาบ้าง อันนี้ต้องให้ชัดเจน เพราะวุฒิสภาต้องการผู้เชี่ยวชาญ

● **บางคนมองว่าเพียงแค่นี้ ส.ว. จำนวนหนึ่งที่ทำงานก็ทำให้วุฒิสภาโดยรวมทำงานได้**

ที่มันมีได้ช่วงนี้เพราะมันเพิ่งมีวุฒิสภา ช่วงแรกมันจึงไม่ถูกควบคุม แต่เดี๋ยวนี้มันเริ่มตกเขียวไปแล้ว ไปดูได้ เริ่มโยงใยกับพรรคการเมืองต่าง ๆ เหมือนกับองค์กรอิสระอื่นๆ มีการวางแผน วางตัว และโศดต่าง ๆ ครบหมดแล้ว ฉะนั้น ผมคิดว่า เป็นเรื่องยากที่จะได้ ส.ว. แบบกลุ่ม 40 -50 คนที่ทำงาน เพราะมันเริ่มรู้ทันแล้ว ผมคุยกับ อ.แก้วสรร (อดีโต) ผมไม่เห็นความหวังเลย

ผมคิดว่าวุฒิสภาต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิ ถ้าคุณยังต้องมีอะไรแล้วบอกให้เป็นอิสระ มันก็ต้องแบ่งกันครั้งๆ ไม่ใช่เป็นอย่างนี้ มันไร้ประสิทธิภาพ

● **มีการมองว่า ยุคพลตรีมนูญกฤต รูปขจร (เป็นประธานวุฒิสภา) ยังดี**

ตอนนั้นรัฐบาลต้องการเสถียรภาพในสภาผู้แทนราษฎร การรวมกลุ่มของ ส.ว.ตอนนั้นก็ยังไม่ชัดเจน ฉะนั้นก็ขับเคลื่อนไปตามประเด็นเสียงของ ส.ว.ในแต่ละเรื่องจึงไม่แน่นอน

ผมถึงบอกว่ามันล้มเหลวยิ่งข้างหน้าเห็นได้ชัดว่าคุณตามดูต่อไปน่าจะมีการสำรวจความเห็นว่าจะทำอะไรต่อไปและไปดูพฤติกรรมของเขาย้อนหลังโดยเฉพาะช่วง 1 ปีสุดท้าย

ผมว่า ช่วงแรกทุกองค์กรก็เป็นอย่างนี้ ยังไม่เกิดการแทรกแซง แล้วรัฐบาลก็มาใหม่เหมือนกันก็ยังไม่รู้กลเกมต่างๆ ตอนนั้นศาลรัฐธรรมนูญเป็นตัวชี้ที่สำคัญมากในคดีชุกหุ้น

● **6 ปีที่ผ่านมาอะไรดีบ้าง**

ดีในระยะแรก เพราะยังไม่มีวิปเหมือนพรรค ยังไม่เป็นคอกชัดเจนเหมือนสภาผู้แทนราษฎร อย่างนี้ทำให้คนทำงานมันมีอิสระ ซึ่งอันนี้เป็นอุดมคติทางประชาธิปไตยว่า ทุกคนมีความเห็นอะไร ก็แสดงออกมา มันจะได้ข้อแลกเปลี่ยนและข้อยุติร่วมกัน เพราะเรื่องส่วนรวมมันต้องเห็นร่วมกัน มันไม่ใช่เรื่องส่วนตัว แต่พรรคการเมืองมันไปบงกชความคิดในสภา แม้คนหนึ่งพูดด้วยเหตุผลและเขาเห็นด้วย แต่เราอยู่อีกพรรคหนึ่ง มันไม่สามารถเห็นด้วยได้

นอกจากนั้นในระยะหลังของ ส.ว. ทุกคนต่างมองเห็นอนาคตว่าจะเป็นอะไรอย่างไร จะลงองค์กรอิสระหรือเปล่าหรือจะกลับไปเป็นผู้แทนฯ เพื่อจะไปสังกัดพรรค ทุกคนมองช่องทางเหล่านี้ ที่จริงคุณควรถามว่า หลังจากพ้น ส.ว.แล้ว คุณอยากทำอะไรต่อ

● **ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย หรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก**

ผมคิดว่า อย่างนั้น มันต้องกำกับอยู่ด้วย เช่น คุณบอกวาระเดียว แต่มันก็ไม่จริง อันนั้นอายุเท่าไร 30 กว่าอย่างนี้คุณทำลายวุฒิสภาแต่ตอนต้น เข้าไปถึงออกมา คุณก็ไปอยู่พรรคการเมือง ชัด ๆ แล้วมาแหกคอกลาออก ทำให้ต้องเลือกตั้งใหม่อีก ล้มเหลวสิ้นเชิง เพราะมันเห็นโอกาสทางการเมือง ไอ้วาระเดียวมันจึงไม่จริง เมื่อมันมีความก้าวหน้าทางชีวิตอยู่ ลง ส.ว.เสร็จ ก็กลับมา ส.ส. เสร็จ ส.ส. ก็กลับมา ส.ว.หรือไปลงบัญชีรายชื่อของพรรค และช่วงเวลานี้ก็แสดงบทบาทเพื่อโอกาสตัวเองในการที่จะลงบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองต่อไปก็ได้ เราก็เห็นอยู่แล้ว แล้วคอยตามดูก็ได้ว่า ที่เราบอกว่า เขาใกล้ชิดกับพรรค ต่อไปข้างหน้า ให้ไปตามดูได้เลยว่า อยู่พรรคนั้น ก็เปอร์เซ็นต์ และตามดูต่อไปคนเหล่านี้ไปอยู่แล้วทำอะไรบ้าง เผลอ ๆ 40-50 ส.ว.เกิดเป็นพรรคใหม่ก็ได้

การที่เรากำหนดอายุคนที่จะมาเป็น ส.ว.ผลที่ออกมามันไม่ได้ตรงคุณวุฒิจริง ในที่สุดบางคนแหกคอกออกกลางคัน (เกษม รุ่งธนเกียรติ) ไปสังกัดพรรค พอออกจากวุฒิสภาก็แสวงหาที่จะไปอยู่ในองค์กรการเมือง ดังนั้นการทำหน้าที่บางส่วนจึงมองไปข้างหน้า การออกแบบเพื่อหวังจะให้มืออิสระด้วยการให้อยู่เพียงวาระเดียว จึงเป็นความคิดที่ง่ายเกินไป การคิดว่าจบ 6 ปี ส.ว.จะไม่ได้ไปปฏิบัติงานอะไรนั้นมันไม่จริง

สรุปแนวคิด ผมเห็นว่า วุฒิสภามันจำเป็นที่จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องจริง ๆ จะหามาได้ อย่างไม่ต้องช่วยกันคิด มันต้องประยุกต์ให้เข้ากับสังคมวิทยาการเมืองไทย

บทสัมภาษณ์

สุจิต บุญบงการ (ศาสตราจารย์ ดร.)

อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ปรึกษาสถาบันความมั่นคงและนานาชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ 31 ตุลาคม 2548

ณ อาคารประชาธิปไตย-รำไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ

● ท่านพึงพอใจในบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณาในการกลั่นกรองร่างกฎหมายอย่างไร

เท่าที่ติดตามข่าวสาร ผมมองว่าค่อนข้างใช้ได้ ส่วนภาพลักษณ์นั้นก็เห็นมีข่าวที่เลวร้ายแต่ไม่เห็นหลักฐาน ซึ่งทำให้เห็นว่าวุฒิสภายังอยู่ภายใต้การชี้นำ การวิ่งเต้นของรัฐบาลได้ มันมีการพูดว่าวุฒิสภาสายฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาล สายเอ็นจิ โอ สายเป็นกลาง มันคล้ายกับการพิจารณาร่างกฎหมายหรือการดำเนินการที่มีผลกระทบฝ่ายบริหาร ทั้งการแต่งตั้งองค์กรอิสระ หรือการควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหารมันมีกระแสออกมาว่ามีการวิ่งเต้นได้ จากพรรคการเมือง โดยเฉพาะสายรัฐบาลแต่ไม่มีหลักฐานชัดเจน มันมีเพียงการเลวร้าย

ถ้าจะให้ดีต้องปราศจากข้อครหา ในลักษณะที่ว่าความเกี่ยวข้องกับกลุ่มของพรรคการเมืองเพราะปรัชญาของการมีวุฒิสภาแบบนี้ รัฐธรรมนูญต้องการให้วุฒิสภาเป็นอิสระและปลอดจากอิทธิพลของพรรคการเมืองอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นพรรคฝ่ายค้านหรือรัฐบาล ทั้งนี้เราได้ให้อำนาจวุฒิสภาไม่เพียงแต่กลั่นกรองร่างกฎหมายอย่างเดียวแต่ให้อำนาจในการถอดถอนนักการเมืองเจ้าหน้าที่ ข้าราชการชั้นสูง หรือแม้กระทั่งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่างๆ ดังนั้นผู้ที่จะมีอำนาจในการถอดถอนจะต้องเป็นคนที่มีความเที่ยงธรรม ปราศจากอิทธิพลทางการเมืองอันนี้เป็นจุดสำคัญที่เราต้องการให้วุฒิสภาเป็นอิสระ

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

บทบาทการทำงานก็พอใช้ได้ ส่วนภาพลักษณ์มันมีข่าวออกมาตลอดจนเกิดข้อครหา รวมทั้งปรากฏการณ์ที่ผ่านมาที่ทำให้มีการวิ่งเต้นจากบุคคลที่มีอำนาจทางการเมืองและวุฒิสภาก็ยอมโอนอ่อนผ่อนตาม ซึ่งความจริงเราต้องการให้วุฒิสภาเป็นอิสระอย่างแท้จริง ซึ่งเรื่องนี้ผมก็พูดจากการอ่านข่าว ไม่สามารถระบุได้มากนัก

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติและผลการปฏิบัติงานในการแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

บทบาทหน้าที่อยู่ในขั้นที่พอใช้ได้ ส่วนภาพลักษณ์ในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น เราจะเห็นว่าในช่วงที่มีการแต่งตั้งมักจะมีข้อครหาออกจากสื่อว่าแต่การออกคะแนนเสียงแบบบล็อกโหวต ซึ่งมันก็พอมิ

ผมก็ไม่อยากประเมินผลในส่วนนี้มากนักเพราะจะเป็นการไม่สมควร เนื่องจากผมมีส่วนได้เสียในแวดวงของการแต่งตั้งองค์กรอิสระอยู่ จึงไม่ขอตอบ โดยตำแหน่งผมถูกแต่งตั้งจากวุฒิสภา แล้วเขาจะหาว่าเป็นเพราะเขาไม่แต่งตั้งผม ผมจึงตีรวนวิพากษ์วิจารณ์เขา

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

ใช้ได้ดี มีวุฒิสภาจำนวนหนึ่งที่ทำหน้าที่นี้ได้อย่างดี โดยได้ผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ หันมาสนใจและดูแลผลประโยชน์ของประชาชน เช่น การตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในสนามบินสุวรรณภูมิ ที่ถือเป็นการปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม หรือแม้กระทั่งการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เขาก็พยายามแสดงความคิดเห็นในลักษณะการปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม

● ประเมินคุณธรรมและจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภาอย่างไร

ภาพรวมผมก็คิดว่ายังใช้ได้ แต่ที่มีปัญหาถึงขั้นนำความเสื่อมเสียทางจริยธรรมและคุณธรรม โดยภาพรวมยังไม่มี ยกเว้นวุฒิสภาบางคนที่มีข้อกล่าวหาและมีการฟ้องร้องไปยังศาล ซึ่งเป็นเฉพาะบางคน การจะไปเหมารวมว่าวุฒิสภาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่างรุนแรงไม่ได้ ในขณะที่เดียวกันก็อยากให้วุฒิสภามีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมที่สูงขึ้น เพราะเป็นสภาที่มีวุฒิ เป็นสภาที่มีคุณวุฒิ มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถสูงกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในแง่อายุและการใช้ชื่อว่าวุฒิสมาชิกก็แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญต้องการให้เป็นสภาของผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นตัวแทนของประชาชน จึงอยากให้มีความมาตรฐานทางคุณธรรมที่สูงขึ้น แต่จะสูงอย่างไรรันนั้นคงยังไม่สามารถตอบได้

ส่วนข้อครหาว่าการรับเงินก็เป็นเพียงข้อครหา ถ้าสมมุติว่ารับเงินรับทองจริงมันก็ต้องเป็นสิ่งไม่ดีแน่ๆ แต่ก็ยังเป็นเพียงข้อครหา ถ้าทุกคนมีความสำคัญในการเป็นวุฒิสภา ในความเป็นอิสระ สามารถตรวจสอบองค์กรอิสระถึงขั้นถอดถอนได้มาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมจะต้องสูง

มันจึงจะสามารถไปถอดถอนคนอื่นเขาได้ ถ้าตัวเองมีปัญหาทางจริยธรรมมันก็จะเกิดคำถามที่ว่า คุณจะไปถอดถอนเขาได้ไง เพราะคุณเองก็มีข้อครหาอยู่ ส่วนที่ข้อครหาที่ถูกกล่าวหาานั้นจะเป็นอย่างไร ผมก็ไม่อยากไปติดใจมากมายนัก จะไปปรักปรำเขาไม่ถูก ถ้าทุกคนมีมาตรฐานทางคุณธรรมที่สูงขึ้น ข้อครหาเหล่านี้ก็คงไม่มีผลอะไร

● อาจารย์คิดว่าจากผลการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมาของสมาชิกวุฒิสภาประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ มาจากสาเหตุใด เริ่มจากปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณาการกลั่นกรองร่างกฎหมาย

ยอมรับว่าผมไม่ได้ติดตามการทำงานของวุฒิสภามากมายนัก ดังนั้นการจะตอบให้ชัดเจนจึงคงไม่ได้ ผมคิดว่าบรรดาสมาชิกวุฒิสภาน่าจะรู้ดีว่าปัญหาและอุปสรรคอยู่ที่ไหน

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

เช่นเดียวกันเป็นหน้าที่ของ ส.ว.ที่จะระบุว่าปัญหาของการควบคุมตรวจสอบอยู่ที่ไหน ผมไม่ได้ติดตามมากมายนัก เป็นเรื่องที่ว่าด้วยการปรับปรุงการทำงานด้านการตรวจสอบทุจริต ซึ่งน่าจะเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่ง

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

ปัญหาน่าจะอยู่ที่ความล่าช้า เห็นได้จากการสรรหา กสช.หรือแม้กระทั่งปัญหาการสรรหาผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน(สดง.)ที่ยังเป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้ มีคนบอกว่าเป็นกรณีเดียวกับการสรรหา พลเอกศิริรินทร์ ชูปกกล้า ประธาน กกต. ที่มีปัญหา ซึ่งการแก้ไขปัญหของ สดง.นั้นผมคิดว่าภายหลังที่ใครไม่แน่ใจในสถานภาพ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะต้องส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และทุกฝ่ายจะต้องหยุดการดำเนินการทุกอย่างรวม ทั้งการส่งชื่อโปรดเกล้าฯ การแก้ไขปัญหาล้ายกับกรณีการส่งร่างกฎหมายไปตีความ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นถือเป็นช่องโหว่ของการแต่งตั้ง

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาเกี่ยวกับความสัมพันธ์หรือเกี่ยวกับประชาชนและด้านอื่นๆ

ในความคิด ผมคิดว่าการดูแลสารทุกข์สุกดิบของประชาชนอย่างลึกซึ้งคงไม่จำเป็น แต่

เขาควรจะมีบทบาทได้ในการตรวจสอบเรื่องทั่วไปว่าประชาชนส่วนใหญ่เดือดร้อนเรื่องอะไร ที่เป็นเรื่องใหญ่ๆ อันนั้นผมคิดว่าเป็นเรื่องจำเป็น เช่น เรื่องไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หรืออย่างกรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ วุฒิสภาก็สามารถแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาได้ รวมทั้งการเข้าไปศึกษา การตรวจสอบข้อมูลในพื้นที่ว่าปัญหาเป็นอย่างไร แล้วจะแก้ไขได้อย่างไร รวมทั้งการเกิดวาทภัย อุทกภัยรุนแรง เพราะในระยะหลังจะเห็นว่าปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง มักรุนแรงมากขึ้น และยังเป็นภัยกระทบต่อคน ทั้งประเทศ เป็นต้น ผมคิดว่าอันนี้วุฒิสภาทำได้ ศึกษาได้ และน่าจะทำได้ดีกว่านี้ เพราะเรื่องเล็กๆ คนอื่นเขาก็มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลอยู่แล้ว น่าจะดูปัญหาในภาพรวมมากกว่า

● ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรม โดยทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภา

ต้องมีมาตรฐานทางจริยธรรมที่ชัดเจนก่อนว่ามันมีอะไร ต้องพยายามเปลี่ยนความคิดของวุฒิสภาให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมเหล่านั้น ซึ่งต้องออกตัวก่อนว่าผมไม่ได้ติดตามความเคลื่อนไหวของวุฒิสภามากนัก จึงไม่อาจให้ข้อมูลได้ จึงไม่ทราบว่าวุฒิสภามีคณะกรรมการที่ตรวจสอบจริยธรรมมากน้อยแค่ไหน อย่างในกรณีของสหรัฐฯ เขาก็มีคณะกรรมการที่ตรวจสอบดูแลบรรณของวุฒิสภาด้วยกันเอง ถ้าใครทำไม่ถูกต้องจรรยาบรรณหรือจริยธรรมที่ตราไว้ บางคนถึงขั้นต้องลาออก อยู่ในตำแหน่งไม่ได้ มันจะมีปัญหาว่าทำผิดกฎหมายหรือทำผิดจริยธรรม ซึ่งบางกรณีก็อาจจะทำผิดทั้งกฎหมายและจริยธรรม ถ้าผิดกฎหมายและจริยธรรมด้วยก็ต้องลงโทษตามกฎหมาย ในบางกรณีอาจจะไม่ผิดกฎหมายแต่อาจจะผิดจริยธรรม

คราวนี้ต้องพูดถึงการลงโทษทางจริยธรรม ต้องมีเหมือนกัน ดังนั้นน่าจะมีมาตรฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับจริยธรรม 1.ต้องบัญญัติให้ชัดเจนว่าอะไรคือจริยธรรมของวุฒิสภา 2.จะต้องมีคณะกรรมการที่ดูแลเรื่องนี้ 3.ต้องมีการณรงค์เปลี่ยนทัศนคติของวุฒิสภาให้ยอมรับในความมีมาตรฐานทางจริยธรรมที่สูงขึ้น

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมายมีแนวทางอย่างไร

ผมไม่สามารถที่จะบอกได้เพราะผมไม่รู้ปัญหาจึงไม่สามารถจะเสนอแนวทางได้

● แนวทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

วุฒิสภาน่าจะมีข้อมูลและมีแนวทางเพราะเขารู้ปัญหาอยู่แล้ว

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ
ข้อนี้ผมไม่ขอตอบ

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

ผมคิดว่ายังไม่มีปัญหาอะไรที่น่าจะแก้ไข เรียกว่าถ้าจะให้บทบาทของประชาชน เข้มขึ้นขึ้น ก็น่าจะให้ความสะดวกของการได้มาซึ่งข้อมูล การศึกษาในพื้นที่ เพราะเมื่อเขาเป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้วเข้าไปมีบทบาทในการดูแลสารทุกข์สุกดิบ การเข้าถึงข้อมูลต้องมี เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วควรให้เข้าถึงข้อมูลกลับได้ด้วย แต่ต้องมีข้อแม้ว่าหากสิ้นสุดวาระไปจะเปิดข้อมูลเหล่านั้นต่อสาธารณะไม่ได้ ต้องเก็บข้อมูลนั้นเป็นความลับ เหมือนกับสมาชิกวุฒิสภา คนที่เข้าไปดูแลในคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานและต้องเก็บข้อมูลเหล่านั้นเป็นความลับจะต้องมีการสัญญากันว่า จะเก็บข้อมูลนั้นไว้อย่างดี

เมื่อรู้แล้วจะเปิดเผยไม่ได้ตลอดชีวิต เมื่อให้ความลับคุณ คุณจะต้องรักษาความลับนั้นไว้อย่างดี เหมือนกับข้าราชการประจำที่เป็นผู้รับผิดชอบความลับนั้น แต่เราไม่มีข้อกำหนดเหล่านี้ อยู่ ไม่ได้เพิ่มอำนาจแต่เป็นการเพิ่มการควบคุมพฤติกรรมของวุฒิสภา ถ้าคุณอยากเข้าถึงข้อมูลมากกว่านี้ จะต้องดูแลข้อมูลเหล่านั้นให้มากขึ้น ไม่ใช่ว่าจะเอาแต่ได้ อย่างอื่นไม่เอาเลย อันนี้ก็อาจจะมีผลกระทบทำให้เหมือนกับสมาชิกวุฒิสภาของประเทศสหรัฐอเมริกาได้เหมือนกัน

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิก

ควรสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมของ ส.ว.ให้เกิดขึ้น

● ท่านเห็นว่าสมควรให้มีสถาบันวุฒิสภาในระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

ควรจะต้องมี ผมเห็นประโยชน์ เพราะถ้ามีสภาเดียวยิ่งในยุคของพรรคการเมืองที่มีอำนาจมาก และสามารถที่จะสั่งการออกกฎหมาย การทำอะไรตามใจ ถ้าไม่มีวุฒิสภา แล้วมีสภาเดียว เผลอการรัฐสภา ก็จะง่ายขึ้นไปอีก เพราะไม่มีอำนาจถ่วงดุล แล้วสภาก็กลายเป็นเหมือนกับ

สภาที่ไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง อย่างน้อยสองสภาก็ยังช่วยให้การถ่วงดุลดีขึ้น ตอนแรกเราก็ไม่คิดว่าผลการเลือกตั้งจะขนาดนี้ แต่ก็มีคนพูดเหมือนกันว่าสภาเดียวก็ดีเหมือนกัน แต่ผมคิดว่าสภาเดียวถ้าพรรคการเมืองมีหลายพรรค แล้วยอมให้สมาชิกมีอิสระบ้างในการปฏิเสธวินัยพรรคหรือนโยบายพรรคที่มันขัดกับสำนึกของเขาอย่างแท้จริงแต่บ้านเราไม่มี เพราะเดี๋ยวนายกฯ จะต้องออกมาบอกว่าทุกคนต้องปฏิบัติตามมติพรรค ห้ามเบี่ยง ถ้าเป็นอย่างนี้สภาก็ไม่มีความหมาย ยิ่งพรรครัฐบาลมีอำนาจครอบงำได้มากกว่า สองในสามแล้ว นายกฯ ก็ขึ้นว่าจะเอาอย่างนั้น อย่างนี้ มันก็เหมือนกับสภาแต่งตั้งในสมัยก่อน ที่ถึงเวลาทุกคนก็ยกมือพริบ ยกมือพริบ

● ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป เห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวกับวุฒิสภาหรือไม่อย่างไร

โดยสาระยังไม่อยากให้ปรับปรุงอะไรมาก เพราะเพิ่งผ่านมาเทอมเดียว ครั้นจะไปบอกว่าเทอมเดียวใช้ไม่ได้ก็ไม่ถูก เป็นแต่เพียงว่าอยากจะให้มีอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย หรือปรับปรุง กระบวนการแต่งตั้งคนที่เข้ามาอยู่ในองค์กรอิสระ ถ้าจะมีการคัดค้านอะไรต้องมีการคัดค้านก่อนที่จะนำขึ้นโปรดเกล้าฯ เมื่อมีการคัดค้านผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องรอ จะลดการโปรดเกล้าฯ ไว้ก่อน

● ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ควรมาจากการเลือกตั้งหรือ แต่งตั้งหรือวิธีอื่น
ควรมาจากการเลือกตั้งเหมือนเดิม

● จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง
จำนวนเท่าที่มีอยู่ก็พอแล้ว

● ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย
ผมคิดว่าระยะ 6 ปีเหมาะสมแล้วถ้าอยากเป็นอีกต้องรออีกระยะหนึ่งเพื่อไม่มีลักษณะการวิ่งเต้นทางการเมือง อยู่เทอมเดียวก็มีการวิ่งเต้นทางการเมืองถ้าขึ้นให้อยู่นาน 12 ปี จะมีการวิ่งเต้นทางการเมืองมากกว่านี้ ถ้าหมดวาระแล้วก็สามารถไปสมัครในองค์กรอิสระได้ หมายความว่าเขาไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง สามารถเข้าไปอยู่ในองค์กรอิสระได้

● ควรให้ ส.ว.สามารถสังกัดพรรคการเมืองได้หรือไม่

ไม่ควร ถ้าสังกัดพรรคจะต้องเอาอำนาจการถอดถอนออกเพราะถ้าคุณสังกัดพรรคผม

ก็นึกภาพไม่ออกว่าคุณจะถอดถอนคนในพรรคของคุณได้อย่างไร มันยังมองไม่ออก ซึ่งก็จะเป็นแบบเดียวกับสหรัฐฯ ในกรณีความอื้อฉาวของประธานาธิบดีคลินตันที่พอมีเรื่องถึงขั้นจะถอดถอนพรรคเดโมแครตก็บอกว่าไม่ผิด แต่พรรครีพับลิกันก็บอกว่าผิดที่เขาประกาศตัวว่าแม้จะสังกัดพรรคก็จะไม่อยู่ภายใต้อาณัติของผู้นำทางการเมือง ก็ยังมองเห็นแนวโน้มของการตัดสินใจโดยอิงความเป็นสมาชิกพรรคอยู่ ถ้าเราจะคงอำนาจการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้วเราก็ไม่ควรที่จะให้วุฒิสภามาจากพรรคการเมือง ถ้าสมมุติเราจะให้เขาเสนอร่างกฎหมายได้เองก็ไม่ควรให้อยู่ในแวดวงของพรรคการเมือง เพราะกฎหมายที่เขาเสนอก็คงจะไม่ต่างจากพรรคการเมือง ที่มีมติพรรค เราต้องการเห็นว่าร่างกฎหมายที่ริเริ่มได้ควรเป็นร่างกฎหมายที่ไม่อยู่ในอาณัติของพรรค คือวุฒิสภา ผมจึงมีความรู้สึกว่ามันจะคงไว้ เพราะอยากให้มีความอำนาจในการถอดถอนและอยากเพิ่มอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายไปด้วย ผมคิดว่ากฎหมายที่ไม่อยู่ใต้พรรคการเมืองมีประโยชน์

● ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้หรือไม่

เราต้องการรัฐธรรมนูญฯ ให้ข้อจำกัดในการหาเสียงเพราะไม่ต้องการให้วุฒิสภาใช้เงินในระหว่างการรณรงค์รัฐธรรมนูญมีการอภิปรายถึงขั้นต้องการให้ กกต.เป็นคนเจียดเงินให้ใช้จ่ายในการแนะนำตัวด้วยซ้ำไป ถ้ายอมให้มีการหาเสียงก็จะไปเหมือน ส.ส. ผมคิดว่าการประกาศตัวว่าฉันเป็นใคร มีการประสพที่จะทำอะไร ก็น่าจะใช้ได้แล้ว เพราะตัวเองไม่ได้เข้าไปเป็นผู้บริหารประเทศต่างจาก ส.ส.ที่แข่งขันทางนโยบาย เพราะต้องการแข่งเพื่อเป็นรัฐบาล ดังนั้นเขาจะบอกว่าถ้าเขาเป็นรัฐบาลแล้วจะทำอะไร พรรคฝ่ายค้านก็จะประกาศเช่นกันว่าถ้าเขาเป็นรัฐบาลแล้วจะทำอะไร รัฐบาลก็จะประกาศว่าถ้าฉันเป็นรัฐบาลต่อจะทำอะไร ประชาชนก็นำมาซึ่งใจว่าจะเลือกใครดี ในกรณีของวุฒิสภาไม่ได้เป็นผู้ที่เข้าไปเป็นรัฐบาลถ้าจะมีนโยบายก็จะเป็นเรื่องการควบคุมและปฏิบัติให้เหมาะสม สิ่งเหล่านี้ไม่ต้องหาเสียง สามารถพูดในกรอบที่กฎหมายให้อยู่แล้ว

● ควรให้ ส.ว. สิ้นสุดวาระพร้อมกัน หรือให้สิ้นสุดวาระเป็นบางส่วน และให้เลือกตั้งเข้ามาใหม่ เพื่อให้มีความต่อเนื่อง

มีการพูดกันเหมือนกันว่าถ้าต้องการให้การทำงานเกิดความต่อเนื่อง ไม่ควรจะให้หมดตำแหน่งไปพร้อมกัน แต่ผมคิดว่ามันไม่จำเป็น เพราะความต่อเนื่องในการทำงานของวุฒิสภาสามารถทำได้ต่อเนื่องทั้งๆ ที่ออกไปทั้งชุดจริงๆ แล้วมันไม่มีวุฒิสภาไม่ได้ทำงานด้านการบริหาร จึงไม่ต้องมีคนเก่าที่เหลืออยู่บ้าง มันเป็นงานนอกกฎหมาย แต่งตั้ง ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ เหมือนกับ ส.ส.ที่ออกก็ออกทั้งชุด

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย
เพราะเหตุใด

ควรจะมี ผมเห็นว่าวุฒิสภาน่าจะเสนอร่างกฎหมายได้ เพราะวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน
ดังนั้นเขาจะเสนอร่างกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนได้ ส่วนจะไปทำงานฝ่ายค้านหรือรัฐบาลอย่างไรก็
เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่สามารถแปรญัตติหรือการปรับร่างให้มีความเหมาะสมของการบริหารงานของรัฐบาลก็
สามารถทำได้ แต่จะห้ามไม่ให้เสนอร่างกฎหมายมันไม่ค่อยถูกเราไปยึดความเห็นดั้งเดิม เพราะเราไม่อยากจะ
วุฒิสภามีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายเนื่องจากเป็นวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง

เราไม่เคยมีวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง จึงมีความรู้สึกว่ามันเมื่อแต่งตั้งแล้วก็ไม่ควรจะมีอำนาจในการเสนอ
ร่างกฎหมายและเห็นว่าการเสนอร่างกฎหมายเป็นเรื่องของสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งตรงจากประชาชน แต่
ขณะนี้เป็นการเลือกตั้งวุฒิสภาจากประชาชนโดยตรงแล้วไปยึดติดของเก่าอยู่ โดยอ้างว่าเป็นสภากลั่นกรองจึงไม่
ควรมีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย ไปมองว่าการเสนอร่างกฎหมายเป็นเรื่องของสภาผู้แทนราษฎร โดยการที่ให้
ประชาชนสามารถเข้าชื่อกันได้ 5 หมื่นคนเพื่อเสนอร่างกฎหมายได้ แล้วทำไมจะให้วุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายไม่ได้
ส่วนจะเสนอไปแล้วจะมีปัญหาในการบริหารงานอย่างไร เหมาะสมหรือไม่ ไปขัดแย้งกับการบริหารหรือไม่ เป็น
เรื่องที่ไม่เป็นปัญหาเพราะมันสามารถเข้าไปอยู่ในขั้นการแปรญัตติกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อยู่แล้ว

ผมคิดว่าหลายอย่างรัฐบาลไม่อยากจะเสนอ และบางอย่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ไม่กล้าเสนอ เพราะ
อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของวินัยพรรค วินัยของพรรคบอกว่าไม่ให้เสนอ ส.ส.ของพรรคก็ทำอะไรไม่ได้ วุฒิสภาจึง
ควรเสนอได้ แต่การเสนอไม่ใช่รวดเร็วได้ตลอดเพราะต้องแปรญัตติร่วมกัน

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานกรรมการสามัญและประธาน
กรรมการวิสามัญสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้นๆ เพราะเหตุใด

น่าจะให้สมาชิกวุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายได้เอง โดยอาจจะรวมตัวกัน ซึ่งตอนนี้ก็ยังไม่ออก ถ้าเราจะ
ให้สมาชิกวุฒิสภาเสนอร่างได้เองก็ไม่ต้องให้ประธานกรรมการเป็นผู้เสนอ ถ้าเขาจะไปรวมกับกรรมการ
อย่างไรก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าสมมุติให้วุฒิสภาเสนอร่างกฎหมายได้ ประธานกรรมการก็เป็นหนึ่งในสมาชิกก็
สามารถเสนอร่างกฎหมายได้เช่นกัน ถ้าไม่อย่างนั้นก็เกิดปัญหาการแย่งกันเป็นประธานอีก คราวนี้จะยุ่งกันใหญ่
แค่นี้ก็ยุ่งอยู่แล้วผมว่าอย่าเลยอำนาจควรจะอยู่ที่สมาชิกวุฒิสภา

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภานำจำนวนไม่น้อย
กว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ เพราะ
เหตุใด

อยากให้เหมือนเดิมคือการอภิปรายทั่วไปโดยไม่ลงมติ ถ้าเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจแบบลงมติ

ได้ ก็จะทำให้การเข้าไปยุ่งเกี่ยวพรรคการเมืองมันมีมากขึ้น เมื่อไหร่ก็ตามที่ให้อำนาจนี้ไปลงมตรัฐมนตรีก็เป็นการเชื้อเชิญให้การเมืองทั้งฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาลวิ่งเข้าหาวุฒิสภา ทำให้สถานภาพของวุฒิสภาที่บอกว่าไม่อยู่ภายใต้อำตติพรรคการเมืองก็จะเสียไป ถ้ารักษาความเป็นอิสระต้องให้เขาอภิปรายโดยไม่ลงมติได้ แต่ก็มีคนตั้งข้อสังเกตว่าถ้าไม่ลงมติแล้วจะมีความหมายอะไร เพราะฝ่ายค้านเวลาอภิปรายไม่ไว้วางใจก็ไม่สามารถไล่รัฐบาลออกได้อยู่ดี แต่ก็เรียกร้องความสนใจจากประชาชนได้ ถ้าประเด็นนั้นน่าสนใจ บังเอิญวุฒิสภายังไม่ได้ทำมากนักอาจจะมีการวิ่งเต้นไม่ให้ทำหรือเปล่า ซึ่งผมก็ไม่รู้

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภามีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งการส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่ปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ เพราะเหตุใด

เรื่องนี้เป็นข้อโต้แย้งกันอยู่บ่อยครั้ง แม้กระทั่ง ส.ส.เองก็มีปัญหา ดังนั้นการจะให้มีบทลงโทษเหมือนอเมริกาหรือไม่ ผมคิดว่าต้องมีความระมัดระวัง ถ้าให้อำนาจ ส.ว. ส.ส.อาจเกิดการใช้อำนาจอย่างไม่ระมัดระวัง เรื่องจะไปกันใหญ่ ผมคิดว่าควรใช้เป็นเงื่อนไขทางการเมืองก่อนที่จะเป็นการใช้เงื่อนไขทางกฎหมาย เพื่อให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ เขาเสียประโยชน์อย่างไร วุฒิสภาอาจจะไปแถลงข่าวว่าเมื่อไม่ให้ความร่วมมือทำงานไม่ได้อย่างไร แล้วประชาชนเสียประโยชน์อย่างไร ให้สาธารณะเป็นผู้กดดัน ถ้าขึ้นใช้บทลงโทษมันจะรุนแรงเกินไปแล้ว

● ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอ แต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อนรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป เพราะเหตุใด

ไม่จำเป็นไม่ควรให้อำนาจนี้ เมื่อใดก็ตามที่ให้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็จะทำให้ฝ่ายการเมืองบุกเข้าไปในวุฒิสภามากขึ้น เพราะขณะนี้ก็บุกเข้าไปอยู่แล้ว มันก็จะมากขึ้น ซึ่งจะทำให้สถานภาพไม่ต่างจากสภาผู้แทนราษฎร ตรงนี้ไม่จำเป็น เรายังอยู่ในระบอบรัฐสภา ที่ ส.ส.เป็นคนดูแลเรื่องให้เขาดูแลต่อไป

บทสัมภาษณ์
สุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล
สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดร้อยเอ็ด
ประธานคณะกรรมการการคลังการธนาคารและ สถาบันการเงิน วุฒิสภา
วันที่ 5 สิงหาคม 2548
ณ อาคารรัฐสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพฯ

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณากฎร่างกฎหมาย**

บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงาน ผมพอใจเพียงครึ่งเดียว ที่พอใจเพียงครึ่งเดียวนี้มีสาเหตุมาจาก 1.งานไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ 2.การปรับตัวของสมาชิกวุฒิสภาชุดนี้ปรับตัวได้ช้ามาก เพิ่งปรับตัวได้และทำงานเข้าที่เข้าทางได้ก็ต่อเมื่อทำงานไปแล้ว 4 ปี ฉะนั้น มันทำงานช้ามาก ประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ปัญหามันอยู่ตรงนี้ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมันยังไม่ได้เพียงพอ บทบาทหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมายผิดพลาด สมาชิกวุฒิสภาผิดพลาดมาโดยตลอด ด้วยสาเหตุที่ว่าเข้าใจหน้าที่ของตัวเองผิด คิดว่าวุฒิสภาสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านเข้ามานี้ได้ทุกประเด็น ไม่ว่าหลักการ ไม่ว่าเหตุผล เปลี่ยนของเขาไปหมด เมื่อมันเปลี่ยนไปแล้วนี้ ก็ 1.ทำให้กฎหมายไม่เป็นไปตามที่รัฐบาลเขาตั้งใจที่จะใช้กฎหมายนั้นไปบริหารราชการ 2. ตัวกฎหมายเองก็ไม่สอดคล้องกับหลักการบัญญัติกฎหมาย บางทีไปขัดกับกฎหมายฉบับอื่น บางทีเนื้อหาเกิดการขัดกันเอง นี่คือการกลั่นกรองร่างกฎหมาย และ 3. ความรวดเร็ว ประสิทธิภาพในการทำกฎหมายนี้เสียเปล่า บางทีซ้ำซ้อนกัน

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)**

วุฒิสภาชุดนี้ไม่ได้รับความเคารพนับถือจากรัฐบาล เพราะว่าวิธีการเสนอปัญหา วิธีการเสนอการควบคุมตรวจสอบไม่เป็นเอกภาพ ไม่มีน้ำหนัก และขาดข้อเท็จจริงที่เพียงพอ ดังนั้น งานเมื่อทำไปแล้ว รัฐบาลเขาก็เห็นว่าไม่ใช่เสียกระดาษด้วย เอาแค่เห่าลมๆ แล้งๆ ไป เขาก็รู้ได้ แม้กระทั่งการชี้แจงตอนหลังเขาก็ไม่มาชี้แจง ตรงนี้แทบจะไม่มีผลอะไรเลย

ในส่วนของการควบคุมตรวจสอบฝ่ายข้าราชการประจำ ผมมองว่ายังมีประสิทธิภาพอยู่ เพราะว่าข้าราชการประจำเขายังให้ความเกรงใจวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง แต่ขณะเดียวกัน

ความเกรงใจนั้น ก็เป็นการใช้ความสัมพันธ์ในส่วนบุคคล อย่างคณะกรรมการการเงิน การธนาคาร และการคลังของผม ก็ต้องใช้ศักยภาพของประธานคณะกรรมการฯ เอง แต่ถามว่าเขาเกรงใจความเป็นสมาชิกวุฒิสภาไหม ไม่ใช่ เราใช้ความเป็นส่วนตัวของเรา ดังนั้น ระบบมันยังควบคุมด้วยตัวของมันยังไม่ได้

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญฯ**

ในการแต่งตั้งถอดถอนฝ่ายบริหาร ยังไม่มีการถอดถอนเลย จะบอกว่าการถอดถอนมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลไหม ตอบไม่ได้เพราะมันยังไม่เคยเกิดขึ้น แต่ไม่ได้หมายความว่าอำนาจหน้าที่ตรงนี้ของสมาชิกวุฒิสภามีการเพิกเฉย ไม่มีการทำตามอำนาจหน้าที่นี้ ไม่ใช่ แต่เนื่องจากมันยังไม่มีกรณีขึ้นมา จึงจะไปพูดว่ามันมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลไม่ได้

แต่การแต่งตั้งผมเรียนตรงๆ ว่าบางทีการที่คณะกรรมการ หรือสมาชิกวุฒิสภาก็ดี ไปก้าวภายในเรื่องของผู้ได้รับเสนอชื่อมาให้แต่งตั้งนี้ ซึ่งพวกเราใช้กันว่าแก้ผ้าเขาเลย คือตรวจสอบโดยวิธีแก้ผ้าเขาเลย ผมว่าบางทีเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเขาเกินไป เป็นเรื่องที่ทำเกินเลยกว่าหน้าที่ มีประสิทธิภาพดีเกินไป

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

ในส่วนของความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในด้านอื่นๆ ขอเรียนว่าวุฒิสภาในด้านนี้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลได้ดีที่สุด เพราะว่าสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง พื้นฐานของเขาก็จะเกี่ยวข้องกับชาวบ้านอยู่แล้ว ในส่วนนี้ผมเชื่อว่าวุฒิสภา กับงานด้านนี้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลที่ดี อย่างกรณี ส.ว.พบประชาชน ที่ไปหลายๆ จังหวัดก็ถือว่าได้ผล การที่กรรมการฯ ออกไปประชุมต่างจังหวัดและมีกิจกรรม ทั้งหมดก็ได้รับการตอบสนองจากประชาชน อย่างกรณีสีนามิ วุฒิสภามีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก จากกรรมการฯ ชุดต่างๆ เช่น กรรมการการคลัง การเศรษฐกิจ กรรมการการยุติธรรม ก็ทำได้ดี ถือว่าเข้าถึงประชาชนโดยธรรมชาติ

ส่วนข้อร้องเรียนของประชาชนเมื่อลงไปพบกับประชาชนนั้น มีมากมาย สิ่งนี้แหละที่ผมบอกว่าชาวบ้านเขาให้ความเชื่อถือ เขาให้ความคาดหวัง เขาจึงร้องเรียนกับเรามา กรณีเรื่องงานทั่วๆ ไปก็ชุกมาก อย่างกรณีที่เดือดร้อนจริงๆ ก็อย่างกรณีสีนามิ ทั้งร้องเรียนและเราก็ออกไปรับฟังปัญหา ก็แก้ปัญหาให้เขาไป ถือว่าดีมาก

● การประเมินคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

ผมเรียนว่าผมเป็นกรรมการจริยธรรม แต่ละกรรมการฯ ยังไม่เคยมีการประชุมเลย ไม่ใช่ว่ากรรมการจริยธรรมไม่มีความหมาย แต่ขอเรียนจริงๆว่า ขำกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสมาชิกวุฒิสภานั้น ก็คือความเลวมีนิดเดียวก็เป็นขำดัง สมาชิกวุฒิสภา 200 คนนี้ ผมยืนยันเลยว่าเรื่องจริยธรรม เรื่องความดี เรื่องการปฏิบัติหน้าที่ ผมให้คะแนนเลยว่า 80% ส่วนคนที่ไม่ดี คนมีพฤติกรรมนั้น จริงๆแล้วมีไม่ถึง 10% แต่ส่วนที่หายไปนั้นก็เป็นเรื่องที่สื่อมวลชนมอง เรื่องนี้สินเรื่องชั่วสาว มันก็เป็นธรรมชาติของมนุษย์ ภาพลักษณ์ก็ยังยืนยันว่าคนที่มาจากการเลือกตั้งของชาวบ้านได้ ส่วนหนึ่งชาวบ้านเขาก็ต้องมองเห็นความดี

● ท่านคิดว่าจากผลการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมาของสมาชิกวุฒิสภาประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ มาจากสาเหตุใด เริ่มต้นจากปัญหาหรืออุปสรรคในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

ปัญหา อุปสรรคในการกลับกรอร่างกฎหมาย วุฒิสภามีที่มาโดยอิสระ และหลากหลาย อาชีพ สมาชิกวุฒิสภาไม่รู้หน้าที่ของตนเองในการกลับกรอร่างกฎหมาย หมอเขาก็จะเขียนกฎหมาย หมอเป็นใหญ่ ครูก็จะเขียนกฎหมายครูเป็นใหญ่ ปัญหาอุปสรรคตรงนี้คือพื้นฐานความรู้ด้านกฎหมายควรจะต้องมีคือ 1. มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นไม่เพียงพอ 2. ตัวรัฐธรรมนูญฯ ตัวข้อบังคับในการกลับกรอร่างกฎหมายนี้ก็ยังเป็นปัญหา เช่น กรณีร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการเงินก็กำหนดไว้ไม่เกิน 60 วัน ร่างกฎหมายที่ไม่เกี่ยวกับการเงินก็กำหนดไว้ 30 วัน ซึ่งการกำหนดไว้นี้ก็เพื่อให้ทำไม่ได้และก็มีการต่อเวลาอยู่ตลอดเวลา ไม่เสร็จสักที ปัญหามันก็เป็นเรื่องของหนังสือตัวระเบียบมันไม่ได้ และการกลับกรอร่างกฎหมายนี้ วุฒิสภาต้องประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา แม้กระทั่งสภาผู้แทนราษฎรที่ส่งร่างกฎหมายขึ้นมาก็เป็นปัญหาอุปสรรค

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

ปัญหาอุปสรรคก็คือวิธีการในการนำไปสู่ปัญหามันไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือ ตัวเนื้อหามันไม่สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ที่ถูกตรวจสอบ เมื่อมันหลายครั้งเข้า ฝ่ายที่ถูกตรวจสอบเขาก็รู้ได้เราว่าไม่มีข้อมูล ไม่มีอะไรเลย และอีกอย่าง ปัญหาอุปสรรคอีกอันคือการที่สมาชิกวุฒิสภายายมเข้าไปยุ่งทุกเรื่อง มันทำให้ขาดน้ำหนั มันจะมีหลายเรื่องปรากฏตาม

สื่อมวลชนก็สื่อหา การตรวจสอบทุจริตทั้งหมด อย่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ ทำนั้น ขอเรียนว่าเป็นเฉพาะข่าวอย่างเดียว แต่เนื้อหาจริงๆ แล้ว ที่ประชุมใหญ่(วุฒิสภา)รับไม่ได้ เพราะวิธีการสอบสวนไม่เป็นวิธีที่ยอมรับ เช่น ไปตรวจสอบเรื่องสนามบินบุรีรัมย์ เอานักวิชาการไปตรวจสอบ ก็เป็นนักวิชาการที่เทคไซด์ ไม่ใช่ นักวิชาการที่เป็นกลาง และวิธีการทำงานก็ทำงานลวกๆ สักแต่ว่าตั้งธงไว้ก่อนและทำงานมาประกอบและเท่าที่รู้คือกรรมการวิสามัญฯ ผมยังไม่เห็นว่าจะทำงานอะไรได้เป็นชิ้นเป็นอัน อย่างกรณี กรรมการการคลังฯ ของผม เราตรวจสอบอากรสุรา ทั้งหมด เราทำงานโดยไม่ออกข่าว แต่มีเนื้อหา ได้ผลมากกว่า ซึ่งมันขึ้นอยู่กับวิธีการ อย่างพอมีข่าวเรื่องนี้อยู่ในสื่อมวลชนปุ๊บ ก็หยิบมาทำเลย สื่อมวลชนก็ให้ความสนใจ ก็ประชุม 2-3 ครั้งแล้วก็สรุป ซึ่งมันเป็นไปไม่ได้ มันรวบรวมข้อเท็จจริงไม่พอ

● **มองกันว่าที่ ส.ว. ไม่ค่อยตรวจสอบรัฐบาลเป็นเพราะมีแค่ ส.ว. ชีกรัฐบาลหรือเปล่า**

มีส่วนครับ ผมว่าสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลมี 2 รูปแบบคือ 1.ที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับรัฐบาลนั้น มี แต่ว่าเปอร์เซ็นต์มีน้อยมาก แต่ที่มีอีกประเภทคือเกี่ยวข้องกับรัฐบาลคือเป็นญาติ หรืออื่นๆ ผมขอบอกว่าคนกลุ่มนี้แหละบางคนเป็นคนที่ตรวจสอบรัฐบาลมากที่สุด ถึงบอกว่าคำถามตัวนี้มีผลต่อการทำหน้าที่ตรวจสอบไหม ผมว่าไม่มีผล อย่างกรณีผม มีน้องชายเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย แต่ก็ได้ไปเกี่ยวข้องกัน หรืออย่างคุณอุษณีย์ ชิดชอบ น้องชายเป็นรัฐมนตรีก็ไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกัน ท่าน ส.ว. อุษณีย์ ทำงานอย่างตรงไปตรงมาทุกครั้งเท่าที่รู้แม้แต่พ่อเขา น้องเขาก็ไม่เคยมาขออะไรกันเลย มีสมาชิกวุฒิสภาอีกหลายคน บางทีผิใจกับคนที่ป็นสายของวิปรัฐบาลว่าทำไมโหวตทุกครั้ง ถึงได้โหวตตรงข้ามกับวิปรัฐบาลทุกครั้ง ส่วนใหญ่เป็นอย่างนี้

● **ในส่วนของการควบคุมตรวจสอบข้าราชการประจำ**

ขอเรียนว่าข้าราชการประจำ ระบบของเขาถือการเอาตัวรอด การปรับตัวให้ได้ คือเขาก็ทำเป็นเกรงใจวุฒิสภา แต่ปัญหาอุปสรรคใหญ่ก็คือข้าราชการการเมืองเขาไม่ได้ให้น้ำหนักกับวุฒิสภา ข้าราชการประจำเขาก็รู้ เวลาเขามาเขาก็เอออๆ ไป แต่จริงๆ เขาก็ไม่ได้ทำตามที่เราบอก เป็นปัญหาของประเทศเรามาแล้ว ผมดูการเมืองมา 30 ปี ข้าราชการเป็นคนชี้นำนักการเมืองทุกอย่าง แต่นักการเมืองที่กล้าชี้นำข้าราชการประจำก็คือนายกรัฐมนตรี แต่ว่านอกจากนายกฯ คณะรัฐมนตรีชุดนี้ผมว่ามีไม่เกิน 2 คนที่กล้าชี้นำข้าราชการ นอกนั้นก็ถูกข้าราชการงูไปทั้งนั้น ที่เป็นอย่างนี้เพราะนักการเมืองเราไม่เก่งจริง นักการเมืองเราเอาตัวรอด

สมมติถ้าไปคิดขึ้นมาถูกนายๆ ถ้าม ถูกนายๆกล่าวหา ก็จะได้อ้างว่าข้าราชการเขางงขึ้นมา ถ้าไม่อยากให้เป็นปัญหาก็ขอให้มันสอดคล้องกัน วุฒิสภาตามจิกข้าราชการไม่ได้ และอีกอันเป็นปัญหาเหมือนกันคือ สมาชิกวุฒิสภาเกินกว่าครึ่งมาจากข้าราชการประจำ พวกนี้ก็จะปกป้องหน่วยงานของตัวเอง ปกป้องพรรคพวกของตัวเอง นี่เป็นธรรมชาติเลย

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

ปัญหาอุปสรรคคือความเข้าใจอำนาจหน้าที่ คือทำเกินเลยอำนาจหน้าที่ไหม เพราะรัฐธรรมนูญฯ เขียนไว้ว่าให้ดูเรื่องความประพฤติ ให้ตรวจสอบความประพฤติ แต่ถ้างานที่มันไม่เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวเขา ก็ไปยุ่งกับเขา คือยังกำหนดขอบเขตของตัวเองยังไม่ได้ คือมันไม่มีกรอบ

อันที่สองคือมีกรณีสมาชิกบางคนที่มาจากสายการเมือง ก็พยายามที่จะโน้มน้าวคนที่ฝ่ายการเมืองเห็นด้วย แต่ก็ไม่ได้แตกต่างไปจากสมาชิกส่วนหนึ่ง ซึ่งก็มาจากเอ็นจีโอ จากข้าราชการประจำเก่า ที่มีพรรคพวกของตนเองที่เห็นว่าเป็นคนดี ก็พยายามโน้มน้าวคนอื่น ซึ่งผมก็เห็นว่าเป็นปัญหาอุปสรรคเหมือนกัน

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

ผมว่ามีอุปสรรคปัญหาตรงที่เวลานี้น้อยเกินไป เท่าที่ทำมาก็พยายามที่จะหาองค์กรมาสนับสนุนงบประมาณ

● ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

เรื่องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์ใหญ่ๆ นี่ก็จะเกี่ยวกับวุฒิสภาจะมีความสำคัญในตัวเองสูง อีโก้สูง ไม่ยอมรับหรือฟังคำแนะนำจากคนอื่น แล้วก็นอกจากไม่ยอมรับคำแนะนำแล้ว ยังไม่ยอมให้มีองค์กรอื่นมาตรวจสอบ

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการพิจารณาถ่วงถ่วงการร่างกฎหมาย

1. พอ ส.ว.เข้ามาจะต้องไม่เกรงใจเลย ต้องเอาสมาชิกวุฒิสภามาปฐมนิเทศ ทำให้พวกเขานี้ลืมอาชีพดั้งเดิมของตนเองเสีย ลืมว่าตนเองเป็นหมอ ลืมว่าตนเองเป็นครู ลืมว่าตนเองมีหน้าที่

ในการทำงานอยู่ตรงจุดนี้ กฎหมายครูเขาก็ต้องร่างเพื่อประโยชน์ของประชาชน กฎหมายหมอก็ต้องร่างเพื่อประโยชน์ของประชาชน ก็ต้องละลายพฤติกรรม 2. จะต้องเอาอาจารย์สอนวิชากฎหมายเบื้องต้น มาให้สมาชิกวุฒิสภาด้วยกันเรียนรู้พร้อมๆ กัน อย่าคิดว่าคนเป็นทนายความ หรือเป็นผู้พิพากษา เป็นอัยการมาจะร่างกฎหมายได้ดีกว่าครู เพราะการร่างกฎหมายเป็นวิชาเดียวในการเรียนนิติศาสตร์ เอาอันนี้วิชาเดียวมาสอน คือให้เอาหลักวิชาการกฎหมายเบื้องต้นของ ดร.หยุด แสงอุทัย เอามาสอน จะทำให้การร่างกฎหมาย ไม่เกิดนักกฎหมายแบบทนายความ แบบหมอ แบบพยาบาล แบบครู และจะต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง ระหว่างรัฐบาล สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อประสานงานในการเตรียมพิจารณากฎหมาย ตรงนี้จะแก้ปัญหาลุ่บหลวมในความล่าช้า การล่าช้าก็มีคณะกรรมการชุดนี้ขึ้นมาเพื่อมาทำเรื่องนี้

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)**

จะต้องสร้างความเข้าใจให้สมาชิกวุฒิสภาใช้คณะกรรมการสิทธิการสามัญให้เป็นประโยชน์ในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร พยายามลดการทำงานแบบตัวคนเดียวออกไป เพราะมันจะขาดน้ำหนัก อย่างจะตรวจสอบกรณีปัญหาเรื่องการเกษตร มีอะไรก็ให้เสนอผ่านคณะกรรมการการเกษตรฯ ให้ใช้องค์กรนี้เป็นตัวนำ หลังจากนั้นก็นำความเห็น นำรายงานทั้งหมดเสนอผ่านวุฒิสภา รวม และการตรวจสอบนี้จะต้องไม่มีการเห็นแก่หน้าใคร จะไม่มีการดูหน้าปะจุมูกทั้งสิ้น

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญฯ**

ทางแก้ก็คือต้องไปวางกรอบ แนวข้อบังคับของคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติ ว่าสิ่งไหนที่ควรตรวจสอบเขา สิ่งไหนที่เป็นเรื่องส่วนบุคคลเขา และก็ทำให้ออกมาเหมือนกันเพราะกรรมการตรวจสอบมีการแต่งตั้งใหม่อยู่เรื่อยๆ กรรมการก็ใช้ความคิดของตนเองเป็นหลัก คนไหนสนใจเรื่องเมียน้อย ก็ตรวจสอบเมียน้อยเขามาก เรื่องบัญชีทรัพย์สินของเขา ซึ่งต้องไม่ใช่อย่างนั้น อย่าเป็นอคติส่วนบุคคล ต้องสร้างแนวทางบรรทัดฐานขึ้นมา มันจะได้เป็นธรรมกับผู้มาสมัครและเขาจะได้รู้ว่าเขาจะต้องทำตัวเขา หรือเตรียมชี้แจงยังไปบ้าง คนดีจะได้เข้ามาช่วยกันทำงานในองค์กรอิสระ

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

ควรต้องเพิ่มงบประมาณกับเวลาแก่วุฒิสภามากขึ้น

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา**

ผมมองว่าอะไรก็แล้วแต่ สถาบันวุฒิสภาเป็นสถาบันหลัก สิ่งที่วุฒิสภาจะต้องทำต่อไป ก็จะต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับคณะกรรมการจริยธรรม โดยที่ไม่ควรจะใช้สมาชิกวุฒิสภาชุดนี้ เลือกกันขึ้นมาเอง ควรจะให้คนนอกเข้ามาตัดสิน และจะต้องยอมรับโดยการแก้ไขข้อบกพร่องที่เกี่ยวกับจริยธรรมใหม่ คือยอมให้คนนอกมาตรวจสอบคุณซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

● **ท่านคิดว่าเมื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาดังกล่าวแล้ว สมควรยกเลิกสถาบันวุฒิสภา หรือให้คงอยู่ต่อไปหรือไม่ อย่างไร ในกรณีที่ต้องการให้สถาบันวุฒิสภาคงอยู่ต่อไป ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาอย่างไร**

สมาชิกวุฒิสภาโดยอะไรก็แล้วแต่ นิติชนหรือพุดชน ถือว่าเป็นสถาบันที่มีประโยชน์มากต่อประชาชน ผมว่ามันมีส่วนที่จะช่วยให้การเมืองการปกครองของเรา ก็ควรที่จะให้มีต่อ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงใหม่ คือสมาชิกวุฒิสภาจะต้องอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนเอง อย่าคิดว่าตนเองจะเข้าไปแก้ปัญหาได้ทุกอย่างทุกประการ เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเขาหมด เพราะหน้าที่คือกลั่นกรองร่างกฎหมายออกมาให้ดี ตรวจสอบด้วยหลักการและเหตุผลทำให้สังคมน่าเชื่อถือ มีวุฒิสภาจะเป็นผู้ใหญ่แล้วนี่คือประโยชน์สูงสุดของวุฒิสภา เราไม่มีบทบาทที่เลื่อง เราเป็นสภาคู่ และเราไม่มีที่เลื่อง เราเป็นคู่กัดด้วย เพราะกฎหมายทุกฉบับที่เสนอขึ้นมา 40 % เป็นกฎหมายที่เราไปแก้ไขหลักการและเหตุผลของ ส.ส. เขาหมด

● **คิดว่าถ้ามีสมาชิกวุฒิสภาต่อไปควรมาจากการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งหรือวิธีการอื่นๆ**

เรื่องนี้เป็นปัญหาที่ผมบอกตรงๆ ผมมาจากการเลือกตั้ง แต่ผมก็ไม่คิดว่าวิธีการเลือกตั้งจะดีที่สุดในการได้วุฒิสภา แต่มันก็ยังไม่วิธีที่ดีกว่านี้ เสียค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล เสียงบประมาณแผ่นดิน ชาวบ้านก็ต้องมาเลือกตั้ง แต่คิดกันไม่ให้ไปหาเสียงกับชาวบ้าน แต่ก็ต้องให้เขาไปเลือก แต่ขณะเดียวกันผมคิดว่าไม่มีวิธีไหนที่ดีกว่านี้ การเป็นประชาธิปไตยก็ต้องยอมเสียเงินบ้าง

● **เราอยากหาเสียงได้ มากกว่าเพียงแค่การแนะนำตัวหรือไม่**

มันไม่ได้เป็นสาระเลย การที่แนะนำตัวกับการหาเสียง ต่างกันตรงที่อย่าไปพูดให้สัญญาจูงใจ หรือให้โน้มน้าวใจ และก็มีกฎหมายเลือกตั้งควบคุมอยู่ แต่ว่าคุณสามารถแนะนำตัวหา

เสี่ยงได้ให้เขาเลือกโดยอยู่ภายใต้กฎหมายเลือกตั้ง ก็ต้องไม่อยู่ภายใต้พรรคการเมือง หรือไปให้สัญญาว่าจะให้อะไรเขา คุณต้องไม่ไปพูดในสิ่งที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย แต่ถ้าเขาบอกว่าเขาจะไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลทักษิณ เลย นี่ก็เป็นหน้าที่คนเลือกที่จะตัดสินใจเอง ว่าอยากจะเลือกคนที่มีความเห็นไม่ตรงกับรัฐบาลก็ได้เพื่อมาคานอำนาจรัฐบาล แต่อีกคนอาจจะว่านายกฯ ทักษิณ ดีหมด และเขาได้รับการเลือก

● อายุการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา 6 ปี คิดว่าเหมาะสมหรือไม่ หรือควรมากกว่านี้ หรือควรมีน้อยกว่านี้

ผมว่า 6 ปีไม่ว่ากัน รับได้ แต่ผมไม่เห็นด้วยที่ว่าห้ามเป็นติดต่อสองสมัย เพราะอะไร เพราะอย่างที่บอก กว่าที่วุฒิสภาชุดนี้จะปรับเปลี่ยนแนวความคิดให้เข้ากันได้ใช้เวลา 4 ปี ที่มันมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันตลอดนี้เพราะต่างคนต่างมีที่มาต่างกัน ไม่มีใครยอมใคร พอเกิดเรื่องขึ้นมา ก็กลายเป็นเรื่องใหญ่โต ทั้งที่จริงไม่มีเรื่องอะไรเลย ดังนั้น เรื่องที่มานี้ถ้าจะให้ดีที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดรอยต่อใหม่ขึ้นมาอีก เพราะถ้าวุฒิสภาชุดใหม่มานี้ข้อบังคับต่างๆ ที่ทำไว้นี้ล้มหมดเลยนะ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่เขาอยู่ที่นี่จะไม่มีความหมาย ส.ว. 200 คนที่มาใหม่นี้ยิ่งใหญ่มากเลย ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่มีความหมาย แล้วก็จะมานั่งทะเลาะเบาะแว้งเขียนข้อบังคับใหม่กันหมด

ผมว่าอย่างเก่ง กว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) จะประกาศ ผ่านไป 2 ปี บ้านเมืองเสียหายไหม สิ่งที่ดีที่สุดคือ ถ้าคุณจะให้มาจากการเลือกตั้ง 3 ปี แล้วจับสลากออกส่วนหนึ่ง สำหรับคนที่เหลือก็ไล่สลับกันไปเรื่อยๆ เช่น 3 ปีแรก ออกไป 50 คน ลาออกแล้วให้สิทธิไปสมัครใหม่ได้ พอครบ 6 ปี อาจจะออกอีก 150 คนก็ได้ ก็สลับสับเปลี่ยนกัน แต่มีคนเดิม 50 คน รออยู่ แล้ว 150 คนนี้ก็สมัครใหม่ได้

บทสัมภาษณ์

เสรี สุวรรณภานนท์

สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร

ประธานคณะกรรมการกิจการวุฒิสภา

วันที่ 9 กันยายน 2548

ณ อาคารรัฐสภา 2 ถนนอุทองใน กรุงเทพฯ

● ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย
และในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ) อย่างไร

คือหลักแนวคิดที่ให้ ส.ว.มาจากการเลือกตั้งเป็นแนวคิดตอนนั้นที่เป็น สสร.อยู่ด้วย ใน
การที่จะเขียนรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งมีเจตนาลำคัญในการที่จะให้เป็นองค์กรตรวจสอบถ่วงดุลและคาน
อำนาจ นี่ก็เจตนารมณ์ที่แท้จริงให้มี ส.ว.มาจากการเลือกตั้ง เป็นองค์กรที่ดึงขึ้นมาเพื่อให้มีความ
แตกต่างจากอำนาจทางการเมืองอีกซีกหนึ่ง ก็คือ ซีกพรรคภาคนักการเมือง เพราะฉะนั้น อำนาจทาง
การเมือง เป็นอำนาจที่ยิ่งใหญ่ อำนาจในทางการเมืองนั้น ในยุคก่อน ไม่สามารถเข้าไปควบคุมการ
ทำหน้าที่ได้ เพราะในการบริหารกิจการบ้านเมือง มันจะมีฝ่ายการเมืองกับฝ่ายราชการ ฝ่ายราชการ
นั่นก็คือผู้ปฏิบัติ ฝ่ายราชการเป็นกลไกของนักการเมือง ในการบริหารประเทศ นักการเมือง ก็จะมา
จากประชาชน เพราะฉะนั้น การบริหารบ้านเมือง อำนาจของประชาชน ยิ่งใหญ่ หรือสูงสุด แต่
ปรากฏว่า พอนักการเมืองมาได้อำนาจประชาชนเข้ามาแล้ว กลายเป็นอำนาจที่ยิ่งใหญ่ ไม่มีใครไป
ถ่วงดุลคานอำนาจได้ และข้าราชการเอง ถ้าบอกจะจับนักการเมืองซักคน เป็นไปไม่ได้ มีแต่
ข้าราชการจะถูกย้าย ถูกตั้งกรรมการสอบ ถูกลงโทษ เพราะฉะนั้นแนวคิดนี้ อำนาจในการที่ถ่วงดุล
ทางอำนาจ อำนาจของประชาชนที่จะมาทางการเมืองได้ มันต้องมีอีกทางหนึ่ง ก็คือเอาอำนาจ
ประชาชนนั้นแหละเข้ามาคาน ก็เลยไปประยุกต์วุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งในยุคก่อนนั้น ให้เป็นมา
จากอำนาจประชาชน แล้วก็มีสาระสำคัญว่า ส.ว. จะต้องไม่สังกัดพรรค จะต้องเป็นการเมืองอีกซีก
หนึ่ง ส.ว. จะต้องวางตัวเป็นกลางในทางการเมือง และต้องมีวุฒิ อายุ สูงกว่า ส.ส. เพราะฉะนั้น
แนวคิดตรงนี้ ส.ว. ที่จะเข้ามาทำงานตรงนี้มันจึงเป็นความหวัง ของกระบวนการปฏิรูปการเมือง ที่
ต้องการให้มีการตรวจสอบ ถ่วงดุลและคานอำนาจ ก็เขียนรัฐธรรมนูญฯ ขึ้นมา ประชาชนก็คาดหวัง
เป็นความหวัง ว่าบ้านเมืองจะดีขึ้น มีการปราบทุจริต มีถ่วงดุล มีการตรวจสอบ มีการคานอำนาจกัน
แต่ปรากฏว่า ต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า ตัวเองเป็นคนร่างรัฐธรรมนูญฯ เราก็มีความหวังในสิ่งเหล่านี้
แต่พอมาทำหน้าที่จนบัดนี้ 5 ปีมาแล้ว บอกตามตรงนะ ในฐานะที่เป็นคนร่างรัฐธรรมนูญฯ คน

หนึ่งผิดหวัง เพราะในกระบวนการทำหน้าที่ของ ส.ว. ที่ไม่สังกัดพรรคการเมือง เขาต้องการให้มีอิสระ แต่บรรดา ส.ว. ส่วนหนึ่ง และในบางช่วงจังหวะเวลา เป็นเสียงส่วนใหญ่ของวุฒิสภาที่ว่าได้ไม่มีความอิสระอย่างที่เราคิด อย่างเราตั้งใจ ยอมรับอย่างหนึ่ง บันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ ก็จะได้ว่า ส.ว. ชุดแรก ถูกการเมืองแทรกแซง การเมืองภาคพรรคการเมืองแทรกแซง พอเข้ามาแทรกแซง ความเป็นอิสระมันก็ไม่มี พอไม่มีแล้ว การจะไปกลั่นกรองกฎหมายก็ยังไม่ค่อยหนักหนาสาหัสซักเท่าไร เพราะแค่การกลั่นกรองร่างกฎหมาย มันก็คือกระบวนการที่เป็นการสร้างความรอบคอบ ให้กฎหมายเท่านั้น แต่อำนาจการตัดสินใจ ก็อยู่ที่ผู้แทนราษฎรอยู่ ก็สามารถจะยืนยันได้ ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นด้วย แม้ว่าตั้งกรรมาธิการร่วม แต่เขาก็ก็นั่นร่างของสภาผู้แทนราษฎรได้ เพราะฉะนั้นในส่วนของการกลั่นกรองร่างกฎหมาย จึงไม่ใช่ปัญหาใหญ่ ในทางการเมืองยุคปัจจุบัน แต่ปัญหาที่เป็นปัญหาใหญ่ก็คือ ในกระบวนการของการตรวจสอบการถ่วงดุล การคานอำนาจตรงวุฒิสภา เป็นศูนย์รวมของอำนาจเหล่านี้

● **บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้ง/ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างไร**

เพราะฉะนั้นในทางการเมือง ที่จะให้วุฒิสภา ไปคอยแต่งตั้งบุคคลมาดำรงตำแหน่ง ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญฯ จะให้วุฒิสภาถอดถอนคนออกจากตำแหน่ง เพราะฉะนั้น เมื่อเป็นอำนาจทางการเมืองที่ยิ่งใหญ่มากเหมือนกันตรงนี้ ก็เล่นหนีไม่พ้นอำนาจทางการเมืองอีกฟากหนึ่งแทรกแซง มันปฏิเสธสิ่งนี้ไม่ได้ เมื่อปฏิเสธไม่ได้แล้ว สิ่งเหล่านี้มันก็เกิดขึ้นอยู่ในสภา ในวุฒิสภา พอเกิดขึ้นมาแล้ว การตรวจสอบต่าง ๆ เหล่านี้ มันก็อ่อนแอ คนที่วุฒิสภาแต่งตั้ง ไปทำหน้าที่ในองค์กรรัฐธรรมนูญฯ ไม่ว่าจะเป็น กกต. ป.ป.ช. สตง. ศาลรัฐธรรมนูญ หรือว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิหน่วยงานต่าง ๆ ที่ผ่านรัฐสภา ที่เป็นองค์กรปฏิรูปทางการเมืองเหล่านี้ มันก็อ่อนแอตามไปด้วย การทำหน้าที่ตรวจสอบอย่างจริงจัง มันก็ทำได้ลำบาก เพราะยังอยู่ในวังวนของการส่งคนของตัวเองเข้าไปอยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ เหล่านี้ มันก็เป็นผลพวงของวุฒิสภาทั้งสิ้น เพราะในวุฒิสภานั้น เป็นจุดเริ่มที่จะนำคนเหล่านี้ แต่พอจะถอดถอนคนเหล่านี้ ก็ทำด้วยความยากลำบาก ที่ผ่านมาการที่จะถอดถอนบุคคล ต้องผ่าน ป.ป.ช. แต่มีองค์กรเดียวที่วุฒิสภาสามารถที่จะเอาผิด เอาโทษได้ ก็คือ ป.ป.ช. ก็มีได้แค่นั้น ก็มีองค์กรเดียวที่พอจะสร้างสีสันว่า สามารถจะตรวจสอบองค์กร ป.ป.ช. ได้ แต่องค์กรอื่น ๆ ที่จะต้องผ่าน ป.ป.ช. เองนั้น การจะตรวจสอบของวุฒิสภา ที่จะผ่าน ป.ป.ช. ก่อน จะเป็นไปด้วยความยากลำบาก และที่ผ่านมาก็ไม่ปรากฏเลย เพราะฉะนั้นโดยสรุป อำนาจของการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ แต่งตั้ง ถอดถอนเหล่านี้ ในวุฒิสภาชุดปัจจุบันนี้ จึงเป็นเพียงภาพลักษณ์เท่านั้นเองว่าสามารถทำได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ไม่สามารถจะจัดการในสิ่งเหล่านี้ได้เลย

● ประเมินคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา
อย่างไร

มันผูกพันกันอยู่ จริยธรรมนั้น มันเป็นกฎเกณฑ์ขององค์กรที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับบุคลากรในองค์กร ต้องมีจริยธรรม จะต้องมีการรอบการทำหน้าที่ ที่อยู่ในศีลธรรมอันดี ไม่ล่วงละเมิดต่อกฎหมาย กฎระเบียบ หรือการอยู่ร่วมกันขององค์กร หรือจะต้องมีการควบคุมพฤติกรรม หรือการกระทำได้บางอย่างให้ไม่ก่อความเสียหายกับคนทั่วไป เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าจริยธรรม ยังไปผูกกับการทำหน้าที่อยู่ เมื่อการกระทำหน้าที่ไม่ประสบความสำเร็จ จริยธรรมนั้น มันก็อาจจะตาย เป็นเงาตามตัวไปด้วย มันก็ถือว่าผิดจริยธรรม ตามไปด้วยแน่นอน ตรงนี้ที่มันเกิดเพราะว่า คนที่มาทำหน้าที่เป็น ส.ว. เอง ไม่รู้หน้าที่ตนเอง ไม่มีจิตสำนึกของความรับผิดชอบ ว่าชาวบ้านเขาเลือกมาทำอะไร แล้วหน้าที่ที่จะทำคืออะไร ไม่ตระหนักในสิ่งเหล่านี้ เขาบอกให้มีความเป็นอิสระ ส่วนหนึ่งก็อยากไปอยู่ภายใต้พรรค เขาบอกให้คุณรักษาผลประโยชน์ให้กับชาวบ้าน คุณก็รักษาผลประโยชน์ของตัวเอง นี่คือนี่ที่คนมาดำรงตำแหน่งหรือทำหน้าที่ตรงนี้ ไม่ยอมรับผิดชอบในหน้าที่ของตัวเอง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ก็ยอมรับว่า เป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคล แต่ในความเป็นพฤติกรรมของเฉพาะบุคคลนั้น มันเป็นส่วนใหญ่ พอกลายเป็นคนส่วนใหญ่ มันก็เลยเป็นเหมือนเป็นคนทั้งหมด ก็เลยเป็นภาพสะท้อนอย่างหนึ่งให้เห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่เขียนเอาไว้ จะได้บุคคลที่มีคุณสมบัติมาทำหน้าที่ เหล่านี้ในการเลือกตั้ง คราวต่อไป มันก็เป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่า จะหาคนที่เป็กลางจริง ๆ ในทางการเมือง จริง ๆ คงจะลำบาก

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรอร่างกฎหมาย

กฎหมายที่ออกมาแต่ละครั้ง เราพยายามจะถามตัวเองตลอดว่าใครได้ประโยชน์ ประชาชนได้ประโยชน์จริงไหม มีการหมกเม็ด แฝงอะไรไว้หรือเปล่า เราต้องถามตัวเองตลอด เมื่อเราดูกฎหมายแต่ละฉบับ เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นกฎหมายธรรมดาทั่วไป ก็ไม่มีปัญหา แต่เมื่อใดก็ตามที่เป็นกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องของสัมปทาน เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน ยอมรับว่าตรงนี้นั้น เกิดขึ้นแล้ว เวลาลงมติไปแล้ว มันเห็นได้ชัดเจน ว่าส่วนใหญ่ ก็จะเห็นด้วยกับผู้เสนอร่างกฎหมายมา อาจจะมีเป็นบางครั้ง บางคราวเท่านั้นเองที่พิจารณาร่างกฎหมาย ไปได้แล้ว อาจจะไม่เห็นด้วย แต่ข้อไม่เห็นด้วยดังกล่าวนั้นก็บอกได้เลยว่า ไม่ใช่เรื่องสำคัญ แต่ถ้าเรื่องคอขาดบาดตายที่ไร แสดงว่าต้องผ่านโดยง่าย นี่คือนี่ที่เกิดขึ้น กรณีการกลับกรอร่างกฎหมาย มันไม่ใช่เรื่องใหญ่ในวุฒิสภา การกลับกรอร่างกฎหมายเป็นเรื่องของการสร้างความรอบคอบเท่านั้นเอง แต่อำนาจการตัดสินใจผลของกฎหมายที่ออกมาในลักษณะใด ทิศทางใด มันจะขึ้นอยู่กับสภาผู้แทนราษฎร หรือขึ้นอยู่กับรัฐบาลเป็นหลัก วุฒิสภา ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยอย่างไรก็ตาม แต่ร่างกฎหมายที่ผ่านวุฒิสภาไปนั้น ถ้า

หากรัฐบาลไม่เห็นด้วย เขาก็จะสามารถยื่นร่างเดิมเขาได้อยู่แล้ว แต่ในส่วนของการตรวจสอบ กลั่นกรองร่างกฎหมาย บอกได้เลยว่า ที่ใดมีอำนาจที่นั่นก็จะถูกยึดอำนาจ ตรงนี้ก็เหมือนกัน วุฒิสภาเป็นศูนย์รวมของอำนาจ เพราะฉะนั้นอำนาจอื่นอีกฟากหนึ่ง ก็พยายามที่จะต้องเข้ามาตรงนี้ เพื่อพยายามที่จะรวบรวมอำนาจไป เป็นอำนาจของตัวเอง

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาของการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

อย่างกรณีผู้ว่า สตง. ที่เห็นชัดเจนในช่วงเวลาหนึ่ง ที่ไม่ต่างกันมากนัก ลงมติอย่างหนึ่ง พอมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น มติอย่างหนึ่งที่สภาเคยลงความเห็น ว่า เลือกคุณหญิงจารุวรรณ (เมณฑกา) ไปแล้วเหมือนหนึ่งจะไม่เลือกคุณหญิงจารุวรรณขึ้นมา แสดงให้เห็นถึงอะไร แสดงให้เห็นถึงอารมณ์คน ตัดสินใจโดยไม่อิสระ ไม่ได้ตัดสินใจด้วยข้อมูลและเหตุผล ตัดสินใจตามใบสั่ง มันก็เลยเป็นแบบนี้ ใบสั่งก็เป็นอุปสรรคหนึ่ง ในการที่จะร่างกฎหมาย แต่งตั้งหรือว่าถอดถอนบุคคล เวลาจะลงมติสำคัญในเรื่องใด บางทีก็มีโผออกมา ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ เพราะว่าถ้าหากว่าลงคะแนน เลือกคนดำรงตำแหน่งหลาย ๆ คน คะแนนมันจะออกมาเป็นชุด มันจะเรียงเป็นลำดับเหมือนกันหมดเลย 8 คน นี่เหมือนกันเลย ออกมาเป็นชุด ๆ อย่างเรื่องของ ก.ท.ช. ลองเป็นคู่คะแนน ออกมาเป็นชุดเลย เขียนไป 8 คน เหมือนกันหมดเลย อ่านทีหนึ่งนี่ คนมันเหมือนจะท่องเป็นแบบเก่าเลย เสียงมันไม่กระจายไปคนโน้นที คนนี้ที มันเห็นชัด

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

ในส่วน of ประชาชน ที่จริง ส.ว. เขาไม่ได้มีเป้าหมายสำคัญที่จะต้องไปดูแลประชาชนเหมือน ส.ส. ตรงนั้นก็ต้องห่างออกมา คงมองในเรื่องของหลักการมากกว่า ถ้าโดยรวมแล้ว ประชาชนส่วนรวมของประเทศเขาเดือดร้อนเรื่องอะไร ก็ควรแก้ตรงนั้น นี่ก็เจตนาธรรม ก็คือจุดประสงค์ของการแก้ปัญหาภาคประชาชนต่างกับ ส.ส.ที่เขาต้องถ่วงดุล ความเดือดร้อนของประชาชน แต่ละพื้นที่มันเป็นรายละเอียด แต่ถ้า ส.ว. ไม่รู้หน้าที่ตรงนี้ ไม่ดูรายละเอียด มันก็กลายเป็น ส.ส. ไป เพราะฉะนั้นการทำหน้าที่ตรงนี้ ถ้าไม่เข้าใจบทบาทก็จะยุ่งแบบนี้ ทำแข่งกันเลย สองสภา ซึ่งมันยุ่งกันอยู่ตอนนี้

● ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

มี ส.ว. บางคนฝากพี่ฝากน้อง นี่เป็นส่วนหนึ่งที่เข้าไปมีความผูกพันการเมืองภาคพรรคการเมือง ก็ถือเป็นผลประโยชน์อย่างหนึ่งซึ่งมีอยู่แน่นอน บางคนก็สอปลัดก็พอใจ หรือบางคนเขาตอบรับก็พอใจ บางคนเขาปฏิเสธก็เป็นปัญหา อันนี้ก็แน่นอน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องอยู่แล้ว

● จากปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ท่านคิดว่าจะมีแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ อย่างไร

มันอาจจะผิดธรรมชาติ ขอมรับว่ามันอาจผิดธรรมชาติ เพราะว่าในเรื่องของการใช้อำนาจนั้น มันปฏิเสธในเรื่องของการอยู่เป็นพรรคเป็นพวกไม่ได้หรอก เพราะว่าสิ่งมีชีวิตในโลกนี้เกิดมาได้ อยู่ได้ เพราะการอยู่เป็นกลุ่มเป็นก้อน อยู่กันแบบเป็นหมู่เป็นเหล่า นั่นคือธรรมชาติที่เกิดขึ้น ลองซิคครับ นกบินบนฟ้า ยังบินกันเป็นฝูงเลย บางทีมีตัวหนึ่งนำ ตัวหนึ่งก็บินตาม หลายกลุ่มหลายพันธุ์เป็นอย่างนี้ อยู่ในป่า พวกเสือช้าง เก้ง ชะนี มันก็อยู่เป็นกลุ่ม แล้วจะให้คนไม่รวมกลุ่ม มันก็จะขัดธรรมชาติ แต่สิ่งที่มนุษย์จะทำได้ดีกว่าสัตว์พวกนี้คือ มนุษย์มีความคิด ต่างจากสัตว์ทั่วไป ความคิดตรงนี้คือตัวตัดสินใจ และสามารถจะวิเคราะห์พิจารณาได้ว่า หน้าที่ของตัวเองคืออะไร จะต้องไปเป็นฝูงใหม่ หรือจะสามารถตัดสินใจด้วยตัวเองได้ ตรงนี้ต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนว่าเข้าใจไหม ถ้าเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ การที่เรากำหนดตรงนี้ แม้จะผิดธรรมชาติอยู่ แต่เราก็สามารถทำได้ เพราะว่าโดยบทบาทหน้าที่ในสังคม การอยู่ร่วมกันของคนที่มีความคิด ที่เรากำลังศึกษาสังคมไว้แบบนี้ เพียงแต่ว่า ถ้าจะให้คนคิดเหมือนกันหมดคงจะไม่ได้ แล้วจะเลือกใครเข้ามาทำหน้าที่ตรงนี้ อันดับแรก เขาถึงได้อยู่ที่ประชาชนตัดสินใจ เพราะฉะนั้นการพัฒนาแนวคิด ของประชาชนในทางการเมืองนั้น ของเรายังไปไม่ถึงเท่าไร ประชาชนก็ยังที่จะตัดสินใจ เลือกคนที่ให้แต่ผลประโยชน์ เลือกผู้มีบุญคุณ เลือกคนใกล้ชิด คนที่รู้จักมากกว่าที่จะคุณสมบัติ เพราะฉะนั้นประชาชนก็ต้องพัฒนาไปอีกระดับหนึ่ง คือต้องใช้เวลา แต่ในขณะเดียวกัน เวลาที่จะตัดสินใจเลือกตรงนี้แล้ว มันยังไม่ได้สมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ ในกระบวนการของรัฐธรรมนูญ เห็นถึงปัญหาตรงนี้ก็เลยกำหนดคุณสมบัติของบุคคลกับวิธีการเข้าสู่ตำแหน่ง ก็อย่างเช่นบอกว่า วุฒิสภาต้องจบปริญญาตรี เพราะถือว่าคุณเรียนหนังสือมาสูง ความคิดความอ่านคุณน่าจะดีกว่าคนอื่น แต่ก็ไม่จริงเสมอไปวุฒิสภาต้องมีอายุ 40 ปีขึ้นไป ก็แสดงให้เห็นว่าคุณวุฒิ วิทยุวุฒิ ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ตรงนี้ วุฒิสภาต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง วุฒิสภาต้องอิสระ นี่ก็กลไก กระบวนการที่เขาจะสร้างรูปแบบของกลไก ที่จะให้คนมาทำหน้าที่ถึงแม้จะผิดธรรมชาติ แต่มันก็สามารถทำได้ ถ้าคนที่จะเข้ามาทำหน้าที่เหล่านั้น ได้ตระหนักและเข้าใจถึงสิ่งเหล่านั้น แต่พอเอาเข้าจริง ๆ เราเข้ามาแล้ว นอกจาก ไม่ตระหนักในหน้าที่ตัวเองแล้ว ยังถูกอำนาจเงิน อำนาจผลประโยชน์มาแลกเปลี่ยน หรือทำให้ตัวเองเปลี่ยนใจได้ มันก็ยังมีสิ่งเหล่านี้อยู่ แต่ก็บอกได้ว่า ไม่ทุกคน แต่มันน่าเสียดายอยู่อย่าง

หนึ่ง ส่วนใหญ่มันเป็นอย่างนี้

● ท่านคิดว่าเมื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาดังกล่าวแล้ว สมควรยกเลิกสถาบันวุฒิสภาหรือให้คงอยู่ต่อไปหรือไม่ อย่างไร ในกรณีที่ต้องการให้สถาบันวุฒิสภาคงอยู่ต่อไป ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาอย่างไรบ้าง

มันเดินมานานนี้แล้ว ถ้าถามว่ายังอยากให้มืออยู่ไหม มันก็ดีกว่าไม่มี เพราะถือว่าอย่างน้อยที่สุด มันก็ยังมีคนที่มีความอิสระอยู่ในนั้นแหลมอยู่ และข้อสำคัญก็คือ มันไม่มีทางอื่นที่จะเอาส่วนใดมาถ่วงดุล คานอำนาจของประชาชนซักหนึ่งได้ เพราะที่ผ่านมาก็พิสูจน์อยู่แล้วว่า อำนาจทางการเมืองนั้นยิ่งใหญ่ และอำนาจทางการเมืองนั้นมาจากประชาชน เพราะฉะนั้นเราอยากให้คานอำนาจกัน ก็คงเป็นอำนาจประชาชน เข้ามาถ่วงดุลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน แต่อาจจะต้องไปปรับวิธีการ ที่จะเข้ามาสู่ตำแหน่ง อย่างเช่น จะต้องไม่สังกัดพรรคการเมืองมาแล้วอย่างน้อย ไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือว่าคนจะมาดำรงตำแหน่งตรงนี้บอกว่า ห้ามเป็นพี่น้องเลยมันก็จะลำบาก คนเขาจะทำตรงนี้ ก็คงต้องมีคุณสมบัติ เพิ่มขึ้นสูงขึ้น ไม่เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ส.ส. หรือสังกัดพรรคการเมืองให้ชัดเจน อย่างนี้มันก็น่าจะเป็นทางแก้ปัญหา

● ในกรณีที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้มีวุฒิสภาต่อไป เห็นว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญเกี่ยวกับวุฒิสภาหรือไม่ อย่างไร

มาจากตรงไหน ขึ้นอยู่กับว่าให้มาทำอะไร ถ้าบอกว่าให้มาจากการแต่งตั้ง มันก็ต้องไปเอาใจคนที่เขาแต่งตั้ง ถ้าหากมีการแต่งตั้งขึ้นมาและให้มีอำนาจ ไปถอดถอนคนได้ มันก็จะไปถอดถอนคนที่ไม่ใช่พวก มันก็เป็นปัญหา แต่พอถึงเวลานี้ ผมก็มีแนวความคิดที่ว่ามันน่าจะผสมผสานกัน อาจจะแต่งตั้งส่วนหนึ่ง เลือกตั้งส่วนหนึ่ง และลดอำนาจให้น้อย เช่น ส.ว. จะถอดถอนใคร ก็ต้องผ่านที่ประชุมใหญ่ ศาลฎีกาด้วย เพิ่มองค์กรเสริมเข้ามา การที่จะให้ ส.ว. ดัดสินใจเลือกแต่เพียงฝ่ายเดียว เราต้องดูว่า องค์กรไหนที่น่าเชื่อถือ มีองค์กรศาลฎีกาเท่านั้นเอง ที่น่าเชื่อถือที่สุดตอนนี้ ถ้าเกิดถอดถอนตรงนี้แล้ว ผ่านกระบวนการของศาล ที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาด้วย มันน่าจะดีขึ้น

● จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลง

จำนวนมากขึ้นหรือลดลง จริง ๆ แล้ว ก็น่าจะลดลงได้ เพียงแต่มันมีวิธีคิดอยู่สองอย่างก็คือ จะเอาตามจำนวนประชากรเป็นหลัก หรือไม่เหมือนปัจจุบัน ถ้าเอาจำนวนแน่นอนปัจจุบัน 200 แต่ถ้าไปอยู่ตรงไหนก็ดูจากประชากรเป็นหลัก โดยเอาเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่

ถ้าหากว่าจะให้น้อยลง ก็สามารทำได้ ก็คือว่า จะเอาเขตจังหวัด เขตเลือกตั้ง แต่ลดจำนวนลง แต่จำนวนเขตเลือกตั้ง ให้กำหนดแน่นอนไปเลย เช่น จังหวัดละ 2 คน โดยไม่ต้องดูจังหวัดเล็ก จังหวัดใหญ่ เพราะยึดถือเอาเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จำนวนที่ได้มาก็ได้มาจากจำนวนเขต ถ้าเพิ่มจังหวัดเมื่อไหร่ก็เพิ่มอีก 2 คน กรุงเทพฯ มันใหญ่ต่อไปถ้าจะแยก กรุงเทพฯ ก็ กรุงเทพฯ ธนบุรีก็ธนบุรี และเพิ่มจังหวัดจำนวนก็ลดลง

● **ระยะเวลาและเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ควรเป็นสมัยเดียวหรือสองสมัย หรือเป็นได้สมัยเดียวแล้วไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระของรัฐได้อีก**

แนวคิดตอนนี้จริง ๆ แล้ว ถ้าหากคนละสมัยมันก็ดี เพียงแต่ว่า ถ้าคนละสมัยการเข้าออกมันจะต้องไม่พร้อมกัน เช่น 3 ปี เข้าครั้งหนึ่ง ออกครั้งหนึ่ง ให้มันสับเปลี่ยนตรงนี้ อย่างน้อยมันก็ยังมีคนเก่าอยู่ และก็เปลี่ยนทีละครั้ง ถ้าอย่างนั้นคนละสมัยก็พอ แต่ถ้าให้เข้าใหม่หมด ออกหมด แบบปัจจุบันมันจะเป็นปัญหาว่า คนเก่าโอกาสอาจจะไม่มีโอกาสได้เข้ามาเลย หรือเข้ามาน้อย บางคนเบื่อแล้วที่ผลงานเป็นอย่างนี้ มันก็เป็นปัญหาของคนที่จะเข้ามาทำงานใหม่ ของเก่าต้องรื้อกันใหม่หมด มันก็เลยกลายเป็นความโกลาหลในชุดนี้ที่เป็นอยู่ เพราะฉะนั้นถ้าหากจะให้เข้าใหม่ ออกหมด ก็น่าจะให้โอกาสคนเก่าเขาลงได้ พูดถึงตามเหตุผล แต่ถ้าบอกว่าจะให้สมัยเดียวก็ควรไปปรับวิธีการเข้าออกใหม่ ให้เข้าครั้งออกครั้ง ทุกคนก็จะ 6 ปี หมด พอถึงครั้งหนึ่งแล้ว 3 ปี ก็เลือกที คนละสมัย ก็ได้ ไม่มีปัญหา ไม่เกิดปัญหาการทำงาน แต่ว่าถ้าเข้าหมดออกหมดก็มีปัญหาแน่

● **ควรให้ ส.ว. สังกัดพรรคการเมือง และควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ว. ได้หรือไม่**

ถามว่าสังกัดพรรคเข้ามาแล้วทำหน้าที่อะไร เราจะไปมองอย่างเดียวแล้วว่า จะสังกัดดีหรือไม่สังกัดดี ตอบแค่นั้นคงไม่ได้มันก็ต้องดูว่าเข้ามาทำอะไร ถ้าบอกว่าสังกัดพรรค เรื่องถอดถอนก็คงไม่สามารถทำได้ อำนาจถอดถอนต้องไปเลย แต่งตั้งยังพอได้ แต่ถ้าถอดถอนต้องแยกไปเลย แยกไปอยู่ศาลฎีกาเลย มิฉะนั้น จะเข้าหลักที่ว่า ถ้าจะอยู่สังกัดพรรคก็ไปถอนอีกพรรคหนึ่ง ถ้าจะสังกัดพรรคการเมืองต้องไปปรับอำนาจหน้าที่ใหม่ แต่ก็มีคำถามอีกว่า ถ้าไปปรับแล้ว ไม่สังกัดพรรคการเมือง ทำไมไม่มีพรรคเดียวเสียเลย ไม่ใช่มี ส.ส. อย่างเดียวเสียเลย สำหรับการหาเสียง ส.ว. ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดหาเสียงได้หรอก เพียงแต่ว่าขยายความคำว่า การแนะนำตัว ให้มันกว้างขวางกว่านี้หน่อย คนที่ทำหน้าที่ตรงนี้ได้ดีก็คือ กกต. เพียงแต่ว่าที่ผ่านมา กกต. ขาดความรู้ความเข้าใจ ก็ไปกำหนดว่า การแนะนำตัวคือทำอะไรได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้นเองซึ่งมันไม่ใช่ กกต. สามารถกำหนดการแนะนำตัวว่าทำอะไรได้บ้าง หนึ่งสองสามสี่ห้า ให้ขึ้นเวทีได้ ให้ใช้ไมโครโฟนได้ ให้สามารถอธิบายถึงอำนาจหน้าที่ ของ ส.ว. ได้ ให้พูดถึงประวัติส่วนตัวได้ อย่างนี้มันก็กว้างขวางขึ้น

ซึ่งมันไม่มีเหตุผลที่คนจะหาคะแนนคุยกันแค่ 2 คน มันผิดธรรมชาติอีก แต่ กกต. ไม่เข้าใจตรงนี้ พอไม่เข้าใจก็ไปกำหนดอะไรแคบ ๆ มันก็เลยกลายเป็นปัญหาตามมา ไปตีกรอบผิดพอดิพิศมาตลอด ไม่มีใครกล้า ยังใช้มาตรฐานเดิม ๆ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไร เป็นเรื่องที่ กกต. ใช้หน้าที่เดิม เจ้าหน้าที่เดิม ก็จะคิดเก่า ๆ ก็เลยไม่มีอะไรใหม่ ๆ เกิดขึ้น

● เห็นด้วยหรือไม่กับการจะเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภา ริเริ่มเสนอร่างกฎหมายได้

มันต้องชัดเจนกว่ากฎหมายลักษณะไหน คือถ้าเป็นเรื่องของอำนาจบริหาร ในการที่จะพิจารณาการนำไปใช้บริหารบ้านเมือง ถ้า ส.ว. ไปร่างเอง ก็ต้องคว่ออำนาจตัดสินใจในท้ายที่สุด นั่นคือใคร ถ้าเสนออย่างเดียว มันก็พอได้ แต่อำนาจการตัดสินใจเด็ดขาดนั้น มันก็ต้องอยู่ฝ่ายบริหาร หรือสภาผู้แทนราษฎร หรือต้องยอมรับในกติกาตรงนี้ก่อน มิฉะนั้นแล้วคุณร่างกฎหมายมาแต่เขาปฏิบัติไม่ได้ มันก็จะเป็นปัญหา เพราะฉะนั้น กฎหมายที่ออกมา เขาจึงได้ให้ฝ่ายบริหารตัดสินใจว่าจะเอาอะไร แล้วให้สภาผู้แทนราษฎรที่มีเสียงสนับสนุนรัฐบาล คอยเป็นหลักประกันที่ออกกฎหมายฉบับนั้น ว่าจะต้องเป็นไปตามที่รัฐบาลต้องการ เพราะฉะนั้นถ้าให้ ส.ว. ออกกฎหมายด้วยมันก็จะกลายเป็นว่าเสนออะไรไปแล้ว สภาผู้แทนไม่เห็นด้วย กลับมาวุฒิสภา วุฒิสภาก็แก้กลับมาเป็นของตัวเองอีก วนไปวนมาไม่จบ มันก็就会有ความโกลาหลเกิดขึ้น

● เห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้สมาชิกวุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการการสามัญและประธานคณะกรรมการวิสามัญเสนอร่างกฎหมายได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุดนั้น ๆ เพราะเหตุใด

เท่ากัน การนำเสนอร่างกฎหมายได้ ก็คงเสนอไปที่รัฐบาล แต่คงไม่ได้เสนอไปที่สภา ถ้าจะเสนอร่างกฎหมาย ไปที่รัฐบาลอย่างนี้ก็เห็นด้วย สามารถทำได้ ให้เกิดแนวคิดว่าเขาจะใช้กฎหมายฉบับนี้ไหม ถ้าไม่ใช่ไปเสนอเพื่อให้ผ่านกระบวนการทางรัฐสภามันจะทำให้ยุ่ง แต่ถ้าผ่านรัฐบาล รัฐบาลเขาว่ากฎหมายนี้มีประโยชน์และเขาเห็นชอบ ที่จะเป็นกฎหมายนำไปใช้ ก็ให้รัฐบาลนำเสนอเข้ามา ถ้ารัฐบาลไม่เสนอเข้ามาก็ให้ตกไป อย่างนี้มันก็น่าจะพอเป็นไปได้ แต่อยู่ ๆ ไปเสนอเลย มันก็ต้องผ่าน ส.ส. ผ่าน ส.ว. เหมือนกับพิจารณาร่างกฎหมายตามปกติ อย่างนี้ไม่เห็นด้วย

● เห็นด้วยหรือไม่ในการตรวจสอบรัฐบาล โดยให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ เพราะเหตุใด

ไม่เห็นด้วย ไล่รายวัน แค่วันเดียว แค่วันเดียว ขนาดอันนี้ไม่ได้ลงมติยังทำไม่ได้เลย อันนั้นตั้ง 3 ใน 5 อันนี้เท่าไร 120 คน เท่าไร ยังทำไม่ได้เลย ทำไม่ได้หรอก อย่าไปฝันเลย ยิ่งทำให้โศกยิ่งง่าย

● เห็นด้วยหรือไม่ในการให้คณะกรรมการการสามัญและวิสามัญของวุฒิสภา มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานมารับฟังปัญหาและชี้แจงข้อเท็จจริงตลอดทั้งจัดส่งเอกสาร วัตถุพยานมาให้คณะกรรมการตรวจสอบ หากไม่มีการปฏิบัติตามให้มีการกำหนดบทลงโทษ

เห็นด้วยแต่ต้องมีกฎหมายเฉพาะ ไม่ใช่เขียนออกมาว่า ให้เรียกเอกสารได้เพราะเป็นเจ้าพนักงานก็ให้ออกกฎหมายมาโดยเฉพาะเลย พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการแล้วออกกฎหมายมา และให้เรียกเอกสารได้ หากว่าถ้าไม่ส่งก็มีผล มีแซงชั่น มีผลบังคับใช้ เอาผิดได้เลย แต่ต้องมีเงื่อนไข อันไหนเรียกได้ เรียกไม่ได้ มันต้องมีรายละเอียด มิฉะนั้นแล้วเดี๋ยวจะใช้อำนาจมากเกินไป ก็ต้องมีกรอบแนวทาง การทำหน้าที่พอสมควร อย่างนี้จะมีผลดีกว่าปัจจุบัน

● เห็นด้วยหรือไม่ในการให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอ แต่งตั้งรัฐมนตรี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

ไม่เห็นด้วย มันคนละส่วนกัน อันหนึ่งฝ่ายบริหาร อันหนึ่งฝ่ายนิติบัญญัติ เพราะอำนาจมันต้องไม่แทรกแซงกันอยู่แล้ว มันเป็นอำนาจธิปไตย ถ้ามันก็จะก้าวถ่วงกันไปตลอด

บทสัมภาษณ์

อัมภางค์ ปาณิกบุตร (รองศาสตราจารย์)

อนุกรรมการการปกครองว่าด้วยการจัดโครงสร้างกรมตำรวจ

คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา

วันที่ 8 สิงหาคม 2548

ณ บ้านพัก ถนนลาดพร้าว กรุงเทพฯ

● ประเมินบทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการพิจารณาล้มล้างร่างกฎหมาย

โดยทั่วไป ตอนเข้ามาใหม่ๆ สมาชิกวุฒิสภาค่อนข้างเป็นตัวของตัวเองมาก บทบาทที่จะเอื้ออำนวยต่อประชาชนค่อนข้างมีสูง มีการแบ่งแยกหน้าที่ทำกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนเห็นประโยชน์ แต่บทบาทเรื่องของกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นไปตามกฎหมายที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่งมา มีข้อกำหนดว่าต้องให้เสร็จกี่วัน ทีแรกๆ สมาชิกวุฒิสภาก็ค้านร่างกฎหมายหลายฉบับเช่นกัน มีบทบาทในการพิจารณาร่างกฎหมายที่ค่อนข้างละเอียดมากกว่าเก่า แต่ในระยะหลังมีลักษณะเปลี่ยนไป มีการถอยบิ๊จากฝ่ายรัฐบาล ว่าไม่ให้ตัดประเด็น หรือทิ้งร่างกฎหมาย ทั้งๆที่จริงๆแล้วรัฐบาลมีสิทธิเต็มที่จากสภาผู้แทนราษฎรอยู่แล้ว ส.ว. ไม่มีทางแก้ไขหลักการได้ แต่วุฒิสภาเขาก็แย้งในบางประเด็น ก็ทำให้เกิดกรรมวิธีการร่วมหลายฉบับและก็เป็นผลแก่ประชาชนเช่นกัน

สิ่งสำคัญซึ่งทำให้สมาชิกวุฒิสภา ไม่ค่อยมีชื่อเสียงในเรื่องของกฎหมาย เป็นเพราะว่าสมาชิกวุฒิสภาได้รับการเลือกตั้งโดยตรง แต่ไปนึกว่าตัวเองไม่มีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย แต่วุฒิสภาลืมไปว่าน่าจะใช้กรรมวิธีการฯ ของตัวเองดูแลกฎหมายได้ไหม เพราะมีกรรมวิธีการฯ หลายคณะที่มีคนมาฟ้องเกี่ยวกับเรื่องการบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลหลายเรื่อง วุฒิสภามีผู้เชี่ยวชาญเยอะน่าจะมองเห็นจุดอ่อนและข้อบกพร่องของข้อกฎหมายแต่ละฉบับที่มีผลกระทบต่อประชาชน อันไหนกระทบแรง ประชาชนได้ประโยชน์หรือไม่ ควรจะมีการวิเคราะห์หรือพิจารณา จริงอยู่เราออกไม่ได้ แต่เราสามารถชี้แจงให้ประชาชนทราบว่าเราได้ทำหน้าที่ทางกฎหมายมากพอสมควร รัฐบาลควรแก้กฎหมายเหล่านี้เพราะกฎหมายเหล่านี้มันเอาเปรียบ แต่วุฒิสภาไม่มีเอกฉันท์ตรงนี้ ผมถือว่าเป็นจุดอ่อนและข้อบกพร่องทางกฎหมายค่อนข้างสูง

ยกตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือหลายมาตราของรัฐธรรมนูญที่ถูกละเลย เอาชุดๆคือ มาตรา 57 ว่าด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค รัฐธรรมนูญฯ ใช้มา 8 ปี มีสมาชิกวุฒิสภาคนไหนบอกบ้าง ตอนหลังมีเอ็นจีโอไปจัดสัมมนาคุ้มครองผู้บริโภค มีนายแพทย์นรินทร์ พิทักษ์วัชร ส.ว.

อุบลราชธานีไปร่วม แต่ไม่มีกลุ่มของสมาชิกวุฒิสภาเองที่ดั่งขึ้นมาดูแลว่ารัฐบาลจะออกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ตามมาตรา 57 รัฐบาลอ้างว่ามีกฎหมายคุ้มครอง ไม่ใช่ มันคนละฉบับ นั้นมันของเก่า มันไม่ได้ใช้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้ นี่ตัวอย่างชัดๆ หรือเรื่องของการกระจายอำนาจที่รัฐบาลละเลย หรือทำท่าจะไม่ดี วุฒิสภาน่าจะแสดงออกให้เห็น เพราะวุฒิสภาถูกเลือกโดยตรงจากประชาชน ท้องถิ่นเขาก็เลือก ฉะนั้น รัฐบาลบกพร่องเรื่องกระจายอำนาจ วุฒิจึงต้องดูแล

ผมไม่ได้หมายความว่าคุณไปทั่วทุกเรื่อง แต่ทั่วในลักษณะที่เป็นหน้าที่เรา การเอากฎหมายมาวิเคราะห์และชี้แนะว่ากฎหมายที่มีอยู่นั้นมันไม่ดีนะ ประชาชนถูกเอาเปรียบ เป็นต้นทำไมจะทำไม่ได้ ผมถือว่าเป็นหน้าที่ ฉะนั้นใน 4-5 ปีนี้ก็จะสอบผ่านบ้าง แต่ว่าผมคิดว่าจุดอ่อนที่ผมพูดไปนั้นสำคัญ ไม่มีการศึกษากฎหมาย อย่าไปคิดว่าเราไม่ได้รับเลือก แต่เราเป็นคนพิจารณาหรือเปล่า ก็พิจารณาทุกกฎหมาย และรัฐธรรมนูญฯ เขียนให้กลั่นกรอง เรากลั่นกรองแค่นั้น แต่ว่ามันมีกฎหมายหลายฉบับที่ใช้ไปแล้ว ผ่านมารุ่นเก่าๆ มันโบราณ มันเป็นกฎหมายที่ลิดรอนสิทธิบ้าง ไม่ออกตามรัฐธรรมนูญฯ บ้าง เป็นต้น ฉะนั้น กฎหมายที่ใช้ได้พอสมควร แต่ว่าไม่เด่น

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบ ฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

วุฒิสภาค่อนข้างทำหน้าที่ได้ดี แต่มีกลุ่มเดียว ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบค่อนข้างมีชื่อเสียง คือ คณะกรรมการตรวจสอบเรื่องคอร์รัปชันต่างๆ หรือการตรวจสอบการบุกรุกที่ดิน แต่มันเป็นกลุ่มเล็กไปหน่อย การขยายผลไม่ค่อยทั่วมีคนทำอยู่น้อย เช่น อาจารย์แก้วสรร อติโพธิ นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ พล.ต.อ.ประทีป สันติประภพก็มีกลุ่มเอ็นจีโออยู่แต่ประมาณ 30 กว่าคนที่ทำตรงนี้ ก็ทำชื่อเสียงค่อนข้างมากให้กับวุฒิจึงมีบทบาทในทางสื่อมากและประชาชนให้การยอมรับ

● ในแง่ของการตรวจสอบข้าราชการประจำ

น้อย คือการตรวจสอบข้าราชการประจำ วุฒิสภามีเครื่องมืออยู่แต่ไม่ได้ใช้ รัฐธรรมนูญฯ พยายามให้องค์กรอิสระเป็นเครื่องมือของวุฒิสภา โดยเฉพาะผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ปรากฏว่าวุฒิสภาไม่ได้ใช้เลย ใครมาฟ้องวุฒิสภา วุฒิสภาก็ตั้งกรรมการหรืออนุกรรมการขึ้นมาตรวจสอบคือเรื่องที่เขาเข้าข่ายการตรวจสอบขององค์กรอิสระ วุฒิสภาน่าจะส่งให้เขาตรวจสอบ วุฒิสภาน่าจะทำหนักในเรื่องของกฎหมาย ถ้าจะตรวจสอบก็ต้องลงจริงๆ ถ้าจะตรวจจริงๆ หมายความว่าในหลักของการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ก็น่าจะไปด้วยกันได้ เพราะว่าข้าราชการประจำเป็นตัวช่วยให้เกิดคอร์รัปชัน ถ้าข้าราชการไม่ช่วยนักการเมือง

คอร์รัปชันไม่ได้ ฉะนั้น ประเด็นนี้วุฒิสภาต้องดีให้แตก มันต้องตรวจไปด้วยกัน ฉะนั้น บทบาทมัน มีอยู่กลุ่มเดียว เล็กไปหน่อย คือทำเหมือนกัน มันมีชื่อเสียง แต่ก็ถือว่ามีผลงานพอสมควร

แต่ขณะเดียวกันวุฒิสภาที่เป็นกลุ่มใหญ่ ก็ไม่ค่อยได้ร่วมมือ มีเพียงบางกลุ่มที่ขยัน ขยันแข็ง เอาจริงเอาจังและทำงาน จะว่ามีเบื้องหลังไหม นั่นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าประชาชนได้ ประโยชน์นั้น ก็น่าจะเป็นเรื่องดี

● ในแง่ของสมาชิกวุฒิสภาคนอื่นๆ ที่ไม่ค่อยมีบทบาทตรงนี้เราจะกระตุ้นจิตสำนึก ของเขาอย่างไร

คือเขาต้องตั้งคณะกรรมการจริยธรรมของเขาเองขึ้นมาดู แต่ก็ไม่ได้ล้าทำกันในบ้านเรา ที่สภาก็มีคณะกรรมการจริยธรรม แต่ก็ไม่ได้ตรวจสอบ ยังมีหลายกรรมาธิการ ที่ยังประพฤติไม่ เหมาะสม ไม่ว่าเรื่องการเดินทางไปดูงานต่างประเทศ เรื่องการใช้จ่ายทำอย่างนั้นอย่างนี้ก็ดี มัน น่าจะมีการตรวจสอบตรงนี้ให้เคลียร์ คนที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภาถือว่าเป็นผู้ที่มีเกียรติ ต้องเสียสละ ชื่อสัตย์ต่อแผ่นดิน แต่ถ้าเราลงลึกไปดีๆ

ผมอยากให้อาจารย์ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ ลงไปลึกๆ ลงไปดูเขาใช้จ่ายเงินก็ได้ ลงไปดู ในเรื่องที่เขาใช้จ่ายเงินจ้างผู้ช่วยสมาชิกวุฒิสภา ผู้เชี่ยวชาญ การใช้จ่ายเงินเดินทางไปดูงานต่างประเทศ อะไรพวกนี้ ดูให้ละเอียด เราจะรู้ได้ว่าเราทำบทบาทของเขาแล้วเราจะรู้สึกอย่างไร ถ้าเราพบ มันไม่ มีเครื่องมือที่จะเอาจริงเอาจังเพราะเมืองไทย มันระบบอุปถัมภ์มาครอบงำ ไม่มีใครไปถอดถอนตาม มาตรา 303 ซึ่งวุฒิสภาถอดถอนก็ไม่ได้เพราะมันต้องใช้เสียง 3 ใน 4 เขาก็เลยไม่มีใครทำกัน ผมว่า ตรงนี้เป็นจุดอ่อนตรงหนึ่งของรัฐธรรมนูญที่จะต้องแก้ไข เอาคนที่ไม่ได้ออกไปจากกลุ่ม ในอนาคต นะ เพราะคนที่ไม่ดีก็อาศัยคนที่ดีในวุฒิสภา อยู่ ลองไปเช็กดูคนที่ไม่ค่อยมาประชุม คนที่มาแล้วก็หาย อย่างนี้เยอะมาก ที่เราจะไม่รู้จักชื่อเลย ผมรู้จักเยอะ เกิน 10 คน แต่พูดไม่ได้

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญฯ

นี่สำคัญ ที่แรกคนที่ออกแบบรัฐธรรมนูญฯ มา ก็มีความมุ่งหวังว่าสิ่งที่ทำอยู่ คือเขียน ไปด้วยความเชื่อว่าจะไม่มีอะไรมาแทรกแซงกรรมการที่จะคัดเลือกองค์กรอิสระ หรือวุฒิสมาชิก ใน แต่ละส่วนขององค์กรอิสระ บางส่วนก็ให้ความเห็นชอบ บางส่วนก็ให้คัดเลือกระบบ บางส่วนก็ ร่วมกับสมาชิกวุฒิสภา เพราะฉะนั้น บทบาทตรงนี้มันต้องมีกรรมการเฉพาะทำเรื่องนี้โดยตรง แต่ก็ ไม่ค่อยมี ก็เปลี่ยนกันไปเรื่อย กรรมการเฉพาะตรงนี้น่าจะมีหน้าที่คอยตรวจสอบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นตาม ขั้นตอนมันโปร่งใสไหม มันถูกต้องหรือเปล่าก่อนที่จะมา ไม่ใช่ว่าไม่ใช่อำนาจหน้าที่เรา ฉะนั้น

เวลาคัดเลือกองค์กรอิสระที่ วุฒิสภากำลังคราวละทีไป เมื่อก่อนนี้ในครั้งแรกๆ คนไม่ค่อยเข้าใจ คิดว่ามอบหมายให้วุฒิสภานี้ดีแล้ว น่าจะไม่มีการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่เชื่อไหมถ้าเราไปศึกษาวิเคราะห์ให้เห็นเราจะเห็นว่าการเมืองเกี่ยวข้องตั้งแต่ต้น เพราะเมืองไทยมันมีระบบอุปถัมภ์ ไม่ว่าจะทางใดทางหนึ่ง เกี่ยวข้องมากหรือเกี่ยวข้องน้อยเท่านั้น

แต่ในระยะหลัง รัฐบาลเริ่มเห็นความสำคัญขององค์กรอิสระ หลังจากที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ถูกตัดสินให้ชนะโดยศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งแรกเลยคดีชุกหื่น พอตรงนี้ฝ่ายการเมือง ซึ่งเป็นรัฐบาลมองเห็นแล้วว่าวุฒิสภามีความสำคัญ เลยมีการแทรกแซงด้วยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ โดยให้ประโยชน์หลายๆ เช่น บางท่านลาออกไปแล้วสมัคร ส.ส.คราวหน้าได้แน่ อย่างชุดนี้ก็มีหลายคน พอหมดวาระแล้วก็ไปสมัคร ส.ส. ก็คงจะได้อีก คอยดูแล้วกันในอนาคต จะต้องมีการตอบแทนกันอย่างไร มีการตอบแทนหลายประการทำให้วุฒิสมาชิกเสียชื่อเสียงมาก ในเรื่องของการสรรหากรรมการองค์กรอิสระ ไม่ว่าจะเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ลือล่ำที่ลงล่างหน้าเลยว่ารายชื่อเหล่านี้คือคนที่จะได้รับเลือกตั้ง ขณะเดียวกันวุฒิสภาก็ปฏิเสธว่าเป็นไปไม่ได้ แต่มันก็ออกตรงทุกที ก็แล้วแต่ประชาชนจะเชื่อใคร เราก็มองออก เรานักวิชาการ เราก็รู้อยู่แล้วว่าอันนี้ถูกแล้ว อย่าง กกต. 5 คนนี้เป็นใบปลิวแจกทั่วสภาก่อนที่จะเลือก มันเห็นชัดว่าถูกวางมาแล้ว

ผมเองได้เคยเข้ามาเกี่ยวข้องในการเลือก 2-3 ครั้ง ผมรู้เลยว่า โอเค มันมี คนที่ไม่ได้เป็นพวกของรัฐบาล ไม่มีสิทธิ์เป็น ต้องเป็นคนที่เขายอมรับและเขาเอาด้วย ให้ไฟเขียว คุยกันได้คุณถึงจะได้รับเลือก ฉะนั้น องค์กรอิสระที่เกิดขึ้นจึงทำงานได้ไม่ครบ 100% มีการแทรกซึมทางการเมืองแทบทุกครั้ง ทุกเรื่อง เราดูจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ เราดูการตัดสินของ กกต. ก็ได้ ความเอื้ออาทรของ กกต. การไม่กระตือรือร้นในการป้องกันการซื้อเสียง มีหมด

ผมเองเคยไปให้ความเห็นกับ กกต.ละเอียดย่อยแต่เขาไม่ทำเพราะว่าผมเสนอสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุดคือในการเลือกตั้งเราเสนอสิ่งที่ โกงยากมากขึ้น เลวน้อยที่สุดแต่ก็ไม่เอาอย่างเช่นผมเสนอว่ากรรมการในหน่วยรัฐตัว 6 โมงเช้าในวันรุ่งขึ้น เราทำได้ แต่ไม่ทำเพราะกลัวว่ามันไม่ใช่พวกเพราะจับสลากเราพยายามเสนอสิ่งนี้นักวิชาการ ฉะนั้นในบทบาทตรงนี้เป็นที่ยอมรับทั่วไปในสังคมและยอมรับว่ามี เขาเรียกว่าบล็อกโหวต หรือมีการสั่งการว่าให้เอาคนนั้นคนนี้ มีใบสั่ง ถึงอนาคตที่ว่า ป.ป.ช. ถามว่าทำไมคนๆ ถึงไม่ไปสมัคร ผมไม่ได้หมายความว่า 80 คนไม่ดี แต่คนที่มิเชื่อว่าควรที่จะสมัครไม่มีเลยขนาดส่งไปเทียบเชิญก็ไม่มี ฉะนั้นต้องยอมรับว่าคนเขารู้แล้วว่าอย่าไปเลย ไปก็เพื่อยูติ และผมเชื่อแล้วว่าตอนนี้เขาบล็อกได้ เขาเอาคนไหนก็ได้ ซึ่งจริงๆ แล้วอันนี้เป็นจุดอ่อนและทำให้วุฒิสมาชิกชุดนี้เสียชื่ออยู่พอสมควร แต่ดูเหมือนเขาไม่สนใจ

● การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ ไม่มีเลย วุฒิสภาไม่มีบทบาทตรงนี้เลย

ถอดถอนนั้นไม่มีทาง เพราะรัฐธรรมนูญฯ คือวุฒิสภาในเรื่องการถอดถอนจริงๆ วุฒิสภามี แต่วุฒิสภาจะทำหรือไม่ทำนั้นอีกเรื่องหนึ่ง ในยุคนี้เราไม่เจอเพราะในเมื่อส่วนใหญ่เขาสั่งได้ ก็ไม่มีทาง เสียงข้างมากเป็นของฝ่ายการเมืองรัฐบาล มันก็ไม่มีทางที่จะใช้เครื่องมือของวุฒิสภาได้ ทั้งที่เห็นชัดๆว่ามันผิดกฎหมาย เขาเรียก “ส.ว.เอื้ออาทร” ใช้คำนี้ได้เลย ชี้ตัวได้เลยว่าใครบ้าง ก็มีวุฒิสมาชิกหลายคนให้สัมภาษณ์ว่ามี ไม่มีใครปฏิเสธ แต่ก็ไม่ได้เอ่ยชื่อเพราะกลัวถูกฟ้องหมิ่นประมาท

● บทบาทหน้าที่และผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

เขาก็เป็นชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง สิ่งที่น่าเสียดายสำหรับผมคือว่าในทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ถ้าเลือกตั้งโดยตรง คุณต้องให้เขาออกกฎหมายได้ แต่สมาชิกวุฒิสภาชุดนี้ถูกห้ามไม่ให้ออกกฎหมาย และก็ไม่ต่อสู้แต่ในด้านความสัมพันธ์กับประชาชน เขาก็มีวิธีการ ซึ่งเรามองดูว่าเหมือนค่าน้ำพริกละลายแม่น้ำ อีกด้านหนึ่งก็เหมือนรู้สึกว่าเขาทำพอกดล้อมแกล้ม พอให้เป็นผลงาน เพราะว่ามันมีวิธีที่จะทำดีกว่านั้น เขาเรียกว่า “ส.ว.พบประชาชน” เขาไปภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก แต่พอเราไปดูวิธีการไปของเขาแล้วนี้ เราจะเห็นว่าเที่ยวโขงไปนี้ไปเที่ยวเสียดส่วนใหญ่ การไปเอื้ออำนวยประโยชน์สุขแก่ราษฎร มันไม่ต้องไปทมิฬใหญ่ แต่ต้องไปที่ๆไปดูเรื่องของการละเมิดสิทธิต่างๆ เช่น กะเหรี่ยงที่เขาโดนตะกั่ว หรือการบุกรุกที่ดินที่จังหวัดภูเก็ต หรือตอนมีสึนามิ เราไปดูสิว่าที่เกาะพิทักษ์ กับเขาหลักนี้มันโกงที่ใช้ไหม เราควรจะบอกรัฐบาลว่าให้หยุดเลย อย่าเพิ่งพัฒนาให้เคลียร์เรื่องที่ดินก่อน ซึ่งจริงๆ รัฐบาลรีบที่จะเข้าไปเยียวยาโดยเอาเงินโปะเข้าไป ผิดเลย เพราะว่ามันเข้าถือกนายทุน เราอย่าไปคิดว่ามันจะทำให้ขาดการท่องเที่ยว ซึ่งหน้านี้มันไม่มีคนอยู่แล้ว เราน่าจะหยุดและปรับระบบเสียว่าตรงไหนเป็นของรัฐ ตรงไหนเป็นของประชาชน เป็นที่ที่พัฒนาได้ แยกกันไปเลยให้ถูกต้อง เกาะพิทักษ์นี้เรารู้กันว่ามันบุกรุกที่ดินทั้งนั้น แต่ว่ารัฐบาลกลับไปใช้ช่องทางที่เอื้ออำนวยกับเอกชนที่มีอิทธิพล นักธุรกิจที่เป็นพวกตัว

ดังนั้น ความสัมพันธ์ ส.ว.พบประชาชน ให้คะแนนเสีย 25 จาก 100 จริงๆ แล้วมันน่าจะมียุทธศาสตร์ที่จะลงไปพบกับประชาชน เหมือนการโยงไปที่คำถามแรกก็คือกฎหมาย เมื่อเราศึกษากฎหมายแล้ว เราก็จะมาแก้กฎหมาย ยกตัวอย่าง ขณะนี้ พระราชบัญญัติเกี่ยวกับป่าไม้มี 8 ฉบับ กฎหมายที่ดิน กฎหมาย สปก. กฎหมายป่าไม้ที่ราชพัสดุ ไม่มีใครสักคนในวุฒิสภาที่จะรู้เรื่องนี้เลย มันต้องเอามารวมเป็นฉบับเดียวและเขียนยังงี้ถึงจะให้มัน ไม่ใช่ต่างคนต่างใช้ อย่าง

การโกงป่าสงวนแห่งชาติต่างๆ ชัดเจนเพราะหน่วยงานหลักไม่ทำ คนอื่นก็เข้าไปไม่ได้ ทำไมวุฒิสภาไม่ทำ ไม่ลงไป เขาโกงประเทศ มีงานที่วุฒิสภาจะทำได้

วุฒิสภาไปคิดว่าปิดสมัยประชุมไม่ต้องทำอะไร ทั้งเปิดทั้งปิดนี่มันมีทั้งปี ควรจะทำงานตลอด เช่น กรรมการการฯ แต่ละชุด น่าจะดูกฎหมายยังไง แยกกันไป เราไปดูสืบบางกรรมการฯทำงานฟิตจัด อย่างกรรมการการปกครองฯ จนรัฐบาลมองว่าเป็นศัตรู เขาก็ทำเรื่องนั้นเรื่องนี้เยอะแยะไปหมด แต่เราต้องเป็นกลางทำเพื่อประโยชน์ของประเทศ เป้าหมายคือประชาชนเป็นหลัก ไม่สำคัญว่าเป็นรัฐบาลไหน คุณผิดก็ต้องผิด ฉะนั้น อะไรที่ควรจะทำมันต้องลงไปหาข้อมูล ถ้าเราอยู่เฉยๆ เราพูดขึ้นมามันก็ไม่ถูก เขาก็จะดูถูกเอาว่าเราไม่รู้เรื่องเลย ฉะนั้น จริงๆ วุฒิสภามีงบบต่างๆ มีงบสัมมนา มีงบเชิญนักวิชาการ ก็เอามาใช้ให้เป็นประโยชน์ จ้างคนที่มีประโยชน์ ถ้าจ้างพรรคพวกไปก็ไม่มีประโยชน์ นี่เหมือนกันหมดทั้งสภาล่างและสภานบน อ.ธีรภัทรกับผมเป็นชุดแรกที่เป็นที่ปรึกษาของสภาผู้แทนฯ ปี 2529 ผมก็อยู่มาเรื่อยๆ จนเขาแบล็กลิสต์ให้ผมออก

● การประเมินคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

มันไม่มีตัวชี้วัด จริงๆ แล้วอันนี้ถ้าเราทำวิจัยประเมินเขา มันต้องมีตัวชี้วัดด้วยว่าจริยธรรม คุณธรรมมีอะไรบ้าง แต่ถ้ากล่าวในภาพรวมก็ต้องศึกษา คุณธรรมจริยธรรมคือการขึ้นเครื่องบินไปติ๊กอล์ฟ ขึ้นเครื่องบินไปเรียนหนังสือ เราต้องดูรายละเอียด และเรื่องการเงินต้องให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) มาดู การสัมมนาต่างๆ การไปต่างประเทศ การจ้างผู้ช่วย ส.ส. ผู้ช่วย ส.ว. นักวิชาการเขาจ้างกันยังไง แบบไหน ก็จะพบเอง มันต้องมีข้อมูลที่ถูกต้องถึงจะพูดได้

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรอกร่างกฎหมาย

ประเด็นแรกคือไม่ศึกษากฎหมายตั้งแต่เข้าสภาแล้ว คือเขามีกรรมการกิจการวุฒิสภา ถ้ารู้ว่าสภาล่างเข้าร่างกฎหมายนี้เอามาศึกษาก่อน มอบให้กรรมการชุดใดชุดหนึ่งศึกษาและทำคู่กับเขาเลย เป็นความเห็นของวุฒิสภา และอาจจะลงไปทำประชาพิจารณ์ก็ได้ ใช้ความเห็นสาธารณะและดูว่าเรื่องนี้เกิดเรื่องขัดข้องอะไรถึงเอากฎหมายนี้มา เช่น ขณะนี้ พระราชบัญญัติป่าชุมชน มาตรา 18 วุฒิสภาจะแก้ยังไง เพราะรัฐบาลเขาบอกว่าประชาชนจะอยู่กับป่าต้นน้ำไม่ได้ แต่ข้อเท็จจริงคือถ้าประชาชนไม่อยู่ พวกตัดไม้มันจะเข้าไปตัด ที่ จ.เชียงใหม่ชุมชนเขาเข้มแข็ง เลยเกิดการเถียงกันระหว่างนักวิชาการชุมชนกับนักสิ่งแวดล้อม

ผมก็เสนอแนะว่าให้คนในชุมชนจัดเวรยามดูแล ให้เขาอยู่ได้เพื่อไม่ตัดไม้ทำลายป่า ประชาชนเขาอยู่กับป่าคือเขาอยู่มาก่อน หรือเราจะสั่งให้คนไปอยู่ ตรงไหนที่ยังไม่เคยมีคนไปอยู่ ก็ไม่ต้องให้อยู่ ก็ขึ้นอยู่กับการดูแล ไม่ใช่ไปห้ามว่าไม่ให้อยู่เลยเพราะเท่ากับแก้ปัญหาไม่ถูกจุด เพราะคือการไม่ศึกษากฎหมายมาก่อน ต่อมาเมื่อไม่มีเจ้าภาพมันก็ปล่อยไปเรื่อยๆ แล้วแต่ว่าใครสนใจไม่สนใจ ฉะนั้น เวลามาถึงวุฒิสภา ก็แก้ บางมาตราก็ไม่ได้ดู concept แต่ต้น คือการดูกฎหมาย ต้องดูทั้งฉบับก่อน แล้วค่อยมาดูแลแต่ละหมวด แล้วมาดูเรียงมาตรา

ฉะนั้น วิธีการของวุฒิสภาในการดูแลตรงนี้ก็คิดว่าไม่ได้ผล หรือได้ผลน้อย ตามกฎหมายเราไม่มีอำนาจที่จะค้านกฎหมายเขา แต่ถามว่าคุณใช้พลังประชาชนอธิบายให้ฟังไหม ให้สื่อพูดแทนก็ได้ เปิดเว็บก็ได้ ถ้าคุณทำความเข้าใจสาธารณะออกมา คุณวิเคราะห์กฎหมายที่เขาร่างขึ้นมาแล้ว ผมว่ากฤษฎีกายอมแพ้ เพราะกฤษฎีกาทำแต่เฉพาะนักวิชาการ เขาไม่ได้ทำแบบที่ผมว่าเลย คือคุณลองเอากฎหมายไปถามประชาชน 4 ภาคเลย และสะท้อนออกมา ฉะนั้น มันอยู่ที่วิธีการ กระบวนการจัดการ วุฒิสภาไม่มีกระบวนการจัดการที่ดีในการดูแลกฎหมาย บทพร่องเรื่องการจัดการ เขาไม่เคยจ้างใครแพงๆ มาทำตรงนี้ เขาก็จ้างพรรคพวกเขา หรือถ้าเขาไปจ้างใครที่จะแพ้กั๊มเป็นที่เป็นที่ปรึกษาวุฒิสภาได้ 4-5 คนเจ๋งๆ เลย แต่เขาไม่ลงทุน เขาจ้างผู้เชี่ยวชาญเดือนละ 1.5 หมื่น บาทต่อคน คุณดู

● **ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุม ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)**

จริงๆ อำนาจหน้าที่ตรงนี้ ผมว่าถ้าเอาจริง ข้าราชการไม่กล้า คือมันอยู่ที่วิธีการที่เราจะประยุกต์หน่วยราชการนั้น ถ้าเราจะตรวจสอบ มันมีกฎหมายมอบพระราชบัญญัติที่ให้อำนาจเราหลายฉบับ ตัวอย่าง พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร วุฒิสภาเป็นตัวแทนประชาชน เขาต้องให้ข้อมูลมา ถ้าไม่ให้เราฟ้องประชาชนหรือหนังสือพิมพ์ได้ ขอเรื่องคอร์รัปชัน คือวิธีการดำเนินการมันไม่เก่งพอ ไม่เอาใจใส่ คือถ้าส่งหนังสือไปเดือนหนึ่งยังไม่ตอบมันไม่ใช่

วิธีการที่วุฒิสภาไปก็คือส่งผู้เชี่ยวชาญของตัวเองไป เอาหนังสือตัวไป ตอบเดี๋ยวนี้ เอาเดี๋ยวนี้ หรือต้องภายในวันนี้หรือพรุ่งนี้ ต้องมีคำตอบ ต้องชี้แจงและชัดเจน คือรัฐบาลเขาตั้งว่าไม่ให้มาชี้แจงได้ ก็ไม่เป็นไรก็เอาข้อมูลมา ระวังถ้าผมพบคุณ ฟ้องคุณบกพร่องในหน้าที่ กฎหมายอาญา มาตรา 157 ซึ่งทำได้ วุฒิสภาไปแจ้งความเลย ถ้าพบจริงๆ แม้ข้าราชการจะทำงานตามวาระแต่ก็ต้องทำงานเพื่อประเทศชาติ นักการเมืองมันคุ้มกะลาหัวคุณได้ไม่เกิน 4 ปีหรอกจริงๆ ต้องเอาแผ่นดินเป็นหลัก ข้าราชการได้เงินเดือนจากภาษีประชาชน ไม่ใช่จากรัฐมนตรี เว้นแต่คุณจะชื้อโกงร่วมกับเขา ต้องพูดกันให้ชัดเจน พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทำได้

การตรวจสอบฝ่ายบริหาร นักการเมือง ในการตรวจสอบทำอยู่กลุ่มเดียวและมีอุปสรรค แต่สิ่งหนึ่งวุฒิน่าจะทำได้ แต่ไม่ได้ทำในการตรวจสอบก็ว่าขออนุมัติเงินไม่ได้ คือวุฒิมุ่งในการจัดสัมมนาวิจัย ถ้าใช้ช่องนี้เงินวิจัยเหล่านี้เขาจะใช้ประโยชน์ในการจ้างนักศึกษา อาจารย์ทั้งหลายมาทำวิจัยว่าสมมุติว่าเห็นลำไยมันโกง เราไม่ต้องทำเหมือนที่ พล.ต.อ.เสรีพิศุทธิ์ เตมียะเวส ทำแล้วส่งเรื่องให้ ป.ป.ช. แต่ยังจับไม่ได้เลย ถ้ามีความผิดซึ่งหน้า ฟ้องมาตรา 157 จับมันก่อนเลย ฉะนั้นผมใช้ตรงนี้ โกงชัดๆ เราก็สอบขาวไร่ ประเมินผลใช้เงิน 3-4 แสนก็เสร็จ ก็เอาข้อมูลมาเสนอสภาฯว่าฝ่ายบริหารทำอย่างนี้ไม่ได้นะ เรื่องมันคอร์รัปชัน คลองด่านไม่เสร็จเพราะอะไร เราตั้งทีมงานมาศึกษา นำแนวร่วมสื่อ เอ็นจีโอ ใช้ได้หมดทำให้เป็นพลัง

● การตรวจสอบเป็นเพราะสามัญสำนึกตรงนี้น้อยไปหรือเปล่า

คือมันอย่างนี้ ลักษณะที่เป็นทุนนิยมของเรารักความสบาย วุฒิสภาของเราส่วนใหญ่เป็นอย่างนั้น เป็นอดีตข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ผ่านร้อนผ่านหนาวมาเยอะ ก็มองว่าข้างมันไม่ใช่เรื่องของเรา เขาไม่ได้มองว่าเขาเป็นคนที่ประชาชนเลือกมา แต่ก็มีบางคนที่ใช้เงินเข้ามา เขาก็เลยไม่ได้คิดเรื่องประชาชน หรือบางคนก็ใช้อิทธิพลเข้ามา ตามต่างจังหวัดก็ยังมียู่ พูดึงเอาเปรียบราษฎรด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้นตรงนี้ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ฝ่ายวิจัยต้องชี้ให้เห็นว่าวุฒิสภาต้องปรับตัวยังไง เพราะว่ามันมีจุดอ่อนและข้อบกพร่องมากตรงนี้ มีคนขยันทำอยู่ไม่เท่าไร แต่ก็เป็ความเสี่ยงของวุฒิสภาพอสมควร ประชาชนยอมรับ แต่กลุ่มที่กินแรงก็เยอะเลย เราจะพบข้อคนที่ให้สัมภาษณ์ไม่กี่คน มีเขาประจำอยู่ในกลุ่ม 33 คน

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ

คือปัญหานี้มันเป็นปัญหาข้อกฎหมาย คือเขาทำได้อย่างเดียวคือ เมื่อศึกษาพบว่าใครทำอะไรผิดก็ฟ้องประชาชน ถามว่าทำไมวุฒิสภาเสนอถอดถอน การถอดถอนมันใช้ขั้นตอนหลายอันและไปติดอยู่กับกระบวนการที่อำนาจรัฐเข้าไปแทรกแซงได้ แม้กระทั่งโหวตรอบสุดท้าย สมมุติสมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่งจะโหวตเอาออกได้ ก็ต้องใช้เสียง 3 ใน 4 คือการถอนถอนตามมาตรา 303 ตามรัฐธรรมนูญ ต้องถอดถอนสมาชิกวุฒิด้วยกันก็ได้ รัฐมนตรีก็ได้ นายกรัฐมนตรีก็ได้ ส.ส.ก็ได้ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

แต่มาตรา 307 ถ้าจะถอดถอนโดยตรงต้องใช้เสียง 3 ใน 5 ก็คือต้อง 120 จึงไม่มีใครทำ เพราะเสียงไม่ถึงที่จะระดมถอดถอนคนในรัฐบาล หรือสมาชิกวุฒิสภาด้วยกันก็ไม่ถึง ถ้าพบว่าจะ

ทุจริตถอดถอนก็ทำได้ โดยใช้ ป.ป.ช. ฉะนั้น บอกว่าอุปสรรคจริงๆ ก็คือในข้อกฎหมายและการแทรกแซงทางการเมือง ข้อกฎหมายเพียงแต่ว่าเขาต้องการคนบริสุทธิ์ คนที่จะถูกกล่าวหาต้องใช้เสียง 3 ใน 5 แต่ผมว่าเสียงเกินกึ่งหนึ่ง 100 ก็น่าจะพอแล้ว เพราะถือว่าคนนั้นน่าจะผิดจริง แต่ถ้า 3 ใน 5 ถอดยาก โดยเฉพาะถ้าเป็นคนในรัฐบาล การแทรกของรัฐบาล ของคนอื่นในระบบอุปถัมภ์นี้ทำให้การถอดถอนของวุฒิสภาทำไม่ได้ เว้นแต่คนๆ นั้น รัฐต้องการให้ออกเขาก็ส่งสัญญาณมาได้

● ปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ

จริงๆ แล้ววุฒิสภามีองค์กรอิสระคือ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ที่จะเยียวยาประชาชนได้ แต่บังเอิญเขาเลือกคนที่ไม่มีประโยชน์ไปใช้ ก็เลยไม่สามารถที่จะใช้ตรงนั้นได้ ความจริงเขาน่าจะมีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไปนั่งอยู่ตรงนั้น พอคนมาร้องทุกข์ก็ส่งเรื่องให้ หรือเราเข้าไปดูจริงๆ ว่าองค์กรนี้จะขยายยังไร แก้อะไรยังไร เพราะไม่มีใครรู้เรื่องนี้ ทั้งๆ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะทำหน้าที่ได้ดีที่สุด ถ้าทำดีๆ นะ ถ้าจัดให้ถูกต้อง ฉะนั้น เครื่องมือของวุฒิสภาก็มีแค่ตรงนี้ ขณะที่เห็นตอนนี้มีอันเดียว แต่จริงๆ แล้ววุฒิสภาก็สามารถ เขามีผู้รับความเห็น แต่ก็น้อยไม่แพร่หลาย น่าจะมีเบอร์โทรด่วน เขาสามารถใช้บริหารจัดการของเขาบริการประชาชนได้ แต่เขาอาจจะมองว่านั่นไม่ใช่หน้าที่เพราะเขาอยู่สูงเกินไป

● คิดว่าการเข้าถึงประชาชนของสมาชิกวุฒิสภามีหรือไม่ หรือเข้าลำบาก

ไม่มีหรอก เขาไม่เข้า เขาบกพร่องในการบริหารจัดการที่จะเอาตรงนี้เข้าไป ฉะนั้น ถ้าเขาบริหารจัดการอย่างที่ผมพูดแต่แรก เขาจะช่วยประชาชนได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เขาลงไป เขาลงไปก็ได้อะไรแต่ไม่มีต่อ เขาไม่มีข้อเสนอชัดเจนว่าเขาจะทำอย่างไร และไม่มีคณะกรรมการติดตาม คล้ายๆ ว่ามีค่าน้ำอยู่ทำไมไม่ไปร้อง ผมว่ามันไม่ได้เกี่ยว ไม่ควรเกี่ยวกับการทำงานให้ประชาชน อันไหนที่เราทำงานได้ ชองไหนเราทำได้ก็ต้องทำ ต้องมีคนอย่างนี้ไปพูด คือไม่ว่าประธานหรือวิปวุฒิสภา มันต้องมีการพูดจากันว่างานเราเป็นอย่างไร ทำไมเราไม่ทำกัน

● คิดว่าสมาชิกวุฒิสภาทำงานคุ้มกับเงินเดือนหรือไม่

ถ้าให้ผมพูดตามตรงคือไม่คุ้ม เพราะผมเป็นคนเดียวที่ต่อต้านการขึ้นเงินเดือน แต่ที่ดูๆ อยู่ก็มีลักษณะคล้ายตามผู้แทนฯ ไปทุกที ใหม่ๆ ยังคิดว่าตัวเองดีกว่า ตอนหลังไม่มีเลย และพวกที่เป็นความหวังและเข้าไป คือมีงานอยู่แล้ว ตรงนี้เลยกลายเป็นงานอดิเรก ทั้งที่งานวุฒิสภามันควรจริงจังงานอาชีพตัว ตัวเองเสียสละเข้ามาก็ให้ญาติพี่น้องทำไปก่อนได้ ไม่ใช่ลงไปทำ เยอะแยะที่เป็นอย่าง

นี้ เขาเข้ามาเพื่อให้ได้เกียรติและประโยชน์ ไม่ต้องเรียกเกียรติหรือออก เพื่อปกป้องประโยชน์ เพื่อให้ตัวเองมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นและเพื่อทั้งหาประโยชน์และปกป้องประโยชน์ คือมีจำนวนน้อยที่เสียสละ อย่างครูย่น (มนตรี สันทวิชัย) ครูหุ่ย (วัลลภ ดังคนานุรักษ์)

● ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา

เขาไม่ทำเพราะถ้าขึ้นไปทำ กรรมการจริยธรรมเขาก็จะหาว่ามาว่ากันเอง แต่เรา training (อบรม) ได้ เป็นลักษณะการจัดการที่ดี เรากระตือรือร้นในการทำงาน ไม่เห็นจะแปลกเลย ถ้าเราจะสัมมนาเพื่อรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือการศึกษาเพื่อรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างเรื่องพลังงาน ทำไมคุณไม่จับกลุ่มคิดออกมาละ น้ำมันแพงเสียภาษีตรงไหนละ คุณโสภณ สุภาพงษ์ ก็รู้อยู่ ทำไมไม่เป็นตัวตั้งตัวตีผมเดือนแรกแล้ว ผมบอกว่าผมจะช่วยแกเพราะผมมีข้อมูลอยู่ส่วนหนึ่ง ผมคิดของผมเองว่าเมื่อซื้อน้ำมันดูไบ ทำไมคิดราคาสิงคโปร์ ผมก็ไปศึกษาค่าส่วนต่างเท่าไร ค่าน้ำมันเท่าไร สิ่งที่ผมไม่รู้คือค่านำเข้าเท่าไร

ฉะนั้น สุลการต้องเอาใบนำเข้ามาให้ผม ผมจะได้รู้ว่าใครกักตุนน้ำมันก่อนไปขายให้เรา คือมันมีผลประโยชน์เยอะ กินกันเป็นแสนล้านบาทรับรอง คือตอนนี้เราบกพร่องตรงที่เราไม่ดีแพ้ความจริง ทำไมวุฒิไม่ทำ เครื่องมือพร้อม ทำไมไม่เชิญมา วุฒิสภานี้วุฒิกวจะเยี่ยมยอด แต่ในทางปฏิบัติคาดหวังในการปฏิบัติหน้าที่

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย

อุปสรรคในการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย มันบกพร่องในการบริหารจัดการและไม่มีวิธีคิดที่ก้าวหน้าเพื่อประชาชน อย่างกฎหมายมันต้องศึกษาตั้งแต่ต้น พอคราวๆสำหรับกฎหมายใหม่ๆ ขณะเดียวกันเราก็ดูแลกกฎหมายเก่าๆ ซึ่งเห็นว่ามันน่าจะลิดรอนสิทธิ มันน่าจะมีผลกระทบต่อประชาชนในแง่ลบ มันน่าจะเอาเปรียบจนเกินไป พวกนี้ ซึ่งสำคัญ ถึงบอกไว้แต่กลับไม่ทำเอง ฉะนั้น การแก้ไขมันอยู่ที่ vision ของคนทำ ผมไม่แน่ใจว่าชุดใหม่ปีหน้าที่จะเลือกเข้ามา จะทำได้อย่างที่ผมพูด เพราะมันต้องทุ่มเท มันต้องมีคนนำและเสียสละในการทำ

● แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ)

ในเรื่องการตรวจสอบฝ่ายบริหาร อย่างที่เรียนให้ทราบ อันแรกต้องตั้งทีมขึ้นมาก่อน

วิธีการตรวจสอบ จุดประสงค์ในการตรวจสอบ ต้องว่าจุดประสงค์และเป้าหมายอยู่ตรงไหน มีวิธีการตรวจสอบด้วยอะไร ประกอบด้วยความร่วมมือจากข้าราชการ การหาข้อมูล การวิจัย ทำโพล ต่างๆ ต้องลงทุน งานทุกอย่างทำได้แต่ต้องมีคนนำเท่านั้นเอง คนเอาใจใส่ เป็นกลุ่ม ต้องตั้งขึ้นมา มีตรวจสอบ เริ่มต้น เสนอให้กรรมการฯ คณะไหนทำ มีความชำนาญต่างๆ กันมอบหมายทำ 7 วัน 15 วันทำเสร็จ ก็มีงานทำกัน

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญฯ**

เรื่องถอดถอนแต่งตั้ง นั้นลำบากเพราะการแทรกแซงทางการเมืองจากอำนาจรัฐนี้ มันมีการตอบแทนด้วยผลประโยชน์ มันมีได้น้ำได้ดินไม่มีการเปิดเผย ผลประโยชน์เหล่านี้มันเรียกร้องได้ด้วยจิตวิญญาณและความรับผิดชอบในหน้าที่ เราไม่สามารถหาเครื่องป้องกันได้ เว้นแต่ว่าประธานจึงต้องหาข้อมูล เช่น เรากล้าบอกไหมว่าในทุกเดือนประชุมเสร็จนี้ ปลายอาทิตย์มีคนขาดประชุม หนีประชุมกัน ประชุมกรรมการหายไปกี่คน กล้าไหมที่จะบอกตรงนี้ คือการตรวจสอบที่ดีนั้นคือการตรวจสอบตัวเองเสียก่อน

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของวุฒิสภาในด้านความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนและด้านอื่นๆ**

มันขึ้นอยู่กับตัวงานที่เราลงไปทำ ยกตัวอย่างหมดแล้ว เช่น ส.ว.ไปพบประชาชนไม่พอ มันเหมือนลักษณะไปเที่ยว มันไม่ได้ไปหาข้อมูล มันไม่ทำต่อเนื่อง เรื่องสำคัญกระทบต่อประชาชนอย่าง สีนามิ ทำไม่ไม่ลงไปจี๊ แก้วสรร (อดิโพธิ) ไปทำไว้แล้ว จริงหรือเปล่า ขอแรงสมาชิกไปช่วยกันหน่อย เกะช้างเป็นยังไง ทำเรื่องโกงลำไย ก็ต้องทำจริง ทำเป็นทิม ถ้าเราลงไปที่ประชาชนมากเท่าไร เราก็ได้ข้อมูลที่ดีขึ้นมากเท่านั้น ต้องดูว่าเราลงไปเราเป็นเพื่อนเขาไหม เราลงไปเจ้าของพื้นที่ต้องบอกว่าเราลงมาเพื่ออะไร เราก็ประชุมกลุ่มเขาเลย เอาตัวที่เดือดร้อน เช่น ผลไม้ที่ระยองมีปัญหาเรื่องน้ำ เราลงไปได้ เราก็บริหารข้อมูล พ่อค้า ชาวสวนใช้น้ำอย่างไร เรามีข้อมูล มีคนเก่ง เราก็ไปแก้ไข เรามีรายงานเสนอ ที่คือสามารถทำได้เพราะมีงบ มีคนที่มีความรู้ ใช้นุเคราะห์ได้ จ้างอาจารย์ได้

● **แนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านคุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์และพฤติกรรมโดยทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภา**

ถ้าเขาแก้มันต้องด้วยจิตวิญญาณและด้วยความรู้สึกรับผิดชอบของเขาคือหน้าที่ การทำดีมันอยู่ที่

ตัวคนมันคงไม่มีเครื่องบังคับไปให้เขาทำดีได้ ฉะนั้น เหมือนเป็นผู้สูงแล้วสอนอย่างไร ก็คงไม่จำเป็น คนนั้นต้องรู้จักตัวเองว่าศีลธรรมพระพุทธเจ้าคืออะไร และพระพุทธเจ้าสอนอะไรมา และในชีวิตคุณควรทำอะไร จะไปให้ใครบังคับคุณทำคงไม่ได้ มันเป็นสามัญสำนึกเฉพาะคนเฉพาะตำแหน่ง คือต้องมีความรู้ดีกว่าความรับผิดชอบนี้เราต้องทำ

● **คิดว่าเมื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาดังกล่าวแล้ว สมควรยกเลิกสถาบันวุฒิสภา หรือให้คงอยู่ต่อไปหรือไม่ อย่างไร ในกรณีที่ต้องการให้สถาบันวุฒิสภาคงอยู่ต่อไป ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวุฒิสภาอย่างไร**

แต่เดิมตอนผมเสนอเรื่องการเลือกตั้ง ผมขูบหมดเพราะวุฒิสภาตั้งจากนายกรัฐมนตรีคนเดียวเสนอแต่งตั้งมาแต่ตอนเขาพิจารณากัน มันมีความลับอยู่ ผมอยากให้มี ส.ส. 500 คนสภาเดียวโดยบัญชีรายชื่อไม่ได้เป็นรัฐมนตรี ส.ส.บัญชีรายชื่อคืออยากได้คนเก่งๆ มาเป็น ส.ส.สองส่วนในสามส่วน ถามว่าทำไมเอา 200 ก็วุฒิสภาเดิมมี 200 วุฒิสภาเดิมเป็นพี่เลี้ยงและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ฉะนั้น พรรคการเมืองมีหน้าที่ไปหาคน และคนมีสิทธิเลือกพรรค พรรคก็ต้องหาคนดีๆ มาอยู่ในสัดส่วนตรงนี้ ไม่ใช่เอาคนเหล่านี้มา ฉะนั้น ทีมรัฐมนตรีเขาต้องคนอยู่แล้ว เขาไปหาเอาคนข้างนอก บอกเลยว่าคนเป็น ส.ส. ไม่ต้องเป็นนายกรัฐมนตรีหรือเป็นรัฐมนตรี แต่ก็ไปออกกันอยู่ นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้งจริงๆ ก็ต้องหาคนเก่งๆ มาอยู่ 100- 200 คน ต้องมีในบัญชีรายชื่อเขามี 100 คน ธรรมดาผมจัดไว้ 200 คน ส.ส.มี 300 เขต

● **ควรมีวุฒิสภาต่อหรือไม่**

คือทั่วโลกนี้มีอยู่ประมาณ 140 ประเทศ 100 กว่าประเทศมีสภาเดียว 40 กว่าประเทศมีสองสภา สภาคู่ส่วนใหญ่เช่น อังกฤษ ของเราเราตั้งมาเพื่อค้ำจุนให้ฝ่ายบริหาร แต่ดันให้ไปทะเลี่ยงเลือกโหวตรัฐธรรมนูญ ถ้าจะให้มันก็ต้องคุมการเลือกตั้งให้ดี มันไม่สามารถคุมได้ ก็ไม่ควรมี เพราะยังเอาคนของพรรคการเมือง คนที่ไม่มีคุณภาพเข้ามา ผู้เราดูบัญชีรายชื่อดีๆ แล้วจัดสภาเดียวรัดกุม คือทุกอัน ด้วยระบบการศึกษาไทย ระบบคิด ระบบการศึกษาที่ดี แต่เราไม่ได้คิดก้าวหน้าหรือคิดไกล แล้วก็เห็นลักษณะเห็นแก่ตัว

ฉะนั้น ทุกเรื่องจะเห็นแก่ตัว เลี่ยงกฎหมาย เขียนมายังไงก็ตาม ฉันทก็เลียงด้วยประโยชน์ของตัวเอง ฉะนั้น แม้จะเป็นสองสภาหรือสภาเดียว มันไม่มีในข้อจำกัด และคราวที่แล้วที่ไม่มีในโลกนะอัตรา 4 ต่อ 1 ผมเสนอ 3 ต่อ 2 ฉะนั้นทำได้จริง 100 คน ก็คือถ้าเลือกก็จังหวัดละคน สองคนเท่ากันหมด คือเอกลักษณ์ของอำนาจ แต่ก็หว่านมลรัฐ สหพันธรัฐ ต้องเอาประชากร แต่ถ้าเราเอาสิทธิประชาชนเลือก จังหวัดเล็กใหญ่เท่ากัน

● คิดว่าวุฒิสภากำลังคุ้มกับเงินเดือนหรือไม่

ถ้าเทียบกับเงินเดือนที่ได้รับ ไม่ เราารู้เลยว่ามันมีจุดอ่อนและข้อบกพร่องเรื่องคุณภาพของคน แต่ไปบอกว่าคุณภาพไม่ดีก็ไม่ได้นะ คนที่เป็นอธิบดี ซี 10 นี่เยอะมาก แต่คนเหล่านี้ไม่ได้เสียสละอะไร เป็นข้าราชการเก่าแล้ว ไม่ตายแล้ว ไม่มีความกระตือรือร้น ฉะนั้น ก็อยู่ไปแบบปกป้องผลประโยชน์ตัวเอง ก็มีหลายคน พวกผู้ว่าฯ ที่อยากจะลงส่วนใหญ่มีแผล ฉะนั้น ถ้าเราจะดูว่าเราจะมีไม่มี มันต้องมียุทธศาสตร์ประกอบกันด้วย ต้องมานั่งคุยกัน ฟังคนเดียวไม่ได้ แล้วคงมานั่งดูว่ามันมีจุดอ่อนบกพร่องตรงไหน และถ้าทำมันจะเจริญยังไง ต้องมองอนาคต คือถ้ามี ส.ส. 400 คน วุฒิสภา 100 คน ก็น่าสนใจ หรือลด ส.ส.เหลือ 300 และ ส.ว. 150 คน ก็จังหวัดละสองคน แต่นักการเมืองท้องถิ่นก็ยังไม่อยากให้อาคนเดียว ให้เอาพรรคพวก แล้วก็เกิดการซื้อเสียง ในกรุงเทพฯ ยังซื้อเลยคราวที่แล้ว ฉะนั้น ถ้าหากที่จะคิดอะไรขึ้นมา ถ้าคิดว่าดีแล้ว แต่ถึงเวลาปฏิบัติมันไม่ใช่ ฉะนั้น เวลาจะคิดอะไรต้องคิดไปข้างหน้าว่าแนวทางปฏิบัติเป็นยังไง

● ถ้ามีกระแสแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ คิดว่าจะช่วยเปลี่ยนแปลงตรงนี้ได้ไหม

เขาไม่กล้าแก้ไข คนที่แก้รัฐธรรมนูญฯ ต้องเป็นคนนอก ไม่ใช่ในสภา ตอนนั้นผมทำไว้ในมาตรา 211 ผมให้ประชามติ ในหลวงลงพระปรมาภิไธยและร่างโดยสภาประชาชน 60 กว่าคน แต่ละหมวดนี้ได้ถามประชาชนแล้ว ใช้เวลา 2 ปี และประชาชนรู้มากกว่านี้

● หากมีวุฒิสภาก็จะช่วยถ่วงดุลรัฐบาลได้

มันอยู่ที่เรตัดสินใจว่าจะเอาแบบไหน กลายเป็นว่าจะถอยหลังเข้าคลองให้แต่งตั้งแทนเลือกตั้ง ก็จะวนอีกเหมือนสภาฝรั่งเศส มันเป็นเรื่องการเมืองเข้าแทรกแซง ของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ตอนแรกเขาก็จะบอกว่าไม่รับรัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้ เขาใส่กันชี้ิ้ว ก็เลยเป็นรัฐธรรมนูญฯ ออกมา

● ฝากความหวังกับ ส.ว.ชุดใหม่ไหม

คงได้แค่ส่วนเดียว

ภาคผนวก จ

ผลการพิจารณาของผู้ประเมินงานวิจัย

**ผลการพิจารณาของผู้ประเมินงานวิจัย
และรายละเอียดการปรับแก้ไขและคำชี้แจงของผู้วิจัย
เรื่อง “การประเมินผลงานของวุฒิสภา”**

ผลการพิจารณาของผู้ประเมิน	รายละเอียดการปรับแก้ไขและคำชี้แจงของผู้วิจัย
ประเด็นปัญหาสำคัญ 1.) หน้า 141 ข้อ 1.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ 25 คน แบ่งเป็น 11 กลุ่มๆ ละ 1-5 คนปรากฏว่ามีกลุ่มละ 1 คนอยู่ 5 กลุ่ม และกลุ่มละ 2 คนอยู่ 3 กลุ่ม - ประชากรการสัมภาษณ์มีน้อยเกินไป โดยเฉพาะกลุ่มละ 1 คน ไม่น่าจะถือเป็นกลุ่มได้ - ประชากรที่ใช้มีจำนวนน้อยไปสำหรับงานวิจัยระดับนี้ - ประชากรยังจำกัดอยู่ในวงแคบ 2.) หน้า 387-391 ข้อ 1.2 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข ข้อ 1.2.1-1.2.5 ปัญหาอุปสรรคกับแนวทางแก้ไขไม่สู้จะมีเหตุผลที่สอดคล้องกัน กล่าวคือแนวทางแก้ไข ไม่สื่อที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างไร 3.) ปัญหาการตรวจเช็คคำผิดยังคงมีอยู่บ้างในตอนแรกของรายงานวิจัย ข้อเสนอแก้ไข 1. เห็นว่าน่าจะมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มากกว่า 25 คน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีจำนวนมากพอที่จะเชื่อถือได้อย่างน้อยน่าจะมากกว่า 10 คนต่อ 1 กลุ่ม และเห็นว่าน่าจะฟังจากประชาชนด้วย	คำชี้แจง 1. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้วิธีสัมภาษณ์เป็นการคัดเลือกด้วยการสุ่มแบบเจาะจงจากกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปฏิบัติงานของวุฒิสภา โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก ได้แก่ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา และได้รับการยอมรับจากประชาชน และสาธารณชนในฐานะผู้นำทางความคิด โดยจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ รวม 11 กลุ่ม ไม่ใช่เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม ซึ่งจำนวนที่กำหนดดังกล่าวนี้เป็นจำนวนที่สูงกว่าที่กำหนดไว้ใน TOR และมีลักษณะเป็นตัวแทนประชากรวิจัยได้ตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ 2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจึงผสมผสานกันเพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นหรือทัศนคติในลักษณะภาพรวม มิใช่การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นหรือทัศนคติที่แตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกันในระหว่างกลุ่มต่างๆ 3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม เป็นการเก็บข้อมูลจากประชาชนใน 5 ภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คน งานวิจัยนี้จึงฟัง

ผลการพิจารณาของผู้ประเมิน	รายละเอียดการปรับแก้ไขและคำชี้แจงของผู้วิจัย
2. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาควรมี เหตุผลที่ตรงกับประเด็นปัญหาอย่างชัดเจน โดยรวมทั้งหมดของรายงานวิจัยนับได้ว่าเป็น งานที่ผู้เขียนทำได้ดี มีเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน อย่างละเอียดและเป็นประโยชน์อย่างมาก ใน ตอนต้นๆ ของรายงานวิจัยคงมีการพิมพ์ผิดอยู่บ้าง ศ. อนันต์ เกตุวงศ์ 8 พ.ค. 49	ความคิดเห็นและทัศนคติจากประชาชนอยู่แล้ว 4. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข ในข้อ 1.2.1-1.2.5 ที่ผู้ประเมินอ้างถึงอยู่ในบทที่ 6 ซึ่งเป็น บทสรุป ดังนั้นรายละเอียดจึงอยู่ในบทที่ 5 ซึ่งเป็น ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาซึ่งจะช่วยทำให้เข้าใจ เหตุผลของข้อเสนอแนะที่ตรงกับประเด็นปัญหา อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น รศ.ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 7 มิถุนายน 2549

การประเมินผลงานวุฒิสภา

ส่วนที่เป็นบวก

1. งานวิจัยฉบับนี้เป็นความพยายามที่จะประเมินผลงานของวุฒิสภา ซึ่งจากการพิจารณาเนื้อหาทั้งปริมาณและคุณภาพแล้วถือได้ว่าเป็นงานชิ้นแรกเริ่มเป็นประโยชน์ต่อทางวิชาการ และสามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้ในระดับหนึ่ง

2. บทที่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบวุฒิสภาของประเทศต่างๆ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติความเป็นมาของวุฒิสภาหรือสภาสูง น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับการปูพื้นความรู้และความเข้าใจ รวมทั้งการค้นคว้าเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่จะเป็นวุฒิสมาชิกน่าจะได้อ่านและศึกษาเพื่อเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนดีขึ้น

3. ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลเชิงปริมาณ ผลงานต่างๆ ของวุฒิสภาที่ผ่านมา นับได้ว่าเป็นการประมวลที่มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อทางวิชาการ และน่าจะเป็นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับวุฒิสมาชิกชุดใหม่ได้ในอนาคต

4. เนื้อหาคำสัมภาษณ์ของวุฒิสมาชิกจำนวนหนึ่ง เป็นเนื้อหาที่ได้จากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงาน จึงน่าจะมีความถูกต้องใกล้เคียงในระดับหนึ่ง แต่ต้องพินิจพิเคราะห์โดยพิจารณาจุดยืนทางการเมืองของแต่ละท่านด้วย

โดยสรุป งานวิจัยชิ้นนี้ถือว่ามีผลการวิจัยที่ผ่านได้

ในส่วนที่เป็นจุดอ่อนและที่มองข้ามไม่ได้วิเคราะห์เจาะลึก มีดังต่อไปนี้ คือ

1. ผู้ประเมินซึ่งเป็นหนึ่งใน ส.ส.ร. ได้เคยตั้งข้อสังเกตไว้ 4 ข้อเกี่ยวกับวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ว่า

ก) มีอะไรประกันหรือไม่ว่าสมาชิกวุฒิสภาจำนวนหนึ่งจะไม่มีพฤติกรรมเสมือนหนึ่งกับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแง่การปฏิบัติหน้าที่

ข) มีอะไรประกันหรือไม่ว่าการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกจะไม่มีการใช้เงินซื้อเสียง

ค) มีอะไรประกันหรือไม่ว่าผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะไม่สังกัดพรรคการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ

ง) มีการเลือกตั้งที่ไหนในโลกบ้างที่ไม่ให้มีการหาเสียง เพราะผลที่ตามมาก็คือจะทำให้ไม่

สามารถแสดงแนวคิดหรือจุดยืนทางการเมืองได้ ผู้ลงคะแนนเสียงต้องใช้ความรู้สึกส่วนตัว

โดยดูจากชื่อเสียงและผลงานในอดีตเป็นหลัก ซึ่งขัดต่อความเป็นจริงทางการเมือง

ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ผู้วิจัยไม่ตระหนักและไม่ได้กล่าวถึงมากนัก

2. สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดก็คือ บางครั้งวุฒิสภาเป็นฝ่ายเป็นฝ่ายทางการเมืองขึ้นอยู่กับใครเป็นประธานและขึ้นอยู่กับเป็นสมาชิกวุฒิสภากลุ่มใด พฤติกรรมจึงออกมาเป็นเสมือนหนึ่งสภาผู้แทนราษฎรโดยเป็นฝ่ายเป็นฝ่ายทางการเมือง เอนเอียงไปทางพรรคการเมืองอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น วุฒิสภาในบางครั้งจึงทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านอีกพรรคหนึ่ง

3. หน้าที่หลักของวุฒิสภาคือกลั่นกรองกฎหมาย แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูง รวมทั้งการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร

ในส่วนของการกลั่นกรองกฎหมายนั้น เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภามักท่านคิดว่ามาจากการเลือกตั้ง จึงทำหน้าที่เกินเลยการกลั่นกรอง มีการแก้หลักการของร่างกฎหมายที่ผ่านจากสภาผู้แทนราษฎร จนเป็นเหตุนำไปสู่การตั้งกรรมาธิการร่วมบ่อยๆ หน้าที่กลั่นกรองกฎหมายไม่น่าขยายไปถึงการแก้หลักการ ควรจะดูในความสอดคล้องของมาตราต่างๆ ความถูกต้องของเนื้อหา เพราะวุฒิสภาไม่มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย การแก้หลักการก็เท่ากับเป็นการเสนอร่างกฎหมายใหม่โดยปริยาย

ในส่วนของการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งระดับตามองค์กรรัฐธรรมนูญนั้น การลงมติของวุฒิสภากลายเป็นข้อครหาและมีการตั้งข้อสงสัยว่าได้ทำตามอาณัติของพรรคการเมืองมากกว่าการปฏิบัติตนอย่างเป็นกลาง ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยมีความสัมพันธ์กับพรรคหรือกลุ่มการเมืองก่อนได้รับการเลือกตั้ง

4. วุฒิสภาคือสภาสูงซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ มีประสบการณ์ ซื่อสัตย์สุจริต มีความน่าเชื่อถือ แต่ในสภาวะการณ์ที่เป็นอยู่นั้นข้อกำหนดมีเพียงจบปริญญาตรี และมีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปีบริบูรณ์ จนเป็นเหตุให้มีบุคคลที่ขาดความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งวุฒิภาวะที่พอเพียงต่อการกลั่นกรองกฎหมายและการปฏิบัติภาระหน้าที่อื่น ความสง่างามจึงไม่เกิดขึ้น ยิ่งผสมผสานกับความเป็นฝ่ายเป็นฝ่ายทางการเมือง รวมทั้งข้อครหาเกี่ยวกับการรับอามิสสินจ้างประจำเดือนจากพรรคการเมือง ทำให้เกียรติภูมิของวุฒิสภาตกต่ำลง และนี่เป็นสิ่งที่ผลงานวิจัยนี้ได้กล่าวถึง

5. ที่เห็นชัดเป็นรูปธรรมมากที่สุดก็คือ การออกข้อบังคับที่เกินเลยจากที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญในเรื่องการตั้งกระทู้ถาม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามมาตรา 183 ระบุไว้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

จะเห็นได้ว่าในมาตรานี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามถ้าเป็นกระทู้ถามทั่วไป แต่ในมาตรา 184 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นจึงมีสิทธิตั้งกระทู้

ถามได้ที่เรียกว่ากระทู้สด ส่วนสมาชิกวุฒิสภามีได้มีสิทธิดังกล่าว ซึ่งในวรรคแรกระบุไว้ว่า การบริหารราชการแผ่นดินเรื่องใดที่เป็นปัญหาสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เป็นเรื่องที่กระทบถึงประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชน หรือที่เป็นเรื่องเร่งด่วน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรก่อนเริ่มประชุมในวันนั้นว่าจะถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินเรื่องนั้นโดยไม่ต้องระบุคำถาม และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรบรรจุเรื่องดังกล่าวไว้ในวาระการประชุมวันนั้น

แต่ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาปี 2544 ข้อ 134 ได้ระบุไว้ว่า กรณีที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดินหรือมีเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความปลอดภัยสาธารณะ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐมนตรีควรจะต้องชี้แจงหรือดำเนินการโดยทันทีนั้น จะตั้งกระทู้ถามด่วนก็ได้

จะเห็นได้ว่าข้อบังคับดังกล่าวเป็นการเขียนล้อตามมาตรา 184 ซึ่งให้อำนาจเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่จะตั้งกระทู้สดเพียงแต่วุฒิสภาเปลี่ยนเป็นกระทู้ถามด่วน ซึ่งเป็นการออกข้อบังคับเกินอำนาจที่ให้ไว้ในรัฐธรรมนูญ และเมื่อมีการถามสมาชิกวุฒิสภาบางท่านในเรื่องนี้ก็ปรากฏว่าสมาชิกวุฒิสภาที่ถูกถามนั้นไม่สามารถจะตอบได้ เพียงแต่บอกว่าที่ต้องทำหน้าที่อย่างเข้มข้นนั้นก็เนื่องมาจากการเลือกตั้ง

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในวันที่ 19 เมษายน 2549 นี้ จะเห็นได้ว่ามีผู้สมัครที่มีความสัมพันธ์เป็นญาติหรือเป็นผู้ที่สนิทชิดเชื้อกับนักการเมืองที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสมาชิก โดยเป็นพี่ชายหรือน้องชาย เป็นสามีหรือภรรยา เป็นลูกชายหรือลูกสาว จนมีการตั้งข้อสังเกตว่าเป็นการเลือกตั้งสภาเครือญาติ ดูรายละเอียดได้จากหนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 17 เมษายน 2549 ทั้งนี้ก็เนื่องจากการอาศัยคะแนนจัดตั้งของพรรคการเมืองซึ่งไม่ผิดรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด แต่เป็นการส่งเสริมให้เกิดตระกูลการเมืองขึ้นจากวงศ์วานญาติและการสืบเชื้อสาย คำถามก็คือวุฒิสภาที่มีสภาพดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมืองหรือไม่อย่างไร

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยทางด้านเทคนิค สิ่งที่ขาดไปคือหลักการในภาพรวมของการปฏิรูปการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาระหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมือง ความเหมาะสมกับฐานะที่เป็นสภาสูง และความเป็นกลางทางการเมือง รวมตลอดทั้งวุฒิภาวะในการกลั่นกรองกฎหมาย การแต่งตั้งและถอดถอน

คำถามทั้งหมดที่ถามมานี้เป็นคำถามในเชิงวิชาการ มิใช่การตำหนิหรือการ โจมตี หากแต่เป็นการชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงที่ถูกมองข้ามจากการวิจัยและวิเคราะห์

ศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน

ราชบัณฑิต

17 เมษายน 2549

คำชี้แจง

งานวิจัยเรื่องนี้เป็น “การประเมินผลงานของวุฒิสภา” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลงานในภาพรวมของวุฒิสภาตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และศึกษาปัญหาหรืออุปสรรค ตลอดจนสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงหรือวุฒิสภาในภาพรวม

ดังนั้น ในรายละเอียดบางประการซึ่งเป็นปัญหาเชิงเทคนิค อาทิ เรื่องของการซื้อเสียงเลือกตั้งก็ดี การที่สมาชิกวุฒิสภามีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติกับนักการเมืองที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดี จำเป็นต้องศึกษาเรื่องดังกล่าวเป็นการเฉพาะ

อนึ่ง ในบางประเด็นที่ผู้ประเมินได้กล่าวไว้ได้มีการศึกษาในรายละเอียดของเนื้อหาอยู่แล้ว อาทิ การแนะนำตัวหรือการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาก็ดี การสังกัดพรรคหรือไม่สังกัดพรรคก็ดี การฝักฝ่ายทางการเมืองของสมาชิกวุฒิสภาก็ดี เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ข้อพิจารณาของผู้ประเมินทั้งสองท่าน ผู้วิจัยน้อมรับและได้ปรับแก้ไขในบางประเด็นเรียบร้อยแล้ว

รศ.ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

7 มิถุนายน 2549

ภาคผนวก จ

รายชื่อคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา

รายชื่อ

คณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา

.....

1. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน	ดอกโหล่ง	ประธานกรรมการ
2. ดร.วิบูลย์	เข้มชื่น	รองประธานกรรมการ
3. ดร.บุญเลิศ	ไพรินทร์	กรรมการที่ปรึกษา
4. รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี	รูปสุวรรณ	กรรมการที่ปรึกษา
5. รองศาสตราจารย์ ดร.วรพล	โสคติยานุรักษ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์	เสรีรังสรรค์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.พีรเดช	ทองอำไพ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
8. รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา	มะเสนา	กรรมการ
9. ศาสตราจารย์ พลโท ดร.โอภาส	รัตนบุรี	กรรมการ
10. รองเลขาธิการวุฒิสภา (นายวุฒิชัย วัชรรัตน์)		กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักการคลังและงบประมาณ (นางรัตนา ศรีลิยวรรณ)		กรรมการ
12. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ (นายไพโรจน์ โพธิ์ไธย)		กรรมการและเลขานุการ
13. ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและข้อมูล (นายประธาน ทิพย์กะลิน)		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

แบบประวัติส่วนตัวและผลงาน
ของ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
สังกัด สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1. ประวัติส่วนตัว

1.1	วันเดือนปีเกิด	วันเสาร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2498
1.2	อายุ	51 ปี
1.3	ภูมิลำเนา	กรุงเทพมหานคร
1.4	ที่อยู่ปัจจุบัน	9 ซอยกาญจนา ถนนสุขุมวิท แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310
1.5	สถานที่ทำงาน	สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 โทรศัพท์ 02-504-8419, 02-503-3575 โทรสาร 02-503-3575
1.6	สถานภาพครอบครัว สมรสกับ นางสาวพิมลพรรณ ตูลวรรณะ	เมื่อ พ.ศ. 2532 มีบุตรสาว 2 คน ชื่อ ค.ญ.ธีรพิมล เสรีรังสรรค์ และ ค.ญ.จิตพิมล เสรีรังสรรค์
1.7	สถานภาพทางราชการ	ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ระดับ 9 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อายุราชการ 22 ปี (ณ วันที่ 30 กันยายน 2549) เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ท.ม., ท.ช., ป.ม., ป.ช.

2. ประวัติการศึกษาระดับอุดมศึกษา

2.1 รัฐศาสตรุษฎีบัณฑิต (พ.ศ.2534)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2.2 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง) (พ.ศ.2524)	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2.3 รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) (การปกครอง) (พ.ศ.2519)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ประวัติการรับราชการ

3.1 ดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มสธ.	เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2527
3.2 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มสธ.	เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2532
3.3 ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มสธ.	เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2535

4. ประวัติการสอนและบรรยาย

ระดับปริญญาตรี (สาขาวิชารัฐศาสตร์, สาขาวิชาวิทยาการจัดการ, สาขาวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

- 4.1 ชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์
- 4.2 ชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย
- 4.3 ชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร
- 4.4 ชุดวิชาการบริหารงานบุคคล
- 4.5 ชุดวิชามนุษย์กับสังคม
- 4.6 ชุดวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- 4.7 ชุดวิชาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ
- 4.8 ชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์
- 4.9 ชุดวิชาหลักและวิธีวิเคราะห์การเมืองสมัยใหม่

ระดับปริญญาโท (โครงการบัณฑิตศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเกริก และ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช)

4.10 ระบบรัฐสภาและกระบวนการนิติบัญญัติ (พ.ศ.2537-2539)

4.11 ปัญหาเฉพาะนโยบายสาธารณะ

4.12 การวิเคราะห์การเมือง และระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์

4.13 แนวคิดทางการเมืองและสังคม

4.14 การเมืองและระบบราชการไทย

4.15 แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง

อื่น ๆ

4.16 ทำหน้าที่บรรยายเป็นครั้งคราวให้แก่ มหาวิทยาลัยรังสิต

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

มหาวิทยาลัยปทุมธานี สถาบันราชภัฏ (หลายแห่ง)

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สถาบันนโยบายศึกษา

สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร โครงการอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตร

กฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง วิทยาลัยเสนาธิการทหาร ภาควิชารัฐศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และ ฯลฯ

5. ประวัติการเดินทาง อบรม ดูงาน (ต่างประเทศ)

พ.ศ.2521 เป็นผู้สื่อข่าวติดตามการเดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนของ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี

พ.ศ.2522 เป็นผู้สื่อข่าวติดตามการเดินทางไปเยือนสหภาพโซเวียตของ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี

พ.ศ.2526 ได้รับเชิญจาก U.S. Information Agency เข้าร่วมสัมมนา The American Government System เป็นเวลา 39 วัน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา ตามโครงการ Multi-Regional Group Project

- พ.ศ.2527 ได้รับเชิญจาก The Government Information Office (G.I.O.) ของ
รัฐบาลสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) เข้าร่วมพิธีการเข้าดำรงตำแหน่ง
ประธานาธิบดีสมัยที่ 2 ของ นายเจียง จิง กั๋ว
- พ.ศ.2533 เดินทางไปดูงานด้านระบบและวิธีการให้การศึกษาทางการเมืองแก่
ประชาชน (Political Education) ณ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน
- พ.ศ.2536 เดินทางไปสัมมนา “การศึกษาต่อเนื่อง” ณ มหาวิทยาลัยปักกิ่งและ
มหาวิทยาลัยโททส์ ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
- พ.ศ.2536 เดินทางไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์และการจัดอุทยานการศึกษา
ณ ประเทศอังกฤษ
- พ.ศ.2537 เดินทางไปดูงานเกี่ยวกับระบบผู้ตรวจการรัฐสภา และหน่วยงานสังกัด
รัฐสภา ณ ประเทศแคนาดา
- พ.ศ.2537 เดินทางไปดูงานด้านระบบรัฐสภา และสัมมนาด้านการเมืองการปกครอง
ของเยอรมนี ณ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน
- พ.ศ.2538 ดูงานทิศทางการบริการชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
ณ เมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 25-28 พฤษภาคม
2538
- พ.ศ.2538 เดินทางไปดูงานระบบรัฐสภาและการปฏิรูปการเมือง ณ ประเทศญี่ปุ่น
- พ.ศ.2539 เดินทางไปดูงานระบบรัฐสภา ณ ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส สหพันธ์
สาธารณรัฐเยอรมัน และสมาพันธรัฐสวิส
- พ.ศ.2539 เดินทางไปดูงานระบบรัฐสภา ณ ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียและ
สาธารณรัฐสิงคโปร์
- พ.ศ.2542 เดินทางไปร่วมสัมมนา 13th Asia Pacific Roundtable ณ ประเทศ
สหพันธรัฐมาเลเซีย
- พ.ศ.2543 เดินทางไปประชุมทางวิชาการประจำปีของสมาคมรัฐศาสตร์อเมริกัน
(American Political Science Association) ครั้งที่ 96 ระหว่างวันที่
30 สิงหาคม – 3 กันยายน 2543 ณ กรุงวอชิงตัน ดีซี ประเทศ
สหรัฐอเมริกา
- พ.ศ.2544 เดินทางเข้าร่วมประชุมทางวิชาการของ The European Association
for South-East Asian Studies (EUROSEAS) ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่
6-8 กันยายน 2544 ณ มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ

- พ.ศ.2545 เดินทางไปประชุมทางวิชาการประจำปีของสมาคมรัฐศาสตร์อเมริกัน (American Political Science Association) ครั้งที่ 98 ระหว่างวันที่ 29 สิงหาคม – 1 กันยายน 2545 ณ นครบอสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา
- พ.ศ.2545 เดินทางไปดูงานมณฑลไหหลำ สาธารณรัฐประชาชนจีน
- พ.ศ.2546 เดินทางไปสัมมนาทางวิชาการ โครงการ “Regional Seminar for Asia Parliamentarians : The Budgetary Cycle, Oversight, and Public Accounts Committees” ตามโครงการความร่วมมือระหว่าง Commonwealth Parliamentary Association, World Bank Institute และ CPA Srilanka Branch ระหว่างวันที่ 13 – 17 กรกฎาคม 2546 ที่กรุงโคลอมโบ ประเทศศรีลังกา
- พ.ศ.2546 เดินทางไปประชุมเตรียมการจัดประชุมใหญ่ไต้หวันโลก ณ มณฑลไหหลำ สาธารณรัฐประเทศจีน ระหว่างวันที่ 24 – 27 พฤศจิกายน 2546
- พ.ศ.2546 เดินทางไปศึกษาดูงานการจัดการเรียนการสอนด้าน e-Learning ที่มหาวิทยาลัย UNITEC Institute of Technology, The University of WAIKATO และ AUT Auckland University of Technology ที่ประเทศนิวซีแลนด์ ระหว่างวันที่ 6 – 14 ธันวาคม 2546
- พ.ศ. 2547 เดินทางไปประชุมทางวิชาการประจำปีของสมาคมรัฐศาสตร์อเมริกัน (American Political Science Association) ครั้งที่ 100 ณ กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา

6. ประสบการณ์การทำงาน

- 6.1 เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม บริษัทสหยูเนี่ยน จำกัด (2520)
- 6.2 ผู้สื่อข่าวและคอลัมนิสต์ หนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (2520-2524)
- 6.3 ผู้ก่อตั้งและบรรณาธิการนิตยสาร สู่อนาคต (2524-2527)
- 6.4 กรรมการบริหารสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย (2524-2526)
(2528-2534)

- 6.5 ได้รับเลือกให้เป็นหนึ่งในนิตินิติศาสตร์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในโอกาสวันครบรอบ 35 ปี ของการก่อตั้งคณะ (2526-8 มกราคม)
- 6.6 อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527-ปัจจุบัน)
- 6.7 กรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2528-ปัจจุบัน)
- 6.8 ที่ปรึกษาคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร (2530-2531)
- 6.9 ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2533)
- 6.10 ผู้แทนสาขาวิชารัฐศาสตร์ในสภาวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2533-2534)
- 6.11 กรรมการในคณะกรรมการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงบทบาทของระบบราชการในการพัฒนา ซึ่งแต่งตั้งโดย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี(2534)
- 6.12 กรรมการในคณะกรรมการปรับปรุงระบบบริหารราชการ ซึ่งแต่งตั้งโดย นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี (2534)
- 6.13 ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2534-2538)
- 6.14 ผู้อำนวยการโครงการศูนย์ติดตามสอดส่องพฤติกรรมนักการเมืองสาขาวิชารัฐศาสตร์ มสธ. (2535-2540)
- 6.15 คณะทำงานเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระบบตรวจสอบฝ่ายบริหาร ป.ป.ป. (2536)
- 6.16 ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรผู้นำทางการเมือง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มสธ. (2537)
- 6.17 อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการร่างพระราชบัญญัติผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐบาล คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน (2537)
- 6.18 อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการศึกษาพิจารณาค้นคว้าและเรียบเรียงบทบัญญัติ ร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (2537)
- 6.19 กรรมการในคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง ซึ่งแต่งตั้งโดย นายบรรหาร ศิลปอาชา ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 118/2538 (2538-2539)
- 6.20 ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัติผู้ตรวจการรัฐสภา พ.ศ..... ในคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (2538-2539)

- 6.21 อนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเมือง ในคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง
(2538-2539)
- 6.22 อนุกรรมการประสานงานระหว่างคณะกรรมการปฏิรูปการเมืองกับสถานีวิทยุ
กระจายเสียงรัฐสภา ในคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (2538-2539)
- 6.23 อนุกรรมการประสานงานระหว่างคณะกรรมการปฏิรูปการเมืองกับสถานีวิทยุ
กระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (2538-2539)
- 6.24 รองประธานอนุกรรมการประสานงานและดำเนินการจัดรายการปฏิรูปการเมือง
ในคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (2538-2539)
- 6.25 อนุกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.....
ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 211 ในคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง
(2538-2539)
- 6.26 อนุกรรมการพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.....
ในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
(2538-2539)
- 6.27 อนุกรรมการสิทธิมนุษยชน ในคณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
สภาผู้แทนราษฎร (2538-2539)
- 6.28 อนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร
(2539)
- 6.29 กรรมการในคณะกรรมการวิชาการ สถาบันพระปกเกล้า สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร (2538-ปัจจุบัน)
- 6.30 กรรมการบริหารศูนย์วิจัยข้อมูลการเมืองไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
(2538-2540)
- 6.31 ผู้อำนวยการประจำคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร (2538-2539)
- 6.32 ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (2538-2539)
- 6.33 อนุกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาสถานีวิทยุสงฆ์ จำกัด (2539)
- 6.34 กรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2539)
- 6.35 กรรมการในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 211 (ฉบับที่) พุทธศักราช (2539)

- 6.36 ผู้แทนคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติผู้ตรวจการ
รัฐสภาของคณะกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 5 คณะกรรมการกฤษฎีกา (2539)
- 6.37 อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักเกณฑ์การจัดสรรเงิน
งบประมาณสนับสนุนพรรคการเมือง คณะกรรมการกิจการสภา (2539)
- 6.38 กรรมการในคณะกรรมการองค์กรกลางการเลือกตั้ง (2539)
- 6.39 กรรมการสถาบันผู้หญิงกับการเมือง (2539-2541)
- 6.40 เลขานุการมูลนิธิพัฒนาศักยภาพคน (2540- 2542)
- 6.41 นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร
(2540-2541)
- 6.42 กรรมการในคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ผู้ตรวจการรัฐสภา (2540-2541)
- 6.43 อนุกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภาเฉพาะกิจ (2541-2541)
- 6.44 คณะกรรมการแห่งชาติจัดงานเฉลิมฉลองครบรอบ 50 ปี ปฏิญญาสากลว่าด้วย
สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (2541-2542)
- 6.45 อนุกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร (2541-2542)
- 6.46 ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายกิจการพิเศษ
(นายชุมพล ศิลปอาชา) (2541-2541)
- 6.47 คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บท
ด้านสิทธิมนุษยชน (2541-2543)
- 6.48 อนุกรรมการยกร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน
(2541-2543)
- 6.49 กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
(2542-ปัจจุบัน)
- 6.50 อนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พ.ศ.2540 (2542-2542)
- 6.51 ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ (คณบดี) มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช (2543-2547)
- 6.52 อนุกรรมการพิจารณาศึกษาการกำกับตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในคณะกรรมาธิการการปกครอง วุฒิสภา (2544-ปัจจุบัน)

- 6.53 กรรมการบริหารการฝึกอบรม ผู้ช่วยดำเนินงานสมาชิกรัฐสภา และสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา สถาบันพระปกเกล้า (2544-ปัจจุบัน)
- 6.54 ผู้อำนวยการประจำคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง สภาผู้แทนราษฎร
(13 ธันวาคม 2544 – 2548)
- 6.55 กรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามการปฏิรูประบบราชการ วุฒิสภา
(2545)
- 6.56 เลขธิการมูลนิธิสถาบันภูมิแผ่นดินไทย (2545-ปัจจุบัน)
- 6.57 อนุกรรมการด้านการติดตามประเมินผลและประชาสัมพันธ์ (2545-ปัจจุบัน)
- 6.58 ประธานกรรมการในคณะกรรมการสอบไล่ภายนอก ของมหาวิทยาลัยเวสท์เทิร์น
จังหวัดสุพรรณบุรี วิทยาลัยปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี วิทยาลัยโปลีเทคนิค-
ภาคตะวันออกเฉยเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี และวิทยาลัยลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก
(2546 – ปัจจุบัน)
- 6.59 อ.ก.ม.วิสามัญเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและระบบราชการ คณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (2546-ปัจจุบัน)
- 6.60 ที่ปรึกษาการให้ความรู้เพื่อพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตย คณะกรรมการการเลือกตั้ง
(31 กรกฎาคม 2546 – ปัจจุบัน)
- 6.61 นายกสมาคมรัฐศาสตร์แห่งประเทศไทย (3 ธันวาคม 2546 – ปัจจุบัน)

7. งานวิจัยและงานวิชาการ

2528

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “แนวโน้มและทางเลือกของการพัฒนาชนไทย”. *ชุดวิชาปัญหาการพัฒนาชนบทไทย* เล่ม 2 หน่วยที่ 15 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช 2528 หน้า 817-903. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์”. *ชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์* เล่ม 1
หน่วยที่ 6 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2528
หน้า 371-434. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “สภาพปัจจุบันและปัญหาการใช้สื่อสิ่งพิมพ์”. *ชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์* เล่ม 2 หน่วยที่ 14 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2528 หน้า 883-950. ตำรา.

2529

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “การเมืองการปกครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและกัมพูชา”. *ชุดวิชาการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชีย* เล่ม 1 หน่วยที่ 5 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2529 หน้า 301-403. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “สื่อมวลชนกับพัฒนาการทางการเมืองไทย”. *ชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย* เล่ม 2 หน่วยที่ 13 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2529 หน้า 733-818. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “ปัญหาผู้อพยพอินโดจีนในประเทศไทย”. *ชุดวิชาปัญหาการเมืองส่วนภูมิภาคและชนกลุ่มน้อย* เล่ม 2 หน่วยที่ 4 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2529 หน้า 310-374. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “ปัญหาการเมืองไทย”. *ชุดวิชาปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน* เล่ม 1 หน่วยที่ 1 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2529 หน้า 1-36. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “พม่ากับการเมืองระหว่างประเทศในเอเชีย”. *ชุดวิชาการเมืองไทยระหว่างประเทศในเอเชีย* เล่ม 4 หน่วยที่ 9 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2529 หน้า 1-59. ตำรา.

2530

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “การเมืองการปกครองของบราซิล”. *ชุดวิชาการเมืองการปกครองในยุโรปและอเมริกา* เล่ม 2 หน่วยที่ 4 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช 2530 หน้า 1-80. ตำรา.

2531

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ และณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. “สังคมเมืองกับเศรษฐกิจการเมืองไทย”. *ชุดวิชาเศรษฐกิจกับการเมืองไทย* เล่ม 2 หน่วยที่ 6 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2531 หน้า 301-373. ตำรา.

2534

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. ทศนคติของผู้นำชุมชนภาคอีสานกับการพัฒนาของทหารตามโครงการอีสานเขียว. เสนอต่อส่วนโครงการมหาวิทยาลัย ศูนย์อำนวยการช่วยเหลือประชาชนตามพระราชดำริเพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศสร.), สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช, พฤษภาคม 2534. งานวิจัย.

2535

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “ผู้ตรวจการรัฐสภา”. *10 ปี รัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการ รัฐศาสตร์*, หก.พิมพ์อักษร, (สิงหาคม 2535), หน้า 133-146. บทความวิชาการ.

2536

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “การเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรงกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในประเทศไทย”. *11 ปี รัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการ รัฐศาสตร์*, หก.พิมพ์อักษร, 2536, หน้า 93-121. บทความวิชาการ.

2537

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “แนวทางการปฏิรูปการเมืองการปกครองไทย”. 12 ปีรัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์, หจก.พิมพ์อักษร, 2537, หน้า 166-170. บทความวิชาการ.

2538

พรศักดิ์ ฝ่องแผ้ว และธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา”. รัฐสภาสาร 43,9 (กันยายน 2538), หน้า 17-49. บทความวิชาการ.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. ทศนคติของสมาชิกรัฐสภากับการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการรัฐสภา. เสนอต่อ คณะกรรมการวิจัยและพัฒนา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สิงหาคม 2538. งานวิจัย.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ” 13 ปี รัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์, หจก.พิมพ์อักษร, 2538, หน้า 122 – 138. บทความวิชาการ.

2539

พรศักดิ์ ฝ่องแผ้ว และธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. คณะกรรมการการเลือกตั้ง. เสนอต่อมูลนิธิอาเซีย, กรกฎาคม 2539. งานวิจัย.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “การปฏิรูปประชาธิปไตยของไทยในทศวรรษหน้า”. 14 ปีรัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์, หจก.พิมพ์อักษร, 2539, หน้า 28-34. บทความวิชาการ.

2540

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “แผนพัฒนาการเมืองไทยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง” 15 ปีรัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์, หจก.พิมพ์อักษร, 2540, หน้า 22-24. บทความวิชาการ.

2541

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. รูปแบบรัฐบาลในระบบรัฐสภาไทย ระหว่าง พ.ศ.2518-2539. เสนอต่อ คณะกรรมการวิจัยและพัฒนา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2541. งานวิจัย.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “ปฏิรูปประเทศไทย” 16 ปีรัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์, หจก.พิมพ์อักษร, 2541, หน้า 1–17. บทความวิชาการ.

2542

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา. เสนอต่อสภาวิจัยแห่งชาติ, 2542. งานวิจัย.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “บทบาทของสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และประชาชนในการ พัฒนาการทางการเมืองในอนาคต” 17 ปีรัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์, หจก.พิมพ์อักษร, 2542, หน้า 37 – 49. บทความวิชาการ.

2543

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “วิกฤตเศรษฐกิจ: ผลกระทบต่อการเมืองภายใน” 18 ปีรัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์, หจก.พิมพ์อักษร 2543 หน้า 50-73. บทความวิชาการ.

2544

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “การพัฒนาการทางการเมืองไทยในอนาคต” *การเมืองการปกครองไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน* อมร รักษาสัตย์ บรรณาธิการ พิมพ์ที่โรงพิมพ์วิ.เจ.พรินต์ติ้ง กรุงเทพมหานคร 2544. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “แนวคิดว่าด้วยจริยธรรมทางการเมือง ผลประโยชน์ขัดกันและการคอร์รัปชัน” *19 ปีรัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์* หจก.พิมพ์อักษร 2544 หน้า 1-11. บทความวิชาการ.

2545

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “กระบวนการนิติบัญญัติ” *ชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย* เล่ม 2 หน่วยที่ 11 กรุงเทพมหานคร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545 หน้า 129-188. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “แนวทางการพัฒนาการเมืองไทย” *ชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย* เล่ม 2 หน่วยที่ 15 นนทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545 หน้า 337-389. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “แนวทางรัฐธรรมนูญนิยมกับการปฏิรูปการเมืองไทย” *เอกสารการสอนชุดวิชา ฉบับเพิ่มเติม เรื่อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540* ประกอบชุดวิชา มนุษย์กับสังคมและชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย พิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ.2545. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “ปัญหาการเมืองไทยกับเศรษฐกิจ” *ชุดวิชาปัญหาการเมืองไทยปัจจุบัน* ปรับปรุงครั้งที่ 1 เล่ม 2 หน่วยที่ 12 ตอนที่ 1 นนทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ.2545. หน้า 180 – 191. ตำรา.

2546

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “ระบอบการเมืองการปกครอง” ชุดวิชาหลักพื้นฐานทางรัฐศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 1 เล่ม 2 หน่วยที่ 12 นนทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2546. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “สื่อมวลชนกับพัฒนาการทางการเมืองไทย” ชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย ปรับปรุงครั้งที่ 1 เล่ม 3 หน่วยที่ 13 นนทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2546. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ และสมคิด เลิศไพฑูรย์. “การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเมืองไทยกับต่างประเทศ” ชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย ปรับปรุงครั้งที่ 1 เล่ม 3 หน่วยที่ 15 นนทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2546. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “ทิศทางของรัฐธรรมนูญใหม่” 21 ปี รัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการ รัฐศาสตร์, หจก.พิมพ์อักษร 2546. บทความวิชาการ.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. วิสัยทัศน์ประเทศไทย เล่ม 1 พิมพ์ครั้งที่ 1 พิมพ์ที่ บริษัทสามเจริญพาณิชย์ จัดพิมพ์โดยบริษัทอาร์ยัน มีเดีย จำกัด กรุงเทพฯ เมษายน 2546. พ็อคเก็ตบุ๊ก.

2547

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. วิสัยทัศน์ประเทศไทย เล่ม 2 พิมพ์ครั้งที่ 1 พิมพ์ที่ บริษัทพีเพรส จำกัด กรุงเทพฯ กุมภาพันธ์ 2547. พ็อคเก็ตบุ๊ก.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “การเขียนแก้ไขและเผยแพร่วิทยานิพนธ์” ประมวลสาระชุดวิชา วิทยานิพนธ์ 3 พิมพ์ครั้งที่ 1 หน่วยที่ 11 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2547. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. “กรณีศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทางการเมืองและสังคมไทย” *ประมวลสาระ
ชุดวิชา แนวคิดทางการเมืองและสังคม* หน่วยที่ 14 ตอนที่ 14.1 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2547. ตำรา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง *ประเมินผลการทำงานขององค์กรอิสระตาม
รัฐธรรมนูญ : คณะกรรมการการเลือกตั้ง* สถาบันพระปกเกล้า 2547. วิจัย.

2549

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. จริยธรรมของนักการเมือง. นนทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช. 2549. วิจัย. (หัวหน้าโครงการ)

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่าด้วย
เทคนิคการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและการใช้ดัชนีชี้วัดความเสี่ยงต่อการทุจริตคอร์รัปชัน.
นนทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2549. วิจัย. (หัวหน้าโครงการ)

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. การประเมินผลงานของวุฒิสภา. กรุงเทพฯ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
2549. วิจัย. (หัวหน้าโครงการ)